Bayerische StaatsBibliothek

Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Torsellini, Orazio, / Thomasius, Jacob, / Schwartz, Johann Conrad,

Horatii Tursellini Romani De particulis Latinae orationis libellus utilissimus

Lipsiae 1719

Coburg, Landesbibliothek -- Cas A 2249
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11925287-2
VD18 10328386-008

Io. Chr. Strodtmann Specimen differentiarum graecae linguae collectarum ad Ammonii libellum περὶ ὁμοίων καὶ διαφόρων λέξεων Wolfenb. 1745. 8.

Bibliotheca Casimiriana.

λευκή ἐπιδέδρομεν αἴγλη heller Glanz zog sich drüber hin

hell — ἀχλύς nubes Od. 20, 357

ἐναντι

18/II

A. Bretzfeld 1924.

Chr. Noldii Concordantiae particular. ebraeo-chal-
cum annotat. Danzii et Kocheri, cura Tympii. Jen-
nae et Dresd. 4. Ostmeß=cat. 1766.

Eduard Eule

1903.

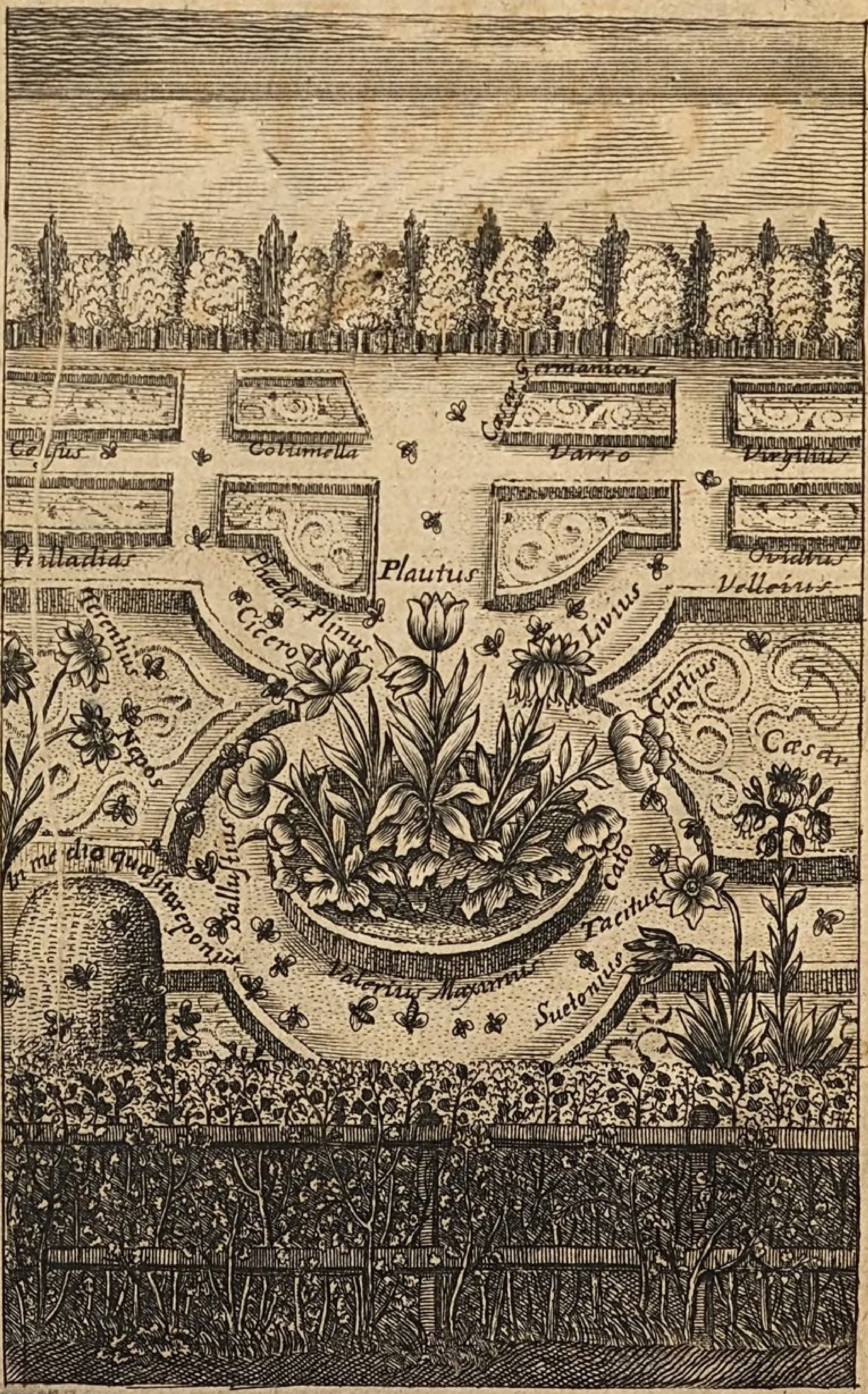
26/III

11/II — 4.

virtus est medium vitiorum
et utrinque reductum

Bibliotheca Casimiriana.

Gen.

Cæsar Germanicus
Celsus
Columella
Varro
Virgilius
Palladius
Phæder
Plinus
Cicero
Plautus
Livius
Ovidius
Velleius
Terentius
Nepos
Curtius
Cæsar
In media quæsitare ponit
Sallustius
Cato
Tacitus
Valerius Maximus
Suetonius

Conf. Weidmanni Specl. T. II. P. I. p. 178ff. additamentis adornatam editionem

HORATII TURSELLINI ROMANI

DE PARTICULIS LATINÆ ORATIONIS LIBELLUS UTILISSIMUS

Recognitus olim & locupletatus

a

B. JACOBO THOMASIO P.P. LIPS.

NUNC COLLOCUPLETATUS ET PERPOLITUS

a

JO. CONRADO SCHWARTZ, † 3 Iunii 1747, ut Director gymnasii Coburg.

In Gymnasio Coburg. Eloq. & Græc. linguæ Prof. Publ. Ordin.

Editio altera.

Post curas Jac. Thomasii et I. C. Schwarzii editio quarta cura Ernesti Lips. 1751. 8. Editio quinta 1769.

Prodiit iam secunda vice in Italia scil. Patavii 1744 8. vid. Götting. gel. Z. 1744 p. 764

LIPSIÆ,

Sumptibus M. G. WEIDMANNI,

CIↃ IↃ CC XIX.

Cas A 2279

Bibliotheca Casimiriana

ILLUSTRISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO,

DOMINO

JOANNI FRIDERICO

S. R. I. LIBERO BARONI BACHOFF

AB ECHT,

DOBERTSCHÆ, ROMSCHUZÆ, HECKENDORFI, ZSCHEPERIZÆQVE DYNASTÆ,

AUGUSTISSIMI IMPERATORIS CONSILIARIO IMPERII AULICO, POTENTISSIMI BORUSSORUM REGIS EQVITI, SERENISSIMIQVE DUCIS SAXONIÆ FRIDERICI SENATUS INTIMI DIRECTORI ET MINISTRO PRIMARIO, RELIQVA,

DOMINO MEO LONGE GRATIOSISSIMO.

PERILLUSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO,

DOMINO

JOANNI JACOBI,

SERENISSIMI DUCIS SAXONIÆ FRIDERICI CONSILIARIO INTIMO, ET ILLUSTRISSIMI SENATUS AULICI PROCANCELLARIO SPLENDIDISSIMO, ETC.

DOMINO AC MECÆNATI MEO SUMMA PIETATE COLENDO.

AC

PERILLUSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO,

DOMINO

JOANNI FRIDERICO

LIBERO BARONI BACHOFF AB ECHT,

SERENISSIMI DUCIS SAXONIÆ FRIDERICI CONSILIARIO INTIMO ILLUSTRISSIMI CONSISTORII SUPREMI PRÆSIDI, CAPITANEO PRÆFECTURÆ TANNEBERGENSIS SPLENDIDISSIMO,

ET RELIQVA,

DOMINO MEO GRATIOSISSIMO,

S. P. D.

JO. CONRADUS Schwartz.

ILLU-

ILLUSTRISSIME, PERILLUSTRES ET EXCELLENTISSIMI DOMINI,

DEfero ad VOS librum, tenuem illum quidem & alienum, ſed a me ſic perpolitum, ut plus laboris exantlaſſe mihi videar in limando & augendo, quam Autor in conficiendo. Equidem ſi perſonam, quam

geritis, intueor: vix ineptiarum vacare videor crimine, qui librum ſcholaſticum VOBIS offeram, in cura ſalutis publicæ & cuſtodia ſacrorum occupatis. Sed ſi rem omnem diligentius expendo: nihil nimis alienum atque ineptum facio. Pertinet enim ad curam Veſtram notitia hominum eorum, quibus juventutis expoliendæ munus demandatum eſt. Per hos enim plurimum in rem civilem & Chriſtianam vel boni vel mali infunditur, prout ipſi mentem, tanquam fontem omnium actionum, vel repurgarint vel deſpexerint & indies contaminent. VOS igitur, DOMINI EXCELLENTISSIMI, pro ſumma ſapientia Veſtra ex hoc libello cum induſtriam modeſtiamque meam, tum vim ingenii metiemini. Quodſi Latinitatis terminos prolatare; ſi maculas, quibus adhuc adſperſa fuit, abſtergere, ſi vetera & bona conſta-

bi-

bilire, ſi fructum afferre omnibus, neque de cujusquam fama detrahere conor: Veſtro patrocinio, quod neminem bonum excludit, me quoque complectemini. Sin parum deſudaſſe, &, quod vel diligentiſſimis uſu venit, nonnunquam ingenii nervos parum intendiſſe videar: at VOS hunc libellum pro teſte meæ in VOS pietatis, quæ magis indies ſummam ſapientiam Veſtram admiratur, clementer accipite. Si quando meliora naſcentur domi meæ, ea quoque VOBIS a me ſacrabuntur. Digrediendum nunc eſſet, ex recepto more, ad celebrandas laudes Veſtras: ſed ne illas literarum anguſtiis circumſcripturus videar, malo nihil quam parum commemorare. Tantum illud dicam, quod omnes uno prædicant ore, VOS eſſe Saxoniæ noſtræ lumina, quorum vi & opera ſummum quodque

decus Principis, pax, juſtitia, ſacra, omnia denique bona, mirifice floreant ac maturentur. Quare VOBIS ne ii quidem deerunt hiſtorici, qui in VOBIS ſempiternæ gloriæ commendandis propriam ingenii gloriam ipſi conſequantur. Itaque tantummodo nunc ex animo opto, ut DEUS VOS quamdiutiſſime florentiſſimos ſervet ac tueatur. Valete. Scribeb. Coburgi a. d. VI. Calend. Octobr. Ann. clↄ DCC XVIII.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

QUi veteres libros bonos identidem in lucem revocant & ornant, ii doctoribus suis & rei literariæ majus officium præstare videntur, quam qui suas lucubrationes edunt, novi nihil aut certe parum allaturi. Nam præceptoris memoriam propagare, humanitatis est; novis præceptis veteres ejusdem observationes amplificare, rationis ac disciplinæ. Iccirco enim veteres cogitata sua literarum monumentis commendarunt, ut nos iis adjuti ad summum, si fieri possit, doctrinæ fastigium enitamur. Enitemur autem ita facillime, si adminicula, hoc est, libri veteres quam plenissimi & commodissimi efficiantur, neque ea, quæ in unum libellum congeri possunt, in infinitos diffundantur. Ego igitur cum plurima semper ex Tursellino hausissem, quæ me delectarent; multa vero indidem frustra exquisissem; pleraque corrupta viderem: bene tempus meum collocaturus videbar, si magno labore bona ejus cogitata confirmarem, vetera amplificarem, depravata corrigerem.

II. Primum igitur cum Turſellinus particulas tanquam nervos quosdam a reliquo orationis corpore, quod illæ animarent, ſæpe ſic reſcidiſſet, ut quæ & quanta particularum vis eſſet, nemo tiro videret: ego membra orationis ſcriptorum fere vel integra, vel certe cohærentia propoſui, ut quo nervi pertineant, id, quod nervorum officium ſit, perſpici nunc facillime queat.

III. Si qua vero vis & uſus particularum metiendus eſſet ex longiori orationis ſerie, quam quæ in libelli hujus anguſtiis locum inveniret: tum perficiendum nobis putavimus, ut locus ſitusque particularum ex ipſis ſcriptoribus perſpici poſſet. Aſſignavimus igitur exemplis autoris ſuum cuique locum, quem in ſcriptis veterum obtinent, pauciſſimis exceptis, quæ aut diligentiam noſtram ſubterfugerunt, aut nusquam in veterum libris reperiuntur, vel certe non talia, qualia nobis Turſellinus in conſpectu ponit.

IV. Reliquis item exemplis, quorum ſententiam paucis ex verbis cognoſcere in proclivi eſt, ſtudioſe loca, unde petita ſunt, adſcripſimus. Vix autem credibile eſt, quantum hujus generis errorum cumulum ſuſtulerimus. Volebamus enim univerſo libello eam ad-

adhibere diligentiam, quam vel morosi lectores ab editore postularent.

V. Hac in mente nobis reliqua item indiligentia Tursellini, etsi rara, tamen probanda non erat, sive in observationibus & admonitionibus, sive in exemplis eluceret. Quanquam enim ii, qui ante me libellum politissimum ediderant, nihil pene annotaverint, quasi exquisitissima fide ac summa diligentia confectus esset: tamen id me deterrere non debuit, quo minus omnia, si fieri posset, accuratius limarem. Quamobrem, quæ sine Autoris injuria & cum lectorum commodo notari, discerni, ordinari, perpoliri poterant, ea integre, diligenter ac modeste notavi ac digessi. Nihil enim honestius esse judico homini literarum studioso, quam libertatem diligentia, innocentia, & veritate communitam.

VI. Præsertim autem quæ particularum vis crebro scriptorum usu trita esset, quæ minus, perpetuo declaravimus, vel appositis exemplis pluribus, quod perraro factum est, vel locis designatis, unde plura promi possint. Interest enim eorum, quibus Latinitas cordi est, ut viam tritam potius insistant, quam tenues ac fallaces tramites secuti in vepreta & solitudines abripiantur, ubi & se fatigent anxii, & aliorum spem commodumque destituant.

ant. Sed ubi nos pauciſſima proponimus exempla; ibi ſcriptores, unde allata ſunt, intuendos cenſeo. Cicero enim & ejus ætatis ſcriptores nihil ferme ponunt, quod delicatum ingenium offendat: cum contra qui Taciti pleraque concoquere poſſit, ei ne inſulſa quidem ſtomachum movere videantur.

VII. Interpretationem etiam germanicam neſcio cujus autoris ſæpius vel expolivi, vel, ſi præter neceſſitatem interpoſita eſſet, reſcidi. Cum enim loca ſcriptorum integra nunc in conſpectu ſint, quæ facile queant intelligi: ineptiſſimi hominis, qui nec loca ſcriptorum inſpexiſſet, nec germanicam linguam calleret, conjecturæ & commenta vel corrigenda vel vel removenda omnino fuerunt.

VIII. Præterea novas obſervationes plurimas inſerui, quæ a me, ne cum Turſellini vel Thomaſii obſervationibus confunderentur, nota una *, Thomaſianæ vero duabus ** inſignitæ ſunt. Sed Turſellinianis quidam quaſi Herma non erat apponendus, jampridem per ſe ſatis cognitis.

IX. Omnia vero iis literarum formis expreſſa ſunt, quæ lectorum commodis atque intelligentiæ conſulant optime. Sunt enim literæ ſatis magnæ, quæ oculorum aciem ne-

qua-

quaquam hebetent. Sunt formæ literarum ita variatæ, ut non solum exempla statim a præceptis & scriptoribus discerni queant, sed etiam, quæ particula pro qua posita sit, ipsa literarum similitudo demonstret.

X. Hæc fere sunt, quæ de superioris editionis præstantia monenda videbantur. Iis nunc duo potissimum addo momenta. Unum est, quod nostræ præfationi præfatio Tursellini subjuncta sit. Necesse est enim, ut adolescentulis de necessitate hujus libelli constet, quam præfatio illa demonstrat. Ego quidem adhuc experiendo didici, adolescentes, qui in explicandis scriptoribus antiquis ad particularum usum attendere jussi essent & attendissent, non partes modo Chriarum & oratiuncularum, sed singulas etiam periodos & periodorum partes commode & scienter connectere: quum reliqui institutionis hujus expertes temere ruerent, usquequaque offenderent ac sæpe gravissime laberentur.

XI. Alterum momentum pertinet ad libellum Jacobi Facciolati, cujus bona hic breviter intuenda sunt. Nam vir eruditissimus observationes plurimas e libro nostro in suum transtulit, peccata Tursellini a nobis notata delevit, nova quædam ab aliis neglecta & quidem, ut videri vult, necessaria admiserit,

quæ

quæ de imitationis cautione monuimus, ſibi itidem attribuit, ſua quibusdam jam ante editionem præconio digna eſſe viſa prædicat, furtum pene nobis exprobrat, ſecretionem obſervationum Turſellini & noſtrarum ſubtiliter reprehendit, multas obſervationes noſtras inutilitatis accuſat, denique minuta quædam in magna literarum luce videre nos potuiſſe negat.

XII. Nobis vero gratiſſima ſunt hujusmodi judicia. Nam quum ipſa illa Facciolati præfatio in elegantem particularum uſum peccet, invidiam ex editionis noſtræ felicitate conceptam declaret, ineptias palam affectet, a latinitate longe abſit: perſpicuum eſt, eruditos omnes æquum & acre judicium ab Autore expectare. Non igitur neceſſe eſt, ut ad hujusmodi ſcriptoris admonitiones reſpondeatur. Sed tamen ut magis magisque intelligat, quanti nos æquitatem ejus & judicium faciamus, aliqua hic addemus.

XIII. Primum igitur facile patimur, Facciolatum a nobis ſumſiſſe plurima, & quæ improbavimus, condemnaſſe. Sed vitioſa de Turſellino reſecare Germanis non licebat. Nam libri & partes librorum ſunt ingeniorum teſtimonia. Eſt igitur Germanorum integritatis & candoris, ut religioſe tractent teſti-

ſtimonia, non ambitioſe. Italis ſi in populari- um libris contrarium placeat: Germani pro ſimplicitate ſua nihil ne ſuſpicantur qui- dem.

XIV. Deinde lectori ſcire licet, obſer- vationes, quas Facciolatus interpoſuit no- ſtris, tam paucas eſſe, ut ſi quis Germanus eas libello intexuiſſet, in præfatione ſilere, quam commemorare maluiſſe videatur.

XV. Mihi quidem eæ, ne aut Itali aut Germani de illarum paucitate & precio exiſti- marent, ab obſervationibus Turſellini & no- ſtris nulla nota diſcretæ videntur. At enim Facciolatus libellum quem augere poterat, nimium creſcere, & quaſi ſuperſtitioſe dili- gens eſſe noluit. Noluerit ſane.

XVI. Cur ergo admiſcuit, quæ aut imi- tari nemo tem[illegible]e velit, aut dubiæ interpre- tationis ſint. *Inprimis*, exempli gratia, pro *primum* e Salluſtii Jugurth. c. 26. pag. 194. poſuit. Ego ponere dubitavi, & dubito. *Quam* pro *quanto* retinuit in libro ſuo: ego id niſi reperiſſem, nunquam in libro meo repoſuiſſem. *Quamprimum* ego idem vale- re dixeram, ac *primo quoque tempore* vel *quam celerrime*. Ipſe p. 211. id poni pu- tat pro *quamprimum fieri poſſit*. Obſcu- rum ſatis obſcure explicat. Pag. 146. *niſi*

pro *duntaxat* accipiendum existimat. Verum præter necessitatem confictam esse significationem istam, æqui & intelligentes homines facile videbunt. Pag 142. observat, etiam dici *nihil est unde, nihil est quo*. Quis hoc novisset, nisi nunc demum didicisset? Hujusmodi observationes si aucupari & alienissimis in locis reponere voluissemus: quis librum nostrum in Italiam pertulisset? Pag. 133. hoc est, alienissimo itidem loco *nec quidem* in Romanorum scriptis etiam inveniri dictitat: quod nos commodiore loco monueramus. Hæc nunc attulisse satis est ad discrimen nostræ & Italicæ editionis noscitandum.

XVII. Quid fiet autem de imitandi cautione? Nobis ea res curæ fuerat inprimis. Nam etsi Tursellinus optima quæque potissimum spectarat: tamen identidem admiscuerat improba quædam & inepta. Vide *Juxta, Magis* &c. Neque Cicero ipse usquequaque esse Cicero nobis videbatur. Ergo nos merito cavimus adolescentulis: quum præsertim usum etiam particularum ætatis argenteæ ostendere statuissemus, qui quid ab usu ætatis aureæ differat, paucis constat.

XVIII. Quod Stevvechiana a nostris non diligenter secreverimus, jejuna est accusatio. Ego quum ex ipsis fontibus bibere statuissem & biberem: rivulos consectari supervacaneum duxi. Non igitur Stevvechii opera usquam sum usus. Quodsi Autor ex similibus atque iisdem observationibus furti necessitatem suspicatur: errat magnopere. Necesse est enim, ut oculos nostros videre neget id, quod veteres viderunt. Sed hujusmodi ineptias explosi in libro *de Plag. liter. cap. X. §. 4. seqq.* & in *dissertat. de Quæstione, an cholerici præcipue sint fures literarii* §. 35. pag. 21. seqq. Adde *Gatackeri Miscell. II. c. 3. p. 281.* Thomasii vero integritas notior & illustrior est, quam ut furti suspicione contaminari queat. Magna sunt in me Thomasiorum merita; quocirca si probare ausus fuerit Italus, quæ Germanis exprobrat: germana fides & fortitudo Germano non deerit.

Nam quod Germani observationes suas insignierunt, ne Tursellino tribuerentur, a Facciolato ingeniose reprehenditur. Primum enim libellus parvulus cum ingenti Calepini libro commode comparatur. Deinde ex levi similitudine decus aut deformitas factorum solertes ostendi potest.

Inutilitas denique quarundam obſervationum noſtrarum præclare itidem demonſtratur. Nam Ciceroni & aliis Scriptoribus exempla iſta, quæ propoſuit Autor, ignota ſunt, nec a nobis hodie unquam adhiberi poſſunt, & minus addubitationis habent, quam illa Turſellini *non modo - ſed etiam*, *magis quam*, *magis ſi*, & ſimilia. Quocirca moneo Facciolatum, ut verborum definitiones prius animo verſet, quam ſcribat: alioquin ego ei a diſcipulorum meorum reprehenſione præſtare nihil poſſum. Ejus ego quidem judicia omnia magni facio: ſed quia hos identidem definire jubeo, quæ cogitent, legant, audiant; vereor, ne Italum in tanta literarum luce minuta quædam videre non poſſe mirentur.

Poſtremo lectorem moneo, ut & Turſellinum hunc & ſi quid unquam edidi, ſpe corrigendorum errorum editum eſſe meminerit. Nulla usquam gloriola eſt a me appetita nec in rebus tam exiguis ſperanda videtur. Quamobrem ſua ſemper Turſellino laus a me erit integra. Quod autem multa ſunt Turſellino addita, ideo factum eſt, ut ne diutius deſiderarentur neceſſaria, diſcrimen uſus particularum aureæ & argenteæ ætatis,

origi-

origines ſignificationum, ſitus, cohærentia reſpectusque mutuus quorundam verborum, & ſimilia hiſce alia. Si hæc talia fructuoſa putes, lector, adoleſcentulis; æquum mihi animum præſtare perge. Quod quum facere Te videro; proxime, ſi Deus volet, alium quendam librum veterem a me denuo politum habebis. Conatum certe poliendi mihi non deeſſe intelliges.

Ita, mi lector, vale, & ſi me in Turſellino Tuis commodis ſerviiſſe putes, etiam fave. Certe ut faveres, laboravi, alioqui nunquam adduci potuiſſem ulla ratione, ut propter particulas latini ſermonis ita perluſtrarem præſtantisſimos Romanorum libros, quaſi nemo ante me in iis declarandis occupatus fuiſſet. Iterum vale.

HORATIUS TURSELLINUS LECTORI.

EN tibi, Lector, opuſculum de ratione colligandi, connectendique inter ſe membra, & quaſi artus orationis. Parva quidem res in ſpeciem & exilis, ſed ad uſum magna, ac plane neceſſaria. Niſi vero obſcurum eſt, quantum momenti habeant in corpore ad motum, uſumque membrorum molles oſſium commiſſuræ, nervi, cæteraque, quibus artus omnes apti connexique inter ſeſe continentur. Quippe ſine his conjunctionibus, & quaſi vinculis, non ſecus atque humanum corpus ſine nervis, diſſoluta, minimeque inter ſe apta, & cohærens languet oratio. Itaque non

immerito fortaſſe Caligula ille Cæſar hoc nomine Senecam irriſit, quod ejus ſcripta arenam ſine calce eſſe diceret. Neque vero exilitas ac tenuitas rerum, quæ in hoc libello tractantur, ab eo alienare te debet.

Quis enim ignorat gemmas, quamvis ſpecie exiguas, precio & æſtimatione ingentes haberi? Nimirum, & minutis rebus genere eximiis, dignitate præſtantibus, uſu neceſſariis ſua laus, ſuum decus, ſuum precium eſt.

Ut quod elegantisſimus Poëta apum ſolertiam explicare aggrediens, de carmine ſuo vere dixit, id verius fortaſſe de hoc ſtudio ſolerter colligandæ orationis dici queat: *In tenui labor: at tenuis non gloria.*

Quamobrem ſi propoſitam habes veterem eloquentiæ laudem; incumbe

cumbe in hanc curam, ut partes omnes orationis aptæ inter ſe, nexæque cohæreant, mollesque commiſſuras, tanquam artus habeant. His enim ſcite ſolerterque deſcriptis, tum demum eloquentiæ ſuccus, ſangvis, color, & quaſi robur accedet.

DE

DE VI ATQUE USU ELEGANTI

IN CONSTRUCTIONE ORATIONIS

Præpositionum, Adverbiorum, Conjunctionum ac Pronominum (*itemque Nominum ac Verborum.)

CAPUT I.

De Præpositione A vel AB.

I. *A* & *AB* verbis activis & neutris juncta.

*1. A & *EX* ita differunt proprie, ut *ex* progressionem de loco interiore: *a* progressionem de finibus loci significet. Cic. pro Cæcin. c. 30. *Cum de vi interdicitur, duo genera causarum intelligebant majores, ad quæ interdictum pertineret. Unum, si quis ex eo loco in quo esset, vi dejiceretur: alterum, si ab eo loco quo veniret. Si quis meam familiam de meo fundo dejecerit, ex eo me loco de-*

ciorum rationem habentibus, appositum reperitur. E.gr. Caes. B.G. 1.22. id se a Gallicis armis atque insignibus cognovisse

jecerit. *Si quis mihi præsto fuerit cum armatis hominibus extra meum fundum, & me introire prohibuerit: non ex eo, sed ab eo loco me dejecerit.*

Sed interdum hoc discrimen non attenditur. Celsus I c. 3. *A balneo venientibus Asclepiades potionem frigidam non inutilem judicavit.*

* 2. *A* vel *ab* rem signat, unde aliquid quoquo modo proficiscitur.

Sæpe rem, unde quoquo modo aliquid proficiscitur. Livius XLV, 39. *Paulus tanquam rure rediens a porta domum ibit.* Id. IV, 22. *Perfosso a castris monte, erecta in arcem via est.* Cæsar B. G. I, 1, 7. *Aquitania a Garumna flumine ad Pyrenæos montes spectat inter occasum solis & septentriones.* Cæsar B. C. I, 11. 4. Plin. XVII, 20.

Varro R. R. II, c. 1. *Tertio gradu a vita pastorali ad agriculturam descenderunt homines.* Id. ibid. *Ab his principibus XII. signa multi numerant, ut ab ariete & tauro, quum ea præponerent Apollini & Herculi.* Idem ibid. paulo post: *Nomine multa habemus ab utroque pecore, a majore & a minore. A minore Porcius, Ovinius, Caprilius, Sic a majore Equitius.*

3. *A*

3. *A* vel *ab* locus aut perſona, unde.

Sæpe locum aut perſonam, unde aliquid ſumitur. Cic. Verr. V, 76. *Vidimus huic ab ærario pecuniam numerari.* * Celſus V. procem.

Cic. Agr. II, c. 13. *Rullus ſumtum ſuppeditat a ſociis.* Hinc tralate. Id. pro Planc. 42. *Sinite me, quod vobis fretus huic ſæpe promiſi, id a vobis ei perſolvere.* Id. XIV. ep. Att. 15. *Puero a me hoc quoque dabis, ut animum ejus conciliatum reddas.* Id eſt, ſumes a me, quod illi des.

* 4. *A* vel *ab* diſtantiam ſignat. †

Hinc crebro ad deſignandam locorum diſtantiam accommodatur. Cæſar B. G. I, 43, 1. *Hic locus æquo fere ſpatio ab caſtris utriusque aberat.* Id. B. G. II, 30, 3. *Aduatici irridebant ex muro, quod tanta machinatio ab tanto ſpatio inſtrueretur.* Livius XXXVIII, 20.

* 5. *A* vel *ab* pro *poſt* nach. ††.

A vel

† Etenim *de* ad diſtantiam ſignandam adhiberi non poteſt.

†† Præpoſitio *A* in hac ſignificatione ſæpe ſubintelligi videtur, quum caſus ſextus comparativos ſequitur. Cœlius Aurel. de morb. acut. lib. II. c. 1. *Lethargus eſt comparatione gravior phrenitide, non aliter quam negatus in toto viſus ab ex parte*

A vel *ab* interdum descensum signat a nobilioribus rebus ad ignobiliores, & declarari potest per *post*. Plinius XIV. c. 7. *Ab his rivis dignatio est Sicyonio, Cyprio, Telmesico.* Id. XVII c. 9. *Proximum deinde caprarum est stercus, ab hoc ovium, deinde boum, novissimum jumentorum.* Id. XVI c. 6. XVIII c. 13.

6. ** *A* & *De* differunt. *A* nota est agentis: *De* objecti. Goclen. III. Problem. Gramm. 42.

7. *A* vel *ab* causa per quam.

A vel *ab* verbis activis aut neutris juncta interdum significant causam, per quam res efficitur. Cic. pro Milon. c. 21. *Adde incertos exitus pugnarum Mortemque communem, qui sæpe spoliantem jam & exultantem evertit & perculit ab abjecto*, id est, per abjectum †. * Id. II. divin. c. 45. *Quis non vi-*

impedito, id est, quam visus partim impeditus. Add. Id. libr. I c. 9. 64, & I, 15, 137, & II c. 9 s. 30, & de Chronic. I c. 4 s. 139. Similia exempla suppeditat Plinius, Capella, Irenæus, Hieronymus. Sed ut hujus generis constructio non est imitanda: ita illa elegans est, quæ præpositioni *a* pro *post* addit participium præteriti temporis. Vellejus I, 7, 3. *Sunt a Capua capta anni CCXL.*

† In hoc exemplo Autoris *ab* depulsionem seu propulsationem potius significat, quam causam

videt, & formas & mores & plerosque ſtatus ac motus effingere a parentibus liberos. Id. de Nat. D. III c. 36.

Cic. Acad. I c. 7. *Ratio ſempiterna eſt. nihil enim eſt valentius, a quo intereat*. Ovid. Metamorph. XIII v. 597. *Occidit a forti (ſic Dii voluiſtis) Achille*. ††.

8. *A* vel *ab* cauſa propter quam.

Nonnunquam cauſam deſignat, propter quam res eſt. Cic. Acad. IV, 33. *Mare quia nunc a ſole collucet, albeſcit & vibrat*, id eſt, propter ſolem. ††† Plinius H. Nat. XXIV c. 5. *Cupreſſi folia trita imponuntur capiti cum polenta, ſi a ſole dolet*. * Varro R. R. II, 2. collat. II c. 1. Livius III c. 41 & XL, 13.

Haec observatio nullius pretii admodum etc. intra pag. 14 [illegible] recurrit. Nam loco hoc auctorum [illegible] dubia non [illegible] signant potius caus[illegible] a qua [illegible] efficiente quam causam propter quam

9. *A* vel *ab* initium temporis declarat cum verbis præſentis vel futuri temporis.

Columell. IX, 14. *Ab æquinoctio ad Vergiliarum occaſum apes mella cibariis hiemis repo-*

propulſationis. Satis igitur abſonum eſt exemplum a conſilio Turſellini. Raro certe *a* ſignificationem præpoſitionis *per* habet, ſi cum verbis activis jungatur.

†† Oratores verbis neutris, vel potius paſſivis deſinentibus in o præpoſitionem *a* raro jungunt.

††† Neſcio, an hic *a* potius ſit *per*.

ponunt. Plinius XVIII c. 12. *Serere faseolos licet ab idibus octobris in calendas novembris.* Id. XVIII c. 7. Varro de R. R. II c. I. *Secunda pars est de fetura. Nunc appello feturam a conceptu ad partum.* Celsus V, 27. *Aegrotus a piscina protinus in oleum calidum demittendus est*, id est, post quam a piscina extractus est. Id. VII c. 14. extr.

adde, quae infra pag. 15. § 5 10. *A* vel *ab* ad tempus præteritum relata.

Sæpe ad tempus præteritum refertur. *Cic. Orat. II. c. 21. *Vix annus intercesserat ab hoc sermone cohortationis meæ, cum iste accusavit Norbanum.* Id. Philip. II c. 41. *Ab hora tertia bibebatur.* Liv. XLIV c. 34, & 45. & XL c. 47 & 49 & 56.

A vel *ab.*

Sæpe ad tempus præteritum humanæ vitæ refertur, idque multis modis, *a puero*, *a pueris*, *a pueritia.* Cic. Acad. IV c. 36. *Diodoro quid faciam Stoico, quem a puero audivi.* Id. Tusc. I c. 24. *Socrates docet, fieri nullo modo posse, ut a pueris tot rerum atque tantarum insitas in animis notiones haberemus, nisi animus, antequam corpus intrasset, in rerum cognitione viguisset.*

* Id. I ep. Quint. Fr. I. *Ei in virtute plurimum a pueritia studii fuit.* Cic. X ep. 3. *Ego amorem erga te constitutum habui ab ineunte pueritia tua.* *Ad-*

Admonitio.

Cum de uno ſermo eſt, *a puero* dicimus: quum de pluribus, *a pueris*.

Ab ineunte ætate. A prima ætate.

Ab ineunte ætate & *a prima ætate* idem eſt, quod *a pueritia*. Cic. pro leg. Man. c. I. *Hoc aditu laudis non mea me voluntas, ſed meæ vitæ rationes ab ineunte ætate ſuſceptæ prohibuerunt*. Id. Offic. II c. 13.

Cic. IV ep. 4. *A prima ætate me omnis ars & doctrina liberalis & maxime philoſophia delectavit*. Id. pro Planc. 21.

Ab adoleſcentulo. Ab adoleſcentia.

Ab adoleſcentulo & *ab adoleſcentia* ſive *a prima adoleſcentia* idem pene eſt, quod *ab ineunte ætate*. Cic. pro Quint. 3. *Is ab adoleſcentulo quæſtum ſibi inſtituit ſine impendio.*

Cic. de fin. II, 30. *Tu, ut dignum eſt tua erga me voluntate, ab adoleſcentia ſuſcepta, fac, ut Metrodori tueare liberos*. Nepos in Caton. c. 2 & 3.

Cic. I ep. 9. *Refero me ad manſuetiores muſas, quæ me maxime, ſicut a prima adoleſcentia, delectant*. Sueton. in Otton. c. 2.

* *A primis temporibus ætatis. Ab initio ætatis.*

Cic. IV ep. 3. *Iis artibus a primis tem-*

poribus ætatis ſtudium tuum dediſti. Id. VI ep. 13. Huc pertinet etiam illud Cic. de Leg. I c. 4. *A primo tempore ætatis juri ſtudere te memini.*

Cic. IV ep. 3. *Ab initio ætatis omnium doctrinarum ſtudioſus fuiſti.*

Ab infante. Ab infantia.

Colum. I c. 8. *Ab infante duratus & inſpectus experimentis.*

Tacit. II, 56, 2. *Is, prima ab infantia, inſtituta & cultum Armeniorum æmulatus eſt.*

* *A parvulo, A parvis*, rara ſunt.

Terent. Andr. I ſc. 1. *Ego poſtquam te emi, a parvulo ut ſemper tibi apud me juſta & clemens fuerit ſervitus, ſcis.* Id. Adelph. Prol. *Majorem fratris filium eduxi a parvulo.*

Terent. Andr. III ſc. 3. *Amicitia noſtra incepta a parvis cum ætate accrevit ſimul.*

A parvula ætate, A primis annis, A primo rara ſunt.

Juſtinus XII, 4, 10. *A parvula ætate periculis laboribusque indurati invictus exercitus fuere.*

Juſtinus XXIII, 1, 8. *Lucanorum liberi ab initio pubertatis in ſilvis inter paſtores habebantur ſine miniſterio ſervili, ſine veſte quam induerent vel cui incubarent, ut a pri-*

mis

mis annis duritiæ parſimoniæque aſueſcerent.

Varro de r.r. II c. 8. *Hic ita eductus a primo, poteſt admitti.*

* *A juventa, A prima lanugine*, rara ſunt.

Sueton. Domit. c. 12. *Domitianus ab juventa minime civilis.* Plinius XI, 53. Val. Maxim. VIII c. 7. n. 2. extern.

Suet. Ot. c. 12. *Otonem tradunt faciem quotidie raſitare, ac pane madido linere conſuetum: idque inſtituiſſe a prima lanugine.*

* *Ab tenero, A teneris unguiculis, Ab ævo viridi* non ſunt imitanda.

Colum. V, 6. *Plurimum refert, ut arbores eam cœli partem ſpectent, cui ab tenero conſueverunt.*

Cic. I ep. 6. *Præſta te eum, qui mihi a teneris, ut Græci dicunt, unguiculis es cognitus.* †

Ovid. Triſt. IV eleg. 10. *Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo.*

* *Ab*

† Cicero poterat Græcorum formulam latinis verbis exprimere, quia lingua græca cum gratia florebat: hodie quum mutata rerum ratio eſt, ad ignotioris linguæ formulas in ſcribendo reſpicere, parum convenit: niſi forte ad hominem græce doctum ſcribas, aut certa quadam ratione adductus id faciendum putes.

* *Ab initio* beym Anfang, im Anfang.

Cic. Brut. ep. 10. *Hostes domestici erant omnino ab initio belli, sed facile frangebantur.* Id. ibid. *Consuli non animus ab initio, non fides ad extremum defuit.* Id. I ep. Quint. fr. 1, & pro Cluent. 50. *Ab initio bujus defensionis dixi.*

* *A principio*, *A primo* Anfangs, vom Anfang.

Cic. I ep. Qu. fr. 2. *Hæc a principio tibi præcipiens, quantum profecerim, non ignoro*, Terent. Andr. I sc. 1. *Rem a principio audies.* Cic. de divin. II, 64 & IX ep. Att. 12.

Cic. XI ep. Att. 7. *Utinam a primo ita tibi esset visum.* Id. Orat. c. 8. *Demosthenes submissius a primo: deinde, dum de legibus disputat, pressius* &c. Terent. Phorm. IV sc. 2. *Petam hinc, unde a primo institui.* Adde Cic. IX ep. Att. 4. Celsus II c. 3.

II. * *A* vel *ab* remotionem notat.

Cic. pro Rabir. Perd. 4 *Expiandum forum populi Romani ab illis nefariis sceleris vestigiis esse dico*, id est, ne sint amplius vestigia sceleris. Id. pro Muren. c. 19. *Ab delectatione omni negotiis impedimur*, id est, quo minus delectemur. Livius VI c. 16. *Hæc dextra, qua ego Manlius Gallos fudi a delubris*

ve-

vestris, iam in vinculis & catenis erit. Cic. pro Syll. 9, & II ep. 16.

Huc pertinent istæ locutiones: Plaut. Trinum. II sc. 1. *Ab re consulit blandiloquentulus.* Svet. Aug. c. 94. *Non abre fuerit subtexere, quæ ei prius, quam nasceretur evenerint.*

12. * *A* vel *ab* locus vel res, in qua vel circa quam, auf, an. †

Interdum locum vel rem, in qua vel apud quam aliquid fit, si qua res alia simul spectetur. Cæsar B. G. II, 23, 4. *Tota fere a fronte & a sinistra parte nudata sunt castra.* Cic. XV ep. 4. *Cappadocia patet a Syria.* Cic. Verr. VII c. 38. *Non modo a latere sed etiam a tergo magnam partem urbis relinquebat.* Livius I, 37.

Livius I, 32. *Proximum regnum cetera egregium, ab una parte haud satis prosperum fuerat, aut neglectis religionibus aut prave cultis.*

Huc pertinent exempla, in quibus ad personas adjicitur, apud quas aliquid est vel fit. Cæsar B. G. I, 1, 5. *Una pars attingit a Sequanis & Helvetiis flumen Rhenum.* Livius I, 12.

† Vide etiam infra particulam *Ex* §. 2. admonition.

I, 12. *Principes utrinque pugnam ciebant, ab Sabinis Curtius, ab Romanis Hostus Hostilius.* Terent. Adelph. V sc. 3. & Phorm. V sc. 5.

13. *A* vel *ab* pro *Pro*. †

Alias *A* declarat *pro*. Cic. Orat. I c. 13. *Vide, ne hoc, Scævola, totum sit a me*, id est, pro me. Ob es nicht vor mich sey/mir in Kram diene. Id. Brut. 79. *Talis tribunus plebis fuit, ut nemo contra civium perditorum popularem turbulentamque dementiam* a Senatu & a bonorum causa steterit constantius. Nepos in Datam. 6.

* 14. *A* vel *ab* pro *contra*, vor, wider.

Si quod malum imminens depellere conamur: tum *a* videtur significare *contra*. Cicer. pro Milon. 33. *Quando a Clodio spirante forum potuisset defendi, cujus non restiterit cadaveri curia?* wann würde man den Marckt vor dem Leben den Clodio haben vertheidigen können? Nepos Hannib. 9. *Gortynii templum magna cura custodiunt non tam a cæteris, quam ab Hannibale, ne quid ille tolleret*. Colum. IX. 14. *Quantum res patietur, a frigo-*

† Hæc significatio judicanda ex observatione proxima superiore & inferiore.

gore & tempestatibus muniemus vasa. Cæsar B.G. VII,36,7. & de B. C. II,9,5. & III, 26,4.

* 15. *A* vel *ab* pro *quod attinet ad.*

Varro de r. r. I c. 7. *Majores nostri ex arvo æque magno, sed male consito, & minus multum & minus bonum faciebant vinum & frumentum, quod quæ suo quidque loco sunt posita, ea minus loci occupant, & minus officit aliud alii ab sole ac luna & vento.*

II. *A* vel *ab nominibus copulata.*

* 1. *A* signat locum, unde quid proficiscitur.

Cic. VII. ep. Att. 20. *Mitto illam fugam ab urbe turpissimam.* Huc pertinere videtur, quum

* *A* vel *ab* patriam declarat.

Interdum patriam vel civitatem declarare videtur. Varro de r. r. II, 2. *Videamus, quid pastores a pergamide Maledove potis sint.* Livius I, 50. *Turnus Herdonius ab Aricia ferociter in absentem Tarquinium erat invectus*, id est, Aricinus civis. Id. II, 22. *Armorum immemores obsides dant trecentos principum a Cora atque Pometia liberos.* Id. XXXIV, 9.

2. *A* vel *ab* cauſa unde res eſt.

A & *ab* nominibus copulata interdum declarant cauſam efficientem, unde res eſt. Cic. pro Muren. 30. *Noſtri illi a Platone & Ariſtotele moderati homines & temperati ajunt, apud ſapientem valere aliquando gratiam*, id eſt, ex diſciplina Platonis. Livius VI, c. 5. *Criminabantur, multo eum infeſtiorem agrum a nobilitate eſſe, quam a Volſcis fuerit.* id eſt, magis infeſtari a nobilitate, quam a Volſcis. † (Varro L. L. IX c. 3. Livius VI, 10. Nepos in Phocion. c. 1.)

3. *A* vel *ab* pro *ob* vel *propter.*

vid quae sup. ad p. 2. Interdum eſt *ob* vel *propter.* Cic. pro Roſc. Am. 30. *Vir & contra audaciam fërociſſimus & ab innocentia clementiſſimus*, id eſt, propter innocentiam. †† Id. de Leg. I, 11. *Lenitatis etenim & ſuavitatis idea ut ſuapte vi delectat, ſic ab errore mentis tanquam ſalutare aliquid aſciſcitur.* ††† Livius

† Exempla Autoris addubitationem habent.

†† Hoc exemplum eſt dubium. Nam *ab* videtur hoc loco etiam declarari poſſe per *pro*, ut ſententia ſit: *Vir eſt ferox contra audaces, & mitis ac lenis pro innocentibus & probis hominibus.*

††† Heic *ab* cum verbo cohæret. Neque tria

vius XXXIX c. 49. *Messenii Philopœmenem jacentem oppresserunt, cognitumque a verecundia memoriaque meritorum haud secus quam ducem suum, attollunt reficiuntque.* Id. XXX, 36. *Legati Carthaginienses aliquanto minore cum misericordia ab recenti memoria perfidiæ auditi sunt.* Curt. V c. 4. *Alexander vates quoque adhibere cœpit a superstitione animi.*

* 4. *A* vel *ab* distantiam notat.

Cæsar B. G. I, 49, 1. *Cæsar circiter passus DC ab his castris idoneum locum delegit.* Idem B. G. II, 23, 4. *In dextro cornu legio duodecima, & non magno ab ea intervallo septima constitit.* Cæsar B. G. I, 54, 3. Cic. Divin. II, 43.

5. *A* vel *ab* pro *post*. Confer quae iam supra pag. 6. s10

Nonnunquam idem est, quod *post*. Cic. pro Milon. 35. *Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii.* Id. Orat. III, 2. *Qui annus ei ab honorum perfunctione aditum primus ad summam auctoritatem dabat.* Id. de Senect. 6. *Ejus a morte hic tertius & tricesimus est annus.* Id. Nat. D. III, 5. *Tynda-*

ultima exempla cohærentiam præpositionis *a* cum nominibus declarant.

daridas Homerus, qui recens ab illorum ætate fuit, ſepultos eſſe dicit Lacedæmone. †

6. *A* vel *ab* remotionem ſignat.

Cic. Leg. I, 4. *Hoc ſuſtinere quum vel ſumma ſenectus poſſe videatur, nullam tibi a cauſis vacationem video dari.* Id. Offic. I, 21. *Rempublicam gerentibus magis eſt & magnitudo animi adhibenda & vacuitas ab angoribus.*

* 7. *A* vel *ab* pro *circa* vel *verſus.*

Livius XLV, 28. *Duo maria ab occaſu & ortu finitima Iſthmus arctis faucibus dirimit.*

* 8. *A* vel *ab* pro *contra.*

Celſus II, 3. *Venter a periculo tutus eſt.* Id. V, 27. *Tutus eſſe homo a periculo videtur.* Livius XLV, 25.

9. *A* vel *ab* pro *quod attinet ad.*

Sæpius ſignificat *quod attinet ad.* Cic. in Brut. 66. *Mediocriter a doctrina inſtructus, anguſtius etiam a natura*, id eſt, quod attinet ad doctrinam & naturam. Id. in Brut. 43. *Qui a philoſophia, a jure civili, ab hiſtoria fuiſſet inſtructior.* Id. Brut. 16. *Sed*

† Hæc exempla Autoris nos huc transtulimus, quo referenda videbantur.

Sed ille Græcus ab omni laude felicior est. Id. post red. ad Quir. c. 3. *Me nudum a propinquis, nulla cognatione munitum, fratris quotidianæ lacrymæ sordesque lugubres a vobis deprecatæ sunt.* Id. I ep. Att. I. *Inopes ab amicis & existimatione sunt.* Id. in Brut. 63. *Is hoc magis probebatur, quod erat ab oratoribus quædam in foro solitudo*

10. *A* vel *Ab* præpositus alicui muneri.†

Alias significat eum, qui præest alicui muneri, ut *a studiis*, *ab epistolis*, a rationibus. (*Cic. VIII ep. Att. 5. *Pollucem servum a pedibus meum Romam misi.*) Sueton. in Claud. 28. *Libertorum præcipue suspexit Posidem & Harpocram, & super hos Polybium a studiis, sed ante omnes Narcissum ab epistolis, & Pallantem a rationibus.*

11. *A*

† Subintelligitur fere *servus*, vel *minister*, vel simile quiddam. Sponius Miscellan. Sect. VI pag. 210. SEX. POMPEI A POTIONE. & ib. CONSTANTI AUG. SCRIBA A RATION. Id. pag. 211. TIB. CLAUDIUS LEMNIUS DIVI CLAUDII AUGUSTI LIB. A STUDIIS. Sæpe Genitivum personæ, cui servitur, omissum videas in Gruteri inscriptionibus, & alibi. Tacit. Ann. XV, 35, 2. Suet. Ner. c. 49.

II. *A* vel *ab* servit circumscriptioni genitivi.

** D. Inservit etiam hæc præpositio circumscriptioni genitivi. Lucret. lib. I. v. 50. *Neque fulgorem reverentur ab auro*, id est, fulgorem auri. Buchn. ad Plin. 616. Weitz. ad Terent. p. 69.

III * *A* vel *Ab* adverbiis copulatum.

A non solum ex nominibus & verbis, sed etiam adverbiis pendet. Livius XL, 47. *Si non impetrassent, tum separatim eos ab illis se consulturos dixerunt.*

Admonitio I.

Ab non solum in sequentibus vocalibus adhibetur, sed etiam aliis literis, ubi nullus asperior concursus existit, maxime vero liquidis L & R. ut: *ab legione, ab rege.* Itemque semivocali S & I consonanti, ut *ab Sylla, ab Jove.* Interdum etiam D & N, ut *ab duce, ab nobilitate.* * Denique etiam, & quidem rarissime, literis B, C, F, G, M, P. Q. T. V. Z. ut *ab bestia.* Sallust. Jugurth. 32, 2. edit. Crispini, sed Amstelodamensis clↄ Iↄc xc habet *a Bestia.* quod haud dubie verum est. *Ab cive* Livius II, 24. III, 33. XLI, 5 & 19. XLII, 56, 57. XLIV, 35. Celsus VIII, 7. *Ab Favonio.* Varro r. r. I c. 35. Livius IV, 17, XXII, 48. *Ab gravi casu.* Livius VIII,

7. XLIII,

7, XLIII, 23. *Ab mari* Livius XLIII, 38. *Ab portis*. Livius I, 53. IV, 32. XXXIX, 2. XXXI, 25. *Ab quibus* Cæſar B. G. IV, 22, 5. IV, 23, 2. Liv. III, 70. *Ab tergo*. Livius II, 14. III, 29. XXXIX, 23 & 30. XLII, 62. XLIV, 7. Plin. V, 1. *Ab vino*. Celſus I c. 10. Livius III, 15. VIII, 6. Plinius VIII c. 42. *Ab Zela*. Hirtius B. Alex. c. 72. ſ. 2. Salluſt. B. Jug. I c. 61.

Admonitio II.

Abs plerumque præponitur iis nominibus, quarum prima litera eſt Q vel T. Rariſſime literæ S. ut: *Prædicat Ariovistus, eas copias uno abs ſe prælio fuſas ac ſuperatas eſſe* Cæſar I. B. G. 44, 8. Livius XXXII, 1.

CAPUT II.

De Adverbio ABHINC.

Abhinc & accuſativo & ablativo junctum refertur ad tempus præteritum. Cic III Verr. 12. *Quæſtor Cn. Pompejo Conſule fuiſti abhinc annos quatuordecim*. Id. pro Cornel. Balb. 6. *Si Cn. Pompejus abhinc annos quingentos fuiſſet, ſi nunc apud vos id, quod is feciſſet, contra fœdus factum diceretur, quis audiret?* * Id. II Philipp. 46. & II Divin. 57.

Cic. IV. Verr. 52. *Herodotus offendit eum mensem comitialem, comitiis jam abhinc XXX diebus habitis*, pro *ab eo tempore*. * Cic. XII ep. Att. 18. Id. pro Rosc. Com. 13.

Admonitio.

Cum tempus futurum significatur, non usurpatur *abhinc* †, sed *ad* vel *post*. Cic. I Tusc. 37. *Cur ego doleam, si ad decem millia annorum gentem aliquam urbe nostra potituram putem?* Warum solte ich mich betrüben, wann ich dächte, daß über zehen tausend Jahr ein fremdes Volck sich unserer Stadt bemächtigen würde? Vid. p. 36.

Caput III.

De Præpositione ABSQUE.

Absque pro *sine* apud Comicos usitatum est: apud Oratores non item. †† Plaut. Perf. V sc. 2. *Absque me foret, hic faceret te prostibilem propediem.* Itaque satius est dicere *sine injuria,*

† Sed Palladius libr. IV. c. 13. *Septimo anno omnes dentes equi explentur. Latent ab hinc ætatis notæ.* Verum hic usus rarissimus est.

†† In scriptis Ciceronis semel tantummodo me legere memini præpositionem *Absque*; libr. I. ep. Att. 16. *Nullam a me epistolam ad te sino absque argumento ac sententia venire.*

ria, quam *absque injuria; sine ulla dubitatione*, quam *absque dubio*.

** D. *Absque eo esset* pro *si absque eo esset*, ellipsis antiqua & perelegans particulæ *Si*. Plaut. in Menæchm. V sc. 7. *Absque te esset, hodie nunquam ad solem occasum viverem.* Wärest du nicht gewesen. Terent. Hecyr. IV sc. 2. *Quam fortunatus ceteris sum rebus, absque una hac foret.* Wann dieses einige thäte / wann diese einige nicht wäre. * Id. Phorm. I, 4. Plaut. Captiv. III sc. 5.

CAPUT IV.

De Conjunctione AC & ATQUE.

I. *Ac* & *Atque* in principiis periodorum dignitatem habent; hoc differunt, quod *Ac* ponitur insequente quavis liquida, muta ac consonante præter C & Q. † Tum enim pro *Ac* reponitur *Et*. Cic. pro leg. Manil. 13. *Ac primum quanta innocentia debent esse Imperatores?* Id. I. Orat. 2. *Ac mihi quidem sæpenumero in summos homines intuenti, quæren-*

† *Ac* consonantibus studiosissime præmittit Cicero, ut vix unum exemplum contrarium afferri possit. Sed alii scriptores in ea re sunt negligentiores. Sueton. in Claud. 22. *Ac in semet augendo parcus atque civilis, prænomine Imperatoris abstinuit Claudius.*

rendum esse visum est &c. * Id. I Cat. 6. & II Cat. 2.

Cic. pro leg. Manil. 15. *Et quoniam auctoritas multum in bellis administrandis valet.* Id. pro Sext. 37. *Et causam dicit Sextius de vi?* † * Celsus de Med. Præfat.

ATQUE usurpatur insequente vocali. Cic. pro Sext. 2. *Atque ego sic statuo, judices, a me in hac causa pietatis partes esse susceptas.* Id. pro leg. Man. 8. *Atque, ut omnes intelligant, me &c.* ††

II. 1. *AC & ATQUE in media oratione.*

** D. P. *Ac* & *atque* pro *quam* als post comparativos, & particulas *æque, alius, contra, juxta, par, pariter, perinde, pro eo, secus, similiter.* Cic. XIII ep. Att. 2. *Mihi Dionysius videtur diutius absuturus, ac nollem.* Horat. *Arctius atque hedera procera adstringitur ilex.* ††† Cætera vide suis locis. Hadr. Card.

* 2. *Ac*

† Hic & alias etiam ob causas, non solum propter insequens C poni debebat.

†† Raro *ATQUE* præponitur Consonantibus. Cic. III off. 6. *Atque si etiam hoc natura præscribit, ut homo homini consultum velit, necesse est, omnium utilitatem esse communem.* Id. II Inv. c. 32. & V Verr. 49. & pro Cœl. 19. Celsus VII. c. 23.

††† Oratores optimi rarissime comparativis subjiciunt *ac*, vel *atque*.

* 2. *Ac* & *atque* post *contrarius*, *æquus*, *similis*, *dissimilis*.

Cic. III Verr. 46. *Cum a Chelidone in aurem Verris erat insusurratum, contrarium sine ulla religione decernebat, ac proximis paulo ante decreverat.* Cic. de rep. VI, 4. *Extimo orbi cœlesti subjecti sunt septem, qui versantur retro, contrario motu atque cœlum.*

Livius XXXIX, 37. *Modo ne in æquo hostes vestri apud vos sint, ac nos socii, imo ne meliore jure sint.* Cic. V Verr. 19. *Quid habet populare ratio tua, cum ex provincia populi Romani æquam partem tu tibi sumseris, atque populo Romano miseris?* Add. Cæsar B. C. II, 15, 1.

Reliqua vide infra in *Similis*.

** 4. *Atque* geminatum.

Atque a poetis geminari, quin & triplicari solet. Virg. Ecl. 5. v. 23. *Atque Deos atque astra vocat crudelia mater.* Id. IV Georg. v. 468. *Atque Geta atque Hebrus, atque Actias Orithyia.* Hadr. Cardinal.

* 5. *Ac non.*

Ac non sæpe ponendum est, nec potest temere mutari in *Nec*. Cic. V Verr. 30. *Putate Apronio datum, si Apronianum lucellum ac non prætori præda vobis videbitur.* Ibid. c. 47. & Verr. III, 31. I leg. Agr. c. 37. & pro

Dom. c. 50. & Partit. c. 39. Id. V Verr. 79. *Quamobrem scriba deducat, ac non potius multo, qui adduxerit, tabellarius?* & VI Verr. 65. *Postea decernitur, ac non varie, sed prope conjunctis sententiis.*

* 6. *Atque non* ratissimum est.

Plinius VII c. 26. *Cæsar apud Thapsum Scipionis literas concremavit optima fide, atque non legit.*

* 7. *Ac etiam* pene inusitatum est.

Suet. Cæsar. c. 26. *Tirones per equites Romanos, ac etiam per Senatores armorum peritos erudiebat Cæsar.* Ib. c. 55. & August. 19.

* 8. *Atque* pro *statim*, Poëticum est.

Vide Schottus observat. Poët. libr. II c. 24.

* III, 1. *Ac quoque*, in principio & medio rarissimum.

Celsus II, 3. *Ac lumbricos quoque aliquos sub fine morbi descendisse, nihil nocet.* Id. II, 6. & V, 26. extr. & VII, c. 18.

* 2. *Atque etiam* in principio & medio.

Atque etiam valde usitatum est. Cic. I off. 26. *Atque etiam in secundissimis rebus maxime est utendum consilio amicorum.* Id. off. I c. 30. Cic. off. I c. 26. *Hæc præscripta servantem licet magnifice animoseque vivere, atque etiam simpliciter vitæque hominum amice.* Liv. XLIV, 22 & 28.

* 3. *At-*

* 3. *Atque quoque* in principio & medio.

Celſus III, 22. *Atque hujus quoque plures ſpecies ſunt.* Id. IV, 15. Id. V, 28. Celſ. V, 28. de Impetig. *Hæc omnia genera maxime oriuntur in pedibus & manibus, atque ungues quoque infeſtant.*

CAPUT V.

De præpoſitione AD.

1. *Ad* pro *usque ad* biß in, biß auf, biß zu.

* *Ad* pro *usque ad* proprie terminum ſeu fines loci deſignare videtur. Cæſar B. C. III, 66, 6 *Ab angulo caſtrorum ſiniſtro munitionem ad flumen perduxerat.* Id. B. C. III, 68. 2. Et ita ſæpe loquuntur Latini.

* Huc refer illud Columellæ XII, 34. *In olla, quæ fert amphoras tres decoquis ad palmum.* Idem Colum. XII, 36. *Muſtum conjicies in amphoram novam, & implebis ad ſummum.* Colum. XII, 47. & de Arbor. 4. Pallad. III, 30.

2. *Ad dimidias; ad tertias; ad tertiam partem:* * *ad dimidium.* †

Interdum refertur ad partes. Plinius XX

† Pariter dicere licet *ad quartas, ad ſextas,* &c.

XX c. 3. *Aqua multa in ea decoquitur ad dimidias.*

Columell. XII, 21. *Mustum quam dulcissimum decoquitur ad tertias, & decoctum defrutum vocatur.* * Id. XII, 25. add. XII c. 35 & 39.

Plinius XIV, 9. *Musto usque ad tertiam partem decocto.* † * Colum. XII, 22. *Ad tertiam partem recentis aquæ marinæ decoctæ congios duos injicito.* Celsus V, 28. de scabie.

* Cato de R. R. c. 98. *Amurcam decoquito ad dimidium.*

* Huc refer illud Livii XLII, 3. *Aedem Junonis Laciniæ ad partem dimidiam detegit Flaccus.* Plinius XIV, c. 9.

3. *Ad* de tempore.

Ad pro *usque ad* sæpe tempus significat. Cic. XIII ep. Att 9. *Multus sermo ad multum diem.* biß weit in Tag hinein. Id. I Phil. 31. *Perpotavit ad vesperam.* Id. de Senect. 7. *Sophocles ad summam senectutem tragœdias fecit.* * Cæsar B. G. III c. 5 f. I. Livius XL, 50.

* *Ad id* pro *adhuc*, vel *usque adhuc*. ††

Huc

† Hoc exemplum pene alienum est.

†† Sine dubio subintelligitur *tempus*, quod Cæsar

Huc pertinet illa loquendi ratio *ad id* pro *adhuc*. Livius III, 22. *Effuse fugientes Volscos eques Romanus, quum ad id spectator pugnæ adstitisset, libero campo adeptus parte victoriæ fruitur*. Tacitus XII, 38. 2.

4. *Ad* de pecunia.

Interdum accommodatur ad summam pecuniæ. Cic. pro Quint. 4. *Decidis statuisque tu, C. Aquili, quid Scapulis ad denarium solveretur*, id est, *usque ad denarium*. Id. V Att. ep. 2. *Assident, subducunt: ad nummum convenit*. * Terent. Heaut. I, sc. 1.

(* Transfertur etiam ad alias res.) Huc pertinent illa: *ad insaniam, ad satietatem, ad impudentiam*, & alia ejusmodi. Cic. IV Verr. 35. *Hæc iste ad insaniam concupierat*. Id. I de leg. 2. *Accius in orationibus multus & ineptus ad summam impudentiam*. Livius XXIV, 38. *Vos incautos ad satietatem trucidabitis*.

* II, 1. *Ad* pro *Versus* vel *circa*, de loco, vel parte.

Ad ponitur pro *versus*. Cic. I divin. 17. *Accius ad meridiem spectans in vinea media di-*

III B.C. 79, 4. addit. *Hæc ad id tempus Cæsar ignorabat*. Similiter Sueton. Vespas. 8.

dicitur constitisse. Id. II Catil. 8. *Iidem jusserunt simulacrum Jovis ad orientem convertere.* Varro I R. R. 7. *Ager spectat ad meridianam cœli partem.* add. Cæsar III B. C. 105, 2.

Celsus VII c. 26. *Uncus ad extremum est tenuis.* vid. infr. not. ad §. 8. Hinc transfertur ad alia

2. *Ad* pro *circiter.*

Ad ponitur si numerus incertus certum illum ac definitum fere contingat, et quasi ad eum adscendat; sed si eum excedat aut superet rectius ponitur circiter aut supra.

Alias est *circiter.* Cic. II. ep. Qu. fr. 1. *Sane frequentes fuimus omnino ad ducentos* bey zwey hundert. Id. I ep. Att. 11. *Homines ad quindecim Curioni nullum Senatus consultum facienti adsenserunt.* *Id. XII ep. 15. Cæsar I B. G. 31, 5. Adde B. G. I. 4 et 5 oppida numero ad decem duodecim.

Caue tamen ne in veteribus libris notae duntaxat numerorum repertae fuerint, ex quibus pro certo casu nihil confici(tur).

* *Ad* sine casu pro *circiter*, de numero.

Ad pro *circiter* sæpe sine casu ponitur. Cæsar B. G. II, 33, 5. *Occisis ad hominum millibus quatuor, reliqui in oppidum rejecti sunt.* Id. B. C. III, 53, 1. *Cum horum omnium ratio haberetur, ad duorum millium numero ex Pompejanis cecidisse reperiebamus.* Livius XXXV, 22, & VIII, 18. XL, 32 & 38.

* 3. *Ad* pro *circiter* de tempore.

Ad pro *circiter* etiam de tempore dicitur. Cic. I ep. Att. 3. *Venias ad id tempus, quod scribis.* Id. I ep. Att. 2. *Nos hic te ad mensem*

ſem Januarium expectamus. Id. I Divin. 28. *Cum magnam partem noctis vigilaſſes, ad lucem denique arcte & graviter dormitare cœpiſti.* Id. I Divin. 46. Cat. R. R. 161. Varro III R. R. 5. Colum. V, 6.

4. *Ad* pro *poſt.* †

Alias pro *poſt.* Cic. XII ep. Att. 45. *Neſcio, quid interſit, utrum illuc nunc veniam, an ad decem annos.* Id. II ep. Att. 17. *Solebat me pungere, ne Samſicerani merita in patriam ad annos ſexcentos majora viderentur, quam noſtra.*

** 5. *Ad* in deſignatione conſequentiæ, vel conjunctorum eventuum.

** Sueton. c. 7. Dom. *Ad ſummam quondam ubertatem vini edixit, ne quis in Italia novellaret;* id eſt, *cum ſumma quondam eſſet ubertas vini.* * Varro III R. R. 13. *Vidiſti, ad buccinam inflatam certo tempore apros & capras convenire ad pabulum.* Livius III, 41. *Juniores cum ſine provocatione imperium eſſet, ad nomina reſpondent,* id eſt, *cum nomina pronunciata eſſent.* Id. VI, 27. XLII, 67. Id. XXXVIII, 2.

* 6. *Ad*

† Quatenus hæc ſignificatio admittenda ſit, ex proxima ſuperiore ſatis intelligitur.

* 6. *Ad tempus*, pro circa *præstitutum tempus.*

Ad tempus videtur interdum significare *ad præstitutum tempus.* Cic. XII ep. Att. 43. *Nisi me Torquati causa teneret, satis erat dierum, ut Puteolos excurrere possem, & ad tempus redire.* Livius XXXVIII, 25. *Eo consul ad tempus cum præsidio quingentorum equitum venit.*

* 7. *Ad tempus* pro *in exiguum tempus.*

Cic. I off 8. *Perturbatio animi plerumque brevis est & ad tempus.* Id. de Amic. 15. *Coluntur tyranni simulatione amicitiæ, duntaxat ad tempus.*

8. *Ad extremum* †. *Ad postremum. Ad ultimum.* Zuletzt.

Ad extremum, ad postremum, ad ultimum pro *denique* usurpantur. Cic. II ep. Att. 21. *Cum diu occulte suspirassent, postea jam gemere, ad extremum vero loqui omnes & clamare cœperunt.* * Id. III offic. 23. & ep. Quint. Fr. I, 1.

Li-

† *Ad extremum* etiam & extrema parte rerum dicitur. Livius XXI, 8. *Saguntinis erat missile telum hastili oblongo & cetera tereti, præterquam ad extremum, unde ferrum extabat.* Interdum usurpatur pro *omnino, in universum.* Livius XXIII, 2. *Improbus homo, sed non ad extremum perditus.*

Livius III *Ad postremum adhortatio capessendi belli* * Id. XXX, 15. & XXXVIII, 16. & Hirtius de B. G. 43, 4.

Livius I, 33. *Ad ultimum connixus omnibus copiis Ancus acie vicit.* * Id. I, 53 & 54 & III c. 25.

Admonitio.

Ad postremum & *ad ultimum* historicis sunt, quam oratoribus aptiora. † * Videtur autem subintelligi *tempus*. Colligitur id ex Cæsaris III B. G. 5. s. 1.

9. *Ad summum.* Aufs Längste / zum Höchsten.

Ad summum vel ad *tempus* vel ad *numerum* refertur. Cic. XII ep. Att. 43. *Scies fortasse cras, ad summum perendie.* †† * Id. pro Mil. 9. Id. XIII ep. Att. 21. Id. pro Quint. 29.

Cic. pro Mil. 5. *Quando frequentissimo Senatu quatuor, ad summum quinque, sunt inventi, qui Milonis causam non probarent?* Id. II ep. I. *A te literas bis terve ad summum, & eas perbreves accepi.*

** In-

† *Ad ultimum* sæpe per ellipsin nominis *vitæ* ponitur. Livius XLV, 19. *Fidem ad ultimum fratri præstitit*, id est, *ad finem usque vitæ.*

†† Hic Lambinus, & alii tantum habent *summum.*

** Invenias & *Summum* adverbialiter, ſine præpoſitione, eodem ſenſu. Victor. pag. 19. Caſtig. in Cic.

10. *Ad* pro *quod attinet ad.*

Sæpe *ad* uſurpatur pro *quod attinet ad.* Cic. III. Verr. 22. *Vidi forum comitiumque adornatum ad ſpeciem magnifico ornatu; ad ſenſum cogitationemque acerbo & lugubri.* Id. pro Sext. 44. *Rem quæris præclaram juventuti ad diſcendum, nec mihi difficilem ad perdocendum.* Id. pro dom. 12. *Hic tibi autor ad inſtituendam, ſocius ad comparandam, adjutor ad rem perficiendam fuit.* Id. pro Font. 15. *Vir ad labores belli impiger, ad pericula fortis, ad uſum ac diſciplinam peritus, ad conſilia prudens, ad caſum fortunamque felix.*

* 11. *Ad* finem notat, vel propoſitum. †

Cic. I. Catil. 4. *Jam intelliges, multo me vigilare acrius ad ſalutem, quam te ad perniciem reipublicæ.* Id. I Cat. 10. *Ad hanc te amentiam natura peperit, voluntas exercuit, fortuna ſervavit.* Cæſar B. C. III, 110. 5. *Hi regum amicos ad mortem depoſcere conſue-*

† Declarari poteſt per *cauſa.* ex. gr. *Salutis cauſa, perniciei cauſa.* &c.

ſueverant, id eſt, *ut morte afficerentur.* Livius II, 17. Id. XL, 56.

12. *Ad* uſus.

Aliquando uſum ſignificat. Cic. I. ep. Qu. fr. 1. *Ad templum monumentumque noſtrum civitates pecuniam decrevere.* Id. V Verr. 77. *Ad ſtatuam pecuniam contulerunt*, ſie haben zu einer Ehren-Säule Geld zuſammen gelegt. Id. VI Verr. 14. *Eo vaſe uti ſolitus eſt ad feſtos dies, ad hoſpitum adventum*, † er hat das Geſchirr auf die Feyertage gebraucht. * Livius XXXIV c. 6.

* 13. *Ad* eventus.

Ad interdum eventum ſignificat. Cic. III Qu. fr. ep. 4. *Pompejus ſi in urbem introiſſet, ad inimicitias res veniſſet.* Cic. V Verr. 28. *Qui damnatus erit, virgis ad necem cædetur.* add. Cic pro Muren. c. 18. Palladius I, 13. Tacitus XV, 22 2.

* 14. *Ad* pro *adverſus* gegen.

Alias *adverſus* ſignificat. Cic. XII ep. Att. 28. *Hæ cauſæ ſi manebunt, quærenda erit excu-*

† Etiam de tempore hoc exemplum intelligi poteſt, quaſi dixerit: *cum eſſent feſti dies, cum advenisſent hoſpites.* Ergo dubium eſt. Vide ſupra obſerv. 5.

cusatio ad Brutum. Id. ep. 15. ad Brut. *Non id propositum est huic epistolæ, Messalam ut laudem, præsertim ad Brutum, cui virtus illius, non minus quam mihi nota est.* Id. pro Qu. Rosc. 15.

15. *Ad* pro *Adversus* wieder.

Alias pro *adversus.* Cic. II ep. 16. *Magno dolore me affecissent tuæ litteræ, nisi diuturna desperatione rerum obduruisset animus ad dolorem novum.* Id. pro Rosc Am. 40. *Tecti esse ad alienos possumus; intimi multa apertiora videant, necesse est.* Gegen fremde Leute können wir wohl hinter dem Berg halten, aber vertraute Freunde müssen viele Dinge etwas deutlicher merken. Id. I Divin. 7. *Mirari licet, quæ sint animadversa a medicis herbarum genera, quæ radicum, ad morsus bestiarum, ad oculorum morbos, ad vulnera.* * Cic. II ep. 3.

* *Ad numerum.*

Cæsar B. G. V, 20 extr. *Obsides ad numerum frumentumque miserunt*, so viel er verlanget hatte.

16. *Ad summam.* †

Ad

† Propria significatio hujus formulæ intelligitur ex Livii XLV, 4, *Marcellus decem pondo auri & argenti ad summam sestertii decies in ærarium retulit.*

Ad summam idem, quod *in summa*. In Summa / mit einem Wort. Cic. I off. 41. *Ad summam, ne agam de singulis, communem totius generis hominum consociationem colere, tueri, servare debemus.* Id. VII ep. Att. 7. *Ad summam, dic M. Tulli, assentiar Cn. Pompeio*, id est, *Tito Pomponio.* * Id. X ep. Att. 4. Id. XIV ep. Att. 1.

17. *Ad* pro *secundum.*

Ad interdum ponitur pro *secundum.* Cic. de Amic. 5. *Nunquam ego dicam, C. Fabritium, M. Curium, T. Coruncanum ad istorum normam fuisse sapientes.* Nach dem Winckelmaß / nach welchem sich vernünfftige Männer abzumessen pflegen. Cic. Orat. 8. *Ad arbitrium & nutum auditorum totos se fingunt & accommodant.* Sie richten sich in allen Dingen nach dem Winck und Willen ihrer Zuhörer. Id. de Amic. 25. *Leves homines atque fallaces ad voluntatem loquuntur omnia, nihil ad veritatem.* * Id. VI Ep. 7. Huc pertinent locutiones

Ad effigiem, Ad formam.

Plin. XXI, 16. *Tribulus juxta Nilum & Strymonem amnes excipitur in cibis, inclinatus in vadum, folio ad effigiem ulmi.* Plinius IX c. 23. *In Gallia septentrionali murænis omnibus dextra in maxilla septenæ maculæ*

ad formam septentrionis, aureo colore fulgent.

* *Admodum. Adspeciem.*

Ad sæpe apponitur nominibus *modi* & *speciei*, uti alias, & frequentius, dicimus *in modum*, *in speciem*. Cæsar B. G. III, 13, 1. *Ipsorum naves ad hunc modum factæ armatæque erant.* Id. B. G. V, 24, 6. & B. C. III c. 88. f. 1. Cic. Tusc. II c 4 Livius XXXVII, 46. *Cæteri paventes intra vallum compulsi, ægre castra defenderunt, & ad modum fugientium magnis itineribus in agrum paratum reducti.*

Cæsar B. G. I, 51, 1. *Cæsar ut ad speciem alariis uteretur.* Id. B C. II, 35, 7. *Varus buccinatore in castris, & paucis ad speciem tabernaculis relictis, de tertia vigilia silentio exercitum in oppidum reducit.*

Paulum ab his exemplis diversa sunt ista: Varro R. R. III. 5. *Præterea & perticas inclinatas ex humo ad parietem esse oportet, & in eis transversas alias gradatim modicis intervallis annexas ad speciem cancellorum scenicorum ac theatri.* Sueton. Neron. 31. *Stagnum maris instar fuit, circumseptum ædificiis ad urbium speciem.*

* *Ad ſimilitudinem. Ad ſimulacrum. Ad exemplum.*

Cæſar B. C. III, 48, 1. *Eſt genus radicis, quod appellatur chara: quod admiſtum lacte multum inopiam levabat. Id ad ſimilitudinem panis efficiebant.* add. Celſus V, 28. de Phygethlo, & VII c. 2. extr. & VII cap. 5. & VII c. 7. de pilis palpebr.

Livius XL, 6. *Mos erat, diviſas bifariam duas acies concurrere ad ſimulacrum pugnæ.*

Ovid. de Pont. IV, ep. 7. *Pugnat ad exemplum primi minor ordine pili.*

* *Ad magnitudinem.*

Celſus IV c. 12. *Si vetus vitium eſt, oportet laſer quam optimum ad piperis magnitudinem devorare.* add. Id. V c. 24. Et V c. 25. *Catapotia ex eo fiunt ad noſtræ fabæ magnitudinem.* Adde huc inſequentia verba, & libr. VI c. 6.

* *Ad infinitum.*

Plin. XXVI c. 3. *Aſclepiades penſili balinearum uſu ad infinitum blaudiens.*

** *Ad verbum,* (* pro *ſecundum ipſa verba.*)

P. *Ad verbum* von Wort zu Wort / quod inepte dicunt *de verbo ad verbum*. Hadr. & Buchl. in Catal. Barb. Cic. IV Acad. 44. *Ad verbum ediſcendus libellus.* * Cic. finib. I c. 2. Sueton. in Cæſar. 30, & 55.

* Sic Fabius Instit. Or. IX c. 1. *Locum ad literam subjeci.*

18. *Ad* pro *Præ.*

Imo potius elliptica constructio videtur et subaudiendum: si exigas scilicet tam quam ad normam i.e. si compares aut contendas. e.gr. Nihil ad Persium i.e. si ad Persium exigatur vel cum Persio contendatur

Eleganter etiam *ad* pro *Præ* in comparatione usurpatur. Cic. II de Orat. 6. *Decimum volo, quem cognovimus virum bonum & non illiteratum, sed nihil ad Persium.* Id. I de leg. 2. *Successere huic bello Clodius, Asilo: nihil ad Cœlium, sed potius ad antiquorum languorem atque inscientiam.* Terent. Eunuch. II, 3. *Estne, ut fertur, forma? sane. At nihil ad nostram hanc.* *Cic. I Tusc. Qu. 17. Livius XXII, 22.

19. ** D. *Adhoc* pro *præterea.*

Livii, Sallustii, Taciti est. Gocl. p. 81. Observ. Valla II Eleg. 5. Lips. ad I hist. Tac. n. 25. * *Adhæc* pro *præterea* ponit Livius II, 45. XXXIX, 5. Tacitus XV, 4, 2.

(* *Ad hoc* pro *in eum eventum* rarissimum.

Tacitus I hist. 48, 2. *Piso diu exul, quatriduo Cæsar, properata adoptione ad hoc tantum majori fratri prælatus est, ut prior occideretur.*)

* 20. *Ad* pro *præter.*

Ad sæpe accessionem aliarum rerum significat ad alias. Cic. in Vatin. 8. *Ad cætera vulnera, quibus putasti remp. deleri, hanc quoque mortiferam plagam inflixisses auguratus tui?* Id. pro Planc. 1. *Equidem ad reliquos la-*

labores, etiam hanc molestiam assumo, quod mihi etiam pro me ipso dicendum est.

* *Ad id quod - quoque* pro *præterquam quod-* rarissimum est.

Livius XLIV, 37. *Consul ad id, quod pridie prætermisisse pugnandi occasionem videbatur, tunc quoque per speciem immolandi terere videbatur tempus.*

** 21. *Ad unum omnes.*

P. *Ad unum omnes pro omnes nullo excepto;* quod inepte dicunt *usque ad unum.* Hadr. Cic. de Amic. 23. *De amicitia omnes ad unum idem sentiunt.* * Cic. XII ep. 14. *Onerariæ naves omnes ad unam a nobis sunt exceptæ.* Cæsar B. C. III, 27, 2.

** Interdum reticetur *omnes.* Cic. pro Planc. *Cui sunt assensi ad unum.* Goclen. p. 82. observ.

III. *Ad* pro *apud.*

Ad pro *apud* interdum refertur ad locum. Cic. IV Verr. 8. *Ad urbem cum esset, audivit.* An der Stadt. Id. I ep. Att. 2. *Signa quæ nobis curasti, ea sunt ad Cajetam exposita.* Id. pro Muren. 15. *Pugna navalis ad Tenedum.* Id. pro Cœl. 15. *Habes hortos ad Tiberim.* Bey oder an der Tiber.

Alias ad personam. Cic. II Verr. 8. *Reperi ex his quasi decem fiscos ad senatorem illum reli-*

relictos esse. Bey dem Raths-Herrn. Id. in Brut. 20. *Cato contra Sergium Galbam ad populum summa contentione dixit.* † * Id. X ep. Att. 4. Id. X ep. Att. 18. Livius X,35.

Nonnunquam ad alias res. Cic. IV Tusc. 2. *Hic epularum apud majores mos fuit, ut deinceps qui accubarent, canerent ad tibiam clarorum virorum laudes atque virtutes.* Id. II leg. 24. *Honoratorum virorum laudes in concione memorantur, easque etiam ad cantus ad tibicinem prosequantur.* †† * Cic. pro Cœl. c. 28. Livius VII, 2.

* *Ad* pro *apud*, id est, in animis. Cæsar B. G. IV c. 16 f. 7. *Tantum esse nomen atque opinionem exercitus rom. etiam ad ultimas Germanorum nationes, uti opinione & amicitia Populi R. tuti esse possint.*

** 2. *Ad* pro *in.*

P. Cic. I Philipp 7. *Pecunia utinam ad Opis maneret*, id est, *in æde seu templo Opis.* ubi simul notanda ellipsis Attica, bonis auctoribus usitatissima, de qua Dürr. Linac. lib. VI p. 383. & Sylv. Centur. III progym. c. 97, qui rarum esse putat, hoc dicendi genus cum præpositione alia inveniri.

3. a.

† Hoc exemplum motum quendam populum versus subindicare videtur. Ergo dubium.

†† Hæc exempla optime interpreteris per *interea dum tibiæ canitur, dum tibicen canitur.* Nam per *apud* declarari non possunt. Pertinent igitur potius ad n. 5.

3. a. *Ad diem. Ad dictam diem. Ad constitutam diem.*

Ad diem significat præstitutum tempus, (* in quo aliquid fit.) Cic. pro Rosc. Am. 44. *Opinor esse in lege, quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant, nimirum ad Cal. Junias.* Id. IV Verr. 2. *Quando Sicilia frumentum, quod deberet, non ad diem dedit?* * Id. III off. 10. Cic. II ep. 17.

Cic. XVI ep. 12. *Tu musis nostris para ut operam reddas, nostra ad diem dictam fient.*

Cic. II ep. 11. *Bellum effugiemus, si ad constitutam diem decedemus.*

*b. *Ad præsens* rarius est apud Latinos.

Ad præsens sæpe ponitur pro *in præsentia, in præsenti, hoc tempore*, ita tamen ut interdum aliquam temporis continuationem adsignificare videatur. Cic. XII ep. 8. *In meo Bruto non solum ad præsens perfugium, sed etiam ad confirmationem perpetuæ libertatis.* Tacitus IV Ann. 21, 5. XIV, 62, 4. XVI, 5, 4. Sueton. Tit. c. 6.

** 4. *Ad in* periphrasi adjectivi.

Virgil. X Aen. v. 233.

Alma parens Idæa deûm, cui Dindyma cordi
Turrigeræque urbes, bijugique ad frena leones,

id est, *frenati*. Terent. I Andr. I. *Adolescentuli animum ad aliquod studium adjungunt aut equos alere, aut canes ad venandum, aut ad philosophos*; id est, *venaticos*. † Pertinent huc illa, quibus officium describitur. Catull. Epig. 10. *Ad lecticam homines*, id est, *lecticarii*. Sic *servus ad manum* pro *amanuensi*; *servus ad limina* pro *atriensi*; *ad cyathos* pro *pocillatore*. Vid. præter Dürr. Pontan. & Cerda ad Virg. Weitz. ad Terent. Scal. ad Catull.

Caput IV.

De adverbio ADEO.

* I. *Adeo* pro *Eo* dahin.

Adeo proprie idem videtur esse, quod *Eo*. Id apparet ex ejus origine, & his exemplis. Terent. Heaut. V. sc. 2. *Adeon' rem redisse, ut periculum etiam famis mihi sit, Syre?* Hat es mit mir so weit kommen müssen / daß ich mich gar befürchten muß / ich werde noch Hunger leiden? Id. Phorm. I sc. 2

2. *Adeo* In principio pro *in tantum*; ** quod inter barbara ponit Buchlerus. ††

Adeo

† Hoc exemplum dubium esse videtur.

†† Falso. Vellejus II c 30 f. 6. *Quorum numerus in tantum adolevit, ut* &c. Vid. infra sub *in* exempla plura.

Adeo in principio positum non raro servit epiphonemati. Cic. I off. c. 11. *Adeo summa erat observatio in bello gerendo.* Livius præfat. libr. 1. *Adeo quanto rerum minus, tanto minus cupiditatis erat.* Et ita sæpe.

* 3. *Adeo* servit interrogationi .†

Cic. II Philipp. 7. *Adeone pudorem cum pudicitia perdidisti, ut hoc in templo dicere ausus sis?* Id pro Cluent. 61. & pro Dejot. II & pro C. Rab. 10.

II, 1. *Adeo* in medio pro *vero*.

Sæpe usurpatur pro *vero*, sed secundo loco. Cic. VI Verr. 64. *Id adeo ex ipso SCto cognoscite.* Id. pro Arch. 6. *Atque hoc adeo mihi concedendum est magis, quod* &c. †† *atque adeo* est *& vero*, vel *imo vero*. Id. IX ep. 19. ad Att. *Dolabella tuo nihil scito mihi esse jucundius. Hanc adeo habeo gratiam illi.* * Livius II, 29.

2. *Atque adeo.*

Atque adeo in medio sæpe pro *imo* ponitur, & servit correctioni. oder besser zu sagen / ja so gar / ja vielmehr. Cic. pro Cluent. 29. *De foro*

† Etiam in medio servire potest interrogationi.

†† Alii legunt: *atque hoc eo mihi* &c. quod melius est, & ad sententiam verborum Ciceronis accommodatius.

foro atque adeo de civitate est sublatus prætor ille jam opinionibus hominum constitutus. er ist vom Marckt/ ja gar aus der Stadt weggeschafft. Id. pro Planc. 19. *Posco atque adeo flagito crimen.* Id. I Catil. 2. *Ducem hostium intra mœnia, atque adeo in senatu, videtis.* * Cic. I ep. Att. 14.

3. *Adeo ut.*

Adeo sæpe cum *ut* jungitur. Cic. pro Flacc. 20. *Neminem adeo infatuare potuit, ut ei nummum ullum crederet.* Id. pro C. Rab. 10. *Adeone hospes hujus urbis, adeo ignarus es disciplinæ consuetudinisque nostræ, ut hæc nescias?* * Cic. X ep. 31. X ep. 33

Adeo non - ut non est aurei ævi.

Interdum cum particula *non* pro *tantum abest, ut.* so gar nicht / daß auch. Curt. III, 12, 22. *Conjugem Darii adeo ipse Alexander non violavit, ut summam adhibuerit curam, ne quis captivo corpori illuderet.* * Livius VIII, 5. Id. XXX, 34. Colum. II, 12. *Sola hæc res adeo non infestatur herbis, ut ipsa herbas perimat.* Vellejus II, 66, 4.

* *Adeo nihil - ut* historicum est.

Livius III, 2. *Hæc adeo nihil moverunt quenquam, ut legati prope violati sint.* Suet. Vespas. 8.

* *Non*

* *Non adeo - ut non. Ne quidem adeo-ut non* historica sunt.

Non adeo postulat interdum *ut non.* Tacitus I hist. 3, 1. *Non adeo virtutum erat sterile seculum, ut non & bona exempla prodiderit.* Suet. Othon. 9. *Ne victi quidem adeo afflicti erant, ut non in ultionem ignominiæ quidvis discriminis ultro subirent.*

* 4. *Adeo-quasi* pro *ita - ut* rarissimum est.

Terent. Heaut. V, 1. *Gaudere adeo cœpit, quasi qui cupiunt nuptias.* Es ist bey ihm eben so eine grosse Freude entstanden/ als bey denen zu seyn pfleget/ so gerne eine Frau hätten.

* 5. *Quoque - adeo non* pro *etiam - nedum* ineptum est.

Ne quidem-adeo nemo. Tacitus IV hist. 80, 2. *Mucianus æqualium quoque, adeo superiorum intolerabilis*, konte nicht einmahl seines gleichen/geschweige dann höhere leiden.

Vellejus II c. 67 s. 1. *Hujus temporis fortunam ne deflere quidem quisquam satis digne potuit, adeo nemo exprimere verbis potest.*

Rarissime item solum *adeo non* pro *nedum ponitur.* Plinius XVI c. 22. *Minimum id esse debet intervallum, ut attingat jugum spereretque, non teneat; adeo non recumbat in eo, nec delicate se spargat.*

* 6. *Adeo-dum* pro *tamdiu-dum* rarum est.

Plaut. Mercat. I sc. 1. *Navim is sibi paravit.*

vit, atque eapse merces vectatus undique; adeo, dum quæ tum habet, peperit bona. Hat so lange darmit die Waaren verführt/ bis er das Gut / so er nun hat/erworben. Id. Mercat. III sc. 4. *Quanto te satius est rus aliquo abire, ibi esse, ibi vivere adeo, dum illius te cupiditas atque amor missum facit.*

Caput VII.

De adverbio ADHUC. †.

Adhuc ad tempus refertur tum præsens, tum etiam præteritum. Cic. I Verr. 17. *Est adhuc non Verres, sed P. Mutius*, biß dato ist er noch nicht der Verres. *Et ita sæpe.

Id. II divin. 2. *Adhuc hæc erant.* Id. VI ep. 14. *Etsi me consolandi tui causa scribere ad*

† *Adhuc* esse videtur compendiaria locutio, omisso nomine *tempus*. *Huc* enim apud veteres est *hoc*. Vid. Schefferi not. ad Petronii Satyr. c. 26. pag. 93 edit. Burm. Cæsar plene ponit II B. G. 17, 4. *Neque enim Nervii ad hoc tempus ei rei student.* Aliis item in formulis *tempus* desideratur. Scribonius Composit. 172. *Quod ego adhuc non sum expertus; quamvis protinus magna cura hyænam invenerim, & pellem paratam habeam: quia non incidit ex eo* (scil. tempore) *quisquam, ut opto quidem, ne incidat* &c.

ad te aliquid oportebat, tamen adhuc id non feci. Id. VII ep. Att. 12. *Unam adhuc a te epiſtolam acceperam.* Id. VII ep. 25. *Catonem tuum me adhuc non legiſſe, turpe utrique noſtrum eſt.*

2. *Adhuc* pro *præterea.* †

Interdum pro *præterea*, noch / noch mehr. Cic. de Amic. 9. *Niſi quid adhuc forte vultis.* †† * Varro III, R. R. 3. *De his ſex partibus adhuc iſta tria genera artificum comparanda, aucupes, venatores, piſcatores.*

* *Admonitio.*

Adhuc barbari jungunt cum comparativo pro germanica particula noch. Ne dicas igitur *adhuc pulcrior*, ſed *etiam pulcrior*, *multo pulcrior.* Vide *etiam.*

* 3. *Adhuc non* pro *nondum.*

Adhuc non ſæpiſſime ponitur, & eandem vim habet, quam *nondum.* Cic. III ep. 8. *Id ipſum non mehercule adhuc accidit, audiente me.* Cic. IX ep. 7. *Iſtud adhuc prædium ſuum*

† Non ſæpe *adhuc* pro *præterea* ponit Cicero.

†† Meliores editiones habent *ad hæc.* Quæ lectio conſentanea eſt ſtilo Ciceronis, qui eodem modo loquitur II Tuſc. Qu. 18. *Nunc de ratione videamus, niſi quidvis ad hæc. A. Egone, ut te interpellem?* Adde Cicer. de fin. IV c. 16. & I c. 8.

suum non inspexit, add. Id. VI ep. 4. Pallad. Octobr. c. 12.

* Huc pertinet *adhuc nihil*, pro *adhuc non*, vel *nondum quicquam*. Cic. IX ep. 7. *Sed quod quæris, quando, qua, quo Cæsar veniat, nihil adhuc scimus.* Id. IX ep. 17. *Ego his temporibus adhuc de isto periculo nihil audivi.* Et ita sæpe.

* 4. *Adhuc)(aliquando. Adhuc)(deinde.*

Cic. I Orat. 58. *Concedis eam adhuc artem omnino non esse, sed aliquando esse artem futuram.*

Sueton. in Tit. c. 11. *Senatus obseratis adhuc foribus, deinde apertis, mortuo Tito gratias egit.*

* 5. *Adhuc)(jam. Adhuc)(nunc.*

Adhuc sæpe opponitur particulis *jam* & *nunc*. Cic. III ep. Att. 13. *Non commovi me adhuc Thessalonica, sed jam extrudimur.*

Cic. III gr. I. *Quoniam Tribuni adhuc præsens certamen contentionemque fugerunt; nunc, si videtur eis, in meam concionem prodeant.* Id. V fin. 17. & XIV ep. Att. 17.

* 6. *Adhuc, dum.* †

Adhuc sequitur aliquando particula *dum*. Cic. XVI ep. 18. *Indulge valetudini tuæ: cui qui-*

† Ita sæpe conjungere possumus *adhuc* cum *dum*.

quidem tu adhuc, dum mihi deservis, servisti non satis. Id. XVI ep. 6. *Adhuc, dum mihi nullo modo deesse vis, nunquam te confirmare potuisti.*

* *Admonitio.*

Pro *adhuc* cave ponas *usque ad nunc*, etsi Orosius ita loquatur lib. VII c. 2 p. 510. *Macedonicum regnum sub septentrione esse cum ipsa cœli plaga, tum Alexandri Magni aræ posita usque ad nunc sub Riphæis montibus docent.* Admodum aetati adiectum Cic. II. de off. 13. et de amic. c. 11. admodum adolescens; Quintil. de caus. corr. elog. l. 5. Tacit. Hist. IV. 5.3. Curt. VII. 2.12 et 9.19. admodum iuvenis. Liv. XXXI. 3? admodum puer.

CAPUT VIII.

De adverbio ADMODUM.

Admodum dictum quasi *ad modum*. Proinde significat *satis*, aut *valde*, † quia ad modum quod est, satis est. Cic. VI Verr. 34. *Erat admodum amplum & excelsum signum cum stola.* ziemlich breite und hohe Statue. Id. VII Att. ep. 23. *Philotimi literæ me quidem non nimis, sed eos, qui in his locis erant, admodum delectarunt.* Id. de Amic. 1. *Ego eram una & pauci admodum familiares.* * Id. III de Leg. 11. *Scis*

† Id est tantum, quantum modus postulat. Sic *ad numerum* apud Cæsarem V B. G. 20 extr. valet idem quod *quantus numerus esse debebat.*

Scis solere, frater, in hujusmodi sermone, ut transiri alio possit, admodum dici.

2. *Admodum nihil.*

Admodum nihil vel *nihil admodum* pro *nihil omnino*, † aut *pene nihil* usurpari solet. quia quod admodum nihil est, pro nihilo habetur. Cic. in Brut. 9. *Plane quidem perfectum oratorem & cui nihil admodum desit, Demosthenem facile dixeris.* Id. Brut. 58. *Curio literarum admodum nihil sciebat*, Curio wußte bey nahe nichts von guten Künsten und Wissenschaften. * Id. II orat. 2. *Alter non multum, quod quidem extaret, & id ipsum adolescens: alter nihil admodum scripti reliquit*, id est, *pene nihil.* ††

* 3. *Admodum* de numero rarius est. †††

Admodum accommodatur interdum ad numerum, & videtur significare *circiter* beynahe. Livius XXII, 24. *Sex millia hostium cæsa: quinque admodum Romanorum.* Idem XXVII,

† Velim hanc significationem probasset autor.

†† Scripsit enim Antonius unum libellum; quod Cicero docet in Brut. c. 44.

††† Pro hoc *admodum* Livius interdum uti videtur *haud amplius*. Libr XXXVIII, 40. *Cum consul per saltum iret, Thracum decem haud amplius millia ad ipsas angustias viam circumsederunt.* vid. AMPLIUS.

XXVII, 30. *Philippus mille admodum hostium utraque pugna occidit.* Id. XLIV, 43. *Secuti eum sunt admodum quingenti Cretenses,* Id. XLII, 65. *Juncta vehicula, pleraque onusta, mille admodum capiuntur.* [** ADMODUM pro eo, quod vulgo dicimus *præcise.* Curtius IV c. 24. *In lævo cornu Bactriani ibant equites mille admodum*, id est, non amplius mille. Justin. VII c. 2. *Post menses admodum septem*, id est non plures quam septem. Vid. Freinshem. Ind. Curt. & Flor. Livius libro 43. *Legati ex. Macedonia exacto admodum mense Februario redierunt.*

** Creberrime hac particula usus est Salvianus, ut appareat illa mire delectatum fuisse. Fere autem ornatus gratia eam sententiis inferfit, sonum magis, quam certam ullam significationem quærens. Quod enim Rittershusius notat, nunquam aliter usum, quam pro FERE vel PROPEMODUM; quomodo (ut alia omittam loca) ex illo libr. VI de gubern. DEI ostendi possit, non video. *Omnes enim admodum*, inquit, *in perditionem ruunt, aut certe, ut aliud di am levius, pene omnes.* Diserte omnes ADMODUM & PENE omnes opponit. † In ceteris plerisque, si *admodum* per *omnino* exponas,

† Si *admodum* referas non ad *omnes*, sed ad verbum *ruunt*, tum etiam elegans resultat oratio. Neque *admodum* & *pene* opponuntur.

nas, nihil feceris, quod a mente Salviani abhorreat]

* 4. *Admodum* in responsionibus Comicum est.

Admodum utuntur Comici in responsionibus ad quæstiones. Plaut Rudent. IV, 4. *Nempe tu hanc dicis, quam esse ajebas dudum popularem meam?* Trach. *Admodum.* Terent. Hecyr. III, 5. *Advenis modo?* Pa. *admodum.* Id. Phorm. II, 2.

CAPUT IX.

De adverbio ADVERSUS * & præpositione, ut vulgo dicitur.

* I. *Adversus* vel *adversum* ex *ad* & *versus*; & significare videtur proprie idem, quod *versus* vel *contra*. Cæsar B. G. II, 8, 3. *Is collis, ubi castra posita erant, tantum adversus in latitudinem patebat, quantum loci acies instructa occupare poterat,* der Hügel war vorwärts so breit.

* II. 1. *De præpositione Adversus.*

Adversus præpositio itidem significat *versus* vel *e regione*. Cic. I divin. 45. *Ara Ajo loquenti adversus eum locum consecrata est.* Cæsar I B. C. 46, 1. *Nostri, gladiis districtis, impetum adversus montem incohortes faciunt.* Liv. XLV, 7 & XIV c. 10. Celsus III c. 6.

* *Ad-*

* *Admonitio.*

Audiendus igitur Charisius II p. 207. *Contra*, inquiens, *& adversus ita differunt, quod contra ad locum, ut contra Basilicam. Adversus ad animi motum, ut adversus illum facio. Interdum autem promiscue accipitur.*

* 2. *Adversus* pro *ad.*

Livius IV c. 10. *Adversus ea consul, victis conditiones accipiendas esse, non ferendas, respondit.*

3. *Adversus* pro *erga.*

Adversus idem est, quod *erga*. Nec solum in malam partem accipitur, sed sæpe etiam in bonam. Cic. I Nat. D. 41. *Pietas est justitia adversus DEOS*, gegen die Götter. I off. 28. *Adhibenda est reverentia quædam adversus homines.* Id. III ep. ult. *Censorem te jam esse sperabam: eo brevior est hæc epistola, & ut adversum magistrum morum modestior.* *add. Id. ep. ad Brut. 16.

4. *Adversus* pro *contra.*

Interdum pro *contra* usurpatur. Cic. V Verr. 84. *Utrum tibi pecuniæ conciliatæ videntur adversum leges, adversum rempublicam? an vero id recte factum esse defendes?* Id. XIV ep. Att. 14. *Quod si duriorem te ejus miseriæ præbes, non contendam ego adversus te.* Terent. Heaut. IV, 1. *Hoc te oro, ne*

quid credas me adversus edictum tuum facere, esse ausam, * Id. Phorm. II, 3.

* *Adversus* de morbis.

Celsus V c. 26. curat. adv. vuln. infl. *Et adversus profusionem quidem in his auxilium est. Adversus inflammationem autem in ipso sanguinis cursu, ea timeri possunt, ubi læsum est vel os, vel nervus.* Id. V c. 26. curat. gangr. *Usu cognitum est, utramque adversus alteram medicamento esse si contrita superimposita est.* Id. V c. 27 & VI c. 6. Cæsar. Collyr. & VI c. 15.

* III. *Ex adverso.* *Ex adversum.*

Ex adverso & *ex adversum* idem valet, quod *contra, e regione* Terent. Phorm. I, 2. *Ea sita erat ex adverso.* Livius XLV, 10. *Portus ex adverso urbi erat positus.* Plin. II c. 102. Plinius IV c. 4. *Patræ colonia ex adverso Aetoliæ & fluminis Euoni.* Id. lib. II c. 102 & IV c. 22.

Terent. Phorm. I, 2. *Ex adversum ei loco tonstrina erat quædam.* Cave imiteris.

CAPUT X.

De Adverbio AEGRE.

1. *Aegre* adverbium est ab *Aegro* ductum, significat *ut ægri solent*, schwerlich, ungern. Unde

de trita illa, *ægre ferre*, *ægre pati* ungern sehen/ übel aufnehmen. *Aegre carere aliqua re.* Cic. VIII ep. Att. 2. *Tironem ægrum Patris reliqui, adolescentem probum, nihil vidi melius: itaque careo ægre.* Id. pro leg. Man. 5. *Vident unum virum esse, in quo summa sint omnia, & eum prope esse: quo etiam carent ægrius.*

Aegre pro *difficulter.*

2. *Aegre* interdum est *difficile*; quia ægri difficile se movent. Cic. Senect. 20. *Omnis conglutinatio recens ægre; inveterata facile divellitur.* Id. VI Verr. 65. *Nihil ægrius factum est multo labore meo, quam ut manus ab illo appellatore abstinerentur.* ob ich mich gleich sehr bemühet, so ist es dennoch sehr schwer hergegangen, daß sie nicht die Hände an ihn legten. Indicem illa sunt: *Aegre sustinere impetum alicujus; ægre se tenere*, quin. Cic. XVI ep. Att. 11.

* 3. *Aegre - quin.* *Aegre - nedum.*

Aegre certis quibusdam verbis additum postulat interdum appositionem particulæ *quin.* Cæsar B. C. II, 13, 3. *Aegre milites sunt retenti, quin oppidum irrumperent.* Livius II, 45. *Etrusci ægre abstinent, quin castra Romanorum oppugnent.*

Aegre interdum respicit *nedum.* Livius

 VI, 7.

VI, 7. *Aegre inermis tanta multitudo, nedum armata sustineri potest.*

CAPUT XI.

De adverbio AEQUE.

Adverbium *Aeque* ab *æquo* dictum est. Interdum absolute ponitur. Cic. IV ep. 6. *Quantum præsens me adjuvare potueris & consolando & prope æque dolendo; facile intelligo.* Ich kan leichte erachten, wie viel du mir hättest helffen können, indem du mir einen kräfftigen Trost zugesprochen, und dich fast eben so traurig bezeiget, als ich war. Id. V, ep. 21. *Nemo erat, qui cum essem libentius, quam tecum; & pauci quibuscum æque libenter.* es waren deren wenig, mit denen ich eben so gerne umgienge.

* 2. Non æque nicht eben so.

Celsus III c. 18. *Quod non quidem leve est, neque incidere potest, nisi in febre vehementi; non tamen æque pestiferum est.*

* 3. *Aeque - æque* rarissimum est.

Aeque repetitur interdum. Tacitus I hist. 7, 4. *Eadem novæ aulæ mala, æque gravia, non æque excusata.* Idem Agric. 15, 4. *Britanni dicebant: æque discordiam præpositorum, æque concordiam subjectis exitiosam.* Die Uneinigkeit der vorgesetzten Obrigkeit wäre denen Unterthanen so schädlich als die Einigkeit.

4. *Ae-*

4. *Aeque ac. Aeque atque. Aeque ac si.*

Sæpe cum *ac*, vel *atque*, * vel *ac si* jungitur. Cic. Amic. 6. *Quis esset tantus fructus in prosperis rebus, nisi haberes, qui illis æque, ac tu ipse gauderet?* * Id. III Att. 15. & II ep. ad Fam. 2. & XI ep. 27.

Cic. XIII ep. 70. *Me colit & observat Curtius Mithres æque, atque Patronum suum.* * Terent. Phorm. IV, 1. Cic. pro Rosc. Am. Id. VI ep. 15.

Cic. XIII. ep. 44. *Egnatii rem ut tueare, æque a te peto, ac si mea negotia essent.* Nepos in Eumen. 5. *Eumenes jumenta æque nitida ex castello eduxit, ac si in campestribus ac planis ea locis habuisset.* Liv. X c. 7 & XLIV c. 22. Colum. R. R. IX, 5.

5. *Aeque &. Aeque ut.*

Interdum cum *Et* vel *ut*. Cic. II Tusc. 26. *Xenophon dicebat, eosdem labores non esse æque graves imperatori & militi.* Id. III. Orat. 50. *Versus æque prima & media & extrema pars attenditur.* * Id. Muren. 13. & pro Rosc. C. c. 1.

Cic. XII Philipp. 12. *Possumusne igitur in Antonii latrocinio æque esse, ut hi?* Id. pro Dom. c. 11. *Itaque libentissime prædicabo, Cn. Pompejum studio & auctoritate æque ut unumquemque vestrûm pro salute mea laborasse.* * Plinius I ep. 20.

* 6. *Aeque &* & rarum est.

Palladius I R. R. 6. *Via malitia æque & voluptati & utilitati adversa est.*

* 7. *Aeque cum* rarissimum est.

Aeque interdum adjungitur præpositioni *cum*. Plaut. Asin. II, 2. *Animum adverte, ut æque mecum hæc scias.* Terent. Phorm. V, 9. *Novi æque omnia tecum.*

** 8. *Aeque* abundat.

Aeque abundare videtur in illo Plaut. Capt. III. sc. 5. *Nec quisquam est mihi nunc, æque melius cui velim.* Rivius ad Terent p. 45. nisi cum Taubmanno dicas, comparativum ibi loco positivi poni.

** 9. Aliquando omittitur *AEQUE.*

Plaut. Menech. V sc. 6. *Rem veri diligenter tuetur, quam si ipse assit*, id est, æque diligenter quam. Auctor Priap. *Quæ succo caret, atque petra pumex*, pro æque atque. Taubmannus ad Plaut, p. 747. Scalig. ad Priap. p. 194. Salmas. ad Solin. p. 254. Atque sic sæpius usurpare ICtos, Durrius docet. * Sed Oratores optimi nunquam omittunt.

** 10. *Aeque - quam* non est optimi ævi. †

D. P. *Aeque* nonnunquam adsciscit sibi *quam*. Sueton. Claud. c. 35. *Nihil æque quam timidus, ac diffidens fuit.* Plura Hadr.

Card.

† *Aeque - tanquam* nolim approbare. Et apud Arbitr. c. 78.

Card.* Livius V, 6. XXXI c. 1. XXVIII, 26. Columell. V, 5. VIII, 10 & 17.

* 11. *Peræque.*

Aeque sæpius augetur particula *per*. Cic. II Att. ep. 8. *Curio peræque narrabat, incensam esse juventutem neque hæc ferre posse.* Id. Ibid. ep. 19. *Scito, nihil unquam fuisse tam peræque omnibus ordini offensum, quam hunc statum, qui nunc est.* Id. V Verr. 52. Nepos in Attic. 13.

* 12. *Aeque*)(*proxime.*

Aeque cum *proxime* discordat. Cic. IX ep. 13. *Non possum ego non aut proxime atque ille, aut etiam æque laborare.*

* 13. *Aeque* præcedit vel sequitur comparativos.

Livius VII, 29. *Samnites Campanos adorti sunt, unde æque facilis victoria, prædæ atque gloriæ plus esset*, die Samniter haben die Campaner angegriffen/von welchen sie den Sieg eben so leicht/ und noch darzu mehr Beute und Ruhm erhalten konten. Idem XXIX 19. *Tribunos in vincula conjecit: legatum æque sontem, aut magis etiam, in ea potestate reliquit.* Der eben so viel/ oder auch noch viel mehr verbrochen hatte.

Livius VIII, 13. *Camillus ad Pedum cum Tiburtibus majore mole, quanquam æque prospero eventu, pugnat.*

CAPUT

CAPUT XII.

De adverbio AGE.

1. *Age. Agedum. Age nunc.*

Age, Agedum, Agenunc, sunt adhortantis etiam plures, & ad alia transeuntis. Nun wohlan. Cic. pro Cluent. 30. *Age, quoniam corrumpendi judicii causas ille multas & graves habuit, hic nullam: profectio ipsius pecuniæ referatur.* †

Cic. pro Syll. 26. *Agedum conferte nunc cum illius vita vitam P. Syllæ, vobis Populoque Rom. notissimam.* * Terent. Eunuch. IV. sc. 4. & Hecyr. III. sc. 1. Livius VII. 9. *Quem nunc Roma fortissimum virum habet, procedat agedum ad pugnam.* Phædr. V Fab. 4.

Cic. pro Rosc. Am. 36. *Age nunc illa videamus, Judices, quæ statim consecuta sunt.* * Id. c. 33. Id. pro Mil. 21.

* 2. *Age jam.*

Age jam usurpatur ita, ut *age nunc*. Cic. VIII. ep. Att. 3. *Nobis hieme maxime navigandum est. Age jam cum fratre, an sine? cum filio, an quomodo?*

* 3. *Age*

† Hujus generis exempla passim sunt obvia.

* 3. *Age, age.*

Age iteratum etiam hortantibus convenit. Terent. Heaut. II, 3. *Age, age, cedo istuc tuum consilium, quid id est?*

* 4. *Agite dum.*

Agite dum convenit cum *Agedum*. Livius III, 62. *Si jam satis animi est, decernique placet; agite dum clamorem, qualem in acie sublaturi estis, tollite hic.* Id. III, 68. *Agite dum, ubi hic curiam circum obsederitis: iisdem istis ferocibus animis egredimini extra portam Esquilinam.* Id. VI, 35. VII. c. 33. Id. V, 52. *Recordamini agite dum, quoties sacra instaurentur.*

* 5. *Age* indignantis.

Age servit indignationi. Terent. Andr. V, 2. *Age nunc jam ego hodie, si vivo, tibi ostendam, herum quid sit pericli fallere.* Nun ich will dir weisen / was das auf sich habe, wann man seinen Herrn betriegt.

6. *Age vero. Agesis. Agesis nunc.*

Age vero, Agesis, Agesis nunc transitioni serviunt. Cic. pro leg. Manil. 14. *Age vero ceteris in rebus, quali Pompejus sit temperantia, considerate.*

Cic. in Part. 12. *Agesis ergo, quoniam dictum de altero est, expone nunc &c.*

Cic. II. Tusc. 18. *Agesis, nunc de ratione videamus.*

Age-

Agesis interdum disjungitur. Cic. pro Rosc. Am. 16. *Age nunc refer animum, sis, ad veritatem.*

7. *Age: Age porro*, instantis.

Age, age porro, sunt interdum instantis. Cic. V. Phil. 10. *Age, si paruerit Antonius, hoc cive uti aut volumus aut possumus?*

Cic. VII Verr. 22. *Age porro tu, qui te tam religiosum existimari voluisti interpretem fœderum, cur Tauromitanis frumentum imperasti.* Nun ferner / warum hast du / der du doch in Beobachtung der Bündnisse vor einen so gewissenhafften Mann hast wollen angesehen seyn / den Tauromitanern getreid zu schaffen auferlegt.

8. *Age. Age, age. Age sane*, concedentis.

Age, Age age, Age sane concedentis sunt. Cic. pro Mil. 19. *Age, sit ita factum; quæ causa, cur Romam properaret?* * Id. IX. Att. ep. 11. Id. XV, ep. Att. 10.

Cic. V. Fin. 3. *Ille videns, age, age, inquit; satis enim scite me nostri sermonis principem esse voluisti.* * Terent. Phorm. IV, 3. *Age, age, jam ducat; dabo* gut / gut / er mag sie immer nehmen / ich will sie ihm lassen.

Cic. II. de Fin. 35. *Age sane, inquam.* ich bin es zu frieden. * Livius I c. 57.

CAPUT XIII.

De adverbio ALIAS.

* *Alias* eſt *alio tempore*, ſive id præſens eſt, ſive præteritum, ſive futurum.

2. *Alias- Alias*, iteratum.

Alias interdum iteratur. Cic. II. de finib. 27. *Non poteſt quisquam alias beatus eſſe, alias miſer.* Niemand kan bald glückſelig, bald unglückſelig seyn. Id. III. Orat. 55. *Ornamentis fere iisdem uti licebit, alias contentius, alias remisſius.* Id. III. Verr. 46. *Alias Verres revocabat eos, inter quos jam decreverat, decretumque mutabat: alias inter alios contrarium ſine ulla religione decernebat.* * add. Cæſar B. G. V, 54, 1.

* 3. *Alias - alias - alias.*

Alias interdum trigeminum legitur. Varro de L. L. VII, 39. *Alias deſunt ſecundum & tertium, ut in hoc* mane *manius, manisſime: alias duo prima abſunt, ut* optimum: *alias primum & tertium deeſt, ut* melius. Idem II. de R. R. I. *In emtione alias ſtipulandum ſtatim eſt e valetudinario, alias e ſano pecore, alias e neutro.* add. Plinius VII, c. 55. & XXXVII. c. 10.

* 4. *Alias- alias- aliquando.*

Plinius VII. c. 15. *Mola movetur, ſiſtitque men-*

menses: ut & partus alias letalis, alias una senescens aliquando alvo citatiore excidens.

* 5. *Alias-alias-sæpius.*

Plinius XVI c. 32. *Hoc alias fastidio, alias contumacia, sæpius imbecillitate eorum, quæ transferuntur, evenit.*

* 6. *Alias* quater repetitum.

Cic. I Invent. 52. *Atque hic licebit alias singillatim transire omnes argumentationes: alias ad partitiones singula genera referre: alias ab auditore, quid desideret, quærere: alias hæc facere per comparationem suarum & contrariarum argumentationum.*

* 7. *Alias aliter* elegans est.

Alias jungiter cum *aliter*. Cic. II Invent. 13. *Hæc alias aliter in utramque partem causæ solent convenire.*

* 8. *Non alias* pene solius Livii est.

Alias etiam *non* patitur interdum. Livius VII, 23. *Non alias militi familiarior dux fuit.* Id. XLV, 7. *Non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo occurrit.* Plinius XXI c. 18.

* 9. *Raro alias.*

Alias cum *raro* copulatur. Livius III, 69. *Raro alias tribuni popularis oratio acceptior plebi, quam tunc severissimi consulis fuit.* Id. XLV, 20.

** 10. *Alias*)(*interdum.*

P. Cic. III. Orat. 54. *Geminatio verborum*

habet

habet interdum vim, leporem alias. Idem Orat. II c. 41.

* 11. *Alias*)(*nunc.*

Alias respicitur ab adverbio *nunc.* Cic. III Tuscul. 5. *Sed id alias: nunc quod instat.* Id. III Tusc. 2. *Sed cæteras perturbationes alias; nunc ægritudinem si possumus, depellamus.* Id. IV Tusc. 14.

* 12. *Alias*)(*nuper.*

Alias & *nuper* opponuntur eleganter. Cic. IV Tusc. 4. *Hoc cum sæpe alias, tum nuper in Tusculano studiose egimus.* Id. V Tusc. 4. *Fecimus & alias sæpe, & nuper in Tusculano.* Id. I Divin. 4.

P. ** 13. *Alias*)(*plerumque.*

Cic. Senect. 15. *Terra nunquam sine usura reddit, quod accepit; sed alias minore, plerumque majore cum fœnore.*

* 14. *Alias*)(*quondam.*

Alias sæpe est finitimum adverbio *quondam.* Cic. IV Qu. Acad. c. 3. *Iis de rebus & alias sæpe nobis multa quæsita & disputata sunt: & quondam in Hortensii villa.*

* 15. *Alias*)(*tunc.*

Interdum quædam est cohærentia particularum *Alias* & *tunc.* Livius III, 69. *Raro alias tribuni popularis oratio acceptior plebi,*

quam tunc severissimi consulis fuit. Suet. Tib. 18.

* 16. *Alias* pro *alioqui*, veteribus ignotum est.

Alias raro ponitur pro *jam tum* vel *alioqui*. Plinius II, c. 103. *In Sylaro folia lapidescunt, alias salubri potu ejus aquæ.* Idem XXV, 2. *Homerus multus alias in admiratione Circes, gloriam herbarum Aegypto tribuit.* Id. XI c. 16. XVIII, 6. XIX, 8. Tacitus XVI, c. 1. ſ. 4.

* 17. *Alias* pro *alibi* minus probum est.

Justin. IV c. 1. ſ. 9. *Nusquam alias tam torrens fretum.* Plinius XXIV c. 14. *Idæus rubus appellatus est, quoniam in Ida, non alias, nascitur.*

CAPUT XIV.

De adverbiis ALIBI & ALICUBI, II. ALICUNDE & ALIUNDE. III. ALIO. IV. ALIOQUI. V. ALIORSUM.

Alibi est *alio in loco* anderswo, an einem andern Ort. Cic. IV Acad. 32. *Ea nusquam inest alibi veri & certi nota.* † * Sæpissime significat *alia in re*. Vid. Terent. Andr. II. sc. 5. Liv. VII c. 41. XXX, 35. Celsus VI, 6. Sed apud Ter. Heaut. II sc. 3. positum videtur pro *alia* *ex*

† Exempla passim leguntur. In exemplo vero Tursellini *alibi* est *alia in re*.

ex re: Hinc sciri potuit, haud usquam alibi, quo studio vitam suam, te absente, exegerit.

2. *Alicubi est aliquo in loco* Cic. IX ep. Att. 12. *Si salvus sit Pompejus, & constiterit alicubi, hanc νεκυίαν relinquas.*

* 3. *Non alibi* cum comparativo rarum est.

Non alibi jungitur aliquando, sed raro, comparativis, uti *non alias*. Plinius XIV c. 1. *Uva non alibi gratior collo, ut inde possit invenisse nomen duracinus.* Id. XXXI c. 6.

* 4. *Alibi atque alibi* rarius est.

Plinius XIII c. 1. *Iidem succi varie alibi atque alibi ad quælibet prævaluere aut degeneravere.* Id. XXXIV c. 14.

* 5. *Alibi - alibi.*

Alibi sæpe iteratur. Livius III, 28. *Miles alibi pavorem, alibi gaudium ingens facit.* Id. VIII, 32. *Clamor in totam concionem est perlatus: alibi preces, alibi minæ audiebantur.* Id. XXII, 48. XXXVIII, 40. Tacitus III. hist. 83, 3.

* 6. *Alibi - alibi - alibi.*

Livius XXXVIII, 46. *Exercitus spolia regis Antiochi referens, trifariam dissipatus: alibi primum, alibi postremum agmen, alibi impedimenta.* Add. Livius. XXX, 16. Plinius V c. 27. & XVIII, 30.

* 7. *Alibi aliter.*

Nonnunquam *Alibi* conjungitur cum *Aliter*. Livius XLIV, 35. *Medium ſpatium torrentis alibi aliter cavati paulo plus quam mille paſſus patebat.*

* 8. *Alibi quam.*

Alibi reſpicitur interdum a particula *quam.* Colum. VIII, 11. *Matrices cuſtodiendæ ſunt, ne alibi, quam in ſtabulo fœtus edant.* Liv. V c. 52. Plin. XXV c. 8. & XXXII c. 10. Sueton. in Auguſt. c. 23. Tacitus I Ann. LXXVII, 4. & Annal. XV, 20, 4. Id. I hiſt. 4, 2.

II. *Alicunde.*

Alicunde eſt *ab aliquo loco* Cic. V de Fin. II. *Si quando parvis ludentes minamur præcipitaturos alicunde, extimeſcunt.* Terent. Andr. II ſc. 4. *Simo venit meditatus alicunde, ex ſolo loco.* Er kömmt in tiefen Gedancken daher/ weiß nicht aus was vor einem Ort.

* 2. *Alicunde* de perſonis.

Alicunde interdum idem valet, quod *ab aliquo homine.* Cic. X. ep. Att. 1. *Quod ſcribis, non quo alicunde audieris, ſed te ipſum putare, me attractum iri, ſi de pace agatur: mihi omnino non venit in mentem, quæ poſſit actio eſſe de pace.* Ita ſemper uti licet.

* III.

* III. *ALIO.*

Alio eſt *in alium locum* † Sed transfertur ad res alias permultas. Cic. I. Orat. 29. *Sermonem alio transferamus* id eſt, *alia de re loquamur.* Id I epiſt. 4. *Ii ante cauſam regiam alio transferebant*, id eſt, *ad alios.*

* 2. *Alio - alio.*

Alio iteratur interdum ſic, ut *aliter.* Cic. III Off. 23. *Hic alio res familiaris, alio ducit humanitas.*

* 3. *Alio - atque.*

Alio cum *atque.* Nepos in Themiſt. 6. *Hoc longe alio ſpectabat, atque videri volebant Lacedæmonii.*

* 4. Non *Alio - quam* hiſtoricorum eſt.

Livius XLII, 46. *Omnia ſerva & obnoxia erunt, ſi nullus alio ſit, quam ad Romanos reſpectus.* Livius VII, 18. Sueton. Auguſt. c. 98.

* IV. *ALIOQVI.*

Alioqui eſt *quod ad ceteras res attinet.* Cic. XVI ep. Att. 5. *Pereeam, Attice, ſi mihi non modo Tuſculanum, ubi certe alioqui ſum libenter, ſed beatorum inſulæ tanti ſunt, ut ſine te ſim tot dies.* Livius VII, 19. *Triumphatum de Ti-*

† Unum exemplum ſatis erit. Cic. IX ep. 20 *Ex illius ſermone ſtatuam, Arpinumne mihi eundum ſit, an quo alio.* add. Livius XXXVIII, 30. & XXXIX, 36. XXXII, 2.

Tiburtibus: alioquin mitis victoria fuit. Id. VIII, 9. XXVII c. 27. & XLIII, 19.

* 2. *Alioqui* pro *si aliter esset*, vel *nisi hoc sit* vel *esset*.

Alioqui sic ponitur interdum, ut per *si aliter esset*, *nisi hoc ita esset* declarandum sit. Cic. II de leg. c. 25. *Credo minimam olim istius rei fuisse cupiditatem; alioqi multa exstarent exempla majorum.* Id. Orat. 15. Tacitus Ann. II, 38 4.

* 3. *Alioqui* Etiam est *præterea*.

Plinius XIX c. 11. *Percuharis medicinæ raphano betæ, rutæ, cunilæ, in salsis aquis, quæ & alioqui plurimum suavitati & feritilitati conferunt.*

* V. ALIORSUM.

Aliorsum est *alium in locum.* Nonnunquam transfertur ad res alias. Terent. Eunuch. I, 2. *Vereor, ne aliorsum, atque ego feci, acceperit.*

* 2. *Aliorsum - atque.*

Boeth. Consolat. V prof. 3. *Siquid aliquis aliorsum atque sese res habet, existimet, id non modo scientia non est, sed est opinio fallax.* Rarum est.

VI. *Aliunde.*

Aliunde est *ab alio* loco anders woher. Cic. pro

† Hoc exemplum non probat significationem propriam, sed passim obvia est.

pro Lig. I. *Cum tu ipſe neque per te ſcires, neque audire aliunde potuiſſes.* †

* 2. *Aliunde- aliunde.*

Aliunde nonnunquam geminum apparet. Livius XXIV c. 45. *Is aliunde ſtat ſemper, aliunde ſentit, infidus ſocius, vanus hoſtis.*

* 3. *Aliunde* ter repetitum.

Plinius XXXVII, c. 12. *Sardonyches e cerauniis glutinantur gemmis, ita ut deprehendi ars non posſit, aliunde nigro, aliunde candido, aliunde minio ſumtis, omnibus in ſuo genere probatisſimis.*

* 4. *Aliunde- quam.*

Plinius II c. 97. *Asſidue aliunde, quam pridie, exoritur mare.* Idem XXXIII c. 7. *Cinnabaris neutro ex loco advehitur ad nos, nec fere aliunde quam ex Hiſpania.*

* 5. *Aliunde* de perſonis.

Aliunde nonnunquam par eſt locutioni *ab alio homine.* Cic. XI ep. Att. 13. *A tuo villico ſumſimus, & aliunde mutuati ſumus.* Ita ſæpe utuntur optimi ſcriptores.

* 6. *Aliunde* pro *alia ex re.*

Cic. V ep. 13. *Hanc quidem laudem ſapientiæ ſtatuo eſſe maximam, non aliunde pendere, nec extrinſecus aut bene aut male vivendi ſuſpenſas habere rationes.* Id. II Orat. c. 9. extr. *Orator niſi domeſticis ſe inſtruxerit*

copiis. aliunde dicendi copiam petere non possit. Plinius XIII c. 18. & XXX c. 1.

CAPUT XV.

De adverbiis (* ALIQUAMDIU.) II ALIQUANDO III ALIQUOTIES.

* I *ALIQUAMDIU.*

Aliquamdiu significat *per tempus aliquod*, Cic. pro Cluent. 9. *Cognoscite reliqua, ut non aliquando condemnatum esse Oppianicum, sed aliquamdiu incolumem fuisse miremini.*

* 2. *Aliquamdiu*)(*deinde* vel *postea.*

Aliquamdiu & *postea* vel *deinde* nonnunquam sese respiciunt in oratione.

Hirtius VIII B. G. 19, 3. *Pugnatur aliquamdiu pari contentione; deinde qui sustinuerant primos impetus insidiarum, hoc ipso fiunt superiores.* Livius II, 10.

Cæsar B. G. I, 40, 6. *Quos aliquamdiu inermes sine causa timuerunt, hos postea armatos ac victores superarunt.*

* 3 *Aliquamdiu*)(*momento temporis.*

Nonnunquam *Aliquamdiu* & *momento temporis* opponuntur inter se. Livius III, 70. *Sulpicius momento temporis dissipasset hostes, ni suo proprio cum prælio equites Volscorum exceptum aliquamdiu tenuissent.*

* 4. *Ali-*

* 4. *Aliquamdiu - paulatim.*

Aliquamdiu ſequitur aliquando particula *Paulatim.* Livius III, 36. *Aliquamdiu æquatus inter omnes terror fuit : paulatim totus vertere in plebem cœpit.*

* 5. *Aliquamdiu - poſtremo* vel *tandem.*

Aliquamdiu & *tandem* vel *poſtremo* nonnunquam mutuum reſpectum habent. Livius III, 32. *Admiſcerenturne plebeji, controverſia aliquamdiu fuit, poſtremo conceſſum Patribus, modo ne lex Icilia abrogaretur.* Idem XXV, 15 & XLV, 6.

Livius XXIX, 2. *Ibi aliquamdiu atrox pugna ſtetit : tandem fuga paſſim cœpta.* Id. XXXIV, 28. Sueton. Neron. 6. add. Ejusd. Cæſar. c. 1.

* 6. *Aliquamdiu* donec vel *dum.*

Aliquamdiu conjungitur cum *dum.* Suet. Cæſar. c. 82. *Cæſar exanimis aliquamdiu jacuit, donec lecticæ impoſitum tres ſervuli domum retulerunt.*

Livius II, 10. *Cunctati aliquamdiu ſunt, dum alius alium, ut prælium incipiat, circumſpectant.*

II. *a.* ALIQUANDO.

Aliquando ex *alius* & *quando* conflatum † ad tempus accommodatur bißweilen / dann und wann

† Uti a *quis quando*, ita *aliquando ab aliquis* natum eſſe videtur.

wann. Cic. III Offic. 3. *Si Panætius virtutem propterea colendam diceret, quod ea efficiens utilitatis esset: liceret ei dicere, honestatem aliquando cum utilitate pugnare.* Id. V ep. 8. *Quædam pestes hominum & te nonnunquam a me alienarunt, & me aliquando immutarunt tibi.*

* β. *Aliquando - aliquando.*

Plinius XVII c. 28. *Hæc aliquando serius poscuntur, aliquando celerius.* Quintil. V c. 13. *Confirmatio aliquando totius causæ est, aliquando partium.* Id. VII c. 2.

* γ. *Aliquando)(nunquam.*

Aliquando disjungitur a *nunquam.* Cic. pro Syll. 5. *Lentuli pœna compressus, convertit se aliquando ad timorem, nunquam ad sanitatem* Celsus II, 8. *Ut ea vitia aliquando leniri possunt, sic nunquam ex toto finiuntur.*

* δ. *Aliquando)(rarius* vel *raro.*

Celsus de Med. præfat. *Rarius, sed aliquando tamen morbus ipse novus est.*

Celsus III, 18. *Raro, sed aliquando tamen, ex metu delirium nascitur.* Id. VIII c. 4. *Raro, sed aliquando tamen evenit.*

* ε. *Aliquando)(sæpe* vel *sæpius.*

Aliquando confertur nonnunquam cum *sæpe* vel *sæpius.* Celsus præf. libr. 1. extr. *Qui*

Qui secundis aliquando frustra curatus est, contrariis sæpe restituitur.

Plinius II, 13. *Eclipses non ubique cernuntur, aliquaudo propter nubila, sæpius globo terræ obstante.* Tacit. III c. 27 f. 2.

* ζ. *Aliquando*)(*semper.*

Livius XLV, 23. *Nulla est civitas, quæ non & improbos cives aliquando, & imperitam multitudinem semper habeat.* Vellej. II, 18, 1.

2. *Aliquando* pro *unquam*, seu *aliquo tempore.*

Interdum ponitur pro unquam. Cic. pro Cœl. 6. *Quis civis meliorum partium aliquando?* Id. IV. Acad. c. 4. *Antiochus quærebat ex Heraclito, num ea ex ullo Academico audivisset aliquando?* Ob er iemahls solche Dinge von einem Academico gehört hätte. Id. I off. 39. *Ampla domus dedecori domino sæpe fit, si est in ea solitudo, & maxime si aliquando alio domino solita est frequentari.* Id. VI ep. 6. *Veritus sum deesse Pompeji saluti, cum ille aliquando non defuisset meæ.* Ich habe es vor eine Schande gehalten/ so ich den Pompejum im Stich lassen solte/ da er mir ehemahls zu meinem Wohlseyn einigen Vorschub gethan.

3. *Aliquando* pro *tandem.*

Persæpe *aliquando* pro *tandem* usurpari solet. Cic. pro Cluent. 19. *Collegi me aliquan-*

quando, & ita constitui, fortiter esse agendum. Id. III Verr. 28. *Audite & aliquando miseremini sociorum, Judices.* Id. de Arusp. 22. *Sit discordiarum finis aliquando.* * Id. pro Mil. 26.

Nec raro *Tandem* adjungitur, majoris explicationis gratia. Cic. II Cat. 1. *Tandem aliquando, Quirites, L. Catilinam urbe ejecimus.* Wir haben endlich einmahl den Catilinam aus der Stadt weggebracht. Idem pro Quint. 30. *Spes est hunc infelicem aliquando tandem posse consistere.* * add. I Cat. 7 & 16. XVI ep. 9.

* β. *Aliquando - in præsentia.*

Aliquando opponitur locutioni *in præsentia.* Cic. II de Invent. 58. *Quod est in præsentia de honestate delibatum, virtute aliquando & industria recuperabitur.*

* γ *Aliquando paulo - post.*

Hæ duæ Particulæ ut differant, apparet ex Cic. Partit. II. *In temporibus præsentia, & præterita & futura cernuntur. In his ipsis vetusta, recentia, instantia, paulo post aut aliquando futura.*

* δ. *Aliquando, si.*

Aliquando nonnunquam adsciscit *Si.* Cic. I de Orat. 58. *Concedis eam adhuc artem omnino non esse, sed aliquando, si quis aliam ar-*

artem didicerit, ut hanc artem efficere possit, tum esse illam artem futuram.

* *Si aliquando.*

Si aliquando nonnunquam integrum manet, & repudiat aphæresin. Cic. IV. Catil. 10. *Quodsi aliquando alicujus scelere concitata manus ista plus valuerit, quam reip. dignitas: me tamen meorum factorum & consiliorum nunquam pœnitebit.* Id. pro Flacc. I. *Si forte aliquando beneficii hujus obtrectator extitisset: existimabam, L. Flacco multitudinis imperitæ judicium esse subeundum.* Et paulo post: Item III ep. Att. 15.

III. *ALIQUOTIES.*

Aliquoties dictum est ab *aliquot*, & ad numerum refertur. Etliche mahl. Cic. IV. Verr. 70. *Aliquoties ad socios literas de istius injuriis miserat Carpinatius.*

CAPUT XVI.

De pronominibus ALIQUIS & ALIQUOT.

ALIQUIS & *ALIQUOT* ab *alio* sunt ducta, sed *aliquis* ad unam ferme rem aut personam: *aliquot* ad numerum refertur. Cic. XIII ep. Att. 15. *Expectabam aliquem meorum.*

Cic.

Cic. IX ep. Att. 13. *Aliquot sunt anni, cum vos duos elegi, quos præcipue colerem.* Id. VII ep. 18. *Accepi a te aliquot literas uno tempore.*

* 3. *Certus aliquis.*

Aliquis copulatur interdum cum nomine *Certus.* Cic. I off. 32. *Unusquisque ante implicatur aliquo certo genere cursuque vivendi, quam potuit, quod optimum esset, judicare.* †

* 4. *Aliquis* iemand Fremdes.

Aliquis pro *alieno* ponitur interdum. Cic. III ep. Qu. Fr. 1. *Hisce literis, quas vulgo ad te mitto, nihil fere scribo, quod si in alicujus manus inciderit, moleste ferendum sit.*

* 5. *Aliquis* contemtionis.

Aliquis dicitur interdum de eo, qui contemnitur. Cic. I Orat. 23. *Gerendus est mos adolescentibus, qui non Græci alicujus quotidianam loquacitatem sine usu, neque ex scholis cantilenam requirunt.* Id. Orat. 15. *Non declamatorem aliquem de ludo, sed doctissimum & perfectissimum quærimus oratorem.*

* 6. *Major aliquis.*

Aliquis jungitur aliquando comparativis. Cic. II Orat. 3. *Omnes admirati, majorem ali-*

† Aliud exemplum vid. infr. in *aliquis cum quasi.*

aliquam esse causam eorum adventus suspicati sunt. Livius XLIV, 43. *Perseus metuens, ne, qui venire ad se abnuerent, majus aliquid mox auderent, quarta vigilia profugit.*

* 7. *Aliquis* & *Aliquid* iteratur.

Aliquis iteratur interdum. Cic. Parad. III, 1. *An temperantem dices eum, qui se in aliqua libidine continuerit, in aliqua effuderit?* Livius XLII, 39. *Aliquid illi regiæ majestati, aliquid hi populi Romani nomini existimabant deberi.* Plinius XIX c. 7.

* 8. *Aliqui - alii. Aliqui - nonnulli. Aliqui-quidam.*

Ad pronomen *aliqui* interdum respondent particulæ *alii*, *nonnulli*, *quidam.*

Plinius XXIV cap. 15. init. *Aliqui eam herbam chamædropem, alii Teucrion appellavere.* Id. XXV c. 7. *Heraclion vocant aliqui, alii rhopalon, a radice clavæ simili.*

Plinius XV c. 30. *Postea accessere genera: Tinus; hanc silvestrem laurum aliqui intelligunt, nonnulli sui generis arborem.*

Colum. II, 2. *Ubi solutior humus est, aliquæ fossæ fiunt patentes, quædam etiam obcæcantur.*

* 9. *Aliquis*)(*omnis.*

Aliquis & *omnis* opponuntur. Cic. in Brut. c. 82. *Quem igitur imitaris? si aliquem*

quem, cæteri ergo Attice non dicebant? si omnes, qui potes, cum sint ipsi dissimillimi inter se? Livius libr. XLV c. 36. *Non omnia inducis, aliquid & in militum manu est.* Id. VI c. 18. & XXXIX c. 15.

* 10. *Aliquis* ter repetitur.

Quintil. IV c. 2. *Neque inficias eo, in narratione ut aliqua neganda, aliqua adjicienda, aliqua mutanda, sic aliqua etiam tacenda.*

* 11. *Aliqui - alii multi.* Aliqui - alii - nonnulli.

Plinius XXXVII c. 9. *Tales gemmas aliqui malunt pæderotas vocari, alii anterotas, multi Veneris gemmam.*

Plinius XXIV c. 15. *Græci clematidas & alias habent, unam, quam aliqui echiten vocant, alii laginem, nonnulli tenuem scammoniam.*

* 12. *Aliqua - multa - plurima.*

Quintil. procem. libr. 1. *In his libris erunt eadem aliqua, multa mutata, plurima adjecta, omnia vero compositiora.*

* 13. *Aliquis* crebro repetitum.

Plinius X c. 53. *Tanta gallinarum est fœcunditas, ut aliquæ & sexagena pariant, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ in tantum, ut effœtæ moriantur.* Quintil. I c. 12.

* 14. *Ali-*

* 14. *Aliqui-alii-alii-aliqui-multi.*

Plinius XXII c. 21. *Est & alia herba proprio nomine onochiles, quam aliqui anchusam vocant, alii arcebion, alii onochelim, aliqui rhexiam, multi enchusam.*

* 15. *Aliquis* pro *non magnus, non multus.*

Aliquis sæpe idem valet, quod *non magnus, non pessimus, non multus.* Cic. II epist. 2. *Qua injuria nemo unquam in aliquo magistratu improbissimus civis affectus est; ea me consulem affecit, cum rempubl. servassem.* Id. V ep. 16. *Parentes minus miseri sunt, qui his temporibus liberos amittunt, quam si eosdem bona, aut denique aliqua republ. perderent.* Id. XIII Philipp. 1. *Si aliquid de summa gravitate Pompejus, multum de cupiditate Cæsar dimisisset, pacem stabilem nobis habere licuisset.*

* 16. *Aliquid* de personis.

Aliquid etiam de personis dicitur, & eximium quiddam adsignificat. Cic. VI ep. 19. *Si liber is est talis, qualem tibi videri scribis, ego quoque aliquid sum.* Id. IV ep. Att. 2. *Si unquam in dicendo fuimus aliquid, tum profecto doloris magnitudo vim quandam nobis dicendi dedit.* Idem I Verr. 15. Vellejus II c. 84 s. 2. *Hinc ad Antonium nemo, illinc ad Cæsarem quotidie aliquid transfugiebat.*

 * 17. *Ali-*

* 17. *Aliquis præter.*

Aliquis ſæpe ſibi adjungit *præter*. Cic. in Brut. 44. *Vellem aliquid Antonio, præter illum libellum, libuiſſet ſcribere.* Id. II de Invent. 22. Livius III c. 68. *Ecquis retulit aliquid ad conjugem & liberos, præter odia.* Id. XLV, 38.

* 18. *Aliquis ex. Aliquis de. Aliquis* cum genitivo.

Aliquis amat appoſitionem præpoſitionum *Ex* & *de*. Cic. I Leg. Agr. 31. *Ad vos ſingulos aliquid ex hoc agro perveniet.* Es wird ein ieder etwas von dem Land bekommen. Id. pro Cœl. 3. *Vellem aliquis ex vobis robuſtioribus hunc maledicendi locum ſuſcepiſſet.* add. Livius XLI, 23. & XXXIX, 15.

Cic. V ep. Att. 18. *Mitte ad nos de tuis aliquem tabellarium.* Id. III Leg. 6. & pro Cæcin. 19.

Cic. Partit. 8. *Ut attente audiamur, trium rerum aliqua conſequemur.* Id. XIII ep. Att. 15. *Expecto aliquem meorum.* Id. off. I c. 5. Livius XXII, 7.

* 19. *Non aliquid* pro *non ullus, non quisquam.*

Aliquid etiam *non* adjunctum habere, docent hæc exempla. Cic. I de Invent. 54. *Indignamur, quod nobis hoc primis acciderit, nec ali-*

alicui unquam uſu venerit. Cæſar B. C. III, 28. 5. *Milites non ex priſtina virtute remittendum aliquid putaverunt, ſed gubernatorem in terram navem ejicere cogunt,* Cic. VIII ep. Att. 20. & pro Cluent. c. 41.

* 20. *Niſi aliquis.*

Cic. III ep. 11. *Niſi jam aliquid factum eſt per Flaccum, fiet a me.*

* 21. *Si aliquis. Sin aliquis.*

Uſitatiſſimum eſt *ſi quid:* Sed tamen non plane inuſitatum eſt *ſi aliquid.* Cic. de Senect. 13. *Si aliquid dandum eſt voluptati: ſenectus modicis conviviis poteſt delectari.* Id. c. 20. *Senſus moriendi, ſi aliquis eſſe poteſt, is ad exiguum tempus durat.* Id. XIV ep. 1. Idem pro Sextio, 62. Id. de Amic. 20.

Cic. I ep. 7. *Si ceciderit, ut optamus, omnes te ſapienter: ſin aliquid offenſum fuerit, iidem illi temere feciſſe dicent.* Id. V ep. 2. XI ep. 18 & XII ep. 2.

* 22. *Aliquis* cum *quaſi* vel *tanquam.*

Aliquis cum *quaſi* junctum ſervit metaphoris. Cic. II Orat. 57. *Requieſcam in Cæſaris ſermone, quaſi in aliquo peropportuno diverſorio.* Id. III Orat. c. 44.

Cic. II Orat. c. 59. *Id tanquam aliqua fabella narratur.* Id. III Orat. 21. Id. II divin. 48.

** 23. *Aliquis* omittitur sæpissime.

P. *Aliquis* eleganter omissum. Cic. 2. off. 7. *Alexander Pheræus præmittebat de stipatoribus suis* (subaudi aliquos) *qui perscrutarentur arculas muliebres.* Sylv. I prog. 83. Linac. VI p. 395.

Caput XVII.
De Adverbio ALITER.

(* *Aliter* sæpissime est *alio modo*, &) absolute ponitur. Cic. III epist. 7. *Tu si aliter existimas, nihil errabis.* Id. VI ep. Att. 9. *Non fuit faciendum aliter.* * Id. pro Rosc. Am. 47. & pro Mil. 44. Huc eodem pertinet observatio Guil. Canteri Var. Lect. I c. 10. qua ostenditur *aliter* poni pro *contra* seu *contraria parte.*

** *Aliter* pro *aliis rebus.*

Plin. VIII epist. 23. *Uterque nostrum his etiam ex studiis notus, quibus aliter ignotus est.* Buchn. ib. * Sed vix nova hæc est significatio.

* *Aliter* pro *alius*, cum verbo substantivo rarissimum est. Ter. Phorm. III, sc. 2. *Ego hunc esse aliter credidi. Iste me fefellit. Ego isti nihilo sum aliter ac fui.*

* 3. *Aliter* pro *Alioqui.*

Aliter sæpe idem est, quod *alioqui.* Cic. de

de Amic. 20. *Aliter amicitiæ stabiles permanere non possunt.* Id. II Off. 12. *Semper est jus æquabile quæsitum: neque enim aliter esset jus.* Et paulo post: *Omni ratione colenda est justitia, tum ipsa propter se, (nam aliter justitia non esset) tum propter amplificationem honoris & gloriæ.* ** Id. I Offic. c. 39.

4. *Aliter-aliter* iteratum.

Nonnunquam iteratur. Cic. III off. 17. *Aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias.* Idem Amic. 24. *Aliter cum tyranno, aliter cum amico vivitur.* * Id. I off. 12. XV ep. 21.

* 5. *Aliter aliterque* rarius est.

Celsus III, 3. *Aliter aliterque in eodem morbo febres accedunt.* Id. III, 20. *Tumores aliter aliterque per totum corpus oriuntur.* Idem VII, 7. *Oculorum vitia diversa sunt, & aliter aliterque curantur.*

* 6. *Aliter-aliter-aliter* elegans est.

Aliter tergeminum ponitur interdum. Cic. IV Qu. Acad. 47. *Aliter Diodoro, aliter Philoni, Chrysippo aliter placet.* Quintil. III c. 8. *Idem illud aliter Cæsar, aliter Cicero, aliter Cato suadere debebit.*

* 7. *Aliter* sæpe repetitum eleganter.

Celsus de Med. præfat. *Aliter acutis morbis medendum, aliter vetustis, aliter increscen-*

tibus, aliter subsistentibus, aliter jam ad sanitatem inclinantibus.

* 8 *Aliter atque aliter* rarius est.

Plinius II c. 93. *Quibus in rebus quid possit aliud causæ afferre mortalium quispiam, quam diffusæ per omne naturæ subinde aliter atque aliter numen erumpens?* Id. IX c. 2.

* 9. *Aliter alibi.*

Plinius XVIII c. 5. *Hoc ex locorum occasione aliter alibi decernitur.* Id. XXV c. 4. *Hæc quoque difficultas est, quod eadem aliter alibi nuncupantur*, daß einerley Sachen immer an einem Ort anders, als am andern, genennet werden.

* 10. *Aliter alius*)(elegans est.

Cic. Partit. 14. *Ea, quæ aliter ab alio dicta sunt, subtiliter reprehenduntur.* Livius II, 21. *Aliter apud alios ordinati sunt magistratus.* Idem XXXIX, 53. Celsus VII c. 17.

Huc refer illud Plinii XV c. 15. *Reliquorum nomina aliter in aliis atque aliis locis appellantur.*

II. *Aliter ac. Aliter atque. Aliter atque ut. Aliter quam.*

Aliter plerumque copulatur cum *ac*, *atque*, *atque ut*, *quam*. Cic. XVI ep. Att. 13. *Ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio.* Mir soll es nimmermehr wohl gehen, wenn ich anders schreibe, als ich

ich es meyne. * Id. VI ep. Att. 3. & pro Mil. 9. & V ep. 17.

Cic. II ep. 3. *Aliter, atque ostenderam facio.* Id. * Id. IV ep. 4. & Terent. Heaut. II sc. 3. & Celsus de Medic. præfat.

Cic. III Tusc. 30. *Qui suos casus aliter ferunt, atque ut alius auctores ipsi fuerunt, sunt vitiosi.* Id. XVI ep. Att. 13. *De Antonii itineribus nescio quid aliter audio, atque ut ad te scribebam.* * Id. III Verr. 46. Id. II ep. Att. 18.

Cic. III Verr. 9. *Non Hortensius aliter, quam ego velim, meum laudat ingenium.* * Id. pro Rab. Post 11. & II invent. 22. Virgil. Aetna.

* 12. *Non aliter ac si* rarum est.

Sueton. Oth. 6. *Obvius quisque non aliter ac si conscius & particeps foret, adhæsit.* Alle die ihm entgegen kamen, hiengen sich gleich an/ als wann sie um die Sache wüsten. Colum. II, 15.

* 13. *Non aliter quam si* historicum est.

Livius III, 51. *Valerius & Horatius negabant se aliter ituros, quam si decemviri deponerent insignia magistratus.* Id. XXIII, 4. *In Senatu nihil actum aliter, quam si plebis ibi esset concilium.* Suet. August. 40. Justinus XII, 7. 7. Quintil, procem. Libr. I.

* 14. *Non aliter nisi* rarius est.

Cœlius VIII ep. f. 14. *Pompejus constituit non pati Cæsarem consulem aliter fieri, nisi exercitum tradiderit.* Livius XLV, 11. Id. XLV. 31. Justinus XII, 14, 7.

* 15. *Aliter-quam ut* sequioris ætatis est.

Columell. de Arbor. 7. *Si vitis non aliter potuerit palos, ad quos perducitur, pertingere, quam ut diffluat; curabis, ut quam acutissima falce findas.* Sueton. Tiber. c. 15 & 24. Sed in Galb. c. 8. *aliter* subintelligitur.

* 16. *Multo aliter. Longe aliter. Nihilo aliter.*

Aliter augetur particula *multo*, vel *longe.* Varro R. R. II, 3. *Non multo aliter tuendum hoc pecus in pastu, atque ovillum.* Id. III, 15. *Ea dolia figuli faciunt multo aliter, atque alia.*

Cic. pro Rosc. Am. 47. *Longe aliter est.* Livius XXXIX, 28. *Id ego aliter longe judico esse.*

Terent. Phorm. III sc. 2. *Ego isti nihilo sum aliter, ac fui.* Sic dicere licet *paulo aliter.*

17. *Aliter & non* nimis usitatum est.

Interdum cum *Et* conjungitur. Cic. X. ep. Att. 13. *Quod de puero aliter ad te scripsit,*

psit, & ad matrem de filio, non reprehendo. Id. XI ep. Att. 28. *Illud quidem mutari, si aliter est & oportet, non video posse.* Wann es anders darmit steht / als es stehen solte. † * Id. X ep. Att. 14. Varro L. L. VIII, 88.

* 18. *Non Aliter-quin* pro *non aliter quam ut* rarissimum est.

Cæsar B. G. VII, 14, 4. *Vehementer huic illi loco timebant, nec jam aliter sentiebant, quin pene circumvallati viderentur.*

* 20. *Non aliter* cum comparativo ne imiteris.

Plinius XXII c. 22. *Libidinem non aliter magis accendi putant, quam potu.* Id. XXIV c. 11. XXVIII, c. 9. XXXVII c. 2. XXXVII c. 4.

CAPUT XVIII.
De pronomine ALIUS.

α. *Alius* pro *alter* non satis usitatum.

P. ** *Alius* pro *alter.* Taubmannus ad Plaut. p. 234. Cic. Verr. VI c. 12. *Siculi tam te has phaleras a Philarcho Centuripino abstulisse dicebant, quam alias item nobiles ab Aristo*

† Lambinus reponit *atque*, sed vetus quidam codex habet *Et.*

sto Panormitano, quam tertias a Cratippo Tyndaritano *Cæsar B. G. I, 1. 1. Cic. in Brut. 95. Livius VII, 35.

β. *Alius* pro *alter* de rebus similibus rarissimum est.

Alius pro *alter* ponitur non solum cum de ordine sermo est, sed etiam quum de similitudine morum & factorum. Sueton. Tit. c. 7. *Titum pro palmam alium Neronem & opinebantur & prædicabant.* Tacitus IV histor. 73, 4. Curt. IX c. 8 s. 5.

* 2. *Alius* pro *reliquus*. *Alii* pro *reliqui*. *Alius* pro *diversus, contrarius*.

Alius pro *reliquus* non inusitatum est. Cæsar. B. G. I, 41, 4. *Cæsar Divitiaco ex aliis Gallis maximam fidem habebat.* Livius II, 13. *Porsena oratores Romam misit ad Clœliam obsidem deposcendam: alias haud magni facere.* Idem II c. 23. & V c. 55 & VII c. 19 & 26. VIII c. 8. XLI c. 18. Et in hac significatione sæpe vertitur a Germanis sonsten.

Guil. Canterus Variar. lection. lib. I c. 10. Statius de Hypsipyle repentino post dolorem gaudio perfusa sic ait: *Atque alio maduerunt lumina fletu.* Plautus in mostellar. I sc. 1. v. 30.

Jus nemo adæque juventute ex omni Attica

An-

Antehac est habitus parcus, nec magis continens;
Is nunc in aliam partem palmam possidet.

** 3. P. *Alius atque alius.*

Livius VIII, 23. extr. *Inchoata res aliis atque aliis de causis dilata erat.* Bald um dieser, bald um einer andern Ursache willen. *Varro L.L. V c. 5. Livius I c. 8. II c. 11. Colum. IX c. 8.

* 4. *Alius aliusque* minus frequens est.

Celsus III, 3. *Febres non eædem inordinate redeunt, sed aliæ aliæque subinde oriuntur.* id. V, 26. *Cancer aliis aliisque signis discernitur.*

* 5. *Alii - quidam* minus probandum.

Alius respicit *quosdam.* Tacitus XIV, 8, 1. *Alii quantum corpus sinebat, vadere in mare; quidam manus protendere.* Id. XIV, 23, 2. XVI, 19, 3.

* 6. *Alii - pars* non imitandum.

Alii socium habet *partem.* Tacitus IV hist. 23, 5. *Alii superstantes tanquam ex aggere præliabantur: pars intus occulti muros subruebant.* Vid. infra *Pars.*

* 7. *Alii - nonnulli* minus usitatum.

Alii & nonnulli cohærent interdum. Columell. IV, 21. *Custodem alii resecem, nonnulli præsidiarium appellant.* Idem XII c. 4.

* 8. *Alii-*

* 8. *Alii - plures* vel *plurimi* vel *multi.*

Alii junguntur cum *pluribus*, *plurimis*, *multis.* Tacitus II, 23, 1. *Legionum aliæ itinere terrestri in hibernacula remissæ: plures Cæsar classi impositas per flumen Amisiam Oceano invexit.*

Nepos Phocion. IV. *Alii reminiscentes veteris famæ ætatis miserebantur: plurimi vero ira exacuebantur.*

Livius II, 14. *Curatis vulneribus, alii profecti domos: multos Romæ hospitum urbisque caritas tenuit.* Tacitus V, 7, 5.

* 9. *Alii - plerique.*

Curtius VII, c. 2, 36. *Aliis gravis erat, plerisque non ingrata militia.* Tacit. hist. I c. 27 f. 5.

* 10. *Alii-quidam-nonnulli.*

Cic. V Qu. Tusc. 13. *Natura bestias esse voluit immanes alias, quasdam cicures, nonnullas abditas terraque tectas.*

* 11. *Alii-quidam-plerique.*

Tacitus IV, 60, 2. *Alius occursum ejus vitare: quidam salutatione reddita statim averti: plerique inceptum sermonem abrumpere.*

* 12. *Alii-alii-nonnulli*, vel *quidam*, vel *rari.*

Cic. IV Fin. 11. *Chrysippus exponens differentias animantium, ait, alias earum corpore* ex-

excellere, alias autem animo, nonnullas valere utraque re.

Livius VII, 39. *Consul aliis emerita stipendia esse dixit; alios graves jam ætate, quidam in commeatus mittebantur. &c.* Arbit. c. 22.

Cic. V. Tusc. 3. *Alii gloriæ serviunt, alii pecuniæ, rari sunt quidam, qui rerum naturam studiose intueantur.* add. Livius XLII, 61. Justin. VIII, 6, 1.

* 13. *Alii - alii - aliqui.*

Plinius XXV c. 15. *Alterum est minusculum, quod evithales vocant, alii trithales, quia ter floreat, alii chrysothales, aliqui isoëtes.*

* 14. *Alii - multi - quidam.*

Tacitus IV, 38, 5. *Id alii modestiam, multi quia diffideret, quidam ut degeneris animi interpretabantur.*

* 15. *Alii - alii - reliqui.*

Cic. XV ep. 4. *Aliis cohortibus Quintus, aliis Pontinus, reliquis Anneius præerat.*

* 16. *Alius - alius - plerique, &c.*

Cæsar B. G. VI, 37, 7. *Alius jam capta castra pronunciat; alius, deleto exercitu atque imperatore, victores barbaros venisse contendit: plerique novas sibi ex loco religiones fingunt.* Tacitus I hist. 39, 2.

* 17. *Alii - nonnulli - plurimi.*

Columell. IV, 29. *Alii viminibus obstringunt, nonnulli circumdant libro fissuram, plurimi ligant junco.*

* 18.

* 18. *Alii- partim- aliæ- quædam.*

Cic. I de Nat. D. 37. *Bestiarum terrenæ sunt aliæ; partim aquatiles; aliæ quasi ancipites, in utraque sede viventes; sunt quædam etiam, quæ igni nasci putentur.*

* 29. *Alii- alii- alii- aliqui.*

Plinius X c. 8. *Alii accipitres non nisi ex terra rapiunt avem: Alii non nisi circa arbores volitantem: alii sedentem in sublimi: aliqui volantem in aperto.* Id. XV c. 21. *Aliis sorbis rotunditas mali, aliis turbinatio piri, aliis ovata species, ceu malorum aliquibus.*

* 20. *Alii- alii- nonulli- multi.*
Aliæ- quædam- plures- multæ.

Cic. II Tusc. 4. *Videre licec alios tanta levitate & jactatione iis ut fuerit non didicisse melius: alios pecuniæ cupidos, gloriæ nonnullos, multos libidinum servos.*

Tacitus II, 6, 2. *Mille naves sufficere visæ properatæque; aliæ breves, angusta puppi: quædam planæ carinis: plures appositis utrinque gubernaculis: multæ pontibus stratæ.*

* 21. *Alii- alii- alii- multi,* vel *nonnulli.*

Plinius XXVII c. 12. *Alii polygonaton a frequentia geniculorum, alii theuthalida, alii carcinetron, alii clema, multi myrtopetalon appellant.* Cic. Verr. VII c. 56. *Illi ad deprecandum periculum proferebant, alii purpuram Tyriam, thus alii, gemmas alii, vina nonnulli Græca.*

* 22. *Alii-*

* 22. *Alii- alii- alii- alii- alii- nonnulli.*

Plinius XXXI c. 2. *Aquæ aliæ sulphuris, aliæ aluminis, aliæ salis, aliæ nitri, aliæ bituminis, nonnullæ etiam acida salsave mistura.*

23. *Alius* iteratur eodem casu. †

Alius, alia, aliud sæpe iteratur eodem casu. (*Nulla intercedente conjunctione.) Cic. Topic. 9. *Dolus malus est, cum aliud agitur, aliud simulatur.* Betriegen heißt man, wenn man etwas gantz anders thut, als man sich äusserlich stellet. Id. II ep. Att. 7. *Alia legatio dicta erat, alia data est.* Id. pro Cœl. 3. *Aliud est maledicere, aliud accusare.* Id. I de Leg. 1. *Intelligo te, frater, alias in historia leges observandas putare, alias in poëmate.* Id. I Orat. 37. *Aliic miserandus, aliis irridendus esse videtur.*

* 24. *Alius- alius vero* rarum.

Plinius XVII, 2. *Alio die hiberna quærunt pluvias, alio vero præcocia.*

25. *Alius* iteratur diverso casu.

Sæpe etiam iteratur diverso casu. Cic. pro Sext. 34. *Alius alio gravius atque ornatius de mea salute dixit.* Es hat immer einer eine nachdrücklichere und zierlichere Rede von meinem Wohlseyn gehal-

† Interdum ter repetitur. vid. Livius XXXVIII, 8. XXXII, 5. Interdum quater. Livius XXXI, 39. Justinus XII, 8, 12.

halten/ als der andre. Id. III Verr. 26. *Hic tum alius ex alia parte.* Darauf fing der eine hier/ der andre dort an ꝛc. Id. I de Nat. Deor. 4. *Est admirabilis quædam continuatio seriesque rerum: ut alia ex alia nexa, & omnes inter se aptæ colligatæque videantur.* Id. VII ep. 25. *Habes Sardos venales, alium alio nequiorem.* Da immer einer schlimmer ist als der andre. Id. VII ep. Att. 2. *Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas uno tempore accepi, aliam alia jucundiorem, quæ quidem erant tua manu.* Id. III ep. Q. Fr. 1. *Multa in epistolam conjecta sunt, alio tempore,* einiges habe an dem/ das andere an einem andern Tag geschrieben. Id. III Verr. 22. *Legati ex Asia cum signa & ornamenta cognoscerent, alia alio in loco lacrymantes intuebantur.* Eines hier/ das andre dort. Id. I Off. 7. *Placet Stoicis, homines hominum causa esse generatos, ut ipsi inter se aliis prodesse possint.* Die Stoici halten davor/ daß ein Mensch um des andern willen gebohren werde, damit sie einander ersprießliche Dienste leisten mögen.

Admonitio I.

Alius tum iteratur, cum de pluribus est sermo; nam cum de duobus tantum, *alter* iteratur. Lege *Alter.* †

* *Ad-*

† Hæc admonitio satis est veritati consentanea, si frequentiorem usum nominis *alius* spectes. Sed

* *Admonitio* II.

Ex allatis exemplis apparet, *alium* in singulari numero poni etiam post substantivum pluralis numeri. Idem elucet etiam ex hisce, quæ deinceps ponam. Cic. III offic. 20. *Ceteri alius alio* (abierunt). Plaut. Curcul. III Livius I, 21. & 25. IV c. 36.

26. *Aliud ex alio.*

Aliud ex alio eleganter dicitur pro *una res post aliam*. Cic. IX ep. 19. *Aliud ex alio me quotidie impedit*. Id. IX ep. Att. 12. *Pompejus nunquam mihi postea placuit, nec unquam aliud ex alio peccare destitit.*

Interdum seriem rerum connexarum significat. Cic. XVI. ep. Att. 14. *Sed ut aliud ex alio, mihi non est dubium, quin quod Græci καθῆκον, nos officium appellemus.* * add. Id. de Amic. 27. & V Tusc. 25.

* 27. *α. Alius super alium* proprie.

Sic etiam dicimus *Alius super alium*. Livius I, 25. *Duo Romani super alium alius exspirantes corruerunt*. Id. VII, 23. & XXII, 6. Colum. VII, 9.

β *Alius*

interdum *alius* etiam de duobus dicitur. Plinius XI cap. 18. *Circa Thermodoontem fluvium duo genera sunt apum, aliarum quæ in arboribus mellificant, aliarum quæ sub terra.* adde Admonitionem II §. 25. & observ. 27. n. *α.*

β *Alius super alium* translate.

* *Alius super alium* accommodatur etiam ad res alias.

** Plinius VII epist. 8. *Saturninus noster summas tibi apud me gratias aliis super alias epistolis agit.* Liv. I c. 50. III c. 34. & 56. & 68. XXXIX, 49. Sueton. in Neron. c. 41.

** 28. *Alius post alium.*

Alius post alium & *alius super alium* germanismus videri posset, nisi auctores idonei usi essent. Sall. Jugurth. c. 63. *Deinde ab eo magistratu alium post alium sibi peperit.*

29. *Alius ac. Alius atque. Alius &.*

Alius sæpe jungitur cum *ac*, *atque*, &. Cic. de Orat. 71. *Potest non solum aliud mihi ac tibi, sed mihi ipsi aliud alias videri.* Id. III de Orat. 53. *Alia dicentis ac significantis dissimulatio.* * add. Id. XI ep. Att. 10. Ter. Phorm. IV, 4. Huc pertinet *aliusmodi ac* apud Cic. II. de Invent. 6.

Cic. I ep. 9. *Non alius essem, atque nunc sum.* * Id. XIV, ep. 11. VIII ep. Att. 2. & Ter. Andr. III, 3.

Cic. pro Cæl. 28. *Lux longe alia est solis & lychnorum.* Varro R. R. II, præfat. *Alius opilio, & arator.* † * Cic. pro Cecin. 20.

30. *Ali-*

† Sic habet editio Comelini, Juntæ & MS. Breslav. Sed Regiensis & Aldina & Herwagiana legit *& alius arator.*

30. *Aliud nisi. Aliud præter.*

Aliud cum *nisi* vel *præter* jungi ſolet a Cicerone (*& aliis ſcriptoribus †) Cic. Senect. 2. *Quid eſt aliud gigantum more bellare cum diis, niſi naturæ repugnare.* Id. I. Off. 23. *Bellum ita ſuſcipiatur, ut nihil aliud niſi pax quæſita videatur.* Id. VII. ep. 12. *Non alia fuit ulla cauſa intermisſionis litterarum, niſi quod ubi eſſes, plane neſciebam.* * Id. I. Tuſc. 24.

Cic. II de Orat. 69. *Rogavit, num quid aliud ferret, præter arcam.* ††

Admonitio.

Rarius cum *quam* jungitur a Marco Tullio. III ep. Att. 15. *Nec quicquam aliud opus eſt, quam abrogari.*

* 31. *Nihil aliud- quam ut. Non aliud- quam ut.*

Nihil aliud copulatur cum *quam ut.* Nepos in Lyſandr. 1. *Lyſander nihil aliud molitus eſt, quam ut omnes civitates in ſua teneret poteſtate.* Livius XLIV, 27. Colum. XI, 3. Tacitus II, 7, 2. & XV, 62, 2. Sveton. Auguſt. 94. & in Tit. c. 9.

* 32. *Nihil aliud, niſi ut. Non aliud, niſi ut.*

Cic. Orat. 51. *Hic invidioſus numerus nihil*

† Vid. duo exempla in Liv. II, 32.

†† *Alius præter* minus uſitatum eſt.

hil affert aliud, nisi ut sit apte verbis comprehensa sententia, Colum. XI c. 3.

* 33. *Nihil aliud, nisi quod. Non aliud, nisi quod.*

Livius XL, 14. *Nihil aliud scio, nihil arguo, nisi quod cum ferro comissatum venerunt.*

Id. XL, 50. *Non aliud magnopere victores fuerunt Romani, nisi quod postero die manentes intra vallum prælio lacessierint.*

34. *Non aliud, quam ne.*

Livius V, 2. *Militiæ causam nullam aliam invenietis, quam ne quid agi de commodis vestris possit.* Id. XLV, 19. & 25. Tacit. XVI c. 16. s. 2.

* 35. *Non aliud, quam si.*

Tacitus I, 30, 4. *Non aliud malorum levamentum,* esse dicebant, *quam si linquerent castra infausta.* Id. IV, 17, 5. Svet. Tib. 51.

* 36. *Alius præterquam.*

Livius III. 40. *Cum aliud præterquam de quo retulissent, decemviri dicere prohiberent, Claudium interpellandi verecundia fuit.*

* 37. *Nihil aliud- quam* pro *tantum* historicum est.

Nihil aliud quam ab historicis sæpe pro *tantum* vel *duntaxat* ponitur. Livius II, 8. *Horatius nihil aliud ad eum nuncium a proposito aversus, quam ut cadaver efferri juberet,*

tenens

tenens postem, precationem peragit, & dedicat templum. Id. II, 29. *Sed a lictore nihil aliud, quam prehendere prohibito, cum conversus in patres impetus esset, consulum intercursu rixa sedata est.* Id. II, 49. & 63. Sveton. in Cæs. c. 20. & Domit. 21. †

Liv. II, 43. *Periculum Romanos pedites cogere non potuit gradum accelerare, aut, si aliud nihil, instare instructos.*

* 38. *Non alius* cum comparativo est sequioris ævi.

Alius præfixum sibi sæpe habet *non*, quod Germanicæ linguæ inusitatum est, Livius I, 27. *Non alia ante Romana pugna atrocior fuit.* Id. II, 31. *Post pugnam ad Regillum lacum non alia illis annis pugna clarior fuit.* Id. II, 46. Id. III, 63. VII, 15. Celsus V c. 28. de impetig. Plin. XIII c. 24. Sveton. Neron. 31. Et Domit. c. 11. Vellejus II c. 48. s. 3. & c. 71. s. 2.

* 39. *Quid aliud si.*

Notanda hæc quoque loquendi ratio. Cic. V Verr.

† Potest hæc loquendi ratio ita declarari, ut intelligatur verbum *Facere.* v. c. *Horatius ad eum nuncium aversus nihil aliud faciebat, quam ut etc. &c.* Sed hoc modo non semper licet declarare. vid. Livium XLV, 37.

V Verr. 30. *Quid est aliud capere & conciliare pecunias, si hoc non est.*

* 40. *Alius alia.*

Livius XXX, 4. *Centuriones, vagi per castra alius alia, situm formamque castrorum speculabantur.* Id. XLIV, 43. *Equites sine duce relicti, alii alia in civitates suas dilapsi sunt.*

41. *Aliud alias.*

Aliud alias. Cic. Orat. 71. *Potest non solum aliud mihi ac tibi; sed mihi ipsi aliud alias videri.* Id. II. de Orat. 7. *Illi alias aliud de iisdem rebus & sentiunt & judicant.* Id. II. de divin. 54. *Adhibuit Sibylla latebram obscuritatis, ut iidem versus alias in aliam rem posse accommodari viderentur.* Daß sich einerley Verse sowohl auf diese als andre Dinge zu reimen schienen. *Id. XVI Att. 11.

* 42. *Alius alibi.*

Livius II, 23. *Exprobrabant suam quisque alius alibi militiam,* IX c. 12. XLIV, 33, Plinius IX, c. 18. Id. XVI c. 5.

43. *Alius alio. Alius aliorsum.*

Interdum *alius* cum *alio* adverbio jungitur. Cic. III off. 24. *Ceteri alius alio: Marius in rostra recta.* Da die andern ihren Weg da und dorthin giengen. I de Divin. 34. *Simia & sortes ipsas & cetera, quæ erant ad sortem parata,*

dis-

disturbavit, & aliud alio dissipavit. *Livius II, 54. VII, 39.

* Plaut. Trucul. II, 4. *Mater ancillas jubet, aliam aliorsum ire, & quærere puerum.*

* 44. *Alius aliter.*

Cic. VII ep. Att. 8. *Dionysium aliter cum aliis de nobis locutum audiebam.* Id. ad Brut. ep. 13. *Alii aliter cum suis vivunt.* Id. II Orat. 19. Colum. XI, 2.

* 45. *Alius aliunde.*

Terent. Phorm. II, sc. 2. *Aliis aliunde est periculum, unde aliquid abradi potest.* Livius XLIV, 12. Plinius III c. 1. extr.

* 46. *Alius* pro Germanorum sonsten.

Petronius Satyr. c. 117. *Et quicquid aliud Eumolpus jussisset.* Livius XLV, 8. & 32. Vellejus II c. 61. s. 3.

47. *Longe alius.*

Alius sæpe augetur adverbio *longe.* Livius XXIX, 28. *Philippus longe aliam, quam adversus Thessalos, ingressus est disserendi viam.* Cic. XIV epist. II, & pro Cœl. 28.

** 48. *Alius a.*

D. *Alius a.* Cic. XI ep. 2. *Nos ab initio spectasse otium, nec quicquam aliud a libertate communi quæsisse, exitus declarat.*

** 49. *Alius* cum Ablativo.

Alius cum Ablativo. Linac. lib. III. p. 200.

Taubm. ad Plautum p. 952. Horat. I. epist. 16. *Neque putes alium sapiente bonoque beatum*, id est, quam sapientem bonumque. Ea forma dictum, ut: *nive candidior*, pro quam nix. Aliud egit Palmerius, cum hic dandi casum intellexit. Spicil. 2. pag. 38. b.

Caput XIX.

De pronomine ALTER.

Alter fere de duobus dicitur, ut *alius* de pluribus. Cic. pro Planc. 35. *Quorum alter exercitum perdidit, alter vendidit.* Id. in Brut. c. 1. *Alter ab altero adjutus.* *add. Id. II. Offic. 15. & pro leg. Manil. 2.

Dicitur etiam de pluribus duarum partium. Cic. VI ep. 3. *Alteri dimicant, alteri victorem timent.* *add. Id. I Off. 21. & IV ep. 14. & pro Sest. 45.

* Huc refer illud Cic. VI ep. 4. *Alteros propemodum jam sumus experti: de altero nemo est quin cogitet, quam sit metuendus iratus victor armatus.*

* 2. *Alter* repetitur eodem casu. †

Cic. Partit. 21. *Finis alterius est honestas, alte-*

† Rara sunt exempla hujus generis, cujus est illud Velleji II, 71, s. 3. *Drusus & Varus, ne tentata quidem hostis misericordia, alter se ipse in tabernaculo interemit: Varus autem liberti manu jugulatus est.*

alterius turpitudo. Id. c. 39. *Efficiendum eſt, ut alterius ſcripti ſententiam, alterius verba defendamus.* Id. II nat. deor. 28. Livius XLI, 18.

* 3. *Alter* repetitur diverſo caſu.

Cic. VI de rep. 2. *Uterque numerus plenus, alter altera de cauſa habetur.* Id. II. Nat. Deor. 49. *Ergo alter alterius ubicunque nactus eſt ova, frangit.* Livius V, 11. XXX. 30. XXXIX, 10. XL, 8, & 46. Id. XLI, 16.

5. *Alter* pro *ſecundo.*

In enumeratione plurium, *alter* uſurpatur pro *ſecundo.* Cic. III Verr. 7. *Id ſum aſſecutus, ut primo die populus Romanus judicaret, Verre abſoluto, Remp. ſtare non poſſe: ut alter dies amicis iſtius ſpem victoriæ & voluntatem defenſionis auferret: ut tertius &c.* Id. I Philip. 13. *Proximo, altero, tertio, denique reliquis conſecutis diebus non intermittebas quaſi donum aliquod afferre reipubl.* Id. IV Verr. 76. *Alterum, tertium, quartum, permulta erant ejusmodi nomina.* * adde II Off. 23.

** Sic. & Horatius IV od. 5. *Menſas alteras* pro *ſecundis* dixit.

. 5. *Alter* pro *alius* elegans ſæpe eſt.

Marius XI ep. Cic. 28. *Suo potius, quam alterius arbitrio,* pro *alius* vel potius *alieno.*

Obſervavit ibi Amerpachius. Sic & apud Prudentium reperio II contr. Sym. v. 784.

nec alter

Ore ſacerdotis, quam Mirmillonis anhelat

Spiritus.

Add. Cic. Off. I c. 2. & III c. 10. & pro Roſc. Am. c. 2. Livius XLV c. 30. Colum. VII c. 8.

* 6. *Alter quam* Poëticum eſt.

Claudianus de Conſulatu Mallii Deodori:

Nunquam mihi cura tot annis

Altera, qua duras ſulcis mollire novales.

* 7. *Alter* cum appellativo in laude, vel vituperio.

Cum aliquem laudamus vel vituperamus ita, ut cum laudato vel turpi nomine comparetur; tum eleganter ponitur *Alter.* † Cic. Seneɛt. 11. *Niſi tam imbecillis fuiſſet Africani filius, alterum ille extitiſſet lumen civitatis.* Livius V, 49. *Dictator inter jocos militares Romulus ac parens patriæ conditorque alter urbis appellatur.* Cic. IV ep. 8. *Filius tuus me ſicut alterum parentem obſervat & diligit.*

P. ** *Alter* pro *ſimilis.* Cic. VII Verr. 33. *Alter Verres luxuria & nequitia.* Victor. XXVIII Var. Lect. 7. Schor. in phraſ.

* 8. *Al-*

† Similiter faciendum, cum res quædam laudatur vel vituperatur.

* 8. *Alter ego. Alter idem.*

Latinus qui alterum ſibi *valde amicum* dicere vult, eum appellat *alterum ſe.* Cic. VII ep. 5. *Vide quam mihi perſuaſerim, te me eſſe alterum.* Id. III Att. ep. 15. *Te, Attice, quaſi me alterum & ſimul meæ culpæ ſocium quæro.* Id. ep. 15. ad Br. *Meſſala ad te tanquam alterum me proficiſcens, officio fungebatur.*

Cic. de Amic. 21. *Amicus eſt tanquam alter idem.* Id. III ep. Att. 1. *Pompejus legatos quindecim cum poſtularet, me principem nominavit, & ad omnia me alterum ſe fore dixit.*

** 9. *Alter* pro *alteruter.*

Cic. II Acad. 43. *Non poteſt uterque ſapiens eſſe, quoniam tantopere diſſentiunt, ſed alter.* *Livius XL, 20.

10. *Alterum tantum,* noch einmahl ſoviel

Alterum tantum Plaut. Epid. III ſc. 4. *Etiamſi alterum tantum perdendum eſt, perdam potius, quam ſinam me impune irriſum eſſe.* Id. Bacchid. V, 2. *Quem ego ut non excruciem, alterum tantum auri non meream.* Ich wolte nicht noch einmahl ſo viel Geld nehmen, daß ich ihn nicht quählen ſolte. Livius VIII, 8. *Alterum tantum ex latino delectu adjiciebatur.* Id. X, 46. *Carvilius conſul militibus ex præda centenos binos aſſes, & alterum tantum centurionibus*

atque

atque equitibus divisit. Cic. Orat. 56. *Pes, qui adhibetur ad numeros, partitur in tria, ut necesse sit partem pedis aut æqualem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse majorem.*

* 11. *Alter ex. Alter* cum genitivo.

Livius XL, 52. *Alter ex Censoribus M. Aemilius petiit ab senatu, ut sibi pecunia ad ludos decerneretur.*

Livius XL, 59. *Alter consulum Q. Fulvius ex Liguribus triumphavit.*

* 12 *Alter quisque,* pro *alterni* rarum est.

Celsus III c. 13. *Si febris quotidiana est, triduo primo magnopere abstinere oportet, tum cibis altero quoque die uti.*

** P. *Alter* pro *primus.*

Alter pro primus, cum jungitur ordinaribus nominibus. Cic. XII ep. 25. *Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero & vigesimo die (ut dicebat) reddidit,* id est, *vigesimo primo.* Ubi tamen quidam malunt interpretari vigesimum secundum, (quemadmodum & illud Virgilii Eclog. 8. *Alter ab undecimo jam tum me ceperat annus,* de decimo tertio) videlicet quia *alter* de duobus dicitur. Sed respondere possis ex sententia Sigonii I. Emend. 16, si a vigesimo incipiamus, tum eum, qui proxime sequitur, alterum esse, sequitur autem vigesimus primus.

CA-

CAPUT XX.

De pronominibus ALTERUTER & ALTERNUS.

Alteruter der eine von beyden. Cic. VIII ep. 17. *Duellio mandaveram, ut si vobis videretur, alteruter vestrum ad me veniret.* Id. IX Att. ep. 10. *Non videtur ea tua dignitas atque fides, ut contra alterutrum, cum utrique sis conjunctissimus, arma feras.* Id. IV ep. 4. *Si alterutrum necesse sit, audire ea malis, quam videre.* Id. pro Marcell. 7. *Si in alterutro peccandum sit, malim videri nimis timidus, quam parum prudens.*

* 2. *Alteruter* cum *alter.*

Nepos Dion. 4. *Dionysius ostendit, se id utriusque facere causa, ne cum inter se timerent, alteruter alterum praeoccuparet.*

II. *Alternus* ab *altero* dictum est. Hor. Carm. I od. 4. *Alterno terram quatiunt pede*, stossen bald mit diesem/ bald mit jenem Fuß auf die Erde. Plin. X, c. 1. *Grues alternis pedibus insistentes.* Stehen bald auf diesen / bald auf jenen Fuß. Cic. pro Arch. 10. *Epigramma in Syllam fecerat malus Poëta tantummodo alternis versibus longiusculis.* Id. IV Verr. 13. *Senatus ex aliqua civitate qui judicet, datur, cum alternae civitates rejectae sunt.*

2. *Al-*

2. *Alternis verbis*, *Alternis versibus* est *altero quoque verbo, altero quoque versu*. Livius VIII, 30. *Nunciant, dictatorem avidum pœnæ venire, alternis pene verbis T. Manlii facta laudantem*. Fast allemahl nach dem andern Wort. Cic. IV, Tusc. 36. *Alternis versibus intorquentur inter fratres gravissimæ contumeliæ*, Es schmähet ein Bruder den andern fast allemahl über den andern Vers.

3. *Alternis diebus* (* Livius IV, 46.) *alternis mensibus*, *alternis annis* (* Livius VII, 1.) einen Tag, Monat, Jahr ums ander.

4. *Alternis* adverbium hinc fluit; intelligitur enim *vicibus*, aut aliquid ejusmodi. † Virgil. Ecl. 3. v. 59. *Alternis dicetis*. Id. I Georg. v. 79. *Alternis facilis labor*. Wann einer um den andern arbeitet, so kommt es ihnen leicht an. *Cicero vicissim solet dicere*. * Varro de Re rust. III, 16. Livius II c. 2. IV, 53.

* 5. *Alterni* - *alterni* non improbandum.

Plinius geminat *alterni*, libr. VIII c. 27. *Hyænis utramque esse naturam, & alternis annis mares, alternis fœminas fieri, vulgus credit*.

† Scribonius Compos. 81. *Hoc medicamentum solvit, tertio quartove die, si non suppuraverint strumæ: sed si apertæ fuerint, hieme alternis, æstate quotidie*. Ergo apparet, *diebus* hic desiderari.

dit. Id. XVIII c. 32. *Luna alternis mensibus triginta implebit numeros, alternis vero detrahet singulos.* Celsus IV c. 18. *Alternis diebus aqua, alternis leve & austerum vinum bibendum est.*

* 6. *Alternus*, pro *ambo* Poëticum est.

Claudian. Prolog. in Mallii Theod. Consulat.

Parnassus geminos fertur junxisse volatus,
Contulit alternas Pythius axis aves.

CAPUT XXI.

De adverbio AMPLIUS.

Amplius pro *plus*.

Amplius sæpe idem est, quod *plus*. Cic. IV Verr. 1. *Recepta causa Siciliensi, amplexus animo sum aliquanto amplius.* Id. IV Verr. 29. *Facite, quod vobis libet, daturus non sum amplius.* * Add. IV Catil. 5.

2. Accommodatur ad tempus ac numerum.

Cic. pro Rosc. Com. 3. *Amplius sunt sex menses.* † Id. VI Verr. 43. *Hora jam amplius*

† ** Notanda hic pueris duo sunt; primum enallage, ponitur enim *amplius* pro *plures*. Amerb. ad XII epist. Cic. 14. Linac. lib. II. p. 107. Deinde ellipsis particulæ *quam*. Sic Cic. II ad Att.

plius in demoliendo signo permulti homines moliebantur. Es bemüheten sich mit Abbrechung der Statue viele Leute schon länger als eine Stunde. *Livius I,18. & Cic. pro R. Com. 3.

Cic. VII Verr. 59. *Amplius centum cives Romanos habebat ex conventu Syracusano.* Id. III Verr. 5. *Amplius centum cives Syracusis eum cognoscebant.* Id. pro Flacc. 28. *Laodiceæ expensum est viginti pondo paulo amplius.* † * Id. II Philipp. 16. & Liv. XLII, 7.

* 3. *Amplius* cum genitivo rarum est.

Cæsar B. G. VI, 9, 7. *Treviri, si Cæsar amplius obsidum velit, dare pollicentur.*

* 5. *Amplius* pro *Amplior, augustior* rarum.

Cic. II Verr. 13. *Erit tum consul Hortensius cum summo imperio & potestate: ego autem ædilis, hoc est, paulo amplius, quam privatus.*

5. *Amplius* pro *Insuper*, aut *præterea.*

Interdum declarat *insuper* aut *præterea.* Cic.

16. *Qui ager non amplius hominum quinque millia potest sustinere.* id est, non plures, quam. Id. IV Acad. cap. 26. *Quid potest esse sole majus, quem mathematici amplius duo de viginti partibus, confirmant majorem esse, quam terram?* pro pluribus quam.

† In hisce exemplis ordinavimus omnia, ut videmur, melius.

Cic. ad Brut. ep. 5. *Ei cum essem assensus, decrevi hoc amplius, ut* &c. Id. IX ep. 25. *Itaque obtemperare cogito præceptis tuis, hoc amplius, navicularum habere aliquid in ora maritima.* Id. pro Mil. 13. *Quid vultis amplius?* Id. pro Arch. 4. *Nihil dico amplius.* Id. IV Verr. 10. *At ego dico amplius HS CCCC accepisse te arguo.* Huc spectant illa: *Etiam hoc amplius*, auch noch dieses. *Etiamne amplius?* *Eunuch. I sc. 2.

* 6. *Nihil amplius quam* pro *tantum* non optimæ notæ est.

Sueton. in Claud. c 16. *Alium equitem corruptelis adulteriisque famosum Claudius nihil aliud quam monuit, ut parcius ætatulæ indulgeret.* Id. in Neron. 39. *Philosophum Nero nihil amplius, quam urbe Italiaque submovit.* Id in Vespas. Aug. 20.

Id Domitian. 3. *Domitianus quotidie secretum sibi horarium sumere solebat, nec quicquam amplius, quam muscas captare.* †

* 7. *Nihil amplius quam* pro *nihil præterea nisi.*

Cic. II de Legib. 26. *De sepulcris nihil est apud Solonem amplius, quam ne quis ea deleat, neve alienum inferat.*

* 8. *Haud*

† In his exemplis omissum videtur verbum *facere*, vel simile quidpiam.

* 8. *Haud* vel *non amplius*, pro *circiter* est sequioris ætatis.

Livius XXVIII, 2. *Duo haud amplius millia peditum, & equitatus omnis, cum Magone effugerunt.* Id. XXVIII, 40. *Cum Consul per saltum iret, Thracum decem haud amplius millia ad ipsas angustias viam circumsederunt.*

Plin. VI c. 22. *Mare interest vadosum senis non amplius altitudinis passibus.* add. VII c. 48 & XIII, 11. & VI c. 17.

CAPUT XXII.

De adverbio AN.

1. *An anne, an vero,* in principio.

An, anne, & an vero in principio interrogationi serviunt, ac vim habent instandi negandique vehementius. Cic. I Phil. 6. *An me censetis, Patres conscripti, decreturum fuisse, ut parentalia cum supplicationibus miscerentur,* Idem Pis. 5. *An potest ulla esse excusatio?*

Cic. pro Balb. 23. *Anne de nobis trahere spolia fœderatis licebit, de hostibus non licebit?* * Varro R. R. III, 2. *Anne dulcior est fructus apud te ex bubulo pecore, quam ex apibus?*

Cic.

Cic. III Verr. 48. *An vero dubitamus, quo ore iste ceteros homines inferiore loco solitus sit appellare, qui &c.* Id. pro Cluent. 22. *An vero illi sua per se ipsi judicia rescinderent, cum ceteri soleant in judicando ne ab aliorum judiciis discrepent, providere.* Id. I de Orat. 9. *An vero tibi Romulus ille aut pastores & convenas congregasse, aut Sabinorum connubia conjunxisse eloquentia videtur.* * Id. pro Mil. 12. & 23.

Admonitio.

Interrogatio non recte fit per *forsan, forsitan & fortasse*, sed per *an*, aut *an vero*, aut aliquid ejusmodi.

* 2 *An* occupantis.

An servit occupationi. Cic. I Catil. 11. *Quid tandem impedit te? mosne majorum? at sæpe etiam privati in hac rep. perniciosos cives morte multarunt. An leges, quæ de civium Rom. supplicio rogatæ sunt? at nunquam in hac urbe hi, qui a rep. defecerunt, civium jura tenuerunt. An invidiam posteritatis times? præclaram vero populo Rom. referes gratiam, qui te ad summum imperium extulit.* Livius XLI c. 24.

3. *An* & *anne* interrogationi subjectum.

An sæpe interrogationi subjicitur pro *aut* Cic. 2. Phil. 1. *Quid putem? contemtumne*

 me?

me? non video, quod despicere possit Antonius: an in Senatu facile de me detrahi posse credidit? an decertare mecum voluit? Id. IV Verr. 77. *Postulo, Carpinatius mihi respondeat, qui sit iste Verrutius, mercator, an orator, an pecuarius?* *Add. id. pro Rosc. Am. 27. & pro Milon. 20.

Cic. IV Acad. 29. *Interrogatur, tria pauca sint, anne multa?*

4. *An & Anne* dubitationi serviens.

Interdum dubitationi servit. Cic. in Brut. 23. *Eam orationem in origines suas retulit Cato paucis antequam mortuus est, an diebus, an mensibus?* Id. I ep. Att. 1. *Nos hic te ad mensem Januarium expectamus, ex quodam rumore, an ex literis tuis ad alios missis?* Wir sind deiner gegen den Jenner allhier gewärtig, ich weiß aber nicht / ob es nur ein Gerücht ist, oder ob du es an andre Leute also geschrieben. *Add. XI ep. Att. 6. & VIII ep. Att. 3.

Cic. IV Acad. 15. *Nonne, inquiunt, verisimile sit, sic mentem moveri, ut non modo non internoscat visa vera illa sint, anne falsa, sed ut in his nihil intersit omnino?* Id. pro leg. Manil. 19. *Quo mihi indignius videtur, obtrectatum esse Gabinio dicam? anne Pompejo? an utrique.* Ich weiß nicht ob ich sagen soll dem Gabinio, oder dem Pompejo, oder allen beyden zugleich. *Terent. Hecyr. I, 2.

Cas.

Huc pertinent illa, ubi *utrum* vel aliquid ejusmodi aut ponitur in oratione aut intelligitur. Cic. Orat. 61. *Quæsitum est, in totone circuitu illo orationis, an in principiis solum, an in extremis, an in utraque parte numerus tenendus sit.* Id. III de Orat. c. *Refert etiam qui audiant; senatus, an populus, an judices? frequentes, an pauci? an singuli.*

Admonitio.

In interrogationibus & dubitationibus pro *aut* reponendum est *an*, nisi forte sententia aliud postulet; nimirum quia non interrogatio aut dubitatio spectetur, sed rerum disjunctio. Cic I de finib. 21. *An ille tempus aut in poetis volutandis aut in musicis contereret?* Id. I de orat. 9. *An vero tibi Romulus ille aut pastores & convenas congregasse, aut Sabinorum connubia conjunxisse, aut finitimorum vim repressisse eloquentia videtur?*

* *Admonitio II.*

An, *an* pro *utrum*, *an* apud probatos scriptores rarissime dicitur de duobus. Celsus III c. 6. *Id quoque videndum est, quod quidam solum præcipiunt, an astrictum corpus sit, an profluat*, pro *utrum adstrictum sit, an profluat.* Plinius XV c. 1. extr. Quintil. VII c. 1.

Add. Cellarius ad Plinii VIII epist. 14 s. 24. & VI epist. 16 n. 15.

* Nonnunquam tamen res ipsa vetat adhibere *utrum* de duobus, sed jure quasi suo tuetur geminum *an*. Quintilian. V cap. 10. *Hæc & in deliberando intuemur, & in judiciis ad duas res solemus referre, AN VOLUERIT QUIS, AN POTUERIT.* Hic non licet dicere, *utrum voluerit quis, an potuerit*, quia partes inter se non pugnant, sed belle conspirant,

* 5. *An* post cura rarissimum est.

Tacitus IV, 74, 1. *Neque senatus in eo cura* erat, *an imperii extrema dehonestarentur*, der Rath war darum nicht besorgt, ob das Reich an seinen äussersten Grentzen verunehret würde.

* 6. *An* pro *sive-sive* minus usitatum est melioribus scriptoribus.

An præsertim a Tacito sæpe sic ponitur, ut *sive sive* significare, certe sic commode declarari videatur. Varro de L. L. VIII, 61. *Item reprebendunt quidam, quod putant idem esse* sacrifico *&* sacrificor ; *&* lavat *&* lavatur. *Quod sit, an non, nihil commovet analogiam, &c.* Allein es mag dieses einerley seyn, oder nicht, so thut es doch der analogie nichts. Tacitus Annal. II, 42, 6. *Archelaus finem vitæ sponte,*

te, an fato, implevit. Id. Ann, XIV, 7, 1. & Ann. II, 22, 1. †

* 7. *An* pro *annon.*

An interdum pro *annon* poni videtur. Cic. XIII, epist. 1. *Sed quando illi non valde inimici sumus, nescio an ignoscendum sit huic, si tantopere laborat.* So weiß ich nicht/ob man es ihm nicht zu gut halten müsse/ wann er sich so gar sehr bemühet. Nepos in Thrasyb. I. *Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit; dubito, an hunc primum omnium ponam.* Livius III, 60.

* 8. *An* arguentis & reprehendentis.

An arguit & reprehensioni servit. Cic. V Tusc. 32. *An Scythes Anacharsis potuit pro nihilo pecuniam ducere: nostrates philosophi facere non potuerunt?*

* 9. *An* omittitur interdum.

An interdum semel, interdum sæpius omittitur. Cic. II Tusc. 2. *Hoc doce, doleam, necne doleam, nihil interesse.* Terent. Heaut. I, 1. *Nunc habeam filium, nec ne, in-*

† Fortassis in hujusmodi exemplis subintelligendum est: *dubito, utrum: nescio, utrum*, vel simile quiddam. Vide infra *haud scio.* Adde in præfatione nostra judicium nostrum de Taciti usu particularum. Ipsa vero significatio num vera sit & accommodata locis allatis, æqui & intelligentes lectores judicent.

incertum est. Livius VI c. 7. Plinius II epist. 8.

Tacitus III, 12, 5. *Illud reputate, Patres, turbide & seditiose tractaverit exercitus Piso; quaesita sint per ambitionem studia militum; armis repetita provincia; an falsa haec in majus vulgaverint accusatores.*

* 10. *An* *nec ne*.

An jungit sibi nonnunquam *nec ne*. Cic. II Catil. 6. *Quaesivi a Catilina, an in nocturno conventu apud Leccam fuisset, nec ne.*

* 11. *Annon* absolute.

Annon subjicitur interdum interrogationibus. Terent. Phorm. I, 2. *Pater ejus rediit, annon?* Id. Phorm. V, 6. *Isne est, quem quaero, annon?*

* 12. *Annon* cum verbo.

Annon repetit interdum verbum illud, quod praecessit. Livius VIII, 13. *Dii ita vos potentes hujus consilii fecerunt, ut sit Latium deinde, annon sit, in vestra manu posuerint.*

CAPUT XXIII.

De praepositione & adverbio ANTE.

I. *ANTE* praepositio est, quoties casum regit, ac saepe ad locum, personam, tempus accom-

commodatur, Cic. pro Mil. 10. *Clodius ante suum fundum Miloni insidias collocavit.* * Add. idem pro Rosc. Am. 5. & Cic. III Offic. 14. XII epist. 13. Livius XLV, 40.

Cic. VI Verr. 3. *Ante hosce Deos erant tabulæ.* * Livius VII, 33. Livius XLII, 58. Sueton. Calig. 28.

Cic. II Verr. 3. *Causam interea ante eum* (diem) *diceret.* † Item illa: *ante urbem conditam* & alia ejusmodi. * Cæsar B. C. I, 64, 8. Cic. XII ep. Att. 16. & Id. III ep. 7.

Interdum *personæ* additum significat etiam tempus. Cic. III Verr. 45. *Minutius quidam mortuus est ante istum prætorem.* Id. I Acad. c. 4. *Omnes ante Socratem philosophi in rebus occultis & ab ipsa natura involutis occupati fuerunt.* * Id. XII ep. Att. 15. Id. IV Catil. 3.

* Interdum *REI* additum significat itidem tempus Cic. XII ep. Att. 18. *Mihi ante ædilitatem meam nihil erat cum Cornificio.* Id. XIII ep. 18. *Si quam voluntatem in illum ante has meas literas contulisti.* Livius lib. I c. 59 & XXXIX. 42.

* 2. *Ante* cum participio præterito passivi.

Ante conjungitur interdum cum præterito

† Mei libri non habent diem.

to participii passivi. Cic. I divin. 39. *Neque ante philosophiam patefactam hac de re communis vita dubitavit.* Id. V Tusc. 3. *Lycurgi temporibus Homerus fuisse ante hanc urbem conditam traditur.* Id. I divin. 45. Livius III, 15 & 53.

* 3. *Ante* cum verbis motum significantibus.

Ante sæpe jungitur cum verbis, quæ motum significant. Cæsar B. C. I, 55, 3. *Una cohors temere ante ceteras extra aciem procurrerat.* Id. B. C. II, 34, 5. *Curio milites sequi sese jubet, & præcurrit ante omnes.* Livius VII, 41. Idem VIII. 10.

** 4. *Ante* pro *præ* in comparatione.

P. *Ante* pro *præ* in comparationibus adhibetur. Balbus VIII ep. ad Att. 24. *Quem ante me diligo,* id est, magis quam me. Virgil. III Aen. v. 321. *Felix ante alias virgo,* id est, magis quam aliæ. Hoc sensu quoties comparativo aut superlativo jungitur, abundare videtur. Id quod ex resolutione patet. Virg. I Aen. *ante alios immanior* (VII. Aen. *pulcerrimus*) *omnes.* Linac. V p. 345. †

* Huc pertinet

Ante

† Hic usus præpositionis *ante* non temere imitandus est. Nam cum præter Poetas fere historici modo probant. Nepos in Attic. c. 3. Livius I c. 9 & 15. III, 58. XXIX, 23. XXXV, 14.

Ante omnia pro *præcipue.*

Liv. VII, 4. *Acerbitas in delectu invisa erat, & ante omnia cognomen imperiosi.* Id. II c. 7.

* 5. *Ante* præpositio cum *quam.*

Columell. V, 5,2. *Scrobes & sulci plurimum prosunt, si in locis temperatis ante annum fiant, quam vineta conserantur.* Id. V,10. *Ante annum, quam seminare voles, scrobem fodito.* Id. IX, 9. XXI, 33. de Arbor. 11. Ibid. c. 16. Sueton. Aug. c. 94. Neron. c. 6 & 56. Id. Domitian. 23. Vellej. I c. 8. s. 1, & 4.

* 6. *Ante* sæpe desideratur.

** *Ante* deest in his formulis *tertio Calendas, nonas* vel *Idus*, pro *tertio ante Calendas* &c. Linac. libr. VI p. 414.

** 7. P. *Ante diem tertium nonas* & similia quasi per ἀναστροφὴν dicuntur, pro *tertio die ante Nonas*, ex veteri formula. Quæ compendio sic scriberetur, *A. D.* ignari uno vocabulo *AD* legendum putaverunt. Vid. Schott. V observ. 31. †

* 8. *In*

† Mihi dissentire liceat ab iis, qui anastrophen hic fingunt. Liceat mihi *Ante* in his & similibus exemplis per ellipsin verbi *perfectum* declarare, quia sic & veritas constabit dictis scriptorum, & fides librariorum omnium consensui, & constructio Grammaticis, & germana particulæ

* 8. *In ante* pro *in* diem *antequam plane præteriit.*

Cic. I Cat. 3. *Meministine, me ante diem XII Cal. Nov. dicere in Senatu, certo die fore in armis, qui dies futurus esset inante diem VIII Calend. Novembr.* Et paulo post: *Dixi ego idem in Senatu, cædem optimatum te contulisse inante diem V Calend. Novembr.* add. Livius XLV, 3. & XLIII, 16 & XLI, c. 16, 17.

* 9. *Ex ante.*

Ex ante pro *ante*. Livius XLV, 2. *Supplicatio pro concione populi indicta est ex ante diem quintum Idus Octobr. cum eo die in quinque dies.*

* 10. *Ante* interponitur adjectivo & substantivo. †

Livius XXXI, 24. *Eadem negligentia Chalcidem dies ante paucos prodiderat.* Sueton. Cæsar 81. *Paucos ante menses tabula ænea inventa est.* Id. Tiber. 61.

* 11. *Ante tempus* pro *ante tempus more aut jure vel pacto præstitutum.* ††

Ante

nostræ significatio. Vide Antonii Augustini Emendation, lib. IV c. 6 pag. 181-183.

† Nihil hæc interjectio præpositionis habet ornamenti, nisi numerus eam postulet.

†† Nota hanc significationem propter sequentem;

Ante tempus interdum eſt *ante tempus jure vel more præſtitutum.* Cic. de Amic. 3. *Scipio factus eſt Conſul bis, primum ante tempus, iterum ſibi ſuo tempore, reip. pene ſero.* Livius XXXI. 36. *Duces cetratæ cohortis, ante tempus excitatis ſuis, occaſionem bene gerendæ rei amiſere.* Sueton. Auguſt. c. 26.

* 12. *Ante* num pro *poſt* ponatur?

Ante pene videri posſit interdum ſignificare *poſt*, & referendum eſſe in numerum eorum verborum, quæ res contrarias ſignificant, qualia ſunt *altus*, *inſignis* †. Livius XLI, 16. *Claudius Mutinam ante triduum, quam*

ut ellipſis undique appareat, quam nos & hic & alibi jure ſuo tuemur.

† Quod ſupra paucis ſubnotavimus, *Ante* ſæpe intelligere verbum *præteritum*, vel *transactum*, vel *finitum*, vel *in veſperam inclinatum*; id illis exemplis, quæ ſubjicimus, præclare definitur & illuſtratur. Comparentur inter ſe & hæc & ſuperiora exempla, ponderetur ſententia exemplorum utrorumque; dubitationi nullus relinquetur locus. Neque *inante* poterit ulla ratione declarari, niſi noſtram expoſitionem curate tereas. In tanta igitur conſpiratione ſignificationum, ego, ſi maxime aliena eſſet hæc ſententia, tamen ellipſin illam, quam dixi, comprobarem.

quam oppugnare cœperat, receptam ex hostibus, colonis restituit. Ehe noch gar drey Tage verflossen ꝛc. Id. XLII, 50. *Paucos ante dies Perseus, postquam legati ab Roma regressi praeciderant spem pacis, consilium habuit.* Perses hat von der Zeit an, da die Gesandten von Rom wieder zurücke kommen ‥ ehe noch einige wenige Tage völlig verflossen waren, Rath gehalten.

* 13. *In* & *ante* opponuntur.

Justinus II, 10, 1. *Darius decedit; relictis filiis & in regno & ante regnum susceptis.*

* 14. *Multo ante.*

Livius XXVII, 42. *Consul multo ante noctem copias reduxit.*

* 15. *Ante-postea.*

Plinius XXIII, c. 1. *Meracis potionibus per viginti dies ante canis ortum, totidemque postea, suadet Hesiodus uti.*

* 17. *Ante omnia-tum* pro *primum-tum.*

Celsus VII c. 30. de Condyl. cur. *Alvus ante omnia ducitur; tum volsella tuberculum apprehensum juxta radices exciditur.* Id. VIII c. 2.

II. *De adverbio ANTE.*

Ante adverbium est, cum nullum casum regit, cui opponitur *post*. Cic. II Finib. 10. *Qui philosophi esse volunt, asoti ante fiant.* Id. I Tusc. 29. *Paucis ante diebus, cum*

pos-

poſſet, e cuſtodia educi noluit * add. IV. ep. 9. IV. ep. Att. 7. II Phil. 40. Livius XL, 38.

Admonitio.

Cum dicimus *paucis ante diebus, annis, menſibus*, ſextus ille caſus non ab *Ante* regitur, ſed eſt ablativus temporis: perinde ac ſi diceretur: *paucis diebus, vel menſibus, vel annis ante.*

* 2. *Ante* locum ſignificat.

Ante accommodatur ad locum, qui petitur, ſeu, ad quem tenditur. Cic. V de Fin. 12. *Si aut manibus ingrediatur quis, aut non ante, ſed retro; fugere plane ſeipſe, & hominem ex homine exuens naturam odiſſe videatur*, wann einer entweder auf den Händen gieng, oder nicht vor ſich ſondern rückwerts (hinter ſich) ꝛc.

Accommodatur ad locum, in quo ſubſiſtitur. Livius XXII, 5. *Fors conglobat, & animus ſuus cuique ante & poſt pugnandi ordinem dabat.* Colum. VI c. 2.

* 3. *Ante*)(*heſterno die.*

Livius XLIV c. 38. *Quantum numero nos præſtent hoſtes, neminum veſtrum nec ante ignoraſſe, & heſterno die implicatam intuentes aciem animadvertiſſe, certum habeo.*

* 4 *An-*

* 4. *Ante*)(*hoc tempore* vel *nunc*.

Cic. Philipp. X c. 6. *Vatinius & ante jure laudatus a nobis, & hoc tempore merito laudandus est.*

Cic. XIV ep. 14. *Et feci ante & facio nunc, tibique gratulor.* Id. Att. 4. Id. III ep. Qu. fr. 9. Id. VI ep. 11.

* 5. *Ante*)(*post*. *Ante*)(*postea*.

Celsus VI, 15. *Quoties medicamentum injicitur, & ante & post os diluendum est.* Id. VIII, 10. Colum. X c. 1.

Celsus VIII, 16. *Si ante reposita ossa non sunt, postea reponenda sunt.* Id. VII c. 7. Plinius XXVI c. 8. & XXVIII c. 12.

* 6. *Ante*)(*tum*, vel *tunc*.

Livius II, 52. *Ut in publico periculo ante, sic tum in suo, tribunos refutando periculum audacia discussit.* Id. XXIV, 32. XLV, 4. XXII, 22. Celsus III, 12.

Livius XXX, 34. *Auxiliares paulo ante non adjuti, & tunc exclusi.*

* 7. *Ante*)(*in*.

Celsus VII, 26. de sign. calc. *Calculus arenosus & ante manifestus est, & in ipsa curatione.*

* 8. *Ante* cum *tanto* vel *multo*. †

Cic.

Sic *aliquanto ante*, & similia. Cave enim dicas

Cic. II Philipp. 33. *Jam Calendis Januariis futurum esse prævideras, & tanto ante prædixeras.* Id. VII Verr. 34. I. orat. 7. Quintil. II c. 4.

Fœmina ad multo ante præcogitatum revoluta facinus, venenum diluit. Livius XL, 4. Suet. Tiber 67.

* 9. *Paulo ante - cum.*

Livius XXVII, 28. *Paulo ante hic nuncius Consulis Salapiam venerat, cum literæ ab Annibale allatæ sunt, se nocte Salapiam venturum.*

** 10. *Ante* adverbium in pleonasmis.

Ante adverbium sæpe abundat post verba composita cum *præ.* Terent. Andr. I sc. 5. *Nonne oportuit præscisse me ante.* Linac. libr. VI, p. 476

* 11. *Ante* interponitur nominibus sæpissime.

Ante adverbium cum nominibus tempus quoddam significantibus junctum, interponitur adjectivo & substantivo. Livius XL, 4. *Perseus Herodicum multis ante annis occiderat.* Livius XLI, 11. Idem XXXIX, 21. XXXI, 1.

* 12. *An-*

tantum ante, multum ante, aliquantum ante. Subintelligitur enim *tempore* vel simile quid.

* 12. *Ante* subjicitur nomini temporis.

Ante adverbium si cum nomine temporis conjungendum est, eidem subjicitur. Livius XL, 40. *Prætor biduo ante venerat.* Id. XL, 52. *Voverat ædem annis undecim ante Aemilius Regillus.* Id. XLI, 27.

* 13. *Ante* præponitur nomini temporis rarius.

Ante raro præponitur nomini temporis cum adjectivo copulati. Livius XL, 52. *Aemilius templa bello Ligustico ante annis octo voverat.* Id. XXXVIII, 52.

* 14. *Ante-cum.*

Livius XXXVIII, 8. *Non plus mali meriti Aetoli Antiochi bello, quam boni ante, cum adversus Philippum bellatum est, fecerunt.*

* 15. *Ante-deinde* vel dein, pro *primum-deinde*, valde *rarum est* nec imitandum.

Celsus VII c. 29. *Id agendum est, ut ante caput, deinde reliqua pars auferatur.* Plinius XXXIV, 13. *Purgatur ante pinna, dein crassiore lotura.*

* 16. *Ante-cum* pro *primo-deinde* rarissimum.

Celsus V c. 26. *Ante dicam de his, quæ in quamlibet partem corporis incidunt: tum de his, quæ certas partes infestant.* Id. VI, 18. de Condylom. Id. III c. 19. *Si cibum non accipit*

cipit, perunctum ante perfundere aqua frigida convenit, & tum dare.

* 17. *Ante-mox.*

Plinius XXXIII c. I. *Plane affirmare possumus, nummos ante apud nos, mox cœpisse annulos.*

18. *Ante-deinde-tum*, pro *primum, deinde, tum.*

Celsus VI, 6. *Ante tonderi ad cutem convenit: deinde in balneo aqua calida quam plurima caput atque oculos fovere: tum utrumque penicillo detergere.*

** 19. D. *Ante* interdum sequenti dictioni per ὑφὲν coalescit. Schott. II obs. 42. Virg. I Aen. vers. 202. *Neque enim ignari sumus ante malorum.* Græci beneficio articuli significantius τῶν ἔμπροσθεν κακῶν. Taubm. ad Plaut. p. 1143. Resolvi potest per antimeriam ut *ante mala* sint *præterita.* Consimiliter *ANTEA* & *POSTEA* reperitur apud Florum libr. II, 6. *Duo omnium & antea & postea ducum maximi.*

CAPUT XXIV.

De adverbio ANTEA & ANTEHAC.

I. *ANTEA* dictum quasi *ante ea*, cui *postea* opponitur. Cic. I ep. 9. *Appius in sermonibus antea dictitabat, postea etiam dixit in*

in Senatu. * add. Brut. ep. 5. & de Orat. 2. Sueton. Domitian. 2. Livius VIII, 18. & XLII, 41.

* 2. *Antea*)(*hoc tempore.*

Cicer. VI ep. 21. *Te ut antea consolabar, hoc tempore monebo.* Id. IV ep. 15. XI ep. 8. VI ep. 12.

* 3. *Antea - nunc.* *Antea-nunc jam.*

Cicer. pro leg. Man. 5. *Hunc audiebant antea; nunc præsentem vident.* Id. IX ep. 16. II ep. 17. & I ep. Att. 9.

Liv. V, 17. *Antea populi Etruriæ id negarunt Vejentibus: nunc jam fortuna negat.* Liv. V, c, 2.

* 4. *Antea*)(*nuper.*

Cic. II Offic. 7. *Si antea fuit ignotum, nuper est cognitum.*

* 5. *Antea*)(*post*, adverbium. *Antea*)(*post* præpositio.

Cic. I Att. ep. 9. *Et mea sponte faciebam antea, & post duabus epistolis tuis magnopere sum commotus.*

Cic. IV Att. ep. 3. *Antea habebat difficilem causam: post has ruinas vix jam Decimum designatorem retinet.* Id. II offic. 8.

* 6. *Antea*)(*proxime.*

Cic. XIII ep. 18. *Patris cum aliquoties antea, tum proxime hoc miserrimo bello, domus ejus tota mihi patuit.*

* 8. *An-*

* 7. *Antea*)(*tum.* *Antea*)(*tunc.*

Cic. pro Mil. 21. *Semper ille antea cum uxore, tum sine ea.* Livius XXIII, 19.

Livius XXIX, 9. *Quæ antea per libidinem atque avaritiam fœda exempla in socios ediderat, tunc ab ira multiplicia edebat.*

* 8. *Antea - cum.* *Antea - dum.*

Antea sequente *cum.* Cic. IV. ep. Att. 3. *Antea cum judicium nolebat, habebat ille difficilem causam.* Id. XI ep. Att. 14. & V Verr. 41.

Terent. Andr. I sc. 1. *Antea qui scire posses aut ingenium noscere, dum ætas, metus, magister prohibebant?*

* 9. *Antea - deinde - postremo.*

Livius VIII, 8. *Clypeis antea Romani usi sunt, deinde postquam stipendiarii facti sunt, scuta pro clypeis fecere. Postremo in plures ordines instruebantur.*

* 10. *Antea - mox - nunc.*

Plinius IX, c. 11. *Oppidum sub Rhodope Poneropolis antea, mox a conditore Philippopolis, nunc a situ Trimontium dicta.*

II. *ANTEHAC.*

Antehac est *ante hoc tempus*, cui contrarium est *posthac* & *nunc.* Cic. XII ep. 23. *Atque antehac quidem sperare saltem licebat; nunc etiam illud ereptum est.*

* 2. *Antehac - nunc.*

Terent. Andr. I sc. 2. *Quod antehac fecit, nihil ad me attinet. Nunc hæc dies aliam vitam affert.*

* 3. *Antehac-tunc* rarum est.

Tacitus III, 25, 2. *Ut antehac flagitiis, ita tunc legibus laborabatur.*

III. *Ante hoc mox* rarum.

Tacitus Germ. XIII, 3. *Ante hoc domus pars videntur, mox reipublicæ.*

CAPUT XXV.

De adverbio ANTEQUAM, * & ANTEAQUAM.

ANTEQUAM alias cum conjunctivo, alias cum indicativo modo copulatur. Cic. I Philip. I. *Antequam de republica, Patres Conscripti, dicam, quæ* &c. Id. IV Verr. I. *Antequam de incommodis Siciliæ dico.*

2. Interdum *Antequam* pluribus verbis interjectis distrahitur. Cic. pro Rab. 9. *Ea causa antea mortua est, quam tu natus esses.* * Id X ep. f. 16. Livius XLII, 47. Idem XXXVIII, 25.

* 3. Interdum unum aut duo solum verba interponuntur. Cic. II ep. 2. *Pater tuus superasset omnium fortunam, si ei contigisset, ut*

ut te ante videret, quam e vita discederet. Id. X ep. 3. Livius XLI, 2. *Non ante finitum est* prælium, *quam tribunus militum interfectus est.* Id. XLII, 52. XXXIX, 10.

* 4. *Antequam - jam.*

Cic. in Brut. 13. *Antequam delectata est Atheniensium civitas hac laude dicendi; multa jam memorabilia & in domesticis & in bellicis rebus effecerat.*

* II. *ANTEAQUAM.*

Quæ de *Antequam* dicta sunt ab Auctore nostro, eadem in Adverbium *Anteaquam* transferri possunt. Cic. III ep. F. 6. *Clodius dicebat: nisi ego successor essem, quem tu cuperes videre, te antea quam tibi successum esset, decessurum fuisse.* Id. XI ep. 13. *Hora antea præsidium meum Pollentiam venit, quam Trebellius cum equitibus.*

*CAPUT XXVI.

De præpositione APUD.

1. *Apud* pro *prope.* Apud pro coram Plin. VII. ep. ... quosdam apud te reprehendisse ...

Cæs. B. G. II. 7, 3. *Remi paulisper apud oppidum morati, ad castra Cæsaris contenderunt.* Saepe pro in poni videtur. Cic. XVI. ep. 5. Tacitus III, 12, 1. id. XII. 69, 4. Caes. B. G. I. 2. Apud Helvetios longe nobilissimus ac ditissimus fuit Orgetorix

2. *Apud* pro *in libro.* †

Cic.

† Nonnunquam *in legibus.* Cic. II de Leg. 26. De

Cic. de Senect. c. 22. *Apud Xenophontem moriens Cyrus major hæc dicit.* Ib. c. 9 & de divin. I c. 26 & Offic. I c. 9.

Nec obstat locus Ascon. Pedian. in orat. pro Milon. c. 14. *Et legimus apud Tironem libertum Ciceronis in libro quarto de vitâ ejus oppressu, a Clodio L. Cæcilium prætorem.*

3. *Apud* pro *in animo*, vel *de sententia*, *secundum mores &c.*

Cic. de Amic. 4. *Apud me plus valet antiquorum autoritas.* Id. II ep. Att. 9. *Nihil me turpius apud homines fuisset.* Nepos in præfat. *Hæc omnia apud nos partim infamia, partim humilia atque ab honestate remota ponuntur.* Id. in Epamin. c. I bis.

4. *Apud* pro *in domo* vel *castris*, l. *simili*.

Cic. de Amic. 20. *Neoptolemus apud Lycomedem erat educatus.* Id. I ep. Att. 6. *Apud te est, ut volumus.* Es steht in deinem Hause noch alles wohl. Id. IX ep. 9 & Catil. I c. 4.

Cæsar B. G. IV. c. 8. *Legati sunt apud Cæsarem.*

Cæsar B. G. V, 27, 2. *Quos Aduatici obsi-*

sepulcris nihil *est apud Solonem amplius.* Et sic per eandem Metonymiam alias quoque significationes assumere potest, quæ tamen universæ fere conveniant cum ea, quam proposuimus.

obsidum numero missos apud se in servitute & catenis tenuissent. id est, in finibus, in terris suis.

5. *Apud me sum.*

Apud me sum ponitur pro *compos mentis sum.* Terent. Adr. V, 4. *Vix sum apud me: ita animus commotus est metu.* Id. Heauton. V, 1.

6. *Apud* pro *a partibus*, vel *a parte.*

Cic. I off. 11. *Tantopere apud nostros justitia culta est, ut ii, qui nationes devictas bello in fidem recepissent, earum patroni essent.* Tacit. VI c. 22 §. 2.

7. *Apud* interponitur nominibus rarissime.

Tacitus IV, 5, 1. *Italiam utroque mari duæ classes, Misenum apud & Ravennam proximumque Galliæ littus rostratæ naves præsidebant.*

CAPUT XXVII.

De Conjunctionibus AST & AT.

Ast pro *sed* rarum est apud oratores, non tamen inusitatum. Cic. I ep. Att. 13. *Crebras a nobis literas expecta: ast plures etiam ipse mittito.*

2. *At* multiplices & egregios uſus habet.

Ferme enim adverſatur. Cic. I Philip. 5. *Miſi pro amicitia, qui hoc diceret; At ille vobis audientibus* &c. Id. II Philip. 4. *Quid eſt minus, non dico oratoris, ſed hominis? quam objicere adverſario, quod ille ſi verbo negarit, longius progredi non poſſit, qui objecerit? at ego non nego, teque in eo ipſo convinco inhumanitatis.* Dixerat enim ſe negare poſſe. * Id. I off. 11. & IV epiſt. 9.

3. *At* in principiis continuat orationem.

At in principiis ſæpe continuat orationem. Cic. pro Dom. 44. *At videte hominis intolerabilem audaciam.* Id. IV Verr. 42. *At quemadmodum corrupiſti.* Id. I Philip. 8. *At quæ eſt iſta tertia decuria?* Id. IV Verr. 4. *At quemadmodum venerunt?* Wie ſind ſie aber gekommen.

4. *At* in principio ſervit anteoccupationi.

Alias ſervit anteoccupationi Cic. II Philip. 9. *At ego ſuaſi. Scilicet is animus erat Milonis, ut prodeſſe reipublicæ ſine ſuaſore non poſſet. At lætatus ſum. Quid ergo? in tanta lætitia cunctæ civitatis me unum triſtem eſſe oportebat?* Id. IV Verr. 78. *At mores commodi. Quis contumacior? at hæc ſine cujusquam malo: quis acerbior?* * Id. VI ep. 6. & VII ep. 24.

*β. *At*

* β. *At* anteoccupantis cum *certe*.

Cic. de Orat. c. 42. *At dignitatem docere non habet. Certe, si quasi in ludo.* Aber/ möchte man sagen/ es ist schlechter respect bey dem Lehren. Es ist wohl/ wenn man so lehrt/ wie man in Schulen pflegt.

* γ. *At* anteoccupantis cum *at*, vel *vero*.

Cic. I Nat. Deor. 41. *At etiam de sanctitate, de pietate adversus Deos, libros scripsit Epicurus. At quomodo in his loquitur? ut Coruncanum aut Scævolam Pontifices maximos te audire dicas?* add. Cic. Senect. 11.

2. Cic. Parad. V, c. 2. *At sumus, inquiunt, principes civitatis. Vos vero ne servorum quidem vestrorum principes estis.*

* δ. *At* anteoccupantis cum *ne*, vel *an*, vel *sed*, vel *quis*.

At anteoccupantis sequitur interdum interrogativum *ne*, vel *an*, vel *sed* vel *quis*. Cic. I. Natur. Deor. 41. *At dolore vacant dii. Satin' est id ad illam abundantem bonis vitam beatissimam?*

Cic. I Nat. Deor. 41. *At est deorum eximia quædam præstansque natura --. An quicquam eximium potest esse in ea natura, quæ sua voluptate lætans, nihil agat?*

Cic. IX ep. Att. 12. *At Sulla, at Marius, at Cinna recte, imo jure fortasse arma contra pa-*

tri-

triam tulerunt. Sed quid eorum victoria crudelius?

Cic. IX ep. 6. *At inperturbata republ. viximus Quis negat? sed hæc viderint, qui nulla sibi subsidia ad omnes vitæ status paraverunt.* Cic. II Div. 23. & 35.

* 4. *At* anteoccupantis cum *imo.*

Interdum apponitur *imo*, cum respondetur ad hypophoran. Cic. Brut. ep. 4. *At hoc ipsum, inquies, inique facis, qui hostilis animi in rempubl. homines civis appelles. Imo justissime.* Id. I divin. 29. *At somnia multa falsa. Imo obscura fortasse nobis. Sed sint falsa quædam* Cic. X epist. Att. 14. Liv. XLI c. 7.

5. *At* in medio servit subjectioni.

At in medio sæpe servit subjectioni. Cic. III Verr. 55. *Socium ne admittito. Quid ita? ne vitiosum opus fieret? at erat probatio tua, ne parum locuples esset? at erat, & esset amplius, si velles populo cautum prædibus & prædiis.* Id. Orat. 67. *Domus tibi deerat? at habebas: pecunia superabat? at egebas.* * Id. pro Mil. 6. & Catil. I c. 2.

* 6. *At* servit repetitioni objectionis.

At non multum ab anteoccupatione differt, cum servit repetitioni objectionis alibi propositæ, vel argumenti alibi allati. Cic. II de

de Divin. c. 29. *At mors insecuta Gracchum est. Causa quidem credo aliqua morbi gravioris, non emissione serpentis.* Ja sagtest du oben im 18. Capitel des ersten Buchs, der *Gracchus* ist bald darauf gestorben. Das glaube ich gar wohl, aber vielleicht an einer ziemlich schweren Kranckheit. Id. Divin. c. 31. coll. lib. I c. 34. & II c. 32. coll. I, 34. & II c. 32. coll. I. c. 45.

7. *At* execrantis.

Non raro execrantis. Terent. Hecyr. I. sc. 2. *At te dii deæque perdant cum isto Odio.* Virgil. Aeneid. II. vers. 534.

At tibi pro scelere (exclamat) pro talibus ausis
Dii, si qua est cœlo pietas, quæ talia curet,
Persolvent grates dignas, & præmia reddant
Debita, qui nati coram me cernere letum
Fecisti. * Ter. Andr. IV sc. I & Eunch. III. sc. I.

8. *At* servit amplificationi.

Nonnunquam amplificationi. Cic. pro Mil. 17. *Itaque antevertit: at quo die?* Id. pro Cluentio 70. *Una mater oppugnat: at quæ mater?* Aber was vor eine Mutter. Id. IX ep. 20. *Habuisses non hospitem, sed contubernalem; at quem virum.* * Id. II Philipp. 37.

9. *At*

9. *At* in exclamatione & imploratione.

Alias exclamationi & implorationi. Cic. III Verr. 46. *At per Deos immortales, quid est, quod de hoc dici possit?*

10. *At* pro *saltem.*

Interdum usurpatur pro *saltem.* Cic. pro Quint. 31. *Quintius Nævium obsecravit, ut aliquam si non propinquitatis, at ætatis suæ: si non hominis, at humanitatis, rationem haberet.* Id. pro Mil. 34. *Si mihi republ. bona frui non licebit, at carebo mala.* Id. pro Dom. 50. *Esses omnia si minus re, at verbis legitimis consecutus.* Du hättest alles/ wo nicht in der Sache selbst/ doch zum wenigsten den gebräuchlichen Worten nach erlangt.

* 11. *At* in concessionibus.

At servit etiam concessioni. Cic. III ep. Att. 15. *Ausius ejusdem diei scribens ad me acta non ita laudat Curionem. At potest ille aliquid prætermittere.*

* 12. *At è contrario. At enim vero. At contra* rara sunt apud probatos autores.

At additum habet interdum *è contrario.* Nepos in Eumen. 1. *Apud nos mercenarii scribæ existimantur: at apud Græcos e contrario nemo ad id officium admittitur, nisi honesto loco*, Colum XI, 3.

At enim vero habet Livius V, 9. *Ceteri tribuni militum nihil contradicebant. At enimvero*

vero Sergius Virginiusque intercedebant senatus consulto.

At contra est apud Tacitum V, 28, 4. *Cornutus tædio curarum mortem in se festinavit. At contra reus nihil infracto animo quatiebat vincula, vocabat ultores Deos.*

CAPUT XXVIII.

De AT ENIM & AT VERO.

I. *AT ENIM.*

At enim in ante occupationibus frequens est. Cic. II Philip. 2. *At enim te in disciplinam meam tradideras. Næ tu, si id fecisses, melius famæ tuæ consuluisses.* Du giebst aber vor/ du habest dich ꝛc. Id. pro leg. Man. 17. *At enim vir clarissimus Q. Catulus itemque Hortensius dissentiunt.* Es möchte aber iemand sagen/ ꝛc. Ibid. c. 20. *At enim nihil novi fiat contra exempla atque instituta majorum.* Es möchte aber iemand einwenden/ man solle nichts neues aufbringen.

β *At enim, certe* vel *qui.*

At enim interdum comitem trahit *certe* vel interrogativum *qui.* Cic. Off. III c. 29. *At enim ne iratus quidem Jupiter plus Regulo nocuisset, qvam sibi nocuit ipse Regulus. Certe, si nihil malum esset, nisi dolere.*

Livius XXXIX. *At enim illa certe vestra sunt, Achæi, quod Leges Lycurgi sustulistis, quod*

quod muros diruistis. Quæ utraque ab iisdem objici qui possunt, cum muri Lacedæmoniis ad dissolvendam Lycurgi disciplinam extructi sint.

* 2. *At enim* in castigationibus & reprehensionibus.

At enim servit reprehensioni. Cic. I off. 40. *Cum Sophocles dixisset: o puerum pulchrum, Pericle: Pericles ait: at enim prætorem, Sophocle, decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere.*

* 3. *At enim* pro *sed*, & fere indignantis aut dolentis.

Nonnunquam dolenter adversatur. Cic. III Orat. 12. *Id si feceris, multa hic hodie vitia ponemus. At enim non sine meo periculo, Crassus inquit, possum te reprehendere.* Id. III Orat. 49. *Quid disputatione ista afferri potest elegantius, aut omnino dici subtilius? At enim vereor, inquit Crassus, ne hæc difficiliora istis ad persequendum esse videantur.* Id. II invent. 17. & pro Mur. c. 35. Terent. Phorm. III, 2. *Audi, quod dicam.* Dor. *At enim tædet jam audire eadem millies.* Livius III, 68, & XXXVIII, 59.

II. *AT VERO.*

At vero plerumque adversatur; & usurpatur initio ambitus. Cic. III Nat. D. 36. *Virtutem nemo unquam acceptam Deo retulit.*

At

At vero aut honoribus aucti, aut re familiari, cum diis gratias agimus, tum nihil nostræ laudi absumtum arbitramur. Id. pro Marc. 4. *Nihil est opere aut manu factum, quod aliquando non conficiat & consumat vetustas. At vero hæc tua justitia & lenitas animi florescet quotidie magis.* * Id. II off. 20. & Id. II off. 23.

* 2. *At vero* in occupationibus.

At vero etiam occupationi servit. Sulpitius IV epist. Cic. 5. *At vero malum est liberos amittere. Malum, nisi hoc pejus sit, hæc sufferre & perpeti.* Cic. II Philip. 15. *At vero Pompeji voluntatem a me abalienabat oratio mea. An ille quenquam plus dilexit?* Id. VII Verr. 17.

* 3. *At vero* in illationibus.

At vero concludentium est interdum. Cic. pro Rosc. Am. 40. *Recte majores eum, qui socium fefellisset, in bonorum virorum numero non putarunt haberi oportere. At vero T. Roscius non unum rei pecuniariæ socium fefellit.*

CAPUT XXIX.

De AT ETIAM & ATTAMEN.

AT ETIAM ἔιτα indignationi servit, & irrisioni rerum dissentanearum. Cic. I de nat.

D. 41. *At etiam de sanctuate, de pietate adversus Deos libros scripsit Epicurus.* † Id. II Phil. 34. *Quid indignius, quam vivere Antonium, qui Cæsari imposuerit diadema. At etiam inscribi jussit in fastis, Cæsari Antonium regnum detulisse, Cæsarem uti noluisse.* * Terent. Andr. IV, 5. Cic. II Phil. 34.

II. *ATTAMEN.*

Attamen (ὀ μὴν ἀλλὰ) idem fere, quod *tamen.* Cic. III de fin. 15. *Sed quanquam Stoici negent nec virtutes nec vitia crescere: attamen utrumque eorum fundi quodammodo & quasi dilatari putant.* Id. IV Verr. 24. *Verres non per præstigia, sed palam per potestatem totum oppidum compilavit. Attamen ut possit se dicere emisse, Artagatho imperat, ut aliquid illis, quorum argentum fuerat, nummorum dicis causa daret.* * Id. II. Att. ep. 18. & Id. III ep. 6.

2. P. ** *Attamen* per tmesin disjunctum. Cic. de Senect. c. 18. *At morositas tamen & ea vitia, quæ dixi, habent aliquid excusationis.*

CAPUT XXX.

De conjunctione ATQUI.

Atqui καίτοι sæpe continuat orationem, non

† Hoc exemplum dubium aut potius alienum esse videtur. Inspiciatur contextus sermonis ejus capitis.

non secus quam *Atque etiam*, sed vi quadam majore. Cic. pro Mil. 4. *Atqui si tempus est ullum jure hominis necandi, quæ multa sunt, certe illud est.* Nun aber wann irgends eine Zeit ist/ da man einen Menschen mit Recht tödten kan; wie dann solche Zeiten offt vorkommen/ ꝛc. † Id pro Mil. 15. *Atqui erat id temporis clarissimus & fortissimus consul inimicus Clodio.* * Id. pro Arch. 8. & de Senect. 22.

2. *Atqui* pro *At vero.*

Nonnunquam adversatur similiter ut *At vero*, Cic. II Agr. 6. *Hoc animo legem sumsi in manus, ut eam cuperem esse ejusmodi, quam Consul & honeste & libenter posset defendere. Atqui ego a primo capite legis usque ad extremum reperio, Quirites, nihil aliud cogitatum, nisi ut decem reges ærarii constituerentur.* * Id. V. Verr. 86. & Brut. epist. 15, & I Parad. 2. & Parad. III, c. 1.

Huc refer eum usum, quum in responsionibus pro *vero* ponitur. Vid. Cic. de Orat. I c. 36. & II c. 14. & 50. Item de senect. c. 17.

3. *Atqui* pro *& tamen.*

Interdum declarat *& tamen* Cic. III Verr. 42. *Atqui in his rebus multa videmus ita sancita esse legibus, ut ante facta in judicium non vocentur.* Id. pro Sext. 37. *Atqui ne ex eo quidem*

† In hoc exemplo *Atqui* videtur ratiocinantis esse.

dem tempore id egit Sextus. * Id. VII ep. Att. 7. & VIII ep. Att. 3.

* 4. *Atqui* ratiocinantis.

Atqui ſervit illationi ſeu aſſumtioni. Cic. Parad. III, c. 1. *Quodſi virtutes ſunt pares inter ſe, paria etiam eſſe vitia neceſſe eſt. Atqui pares eſſe virtutes facile poteſt perſpici.* Id. pro Mil. 12.

* 5. *Atqui* anteoccupationi ſervit.

Atqui ſervit anteoccupationi. Cic. pro Mil. 20. *Atqui excelſo loco ſuperiorem ſe fore putabat Milo, & ob eam cauſam eum locum ad pugnam potisſimum delegerat. At in eo loco potius expectandum ab eo, qui ipſius loci ſpe facere impetum cogitarat.* Id. in Brut. 83. *Atqui eæ notæ ſunt optimæ. Credo: ſed nimia vetuſtas nec habet eam quam quærimus ſuavitatem, nec eſt jam ſane tolerabilis.*

*CAPUT XXXI.

De conjunctione AUT.

I. *Aut* notæ eſt ſignificationis, noti uſus. Nonnunquam perſpicuitatis cauſa curate vel iteratur, vel ſæpius repetitur. Cic. I off. 9. *Sunt etiam, qui aut ſtudio rei familiaris tuendæ, aut odio quodam hominum, ſuum ſe negotium agere dicant.* Et paulo poſt. *Magis ea percipimus atque ſentimus, quæ nobis ipſis aut*

pro-

prospera, aut adversa eveniunt, quam illa, quæ ceteris. Vid. præsertim id. pro leg. Man. 11.

β. Cic. I Off. 9. *Deserendi officii plures solent esse causæ. Nam aut inimicitias, aut laborem, aut sumtus suscipere nolunt, aut etiam negligentia, aut suis studiis quibusdamve occupationibus impediuntur.* Id. III ep. 10. & Partit. 14. Livius VIII, 16.

* 2. *Aut etiam.*

Cic. II divin. 26. *Conjectura omnis ingeniis hominum in multas ac diversas, aut etiam contrarias partes sæpe deducitur.* Cic. I ep. 9. Celsus III c. 18. V, 28.

* 3. *Aut certe.*

Celsus I Med. 2. *Exercitationis plerumque finis esse debet sudor, aut certe lassitudo, quæ citra fatigationem sit.* Id. III, 6. V, 26. VII præf.

* 4. *Aut* pro Germanorum entweder/ oder.

Sæpe ubi nos malumus ponere entweder/ oder/ ibi latini solum ponunt *Aut.* Cic. II de Orat. 2. *Omnia quæcunque in hominum disceptationem cadere possunt, bene sunt ei dicenda, qui hoc se posse profitetur, aut eloquentiæ nomen relinquendum.* Terent. Hecyr. IV, 4. *Reduc uxorem, aut quamobrem non opus sit, cedo.* Cic. X ep. Att. 14. Livius VI, 18. XLII c. 42. †

5. *Aut-*

† *Aut* solum ponitur, ut ex his exemplis apparet, in rebus ingratis, de quibus indignamur.

5. *Aut- aut- etiam.*

Cic. V Tusc. 18. *Quid aut hunc prohibet, aut etiam Xenocratem illum, in virtute vitam beatissimam ponere?* Id. IV ep. Att. 1.

* 6. *Aut- aut certe.*

Cic. de Orat. 2. *Video hanc primam ingressionem meam cum antiquam, tum subobscuram aut reprehensionis aliquid, aut certe admirationis habituram.* Id. Topic. 17. & IX ep. 9. Livius II, 1. XL, 46.

* 7. *Aut- aut vero.*

Cic. IV Verr. 35. *Quem tibi aut hominem, invitis diis immortalibus, aut vero deum, tantis eorum religionibus violatis, auxilio futurum putas?*

* 8. *Aut- aut ne quidem.*

Cic. III ep. Att. 22. *Ego jam aut rem, aut ne spem quidem expecto.*

* 9. *Aut- vel* pessimæ notæ est.

Tacitus II hist. 76, 4. *Non adversus divi Augusti acerrimam mentem, nec contra Caji aut Claudii, vel Neronis fundatam longo imperio domum exurgimus.*

CAPUT XXXII.

De conjunctione AUTEM.

Conjunctio *autem*, sæpe quidem idem est, quod

quod *sed*: verum plerumque continuat orationem, nec tam significat *sed*, quam *Et*. Nihil opus est exemplis, quæ passim occurrunt; satis est monuisse. *Huc pertinet

* 2. *Autem* in enumeratione.

Autem in rebus enumerandis continuationi sermonis servit, uti *vero*. Cic. VII ep. 12. *Ubi porro illa erit formula fiduciæ: inter bonos bene agier oportet? Quod jus statues communi dividundo? Quomodo autem tibi placebit Jovem lapidem jurare?*

3. *Autem* cum interrogatione.

Verum cum interrogatio subjicitur, servit correctioni. Cic. pro Rab. Post. 5. *Num quis testis Posthumum appellavit? testis autem?* Was sag ich ein Zeuge? Id. XII ep. Att. 42. *Sed ferendus tibi in hoc meus error: ferendus autem? imo vero etiam adjuvandus.* † Id. V ep. Att. 13. *Meum est scire & curare, quid in republ. fiat, fiat autem? imo vero etiam quid futurum sit.* * Add. VI ep. Att. 2. & VII ep. Att. I. & in Pis. 37. & Terent. Heaut. II. 3.

*Livius addit *dico* libr. XXI, c. 44. *Parum est, quod veterrimas provincias meas Siciliam & Sardiniam adimis. Etiam Hispanias? & inde*

† Lambinus & Sturmius hic non habent *Autem*.

inde cessero, in Africam transcendes. Trancendes autem Dico?

*4. *Autem* in responsionibus.

Cic. lib. IV epist. 14. *Ego autem si dignatas est bene de republ. sentire & bonis viris probare quod sentias; obtineo dignitatem meam.*

5. *Autem* omissum.

** *Autem* eleganter omittitur post negativam. Cic. de Senect. 18. *Hæc morum vitia sunt, non senectutis.* Item cum idem verbum repetitur, sed tamen cum aliqua contrarietate. Quint. Decl. 17. *Pro patre mori possum, coram patre non possum.* Linac. libr. VI p. 424. Valla II Eleg. 24.

CAPUT XXXIII.
De adverbio BENE & BELLE.

Bene præter vulgarem usum sæpe auget, & pro *valde* ponitur. Cic. XIV ep. Att. 21. *At eum VIII Iduum literas dederam bene mane*, sehr früh. Id. II Orat. 64. *Bene ante lucem*, Lange vor tag. Id. II Catil. 10. *Quos aut imberbes aut bene barbatos videtis.* Id. II. Agrar. 22. *Adolescens minus bene nummatus, quam bene capillatus.*

2. Item illa apud Ciceronem, aliosve bonos autores, *bene doctus; bene peritus; oratio*

tio bene longa, bene magna caterva; sermo bene longus (*II Orat. 88.) *bene longinquus dolor.* Rursus *bene maturum* (* IX ep. 5.) *bene firmum* (*XVI ep. 8.) aliaque ejusmodi.

* 3. *Bene)(parum.*

Celsus I Med. 2. *Qui bene concoxit, mane tuto surget; qui parum, quiescere debet.*

II. 1. *BELLE* a *bene* imminutum est, ut sit *satis bene.* Verum sæpe magis accedit ad *venuste* atque *concinne*, quam ad *bene.* Cic. III de orat. 26. Bene & præclare *quamvis nobis sæpe dicatur:* belle & festive *nimium sæpe nolo.* Man mag zu uns sagen so offt als man nur will: Das ist gut/das ist vortreflich: Aber das sähe ich nicht gerne/ daß man gar zu offt sagte, das ist schön, das ist artig. Id. III ep. Qu. fr. 1. *Aquam non longe a villa belle sane fluentem vidi.* Id. I ep. Att. I. *Hermathena tua posita ita belle est, ut totum gymnasium Hermathena esse videatur.*

2. Non raro tamen pro *commode* usurpatur, quia *commode* est *satis bene.* Cic. VII Att. ep. 2. *Belle nobis flavit auster.* Id. IV ep. 16. *Ergo hæc quomodo feres? belle hercule; & in eo me valde amo.* Id. II divin. 31. *Hæc non tam mirabilia sunt, quam conjecta belle.* Id. V de Fin. 2. *Mihi quidem Antiochum, quem audis, satis belle videris attendere.* Idem illa satis trita *belle cecidit* (*XIII Att. ep. 33.) *belle*

habere (* XII ep. Att. 36.) *minus belle habere* (* IX ep. 9.) Rursus illa: *belle facere, belle negare, bellissime scribere* (* VIII ep. Att. 24.) *bellissime navigare.* (* XVI epist. 9.)

CAPUT XXXIV.

De adverbio BREVI.

Brevi adverbium ex eo factum videtur, quod intelligitur *tempore* † aut *oratione*. Duplex inde ejus significatio usůsque manavit; interdum enim *brevi tempore* declarat. Cic. VIII ep. Att. 19. *Ille magnas copias habet, & majores brevi habiturus est.* In kurtzer Zeit / bald. Plaut. Rudent. *Eum brevi fieri divitem.* Livius XXI, 4. *Annibal brevi effecit, ut pater in se minimum momentum ad favorem conciliandum esset.* In kurtzer Zeit dahin gebracht / daß zu seiner Gunst bey der Armee dieses das wenigste thäte / daß Amilcar sein Vater gewesen. * Cic. IX ep. 25.

2. Sæpe vero pro *breviter* ac *paucis* usurpatur. Cic. I. Orat. 42. *Nunc conplectar, quod proposui, brevi.* In wenig Worten verfassen. Id. de Senect. 16. *Brevi expediam.* Item illa:

† Recte sentit Autor. Nam sæpe apponitur *tempore*, uti in III ep. 6. V ep. 21. VII ep. 3.

illa: *explicabo brevi* VIII ep. Att. 3. *Brevi respondebo* III ep. F. 8. *Dicam brevi; brevi sic habeto.* II epist. 3. add. Charis. Inst. Gramm. lib. II p. 176.

** *Brevissime* pro *brevi admodum tempore.* Plinius VI epist. 33. *Quam* (orationem) *licet sit magna, non despero gratiam brevissime impetraturam.* Buchner. ib.

Caput XXXV.

De adverbio CÆTERUM & CÆTEROQUIN.

Cæterum adverbium proprie est *de cætero, de reliquo.* Ubrigens/ im übrigen/ sonst / was das übrige belangt. Cic. II ep. Qu. fr. 13. *Ego me in Cumano & in Pompejano, præterquam quod sine te, cæterum satis commode me oblectabam.* Ich habe mich / ausser daß du nicht da warest / gar wohl divertiret. * Terent. Adelph. IV, 7. Id. Hecyr. III, 3. Columell. VIII, 8.

2. Usurpatur ab historicis passim pro *sed.* Interdum & ab oratoribus †. * Livius I, 24. II c. 3. XXXIX c. 15. XLII, 50.

Cæ-

† Ego vero de oratoribus aureæ ætatis vehementer dubito. Saltem vix paucissima reperias exempla.

3. *Cætera.*

Cætera pro *cæterum* non poeticum solum, sed etiam historicum est. Horat. I ep. 10. *Excepto, quod non simul esses, cætera lætus.* Virgil. IX Aen. v. *Cætera parce puer bello.*

Livius I, c. 35. *Ergo virum cætera egregium, secuta, quam in petendo habuerat, etiam regnantem ambitio est.* XXI, 8. *Missile telum hastili oblongo & cætera tereti.* * Tacitus Agric. XVI, 3.

Admonitio.

Orator pro *cætera cæterum* dicit, aut *cæteroqui.* *Palladius etiam *Cætera* ponit pro *cæterum*, libr. III c. 29. *Scrofas longi lateris debemus eligere, cætera verribus similes.*

* 4. *Cætera - præter.*

Livius IX, 23. *Præter exiguam deformatam incendio partem, cætera contra spem salva invenit miles.* Die Soldaten funden über vermuthen alles in gutem Stand, einen kleinen Theil ausgenommen, der vom Brand übel zugerichtet war.

II. *CÆTEROQUI.*

Cæteroqui, aut *cæteroquin* eandem originem aut vim habet, (* quam ceterum) Cic. IX ep. 10. *Ego cæteroqui æquo animo fero.* † * Id. XVI ep. Att. 4. *Pauca* παῤ λέξιν, *cæ-*

† Lambinus recte conjicit, hunc locum ita legen-

cæteroqui & satis graviter & non contumaciter.

2. Interdum pro *alioquin* poni videtur. Cic. I de Nat. D. 22. *Simonides non poëta solum suavis, verum etiam cæteroqui doctus sapiensque traditur.* Id. XIV ep. Att. 18. *O loca cæteroqui valde expetenda: interpellantium autem multitudine pene fugienda.* Id. Orat. 25. *Quem nisi quod solum, cæteroquin recte quidam vocant Atticum.* †

CAPUT XXXVI.

De adverbio CEDO.

I. *Cedo* pro *Da.*

Cedo sæpe declarat *da.* Plaut. Amphitr. II sc. 2. *Cedo mihi pateram.* Id. Capt. IV, 2. *Cedo manum.* Reiche die Hand her. Id. Mostel. I, sc. 3. *Cedo aquam manibus*, gieb Wasser auf die Hände. Cic. VI Verr. 20. *Cedo tabulas.* Id. III Verr. 33. *Cedo mihi ipsius Verris testimonium* gieb das Zeugniß her.

2. *Ce-*

dum esse: *cætera qui æquo animo fero, unum vereor.*

† Hæc exempla probant illa quidem *cæteroqui* poni pro *alioqui*, sed *alioqui* tum nihil significat nisi *ceterum*, nec differt a priori significatione,

2. *Cedo* pro *Dic.*

Alias usurpatur pro *dic.* Terent. Eun. V, 5. *Quid factum est? cedo.* Sage an / sage her. Cic. II Divin. 71. *Cedo tandem, qui sit ordo, aut quæ concursatio somniorum?* Id. VI Verr. 26. *Unum cedo autorem tui facti.* Id. V Verr. 12. *Cedo mihi unum ex triennio præturæ tuæ, qui &c.* sage mir einen.

** P. *Cedo* quandoque a veteribus etiam ad plures referabatur. Cic. de Senect. c. 6. *Cedo, quî vestram remp. tantam amisistis tam cito:*

CAPUT XXXVII.

De adverbio CERTE.

Certe proprie est *sine dubio* Plaut. Trinum. IV, 3. *Certe is est.* Cic. XI ep. 16. *Si me tanti facis, quanti certe facis, mitte ad Lupum, ut is nobis eas centurias conficiat.* * Idem IV Catil. 4. Id. III ep. Att. 18. Hinc fit, ut *certe & fortasse* opponantur. Cic. de Opt. gen. Or. c. 4. *Ita fit, ut Demosthenes certe possit submisse dicere; elate Lysias fortasse nunquam.*

* 2. *Certe* post interrogationem.

Certe interrogationibus subjicitur. Cic. IV Acad. 35. *Quis unquam dixit peripateticorum, sapientem nihil opinari? certe nemo.*

Id.

Id. pro Rosc. Com. 14. & pro Cluent. 54. & I Philip. 15. & I Tuscul. qu. c. 5.

3. *Certe* concedentis.

Interdum concessioni servit. Cic. Orat. 42. *At dignitatem docere non habet: certe, si quasi in ludo.* Es ist wahr / wann es gleichsam als in einer Schul geschicht. Id. II de fin. 28. *Epicurus naturales divitias dixit parabiles esse, quod parvo esset natura contenta: certe, nisi voluptatem tanti æstimaretis.*

4. *Certe* pro *saltem.*

Quoties antecedit *fortasse*, *si non*, aut aliud quippiam quod dubitationem contineat, *certe* pro *saltem* ponitur eleganter; nimirum, quia id quod subjicitur tanquam dubio certum opponitur. Cic. IV de fin. 3. *Res fortasse veræ, certe graves.* Die Dinge sind vielleicht wahr / oder doch zum wenigsten wichtig. Id. IV ep. 7. *Victi sumus, aut si vinci dignitas non potest, fracti certe & abjecti.* Id. IV Phil. 1. *Cæsar hic insperatum omnibus consilium, incognitum certe cepit.* Id. I Tusc. 49. *Concionandum est, ut homines mortem vel optare incipiant, vel certe timere desistant.* Id. IV de fin. 3. *Totum genus hoc & Zeno, & ab eo qui sunt, aut non potuerunt, aut non voluerunt, certe reliquerunt.*

* 5. *Certe - si non.*

Nonnunquam *certe* præcedit *si non.* Livius XXII, 34. *Mœnibus se certe, si non armis, ab hoste videbantur defensuri Romani.*

6. *Certe quidem* & *quidem certe.*

Certe quidem & *quidem certe* certi aliquid designant. Sed *certe quidem* in principio ponitur: *quidem certe* subjicitur. Cic. I Tusc. 29. *Ubi ubi est animus, certe quidem in te est.*

Cic. de Prov. Cons. 17 *Quam sapienter repudiarim, non disputo: constanter quidem & fortiter certe.* Zum wenigsten beständig. * Id. VI ep. Att. 3. & III ep. Quint. fr. 8. add. Cic. I ep. 9 & I epist. 8.

Caput XXXVIII.

I. De præpositione CIRCA, CIRCITER & CIRCUM.

I. Præpositio *CIRCA* idem est, quod *Circum*, & ad locum aut Personam ferme refertur. Cic. I. Agr. 7. *Rullus Capuam & urbes circa Capuam occupabit.* * Id. II Phil. 36. & Colum. XII, 43.

Cic. III Verr. 48. *Verres ajebat, multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se haberet.*

* 2. *Cir-*

* 2. *Circa* cum verbis motum significantibus.

Liv. I, 9. *Ex consilio Patrum Romulus legatos circa vicinas gentes misit.* Id. IV c. 23. XXVI, 13. XXVIII c. 26.

* *Circa* de tempore sequioris ævi est.

Colum. V, 6. *Circa vernum æquinoctium binæ vites scrobibus deponendæ.* Id. V, 10. & V, 12 & VII, 3 & IX, 13. Livius XLII, 57. Sueton. Otton. 11 & Dom. 16. Palladius II, c. 4. & 7, & 16. III, 8. XIII, 1. Plinius I epist. 7. Celsus II, 6. Huc refer illud Paterculi I c. 17 f. 1. *In Accio circaque eum Romana tragœdia est.*

* 4. *Circa* metaphorice.

Circa accommodatur interdum etiam ad alias res, non solum ad locum. ** Cic IX ep. 15. *Intellexi, pergratum tibi esse animum meum perspectum circa curam valetudinis tuæ.* Amerpach. ibid. pro *de cura.* † * Tacitus XI, 15, 2. *Id nunc segnius fit, publica circa bonas artes socordia.* Weil wir mit den guten Künsten

† Hic locus, quia singularis est, jure suspectus est. Cicero non solet *circa* de aliis rebus, quam de locis usurpare. Rectius alii legunt: *Pergratam tibi esse curam meam valetudinis tuæ, quam tibi perspectam esse gaudeo.*

ſten gar ſchläfrig umgehen. Id. XI, 29, 1. XVI c. 8. ſ. 3 Hiſt. I, 13, 2. Suet. Claud. c. 14. Neron. c. 51.

* 5. *Circa* de numero, vel menſura, rarum.

Livius XXVII, 42. *Circa quingentos Romanorum Sociorumque victores ceciderunt.* †

II. CIRCITER.

Circiter idem pene ſignificat (* quod *circa*) ſed ad tempus aut numerum accommodatur. Plaut Moſtell. III ſc. 1. *Redito huc circiter meridiem.* Cic II ep. Att. 4. *Nos circiter calendas aut in Formiano erimus, aut in Pompejano.* * Id. XIV ep. f. 5.

Cæſar I B. G. 15. *Ita dies circiter quindecim iter fecerunt.* Livius XXVIII. *Cum decem circiter millia paſſuum ab hoſte abeſſent.* Ohngefähr zehen tauſend Schritt.

* III. 1. *CIRCUM* in loco.

Circum fere ſignificat *in confiniis alicujus loci.* Cic. VIII ep. Att. 19. *Si Cæſar circum iſtæc loca commorabitur, tu ei reſiſtes.* Id. III epiſt. Att. 17.

* 2. *Circum* de perſonis.

Dicitur etiam de perſonis. Cic. X ep. Att. 11. *Eos,*

† Rariſſime de numero dicitur *circa*, & fortaſſe hic quoque locus corruptus eſt.

Eos, qui circum illum ſunt, times. Terent. Eunuch. III, 5.

* 3. *Circum* de motu ad locum.

Adjicitur interdum verbis motum declarantibus. Cic. VIII ep. Att. 9. *Ego Arpini volo eſſe pridie Calendarum: deinde circum villulas noſtras errare.* Id. IV Catil. 8. Cæſar B. Civ. III, 22, 1.

*I. *De adverbiis* CIRCA, CIRCUM, CIRCITER.

* 1. *CIRCA* de loco.

** P. *Circa* abſolute atque adeo adverbialiter. Livius libr. 31. *Hoſtes exhauſto circa omni agro ad ultimum inopiæ venturos ſciebat.* rings umher. *Cic. IV ep. Att. 9. Liv. I, 4. XLII, 64 bis.

* 2. *Circa* de perſonis.

Nepos in Eum. 10. *Non paſſi ſunt, qui circa erant, quod videbant, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros.* Livius I, 41, XXII, 30. Tacit. II, 11, 4.

* 3. *Circa* de numero, vel menſura rarum eſt.

Circa etiam ad numerum accommodatur. Livius XLV, 34. *Muri direptarum urbium diruti ſunt: ea fuere oppida circa ſeptuaginta.* Valer. de nomin. ration. *Gentilitia nomina Varro putat fuiſſe innumera, & prænomina circa triginta.* Petron. Satyr. c. 97.

Puer in balneo paulo ante aberravit, annorum circa XVI, nomine Giton.

Celſus IV c. 19. *Panis circa ſelibram ex vino Amineo mero ſumere oportet.*

* 4. *Circa, qua.*

Celſus V, 28. *Circa, qua tumor ex inflammatione eſt, imponenda cataplaſmata.*

* II. *CIRCITER.*

Circiter ad tempus accommodatur. Varro III, 10. *Ad ſaginandum eligunt pullos circiter ſesquimenſe qui nati ſunt, eos includunt in ſaginario.* Et mox: *Sic curati circiter duobus menſibus fiunt pingues, quotcunque ſumſerunt.*

* 2. *Circiter* ad numerum.

Circiter adhibetur ad numeros. Cæſar III B. G. 32. *Servorum circiter parte tertia celata, portis patefactis, eo die pace ſunt uſi.* Varro L. L. V 5.

* III. *Circum* de loco.

Varro R. R. III, 14. *Idoneus ſub dio ſumendus eſt locus cochleariis, quem totum circum aqua claudas.* Id. III, 16. Cæſar B. C. II, 10, 1. Tacitus II, 24, 1. IV, 25, 1. IV, 67, 3. & XI, 31, 5.

CA-

CAPUT XXXIX.

De præpoſitione (* CIS) & CITRA.

I. *CIS* ſæpe reſpicit adjectum *Trans.* Livius VIII, 14. *Veliterni juſſi trans Tiberim habitare; ut ejus, qui cis Tiberim deprehenſus eſſet, usque ad mille pondo clarigatio eſſet.* add. Cic. III epiſt. 8.

II. 1. *Citra.*

Citra præpoſitio contrarium habet *ultra.* Cæſar B. G. VI, 32, 1. *Condruſi legatos ad Cæſarem miſerunt, oratum, ne omnium Germanorum, qui eſſent citra Rhenum, cauſam eſſe unam judicaret.* Cic. XVI ep. 4. *Is locus eſt citra Leucadem ſtadia CXX.* * Id. XVI ep. Att. 7.

Adjicitur interdum verbis motum declarantibus. Cic. VI Philip. 3. *Decretum eſt, ut exercitum citra flumen Rubiconem educeret.* † Cæſar B. G. VI, 8, 2.

* 2. *Citra* de tempore.

Colum. II, 8. *Locis uliginoſis plerumque citra Calendas Octobris ſeminare convenit.*

3. *Ci-*

† Hoc exemplum auctoris eſt, quod nos a ſuperioribus avulſum ac ſejunctum huc tranſtulimus.

3. *Citra* pro *intra*, vel *sine*.

Citra per translationem declarat interdum *intra*, vel *sine*. Colum. VII c. 6. *Citra satietatem data glans*, id est, intra satietatem, ita ut ne satientur. Cels. I, c 2. *Exercitationis plerumque finis debet esse sudor, aut certe lassitudo, quæ citra fatigationem sit.* Man muß seinen Leib so bewegen / daß er schwitze / oder zum wenigsten müde, aber nicht gar matt werde. Plin. III c. 3. *Citra fastidium nominare*, id est, *sine fastidio*. Id. VII c. 29. *Citra invidiam*.

* III. *CITRA* adverbium.

Tacitus III hist. 23, 3. *Tela hostium citra cadebant*.

Caput XL.

De adverbio CITIUS.

Citius pro *potius*.

Citius, ut a vulgata significatione discedamus interdum usurpatur pro *potius*. Cic. II Philip. II. *Citius dixerim jactasse se aliquos, ut fuisse in ista societate viderentur, cum socii non fuissent, quam ut quisquam celare vellet.* Id. in Brut 67. *Eam citius veteratoriam, quam oratoriam diceres.* Du köntest sie viel besser, vielmehr &c.

* 2. *Cito* pro *bene*, *fere facile*.

Cito quoque nonnunquam significationem

nem ejusmodi habet, quæ cum ſuperius annotata conveniat. Cic. Brut. 76. *L. Torquatum tu non tam cito rhetorem dixiſſes quam πολιτικόν.* Idem paulo ante: *Neque verbis aptiorem cito alium dixerim, neque ſententiis crebriorem.*

3. *Citius* pro *prius.*

Alias pro *prius.* Cic. VI Verr. 26. *Vox me citius defecerit, quam nomina.* Id. V ep. 2. *Citius amore tui fratrem odiſſe deſinam, quam illius odio quicquam de benevolentia noſtra detrahatur.* * Seneɑ. c. 2. & III ep. 10.

CAPUT XLI.

De adverbio COMMODUM.

Commodum adverbium pro *commode* ſive *opportune* uſurpari ſolet. Plaut. Merc. I ſc. 2. *ſi iſthac ibis, commodum obviam venies patri.* Wirſt du dem Vater eben recht begegnen.

2. *Commodum-cum.*

Sæpe aſſumit *cum.* Cic. XIII ep. Att. 30. *Commodum ad te miſeram Demeam, cum Eros ad me venit.* Ich hatte eben den Demeam an dich geſchicket. Id. X ep. Att. 18. *Commodum ad te dederam literas de pluribus rebus, cum ad me bene mane Dionyſius fuit.* Id. XIII ep. Att. 9. *Commodum diſceſſeras heri,*

cum Trebatius ad me venit. * Id. XIII ep. Att. 19.

*Caput LXII.

* De adverbio CONFESTIM, mit gebührender eile, in einer Reihe fort.

Confestim opponitur ei, quod *ex intervallo* fit. Cic. I de invent. 28. *Ea factum aliquod confestim, aut ex intervallo solent consequi.* Id. II invent. 12. *In quarta parte quæruntur ea, quæ gestum negotium confestim, aut ex intervallo consequuntur.* †

*2. *Confestim - ut* rarissimum est.

Sueton. August. 10. *Augustus confestim ut Apollonia rediit, Brutum Cassiumque legibus aggredi reosque cædis absentes deferre statuit.*

* 3. *Confestim* post duos ablativos consequentiæ.

Cæsar B. G. V,18,4. *Cæsar præmisso equitatu, confestim legiones subsequi jussit.*

CA-

† Charisius II instit. Grammat. p. 176. *Confestim ut competenti festinatione.* Et mox : *Confestim pro continuo & sine intervallo sed jugi festinationis studio pergentis.*

CAPUT XLIII.

De adverbiis CONTINENTER ET CONTINUO.

CONTINENTER eſt *ſine intermiſſione.* Cic. I de Nat. Deor. 39. *Quomodo probas continenter imagines fieri*, daß ohne unterlaß Bildnisse (ideen) entstehen. Cæſ. I Bell. Civ. 46. *Cum hoc eſſet modo pugnatum continenter horas quinque; impetum in cohortes faciunt.* Id. I B. G. 1. *Belgæ cum Germanis continenter bellum gerunt*, id eſt, aſſidue.

II. *CONTINUO* idem eſt, quod *ſtatim* alsbald / ohne Verzug. Cic. pro Roſc. Com. 6. *Ignis in aquam conjectus continuo extinguitur.* Terent. Heaut. III, 1. *Continuo hic adero.* Id. Eunuch. III, 2. *Hos prius introducam, poſtea continuo exeo*, id eſt, *ſubito.* Cic. IV Acad. 1. *Lucullus permultos annos Aſiæ præfuit: deinde abſens factus ædilis: continuo prætor: poſt in Africam: inde ad conſulatum.*

* 2. *Continuo-cum.*

Cic. IX ep. 14. *Omnes, cum te ſummis lau-*

 di-

dibus ad cœlum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agunt. †

* 3. *Continuo - ut*, vel *ſimul ac* vel *ubi*.

Cic. VI Verr. 22. *Iſte continuo ut vidit, non dubitavit illud inſigne penatium hoſpitaliumque deorum ex hoſpitali menſa tollere.*

Cic. I Orat. 26. *Maximus continuo concilium dimiſit, ſimul ac me fractum ac debilitatum metu vidit.*

Terent. Hecyr. V, 3. *Aderit continuo, hæc ubi ex te audierit.*

4. *Non continuo* pro *non ideo.*

Sæpe *non continuo* uſurpatur pro *non ideo.* Cic. pro Roſc. Amer. 33. *Non continuo ſi me in gregem ſicariorum contuli, ſum ſicarius.* Id. de Orat. II c. 48. *Si illæ ſeditiones ſaluti huic civitati fuiſſent, non continuo ſi quis motus populi factus eſſet.*

Admonitio I.

Continuo adverbium pro *aſſidue* barbarum eſt.

Admonitio II.

Qui *non continuo* pro *non ideo* poni contendunt, non ſatis ad vim particularum linguæque naturam attendunt.

CA-

† Quia particulam *cum* ſequitur *continuo*, etiam *continuo* præponi poteſt particulæ *cum*.

CAPUT XLIV.

De adverbio (* & præpoſitione) CONTRA.

*I. *CONTRA*, gegen über.

1. *Contra* proprie videtur uſurpari de loco. Cæſar. II. B G. 17, 3. *Galli quidam Nerviis demonſtrant, impedimentis direptis, futurum, ut legiones contra conſiſtere non auderent.* Id. VII B. G. 28. 1. Livius V. c. 37. Celſus VIII, 8.

2. *Contra* gantz anders.

Contra adverbium ſæpe eſt, quia ſine caſu ponitur. Cic. XIII. epiſt. 18. *Utrumque contra accidit.* In beyden Stücken hat ſich das Widerſpiel gezeiget. * I off. 27. Id. II. off. 2. & III. off. 19.

3. *Contra* pro *e contra*, ut multi loquuntur.

Contra ſæpe uſurpatur pro e *contra*. Cic. V. Tuſc. 6. *Uti hi miſeri, ſic contra illi beati.* Wie dieſe armſelige Leute ſind/ alſo ſind jene hingegen glückſelig. Id. de Amic. 24. *Ii peccaſſe ſe non anguntur, objurgari moleſte ferunt: quod contra oportebat, delicto dolere, objurgatione gaudere.* Id. IV Acad. 32. *Academicis placet, eſſe rerum ejusmodi diſſimilitudines, ut aliæ probabiles videantur, aliæ contra.* * Id. I off. 27.

4. *Con-*

4. *Contra ac, Contra atque, Contra quam.*

Contra jungitur cum *ac, atque, quam*. Cic. pro Balb. 3. *Si denique aliquid, quod non contra ac liceret, factum diceretur, sed contra oporteret: tamen esset omnis ejusmodi mali reprehensio repudianda.* Wann man endlich sagte/ es wäre etwas nicht wider die Gewohnheit/sondern wider die Gesetze geschehen &c.

* Cæsar Bell. Civ. III, 12.2. *Illi negabant sibi judicium sumturos contra atque omnis Italia populusque R. judicavisset.* Id. B. G. IV. 13.15. Cic. III Catil. 8.

Cic. pro Dom. 46. *De vestro jure ac religione contra quam proposueram, disputabo.* Ich will wider meinen vorgenommenen Zweck. * Id. I ep. Quint. 1. & II Leg. 5. & Liv. XXX, 10.

*II. 1. *CONTRA* præpos. Gegen über.

Contra significat situm locorum. Cæsar III B. G. 9, 10. *Auxilia ex Britannia, quæ contra eas regiones posita est, arcessunt.* Id. IV B. G. 20, 3. *Regiones, quæ sunt contra Galliam*, Id. V, 13. 1. Livius III, 26.

* 2. *Contra* de remediis morborum.

Pallad. Octobr. 14. *Vinum, quod salutare contra pestilentiam sit, & stomacho prosit, fieri hoc genere fertur.* Id. Septembr. c. 3. Plinius V c. 1. & XX c. 8.

* 3. *Con-*

* 3. *Contra* de aliis rebus.

Cic. III off. 5. *Detrahere aliquid alteri magis est contra naturam, quam mors.* Id. pro Mil. 1. *Præsidia illa, quæ pro templis omnibus cernitis, contra vim collocata sunt.*

** 4. *Contra ea.*

Contra ea pro adverbio *Contra.* Cæsar B. C. III, 74, 3. *Contra ea Cæsar non satis militibus perterritis confidebat.* Nepos Alcib. 8. & Conon. 5. Vide indicem Bœcleri & Gibh. ad præf. * Adde Livii II c. 60. & IV c. 52.

CAPUT XLV.
De adverbio CUM.

* I. *Cum* wenn, *deinde.*

Livius III, 25. *Duûm mensium spatium consulibus datum est ad inspiciendam legem, ut cum edocuissent populum, quid fraudis occultæ ferretur, sinerent deinde suffragium inire.*

* 2. *Cum* wenn, *continuo* vel *protinus* vel *subito.*

Cic. XIV ep. Att. 20. *Omnes cum te summis laudibus in cœlum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agunt.* Id. X ep. 12. & pro Rosc. Am. 37.

Celsus VI c. 9. *Id quum dolorem levavit, protinus submovendum est.*

Co-

Colum. VI c. 30. d. R. R. *Jumenta morbos concipiunt lassitudine & æstu; vel si cum diu steterint, subito ad cursum exstimulata sunt.*

* 3. *Cum* wenn- *Statim.*

Cic. II Orat. 24. *Cum rem penitus causamque cognovi, statim occurrit animo, quæ sit causa ambigui.* Id. III ep. Att. 22. *Idem cum faciemus, ad te statim mittemus, ut scias, ubi simus.*

* 4. *Cum* wenn- *tunc.*

Cic. I Fin. 17. *Cum ea, quæ præterierunt, acri animo & attento intuemur; tunc fit, ut ægritudo sequatur.*

5. *Cum* & *tum* tempus futurum relata.

Cum & *tum* tempus futurum nonnunquam designant. Cic. XVI ep. II. *Si valebis, cum recte navigari poterit, tum naviges.* Id. XIV ep. 3. *Cum inimici nostri venire dicentur, tum in Epirum ibo.* Wann man sagen wird/ daß unsere Feinde kommen/ alsdann will ich &c. ad I Catil. 11. & I ep. Att. 17. & IX ep. Att. 2.

Interdum additur *denique* majoris explicationis gratia. Cic. pro Quint. 13. *Apud judicem causam priore loco dicat Quintius? & cum eam perorarit, tum denique vocem accusatoris audiat?* * Id. Senect. 23. & II Orat. 42. & I de Invent. 14.

* Inter-

* Interdum adjicitur *demum* Colum. XI R. R. 3. *Semen betæ cum rusticum malum florebit, tum demum optime seritur.* add. Id. XII 20.

* 6. *Cum* & *tum* ad tempus præteritum relata.

Cum & *tum* tempus præteritum interdum declarat. Cic. III Catil. 6. *Patres ita censuerunt, ut P. Lentulus cum se prætura abdicasset, tum in custodiam traderetur.*

* 7. *Cum* & *tum* ad tempus præsens relata.

Sæpe ad tempus præsens accommodantur. Cic. leg. Manil. 6. *Cæteris in rebus, cum venit calamitas, tum detrimentum accipitur.* In andern Dingen leidet man so dann erst Schaden/ wenn das Unglück kommt.

* 8. *Cum -, Sin.*

Cæsar B. G. V c. 35. f. 3. *Cum in eum locum unde erant egressi, reverti cogerant, circumveniebantur: sin autem locum tenere vellent, virtuti locus non relinquebatur.*

II. 1. *CUM* da, als, junctum tempori.

Cum sæpe tempori adhibetur. Cic. X ep. 3. *Scis profecto fuisse quoddam tempus, cum homines existimarent, te nimis servire temporibus.* Id. XV ep. 14. *Multi anni sunt, cum ille in ære meo est.* Id. pro Cluent. 9. *Dies nondum decem intercesserant, cum ille alter filius*

lius necatur. Id. III ep. Att. 1. *Utinam diem illum videam, cum tibi gratias agam.* Id. pro Planc. 42. *Nunquam obliviscar noctis illius, cum tibi vigilanti pollicebar.*

2. *Cum* als *celeriter, confestim, continuo.*

Cic. Brut. c. 88. *Hortensius cum admodum adolescens orsus esset in foro dicere, celeriter ad majores causas adhiberi cœptus est.* Nepos Agesil. c. 8.

Nepos in Pausan. c. 5. *Pausanias cum semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit.* Idem Cimon. c. 3. Cicer. pro Cluent. c. 9. & 69. Livius II c. 15. & IV c. 19.

Cic. X ep. 12. *Cum magna multitudo civium me de domo deduceret, feci continuo omnes participes meæ voluptatis.*

* 3. *Cum* als *deinde, ecce, eodem tempore, extemplo.*

Livius XXXVIII, 39. *Manlius cum inter cætera elephantes quoque accepisset donoque Eumeni omnes dedisset: deinde causas civitatum, multis inter novas res turbatis, cognovit.*

Cicer. II ep. Att. 9. *Epistolam cum a te avide expectarem ad vesperum, ut soleo: ecce tibi nuncius, pueros venisse Roma.* Idem II ep. Att. 15. & pro Cæcin. c. 7. Livius II, 36.

Nepos

Nepos in Alcib. c. 10. *Hæc cum moliretur Alcibiades: Eodem tempore Critias ceterique tyranni Atheniensium certos homines ad Lysandrum in Asiam miserunt.*

Livius XXIV c. 40. *Hæc cum Oricum essent nunciata, Valerius classem extemplo ad ostium fluminis duxit.* Id. I, 48. XXIII, 17. XXIV, 40.

4. *Cum* als- *jam* relatum ad tempus præteritum.

Cic. X ep. 10. *Prælium cum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore.* Cic. Brut. c. 92. Livius XXXVIII, 5. Livius VIII, 23. & XXV, 13.

* 5. *Cum* als- *jam tum,* vel *ibi tum.*

Cic. XV epist. Att. 13. *Hæc cum scribebam, jam tum existimabam, ad te orationem esse perlatam.* Als ich dieses schriebe/ hielte ich davor/ daß die Rede dir schon überbracht worden wäre. Id. Verr. VII, 29.

Cic. pro Cæcin. 10. *Cum Ebutius Cecinæ malum minaretur, ibi tum Cecina postulavit.*

* 6. *Cum* als- *improviso.*

Cic. Divin. I c. 24. *Id cum sensissent Syracusani, improviso in castra irruperant.*

* 7. *Cum* als, da- *interea* vel *interim.*

Hirtius B. Alex. XXV, 1. *Cum Alexandri-*

ni, duce assumto, nihilo se firmiores factos, aut languidiores Romanos animadverterent: interea commeatum intercipere statuerunt.

Nepos Themist. 7. *Cum Lacedæmonii quererentur, opus nihilominus fieri: interim reliqui legati sunt consecuti.* Cæsar B. G. II, 19, 5. Livius VI, 1. & XXI, 49.

* 8. *Cum* als-*paulisper, postea, postremo, protinus.*

Livius VIII, 10. *Manlius quum laudibus debitis prosecutus tam memorabilem mortem esset: paulisper addubitavit, an consurgendi jam triariis tempus esset.*

Hirtius B. Afr. 25, 3. *Cum conditionem Gætulis ferrent, ut oppido excederent, idque sibi vacuum traderent, conditionemque repudiassent: postea ab eis capti interfectique sunt omnes.*

Livius XXXVIII, 9. *Cum per colloquia principum succedens muris parum profideret: postremo ingressus urbem precibus evicit, ut permitterent se Romanis.* Id. IV, 49. V, 22. VII, 18.

Hirt. Bell. Alex. 30 1. *Cæsar quum subitum adventum suum judicaret magnum terrorem Alexandrinis injecturum: protinus victor ad regis castra pertendit.* Cæsar B. C. III, 68, 3. Celsus de Medicin. præfat. sub fin.

* 9. *Cum* als/ da- *repente, statim, subito.*

Cic. I ep. Att. 3. *Nuper cum te jam adventare arbitrabamur: repente abs te in mensem quintilem rejecti sumus.* Id. Catil. III, 5. & XII epist. 9. & in Verr. VI, 61.

Cic. ad Brut. ep. 14. *Cum ad me de Ciceronis abs te discessu scripsisses: statim extrusi tabellarios literasque ad Ciceronem.* Id. III epist. Att. 3. & pro Rosc. Amer. c. 23.

Cicero pro Milon. 10. *Cum sciret Clodius iter necessarium Miloni esse Lanuvium: Roma subito ipse profectus pridie est.* Id. I Epist. 5. Cæsar 1. B. G. III, 2, 1. & IV, 28, 2. Livius V, 7. & IX, 4.

* 10. *Cum* als/ da- *tum, tum deinde, tum demum, tum denique.*

Cic. Verr. VII, 57. *Cum completus jam mercatorum carcer esset: tum illa fiebant, quæ Suetium dicere audistis.* Id. I Orat. c. 18. Livius XXIII, 22. & XXIV, 16.

Livius II, 8. *Cum leges solus pertulisset, ut una unius in his gratia esset: tum deinde comitia collegæ subrogando habuit.*

Livius XXII, 56. *Cum in hanc sententiam pedibus omnes issent, tum demum literæ a Terentio Consule allatæ sunt.* Id. XXII, 59. & XLII, 25.

* 11. *Cum* als- *tum repente, tum vero.*

Cic. pro Cœl. 26. *Cum Licinius pyxidem conaretur tradere, nondum tradidisset: tum repente evolarunt isti praclari testes.*

Cic. Verr. II, 15. *Is cum dixisset, populatas vexatasque esse provincias: tum vero maximo clamore suam populus Romanus significavit voluntatem.* Id. V. Philipp. 7. Livius XXIX, 9. XXXII, 12. XXXIV, 29.

* 12. *Cum* als- *tunc* vel *tunc demum.*

Cic. Tusc. I, 47. *Cum sacerdotem illam ad solenne sacrificium curru vehi jus esset, morarenturque jumenta: tunc juvenes ii, veste posita, corpora oleo perunxerunt, &c.* Livius IV, 14. & XLIV, 28. Sueton. Otton. c. 4.

Livius XLIV, 44. *Africani nepos serius cum redisset, tunc demum recepto sospite filio, victoria tanta gaudium consul sensit.*

* 13 *Cum* als, da- *tamen, tandem.*

Cic III ep. 7. *Cum ea consecutus nondum eram, qua sunt hominum opinionibus amplissima: tamen ista vestra nomina nunquam sum admiratus.* Id. VIII epist. Att. 15. & pro Milon. 35. Hirt. B. Alex. 65.

Iustinus XII, 9, 10. *Cum Alexander diu agmen sustinuisset: tandem cognito periculo ejus amici ad eum desiliunt.*

* 14 *Cum* da- *postea ad extremum.*

Cic. II. ep. Attic. 21. *Cum diu occulte suspi-*

spirassent, postea jam gemere, ad extremum vero loqui omnes & clamare cœperunt.

* 15. *Cum* als - sequitur præterita, vel vim præteritorum habentia tempora.

Cum als eleganter subjicitur præteritis. Cic. pro Sest. 37. *Venit in templum Castoris: obnunciavit Consuli: cum subito manus illa Clodiana exclamat, incitatur, invadit.* Id. XIII Phil. 9. Cæsar B. G. VI, c. 8. 1. Nepos Eumen. 9. Livius IV c. 33. & XXXVIII, 28.

* 16. *Cum primum* als das erste mahl.

Cic. II in Verr. 2. *Verres ait, semel se in vita pertimuisse, tum, cum primum reus a me factus sit.* Id. IV in Verr. 23.

* 17: *Cumprimum* so bald als absolute. Caes. II. 29. Quum primum pabuli copia ess[e] inciperet.

Cic. I, offic. 32. *Herculem Prodicium dicunt, cum primum pubesceret, exisse in solitudinem.* Idem III, ep. 3. Idem XIV, ep. 1. Cic. IV, ep. 1. ad Attic.

* 18. *Cumprimum - extemplo.*

Livius XXV, 29. *Cum primum nostri arbitrii esse cœpimus, extemplo venimus ad tradenda arma.*

* III. *CUM Præpositio.*

Cum præpositio adhibetur, quando comitatus significari debet. Sæpe etiam, cum quidam quasi comitatus significatur. Cic. X, ep. 24.

ep. 24. *Jam bellum eſſet in adverſisſimam illis Hiſpaniam cum detrimento illorum maximo detruſum. Quæ mens eum ad cogitationem conſulatus bimeſtris ſummo cum terrore hominum & inſulſa cum efflagitatione transtulerit, exputare non poſſum.* Idem III. in Verr. 24. *Iter hoc ſibi depopoſcit, ut veniret Lampſacum, cum magna calamitate & prope pernicie civitatis.* Zum groſſen Leid-Weſen/und faſt gäntzlichen Ruin der Stadt. Idem V in Verr. 8. & I Catil. c. 13. & Catil. II c. 9. Colum. R. R. 156. *poſtea ollam ſtatuito cum aqua.*

* 2. *Cum* de veſtitu.

Cic. VI in Verr. 24. *In hac officina prætor majorem partem diei cum tunica pulla ſedere ſolebat & pallio.* In dieſer Werckſtatt ſaß der Richter faſt den gantzen Tag in einem ſchwartzen Trauer-Kleid und Mantel. Idem in Vatin. 13. Capitolinus in Commodo p. 64.

* 3. *Cum* pro *inter.*

Cic. II Orat. 73. *Dixi ego, cum ceteris tuis laudibus hanc eſſe vel maximam, quod non ſolum quod opus eſſet, diceres; ſed etiam quod non opus eſſet, non diceres.*

* 4. *Cum* - *etiam* vel *quoque.*

Cum præpoſitio ſæpe deſiderat *etiam* vel *quoque.* Livius II, 52. *Urbi cum pace laxior etiam annona rediit.* Id. IV, 2. *Patribus tribuni,*

buni, cum jure ac majestate adempta, animos etiam eripuerunt. Cic. I epist. 9. ſ. 63.

Cic. VI. Verr. 28. *Cum ceteris rebus legati illud quoque eximium donum in capitolium afferebant.* Idem pro Muren. 19. *Honestissimo ordini cum splendore fructus quoque jucunditatis est restitutus.*

* 5. *Cum eo tamen* pro ita tamen.

Cum eo tamen pro *ita tamen.* Celſus II c. 17. *Manentibus adhuc febribus, recte medicina ista tentatur. Cum eo tamen, ne præcordia dura ſint, neve ea tumeant.* Id. III, 5. *Satius est instante, quam incipiente febre aliquid offerri cibi: cum eo tamen, ut nullo tempore is, qui deficit, non ſit ſustinendus.* Id. IV, c. 6. *Quæ quibus temporibus danda ſint, ex ratione vel adjectæ vel levatæ febris apparebit ſic ut in remiſſione quam maxima dent, cum eo tamen, ut ſciamus, non eſſe ejus generis tuſſi aridas fauces committendas.* Id. VII c. 2. *Semper id agendum, ut quam minimæ plagæ ſint; cum eo tamen, ut neceſſitati ſuccurramus & in modo & in numero.* adde VII c. 22; & omnino VII c. 27.

* 6. *Cum eo* pro *ita tamen.*

Celſus III c. 22. *Sanguis mittendus est, ſed paulatim quotidieque pluribus diebus, cum eo, ut cætera quoque eodem modo ſerventur.* Id. VI c.

VI c. 2. *Si parumper hæc proficitur, vehementioribus uti licet, cum eo, ut sciamus, utique in recenti vitio id inutile esse.*

* 7. *Cum eo-tum etiam.*

Scribon. Compos. 60. *Hoc cum eo qui candidos facit dentes, tum etiam confirmat.*

IV. *CUM* so wohl-*tum* als auch, vel *tum vero*, vel *tum etiam*, vel *tum vero etiam.*

Cum & *tum* fere usurpantur, cum duo inter se ita comparantur, ut posterius priori anteponatur: significant autem item quod *non solum, sed etiam.* Cic. IV. ep. 13. *Cum ceteris, ut quidem videor, tum mihi ipse displiceo.* Ich mißfalle nicht nur andern Leuten / sondern auch mir selbsten. * Cicero VI Ep. 6. & IX. Ep. Attic. 19. & II. Ep. 14. Cic. Fam. XV. 11: Nihil est quod non facturus sim cum studiose ac libenter. Cum so wol — ac als auch.

2. Attamen post *tum* ponitur interdum *vero*: alias *etiam*. Cic. ad Quint. frat. Epist. 1. *Quæ cum abhorrent a litteris & ab humanitate, tum vero contraria sunt imperio & dignitati* * Idem II Ep. 2. Cic. II. Ep. Attic. 1.

Cic. III Ep. Attic. 23. *Ut ego perspicio cum tua conjectura, tum etiam mea, spei nihil est.* Wie ich nicht nur aus deiner Muthmassung, sondern auch aus meiner abnehme / so haben wir nichts zu hoffen. *Idem III. Ep. 4. & IX Ep. Attic. 4.

Cic. Quint. Frat. Ep. 1. *Halienus est noster cum animo & benevolentia, tum vero etiam imitatione vivendi.* * Idem ibidem: *Hominis*

est

est cum ipsa natura moderati, tum vero etiam doctrina atque optimarum artium studiis eruditi.

* 3. *Cum-tum quoque.*

Cic. pro Cluent. 42. *A me cum hujusce periculi, tum caeterorum quoque officiorum & amicitiarum ratio conservata esse videtur.* Celsus VII, 29.

* 4. *Cum-tum praeterea.*

Cic. II. Verr. 18. *Verres cum multa in Deos hominesque nefarie fecerit; tum praeterea* CCCC HS. *ex Sicilia contra leges abstulit.* Id. III. in Verr. 24. *Lampsaceni cum summe in omnes cives Rom nos officiosi, tum praeterea maxime sedati & quieti.*

* 5. *Cum-tum magis*, vel alius Comparativus.

Cic. I offic. 5. *Animi magnitudo cum in utilitatibus comparandis, tum multo magis in his despiciendis elucet.* Id. III. Ep. Quint. Frat. 8. *Distentus cum opera, tum animo sum multo magis.* Idem III. Catil. 5, & V. ep. 13.

6. *Cum-tum maxime* aut *vel maxime* aut *praecipue*, aut *imprimis*. Nicht nur, sondern auch noch vornehmlich.

Ut vehementius id, quod secundo loco ponitur, affirmetur; post *tum* adhibetur *maxime* aut *praecipue*, aut *imprimis* aut *vel maxime.* Cic. I offic. 34. *Luxuria cum omni aeta-*

ti turpis, tum maxime Senectuti fœdissima est. Obschon die Schwelgerey allen Menschen / sie mögen alt oder jung seyn, schändlich ist / so ist sie dennoch am allermeisten denen alten Leuten unanständig. Idem XI Ep. Attic. 6. *Solicitum esse te cum de tuis communibusque fortunis, tum maxime de me ac dolore meo, sentio.* * Idem III offic. 11, & III Ep. 11.

Cic. pro Flac. 38. *Cum alia multa certi homines, tum hoc vel maxime moliuntur.* * Idem pro Rosc. Am. 25. & de Senect. 2. Columell. IV, 3. †

Cic. I ep. ad Quint. fr. 1. *Servos cum omnibus in locis, tum præcipue in provinciis regere debemus.* * Id. ep. ad Brut. 4. Id. XIII ep. 12. & Cæsar B. C. III, 68. 1.

Cic. I ep. 7. *Lentulum nostrum cum ceteris artibus, tum in primis imitatione tui fac erudias.* Id. XII ep. 22. *Hoc ego cum reip. causa censui, tum in primis retinendæ dignitatis tuæ.* * Id. Brut. 87.

* 7. *Cum-tum eximie.*

Nepos in Ages. 1. *Agesilaus cum a ceteris scri-*

† Nonnunquam pro *maxime* ponitur alius superlativus. Cic. pro Rosc. *Am.* 3. *Cum multa indigna, tum vel hoc indignissimum est.* Id. Brut. 35. & I Verr. 11. & pro Muren. 27.

scriptoribus, tum eximie a Xenophonte Socratico collaudatus est.

* 8. *Cum-tum* utrumque superlativo junctum.

Cic. Brut. 88. *Ea erat cum summo ingenio, tum exercitationibus maximis consecutus.* Id. I Verr. 20. *Cum auctoritas & dignitas Pisonis valebat plurimum, tum ea erat causa justissima, quod eum sibi Achæi patronum adoptarant.*

* 9. *Cum-tum certe.*

Cic. VI. Ep. 10. *Tu es cum omni gradu amplissimo dignissimus, tum certe ordinis tui facile princeps.* Id. VII. Ep. 4. *Te cum semper valere cupio, tum certe, dum hic sumus.* Id. VII. Ep. Attic. 5. *Ex victoria cum multa mala, tum certe Tyrannis existit.* Idem I Orat. 30. *Sine ardore quodam amoris, cum in vita nihil quicquam egregium, tum certe hoc, quod tu expetis, nemo unquam assequetur.*

* 10. *Cum-tum ne quidem*, vel *tum utique.*

Columella VIII. 2. *Evitentur albæ gallinæ, quæ fere cum sint molles, tum ne fœcundæ quidem facile reperiuntur.* Cic. IV ep. 2.

Varro III. de R. R. 9. *Omne ornithoboscium cum æstate, tum utique cum tempestas est, molle atque apricum eligi debet.*

* 11. *Cum causa-tum quod* vel *tum ut.*

Cic. I de Leg. 11. *Dolor in maximis malis duci-*

ducitur, cum sua asperitate, tum quod naturæ interitus videtur sequi.

Cic. de Orat. 52. *Numeris in oratione utimur cum jucunditatis causa, tum ut varietas occurreret satietati.*

12. *Cum* & *Tum* diversis verbis ejusdem, alias diversi modi copulata.

Cic. XV. 11: Debere ne mihi malui, quam tibi cui me cum studia communia beneficia paterna uaque iam ante coniunxerant; tum accedit mea quidem sententia maximum vinculum, quod ita rempubl. geri

Cum & *Tum* diversis sæpe verbis ejusdem modi copulantur. Cic. XVI. 6. *Cum tua & mea valde interest te valere, tum multis est curæ.* Idem II. 9. *Cum gratulor, tum vero quibus verbis tibi gratias agam, non reperio.* * Id. III. ep. 9. Id VI ep. 14.

Interdum modus variatur. Cic. de AR. Resp. 16. *Sic enim, jus legatorum cum hominum præsidio munitum sit, tum etiam divino jure esse vallatum.* Id. VII. Ep. Attic. 4. *Pompejus cum ante intelligeret, Cæsarem ab se plane alienatum, tum vero proxime judicavit.* * Id. de Amic. 7. Id. IV. Ep. 4.

* 13. *Cum-tum tamen.*

Cic. Brut. 64. *Historia ejus cum facile omnes vincat superiores, tum indicat tamen, quantum absit a summo.*

14. *Cum-tum-tum.*

Interdum quia plura inter se comparantur, *tum* iteratur. Cic. IX. ep. 13. *Velis per te, me hoc muneris cum ipsis amicis hominibus*

tum

tum municipio Caleno, tum Lepta quem omnibus antepono, dare. * Id. pro Rosc. Am. cap. 22. Id. pro Dom. cap. 26. & pro Muren. cap. 18.

* V. *Cum* weil - *Cur.*

Cic. IV. quæst. Acad 35. *Cum sit campus in quo possit exultare oratio; cur eam in tantas angustias & in Stoicorum dumeta compellimus?*

* 2. *Cum* weil - *itaque* rarissimum est.

Arbit. Sat. c. 41, *Hic aper cum heri summam cœnam vindicasset, a convivis dimissus: itaque hodie tanquam libertus in convivium revertitur.*

VI. *Cum* obschon, pro *Etsi - tamen.*

Interdum *cum* designat *Etsi.* Cic. I ep. 2. *Ei senatus auctoritati cum Cato & Caninius intercessissent; tamen est perscripta.* Obschon Cato und Caninius sich wieder den Rathschluß setzten, so wurde er doch nieder geschrieben. Id. I ep. 8. *Cum plus etiam contenderimus, quam possumus; minus tamen faciemus, quam debemus.* * Adde Cic. IV. ep. 6 extrem. & VI ep. 19.

* 2. *Cum* obschon - *nihilominus.*

Nepos Attic. 4. *Cum Atticus rei familiari tantum operæ daret, quantum non indiligens deberet paterfamilias; nihilominus amicis urbana officia præstitit.* Hirtius B. Alex.

Alex. L. s. 2. Livius XXVII, 26 & XXIX c. 18.

Huc pertinet illud Varronis VII. L. L. 13. *In vestitu cum dissimillima sit virilis toga muliebri stolæ; tamen inæqualitatem hanc sequimur nihilominus.*

* 3. *Cum* jungitur etiam indicativo.

Cum obschon habet etiam indicativum. Cic. IV in Verr. 5. *Hæc cum omnia facta sunt; tamen unam solam scitote esse civitatem Mamertinam, quæ publice legatos, qui istum laudarent, miserit.*

CAPUT XLVI.

De adverbio CUR.

Cur cum *causa*.

Cur sæpe cum *causa* conjungitur. Cic. pro Rosc. Com. 16. *Non fuit causa, cur tantum laborem caperes & ad me venires.* Idem pro Rosc. Am. 50. *Quodsi tibi causa nulla est, cur hunc miserum tanta calamitate affici velis: quæ ista tanta crudelitas est?* Wann du aber keine Ursach hast warum du diesen elenden Menschen in so grosses Elend setzen woltest. &c. Id. pro Cluent. 61. *Quæ causa fuit Habito, cur interficere Oppianicum vellet?* Idem pro Flac. 2. *Quid est causæ, cur non is pertimescat?* Warum solte der sich nicht fürchten.

2. Alias

2. Alias *causa* non exprimitur, ſed intelligitur. Cic. pro Cluent. c. 53. Quid eſt, cur tu in iſto loco ſedeas, was iſt das / daß du an dem Ort ſitzeſt. * add. Cic. pro Cæl. c. 20. Id. IX ep. Att. 7.

* *Cur* cum *ratione*.

Cur etiam cum *ratione* conjungitur. Cic. VI, Ep. 8. *Affert rationem, cur neget.*

* 4. *Cur* cum *argumento*.

Cur ſæpe cum *argumento* conjungitur. Cic. I. De Nat. Deor. 23. *Id ſatis magnum eſſe argumentum dixiſti, cur eſſe Deos confiteremur.* Id. III. Nat. Deor. 4. Id. I, Divin. 3.

* 5. *Cur* poſt *miror*, *quæro* &c.

Cic. VII, ep. 28. *Miror, cur me accuſes.* Es wundert mich / daß du mich ſchelten magſt. Id. II Philip. 20 & V epiſt. 12.

Cic. IX, ep. 2. *Quæres fortaſſe, cur cum hæc in urbe ſint, non abſim,* Du wirſt vielleicht fragen, warum, da dieſes in der Stadt vorgehet/ich mich nicht wegmache. Idem pro Arch. 6, & pro Sylla, 1. & I. de Nat. Deor. 22.

*7. *Cur* coarguentis, & inſtantis.

Cic. VII ad Attic. 3. *Si Reſpublica defenditur, cur ea, conſule iſto ipſo, defenſa non eſt? cur ego, in cujus cauſa Reipublicæ ſalus conſiſtebat, defenſus poſtero anno non ſum? cur impe-*

perium illi, aut cur illo modo prorogatum est? &c. Wann man vor die Freyheit der Republique ficht, warum hat man denn dieselbe nicht damahls vor Unfall bewahret, als er selbst Bürgermeister war ꝛc. Id. II. de Nat. Deor. 39, & II de Divin. 30. Livius VI, 15.

* 8. *Cur* indignantis.

Terentius Andr. V. scena 3. *Sed quid ago? cur me excrucio? cur me macero? cur meam senectutem hujus solicito amentia.* Cæsar I, B. G. 40. Cic. VII. Philipp. 4. Livius II, 34.

* 9. *Cur* prohibentis amice.

Cic. II, ep. 18. *Cur ego te velim incidere in terrores tribunitios?*

* 10. *Cur* optantis.

Cic. II, ep. 7. *Dii immortales cur ego non adsum, vel spectator laudem tuarum, vel particeps, vel socius, vel minister.* Cic. XVI. ep. Attic. 6. Id. II. ep. Attic. 19.

* 11. *Cur non* excitantis.

Planc. ad Cic. X. ep. 23. *Pro urbis salute, cur non omnibus facultatibus, quas habemus, utamur?*

* 12. *Cur-Si.*

Cic. I. de Nat. Deor. 11. *Cur quicquam ignoraret animus hominis, si esset Deus?*

CA-

CAPUT XLVII.

De præpositione DE.

1. *De* pro *ex* ad personam relatum.

De pro ex sæpe ad personam accommodatur. Cic. pro Balb. 5. *Audivi hoc de parente meo puer.* Ich habs als ein Knabe von meinem Vater gehört. Id. I, Attic. ep. 11. *Messala consul de Pompejo quæsivit, quid de Religione sentiret.* Id. pro Flacc. 20. *Fundum Cymenum Romæ mercatus est de Pupillo Meculaneo.*

2. *De* ad locum.

Alias refertur ad locum. Terent. And. III, 2. *Clamat de via.* Er schreyet auf der Strasse. Cic. de Orat. 15. *Non declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro quærimus.* Id. II. de Orat. 7. *Hominem audietis de schola.* Id. IV Verr. 38. *Verres palam de sella ac tribunali pronunciat.* Id. I. epist. Attic. 10. *De Phaselo epistolam dedisti.*

Item illa vulgata: *Exire de navi, de Sicilia abire, de Provincia decedere.* Caes. B. G. I. 2. ut de finibus suis, cum omnibus copiis exirent.

* Huc pertinet illud: *de transverso* Cic. XV. ep. Attic. 4. *De principio* Anfangs. Cic. pro Syll. 24.

* Eodem referri videtur posse illa observatio Autoris nostri:

3. *De scripto.*

De scripto contrarium habet *memoriter*. Cic. X ep. 13. *A me de scripto dicta sententia est.* Id. X Philipp. 2. *Ita dixisti, & quidem de scripto*; aus dem Buch/vom Papier. * add. IV epist. Att. 3. Idem in Brut. c. 12.

4. *De*, ad gentem, gradum, conditionem, multitudinem.

Persæpe accommodatur ad gentem, gradum, conditionem, multitudinem aliquam. Cic. pro Flac. 4. *Si quis unquam de nostris hominibus a genere isto non abhorrens fuit, me esse arbitror.* Wenn iemahls iemand von unsern Leuten jenen Leuten nicht abhold gewesen, so bin wohl ich es. * Nepos in Thras. c. 2.

Cic. de opt. g. orat. 4. *Habeatur sane orator, sed de minoribus.* Der soll zwar vor einen Redner gehalten/ aber unter die geringen gerechnet werden.

Cic. Brut. 34. *Eodem tempore accusator de plebe fuit L. Cæsulenus.* Zu derselbigen Zeit hat auch der Cæsulenus ein gemeiner Mann einen Ankläger abgegeben. * Livius VII, 17.

Cic. pro Mil. 24. *Unus de illis.* * Idem XV. ep. 2. & XVI, ep. 1. Nepos Cat. c. 3.

Item illa: *Unus de multis; Unus de septem; Unus de populo.*

5. *De,*

5. *De*, ad materiam.

Non raro ad materiam Cic. Att. lib. XIII. epist. 37. *De eodem oleo & opera exaravi nescio quid ad te.* Id. II. de Orat. 19. *Cujusmodi artificium de ipso jure Civili Crassus componi posse dicebat.* Dergleichen Kunststück man bey bürgerlichen Rechten brauchen könte.

Huc spectant illa. Cic. Parad. I. cap. 2. *Cæteri multa de suis rebus exportabant.* Die andern trugen viel von ihren Sachen mit sich weg.

* Eodem spectare mihi quidem videntur observationes illæ Auctoris:

6. *DE meo. De tuo. De suo. De nostro.* * *De publico.* * *De alieno.*

De meo, de tuo, de suo, de nostro, vulgaria videntur, sed elegantia sunt. Terent. Adelph. I sc. 2. *Filius tuus obsonat, potat, olet unguenta? de meo*, riecht er von köstlichen Salben / so gehts auf mein conto, aus meinem Beutel.

Plaut. Bacch. I. sc. 1. *Ad eam operam facere sumtum de tuo.* Du soltest noch darzu aus deinem Beutel das Geld hergeben.

Senatus decrevit, ut stipendium miles de publico acciperet, cum ante id tempus de suo quisque functus eo munere esset. Livius IV, c. 59. extrem. Cic. XVI ep. Att. 17.

Plaut. Trucul. I sc. 2. *De nostro sæpe edunt.*

* Cic. V Verr. 44. *Apronius quotidie solitus est non modo in publico, sed etiam de publico convivari.* Livius I c. 20, Id. II c. 16.

* Livius III c. 1. *Possessores & magna pars patrum querebantur, principem civitatis largiendo de alieno popularem fieri*, mit Verschenckung anderer Leute Güter.

* Nonnunquam tamen significatio harum locutionum a pecuniis ad alia transfertur. Cic. IV epist. 3. *Quod exemplo fit, id etiam jure fieri putant, & aliquid, atque adeo multa addunt & afferunt de suo.*

* Huc refer cum præpositio *de* substantivo adjungitur, quod propter præcedens substantivum in genitivo poni debebat. Terent. Heaut. act. IV. scen. I. *Puella est expers partis de nostris bonis.* Palladius I, 35. & I, 43.

* *DE* finem notat & causam impellentem.

7. (* *DE* notat partem temporis, quo aliquid fit, & post quod aliquid fit.

Interdum ad tempus. Cic. IV ep. Attic. 3. Milo in comitium de nocte venit. Milo ist des Nachts gekommen. Idem pro Mur. 19. *Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas.* Id. II ad Q. Fr. ep. I. *Fac si me amas ut considerate diligenterque naviges de mense*

De-

Decembri. Cæſar lib. 1. de B. Civ. 63. ſ. 3. *Cum de tertia vigilia Petrejus atque Afranius caſtra moviſſent, repente ſeſe equites ad noviſſimum agmen oſtendunt.* Um die dritte Nachtwache mit dem Lager aufgebrochen.

* *DE* ad tempus, poſt quod aliquid fit. Livius V, 48. *Diem de die proſpectabat Capitolinus, ecquod auxilium ab dictatore appareret*, Einen Tag nach dem andern. Plaut. Moſt. III, 2. *Non bonus ſomnus eſt de prandio.*

8. *De* pro *Super* ὑπὲρ.

Cum de legatis agitur, *De* uſurpatur ad ſignificandum materiam aut cauſam legationis. Cic. lib. I offic. c. 13. *Regulus de captivis commutandis Romam miſſus eſt.* Id. in Brut. 90. *Dictatore Sylla, Molo legatus ad ſenatum de Rhodiorum præmiis venerat.* Idem illa. *Legati de pace.* Cæſar B. G. II 6. ſ. 4. *de captivis redimendis.* &c.

9. *De* pro *propter.*

Etiam ad cauſam declarandam adhiberi ſolet. Ter. Hecyr. act. V. ſc. 1. *Non hoc de nihilo eſt, quod Laches me nunc conventam expetit.* Das iſt nicht umſonſt, daß Laches ſich um meine converſation bewirbt. Plaut. Truc. act. 4. ſc. 2. *de nihilo iraſci.* Vergebens und um nichts zürnen. Cic. III. Verr. 30. *Flebat uterque non de ſuo ſupplicio, ſed pater de filii morte; de pa-*

Cic. Fam. XI epi. 2. Maxi mo de nobis t... more ſublato ... Flecuntur amici noſtri.

patris filius. Item illa vulgata: *Gravi de causa, certis de causis, quibus de causis; maximis justissimisque de causis.*

10. *De*, pro *quod attinet ad.*

Sæpissime usurpatur pro *quod attinet ad* Cic. I, ep. 1. *Hortensii sententia cedit religioni de exercitu.* Des Hortensii Meynung gehet dahin, daß man so viel es die Mitführung einer Armee betrifft/ nicht wider die Sibyllinischen Bücher handeln soll. Id. X ep. Attic. 1. *De pace sentio simulationem esse apertam.* Was den Frieden betrifft/ so halte ich davor/ daß es nur ein verstelltes Wesen sey. Huc revocari possunt illa: *De facie novi.* Cic. in Pis. 32. *Virtutem, tu ne de facie quidem nosti.* Du kennest die Tugend nicht einmahl dem Gesichte nach.

* *DE* pro *secundum.*

11. *a. De consilio. De sententia alicujus.*

Jungitur sæpe cum *consilio & sententia.* Cic. XII ep. 3. *Non dubitant, quin omnia de meo consilio, & vos fecissetis, & Canutius faceret.* Id. VI. ep. Attic. 3. *Q. Cicero solet aperire de consilio meo.* Auf mein Einrathen. Nach meinem Rath. * Ter. Phorm. III, 1.

Caes. BG. VII. 5. Aedui de consilio legatorum, quos Caesar ad Exercitum reliquerat, copias equitatus peditatusque subsidio Biturigibus mittunt.

Cic. pro Rosc. Am. 10. *De amicorum cognatorumque sententia Roscius Romam confugit.* Id. II de Fin. 31. *Epicurus diligenter sanxit, ut hæredes sui de Hemarchi sententia dent, quod satis sit, ad agendum diem natalem suum.*

suum. Item illa: *De concilii sententia.* Cic. IV. ep. Attic. 2. *De communi sententia.* Cic. III. offic. 20. Nach dem einhelligen Schluß ihrer aller.

* 12. β. *De more.*

Sueton. Galb. 18. *Galbæ milites allocuturo castrensis sella de more posita pro tribunali, perverse collocata est.* Nach dem Gebrauch / wie es gebräuchlich. Id. in Tit. 5. Plinius VII c. 30.

* 13. γ. *De compacto.*

Plaut. captiv. III, 1. *Scivi extemplo, rem de compacto geri.* Daß sie es so mit einander abgeredet.

14. *De industria.*

De industria, est *dedita opera.* Mit Fleiß fürsetzlich. Cic. IV de Finib. 1. *Quædam non obscure ab illis dicuntur de industria, sed inest in rebus ipsis obscuritas.* Sie reden nicht mit Fleiß dunckel. Id. Orat. c. 44. *de industria id faciendum fuit.* * add. I offic. 7. & I offic. 33. Terent. Andr. IV sc. 5. Vellejus I c. 2. s. 2.

15. *De integro* pro *denuo.*

De integro idem quod *denuo.* Cic. IV, 56. in Verr. *Metellus dicit de integro sibi creari placere censores.* Id. Attic. XIII, ep. 49. *Gratulari de integro.* Id. XII ep. 29. *De integro incidere in morbum.* Id. XIII ep. Att. 27.

Isti ita multa mutari volunt, ut mihi de integro scribendi causa non sit.

* 16. *De improviso* unversehens.

Cæsar B. Gall. II, c. 3. ſ. 1. *Cæsar eo de improviso celeriusque omnium opinione venit.* Terent. Andr. II, 2 & Heaut. II, 3. Cic. pro Rosc. Am. 52.

*17. *De* refertur ad commutationem conditionis raro.

Justinus VII, c. 2. ſ. 11. *Macedones miseratio infantis regii tenebat, quem si victi forent, captivum de rege facturi videbantur.* Aus einem Könige einen Gefangenen.

* *DE* omissum.

Vid. P. Manutii Not. ad Cic. libr. I. in Verrem Act. II. c. 16. edit. Graev. Tom. I. pag. 109. Item praefatiū ad Or. pro Cluentio. ed. Graev. Tom. I. P. II. p. 504.

** P. *De* dissimulatur in his formulis. Terent. Andr. III sc. 2. *Quid me fiet.* Cic. Verr. *Quid hoc homine faciatis?* Sed sciamus, etiam hanc loquendi rationem esse latinam: *quid de me fiet?* Cic. II ep. Att. 5. *Quid de P. Clodio fiat, rescribe.*

CAPUT XLVIII.

De adverbiis DEIN, DEINCEPS, DEINDE.

I. *De adverbio DEIN.*

* 1. -- *Dein* -- *exin.*

Tacitus II Annal. 16. ſ. 3. *Noster exercitus sic incessit: auxiliares Galli Germanique in-*

infronte; post quos pedites sagittarii; dein quatuor legiones & cum duabus prætoriis cohortibus Cæsar; exin totidem aliæ legiones.

* 2. -- *Dein-postremo* vel *postremum.*

Livius XLV, 1. *Murmur populi totam spectacula pervasit; devictum regem esse. Dein fremitus increbuit: postremo clamor plaususque exortus.* Adde Tacitum III. Ann. 66. s. 5. & Ann. I. 73. s. 1. & II. Ann. 3,2.

Tacit. II. Annal. 62. s. 4. *Negotiatores jus commercii, dein cupido augendi pecuniam, postremum oblivio patriæ, suis quemque ab sedibus hostilem in agrum transtulit.*

* 3. -- *Dein-mox-postremo* rarum.

Tacitus I Hist. 15. s. 2. *Augustus sororis filium Marcellum, dein generum Agrippam, mox nepotes suos, postremo Tiberium Neronem privignum, in proximo sibi fastigio collocavit.*

*4. *Dein, postquam* historicum est.

Dein comitem habet interdum *postquam.* Livius VI, 29. *Primo impetu ac clamore dissipati ordines sunt Prænestinorum. Dein, postquam nullo loco constabat acies, terga vertunt.* Id. IX c. 31.

* 5. - *Dein-dein* rarissimum est.

Plinius V c. 32. *Ea appellata est Cronia, dein Thessalis, dein Maliande, & Strymonis.*

 *6.

* 6. *- Dein - tunc - poſtea* rarum eſt.

Plinius XIX c. 8. *Lepidium ſeritur a Favonio, dein cum fruticavit, juxta terram præciditur: tunc runcatur ſtercoraturque per biennium hoc: poſtea iisdem fruticibus utuntur, ſi non ſævitia hiemis ingravat.*

* 7. *Dein* de gradibus præſtantiæ.

Dein rarius deſcenſum a nobilioribus rebus ad ignobiliores ſignificat. Plinius XXI c. 6. *Prima nobilitas Cilicio croco, & ibi in Coryco monte: dein Lycio, monte Olympo: mox Centuripino Siciliæ.* Id. XXI c. 18. Id. XXI, cap. 21. Id. XXV c. 15. & XXVIII c. 9. & XXXVII c. 9.

II. *DEINCEPS.*

Deinceps ex *Dein* & *capio* factum proprie eſt *unus poſt alium*, eines nach dem andern/ nach der Reihe. Cic. II epiſt. 18. *Illos tres fratres ſummo loco natos te nolo habere iratos, quos video deinceps Tribunos plebis per triennium fore.* Id. IV Tuſc. 2. *Cato dixit, morem apud majores hunc epularum fuiſſe, ut deinceps, qui accubarent, canerent ad tibiam clarorum virorum laudes, atque virtutes.* Id. VI de rep. c. 7. *Etiamſi cupiat proles futurorum hominum deinceps laudes unius cujusque noſtrum a patribus acceptas poſteris tradere; tamen propter eluviones exuſtionesque terra-*

rum

rum ne diuturnam quidem gloriam assequi possumus. * Id. I Divinat. c. 30. & I off. 45. Livius XXVI, 20.

* 2. *Deinceps* post ablativos consequentiæ.

Cic. Offic. II c. 15. *Expositis adolescentium officiis, deinceps de beneficentia dicendum est.*

3. *Deinceps* pro *deinde.*

Interdum usurpatur pro *deinde*; Hernach/ nun ferner. Cic. I offic. 14. *De justitia dictum est; deinceps, ut erat propositum, de liberalitate dicendum.* Id. IV Philipp. 4. *Deinceps laudatur provincia Gallia.*

* 4. *Principes - proximi - deinceps.*

Cic. I offic. 17. *Principes sunt patria & parentes: proximi liberi, totaque domus: deinceps bene convenientes propinqui.*

III. *De adverbio DEINDE.*

I. *DEINDE.*

Est adverbium ordinis, atque interdum sæpius iteratur. Cic. III ep. 7. *An ego tibi obviam non prodirem? primum Appio Claudio, deinde, Imperatori, deinde more majorum, deinde, quod caput est, amico.* * Id. I Invent. 26.

* 2. *Deinde non præmisso* primum.

Sæpe *deinde* ponitur, etiamsi non præmittatur *primum*. Cic. III. cont. Catil. 3. *Horum scelerum machinatorem Cimbrum Gabinium sta-*

statim ad me vocavi: Deinde item arcessitur Statilius: & post eum Cethegus, tardissime autem Lentulus venit. Id. VI. ep. 13. IX. ep. 24. Livius IV, 3.

* 3. - *Deinde - postea* vel *postremo.*

Saepe omisso *primum* ponitur *deinde* & mox *postea.* Cic. Brut. 67. *Is cum satis floruisset adolescens, minor haberi est coeptus postea. Deinde ex virginum judicio magnam laudem est adeptus: postea quantum detraxit & studio, tantum amisit ex gloria.*

Tacitus Ann. XIV c. 17 s. 2. *Oppidana lascivia invicem incessentes probra, deinde saxa, postremo ferrum sumsere.*

* 4. - *Deinde - mox.*

Plinius VI c. 30. *Universa gens Aetheria appellata est, deinde Atlantia, mox a Vulcani filio Aethiopia.*

* 5. - *Deinde - deinde - Post - Tum.*

Cic. I leg. Agr. 2. *Tribuni jubent venire agros Attalensium: deinde agros in Macedonia regios: deinde agrum Corinthium; post autem agros in Hispania apud Carthaginem novam; tum ipsum veterem Carthaginem vendunt.*

* 6. - *Deinde - post haec - novissime.*

Celsus de re med. praefat. *Hi qui rationalem medicinam profitentur, haec necessaria esse pro-*

proponunt, abditarum & morbos continentium rerum notitiam, deinde evidentium, post hæc etiam naturalium actionum, novissime partium interiorum.

* 7. - *Deinde - tum - tum - post hæc.*

Celsus II c. 18. *Aqua levissima pluvialis est, deinde fontana, tum ex flumine, tum ex puteo, post hæc ex nive aut glacie; gravior his ex lacu, gravissima ex palude.*

*Huc pertinet illud Celsi ib: *Piscium gravissimi sunt, ex quibus salsamenta fieri possunt: deinde qui quamvis teneriores, tamen duri sunt: tum plani; post quos etiam leviores, lupi mullique & post hos omnes saxatiles.*

* 8. - *Deinde - tum* - &c.

Celsus III, 7. *Vomitus post febrem eliciendus est; deinde dandus cibus ex levissimis; tum is dormiat; postero quoque die, si febris manet, abstineat.* Id. VI c. 11.

* 9. -- *deinde* octies repetitum - *postremo.*

Vide Cic. II de Invent. 49. *Ex quo conficitur, ut, si leges tuæ conservari non possint, quia discrepent inter se; ea maxime conservanda putetur, quæ ad maximas res pertinere videatur. Deinde utra lex posterius lata sit; nam postrema quæque gravissima est. Deinde utra lex jubeat aliquid, utra permittat. Deinde in utra lege, si non obtemperatum sit, pœna statuatur, aut in utra major*

pœna

pœna ſtatuatur. Deinde utra lex jubeat, utra vetet. Deinde utra lex de genere omni, utra de parte quadam ſcripta videatur. Deinde ex lege utrum ſtatim fieri neceſſe ſit, an habeat aliquam moram, & ſuſtentationem. Deinde operam dare, ut ſua lex ipſo ſcripto videatur niti. Deinde ſuæ legis ad ſcriptum ipſam ſententiam quoque adjungere. Poſtremo facere, ſi cauſa dabit facultatem, ut noſtra ratione utraque lex conſervari videatur.

* 10. *Deinde - inde.*

Cic. IX ep. 21. *Hunc ſecutus eſt curſor homo valde honoratus: deinde L. Maſſo ædilitius: inde multi Maſſones.*

* 11. - *Deinde - Mox - Exin* &c.

Sueton. Auguſt. 19. *Conjurationes alias alio tempore detectas compresſit, Lepidi juvenis, deinde Varronis, mox Egnatii, exin Planci; ac præter has Andaſii, Themaſini, Epicadi, ex gente Parthica Hybridæ, ad extremum Telephi mulieris Servi nomenclatoris.*

* 12. *Deinde poſt* vel *poſtea.*

Deinde poſt & *poſtea* conjunguntur per Pleonaſmum. Vellejus II c. 23 ſ. 3. *Major pars nobilitatis ad Sullam in Achaiam ac deinde poſt in Aſiam perfugit.*

Livius XLI, 24. *Legati deinde poſtea misſi ab rege, cum Megalopoli concilium eſſet.* Celſus

ſus III,4. & III c. 20. & V c. 28. de Anachord. & VII, 18.

* 13. *Deinde tum.*

Deinde tum conjunguntur per Pleonaſmum Varro V, L. L. 6. *Actionum trium, primus agitatus mentis: quod primum ea quæ ſumus acturi*, cogitare *debemus; deinde tum* dicere; *ac poſtremo* facere.

* 14. *Deinde, cum.*

Particulam *deinde* nonnunquam proxime ſequitur *cum*. Livius III, 47. *Deinde cum Claudius iret ad prebendendam virginem; Virginius intentans in Appium manus, Icilio, inquit, Appi, non tibi filiam deſpondi.*

* 15. *Deinde, poſtquam. Deinde, poſteaquam.*

Interdum particulæ *deinde* adhæreſcit *poſtquam*. Livius III,66. *Latinum primum agrum populati ſunt: deinde poſtquam ibi nemo vindex occurrebat, tum vero ad mœnia ipſa Romæ acceſſere.* Id. VI, 13. VII c. 37 VIII c. 8. XLII c. 7 & 55.

Celſus VII præf. *Deinde, poſteaquam diducta ab aliis habere profeſſores ſuos cœpit Chirurgia, in Aegypto quoque increvit.*

* 16. *Deinde, ubi.*

Livius VII, 14. *Duces Gallorum primo credebant, non deſcenſuros in æquum Romanos; dein-*

deinde ubi degressos repente viderunt, & ipsi avidi certaminis in prælium ruunt.

* 17. *Deinde* post Imperativum,

Deinde sæpe & eleganter sequitur Imperativum. Cic. V. Verr. 16. *Aspice ædem Castoris; deinde, si audes, fac mentionem innocentiæ.* Id. Ibid. *Codicis lituras tui contemplare in Sthenii Thermitani nomine; deinde aude te dicere diligentem.*

* 18. *Optimus-deinde* &c.

Deinde nonnunquam declarat ignobiliorem gradum excellentiæ. Plinius XXV c. 11. *Hyssopum optimum est Cilicium e Tauro monte, deinde Pamphilium ac Smyrnæum.* (Id. XXV c. 15. *Maxima vis natæ Susis Parthorum, mox Laconicæ, Creticæ, Asiaticæ. In Græcia vero Megaricæ, deinde Atticæ.*)

* 19. *In primis - deinde.*

Palladius I c. 12. *In primis studendum est in agresti fabrica, ut multa luce clarescat: deinde ut partes temporibus divisas congruis cœli regionibus offeramus.*

* Huic geminum est illud Palladii libr. I c. 33. *Stercus Asinorum primum est maxime hortis, deinde ovillum & caprinum & jumentorum.*

* 20. *Optimus - deinde - postea* vel *posthac.*

Plinius XIV c. 20. *In oriente optimam te-*

tenuissimamque terebinthi resinam fundunt; deinde lentisci, quam & mastichen vocant; postea cupressi, acerrimam sapore.

Columell. XI c. 2. *Optima manubria sunt ilignea, deinde carpinea, post hæc fraxinea.*

* 21. *Optimus -- deinde -- tertius.*

Celsus III, 5. *Optimum cibo tempus est, febre finita; deinde cum decessio ejus consistit; tertium si necesse est, quandocunque decedit.*

22. *Optimus - deinde - minime.*

Celsus VI, 6. de ocul. extr. offens. *Eorum sanguis nostros quoque oculos ab externo casu commodissime tuetur, hoc ordine, ut sit hirundinis optimus, deinde palumbi, minime efficax Columbæ & illi ipsi & nobis.*

* 23. *Maximus - deinde - tum.*

Celsus VIII c. 1. *Foramina intra caput maxima oculorum sunt, deinde narium, tum quæ in auribus habemus.*

* 24. *Inprimis - deinde - postremo.*

Plinius IX c. 28. *Piscium quidam sanguine carent. Sunt autem tria genera; in primis quæ mollia appellantur: deinde contecta crustis tenuibus; postremo testis conclusa duris.*

CAPUT XLIX.

De adverbio DEMUM & DENIQUE.

Demum idem eſt, quod *tandem*, præſertim cum interrogationi jungitur, & vim habet gravius inſtandi. Cic. V Tuſc. 37. *Jam vero exilium, quantum demum a perpetua peregrinatione differt?* Was iſt denn wohl vor ein Unterſchied?

* 2. *Demum* extra interrogationem pro *tandem*.

Juſtin. I, c. 7, 5, 2. *Domitis demum plerisque cum Cyrus adverſus Babylonios bellum gereret, Babyloniis Crœſus in auxilium venit.*

3. Cæteroqui uſurpatur pro *Denique*. Cic. XVI ep. Att. 3. *Nunc demum reſcribo his literis, quas mihi miſiſti.* Nun antworte ich erſt auf den Brief. * Terent. Adelph. V, 3. Cic. X ep. 31. Terent. Heaut. II, 3.

* 4. *Tum demum.*

Tum adjunctum habet nonnunquam *demum* Cic. IX ep. Att. 12. *Si Cnejus Italiam relinquet, faciet omnino male: ſed tum demum conſilia noſtra commutanda erunt.* Plaut. Mil. act. IV ſc. 8.

** *Demum* pro *duntaxat*. Trajan. ad Plin. X ep. 33. *Nobis utilitas demum ſpectanda eſt.* Buchn. ibid.

II. *DE-*

II. DENIQUE.

Denique eſt *ad extremum* : ac proprie locum habet in extrema parte enumerationis. Cic. poſt red. ad Quir. 7. *Pompeji oratio fuit tripartita. Primum vos docuit, meis conſiliis remp. eſſe ſervatam. Tum in perorando poſuit, vos rogari a ſenatu, ab equitibus, ab Italia cuncta. Denique ipſe ad extremum pro mea vos ſalute rogavit* †. Id. II Orat. 78. *Nihil eſt denique in natura rerum omnium, quod ſe univerſum profundat, & quod totum repente evolet.* Kurtz von der Sache zu kommen ſo iſt nichts in ꝛc. †† * Id. IX ep. Att. 13. & pro Mil. 8. & pro Arch. 6.

* 2. - *Denique-poſtremo.*

** Aliquando & ante extremam partem occurrit *denique*. Cicero II Agr. 23. *Omnes urbes, agri, regna denique, poſtremo etiam vectigalia veſtra venierint.* Id. II ep. 15. *Denique nunc ſolicitus non ſum. Poſtremo potentiſſimorum exemplo, adoleſcentem non tam alli-*

lice-

† Ergo Autor in hoc exemplo pleonaſmum eſſe putavit. Mihi vero diſcernendum *denique* a particulis *ad extremum* videtur.

†† Hoc exemplum alterum minus ad probandum accommodatum videtur.

licere volui quam alienare nolui. * Id. III Nat. Deor. 9, & II Catil. 11.

3. Sæpe tamen usurpatur pro *demum* Cic. II Orat. 77. *Hisce omnibus rebus consideratis, tum denique id, quod primum est dicendum, postremo soleo cogitare, quo utar principio.* Id. IX ep. 14. *Quis putabat ad eum amorem posse aliquid accedere? tantum accessit, ut nunc denique amare videar, antea dilexisse.* Id. pro Quint. 31. *Obsecrat te, ne is, de cujus officio nemo unquam dubitavit, sexagesimo denique anno macula turpissimaque ignominia notetur.* * Id. IX ep. Att. 2. & I Catil. 2. & X ep. F. 10.

* 4. *Denique* pro *omnino*, ja gar überhaupt, mit einem Wort.

Denique sæpiuscule significat *omnino*, gar. Cic. IV Verr. 23. *De Epicrate, qui antequam in jus aditum esset, antequam denique mentio controversiæ facta esset, discesisset; putabant nihil agi posse*; Weil er ehe als der Procesſ angegangen/ ja gar ehe man von der streitigen Sache das geringste gemeldet rc. Id. pro Quint. 16 & IV Verr. 51 & IV Verr. 69 & VII Verr. 27, & pro Quint. c. 19, 21.

* 5. *Denique* pro *summum* positum videtur in Or. pro Rosc. Am. c. 37. *Nonne satis fuit*

fuit his gratias agi? denique, ut perliberaliter ageretur, honoris aliquid haberi? Wäre es nicht gnug gewesen, wann man ihnen Danck gesaget; oder zum höchsten, wenn man sehr holdseelig hätte seyn wollen/eine Ehre angethan hätte?

* 6. *Denique* post duos ablativos consequentiam designantes.

Cic. de fat. c. 14. *Causis efficientibus quamque rem cognitis, potest denique sciri, quid futurum sit.*

CAPUT L.

De adverbio DIU.

Diu est *per longum tempus*. Cic. I Verr. 23. *Quæ sigillatim ac diu collecta sunt, uno, tempore universa perdimus.* Was eintzeln und in langer Zeit gesammlet worden, verliehren wir alles zusammen auf einmahl. *Id. V ep. Att. 20, & pro Milon. c. 2.

2. *Diu* cum tempore præsenti.

Cum actio adhuc durat, *diu* cum præsenti tempore copulatur. Cic. I de Orat. 31. *Omnia jam ex ipso, quæ diu cupimus, cognoscemus.* Was wir nun schon lange Zeit zu wissen verlangen/ werden wir anietzo von ihm selbst vernehmen.

* 3. *Diu ad postremum* vel *postremo.*

Just. III, 6. §. 9. *Diu varia victoria fuit, ad postremum æquo Marte utrinque discessum.* Id. IV, 6. §. 6. & VI. 2. §. 12.

Livius V, 8. *Diu in medio cæſi milites; poſtremo, deſertis munitionibus, perpauci in majora caſtra pertenderuut.* Id. XXIII, 40. XLIV, 42. Juſtin. X, 3. ſ. 6.

* 4. *Diu-poſt* vel *tandem.*

Sueton. in Auguſt. 98. *Tiberium diu ſecreto ſermone detinuit Auguſtus, neque poſt ulli majori negotio animum accommodavit.* Tacit. XI, Ann. 18. ſ. 2.

Huc pertinet illud Plin. XIII c. 1. *Irinum Corinthi diu maxime placuit, poſtea Cyzici.*

Livius III c. 50. *Flens Virginius diu vocem non miſit: tandem ordine cuncta, ut geſta erant, expoſuit.* Adde eund. XXXVIII, 11. XXXIX, 12. Sueton. in Claud. c. 21 & Cæſar. c. 31 & Tiber. c. 42

* 5. *Diu-jam*, vel *nunc jam*, vel *nunc.*

Livius II, 44. *Diu ſuſtentatum id malum Patrum conſiliis, jam ad extremum venit.*

Cic. III. Philip. 14. *Nimium diu teximus, quid ſentiremus: Nunc jam apertum eſt.*

Cic. XI. Philip. 15. *Diu legiones Cæſaris viguerunt, nunc vigent Panſæ.* Huc adde, ſis, Tacit. Ann. VI, 48, 2.

* 6. *Diu-nunquam. Diu-ſæpius. Diu-ſemper.*

Tacitus IV, 31, 5. *Claudii principis amici-*

citia diu prospere, nunquam bene usus est Suilius.

Sueton. Tiber. c. 33. *Tiberius etsi principem varium diu, commodiorem tamen sæpius exercuit.*

Cic. I. Tusc. quæst. 31. *Diu mansuros ajunt animos, semper negant.* Das sagen sie wohl/ daß die Seele lange Zeit bleibe/ aber sie geben nicht zu/ daß sie ewig daure.

* 7. *Diu-mox* vel *repente*, vel *statim.*

Tacit. XIV, 19, 2. *Servilius diu foro, mox tradendis rebus Romanis celebris.* Plinius XIII c. 1.

Tacit. I Histor. 66. s. 3. *Valens diu sordidus, repente dives, mutationem fortunæ male tegebat.*

Pallad. Septemb. 10. *Humor nec statim præcipitari cogitur, nec diu debet inhærere.*

* 8. *Diu-dein. Diu-Dein-mox.*

Tacit. Ann. II, 74, 1. *Inter Vibium Marsum, & Cnejum Sentium diu quæsitum: dein Marsus Seniori & acrius tendenti Sentio concessit.*

Tacit. I Ann. 20, 4. *Rufus diu manipularis, dein centurio, mox castris præfectus, antiquam duramque militiam revocabat.*

9. *Diu multumque.*

Diu sæpe jungitur cum *multum*, ut significetur & diuturnitas temporis, & assiduitas vel ar-

attentio actionis. Cic. in Orat. I. *Utrum difficilius aut majus esset negare tibi sæpius idem roganti, an efficere id quod rogares, diu multumque dubitavi.* Id. IV. ep. Attic. 12. *Libri Oratorii diu, multumque in manibus fuerunt.* Id. de Senec. 3. *Artes in omni ætate cultæ, cum multum diuque vixeris, mirificos afferunt fructus.* Id. pro Syll. 26. *Hæc diu, multum & multo labore quæsita, una eripuit hora.*

** 10. Pro hoc Apulejus dixit *diu diuque* XI Metam. *Hac experrectus imagine diu diuque apud cogitationes meas volvebam, qui rei portenderet.* Quod etsi in auctore non satis probatæ dictionis, non asperner. Eadem enim forma *jam jamque, magis magisque, nimium nimiumque* Latinissimi dixerunt. Vid. Colv. not. ad Apul. p. 95.

* 11. *Diu est, cum.*

Plaut. Merc. III, 1. *Illi haud sane diu est, cum dentes exciderunt.* Es ist noch nicht lang, daß ihr die Zähne ausgefallen sind.

* 12. *Diu noctuque.*

Tacitus XV Annal. 12, 6. *Continuum diu noctuque iter properabant.* Idem II. Hist. 5, 1.

* 13. *Diu- donec.*

Diu succinum inter cætera ejectamenta maris jacebat, donec luxuria nostra dedit nomen.

* 14. *Diu-*

* 14. *Diutius* pro *Diu.*

Diutius ſæpe & eleganter ponitur pro *diu* Cic. pro Roſc. Am. c. 8. *Ne diutius vos teneam, judices, ſocietas coitur.* Id. de Amic. c. 28. & III. Catil. 12. & XI ep. Attic. 3.

*15. *Diutius-donec.*

Tacitus I. Hiſt. c. 9. 2. *Inferioris Germaniæ legiones diutius ſine conſulari fuere: donec miſſu Galbæ, Vitellius aderat.*

* 24. *Diutius-quam quoad.*

Cic. pro Dom. 53. *An ſperaſti rempublicam diutius, quam quoad mecum ſimul expulſa careret his mœnibus, id eſſe laturam?*

CAPUT LI.

De adverbio DONEC & DUM.

I. DONEC.

Donec eſt *quoad.* Plaut. Amph. II, 1. *Non credebam primo mihimet Soſiæ, donec Soſia ille egomet & fecit, ſibi uti crederem.* Terent. Adel. IV, 6. *Domi certum eſt obſidere usque, donec redierit.* So lange biß er wieder kömmt.

* β. *Donec* cum verbo *expecto, maneo* &c.

Livius IV, 13. *Increpabant novos Conſules, quod expectaſſent, donec a præfecto annonæ tanta res ad ſenatum deferretur.* Tacit. I Ann. 67, 1. † * γ. *Do-*

† Ita ſæpius loqui licere puto, etſi pauca exempla

* γ. *Donec prius.*

Livius V c. 17. *Nunquam desitum interim turbari, comitia interpellantibus tribunis plebis, donec convenisset prius, ut major pars tribunorum militum ex plebe crearetur.*

2. *Donec* pro *quamdiu.*

Raro usurpatur pro *quamdiu* Ovid. I. Trist. 8. *Donec eris felix, multos numerabis amicos.* * Livius II, 24. & II. 49. & IV, 60. Tacit. XIV Annal. 50, f. 3. & XV, c. 64, 2.

* β. *Donec - dein.*

Tacitus I c. 51, 5. *Hostes donec agmen per saltus porrigeretur immoti; dein latera & frontem modice adsultantes, tota vi novissimos incurrere.*

* γ *Donec-postquam.*

Livius VI, 13. *Donec armati confertique abibant, peditum labor in persequendo fuit: Postquam jactari arma passim animadversum est, tum equitum turmæ emissæ.*

3. D † Veteres *donicum* dixerunt. Linac. libr. I. pag. 95. Cato: *Sed usque licebit vellas, donicum in semen videris ire.* Pertendit Gifanius etiam Ciceronem hac voce usum. Taubm. ad Plautum p. 617. Schott. ad Nepot. Hamilc. n. 4. Lambin. ad Lucret. p. 279.

II. DUM

proferam. Usitatius tamen est *dum* cum *expecto*.

II. *DUM.*

I. *α. Dum* pro *donec.*

Dum interdum ponitur pro *donec* ſive *quoad.* Colum. II c. 11. *Cicera paulum aqua maceratur, dum lenteſcat.* Cic. pro Flacc. 17. *Flaccus valuit tamdiu, dum huc prodiret.* So lange biß er hieher getreten. *Id. pro Mil. c. 20. Id. XI epiſt. Att. 21.

β. *Dum* cum *usque* & *usque eo.*

Interdum cum *usque* & *usque eo* jungitur. Cic. III Verr. 5. *Fateatur, ſe hominem privatum prædonum duces vivos, usque, dum per me licuerit, tenuiſſe*, daß er als eine privat-Perſon die Häupter der Straſſenräuber ſo lange aufbehalten habe, als er es vor mir hat thun können. Id. II Nat. Deor. 49. *Platalea usque eo premit earum avium capita mordicus, dum illæ captum amittant, id quod ipſa invadat*, beißt dieſelbe Vögel ſo lange in den Kopf/ biß ſie ihre Beuthe fahren laſſen, wornach ſie ſodann ſelbſt ſchnappet. Lege *usque eo.*

γ. *Dum* biß cum verbo *Expecto, Operior, Moror, retineo* &c.

Perſæpe cum verbo *expecto Dum* jungitur. Cic. VII ep. Att. 1. *Expecta, amabo te, dum Atticum conveniam.* Id. I epiſt. Att. 1. *De Aufidio & Palicano non puto te expectare, dum ſcribam.* Id. X, ad Attic. 3. *Ego in Arcano operior, dum iſta cognoſco.* Biß ich jene Sachen erfah-

fahre. * Cæsar B. G. VIII,28,1. Livius XXVII, 42. IV, 21. Terent. Phorm. V sc. 8. Colum. XII c. 9.

* *δ. Dum* biß post *nomina.*

Dum sequitur interdum nomina tempus significantia. Cæsar B. C. I. cap. 87. s. 1. *Cæsar ex eo tempore, dum ad flumen Varum veniatur, se frumentum daturum pollicetur.* Cic. IV. Quæst. Tusc. 36. *Ulciscendi vim differant in tempus aliud, dum defervescat ira.* Terent. Phorm. act. 3. sc. 2. Livius XXX,16.

2. *Dum* pro *Quamdiu* so lange.

Plerumque vero significat *Quamdiu.* Cic. I de leg. 1. *Dum latinæ loquentur literæ, quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicatur.* Id. pro Rosc. Am. 43. *Dum præsidia ulla fuerunt, in Syllæ præsidiis fuit.* Id. Ibid. 32. *Dum hominum genus erit, qui accuset eos, non deerit: dum civitas erit, judicia fient.* So lang die Welt stehen wird, wird es immer Leute geben/ welche ꝛc. * Idem III Catil. 7.

* *β. Dum* so lange - *postea.*

Cic. pro Muren. 12. *Hæc dum erant occulta, necessario ab eis, qui ea tenebant, petebantur. Postea vero pervulgata inanissima prudentiæ reperta sunt.*

* *γ. Dum*

* γ. *Dum* ſo lange-*poſtquam.*

Tacit. Annal. III, 21, 4. *Dum ea ratio Tacfarinati fuit, irritum feſſumque romanum impune ludificabatur: Poſtquam deflexit ad maritimos locos, illigatus præda ſtativis caſtris adhærebat.*

* δ. *Dum* ſo lange, - : *nunc*, vel *nunc vero.*

Dum conjungitur interdum cum *nunc* Cic. XII ep. Att. 19. *Dum illud tractabam, quaſi fovebam dolores meos: nunc omnia reſpuo.* Terent. Andr. I ſc. 2. Cic. I Quæſt. Acad. c. 3.

3. *Dum* noch pro *adhuc.*

Quoties *non* aut *nihil*, (*aut *neque*, aut *haud*, aut *nullus*, aut *vix*) antecedit, *dum* uſurpatur pro *adhuc*. Cic. II epiſt. 6. *Nondum erat auditum te ad Italiam adventare.*

Cic. XII, 7. *Quanquam nihildum audieramus nec ubi eſſes, nec quas copias haberes, tamen &c.* Wiewohl wir noch nicht gehöret hatten / *&c.* * Idem III. Catil. 3. & Sueton. in Cæſ. 7.

* Cic. III. epiſt. ad Q. Frat. 8. *Ejus rei maturitas neque dum venit, & tamen jam appropinquat.* Id. I. epiſt. Attic. 4. & pro Cluent. 27. XIV, ep. ad Attic. 10.

*Liv. X. 6. *Samnitem, haud dum fœderis novi pœnitebat.* Idem II, 52. X, 25. XXII, 12. XXVIII, 2.

Li-

*Livius III. 50. extrem. *Deerat qui daret reſponſum, nullo dum certo duce, nec ſatis audentibus ſingulis invidiæ ſe offerre.* Id. VII, 33. IX c. 12. XXIX c. 11.

Vix dum vid. infra in *Vix*.

Huc fortaſſe pertinet illud Ciceronis Libr. XIII. epiſt. ad Attic. 31. *Cum poteris igitur, quoniam etiam dum abes.*

4. α. *Dum* wann nur pro *Dummodo*.

Dum interdum pro *Dummodo* uſurpatur. Cic. VI ad Attic. epiſt. 1. *Tu meminiſti nos ſic agere, ut, quot vellet, præfecturas ſumeret, dum ne negotiatori.* Id. VIII ad Attic. ep. 13. *Ego ſi cui adhuc videor ſegnior fuiſſe, dum ne tibi, non laboro*, id eſt, *dummodo non tibi.* † Id. I de Orat. 22. *Id iſta conditione, dum mihi liceat confiteri, neſcire, quod neſciam, licet veſtro arbitratu percontemini.* Mit dem Beding/ daß mir vergönnet ſey frey zu bekennen/ daß ich das nicht wiſſe, was ich nicht weiß etc. * Id. pro Roſc. Am. 41.

β. * *Dum tamen* pro *Dummodo*, doch daß, wenn nur.

Cic. II. de Orat. 77. *Ut in oratore optimus quisque, ſic & in oratione firmiſſimum quodque ſit primum: dum illud tamen in utroque*

† *Dumne* pro *dummodo ne* frequenter dicitur.

que teneatur, ut ea, quæ excellant, ſerventur etiam ad perorandum. Celſus III c. 4. Colum. Præfat. libr. I. Id. III c. 2 & 6. VIII c. 2.

γ. *Dummodo* wann nur.

Dummodo conditionem ſignificat. Cic. VII epiſt. Att. 7. *Agricolæ nunquam, dummodo otioſi eſſent, recuſarunt.* * Id. I Cat. 5. I Catil. 9. & XV epiſt. Att. 6.

δ. *Dummodo, dum, dum.*

Dummodo ſi propter vim quandam ſæpe ponendum eſt, amittit in poſterioribus commatis *modo*. Cic. in Brut. c. 82. *Si quis jejunitatem & ſiccitatem & inopiam, dummodo ſit polita, dum urbana, dum elegans, in Attico genere ponit, hoc recte duntaxat: Sed quia ſunt in Atticis alia meliora, videat, ne ignoret varietatem Atticorum.*

ε. *Dummodo ne.* Dum - ne vid. pag. 120. &c.

Cum conditio negans eſt, dicimus *dummodo ne* potius, quam *dummodo non*. Cic. ad Qu. fr. I epiſt. 1. *Sit ſumma in jure dicendo ſeveritas, dummodo ne ea varietur gratia.* Id. XII ep. Att. 44. *Id ipſum ſcribas velim, te nihil habuiſſe, quod ſcriberes, dummodo ne his verbis.* Id. X ep. 25. *Veniendum cenſeo, dummodo ne quid hæc ambitioſa feſtinatio imminuat ejus gloriæ, quam conſecuti ſumus.*

Ich

Ich halte davor, daß du kommen müssest. Wann nur nicht durch diese ehrbegierige Eile der Ruhm, den wir erlanget haben, vergeringert wird. * Cic. III Orat. c. 48.

* ς. α. *Dum* indem.

Cæsar B. G. IV, 34, 3. *Dum hæc geruntur, reliqui discesserunt.*

β. *Dum* indem cum *interea*, vel *interim.*

Alias cum *interea.* Terent. Eunuch. III sc. 5. *Hæc dum mecum reputo, arcessitur lavatum interea virgo.* Cic. pro Quint. 6. *Hæc dum Romæ geruntur, Quinctius interea de saltu agroque communi a servis communibus vi detruditur.* Indessen da dieses in Rom vorgehet, wird Quinctius von &c. * add. Cic. pro Rosc. Am. 32. & Terent. Eunuch. II sc. 2.

* Livius III, c. 23. *Dum ad Antium hæc geruntur, interim Aequi arcem capiunt.* Id. V c. 47. VI c. 28 & 30. XXI c. 29. XLIII, 19. XLV 26. Hirtius B. Afr. 51 s. 6. †

* γ. *Dum* indem *interea jam*, vel *jam.*

Cic. VII Verr. c. 35. *Dum hæc aguntur; interea Cleomenes jam ad Pelori littus pervenerat.*

Li-

† In Ciceronis scriptis *Dum* cum *interim* non reperias.

Livius XXI c. 7. *Dum ea Romani parant consultantque; jam Saguntum summa vi oppugnabatur.* Indem die Römer hierüber rathschlagen/ ward die Stadt Sagunt schon mit der Belagerung aufs höchste geängstiget.

* δ. *Dum* indem - *paulatim*, vel *repente*, vel *subito*.

Dum interdum adjunctum habet *paulatim, repente, subito.* Livius XXXIX, 30. *Inter pabulatores pugna orta est, quibus dum utrinque subvenitur a castris, paulatim omnes copiæ in aciem eductæ sunt.*

Livius XXIX, 9. *Dum spoliandis iis tempus teritur, repente milites feroces recenti victoria ex omnibus locis concurrerunt.* Suet. in August. 99. *Dum advenientes ab urbe de Drusi filia ægra interrogabat, repente in osculis Liviæ defecit.*

Dum sequitur interdum particula *subito*. Cic. VI ep. Att. 6. *Ego dum in provincia omnibus rebus Appium orno, subito sum factus accusatoris ejus socer.*

* ε. *Dum - sic* pessimæ notæ est.

Minut. Felix Octav. *Dum fieri malunt alieni erroris accessio, quam sibi credere; dum nihil ex his, quæ timent, norunt: sic in auro & argento avaritia consecrata est.*

* 6. *Dum* redundare videtur.

** D. P. *Dum*, ut πω apud græcos, comicum est παρέλκον in verbis maxime imperativis, & adverbiis quibusdam, atque pronominibus. Terent. in Heaut. III sc. 2. *Facito dum*. Plaut. in Pœn. *memora dum*. *Itera dum* apud Poetam antiquum in Lucullo Cicer. c. 27. extr. Talia sunt *ebo dum*, *etiam dum*, *egodum*, *tudum*. Fabric. ad Terent. p. 56. Colv. ad Apul. p. 249.

*Caput LII.

De adverbio DUNTAXAT.

Duntaxat sæpissime germanice verti potest nur/ aber nur/ & valet idem quod latinum *tantum*, *solummodo*, *solum*. Cic. Brut. epist. 3. *Consules duos, bonos quidem, sed duntaxat bonos, amisimus*. Id. II Orat. c. 27. add. I ep. Qu. fr. 1. & præfat. Paradox.

β. *Duntaxat - quidem*.

Cic. Post red. ad Quir. 4. *Is inimicus spiritu duntaxat vivebat; re quidem infra omnes mortuos amandatus erat*.

2. *Duntaxat* pro *certe quidem*, vel *utique*.

Duntaxat sæpe poni videtur pro *certe quidem*, zum wenigsten. Cic. I. de Orat. 58. *Cur ergo non in jure civili satis instructi esse possimus ad hoc duntaxat, ne in nostra patria peregrinari, atque advenæ esse, videamur*. Warum sol=

solten wir nun nicht ebenfalls bey dem bürgerlichen Recht zum wenigsten so viel Verstand haben, daß wir ꝛc. Id. XII epist. 1. *Malum urbanum ita compressum est, ut videamur omne jam ad tempus ab illo duntaxat sordidissimo periculo tuti futuri.* Daß es scheinet, als würden wir nun in Ewigkeit zum wenigsten von dieser so schändlichen Gefahr sicher seyn. Id. II ep. Att. 18. *Attamen in oppressione, sermo in circulis duntaxat & in conviviis est liberior, quam fuit.* Doch reden die Leute bey dieser ihrer Sclaverey zum wenigsten in kleinen Versammlungen und auf Gastereyen etwas freyer als sonst. Id. V ep. Att. 10. *Valde me Athenæ delectarunt, Urbs duntaxat, & urbis ornamentum, & hominum amores in te & in nos quædam benevolentia.* add. Cic. pro Mil. 2. & Celsus V c. 26. 5. Plinius XIX c. 11.

β. In hac significatione *duntaxat* sæpe respicit particulam *cæteri.* Vid. Cic. Divin. II c. 43 & ad Brut. ep. 15.

γ. *Duntaxat - alioqui.*

Plinius XVIII c. 7. *Aestiva frumenta sunt, quæ æstate ante Vergiliarum exortum seruntur, ut milium, panicum, sesama, Italiæ duntaxat ritu. Alioquin in Græcia & Asia omnia Vergiliarum occasu seruntur.*

* 3. *Duntaxat* pro *hactenus.*

Alias significare videtur so weit. Cic. in Brut. c. 82. *Si quis siccitatem, dummodo sit*

polita, in Attico genere ponit; *hoc recte duntaxat.* der hat so weit recht. †

CAPUT LIII.

De adverbio EATENUS.

1. *Eatenus* conflatum ex *Ea* & *tenus*, significat *usque ad eum terminum*, (* vel ad eam partem.) * Proprie ponit Columell. IV R. R. c. 7. *Non eatenus plaga consistit, qua vestigium fecit acies; sed æstivis caloribus falce vulnus penitus impressum, latius inarescit.* Vid. Id. ib. & XII c. 9 & de Arbor. c. 8.

2. *Eatenus qua.* * *Eatenus - quatenus.*

** S. D. Quintil. I c. 11. *Dandum aliquid Comœdo quoque, dum eatenus, qua pronunciandi scientiam futurus orator desiderat.*

3. *Eatenus-quoad.*

Cic. I Qu. fr. ep 1. *Quorum si quis esset sordidior, ferres eatenus, quoad per se negligeret eas leges, quibus est adstrictus.* * Id. I de Leg. c. 4.

4. *Eatenus-ut.* ** *Eatenus-ne.*

Cic. de opt. gen. Orat. c. 7. *Aeschinis &*

† Hæc significatio & rarissima est, & ex superiore manat.

& Demosthenis verba persequor eatenus, ut ea non abhorreant a more nostro. * Columell. V c. 1. V c. 5. & Celsus V, 26. de implendo vulnere, & VII c. 19. extr.

Sueton. Tib. c. 33. *Ac primo eatenus interveniebat, ne quid perperam fieret.* * Colum. V c. 6. Celsus V c. 28. & VI, 6. de imbec. oculor.

Celsus II, 10. *Ex ulterioribus locis eatenus sanguis sequitur, quatenus emittitur.*

* 5. *Eatenus* de tempore pessimum est.

Capitolinus in Gordian. Junior. p. 165. *Gordianus adolescens, qui Cæsar eatenus fuerat, a militibus & populo & senatu Augustus est appellatus.* Orosius VI c. 1. *Hoc eatenus factum est, donec fœcunda crudelitas eousque inter tormenta ac per tormenta proficeret, quamdiu* &c.

* 6. *Usque quo - eatenus* pessimæ notæ est.

Orosius VII cap. 21. *Usque quo ad profligandas ecclesias edicta Decii cucurrerant, eatenus incredibilium morborum pestis intenditur. Nulla fere provincia Romana, nulla civitas, nulla domus fuit, quæ non illa generali pestilentia correpta atque vastata sit.*

CAPUT LIV.

De adverbio ECCE.

Ecce ſæpe repentinum quid oſtendit ac novum. Cic. VIII Att. ep. 8. *Pompejus omnes nos expertes ſui tanti ac tam inuſitati conſilii relinquebat. Ecce ſubito literæ Domitii ad illum, ipſius ad Conſules.* Id. VII ep. Att. 23. *Ecce poſtridie ad Caſſium literæ Capua a Lucretio familiari ejus.* Livius II, c. 36.

2. *Ecce autem.*

Sæpe adſciſcit *autem.* Cic. VII Verr. 34. *Ecce autem repente, ebrio Cleomene, dormientibus cæteris, nunciatur piratarum naves adeſſe.* Id. VI Verr. 66. *Ecce autem nova turba atque rixa.* Id. pro Cluent. 5. *Ecce autem ſubitum divortium.* * Id. I de Leg. 2.

* * 3. *Sed ecce.*

Cum in narrando poſterius aliquid opponitur priori, ponitur interdum *ſed ecce.* Cic. VIII ep. Att. 3. *Navis & in Cajeta eſt parata nobis & Brundiſii. Sed ecce nuncii, ſcribente me hæc ipſa noctu in Caleno, ecce literæ.* Id. in Brut. 33.

4. *Ecce tibi.*

Aſſumit interdum pronomen *Tibi*, elegan-

tiæ

tiæ causa. Cic. II Acad. 38. *Ecce tibi e transverso Lampsacenus Strato.* Id. pro Cluent. 28. *Ecce tibi ejusmodi sortitio, ut &c.* Id. Att. II ep. 15. *Cum hæc maxime scriberem, ecce tibi Sebosus.* * add. III off. 21. & II ep. Att. 8.

* 5. *Ecce* in enumeratione.

Ecce in enumeratione ponitur admirationis nota, posteaquam alia minus mirabilia narrata sunt. Cic. I Quint. fr. ep. 2. *Ecce supra caput homo levis ac sordidus, sed tamen equestri censu, Catienus.* Id. IV ep. Att. 6. *Casu trinas ante legeram, quibus melius Lentulo esse scriptum erat. Ecce quartæ fulmen: sed ille, ut scripsi, non miser, nos vero servi.* Id. II de Orat. c. 22. Id. III Orat. 8.

* 6. *Ecce* in oppositione.

Cic. in Orat. 16. *Elaborant alii in lenitate. Ecce aliqui duritatem & severitatem quandam verbis, & orationis quasi mœstitiam sequuntur.* Id. IV Acad. 43. Id. pro Cæcin. c. 10. Id. I de finib. 18.

II. *EN.*

I. *En* irridentis.

En non solum demonstrantis est, sed interdum irridentis. Cic. III Verr. 37. *Hæc est istius præclara tutela: en cui tuos liberos committas: en memoriæ mortui sodalis: en*

metus vivorum existimationis. Seht, das ist der Mann, dem man seine Kinder anvertrauen kan: seht wie er seines verstorbenen Freundes eingedenck ist, wie er sich vor übler Nachrede der noch lebenden scheuet. Id. pro Cluent. 65. *En hoc illud est, quod ante dixi, mulier abundat audacia.* Id. 3 Philip. 9. *En cur magister ejus ex oratore arator factus sit.* Ey seht doch, warum sein Lehrer aus einem Redner ein Ackermann worden sey. *Livius X c. 8.

2. *En* indignantis aut miserantis.

Alias indignantis aut miserantis. Cic. pro Dejot. 6. *En crimen, en causa, cur regem fugitivus, dominum servus accuset.* Cic. pro Sest. 27. *En cur cæteri reges stabilem esse suam fortunam arbitrentur, cum hoc illius funesti anni perdito exemplo videant, per tribunum aliquem se fortunis spoliari.* Id. VII Verr. 47. *Quas urbes Africanus ornandas esse arbitratus est, eas Verres ornamentis illis privavit. En quod Tindaritani libenter prædicant; nos in septendecim populis Siciliæ non eramus* &c.

* 3. *En tandem* etiam indignantis est.

Curt. X c. 2. f. 23. *En tandem Illyriorum paulo ante & Persarum tributariis, Asia & tot gentium spolia fastidio sunt.*

* 4. *En* admirantis.

En servit admirationi. Varro I R. R. 2. *Sunt regiones inter circulum septentriona-*

nalem & inter cardinem cœli, ubi sol etiam sex mensibus continuis non videtur. Fundanius. *En ibi tu quicquam nasci putas posse, aut coli natum?*

* 5. *En age* excitantis, poëticum est.

Silius Ital. III, 179. *En age, si quid inest animo, par fortibus ausis. Fer gressus agiles mecum & comitare vocantes.*

CAPUT LV.

De pronomine ECQUIS, & adv. ECQUANDO.

I. *ECQUIS.*

Ecquis ex conjunctione *Et* conflatum est; tamen non tam significat *Et quis*, quam *numquis.* Plaut. Rud. II sc. 3. *Heus ecquis in villa est?* Ist iemand im Hauß? Cic. IV Acad. 26. *Quid si in ejusmodi cera centum sigilla hoc annullo impressero, ecquæ poterit in agnoscendo esse distinctio?* Id. V Verr. 57. *Ecquod judicium Romæ tam dissolutum fore putasti, quo* &c. Id. I Catil. 8. *Quid est Catilina? ecquid attendis, ecquid, animadvertis horum silentium?* Merckest du auch, daß sie stillschweigen.

2. Usurpatur etiam sine interrogatione. Cic. III Verr. 24. *Negotium dat comitibus suis, ut videant & investigent, ecqua virgo sit aut mulier digna, quamobrem Lampsaci diutius moraretur.* Sie solten sich erkundigen, ob eine

Jungfer oder Frau wäre / da sichs der Mühe verlohnete / daß man ihrenthalben länger zu Lampsaco bliebe. * Cic. VII ep. Att. 8. &. IX ep. Att. 20, & XIV ep. Att. 24.

3. Adsciscit interdum *Nam* instandi causa. Cic. X Philipp. 9. *Ecquodnam principium putatis libertatis capessendæ?* * Id. Partit. 14.

*4. Interdum adsciscit *tandem* instandi causa. Cic. pro Rosc. Am. 10. *Ecquid tandem tibi videtur senex ille Cæcilianus minoris facere Eutychum filium rusticum, quam illum alterum Chærestratum?*

* 5. *Ecquid* pro *num.*

Ex proximo superiore exemplo apparet, *Ecquid* interdum esse *Num.* Eadem significatio elucet ex Cic. IV Acad. 39. *Ecquid nos eodem modo rerum naturas perscribere, aperire, dividere possumus?* Können wir auf eben diese Weise die eigentliche Beschaffenheit der Geschöpffe beschreiben / entdecken? Item Cic. VII ep. 16. *Quid agatis, & ecquid in Italiam venturi sitis hac hieme, fac plane sciam.* & II ep. Att. 2. *Heus tu, ecquid vides Calendas venire, Antonium non venire.*

* 6. *Ecquid ita* indignantis.

Livius XLII, c. 26. *Illyrii vocati in senatum, qui cum legatos se esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina, si qua de rege Issen-*

Issenses deferrent: quæsitum, ecquid ita non adissent magistratum, ut ex instituto loca lautia acciperent.

* 7. *Ecquis ex.*

Ecquis cum *ex* jungitur. Cic. pro Rabir. Post. c. 17. *Ecquis est ex tanto populo, qui bona Rabirii sibi addici velit.* Ist iemand unter dem Volck.

* 8. *Ecquis - quin. Ecquis-qui non.*

Ecquis cum *quin* pro *qui non.* Cic. VII Verr. 32. *Ecquod in Sicilia bellum gessimus, quin Centuripinis sociis uteremur?* In welchen wir nicht die Centuripiner zu getreuen Helffern hatten. Id. VII Verr. 46. *Ecquis fuit, quin lacrymaretur?*

Cic. III Att. 10. *Ecquod tantum malum est, quod in mea calamitate non sit.* Id. pro Sest. 52. *Ecquæ seditio unquam fuit, in qua non ille princeps? ecquis seditiosus, cui ille non familiaris? ecquæ turbulenta concio, cujus ille non concitator?* Id. in Pis. c. 11. *Ecquod in hac urbe majus unquam incendium fuit, cui non consul subvenerit.*

* 9. *Ecquis* cum adjectivo - *tamen.*

Ecquis cum adjectivo quodam conjunctum comitem trahere potest *tamen.* Cic. pro Font. c. 7. *Ecquem hominem vidimus parem consilio, gravitate, constantia, ceteris virtutibus? tamen hujus testimonio neque*

que in Fimbriam neque in Memmium creditum est.

*10. *Ecquisnam* extra interrogationes.

Ecquisnam non semper interrogationi servit. Cic. in Vatin. c. II. *Interrogabas, ecquosnam alios posset nominare.* Id. IV de finib. 24. & in Brut. c. 6. & Topic. c. 21.

II. *ECQUANDO.*

Ecquando est *num aliquando.* Cic. IV Verr. 17. *Ecquando te rationem factorum tuorum redditurum putasti.* Hast du auch wohl iemahls gedacht, daß du deines Thuns wegen Rede und Antwort geben müßtest. * Id. ibid. Id. VII Verr. 26. & Livius III c. 67.

*CAPUT LVI.

De EJUSMODI.

Ejusmodi sæpissime solum ponitur, nec respicit alias particulas Cic. I epist 5. *In ejusmodi rerum perturbatione quanquam omnia sunt metuenda, nihil magis, quam perfidiam, timemus.* Ob man schon bey einem so verwirrten Zustand sich vor allen Dingen zu fürchten hat. Id. Orat. c. 32 & I ep. Quint. Fr. 1.

2. *Ejusmodi, qui.*

Ejusmodi jungitur cum *qui* pronomine, quod tum fere significationem conjunctionis *ut* habet. Cic. I Off. 8. *Quicquid est ejus-*

mo-

modi in quo non possint plures excellere, in eo plerumque fit magna contentio. Was so beschaffen ist, daß ihrer viele darbey keinen Vorzug vor andern haben können. Cic. pro leg. Manil. c. 2. & Cic. VI ep. 4.

3. *Ejusmodi, qualis.*

Ejusmodi respicit interdum *qualis*. Cic. V Att. 1. *Quintus dixit, Pomponiam fuisse ejusmodi, qualem ego vidissem;* wäre noch so mürrisch und verdrüßlich gewesen, als ich sie gesehen hätte. Id. 4 Acad. c. 9.

Sic etiam *ejusdem modi-qualis*. Cic. 2 de Divin. c. 13. *An hoc ejusdem modi est, quale Pherecideum illud, quod est a te dictum?*

4. *Ejusmodi, ut.*

Ejusmodi postulat interdum *ut*. Cic. III Catil. c. 10. *illæ dissensiones omnes ejusmodi fuerunt, ut non reconciliatione concordiæ, sed internecione civium dijudicatæ sint.* Id. IV Cat. 3. & XIII ep. 20. & VII ep. 1. XIV epist. fam. 4.

CAPUT LVII.

De conjunctione ENIM & ETENIM.

Enim & *Etenim* etsi æque reddunt rationem, usu tamen differunt. Namque *Enim*, ut omnes norunt, post unum aut alterum verbum

bum uſurpatur. *Etenim* apud oratores ſemper initio ponitur. † Utrumque autem continuat interdum orationem. Cic. IV Verr. 33. *Attendite enim diligenter.* * Cæſar II B. C. c. 32, 7. Id. II Orat. c. 10. Id. II Philip. 12. & c. 13.

Cic. IV Verr. 69, *Etenim rem totam, judices, breviter cognoſcite.* * Id. I de Nat. D. c. 32 & 33.

* 2. *Enim* in reſponſionibus.

Enim ponitur in reſponſionibus. Cic. I. ep. 10. *Cur enim tibi hoc non gratificer, neſcio.* † Quintilian, VI c. 3. II Orat. 10.

* 3. *Enim* pro *igitur* rarum eſt.

Quemadmodum *igitur* ponimus, cum exordimur orationem: ſic aliquando *enim* ponit Cicero in or. pro leg. Manil. c. 2. *Primum mihi videtur de genere belli, deinde de magnitudine, tum de imperatore diligendo eſſe*

† *Etenim* tam raro interjicitur orationi, ut auctor recte id in principio poni dicat. Ego quidem pauca reperi exempla, in quibus interpoſitum ſit ipſi ſententiæ. Cic. Senect. 9. *Libidinoſa etenim & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti.* Id. XI ep. 21. & pro Cœl. 3. Plinius XVII c. 22.

†† Licet tamen etiam paulo aliter interpretari hoc *Enim.*

ſe dicendum. Genus eſt enim ejusmodi, quod maxime veſtros animos excitare atque inflammare debeat.

* 4. *Enim* in enumeratione.

Enim in enumeratione locum aliquando obtinet, uti *nam* & ſimiles particulæ. Livius IV. c. 3. cum de Numa, L. Tarquinio, Servio Tullio dixiſſet, pergit. *Quid enim de T. Tatio Sabino dicam, quem ipſe Romulus parens urbis in ſocietatem regni accepit?*

* 5. *Enim* pro *enimvero* indignantis.

Enim interdum pro *enimvero* ponitur. Livius XXIII, 45. *Romam vos expugnaturos, ſi quis duceret, fortes lingua jactabatis. Enim nunc minor eſt res. Sic experimini vim.* Nun iſt ja dieſes warlich eine viel geringere Sache. Id. XXXIV, 32. *Enim ut jam ita ſint hæc, quid ad vos Romani?* Id. XXII, 25.

* 6. *Enim* pro *vero.*

Enim pro *vero* affirmationi cum indignatione conjunctæ ſervit. Cæſar V B. G. 7 ſ. 8. *Ille enim revocatus reſiſtere, ac ſe manu defendere, ſuorumque fidem implorare cœpit.* Terent. Hecyr. V, 4. Plaut. Epidic. act. V, 2. Plautus Caſin. II ſc. 4. Id. Caſ. II ſc. 6.

* 7. *Enim* in Ironia.

Cic. in Brut. cap. 84. *O Dii boni! quid quæſo nos aliud agimus, aut quid aliud optamus?*

mus? at non assequimur. Isti enim videlicet Attici nostri, quod volunt, assequuntur. Aber wir gelangen nicht darzu. Es ist freylich so, denn jene/ die allein so/ wie die Attici, reden/ gelangen zu alle dem / wornach sie verlanget.

8. *Enim* pro *At enim.*

Enim nonnunquam ponitur pro *At enim* in anteoccupationibus. Cic. VI. in Verr. II. *Amicum enim nostrum in judicium vocabas. Tu quid ego privatim negotii geram, interpretabere in minuendo honore Senatorio?* Id. pro Cæcin. 3. Livius XXI c. 7.

9. *Nec enim. Neque enim.*

Nec enim, aut *Neque enim* pro *Non enim* dici solet. Cic. de Sen. 10. *Nec enim unquam sum assensus veteri illi, laudatoque proverbio.* Idem I. de Nat. Deor. *Neque enim quod sentio, libet dicere.* Dann ich mag nicht sagen/ was ich dencke. * Vid. plura exempla in *Neque.*

CAPUT LVIII.
De adverbio ENIMVERO.

Enimvero ex *enim* & *vero* factum, vehementius affirmat aut negat. † Plautus Persa

† Nam ut simplex *vero* vim cognati sui *vere* habet, ita etiam compositum *enimvero.* Et quoniam

fa II, sc. 2. *Ain' vero?* Pagn. *Ajo enimvero.* Id. Amph. II, 2. *Tune te abiisse hinc negas? Amph. nego enimvero.* Ja gewiß, ich sage, daß ich nicht weggegangen bin. Cic. VI Verr. 66. *Ab eo postulo, ut Syracusanis liceret senatus consultum mihi reddere. Ille enimvero negat, & ait indignum facinus esse, quod ego in Senatu Græco verba fecissem:* * Cic. XI. ad Attic. ep. 22.

* 2. *Enimvero* pro *sed.*

Tacitus II, Ann. 64. 6. *Rhescuporis vertere in se Cotyi data, & resistenti vim facere, cunctanter sub Augusto, quem vindicem metuebat. Enimvero audita mutatione principis, immittere latronum globos, excindere castella.* Aber nachdem er gehöret, daß es nun mit dem Regenten zu Rom eine Aenderung gegeben rc.

3. *Enimvero* pro *scilicet* δηλαδή.

Usurpatur interdum *enimvero* pro *scilicet*, cum res, qua de agitur, ita nota est, ut quivis per se eam intelligere possit. Cic. in Verr. VII, 39. *Illi enimvero se ostendunt, quod vellet, esse facturos.* Diese nun sagen, sie wolten das, was er haben wolte, thun. Idem in Verr. V, 25. *Refertur Lollii sermo Apronio. Enimvero is deri-*

vero significat idem quod *sed*: etiam *enimvero* significationem illam retinet. &c.

deridere, ac mirari, Lollium nihil de matrinio audisse. Diese Rede wird dem Apronio hinterbracht; dieser aber lacht darüber/ und wundert sich, daß Lollius noch nicht gehöret/ wie er den Matrinium tractiret hätte. Idem V in Verr. 60. *Scandilius postulat a te, ut Romam rejicias. Hic enimvero tu exclamas: hominem improbum!* &c. †

4. *Enimvero* indignantis. ††

Alias indignantis est. Cic. III Verr. 26. *Hic tum alius ex alia parte: Enimvero ferendum hoc non est.* Darauf sagte einer hier/ der andere da: das ist warlich uns ein Schimpf/ den wir nicht leiden können Id. I ep. Q. fr. 1. *Quantum illud est beneficium tuum, quod iniquo vectigali ædilitiorum Asiam liberasti: Enimvero si unus homo nobilis queritur palam, te HS CC sibi eripuisse, quanta tandem pecunia penderetur, si omnium nomine, quicunque Romæ ludos facerent, erogaretur?* ††† * Terent. Hecyr. IV. sc. 4. & Plaut. Capt. III sc. 4.

5. *Enimvero* pro *demum.* ††††

Non-

† Hæc tria exempla per *autem* aber declarari posse videntur melius, quam per *scilicet*,

†† Vide notam nostram ad §. 1.

††† Non video, quomodo exemplum hoc indignationem declaret.

†††† Vix persuaserit mihi autor, exempla sua satis esse ad probandum accommodata.

Nonnunquam pro *demum* usurpatur. Plaut. Captiv. *Nunc enim vero occidi.* Nun mehr ists warlich aus mit mir. Livius II, 36. *Tum enimvero deorum ira admonuit.* * add. Livius IX, 26.

6. *Enimvero* pro *Nimirum.*

Aliquando pro *Nimirum.* Plaut. Captiv. prolog. *Enimvero dii nos, quasi pilas, homines habent.* Terent. Andr. act. I, sc. 3. *Enimvero Dave, nihil loci est segnitiæ.*

CAPUT LIX.

De adverbio EO & EODEM.

** S. *Eo* proprie loci est adverbium dahin, sequentibus particulis *quo, ubi, unde, ut, quod* & πλεοναστικῶς effertur *eo loci.* * Rarius *in loco* significat. Tacit. Ann. XV c. 74 s. 2. *Templum saluti exstrueretur eo loci, ex quo Scevinus ferrum promserat.* Tralate apud eundem est Ann. XIV c. 61 s. 4. *Non eo loci res suas agi dicebat, ut de matrimonio certet.*

Eo, quo pro *Tanto, quanto.* †

Eo

† Mihi *eo quo* non plane idem videtur ac *tanto quanto.* Ut enim *is* & *tantus* plurimum differunt: ita *eo* & *tanto* primum ex origine sua idem significare non possunt: deinde etsi in nonnullis locis permutari inter se posse videantur: ta-

Eo, quo pro *Tanto, quanto* vulgatissimum est. Cic. XI. ep. Attic. 11. *Quarum rerum eo gravior est dolor, quo culpa major.* Id. pro Quinct. 9. *Spes erat ad talem virum judicem veniendi, unde eo plus opis auferret, quo minus attulisset gratiæ.* * Add. Cic. pro Rosc. Am. 31, & II, epist. 19.

* Huc refer exempla, in quibus *eo* prætermittitur. Plinius XXIV c. 14. *Vetustate & hæc maxime nigrescit, melior, quo candidior.* Id. XXXIV c. ult. †

* β. *Eo magis. Et eo magis. Eoque magis. Eo etiam magis.* ††

Eo magis, & eo magis, eoque magis, eo etiam magis sæpe in optimis scriptoribus continuat orationem. Cic. I Tusc. 39. *Ex his bestiolis quæ occidente sole mortua est, decrepita mortua est, eo magis, si etiam solstitiali die.* Cel-

men revera discrepant & confundi prorsus non debent.

† Tu cave, imiteris.

†† *Eo etiam magis* rarius reperias. Similiter continuat orationem *eoque major*, insequente *si*; quod fit etiam post *eo magis*. Cicero Offic. II, c. 14. *Maxime & gloria paritur & gratia defensionibus, eoque major, si quando accidit*, ut &c. Id. Ibid. *Nihil admirabilius fieri potest, eoque magis, si ea sunt in adolescente.*

Celſus VIII, 4. *Eadem, quæ in vulneribus præcepi, ſervanda ſunt, eo magis, quo periculoſius hæc pars afficitur.*

Cic. II ep. Attic, 16. *Hæc res animos bonorum poteſt incendere, & eo magis, quod vectigal ſupereſt nullum domeſticum.* Id, II ep. 16. *An dubitas, quin ea me cura vehementiſſime ſolicitet? & eo magis, quod in communibus miſeriis hac tantum oblectabar ſpecula.* Id. IX ep. Attic. 12. & IX ep. Attic. 15.

Cic. IV. Tuſc. 33. *Soliciti ſunt & anxii, eoque magis, quod ſe ipſi continent & coercent.* Id. III Offic. 22 & V ep. ad Att. 6 & 8. Id. Offic. II, 14.

Cic. X, ep. Att. 7. *Ego fortaſſe diſcedens, dabo ad te aliquid; eo etiam magis, quod Tullia te non putabat ex Italia hoc tempore.*

* γ. *Et eo minus. Eoque minus.*

Et eo minus etiam ſervit continuationi ſermonis. Cic. ep. Attic. IX, 16. *Ego non adducor, quenquam bonum ullam ſalutem putare mihi tanti fuiſſe, ut eam peterem ab ullo, & eo minus, quod hujus conſilii jam ne ſocium quidem habeo quenquam.*

Cic. XV. epiſt. Attic. 10. *Hoc tempore quod ſcriberem nihil erat, eoque minus quod dubitabam &c.* add. Celſus II c. 8.

*ζ. *Eo* cum comparativo- *Quo* cum positivo rarissimum est.

Eo cum comparativo positum sequitur interdum *quo* cum positivo. Liv. I,25. *Romani gratulantes Horatium accipiunt, eo majore cum gaudio, quo prope metum res fuerat.* Add. Cic. III. ep. 11.

* 2. α. *Eo* pro *Ideo*. †

Eo pro *Ideo* nonnunquam solum ponitur. Cic. VI. ep. 21. *Dederam triduo ante pueris Planci literas ad te: eo nunc ero brevior.* Livius VIII c. 8, & XXIII, 19. & libr. III c. 71. Tacit. Ann. IV c. 24 s. 1.

β. *Eo-quod. Eo-quia.*

Eo quod & Eo quia, idem declarant quod *propterea quia*. Cic. III. ep. 6. *Eo tardius ad te scripsi, quod quotidie te ipsum expectabam.* Ich habe um deßwillen etwas langsam an dich geschrieben / weil ich täglich deiner selbst gegenwärtig war. * Id. XIII. ep. Attic. 35. & de Senect. cap. 21. & pro Milon. 7.

Cic. XII, ep. 5. *Id eo facilius credebatur, quia simile vero videbatur.* * Idem II. Offic.

† Ratio est, quia *eo* est pro *ea re*, subintellecta praepositione *de*. Id quod ex particula *quare* perspicuum est. Potest etiam subintelligi *nomine* vel simile quiddam. Dicere licet & *eo*, uti & *idcirco*. Vellejus II c. 115 s. 2.

Cas.

Offic. 13. & IX ep. 16. & Terent. Eunuch. act. III, sc. 1.

* γ. *Eo maxime, quod.*

Eo maxime ad propagandam orationem adhibetur. Cic. IX ep. Attic. 12. *Lectis tuis literis, putavi aliquid rescribendum esse, eo maxime, quod ostendis te pendere animi &c.* Liv. IX, 2.

δ. *Eo-quo*, pro *Eo-quod*

Interdum *Eo quo* usurpatur pro *Eo quod.* Cic. III, ep. Attic. 15. *Non hæc eo scribo, quo te meo casu non maximo dolore esse affectum sciam.* Id. pro Quintio 2. *Non eo dico, C. Aquili, quo mihi veniat in dubium tua fides, & constantia.* Ich sage es nicht darum (in der Meynung) als ob ich an deiner Treue zweiffelte. * Id. pro Rosc. Am. 18. Terent. Heaut. III, sc. 2.

* ε. *Eo quo* - pro *Eo-ut.*

Cic. VIII ep. Att. 9. *Id eo scripsi, quo in suadendo plus autoritatis haberem.*

ς. *Eo-ut.* *Eo utne.*

Jungitur etiam nonnunquam cum *ut*, vel utne. Cic. XIII. epist. 70. *Hæc ad te eo pluribus scripsi, ut intelligeres me &c.* *Id est propterea ut.* * Cic. XVI. epist. 1. & VIII. epist. Attic. 5. & III. de Orat. 49.

Cic. pro Rabir. 3. *Suspicor eo mihi semihoram a Labieno præstitutam esse, ut ne plura de pudicitia dicerem.*

* ζ. Eo-Ne.

Eo jungitur cum particula *ne*. Cic. I de invent. 4. *Eo vehementius eloquentiæ studendum est, ne mali magno cum detrimento bonorum plurimum possint.* Terent. Phorm. V sc. I. Cic. Orat. III c. 49. & IX. ep. Att. 2.

* 3. α. Eo dahin-*Quo*. †

Eo sæpe respicit particulam *Quo*. Cic. VIII. epist. Attic, 15. *Eo, quo intenderat, venturus erat.* Id. pro Rosc. Am. 30.

* β. Eo-ubi. Eo-unde.

Eo jungitur cum *Ubi*. Cic. pro Quint. 11. *Heres ejus Quintius ad te ipsum venit eo, ubi non modo res erat, sed ratio quoque & omnes literæ.* Varro. R. R. III, 16. *Si apes e bono loco transtuleris eo, ubi idonea pabulatio non est, fugitivæ fiunt.* Vellejus II c. 108. f. 3.

* Huc pertinet illud Livii Lib. VI. cap. 26. *Bellum eo, sicubi est, avertatis precamur.*

Cic. II. epist. Attic. 16. *Eo, unde discedere non oportuit, revertamur.* Id. X, epist. 11. & XII ep. Att. 22. Livius VI, 35.

* γ Ego

† Ne mireris, cur *eo* motum ad locum significet, & tamen sextus casus sit; Scire licet, subintelligi præpositionem *in*. *In* autem antiquissimis temporibus etiam quum motui ad locum serviret, adjunctum habebat sextum casum. Qui mos Gregorii M. temporibus valde revocari cœpit.

* γ. *Eo-ut. Eo usque* dahin/ soweit-*ut.*

Eo dahin etiam assumit *ut*. Cic. pro Rosc. Am. 34. *Eo rem jam adducam, ut nihil divinatione opus sit.* Idem VI. epist. 10. II. de Divin. 57. X. ep. 7.

Tacitus II Ann. c. 55. s. 5. *Piso eo usque corruptionis provectus est, ut sermone vulgi parens legionum haberetur.*

* δ. *Eo usque-dum.*

Colum. IV, 30. *Perticæ cacuminum modicæ plenitudinis optime panguntur eo usque, dum ad solidum demittantur.* Id. IV, 24. *Ubi majora sunt spatia inter articulos, licet eo usque materiam producere, dum pene terram contingat.*

* ε. *Eo* cum genitivo minus probatur.

Livius XXV, 8. *Eo consuetudinis adducta res est, ut &c.* Tacitus II Ann. 33, 3. IV, 10 3. & 14, 5.

* 4. α. *Eo usque-dum.* So lange biß.

Livius XXIII, 19. *Eone usque dum ea nascantur, ad Casilinum sessurus sum?* Tacit. IV Ann. 18. s. 3. Columell. VI. de R. R. 6. XII. R. R. 20.

* β. *Eo usque-donec. Eousque-quamdiu.*

Livius XL, 8. *Eo usque me vivere vultis, donec alterius vestrum superstes, haud ambiguum regem alterum mea morte faciam.* Pallad. Octobr. c. 14. Tacitus I Ann. c. 32, 4.

Oros. VI c. 1. *Donec facunda crudelitas eo usque inter tormenta & per tormenta proficeret quam diu ipsum regium culmen, per quod solum probiberi potuerat, occuparet.*

* 5. *Eo usque* so sehr, so viel- *ut.*

Colum. de Arbor. 6. *Si eo usque exaruit, ut curvari non possit, primo anno summatim ablaqueato, & stercus ad radices addito.* Tacit. III. Ann. 13, s. 3. & Ann. VI, 9, 1. XIII c. 33. s. 3.

II. *EODEM.*

*1. *Eodem loci,* an eben dem Ort rarius est.

Cic. I ep. Att. 10. *Res eodem est loci, quo reliquisti.* Tacit. Ann. IV, 4, 2. Sueton. Calig. 53.

* 2. *α Eodem* pro *in eundem locum,* eben dahin.

Nepos in Pausan. 4. *Nemo eorum rediit, qui super tali causa eodem missi erant.*

* *β. Eodem- quo. Eodem- unde.*

Corn. Nep. Pausan. c. 5. *Ejus mortui corpus eodem inferri oportere nonnulli dicebant, quo hi, qui ad supplicium essent dati.*

Cæsar B. G. IV cap. 28. 2. *Tanta tempestas subito coorta est, ut nulla navis cursum tenere posset, sed aliæ eodem, unde erant profectæ, referrentur, aliæ ad inferiorem partem insulæ dejicerentur.* Id. B. G. V, 11, 7.

* *γ. Eo-*

* γ. *Eodem* pro *ad eadem.*

Cic. de Am. 18. *Addendum eodem est, ut ne criminibus inferendis delectetur amicus.* Cic. I ep. Att. 11.

CAPUT LX.

De conjunctione EQUIDEM.

Equidem ich zum wenigsten, ich gewißlich.

Equidem sæpe signare videtur idem quod *ego quidem*, uti ex *Ego* & *quidem* compositum esse videtur. Usitatissime quidem cum verborum prima persona singularis numeri ponitur. Cic. IV. ep. 8. *Equidem etiamsi oppetenda mors esset, domi atque in patria mallem, quam in externis atque alienis locis.* Id. XVI. epist. 5. & II. ep. 10. & II. ep. I. Livius V. c. 53.

2. *Equidem* pro *quidem* rarius est.

Cic. II. Divin. c. 70. *Huic equidem Antipho, Baro, inquit, te victum esse non vides?* Id. III fin. 2. *Sic equidem diligentius sæpiusque ista loquemur inter nos, agemusque communiter.* Id. pro Planc. 12. *Emissus aliquis e carcere. Equidem emissus, ut cognostis, necessarii hominis rogatu.*

3. *Equidem-autem.*

Cic. Somn. Scip. c. 3. *Paulum ut vidi, equidem vim lacrymarum profudi. Ille autem me complexus flere probibebat.*

4. Equi-

4. *Equidem-sed* vel *tamen*, vel *sed tamen.*

Cic. II. ep. Att. 5. *Cupio equidem Alexandriam visere, sed hoc tempore αἰδέομαι Τρῶας.* Id. Somn. Scip. c. 1. & I epist. Att. 10. & VII ep. Att. 1. XV ep. 13.

Equidem adscifcit interdum *tamen.* Livius IV, c. 3. *Sæpe equidem & ante videor animadvertisse; nunc tamen maxime.*

Cic. XI ep. 14. *Habes, ut scribis, obtrectatores; quos equidem facillime sustineo, sed impediunt tamen.* Idem III ep. Qu. fr. 5. & IX ep. 13. & de Senect. c. 10.

5. *Equidem-verum,* vel *verum tamen.*

Equidem etiam cum *verum* consociatur. Cic. XVI ep. 16. *Amo te omnibus equidem maximis de causis, verum etiam propter hanc, quod mihi sic, ut debuisti, nunciasti.*

Cic. XII ep. ult. *Non dubitabam equidem, verumtamen multo mihi notiorem amorem tuum effecit Cherippus.*

CAPUT LXI.

De præpositione ERGA.

Erga fere de affectibus dicitur. Cic. III. ep. 12. extr. *Affinitas novam curam mihi affert cavendi, ne quid de summo meo erga te amore detractum esse videatur.* Et sic sæpissime invenitur.

Erga pro *adversus* rarius est.

Corn. Nep. in Datam. c. 10. *Odio communi, quod erga regem susceperant, contineri videbantur.*

De conjunctione *ERGO.*

* 1. *Ergo* est *revera* in der That. *Nam videtur vetus ablativus esse nominis* ἔργον.

2. *Ergo* pro *causa* ἕνεκα.

Ergo in medio sumitur pro causa. Cic. III ep. Att. 23. *Alterum caput rogationis tralatitium de impunitate, si quid contra alias leges ejus legis ergo factum sit.* Wann etwas dieses Gesetzes wegen den andern Gesetzen zuwider geschehen. Id. de opt. gen. Orat. c. 7. *Ctesiphon scitum fecit, ut prædicaretur; eum donari virtutis ergo benevolentiæque quam erga populum Atheniensem haberet,* wegen seiner guten conduite und Wohlgewogenheit. Id. II. de leg. c. 25. *Mulieres genas ne radunto, neve lessum funeris ergo habento.*

3. *Ergo* pro *igitur cum* interrogatione.

Ergo, ut vulgarem usum omittamus, interdum usurpatur cum interrogatione pro *igitur*, Cic. pro Quint. 2. *Quid ergo est? primum magnitudo periculi* &c. Id. IV Acad. c. 23. *Num ergo Empedocles excæcat nos, aut orbat sensibus?* Plaut. Trin. IV, 2. *Ipsus, inquam, Charmides sum.* Sy. *ergo ipsus ne es?* Bist du es denn selbst. IX ep. Att. 20.

* 4. *Ergo* in interrogatione obliqua.

Ergo interdum ponitur in interrogatione, quæ tantam vim non habet, ad quam reſponderi poſſit. Livius II c. 28. *Correpti conſules, cum quid ergo ſe facere vellent Patres, percunctarentur; decernunt, ut delectum quam acerrimum habeant.* Als nun die Bürgermeister nach dem Filtz fragten, was denn der Rath von ihnen gethan haben wolte; so beschliest er ꝛc.

5. *Ergo* pro *itaque, ἄρα.* †

In principiis ſæpe uſurpatur pro *itaque.* Cic. de Amic. 13. *Ergo hoc eſt proprium animi bene conſtituti.* Livius. IV c. 3. *Ergo dum nullum faſtiditur genus, in quo eniteret virtus, crevit imperium Romanum.*

* 6. *Ergo* indignantis.

Servit interdum indignationi. Livius II c. 40. *Ergo ego niſi peperiſſem, Roma non oppugnaretur?* Cic. II. Tuſc. 17. Tacitus III. Ann. c. 17, 3.

* 7. *Ergo* anteoccupantis.

Servit item occupationi. Livius XXI, c. 10. *Dedemus ergo Annibalem? dicet aliquis. Scio meam levem eſſe in eo autoritatem, propter*

† *Ergo* hîc declarari rectius poſſe videtur per *omnino, nimirum, ſane.* Quod etiam locum habet in locis iis, ubi *ergo* pro *tum* poſitum videtur Guil. Cantero Nov. Lection. IV c. 26. Item apud Sammonic. c. 31.

pter paternas inimicitias. Sed & Amilcarem eo periisse lætatus sum.

* 8. *Ergo* exorditur orationem.

Ergo sæpe ingressum orationis declarat, sicut *igitur*. Cic. Topic. c. 19. *Quoniam ita a principio divisimus, ut alios locos diceremus in eo ipso, de quo ambigitur, hærere, alios assumi extrinsecus, de iis pauca dicamus. --- Hæc ergo argumentatio, quæ dicitur artis expers, in testimonio posita est.* Id. Partit. c. 13. Cic. II Offic. c. 3. Id. I Acad. c. 6. & 24. Cic. de fin. V. c. 9. Colum. XI. c. 3. Add. Virgil. I Georg. v. 63. & Plinius XVII. c. 14.

* 9. *Ergo* sequitur parenthesin.

Ergo pro *inquam* ponitur, cum sententia longior comprehensioni cuidam interjecta est. Cic. XV ep. 10. *Quando id accidit, quod maxime mihi fuit optatum, ut omnium Marcellorum, Marcellinorum etiam (mirificus enim nominis ac generis vestri fuit erga me semper animus) quando ergo ita accidit, ut omnium vestrum studio tuus consulatus satisfacere posset: peto a te, ut quam honorificentissimum SCtum faciendum cures.* Id. Philipp. XII cap. 9. & I Tusc. 7.

** 10. *Ergo* in responsione. †

D. *Er-*

† Potest ita adhiberi propter significationem propriam.

D. *Ergo* in responsione pro *inquam*, affirmantis est. Terent. Andr. V sc. 2. *Quid istic tibi negotii est?* DA. *Mihine?* Si. *Ita.* DA. *Mihine?* Si. *Tibi ergo.*

Caput LXII.

De conjunctione ET.

*1. *Et* eandem vim habet, quam *ac*. Sed præterea cum usu, tum aliis significationibus multum ab *ac* differt. Nam sæpe perspicuitatis causa scienter & curate iteratur.

*2. *Et- &.*

Cic. de amic. 29. *Omnino amicitiæ corroboratis jam confirmatisque & ingeniis & ætatibus judicandæ sunt.* Et paulo post: *Eas res qui impedire vult, is & infirmus est mollisque natura, & ob eam ipsam causam in amicitia parum justus.* Id. III Quint. fr. ep. 8. & III ep. Qu. fr. 9.

*3. *Et- &- &.*

Cic. XII ep. Att. 2. *Cato ea, quæ nunc sunt, & futura vidit, & ne fierent, contendit, & facta ne videret, vitam reliquit.* Id. III ep. Quint. fr. 9. extr. Id. pro Rosc. Am. 5, extr. & II ep. 3. Livius XXXIX c. 40.

*4. *Et* sæpe iteratum.

Cic. pro Mil. 11. *Hoc & ratio doctis, &* *neces-*

necessitas barbaris, & mos gentibus, & feris natura ipsa præscripsit. Id. I Orat. 20.

* 5. *Et-&-&-postremo.*

Cic. de amic. 23. *De amicitia omnes ad unum idem sentiunt, & ii qui ad remp. se contulerunt: & ii qui rerum cognitione doctrinaque delectantur: & ii qui suum negotium gerunt otiose; postremo ii, qui se totos tradiderunt voluptatibus.*

Ita Quintil. II c. 15. *Et pecunia persuadet & gratia, & autoritas dicentis & dignitas, & postremo aspectus etiam ipse sine voce.*

* *Animadversio.*

Cum &-& ponitur pro *cum tum*; tunc si conjunctio copulativa ad partes minores majoribus adjungendas requiratur, non &, sed *que* vel *ac* vel *atque* ponendum est, perspicuitatis causa. Cic. XIII epist. 23. *Manlius & semper me coluit diligentissimeque observavit, & a studiis nostris non abhorret.* Id. I de Orat. 21. *Ego non despero, fore aliquem aliquando, qui & studio acriore, quam nos sumus atque fuimus, & otio ac facultate discendi majore ac maturiore, & laboro atque industria superiore, existat talis orator qualem quærimus.* Idem I Orat. c. 17. & XIII. ep. 22. Cæsar II Bell. Gall. 3. f. 3. & III B. G. 8, f. 1.

* Interdum tamen tantam diligentiam non adhibent, ut minora membra pro *ac* vel

atque vel *que* conjungant cum majoribus quæ per *ET-ET* juncta sunt. Cic. I Orat. 37. *Crassum illum divitem & multis aliis in rebus elegantem hominem & ornatum, & præcipue in hoc ferendum & laudandum puto, quod solitus est dicere &c.* Id. XIII ep. 30.

* 6. *Et- & etiam. Et- & quoque.*

Cum *Et* geminatur, tum alterum *Et* sæpiuscule adsciscit *etiam*. Cic. II ep. Att. 1. *Oratiunculas & quas postulas, & plures etiam mittam.* Id. I Att. ep. 14. Id. in Brut. c. 82. Celsus VIII c. 1.

Quintil. c. 7. *Hoc modo & Ciceronem & Virgilium quoque scripsisse, manus eorum docent.*

* 7. *Et- & maxime* vel *& præcipue.*

Cic. II Offic. 11. *Et hæc animi despicientia admirabilitatem magnam facit, & maxime justitia.* Id. I Orat, c. 9. *Semproniorum pater & sæpe alias & maxime censor saluti reip fuit.*

Cic. I Orat. 37. *Equidem Crassum illum divitem & multis aliis in rebus elegantem hominem, & præcipue in hoc ferendum & laudandum puto, quod* &c. Celsus III c. 18. *Omnibus sic affectis somnus & difficilis & præcipue necessarius est.*

* 8. *Et- & non. Et non- &.*

Aliquando *& - & non* ponitur pro *& - nec.*

Cic.

Cic. XIII epist. 23. *Manlius & semper me coluit, & a studiis nostris non abhorret.* Livius XXXI, c. 23. *Quod si tantum militum Romanorum fuisset, ut & Chalcis teneri, & non deseri præsidium Athenarum potuisset: Chalcis & Euripus ademta regi forent.* Palladius VI c. 7. *Ea res & sanguinis nimietatem prohibet, & non omnino juvencos, subducto robore virilitatis, effœminat.* Cic. II ep. Att. 4. *Id & nobis erit perjucundum, & tibi non sane devium.* add. Celsus VII, 7. de ung. ocul. Columell. II c. 15.

Varro de R. R. III c. 14. *Is locus melior, quem & non coquit sol, & tangit ros.*

* 9. *Et- & certe.*

Cic. de Orat. c. 12. *Hæc in veritate caussarum & rarius multo facimus, & certe occultius.*

* 10. *Et- & nihilominus*, vel *& tamen.*

Celsus V c. 26. *Venæ & in se ipsæ coeunt, & nihilominus ora præclusa habent.*

Quintil. IV c. 1. *Id & fieri cum modo debet, & est tamen parti utrique commune.*

* 11. *Et-sed &* rarum est.

Columell. III c. 2. *Id tamen incommodum repensant uvarum multitudine, quas & in jugo, sed & in arbore melius exhibent.*

* 12. *Et- que, Et- & - que* rarissima sunt.

Pro & - & ponitur interdum & - *que*. Cic. V Verr. 54. *Pro eo ut & temporis difficultas aratorumque penuria tulit.* Id. III Tusc. 3. *At & morbi perniciosiores, pluresque sunt animi quam corporis.* Livius IV c. 2. Plin. XI c. 16. Tacitus Agric. II s. 3.

Vellejus II c. 72. s. 3. *Ad quem & e Brutianis castris & ex Italia aliisque terrarum partibus præscripti confluebant.*

* 13. *Et- nec. Et- neque* usitatissima sunt.

Cic. X ep. Att. 1. *Hoc, quod agimus, & turpe, nec tamen tutum.* Id. VII ep. Att. 1. XII ep. Att. 32. & XIII ep. 11, & 1. Nat. D. 38. & XIII Philipp. c. 6.

Cic. III Cat. 8. *Tunc & ludi decem per dies facti sunt, neque res ulla, quæ ad placandum DEos pertineret, prætermissa est.* Id. pro Flac. 20. *Sextus & rem agnoscit, neque hominem ignorat.* Id. Brut. c. 4.

* 14. *Et- aut* rarissimum est.

Cic. in Brut 48. *Omnium oratorum, sive rabularum, qui & plane indocti, aut inurbani, aut rustici etiam fuerunt, solutissimum in dicendo & acutissimum judico Sertorium.*

* 15. *Et etiam*, auch gar, ja auch, usitatissimum est.

Cic. XVI ep. Att. 18. *Mi Plance, rogo te, & etiam*

etiam oro, sic medius fidius, ut majore studio magisque ex animo agere non possim. Id. pro Cœl. 6. & de Orat. c. 12. Varro lib. II de re rust. præfat. & lib. II c. 4. & 7. item III c. 9. Livius XXXIX, 37. Colum. XII c. 3.

* 16. *Et quoque* rarius est.

Interdum particulæ *Et* adhærescit *quoque.* Nepos in Agesil. 6. *Agesilaus laudavit consilium adolescentulorum, & se id quoque fieri debere, animadvertisse.* Celsus de Med. præfat. *Et causæ quoque æstimatio sæpe morbum solvit.* Livius XLI, 24. Colum. XII præfat.

17. *Et autem* rarissimum est.

Plinius XV c. 13. *Et hæc autem & persica & cerina ac sylvestria autumno cadis condita usque ad alia nascentia ætatem sibi prorogant.* Id. XV c. 22. extr. & XVI, c. 27. *Et caprifici autem ab adversis foliis nascuntur.* Id. XVII c. 10.

* 18. *Et maxime, & ita* continuant orationem.

Cic. XI epist. Att. 16. *De omnibus rebus velim ad me scribas, & maxime, quid scias de eo, in quo tuo consilio egeo.* Id. Partit. 14.

Cic. pro Leg. Manil. 3. *Mithridates ab illo tempore annum jam tertium & vigesimum regnat, & ita regnat, ut se Ponto occultare noluit, sed emergere e patrio regno.* Id. I Catil. 2.

* 19. *Et non.*

Pro *&* *non* Latini fere ponunt *nec.* Sed sunt loci quidam, ubi non liceat ponere *nec*, sed *&* *non*. Cic. II Invent. c. 47. extr. *Nulla res ne in sermone quidem quotidiano recte potest administrari, si unusquisque velit verba spectare, & non ad voluntatem ejus, qui verba habuerit, accedere.* Wann ieder nur auf die blose Worte und nicht auf die Meynung und Willen des Redenden sehen wolte. Id. VII Verr. 9. extr. *Nisi vero existimatis, hoc prædandi genus ab isto in illo uno adhibitum ac tentatum, & non per illum omnibus pecuniosis Siculis metum propositum & injectum.* Id. pro Dom. c. 20. Id. de Arusp. resp. 12. Liv. X c. 8. XXI c. 41. XLV c. 38 bis.

* 20. *Et* inter præpositiones diversum casum regentes.

Diligenter observandus est usus particulæ *Et* duabus præpositionibus diversum casum regentibus interjectæ. Nam interdum nomen idem bis ponitur; interdum pro altero nomine ponitur pronomen; nonnunquam altera præpositio mutatur in adverbium. Cic. IV ep. 1. *Defensor pacis in consulatu tuo & post consulatum fuisti.* Cic. II orat. c. 27. *Pro tabulis & contra tabulas, pro testibus & contra*

tra testes, pro quæstionibus & contra quæstiones dicere solemus. Id. post red. in Senat. 13. Livius XXXI, 29 & XXXIV, 8.

Livius X, 7. *Eadem pro lege Licinia quondam contraque eam dicta erant.* Celsus III, 6. *Potio esse debet magis liberalis, & ante cibum, & post hunc & cum hoc ultra quam sitis coget.*

Cic. 2. fin. c. 21. *Et in corpore & extra sunt quædam bona.* Celsus III, 23. *Ferro candente in occipitio & infra, adurere.* Varro I R. R. c. 35. *Vineas arbustumque putare oportet, dum in XV diebus ante & post brumam ne facias.*

* 21. *Et* inter præpositiones eundem casum habentes.

Et præpositionibus eundem casum habentibus interpositum interdum pro nomine bis ponendo adscifcit pronomen; interdum alteram præpositionem convertit in adverbium; interdum inter idem nomen intercedit. Celsus III c. 6. *Potio esse debet magis liberalis & ante cibum, & post hunc, & cum hoc ultra quam sitis coget.* Id. III, 22. VII. c. 20.

Celsus VII c. 14. *Excidunt & in posteriorem partem & in priorem & supra septum transversum & infra.* Quintilian. I c. 7.

Usque ad Atticum & ultra porrectas syllabas vocalibus scripserunt.

Livius VIII, c. 11. *Strages & ante signa & post signa facta.*

22. *Et quidem, & vero* affirmantis. καὶ δή.

Et quidem, & vero gravius affirmant. Cic. de Amic. 21. *Rarum genus: & quidem omnia præclara rara.* * Id. X ep. Att. 17. & XII ep. 4.

Cic. I ep. Qu. fr. 1. *Tibi & fuit hoc semper facillimum, & vero esse debuit.*

* Cic. XVI ep. Att. 18. *Ea te voluntate esse erga Atticum sæpe præsens & illi ostendisti & vero etiam mihi.*

* 23. *Et* pro *& quidem* affirmantis vel declarantis.

Nonnunquam pro *& quidem* solum *Et* ponitur. Cic. pro Milon. 23. *Magna vis est conscientiæ, judices, & magna in utramque partem, ut &c.* Id. II Catil. 8. *Sed cur tamdiu de uno hoste loquimur? & de eo hoste, qui jam fatetur, se esse hostem?* Id. IV Verr. 21. *Hostis, & hostis in ceteris rebus nimis ferus & immanis, tamen honorem hominis deorum religione consecratum violare noluit.* Id. pro Sest. 36.

* 24. *Et quidem* indignantis.

Cic. 2. Philipp. 3. *Quid dictum a me*

cum

cum contumelia? & quidem cujus temperantiæ fuit, de M. Antonio querentem abstinere maledicto.

* 25. *Et quidem* declarantis.

Et quidem sæpe declarat proxime superiora. Cic. XIV ep. Att. 11. *Modo venit Octavius, & quidem in proximam villam Philippi.* Id. XV ep. Att. 18. *Mihi res ad cædem, & eam quidem propinquam spectare videtur.* Celsus III, 24. *Asclepiades aquam salsam, & quidem per biduum, purgationis causa bibere cogebat.*

26. *Et quidem* amplificantis.

Interdum *& quidem* vim habet augendi. Cic. 2. Philipp. 17. *Duo millia jugerum ei adsignasti, & quidem immunia.* Id. 2. Divin. c. 68. *Alexander draconem loquentem visus est audire. Et quidem, quo majus sit, cum radicem ore teneret, locutus est.* Id. 2. Philipp. 31. *At enim adspicis me, & quidem, ut videris, iratus.*

27. *Et quidem* pro *quid mirum? etiam.* †

Cic.

† Possis etiam declarare hoc *& quidem* per *similiter atque, perinde ut*, vel potius *etiam certe*. Id enim propius & ad vim verborum accedere videtur, & ad exemplorum, quæ attulimus, declarationem. Nam *et* sæpe pro *etiam* ponitur, & *qui-*

Cic. XI Philipp. 4. *Cruciatus est a Dolabella Trebonius: & quidem a Carthaginiensibus Regulus.* *Id. III Leg. 10. *At aliquando incenditur; & quidem sæpe sedatur.* Id. I Nat. Deor. 28 & 29. Id. pro Cœlio 5. *Catilina utebatur hominibus improbis multis; & quidem optimis se viris deditum esse simulabat.* Id. 3 Nat. Deor. 6. Id. 3. Tuscul. 5.

*28. *Et tamen.*

Cic. III off. 10. *Omisit Romulus & pietatem & humanitatem, ut id, quod utile videbatur assequi posset: & tamen muri causam opposuit.* Id. de Senect. 10. & Orat. c. 51. extr. & de Invent. c. 9.

29 *Et tamen* indignantis.

Cic pro Rosc. Amer. c. 28. *Nihil horum ne confingi quidem potest: & tamen causa de parricidio dicitur?*

30. *Et* pro *etiam.*

** *Et* pro *etiam* apud Ciceronem nusquam reperiri, sicut in ceteris illo posterioribus, Valla annotavit I. Eleg. 58. Quintil. *tamen si quid adversus te ipse commisit adolescens, sit hostis & meus.*

* Sed

dem habet vim affirmandi valetque idem quod *certe.*

* Sed tamen ipse quoque Cicero *Et* pro *etiam* usurpat interdum. Cic. III Off. 6. *Verum est primum; verum igitur & extremum.* Idem I Off. 41, & I Nat. Deor. 26 & 3. Tuscul. 19. Id. VII ep. Att. ult.

31. *Et* pro *& tamen*, hortantis. εἶτα.

Conjunctio *Et* in principiis comprehensionum mirificos usus habet. Sæpe declarat *& tamen*, & vim habet hortandi. Cic. pro Leg. Manil. 14. *Et quisquam dubitavit, quin huic tantum bellum transmittendum sit?* und dennoch will iemand zweiffeln / ob. Virgil. VI Aeneid. *Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis.*†

32. *Et* indignantis. εἶτα.

Alias indignationem designat. Cic. I Philipp. 8. *Et vos acta Cæsaris defenditis, qui leges ejus evertitis?* εἶθ' ὑμεῖς. Und doch haltet ihr über dem / was Cæsar geordnet / da ihr seine Gesetze über den Hauffen werffet? Id. 2. Philipp. 43. *Et in publicis & in privatis rebus acta Cæsaris rescidisti: Et tu in Cæsaris memoria diligens?* Id. pro Sest. 37. *Et causam dicit Sestius de vi? quid ita? quia vivit.** Id. pro Milon. 33. Ovid. XIII Metam. v. 338.

* 33. *Et*

† Mihi in his exemplis admiratio indignantis potius inesse videtur, quam cohortatio.

33. *Et* mirantis.

Petron. Satyr. c. 96. *O poëtarum, inquit, disertissime, tu eras, & non discedunt Ocyus servi nequissimi, manusque continent a rixa.*

* 34. *Et* pro *tum*.

In continuandis narrationibus sæpe *&* pro *tum* ponitur. Cic. V Fin. c. 28. *Et ille ridens, video, inquit, quid agas: ne discipulum abducam, times.* Id. III. Nat. Deor. 3. Id. 2. Orat. c. 10. Id. 2. Orat 57. Bœthii Consol. 1. Pros. 6. add. Id. III Consolat. pros. 10.

CAPUT LXIII.

De conjunctione ETIAM * cum compositis.

Etiam pro *insuper*. gar, noch darzu.

Etiam ex *Et* & *jam* conflatum esse apparet; proinde conjunctio & præponi ei non solet, sed pro *& etiam* dicimus *atque etiam*. Plerumque vim habet augendi. † Cic. in Brut.

† Ideo eleganter & sæpissime pro germanico noch adjungitur comparativis. Cæsar B. G. IV, 30. *Castra hoc erant etiam angustiora, quod sine impedimentis Cæsar legiones transportaverat.* Das Lager war um deswillen noch viel kleiner als sonst, weil 2c. Cic. Offic. II. c. 15.

Etiam praecedente quoque. Cic. IV. Fam. 8: Ut me non solum omnia debere tua causa, sed quoque etiam, quae non possim, putent.

Brut. c. 75. *Cæsar splendidam quandam minimeque veteratoriam rationem dicendi tenet, voce, motu, forma etiam magnifica & generosa quodammodo.* Id. VII Verr. c. 39. *Derisum credo esse hominem amentem a suis consiliariis, & admonitum, hasce ei tabulas nihil profuturas; etiam plus ex nimia Prætoris diligentia suspicionis in eo crimine futurum*, daß ihm diese Roole nichts helffen/ ja noch darzu/ weil er so gar behutsam gehen wolte/ das Verbrechen verdåchtig machen würde. Idem in Brut. 76. C. *Sicinius quæstorius mortuus est, probabilis orator; jam vero etiam probatus, ex hac inopi ad ornandum, sed ad inveniendum expedita, Hermagoræ disciplina.*

2. P. ** Semel tamen & *etiam* apud Ciceronem reperitur IX ep. f. 25. *Auctoritate tua nobis opus est, & consilio, & etiam gratia.* * Vid. cap. LXII n. 6. 21. p. 258.

3. *Etiam* redarguentis εἶτα.

Nonnunquam vim habet redarguendi, Cic. III Verr. 60. *Is mihi etiam queritur, quod a nobis octo solis diebus prima actio sui judicii transacta sit; cum apud ipsum tribus horis Opimius bona, fortunas, ornamenta omnia amiserit.* Will sich nun dieser noch beschweren / daß wir in eintzigen acht Tagen &c. Id. 2 Philipp. 30. *At etiam adspicis me, & quidem, ut videris, ira-*

iratus. Und darffst mich dennoch noch ansehen. Lege & *etiam*. * Id. IV Verr. 42. extr.

4. *Etiam* affirmantis.

Non raro vim habet affirmandi. Cic. IV Acad. 32. *Sapiens probabilitatem sequens, ubicunque hæc occurrit aut deficit, aut etiam aut non respondet*. Id. pro Rosc. Com. 3. *Utrum in codicem accepti & expensi cetera nomina digesta habes, annon? Si non, quomodo tabulas conficis? Si etiam, quamobrem hoc nomen triennio amplius in adversariis relinquebas?* So du sagest / Ja: Was ist denn die Ursache, daß du &c. * Id. I Nat. Deor. c. 25 & V in Verr. 29.

5. *Etiam atque etiam*, einmahl nach dem andern mahl.

Etiam atque etiam est *iterum atque iterum*. Cic. I Quint. fr. ep. 1. *Te prorsus vehementer etiam atque etiam rogo*. Ich bitte dich inständigst. Id. pro leg. Manil. c. 19. *Etiam atque etiam qui id liceat, considerabunt ii, qui minantur*. werden es noch ferner und mehr als bißher überlegen. Id. I Verr. 12. *Tu quemadmodum existimes, vide etiam atque etiam*. * add. III ep. 1. & VI ep. 23. inprimis Cic. Tuscul. III c. 28.

* 6. *Etiam* pro *etiamsi*.

Etiam ponitur pro *etiamsi*, cum ablativis consequentiam designantibus additur vel par-

participiis. Cic. IX ep. 10. *De eo, etiam nihil ſcribente me, te non dubitare certo ſcio.* Plinius VIII c. 39. *Cochleæ etiam injuria reſupinatæ avulſæque, non tamen exeunt.*

*7. *Etiam non* pro *ne quidem* rariſſimum.

Plin. XXV, 2. *Id Cato paucis duntaxat attigit, boum etiam medicina non omiſſa.*

* 8. *Etiam-ſed. Etiam-quidem. Etiam tamen.*

Interdum mutuus quidam reſpectus inter *Etiam* & *ſed* intercedere videtur. Cic Brut. c. 90. *Commentabar declamitans ſæpe cum aliquo quotidie: idque faciebam multum etiam Latine, ſed Græce ſæpius.*

Interdum reſpicit *quidem*, quod tum conjunctionis *vero* ſignificationem habet. Cic. Partit. c. 8. *Amplificatio quanquam habet proprium locum, ſæpe etiam primum, poſtremum quidem fere ſemper; tamen reliquo in curſu orationis adhibenda eſt.*

Nexus quidam videtur eſſe nonnunquam conjunctionis *etiam* cum *tamen*. Varr. L. L. VIII, c. 22. *Etiam ubi diſſimilis fœtus, ut ex equa & aſino mulus: tamen ibi analogia.*

* 9. *Etiam-non modo. Etiam-non ſolum.*

Cic. III. Off. c. 19. *Huic viro bono, quem Fimbria etiam, non modo Socrates noverat,* nullo

nullo modo videri potest quicquam esse utile, quod non honestum sit. Lege *non modo.*

Cic. II ep. Att. 21. *Ut demissus erat! ut ipse etiam sibi, non iis solum, qui aderant, displicebat.* Lege *non solum.*

* *Admonitio.*

Etiam sæpe desideratur, si *non solum*, *non modo* sequatur. Exempla multa suggeret lectio præstantissimorum scriptorum.

* 10. *Etiam-nedum* rarissimum est.

Etiam interdum adjunctum habet *nedum.* Livius VII, c. 40. *Quintius, quem armorum etiam pro patria satietas teneret, nedum adversus patriam, ad colloquium processit.* Suet. Claud. c. 40. *Talia etiam privatis deformia, nedum principi.* Tacit. Orat. 25, s. 3. Columel. VIII, c. 11.

11. *Etiamne.*

Etiamne cum admirationi servit, tum etiam amplificationi. Plaut. Amphitr. II, 2. *Obsecro te, etiamne hoc negabis, te auream pateram mihi dedisse?* Cic. X ep. Att. 13. *Etiamne Balbus in Senatum venire cogitet?* Id. V Verr. 98. *Quodsi hæc feruntur omnia: si vobis potius ac populo Romano, quam sibi & suis commodis, opere, sumtu, labore deserviunt: etiamne hæc nova debent edicta rapinasque perferre? etiamne frumentum pro emto gratis dare?*

re? etiamne in cellam, cum cupiunt gratis dare ultro, pecuniam grandem dare? etiamne hæc tot detrimenta atque damna cum maximis injuriis contumeliisque perferre? Id. de Amic. c. 11. *Blossius hanc, ut sibi ignoscerem, causam afferrebat, quod tanti Gracchum fecisset, ut, quicquid ille vellet, sibi faciendum putaret. Tum ego: etiamne, inquam, si te in Capitolium faces ferre vellet?*

* 2. *Etiamne* servit ἀνθυποφορᾷ.

Quintil. IV c. 1. *Demus aliquas; etiamne potentissimas omnes, id est, totam causam.* Plinius XXXVI c. 2. *Verum esto, indulserint publicis voluptatibus: etiamne tacuerunt maximas earum?*

III *Etiamnum, Etiam nunc* pro *Adhuc*, quod barbari dicunt *usque nunc.*

Etiamnum sive *Etiam nunc* pro *adhuc* usurpari solet. Cic. VIII ep. 20. *Da operam, si ulla ratione etiamnum efficere potes, ut te explices.* Id. pro Rosc. Am. 52. *Si pristina bonitas & misericordia manent, salvi etiam nunc esse possumus.* Id. Ib. c. 37. *Quæritur etiamnunc, quis eum nuncium miserit.* Id. pro Muren. 12. *Illud mihi mirum videri solet, tot homines tam ingeniosos per tot annos etiamnunc statuere non potuisse.* Biß auf diese

S Stun-

Stunde. Terent. Eunuch. II sc. 2. *Etiamnunc hic stas, Parmeno?* stehst du noch da? * add. Id. Eun. IV sc. 4.

* 2. *Etiamnunc* vel *etiamnum* pro *præterea*, vel *etiam* rarius est.

Celsus V, 26. *His cognitis, etiam nunc quædam alia noscenda sunt ad omnia vulnera pertinentia.* Id. V, 19 extr. & V, 26. *Si carnis plus est, quod tolli opus est, adhibenda sunt etiamnum vehementiora, quæ corpus exedant.* Id. V, 28. de impetig. *Tertia species etiamnum deterior est*, pro *etiam deterior est*, ist noch schlimmer. add. Id. VI, 6. & VII, c. 7. extr. VII 29. extr. Colum. V c. 3. princ.

IV. *Etiam tum* pro *Etiam tunc*, sive ut barbari *usque tunc.*

Etiam tum pro *etiam tunc* dici solet. Terent. Hecyr. I sc. 2. *Me seducit foras, narratque, ut virgo ab se integra etiamtum siet.* Biß auf diese Stunde. Cic. II Orat. 3. *Hora fere secunda, cum etiam tum in lecto Crassus esset; repente eo Catulus cum Julio venit.* Id. 2 Orat. 22. *Consecuti sunt hos Critias, Theramenes, Lysias. Omnes etiamtum retinebant illum Periclis succum, sed erant paulo uberiore filo.* Id. IV Verr. 39. *Veniunt ad istum nuntii, cum isti etiamtum de Sthenio integra tota res esset.* Da er noch in des Sthenii Sache thun konte, was er wolte.

* Pro

* Pro *etiamtum* Tacitus ponit *tum etiam* libr. III Ann. 61,2. *Ephesii memorarunt, esse apud se Cenchrium amnem, lucum Ortygiam, ubi Latonam partu gravidam, & oleæ, quæ tum etiam maneat, adnisam, edidisse ea numina.*

V. *Etiamsi* absolute.

Etiamsi vim habet augendi. Cic. de Amic. c. 27. *Omnia brevia tolerabilia esse debent, etiamsi maxima sint.* Müssen uns leidlich seyn/ und solten sie auch noch so groß seyn. * Id. Senect. 22. & pro Mil. 8. & I Catil. 8.

* 2. *Etiamsi* subintellecto *tamen.*

Cic. 2. Catil. 10. *Ii ni exeunt, ni pereunt, etiamsi Catilina perierit, scitote hoc in republ. seminarium Catilinarium futurum.* Id. I Nat. D. 39. Colum. IX, 8. extr. Livius XLI, 24. extr. add. III c. 70. extr.

* 3. *Etiamsi* divellitur.

Etiamsi nonnunquam dirimitur, ut vocabula quædam intercedant. Cic. I Orat. c. 33. *Qui a scribendi consuetadine ad dicendum venit, hanc affert facultatem, ut etiam subito si dicat, tamen illa, quæ dicantur, similia scriptorum videantur.* Id. VIII ep. Att. 2. *Significas aliquando serius, quam solebas, ut etiam Italia si ille cedat, cedendum putes.* Daß

wenn er auch gleich aus Italien gienge/du dennoch auch uns zu weichen rathen woltest. †

21. *Etiamsi* pro *Etsi* cum *tamen* aut *certe*.

Etiamsi pro *etsi* usitatum est. Cic. lib. I ep. 9. *Etiamsi non is esset Cæsar, qui est; tamen ornandus videretur.* Id. de Amic. 27. *Quæ tamen ipsa efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secutus sis.* * Cic. III ep. Q. frat. 9.

Cic. de opt. gen. Orat. 2. *Etiamsi is est in genere tolerabili, certe non est in optimo.* * Livius XL, 15. Cic. 2. Orat. 54 & pro Cæl. 29.

* 22. *Etiamsi - attamen*, vel *at non*, vel *nihilominus*, vel *nihilominus tamen*.

Cic. Brut. 84. *Qui procul hæc videt, etiamsi quid agatur, nesciat: at placere tamen & in scena esse Roscium intelligit.* Valer. Max. IX. c. 8. n. 2.

Cic. pro Cæl. 3. *Quis est, cui via ista non pateat? qui isti ætati non possit, quam velit petulanter, etiamsi sine ulla suspicione, at non sine argumento maledicere?*

Livius XXVI, 48. *Etiamsi vis absit, nihilominus detestabili exemplo res agitur.*

Boe-

† Potest tamen hoc exemplum etiam aliter declarari, hunc in modum: Daß du meinest, ich müsse auch gar aus Italien gehen, wenn er sich von dar wegmacht.

Bœthius V Consol. prof. 3. *Etiamsi iccirco, quoniam futura sunt, providentur; non vero ideo, quoniam providentur, eveniunt: nihilominus tamen adeo vel futura provideri, vel provisa evenire necesse est.*

* 25. *Etiamsi minus - tamen.*

Etiamsi minus pro *si non* cum *tamen* jungitur. Cic. Orat. 31. extr. *Hunc librum etiamsi minus nostra commendatione, tuo tamen nomine divulgari necesse est.* Id. I Philipp. 7. Id. 3. Nat. D. c. 1.

Interdum omittitur *tamen.* Cic. pro Flacc. 27. *Vestrum est, judices, etiamsi a me minus dicuntur omnia, vestris animis & cogitatione comprehendere.*

* 26. *Etiamsi- tamen: - Nunc vero.*

Notanda est etiam cohærentia particularum *etiamsi* & *tamen* cum *Nunc vero.* Cic. II leg. Agr. 31. *Etiamsi ad vos singulos esset aliquid ex hoc agro perventurum; tamen honestius eum vos universi quam singuli possideretis. Nunc vero cum ad vos nihil pertineat, sed paretur aliis, eripiatur vobis, nonne acerrime huic legi resistetis?* Id. 5 Philipp. 6.

* 27. *Etiamsi* adjectum nominibus.

Quintil. procem. libr. I. *Nullum ingenii sperant gratiam, circa res etiamsi necessarias,*

procul tamen ab ostentatione positas. Id. V c. 10. Id. V c. 12.

* 28. *Etiamsi non - utique.*

Livius V c. 53. *Vos etiamsi tunc faciendum fuerit, nunc utique faciendum putatis: ego contra etiamsi tunc migrandum fuisset incolumi tota urbe, nunc has reliquias relinquendas non censerem.*

CAPUT LXIV.

De conjunctione Etsi εἰ καί.

* I. *Etsi* adjectivis adjectum.

Etsi adhæret adjectivis. Livius III, 56. *Pro se quisque, Deos tandem esse & non negligere humana fremunt, & superbiæ crudelitatique, etsi seras, non leves tamen venire pœnas.* Id. XXXIX, 54, Id. XXXVIII, 41. bis.

2. *Etsi* in fine sine *tamen* καί τοι.

Cic. VI ep. 4. *Nunc tantum videmur intelligere, non diuturnum bellum: etsi id ipsum nonnullis videatur secus.* Es dünckt uns, wir können so viel sehen, daß der Krieg nicht lange währen werde: Wiewohl einige anderer Meynung sind. Id. VII Att. ep. 3. *Habet res deliberationem; etsi ex parte magna tibi assentior.* Id. IX ep. Att. 12. *Do, do pœnas temeritatis meæ; etsi quæ fuit illa temeritas?* Wiewohl, was ist dieses für eine Unbesonnenheit?

* 3. *Etsi*

* 3. *Etsi* in initio prætermisso *tamen*.

Etsi nonnunquam *tamen* desiderat. Livius XXIX c. 8. *Scipio dixit, illud se satis scire, etsi Locrenses male de populo Romano meriti essent, in meliore statu sub iratis Romanis futuros, quam sub amicis Carthaginiensibus fuerint.*

4. *Etsi* cum *tamen, attamen.*

Etsi non solum *tamen* adsciscit, sed interdum *at* vel *attamen*. Cic. VI epist. 19. *Etsi abest maturitas ætatis; jam tamen personare aures ejus hujusmodi vocibus non est inutile.* * Exemplorum pleni sunt omnes libri.

Cic. in Orat. 44. *Etsi id fugerit magister ejus Isocrates, at non Thucydides.* * Huc refer *etsi non* cum nominibus, sequente *at*. Cic. I Offic. 11. *Si mihi obtemperatum esset, etsi non optimam, at aliquam remp. haberemus.* Varro V de ling. Lat. c. 1. Suet. Neron. 33. Cic. VI ep. 6.

Cic. 3 Orat. 4. *Etsi nequaquam parem illius ingenio; at pro nostro tamen studio meritam gratiam debitamque referamus.*

* 5. *Etsi non - at certe.*

Tacitus Orat. c. 19. s. 6. *Vix in cortina quisquam assistit, qui elementis studiorum etsi non instructus, at certe imbutus sit.* Sueton. Calig. 12.

* 6. *Etsi-certe. Etsi non-certe.*

Cic. pro Marcell. 5. *Etsi aliqua culpa tenemur erroris humani, a scelere certe liberati sumus.* Livius III, 8. *Etsi adjectum aliquid numero sit, magna certe cædes fuit.* Id.

Livius XXV, 6. *De nobis etsi non iniquum, certe triste senatus consultum factum est.*

* 7. *Etsi -saltem.*

Liv. II c. 43. *Non illos etsi non adhortatio invisi ducis, suum saltem flagitium & publicum dedecus cogere potuit accelerare gradum.*

8. *Etsi* cum *sed, sed tamen, verum tamen* rara sunt.

Etsi jungitur interdum cum *sed, sed tamen, verum tamen.* Cic. IX ep. 16. *Etsi posuisti loco versus Accianos, sed quæ est invidia?* * Id. ibid.

Cic. XV epist. 17. *Etsi me quidem tabellarii non offendunt, sed tamen cum a me discedunt, flagitant literas.* * Id. Topic. 19.

Cic. XIII ep. Att. 42. *Suaves tuas literas, etsi acerba pompa, verumtamen scire omnia non acerbum est.* * Terent. Phorm. II sc. 3.

* 9. *Non etsi-iccirco.* †

Cic.

* Sed Lambinus jubet pro *etsi* legere *si.* Et hos quidem usitatius est. Sed libris repugnari nolim.

S 2

Cic. I Orat. 50. *Quare non, etsi eloquentissimus Athenis Pericles, idemque in ea civitate plurimos annos princeps consilii publici fuit, iccirco ejusdem hominis atque artis utraque facultas existimanda est.*

CAPUT LXV.

De præpositione E vel EX.

1. *E* vel *Ex* loco juncta.

Sæpissime *E* vel *Ex* loco serviunt. Cic. I Nat. D. 21. *Paucos tecum Epicureos ex Græcia comparat.* Sed exempla passim occurrunt.

Caes. B. G. I. 15: Castra ex eo loco movent. Id. B. G. I. 6: Ex quo in Helvetios pertinet.

2. ** *Ex* pro *in*, ut *ex vinculis causam dicere* (* Cæsar I. B. G. c. 4.) *ex equo pugnare*. Valla 5. Eleg. 19. Lin. libr. I. p. 77. Huc refero familiares illas medicis formulas *ægroto aliquid dare ex aceto, ex melle, ex vino, ex aqua,* de quibus Victor. XXXII. Var. lect. 4.

Ex cum verbis cognoscendi:

* *Admonitio.* Caes. B. G. 1. 18. Quaerit ex solo (Lisco) ea quae in conventu dixerat. Id. B. G. II. 17: ut postea ex captivis cognitum est, et cap. 16: inveniebat ex captivis.

Ex ponendum est pro *in*, si in loco aliquo ita fiat aliquid, ut simul alius locus respiciatur. Cæsar I. B. G. 43.ˣ *Ariovistus, ut ex equis colloquerentur, postulavit,* auf den Pferden mit einander redeten. Id. II. B. G. 13, 3. *Pueri mulieresque ex muro passis manibus pacem a Romanis petierunt.* Id. II. B. G. 26, 4. *Labienus ex loco superiore, quæ res in castris nostris gererentur, conspicatus, decimam legionem subsidio*

ˣ Caes. III. B. G. 14: Tamen has (turres) altitudo puppium ex barbaris navibus superabat. Id. I. B. G. 4: Orgetorigem ex vinculis causam dicere coegerunt.

Caes. B G. III. 19; paucos, qui ex fuga evaserant, reliquerunt.

nostris misit. Id. II. B. G. 27, 3. bis. & II. B. G. 30, 3. Cic. VII. in Verr. 66. Nepos in Pausan. 4. Cic. pro leg. Manil. 8.

* Huc pertinet formula

Caesar B.G. I. 25: ex itinere nostros latere aperto aggressi. Id. B.G. II. 6: idem ... ex itinere magno impetu Belgas oppugnare coeperunt. ita idem alibi saepius. At vero cum dicit lib. III. B.G. c. 20: in itinere agmen nostrum adorti, ... intelligendum est ... agminis nostri, non autem adorientium, sic enim ... ex itinere.

* 3. *Ex itinere* unter weges.

Cic. III. Epist. 9. *Quas ex itinere ad me literas misisti, legi perinvitus.*

* 4. *E regione. Ex adverso.* gegen über.

Cæsar VII. B. G. 35, 1. *Cum uterque utrique esset exercitui in conspectu, fereque e regione castris castra poneret; erat in magnis Cæsari difficultatibus res.* Id. ib. *E regione unius eorum pontium cum duabus legionibus in occulto restitit Cæsar.* Id. VII. B. G. 36, 5. *Erat e regione oppidi collis.* Livius XXXVIII, 7.

Livius XXI, 27. *Terrebant ex adverso hostes.* Id. XXII, 4. Sueton. Cæs. c. 39. Livius XLV, 10. *Portus is viginti paulo amplius millia ab Rhodo abest ex adverso urbi ipsi positus.*

* 5. *Ex propinquo*)(*E longinquo,*

Livius XXVIII, 44. *Major rerum ignotarum est terror bona malaque hostium ex propinquo ingressus fines adspicias.*

Plinius XXI. c. 11. *Vocatur ab aliquibus nyctilaps, quoniam e longinquo noctu fulget.* Idem XXXVII. c. 5. Id. XXXVII. c. 8.

* 6. *Ex transverso.*

Liv. I, 13. *Mulieres ausæ se inter tela volan-*

lantia inferre, ex transverso impetu facto, dirimere infestas acies cœperunt. Id. II, 20.

* 9. *Ex* cum ſubſtantivis pro adjectivis, omiſſo *ex*.

Ex adjungit nominibus alia nomina ſubſtantiva, pro adjectivis. Cæſar. I. B. G. 18, 7. *Dumnorix ex Helvetiis uxorem habet*, pro *Helvetiam* Cic. III. Verr. 5. *Herennius negotiator ex Africa.* Varro III. R. R. 16. Cæſar B. G. V, 27, 1.

* Tale videtur etiam illud Cæſar. III. B. C. 58, 7. *non modo hordeum, ſed etiam frons ex arboribus deficiebat.* Item illud Ejusd. III. B. Gall. c. 14. n. 4.

10. *E* & *EX* materiæ copulata. †

Sæpe materiam deſignat. Cic. VI. in Verr. 27. *Erat etiam vas vinarium ex una gemma pergrandi trulla excavata*, ein Weingeſchirr aus einen gantzen groſſen Edelgeſtein. Id. pro Arch. 9. *Ennius in ſepulcro Scipionum putatur eſſe conſtitutus e marmore.* Id. 6. Verr. 33. *Simulacrum ex ære.* Id. VI. Verr. 27. *Poculum ex auro.* * Varr. R. R. III, 10. Curt. X. c. 2. ſ. 23.

* Huc fortaſſe pertinet illud Ciceronis Topicor.

† Hæc ſignificatio cum ea, quæ obſervatione nona continetur, ſæpe convenit.

picor. c. 8. Ετυμολογία, *id est, verbum ex verbo, veriloquium* von Wort zu Wort.

II. *E* & *EX* ad multitudinem aut numerum relata.

Non raro ad multitudinem aut numerum refertur. Cic. 2. Philipp. 3. *Ipse victor tibi ex latronibus suis detulerat principatum.* unter seinen Mördern die Oberstelle gegeben. Id. I. Orat. 37. *Homo ex numero disertorum postulabat &c.* Id. XIII. ep. 3. *Aulum Fusium, unum ex meis intimis, velim ita tractes, ut mihi coram recepisti.* Item illa: *unus è plebe, unus è multis vel ex multis, unus ex omnibus.* * Cæsar I. B. G. 41, 4.

12. *E* vel *Ex* causam à qua vel propter quam res est.

E vel *Ex* causam sæpe declarat efficientem. Terent. Andr. I, 5. sc. 3. *Gravida è Pamphilo est.* Id. ibid. III, sc. 2. *Credon' tibi, Dave, hoc, nunc peperisse hanc è Pamphilo.* Cic. XVI. ep. 21. *Quando igitur tum ex me doluisti, nunc ut duplicetur tuum ex me gaudium, præstabo.* Weil du nun meinetwegen Verdrüßlichkeit gehabt. Id. in Brut. 97. *Ex te duplex nos afficit solicitudo, quod & ipse republica careas, & illa te.* Id. I. epist. Att. 2. *Nos hic te ad mensem Januarium expectamus, ex quodam rumore, an ex literis tuis ad alios missis.* Id. I. Philipp.

lipp. 5. *Cum è via lauguerem.* Als ich von der Reise matt war. Id. de Arusp. Resp. 7. *Domus mea ædificatur ex autoritate Senatus pecunia publica.*

Huc referenda sunt etiam illa *ex lege, ex decreto, ex testamento, ex formula.* Krafft oder Vermöge des Gesetzes/ des Schlusses, des Testaments/ nach der Vorschrifft.

13. *E* & *Ex* parti juncta.

Interdum parti adhibetur. Cic. II. Tuscul. 25. *Laborat è renibus.* Id. IX ep. 23. *Laborare ex pedibus.* Item *ex oculis, ex capite.*

* Admonitio.

Si *ex* jungitur ipsi nomini *partis*, tum magis significat *in*, vel *quod attinet ad*, quam causam vel originem alicujus rei. Cic. de Amic. 21. *Nec quicquam difficilius, quam reperire, quod sit omni ex parte in suo genere perfectum.* Id. II. ep. 18. *Tua laus ex aliqua parte fuerit.* Id. epist. Attic. 22. *Rempubl. nulla ex parte attingimus.* Im geringsten nichts. Id. XI. Epist. Att. 6. *Omnino hæc eodem modo ex hac parte fiunt*, Auf dieser Seite eben so. Cæsar VI. B. G. 34, 3. *Quæ ex parte res ad salutem exercitus pertinebat*, welche Sache einiger massen zur Erhaltung der Armee dienete. Cic. X. ep. 5.

14. *E* vel *Ex* tempori juncta.

Ex sæpe ad tempus præteritum accommodatur.

datur. Cic. I. Philipp. 1. *Nec vero usquam discedebam ex eo die, quo ad ædem telluris convocati ſumus.* Id. III. Verr. 12. *Ex ea die ad hanc diem quæ feciſti, in judicium voco,* was du von der Zeit an biß auf dieſen Tag gethan haſt. * V. ep. 8. Add. Achill. Statii Obſervat. c. 20. tom. II Lamp. Critic. p. 889.

Alias ad futurum. Cic. XVI, ep. 9. *Vereor, ne Romæ ex Calendis Januariis magni tumultus ſint.* * Id. II. in Verr. 10. & IV. epiſt. Att. ult.

*15. *Ex adoleſcentia.*

Cic. VII. ep. 17. *Ex adoleſcentia tua in amicitiam & fidem meam te contuliſti.*

16. *Ex intervallo.*

Ex intervallo tum ad locum, tum ad tempus refertur. Livius XXVIII, 44. *Multa quæ nunc ex intervallo non apparent, bellum aperiet.* * Livius X, c. 43. XXVIII, 3. XXXVIII, 29.

Cic. IV. ep. Att. 16. *Ille latinus Atticiſmus ex intervallo reguſtandus* nach einiger Zeit. * Id. I. invent. 28. Sveton. Claud. c. 41.

Huc referenda ſunt illa *ex improviſo, ex tempore.* Cic. 3. Verr. 43. *Voluiſti ex improviſo, ſi quæ res natæ eſſent, ex urbano edicto decernere.*

Cic.

Cic. 2. Orat. c. 60. *Illud egregium Sestii & ex tempore, Manus lava, inquit, & cœna.* Add. X. epist. Att. I. & pro Arch. 8. & III, Orat. 50.

* 17. *Ex quo.*

Ex quo ponitur ſæpe, à Livio præſertim, pro *ab eo tempore, quo.* Livius I, 35. *Dixit, ſe ex quo ſui potens fuerit, Romam cum conjuge ac fortunis omnibus commigraſſe.* Id. XL, 5. *Demetrii, ex quo obſes Romæ fuit, corpus nobis reddiderunt Romani, animum ipſi habent.* Id. III, 24. & XXVIII, 39. XXXIX, 12.

18. *Ex* pro *poſt.*

Aliquando uſurpatur pro *poſt.* Cic. pro Sept. c. I. *Si quis antea mirabatur - - - ex hoc tempore miretur potius.* Ἐκ τοῦ νῦν, von nun an. Id. in Brut. c. 92. *Cotta ex conſulatu profectus eſt in Galliam.* Iſt nach abgelegten Bürgermeiſteramt in Gallien gereiſet. * Id pro leg. Manil: 15. Id. X. ep. Att. ult:

Cæs. BG. I. 26. Ex eo proelio circiter millia hominum CXXX superfuerunt

19. *Ex* ad priorem ſtatum.

Nonnunquam ad priorem ſtatum aut conditionem refertur. Terent. Andr. I, 1. *Feci e ſervo ut eſſes libertus mihi,* aus einen Knecht ein freyer Menſch. Cic. Partit. 16. *Nihil eſt tam miſerabile, quam ex beato miſer.* Id. I. Verr. 17. *Sed repente Verres ex homine, tanquam aliquo Circeo poculo factus eſt Verres.* Id. 3. Phi-

Philip. 9. *Cur magister ejus ex oratore arator factus sit.*

20. *E* & *Ex* modus.

Alias modum declarant. Cic. 1, Off. 30. *Sunt alii simplices & aperti, qui nihil* ex occulto, *nihil* ex insidiis *agendum putent.* heimlich und hinterlistig. Id. pro Cluent. 16. *Multi viri boni cum* ex occulto *intervenissent, pecunia in manibus Scamandri deprehenditur.* Id. 3. Verr. 43. *Voluisti* ex improviso, *si quæ res natæ essent, ex urbano edicto decernere*, unversehens/ urplötzlich. Livius XXVIII, 39. Ex insperato *repente misistis nobis Publium hunc Scipionem*, unverhofft. Sveton. in Galb. 10. *Repente* ex inopinato *prope cuncta turbata sunt.*

Livius II, 37. *Auctor magis quam res ad præcavendum vel* ex supervacuo *movit.*

* Cæsar IV. B. G. 5, 3. *Consiliorum eos* è vestigio *pœnitere necesse est.* auf der Stelle/ alsobald.

* Ex continenti *ad regiam pergunt.* ohne Verzug. Just. I, c. 9, s. 19. Id. V, 3. 9.

* Livius XXVIII, 29. ex præparato *simul omnium rerum terror oculis auribusque est offusus.*

* Livius I, 9. Ex composito *orta vis.* wie man es abgeredet hatte. Id. I, 28. & V. c. 40. & I, 6.

I, c. 53. Vellejus II, c. 110, s. 2, *Pannonia* ex constituto *arma corripuit.*

*Svet. Cæsar. c. 20. *autores* ex compacto *nominat.* wie es mit ihm angelegt war.

Haec rectius ad pag: 288. v. ex significat Zufolge.

*Livius I, c. 9. *Romulus ludos* ex industria *parat Neptuno Equestri solennes.* mit Fleiß. Id. I, 56. Sveton. Claud. c. 38. & in Vespas. 16. & in Tito 9. & Fabius I, c. 5.

*Columell. VI, 1. princ. *Quæ in emendis bubus sequenda, quæque vitanda sint, non* ex facili *dixerim.* Id. XII, c. 44. Celsus I. c. 3.

*Colum. V, 8. *Creta* ex toto *repudianda est,* gantz und gar. Id. VI, 14. Celsus I. Med. 2. & Plinius XI, c. 17. Ovid. Pont. IV ep. 8.

*Colum. IX, 13. *Cibus* ex integro *recens ponatur.* Svet. August. c. 34. Justin. II. c. 15. s. 17.

*Opp. libr. IX. epist. Att. 10. *Si* ex contrario *putaremus, Cæsarem id non facturum, nunquam tibi svaderemus,* hingegen. Cæs. VII. B. G. 30, 3. Nepos in Hamilc. I. Colum. II, 9.

*Sveton. Domitian. 9. *Avaritiæ Domitianus vix suspicionem ullam privatus dedit: imo* è diverso *magnæ sæpe liberalitatis experimenta.* Id. in Cæsar. 86. Id. August. 27.

*Quintil. V. c. 6. *Præter alia causæ instru-*

menta adjicit ex abundanti *hanc quoque conscientiæ ſuæ fiduciam.*

*Colum VI, 31. Ex æquo *miſcentur radices agreſtis herbæ ſulfurque.* Tacit. hiſt. II. c. 97. ſ. 3.

*21. *E* & *Ex* de miſtura colorum & ſaporum.

Plinius XV. c. 30. *Hic frutex eſt ramoſus, baccis è nigro rufis.* Id. XXI. c. 21. *Hemerocalles pallidum e viridi & molle folium habet.* Id. XXXVII. c. 5. XXXVII. c. 5. & 8. *è viridi pallens.* Id. XXXVII. c. 11. & XII. c. 13. & 14. & XIII. c. 9.

Plinius XXI. c. 8. *Chryſocome eſt radice nigra, ex auſtero dulci.* Id. XI. c. 15. *Ex dulci aere.*

22. *E* vel *Ex* pro *ſecundum, κατά,*

E & *ex* aliquando ponitur pro *ſecundum.* Cic. V. de fin. 17. *Hunc ſtatum corporis per ſe ipſum expetit natura, qui eſt maxime è natura.* der Natur gemåß. Id II. Philipp. *Quid unquam domus illa viderat, niſi pudicum, niſi ex optimo more & ſanctiſſima diſciplina.* Id. V. Tuſc. 2. *Unus dies ex præceptis philoſophiæ actus eſt pene toti immortalitati anteponendus.* Wenn man einen Tag ſo lebet, wie es die Philoſophie haben will, (wenn man einen Tag nach der

Vor-

Vorschrifft der Philosophie zubringt.) Item illa: *Ex* constitutione, *Ex* instituto. *Ex* merito Ovid. de Ponto IV. 4. 7. v. 16.

Haec referenda sunt et quae sup: pag: 282. ad num: 12. quae pag. 282.

* 23. *Ex consuetudine. E more.*

Cæsar B. G. I, 52, 4. *Germani celeriter ex consvetudine sua phalange facta, impetus gladiorum exceperunt.* nach ihrer Gewohnheit. add. Sveton. in Vespas. 24. & in Claud. c. 7. & in Domit. c. 9. Celsus I. c. 3. & II. c. 4. Cæsar B. G. IV. c. 32. s. 1.

Sveton. in Cæsar. c. 6. *Quæstor Juliam amitam uxoremque Corneliam defunctas laudavit è more pro rostris.*

* *Ex persona*, als ein

Vellejus I c. 3. s. 2. *Nihil ex persona poëtæ, sed omnia sub eorum qui illo tempore vixerunt, dixerunt.* Id. ib. *Ex persona poëtæ & hanc urbem & quasdam Ionum colonias iis nominibus appellat.*

24. *Ex animo.*

Ex animo simulationi opponitur. Cic. in Pison. 33. *Equidem dicam ex animo, quod sentio.* Id. I. ep. Qu. fr. I. *Te alienum hominem amens ex animo* von Hertzen/ohne Heucheley. * add. Cic. XII. ep. 26. & XIII. ep. 9.

25. *Ex sententia.*

Ex sententia idem est, quod *ex voluntate* id. est, *ut volumus.* Plaut. Menach. II. sc. 2. *Bene obsonavi, & ex mea sententia,* ich habe wohl

ad num. 22.

Salust: Jugurth: Ex copia rerum statuit. Rursum: Marius ex copia rerum consil[…] trahit: id est, ut idem exponit, ut res posceret, ex tempore. vid. Brantii Not. [...] ad Cæs. B. G. V 8.

und nach Hertzens Wunsch eingekaufft. Ter. Hecyr. V, 4. *Spero hanc rem esse eventuram nobis ex sententia.* Cic. V. ep. Att. 21. *Te ex sententia navigasse gaudio.* Ich bin sehr erfreuet, daß du nach Hertzens Wunsch geschiffet. Id. XII. ep. 10. *Hæc ex sententia confecta sunt.*

*26. *Ex sententia* pro *de sententia.*

Ex sententia nonnunquam vim eandem habet, quam *de sententia* auf Einrathen, auf Gutbefinden. Cic. Cluent 63. *Hoc postquam ceteri comprobarunt, ex omnium sententia constitutum est, satis videri esse quæsitum.* Id. 4. Verr. 16. *Rupilius prætor ex legatorum sententia leges in Sicilia constituerat.* Livius XL, 29 & XLV. c. 29.

*27. *Ex voluntate.*

Cic. XIII. epist. 5. *Te non impedio, quo minus negotium ex voluntate Cæsaris gerere possis.* wie es Cæsar haben will.

*28 *Ex ordine.*

Cic. VI. Verr. 64. *Ut quisque ætate & honore antecedebat, ita sententiam dixit ex ordine.* nach der Reihe. Id. I. de leg. Agr. 2. *Vendit Italiæ possessiones ex ordine omnes* Livius XLVI, 5. Sveton. Neron. c. I.

29. *E* vel *Ex* ad utilitatem *κατά.* * seu *pro.* †

In-

† Sic Charisius declarat lib. II. p. 209.

Cic: Lib. XII. Ep. 19. ad Cornificium, sed haec melius ex re et ex tempore constitues. Caes. B.G. C. III. ita necessario atque extempore capto consilio. Idem. B.G. V. 8. haec ita extulit; ut et pro tempore et pro re consilium caperet.

Interdum designat utilitatem. Cic. 3. Philipp. 12. *Duobus aut tribus SCtis bene & è republica factis, reliquas res ad lucrum prædamque revocavit, κατὰ τὴν πόλιν.* dem gemeinen Wesen zu Nutze/ zum besten. Id. ad Brut. ep 2. *Facis è tua dignitate & e republica.* damit thust du das/ was deiner Hoheit anständig und der Republique nützlich ist. Id. V. ep. Att. 8. *Statues, ut ex fide, fama, reque mea videbitur.* Id. V. ep. 8. *Quantum tuo judicio tribuendum nobis esse putes, statues ipse, & ,ut spero, statues ex nostra dignitate* wie es unserm hohen Ansehen gemäß ist. * Cæsar B.G. I, 30, 2.

* Sic *ex tempore* apud Cicer. lib. XII ep. 19. Ex omni occasione i.e. dak quavis Phil. VII. ep. 28.

* 30. *Exante.*

Ex vel E. videtur omissum vel subintellectum: Cic. V. Fam: 19. His proximis literis, magnum cepi fructum et officii et iudicii tui.

Ex & ante interdum in unum verbum coalescunt, & significant idem, quod *ante* sive *ab eo tempore*. Cic. III. Attic. ep. 17. *De Q. Fratre nuncii nobis tristes nec varii venerant exante diem nonarum Jun. usque ad pridie Calend. Septembr.*

*CAPUT LXVI.

De adverbio EXTEMPLO.

Extemplo significationis & originis est notissimæ. Origo est ab auspiciis. Auspicantes enim, auspicio impetrato, consurgebant ad auguris dictum: *Ex templo*, & abibant.

2. *Extemplo-mox.*

Extemplo interdum opponitur particulæ *mox*. Livius XXXIX, 48. *Hæc quæ augendæ amplitudinis ejus causa facta erant, extemplo in invidiam, mox etiam in perniciem adolescenti verterunt.*

3. *Extemplo, antequam.*

Livius XLI, 1. *Alii gerendum bellum extemplo, antequam contrahere copias hostes possent, alii consulendum prius Senatum censebant.*

4. *Extemplo* post duos ablativos consequentiæ.

Liv. VII, 39. *Nomine Quintii audito, extemplo agnovere virum.* Id. XXIII, 23. Id. XXIV, 6. Id. XL, 24. add. IV c. 6.

5. *Extemplo-mox-postremo.*

Livius XL, 48. *Hostes extemplo fusi; mox intra vallum paventes compulsi; postremo exuuntur castris.*

Caput LXVII.

De adverbio EXTRA.

Extra contrarium habet *intra* (* vel *intus*, vel *in*.) Cic. II Nat. D. 59. *Sensibus & animo ea, quæ extra sunt, percipimus.* * Colum. VIII, 15.

* Varro III. R. R. 16. *Alvos fictiles fimo bubulo oblinunt intus & extra, ne apes asperita-*

te

te absterreantur. Cæsar III B. C. 69, 4. Celsus VI, 18. de Rhagad. Et mox de Hæmorrh. Id. VIII, c. 16.

* Cic. Partit. c. 11. *Res bonæ & malæ aut in corporibus, aut in animis, aut extra esse possunt.* Id. 2. finib. 21. *Et in corpore & extra sunt quædam bona.*

*2. *Extra intra* pro *usquequaque, omnibus in partibus*, rarissimum est.

Plinius VI c. 32. *At abunde orbe terrarum extra intra indicato, colligenda in aretum, mensura æquorum videtur.*

* 3. *Extra quam* pro *Præterquam.*

Extra quam ponitur pro *præterquam.* Cic. I Invent. 33. *Si quis adscribat ad legem & addat exceptionem hanc: Extra quam si quis reipublicæ causa exercitum non tradiderit, patiemini, judices?* Livius XXVI, 34. XXXVIII, 38 & XXXIX, 18.

II.

De præpositione EXTRA.

* *Extra* contrarium habet *intra*, (* sive proprie sive improprie sumatur.) Cic. V Tusc. 5. *Solane beata vita relinquitur extra ostium limenque carceris.* * Hirtius B. Afr. 24, 2. *Equitatus eos qui pabulandi gratia extra vallum progressi essent, excipere: ita omnes adversarios intra munitiones continere.*

Celſus de Med. præfat. *Apud Empiricum morbi cognitio extra artem, medicina intra uſum eſt.*

* 2. *Extra - infra.*

Extra & *infra* raro opponuntur. Palladius in febr. 13. *Hoc autem noveris; quia palmes, quod extra ligaturam pendens habuerit, fructum induet; quod infra ligaturam, materiæ ſequentis anni deputabit.*

* 3. *Extra* in translatione.

* *Extra* de tempore.

Extra raro de tempore dicitur. Sueton. in Claud. 14. *Claudius jus & Conſul & extra honorem laborioſiſſime dixit*, id eſt, *cum honores non gereret.*

4. *Extra* translate de aliis rebus.

Illa translata. Cic. de univ. *Se extra omnem culpam & cauſam poſuit.* Id. pro Syll. 13. *Eadem vis hujus negationis eſt, ac ſi extra conjurationem hanc eſſe dixiſſet.* Id. I Off. 39. *Ne extra modum ſumtu & magnificentia prodeas*, mit Unkoſten und Pracht die Maße überſchreiteſt. Id. VII. ep. 16. *Sed extra jocum homo bellus eſt*, ohne Schertz / er iſt ein artiger Menſch. Id. pro Dejot. *Extra ordinem bellum cum Mithridate Tigraneque geſſit*, außerordentlich. Id. I Verr. 12. *De te, Cæcili, jam hoc extra hanc contentionem certamenque noſtrum familiariter tecum loquar.*

5. Ex-

5. *Extra* pro *præter*.

Non raro usurpatur pro *præter*. Cic. 2 de leg. 12. *Ea quæ suscepta publice sunt, nemo extra collegium novit.* niemand als die so Collegen sind. Id. VII ep. 3. *Extra ducem, paucosque præterea,* außer der General/ den General und sonst einige wenige ausgenommen. Id. pro Dom. 41. *Civis est nemo in tanto populo extra contaminatam illam P. Clodii manum, qui rem ullam de meis bonis attigerit.* * Terent. Phorm. I, sc. 2.

* 6. *Extra* de motu, in significatione propria.

Extra conjungitur etiam cum verbis motum significantibus. Cic. pro Quint. 10. *Extra hos cancellos egredi conabor.* Livius XXXVIII, 8. Columell. VI, 2. Id. IX, 15 bis.

* 7. *Extra* von aussen pessimæ notæ est.

Boëthius Consolat. II pros. 4. *Quid igitur, o mortales, extra petitis intra vos positam felicitatem?*

* Caput LXVIII.

De nomine EXTREMUS.

* 1. *EXTREMUS.*

Extremus contrarium habet *primus*, vel *iniens*. Cic. X ep. 14. *Est non minus gratum extrema delere, quam prima depellere.* Id.

 III,

III, off. 6. *Verum autem primum; verum igitur & extremum.*

Cic. pro leg. Manil. 12. *Tantum bellum Cn. Pompejus extrema hieme apparavit, ineunte vere suscepit, media æstate confecit.*

* 2. *Extremus* am Ende, gegen das Ende.

Extremus sæpe est *sub finem*, gegen das Ende, am Ende. Cic. XIII ep. Att. 43. *Lamia ad me epistolam attulit, in qua extrema scriptum erat, ut is ad ludos omnia pararet.* Id. III, off. 2. *Panætius in extremo libro tertio de hac parte pollicetur se deinceps esse dicturum*, im dritten Buch gegen das Ende. Id. XIV. epist. Att. 8. Livius II, 64. Cæsar VI B. G. 29, 3.

* 3. *Extremus* pro *pene desperatus.*

Cæsar II B. G. 25, 3. *Cum pro se quisque in conspectu imperatoris etiam in extremis suis rebus operam navare cuperet, paulum hostium impetus tardatus est.* Sallust. B. Catil. c. 26. *Extrema omnia experiri.*

* 4. *Extremum est, ut.*

Cic. IV epist. 13. *Extremum illud est, ut te horter & obsecrem, animo ut maximo sis.*

CAPUT LXIX.

De adverbio EXTRINSECUS.

Extrinsecus adverbium contrarium habet *intrinsecus*. Cic. II Nat. D. 54. *Pulmo-*

mones & cor extrinsecus spiritum ducunt. von aussen. Id. I Divin. 32. *Cratippus dicit animos hominum quadam ex parte extrinsecus esse tractos & haustos.* Id. II Acad. 40. *Imagines extrinsecus in animos nostros per corpus irrumpunt.* Id. I Div. 24. *Cum Annibal columnam auream vellet auferre, dubitavit, utrum ea solida esset, an extrinsecus inaurata,* nur außwendig vergüldet. Id. 4. Tusc. 27. *Corporum adjumenta adhibentur extrinsecus, animorum salus inclusa in his ipsis est.*

* 2. *Extrinsecus)(intrinsecus.*

Celsus IV, I. *Jecur intrinsecus cavum, extrinsecus gibbum.*

* 3 *Extrinsecus)(intus.*

Columell. II, 9. *Quod extrinsecus albidum, intus etiam conspicitur candidum, leve ac vanum intelligi debet.*

* 4. *Extrinsecus)(intra se.*

Celsus V c. 26. *Quinque noxæ genera sunt. Cum quid extrinsecus læsit, ut in vulneribus. Cum quid intra se ipsum corruptum est, ut in cancro &c.*

* 5. *Extrinsecus* tralate.

Colum. I, 6. *Hæc etsi extrinsecus, non tamen intempestive videor hoc loco retulisse.*

CAP.

CAPUT LXX.

De adverbio FACILE.

Facile ut vulgatam ejus significationem taceamus, interdum uſurpatur pro *ſine controverſia*, † gar wohl/ ohne Mühe. Cic. pro Roſc. Am. 6. *Non ſolum ſui municipii, ſed etiam illius vicinitatis facile primus.* Id. II. Divin. 42. *Eudoxus Platonis auditor in Aſtrologia, judicio doctiſſimorum hominum facile princeps.* * Id. II. de orat. c. 13. & IV. in Verr. 14. & pro Flacc. 33.

2. *Facile* cum ſuperlativo.

Jungitur etiam cum ſuperlativo. Cic. pro Rabir. Poſt. 9. *Virum unum totius Græciæ facile doctiſſimum Platonem, in maximis periculis eſſe verſatum accepimus.* Id. I Tuſc. 33. *Africani fratris nepos vita omnium perditorum ita ſimilis, ut eſſet facile deterrimus.*

* 3. *Non facile.*

Cic. in Brut. 67. *Erat in inveniendis componendisque rebus mira accuratio, ut non facile in ullo diligentiorem majoremque cognoverim.*

4. ** *Fa-*

† Mihi *facile* non videtur ſignificare *ſine controverſia*, ſed *non valde dubie*, germanice gar wohl, ohne ſondere Mühe.

4. ** *Facile* pro *libenter.*

Cic. XIII ep. Att. *Locum habeo nullum, ubi facilius esse possim, quam Asturæ,* Victor. Castig. in Cic. p. 583.

CAPUT LXXI.

De adverbio FERE & FERME.

1. *Fere* & *ferme* pro *quasi*, fast / bey nahe. *Fere* ac *ferme* imminuunt non nihil rem aut numerum. Cic. I. off. 18. *Atque ab iis rebus, quæ sunt in jure societatis humanæ, quemadmodum ducatur honestum, ex quo ortum est officium, satis fere diximus,* fast gnug gesagt. Id. VI ep. 10. *Omnes fere familiarissimi Cæsaris me colunt,* fast alle halten mich in Ehren. Id. VII ep. 16. *Litteras tuas hora fere nona accepi.*

Cic. in Brut. 43. *Hoc idcirco posui, ut intelligeretur, latine dicendi maturitatem jam ad summum pene esse perductam, ut ei nemo ferme quicquam addere posset, nisi qui a philosophia fuisset instructior.* * Livius XL. 58. & XII. 51.

2. Interdum *fere* videtur aliquid addere. Cic. III. Nat. Deor. 39. *Hæc fere habui dicere de natura Deorum.* so viel habe ich ohngefähr / beyläufftig / zu sagen gehabt. Id. XII. ep. 5. *Hæc erant fere, quæ tibi nota esse vellem.* Significat

ficat enim, pauca quædam præterea fuisse. *add. XII. ep. 29. & I. epist. Att. 5.

3. *Fere & ferme* pro *plerumque*, ὡς ἐπὶ τὸ πλύ.

Alias usurpatur pro *plerumque*. Cic. pro leg. Man. 9. *Hoc jam fere sic fieri solere accepimus* gemeiniglich / insgemein. Id. I. ep. 9. *Nunc ab orationibus disjungo me fere, referoque ad mansuetiores musas.* Id. V Tusc. 38. *Sapientis cogitatio non ferme ad investigandum adhibet oculos advocatos.* * add. Livius XLV, 35. Tacitus II. Annal. 2. s. 2. & II c. 54, 4.

* 4. *Fere*)(*raro.* *Fere*)(*sæpe*,

Fere opponitur particulæ *raro*, interdum *sæpe.* Columell. IV, 17. *Fere prædicta ætas læto solo truncoque tres materias, raro quatuor desiderat.*

…mo fere pro tantum fere … Caes. B. C. I. 2. M. Rufus, qui sententiam … paucis … mutatis verbis …quebatur.

Sueton. in Aug. 53. *In consulatu pedibus fere, extra consulatum sæpe adaperta sella per publicum incessit.*

* 5. *Fere - varius - aliquando.*

Celsus VI, 2. *Fere id in capillo fit, varius rius in barba, aliquando etiam in supercilio.*

* 6. *Non fere.*

Fere pro *plerumque* si cum *Non* conjungendum est, *non* ei præmittitur. Cic. Topic. 16. *Atque illud quidem genus causarum errorem af-*

afferre non fere solet. Id. I Tuscul. 17. princ. *Pythagoræi rationem sententiæ suæ non fere reddebant.* Id. 2. Tusc. 3. *Epicurum & Medrotorum non fere præter suos quisquam in manus sumit.* Id. III. off. 3.

* 7. *Non ferme.*

Livius XXII, c. 9. *Id non ferme decernitur, nisi tum tetra prodigia nunciata sunt.*

*8. Sic *Nec fere* apud Cic. in Topic. c. 21. *Illud intelligendum est, nec ullam esse disputationem, in quam non aliquis locus incurrat, nec fere omnes locos incidere in omnem quæstionem.* †

Caput LXXII.

* De adverbio FORIS.

Foris notæ est significationis. Est enim ex-

† Lambinus hunc usum & positionem particulæ *fere* non satis perspexerat, quare sic ad hunc locum nostrum adscribit. *Suspectus mihi locus est: quid enim sibi hæc volunt:* nec fere omnes locos, *&c. malim sic legi,* nec temere omnes locos, *vel* nec omnes locos *deleto* fere. Sed sententia Ciceronis facile apparet, quæ hæc est: *Nullam esse quæstionem, ad quam loci Dialectici non queant adhiberi, plerumque tamen fieri, ut non omnes loci ad omnes quæstiones accommodari queant.*

extra, exterius. Interdum tamen ſignificat *extra domum propriam.* Cic. IX, ep. 24. *Cura ut valeas. Id foris cœnitando facillime conſequeris.* Id. VII. ep. 16. *Ego ſi foris cœnitarem, Octavio familiari tuo non defuiſſem.* Id. II. Philipp. II. Columell. VII, 11, extr. Id. libr. XII. præf.

2. *Foris*, id eſt, *in* vel *extra fines imperii.*

Cic. I off. 22. *Parva ſunt foris arma, niſi eſt conſilium domi.* Id. pro Roſc. Arn. 47. *In eo certamine perditi civis erat non ſe ad eos jungere, quibus incolumibus & domi dignitas, & foris auctoritas retineretur.* Id. II. Philipp. 27. Tacitus XIII. Ann. 25. ſ. 1. 2.

3. *Foris*, id eſt, *ex loco exteriore, vel extrinſecus*, von auſſen.

Nepos in Dion. 9. *Illi inermes, telum foris flagitantes, Dionem vivum tenebant.*

4. *Foris* pro *ex aliis rebus* vel *aliunde.*

Cic. II. Orat. c. 39. *Quid eſt, in quo hæreat, qui viderit, omne, quod ſumatur in oratione aut ad probandum aut ad refellendum, aut ex ſua ſumi vi atque natura, aut aſſumi foris.* Id. II Orat. 40. *Foris aſſumuntur ea, quæ non ſua vi, ſed extranea ſublevantur.* Id. Partit. 14. & I. Invent. c. 11 & Invent. II c. 24.

5. *Foris*)(*intra.* *Foris*)(*intus.*

Foris habet oppoſita *intra & intus.* Corn. Nep.

Nep. Datam. 6. *Adversarii non poterant resistere, cum & intra vallum & foris cæderentur.*

Varro R. R. III, 16. *Foris pascuntur, intus favos melle farciunt.* Columell. XII. præf. Plinius XV, c. 28. Plin. XXII, c. 24. Id. XXVII, c. 13.

CAPUT LXXIII.

De adverbio FORTE & FORTASSE.

Obtinuisse consuetudinem, ut Fortassis potius quam fortasse dicantur; quia scilicet Fortasse surdum auribus videbatur, autor est Carisius, cuius testimonio pernovere scilicet P. Manutius ad 11 Fam. 13.

Forte & *fortasse* non tam origine, quam significatione & usu differunt. *Forte* enim idem est, quod *casu*. Cic. 2. Orat. 55. *Forte evenit, ut in Privernati essemus.* Id. pro Planc. 26. *Cum Puteolos forte venissem, concidi pene.* ohngefehr * Livius XXXII, 11. XL, 59.

* 2. *Forte*)(*consilio, providentia.*

Livius IX c. 31. *Captivi pars forte, pars consilio oblati.* Id. XXV c. 49.

Vellejus II c. 66 s. 5. *Dum hoc vel forte vel providentia vel utcunque constitutum rerum naturæ corpus manebit incolume.*

3. *Si forte. Nisi forte. Ne forte.* (* *Sin forte.*) ἄρα.

Quoties antecedit *Si*, *nisi* vel *ne* (* vel *Sin*) *forte dicitur*, non *fortasse* neque *forsitan*.

u Cic.

Cic. I. Verr. I. *Si quis vestrûm, judices, aut eorum qui adsunt, forte miratur.* *Id. II ep. Qv. fr. 14. Exempla crebro legentibus occursant.

Cic. pro Mil. 7. *Nisi forte magis erit parricida, si quis consularem patrem, quam si quis humilem necaverit.* *Id. VII ep. 34

Cic. I Orat. 46 *Ne forte hoc magnum ac miserabile videatur.* *Id. IX. ep. 8. & II ep. Att. 18 & pro leg. Manil. 8.

* Cic. XI epist. 18. *Sin aliquid virium forte collegerit, sentiet, nec Senatui consilium, nec populo Rom. virtutem deesse.* Id. XII. ep. 10.

Admonitio.

Si fortasse, si fortassis, si forsitan; item *nisi fortasse, nisi fortassis, nisi forsitan*; *ne fortasse, ne fortassis, ne forsitan* † vitiosa censentur, nisi quando multa verba interponuntur.

* *Nisi fortasse* habet epistola XV ad Brutum; sed unum exemplum nos deterrere non debet, quo minus autoritatem Tursellini nostri sequamur.

4. FOR-

† Cassiodorus Variar. V ep. 34. habet *ne forsitan*: Sed ejus autoritas hîc est nulla.

4. *FORTASSE.*

Fortasse (idem de *fortassis* & *forsitan* dicendum est) dubitationem continet. Cic. VII. ep. 3. *Habes epistolam verbosiorem fortasse, quam velles.* * add. idem pro leg. Manil. 9. VI ep. I & IX ep. I. Fortassean pro fortasse v. Cellarii Observ.

* 5. *Fortasse - tamen.*

Fortasse dubitantis adjunctum habet interdum *tamen.* Plin. I ep. 5. *Nec famam meam aliquo responso, utili fortasse, inhonesto tamen, læseram; nec me laqueis tam insidiosæ interrogationis involveram.*

* 6. *Fortasse - sed. Fortasse - sed tamen. Fortasse - verum tamen.*

Cic. 2. div. 22. *Conceptio contra naturam fortasse, sed partus prope necessarius.* Id. 2 Divin. 33.

Cic. III. off. 21. *Eos versus dicam, ut potero: incondite fortasse, sed tamen ut res possit intelligi.*

Cic. pro Arch. 11. *De meo quodam amore gloriæ, nimis acri fortasse, verum tamen honesto, vobis confitebor.* Id. 2. Verr. 12.

* 7. *Fortasse-certe. Fortasse-quidem.*

Cic. IV finib. 3. *Res fortasse veræ, certe graves, non ita tractantur, ut debent.*

Cic. Orat. 62. *Id nos fortasse non perfecimus, conati quidem sæpissime sumus.* Id. 2.

Tuſcul. 17. extr. *Auribus fortaſſe multæ, oculis quidem nulla poterat eſſe fortior contra dolorem & mortem diſciplina.*

* 8. *Fortaſſis-ſed tamen.*

Cic. pro Seſt. 5. *Quot ſtimulos admoverit homini fortasſis ſtudioſo victoriæ, ſed tamen nimium communem mortem bellique caſum metuenti?*

* 9. *Forſitan-ſed.*

Cic. XII ep. Att. 19. *Quæres forſitan ſit refricatura vulnus meum, ſed jam quaſi voto quodam & promiſſo me teneri puto.* Livius III, c. 25

10. *Forſitan, Fortaſſe* anteoccupant.

Forſitan & *fortaſſe* nonnunquam anteoccupationi ſerviunt. Cicero Orat. *Forſitan quispiam dixerit, numne igitur* &c. Id. pro Roſc. Am. 2. *Forſitan quæratis, qui iſte terror ſit, & quæ tanta formido, quæ tot ac tales viros impediat.* *Id. 3. offic. 6.

Cic. I. Verr. 12. *Fortaſſe dices: quid ergo? hæc in te ſunt omnia.* * Id. Seneƈt. 3 & pro leg. Manil. 9.

Admonitio I.

Quoties accedit interrogatio, non ſolet uſurpari *forte*, aut *fortaſſe*, aut *forſitan*, ſed *an*, vel *ne*. *An credis? credisne?*

* *Admonitio II.*

Chariſius lib. II inſtit. Grammat. p. 165.

Fors

Fors *quoque variarum figurarum adverbia facit. Dicimus enim* forsitan, fortasse, fortassis: *& consuetudine quidem obtinuit, ut* fortasse *libenter diceretur, quam* fortassis, *quoniam fortassis auribus nostris absurdius videtur.* Forsan & forsitan *poëtis relinquemus, quæ latina esse nemo dubitabit.* &c.

Cap. LXXIV.

De adverbiis HAC & HACTENUS.

* 1. *Hac.*

Hac est *hac via.* Nepos Annib. 3. *Hac copias traduxit, in Italiamque pervenit.*

* 2. *Hac* id est *hoc modo*, tralate.

Terent. Heaut. III. Sc. 2. *Hac non successit*, es hat so nicht angehen wollen.

3. *Hac illac.*

Terent. Heaut. III. Sc. 2, *Hac illac circumcursa, inveniendum est tamen argentum.* lauf hin und her/ du must doch Geld auftreiben. Huc pertinet illud Terent. Eunuch. I. Sc. 2. *plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo.*

* 1. *Hactenus* ex *hac* & *tenus* factum *usque ad hunc locum* seu *terminum* significat. Virgil. VI. Æn. v. 62.

Hac Trojana tenus fuerit fortuna secunda.

* 2. Plerumque usurpatur per translationem pro *usque ad hunc locum carminis vel orationis.* Virgil. 2. Georg. v. 1.

Hactenus arvorum cultus & sidera cœli.
Nunc te, Bacche, canam. Cic. de Amic. 7. *Hactenus mihi videor de Amicitia quid sentirem, potuisse dicere.* Id. VI. ep. 2. *Sed hæc hactenus* aber so weit hiervon. Id. XI. ep. Att. 4. *Hactenus fuit, quod caute a me scribi posset.* so viel habe ich schreiben können.

* 3. *Hactenus - - amplius*, opponuntur.

Cic. VI in Verr. 25. *Nimium fortasse dicet aliquis hunc diligentem. Hactenus reprehendat, si quis volet, nihil amplius.*

4. *Hactenus, ut. Hactenus, quoad. Hactenus quod*

Interdum adsciscit *ut, quoad, quod.* Cic. II Orat. 27. *Hæc artem & præcepta duntaxat hactenus requirunt, ut certis dicendi luminibus ornentur.* brauchen nur so weit Kunst und Unterweisung. * Id. I divin. 8. & pro Flac. 15. & Tacitus II Ann. 34. s. 4. Suet. in Neron. c. 31.

Cic. IV ep. 3. *Hactenus existimo consolationem nostram recte adhibitam esse, quoad certior ab homine amicissimo fieres his de rebus.*

Cic. I Nat. D. 10. *De eo dicam paulo post. Nunc autem hactenus admirabor eorum tar-*

tarditatem, qui mundum animantem esse velint, quod ea forma ullam neget esse pulcriorem Plato. *Plinius IX ep. 15.

* 5. *Hactenus - ne.*

Cic. V, ep. Att. 4. *Etiamne hic mihi curandus est? curandus autem? hactenus, ne quid ad senatum.* Quintilian. VI c. 2. Tacitus XIV Ann. 7. s. 1.

Admonitio.

Cum *usque ad hoc tempus* significatur, non solet *hactenus* usurpari, sed *adhuc*. Lege *adhuc*.

** Confirmat hanc admonitionem Manutius ad Cic. II ep. fam. 1. Quanquam autem Parcus duo loca objicit, alterum Ciceronis modo positum: *Hactenus existimo nostram consolationem* &c. Virgilii alterum X Aen. v. 625. *Hactenus indulsisse vacat:* neutro tamen evincet, *hactenus* poni pro *usque ad hoc tempus.* In Cicerone enim *hactenus* est *usque ad hunc locum epistolæ*: in virgilio conditionem designat so fern möcht ich dich deiner Bitt gewähren. de qua significatione mox sequetur. Nihilominus Erasmum & Scaligerum, aliosque recentiores *hactenus* de tempore usurpasse Goclenius annotavit II Probl. Gramm. 22.

** *Hactenus* pro *eatenus* conditionalis est

Cas.

particula ſo fern/ſo weit. ut: *Hactenus tibi aſſentior*. Goclen. d. l.

* 6. *Hactenus* pro *adhuc*.

Livii VII, c. 26. *Valerius Gallum obtruncat. Corvus e conſpectu elatus orientem petit. Hactenus quietæ utrinque ſtationes fuere. Poſtquam ſpoliare corpus cæſi hoſtis tribunus cœpit, nec Galli ſe ſtatione tenuerunt, & Romanorum curſus ad victorem etiam ocior fuit.* Boethius Conſol. V proſ. 4. *Vetus hæc eſt de providentia querela a M. Tullio vehementer agitata, tibique ipſi res diu prorſus multumque quæſita: ſed haudquaquam ab ullo veſtrûm hactenus ſatis diligenter ac firmiter expedita.* Silius Italic. IV, 266. *Vulgum Martemque minorem hactenus & leto dedimus ſine nomine gentem: Mox, Gargane, vocant ſuperi ad majora.* Lampridius in Alexandro p. 141. b. Symmach. VIII ep. 25. & 70. IX epiſt. 8.

* 7. *Hactenus - deinde.*

Celſus VI, 6. de oculorum grav. morb. *Hactenus oculorum morbi lenibus medicamentis curantur. Genera deinde alia ſunt, quæ diverſam curationem deſiderant.* Id. VII, 18.

* 8. *Hactenus-jam. Hactenus-nunc.*

Plinius XIV procem. *Externæ arbores hactenus fere ſunt. Licet jam de communibus*

bus loqui, quarum omnium peculiaris parens videri poteſt Italia.

Plinius XXVIII, c. 8. *Hactenus de externis. Nunc revertemur ad noſtrum orbem.* Id. XXXI, c. 6. *Hactenus de aquis: nunc de aquatilibus.*

Cap. LXXV.

De adverbio HAUD.

Haud idem eſt, quod *non.* Cic. pro Cluent. 60. *Haud hæres eſt Cluentius.*

2. *Haudquaquam. Haud ſane.*

Haud ſi adſciſcat *quaquam* aut *ſane*, vehementius negat. Cic. II. Orat. 33. *Haudquaquam id eſt difficile Craſſo,* iſt gar nicht ſchwer. Id. Orat. 9. *Quorum pater homo prudens & gravis haudquaquam eloquens, ſaluti reipubl. fuit.* Id. de Amic. c. 18. *Accedat huc ſuavitas quædam oportet ſermonum atque morum, haudquaquam mediocre condimentum amicitiæ.* * Livius III, 7.

Cic. de Seneꝏ. 2. *Rem haud ſane difficilem admirari videmini.* ſehr leichte Sache. Id. 3. Tuſcul. *Haud erat ſane, quod quisquam ratione ac doctrina requireret.* Id. de Seneꝏ. 23. *Eo me proficiſcentem haud ſane quis facile retraxerit.*

3. *Haud scio an* pro *fortasse.*

Haud scio an usurpatur pro *fortasse*, cum verecunde aliquid, quod dubium esse posset, affirmare volumus. Cic. 2. Nat. D. 4. *Vir sapientissimus, atque haud scio, an omnium præstantissimus.* Id. IX ep. 15. *Est id quidem magnum, atque haud scio an maximum.* Id. I Offic. 21. *Capessentibus rempubl. nihil minus quam philosophis, haud scio an multo magis etiam despicientia adhibenda sit rerum humanarum.* Id. de Amic. 14. *Atque haud scio, an ne opus sit quidem, nihil unquam omnino deesse amicis.*

4 *Admonitio.*

Haud scio an plerumque ponitur pro *haud scio an non*, vel *fortasse*; sed nonnunquam idem est, quod *dubito, non liquet, an.* Cic. I offic. 11. *Haud scio, an satis sit eum qui lacessierit, injuriæ suæ pœnitere. Ut & ipse ne quid tale posthac committat, & ceteri sint ad injuriam tardiores.* ich weiß nicht/ob das gnug ist. add. id. in Pison. 17.

5. *Haud paulo* pro *multo.*

Haud paulo idem est, quod *multo.* Cic. VII. ep. I. *Ne tu haud paulo plus, quam quisquam nostrum, delectationis habuisti.* Id. II ep. Att. 8. *Luculentus homo est & civis haud paulo melior, quam isti nostri.* *Id. V. ep. 20 & Orat. c. 44.

*6. *Haud*

* 6. *Haud-nisi* elegans est

Cic. IX. ep. 26. *Haud possem vivere, nisi in literis viverem.* Tacit. II. Ann. 35, 1.

* 7. *Haud-sed.*

Livius XXI, 1. *Haud ignotas belli artes inter se, sed expertas primo Punico bello conserebant Romani & Carthaginenses.*

* 8. *Haud quaquam-sed. Haudquaquam-cæterum.* †

Livius I, 57. *Lucretiam haudquaquam ut regias nurus, quas in convivio luxuque cum æqualibus viderant tempus terentes, sed nocte sera deditam lanæ inter lucubrantes ancillas inveniunt.*

Livius VIII, 8. *Romanus, corpore haudquaquam satis validus, ceterum strenuus vir peritusque militiæ.*

* 9. *Haudquaquam aut-aut.*

Livius XXXI, 1. *Pacem Punicam bellum Macedonicum excepit, periculo haudquaquam comparandum aut virtute ducis, aut militum robere.* Haud minus i.e. ad minimum Liv. VI. 40. Haud sane admodum frequens Curtio phrasis est. v. Cic. in Cat. c. 23.

* 10. *Haud minus-quam.*

Livius II, 60. *Addebantur & laudes, qui-*

bus

† Harum particularum conjunctio & historici magis, quam oratoris.

bus haud minus quam præmio gaudent militum animi.

CAP. LXXVI.

De Conjunctione HEUS:

Heus tu expostulantis.

Heus tu etsi proprie vocantis est, tamen interdum est expostulantis, aut reprehendentis, aut vehementius aliquid commonentis, aut declarantis. Cic. II. ep. 6. ad Qu. fr. *Sed heus tu celari videor a Te*, aber höre du / mich dünckt du wollest uns verhelen. Id. XVI. ep. 17. *Sed heus tu, qui κανῶν esse meorum scriptorum soles.* Id. I. ep. Att. 13. *Sed heus tu, videsne consulatum illum nostrum, quem Curio antea ἀποθέωσιν vocabat, si hic factus erit, Fabam mimum futurum.*

CAP. LXXVII.

* De pronomine HIC.

Hic pronomen & sequentia respicit & superiora. Cic. I. off. 5. *His rebus, quæ tractantur in vita, modum adhibentes, honestatem conservabimus.* Id. III. off. 9 & 10 & de Amic. 3.

Cic. 3. off. 6. *Quid? si Phalarin vir bonus, ne ipse frigore conficiatur, vestitu spoliare*

pos-

possit, nonne faciat? Hæc ad judicandum sunt facillima. Id. de Amic. 18 & 22. & I Off. 19.

* 2. *Hic-ut. Hic-ne.*

Cic. III. offic. 5. *Si unumquodque membrum sensum hunc haberet, ut posse putaret se valere, si proximi membri valetudinem ad se traduxisset &c.* Id. de Amic. 21, & 2 ep. 1 & VI ep. 15.

Cic. II. offic. c. 14. *Atque etiam hoc præceptum officii diligenter tenendum est, ne quem unquam innocentem judicio capitis arcessas.* Id. de Prov. Conf. 16.

* 3. *Hic-qui* pro *ut* rarum est.

Cic. Rep. 3. *Homines sunt hac lege generati, qui tuerentur illum globum, quæ terra dicitur,* daß sie die Erde anbauen sollen.

* 4. *Hic* quum vim addit, rarum est.

Hic sæpe propter vim quandam interponitur orationi. Hirt. B. G. VIII, c. 20. s. 2. *Bellovaci repente ex fuga paucis, atque his vulneratis, receptis, --- conclamant, ut legati obsidesque ad Cæsarem mittantur.* Cæsar B. G. V, 18, 1.

* 5. *Hic* in principio.

Hic in principio periodorum ponendum est sæpe perspicuitatis causa. Cic. III. off. 19. *Homo justus nihil cuiquam, quod in se transferat,*

rat, detrahet. Hoc qui admiratur, is se, quid sit vir bonus, nescire fatetur. Id. III. off. 21. bis, & de Amic. c. 26.

* 6. *Hic* demonstrat præsentia : *ille* absentia.

Cic. pro Mil. 19. *Video adhuc constare omnia, judices. Miloni etiam utile fuisse Clodium vivere, illi ad ea, quæ concupierat, optatissimum interitum Milonis fuisse: odium illius in hunc acerbissimum, in illum hujus nullum: consuetudinem illius perpetuam in vi inferenda, hujus tantum in repellenda: profectionis hujus diem illi notum, reditum illius huic ignotum fuisse: hujus iter necessarium, illius etiam potius alienum: hunc præ se tulisse illo die Roma exiturum; illum eo die dissimulasse rediturum: hunc nullius rei mutasse consilium; illum causam mutandi consilii finxisse.* Id. IV Tuscul. 21.

* 7. *Hi-alii* rarissimum est.

Livius III, 63. *Tantum hos pudor, quantum alios laudes excitabant.* Plinius XXIX c. 5. *Lacerta, quam hi sepa, alii chalcidicen vocant, in vino pota morsus suos sanat.* Tacit. Annal. IV c. 49 s. 5.

* 8. *Hic-ille-alius* pro *alius, alius, alius* rarissimum.

Tacitus IV Ann. 62. s. 7. *Jam ceteri fama*

ma exciti. hic fratrem, propinquum ille, alius parentes lamentari.

* 9. *Hi - illi-plurimi* rariſſimum eſt.

Tacitus I Ann. 18, 1. *Adſtrepebat vulgus diverſis incitamentis. Hi verberum notas, illi canitiem, plurimi detrita tegmina & nudum corpus exprobrantes.*

* 10. *Hic - alius-plurimi* raro junguntur.

Tacitus II. Ann. 13, 2. *Hic nobilitatem, ducis, decorem alius, plurimi patientiam laudibus ferebant.*

* 11. *Hi - hi - alii, quidam* raro junguntur.

Tacitus XIV, 8. ſ. 1. *Hi molium objectus, hi proximas ſcaphas ſcandere. Alii quantum corpus ſinebat, vadere in mare. Quidam manus protendere.*

* 12. *Hic - hic*, pro *hic - ille.*

Cic. IX, ep. 16. *Servius frater tuus facile diceret, hic verſus Plauti non eſt, hic eſt.*

* 13. *Hic & hic. Hic & ille.*

Cic. I. invent. 53. *Quidnam amplius deſideratis, judices cum vobis hoc & hoc planum factum ſit?* add. Quintil. VI. c. 1.

Cic. VI Verr. 63. *Perſcripta autem hoc modo: quod ex æde Minervæ hoc & illud abeſſet; quod ex æde Jovis, quod ex æde Liberi.*

* 14. *Hic talis.*

Cic. XVI. ep. 21. *Da operam, ut hunc talem*

lem, tam jucundum, tam excellentem virum videas.

* 15. *Hic* pro *talis.* vel *ille.*

Brut. ad Cic. ep. 16. *Nos hi sumus, de quorum salute unus homo rogandus videatur?*

* 16. *Hic* complectitur res ante narratas. †

Cic. pro Marcell. 3. *Animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, adversarium nobilitare; ingenio, virtute præstantem non modo extollere jacentem, sed etiam amplificare ejus pristinam dignitatem, hæc qui faciat, non ego cum summis viris comparo, sed simillimum Deo judico.* add. IV Catil. II. Cæsar German. Arat. Phænom. v. 15. Plinius XXVIII c. 19. med. & XVII c. 9. extr.

* 17. *Hic* pro *hujus temporis.*

Vellejus II c. 33. §. 4. *Lucullus, summus alioqui vir, profusæ hujus in ædificiis convictibusque & apparatibus luxuriæ primus auctor fuit.* Id. II c. 43 §. 4. Livius I c. 55. VI, 4.

II. Hiccine, Hæccine, Hoccine.

Hiccine, hæccine, hoccine admirationem fere

† Vel emphaseos causa repetit. vid. Cic. pro Milon. c. 26.

re continent, aut indignationem. Cic. 3. Tusc. 18. *Hiccine est Telamon ille, modo quem gloria ad cœlum extulit?* Id. pro Mil. 38. *Hiccine vir patriæ natus usquam nisi in patria morietur?* Ter. Andr. IV sc. 1. *Hiccine credibile est, aut memorabile.*

* 2. *Hiccine* pro *an hic* extra interrogationem.

Livius I, 3. *Haud nihil ambigam, hiccine fuerit Ascanius, an major quam hic.*

III. HIC adverbium.

* *Hic* adverbium loci est, & valet idem ac *hoc loco.* Exempla obvia sunt crebro.

* 2. *Hic*)(*istic.* *Hic*)(*illic.*

Cic. III. ep. 10. *Cum hic tibi satisfecerimus, istic quoque nostram in te benevolentiam navabimus.* Id. VI ep. 19.

Columell. I, 16. *Illic per hiemem, hic per æstatem sine violentia ferarum conquiescunt.*

* 3. *Hic, ubi.*

Cic. VII. in Verr. 55. *Retineri putatis oportere jura libertatis non modo hic, ubi tribuni plebis sunt, sed ubicunque terrarum.*

* 4. *Hic-alibi* rarum est.

Plinius X c. 50. *Nec tamen in hoc mangonio quicquam totum placet; hic clune, alibi pectore tantum laudatis.*

* 5. *Hic* pro *in hac re.*

Terent. Andr. IV, sc. 1. *Hic, ubi opus est, non verentur; illic, ubi nihil opus est, ibi verentur.* Cic. Verr. II c. 16.

6. *Hic* pro *cum ita res se habeat.*

Hic etsi proprie adverbium est loci, tamen per translationem ad res alias accommodatur ac sæpe significat *cum ita se res habeat, cum res eo loco sit.* Cic. IV in Verr. 44. *Hic vos dubitatis, judices, tantam istius audaciam, tantam crudelitatem, tantam injuriam vindicare?* Id. VIII Philipp. 4. *Hic mihi etiam Q. Fusius vir fortis ac strenuus, amicus meus, pacis commoda commemorat?* Id. pro leg. Man. 13. *Hic miramur, tantum hunc hominem tantum excellere cæteris?* ob nun schon dieses sich also verhält, da es nun also stehet. * add. Cic. VII epist. 13.

7. *Hic, Hic jam* pro *Nunc.*

Nonnunquam ponitur pro *nunc*, præsertim cum *jam* adsciscitur. Cic. pro Sext. 5. *Hic ego quid prædicem, quibus rebus hic consulem ad rem gerendam excitarit.* * add. I. Cat. 10. & III Cat. 9.

Cic. pro leg. Man. 9. *Hic jam plura non dicam: Fuit enim illud extremum.* Id. pro Sest. 36. *Hic jam de ipso accusatore quæro.* itzt frage ich den Ankläger selbst.

* 8. *Hic nunc.*

Hic nunc idem significat, quod *hic jam.* Cic. IV in Verr. 25. *Hic nunc de miseria Siculorum, judices, audite.* Id. VI in Verr. 47. *Hic nunc aut iste reus, aut ego accusator, aut hoc judicium appellabitur?* Id. pro Planc. 41. *Hic ego nunc de prætore Macedoniæ nihil dicam amplius, nisi eum civem optimum semper fuisse.*

9. *Hic. Hic tum* pro *Tunc.*

Interdum usurpatur pro *tunc*; nimirum cum ad tempus præteritum refertur. Cic. V in Verr. 28. *Hic illi flentes rogare atque orare cœperunt.* da haben sie mit weinenden Augen zu bitten angefangen. Id. 2. Acad. c. 4. *Hic Catulus etsi heri, inquit, id, quod quærebatur, pene explicatum est, tamen expecto ea, quæ te pollicitus es dicturum.* * Id. 2. Orat. 50.

Cic. pro Cluent. 20. *Hic tum Fabricius non modo ad me meos vicinos & amicos non adduxit, sed ipse iis neque defensoribus uti postea, neque laudatoribus potuit.* Id. 3. Verr. 26. *Hic tum alius ex alia parte, enimvero, inquit* &c. * add. id. pro Cluent. 27. & pro Sest. c. 11.

* 10. *Hic* pro *tum* cum futuro tempore.

Cic. de Republ. 2. *Hic tu, Africane, ostendas oportebit patriæ lumen animi, ingenii, consilii tui.*

11. *Hic etiam* indignantis.

Hic etiam indignationem designat. Cic. 3. Verr. 57. *Hic etiam priore actione Hortensius pupillum Junium venisse prætextatum in vestrum conspectum questus est.* da hat sich Hortensius in der vorigen Rede noch darzu beklagen dürffen.

CAPUT LXXVIII.

De HOC.

* 1. *Hoc est* exprobrantis & expostulantis.

Cic. III in Verr. 14. *Hoc est rationes referre?* heist das Rechnungen ablegen? Livius III c. 19. *Hoc est, tribuni, auxilium plebi ferre?* Ihr Wortchalter/ heist das dem Volck helffen? Add. Virgil. II v. 663.

* 2. *Hoc est dicere*, es ist eben so viel, als ob man sagte.

Cic. II Philipp. 28. *At quam crebro usurpat & Consul & Antonius? Hoc est dicere, & Consul & impudicissimus, & Consul & homo nequissimus.* Id. VI in Verr. 20.

* 3. *Hoc dico* post *nihil* vel *non*, præsertim in paralipsi.

Cic. IV in Verr. 45. *De isto scelere tuo nihil queror. Hoc dico, non his, qui Sthenium norunt &c.* Id. pro Murena c. 16. *Sed non id agimus. Hoc dico, si bellum hoc contemnendum fuisset, non tanta cura populus Romanus susci-*

ſuſcipiendum putaſſet. Id. pro Dom. 7 & V Philipp. 6.

4. *Hoc-quo* pro *Eo-quo* ſeu *tanto-quanto.*

Hoc-quo pro *tanto-quanto* uſitatum eſt cum duobus comparativis. Cic. XIII. ep. Att. 35. *Hoc audio libentius, quo ſæpius.* Planc. ad Cic. X ep. 9. *Certe hoc majus habes teſtimonium amoris mei, quo maturius tibi, quam cæteris, conſilia mea volui eſſe nota.* * add. Cic. V. epiſt. 12. & XIII ep. 15.

5. *Hoc-quod. Hoc-quia* pro *Eo-quod, Eo-quia.*

Hoc quod & *hoc quia* pro *Eo quod, eo quia,* eleganter uſurpatur, cum intercedit comparativus. Cic. VIII ep. Att. 8. *Conſilio veſtro utar libenter, & hoc libentius quod mea ſponte facere conſtitueram, ut quam leniſſimum me præberem.* Id. pro Flac. *Hoc vehementius lætor, quod ex ipſo Meſſinio &c.* * add. XI ep. Att. 7. & IV. ep. f. 13.

Id. I de Orat 3. *Quod hoc etiam admirabilius debet videri, quia ceterarum artium ſtudia fere reconditis e fontibus hauriuntur.* * Id. II Orat. 2.

D. ** *Hoc* pro *ideo* vel *propterea.* Taub. ad Plaut. p. 26. Virgil. II Georg. v. 425. *Hoc pinguem & placidam paci nutritor olivam.*

Horat. I Sat. 1. *Non tuus hoc capiet venter plus quam meus.* Ubi Xylander: *hoc, ob huc, ea de causa, ablativus causæ,* τούτῳ. Refer huc & exempla antecedentis obſervationis cum *eo quod* valeat *propterea quod.*

CAPUT LXXIX.

De adverbio HINC ἐντεῦθεν.

Hinc proprie de loco dicitur, ſed ad alias res transfertur. Cic. 2. Agr. 34. *Nos autem hinc Roma qui veneramus, jam non hoſpites, ſed peregrini atque advenæ numerabamur,* von hier aus Rom. Id. I Tuſc. 13. *Ipſi majorum gentium dii hinc a nobis in cœlum profecti reperiuntur.* Id. 3. de fin. 14. *Via, quæ eſt hinc in Indiam.* der von hier nach Indien gehet. * add. IX Att. ep. 12. & Livius VII, 34. extr.

2. Hæc, inquam, proprie dicta. Illa translate. Cic. pro Flacc. 23. *Hinc totum odium, hinc omnis offenſa.* Id. 3. off. 8. *Hinc ſicæ, hinc venena, hinc falſa teſtamenta naſcuntur, hinc expilationes direptionesque ſociorum.* * add. III off. 9. de ſenect. 12.

* 3. *Hinc* de tempore, pro *poſtea* rariſſimum.

Tacitus Agric. 14, 4. *Didium Veranius excepit, isque intra annum extinctus eſt.*

Sue-

Suetonius hinc Paulinus biennio prosperas res habuit.

* 4. *Hinc* abundare videtur.

Livius VIII, c. 12. *Ea cupiditate offensis Patribus, negantibusque, nisi Pedo capto, triumphum, hinc alienatus ab Senatu Æmilius seditiosis tribunalibus similem deinde consulatum gessit.*

5. *Hinc & illinc* pro *hinc & inde.*

Hinc & illinc pro *hinc inde* eleganter dicitur. Plaut. Mostella. III. sc. I. *Næ ego homo sum miser. Ita & hinc & illinc exhibent mihi negotium*, sie machen mir allenthalben / von allen Orten her Verdrüßlichkeit. * add. id. Amphitr. I sc. I.

Cic. de Univ. 14. *Id fit, cum speculorum levitas hinc illincque altitudinem assumsit.*

* Livius XXXII, 10. extr. *Multis hinc atque illinc vulneribus acceptis, nox pugnæ finem fecit.*

* 6. *Hinc vel illinc. Hinc aut illinc.*

Tacitus II Ann. 6, 2. *Appositis utrinque gubernaculis, converso ut repente remigio hinc vel illinc appellerent.*

Livius VII c. 8. *Quicquid hinc aut illinc communis mars belli aufert, multiplex quam pro numero damnum est.*

Admonitio.

Hinc & hinc poëticum magis, quam oratorium eſt. Virgil. I Æneid. v. 166.

Hinc atque hinc vaſtæ rupes.

Hinc inde minime uſitata ſunt apud bonos latinitatis autores.

* De Cicerone, Cæſare, & ſimilibus loquitur auctor. Sed Suetonius Neron. 27. *Matronæ hinc inde orabant, ut appelleret Nero.* Id. ib. c. 49. & in Cæſ. 39. Tacitus IV hiſt. 62, 5. Palladius I, c. 18 & 20 & III c. 25. & IX c. 9. ** Parcus tamen Plinium, Quintilianum & Martialem *hinc inde* dixiſſe affirmat. Idemq; Livii hæc verba producit e lib. XXX c. *Circumventos Romanos hinc pedes, hinc eques, urgebant.* auf einer Seite die Reuterey/auf der andern das Fuß-Volck. * Plura exempla, ubi *hinc-hinc* repetitur, vide in Liv. I c. 13. II, 46. III, 23 & 28. VI c. 15. VIII, 35. XXI c. 8. XLIV, 11.

* 7. *Hinc-hinc-inde* nullius pretii ſunt.

Tacitus II. hiſt. 70, 3. *Aderant Valens & Cæcina, monſtrabantque pugnæ locos: hinc irrupiſſe legionum agmen, hinc equites coortos, inde circumfuſas auxiliorum manus.*

* 8. *Hinc-inde*, pro *hic-ibi* † nullius pretii ſunt.

Tacit.

† Uti *a* ſæpe, cum res ſe dat, *in loco* ſignificat, ſic *hinc & inde* pariter.

Tacit. I hist. 84, 6. *Hinc respubl. inde hostes reipubl. constiterunt.* Id. VI Ann. c. 36, 6 & XV c. II s. 1. & XV, 42, 1.

* 9. *Hinc-inde* pro *hinc - illinc* rarissimum.

Tacitus XII Ann. 28. 2. *Catti metu ne hinc Romanus, inde Cherusci circumgrederentur, legatos in urbem & obsides misere.* Id.

* 10. *Hinc - illinc.*

Cic. II Catil. 11. *Ex hac parte pudor pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum; hinc fides, illinc fraudatio; hinc pietas, illinc scelus; hinc constantia, illinc furor; hinc honestas, illinc turpitudo; hinc continentia, illinc libido.* Id. pro Quint. c. 25. Columell. III c. 10. Livius II, 29.

* 11. *Hinc-altera fronte* raro junguntur.

Livius IV, 39. *Diversi Volsci, hinc consulem ac legiones sustinere: altera fronte instare Tempanio atque equitibus.*

* 12. *Hinc - unde.*

Terent. Phorm. IV, 2. *Petam hinc, unde a primo institui.*

CAP. LXXX.

De adverbio HUC.

*Huc illuc, Huc atque illuc. * Huc & illuc.*

Cic. IX ep. Att. 11. *Arpinum cogito, ne*

forte aut absim, cum veniet, aut cursem huc illuc via deterrima. * Livius VII, 34.

Cic. I Orat. 40. *Alacri & promto ore ac vultu huc atque illuc intuentem, vagari foro, nonne imprimis flagitiosum putandum est?* * Livius V. c. 8. VI, 25. VII, c. 34.

* Celsus II, 15. *Lectus huc & illuc manu impellendus est.* Id. VIII, 1. *Alter processus huc & illuc se inclinat.*

* 2. *Huc illucque.*

Plinius XXXVI. c. 1. *Huc illucque portantur juga montium.* Id. XXXVII c. 6. *Veri opali fulgor subinde variat, & plus huc illucque spargit.*

3. *Illuc* per translationem.

Cic. I. off. c. 28. *Duplex est vis animorum atque naturæ. Una pars in appetitu posita est, quæ hominem huc & illuc rapit.* reißt ihn hin und her. * Id. pro Cælio c. 6.

* Id. 5. finib. 28. *In quo utrum respondebo, verses te huc atque illuc necesse est.*

* Terent. Andr. I. sc. 5. *Dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur.* Tacitus III. hist. 3. s. 2.

*4. *Huc-illucve,* proprie & tralate.

Celsus VI, 6. de resolutione oculorum. *Oculus huc illucve sine ratione movetur.* Id. VII c. 18, & VIII, 16.

Cel-

Celſus VII c. 3. *Ut hæc ipſa fortuna huc illucve decernit, ſic medici partium eſt, eniti ad recipiendam ſanitatem.*

* 5. *Huc vel illuc.*

Celſus VII, 7. de Chalaz. *Ea digito huc vel illuc impelluntur.*

* 6. *Tum huc- tum illuc.*

Cic. I divin 53. *Eadem efficit in avibus divina mens, ut tum huc, tum illuc volent alites.*

*7. *Huc* pro *ad hoc, ad hæc,* &c.

Cic. de Amic. 18. *Accedat huc ſuavitas quædam oportet ſermonum atque morum, haudquaquam mediocre condimentum amicitiæ.* Cæſar I B. C. 56. ſ. 2. Cic. 2. Nat. D. 39. Celſus V, 19. *Rubrum quoque emplaſtrum, quod Epheſium vocatur, huc aptum eſt*, id eſt, *ad hæc vulnera.*

8. *Huc, ut. Huccine, ut.*

Huc proprie ad hunc locum. Sed interdum per metaphoram uſurpatur. Cic. 2. Catil. 2. *Rem huc deduxi, ut tum palam pugnare poſſemus, cum hoſtem aperte videretis,* ich habe es ſo weit gebracht / dahin gebracht. * Cæſar I B. C. 62. ſ. 1. Cic. pro Cœl. 20. & Tacit. III Ann. 73, 1. & IV. Ann. 41. 2.

Cic. 7. Verr. 63. *Huccine tandem omnia reciderunt, ut civis Romanus in provincia populi*

puli Romani deligatus in foro virgis cæderetur, ist es nun so weit gekommen/ daß.

CAPUT LXXXI.

De (*adverbio &) conjunctione JAM.

*I. *Jam* est adverbium temporis, & respondet Germanico itzo/ itzund.

*II. *Sæpe* est adverbium temporis, & verti debet schon/ nunmehr/ allbereit. Cic. I off. 15. *Colendus est ita quisque maxime, ut quisque maxime modestia, temperantia, ac ipsa, de qua jam multa dicta sunt, justitia ornatus erit.* Id. VII ep. Att. 2. & III. ep. Qu. fr. 5. & pro Leg. Manil. 17.

2. *Jam a, jam ab* præterito tempori juncta.

Jam tempori præterito junctum, sæpe præpositioni *A* vel *ab* copulatur. Cic. I. ep. 9. *Musæ me jam a prima adolescentia delectarunt.* Id. pro Balb. c. 13. *Jam a principio nominis Romani*, von Ursprung des Röm. Volcks. † Id. 2. epist. 16. *Sententiam meam tu facillime perspicere potuisti jam ab illo tempore, cum in Cuma-*

† Quædam exemplaria habent: *O jura præclara, atque divinitus jam inde a principio Romani nominis a majoribus nostris comparata.*

manum mihi obviam venisti. *add. IV. ep. 7. & pro Mil. 8.

3. *Jam inde a* vel *ab* pro *inde usque.*

Jam inde a vel *ab* est *inde usque a* vel *ab.* Cic. XIV Philipp. 6. *Apulejus meorum omnium consiliorum jam inde a consulatu meo testis, & adjutor dolorem ferre non potuit.* Id. pro Balb. 13. *O jura præclara, atque divinitus jam inde a principio Romani nominis a majoribus nostris comparata.* Id. XIII. ep. 39. *Ejus cum patre magna mihi fuit amicitia jam inde a quæstura mea Siciliensi.* schon von der Zeit an, da ich in Sicilien Rentmeister gewesen. * Terent. Adelph. I, sc. 1.

* 4. *Jam inde usque a.*

Terent. Heaut. I. sc. 1. *Mihi magna cum eo jam inde usque a puero semper fuit familiaritas.*

* 5. *Jam inde antiquitus.*

Livius IX, 29. *Appius jam inde antiquitus insitam pertinaciam familiæ gerendo, solus censuram obtinuit.*

* 6. *Jam inde* absolute.

Livius XXIV, ult. *Statum civitatis ea victoria movit: ut jam inde haud secus quam in pace, res inter se contrahere vendendo emendo auderent.*

* 7. *Jam*

*7. *Jam inde, cum.*

Sueton. Tiber. c. 11. *Tiberius, increbescente rumore, quasi ad occasionem majoris spei commoraretur, tantum non adversis tempestatibus Rhodum enavigavit, amœnitate & salubritate insulæ jam inde captus, cum ad eam ab Armenia rediens appulisset.*

*8. *Jam inde ante.*

Livius XXVII, 47. *Destinatis jam inde ante animo latebris subsedit.*

*9. *Jam usque a.*

Jam usque a idem quod *jam inde.* Cic. I. de Divin. c. 1. *Vetus opinio est jam usque ab Heroicis ducta temporibus.* schon von den Zeiten der Halb-Götter angefangen.

*10. *Jam*)(*nondum.*

Livius I, 25. *Romanas legiones jam spes tota, nondum tamen cura deseruerat.*

*11. *Jam* cum numeralibus cardinalibus.

Jam jungitur cum nominibus numeralibus cardinalibus. Cic. pro Cluent. 3. *Causa jam per annos octo continuos ex contraria parte auditur.* Id. pro Flacc. 29. *Annos jam triginta in foro versaris.* Id. pro Flacc. 26. Id. VI. Philipp. 6. Sic. 2. Verr. 16.

*12 *Jam* cum numeralibus ordinalibus.

Jam sæpissime cum numeralibus ordinalibus jungitur. Cic. II epist. 10. *Quintum & vi-*

& vigesimum jam diem aggeribus, vineis, turribus oppugnabam oppidum munitissimum Pindenissum. Id. VII ep. 27. *Cum decimum jam diem graviter ex intestinis laborarem; fugi in Tusculanum.* Id. V ep. Att. 8. Id. IX ep. Att. 12. Id. pro leg. Manil. 3. Id. I. Catil. 2. Cæsar B. G. V, 25, 3. Id. VI B. G. 38. 1. Cic. 2. fin. 29.

* 13. *Jam jam* schon allbereit.

Cæsar B. G. VII, 1, 3. *Galli hac impulsi occasione, qui jamjam ante se populi Romani imperio subjectos dolerent, liberius atque audacius de bello consilia inire incipiunt.* Cic. in Brut. 14.

* 14. *Jam nunc* pro *jam ex hoc tempore.*

Jam nunc pro *jam ex hoc tempore*, seu pro eo quod barbari dicunt *ex nunc*, elegantissime dicitur. Cic. I Verr. 13. *Quod cum cogito, jam nunc timeo, quidnam eloqui possim*, ich fürchte schon ietzo. Id. I. epist. Att. 6. *Hermæ tui jam nunc me admodum delectant.* Id. I. Verr. 13. *Jam nunc mente & cogitatione prospicio, quæ tum studia hominum, qui concursus futuri sint.*

15. *Jam tum* pro *Jam ex eo tempore.* †

Jam

† Nonnunquam *jam tum* est idem, quod *jam eo tempore.*

Jam tum eſt, quod barbari dicunt *ex tunc*. Cic. pro Cluent. 38. *Qui omnes in judiciis publicis jam tum florente republ. floruerunt.* Id. pro Arch. 12. *Cenſus non jus civitatis confirmat, at tantummodo indicat, eum qui ſit cenſus, ita ſe jam tum gesſiſſe pro cive.* *Id. pro Arch. 12. Nepos Caton. c. 2.

*16. *Jam tum-poſtmodo.*

Livius XXIX, 1. *Scipio dixit, ſi qui ita animati eſſent, malle eos ſibi jam tum fateri, quam poſtmodo querentes, ſegnes atque inutiles milites reipubl. eſſe.*

*17. *Jam tum-cum. Jam tum-dum*

Jam tum ſæpe adſciſit *cum*. Cic. XIII. ep. 17. *Ejus libertum Apollonium jam tum equidem, cum ille viveret, & magni faciebam & probabam.* Id. I ep. Att. 9. *Jactat ea, quæ jam tum, cum aderas, offendere ejus animum intelligebam*, ſchon damahls als du da wareſt. * add. Somn. Scipion. 8. Id. VI. ep. 2. & VII. ep. 12.

Livius XLV, 6. *Oroandes jam tum, dum pecunia deferretur, primis tenebris ſolverat navem.*

*18. *Jam tunc* pro *jam eo tempore.*

Nepos in Timoth. 3. *Philippus jam tunc valens Macedo multa moliebatur.* Tacitus IV hiſt. 51, 4. Sueton. Neron. 7. Juſtin. II. c. 9. ſ. 15.

*19. *Jam*

* 19 *Jam aliquoties. Jam ante. Jam antea.*

Cic. III ep. Att. 22. *Me adhuc Plancius liberalitate sua retinet, jam aliquoties conatum ire in Epirum.*

Cic. VII ep. Att. 4. *Id mihi jam ante erat notum.* Id. in Brut. c. 17. Id. 2. Invent. 22.

Cic. III. ep. 10. *Ejus sermo stultus & puerilis erat jam antea ad me a M. Cælio perscriptus.*

20. *Jamdiu* præterito tempori junctum.

Jamdiu plerumque præterito tempori adjungitur. Cic. II ep. 14. *Jamdiu propter hiemis magnitudinem nihil novi ad nos afferebatur.* Id. I ep. Att. 16. *Conventus, qui initio celebrabantur, jamdiu fieri desierunt.* schon vor langer Zeit. *add. IX ep. 8.

21. *Jamdiu* præsenti tempori copulatum.

Quoties actio adhuc durat, *jamdiu* præsenti tempori jungitur. Cic. 6. Verr. 47. *Respicite hos, Judices, per eos ipsos Deos, de quorum religione jamdiu dicimus.* Id. XV. ep. 14. *Vellem, tu me convenire potuisses, ut te, quem jamdiu plurimi facio, tanto intervallo viderem.* Id. I Verr. 8. *Populus R. jamdiu flagitat,* eine geraume Zeit her. Id. I. Acad. *A græcis hæc jamdiu tractantur.*

22. *Admonitio.*

Jamdiu cum *est*, *quod* conjungi non solet. Itaque pro *jamdiu est*, *quod studet*, aut *quod venit*, dicendum est *jamdiu studet*, *jamdiu venit*, er studiert schon lange / er ist schon lange gekommen.

23.** S. D. P. Plautus tamen ita locutus est, cum alibi, tum in Amphitru. I. sc. 1. *Agite pugni*, *jamdiu est*, *quod ventri victum non datis.*

24. * Huc pertinent hæ quoque rarissimæ loquendi rationes. Cic. XII ep. Att. 22. *Jampridem scito esse*, *cum unum te pluris*, *quam omnes illos putem.* Plaut. Asinar. II. sc. 1. *Jam diu est factum*, *cum discesti ab hero atque abiisti ad forum.* Id. in Trinum. IV sc. 1. & Asinar. V. sc. 2. & Pers. V sc. 2. *Jamdiu factum est*, *postquam bibimus*; *nimis diu sicci sumus.*

25. *Jamdudum & jampridem.*

Jamdudum longius spatium designat, quam *dudum*; & *jampridem* quam *pridem*. Similiter ut *jamdiu*, quam *diu*. Atque etiam hæc, item ut *jamdiu* & ad præsens tempus & ad præteritum accommodantur. Cic. 2. Orat. 7. *Antonium jamdudum Cotta & Sulpitius expectant.* Id. de Amic. 22. *Ea*, *quam jamdudum tractamus*, *stabilitas amicitiæ*. schon so lange. *add. I Catil. 5. entr. & III ep. Att. 23.

26. *Jam pridem* ad præſens tempus.

Cic. pro Marc. 9. *Quæ miretur, jam pridem multa habet: nunc etiam quæ laudet, expectat.* Id. II. ep. Att. 5. *Cupio equidem & jampridem cupio Alexandriam viſere.*

27. *Jampridem* ad præteritum tempus.

Cic. XI ep. Att. 13. *De fundo Fruſinati redimendo jampridem intellexiſti voluntatem meam.* Id. Orat. 31. *In me quidem jampridem effectum eſt, quod futurum fuit.* *Id. 3. epiſt. 12. & II Cat. 2.

*28. *Jam pridem*)(*celeriter*, vel *repente.*

Cic. III. ep. 11. *Brutus jampridem juventutis, celeriter, ut ſpero, civitatis princeps.*

Cic. V in Verr. 28. *Græci ſacrilegi, jampridem improbi, repente Cornelii.*

*29. *Jampridem*)(*nunc.*

Cic. II epiſt. Att. 7. *Jampridem gubernare me tædebat, etiam cum licebat: nunc vero, cum cogar exire de navi, cupio iſtorum naufragia ex terra intueri.* Livius XXXIX. c. 15.

*30. *Jampridem*)(*nondum.*

Cic. de Prov. Conſ. 14. *Ille gloriæ ſuæ jampridem, reipublicæ nondum ſatisfecit.*

*31. *Jam olim.*

Ter. Eunuch. III ſc. 5. *Quia Jupiter conſimilem luſerat jam olim ludum, impendio ma-*

gis animus gaudebat mihi. Virgil. 2. Georg. v. 403.

*32. *Jam-neque* pro *Jam-& tamen non.*

Cæsar III B. C. 25, 1. *Multi jam menses transierant, & hiems jam præcipitaverat, neque Brundusio naves legionesque ad Cæsarem veniebant.*

*III. Jam nunmehr.

* 1. *Jam jam.*

Cic. 2. Philipp. 34. *Jamjam minime miror, te otium perturbare.*

Jam-cum nunmehr, schon-da.

Jam quoties tempus declarat, *cum* libenter adsciscit. Cæsar. VI B. G. 7. 2. *Jam Treviri ab Labieno non longius bidui via aberant, cum duas venisse legiones missu Cæsaris cognoscunt.* *Cic. III. ep. Att. 22. & Orat. 51, & V ep. Att. 19.

* 2. *Non jam-sed.*

Eleganter *non jam* cum *sed* conjungitur. Cic. I Verr. 1. *Siculi venisse tempus ajebant, non jam ut commoda sua, sed ut vitam salutemque totius provinciæ defenderem.* Id. I Verr. 3. *Socii populi Romani afflicti, miseri non jam salutis spem, sed exitii solatium quærunt.* Tacitus Annal. XI, 28, 1. Id. II Verr. 16. & II Acad. c. 47 Hirtius B. Alex. 12. f. 1. Livius II c. 23. Vellejus II c. 115. f. 4.

* Sic

*Sic *Nihil jam- sed*, apud Cæsar. B. G. II, c. 20, 4. *Milites Cæsaris nihil jam Cæsaris imperium expectabant, sed per se, quæ videbantur, administrabant.*

* 3. *Non jam solum* vel *modo- sed etiam.*

Nepos in Miltiad. I. *Miltiades ea erat ætate, ut non jam solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent, talem futurum, qualem cognitum judicarunt.* Livius VII, 19. & XXI, 7.

** 4. *Non jam- sed* pro *non tam- quam.* †

Sueton. Tiber. 13. *Quo præcipue non jam metu, sed discrimine coactus est.* Senec. II. de Clem. 9. *Et cum defixum videret, nec ex conventione jam, sed ex conscientia tacentem*, nicht so wohl vermöge der Abrede / als aus bösen Gewissen.

* 5 *Non jam- sed vero.*

Cic. VII Verr. 6. *O præclarum imperatorem, nec jam cum M. Aquilio fortissimo viro, sed vero cum Paulis, Scipionibus, Mariis conferendum.*

* 6. *Jam* nun- *cum* wenn.

Cic. Brut. c. 25. *De iis jam dicendi locus erit, cum de senioribus pauca dixero.* Id. in Brut. c. 46. *Id tu, Brute, jam intelliges, cum in Galliam veneris.*

* 7. *Jam*

† Equidem heic *jam* per *tam* reddere nolim.

* 7. *Jam aliquando.*

Cic. I Att. ep. 3. *Putamus utile esse, te aliquando jam rem transigere.* nun endlich einmahl.

8. *Jam tandem.*

Jam tandem est *nunc tandem*. Cic. XIV ep. 23. *Redditæ mihi jam tandem sunt a Cæsare literæ.* nun endlich einmahl. * Virg. VI Æneid. v. 61. Livius XXII, 12.

* IV. 1. *Jam* post imperativum vel conjunctivum pro *tum*.

Cic. in Brut. c. 17. *Ipsa verba compone & quasi coagmenta; jam neminem antepones Catoni.* Id. IV. Tuscul. 24. *Remove perturbationes, maximeque iracundiam; jam videbuntur monstra dicere.* Id. IV in Verr. 62. Livius VI c. 15.

Cic. de Arusp. resp. 25. *Tollatur hac e civitate discordia: jam omnes isti qui portenduntur metus, extinguentur.*

* V. 1. *Jam* pro *mox* vel *statim*.

D.** *Jam* futuro tempori junctum magnam celeritatem promittit. Terent. Eunuch. IV, 6, v. 1. *Credo equidem illum jam affuturum esse, ut illam a me eripiat.* Et paulo post. Th. *Mane.* Ch. *omitte, jam adero.* laß mich gehen/ ich will alsobald wieder da seyn. * Terent. Andr. IV. sc. 5.

*2. Jam-

* 2. *Jamjam* & *jam jamque.*

D. P. ** *Jamjam* & *jam jamque* ſimilem habent ſignificationem celeritatis aut propinquitatis potius rei futuræ, atque jam imminentis. Cic. in Brut. 14. *Appius Claudius Senatum jamjam inclinatum a Pyrrhi pace revocavit*, da er ſchon anfienge zu wancken. Terent. Andr. IV ſc. 5. *Ni puerum tollis, jamjam ego hunc provolvam mediam in viam*. Cic. I Tuſc. 7. *Dies noctesque cogitandum eſt, jam jamque moriendum*, itzt zu dieſer Stunde/ in dieſem Augenblick. Alias per indignationem quoque, miſerationem & exhortationem *jamjam* profertur: de quo vide Vallam II Eleg. 47.

*VI. *Jam-jam* pro *modo-modo.*

Livius VII, c. 40. *Itaque jam duces, jam milites utrinque, congreſſus quærere ad colloquia.*

Ovid. Metam. I fab. 3. extr. Vellejus II c. 114. ſ. 2. *Jam medici, jam apparatus cibi, jam in hoc ſolum importatum inſtrumentum balinei, nullius non ſuccurrit valetudini.*

VII. *Jam*, & *jam vero* tranſitioni juncta.

Jam & *jam vero* ſæpe tranſitioni ſerviunt. Cic. pro leg. Manil. 14. *Jam quantum conſilio, quantum dicendi gravitate & copia valeat; vos ſæpius cognoviſtis.* * Id. II Orat. c. 41. Pt. III, Cat. 7. & I. Offic. 42.

Cic. pro leg. Man. 14. *Jam vero ita faciles aditus ad eum privatorum, ita liberæ querimoniæ de aliorum injuriis esse dicuntur, ut facilitate par infimis videatur.* * Id. III Catil. 9. & II off. 3. & pro leg. Manil. II.

* 2. *Jam porro* transitioni servit.

Cic. Rosc. Amer. 40. *Videte jam porro cætera, judices, ut intelligatis, fingi maleficium nullum posse, quo ille se non contaminarit.* Id. V in Verr. 50. *Jam id porro utrum libentes, an inviti dabant.*

* Cap. LXXXII.

De adverbio IBI.

Ibi significat *in eo loco* daselbst/ & sæpe solum ponitur.

* 2. *Ibi - ubi. Ibi - unde.*

Cic. III ep. 6. *Ibi non fuisti, ubi me quamprimum videre posses.* Id. XI ep. Att. 2. Id. XII ep. Att. 39. Terent. Heaut. I. sc. 1.

Quintil. III. c. 9. *Non ars ulla consummatur ibi, unde ordiendum est.*

* 3. *Ibi*)(*extra.*

Plin. II c. 96. *In Crustumino natum fœnum ibi noxium, extra salubre est.*

* 4. *Ibi* pro *in eo*, vel *in ea re.*

Cic. pro Rosc. Am. 29. *Si quid est, quod Erucius ad testes reservet, ibi nos quoque, ut in*

in ipsa causa, paratiores reperiet, quam putabat. Id. Offic. III c. 9. Livius XL, 46.

* 5. *Ibi esse* pro *id agere* rarissimum est.

Terent. Heaut. II sc. 2. Clit. *Irrides in re tanta, neque me quicquam consilio adjuvas?* Sy. *Imo & ibi nunc sum, & usque dudum id egi, dum loquitur pater.*

* 6. *Ibi* de tempore pro *tum.*

** Terent. Eunuch. II sc. 2. *Ubi miser ille videt me esse in tantum honorem; ibi homo cœpit me obsecrare, ut sibi liceret discere id de me.* Linac. libr. II p. 133. Vid. Livius III, 71 & XXV c. 10.

CAP. LXXXIII.

De Conjunctione IDCIRCO.

Idcirco quod.

Idcirco idem est, quod *ideo*, sæpe jungitur cum *quod*, interdum cum *quia*. Ac tum præcedit, tum subsequitur. Cic. IX ep. 2. *Qui levissime suspicaretur, putaret me iccirco discedere, quod quosdam homines oculi mei ferre non possent.* *Id. IX ep. 1. XI ep. 9. & alia.

Cic. VIII ep. Att. 17. *Ego quod existimabam dispersos nos reipubl. utiles esse non posse, iccirco ad Domitium literas misi, ut ad vos veniret.*

2. *Idcirco-quia.*

Cic. I de Invent. 3. *Iccirco, judices, quia veram causam habebam &c.* * Id. III off. 7, & pro Milon. 31, & II Divin. 10, & I de fin. 11.

Cic. de Amic. 9. *Quia natura mutari non potest, iccirco veræ amicitiæ sempiternæ sunt.*

* 3. *Iccirco-quo* cum comparativo.

Cæsar B. G. V, 3, 6. *Sese iccirco a suis discedere noluisse, quo facilius civitatem in officio contineret.*

4. *Iccirco-ut.* *Iccirco-ne.*

Alias cum *ut* aut *ne.* Cic. VI ep. Att. 1. *Qui me iccirco putant bene audire velle, ut ille male audiat.* sie meinen ich bemühe mich um deßwillen von den Leuten gelobet zu werden, damit jener gescholten werde. * Id. pro Rosc. Am. 47. & pro Rosc. Am. 49. & I ep. ad Qu. fr. 2.

Cic. libr. XIII, ep. 8. *Quos iccirco non commemoro, ne de miseriis meorum necessariorum conquerens, homines, quos nolo, videar offendere.* * Id. pro Rosc. Com. 7. Id. pro Planc. 34. Hirt. B. Afr. 9, 2.

* 5. *Iccirco* interrogantis.

Cic. pro Rabir. 8. *Iccircone oportuit Rabirium desciscere a republica? non comparere in illa armata multitudine bonorum?*

* 6. *Iccirco non quia-sed quoniam.*

Columell. VII, 5. *Iccirco enumerabimus,*

non

non quia cunctis uti necesse sit, sed quoniam nonnullis regionibus quædam reperiri nequeunt.

* 7. *Et iccirco.* †

Cic. I Invent. 8. *Id, quod factum est, aliud alii videtur esse, & idcirco alius alio nomine id appellat.*

Cap. LXXXIV.

De pronomine IDEM.

Idem-ac. Idem-atque. Idem-&.

Idem sæpe cum *Ac*, *Atque*, *Et*, *Ut* copulatur. Cic. pro Syll. 18. *Idem valere debet, ac si pater judicaret.* †† * Terent. Heaut. II sc. 3. *Vita est eadem, & animus erga te idem, ac fuit.* Livius VIII, 32.

Cic. pro Dom. 20. *Unum & idem videtur esse atque id, quod de meipso nominatim tulisti.* * Terent. Heaut. III, sc. 1. Cæsar B. G. II, c. 6, s. 2.

Cic. III off. 6. *Unum debet omnibus esse pro-*

† Non dicimus *& igitur*, *& itaque*, *& quare*, *& quapropter.*

†† Plura exempla, in quibus *idem* cum *ac si* jungitur, vide in Livii XXXV, 42. Cæsar. B. C, I, 24.

propositum, ut eadem sit utilitas unius cujusque & universorum. * Id. pro Rosc. Am. 29, & III Catil. 12, & IX ep. 6.

2. *Idem-ut. Idem-ut si.*

* Cic. IV Acad. 15. *Animi inaniter moventur eodem modo rebus his, quæ nullæ sunt, ut his, quæ sint.* Id. II Tusc. 3. *Disputationem habitam non quasi narrantes exponimus, sed iisdem fere verbis, ut actum disputatumque est.*

Cic. I off. 14. *Qui aliis nocent, ut in alios liberales sint, in eadem sunt injustitia, ut si in suam rem aliena convertant.* * Id. IV fin. 14.

** 3. *Idem-que. Idem et-et.*

Cic. pro Cœl. 28 *Non idem judicum commessatorumque conspectus:* * Id. de prov. Consf. 13. Livius I c. 58. Tibull. IV carm. I v. 136.

Cic. VI in Verr. 33. *Idem monumentum & domesticæ crudelitatis & nostræ mansuetudinis habebant.* Livius V c. 26 Id. XLII, 41.

* 4. *Non idem-quam.*

Columell. III, 2. extr. *Ubi nihil erit, quod proritet, ferocitatem potius sequemur, quæ non eadem portione vincitur pretio, quam vincit abundantia.* Plinius XIII, 9. *Simulacra ex*

ea

ea arbore factitavere non eadem gratia, quam fideli materia.

Admonitio.

Idem cum barbarum eſt. Ergo non dices *idem cum illo, idem tecum, idem cum Franciſco;* ſed *idem atque ille, idem ac tu, idem & Franciſcus.* * Nam Taciti exemplum movere nos non debet. XV Ann. c. 2. ſ. 1. *Hunc ego eodem mecum patre genitum in poſſeſſionem Armeniæ deduxi.*

5. *Idem-qui.* * *Idem-quicunque.*

Idem perſæpe aſſumit *qui, quæ, quod.* Cic. III Verr. I. *Verres idem eſt, qui fuit ſemper.* Id. I ep. 9. *Non offendes eundem bonorum ſenſum, quem reliquiſti.* Id. VI ep. 14. *Eadem cauſa opes meas fregit, quæ tuam ſalutem in diſcrimen adduxit.* Id. II Divin. 41. *Quid enim ſors eſt? idem propemodum, quod micare.* Id. I ep. Att. 13. *Apud bonos iidem ſumus, quos reliquiſti.*

Cæſar B. C. III, 13, 3. *Labienus jurat, ſe eundem caſum ſubiturum, quemcunque Pompejo Fortuna tribuiſſet.*

* 6. *Idem qui præterquam quod.*

Si quid excipiendum eſt ex ſimilitudine ſumma, tum additur *præterquam quod.* Livius XXXI, 9. *Vovit in eadem verba conſul, quibus antea quinquennalia vota ſuſcipi ſolita erant,*

erant, præterquam quod tanta pecunia, quantam Senatus censuisset, ludos donaque facturum vovit.

* 7. *Idem-quasi. Idem-quam si.*

Cic. de Amic. 4. *Sensu amisso, fit idem, quasi natus non esset omnino.* Id. VI ep. Att. ult. *Eadem omnia, quasi collocuti essemus, vidimus.* Id. II de leg. 21. *Eodem loco res est, quasi ea pecunia legata non esset.*

** S. D. P. Cic. II contr. Rull. *Hic, qui vetat intercedere, potestatem etiamsi intercessum sit, tamen eandem constituit, quam si lata esset lex.*

* 8. *Idem* repetitur.

Cic. IX ep. 2. *Caninius idem tuus, & idem noster pervesperi ad me venit.* Id. II Philipp. 16. Cic. Orat. c. 7. Cic. II Divin. 36. & offic. II. c. 15 extr. Livius XXXI, 11. Quintil. IX c. 4. *Nec idem signorum concentus est, procedente ad prælium exercitu, idem receptui carmen.* Ovid. XII Metam. v. 614.

* 9. *Qui idem.*

Cic. I offic. 7. *Justitiæ conjuncta est beneficentia, quam eandem vel benignitatem vel liberalitatem appellari licet.* Id. de Amic. 18. *Est viri boni, quem eundem sapientem licet dicere, hæc tenere in amicitia.* Id. de Amic. 21, & offic. II, 10.

* 10. *Da-*

* 10. *Damocritus qui-idem.*

Sæpe nomen, cum *qui* junctum, excipitur à pronomine *idem.* Livius XXXI, 40. *Ætolos Damocritus prætor, qui moræ ad decernendum bellum ad Naupactum autor fuerat, idem proximo concilio ad arma conciverat.* Cic. pro Muren. 18. *Luculli exercitus, qui ad triumphum convenerat, idem comes L. Murenæ præstofuit.* Id. Muren. 41. & de Senect. 15. Cic. ep. Quint. fr. I, 1. Columell. VIII, c. 11. f. f. & de arbor. 18. extr.

* 11. *Asia referta & eadem.*

Sæpe nomini adjectivum comitem habenti adjungitur *idem* cum *&*, *que.* Cic. Muren. 9. *Asiam istam refertam & eandem delicatam sic obiit, ut in ea neque avaritiæ neque luxuriæ vestigium reliquerit.* Id. X Philipp. 8. *Igitur illi certissimi iidemque acerrimi Cæsaris actorum patroni pro Bruti salute bellum gerunt.* Id. II finib. 3. *Cum ageremus vitæ beatum & eundem supremum diem, scribebamus hæc.*

* Huc pertinent illa: Cic. II finib. 20. *Thorius Balbus utebatur eo cibo, qui & suavissimus, & idem facillimus ad concoquendum.*

* Eodem spectant ista. Cic. XIII Philipp. 14. *Eorum princeps M. Cato, idemque omnium gentium virtute princeps.*

* 12. Al-

* 12. *Alter idem*, das andere ich.

Cic. de Amic. 21. *Est amicus tanquam alter idem.* ein guter Freund ist gleichsam das andre Ich.

* 13. *Idem* non est idem quod *par* vel *similis*.

Cic. I Orat. 16. *Est finitimus oratori poëta, multis ornandi generibus socius ac pene par, in hoc quidem certe prope idem, nullis ut terminis circumscribat jus suum.*

Cic. V. fin. 9. *Necesse est, omnium rerum, quæ natura vigeant, similem esse finem, non eundem.* Id. V finib. 14. *Ita similis erit finis boni, atque antea fuerat, nec idem tamen.* Id. in Brut 94. *Ad causas simillimas inter se, vel potius easdem novi veniebamus.*

* 14. *Idem*)(*præcipuus*. *Idem*)(*proximus*.

Idem & *præcipuus* opponuntur. Cic. VI ep. Att. 2. *Syngrapha ista habet juris idem quod cæteræ: nihil præcipui.*

Plinius XIII c. 4. *Adelphides proximam svavitatem habent, non tamen eandem.*

* 14. *Idem* & *alius*, vel *contrarius*, vel *diversus* opponuntur.

Varro L. L. IX. pag. 98. *In articulis quædam eadem, quædam alia.* Id. pag. 99. l. 41. Cic. Topic. 23. *Idemne, an aliud est?* Id. pro Cluent. 29. Tacit. Ann. II, 63, 6.

Cic.

Cic. I. Verr. 14. *Sæpe in iisdem, ſæpe in contrariis cauſis verſati ſumus.*

Tacitus II. Ann. 29, 1. *Libo veſte mutata circumire domos, orare adfines, vocem adverſum pericula poſcere: abnuentibus cunctis, cum diverſa prætenderent, eadem formidine.*

*27. *Idem* poſt *Ego.*

Cum periodus ſuperior de prima perſona egerit; tum poſterior, ſi eandem ſpectet perſonam, connectitur per *Idem.* † Cic. IX. ep. 15. *Non ego aliter accepi. Intellexi tamen idem, quod his intelligo literis, non exiſtimaſſe te, mihi licere, res has relinquere.* Cic. XII. ep. 15. *Cum a Rhodo navibus in Lyciam veniſſemus, naves onerarias recepimus, dominisque reſtituimus. Iidemque, quod maxime verebamur, timere deſiimus.* Cic. I Quint. fr. 3, & Catil. III. c. 1, & IV ep. 7. V ep. 21. Nepos Themiſt. 9.

*28. *Idem* poſt *tu.*

Similiter pronomini *Tu* vel expreſſo vel intellecto ſubjicitur *idem*, vel in commate, vel in periodo proxima. Cic. III. ep. Att. 12. *Tu quidem ſedulo argumentaris, quid ſit ſperandum, & maxime per Senatum; idemque caput*

† Quod de periodis diximus, idem in commata transferri poteſt.

caput rogationis proponis. Id. II. Philipp. 36. *Tu, tu illas faces incendisti, quibus incensa Bellieni domus deflagravit. Idem tamen, quasi fuligine absterſa, reliquis diebus in Capitolio præclara Senatus consulta fecisti.* Id. post red. in Sen. 7.

*29. *Idem* post *ille* vel *hic.*

Cic. VIII ep. Att. 3. *Ille in adoptando Clodio augur; ille restituendi mei quam retinendi studiosior; ille absentis in omnibus adjutor. Idem etiam tertio consulatu contendit, ut absentis ratio haberetur.*

Cic. pro Milon. 14. *Hæc (sica) intentata nobis est; hæc insidiata Pompejo est; hæc istam Appiam viam cruentavit: hæc eadem longo intervallo conversa rursus est in me.* Id. de Amic. 27. *In hac (amicitia Scipionis) de R. P. fuit consensus, in hac rerum privatarum consilium; in eadem requies plena oblectationis fuit.*

**30. *Idem* pro *etiam*, auch, zugleich auch.

Valla II Eleg. 5. Linac. libr. 2. pag. 101. Quintil. V, 11. *M. Catonis judicio, qvi nullam adulteram non eandem esse veneficam dicit.* * Cic. Orat. III c. 15, & 44. Brut. c. 84. & 85.

* 31. *Idem* sæpe verti debet einerley, gleich.

Cic. Top. c. 23. *Ex quovis horum id idem-*

ne

ne an aliud sit, inveniri potest. ob es einerley, oder was anders sey. Cic. I off. 10. *Ea cum tempore commutantur, commutatur officium, ut non semper sit idem.* daß es nicht allemahl einerley ist. Id. I off. 17, & pro Rosc. Am. c. 40, & pro Muren. c. 19, & III ep. Att. 5.

*32. *Hic idem; is idem, idem ille.*

Cic. I ep. 9. s. 58. *Sic velim statuas, me hæc eadem sensurum fuisse, si mihi libera omnia fuissent.* Id. IV ep. 7. Vellejus II c. 31 s. 3.

Cic. Offic. II c. 15. *Fit deterior, qui accipit, atque ad idem semper expectandum paratior.*

Cic. IV ep. Att. 2. *Iidem illi, quos ne tu quidem ignoras, qui mihi pennas inciderant, nolunt easdem renasci.* Cic. II offic. 15. extr. Arbit. Sat. c. 31. Exempla ubivis obvia.

CAPUT LXXXV.

De adverbio IDENTIDEM.

Identidem est *sæpius, per intervalla, aut frequenter.* Cic. III Nat. D. 9. *Quid Chalcidico Euripo in motu identidem reciprocando putas fieri posse constantius.* Id. pro dom. 55. *Omnium sermone celebratum, quemadmodum iste præposteris verbis, omnibus obscenis, identidem seipse revocando, dubitans, timens, hæsitans*

sitans pronunciarit omnia & fecerit. Id. XIII ep. Att. 26. *Revolvor identidem in Tusculanum.* ein mahl nach dem andern mahl. Id. II. finib. 23. *Hoc identidem dicitis, non intelligere nos voluptatem quam dicatis.*

CAPUT LXXXVI.

De Conjunctione IDEO.

1. *Ideo-quod Ideo-quia.*

Ideo eandem vim, quam *iccirco*, & eosdem usus habet Cic. III Agr. 2. *Neque vero nunc ideo disputabo, quod hunc statum reip. non magnopere defendendum putem; sed ut doceam Rullum, posthac in his saltem tacere rebus.* Id. I ep. Att. 13. *Ad te ideo antea rarius scripsi, quod non habebam idoneum, cui darem.* * add. Cic. pro Rosc. Am. 30. & I ep. 8.

Cic. I off. 31. *Ex quo magis emergit, quale sit decorum illud, ideo quia nihil decet invita ut ajunt, Minerva.* Id. II ep. Att. 1. *Mulieres ideo bene olere, quia nihil olebant, videbantur.* Livius XLV, 22. *Ideo felicia bella vestra esse, quia justa sint, præ vobis fertis.* add. Colum. V, 6.

* 2. *Ideo quoniam* rarius junguntur.

Celsus de R. M. præfat. *Naturalium actionum quæstionem ideo supervacaneam esse contendunt, quoniam incomprehensibilis natura*

tura ſit. Id. II c. 19. Plinius XV c. 29. Id. XX c. 5. & 18.

* 3. *Ideo non quod- ſed quod.*

Cic. I invent. 8. *Quo in genere neceſſe eſt ideo nominis eſſe controverſiam, non quod de re ipſa non conveniat, ſed quod id, quod factum ſit, aliud alii videatur eſſe.*

* 4. *Ideo* poſt duos ablativos conſequentiæ. †

Tacitus XIV Ann. 49, 5. *His atque talibus recitatis, & offenſione manifeſta, non ideo aut conſules mutavere relationem, aut Thraſea deceſſit ſententia.* Id. XV Ann. 4, 1.

* 5. *Ideoque. Ac ideo. Et ideo.*

Et igitur, & quare dicere non licet; *& ideo, ideoque* dicere licet. Corn. Nep. Alcibiad. c. 9. *Alcibiades videbat, id ſine rege Perſarum non poſſe fieri: ideoque eum amicum ſibi cupiebat adjungi.* Celſus II, præf. & lib. II c. 1.

Celſus II, 2. *Sæpe horum aliquid evenit, ac ideo neque corporis ulla difficultas ſubſequitur.*

Celſus VII, 26. de cur. calc. *Et ideo dixi, non curandum eſſe.* Plinius II c. 8. *Inferior Jo-*

† Poteſt hoc *ideo* declarari per *tamen*, vel *ea re.* Etiam libr. XII Ann 39, ſ. 1. pro *tamen* Tacitus *ideo* poſuiſſe videtur.

Jovis circulus, & ideo motu celeriori duodenis circumagitur annis.

6. *Ideo - ut. Ideo - ne.*

Cic. VI in Verr. 4. *Ideo Claudius pulcer retulit, ut C. Verres posset auferre.* * Id. de Invent. II c. 23.

Cic. III Verr. 41. *An ideo aliquid contra mulieres fecit, ne totum edictum ad Chelidonis arbitrium scriptum videretur.* * Livius IV c. 6. add. Pallad. VI, c. 2.

CAPUT LXXXVII.

De Conjunctione IGITUR.

Igitur notæ est significationis. Sæpius a Cicerone uni aut duobus verbis subjicitur, quam capiti comprehensionum præponitur.

2. *Igitur* ingressum disputationis declarat.

** D. *Igitur* præter vulgarem usum interdum sermonis ingressum declarat, sicut Græcum οὖν. Solent enim oratores, cum proposuerunt, mox subjungere: *Principio igitur &c.* Goclen. p. 149. observ. * Exempla habeto ista. Cic. III off. c. 8. *Cum igitur aliqua species utilitatis objecta est, nos commoveri necesse est.* Id. IV ep. 9, & XIII ep. 28. Id. pro Rosc. Amer. 33. & Orat. III c. 5. & Tusc. IV c. 18.

* 3. *Igitur* in interrogationibus ante-occupantium.

Cic. IV ep. Att. 2 *Dices, quid igitur causæ fuit? &c.* Id. VIII. ep. Att. 22. *Totiesne igitur sententiam mutas? Ego tecum tanquam mecum loquor. Quis autem est, tanta quidem de re, quin varie secum ipse disputet?* Id. pro Cœl. c. 17. & Philipp. 12.

* 4. *Igitur* post parenthesin.

** *Igitur* pro *inquam* post longiorem ἐπεμβολὴν ac suspensionem cœptæ narrationis. Boecl. Ind. Nep. Vall. II Elegant. 43. Cic. I Tusc. c. 36. *Confirmato illo, de quo si mortales animi sunt, dubitare non possumus, quin tantus interitus in morte sit, ut ne minima quidem suspicio sensus relinquatur: Hoc igitur probe stabilito & fixo, illud excutiendum est, ut sciatur &c.* * Cic. IV fin. 20. *Postea tuus ille pœnulus (scis enim, Citiæos clientes tuos e Phœnicia profectos) homo igitur acutus causam non obtinens, repugnante natura, verba versare cœpit.* Id. IV Tuscul. 15. & Nat. D. I. c. 17. & X ep. Att. 3. III fin. c. 14. & IV fin. 14. & II. fin. 22. Cic. I ep. 9. f. 67. Et pro Milon. c. 31.

* 5. *Igitur* pro *inqvam* in complexione rerum enarratarum.

Cic. IV Catil. 11. *Pro imperio, pro exercitu,*

pro provincia, pro triumpho, pro clientelis hospitiisque provincialibus, quæ tamen urbanis opibus non minore labore tueor, quam comparo, pro his igitur omnibus rebus nihil aliud a vobis nisi Consulatus mei memoriam postulo.

*6. *Igitur* pro *tum.*

Plautus Amphitr. I sc. I. v. 54. *Sin aliter stent animati, neque dent, quæ petant: sese igitur summa vi virisque eorum oppidum expugnascere.* Id. in Casin. II sc. 2. v. 39. *Mox magis, cum otium mihi & tibi erit, Igitur tecum loquar.* Id. in Mostell. II. sc. I. v. 32. *Miserum est opus, Igitur demum fodere puteum, ubi sitis fauces tenet.* Guil. Canter. Nov. Lect. IV c. 26. Exempla suppeditabit etiam Sammonicus de re med. c.

* CAP. LXXXVIII.

De pronomine ILLE.

* I. *Ille* vim addit, seu demonstrat.

Ille vim addit nominibus, quæ distincte apppellare cupimus. Cic. in Brut. 26. *Alii a C. Persio, literato homine, orationem scriptam esse ajebant, illo, quem significat valde doctum esse Lucilius.* Id. III Orat. 50. *Antipater ille Sidonius, ille quem tu probe meministi.*

** 2. D. Ut *iste* ad contemtum, sic *ille* ad dignitatem valet, cum de celeberrimis viris loquimur. Cic. I Tusc. *Nasica ille prudens.* Linac. libr. III p. 216. Valla II Eleg. 4. Vict. Castig. in Cicer. p. 58. Bœcl. Ind. Nep. Aliquando ad odium Cic. pro Flacc. 25. *Cappadocem autem illum non modo recipiebat suis urbibus, verum etiam ultro vocabat.* Camerar. pag. 89. ad I. Tusc.

Sæpe etiam accommodatur ad res laudabiles & illaudabiles atque insignite malos. Cic. Orat. I c. 22. *Longe Academiæ illi ac Lyceo tuum hoc suburbanum Gymnasium antepono.* Id. IV epist. Att. 1. *Nos adhuc splendorem illum nostrum forensem consecuti sumus.*

Cic. Philipp. II. c. 35. *Si inter cœnam in tuis immanibus illis poculis hoc tibi accidisset, quis non turpe diceret.* Cic. in Pison. 33.

* 3. *Ille* additur particulæ *quidem.*

Ille adjicitur particulæ *quidem* sine ulla pene, ut videri possit, necessitate. † Cic. de Amic.

† ** *Ille* eleganter abundat junctum particulæ *quidem.* Cic. Offic. I c. 29. *Ludo autem & joco uti illis quidem licet, sed sicut somno.* Camer. p. 89. ad 1. Tuscul. Non infrequens hoc Ciceroni est. Camerario vero adeo frequens, ut si nomen ejus sublatum sit è scriptis, vel hoc indicio autorem divinare possis.

Amic. 18. *Tristitia & in omni re severitas habet illa quidem gravitatem, sed amicitia remissior esse debet, & liberior.* Ibid. c. 19. *Novitates non sunt illæ quidem repudiandæ; vetustas tamen suo loco conservanda est.* Id. III off. 33. *Si Epicurum audiam de continentia & temperantia, dicit ille quidem multa multis locis, sed aqua hæret, ut ajunt.* Id. de Senect. 18. V ep. 15. XII ep. 9. & 10. & 29. XIII ep. 17. & 70. IV ep. Att. 3. X ep. Att. 4. & ad Brut. ep. 15 & II Cat. 5.

*4. *Ille* cum *ipse* & *idem.*

** *Illè* eleganter abundat junctum particulis *ipsa* & *idem.* Corn. Nepos c. 9. Dion. *Namque illi ipsi custodes servare eum potuissent, &c.* (*Adde in Alcib. c. 11 & Cic. Off. II c. 16. & I ep. 9.)

Corn. Nep. de Regib. 3. *Ab illo eodem vita privatus dicitur.* & cap. 6. Miltiad. *Idem ille populus.* Quo exemplo augeri potest index Bœclerianus. Quomodo alias abundet hoc pronomen, vid. apud Linac. libr. VI p. 472. & Popm. II de usu antiq. loc. 10.

** 5. *Ille- hic.*

D. ** *Ille* & *hic* cum ad duo antepofita referuntur, *hic* ad propius, *ille* ad remotius pertinet. Linac. libr. 4. p. 218. Sylv. 1. progr. 86. Corn. Celsus I c. 1. *Ignavia corpus hebe-*

bebetat, labor firmat: Illa (ignavia) *maturam senectutem, hic* (labor) *longam adolescentiam reddit.* Sylvius hoc discrimen a Valerio Maximo ejus alioqui satis observante neglectum agnovit: Nos etiam a Seneca ep. 14. *Non potest alius esse ingenio, alius animo color. Si ille* (animus) *sanus est, si compositus, gravis, temperans, ingenium quoque siccum ac sobrium est; illo* (animo) *vitiato, hoc* (ingenium) *quoque afflatur.* Ubi *ille* propius, *hic* remotius respicit. Puto Senecam quia de ingenii corruptione ex instituto disserebat, pronomen *hic* applicare ei, ut rei præsenti, atque adeo propiori, maluisse quam *ille.*

Cicero etiam alterum sine altero adhibuit XVI epist. 1. *Nos ita te desideramus, ut amemus: amor, ut valentem videamus, hortatur; desiderium, ut quamprimum. Illud igitur potius, cura potissimum ut valeas.* Observat Schorus pag. 64. rat. disc. Virgilius hoc in casu bis posuit *hic*, ut Græci ὁ μὲν, ὁ δὲ. Eclog. 4. *Non me carminibus vincat nec Thracius Orpheus, nec Linus; huic* (pro *illi*, nempe Orpheo) *mater quamvis, atque huic* (Lino) *pater adsit, Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.* Bis, inquam, dixit *huic*, ut si usitato more bis dicas *alteri.*

* 6. *Ille-hic* in media oratione.

** At si *hic* & *ille* medio loco duabus sententiis interserantur; *hic* ad dicta spectat & præmittitur; *ille* ad dicenda & subjicitur. Sylv. I progr. 87. Valer. Max. IX c. 12. *Fortis hujus* (de quo dictum est) *mors; illorum*

(de

(de quibus jam ſequetur) *perridicula.* Hujus generis & illa ſunt, cum ſententiam aliquam ſubjecturi, pronomine *illud* eam demonſtramus. Corn. Nep. c. 2. Thraſybul. *Quo magis præceptum illud omnium in animis eſſe debet, nihil in bello oportere contemni.*

* 7. Nonnunquam utrumque & *ille* & *hic* ſequentia ſpectat. Cic. Parad. 2. *Exilium eſt terribile illis, quibus quaſi circumſcriptus eſt habitandi locus; non his, qui omnem orbem terrarum unam urbem eſſe ducunt.* Id. III off. 10. *Incidunt ſæpe multæ cauſæ, quæ conturbant animos utilitatis ſpecie, non cum hoc deliberetur, relinquendane ſit honeſtas, ſed illud, posſitne id, quod utile videatur, fieri non turpiter.*

** 8. *Illud* tranſitioni ſervit.

Cic. II ep. 12. *Illud moleſte fero, nihil me adhuc his de rebus habere tuarum literarum.* Id. III off. 5. *Ut ſibi quisque malit, quod ad uſum vitæ pertineat, quam alteri acquirere, conceſſum eſt non repugnante natura. Illud quidem natura non patitur, ut aliorum ſpoliis noſtras facultates augeamus.* Id. III off. 6. *Id ſi ita eſt, certe violare alterum naturæ lege prohibemur. Nam illud quidem abſurdum eſt, quod quidam dicunt, parenti ſe aut fratri nihil detracturos, ſed aliam rationem eſſe civium reliquorum.* Id. I offic. 26.

* 9. *Illud horæ* pro *ea hora* non imitandum eſt.

Sueton. Neron. 26. *Nunquam poſtea ſe publico illud horæ ſine tribunis commiſit Nero.*

* 10. *Ille* cum genitivis.

Ille additur eleganter genitivis. Cic. III Orat. 48. *Neque vero hæc tam acrem curam diligentiamque deſiderant, quam eſt illa poëtarum, quos &c.* Id. I Verr. 11. *Cum omnis arrogantia odioſa eſt, tum illa ingenii atque eloquentiæ multo moleſtiſſima.* Ellipſis hæc intellectu eſt proclivis.

* 11. *Ille* ſæpe genere conſentit cum eo ſubſtantivo, cui cohæret, non cum eo, quod reſpicit. Cic. V ep. 16. *Nihil mali eſt in morte, in qua ſi reſideat ſenſus, immortalitas illa potius, quam mors ducenda ſit.*

12. ** Ille ἐμφατικῶς germinatur. Cic. I ad Att. *Noſti Calvum ex Nannejanis illum, illum laudatorem noſtrum.* Victor. Caſtig. in Cic. p. 338.

13. ** *Ille* pro *talis.* Plaut. Trin. *Quid illum putas natura illa* (i. e. tali) *atque ingenio.*

* 14. *Illi-hi-hi-hi* pro *Alii-alii-alii-alii*-malæ notæ ſunt.

Livius XXXVII, 54. *Alia aliis & honeſta & probabilis eſt cauſa armorum. Illi agrum, hi*

hi vicos, hi oppida, hi portus oramque aliquam maris ut possideant. Huc refer illud:

Tum vero ut cuique est animus viresque rapinæ
Tutori conantur opes, gemit ille sub auro.
Colligit ille arma & stulta cervice reponit,
Defectum raptis illum sua carmina tardant.
Hic velox nimium properat sub pondere pauper

&c. Virgil. Aen.

* 15. *Ille* pro *sui, suus.* conf. inf. 423.

Cæsar B. G. V, 34. s. 1. *Duces Barbarorum tota acie pronunciari jusserunt, ne quis ab loco discederet: illorum esse prædam, atque illis reservari, quæcunque Romani reliquissent.*

* 16. *Ille* ornatus duntaxat gratia adjicitur, non demonstrandi causa. Virgil. X Aen. 707.

Ac velut ille canum morsu de montibus altis
Actus aper, multos Vesulus quem pinifer annos
Defendit, multosque palus Laurentia, sylva
Pastus arundinea, postquam inter retia ventum est,

Sub-

Substitit infremuitque ferox & inhorruit armos.

Id. XI Aen. v. 809.

Ac velut ille, prius quam tela inimica sequantur,
Continuo in montes se avius abdidit altos
Occiso pastore, lupus, magnoque juvenco
Conscius audacis facti.

Plura exempla congessit Guil. Canterus Nov. lection. III c. 26. Cicer. de Offic. II c. 20. duo egregia exempla itidem suppeditat.

CAP. LXXXIX.

De adverbio ILLICO.

Illico dictum quasi *in loco*, id est, in eodem loco, usurpatur pro *statim*. Cic. II ep. Att. 8. *Emerseram commode ex Antio in Appiam ad tres tabernas, cum in me incurrit Roma veniens Curio meus: ibidem illico puer abs te cum epistolis.* Id. pro Mur. 10. *Simul atque increbuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescunt.* Id. pro Quinct. 15. *Illicone ad prætorem ire convenit?*

* CAP. XC.

De adverbio IMO.

* *1. Imo* fere præmittitur reliquis verbis ejusdem comprehensionis: raro interponi-

nitur. Tacit. XII Ann. 6, 3. *Statueretur imo exemplum, quo uxorem Imperator acciperet.*

* 2. *Imo* pro *quin potius.*

Cic. III off. 19. *Non igitur faciat hic (dixerit quis) quod utile sit, quodque expediat? imo intelligat, nihil nec expedire, nec utile esse, quod sit injustum.* Id. X ep. Att. 14. *Sine dubio errasse nos confitendum est. At semel? at una in re? imo omnia quo diligentius cogitata, eo facta sunt imprudentius.* Terent. Eunuch. III sc. 1. Columell. III, 3.

* 3. *Imo vero* pro *quin potius* ja vielmehr.

Cic. III off. 4. *Vicit igitur utilitas honestatem? imo vero honestas utilitatem secuta est.* Id. III off. 23. *Si tyrannidem occupare, si patriam prodere conabitur pater, silebitne filius? imo vero observabit patrem, ne id faciat.* Id. XVI ep. Att. 15. Id. epist. ad Brut. 14. I ep. Qu. fr. 3.

* 4. *Imo vero* pro *certe* ja allerdings.

Cic. III offic. 12. *Non quicquid tibi audire utile est, id mihi dicere necesse est. Imo vero, inquiet ille, necesse est, siquidem meministi, esse inter homines natura conjunctam societatem,* ja es muß allerdings seyn, wenn du dich anders erinnerst ꝛc. Id. III off. 23. *Non igitur patria præstat omnibus officiis. Imo vero.*

Sed

Sed ipsi patriæ conducit, pios habere cives in parentes, ja allerdings/ aber es ist dem Vaterland selbst nützlich/ daß es solche Bürger habe/ die ihre Eltern in Ehren halten. Id. Somn Scip. 3. *Quæsivi, viveretne pater Paulus, & alii, quos nos extinctos arbitraremur. Imo vero, inquit, hi vivunt.* Id. XII ep. Att. 42. *Ferendus tibi in hoc meus error, ferendus? imo vero etiam adjuvandus.* Id. pro Rosc. Am. 18. & Partit. Orat. c. 3.

* 5. *Imo enim vero.*

Terent. Phorm. III, sc. 2. *Siccine hunc decipis? Da. imo enim vero Antipho hic me decipit.*

De particula *IMPRIMIS* vide infra *IN PRIMIS*, sub *In* §. 27.

CAP. XCI.

De præpositione IN.

* *In* construitur vel cum Accusativo, vel cum Ablativo. Utrinque suas habet proprias significationes.

In cum quarto casu, significat * I motum ad locum. Cæsar B. G. IV c. 11. n. 2. *Legati petebant, uti Cæsar sibi potestatem faceret, in Ubios legatos mittendi.* Id. I B. G. 54, 2. Cic. VII, ep. 10. Nepos Alcibiad. 4.

2. *In manus sumere.*

Cic. VI Verr. 27. *Iste unumquodque vas in manus sumere.* Id. pro Planc. 12. *Procul apparet, non excutitur, non in manus sumitur.* * add. III Orat. 4.

...as. B.G. 1.3. ...tertium annu... profectionem lege ...nfirmat.

(*3. Motum quasi ad insequens tempus.)

Præpositio *in* præter vulgatos usus alios quosdam magis reconditos habet. Cic. III off. 14. *Pythius ad cœnam hominem in hortos invitavit in posterum diem*, auf den andern/ nechstfolgenden Tag. Id. XIV Philipp. 1. *In hodiernum diem vestitus mutetur?* auf heute / auf den heutigen Tag. Id. II Agr. 2. *Auctio constituta in mensem Januarium.* Id. pro Sest. 8. *Habebit Senatus in hunc annum, quem sequatur.* Id. IV Verr. 51. *Syracusis lex est de religione, quæ in annos singulos Jovis sacerdotem sortito capi jubeat*, alle Jahre durchs Looß ein Priester erwehlet werden soll. Id. II Divin. 6. *Solis defectiones itemque Lunæ prædicuntur in multos annos.* Ita *in paucos dies, in multos menses* auf wenig Tage / auf viele Monate.

4. *In dies. In singulos dies.*

In dies & *in singulos dies* significationem eandem habent. Hoc differunt, quod alterum imminutum est, alterum plenum. Cic. Topic. 16. *Vitium in dies crescit.* das Laster nimmt täglich / von Tag zu Tag / mehr überhand.

*Id.

*Id. de Seneɛt. 14. Trebon. XII ep. Cic. 16. Cic. II ep. 18.

Cic. I Catil. 3. *Crescit in dies singulos hostium numerus.* Id. VI ep. 4. *Illa in dies singulos magis magisque opinio hominum confirmatur.* Id. II ep. Att. 22. *Nunc ita nos gerimus, ut in dies singulos & studia in nos hominum & opes nostræ augeantur.*

* Ex allatis exemplis satis apparet, Latinos his verbis *in dies*, & *in singulos dies* libenter addere comparativos. Vid. Livius I. c. 2. Salust. Catil. c. 1.

* 5. *In horas. In singulas horas.* †

** Sic *in horas* von Stunden zu Stunden. Horat. in arte *Mutatur in horas.* Idem utrumque conjunxit, & quidem (quod observes) numero singulari. II Sat. 6. v. 47. *Subjectior in diem & horam invidia.* Nam alioqui aliud multo est *in diem* quam *in dies*, ut probe explicat Valla III Eleg. 68. & Linac. lib. 1. p. 81. patebitque e sequentibus. Salust. *Panem in diem mercari*, nur von einen Tag zum andern. Apud Ovid. II Metam. *Phaëthon currus paternos in diem petit* nur auf einen Tag. Plinius libr XXI c. 1. *Flores in diem gignit*

† Cic. XIV ep. Att. 23. *Consilia temporum sunt, quæ in horas commutari vides.* Hirtius Bell. Afric. I, 5. 2. *Hoc eo consilio fecit Cæsar, ut omnes in dies horasque parati essent.*

gignit natura, daß sie nur einen Tag währen. † Aliter Nepos usurpat Cic. IX ep. Att. *Cum fundum emisset in diem*, auf einen gewissen Termin zu bezahlen. Quid Terentio sit *in diem* Eunuch. V sc. 7. & Phorm. V sc. 2. in commentariis ad eum legatur.

* Livius II c. 12. *Proinde in hoc discrimen accingere, ut in singulas horas capite dimices tuo.*

* 6. *In diem vivere.*

Cic. II Orat. c. 40. *Si barbarorum est in diem vivere; nostra consilia sempiternum tempus spectare debent*, nur von einen Tag zum andern leben/ in Tag hinein leben. Id. II Philipp. 34. *Jam minime miror, te cum perditissimis latronibus non solum de die, sed etiam in diem vivere.*

* 7. *In dies-donec.*

Tacitus II, c. 13. s. 3. *Unus hostium conjuges, & agros, & stipendii in dies, donec bellaretur, sestertios centenos, pollicetur.*

* 8. *In tempus* pro *isto tempore.*

Tacitus IV Ann. c. 66. *Senatus operiendum Imperatorem censuit, quod unum urgentium malorum suffugium in tempus erat.*

9. *In futurum. In posterum. In reliquum tempus. In reliquum.*

Li-

† Potest tamen etiam breve tempus intelligi. Nam diutius flores, quam unum diem florent.

Livius XXXIII, 27. *Id ægre & in præsentia hi passi, & in futurum etiam metum ceperunt.* Id. XXX c. 17. Columell. III c. 10. Tacit. Annal. IV, 37,3. & histor. I, 72,4.

Cic. pro Cluent. 44. *Videte, ne Censoribus in posterum potestatem regiam permittatis.* ins künfftige/ mit der Zeit. Id. Nat. D. II c. 61. *Defectiones Solis & Lunæ cognitæ prædictæque sunt in omne posterum tempus.* Id. Epist. Brut. 15. & in Catil. IV c. 5. †

Cæsar B. G. I, 20,6. *Cæsar Dumnorigem monet, ut in reliquum tempus omnes suspiciones vitet.* Id. B. G. III, 16, 4.

Livius XXXVI, 10. *Appius Lorissam ad confirmandos in reliquum sociorum animos descendit.* Id. XXVI, 32.

* 10. *In æternum. In omne tempus. In perpetuum.*

Livius VI, c. 21. *Hostes novi, præter Volscos velut sorte quadam prope in æternum exercendo Romano militi datos, Lanuvini etiam subito exorti.* Id. XXXIV, 6.

Cic.

† *Imposterum* sæpe etiam idem est, quod *in proximum diem.* Vid. Cic. X ep. 12 & Cæsar VII B. G. c. 11. f. 6. Nam vel *dies* vel *tempus* subintelligitur. Hinc significationis varietas.

Cic. V epist. 15. *Id verbum in omne tempus perdidi.* Ovid. de Pont. IV epist. 5. v. 40.

Cic. Verr. II,30. *Quod eum tibi Quæstoris in locum constitueras: iccirco tibi amicum in perpetuum fore putasti.* Id. XII ep. Attic. 16 & XIII epist. 4. X epist 24.

* 11. *In præsens. In præsens tempus.*

Cic. ad Brut. ep. 15. *Dixi sententias in Lepidum severas, ut in præsens sceleratos cives timore ab impugnanda patria deterrerem.* Livius XXX, c. 17. *Lælius omnia exposuit ordine patribus, ingenti omnium & in præsens lætitia, & in futurum spe.*

Cic. I Catil. 9. *Tempestas invidiæ nobis si minus in præsens tempus, at in posteritatem impendet.*

* 17. *In serum* pro *in vesperam.*

Sueton. Aug 16. *Navali prælio apud Actium vicit, in serum dimicatione protracta.* Id. Oth 11. *In serum usque patente cubiculo, si quis adire vellet, potestatem sui præbuit.*

* 18 *In præteritum.*

Quintilian. VII c 4. *Quanto magis mores in præteritum laudaverit orator, tanto facilius probabit, morbo esse mutatos.*

* 19. *In* pro *usque ad* de tempore.

Columell. II c. 10. *Lini semen seritur a ca-*

calendis octobris in ortum aquilæ, qui est VII Idus Decembris. Et mox: *Sesama, quæ carent humore, ab æquinoctio autumnali serenda sunt in Idus Octobris.* Cic. II ep. 3. *Omnem hanc disputationem in adventum tuum differo.* Columell. III c. 14.

* 20. *In* cum nomine *partis*.

Cic. I off. 23. *Ingenii magni est, præcipere cogitatione futura, & aliquanto ante constituere, quid accidere possit in utramque partem.* Id. II off. 6. *Magna vis est in fortuna in utramque partem, vel ad secundas res, vel adversas.* Id. II off. 10. Id. III off. 23. Id. II off. 13. *Facillime & in optimam partem cognoscuntur adolescentes, qui se ad claros & sapientes viros contulerunt.* Id. XIII ep. 1. *Quod tua nullam in partem interesse intelliges, id mihi des.* Id. XI ep. Att. 6. *Brundusii jacere in omnes partes est molestum.* Id. III ep. Att. 21. *Te oro, ut, si quid erit, quod perspicias quamcunque in partem, quam plenissime ad me scribas.*

* 21. *In vulgus* pro *vulgò, apud vulgus.*

Cic. Parad. I c. 1. *Cato ea sentit, quæ non sane probantur in vulgus.* Id. II ep. Att. 22. *Id egregie non modo iis, qui utuntur opera, sed etiam in vulgus gratum esse sentimus.* Id. IX ep. Att. 4. *Alter religiosus etiamnunc dies,*

alter in vulgus ignotus. Livius IX, 33. Tacitus II Ann. 59, 2.

*22. *In* usum declarat.

Cic. IV in Verr. 55. *Hæc denaria XXXVIII millia palam salvis legibus contulerunt in statuam.* Id. IV in Verr. 59. *Ut pecuniam conferrent in eas statuas, quæ Romæ ponerentur, imperasti.* Id. pro Flacc. 14. *Negas fratrem meum pecuniam ullam in remiges imperasse.* Livius I, 53 XXXVIII, 14. Vellej. II, c. 13 s. 1. & II c. 41 s. 2.

*23. *In* eventum declarat.

** D. *In* pro *ad.* Plinius XVI c. 1. *Multis fortuna parcit in pœnam* Linac. lib. V. *Cic. de fat. *Hæc commutari ex veris in falsa non possunt.* Livius III, 36, & XXXVIII, 43. Plinius XXXIII, 7. *Exusti tunduntur in farinam.* Id. XVII c. ult. Tacit. Ann. IV c. 45 s. 2.

*24. *In* finem notat.

Cic. de Prov. Consul. 3. *Is imperator in pœnam exercitus expetitus esse videtur.* Vellejus II c. 41. s. 2. *Uxorem in Sullæ dimisit gratiam.* Id. II c. 41 s. 3. Cæsar apud piratas *ita se gessit, ut nunquam aut nocte aut die aut excalcearetur aut discingeretur, in hoc scilicet, ne suspectus foret.* Id. II c. 114 s. 2. Tacit Ann. XIV, 8, 6 & Ann. IV, c. 11, 6.

25. *In*

25. *In* distributioni serviens.

In sæpe distributioni servit. Livius XXXIV, c. 50. *Polybius scribit tentum talentis eam rem Achæis stetisse, quum quingenos denarios pretium in capita, quod redderetur dominis, statuissent.* Da sie zur Rantzion auf ieden Kopff 62 und einen halben Thaler gesetzt hatten. Id. IX c. 43. *Trium mensium frumento imperato, & annuo stipendio ac singulis in militem tunicis, ad Senatum pacis oratores missi.* Cic. IV in Verr. 53. *Timarchides describebat censores binos in singulas civitates.* In jede Stadt zwey. Id. pro Balb. 21. *Ea lege Saturninus C. Mario tulerat, ut in singulas colonias ternos cives Romanos facere posset.*

Huc revocanda sunt illa, quæ ad pretium pertinent. Cic. I Verr. 10. *Queritur Sicilia tota, Verrem ab aratoribus pro frumento in modios singulos duodenos sestertios exegisse.* Id. pro Font. 5. *Titurius quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegit.* von iedem Eymer Wein 12 Groschen gefordert. Id. III ep. Quint. fr. *Is ternis nummis in pedem tecum transegisse dicebat.* * Cæsar I B. C. 52, 2.

26. *In modum.* †

In

† *Jacens asinus in mortuum*, id est pro mortuo. A-

In modum elegantes ac varios uſus habet. Plaut. Trin. III ſc. 3. *Is homo exornetur in peregrinum modum*, auf fremde Art und Weiſe. Cic. II Verr. 5. *Cives Romani ſervilem in modum cruciati ſunt*, als Knechte. Id. Prov. Conſ. 3. *Milites populi Romani miſerandum in modum necati ſunt*, Jämmerlich / erbärmlich. Id. VII Verr. 28. *In piratarum locum cives Romani hoſtilem in modum cruciati & necati ſunt*. Livius V c. 15. *Senior quidam Vejens vaticinantis in modum cecinit, priusquam ex lacu Albano aqua emiſſa foret, nunquam potiturum Vejis Romanum.* Cic. I ep. Att. 2. *Amicus noſter mirandum in modum eſt animo abalienato.* Id. XV ep. 9. *Mirum in modum gaudeo.* Item *mirabilem in modum.* XV Att. ep. 13. Wunderbar. * Cic. XI ep. 22. Id. V ep. Att. 16.

* 27. *In* ſæpe modum quendam ſignificat, cum aliis quoque nominibus junctum. Cæſar B. C. II c. 38. n. 3. *Quintilius obſecrare milites cœpit, ne pro iis pugnarent, a quibus in contumeliam perfugæ appellarentur.* Tacitus XIV Ann. 39. n. 4.

*28. *In*

pulej. IV Metamorph. p. 122. als wäre er todt. *In lemures reformati.* Id. IV Metam. p. 131.

* 28. *In universum* pro *generaliter* vel *generatim.*

Livius IX, c. 26. *Non nominatim qui Capuæ, sed in universum, qui usquam coissent conjurassentve adversus remp. quæri senatus jussit.* Columell. III, 12. *Nobis in universum præcipere optimum visum est, ut in locis frigidis meridiano vineta subjiciantur, tepidis orienti advertantur.* Id. IV c. 24. *Hæc in universum, illa per partes custodienda sunt.* Id. V c. 8. Tacitus Germ. 5 n. 1. Id. c. 6 n. 6.

* 29. *In commune* opponitur *singulis*, vel *dispersis*, & est minus probæ notæ.

Tacitus hist. I, 25, 3. *Erant, quos memoria Neronis ac desiderium prioris licentiæ accenderet. In commune omnes metu mutandæ militiæ exterrebantur;* Alle zusammen. Id. hist. I, 36, 5. *Quos adhuc singulos exstimulaverat, accendendos in commune ratus est Otho.* Id. hist. I, 85, 2. Id. hist. II, 54, 3.

*30. *In totum* pro *universe.*

Columell. II c. 1. *Quod ipse quoque confiterer, si in totum nullæ fruges provenirent.* Id. II c. 12. *Atque in totum hiberna sarritio plurimum juvat diebus serenis.* Id. II c. 13. & 18. VII c. 5. XII præf. extr.

*31. *In* cum aliis adjectivis.

Celsus II, 2. *Aliter se corpus habet, atque con-*

consuevit, neque in pejus tantum, sed etiam in melius.

* Plinius VII c. 30. *Plus est ingenii Romani terminos in tantum promovisse, quam imperii.* Id. VIII, 16. *Male credi Hannoni libertas videbatur, cui in tantum cessisset etiam feritas.* add XVI c. 42. Vellejus I c. 9 f. 3. *Vir in tantum laudandus, in quantum intelligi virtus potest.* Id. II c. 30 f. 6. & c. 33. f. 3.

* Plinius XVI c. 40. *In plenum dici potest, utique quæ odore præcellant, ea æternitate præstare*, id est, *in totum, omnino.* add. XXIII c. 1.

* Plinius XVI c. 42. *Abies, larix in transversum positæ.*

32. *In hanc, in eam, in eandem sententiam.*

Cic. II Divin. c. 10. *Hoc idem significat Græcus ille (scriptus) in hanc sententiam versus.* * Id. II ep. 4.

Cic. II ep. Att. 22. *Hæc & in eam sententiam cum multa dixisset, ajebat illum ad extremum manus dedisse.* Als er dieses und vieles andere mehr auf diesen Schlag gesagt hat. * Id. XII ep. Att. 22.

* Sic dicitur etiam *in meam, in tuam sententiam*, &c. Cic. IX ep. 15. *Senatus consul-*

sultum in meam sententiam factum esse dicitur.

* 33. *In hæc verba, in eadem verba* &c.

Cic. pro Quint. 20. *Judicium quin acciperet in ea ipsa verba, quæ Nævius edebat, non recusavit Alphenus.* Livius XXXVIII c. 38. *Fœdus in hæc verba fere cum Antiocho conscriptum est,* Id, XXXI cap. 9. Petron. Satyr. c. 117.

* 34. *In hanc formulam.*

Cic. pro Rosc. Am. 5. *Perinde ac si in hanc formulam omnia judicia legitima conclusa & comprehensa sint.*

* 35. Tacitus sæpe dicit *in hanc formam* &c. XV Ann. 24, n. 1. *Legati Parthorum mandata regis Vologesis literasque in eandem formam attulere.* Id. XVI, c. 1. n. 2. *Specu magna vis auri continetur, non in formam pecuniæ, sed rudi & antiquo pondere.* Sueton. Calig. c. 19.

* 36. Huc pertinent illa: Tacit. V hist. 23, 7. *Palustrem humilemque insulam in faciem stagni implevit.* Sueton. Claud. 20. *Congestis pilis superposuit altissimam turrim in exemplum Alexandrini Phari.* Apul. III Metam. extr. *In asini faciem fœna rodebam.*

* 37. *In has leges, in easdem leges.*

Livius XXIII, 34. *In has ferme leges inter*

Pœ-

Pœnum ducem legatosque Macedonum ictum fœdus. Id. XLII,62. *Fœdus in easdem leges renovarent.*

38. *In speciem.*

In speciem. Cic. VII Verr. 33. *Præclara classis in speciem, sed inops & infirma*, dem äuſſerlichen Ansehen nach. Livius XXX c. 16. *Carthaginenses mittunt legatos Romam, ducentes paucos in speciem captivos*, zum Schein. Id. IV c. 42. *Non precibus tribunorum, quæ in speciem modo jactantur, sed auxilio confidit reus.* Id. XXXVIII,21. *Aculeus sagittæ introrsus tenui vulnere in speciem urit.* Id. III c. 9. *Dilata in speciem actione, re ipsa sublata.*

*39. *In speciem* pro *in modum.*

Columell. IX c. 9. *Totum examen in speciem unius uvæ dependet.* Scribon. Compos. 190. *Buprestis facit tumorem stomachique infinitum dolorem, & inflat totum corpus in speciem hydropici.*

40. *In orbem*, pro *per vices.*

Livius V c. 19. *Senæ horæ in orbem operi attributæ sunt.* Jeder Parthey der Minirer hat man die Reihe herum sechs Stunden zu arbeiten gegeben. Id. I c. 17. *Decem imperitabant, unus cum insignibus imperii & lictoribus erat, quinque dierum spatio finiebatur imperium ac per*

omnes

omnes in orbem ibat. Das Regiment gieng der Reihe nach herum. * Id. III, c. 36.

* Proprie magis positum videtur a Livio. lib. IV, 39. *Equites cum sæpe conati nequissent perrumpere ad suos, tumulo quodam occupato, in orbem se tutabantur, nequaquam inulti.* Plinius XVII c. 19. extr.

* 41. *Invicem* pro *vicissim*, vel *alternis vicibus.*

Livius I, 22. *Forte evenit, ut agrestes Romani ex Albano agro, Albani ex Romano prædas invicem agerent.* Id. II, 46. extr. *Hæ spes Etruscos armaverant; multis invicem casibus victos victoresque.* Id. II c. 57. *Timor atque intra invicem sententias variaverant.* Id. XXIX, 1. Id. XXXIV, 33. Id. XLII c. 54. Columell. IV c. 26.

* *Invicem* pro *loco* an statt.

Celsus IV, 6. *Hic vinum sorbere morbus ipse non patitur: invicem ejus cremor ptisanæ sumendus est.* Plinius XXXIII, 8. *Ex secundario minio invenit vita & hydrargyrum in vicem argenti vivi.* Capitolinus in Vero p. 56. *Cui quidem* (equo) *passas uvas & nucleos in vicem hordei in præsepe ponebat.*

* *In vicem* pro *inter se*, gegen einander / unter einander / sequiorum temporum est.

Bœ-

Bœthius Conſolat. III proſ. 12. *Visne rationes ipſas invicem collidamus.*

* 42. *In vicem modo-modo.*

Celſus VII, 7. de ungu. ocul. *Invicem modo remittere, modo retrahere oportet.* Id. III c. 2. *Bibenda aqua, poſtera die etiam vinum, deinde invicem alternis diebus, modo aqua modo vinum, donec omnis cauſa metus finiatur.* Id. III c. 21. *Invicem biduo triduove modo aqua, modo id bibatur.* Id. III, 22. *Invicem modo his cibis, modo illis utendum eſt.* add. Id. IV c. 24.

* 43. *In rem eſſe.*

Ter. Hecyr. II ſc. 2. *Quod ſi tu idem faceres magis in rem & noſtram & veſtram id eſſet.* Id. Hecyr. III, 3. Livius XXII, 3.

In pro erga cum ablativo. Ovid. Metam. IV. 546. Amor. I. 7. Cic. somn. Scip. c. 3. Nepos in Phocione IV. 4. cf. Heumann. in sapientia [illegible] Romana p. 62.

** 44. *In* pro *erga.*

P. Linac. libr. V. Cic. ad Brut. *In duces vehemens, in milites liberalis.* * Exempla infinita ſuppeditat uſus.

** 45. *In* quoque ſignificat ad ſimilitudinem vel in formam. Virgil. III Aen. v. 533. *Portus ab Eoo fluctu curvatur in arcum.* Linac. d. l. Colv. ad Apul. p. 36.

D. P. ** 46. *In* pro *contra.*

Linac. Cic. III ep. Att. *In aliquem peccare.* * Exempla innumerabilia facile reperias.

** *In*

** 47. *In pro loco.*

Nonnunquam *in* idem eſt atque *loco* vel *vice.* Curt. *In præſidem eſſe juſſit.* Linac. lib. V.

* 48. *In pro ſuper.*

Ter. Varro R. R. II, c. 10. Cic. I Orat. 53. *Galba propinqui ſui pupillum filium ipſe pene in humeros ſuos extulit.*

In cum Ablativo.

* 1. Significat *in loco.* Ita dicimus *in Hiſpania, in Gallia, in Italia, in foro,* &c.

2. *In manu tenere.*

Cic. pro Cæl. 26. *Cum Licinius pyxidem teneret in manu.* Id. I Tuſc. 29. *Cum pene in manu mortiferum illud poculum teneret Socrates, locutus ita eſt, ut in cœlum videretur adſcendere.* * Id. XII Philipp. 4. Livius XL, 37.

3. *In manibus eſſe.*

In manibus eſſe per translationem multa ſignificat. Cic. Att. VI ep. 3. *Res eſt in manibus*, id eſt, *jam agitur.* Livius IV c. 57. *Hæc contentio minime idoneo tempore, cum tantum belli in manibus eſſet, occupaverat cogitationes hominum.* Als ſo ein groſſer Krieg vorhanden/ im Werck/ war. Cic. IV ep. Att. 12. *De libris oratoriis factum eſt a me diligenter, diu multumque in manibus fuerunt*, id eſt, *expoliti*

 ſunt.

sunt. Id. de Amic. 25. *Sed audivistis & est in manibus oratio,* id est, *vulgo habetur.* Jederman hat die Rede/ ist jederman bekandt. Id. II Verr. 6. *Libelli nominum vestrorum in manibus erant omnium,* Waren jederman bekandt/ giengen allenthalben unter den Leuten herum. Livius V c. 20. *Victoria est in manibus*, der Sieg ist in der Hand/ man ist des Siegs gewiß.

4 *In manibus habere.*

Cic. II Verr. 6. *Quam spem nunc habeat in manibus, & quid moliatur, breviter jam exponam,* Worauf er sich Hoffaung mache / was vor eine gewisse Hoffnung er in seiner Hand habe. Id. IV ep. Att. 13. *Mihi utendum quibusdam rebus ex iis libris, quos in manibus habeo.* Id. XIII ep. 45. *Omisi ea, quæ in manibus habebam : quod jusseras, edolavi.* Id. V Tusc. 7. *Philosophi quamcunque rem habent in manibus, in eam quæ conveniunt, congerunt omnia.*

* *In* pro *super.*

Cæsar. II B. G. 5 n. 6. *In eo flumine pons erat, ibi præsidium ponit Cæsar.* Uber dem Fluß war eine Brücke. Livius I c. 33. *Janiculum ponte sublicio, tum primum in Tiberi facto, conjungi urbi placuit.*

* 5. *In eo est, ut* pro *parum abest, quin.* es ist an dem, daß.

Nepos Milt. 7. *Cum jam in eo esset, ut oppido*

do potiretur ; lucus nescio quo casu incensus est. Id. Pausan. 5. *Cum jam in eo esset, ut Pausanias comprehenderetur, e vultu cujusdam ephori insidias sibi fieri intellexit.* Livius II c. 17 & XXVIII, 22.

* 6. *In* cum nomine vestimenti. †

Sueton. in Calig. 52. *Caligula modo in crepidis, vel cothurnis, modo in speculatoria caliga, nonnunquam socco muliebri conspectus est;* id est, *crepidatus vel cothurnatus &c.*

* 7. *In* de tempore, pro *circiter* vel *intra.*

Varro R. R. I c. 34. *Faba optime seritur in vergiliarum occasu.*

Cic. pro Rosc. Am. 46. *Inde vix ter in anno audire nuncium possunt.* Varro II R. R. 11. *Quidam oves hirtas in anno bis tondent.* Id. III R. R. 10. *Singulæ anseres non plus quater in anno pariunt.* Id III R. R. 16. *Verno tempore & æstivo fere ter in mense mellarius inspicere debet apes.* Columell II, 11. Id XII, 30. Livius XXXIX, 13. add. Cic. V. Tusc. 3. *Bis in die satur fit.* Cato c. 104.

*8. *In paucis diebus quam.*

Sueton. Tiber. 60. *Tiberius in paucis diebus, quam Capreas attigit, piscatori, qui grandem*

† Cicero mavult dicere *cum* in hujusmodi casibus.

dem mulum obtulerat, perfricari eodem pisce faciem jussit.

*9. *In tempore*, pro *opportuno tempore.*

Cic. I Catil. 6. *Nihil moliris, quod mihi latere valeat in tempore: neque tamen conari ac velle desistis.* Terent. Phorm. II sc. 4. *Sed eccum ipsum video in tempore huc se recipere.* Id. Heaut. II sc. 3. Tacitus XII Ann. 50, 3.

*10. *In vita*, pro *per omnem vitam.*

Cic. II Verr. 2. *Semel ait Verres se in vita pertimuisse, tum cum primum reus a me factus sit.* Id. pro Cluent. 6. *Nihil in vita vidit calamitatis A. Cluentius.* Id. pro Muren. 6. Id. pro Sest. 21. Id. V fin. 30. Id. V Tusc. 20.

*11. *In* de tempore cum aliis nominibus pro *interea dum*, vel *cum.*

Cæsar II B. G. 21, 6. *Quæ quisque prima signa conspexit, ad hæc constitit, ne in quærendo suos pugnandi tempus dimitteret*, id est, *interea dum quæreret.* Brutus ad Cic. ep. 16. *Cicero judicium suum magna firmitate direxit in exturbando Antonio*, id est, *cum exturbaret.*

*21. *In præsenti. In præsentia. In præsentiarum.*

Cic. II ep. 10. *Hæc ad te in præsenti scripsi, ut sperares te assequi id, quod optasses.* Nepos Al-

Alcib. 4. *Inimici ejus quiescendum in præsenti, & illud tempus expectandum decreverunt, quo exisset.* Id. Attic. 12.

Cic. VII ep. Att. 14. *Spero in præsentia pacem nos habere.* Id. VIII ep. Att. 19. *Tu debes illud animadvertere, quot in præsentia cohortes contra te habeat Cæsar.* Id. X ep. 33. *Si qui lætantur in præsentia, tamen postmodum necesse est doleant.* Livius II c. 43. Id. VIII, 7 extr.

Tacitus IV Ann. 59, 4. *Insectabantur Neronem proximum successioni, & plerumque, quid in præsentiarum conduceret, oblitum.*

* 13. *In summa.*

Hirtius B. Alex. c. 71. §. 1. *Pharnaces lentius agere, decedendi diem postulare longiorem, pactiones interponere; in summa, frustrari cœpit.* Celsus II, c. 20. *In summa omnis pinguis caro, omne jecur medii succi est.* Plinius VII, 34. Id. VII c. 45.

* 14. *In Integro.*

Cic. V ep. 20. *De centurionibus res est in integro.* Id. XI ep. Att. 15. *Suspicor rem in integro esse.* Id. XV epist. 16 & III Orat. 4. Id. IV Verr. 40.

* Hujus generis sunt ilia:

Livius III, 65. *Moderatio tuendæ liberta-*

tis in difficili est. Hirtius Bell. Alex. 16, n. 1. *Victoribus omnia erant futura in incerto.* Livius VII, 17. *Id vero patribus indignum videri, etiam dictaturam jam in promiscuo esse.* Tacitus II Ann. 44, ſ 3. *Virtus ducum in æquo.* Id. II hist. 45 ſ 4. *Spes & præmia in ambiguo; certa funera & luctus.* Celſus V, 27. *Eo morbo oppressis in angusto spes est*, id est, parva ſpes recuperandæ valetudinis. Plinius XVII c. 22. *In confesso est.*

* 15. *In medio est*, pro *adest.*

Cic. IV in Verr. 42. *Quid a nobis, judices, expectatis argumenta hujus criminis? nihil dicimus: tabulæ sunt in medio, quæ se corruptas atque interlitas esse clamant.*

* 16. *In medio est* pro *notum est.*

Cic. I Verr. II. *Quæ in medio posita sunt, commemoro.*

* 17. *In ordine* pro *ordine.*

Cato R. R. c. 46. *Eum locum bipalio vertito, delapidato, circumque sepito bene, & in ordine serito.*

* 18. *In* cum nomine pro *etsi* cum verbo.

Cic. III ep. 11. *Respublica etiam in summa bonorum civium copia tueri tales viros deberet: nunc vero eo magis* &c. Et mox: *Mirificam cepi voluptatem ex hac tua diligentia, quod in summis tuis occupationibus, mihi tamen*

men reip. ſtatum per te notum eſſe voluiſti. Id. II Off. 2, & V epiſt. 2, & de Provinc. Conſ. 5. Livius I, 17, & 28. Id. V, 47.

* Huc pertinent ea exempla, in quibus *in* prætermiſſum, tamen ſignificationem particulæ *etſi* retinet. Cic. XII ep. 13. *Delectum remigum, magna contumacia civitatum, tamen ſatis celeriter habuimus.*

* 19. *In* ſtatum quendam ſignificat.

Cæſar B. G. VI, 12, 9. *Hæc quoque per exploratores ante lucem in tanta propinquitate caſtrorum deferuntur.* Cic. II epiſt. 16. *Noſti non modo ſtomachi mei, ſed etiam oculorum in hominum inſolentium indignitate faſtidium.* Et paulo infra: *Hæc aſperſi, ut ſcires, me tamen in ſtomacho ſolere ridere*, id eſt *etiam cum ſtomachor.* Celſus IV c. 5. *Eodem fere facienda ſunt, quæ in faucibus exulceratis præcepta ſunt.* Livius II, 46. Id. IV c. 17.

* 20. *In* cum *quoque.*

In cum ſtatum quendam ſignificat, interdum adſciſcit *quoque.* Livius XXII, 10. *Agreſtes in aliqua ſua fortuna publicæ quoque contingebat cura.*

* 21. *In quo* ſervit progreſſui orationis.

Cic. II ep. 9. *Repente inceſſi omnibus lætitiis. In quo cum objurgarer, quod nimio gaudio pene deſiperem, ita me defendebam.* Id. I Of-

Offic. II. *Mea quidem sententia, paci semper est consulendum. In quo si mihi obtemperatum esset, etsi non optimam, at aliquam rempubl. haberemus.* Et mox: *In quo tantopere apud nostros justitia culta est, ut* &c.

*22. *In expectatione, in timore esse* &c.

In cum variis nominibus jungunt Latini, cum quibus Germani suum in jungere non solent Cic. II ep. 3. *Summa scito in expectatione te esse.* Id. II ep. 10. *Aestas ea, quæ sequitur, magno est in timore.* Cic. XIV epist. 3. *In spe esse.* Cæsar B. G. II, 14, 2. *Bellovaci omni tempore in fide atque amicitia civitatis Aeduæ fuerunt.* Livius I c. 59. *In eo tum magistratu forte Brutus erat*, Brutus hatte eben dasmahls dieses Amt. Celsus V, 26. *Sponte vomere non alienum est, præcipue his, quibus in consuetudine fuit.* Plinius VIII, 16. *Quibus vivaria, armenta, piscinæ, aviaria in cura erant.* Id. XI c. 43. *Trans maria Bithynus caseus fere in gloria est.* Plinius XVII c. 21. *Quondam in observatione erat, ut defringerentur ex imputata buxo.* Id. XVIII c. 6. *In invidia magna erat Furius.* Id. XIX c. 4. *Gari desideria etiam in exprobratione erant.* Plin. XXXV, 4. *Ea res in risu & contumelia erat.*

*23. *In* pro *quod attinet ad.*

Cic. VI ep. Att. I. *Præfecturam negotiatori*

tori denegatam queritur, quod ego Torquato nostro in T. Lenino, Pompejo ipsi in Sexto Statio negavi. Et paulo inferius: *Alter, uti dixit Isocrates in Ephoro Theopompo, frenis eget, alter calcaribus.* Id. pro Cæl. 6. extr. Cæsar B. G. VII, 21, 1. Celsus III c. 6.

* 24. *In* pro *ante.*

Curt. IX c. 4. f. 11. *In oculis duo majora omnium navigia submersa sunt.* Cic. Verr. II c. 3 & pro Rosc. Am. c. 6. Liv. XXII, 12. Vellejus II, 84, 3.

** 25. *In* pro *Inter.*

D. P. *In* pro *inter.* Cic. XIII ep. 78. *Peto ut eum complectare, diligas, in tuis habeas.*

* Huc pertinet *inprimis* vel cum genitivo junctum, vel genitivo destitutum. Cic. IV Verr. 36. *Himera oppidum fuerat in primis Siciliæ clarum & ornatum.* Id. IV Verr. 36. *Stenius multa, ut in primis Siculorum in dicendo copiosus est, commemoravit.* Livius XXII, 3. *Regio erat in primis Italiæ fertilis.*

Sic dicimus item *inprimis doctus, inprimis honestus.*

*26. *In* pro *adversus.* †

Cic.

† Raro *in* pro *adversus* ablativum habet. Et potest hæc loquendi ratio explicari per eam, qua *in* significat *quod attinet ad.*

Cic. I, epist. 7. *Non est novitati invisum meæ; in te enim homine omnium nobilissimo similia invidorum vitia perspexi*, id est, *adversus te hominem* &c. Id. III ep 8. *Dixi studia mihi eorum placere, quod in te bene merito grati essent.* Cæsar I B. G. 47, 4. *In eo peccandi Germanis causa non erat.* Nepos Phocion. c. 4 extr. & Attic. 2. Plinius XXXV c. 10. add. Idem XXXVI c. 9. Ovid. IX Metam. v. 273.

* 27. *In* pro *ad.*

Livius XXXIX, 25. *Philippus quingentos principes juventutis in Macedoniam adduxit, & opera eorum in servilibus abutitur ministeriis.*

* 28. *In* abundare videtur.

Cic. I ep. 1. *In causa hæc sunt.* Plin. XIX c. 8. *Betas appositas non memini, degustare m. religio est, ut validis potius in cibo sint.*

* 29. *In* deest sæpe & desideratur.

Livius XXVIII, 44. *Id, cum victor tota Italia volitaret Annibal, tu potuisti præstare*, Id. ibid. *Priore Punico bello, Africa ab nostris exercitibus & classibus est oppugnata.*

* 30. *In*) (*ante.*

In sæpe oppositum est præpositioni *ante.* Plinius XI, 51. *Aliis in pugna vox, ut coturnicibus: aliis ante pugnam, ut perdicibus: aliis cum vicere, ut gallinaceis.*

* 31. *In*)(*extra.*

Plinius XIX, c. 4. *Aliorum fructus in terra est, aliorum & extra, aliorum non nisi extra.*

** 32. D. *In* veteres promiscue vel cum accusandi vel cum auferendi casu jungebant. Dicebant igitur: *in mentem, in potestatem esse,* pro *in mente, in potestate.* Et vicissim *in Senatu venire* pro *in Senatum.* Linac. lib. 6. p. 531. Sylv. III prog. 99. Colv. ad Apul. p. 58. * Schottus Nodorum Ciceron. lib. I c. 6. p. 284.

CAPUT XCII.

De adverbio INDE, INDIDEM & EXINDE.

* *Inde* de loco.

Inde proprie ad locum pertinere videtur. Cic. XII ep. Att. 16. *Cum mane me in sylvam abstrusi densam, non exeo inde ante vesperam.* Id. I ep. Qu. fr. 2. Id. pro Milon. 20. Livius V, 43. Id. VIII c. 6. add. Livius XXII, 4.

* 2. *Inde* tralate.

Cic. Rosc. Am. 27. *Ex avaritia erumpat audacia necesse est. Inde omnia scelera ac maleficia gignuntur.* Tacitus III Ann. 55, 4. Quintil. V c. 7.

* 3. *Inde* de gradibus præstantiæ.

Pli-

Plinius XIX c. 5. *Palma Romæ Amiterninis datur, inde Nursinis, tertia nostratibus.*

4. *Inde* pro *deinde.*

Sæpe *inde* ponitur pro *deinde.* Liv. I c. 3. *Agrippa inde Tiberini filius: post Agrippam Romulus Silvius a patre accepto imperio regnat.* Id. Brut. 90. *Nulla causa erat, quæ non nostro digna patrocinio videretur. Deinceps inde multæ, quas non minus diligenter elaboratas afferebamus.* Viele nachgehends eine nach der andern. Id. pro Mur. *Quid tum inde?* * Cæsar III B. C. 9. n. 7.

5. *Inde* ad tempus relatum.

Nec ad locum solum, sed etiam ad tempus refertur. Cic. de prov. Consf. 13. *Jam inde a principio hujus imperii,* von Anfang dieser Herrschafft. Id. II Nat. Deor. 48. *In quo admirandum est, congressune aliquo inter se an jam inde ab ortu naturæ ipsæ congregatæ sint.* Id. pro Arch. 1. *Quoad longissime potest mens mea respicere spatium præteriti temporis, inde usque repetens hunc video mihi principem ad suscipiendam rationem horum studiorum.* * Plaut. Capt. III sc. 4.

6. *Inde-unde.*

Inde-unde & ad locum & ad alia per translationem accommodatur. Cic. XIII ep.

Att.

Att. 38. *Nec inde venit, unde mallem.* Id. I de Invent. 20. *Brevis erit oratio, si unde necesse est, inde initium sumetur.* Autor. ad Heren. I c. *Rem breviter narrare poterimus, si inde incipiemus narrare, unde necesse erit.* * Livius III, 37.

* 7. *Inde-quo, Inde-ubi.*

Cæsar B. C. III, 45, 6. *Si sine maximo detrimento legiones Cæsaris sese recepissent inde, quo temere essent progressæ.*

Cic. pro Cæcin. 12. *Cæcinna nullo modo dejectus est inde, ubi non fuit.* Livius VIII, 22. *Palæpolis fuit haud procul inde, ubi nunc Neapolis sita est.*

* 9. *Inde-hinc.*

Tacitus II Annal. 80, 6. *Hinc militum, inde locorum asperitas.* Quintilian. V c. 7. *Sæpe inter se collidi solent, inde testatio, hinc testes, locus utrinque.*

* 10. *Inde* repetitum.

Sueton. Tiber. 9. *Tiberius exhinc Rhæticum, Vindelicumque bellum, inde Pannonicum, inde Germanicum gessit.*

II. *Indidem*, pro *ex eodem loco.*

Indidem est *ex eodem loco.* Cic. pro Rosc. Am. 27. *Si Roscium per alios fecisse dicis, quæro servosne, an liberos? quos homines? indidemne Ameria, an hosce ex urbe sicarios?*

eben=

ebenfalls daher/ nemlich aus America/oder. Id. I Divin. *Indidem eadem, quæ oriuntur de integro, atque eodem occidunt.* * add. Livius XXVIII, 1.

* 2. *Indidem* pro *ex eadem re.*

Livius XXXIX, 8. *Falsi testes, falsa indicia ex eadem officina exibant. Venena indidem, intestinaque cædes.*

* 3. *Unde-indidem.*

Cic. III Orat. 40. *Unde simile duci potest, indidem verbum unum, quod similitudinem continet, translatum lumen affert orationi.*

* III. *Exinde* de tempore.

Livius XXXI, 4. *Prætores exinde facti Minutius, Furius, Fulnius.* Id. XXXI, 6. *Prætores exinde sortiti Sergius & Fulvius.*

Caput XCIII.

De adverbio (* & præpositione) INFRA.

Infra contrarium habet *supra.* Cic. VI Republ. 4. *Supra lunam sunt omnia æterna; infra autem nihil est, nisi mortale & caducum* Id. IX ep. 26. *Accubueram apud Volumnium: & quidem supra me Atticus, infra Verrius, familiares tui.* Pallad. V c. 8. Cic. VI ep. 8. extr.

** *In-*

** *Infra* pro *inferius*, ſine caſu adverbialiter. Plinius VIII ep. 8. *In ſuperiore parte navigare tantum, infra etiam natare conceſſum.* Cic. II Nat. D. c. 54. *Stomachi autem partes, quæ ſunt infra, quam cibus devoratur.* Linac. libr. 2 p. 108.

*2. *Infra qua. Infra, quam.*

Celſus III c. 23. *Ultimum eſt, ferro candente in occipitio quoque & infra, qua ſumma vertebra cum capite committitur, adureri duobus locis, ut per ea pernicioſus humor evadat.*

Varro I R. R. 41. *In qua arbore inſerunt, in ea paulo infra, quam inſitum eſt, incidunt, unde humor adventitius effluere poſſit.* Cic. de Nat. D. libr. II c. 54. Plinius XVI c. 30.

*3. *Infra tralate.*

Tacitus II Ann. 43, 6. *Vix Tiberio concedere Piſo. liberos ejus, ut multum infra, deſpectare.*

* 4. *Infra* de ſitu regionum.

Plinius VI c. 27. *Infra eſt Suſiana.* Cæſar B. G. IV, 36 extr. *Onerariæ naves duæ paulo infra delatæ ſunt.*

(* II. *Infra* præpoſitio.)

Infra contrarium habet *ſupra*. Cic. VI in Verr. 23. *Verres Artagathum ad mare infra oppidum expectabat.* Id. Orat. 1. *In poëtis*

non

non Homero soli aut Pindaro locus est, sed horum vel secundis vel etiam infra secundos. † Id. pro Quint. 15. *Non modo ex numero vivorum exturbatur, sed, si fieri potest, etiam infra mortuos amandatur.*

* 2. *Infra* cum verbis notum significantibus.

Livius II, 7. *Delata confestim materia omnis infra Veliam.*

* 3. *Infra* tralate.

Plinius I, ep. 20. *Non minus non servat modum, qui infra rem, quam qui supra; qui astrictius, quam qui effusius dicit.* Plinius XVIII c. 26. Id. XX, c. 1. Quintil. I, 7. *Id infra grammatici officium est.* Vellej. II c. 83 f. 1.

4. *Infra se judicare, ducere, arbitrari,* * *jacere, esse.*

Illa tralata. Cic. III finib. 7. *Omnia, quæ homini accidans, infra se judicat.* Id. III fin. 8. *Vir excellens & infra se omnia humana ducens.* Id. III Tusc. 7. *Humanas res despicere, atque infra se positas arbitrari.*

* Tacit. Ann. XIV, 54, 2. *Invidia, ut omnia mortalia, infra tuam magnitudinem jacet.*

*Te-

† Hoc exemplum tralatum est, non proprium.

* Terent. Eunuch. III sc. 2. *Tace tu, quem ego esse infra infimos omnes puto homines.* Cæsar VI B. G. 28, 1. *Uri sunt magnitudine paulo infra elephantos; specie & colore & figura tauri.* Hirtius Bell. Alex. 13. n. 5.

5. *Infra* pro *Post*.

Interdum pro *post* usurpatur. Cic. in Brut. 10. *Homerus non infra superiorem Lycurgum fuit.*

*6. *Infra* de situ terrarum.

Plinius VI c. 20. *Infra deserta hæc Maltecoræ.* Id. VI, 27. *Infra Eulæum Elymais est.*

CAPUT XCIV.

De adverbio INIBI.

Inibi ex *in* & *ibi* factum, est *in eodem loco.* Cic. I Agr. 7. *Luxuries Annibalem Capuæ corrupit; Superbia nata inibi esse ex Campanorum fastidio videtur.*

*CAPUT XCV.

De INITIO.

* 1. *Initio* pro *supra*.

Initio sæpe non est *statim a principio* vel *inde a principio*, sed *paulo ante* vel *supra*. Cic. de Amic. 18. *Ita fit verum illud, quod initio dixi, amicitiam nisi inter bonos esse non posse.* Id. I ep. 7. f. 13. Id. II Tusc 34.

* 2. *Initio - dein. Initio - deinde.*

Plinius XXVII c. 12. *Semen in ramulis nigrum initio, dein colore mutato rubescens.*

Cic. XV ep. 2. *Hæc cum essem cum rege locutus, initio ille orationis suæ vobis maximas, deinde etiam mihi gratias egit.* Id. pro Cluent. 25. *Stalenus initio permagnam pecuniam poposcit; deinde ad id pervenit, quod confici potuit.* Id. pro Rosc. Amer. c. 40. Livius XXII, 43.

*3. *Initio-post. Initio-postea.*

Cic. X Philipp. 4. *Quo consilio redierim, initio audistis, post estis experti.* Id. VII ep. 5 & pro Muren. c. 13.

Cic. VI ep. 6. *Plurimi sunt testes, me & initio ne conjungeret se cum Cæsare, monuisse Pompejum, & postea, ne sejungeret.* Id. II Off. 4.

* 4. *Initio - nuper.*

Cic. XIII ep. 1. *Patro & initio Romæ me coluit imprimis, & nuper me habuit defensorum suorum principem.*

* 5. *Initio-mox.*

Sueton. Cæsar. 22. *Initio Galliam Cisalpinam accepit Cæsar; mox per Senatum Comatam quoque.* Plinius XX, c. 7. Id. XXV c. 9. & XXIX c. 1.

* 6. *Initio - tum.*

Cel-

Celſus IV, 8. *Initio ſanguinem mittere optimum eſt; tum venter ſolvendus eſt.*

* 7. *Initio dein- mox.*

Plinius XXII c. 22. *Origo prima cauſaque e limo, & aceſcente ſucco madentis terræ aut radicis fere glandiferæ: initioque ſpuma lentior, dein corpus membranæ ſimile, mox partus.*

* 8. *Initio - mox - noviſſime.*

Suet. Aug. 50. *Auguſtus in epiſtolis ſignandis initio ſphinge uſus eſt, mox imagine Magni Alexandri: noviſſime ſua.*

* 9. *Initio-deinde poſtea, tum, poſt, extremus.*

Cic. I Orat. 31. *Etiam illa cognoram & acceperam, initio conciliandos eorum eſſe animos, qui audirent: deinde rem demonſtrandam: poſtea controverſiam conſtituendam: tum id quod nos intenderemus, confirmandum: poſt, quæ contra dicerentur, refellenda: extrema autem oratione, ea quæ pro nobis eſſent, amplificanda.*

*10. *Initium - deinde - poſtea.*

Cic. II Invent. 53. *Ejus initium eſt ab natura profectum; deinde quædam in conſuetudinem ex utilitatis ratione venerunt; poſtea res & ab natura profectas & ab conſuetudine probatas legum metus & religio ſanxit.*

*CAPUT XCVI.
De verbo INQUAM.

* *Inquam* in Epizeuxi.

Cic. pro Mil. 31. *Vos enim Albani tumuli atque luci, vos inquam, imploro atque obtestor.* Id. II Philipp. 22. *Tu, tu, inquam, Antoni, princeps C. Cæsari perturbare omnia cupienti causam belli dedisti.* Id. pro Flacc. 30. Id. III ep. Att. 15.

* 2. *Inquam* post parenthesin.

Cic. I ep. Att. 13. *Idem ego ille, (non enim mihi videor insolenter gloriari, cum de me apud te loquor) idem, inquam, ego recreavi afflictos animos bonorum.* Id. III Orat. 31.

* 3. *Inquam* in repetendis verbis quibusdam.

Inquam sæpe ponitur, cum repetuntur verba quædam jam antea posita. Cic. X ep. Att. 6. *Magnum opus est; mirabilia multa; nihil simplex; nihil sincerum --- magnum, inquam, opus est.* Id pro Mil. 29. *Quid? si ipse Pompejus, qui ea virtute ac fortuna est, ut ea potuerit semper, quæ nemo præter illum; si is, inquam, potuisset ut quæstionem de morte Clodii ferre, sic ipsum ab inferis excitare, utrum putatis potius facturum fuisse?* Id. pro Mil. 31, & pro Marc. 2, & VII ep. Att. 2, & VI ep. Att. 2. Vellejus II c. 66 s. 3.

*4. In-

* 4. *Inquam* pro *id eſt.*

Inquam adhibetur ad ea declaranda, quæ obſcuritatem aliquam habere videri poterant. Cic. II Philipp. 12. *Conſtitue hoc, Conſul, aliquando, Brutorum, Casſii, Domitii, Trebonii, reliquorum, quam velis cauſam eſſe: edormi crapulam, inquam, & exhala.* Id. VII epiſt. Att. 3. *Age jam has compedes, faſces, inquam, hos laureatos, hæc ferre ex Italia quam moleſtum eſt.* Id. III ep. Qu fr. 8. extr.

* 5. *Inquam* reſponſionibus additur.

Cic. V ep. Att. 2. *Itane, cum Hortenſius veniret infirmus, cum maxima præterea multitudine, ille non venit? non inquam.* Bœth. Conſolat.

* 6. *Animadverſio.*

Inquit & *inquam*, cum aliorum orationem referunt, uni aut duobus aut pluribus verbis orationis poſtponuntur. vid. Livius XXII, 3.

*CAPUT XCVII.

De adverbio INSUPER.

Inſuper proprie loci eſt. Livius XXII, 2. *Cum omnia obtinentibus aquis, nihil ubi in ſicco feſſa ſternerent corpora, inveniri poſſet; cumulatis in aquas ſarcinis inſuper incumbebant Galli.*

* 2. *Inſuper* pro *præterea*, vel *etiam.*

Livius XXII, 3. *Territis omnibus, qui circa erant, velut fœdo omine incipiendæ rei, insuper nunciatur, signum omni vi moliente signifero convelli nequire.* Id. III, 38. *Destitutis inter patrum & plebis odia addit terrorem insuper alium fortuna.* Id. III, 67. *Si id parum est, insuper pœnas expetite.* Id. IV, 58, & XXII c. 22.

Caput XCVIII.

De præpositione INTER.

* *Inter* proprie de spatio dici videtur. Nepos Agesſ. 8. *Cum Agesilaus venisset in portum, qui Menelai vocatur, jacens inter Cyrenas & Aegyptum, in morbum implicatus decessit.* Livius II c. 5. & IV c. 18. V, 35.

* 2. *Inter* de tempore.

Cic. Leg. Man. 23. *Qui inter annos tot unus inventus sit, quem socii in urbes suas cum exercitu venisse gaudeant.* Id. pro Quint. 14. *Is inter tot annos ne appellavit quidem Quintium.* Livius II c. 5. Columell. V, 10. Vellejus I c. 7 ſ. 1.

* 3. *Inter hæc* pro *interea* non est aurei sæculi.

Livius I, 29. *Inter hæc jam præmissi Albani erant equites, qui multitudinem traducerent Romam.* Id. II, 23. *Inter hæc major alius*

us terror. Id. III, 57. VII, 25. XLIV, 10. Id. XXXI, 19. Celſus III, 25.

* 4. *Inter quæ*, pro *interea* non eſt aurei ſæculi.

Celſus IV, 2. *Inter quæ unctione & aſſueto cibo nihilominus uti licet.* Tacitus II Ann. 34, 1. *Inter quæ Piſo ambitum fori increpans, abire ſe & cedere urbe teſtabatur.* Id. II, 58, 1. *Inter quæ ab rege Parthorum legati venere.* Id. III, 33, 1. Id. I. hiſt. 78, 2.

* 5. *Inter* cum participio paſſivo.

Recte conjungitur cum participio præteriti temporis. Livius I, 3. *Inter Lavinium & Albam longam coloniam deductam triginta ferme interfuere anni.*

* 6. *Inter* aliis nominibus.

Cic. pro Mil. I. *Si præſidia illa oppoſita Miloni putarem, cederem tempori, nec inter tantam vim armorum exiſtimarem oratori locum eſſe.* Id. pro Mil. 4. *Silent leges inter arma, nec ſe expectari jubent.* Id. II Off. 11. Cic. V Philipp. 6. Id. VII ep. 23. Livius I c. 59. & II c. 5. & XXXVI, 10. Plinius XXXVII c. 10.

* 7. *Inter* de perſonis pluribus.

Livius II, 46. *Inter primores genus Fabium inſigne ſpectaculo exemploque civibus erat.* Id. IV, 18. *Inter hoſtes fuere variæ ſententiæ.* Id. VI, 35. Id. II, 16 & 17. IV c. 44.

Cic. Fam. V. 7: Non dubito quin, si te meo summa erga te studia, parum mihi adiunxerunt, res publ. nos inter nos conciliatura conjuncturaque sit. Caes. B G 1.3. Inter se fidem et jusjurandum dant. cap. 19: Quod sine ... les inter eos da... los curasset.

* 8. *Inter nos, inter se,* pro *mutuo, invicem.*

Cic. I Orat. 8. *Hoc uno præstamus vel maxime feris, quod colloquimur inter nos.* Id. VI ep. 22. *Utinam liceat aliquando inter nos conferre sollicitudines nostras, quas pertulimus.* Ita crebro loquitur Cicero.

Cic. I Off. 9. *Philosophi ea, de quibus plerique inter se digladiari solent, contemnunt & pro nihilo ducunt.* Nepos Dion. 4. *Inter se timent.* Exempla crebra sunt ubivis.

* 9. *Inter initia* & *inter principia* pro *ab initio.*

Celsus III, 25. *Protinus inter initia sanguis mittendus est.* Id. III, 22. *Quodsi vera phthisis est, inter initia protinus occurrere necessarium est.* Id. IV, 12 & 24. Plinius XXI c. 2.

Celsus III, 22. *Fere id inter principia corpus pati debet.* Id. VII, 27. *Cibus inter principia non nisi humidus dari debet.*

* 10. *Inter initia tum.*

Inter initia sanguis mitti debet, tum dari cibus. Celsus III c. 8. extr.

* 11 *Inter* cum nomine laudis.

Plinius XXXV c. 11. *Pingunt & vestes in Aegypto inter pauca mirabili genere.* Id. XX c. 17. *Anisum adversus scorpiones ex vino bibi-*

bibitur, Pythagoræ inter pauca laudatum. Id. XX, 22. & XXVII c. 7.

* 12. *Inter* de numero rerum.

Livius II, 14. *Mos traditus ab antiquis, usque ad nostram ætatem inter cætera solennia manet.* Id. III, 10. *Inter alia prodigia & carne pluit.* Id. IV, 23. Id. XL, 42.

* 13. *Inter* cum *etiam* vel *quoque.*

Livius XLII, 49. *Persi regi famam Philippus pater inter multa prospere gesta, Romano etiam nobilitatus bello, præbebat.* Id. VII c. 25. Livius VII, 2. extr. *Inter aliarum parva principia rerum, ludorum quoque prima origo ponenda visa est.* Id. XL, 37. LX, 42. XXXVIII, 39.

* 14. *Inter- tamen.*

Cic. XVI ep. 10. *Nobis inter has turbas Senatus tamen frequens flagitavit triumphum.* Celsus R. M. præfat. *Verisimile est, inter nonnulla auxilia adversæ valetudinis, plerumque tamen eam bonam contigisse ob bonos mores.*

* 15. *Inter* nonnunquam interponitur duobus substantivis, quæ regit.

Livius XXII, 3. *Regio erat inprimis Italiæ fertilis, Etrusci campi, qui Fæsulas inter Arretiumque jacent.* Tacitus IV Ann. 55, 6. IV An. 59, 2. IV An. 69, 2. II Hist. 78, 4.

* 16. *Inter* poſtponitur nomini, quod regit.

Tacitus VI Ann. 41, 3. *Certabant gaudio, qui Artabanum Scythas inter eductum ob ſævitiam execrati, come Tiridatis ingenium ſperabant.*

Caput XCIX.

De adverbio INTERDUM.

* 1. *Interdum- Interdum.*

Cic. XII ep. Att. 15. *Id faciens interdum mihi peccare videor; interdum peccaturus eſſe, niſi faciam.* Id. Orat. 59. *Interdum curſus eſt in oratione incitatior; interdum moderata ingreſſio.* Celſus I Med. 1. Vellejus II c. 110. ſ. 1.

*2. *Interdum- alias.*

Cic. III orat. 54. *Geminatio verborum habet interdum vim, leporem alias.* Suet. in Cæſ. 81.

* 3. *Interdum- nonnunquam.*

Cic. pro Seſt. 54. *Comitiorum & concionum ſignificationes interdum veræ ſunt, nonnunquam vitiatæ atque corruptæ.* Columell. III, 10. Sueton. Aug. 24. Celſus IV c. 4.

* 4. *Interdum*)(*frequentius*, vel *ſæpius.*

Celſus libr. I Med. 1. *Sanus quieſcere interdum, ſed frequentius ſe exercere debet.*

Cel-

Celſus VI, 2. *Squamulæ interdum madent, multo ſæpius ſiccæ ſunt.*

* 5. *Interdum, donec.*

Tacitus I, 5. 5. *Læti interdum nuncii vulgabantur, donec prævisis, quæ tempus monebat, ſimul exceſſiſſe Auguſtum, & rerum potiri Neronem fama eadem tulit.*

* 6. *Interdum- interdum- interdum.*

Celſus IV c. 2. *Deſtillat humor ex capite interdum in nares; interdum in fauces; interdum etiam in pulmonem.*

* 7. *Interdum- interdum- nonnunquam etiam.*

Celſus VI, 6. *Hanc inflammatio oculorum fere ſequitur, interdum major, interdum levior, nonnunquam etiam ex aſpritudine lippitudo fit.* Id. VII c. 27. *Id interdum tertio menſe, interdum non ante ſextum, nonnunquam exacto quoque anno fit.*

* 8. *Interdum- interdum- ſæpe- nonnunquam.*

Celſus V, 27. *Sequitur, ut de his dicam, quæ morſu fiunt, interdum hominis, interdum ſimiæ, ſæpe canis, nonnunquam ferorum animalium.*

CAPUT C.

De adverbio INTEREA & INTERIM.

Interim & *interea* vim habent eandem, ſed

interim

interim fere abſolute ponitur. Cic. pro Ligar. 1. *Interim Varus Uticam venit.* Id. II Orat. 86. *Simonides prodiit. Hoc interim ſpatio conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidit.*

2. Raro *dum* adſciſcit. † Cæſar V B. G. 37, 2. *Interim dum de conditionibus inter ſe agunt, Sabinus paulatim circumventus interficitur.* Unterdeſſen da ſie. *Terent. Eunuch. V, 2. Livius XXVIII, 44. Id. XXXV, 24.

* 3. *Interim- cum. Interim, donec.*

Suet. Tiber. 73. *Interim, cum in actis Senatus legiſſet dimiſſos ac ne auditos quidem quosdam reos, pro contemto ſe habitum fremebat.*

Tacitus XV, 11, 4. *Dux cuncta militiæ munia deſeruerat, miſſis iterum ad Corbulonem precibus, veniret propere, ſigna & aquilas & nomen reliquum infelicis exercitus tueretur, ſe fidem interim, donec vita ſuppeditet, retenturos.*

* 4. *Interim- mox. Interim- quandoque.*

Tacitus XIV, 41, 2. *Pari ignominia Valerius Ponticus afficitur, interim ſpecie legum, mox prævaricando ultionem eluſurus.*

Tacitus I Ann. 4, 5. *Serviendum eſſe fœminæ*

† In ſcriptis quidem Ciceronis. Alibi non item.

minæ dicebant, duobusque insuper adolescentibus, qui remp. interim premant, quandoque distrabant.

* 5. *Interim* post duos ablativos consequentiæ.

Cæsar. III B. G. 3, 4. *Majori parti placuit, hoc reservato ad extremum consilio, interim rei eventum experiri & castra defendere.* Livius V, 19. Tacitus XII, 46, 3. Suet. Vespas. 7. princ.

** D. 6. *Interim* pro *interdum* Quintiliani seculo natum est, Erasm. I. de cop. 12. Goclen. p. 151. Observ. Buchn. ad Plin. n. 638. Quintil. XI, 3. *Interim concitatus, interim lenis est.* Contraria ratione *interdum* Apulejo pro *interim* ponitur. Colv. ad eum pag. 43. quod nollem imitari.

II. *Interea dum.* †

Interea sæpe quidem absolute ponitur, frequentius tamen, quam *interim*, assumit *dum.* Cic. II Philipp. 42. *Interea dum tu abes, qui dies ille collegæ tui?* Id. I Orat. 42. extr. *Interea dum hæc, quæ dispersa sunt, coguntur; vel passim licet carpentem & colligentem undique repleri justa juris civilis scientia.* Cæsar III B. C. 16. *Interea manerent induciæ, dum ab illo rediri posset.* * Ter. Eun. V, 2.

2. Inter-

† Est elliptica locutio. Subintelliguntur *tempora.* Livius V c. 54.

2. Interdum *Dum* antecedit. Cic. pro Quint. 6. *Hæc dum Romæ geruntur, Quintius interea contra jus & consuetudinem edicto prætoris de saltu vi detruditur.*

3. *Interea quoad.*

Nonnunquam pro *dum* reponitur *quoad.* †Cæsar I B. C. c. 10. s. 3. *Mandatorum hæc erat summa: Cæsar in Galliam reverteretur, exercitus dimitteret. Interea, quoad fides esset data, Cæsarem facturum, quæ polliceretur.*

*4. *Interea cum.*

Cic. pro Cluent. 62. *Interea Oppianicus, cum jam convalesceret, concidisse ex equo dicitur.*

CAPUT CI.

De propositione INTRA.

Intra contrarium habet *extra*, ac sæpe statum in loco declarat. Cic. de Univ. *Intra cœlum geniti dii.* Id. III ep. Att. 10 *Quod facile fuisset, nisi intra parietes meos de mea pernicie consilia inirentur.* Id. I ep. Brut. 18. *Quid dicam in tanto Senatus populique consensu, cum tantum resideat intra muros mali?* *Id. II Catil. 1.

2. Alias

† Si scilicet sententia postulet particulam, quæ idem valeat, quod *donec* bis.

2. Alias motum ad locum. Cic. VIII ep. Att. 15. *Eos arbitrabamur capi, qui regionibus exclusi, intra præsidia atque intra arma aliena venissent.* Id. II Orat. 34. *Artis est, nosse regiones, intra quas venire debeas, ut pervestiges, quod quæras.* * Id. I Att. ep. ult. Cæsar B. G. II, 4. 2. Nepos Ages. 5.

3. *Admonitio.*

Quoties *intus* vel *intro* significandum est, si casus accedat *intra* dici oportet, quia *intus* & *intro* cum adverbia sint casum non admittunt. * Nam imitandum non est illud Ovidii XI Metam. v. 534. *Pars maris intus erat:* Scriboniique Compos. 46 *Trajicere intus nares aut nares oportebit cochleæ vivæ carnem.*

4. *Intra* pro *citra.*

Sæpe *intra* usurpatur pro *citra.* Cic. pro Sext. 27. *Majores nostri Antiochum intra montem Taurum regnare jusserunt,* nicht weiter als biß an den Berg. Id. V in Verr. 89. *Locus, intra oceanum jam nullus est, quo non nostrorum hominum libido iniquitasque pervaserit.* Id. pro leg. Man. 12. *Nullam intra oceanum prædonum navem esse auditis.* * Livius V, 35.

5. *Intra* tralate.

Illa per translationem dicta. Cic. IX ep. 26. *Epulamur una non modo non contra legem,*

sed

ſed etiam intra legem. Id. IV ep. 4. *Modice hoc faciam, aut etiam intra modum.* Jch will es weniger thun/ als es vergönnt ist. * Livius I, 43. Tacitus Annal. III, 72, 3. Celſus III c. 18.

6. *Intra* de tempore.

Interdum ad tempus accommodatur. Cic. II Verr. 13. *Omnia commemorabuntur, quæ intra decem annos, poſteaquam judicia ad Senatum translata ſunt, in rebus judicandis nefarie flagitioſeque facta ſunt.* * Cæſar I Bell. G. 36, 7. Livius II c. 8. IX, 33. XL, 49.

* 7. *Intra* paucos dies *quam.*

Livius XXXVI, 10. princ. *Intra decimum diem quam Pheras venerat, Cranonem cepit.* Id. XLIII, 9. *Conſul milites duarum legionum intra dies ſexaginta, quam in provinciam venit, dimiſit.* Columell. XII, 23. Suet. Cæſar. 35.

* 8. *Intra* raro nomini ſuo poſtponitur.

Tacitus IV Ann. 48 2. *Lucem intra.*

* 9. *Intra* adverb.

Celſus V, 28. *Si inciditur meliceria, viridis intra caro apparet.*

* 10. *Intra*)(*extra. Intra*)(*foris.*

Celſus VII, 15. *Hujus ea pars, quæ intra, paulo longior eſſe debet, quam quæ extra, ut ultra interiorem membranam procedat.*

Petr. c. 22. *Idem & tota intra forisque familia fecerat.*

CAP.

CAPUT CII.
De pronomine IPSE.

Me ipse & *Mihi ipse* pro *meipsum, mihi ipsi.*

Ipse quamvis antecedat *Me* aut *Mihi*, *Te* aut *Tibi*, *Se* aut *Sibi* eleganter in recto efferri solet. Cic. IV ep. 6. *Cum frangerem jam ipse me; habebam, quo confugerem.* Id. IV ep. 8. *Non ita abundo ingenio, ut te consoler, cum ipse me non possim.* Id. VI ep. 10. *Agam per me ipse & moliar.* Ibid. *Quanti me a te fieri intellexerim, sum mihi ipse testis.* Terent. Adelph. Prolog. *Judicio de se ipse erit.* Cic. pro Syll. 24. *Nihil audacter per se ipsi sine P. Sylla facere potuerunt*, id est, *per se ipsos.*

2. *Ipse* pro *omnino.*

Ipse interdum usurpatur pro *omnino*. Cic. III ep. 21. *Triginta dies erant ipsi, cum dabam has literas, per quos nullas a vobis acceperam.* Es waren schon dreyßig Tage. Id. in Brut. 15. *Mortuus est annis octoginta tribus ipsis ante me consulem*, Er ist gerad 83. Jahr ehe gestorben/ als ich Bürgermeister worden. * Id. V ep. Att. 11. Id. VI ep. Att. 8.

* 3. *Ipse* additur pronomini *suus* in casu eodem.

Livius II c. 19. *Non duces modo ad regendam consilio rem affuere, sed suismet ipsis corporibus dimicantes miscuere certamina.* Id.

VIII, 25. *Græci velut capti a suismet ipsis præsidiis, indigna jam patiebantur.* Id. I c. 54. *Sextus primores civitatis, criminando alios apud populum, alios sua ipsos invidia opportunos interemit.*

* 4. *Ipse* additur pronomini *suus* in obliquo.

Sic sæpe legas scriptum, *sua ipsius culpa periit* &c.

5. *Ipse* pro *ego ipse, tu ipse.*

** *Ipse* trium personarum significationem repræsentat. Linac. I p. 18. Scal. c. 128. de caus. L. L. Primæ, ut in illo Cicer. IV ep. 8. *Non ita abundo ingenio, ut te consoler, cum ipse me non possim.*

Secundæ, ut in illo Ovidii ep. Penel. v. 2.

Nil mihi rescribas: attamen ipse veni.

Tertiæ, ut in illo Virgilii VI Aeneid. v. 302. *Ipse ratem conto subigit.* Estque in his ellipsis pronominum *ego, tu, ille.*

** 6. *Ipse* pro reciproco.

Cic. IV ep. 8. *Quantum ei res & ipsius causa concedit*, pro *sua*, observante ibi Amerp. Ennius apud Cic. I offic. c. 16. *Homo qui erranti comiter monstrat viam, quasi lumen de suo lumen de suo lumine accendat, facit, ut nihilominus ipsi* (id est, sibi) *luceat, cum illi accenderit.* Curt. VII c. 24. *Qui ut per interpretem cognoverunt, jussu regis ipsos* (id est, se) *ad supplicium trahi.* Senec. III Benefic. 23. *Et quærentibus quænam esset? dominam ad supplicium*

ab ipsis (id est, se) *duci professos esse.* Corn. Nep. c. 2. Hannib. *Ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent, tanquam ab ipsis* (id est, ab se) *corruptum.* Plinius VII ep. 25. *O quantum eruditorum aut modestia ipsorum* (id est, sua) *aut quies operit, & subtrahit famæ.* Valer. Max. II, 46. *Lares familiares, ut puerorum periculum in ipsius* (id est, suum) *caput transferrent, oravit.*

*7. *Ipse* adjunctum habet pronomen *Is.*

Cic. de Amic. 20. *Is infirmus est mollisque natura, & ob eam ipsam causam in amicitia parum justus.* Id. V ep. Att. 4. Id. VII ep. Att. 13. Id. de Amic. c. 1. & XIV ep. 16.

*8. *Ipse* adjunctum habet pronomen *Ille.*

Cic. pro leg. Manil. 9. *Hic in ipso illo malo Lucullus partem militum dimisit.* Nepos Dion. 9. *Illi ipsi custodes, si propitia fuissent voluntate, foribus effractis, eum servare potuissent.* Cic. pro Marc. 2. Id. II Div. 28.

*9. *Ipse* adjunctum habet *Iste.*

Cic. II ep. 16. *Perturbationem a republica vel istis ipsis incommodis, quæ tu me mones ut caveam, redemissem.* Id. pro Mur. 31. Id. pro Rosc. Am. 43. Id. VII ep. Att. 3.

*10. *Ipse* adjunctum est pronomini *Hic.*

Cic. II offic. 2. *Hoc ipso tempore præcepta officii persequimur.* Id. I off. 9. *Hoc ipsum*

ita justum est, si est voluntarium. Id. II fin. 2. Id. II fin. 13. extr.

* 11. *Idem ipse.*

Cic. I. Tusc 17. *Ego ipse cum eodem ipso non invitus erraverim.*

CAPUT CIII.

De pronomine IS.

* 1. *Is* post parenthesin, ut *igitur, itaque.*

Livius I c. 49. extr. *Octavio Mamilio Tusculano (is longe princeps Latini nominis erat, si famæ credimus, ab Ulysse deaque Circe oriundus) EI Mamilio filiam nuptum dat Tarquinius* &c.

2. *Is* pro *hic* vel *ille.*

Is sæpe usurpatur pro *hic* vel *ille.* Cic. V in Verr. 23. *Polemarchus est Murgentinus, vir bonus atque honestus. Is cum* &c. Id. I Nat. Deor. 13. *Nec audiendus Theophrasti auditor Strato, is, qui physicus appellatur.* Id. III Orat. 16. *Quorum princeps Socrates fuit, is, qui, totius judicio Græciæ, prudentia & acumine & venustate, & subtilitate, omnium fuit facile princeps.* * add. XI ep. Att. 10. & II offic. 11.

* 3. *Is* sæpe crebro repetitur.

Cic. I ep. Qu. fr. 1. *Nomen publicani neque ii debent horrere, qui semper vectigales fue-*

fuerunt; neque ii aspernari, qui per se pendere vectigal non potuerunt, neque ii recusare, qui postulaverunt. Id. de Amic. 23. *De amicitia omnes ad unum idem sentiunt, & ii qui ad remp. se contulerunt; & ii qui rerum cognitione delectantur; & ii, qui suum negotium gerunt otiose; postremo ii, qui se totos tradiderunt voluptatibus.*

*4. *Is* post nomina celebratissima.

Cic. I ep. 9. s. 24. *Cum in rep. Cn. Pompejus princeps esset, vir is qui hanc potentiam præstantissimis rebus gestis esset consecutus: non putavi famam inconstantiæ mihi pertimescendam, si quibusdam in sententiis paulum me immutassem.* Huc pertinent exempla nostri Autoris § 1 ex I Nat. Deor. c. 13 & III de orat. c. 16. Vide etiam supra *Ille* § 2.

*5. *Is* post *&*, vel *que*, vel *atque*, vel *nec*, propter emphasin.

Cic. IX ep. 21. *Privatas causas, & eas tenues, agimus subtilius.* Id. IV Cat. 4. *Vincula, & ea sempiterna, certe ad singularem pœnam nefarii sceleris inventa sunt.* Id. II ep. 1.

Cic. X ep. 14. *Equidem expectabam jam tuas literas, idque cum multis.* Id. V ep. Att. 1. *Inprimis nobis sermo, isque multus de te fuit.* Id. XI epist. 28.

Cic. II Verr. 9. *Sollicitabar rebus maximis uno atque eo perexiguo tempore.* Livius IV c. 57. *Uno atque eo facili prælio cæsi ad Antium hostes.* Cic. pro leg. Man. 12.

Cic. II Philipp. 18. *Certa flagitii merces, nec ea parva.* Livius V c. 33. extr. *Nihil ex antiquo, præter sonum linguæ, nec eum incorruptum retinent.*

6. *Is* post pronomen *Qui.*

Sæpe *is* post pronomen *qui* collocatur. Cic. II Philipp. 30. *Ex omnibus flagitiis nullum turpius vidi, quam quod qui magister equitum fuisse tibi viderere; is per municipia cum caligis & lacerna cucurristi.* * Id. X ep. 19, & III offic. 13 & I off. 19.

* 7. *Verres qui-is.*

Sæpe *is* subjicitur nomini quod *qui* adjunctum habet. Cic. VI Verr. 55. *Verres, qui non Honori, neque Virtuti, ut ille, sed Veneri & Cupiditati vota deberet; is Minervæ templum spoliare conatus est.* Id. VI Verr. 58, & pro Sest. 27, & I Nat. Deor. 22. *Ego ipse Pontifex, qui cerimonias religionesque publicas sanctissime tuendas arbitror, is hoc, quod primum est, esse Deos, persuaderi mihi plane velim.* Varro L. L. V, 6. Cic. Brut. c. 83. Livius I, 26.

*8. *Is qui* abundat.

Is qui sæpe nobis germanis supervacaneum vi-

videtur in oratione latina. Cic. XV ep. 4. *Tu es enim is, qui me tuis sententiis sæpissime ornasti*, pro, Tu enim me tuis sententiis sæpissime ornasti.

** 9. D. *Id quod* pro *quod*. Vall. III Eleg. 62. Cic. I de Orat. c. 44. *Ac si nos, id quod maxime debet, patria nostra delectat*, welches dann. * *Id quod* fere præmittitur sententiæ, quam respicit. Vid. Cicero pro Sest. c. 13 & 17. & in Pison. c. 32. Nepos Alcib. c. 6.

* 10. *Is quicunque. Is-si quis.*

Cic. I Orat. 57. *Non est difficile oratori, ejus partis, quamcunque defendat, auctorem aliquem invenire.* Id. II finib. 14 & I Orat. c. 32.

Cic. post redit. in Sen. 10. *Tantum vestra autoritas valuit, ut omne is flagitium se committere putaret, si quis non veniret.*

11. *Is-qui* pro *talis-qualis.*

Is-qui pro *talis-qualis* eleganter ponitur. Cic. VII ep. Att. 8. *Itaque ego is in illum sum, quem tu me esse vis.* Id. III ep. 10. *Quod si essem ea perfidia, qua sunt ii, qui in nos hæc conferunt; tamen ea stultitia non fuissem.* Id. V ep. 19. *Si ii nos sumus, qui esse debemus, id est, studio digni & literis nostris, dubitare non possumus, quin ea maxime conducant, quæ sunt rectissima.* * add. I epist. Att. 4.

12. *Is-ut; Is-qui*, pro *talis-ut.*

Is-ut; is qui pro *talis ut* sæpissime usurpatur. Cic. ad Brut. ep. 15. *Non is sum, ut mea me maxime delectent*, Ich bin nicht so gesinnet/ daß mir nichts besser als das meine gefalle. Id. V ep. 8. *Is enim tu vir es, & eum me esse cupio, ut amicitiam nostram utrique nostrûm laudi sperem fore.* Id. VI ep. 1. *Ea perturbatio est omnium rerum, ut suæ quemque fortunæ maxime pœniteat.*

Id. I ep. 8. (& X ep. 8.) *Is ego sum, cui vel maxime concedant omnes, ut ea defendam, quæ Pompejus velit.* Von dem alle gar wohl leiden können/ daß ich dem Pompejo zu gefallen rede. * add. II offic. 2.

* 13. *Is-ne.*

Cic. II Nat. Deor. c. 54. *Operculum ob eam causam datum est, ne si quid in eam cibi forte incidisset, spiritus impediretur.* Id. pro Fontej. 16, & VIII Philipp. 11. Id. X Philipp. 10. & pro Sull. c. 31. Livius XL, 56.

14. *Is-ac si. Is-quasi* pro *is-ut si.*

Livius XXXVII, 54. *Massilienses in eo honore, in ea merito dignitate audimus apud vos esse, ac si medium umbilicum Græciæ incolerent.*

Cic. I ep. Att. 8. *Proinde eo animo te velim esse, quasi mei negotii causa in ista loca missus esses.*

esses. Me autem eum & offendes erga te & audies, quasi mihi, si quæ parta erunt, non modo te præsente, sed per te parta sint.

* 15. *Is-quod,*

Cic. I ep. Quint. fr. 2. *Atque is dolor est, quod, cum ii, quos nominavi, te innocentia non vincant, vincunt tamen artificio benevolentiæ colligendæ.* Id. XIII ep. 27. princ. *Mescinius ea mecum necessitudine conjunctus est, quod mihi quæstor fuit.*

* 16. *Is* pro reciproco. conf. de ille inf. pag. 364.

Cic. XV ep. 14. *Fabius a me diligitur propter summam ejus humanitatem.* Cæsar I B. G. 5, 4. * *Helvetii persuadent Rauracis & Tulingis finitimis, uti eodem usi consilio, oppidis suis vicisque exustis, una cum iis proficiscantur.* Id. B. G. I c. 11 s. 3. Livius III, 40.

17. *Id ætatis*, pro *ea ætate.*

Id ætatis eleganter usurpatur pro *ea ætate*, & accommodatur tum ad senes, tum ad pueros vel adolescentulos. Cic. IV ep. Att. 15. *Credo Platonem vix putasse satis consonum fore, si hominem id ætatis in tam longo sermone diutius retinuisset.* Id. I Orat. 47. *Id nobis, Antoni, hominibus id ætatis oneris imponitur.* Id. pro Cluent. 51. *In balneis cum id ætatis filio fuit.* Id. pro Rosc. Am. 23. *Duo filii id*

ætatis propter cubantes ne sensisse quidem se dicebant.

Adsciscit interdum *ut*. Cic. VI ep. 21. *Id ætatis jam sumus, ut omnia fortiter ferre debeamus.* Wir sind nunmehr so alt / daß wir wider alles getrost seyn müssen; wir sind nunmehr so bey Jahren ꝛc. Id. Flacc. 42.

18. *Id temporis* pro *id tempus*, vel *eo tempore.*

Cic. II Orat. 90. *Sed nunc, quoniam id temporis est, surgendum censeo*, weil es nunmehr so weit hin ist. Id. pro Mil. 10. *Milo profectus est id temporis, cum jam Clodius (si quidem eo die Romam venturus erat) redire potuisset.* Id. V fin. 1. *Constituimus inter nos, ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia, maxime quod is locus ab omni turba id temporis vacuus esset.* Id. XIII ep. Att. 33. *Venit ad me, & quidem id temporis, ut retinendus esset.* Er ist zu mir gekommen/und zwar um die Zeit/daß ich ihn habe müssen bey mir behalten.

*19 *Id hostium* & similia rariora sunt.

Livius XXII, 4. *Flaminius id tantum hostium, quod ex adverso erat, adspexit.*

** 20. *Id* pro *propter id.*

D. *Id*, pro *propter id*, verbis neutris junctum. Catullus: *Sed nunc id doleo.* Terent. *Jam id gaudeo.* Syl. III prog. 30.

*21. *Id demum. Id vero.*

Li-

Livius IV, 4. *Verum legibus id prohiberi, ac connubium tolli patrum ac plebis, id demum contumeliosum plebi est.* Terent. Adelph. II, 3. *Verum enimvero id demum juvat, si quem æquum est benefacere, is facit.*

** D. P. *Id vero* pulchre in antithesi adhibetur, præcedente infinitivo. Goclen. p. 146. Obs. Terent. Prol. Eun. *Eas se non negat personas transtulisse in Eunuchum suam ex Græca: sed eas fabulas prius Latinas scisse sese, id vero pernegat.*

*22. *Is* cum *quidem.*

Is cum *quidem* sæpe sine causa poni videtur, uti *ille*. Cic. Læl. 12. *Tib. Gracchus regnum occupare conatus est: vel regnavit is quidem paucos menses.* Id. XII ep. Att. 11. *Tuus dolor humanus is quidem, sed magnopere moderandus.* Id. IV Tusc. 28. *Illa autem altera ratio & oratio, est ea quidem utilior, sed raro proficit, neque est ad vulgus adhibenda.* Id. Catil. IV c. 8 & de finib. V c. 24 & Tusc. IV c. 3.

*23. *Is, ea, id,* alibi quoque abundat.

Cic. I off. 10. *Potest accidere promissum aliquod & conventum, ut id effici sit inutile vel ei, cui promissum sit, vel ei, qui promiserit.* Id. II Catil. 12. *Nunc illos, qui in urbe remanserunt, quanquam sunt hostes, tamen, quia nati*

sunt

ſunt cives, monitos eos etiam atque etiam volo. Id. II Offic. 18. *Poſſe liberalitate uti non ſpoliantem ſe patrimonio, nimirum is eſt pecuniæ fructus maximus.* Id. Senect. 15. *Malleoli, plantæ, ſarmenta, vites, traduces, propagines, nonne ea efficiunt ut quemvis admiratione delectent.* Id. Orat. c 34. *Neſcire quid antea, quam natus ſis, acciderit, id eſt ſemper eſſe puerum.* Livius I c. 19. *Numa regno ita potitus, urbem novam, conditam vi & armis, jure eam legibusque de integro condere parat,*

* 24. *Animadverſio* I.

Uſus particulæ *IS* ſingularis eſt in illo Terentii Heaut. I ſc. 1. *Annos ſexaginta natus es, aut plus eo.* & Hecyr. III, 4. *Dies triginta, aut plus eo, in navi fui,* pro *aut plus iis.*

* 25. *Animadverſio* II.

Sæpe ubi Germani nullum caſum alium, niſi Genitivum **deren** ponere poſſunt, ibi Latini pro ratione conſtructionis alium & alium caſum ponunt. Cic. I offic. 45. *Ea Poſidonius collegit permulta, ſed ita tetra quædam, ut dictu quoque videantur turpia.*

Caput CIV.

De pronomine ISTE.

Iſte proprie ad ſecundam perſonam pertinet, ut *hic* ad primam. Itaque *Iſte* dicitur, qui ad te ſpectat, ut *hic*, qui ad me. Cic. II Philipp. 25. *Tu iſtis faucibus, iſtis lateribus, iſta gladiatoria totius corporis firmitate tantum vini exhauſeras, ut* &c. Id. II ep. 11. init. *Putaresne unquam accidere poſſe, ut mihi verba deeſſent, non ſolum iſta veſtra oratoria, ſed hæc etiam levia noſtratia.*

** Non perpetuam eſſe hanc obſervationem Manut. Com. ad III epiſt. Cic. 10. exemplis aliquot oſtendit, in quibus ad ſecundam perſonam, non *iſte*, ſed *hic* infertur. Dixerat enim ibi Cicero: *hoc tuo tempore; non iſto.*

2. *Iſte* contemnentis.

Ponitur autem ſæpe hoc pronomen in rebus, quas contemnimus, tanquam alienis a nobis. Cic. pro Dom. 26. *Lex quam iſte tulerat.* Id. de Sen. 23. *Ita ex iſta vita diſcedo, tanquam ex hoſpitio.* Id. I. Nat. Deor. 44. *Pecudum greges diliguntur iſto modo.* * add. Paradox. I c. 2. & V ep. Att. 20.

* 3. *Iſte* laudantis.

Cic.

Cic. pro Rosc. Am. 53. *Homines sapientes & ista auctoritate præditos, qua vos estis, iis rebus mederi convenit.* Id. IX ep. 6. *Equidem hos tuos Tusculanenses dies instar esse vitæ puto, libenterque omnibus omnes opes concesserim, ut mihi liceat isto modo vivere.*

* 4. *Iste - ut.*

Cic. II Orat. c. 7. *Sic faciemus; atque ista quidem conditione, vel ut verbum nullum faceres, me teneres;* id est, ut, etsi verbum nullum faceres, me tamen teneres.

* 5. *Animadversio.*

De genere pronominis *ISTE* magna est cura adhibenda, ne germanica lingua nobis imponat. Usus autem ex his exemplis facile elucet. Cic. pro Sest. 65. *Non est ea medicina cum sanæ parti corpotis scalpellum adhibetur: carnificina est ista & crudelitas.*

* 6. *Iste-qui.*

Cic. II Catil. 8. *Isti, qui possessiones habent, alia ratione ulla salvi esse possunt.* Id. II Cat. 9. Id. III Verr. 3. Id. III Legib. 15.

7. *Istæc, istuc* pro *ista & istud.*

Istæc pro *ista*, & *istuc* pro *istud* Tulliana sunt. Cic. VIII ep. Att. 19. *Scribis te, si ille circum*

istæc

istæc loca commoraretur, ei resistere velle. Id. I ep. Att. 19. *Primum tibi persuade, me istæc non curare.*

Id. I Acad. 4. *Istuc quidem considerabo.* Id. pro Quint. 18. *Quæsivit Quintius, quo die vadimonium istuc factum esse diceres.* Id. I Nat. Deor. 32. *Præcipitare istuc quidem est, non descendere.*

* 8. *Istuc ætatis.*

Terent. Heaut. I sc. 1. *Ego istuc ætatis non amori operam dabam, sed in Asiam hinc abii.*

9. *Istiusmodi*, pro *tale*,

Istius modi quoque contemtum fere continet. Cic. III Verr. 58. *Perfacile vero apud istiusmodi prætorem.* Id. II Verr. 11. *Quoniam pugnas malitiose, necesse est istiusmodi rationi aliquo consilio obsistere.* Id. I Orat. 22. *Si te arbitrarer de hisce rebus audire velle, adduxissem huc Græcum aliquem, qui nos istiusmodi disputationibus delectaret.*

* II. *De adverbio ISTIC, & ISTO.*

Istic est *in isto loco.*

* 2. *Istic*)(*hic.*

Cic. III ep. Att. 12. *Intelligo te istic prodesse: hic ne verbo quidem levare me posse.*

* 3. *Istic* pro *ista in re.*

Te-

Terent. Andr. II sc. 5. v. 9. *Neque istic, neque alibi tibi usquam erit in me mora.*

* 4. *Isto* pro *in istum locum.*

Cic. IX ep. 16. *Sed quid hæc loquimur? liceat modo isto venire.*

* 5. *Isto* pro *in istam rem.*

Cic. III ep. Qu. fr. 1. *Trebatium meum quod isto admisceas, nihil est.*

CAPUT CV.

De adverbio ITA.

Ita pro *Adeo* aut *Valde.*

Primum hoc exemplum … ex genere eo… rum de quibus … p.

Ita sæpe usurpatur pro *Adeo*. Cic. pro Dejot. 7. *Dii te perdant, fugitive. Ita non modo nequam & improbus; sed & fatuus & amiens es*, Die Götter müssen dich straffen / du verlauffener Kerl, da du so gar nicht nur böß und ruchloß, sondern auch närrisch und wahnwitzig bist. Id. Orat. 18. *Rarus incessus, nec ita longus.* Id. VI in Verr. 49. *Simulacra præclara, sed non ita antiqua*, nicht so gar alt. Id. I Philipp. 3. *Nec ita multum provectus, rejectus Austro sum in eum ipsum locum, unde conscenderam.* Id. in Brut. 69. *Non ita multi sunt.* Id. IV Verr. 20. *P. Tudius non ita multum tecum fuit.* Ist nicht so gar lang bey dir gewesen. Id. I Tusc. 24. *Quorum quanta mens sit, difficile est æstimare, ita multa meminerunt.* Id.

in

in Brut. 66. *Fimbria non ita diu jactare se potuit.* Id. Orat. 8. *Non ita lato interjecto mari.* Id. II Acad. c. 2. *Earum rerum disputationem principibus civitatis non ita decoram putant.*

2. *Ita-ut, Ita-ut si,* † *Ita-ut tamen,* pro *Adeo ut, Adeo-ut si.*

Cic. II ep. Att. 12. *Ita sum afflictus, ut nemo unquam.* * Id. XIV ep. 7. Id. I Quint. fr. ep. 2. Id. XII ep. 26.

Cic. XIII ep. 22. *Is mihi molestissimis temporibus ita benevole fideliterque præsto fuit, ut si esset a me manumissus.* * Id. VII ep. 21. Id. pro Sest. 10. Terent. Eunuch. I sc. 2. Cic. I Orat. 53.

Ita non praecedente ut, etiamsi subaudiendum videatur. Caes. II B.G. 1. quod ab nonnullis Gallis sollicitarentur, partim qui Germanos diutius in Gallia versari noluerant, ita populi R. exercitum hiemare atque inveterascere in Gallia moleste ferebant

** Notandum hic est, *ita-ut* eleganter poni pro *non tantum-sed etiam;* vel *quidem-sed ita, ut etiam.* †† Cic. XVI epist. 1. ad Tir. *Nos ita te desideramus, ut amemus: amor ut valentem videamus hortatur; desiderium, ut quam-primum.* Ubi non audiendus est Schorus, qui pag. 63. de rat. disc. particulam *ut* hoc loco capit pro *sicut,* & legi vult *amamus,* non

† *Ita-ut si* magis videtur similitudinem declarare, quam vim & vehementiam.

†† Mihi videtur pro *ut tamen* positum esse.

non *amemus*. Qua ratione tota frigebit ſententia.

Cic. II ep. Att. 21. *Ejusmodi dominatio civitatem oppreſſit, quæ jucunda ſit multitudini, bonis autem ita moleſta, ut tamen ſine pernicie.* Id. III Orat. 10. *Id videmus ita eſſe neceſſarium, ut tamen eo minus nihil eſſe posſit.* Id. in Brut. 55. Id. V in Verr. 8.

* 3. *Ita* in epiphonemate.

Ita ſervit confirmationi & declarationi eorum, quæ dicta ſunt. Cic. VII ep. Att. 2. *Brunduſium venimus VII Cal. Dec. uſi tua felicitate navigandi: ita belle nobis flavit ab Epiro leniſſimus auſter & mitis.* Id. VII ep. Att. 10. *Neque quid agam, neque acturus quid ſim, ſcio: ita ſum perturbatus temeritate noſtri amentisſimi conſilii.* Id. III ep. Qu. fr. 5. Id. II ep. 5. Curt. X, c. 2 ſ. 18.

* 4. *Ita-ut* alſo-wie. *Ita-veluti. Ita-prout.*

Cic. II ep. 17. *Omnis pecunia ita tractatur, ut præda a præfectis.* Id. IV ep. 6. Id. XIV ep. 16. Id. II ep. Att 19. Rarum eſt illud Catonis c. 144. R. R. *Scalæ ita uti datæ erunt, ita reddito.*

Juſtinus XII, 2, 1. *Alexander ita cupide profectus erat, veluti in diviſione orbis terrarum ſibi occidens forte contigiſſet.* Hoc cave imiteris.

Cic.

Cic. V Philipp. 17. *Senatui placet, ejus rationem ita haberi, prout haberi lege liceret, si anno superiore quæstor fuisset.*

5. *Ita-quasi* vel *tanquam.*

Cic. VII ep. Att. 4. *De republica ita mecum locutus est, quasi non dubium bellum haberemus*, er hat alſo mit mir geredet/ als hätten wir einen gewiſſen Krieg. Id. pro Quint. 5. *Quasi domi nummos haberet, ita constituit Scapulis se daturum.* * Id. VI ep. 1. & de Seneɫt. 4. & Seneɫt. 23.

Cic. VI in Verr. 22. *Verres non ita se gessit in his rebus, tanquam rationem aliquando esset redditurus, sed prorsus ita, quasi reus nunquam esset futurus.* * Id. X ep. 33. Livius VIII c. 38.

6. *Ita-quemadmodum* vel *quomodo.*

Cic. de fat. *Ita certe evenit, quemadmodum sit futurum.* Id. XIII ep. Att. 21. *Quare facies, ut ita sit in libro, quemadmodum fuit.* * add. XI ep. 26, & XIII ep. 4.

Cic. II Agr. 1. *Neque me tantummodo Consulem, sed ita fecistis, quomodo pauci nobiles in hac civitate facti sunt.* * Id. I Agr. 8.

* 7. *Ita quo pacto. Ita-quam.*

Cic. II Invent. 20. *Omnium erit pertur-*

batio, si non ita res agatur, & in judicium veniat, quo pacto oporteat.

** S. D. Propert. II Eleg. 5.

Non ita Carpathiæ variant aquilonibus undæ;
Quam facile irati verbo mutantur amantes.

8. *Ita-si, ita demum-si* pro *hac conditione, si.*

Cic. de Senect. II. *Ita Senectus honesta est, si se ipsa defendit, si jus suum retinet.* Als dann ist das Alter reputirlich, wann es seine Ehre selbst behauptet, und sich seine Rechte nicht nehmen lässet. Id. I off. 9. *Nam hoc ipsum ita justum est, si est voluntarium.* Id. XV ep. 20. *Crebris literis nos appellato, atque ita, si idem fiet a nobis.* Id. XVI ep. Att. 6. *Scribis in cœlum ferri profectionem meam, sed ita, si ante Cal. Jan. redeam.* Aber mit dem Bedinge, wann ich vor den ersten Jenner wieder komme. Id. XIII ep. 1. *Non dubitat Atticus, quin ego a te nutu hoc consequi possim, ita etiam, si ædificaturus esses*, auch alsdann, wann du bauen woltest.

ic: Fam. XI, 10: u me amabis ita hoc idem me in facere senseris. x Suetonio et ... io exempla notavit Perizonius d Sanctii Miner... m. pag. 692.

* *Ita demum* etiam jungitur cum *Si.* Exempla Vide in Suet. Claud. 25 & Vitell. 14.

9. *Ita-ne, ut ne, ut ne quidem, ut non.*

Terent. Heaut. IV sc. 5. *Ita tu istæc tua mi-*

misceto, ne me admisceas. * add. II ep. 19. Livius XXII, 61. Columell. V c. 5. Plinius XVII c. 21.

Cic. XVI ep. 9. *Sed tamen ita velim, ut ne quid properes.* ich verlange es nur so weit, daß du nicht allzusehr eilest. * Id. pro Rosc. Am. 20. Varro R. R. III, c. 16.

Cic. VII ep. 27. *Biduum ita jejunus fueram, ut ne aquam quidem gustarem.* Idem VII ep. 1 & Paradox. V c. 2 & pro Rosc. Amer. c. 26. & IX ep. ad Att. 2.

Cic. II off. 15. *Non ita claudenda est res familiaris, ut eam benignitas aperire non possit.* Man muß sein Vermögen nicht so verschliessen, daß man es um andern Leuten darmit gutes zu thun nicht aufmachen dürffe. * Id. pro Rosc. Am. 34. Id. I Orat. 25. Livius XLV, 25.

* 10. *Animadversio.*

Observandæ sunt formulæ quædam. Cic. IV ep. Att. 1. *Ita sunt res nostræ, ut in secundis fluxæ, ut in adversis bonæ.* Id. I ep. Qu. fr. 1. *Sine imperio populi Romani suis institutis per se ipsi ita fuerunt.* Id. pro Rosc. Amer. 41. *Non est ita profecto, judices, non est verisimile.*

11. *Itane. Itane vero.* * *Itane tandem.*

Itane, itane vero urgentis sunt, aut etiam stomachantis. Cic. II Divin. 32. *Itane censes?*

ses? ante coronam extitisse, quam herbarum conceptum esse semen. Id. II Divin. 40. *Itane? si quis aliquid ex sua re atque ex suo sermone dixerit, & ejus verbum aliquod apte ceciderit ad id, quod ages, ea res tibi aut timorem afferet, aut alacritatem?*

Cic. II Nat. Deor. 4. *Itane vero? ego non justus, qui & consul rogavi, & augur, & auspicato?* Id. VII Verr. 30. *Itane vero? tu tua pericula communi periculo defendes.* Meynest du/ daß du deine Gefahr mit der Gefahr des gemeinen Wesens ablehnen woltest. *add. XIV ep. Att. 10. & II Agr. 30.

Cic. pro Cluent. 65. *Quid? Romæ quæsitum de istis hominibus non erat? itane tandem? mulier jam non morbo, sed scelere furiosa &c.*

* 12. *Quid ita?*

Quid ita est arguentis & accusantis. Livius XXXII, 21. *Quid ita passus est Eretriam Carystumque capi? quid ita tot Thessaliæ urbes? quid ita Locridem Phocidemque? quid ita nunc Elatiam oppugnari patitur? cur excessit faucibus Epiri?* Livius VI, 15. *At enim, quid ita solus ego civium curam ago? nihilo magis quod respondeam, habeo, quam si quæras, quid ita solus Capitolium arcemque servaverim.* Id. III c. 40. *Cornelius mirari se dixit, quid ita,*

cum per tot menses vacua civitate nemo, justine magistratus summæ rerum præessent, controversiam fecerit, nunc demum, cum hostes prope ad portas sint, civiles discordias serant.

* 13. *Ita* post interrogationem, pro *certe, imo.*

Cic. II Orat. II. *Quidnam? inquit Catulus, an laudationes? id enim video poni genus tertium. Ita, inquit Antonius.* Arbit. Sat. c. 24 & 25.

14. *Ita. ita, ut* jurantis. †

Interdum in jurejurando usurpatur. Terent. Eunuch. III sc. 2. *Ita me dii ament, honestus est.* So wahr mich GOtt lieb hat, er ist schön. * Cic. I ep. Att. 13. *Te, ita me dii juvent, autorem consiliorum meorum desideravi.* Id. ep. Att. 15. *Jurat ita sibi parentis honores consequi liceat.*

Cic. V ep. Att. 15. *Ita vivam, ut maximos sumtus facio.* So wahr ich lebe, es gehet mir viel auf. Id. VII Verr. 14. *Ex his ego rebus omnibus, ita mihi deos omnes propitios esse velim, ut, tametsi mihi jucundissimus est honos populi, tamen nequaquam tantum capio voluptatis,*

† Sed formula hæc jurandi optationem potius continet.

tis, quantum solicitudinis. * Terent. Heaut. IV sc. 3. Id. Heaut. V sc. 4. Id. Phorm. V sc. 3. & Hecyr. IV sc. 2. Cic. IV Catil. 6.

* 15. *Ita* sequente infinitivo. †

Cic. VI ep. 2. *Quare velim ita statutum habeas, me tui memoriam summa cum benevolentia tenere.* Liv. I c. 55. *Id omen ita acceptum est, non motam Termini sedem firma stabiliaque cuncta portendere.* Cic. XIII ep. 23. *Varro ita existimavit, etsi suis literis valde confideret, tamen mea commendatione aliquid accessionis fore.* Id. XIII ep. 25. *Ita Lyso scripsit ad me, sibi meam commendationem maximo adjumento fuisse.*

16. *Ita* pro *itaque*, sive *atque ita*.

Alias pro *itaque.* Cic. V Tusc. 23. *Ita nobilissima Græciæ civitas, quondam vero etiam doctissima, sui civis monumentum ignorasset, nisi* &c. Id. pro Quint. 2. *Ita fit, ut ego, qui tela depellere & vulneribus mederi debeam, tum id facere cogar, cum etiam telum adversarius nullum jecerit.* * add. III off. c. 1. & III off. 15.

** 17. *Ita* pro eo, quod Græcis est εἶτα, id est, *deinde.* Cic. pro Cluent. *Aliquot dies*

† Scilicet quoties *ita* declarat, non auget significationem verbi.

dies ægrotasse & ita esse mortuum. Rad. Flor. II rer. quot. 20.

*CAPUT CVI.

De conjunctione ITAQUE.

Itaque & interponitur orationi & præponitur. Cicero sæpius præponit, quam interponit.

* 2. *Itaque* pro *igitur.*

Itaque ingressum orationis declarat, ut *igitur.* Cic. Partit. c. 7. *Est itaque id genus totum situm in commutatione verborum.* Sed hæc significatio est rarior.

* 3. *Itaque ergo* raro conjunguntur.

Livius I, 25. *Itaque ergo erecti suspensique in minime gratum spectaculum animo intenduntur.* Id. III c. 31. *Itaque ergo, ut magistratu abiere, Sp. Tarpeio, A. Aterio Consulibus, dies dicta est.* Id. IX c. 31. Id. XXXIX, 25.

CAPUT CVII.

De adverbio ITEM & ITIDEM.

Item est *similiter.* Cic. VI Verr. 19. *Literæ mittuntur isti a patre vehementes, ab amicis item.* Desgleichen auch von den Freunden. Id.

 II Di-

II Divin. 6. *Solis defectiones, itemque lunæ prædicuntur in multos annos.* Id. I Divin. 48. *Romulus augur cum fratre item augure.* Id. de Amic. 2. *Itaque ex me quærunt, credo item ex hoc Scævola.* Sie fragen mich / ich glaube auch diesen Scævolam.

* 2. *Et item. Itemque.*

Cat. R. R. 98. *Et item ligneam supellectilem omnem si unges, non putrescet.*

Cic. I off. 12. *Indicant duodecim tabulæ: aut status dies cum hoste; itemque adversus hostem æterna autoritas.* Id. I off. 24. *Itemque alii de vita, alii de gloria & benevolentia civium in discrimen vocantur.* add. I off. 26 ac 30, & Offic. III, 5.

4. *Item-ut. Item-uti. Item-atque.*

Item sæpe cum *ut*, *uti*, *atque* conjungitur. Cic. in Orat. 60. *Ita fit, ut non item in oratione, ut in versu numerus extet.* * Varro IV Ling. Lat. 32. & V L. L. c. 7. p. 39.

Cic. VI Verr. 9. *Fecisti item, uti prædones solent.* * Id. II Invent. 54. Varro II R. R. 3. & Terent. V sc. 4.

** S. D. Varro II de re rust. 7. *Non item sunt spectandi atque habendi.* Negavit igitur imprudenter Schorus in phrasibus, *item-atque* reperiri, nisi forte de solo id intel-

le-

xit Cicerone. Nam in exemplo, quod ex ep. ad Attic. affert Pareus *atque* pro *&*, non pro *quam* positum videtur. * Add. Varro L. L. VIII c. 40 extr. & lib. IX c. 4. p. 105. lin. 22.

*5. *Item-quasi.*

Livius XXXIX, 19. *Senatus consultum factum est, uti Feceniæ Hispalæ datio, diminutio, gentis enuptio, tutoris optio item esset, quasi ei vir testamento dedisset.*

6. *Item-quam. Item-quemadmodum.*

Raro cum *quam* & *quemadmodum* jungitur. Cic. XIV ep. Att. 12. *Id erat quondam quasi necesse; nunc, quomodo se res habet, non est item, quam dudum.* Ist es nicht / wie vormahls.

Cic. IV Verr. 22. *Ita causa componitur, ut item palæstritæ Bidentes peterent ab Epicrate hæreditatem, quemadmodum palæstritæ Syracusani ab Heraclio petissent.* Sie solten eben so / wie.

7. *Ut-item. Sicut-item*, pro *ita*.

Interdum *Item* postponitur. Cic. IV Acad. 13. *Ut enim de sensibus hesterno sermone vidistis, item faciunt de reliquis.* * Varro VIII L. L. 38.

Cic. de Orat. 26. *Controversiæ cogunt homines sicut in foro non bonos oratores, item*

in

in theatro actores malos perpeti. Wie-eben alſo.

8. *Non item.*

Item cum negatione ſæpe in extremam conjicitur clauſulam, ut res quæ conferunt, diverſas eſſe appareat. Cic. in Orat. 43. *Nam omnium magnarum artium, ſicut arborum, altitudo nos delectat, radices ſtirpesque non item.* Id. IV Tuſcul. 14. *Ingenioſi ut æs Corinthium in æruginem, ſic illi in morbum & incidunt rarius & recreantur ocius: hebetes non item.* Id. II ep. Att. 21. *O ſpectaculum uni Craſſo jucundum, ceteris non item.* Welches dem Craſſo allein eine Freude machen kan / andern aber nicht eben ſo. *add. IV Tuſc. 14.

II. *ITIDEM.*

Itidem eſt *ſimiliter*, id eſt, *eodem modo.* Cic. Partit. 22. *Temperantia in rebus incommodis eſt itidem duplex*, Iſt ebenfalls zweyerley. Id. III Nat. Deor. 24. *Quid vos illa delectat explicatio fabularum & enodatio nominum; ejectum a filio Cœlum: vinctum itidem a filio Saturnum.* Id. I de leg. 10. *Ea quæ movent ſenſus, itidem movent ſenſus omnium*, eben ſo / ebenfalls / gleicher Geſtalt.

2. *Itidem-&. Itidem-ut.*

Adſciſcit autem interdum conjunctionem *&*, alias *ut.* Cic. II Leg. 3. *Nunc itidem*

ab

ab eodem & ceteris diis immortalibus sunt nobis agendi capienda primordia. †

Terent. Hecyr. III, sc. 1. *Itidem mulieres sunt ferme, ut pueri, levi sententia.* * Id. Eun. I sc. 2. Eun. II sc. 3. Heaut. IV sc. 3.

* 3. *Itidem- quasi.*

Plaut. Most. I sc. 2. *Vetulæ itidem olent, quasi cum una multa jura confundit cocus.*

4. *Non-itidem.*

Varro VIII L. L. c. 38. p. 83. *Nullius nostrum filius & filia non apte discernitur mas ac fœmina, ut Terentius & Terentia; contra deorum liberi & servorum non itidem.*

CAPUT CVIII.

De adverbio ITERUM.

Iterum pro *secundo.*

Iterum pro *secundo* eleganter ponitur. Cic. Divin. 35. *Nonne C. Flaminius Consul iterum neglexit signa rerum futurarum magna cum clade reipublicæ.* Id. pro Sest. 16. *L. Saturninus iterum Tribunus.* Id. Brut. c. 18. *Livia-*

† *Itidem* hic non habere videtur ad *et* eum respectum, quem Autor vult.

vianæ fabulæ vix dignæ, quæ iterum legantur. * add. II off. 3.

* 2. *Iterum, cum.*

Cic. pro Dom. 57. *Iterum, cum ex mea contemtione interitus bonorum omnium quæreretur, vos sum testatus.*

3. *Semel, iterum. Semel atque iterum. Semel aut iterum.* ** *Semel iterumque.*

Alias adſciſcit *Semel.* Cic. V Verr. 77. *Duobus pretiis unum & idem frumentum vendidiſti, ſemel civitatibus, iterum populo Romano.* Id. pro Dom. 52. *Audierat ex illo, ſe a me bis ſalutem accepiſſe, ſemel ſeparatim, iterum cum univerſis.* * VII in Verr. 72. *Simulacrum bis conſecratum, ſemel Segeſtanorum religione, iterum P. Africani victoria.*

Cic. pro Cluent. 17. *Re ſemel atque iterum præjudicata, condemnatus in judicium venit.* nachdem die Sache ſchon einmahl oder zweymahl vorher beurtheilet worden, iſt er als ſchon Verdammter vor Gericht gekommen. * Cæſ. B. G. I, 31, 16. Columell. XII c. 5.

Cic. in Brut. 90. *Antiſtius & Piſo ſæpe dicebant, minus ſæpe Pomponius, raro Carbo, ſemel aut iterum Philippus.*

* Cic. I Divin. 25. *Sophocles id ſemel iterumque neglexit.*

Iterum pro Viciſſim. * 4. Se-

Ariouistus apud Caeſ. de B. G. 1. 44. Ut ſibi concedi non oporteret, ſi in nostros fines impetum faceret; ſic iterum nos eſſe iniquos, quod in ſuo iure ſe interpellaremus.

* 4. *Semel iterumve.*

Celſus VIII, 2. *Semel iterum ve ſatis eſt id admoto ferramento adurere.*

* 5. *Semel - iterum - tertium.*

Vellejus II c. 38 ſ. 3. *Immane bellicæ civitatis argumentum, quod ſemel ſub regibus, iterum hoc T. Manlio conſule, tertium Auguſto Principe, certæ pacis argumentum Janus Geminus clauſus dedit.*

6. *Iterum-tertium. Iterum ac tertium. Iterum, tertio. Iterum ac tertio.*

Aſſumit *iterum* vel *tertium* vel *tertio*. Cic. I Invent. 39. *Primum quidem decipi incommodum eſt, iterum ſtultum, tertium turpe.*

Cic. II Divin. 59. *Quid eſt tam incertum, quam talorum jactus? tamen nemo eſt, quin ſæpe jactans, Venerem aliquando jaciat, nonnunquam etiam iterum ac tertium.* * Livius XXV, 16. Plinius XVIII, 16.

Nonnunquam etiam *iterum, tertio*; *Iterum ac tertio.* Cic. pro Dejot. 5. *Ille iterum, ille tertio auctionibus factis pecuniam dedit.*

Cic. pro Roſc. Am. 22. *Iterum ac tertio nominavi.* Zwey oder drey mahl.

7. * *Iterum atque tertium. Iterum tertiumque. Iterum & tertium. Iterum & tertio. Iterum tertioque.*

Livius III, 19. *Iterum atque tertium*

tri-

tribuni pessimis artibus regia licentia vivunt.

Plinius XIV c. 22. *Anheli ingentia vasa corripiunt, ac plane infundunt, ut statim evomant, rursusque hauriant, idque iterum tertiumque.* und dieses thun sie zum andern und dritten mahl.

Quintil. VII c. 1. *Ipsi nobiscum sic loquemur: Quid si hoc non esset? id iterum & tertium, & dum nihil sit reliqui.*

Varro I R. R. 18. extr. *Fecerunt ii in sarriendo iterum & tertio.* Plinius XXVII c. 9. *Illinitur usque dum sudores evocet, iterumque & tertio, ita ne sudor abluatur.*

Celsus IV, 4. *Sanguis mittendus est, & si nihilominus ex ore processit, iterum tertioque, & quotidie paulum aliquid.* Vid. Idem VII c. 2 & 7. Plin. XXXVI, 19.

* 8. *Iterum iterumque. Iterum atque iterum.*

** S. D. B. Martial. II, 14. Virgil. II Aen. v. 768. *Implevi clamore vias, mœstusque Creusam Nequicquam ingeminans iterumque iterumque vocavi.* * Quintil. II c. 13.

Vopiscus Aurelian. p. 214. *Cum iterum atque iterum mitteret.*

9. *Iterum & sæpius. Iterum ac sæpius.*

Nonnunquam additur *sæpius.* Cic. XIII ep. 43. *Id ut re experiatur Lucejus, iterum & sæpius te rogo.*

Id.

Id. pro leg. Manil. 11. *Testis est iterum ac sæpius Italia, quæ* &c. Id. pro Fontejo 8. *Semel atque iterum ac sæpius*, einmahl oder zweymahl und öfters. * Livius III, 57. Suet. Neron. 33.

Caput CIX.

De adverbio & præpositione JUXTA.

(* *Juxta* est *propter.*) Virgil. VI Æneid.

Furiarum maxima juxta.

Accubat. * Cæsar II B. G. 26, 1. Nepos Timoth. 2. Colum. VIII, 5 & 13.

*2. *Juxta* tralate.

Sueton. Calig. 10. *Magni in avum, & qui juxta erant, obsequii*, id est, *qui proxima cognatione avum attingebant.* Livius XXXII, 14. *Dedidere deinceps sese qui Argenta quique Pherinum & Thimarum & Lisinas habent, aliaque castella juxta ignobilia.*

3. *Juxta-que* pro *æque ac.*

Sæpe usurpatur pro *æque.* Salust. Jugurth. c. 67. *Juxta boni malique obtruncati sunt.* Id. ibid. *Cives hostesque juxta metuere.* Plin. IX c. 35 & 41. *Margaritæ a fœminis juxta virisque gestantur.* werden so wohl von Weibern als von Männern getragen.

4. *Admonitio.*

Hæc familiaria ſunt hiſtoricis: oratoribus non item, qui *æque* lubentius, quam *juxta* uſurpare ſolent. Lege *Aeque.*

5. *Juxta ac. Juxta atque.*

Juxta ac, juxta atque itidem hiſtorica ferme ſunt. * Varro II R. R. 7. *Ex iis fœminas Commodius Equiculus juxta ac mares habere ſolebat.* Livius XXXVII c. 54. *Veſtrum nomen juxta ac Deos immortales intuetur.*

Livius I c. 54. *Abſentium bona juxta atque interemtorum diviſa fuerunt.* Livius XXVIII, c. 20. *Trucidant inermes juxta atque armatos.* * Id. III c. 33. Id. VI c. 6. extr.

6 *Admonitio.*

Quod minus veriſimile aut uſitatum eſt, id antecedere ſolet. Livius V c. 6. *Contendunt, ſe juxta hieme atque æſtate bella gerere poſſe.*

7. *Juxta-ac ſi.*

Juxta ac ſi Ciceronianum eſt. Cic. poſt red. in ſen 8. *Sextius me cum omnibus rebus, juxta ac ſi meus frater eſſet, ſuſtentavit,* id eſt, *non ſecus acſi.* Gleich als ob er mein Bruder wäre. Livius XXI, 31. *Inde ad populandum agrum ducti milites; navalesque ſocii*

jux-

juxta effusi, ac si insulis cultorum egentibus prædarentur.

* 8. *Juxta-&.* *Juxta-quam* rara sunt.

Tacitus IV Ann. 1, 5. *Corpus illi laborum tolerans; animus audax: juxta adulatio & superbia.* Id. XII, 17, 3. *Impediti vel eminentes loci, amnesque & urbes juxta perrumpuntur.*

Livius X, 6. *Cæterum quia de plebe allegebantur, juxta eam rem ægre passi Patres, quam cum consulatum vulgari viderent.*

* 9 *Juxta-aut, juxta-seu* mala sunt.

Tacitus IV, 74, 4 *Nullo discrimine noctem ac diem, juxta gratiam aut fastus janitorum perpetiebantur.*

Tacitus XI, 33, 1. *Getæ prætorii præfecto haud satis fidebat, ad honesta seu prava juxta levi.* Id. I Ann. 6, 6

10. *Juxta cum.*

Juxta interdum assumit *cum*, apud historicos & poëtas. Sallust. Catil. 58. *Quo in loco res nostræ sint, juxta mecum omnes intelligitis*, id est, *æque ac ego.* Ihr sehet eben so wohl/ als ich. Plaut. Aul. IV sc. 2. *Juxta mecum rem tenes.* Id. Pers. II, 2. *Juxta tecum, si tu nescis, nescio.*

11. *JUXTA præpositio.*

Juxta est *apud.* Corn. Nep. in vit.

Att. c. 22. *Atticus sepultus est juxta viam Appiam ad quintum lapidem.* *Colum. IV, 8. Tacitus II. hist. 12, 3.

* 2. *Urbem juxta.*

Raro *juxta* nomini suo postponitur. Tacitus VI, 39, 3. *Hæc Tiberius non mari, ut olim, divisus, neque per longinquos nuncios accipiebat, sed urbem juxta.*

* 3. *Juxta* tralate.

Celsus II, 16. *Non convenit juxta inediam protinus satietatem esse.* Tacitus VI, 13. 1. *Iisdem consulibus, gravitate annonæ juxta seditionem ventum.* Ist fast ein Aufruhr entstanden.

4. *Juxta* pro *secundum* vel *post.*

Juxta pro *secundum* historicum itidem est. Tacitus II hist. 76, 3. *Juxta deos in tua manu positum est imperium.* Id. VI Ann. 42, 3. *Populi imperium juxta libertatem: paucorum dominatio regiæ libidini propior est,* das Regiment des Volcks kommt der Freyheit am nechsten: aber das Regiment einiger weniger kommt der willkührlichen Herrschafft der Könige am gleichsten. *Livius IX, 9. Idem XXXIX, 10.

* 5. *Juxta* pro *secundum* vel *convenienter* pessimæ notæ est.

Justinus II c. 12. n. 25. *Cum anceps prælium esset, Iones juxta præceptum Themistoclis pugnæ se paulatim subtrahere cœperunt.*

CA-

CAPUT CX.

De conjunctione LICET.

I. *Licet* pro *etsi* rarum est. Cic. III ep. Att. 12. *Licet tibi, ut scribis, significarim, ut ad me venires Sidona, tamen intelligo, te istic prodesse, hic ne verbo quidem levare me posse.* Id. in Vat. *Veritas licet in causis nullum patronum aut defensorem obtineat: tamen per se ipsa defenditur* * add. Ep. ad Brut. 17.

Admonitio.

Quoties sequitur *tamen*, satius est usurpare *etsi, tametsi, quanquam.* Nam *licet* hac significatione, ut diximus, rarum est, nisi cum concessioni servit.

* 2. *Licet-certe. Licet-sed tamen.*

Cic. IV Acad 32. *Licet hæc quivis arbitratu suo reprehendat, quod negemus, rem ullam percipi posse: certe levior reprehensio est quod tamen dicimus esse quædam probabilia.*

Cic XIII ep. 28. init. *Licet eodem exemplo sæpius tibi hujus generis literas mittam; sed tamen non parcam operæ,*

* 3. *Licet-modo* poeticum est.

Propert. II eleg. 23. v. 81. *Ista senes licet accusent convivia duxi,*
Nos modo propositum, vita, teramus iter.

periodum format cum positam, sub: conformativam concessivam, cuius apodosis requirit tamen.

4. *Licet* absolute positum.

Licet sæpissime absolute ponitur, & servit concessioni. Cic. XIV ep. Att. 4. *Sed omnia licet concurrant, idus Martiæ consolantur.* Aber wann gleich alles dieses zugleich auf uns loß stürmen/ so tröste ich mich doch. Id. de Amic. 20. *Non enim tu possis, quantumvis licet excellas, omnes tuos ad honores amplissimos perducere.* Wann du auch noch so einen grossen Vorzug vor andern hast. Id. I ep. Att. 13. *Clodium præsentem fregi in Senatu cum oratione perpetua plenissima gravitatis, tum altercatione ejusmodi, ex qua, licet, pauca degustes.* Von welcher du etwas zur Probe versuchen darffst. Id. V ep. Att. 1. *Vel ipsi hoc dicas, licet, humanitatem ei, meo judicio, illo die defuisse.* Du darffst ihr auch wohl selbst sagen, daß sie sich nach meiner Meynung nicht vernünfftig erwiesen. Id. II ep. Att. 10. *Proinde isti, licet, faciant, quos volent, consules.* Sie mögen zu Bürgermeistern machen/ wen sie wollen. Id. III de Leg. 10. *Præter duos Gracchos quamvis enumeres multos, licet, cum deni crearentur; nullos in omni memoria reperies perniciosos tribunos.* Du magst ihrer auch noch so viel erzehlen. Id. de Arusp. resp. 9 *Quam volumus, licet, P. C. ipsi nos amemus, tamen nec numero Hispanos, nec robore Gallos, sed pietate & religione superavimus.* Wann wir von der

Et quia in his exemplis licet non absolute, sed pro quamvis ponitur, subauditur enim tamen.

Cic: XVI Fam: 21: Quare, quod polliceris, te buccinatorem fore existimationis meae, firmo id constantique animo facias, licet. ... Hoc facere poteris

der eigen Liebe noch so sehr eingenommen wären, so werden wir doch.

D.P. Sic & *licebit.* Cic. de Invent. *Sequamur Hermagoram licebit*, id est, *si placet, si videatur*, ut exponit Schorus in phrasi. & ejus compilator Schoppius in observ. ling. Lat. Plura exempla in Hadriano quæres, licebit. Quibus & illud addi potest Horatii II Sat. 2. vers. 59. In quibus omnibus ellipsis est particulæ *ut.* Patet autem in his formulis, *licet* ac *licebit* verbum potius esse, quam conjunctionem. Vid. Goclen. II problem. Grammat. 23.

5. *Licet per me, licet per te, licet per illum* &c.

Sæpe adjicitur *per me, per te, per illum* & alia ejusmodi. Cic. 2. Acad. 29. *Per me vel stertas, licet, inquit Carneades, non modo quiescas.* Meinet wegen darfst du auch gar schnarchen, nicht nur ruhen. Id. III Orat. 35. *Per me appellet oratorem licet*, meinetwegen mag er ihn wohl einen Redner nennen. Plaut. Asin. prol. *Asinariam vult esse, si per vos licet.* Terent. Adelph. I sc. 2. *Tu illum tuum, si esses homo, sineres nunc facere, dum per ætatem licet.* Liesest du ihn anitzo gehen wie es gieng / so lange es ihm bey dem Alter hingieng.

6. *Licet* pro *etiamsi.*

Nonnunquam *licet* pro *etiamsi* videtur usurpari. Cic. pro Rosc. Am. II. *Licet undique omnes terrores periculaque impendeant omnia, succurram atque subibo.* Id. post red.

 in

in Sen. 3. *Licet corpus abesset meum, dignitas jam in patriam reverterat.* Ob ich schon mit dem Leib nicht zugegen war.

7. *Licet* cum infinito pro *possumus.* †

Alias infinito modo junctum usurpatur pro *possumus.* Cic. I off. 29. *Licet ora ipsa cernere iratorum.* Man darff nur das Gesichte zorniger Leute ansehen. Id. I de Divin. 7. *Mirari licet, quæ sint animadversa a medicis herbarum genera.* Man muß sich wundern. Id. I Divin. 41. *Licet videre nationes quasdam huic sententiæ deditas.*

3. *Admonitio.*

Cicero pro *videre est, intelligere est*, quæ poëtica aut historica sunt, dicere solet, *videre licet, intelligere licet.*

CAPUT CXI.

De adverbio LONGE.

Longe proprie est *procul*, & jungitur sæpe cum præpositione *a.* † Cic. II ep. 7. *Longe absum: audio sero.* Id. III ep. Qu. fr. 8. *Ubi sint isti Nervii,*

† Etiam cum conjunctivo sæpe *licet* ponitur pro *possum.* Exempla ex superiore observatione II, & IV Verr. 58. pete.

† Rationes repete ex cap. I. rarius cum *ex* Cæsar B.G. V, 21, 2. jungitur.

vii, & quam longe absint, nescio. Id. VI ep. Att. 3. *Tu autem abes longe gentium.* Du aber bist weit von hier entfernet. Id. pro Flac. 29. *Longe omnino a Tiberi ad Caicum.* Id. II de fin 30. *Audi, ne longe abeam, moriens quid dicat Epicurus*, Damit ich nicht weit gehen dürffe. Id. IV Verr. 27. *Epicrates longe mihi obviam processit.* Id. de Amic. 12. *Nos longe prospicere oportet futuros casus reipublicæ*, Die zukünfftige Fälle / Zustand der *Republic*.

* 2. *Longe* pro *ex longinquo loco.*

Cic. II Divin. 58. *Somniorum defensio repetita quam longe est.* Id. XIII ep. 30. *Hæc tam longe repetita principia quo spectant?*

3. *Longe lateque.*

Longe lateque assumuntur ad significandam longitudinem ac latitudinem spatii. Cic. II Nat. D. 15. *Nam solis candor illustrior est, quam ullus ignis, quippe qui immenso mundo tam longe lateque collucet.* Id. pro leg. Man. 12. *Tantum bellum, tam diuturnum, tam longe lateque dispersum Cn. Pompejus extrema hieme apparavit, ineunte vere suscepit, media æstate confecit.* Id. II fin. 34. *Quæ est alia causa erroris tanti, tam longe lateque diffusi, nisi quod* &c. *add. Id. pro Marcell. 9.

4. *Longe gentium.*

Cic. VI ep. Att. 3. *Tu vero abes longe gentium.* Id. XII. ep. 22. *Nostri longe gentium absunt.*

5. *Longe* pro *valde.*

Interdum *longe* pro *valde* aut *multum* usurpatur. Cic. I Acad. 1. *Tota ea res longe ceteris & studiis & artibus antecedit.* gehet allen andern Künsten und Wissenschafften weit vor. Id. pro Font. 17. *O fortunam longe disparem M. Fonteji.* Id. pro Syll. 17. *Et erat huic judicio longe dissimilis illa contentio.* * Id. II ep. Att. 16.

6. *Longe multumque.* * *Longe & multum.*

Nonnunquam assumit *multum*, significandi gratia. Cic. V fin. 14. *Longe multumque præstat mens atque ratio.* * Id. II fin. 34.

* Cic. pro Mur. 13. *Dicendi consuetudo longe & multum isti vestræ exercitationi ad honorem antecellet.*

7. *Longe* pro *multo.*

Longe pro *multo* sæpe usurpatur, nec raro cum superlativo jungitur. † Cic. pro Dom. 16. *Hæc*

† Nec raro cum comparativis jungitur. Vellejus II c. 51. extr. *Variatum deinde præliis, sed uno longe magis Pompejanis prospero.* Id. II c. 74 f. 1.

16. *Hæc homines improbi ad quosdam viros fortes longe aliter atque a me dicta erant, detulerunt*, Dieses haben böse Leute viel anders / als ich es gesagt / bey braven Leuten vorgebracht. Id. pro Planc. 38. *Quod est longe secus.* Id. III Orat. *Nam est longe aliter in versibus.*

Cic. I Orat. 11. *Non adsentiebar harum disputationum inventori, longe omnium in dicendo gravissimo & eloquentissimo Platoni.* Weit nachdrücklicher und weitläufftiger redet als alle andere. Id. in Brut. 62. *Longe post homines natos improbissimus C. Servilius Glaucia.* Id. pro Rosc. Am. 12. *Hominem longe audacissimum nuper habuimus in civitate C. Fimbriam.* Id. XIII ep. 14. *Pætus longe princeps municipii Lucensis.* Id. IV Verr. 22. *Longe primus civitatis est Epicrates.* Id. in Brut. 14. *Longe plurimum ingenio valuisse videtur Coruncanius.*

* 8. *Non longe abest, quin.*

Cic. IX ep. Att. 11. *Aberit non longe, quin hoc a me decerni velit.* Cæsar III B. G. 18, 4. *Quibus angustiis ipse Cæsar a Venetis prematur, docet, neque longius abesse, quin proxima nocte Sabinus clam ex castris exercitum educat.*

CA-

CAPUT CXII.

De adverbio MAGIS & MAXIME.

* I. *Magis, Magis - ut. Magisque, Et magis, Nec magis* continuant orationem.

Celſus II c. 8. *Cui ſano ſubitus dolor capitis ortus eſt, deinde ſomnus oppreſſit, intra ſeptimum diem pereundum eſt: magis, ſi eum alvus cita non anteceſſerit.* Id. II, 30. *Panis ex ſiligine adſtringit, magis ſi ſine fermento eſt, magis etiam, ſi uſtus eſt.*

Cic. Roſc. Am. 6. *Roſcius erat Romæ frequens atque in foro & in ore omnium quotidie verſabatur, magis, ut exultare victoria nobilitatis videretur, quam timere, ne quid ex ea calamitatis ſibi accideret.*

Celſus III, 13. *Si res inveteraverit, poſt febrem experiri balneum & vinum, magisque ſi, horrore ſublato, hæc ſupereſt, oportet.* Id. V c. 26. *Quo plura loca injectum vinculum mordet, eo majores inflammationes oriuntur, magisque æſtate.* Id. VI, 18 de teſt. morb. Plin. XVIII, 13.

Celſus V, 26 de gangr. *Gangrænam curare non difficillimum eſt, utique in corpore juvenili, & magis etiam, ſi muſculi integri ſint.*

Cic. II ep. Att. ult. *Valde te expecto, valde*

de desidero, neque ego magis, quam ipsa res & tempus poscit. id. XIII ep. Att. 1.

* 2. *Magis ut - quam quod.*

Cic. pro Cluent. 32. *Hic ego magis ut consuetudinem servem, quam quod vos non vestra sponte hoc faciatis, petam a vobis, ut me attente audiatis.* Livius V c. 23. extr. *Inter haec pacificatum legati a Volscis & Aequis venerunt: impetrataque pax, magis ut fessa tam diutino bello acquiesceret civitas, quam quod digni peterent.*

* 3. *Magis quia-quam quod. Magis quod-quam quod.*

Livius II, 1. *Libertatis originem inde magis, quia annuum imperium consulare factum est quam quod diminutum quicquam sit ex regia potestate, numeres.* Id. II c. 13. *Jactatum in conditionibus nequicquam de Tarquiniis in regnum restituendis, magis quia id negare ipse nequiverat Tarquiniis, quam quod negatum iri sibi ab Romanis ignoraret.*

Livius XLV, 10. *Decimus cum magno adsensu auditus est, non magis eo, quod multitudinis noxam elevabat, quam quod culpam in autores verterat.*

4. *Magis quam. Magis-quam si.*

Magis plerumque cum *quam* copulatur. Cic. II de Orat. 4. *Magis adeo id felicitate,*

te, quam alia ulla culpa mea contigit. Id. XVI ep. Att. 5. *Et si magis est, quod gratuler tibi, quam quod te rogem: tamen etiam rogo.*

Cic. pro Mil. 7. *Nisi forte magis erit parricida, qui consularem patrem, quam si quis humilem necaverit.* *Id. VI ep. 4. Cic. VI ep. Att. 5. Livius XLV, 42. princ.

Admonitio.

Non temere *magis* pro *plus* usurpandum est. *Magis* enim plerumque ad comparationem pertinet, & *potius* significat. *Plus* autem sæpe refertur ad magnitudinem & contrarium habet *minus*, ut, *plus virium*, *plus jucunditatis*, item *plus posse*, *plus efficere*, & alia ejusmodi, quibus locis *magis* usurpare non licet. Lege *plus*. †

5. *Magis* absolute positum.

Sæpe absolute ponitur, sed ita, ut *quam* fere intelligatur. Cic. XVI ep. 19. *Expecto tuas literas, teipsum multo magis.* Id. Parad.

III

† Raro valde pro *plus* ponitur *magis*. Cic. pro Cæl. 6. *Si in magnis catervis amicorum Catilinæ fuit etiam Cælius, magis est, ut ipse moleste ferat errasse se, quam ut istius amicitiæ crimen reformidet*, pro *plus causæ est, ut.* ** Observandus hic locus Ciceronis pro Rosc Amer c. 14. *Annos natus magis quadraginta.* Potuisset dicere *plus* vel *amplius quadraginta.*

Cas.

III c. 1. *Nihil huc addi potest, quo magis virtus sit.* Id. pro Planc. 24. *Magis ædilis fieri non potuisset*, id est, *quam factus est.* Id. I ep. 9. *Cum Pompejus ita contendisset, ut nihil unquam magis.*

6. *Magis - si.* †

Nonnunquam assumit *si.* Cic. de Amic. 7. *Tum magis id diceres, Fanni, si nuper in hortis Scipionis adfuisses.* Plaut. Mil. act. V. *Magis dicas, si scias, quod ego scio.* Terent. Heaut. V sc. 1. *Magis, si magis noris, putes ita rem esse.*

* 7. *Non magis. Nec magis*, nicht so wohl.

Magis a Latinis sæpe cum *non* jungitur, ubi Germani malunt dicere, nicht so wohl. Cic. ep. ad Brut. 15. *Hæc sententia non magis mea fuit, quam omnium.* Id. ep. ad Brut. 16. *Desperationis culpa non magis in te residet, quam in omnibus aliis.* Planc. ad. Cic. X ep. 17. Cic. X ep. 26. Id. XIII ep. 25. Livius XXXIX, 52.

Cic. XIV ep. 2. *Conficior mœrore, nec me meæ miseriæ magis excruciant, quam tuæ.* Id. ep. ad Brut. 10.

* 8. *Non magis-quam* pro *æque ac.*

Cic.

† In his exemplis *si* non a *magis*, sed ab expresso vel subintellecto *tum* pendere videtur.

Cic. II ep. 16. *Tempora hæc non animum meum magis solicitum habent, quam tuum.* Plancus X ep. Cic. 4. *Omnia tua Consilia mihi non magis prudentiæ plena videntur, quam fidelitatis.* Cic. V epist. 12. Nepos Dion. 3.

*Corn. Nep. in Pauf. 3. *Hinc tamen Pausanias se expedivit, neque eo magis carebat suspicione*, Aber man hatte ihn dennoch ebenfalls noch im Verdacht.

* 9. *Magis-magis.*

Cic. V fin. 29. *Zeno vitam Metelli negat beatiorem, quam Reguli, præponendam tamen, nec magis expetendam, sed magis sumendam.* Celsus de Medic. præfat. *Non ignorare medicum oportet, humidum magis, an magis siccum corpus ægri sit.*

10. *Magis magisque. Magis ac magis. Magis & magis.*

Interdum magis iteratur, rei magis declarandæ causa. Cic. II ep. 18. *Sed mihi quotidie magis magisque de rationibus tuis cogitanti placet illud meum consilium, quod initio Aristoni dedi.* Id. I Philipp. 2. *Quotidie magis magisque perditi homines tectis templisque urbis minitabantur.* * Id. XVI ep. 21.

Cic. V ep. Att. 7. *Magis ac magis suspicor,*

cor, te in Epirum profectum. Je länger ie mehr. * add. Tacitus VI An. 21, 4. & Suet. Vitell. 11.

* Cic. XIV ep. Att. 21. *De Græcia quotidie magis & magis cogito.*

11. *Nihilo magis* vide *Nihilo.*

12. *Magis* cum *minus* comparatum.

Aliquando *magis* cum *minus* comparatur. Cic. I off. 21. *Capessentibus rempublicam nihilo minus quam philosophis, haud scio an magis etiam despicientia adhibenda sit rerum humanarum.* Terent. Adelph. IV, 3. *Omnes quibus res sunt minus secundæ, magis sunt natura quodammodo suspiciosi.* * Cic. III nat. D. 8. extr. *Nullo modo prorsus assentior: non quod difficile sit mentem ab oculis sevocare, sed quo magis sevoco, eo minus id, quod tu vis, possum mente comprehendere.* Celsus de Medic. præfat. extr. *Sæpe in eo magis necessaria cibi festinatio est, qui minus inediam tolerat.*

*13. *Magis minusve, Magis ac minus, Magis aut minus* pro *varie.*

Plinius XVII c. 24. *Vermiculantur arbores magis minusve quædam, omnes tamen fere.*

Plinius XXXVII c. 5. *Cyprii smaragdi varie glauci, magisque ac minus in eodem sma-*

ragdo aliis partibus tenorem illum Scythicæ autoritatis non semper custodiunt.

Plinius XXXVII c. 5. *Carchedonii fragiles sed colore incerti, & virentium in caudis pavonum columbarumque collo plumis similes, ad inclinationem magis aut minus lucidi, venosi quidem squamosique.*

** 14. D. *Magis* vel *potius* non ineleganter omittitur, ut μᾶλλον Græcorum. Plaut Menæch. V,1. *Quin vidua vivam* (potius) *quam tuos mores perferam.* Auson Popm. II de usu ant. loc. 11. Muret. ad Terent. Prol. Eun Lips. V epistol. quæstion. 23. Schott. ad Nep. Datam. & Attic. & V observ. 34. Scip Gentil. ad Apul. apol. num. 128. & 324. Buchn ad Plin. num. 490. Tacit. IV hist. *Ptolomæus, ut sunt ingenia regum, pronus ad formidinem, ubi securitas rediit voluptatum* (magis) *quam religionum appetens.* Tale est illud Lucæ XVIII, 14. Κατέβη ὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ ἐκεῖνος. Taubm. ad Plaut. p. 732. * Adde Antonii Augustini Emendation. lib. IV c. 8 pag. 184-188.

24. ** D. Contra interdum simili Hellenismo redundat. Schott. d. I. Virg. in Cul. *Qui magis optato possit esse beatior ævo.* Scal. & Taubm. ibid & ad Plaut. pag. 687. Ita μᾶλλον κρεῖσσον Philipp. I v. 23.

II. *Maxime.*

Cic. I off. 11. *In republ. maxime conservanda sunt jura belli.* Vornehmlich über dem

Krie-

Kriegesrecht halten. Id. XII ep. 25. *De te audiebamus ea, quæ maxime vellemus.* Et ita sæpe.

* 2. *Maxime* & *maximeque* continuant orationem.

Cic. XII ep. Att. 20. *De Coccejo & Libone quæ scribis, approbo; maxime, quod de judicatu meo responsum sit.* Id. XIII ep. Att. 1. *Nec vero ullum genus possessionis est, quod malim, maxime scilicet ob eam causam, quæ suscepta est.* Id. III, ep. 8. Id. offic. I c. 11.

Celsus VIII, c. 10. de comm. cur. *Gravius aliquanto est, cum ossis fracturæ carnis quoque vulnus accessit, maximeque, si id musculi femoris aut humeri senserint.*

3. *Maxime* iteratum.

Cic. I ep. 7. *Ii maxime, qui te & maxime debuerunt, & plurimum juvare potuerunt; inviderunt dignitati tuæ.* * Id. I off. 3. IX ep. Att. 11. XVI ep. 1.

* 4. *Maxime-plurimum.*

Is gloria maxime excellit, qui virtute plurimum præstat. Cic. pro Planc. 25.

5. *Quam maxime.*

Quam maxime rem plurimum auget. Cic. I de Orat. 33. *Dicere quam maxime ad veritatem accommodate.* Nach der Wahrheit reden so viel es immer möglich ist. * Id. I Orat. 34.

6. *Vel maxime.*

Vel maxime idem pene, quod *maxime.* Cic. II Nat. D. 65. *Prædictio rerum futurarum mihi videtur vel maxime confirmare Deorum providentia consuli rebus humanis.* Id. Partit. 33. *Quæ quidem vel maxime suspicionem movent, & quasi tacita sunt criminum testimonia.* Machen am meisten verdächtig.

7. *Ut cum maxime* cf. p. 1098.

Ut cum maxime ad tempus refertur. Cic. II ep. Qu. fr. 8. *Domus celebratur, ut cum maxime.* Als iemahls vorhero * De particulis *cum maxime* vid. Zinzerlingi Critic. Juvenil. Promulſ. c. 22. p. 67 ſq. & annotationem doctorum hominum ad Arbitri Satyr. c. 54. pag. 262.

8. *Quam qui maxime.*

Quam qui maxime ad perſonam. Cic. V ep. 2. *Tam ſum amicus reipublicæ quam qui maxime.* Als iemand der ſehr über ihn hält.

*9. *Ut qui maxime.*

Livius V c. 25. *Grata ea res, ut quæ maxime Senatui inquam fuit.* Id. VII c. 33.

10. *Ut quisque maxime - ita potiſſimum.*

Cic. I Off. 15. *Hoc maxime officii eſt, ut quisque maxime opis indigeat, ita ei potiſſimum opitulari,* Jemehr iemand Hülffe bedarff / ie mehr.

* Huic

* Huic geminum illud Cic. I off. 19. *Ut quisque animi magnitudine maxime excellit, ita maxime vult princeps omnium esse.*

* 11. *Ita quisque maxime - uti maxime.*

Cic. I off. 15. *Colendus est ita quisque maxime, ut quisque maxime virtutibus lenioribus erit ornatus.*

* 12. *Maxime* in responsionibus.

Terent. Adelph. IV sc. 3. He. *Sequere me ergo hac intro.* Mi. *maxime.* Id. Hecyr. IV, 4. *Puerum Phidippe mihi cedo, ego alam.* Ph. *maxime.*

* 13. *Maxime si. Maxime nisi.*

Varro I R. R. c. 51 princ. *Aream esse oportet solida terra pavitam, maxime si est argillosa.* Palladius II c. 9. extr. *Si siccas segetes sarculaveris, aliquid contra rubiginem præstitisti, maxime si hordeum siccum sarrietur.*

Raro *nisi* sequitur particulam *maxime.* Plinius XXV c. 5. *Nec album facile melampodium colligitur caput aggravans, maxime nisi præsumatur allium.*

* 14. *Maxime quod.*

Livius XLIII, 22. *Inopiam prius obsidentes, quam obsessi sensuri erant, maxime quod hostium haud procul inde hiberna erant.*

* 15. *Maxime-sed etiam. Maxime-sed &.*

Columell. XII, 53. *Hæc salsura, luna decrescente, maxime per brumam, sed etiam mense februario ante idus commode fiet.*

Plinius XVII, 24. *Adurunt & flatus quidem vites & olivas maxime, sed & alios fructus.* Id. XXXVII c. 3. *Fœminæ monilium vice succina gestant, maxime decoris gratia, sed & medicinæ.*

* 16. *Maxime - deinde*, vel *dein.*

Varro II, 9. de R. R. *In quo genere sunt maxime oves, deinde capræ.* Plinius IX, 16. *Gustu olei maxime, dein moditis imbribus gaudent aluntur que.*

* 17. *Maxime - proxime.*

Cic. pro Rabir. Post. 12. *Si per eum reductus insidiose rediissem, me scilicet maxime, sed proxime illum quoque fefellissem.*

* 18. *Maxime-secundo loco.*

Cic. VIII Philipp. 10. extr. *Hujus industriam, maxime equidem vellem, ut imitarentur ii, quos oportebat. Secundo autem loco, ne alterius labori inviderent.*

* 19. *Maxime-mox.*

Plinius XVIII c. 7. *Post triticum Chium maxime laudatur Creticum, mox Aegyptium.* Id. XIX c. 5. Id. XXVIII c. 9.

* 20. *Maxime mox-dein. Maxime-mox deinde - tum.*

Plinius XII cap. 28. *Laudatur Hammonia-*

niaca maxime, mox Aegyptia; dein Syriaca, duntaxat in locis sitientibus odorata palma.

Columell. III, 12. *Saserna maxime probat solis ortum, mox deinde meridiem, tum occasum.*

* 21 *Maxime-deinde, deinde* vel *post*, vel *postea.*

Columell. de Arbor. c. 16. *Vitem maxime opulus alit, deinde ulmus, deinde fraxinus.*

Columell. V c. 6. *Vitem maxime opulus videtur alere, deinde ulmus, post etiam fraxinus.*

Plinius XXXVII c. 12. *Figura oblonga maxime probatur, deinde quæ vocatur lenticula, postea clypeidos & rotunda: angulosis minima gratia.*

* 22. *Maxime-secundo loco tertio.*

Cic. pro Cæcin. 9. *Maxime fuit optandum Cecinnæ, ut controversiæ nihil haberet: secundo loco, ut ne cum tam improbo homine: tertio, ut cum tam stulto haberet.*

* Huc pertinet illud Plinii XII, 13. *Quatuor Cardamomi genera: Viridissimum ac pingue, quod maxime laudatur: proximum e rufo candicans, tertium brevius atque nigrius.*

*23. *Maxime-tum-mox etiam.*

Columell. VI c. 3. *Ea probantur maxime ex milio, tum ex hordeo, mox etiam ex tritico.*

* 24. *Maxime-post-& ab-ultima.*

Columell. VI, 3. *Probatur maxime ulmea, post fraxinea, & ab hac populnea, ultima sunt ilignea.*

*25. *Maxime-tum-deinde-tum.*

Varro II R. R. c. 11. princ. *Quod autem lac maxime perpurget, est equinum, tum asininum, deinde bubulum, tum caprinum.*

* 26. *Maxime)(minime.*

Cic. post red. in Sen. 2. *Mummium habuit ille pestifer annus maxime fidelem, & minime timidum.* Id. V Tusc. 34. *Intelligis, qui voluptatem maxime sequantur, eos minime consequi.* Id. pro Cluent. 60. Colum. I, 6.

CAPUT CXIII.

De adverbio MAGNOPERE.

Magnopere ex *magno* & *opere* factum usurpatur pro *multum*. Cic. XV ep. 14. *Ego caterarum rerum causa tibi Romam magnopere properandum censeo.* Id. pro Rosc. Com. 15. *Quorsum recidat responsum tuum, non magnopere laboro.* Ich frage wenig darnach / was

du

du antworteſt. Id. VII Verr. 41. *Quid, inquam magnopere potuit Cleomenes facere, iſtius avaritia navibus exinanitis.* Id. I de Leg. 20. *Gellius Athenis philoſophos in unum locum convocavit, ipſisque magnopere autor fuit, ut aliquando controverſiarum aliquem facerent modum.* Id. VI ep. 14. *Magnopere putavi angoris & doloris tui levandi cauſa, pro certis ad te ea, quæ eſſent certa, perſcribi oportere.*

* 2. *Magnopere* cum *nihil, nullus* &c.

Magnopere libenter adhæreſcit particulis negantibus. Cic. pro Arch. 6. *Nihil eſt in vita magnopere expetendum, niſi laus atque honeſtas.* Id. Senect. 13. *Senectus voluptates nullas magnopere deſiderat.* Cœlius ad Cic. VIII ep. 1. *Ut nunc eſt, nulla magnopere expectatio eſt.*

3. *Magno opere.*

Interdum hoc adverbium dividitur in ea, ex quibus conflatur. Cic. XIII ep. Att. 28. *Nicias a Dolabella magno opere accerſitus.* Id. XIII ep. 35. *Magnoque opere abs te peto.* Und bitte dich gar ſehr.

* 4. *Maximopere.*

Cic. X ep. 25. *Si quid operis tibi etiamnum reſtat, id maximopere cenſeo perſequendum.* Livius XLII, 57. *Romani maximo-*

pere indigne ferebant non latam Pheræis opem.
** P. Cic. III epist. *A te maximopere quæso & peto.*

** 5. *Maximo opere.*

** P. Terent. Eunuch. III, 3. *Thais maximo te orabat opere, ut cras redires.*

Caput CXIV.

De adverbio MALE & interjectione MALUM.

Male accipere est *male tractare*, & refertur tum ad verba, tum ad facta. Cic. III Verr. 54. *Iste male accipit verbis Rabonium*, Fährt den Rabonium hart an. Id. IV Verr. 23. *Epicrates homines, multis verbis male a se acceptos, dimisit.*

Lentulus ad. Cic. XII ep. 14. *Exclusus ab Antiochia Dolabella & in oppugnando male acceptus, Laodiceam se contulit.* * Nepos Eumen. 8. *Cum Antigono conflixit in itinere, eumque male acceptum in Mediam hiematum coegit redire.*

2. *Male mulctare.*

Male mulctare idem quod *pugnis verberibusve male accipere.* Cic. in Brut. 22. *Addebat etiam scriptores illos male mulctatos exisse cum Galba.* Id. VI Verr. 43. *Ii primo cum*

cum obsistere conarentur, male mulctati clavis ac fustibus repelluntur. Mit Faust-Hämmern und Prügeln sehr geschlagen. * Terent. Eunuch. IV sc. 7. v. 4.

** Obiter hic admonendum, placere doctissimis viris, ut in his phrasibus scribatur *mulctare* quod est *verberare & plagis quasi debilitare.* Nam *multandi* seu *mulctandi* verbum longe diversam vim habet. Vid. Victor. Castig. in Cic. pag. 547. Lambin. ad Cornel. Nep. Hannibal. 271 & 276 & ad Lucret. pag. 435. Schott. ad vir. Illust. in Flaminio. Lipsius ad I Annal. Tacit. num. 121. Colv. ad Apul. p. 109. Casaub. ad Sueton. Jul. c. 17.

3. *Male audire.*

Male audire & *bene audire* fere ad malam aut bonam famam pertinent: nam cui male dicitur, is *male audit*, cui bene dicitur, *audit bene.* Cic. VI ep. Att. 1. *Qui me idcirco putant bene audire velle, ut ille male audiat.* Id. V Tusc. 50. *Surdaster erat M. Crassus, sed aliud molestius quod male audiebat, etiamsi, ut mihi videbatur, injuria.* Er war in üblem Geschrey/Ruff. * Add. Terent. Hecyr. IV, 2. & Phorm. II, 3.

*4. *Male emere*, id est, *care.*

Cic. II ep. Att. 4. *Mihi maxime placet, ea, quæ male emta sunt, reddi.*

* 5. *Male cogitare*, id est, *prava consilia agitare.*

Cic.

Cic. Seneɕt. 6. *Quomodo Carthagini male jamdiu cogitanti bellum inferatur, multo ante denuncio.* Cato R. R. c. 1. *Minime male cogitantes ſunt, qui in eo ſtudio occupati ſunt.*

* 6. *Male habere* eſt *moleſtiam afferre.*

Terent. Andr. II, 6. *Præter ſpem hoc evenit ei, ſentio: hoc male habet virum.*

* 7. *Male alacris.*

Male eſt *cum pernicie.* Tacitus IV An. 74, 5. *Revenere in urbem trepidi, quos non ſermone, non viſu dignatus erat: quidem male alacres, quibus infauſtæ amicitiæ gravis exitus imminebat.*

8. *Male* pro *parum.*

** D. P. Ut *bene* pro *valde*, ita *male* pro *parum* interdum accipitur. † Horat. I od. 9. *Digito male pertinaci.* Contraria tamen ratione etiam per *valde* ſeu *vehementer* exponi poteſt in his, *male eſurire, formidare, odiſſe.* Vall. II Eleg. 52. cum ſcilicet de rebus in ſe malis aut ingratis ſermo eſt.

*9. *Male ſit. Deus male faciat.*

Male ſit: dii male faciant, male precantis erat. Catull.

At

† Imo vero pro *malitioſe, animo diſſimulante veritatem conſilii.*

At vobis male sit, male tenebræ.

Cic. XIII ep. Att. 25. *Male mihi sit, si unquam quicquam tam enitar.* Id. XV ep. Att. 15. *Antonio male sit, si quidem Buthrotiis molestus est.*

Cic. XI ep. 21. *Dii isti Segulio male faciant, homini nequissimo.* *Id. V ep. 11.

Male narras.

Male narras est *tristem nuntium affers.* Cic. XVI ep. Att. 14. *Male narras de nepotis filio*, Du bringst eine böse Zeitung von ihm. *Id. I Tusc. 6. M.

Cui opponitur *narras bene.* * Cic. Parad. III c. 2. *Socrates disputabat isto modo. Bene hercule narras*, du redest gar recht.

MALUM.

Malum sæpe interjectio est indignantis. Cic. I Philipp. 6. *Quænam, malum, est ista voluntaria servitus.* Id. III Verr. 20. *Quæ, malum, est ista tanta audacia, atque amentia?* Was den Hencker ist dieses vor eine Kühnheit? * add. II off. 15, & X Philipp. 9.

CAPUT CXV.

De adverbio MINUS, MINIME, MINIMUM.

1. *Minus* pro *parum* aut *rarius.*

Minus sæpe pro *parum* usurpatur. Cic. de

de Amic. 7. *Id si minus intelligitur, quanta vis amicitiæ sit, ex discordiis percipi potest.* Wann man nicht all zu wohl sehen kan. Dolabell. ad Cic. IX ep. 9. *Terentia minus bene habuit.* Ist nicht allzu wohl auf gewesen/ hat sich nicht gar zu wohl befunden. Id. Amic. 8. *Quod minus per se quisque posset, id acciperet ab alio.* Cæsar I B. G. 2. *His rebus fiebat, ut Helvetii & minus late vagarentur, & minus facile finitimis bellum inferre possent.* Nicht so gar weit.

Cic. XII ep. 2. *L. Cotta minus in Senatum venit.* Kommt wenig/ selten/ in die Raths-Versammlung.

*2. *Minus* de numero.

** *Minus* ad numerum relatum, cujus contrarium est *plus* vel *amplius.* Livius *Hostium plus mille cæsi, Romanorum minus mille,* id est, pauciores quam mille. Cic. in Verr. *Jussit, ut senatores triginta, non minus, adessent,* pro *non pauciores.* Cæsar. *A millibus passuum minus duobus castra posuerunt,* tausend weniger zwey. Plin. XV cap. *Minus quinquennio* (al. *quinquennium*) *est,* es sind noch nicht fünf Jahre. Hadrianus. Linacer libr. 2. Schor. in Phras.

* 3. *Minus* de personis.

Cic. II Verr. 13. *Ipse Consul in hac causa præ me minus etiam, si fieri possit, quam pri-*

va-

vatus esse videtur. Livius V c. 8. *Minus militum periit.* Es sind nicht allzu viel Soldaten umgekommen. Id. XXXIX c. 18. *Si ei permissum esset, quum in Senatu centum non minus essent, ita id sacrum faceret.* Terent. Eunuch. IV sc. 6.

*4. *Minus* cum genitivo.

Cic. II Invent. 19. *Ea per se minus habent firmitudinis.* Livius IV c. 51. *Minus prædæ, quam speraverant, fuit.* Id. Lib. I c. 11 & XXII, 5.

* 5. *Dimidio minus.*

Livius XLI, 13. *Sociis dimidio minus, quam civibus datum.* Celsus V, 28. *Iis auripigmenti dimidio minus, quam in singulis prioribus est, adjicitur.*

6. *Minus* pro *non.* †

Minus interdum pro *non* ponitur, præsertim cum antecedit *si.* Cic. I Divin. 14. *At nonnunquam ea, quæ prædicta sunt, minus eveniunt.* Geschicht nicht, trifft nicht allzu wohl ein. Id. VII Verr. 27. *Si minus supplicio affici, at custodiri oportebat.* *add. XII ep. Att. 19. & XI ep. 22.

7. *Mi-*

† Sed *minus* etiam in exemplis autoris minus significat, quam *non.*

7. Minus quam: Minus ac: Minus atque.†

Minus aſſumit *quam* apud oratores; interdum *ac* vel *atque* apud Poëtas. Cic. XV ep. 10. *Si mihi tecum minus eſſet, quam eſt cum tuis omnibus.*

Virg. III Aen. v. 561. *Haud minus ac jusſi faciunt.*

Horat. II Sat. 7. *Qui peccat minus atque ego.*

8. *Nec minus* pro *item.*

** *Minus - ut.* Propertius I Eleg. 15.

Nec minus Eois pectus variare lapillis,
Ut formoſa novo quæ parat ire viro.

* 9. *Non minus quam* pro *æque ac.*

Servius ad Cic. IV ep. 5. *Ea nobis erepta ſunt, quæ hominibus non minus, quam liberi, cara eſſe debent.* Cic. pro Seſt. 12. *Exanimatus evolat ex Senatu, non minus perturbato animo atque vultu, quam ſi ante annis paucis in creditorum conventum incidiſſet.*

10. *Non minus multæ*, &c.

Nepos Alcib. 5. *Complures urbes expugnaverant, in his Byzantium: neque minus multas conſilio ad amicitiam adjunxerant collegæ Alcibiadis.*

*Ob-

† *Minus - ac, Minus - atque* non ſunt imitanda in proſa.

* Obſervanda formula iſta Livii XLII, 28. *Cum centum & quinquaginta non minus adeſſent, præeunte verba Lepido Pontifice maximo, id votum ſuſceptum eſt.* Id. XLII, 60. init. *Cecidere eo die ab Romanis ducenti equites, duo millia haud minus peditum.* Id. XXXIX, 18. *In Senatu centum non minus erant.*

11. *Nihilo minus* & *nihilo magis* vide *Nihil.*

12. *Minus minusque. Minus ac minus. Minus & minus.*

Ut *magis*, ita *minus* iteratur interdum. Terent. Heaut. III ſc. 3. *Nam mihi jam minus minusque obtemperat Clitipho.*

* Ut *magis ac magis* dicimus, ita, quanquam rarius, dicere licet *minus ac minus.* Plinius XI cap. 10. *Cum adveſperaſcit, apes in alveo ſtrepunt minus ac minus.*

Ovid. XI Metam. v. 623. *Quod* (corpus) *quo magis illa tuetur. Hoc minus & minus eſt mentis.*

* 13. *Minus*)(*magis. Minus*)(*plus. Minus*)(*ſatis.*

Cic. II divin. 72. *Metus ipſi per ſe minus valerent, & magis contemnerentur, niſi ſomniorum patrocinium philoſophi ſuſcepiſſent.* Id. V ep. 13. Celſus I, 2. *Id ipſum modo minus, modo magis faciendum eſt.* Id. II, 11.

Cic. VI ep. 11. *In ſtudio minus fortaſſe, quam vellem: in rebus atque uſu plus etiam, quam vellem verſatus.*

Cic. pro Seſt. 50. *Eos idcirco non appello hoc loco, ne mea oratio, ſi minus de aliquo dixero, ingrata; ſi ſatis de omnibus, infinita eſſe videatur.*

* 14. *Minus - ſed*, vel *ſed tamen*, vel *tamen.*

Cic. pro Planc. 30. *Reſpondebo tibi nunc, Laterenſis, minus fortaſſe vehementer, ſed profecto nec conſiderate minus, nec minus amice.*

Cic. II orat. 14. *Qui illum impetum oratoris non habeat, vehemens fortaſſe minus, ſed aliquanto tamen eſt dulcior.*

Quintil. IV c. 1. *Id minus favorabile, aliquando tamen non inutiliter aſſumimus.*

II. *MINIME.*

Minime plus eſt quam *minus*, ſed non penitus negat, ſi vim ejus propriam ſpectes. † Cic. in

† Veritas hujus præcepti apparet primum ex his exemplis. Cic. XIV ep. 13. *Quod in miſerrimis rebus minime miſerum putabis, id facies.* I off. 31. *Omnis adhibenda eſt diligentia, ut ea ſi non decore, at quam minime indecore facere poſſimus.* (Id. XIV Philipp. 4. *Cui viginti his annis ſupplicatio decreta eſt, ut non imperator appellaretur, aut minimis rebus geſtis aut plerumque*

in Brut. 57. *Sed mihi placebat Pomponius maxime, vel dicam, minime displicebat*, hat mir am wenigsten mißfallen. Cæsar I B. G. c. I. *Minime ad eos mercatores sæpe commeant.* Id. XIII ep. I. *Homo minime ambitiosus, minimeque in rogando molestus.* Ist gar wenig ehrgeitzig und mit Bitten verdrüßlich. Id. VII Verr. 34. *In hac quadriremi propter honorem & gratiam Cleomenis minime multi remiges & milites deerant.*

* 2. *Minime* cum *Genitivo.*

Cic. pro Rosc. Am. 34. *Id ad te minime omnium pertinebat.* Ita sæpe cum altero casu ponitur. Huc refer

Terent. Adelph. III, sc. 2. *Ah! minime gentium.* Id. Phorm. V, 9.

* 4 *Minime - Minime.*

Cic. pro Rosc. Am. 38. extr. *Id minime videtur grave iis, qui minime ipsi leves sunt.*

* 5. *Valde*)(*minime. Minime-maxime. Minime-plurimum.*

Cic. II Divin. 64. *Valde Heraclius obscurus; minime Democritus.*

Cic.

nullis.) Deinde ex opposito adverbio *maxime*, Cic. III ep. 10. *Ea minime mihi miranda & maxime jucunda acciderunt.*

Cic. I Nat. D. 3. *Cum minime videbamur, tum maxime philosophabamur.* Id. II Nat. D. c. 10. *Ipse aer, qui natura est maxime frigidus, minime est expers caloris.* Id. II Div. I & XVI ep. Att. 5.

Cic. Orat. 66. *Id minime apparet, & valet plurimum.*

* 8. *Minime* pro *minimum*, *saltem* non imitandum.

Columell. I c. 6. *Lata bubilia esse oportebit pedes X, vel minime novem.* Id. de Arbor. 24. *Piros autumno ante brumam serito, ita ut minime dies quinque & viginti ad brumam superpersint.* Scribon. Composit. 15.

III. *MINIMUM.*

Minimum cum *maxime* comparatum. Cic. Amic. 13. *Ut quisque minimum firmitatis habet, minimumque virium, ita amicitias appetit maxime,* Je weniger jemand Stärcke und Vermögen hat, je mehr siehet er sich nach guten Freunden um. (sucht er Freundschafft.) * Id. Senect. 13.

2. *Minimum* cum *plurimum* comparatum.

Comparatur interdum *minimum* cum *plurimum.* Cic. in Orat. 26. *Hoc in genere nervorum est vel minimum, suavitatis autem vel plurimum.* * Colum. I, 6. Id. II, 2. Suet. Calig. 53.

* 3. *Minimum* cum *multum* comparatum.

Cic. XIV ep. 13. *Nos cum multum literæ,*

tum

tum non minimum Idus quoque Martiæ conſolantur.

4. *Minimum* pro eo, quod minus latine dicitur *ut minimum.*

Cic. de Univ. *Ita fiunt omnes partes minimum octoginta una.* Zum wenigsten. Id. Orat. 64. *Sed hos cum in clauſulis pedes nomino, non loquor de uno pede extremo: adjungo, quod minimum ſit, proximum ſuperiorem, ſæpe etiam tertium.* * Varro III R. R. 3. Plinius XVIII, 16.

* 5. *Minimum* pro *minime.*

Cic. III ep. 3. *Pergratum mihi feceris, ſi iſtas exiguas copias quam minimum imminueris.* Nepos in Dion. 1. *Magna corporis dignitas non minimum commendat.* Livius XXXII c. 17. *Ea, qua minimum credidiſſet, reſiſtebant hoſtes.*

CAPUT CXVI.

De adverbio MIRE & MIRIFICE † überaus ſehr, ungemein, vortrefflich. itemque MIRUM, * ac MIRABILE.

Mire parum uſitatum eſt (* ſi comparetur cum

† Uti *mirifice* uſurpatur, ita etiam *mirabiliter.* vid. Cic. X ep. Att. 4. & IV ep. 13. & X ep. 19. &

cum *mirifice*, quod crebrius usurpatur) Cic. XVI ep. Att. 11. *Puero municipia mire favent.* * add. XIII ep. 62. Id. IV Verr. 35. Terent. Heaut. V sc. 1.

Pro quo *Mirifice* usurpatur. Cic. I Acad. 9. *Species Plato mirifice erat amplexatus.* Id. I Orat. 13. *Marcellus jam tum erat adolescentulus his studiis mirifice deditus.* Id. I Nat. D. 21. *Ab eo te mirifice diligi, intelligebam.* * add. XIII ep. f. 6.

2. *Mirum* etsi proximam vim habet, tamen ad nomen magis videtur accedere. Cic. II Orat. 43. *Hoc mirum quiddam valet.* Id. I Orat. 49. *In quo per mihi mirum visum est, Scævola, te hoc illi concedere.*

3. *Mirum si. Mirum ni.*

Mirum interdum assumit *si* vel *ni.* Cic. de Arusp. resp. 5. *Non mirum, si hoc vobis ridiculum videtur.* * I Nat. D. 27. & II Divin. 39.

Terent. Eun. IV, 4. *Mirum, ni tu credas, quæ iste dicat,* Es müßte ein Wunder seyn / wann du nichts glaubtest / was er saget. Id. II Orat. 69. *Quid ploras, Pater? mirum ni cantem; condemnatus sum.* Es ist ein Wunder / daß ich nicht singe. * Terent. Andr. III, 4. Livius III, 28.

4. *Mi-*

XIII ep. 17. Eodem modo usurpatur etiam *admirabiliter.* Vid. Cic. Opt. g. or. c. 6.

4. *Mirum-quam. Mirum, quantum. Mirabile-quam.*

Interdum jungitur cum *quam* aut *quantum*. Cic. XIII ep. Att. 38. *Mirum, quam inimicus ibat, ut ego objurgarem.* * Id. I Att. ep 9. Tacitus XV, 54. 1.

Livius I c. 16. *Mirum, quantum illi viro nuncianti hæc fides fuerit, quamque desiderium Romuli apud plebem exercitumque facta fide immortalitatis lenitum sit.* * Id. II c. 1. *Id, mirum, quantum profuit ad concordiam civitatis.*

Cic. III orat. 50. *Mirabile est, cum plurimum in faciendo intersit inter doctum & rudem, quam non multum differat in judicando.*

5. *Mirum, unde.*

Alias cum *unde*. Cic. Rabir. Perd. 9. *Mirum mihi videtur, unde hanc tu, Labiene, imaginem, quam habes, inveniris.*

* 6. *Mirum quin.*

Plaut. Rud. V sc. 3. *Mirum, quin jus tuum meo periculo abs te expetam.*

* 7. *Mirum- quomodo. Mirabile-quomodo.*

Cic. II Divin. 71. *Mihi mirum videtur, cum mendaci homini ne verum quidem dicenti credere soleamus, quomodo isti si somnium verum evasit aliquod, non ex multis potius uni fidem derogant, quam ex uno innumerabilia confirment.*

Cic. II Divin. 19. *Mirabile esset, quomodo Jupiter toties jaceret fulmen, cum unum haberet.*

CAPUT CXVII.

De adverbio Modo.

1. *Modo* allererst, vor einer kleinen Weile, vor kurtzer Zeit. ἄρτι.

1. *Modo* ad tempus relatum non est idem, quod *nunc*, † sed *aliquanto ante*. Cic. VI Verr. 3. *Quid dico nuper? imo vero modo, atque plane paulo ante.* Id. IV ep. 13. *In qua urbe modo gratia, autoritate & gloria floruimus, in ea nunc iis quidem omnibus caremus.* Unlängst, nur vor kurtzer Zeit. Id. V fin. 2. *Modo enim fuit Carneades.* *add. II off. 21.

* 2. α. *Modo*)(*nunc* pro *paulo ante*)(*nunc*. *Modo - tunc.*

Cic. pro Mur. 40. *Modo maximo beneficio populi R. ornatus Murena fortunatus videbatur, nunc idem squalore sordidus vestram fidem obtestatur.* Id. pro Mur. 41. *Mater misera modo consulem osculata filium suum, nunc cruciatur & solicita est.*

Ta-

† Sed Asconius Pedianus in Verr. de prætur. urb. p. 70. *De signis & furtis tacet modo, quasi minus idoneis ad furorem avaritiæ*, id est, nunc, adhuc. Sed una & altera hirundo non facit ver.

Tacit. Ann. II, 75, 2. *Miserabantur cuncti, quod fœmina pulcerrimo modo matrimonio inter venerantes aspici solita, tunc ferales reliquias sinu ferret.*

*β. *Modo- nunc* pro *modo- modo.*

Ovid. fast. IV.

Nam modo siccus erat gelidis Aquilonibus annus:
Nunc ager assidua luxuriabat aqua.

Ovid. XIII Metam. v. 922.

Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.

Tacitus hist. II, c. 51. n. 1.

* 3. *Modo nunc- plerumque- postremo.*

Tacitus III hist. 85, 6. *Vitellium infestis mucronibus coactum modo erigere os & offerre contumeliis, nunc cadentes statuas suas, plerumque rostra & Galbæ occisi locum contueri; postremo ad Gemonias, ubi corpus Flavii Sabini jacuerat, propulere.*

* 4. *Modo- repente.* Sic etiam *Modo- celeriter* vel *confestim* vel simile quidpiam.

Cic. II Philipp. 27. *In Pompeji copias cum se subito ingurgitavisset Antonius, exultabat gaudio persona de mimo, modo egens, repente dives.*

Exempla reperies, si diligenter attenderis. Mihi nunc nulla suppeditant.

5. *Modo, cum. Modo, ubi.*

Plaut. Asinar. V scen. 2. *Nunc uxorem me esse meministi tuam? modo, quum dicta in me ingerebas, odium, non uxor, eram.* *Cic. I Nat. D. 21. Livius VI c. 40.

Terent. Andr. I sc. 3. *Davum modo timere sensi, ubi nuptias futuras esse audivit.*

II. *Modo-modo* pro *Nunc & nunc.*

Modo iteratum significat idem, quod *nunc* vel *alias* iteratum. Cic. I Nat. D. 18. *Cotta meus modo hoc, modo illud.* Bald dieses, bald jenes; bald so, bald anders. Id. II N. Deor. 19. *Terras modo his, modo illis partibus sol opacat.* Id. XIII ep. Att. 25. *O Academiam volaticam & sui similem, modo huc, modo illuc.* Id. II Divin. 44. *Quod si siderum vi cœlum modo hoc, modo illo modo temperatur, qui potest eadem vis esse nascentium.* * Huc refer illud Cels. V, 28. *Modo unum, modo autem plura nascuntur.*

* 2. *Modo-modo* pro *modo-nunc* rarissimum.

Plinius XXXV c. 10. *Quæ modo regis fuerat pellex, modo pictoris erat.*

* 3. *Modo-modo-modo.*

Celsus VII, 14. *Modo intestinum eo irrumpit, modo omentum, modo humor.* Plin. II c. 9.

Luna

Luna modo curvata in cornua, modo æqua portione divisa, modo sinuata in orbem. Pallad. April. c. 3.

* 4. *Modo* bald- bald nullius pretii est.

Tacitus alterum *modo* prætermittit IV An. 50, 4. *Ingruebat mox nimbo atrox, hostisque clamore turbido, modo per vastum silentium, incertos obsessores effecerat,* id est, *modo clamore turbido, modo &c.*

* 5. *Modo aliquando. Modo- deinde. Modo- interdum. Modo- nonnunquam.*

Tacitus VI, 35, 2. *Sarmatæ contis gladiisque ruebant, modo equestris prælii more, frontis & tergi vices; aliquando ut conserta acies corporibus & pulsu armorum pellerent, pellerentur.* Id. XVI, 10, 5. *Filia modo muliebri ejulatu, aliquando sexum egressa voce infensa clamitabat.* Id II hist. 74, 4. *Vespasianus modo in spem erectus, aliquando adversa reputabat.*

** Salust. *Ilex paululum modo prona deinde inflexa.*

** Salust. *Modo per socios, interdum per equites.* * Corn. Nep. Att. 20. Suet. Calig. c. 43. Ovid. Metam. XIII, 541.

Suet. Tiber. 66. *Libellis diversissime afficiebatur, modo ut præ pudore ignota & celata cun-*

cuncta cuperet, nonnunquam eadem contemneret & proferret ultro.

* 6. *Modo-rursus. Modo-tum* pro *modo-modo.*

Tacitus III hist. 83, 1. *Aderat pugnantibus Spectator populus, utque in ludicro certamine, hos modo, rursus illos clamore & plausu fovebat.*

Cic. lib. I Natur. 12. *Socrates & solem & animum deum dicit, & modo unum, tum autem plures deos.* Id. I N. D. 13. *Ponticus Heraclides puerilibus fabulis refersit libros, & tamen modo mundum, tum mentem divinam esse putat,* meinet bald daß die Welt / bald daß die Seele was göttliches sey. Id. II N. D. 40. *Sol oriens & occidens diem noctemque conficit & modo accedens, tum autem recedens binas in singulis annis reversiones ab extremo contrarias facit.*

** 7. P. *Modo-modo-tum.*

Cic. I Nat. D. 13. *Nec vero Theophrasti inconstantia ferenda est: modo enim menti divinum tribuit principatum, modo cœlo, tum autem signis sideribusque cœlestibus.*

* 8. *Modo-modo-modo-tum.*

Cic. I N. Deor. 13. *Aristoteles multa turbat. Modo enim menti tribuit omnem divinitatem; modo mundum ipsum Deum dicit esse;*

se; modo quendam alium præficit mundo: tum cœli ardorem Deum dicit esse.

*9. *Modo-sæpius* minus probum est.

Tacitus XI, 16,4. *Modo comitatem & temperantiam nulli invisam, sæpius vinolentiam ac libidines grata barbaris usurpans.* Id. XIV, 10, 1. *Cæsar reliquo noctis, modo per silentium defixus, sæpius pavore exurgens & mentis inops lucem opperiebatur.* Id. Ann. IV c. 15.

* 10. *Modo-modo-postremum* vel *sæpe.*

Tacitus IV, hist. 46, 7. *Modo Mucianum, modo absentem principem, postremum cœlum ac deos obtestari.*

Tacitus IV, hist. 84, 1. *Is diversus animi modo numen pavescere, modo minis adversantis populi terreri, sæpe donis promissisque legatorum flectebatur.*

* 11. *Modo-modo-interdum* vel *nonnunquam.*

Colum. XI, 1. extr. *Villicus persuasum habet, modo ante, modo post, interdum etiam stato die orientis vel occidentis competere vim sideris.* Sueton. in Neron. 49. Id. in Aug. 75. Celsus IV, 15.

Suet. Claud. 15. *Claudius in cognoscendo ac decernendo mira varietate animi fuit, modo circumspectus & sagax, modo inconsultus ac præceps, nonnunquam frivolus amentique similis.* Id. in August. 41. Sic. Id. in Calig. 82.

Ca-

Caligula modo in crepidis vel cothurnis, modo in speculatoria caliga, nonnunquam socco muliebri, plerumque vero aurea barba fulmen tenens conspectus est.

III. *Modo* pro *tantummodo.*

Interdum *modo* pro *tantummodo* usurpatur. Cic. in Orat. 9. *Hi unum modo quale sit, suspicantur.* Nur eines. Terent. Adelph. act. V sc. 3. *Modo facito, ut illam serves.*

* 2. *Modo* libenter adhæret pronomini *Qui.*

Cic. IV Cat. 8. *Servus est nemo, qui modo tolerabili conditione sit servitutis, qui non audaciam civium perditorum perhorrescat.* Hirt. Afr. 36, 1. Cic. V Tusc. 23. Pallad. I c. 27. princ.

* 3. *Modo* pro *ullo modo*, aut *vel, saltem.*

Cæsar. V B. G. 35, 3. *Dissipatis ac perterritis hostibus, manus erat nulla, quæ parvam modo timoris causam afferret.* Id. VII B. G. 66, 6. *De equitibus hostium quin nemo eorum progredi modo extra agmen audeat, ne ipsi quidem dubitabant.*

* 4. *Modo denique* nur ietzo erst.

Ovid. VI Metamorph. v. 15. *Cur quem modo denique vidi, ne pereat, timeo.*

* 5. *Modo* adhæret imperativis.

Plaut. Asin. V sc. 2. *Quin tu illum jubes ancillas rapere sublimem domum? ART. Tace modo: ne illum miserum habebo.* Et Mox: *Se-*

Sequere hac me modo, jam faxo ipsum hominem manifesto opprimas. Livius VIII, 4. *Usurpate modo postulando eo, quod illi vobis tacite concedunt.*

*6. *Modo-etiam.*

Cic. III off. 4. *Panætius dixit, homines solere modo, non etiam oportere.* Id. VI ep. 13. extr. *Literæ secundis rebus delectationem modo habere videbantur, nunc vero etiam salutem.*

*7. *Etiam-non modo. Non modo-sed etiam.*

Cic. III off. 19. *Huic vero bono, quem Fimbria etiam, non modo Socrates noverat, nullo modo videri potest quicquam esse utile, quod non honestum sit.* Lege *non.*

Cic. III off. 5. *Magis est secundum naturam pro omnibus gentibus juvandis maximos labores molestiasque suscipere, quam vivere in solitudine non modo sine ullis molestiis, sed etiam in maximis voluptatibus.* Id. XII ep. Att. 4. *Id convivæ tui non modo libenter, sed etiam æquo animo legere possunt.* Lege *non.*

*8. *Non modo-sed ne quidem.*

Cic. III off. 19. *Vir bonus non modo facere, sed ne cogitare quidem quicquam audebit, quod non audeat prædicare.* Vide *Non.*

*9. *Modo causa-non ut.*

Cic. II invent. 23. *Thebani tropæum aliquod*

quod in finibus statuerunt, victoriæ modo in præsentia declarandæ causa, non ut in perpetuum belli memoria maneret.

** 10. *Modo non* pro *pene.*

S. D. *Modo non* pro eo, quod est apud Græcos μονονουχὶ, *tantum non.* Terent. Phorm. I, 2. *Is senem per epistolas pellexit, modo non montes auri pollicens.*

11. *Modo* pro *dummodo, Modo- ut. Modo- ne* pro *dumne.*

Alias est *dum modo.* Cic. pro Flacc. 27. *Quis ignorat, modo unquam mediocriter res istas scire curaverit.* * Cic. XVI ep. Att. 13. Id. I off. 15. Id. V ep. Att. 8.

Cic. VI Verr. 5. *Concede, ut impune emerit, modo ut bona ratione emerit.** Id. VII ep. I. Id. XIV ep. 14. add. XVI ep. 11. & Colum. V, 6.

Cic. I off. 25. *Mediocritas placet peripateticis, & recte placet, modo ne laudarent iracundiam.* Id. V ep. Att. 4. *Modo ne illa exceptio incurrat in aliquem bene de nobis meritum.* * Id. I off. 30, & de Amic. 17. & II off. 20.

* 13. *Modo non* pro *dumne* vel *nisi forte.*

Quintil. III c. ult. *Non est fere quisquam, modo non stultus atque ab omni prorsus usu dicendi remotus, quin sciat, quid litem faciat.*

14. *Si*

14. *Si modo* pro *Si tamen.* †

Si modo interdum est *si tamen.* Cic. XII ep. Att. 43. *Contudi animum & fortasse vici, si modo permansero.* Ich habe dem Hertzen einen Stoß gegeben/und bin vielleicht gar desselben Meister worden/wann ich nur so bleibe. Id. X ep. 11. *Omnia ei obsequia polliceor, si modo rempublicam respicere volet.* Id. I ep. 5. *Id rex sine ulla dubitatione, si Pompejus paulum modo ostenderit sibi placere, faciet.* Wann ihm nur Pompejus einiger massen zu verstehen giebt/ daß er es vor gut befinde. * Cic. ad Brut. ep. 16.

* *Si modo* extenuantis.

Cic. Brut. ep. 13. *Quid mihi tribuere boni possunt, si modo digni sumus, quibus aliquid tribuatur, si nihil valuerit apud te Brutus?* Id. XIII ep. Att. 19. *Ea diligenter a me expressa acumen habent Antiochi, nitorem orationis nostrum, si modo is est aliquis in nobis.*

CA-

† *Si modo* nonnunquam significat *si tamen*, sed exemplum autoris primum id non probat, est enim optantis in dubitatione. In exemplo tertio *modo* positum est pro *tantummodo*. *Si modo* fere dubitat, cum adjuncta quadam optatione. Vid. Cic. XII ep. Att. 19. & 20, & 37.

Caput CXVIII.

De adverbio MOX.

Mox est *paulo post*. Sic enim differunt *modo*, *nunc*, & *mox*, quod *nunc* de tempore præsenti dicitur; *modo* de eo, quod paulo ante fuit; *Mox* de eo, quod paulo post sequitur. Cic. I Orat. 32. *Verum illa mox; nunc de ipsa exercitatione quid sentias, quærimus.* Id. I Div. 23. *Discedo parumper a somniis, ad quæ mox revertor.* Id. X ep. Att. 4. *Curio jussit mihi nunciari, mox se venturum.* * Id. Orat. c. 49. *De numero mox: nunc de sono quærimus.*

2. *Quam mox* pro *quanto post.*

Plaut. Bacch. IV sc. 6. *Bone serve, salve, quid fit? quam mox navigo in Ephesum, ut aurum repetam ab Theotimo domum.* Wie bald schiffe ich nach Epheso. Terent. Phorm. I sc. 3. *Cottidiana cura hæc angit animum, dum expecto, quam mox veniat, qui adimat hanc mihi consuetudinem.* Livius V c. 45. *Concione dimissa, corpora curant intenti, quam mox signum daretur.* Wie bald das Zeichen gegeben würde. Id. pro Rosc. Corn. 1. *Expecto, quam mox Chærea hac ratione utatur.*

* 3. *Mox* cum verbo præteriti temporis raro ponitur.

Co-

Columell. III, c. 20. *De altero, quod mox proposueram, nihil dubito, quin per species digerendæ vites deponendæque sint.*

* 4. *Mox, cum. Mox, ubi.*

Columell. II, 12. *Curandum, ne florentem segetem tangamus, sed aut antea, aut mox, cum defloruerit.* Livius XXXVII. c. 41. Suet. Aug. 26.

Livius III, 52. *Quid si plebs mox, ubi parum secessione moveamur, armata veniat.* Colum. V, 5. *Mox, ubi materias vitis exigit, insequitur pampinator.* Id. XI cap. 3. *Mox ubi bruma confecta est, aqua exhauritur.*

* 5. *Mox-deinde. - Mox-deinde. - Mox-tunc.*

Tacitus I hist. 72. 2. *Sophonius Tigellinus quia præmia virtutum velocius erat vitiis adeptus, crudelitatem mox, deinde avaritiam & virilia scelera exercuit.*

Plinius VIII c. 40. *Alexander canis specie delectatus jussit ursos, mox apros, & deinde damas emitti, eo contemtu immobili jacente.*

Plinius XXIV c. 12. *Spissatur succus ex folliculis aqua cœlesti perfusis; mox in pila tusis exprimitur organis; tunc densatur in sole mortariis in pastillos.*

* 6. *Exemplo -mox - postremo. Quondam-mox-nunc.*

Livius XL,48. *Hostes extemplo fusi, fugati, mox intra vallum paventes compulsi, postremo exuuntur castris.*

Vellejus II c. 14 f. 3. *Domus quondam Ciceronis, mox Censorini fuit, nunc Statilii Sisennæ est.*

* 7. *Mox paulo* pro *paulo post* rarum est.

Plinius IV c. 16. *Britanniæ vocabantur omnes, de quibus mox paulo dicemus.* Id. XIV c. 16. *Myrtiten Cato quemadmodum fieri docuerit, mox paulo indicabimus.* Id. XVI c. 30. & XVIII c. 28. Id. XXI c. 2. *Coronis e floribus receptis, paulo mox subiere, quæ vocantur Aegyptiæ.*

* 8. *Mox* de situ.

Mox etiam de ordine & situ rerum dicitur. Plinius V, c. 10. *Ab Albaniæ confinio, tota montium fronte, gentes Sylvorum feræ, & infra Lubienorum, mox Diduri & Eodii.* Id. V, 11. *A Suarnis ad pontum usque Heniochorum plura genera, mox Achæorum.* Id. VI, 26. *Mox in campestribus Diospage & Polytelia.* Id. VI c. 30. *Ultra eos Dochi, deinde Gymnites semper nudi: mox Anderæ.*

* 12. *In primis - mox* pro *primum, dein.* non imitandum.

Plinius XXXIV c. 9. *Massa proflatur in*

pri-

primis, mox in proſtatum additur tertia portio æris collectanei.

*13. *Mox* de gradibus præſtantiæ.

Mox interdum deſcenſum ad res ignobiliores ſignificat. Plinius XIV c. 7. *Apollodorus in volumine, quo ſuaſit Ptolomæo regi, quæ vina biberet, laudavit in Ponto Naspercen iten, mox Oræticum, Oenaten, Leucadium.* Id. XVI c. 6. *Glans optima in quercu, mox eſculo.* Id. XVI c. 10. *Scandulæ e robore aptiſſimæ, mox e glandiferis aliis.* Id. XVIII c. 7. *Poſt triticum Chium maxime laudatur Creticum, mox Aegyptium.* Id. XIX, 6. *Porrus laudatiſſimus in Aegypto, mox Orthiæ atque Ariciæ.*

*CAPUT CXIX.

De adverbio MULTO & MULTUM. Item de nomine MULTUS.

* 1. *MULTO* cum *aliter.*

Sæpe adjungitur particulæ *aliter.* Ter. Prolog. Andr. *Poeta aliter evenire multo intelligit.* Lege *Aliter.*

* 2. *Multo* cum comparativis & ſuperlativis.

Cic. de Seneᶜt. c. 11. *Nec corpori ſoli ſubveniendum eſt, ſed etiam menti atque animo multo magis.* Id. XII. ep. Att. 22 *Meo judicio*

multo stare malo, quam omnium reliquorum. Sic construitur etiam cum verbo *antepono.* Cic. XII ep. Attic. 25. & *anteeo.* Tacit. hist. IV c. 13 s. 1.

Cic. pro leg. Man. 1. *Conspectus vester multo jucundissimus.* Id. IV Cat. 8. *Multo maxima pars eorum, qui in tabernis sunt, amicissima est otio.* Id. VI Verr. 23.

*3 *Multo* ante. *Multo post.*

Cic. IV ep. 1. *Tu hæc mala multo ante providens defensor pacis fuisti.* Id. IV ep. 3. *Multo ante, tanquam ex aliqua specula, prospexi tempestatem futuram.* Id. VI ep. Att. 6. Id. ep. ad Brut. 10.

Cic. I Catil. 6. *Illa omitto; neque enim sunt aut obscura, aut non multo post commissa.*

* II. MULTUM.

Multum fere jungitur cum verbis. Cic. IV ep. 13. *Me familiarissimi Cæsaris admodum diligunt, multumque mecum sunt.* Id. XVI ep. 21. Cic. IV ep. 7. *Neque tu multum interfuisti rebus gerendis, & ego id semper egi, ne interessem.* Id. I ep. Qu. fr. 2.

* 2. *Multum ac diu. Multum & diu.*

Livius XXIII, 26. *Asdrubali multum ac diu obtestanti quingenti equites in supplementum missi ex Africa sunt.* Id. XLII, 25. *Perses*

ses multum ac diu vociferatus legatos reverti jussit postero die.

Cic. I Acad. 2. *Ego ista ipsa de re multum, ut dixi, & diu cogitavi.* Id. II Agr. 32. *De Capua multum est & diu consultum.*

* 3. *Haud*, vel *Non multum abfuit, quin.*

Livius XLII, 44. *Ismenias haud multum abfuit, quin ab exulibus interficeretur.* Id. XXXIX, 49. *Et suo ipse casu, & onere equi super eum ruentis haud multum abfuit, quin exanimaretur.*

Sueton. Tiber. 19. *Re prospere gesta, non multum abfuit, quin ab Rhuteno quodam occideretur Tiberius.* Id. Galb. c. 11.

* 4. *Multum ante* & *multum post* rarissima sunt.

Cic. III ep. 11. *De absolutione majestatis permultum ante certior factus eram literis.*

Tacitus V, 3, 2. *Haud multum post ejus mortem recitatæ sunt literæ.*

* 5. *Multum* & *sæpe* ut differant.

Cic. in Brut. 34. init. *P. Scipio, qui est in consulatu mortuus, non multum ille quidem nec sæpe dicebat, sed & latine loquendo cuivis erat par, & omnes sale facetiisque superabat,* Id. in Brut. 90. *Id faciebam multum etiam latine, sed græce sæpius.*

* 6. *Multum)(satis.*

Cic. Brut. 68 *Silanus vitricus tuus, studii ille quidem habuit non multum, sed acuminis & orationis satis.*

* III. MULTUS.

Multus sæpe est *copiosus*. Cic. II off. 16. *Theophrastus est multus in laudanda magnificentia, & apparatione popularium numerum.* Id. I de Legib. 2. *Accius in orationibus multus & ineptus ad summam impudentiam.* Id. II Nat D. 46. *Nolo in stellarum ratione multus vobis videri.*

* 2. *Multi-multi. Multi-plerique. Multi-plures.*

Livius XXXI, 37 *Multi cominus congressi, multi fugientes interfecti.*

Livius XXXIX, 8. *Multa dolo, pleraque per vim audebantur.*

Livius VII, 8. *Multi utrinque cadunt: plures vulnera accipiunt.* Id. XXXI, 27. *Multi ex regiis militibus occisi, plures capti.*

* 3. *Multi-quidam. Multi nonnulli.*

Livius I, 54. *Multi palam, quidam, in quibus minus speciosa criminatio erat futura, clam interfecti.* Tacitus XI, 7, 2. Id. XI, 10, 7.

Columell. VI c. 4. *Multi caulibus vitis albæ & valvulis ervi bubus medentur: nonnulli*

nulli pellem serpentis obtritam cum vino miscent.

* 4. *Multi-plures-reliqui.*

Cic. IV Acad. 2. *Sunt multi, qui omnino Græcas non ament literas: plures, qui philosophiam: reliqui, qui etiamsi hæc non improbent, tamen earum rerum disputationem principibus civitatis non ita decoram putent.*

* 5. *Multi-quidam-nonnulli.*

Cic. I Div. 14. *Multa Cn. Pompejum, quædam M. Catonem, nonnulla etiam te ipsum fefellerunt.*

* 6. *Multi quidam-plerique-plurimi.*

Tacitus IV hist. 84, 8. *Deum ipsum multi Aesculapium, quidam Osirim; plerique Jovem; plurimi ditem patrem.*

* 7. *Multi-quidam-quidam-alii-alii.*

Columell. VI c. 4. *Multi & largo sale miscent pabula, quidam marrubium dederunt cum oleo & vino, quidam porri fibras, alii grana thuris, alii sabinam herbam rutamque cum mero diluunt.*

CAPUT CXX.

De adverbio NAE.

Næ graviter affirmantis est, usurpatur pro *vero*, sed fere pronomini præponitur. Cic.

II Nat. D. 1. *Næ ego incautus, qui cum academico & eodem rhetore congredi conatus sum.* Gewiß/fürwahr ich bin unvorsichtig. Id. VII ep. 24. *Scilicet ista quidem summa næ ego multo libentius emerim diversorium Terracinæ.* Id. VII ep. 1. *Næ tu haud paulo plus delectationis habuisti, quam quivis nostrum.* Id. I Tusc. 30. *Næ ille vir sapiens lætus ex his tenebris in lucem illam excesserit.* Id. III fin. 4. *Næ ego istam gloriosam memorabilemque virtutem non magno æstimandam putem.* Id. II Catil. 3. *Næ illi vehementer errant, si illam meam pristinam lenitatem perpetuam sperant futuram.*

2. *Admonitio.*

A Plauto ac Terentio etiam sine pronomine usurpatur; a Cicerone non item.

CAPUT CXXI.

De conjunctione NAM & NAMQUE.

Nam & *Namque* in Anteoccupatione.

Nam & *namque* ut a trito vulgatoque usu abeamus, interdum anteoccupationi serviunt. Cic. I Inv. 6. *Nam Hermagoras quidem nec quid dicat, attendere, nec quid polliceatur, intelligere videtur.* Id. VIII Philipp. 5. *Nam*

Nam quod me tecum iracunde agere dixisti solere, non est ita: vehementer me agere fateor, iracunde nego. * Id. II de divin. 31. coll. I Div. 33. Id. III ep. Att. 15.

Cic. I Orat. 16. *Namque illud quare, Scævola, negasti te fuisse laturum.* Quibus locis ad ea, quæ adversarius objecerat, vel auditor lectorve objicere poterat, respondetur.

2. *Nam* in enumeratione.

Sæpe *nam* in enumeratione postremum locum obtinet, ut subjiciat, quod requirere posset auditor. Cic. I ep. Qu. f. 1. *Nam quid ego de Gratidio dicam.* Id. XIV, ep. 1. *Nam quid ego de Cicerone dicam, qui &c.* * Cic. de Amic. 27. Id. XVI ep. 21. Id. XII ep. 6. & XI ep. Att. 15. Id. pro leg. Manil. 12.

* Sæpe tamen *nam* in enumeratione vel narratione alium quoque quemvis locum occupat. † Cic. VII ep. 1. *Non puto te Græcos aut Oscos ludos desiderasse. Nam quid ego te athletas putem desiderare, qui gladiatores contemseris. Reliquæ sunt venationes binæ per dies quinque.* Id. III ep. 11. *Nam augurales libros ad commune utriusque nostrum otium serva.* Id. II ep. 16. I Orat. 5. Brut. 64.

† Quia *Nam* continuat orationem ita, uti *enim* & *etenim.*

64. I Nat. D. II bis. II Nat. D. 27. II Divin. c. I.

** D. *Nam* ſæpe tranſitioni ſervit ſine ulla cauſæ ſignificatione membrum membro agglutinens. Cic. III ep. II. *Nam augurales libros ad commune utriusque noſtrum otium ſerva.* Id. in Salluſt. *Nam quod in uxorem atque filiam meam tam petulanter invectus es.* Ubi valla II Eleg. 55 & Linac. libr. II per *autem* exponunt.

* 3. *Nam* pro *vero.*

Nam continuat etiam orationem, contraria inter ſe comparantem. Cic. V ep. 20. *Eas literas diligentiſſime Philogenes libertus tuus curavit perlonga & non ſatis tuta via perferendas. Nam quas Lemni pueris ſcribis datas non acceperam.* Columell. VIII c. 14. *Pullis formandis excludendisque triginta diebus opus eſt, cum ſunt frigora: nam tepidis quinque & viginti ſatis eſt.*

* 4. *Nam* ingreſſu ſermonis.

** Aliquando ingreſſum rei ſignat. Terent. Andr. I ſc. I. *Eo pacto & gnati vitam & conſilium meum cognoſces. Nam is poſtquam exceſſit ex ephebis.* * Cic. I ep. Att. 13. *Nam ut idibus Majis in ſenatum convenimus, rogatus ego ſententiam multa dixi de ſumma reipublicæ.*

5. *Nam*

5. *Nam* subjectum in interrogatione.

Interdum subjicitur in interrogatione. Cic. ep. Brut. 2. *Quinque cohortibus quidnam se facturum arbitratur.* Was meynet er denn / daß er mit den 3000 Mann machen wolle. Id. Partit. 7. *Numquid nam de oratore ipso restat.*

** 6. D. Veteres etiam præponebant: quod postea remansit apud poetas. Virg. IV Georg. *Nam quis te juvenem confidentissime nostras jussit adire domos?* pro *quisnam*. Terent. *Nam quæ est hæc anus?* pro *quænam*. Ita enim rectius exponemus, Servii ad Virg. auctoritate nixi, quam per *autem*, quod Goclenius facit p. 161. observ. Simili anastrophe encliticam *ne* præposuit Plautus Pseud. *Ne illi audeant hoc facere?* pro *illine*. Weitz. pag. 107. ad Terent.

CAPUT CXXII.

De adverbio NE.

* 1. *Ne* pro *nedum*.

Livius III c. *Novam compertamque eam potestatem eripuere patribus nostris, ne nunc dulcedine semel capti ferant desiderium.* Vid. plura alia exempla apud Schottum Observat. histor. III c. 26 p. 161.

2. *Ne* cum *vereor*, *timeo*, *metuo*.

Vereor ne est *nolim*, *sed metuo.* † Cic. II Acad.

† *Ne* post verba timendi & similia ponitur pro

Acad. 36. *Vereor, ne subarroganter facias, si dixeris tuam disciplinam.* Id. XIV ep. Att. 18. *Vereor, ne nihil habuerit.*

Terent. Andr. I sc. 4. *Tum autem hoc timet, ne deseras se.* Cic.

Cic. pro Milon 21. *Milo metuebat scilicet, ne a servis indicaretur.* Befürchtete sich, er möchte von den Knechten angegeben werden.

* 3. *Ne cum torqueor, solicitus sum, pavor est.* Periculum est. Diffidere, dubium habere.

Balb. Cic. IX ep. Att. 16. *Quomodo me nunc putas torqueri, postquam rursus in spem pacis veni, ne qua res compositionem eorum impediat.*

Cic. pro Mur. 41. *Mater cruciatur & solicita est, ne filium paulo post spoliatum omni dignitate conspiciat.* Livius XLII, 60. *Apud Romanos non mœstitia tantum ex male gesta re, sed pavor etiam erat, ne extemplo castra hostis aggrederetur.* Liv. XXV c. 42. Plaut. Pseud. , 3, 55. Cic. XV ep. 1. Id. pro Sull. c. 13. Nepos Alcib. c. 8. Tacitus Hist. II c. 23. Sal-

annon. Ita ratio apparet, cur affirmare putetur. Vidit hoc etiam Perizonius ad Sanctii Minerv. p. m. 818.

Salluſt. lib. II hiſtor. Vid. Perizonii notas ad Sanctii Minerv. p. 814.

* 4. *Vide-ne. Conſidera-ne.*

Cic. IV ep. 9. *Si magni fuit animi non eſſe ſupplicem victori: vide, ne ſuperbi ſit, aſpernari ejusdem liberalitatem.* Cæl. X ep. Att. 11. *Vide, ne dum pudet te parum optimatem eſſe, parum diligenter quod optimum ſit, eligas.* Id. IV Acad. 19. Id. IV Acad. 20.

Cic. XV ep. 14. *Conſidera, ne in alieniſſimum tempus cadat adventus tuus.*

5. *Non vereor-ne, Non metuo-ne.* * *Non timeo-ne.*

Non vereor, ne hoc eſt, *nolim, ſed non timeo.* Cic. II ep. 7. *Non vereor, ne quid temere, ne quid ſtulte facias.*

Cic. IV Acad. *Itaque non metuit, ne confundere omnia videatur.*

Cic. pro Mil. 29. *Non timeo, judices, ne odio inimicitiarum mearum inflammatus libentius hæc in illum evomere videar.*

6. *Vereor, ne non. Timeo, ne non.* * *Videre-ne non.*

Vereor, ne non idem eſt, quod *vereor ut*, id eſt *velim, ſed timeo.* Cic. VII ep. Att. 12. *Vereor, ne exercitum firmum habere non poſſis.* * Id. pro Roſc. Am. 43. I Catil. 2. II ep. Att. 19.

Cic.

Cic. IX ep. Att. 4. *Timeo, ne non impetrem.*

Cic. VIII ep. Att. 19. *Diligentius nobis est videndum, ne distracti pares adversario esse non possimus.* Id. XII ep. Att. 19. *Ibi ad me venire, ut ostendis, vide, ne non sit facile.* Id. Tusc. II c. 18.

7. *Non vereor, ne non.* * *Non timeo, ne non. Non metuo, ne non.*

Non vereor, ne non est *velim, sed non timeo.* Cic II ep. 1. *Non vereor, ne non scribendo te expleam.* Das ist mein geringster Kummer, daß ich dir nicht gnug schreiben solte. Id. VI Verr. 38. *Non vereor, ne hoc officium meum P. Servilio judici non probem.* Ich sorge davor gar nicht, daß Servilius nicht mit diesem Dienst zufrieden seyn solte.

Cic. VII Verr. 67. *Cum loquar apud juris autores, timere non debeo, ne non unus iste civis Romanus illa cruce dignus, cæteri omnes simili periculo indignissimi judicentur.*

* * Etsi Grammatici jubent, post verba timendi *ut* negative exponere, *ne* affirmative exponere: observatum est tamen viris eruditis, idem effici cum negatione ac sine ea. Vall. III. Eleg. 27. Budæ. annot. prior. in ff. l. in eo jure de ritu nupt. Alciat. ad l. duobus Digest. de verb. sign. Nimirum quod in ipsis verbis occulta quædam vis sit negandi. Idem igitur esse: *timeo ne moriatur*, &, *timeo,*

timeo, ut moriatur. Qua ratione positum esset *ne* pro *ut*: quod alibi quoque fieri Victorius Castig. in Cicer. p. 199 docet. Sic Ovidius I. de Pont. Eleg. 1. *ne non* posuit pro *ut non*. *Ne non peccarim, mors quoque non faciet.* Est enim hoc non infrequens poëtis, ut duplici negatione utantur vice unius. Vid, Scal. ad Propert. p. 184. & ad Tibull. p. 222, 230, 266. Porro tale est exemplum Ciceronis XII epist. 19. *Non enim dubitabam, quin eas* (literas meas) *libenter lecturus esses: verebar, ne redderentur.* Perinde enim est, ac si scripsisset, *ut redderentur.* Vid. ibid. Amerp. Tale & Camerarius observavit Comm. in I. Tusc. p. 113. illud pro Planc. *Sed quam tempestatem nos vobiscum non tulissemus, metuit, ut eam ipse non posset opibus suis sustinere.* Fac *ne non posset*, idem dixeris. Cui similem locum Cæsaris lib. V de B. Gall. producit Stevvechius p. 476. *Veritus, ut hostium impetum sustinere non posset.* Et Ciceronis aliutm: *Vereor, ne satis diligenter in senatu actum sit de meis literis.* Hæc cum ita sint, usus tamen frequentior Grammaticorum regulam confirmat. Quæ & Stevvechium movisse ratio videtur, ut locos istos de menda haberet suspectos. Vid. infra in *Ut*. * Add. Sanctii Minervam & notas Perizonii p. m. 811 seqq.

8. *Ne* pro *ut non*.

Ne pro *ut non* usitatius est, quam ut exemplis illustrandum videatur. Satis est admonere, pro *ut non* usurpandum esse *Ne*. * Celsus IV c. 4. de difficult. spirand. *Cum accessit*

id quoque, ne nisi recta cervice spiritus trahatur, ὀρθόπνοια *appellatur.*

* 9. *Ne - idcirco*, vel *ideo*, vel *propter hoc.*

Cic. II Acad. 25. *Quod ne id facere posses, idcirco heri non necessario loco contra sensus tam multa dixeram.* Id pro Cluent. 46. *Ne nimium multi pœnam capitis subirent, idcirco illa sortitio comparata est.* Id. pro Flac. 9. *Ne corrumpi tabulæ facile possint, idcirco lex obsignatas in publico poni voluit.*

Livius XXVIII, c. 44. *Licinius ne a sacris absit pontifex maximus, ideo in sortem tam longinquæ provinciæ non venit.*

Columell. XII præf. *Ne genus humanum temporis longinquitate occideret, propter hoc mas cum fœmina est conjunctus.*

10. *Ut ne.*

Quo ne. i.e. ut ne. vid. inf. pag. 900.

Interdum præponitur *ut.* Cic. I off. 7. *Justitiæ primum munus est, ut ne cui quis noceat.* Lege *ut ne.*

** D. Hic *ne* valet *non* (ne quis putet conjunctionem esse) Linac. libr. 1 & 2. Goclen. p. 160 obs. ut infra. *Ne vivam; ne Dii siverint, ne nega*, & alias sæpe. Plaut. Trinum. *Nisi tu ne vis.* Weitz. pag. 178 ad Terent. Ennius: *utinam ne in nemore Pelio* &c. pro *utinam non.* Huc pertinent *funera ne funera.* Catull. nupt. Pel. vers. 83 & similia.

* 11. *Ut ne-neve. Ut neve-neve.*

Cic. de Amic. 21. *Omnium horum vitiorum*

una

una cautio est, ut ne nimis cito diligere incipiamus, neve indignos.

Cic. III Orat 43. *Collocationis est componere verba sic, ut neve asper eorum concursus, neve biulcus sit.* Id. I ep. 9. *Peto a te, ut id neve in hoc reo, neve in aliis requiras.* Id. I off. 39 Id. V ep. Att. ult.

* 12. *Ut-neu ne quidem.*

Cæsar VII B. G. 47, 5. *Matres familias passis manibus obtestabantur Romanos, ut sibi parcerent, neu, sicut Avarici fecissent, ne mulieribus quidem atque infantibus abstinerent.*

13. *Neve* & *Neu.*

Neve conflatum est ex *ne* & *ve* pro *vel.* Ex *neve* factum est *neu*, fuga postremæ literæ.

14. *Ne-neu. Ne-neve.*

Cæsar I B. Civ. 64, 3. *Centuriones adit atque obsecrat, ut per eos Cæsar certior fieret, ne labori suo, neu periculo parceret.* * Brut. ad Cic. ep. 16. Livius III c. 16. Terent. Andr. I sc. 5.

Cic. I ep. Qu. f. 1. *Hoc te primum rogo, ne contrahas aut demittas animum, neve te obrui tanquam fluctus, sic magnitudine negotii sinas.* * Id. de Amic. 18 Id. III ep. 15. Cic. ep. ad Brut. 4. & XVI ep. 8.

*15. *Ne - neu - neu. Ne-neve-neve.*

Cæsar II B. C. 28, 2. *Quintilius circumire aciem Curionis atque obsecrare milites cœpit, ne primi sacramenti memoriam deponerent; neu contra eos arma ferrent, qui eadem essent usi fortuna; neu pro iis pugnarent, a quibus in contumeliam perfugæ appellarentur.* Cat. R. R. 37. *Omnino caveto ne quam materiam doles, neu cædas, neu tangas.* Livius libr. XXXIX, 18. extr.

Cat. R. R. 38. *Ignem caveto ne intermittas, quin semper siet, neve noctu neve ullo tempore intermittatur, caveto.*

16. *Neu-neu. Neve-neve.*

Salluſt. Catil. *Neu quis postea ad Senatum referat, neu cum populo agat.* * Cæsar VII B. G. 14, 9.

Cic. III Orat. 43. *Collocationis est componere & struere verba sic, ut neve asper eorum concursus, neve biulcus sit.* Id. I ep. 9. *Peto a te, ut id a me neve in hoc reo, neve in aliis requiras.*

17. *Ne multa. Ne multis.*† *Ne plura.* Mit einem Worte, kurtz von der Sache zu kommen.

Ne

† *Ne multis*, subintellige *vos* vel *te morer.* Arbiter c. 76. *Ne multis vos morer, quinque naves ædificavi.*

Ne multa, ne multis sunt brevitatis notæ in narrationibus. Cic. V Verr. 25. *Ne multa, judices; his contumeliis scitote Q. Lollium coactum ad Apronii leges conditionesque venisse.* Id. pro Cluent. 64. *Ne multa: perquiritur a coactoribus, invenitur ea serrula ad Stratonem pervenisse.* *add. VI ep. Att. 9. Id. X ep. Att. 13.

Cic. pro Cluent. 16. *Ne multis, Diogenes emitur.*

* Cic. XIII ep. 1. *Sed ne plura (dicendum enim aliquando est) Pomponium Atticum sic amo, ut alterum fratrem.*

18. *Ne* prohibentis.

Ne, cum prohibentis est, conjunctivo & imperativo modo adjungi solet. Plaut. Milit. *Ne me moneas: memini ego officium meum.* †

*Cic. II ep. Att. 5. Livius XLI, 24. Cic. II offic. 20. Ep. ad Brut. 16.

Plaut. IV, Pers. sc. 4. *Ne doce.* Terent. Andr. II sc. 3. *Ne nega.* Cic. II Leg. 9. *Præter Ideæ matris famulos, eosque justis diebus,*

† Falso Grammaticos docere, *ne* prohibentis tantum cum secunda persona conjungi, exempla a nobis subjuncta ostendent, quæ in suis quodque locis vide.

bus, ne quis stipem cogito. Es soll niemand von iemand einiges Geld fodern, als.

Admonitio.

Cicero libentius usurpat *Noli* & *cave*. Cic. VI ep. Att. 1. *Noli putare, me quicquam maluisse, quam ut mandatis tuis satisfacerem.* Id. pro Flacc. 42 *Nolite existimare, eos non expectare hujus exitum judicii,* * add. Id. XII ep. Att. 22.

Cic. X ep. 12. *Cave putes, ullas literas unquam gratiores, quam tuas esse in Senatu recitatas.* Id IX ep. 24. *Cave, si me amas, existimes, me &c.* * add V ep. Att. 21. & ep. ad Brut. 15. & III ep. Qu. fr. 9.

** Observa simul ellipsin in his formulis conjunctionis *ne*, post verbum *cave*. Sic Id. XVI ep. 11. *Cave festines*, pro cave, ne festines. Linac. libr. 6. Sylv. III prog. 13. Dürrius hic imprudenter verba *censeo, curo, suadeo*, &c. adjecit, post quæ tantum *ut* subauditur, non etiam *ne*.

* 19. *Ne. Ne-certe* concedentis.

Cic. in Orat. 29. *Nemo is, inquies, unquam fuit. Ne fuerit. Ego enim quid desiderem, non quid viderim, disputo.* Laßt es seyn, daß keiner iemahls so gewesen sey.

Livius XXXI, 7. *Ne æquaveritis Annibali Philippum, ne Carthaginiensibus Macedonas; Pyrrho certe æquabitis.*

20 *Ne vivam, ne sim salvus*, jurantis.

Cic. VII ep. 24. *Sed ne vivam, si tibi con-*

ce-

cedo, ut ejus rei tu cupidior sis, quam ego sum. So wahr ich lebe, so bin ich viel begieriger darnach/ als du. Id. IV ep. Att. 15. *Quid poteris, inquies, pro iis dicere? ne vivam, si scio.* *Id. XII ep. Att. 3.

* Id. XVI ep. Att. 13. *Ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio.*

21. *Ne* supplicantis, aut detestantis.

* Curt. IV c. 11. *Precor, ne quis Asiæ rex sit, quam iste tam justus hostis.*

Curt. V. *Ne Dii siverint, ut hoc decus mei capitis aut demere mihi quisquam aut condonare possit.* Id. *Ne Dii siverint, inquit, ut Alexandri fortuna tanti regni fastigium in istos humeros ruat, homines certe non ferent.* Da sey GOtt vor/ behüte GOtt / GOtt bewahre uns in allen Gnaden davor/ daß. * Livius IV, 2. Id. XXVIII, 28.

22. *Ne dicam.*

Ne dicam est correctio, antequam dicatur. Cic. I Nat. D. 21. *Moleste ferebam, tantum ingenium in tam leves, ne dicam ineptas, sententias incidisse.* Daß ich nicht gar sage ungereimte. Id. XII ep. ult. *Tu tibi, fac, ut persuadeas, non esse me tam imbecillo animo, ne dicam inhumano, ut a te vinci possim officiis.* * add. IX ep. 16, & XII Philipp. 4. & V fin. 8.

23. *Nedum.*

Nedum plerumque ſubjicitur, & ſervit parti deteriori. Cic. pro Cluent. 35. *Viri clariſſimi optimis temporibus non potuerunt vim tribunitiam ſuſtinere, nedum his temporibus.* Id. IV ep. Att. *Quæ tantum habent myſteriorum, ut ea ne librariis quidem committamus, nedum cuilibet.* Daß wir es nicht einmahl unſern Bücher-ſchreibern vertrauen, geſchweige ſonſt jemanden. Id. pro Planc. 37. *Ego vero ne immortalitatem quidem accipiendam putarem, nedum emori cum pernicie reipublicæ vellem.* Id. II Agr. 35. *Homo privatus vix ſe continet, nedum iſti a Rullo conquiſiti coloni Capuæ non ſtatim conquiſituri ſin aliquid ſceleris & flagitii.* Id. pro Dom. 24. *Si Horatius Pulvillus hujusmodi dedicationi præfuiſſet, tamen in ſcelere religio non valeret; nedum valeat id, quod imperitus adoleſcens feciſſe dicatur.*

Admonitio.

Nedum ſubjici non ſolet, niſi cum antecedit negatio; quod ex appoſitis exemplis apparet. Nam cum affirmamus *non modo* aut *non ſolum* adhibetur. Cic. IV ep. 14. *Secundas etiam res noſtras, non modo adverſas pertimeſcebam.* Id XII ep. ult. *Vultus tuos mihi expreſſit omnes, non ſolum animum ac*

verba

verba pertulit. Nam illud ex VII ep. 29. *Erat enim multo domicilium hujus urbis aptius humanitati tuæ quam Peloponnesus, nedum Patræ*, tacitam videtur negationem continere.†

Nedum raro usurpatur in principio pro *non dicam*, aut *non modo*. Balbus ad Cic. IX ep.

† Sæpe etiam cum affirmatio præcessit, sequitur *nedum*, sed apud scriptores cadentis latinitatis. Livius VII c. 40. *Quintius, quem armorum etiam pro patria satietas teneret, nedum adversus patriam, ad colloquium processit.* Id. IX c. 18. *Referre in tanto rege piget superbam mutationem vestis & desideratas humi jacentium adulationes, etiam victis Macedonibus graves, nedum victoribus.* Id. X c. 23. *Velut ex composito ibi hostem habuere obvium, ubi & intrare, nedum vastare ipsi Samnitium agrum prohiberentur, & egredi inde in pacata Samnitem prohiberent.* Id. XXVI c. 26. *Consules acres & feroces creati sunt, qui vel in pace tranquilla bellum excitare possent, nedum in bello respirare civitatem sint passuri.* Id. XXVIII, 40. *Rebus, quam verbis assequi malui, ut qui aliorum judicio mihi comparatus erat, sua mox confessione me sibi præferret: nedum ego perfunctus honoribus certamina mihi atque æmulationes cum adolescente florentissimo proponam.* add. XLV, 29. Tacitus XIII, 15, 3. & 20, 5, & 38, 3. Id. XV, 59, 2.

ep. Att. 10. *Nedum hominum humilium, ut nos sumus, sed etiam amplissimorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate a plerisque probari solent.*

* 24. *Nedum* post *ægre* vel *vix*, vel *vixdum*.

Livius VI c. 7. *Aegre inermis tanta multitudo, nedum armata, sustineri potest.*

Livius XXXIV, 20. *Vix clamorem eorum, nedum impetum Suessetani tulere.* Id. XXXV, 43. *Vix ad Græciam nudam occupandam satis copiarum, nedum ad sustinendum Romanum bellum.*

Livius XXIV c. 4. *In Sicilia regnum ad Hieronymum nepotem Hieronis translatum, puerum vix dum libertatem, nedum dominationem modice laturum.*

* 25. *Nedum ut.*

Livius III, 14. extr. *Tribuni refecti in insequentem annum ne voce quidem incommoda, nedum ut ulla vis fieret, paulatim permulcendo tractandoque mansuefecerant plebem.*

26. *Ne quidem* pro *nec quidem*.

Ne quidem usurpatur pro *nec quidem*, cum negando aliquid augemus. Cic. ep. Att. *Ne si velim quidem, id facere possem.* Wann ich schon gerne wolte/ könnt ichs doch nicht thun. Id. III Catil. 10. *Ultus est hujus victoriæ crudelitatem*

tem postea Sylla, ne dici quidem opus est, quanta cum dimicatione civium. Id. VI ep. Att. 1. *Quam id rectum sit, tu judicabis: ne ad Catonem quidem provocabo.* Id. I Nat. D. 29. *Ne fando quidem auditum est, Crocodilum aut ibim aut felem violatum ab Aegyptio.* Id. pro Dejot. 13. *Dejotarus nunquam succumbet inimicis, ne fortunæ quidem.* Id. I off. 24. *Ii gloriæ jacturam ne minimam quidem facere vellent, ne republica quidem postulante.* Id pro Mil. 17. *Ergo illi ne causa quidem itineris, etiam causa manendi.* Id. III Verr. 60. *Non prætereundum est, ne id quidem.* Es darff auch dieses nicht einmahl übergangen werden.

Admonitio.

Ne cum *quidem* ita conjungitur, ut semper verbum aliquod interponatur.

** Guilielmus tamen Insulanus Menapius I, 34. Observ. bis reperit apud Ciceronem, inter *ne* & *quidem* nihil interesse. I de Nat. Deor. *Nam de vita beata nil repugno, quam tu in Deo ne quidem esse censes, nisi plane otio langueat.* Et V Philipp. *Non modo de fortunis & de bonis civium, sed ne quidem de utilitate sua cogitaverunt.* Semel etiam apud Livium libr. VIII Bell. Maced. *Undique obvius hostis Gallus erat, ut ne quidem fugam facilem aut tutam haberent.* * Adde Cic. II ep. Att. 16. Id. pro Cæcin. 13. Id. III Tuscul. 33.

38. *Ne quidem* cum *nedum*, vel *non modo*.

Cic.

Cic. IX ep. 26. *Me vero nihil istorum ne juvenem quidem movit unquam, nedum senem.* *Livius III c. 14. Colum. VIII, 17.

Cic. XIV ep. Att. 22. *Cui facile persuasi, mihi id, quod rogaret, ne licere quidem, non modo libere.* *Id. Parad. 2. Id. I Tusc. 38. Id. II Div. 55.

* 39. *Ne quidem- adeo* vel *adeo non* non imitanda sunt.

Tacit. III hist. 64. 4. *Ipse Vitellius ne prosperis quidem par, adeo ruentibus debilitatus.*

Tacitus III Ann. 34, 3. *Ea ne conjugum quidem penates, adeo socios nos onerant.* Id. VI, 15, 6. *Facto SCto, ne tecta quidem urbis, adeo publicum consilium nunquam adiit.*

* 41. *Ne quidem- nisi*, vel *præterquam*.

Cic. IX ep. 8. *Munus flagitare ne populus quidem solet, nisi concitatus.* Id. I off. 9. *Philosophos ne ad rempublicam quidem accessuros putat Plato, nisi coactos.* Id. pro Rosc. Am. 18. extr. Id. pro Font. 10. Tusc. III c. 33. & I Nat. D. 24. & de fat. c. 14.

Sueton. in Cæsare c. 36. *Ipse prosperrime semper, ac ne ancipiti quidem unquam fortuna, præterquam bis dimicavit.*

* 42. *Ne quidem- sed, sed etiam, etiam.*

Cic. IV ep. 9. *Is utitur consilio ne suorum quidem, sed suo.* Id. I Philipp. 7. Livius III, 10. *Tribuni coram in foro personabant, jam*

ne

ne virtute quidem premi libertatem populi Romani, sed arte eludi. add. Tacitus XV, 1.3. & 11, 4.

Cic. in Pison. 5. *Pro Aurelio tribunali ne connivente quidem te, quod ipsum esset scelus, sed etiam hilarioribus oculis, quam solitus eras, intuente, delectus servorum habebatur.*

Cic. pro Mil. 17. *Ergo illi ne causa quidem itineris, etiam causa manendi: Miloni nulla facultas manendi; exeundi non causa solum, sed etiam necessitas fuit.*

Cap. CXXIII.

De conjunctione NE enclitica.

Ne conjunctio enclitica tum interrogationi servit, tum dubitationi. Cic. II ep. 11. *Putaresne unquam accidere posse, ut mihi verba deessent?* Soltest du wohl meynen/ daß es möglich wäre/ daß es mir an Worten mangeln solte? Id. pro Dom. 19. *Tamen ne arbitraris id te posse obtinere?* Meynest du doch/ daß du es erhalten wollest? * Id. pro Rosc. Am. 11.

Cic. I Acad. 12. *Videamus, satisne ista sit justa defectio.* Ob dieser Abfall mit Fug und Recht geschehen sey. * Id. XII ep. Att. 24. & XII ep. Att. 18.

De Particula Nequicquam v. Heumann in Miscellan. Lipsiens. T. V. p. 181 sq.

2. *Ne-an. Ne-anne. Ne-an-an.*

Cic. II ep. 5. *Unum illud nescio, gratulerne*

ne tibi, an timeam. Ich weiß nicht/ ob ich dir Glück wünschen/ oder deinetwegen in Furchten stehen solle. *Id. III ep. Att. 15. Id. XII ep. Att. 21.

** S. D. Plaut. Rud. *Jure ne, anne injuria?*

Sæpe post *ne* encliticam subjicitur *an*. Cic. XVI ep. Att. 8. *Romamne venio? an hic maneo? an Arpinum?* Soll ich nach Rom kommen/ oder soll ich hier bleiben? oder soll ich nach Arpinum gehen? Id. XVI ep. Att. 10. *Tria sunt autem: maneam ne Arpini, an propius accedam, an veniam Romam.** Id. pro Rosc. Am. 41.

3. *Ne-an-an vero.*

Cic. pro Cluent. 34. *Quid? conferam Syllamne cum Innio? an hunc tribunum plebis cum Quintio? an vero tempus cum tempore?*

4. *Ne-ne* pro *ne-an poëtica sunt.*

Tibull. IV carm. 5. v. 20 *Quid refert, clamne palamne roget?* Ovid. XIII v. 921. Metam. *Monstrumne Deusne ille sit, ignorans admiratur.*

5. *Ne* omittitur.

** Interdum *ne* deest. Interdum simul & *an*. Cic I offic c. 9. *Vetant quicquam agere, quod dubites, æquum sit, an iniquum*, pro æquum ne. Talia sunt: *casu dicam, an consilio? imprudentiam appellem, an malitiam?* Terent. Heaut. IV sc. 1. *Prosit, obsit, nihil vident*, id est, prositne an obsit. Linac. libr.

libr. VI. Sylv. III Prog. 92. Goclen. 261. obſerv.

6. *Ne-annon. Ne-nec ne.*

Alias additur *annon* vel *nec ne*. Terent. Phorm. V ſc. 6. *Sed isne eſt, quem quæro, an non.* * Id. Hecyr. III ſc. 5. Celſus VII, 2. Cic. pro Roſc. Com. 4. *Quæro enim, potueritne Roſcius ex ſocietate partem ſuam quærere; nec ne.*

Animadverſio I.

(* - *Nec ne* ſæpe ponitur, etiamſi *ne*, quod antecedere debebat, omiſſum ſit.) Cic. II ep. 17. *Parthi tranſierint, necne, præter te video dubitare neminem.* * Id. I Nat. D. 14. *Ariſto dubitat omnino, Deus animans, nec ne ſit.* Id. V ep. Att. ult. Id. II ep. Att. 16. Id. I Leg. 21. Top. 15. extr. Id. I Verr. 4. Id. III Verr. 45. Nepos Eumen. 11. Cic. XII ep. Att. 30. & Terent. Heaut. I, 1.

Animadverſio II.

Necne ſæpe repetit verbum, quod antecedit. Cic. II Tuſc. 12. *Hoc doce, doleam, necne doleam, nihil intereſſe.* Id. I Divin. 39. *Fiat nec ne fiat, id quæritur.* Id. IV fin. 12. *Sæpe accidit, ut nihil intereſſe noſtra fateamur ſint illa, nec ne ſint.*

Cic. I Nat. D. 22. *Quæritur primum in ea quæſtione, quæ eſt de natura deorum, ſintne dii, necne ſint.*

Ani-

Animadversio III.

Annon etiam repetit nonnunquam id ipsum verbum, quod præcessit. Cic. pro Cæl. 21. *Hoc in crimine primum illud requiram, dixeritne Clodiæ, quam ad rem aurum tum sumeret, annon dixerit.*

** 7. *Ne* pro *an*.

Cornel. Nep. cap. 9. Dat. *Experiri voluit, verum falsumne sibi esset relatum.* Bœcl. * Livius V c. 28. *In increto erat, vicissent, victine essent.*

Admonitio I.

Cum antecedit *ne* enclitica, non subjicitur *aut*, sed *an*.

Admonitio II.

Ne rarissime in principio orationis poninitur. † Livius XL, 49. *Turrus quæsivit a Graccho, ne sibi liceret ac suis vivere? prætor victurum respondit.* Cic. XII ep. Att. 39. *Ne doleam? qui potest? ne jaceam? quis unquam minus,*

† *Ne* in exemplis subjectis, saltem plerisque, pro *annon* positum videtur. Quæ significatio manet in hisce exemplis: Cic. lib X epist. 21. *Sed vide, ne tua jam, mi Brute, culpa futura sit, si ego quicquam timeam.* Curtius VII c. 11. *Sed ne falleretur acies, dubitare cogebat varietas cœli.* Adde huc Perizonii notas ad Minerv. Sanctii pag. m. 818.

minus, dum tua me domus levabat? Calpurn. Eclog. V v. 37. *Circumspice, ne sit acuta forfice læsa cutis, teritum ne pastula virus texerit occato sub vulnere.*

Admonitio III.

Ne interrogantis eum locum occupat, ubi vis interrogationis maxime apparet. Cic. III off. 9. *Hæc est vis hujus annuli & hujus exempli, si nemo sciturus, nemo ne suspicaturus quidem sit, cum aliquid divitiarum, dominationis, libidinis causa feceris; si id diis hominibusque futurum sit semper ignotum, sisne facturus.*

*8. *Nonne.*

Nonne ponitur pro *annon.* Exemplis non opus est in re nota.

Admonitio IV.

Nonne cum sæpe repetendum est, *ne* in posterioribus incisis omittitur, *non* solum ponitur. Cic. I Catil. 11. *Nonne hunc in vincula duci, non ad mortem rapi, non summo supplicio mactari imperabis?* Cæsar II B. C. 32, 8. *Nonne extremam pati fortunam paratos projecit ille? non sibi, clam vobis, salutem fuga petivit? non, proditi per illum, Cæsaris beneficio estis conservati.* Id. in Pison. 31. *Nonne ad te Lentulus, non Sanga, non Torquatus, non Lucullus venit?* Id. V Tusc. 27. *Quid*

bestiæ? nonne frigus, non famen, non montivagos atque silvestres cursus lustrationesque patiuntur? nonne pro suo partu ita depugnant, ut vulnera excipiant. Cic. in Verr. VII c. 58.

CAPUT CXXIV.

De conjunctione NEC & NEQUE. Et adverbiis NEQUAQUAM & NEUTIQUAM.

*I. *Nec* pro *& non.*

Nec ferme est *& non*. Cic. III ep. Att. 17. *De Quinto fratre nuncii nobis tristes nec varii venerant ex ante diem Nonarum Jun. usque ad pridie Cal. Sept.* Cic. Brut. c. 76. Colum. II c. 11. Id. V, 7.

* 2. *Nec* pro *sed non, tamen non.*

Cic. IX ep. 2. *Conscripsi epistolam noctu, nec ille ad me rediit.* Aber er ist nicht wieder zu mir gekommen. Id. II Orat. 68. *Opimius, qui adolescentulus male audisset, festivo homini Egilio, qui videretur esse mollior, nec esset, dixit: Quid tu Egilia mea?* Nepos Agesil. c. 1. Livius IV, 30. Id. VIII c. 4.

3. *Nec* pro *Non*

Nec sæpe usurpatur pro *non*. Cic. pro Quint. 4. *Quo mortuo, nec ita multo post in Galliam profectus est Quintius.* Nicht allzulang her.

hernach. Id. I Nat. D. 3. *Desertæ & jampridem relictæ disciplinæ nec opinatum patrocinium a nobis est susceptum.* Unversehener Schutz. Id. XIII ep. 19. *Admirabar te ei nec opinanti voluntatem tuam tantam per literas detulisse.* Da er nicht daran gedacht. *add. pro Mil. 14.

4. *Nec* pro *non tamen.*

Columell. XII c. 54. *Postea in quadratam cistam vimineam, quæ neque spisse, solide tamen & crassis viminibus contexta sit, rapa componito.*

*5. *Nec quidem. Neque ne quidem.*

Cic. Parad. IV c. 1. *Sapiens nec civitate quidem pelli potest.* Id. de Rep. VI c. 8. *Quod si principium nunquam oritur, nec occidit quidem unquam.* Id. VI ep. 6. *Te confirmandum puto, nec his quidem verbis, quibus te consoler, ut afflictum, sed ut eum, de cujus incolumitate non dubitem.* Id. III ep. 8. *Hoc totum nihil esse, possum intelligere: sed cum sit nihil, nec quid dicatur quidem intelligo.*

Cic. I ep. 8. *Neque, ut ego arbitror, errarent ne adversarii quidem ejus, si pugnare desisterent.* Livius XXIX cap. 12. *Facile impetratum, neque enim ne ipsius quidem regis abhorrebat animus.* Id. XXX c. 30. *Optimum fuerat vos Italiæ, nos Africæ imperio contentos esse: neque enim ne vobis quidem Si-*

 cilia

cilia ac Sardinia satis digna pretia sunt pro tot classibus.

* 6. *Neque &* pro *nec.*

Celsus procem. libr. 1. *Neque Hercules istud & antiqui medici nescierunt, sed his contenti non fuerunt.*

7. *Nec-nec. Neque-neque.*

Nec & *neque* sæpe iterantur, etiamsi antecedat negatio. Cic. de Amic. c. 2. *Nec enim melior vir fuit Africano quisquam, nec clarior.*

Id. VIII ep. 8. *Hic nunc neque absolutus neque damnatus Servilius de repetundis saucius Pylio tradetur.*

Id. I off. 2. *Nulla vitæ pars neque publicis, neque privatis, neque forensibus, neque domesticis in rebus, neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas, vacare officio potest.* Id. V ep. 17. *Nullo loco deero, neque ad consolandum, neque ad levandum fortunam tuam.* Id. IX ep. Att. 14. *Non medius fidius præ lacrymis possum reliqua nec cogitare, nec scribere.*

* 8. *Neque- neque vero. Nec- nec vero. Neque- nec vero.*

Cic. pro Muren. 35. *Neque Lacedæmonii autores istius vitæ atque orationis, qui quotidianis epulis in robore incumbunt: neque vero Cretes, quorum nemo gustavit unquam cubans.* Id. pro Sest. 16. *Neque huic vestro tanto*

to studio audiendi, neque vero huic tantæ multitudini, quanta mea memoria nunquam ullo in judicio fuerit, deero.

Cic. V. Tusc. 33. *Secundum genus cupiditatum nec ad potiendum difficile censet Epicurus, nec vero ad carendum.* Id. ep. Brut. 10. *Nec in senatu sceleratissimorum consiliorum fontes aperire dubitavi, nec vero ulla in re memini senatum meliorem.*

Cic. pro Cæl. 30. *Cælio neque proprium quæstionis crimen objicitur; nec vero aliquid ejusmodi, quod sit a lege sejunctum.* Id. I invent. c. 3.

9. *Neque-nec. Nec-neque.*

Interdum *neque* cum *nec* copulatur. Cic. XV ep. 1. *Reges neque opibus satis firmi, nec voluntate sunt.* Id. III ep. 5. *Neque enim obscuris personis, nec parvis in causis res agetur.* * add. Id. II ep. Att. 20. & III ep. Att. 20. extr.

Cic. II ep. Att. 19. *Nec quid faciam, scio; neque tantum est in re, quantus est sermo.* Id. X ep. Att. 15. Id. epist. Brut. 16. add. Livius LXIII. 9.

10. *Nec-&. Neque-&.*

Alias *nec* & *neque* cum *Et* junguntur. Cic. X ep. 1. *Furnium nostrum tantum a te fieri, nec miror & gaudeo.* Id. IV ep. 6. *Hoc tempus totum ad unius voluntatem est accommodandum, & prudentis, & liberalis, & ut perspexisse videor,*

nec a me alieni, & tibi amicissimi. *Id. II off. 12, & III off. 14.

Cic. I Orat. 39. *Homo neque meo judicio stultus, & suo valde prudens.* *Id. XII ep. 27. XII ep. 29. Id. pro leg. Man. c. 1.

* 11. *Neque - & tamen.*

Celsus VI c. 6. de Trygod. *Vinum bibere lene oportet, subausterum, modice vetus, neque effuse neque timide, ut neque cruditas ex eo, & tamen somnus fiat.*

* 12. *Nec-ac. Neque - ac minus* non sunt bonæ notæ.

Tacitus Agricol. 10, 8. *Naturam oceani atque æstus neque quærere hujus operis est, ac multi retulere.* Sueton. in Vespas. c. 12. *Mediocritatem pristinam neque dissimulavit unquam Vespasianus, ac frequenter etiam præ se tulit.*

Columell. II c. 11. princ. *Cætera neque enumerare, ac minus serere dignamur.*

*13. *Neque- & non* pro *nec.*

Cic. III off. 1. *Africanus neque cessabat unquam, & interdum colloquio alterius non egebat.*

* 14. *Nec* vel *neque-que. Neque-neque-que.*

Cic. de Amic. c27. *Sed nec illa extincta sunt, aluntur que potius & augentur cogitatione & memoria.* Cic. II divin. 43. *Hi nec tacti-*

totidem annos vixerunt, anno enim Procli vita brevior fuit, multumque is fratri rerum gestarum gloria præstitit. Id. II Catil. 13. Cæsar B. C. III c. 74 f. 3.

Cæsar B. G. V c. 2. f. 5. *Treviri neque ad concilia veniebant, neque imperio parebant, Germanosque transrhenanos sollicitare dicebantur.* Cicer. I ep. 9 f. 59.

* 15. *Neque-neque non.*

Varro R. R. procem. *His diis propitiis neque rubigo frumenta atque arbores corrumpit, neque non tempestive florent.* Id. II R. R. c. 2. Id. III R. R. c. 16. Cic. III ep. 12. *Neque tristius dicere quicquam debeo de ea re, quam tu ipse optimis ominibus prosequeris: neque non me tamen mordet aliquid.* Id. X ep. Att. 11. *Neque id, quod esset, perscripsisti, neque non tamen quale esset, quod cogitares, aperuisti.*

16. *Nec-sed. Neque sed.*

Alias *sed* adsumunt. Cic. IX ep. 24. *Nec id ad voluptatem refero, sed ad communitatem vitæ atque victus.* * add. Id. VI ep. Attic. 2. & X ep. Att. 4.

Cic. I ep. 9. *Cum tu Hispaniam citeriorem cum imperio teneres, neque respublica consules haberet, sed mercatores provinciarum; jecit quidam casus caput meum in me-*

 diam

diam contentionem civilem. *adde eund. II Catil. 13.

* 17. *Nec-sed potius*, vel *sed tantum. Neque-præterquam.*

Cic. de fat. c. 2. *Non ego studia oratoria deserui; nec ea, quæ nunc tracto, minuunt, sed augent potius illam facultatem.* Cic. de fat. c. 15. *Neque hæc scribunt vituperantes, sed potius ad laudem.*

Cic. VI Verr. 56. *In hastis istis neque manu factum quicquam, neque pulcritudo erat ulla; sed tantum magnitudo incredibilis.*

Plinius XVII c. 4. *Sed neque illa terra, quæ laudatur, diu præterquam salici, utilis sentitur.*

* 18. *Nec si-idcirco. Nec si-propterea. Nec si-ideo. Nec si-eam ob causam.*

Cic. I Orat. c. 26. *Neque enim si multitudo litium, si varietas causarum, si hæc turba & barbaria forensis dat locum vel vitiosissimis oratoribus, idcirco nos hoc, quod quærimus, omittemus.* Id. II Orat. 9. Varro L. L. IX c. 3. Cic. III Nat. D. 28. *Nec si is, qui accepit, bene utitur, idcirco is, qui dedit, amice dedit.* Id. VIII ep. Att. 15. Id. II Offic. 22.

Cic. Brut. c. 20. *Nec vero si quid est unum in-*

inter eos simile, propterea caterarum dissimilitudo intelligi non potest.

Cic. Brut. c. 74. *Nec si hoc Crassus non committit, ideo non multi & saepe committunt.* Varro I R. R. 18. Tacitus XIII, 21,4.

Cic. I de Orat. 50. *Nec, si P. Crassus idem fuit eloquens & juris peritus, ob eam causam inest in facultate dicendi juris civilis scientia.*

* 19. ~~Neque~~ Nec *si - confestim*, vel *protinus.*

Columell. libr. I praefat. *Nec si vel illa praestantis ingenii vis, vel inclutarum artium defecerit instrumentum, confestim debemus ad otium & inertiam devolvi: sed quod sapienter speravimus, perseveranter consectari.*

Celsus I praefat. *Neque enim si quis non omnia tenet, quae rationalis alius probat, protinus alio novo nomine artis indiget.*

*20. *Nec - tamen. Neque-attamen. Neque-sed tamen.*

Columell. III c. 1. *Optimum est solum nec densum nimis, nec resolutum, soluto tamen propius: nec exile, nec laetissimum, proximum tamen uberi: nec campestre, nec praeceps, simile tamen edito campo: nec siccum nec uliginosum, modice tamen roscidum.* Colum. III c. 5. Palladius II c. 13. princ.

Livius III c. 56. *Nec in tribunitio auxilio Appius, nec in judicio populi ullam spem habebat: attamen & tribunos appellavit, &, nullo morante, arreptus a viatore,* provoco, *inquit.*

Cic. VII ep. Att. 1. *Nec scribit, quid ille sententiæ dixerit, sed tamen supplicationem eum mihi non decrevisse.*

** 21. *Nec-aut. Neque-aut.*

S. Virg. IV Aeneid. Nec *tantos mente furores concipit, aut graviora timet.* * Suet. Claud. c. 46.

Cic. II ep. ult. Neque *unde, neque quo die datæ essent literæ, aut quo tempore te expectarem, significabant.* * Tacitus Ann. III c. 54. Plin. XXII c. 24.

22. *Nec dum. Neque dum.*

Nec dum & *neque dum* est, quod insulse dicitur & *nondum.* Cic. VI ep. Att. 1. *Cassius ineptas literas misit: nec dum Bibuli erant allatæ.* * Id. VI ep. Att. 3. Id. III Tusc. 28.

Cic. XIV ep. Att. 10. *Ille quid agat, si scis, neque dum Roma es profectus; scribas ad me velim.*

23. *Nec enim. Neque enim.*

Nec enim & *neque enim* usurpantur eleganter pro *non enim.* Cic. de Amic. 16. *Nec enim illa prima sententia vera est.* * Id. I Catil. 6. Paradox. III c. 1.

Cic.

Cic. V Verr. *Neque enim hoc possum negare.* Id. de Amic. 13. *Neque enim sunt isti audiendi, qui* &c. Exempla plura ubivis obvia.

* 24. *Neque etiam.*

Varro III R. R. 16. *Appium nulla assidet in loco eo, qui male oleat, neque etiam in eo, qui bona olet unguenta.* Id. I R. R. c. 65. Cic. IV. ep. Att. 1.

* 25. *Nec tamen. Neque tamen.*

Cic. III off. c. 10. *Nec tamen nostræ nobis utilitates omittendæ sunt, aliisque tradendæ.* Id. III N. D. 33. *Et prædones multi sæpe pœnas dant, nec tamen possumus dicere, non plures captivos acerbe, quam prædones necatos.* Columell. VII c. 5. Id. VII c. 6.

Cic. V ep. 12. *Neque tamen hæc cum scribebam, eram nescius, quantis oneribus premerere susceptarum rerum.* Et mox: *Neque tamen ignoro, quam impudenter faciam, qui tantum ibi oneris imponam.* Id. VII ep. 1. Celsus VI c. 6. Cic. I Catil. 6.

26. *Nec vero. Neque vero.*

Nec vero & *neque vero* interdum gravius negat. *Cic. V ep. Att. 3. *Eodem die Philotimo dederam ad te literas, nec vero nunc erat sane, quod scriberem.* Idem VII ep. Att. 13. *Nec vero nunc, quid cogitet, scio.* Id. I off. 8. I off. 28.

Cic. I Philipp. 4. *Neque vero illum similiter, atque ipse eram, commotum esse vidi*, ich habe aber gesehen/ daß er nicht so bestürtzt war, als ich. Id. I Orat. 8. *Neque vero mihi quicquam præstabilius videtur, quam posse dicendo tenere hominum cœtus.* * add. II ep. 6. & I de Orat. c. 1.

27. *Nec vero. Neque vero* anteoccupationi servit.

Sæpe serviunt anteoccupationi. Cic. II Philipp. c. 8. *Nec vero tibi de versibus respondebo.* * Id. ep. Brut. 12. II Orat. c. 3.

Cic. I Orat. c. 51. *Neque vero istis tragœdiis tuis, quibus uti philosophi maxime solent, Crasse, perturbor.* Id. ib. c. 53. *Neque vero hoc solum dixit, sed ipse & sensit & fecit.* add. Id. pro Milon. c. 8.

* 28. *Nec vero neque - neque.*

Cic. II Philipp. c. 8. *Nec vero te unquam neque vigilantem neque in somnis credo mente posse consistere.*

* 29. *Neque autem. Nec autem* rarius Ciceroni.

Cic. V ep. 12. *Neque autem ego sum ita demens, ut me sempiternæ gloriæ per eum commendari velim, qui non ipse quoque in me commendando propriam ingenii gloriam consequatur.* Celsus II c. 17. *Neque terrere au-*

autem ea res, si tempestiva est, debet. Id. VII c. 9. Id. III c. 23.

Quintil. IV c. 1. *Nec argumentis autem, nec locis, nec narrationi similis esse in proœmio debet oratio.*

* 30. *Nec minus* pro *&*, vel *item.*

Columell. III c. 3. *Ea res, si omissa sit, plurimas operas, nec minus arcam patrisfamilias semper exhaurit.* Id. III, c. 7. *Proposuimus docere vineas ejusmodi conserere, quæ nec minus uberes fructus prædictis generibus afferant, & sint pretiosi saporis.* Id. IV c. 5. Id. VII c. 6. *Ea sunt arbutus, atque alaternus, cytisusque agrestis, nec minus ilignei querneique frutices.* Id. VII c. 12. *Pecuarius canis & ad rixam & ad pugnam, nec minus ad cursum comparatur.* Id. VIII c. ult. bis.

* 31. *Nec minus* pro *æque* absolute.

Nepos Dion. c. 6. *Heraclides Dioni principatum non concedens, factionem comparavit: neque enim minus valebat apud optimates.* Id. Miltiad. 2. *Neque minus in ea re prudentia, quam felicitate, adjutus est.* Id. Themist. 1 c. 4. *Neque minus in rebus gerendis promtus, quam excogitandis erat.* Id. in Alcib. 5. *Expugnaverunt complures urbes, in his Byzantium: neque minus multas*

con-

consilio ad amicitiam adjunxerunt. Eodem spectat.

* 32. *Nec minus* post comparativum & superlativum.

Cic. in Brut. c. 6. *Acutior Qu. Varius rebus inveniendis, nec minus verbis expeditus.* Columell. III c. 11. *Ipsa creta per se viti inimicissima est, nec minus jejunus sabulo.*

* 33. *Nec idcirco minus, nec eo minus, neque eo secius* pro *& nihilominus.*

Cic. II orat. c. 35. *Philosophi nulla dant præcepta dicendi, nec idcirco minus, quæcunque res proposita est, suscipiunt, de qua copiose loquantur.*

Sueton. Oth. c. 4. *Quoties Otho cœnam principem acciperet, aureos excubanti cohorti viritim dividebat: nec eo minus alium alia via militem demerebatur.* Id. in Vespas. c. 24.

Nep. Attic. c. 2. *Neque eo secius adolescentem Marium hostem indicatum juvit opibus suis.*

* 34. *Nec minus-quam* pro *tam-quam.*

Corn. Nep. Dion. c. 1. *Dion erat intimus Dionysio priori, neque minus propter mores, quam affinitatem.*

* 35. *Neque eo magis* pro *sed nihilominus non.*

Ne-

Nepos in Eumen. c. 4. *A Neoptolemo aliquot plagis Eumenes vulneratur: neque eo magis ex prælio excessit, sed acrius hostibus institit.* Id. in Pausan. 3. *Hinc se expedivit; neque eo magis carebat suspicione.* Id. in Att. 8. n. 6. *Bruto in Epiro Atticus absens trecenta millia H. S. jussit dari: neque eo magis potenti adulatus est Antonio, neque desperatos reliquit.*

* 36. *Neque magis* pro *non tam.*

Nepos in Miltiad. 2. *Erat inter eos dignitate regia. Neque id magis imperio, quam justitia, consecutus.*

** 36. *Nec non* pro *&.*

Nec non vulgo creberrime pro *&* usurpant, ac tantum non omnibus paginis inserciunt inconsiderate. Et postulat sane ratio, ut quemadmodum *nonnunquam* valet interdum; ita *nec non* valeat *et.* verum autores non sic temere videntur usurpasse. Si enim accuratius in eorum exempla inspiciamus; patebit particulam *non* potius dictioni alicui sequenti jungendam esse, quam præcedenti *nec.* Cic. pro Rosc. Am. c. 15. *Neque hæc tu non intelligis, sed quid coarguas non habes.* Si germanice velis exprimere, periphrasin adhibeas, necesse est. Nun bist du ja so alber nicht, daß du dieses nicht verstehen soltest/ aber. Varro II de re rust. cap. 11. *Neque non quædam nationes harum (caprarum) pellibus sunt vestitæ.* Hic *non vestitæ sunt* in sensu copulandum est. Apulejus libr. XI Metam. *Neque*

vo-

vocatus morari, nec non jussus festinare deberem. Quare duplicatis negationibus, cum verba ajentia non desint, aliquanto utemur parcius: cujus generis sunt & illa, *nemo non, nullus non, nihil non*: quæ ut orationi modice adspersa jucunditatis afferunt plurimum, sic crebrius repetita satietatem pariunt. Longol. libr. 2 ep. 2. ad Navag. Goclen. p. 163. observ.

* *Nec non* Cicero nunquam ponit pro *&*, nisi vel *nec* præcesserit, vel *nec* in principio periodorum constitutum fuerit. Prioris generis exempla supra allata sunt: † Posterioris jam subjiciam. Cic. pro Milon. c. 31. *Nec vero non eadem ira Deorum hanc ejus satellitibus injecit amentiam, ut sine imaginibus, sine cantu, sine ludis amburеretur Clodius.* Id. VI ep. 1. *Nec enim is, qui in te adhuc injustior fuit, non magna signa dedit animi erga te mitigati,* Id. II Divin. c. 32. *Nec vero non omni supplicio digni Claudius & Junius.* Id. IV Tusc. 2. *Nec vero illud non eruditorum temporum argumentum est, quod & deorum pulvinaribus, & epulis magistratuum fides præcinunt.* Idem II Orat. c. 85. *Neque tamen illa non ornant, habiti honores, decreta virtutis præmia.* Id. IV Catil. 2. *Neque meam mentem non domum sæpe revocat exanimata uxor, abjecta metu filia & parvulus filius.* add. Varro I R. R. c. 4.

* Sed alii, etiam optimi scriptores, præsertim Varro, *nec non* sæpe & ubivis pro *&* ponunt. Nepos Eumen. c. 1. *Tametsi Eumenes domestico summo genere erat, tamen Macedones eum sibi aliquando an-*

† Vide *Nec-nec non.*

anteponi indigne ferebant : neque tamen non patiebantur. Varro II R. R. c. 1. *Fere morborum causæ erunt, quod laborant propter æstus, aut propter frigora, nec non etiam propter nimium laborem, aut contra.* Id III R. R. 2. *Ibi vidi greges magnos anserum, gallinarum, columbarum, gruum, pavonum, nec non glirium, piscium, aprorum.* Id. III R. R. c. 7. *Parentes pullorum si sunt formosi, bono colore, integri, boni seminis, paria singula vulgo veneunt ducenis nummis, nec non eximia singulis millibus nummum.* Columell. VI c. 27. *Gregibus spatiosa & palustria, nec non montana pascua eligenda sunt.* add. Pallad Octobr. c. 11 extr. & Colum. III c. 2. Ovid. Trist. IV eleg. 10 & Metam. VII fab. 4.

* 37. *Nec non etiam. Nec non &* minus probantur.

Varro I R. R. præf. *Nec non etiam precor Lympham ac Bonum Eventum, quoniam sine aqua omnis arida ac misera agricultura.*

Columell. VIII c. 15. *Gratissima est & esca terrestris leguminis, panicum & milium, nec non & ordeum.* Plinius VII c. 53. *Nec non & proximo anno, dum consulari viro in aurem dicit eques Romanus.* Id. X c. 43, & XIII c. 22, & XV c. 22. Sueton. Vespas. c. 8. Plinius sæpissime *nec non &* utitur: sed ego nolim id imitari.

** 38. *Nec* & *neque* interdum dissolvenda sunt, si pervidere sensum velis. Terent. Phorm. *Neque eum æquum ait facere.* i. *& ait, eum non fa-*

 cere

cere æquum. Rivius p. 12. ad. Terent. Linac. libr. 2. Ovid. III de arte v. 77. *Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas, nec faciunt cervos cornua jacta senes.* Dissolve, & *cervos cornua jacta faciunt non senes* i. *juvenes.* Virgil. III Georg. de equo vetulo: *Abde domo, nec turpi ignosce senectæ*, id est, & *ignosce senectæ non turpi.* Schott. II observ. 24. & I Nod. Cic. 17.

II. *Nequaquam* & *Neutiquam.*

Nequaquam & *neutiquam* vehementius negant. Cic. I de fin. *Nequaquam ista amicitia est.* Durch aus nicht / keines weges. Id. I Nat. D. 1. *Multæ res in Philosophia nequaquam satis adhuc explicatæ sunt.*

Cic. IX ep. Att. 12. *Ei te socium neutiquam puto esse oportere.* Id. de Univ. *Indissolubiles vos quidem esse non potestis: neutiquam tamen dissolvemini.* Terent. Andr. II, 1. *Ego neutiquam officium esse liberi puto postulare id gratiæ apponi sibi.*

CAPUT CXXV.

De pronomine NEMO.

** I. *Nemo* pro *nullus* de personis.

Sylv. II prog. 31. Cicero III offic. c. 2. *Nemo pictor est inventus, qui Coæ Veneris eam partem, quam Appelles incoatam reliquit, absolveret*, pro nullus pictor. Id. I de Orat. 28. *Sæpe soleo audire Roscium, cum ita dicat, se adhuc reperire discipulum,*

quem

quem quidem probaret, potuiſſe neminem. Ad Herenn. IV cap. *Bene majores noſtri hoc comparaverunt, ut neminem regem, quem armis cepiſſent, vita privarent.* Senec. exc. controv. X. 5 & 6. *Nemo Olynthius, nemo fur.* Val. Max. V, 3. *Nemo vir.* Sic *nemo homo* pro *nullus homo*, ut exponit Goclenius I probl. gramm. 24. vel pro *nemo* ſimpliciter: nam hic Pleonaſmum agnoſcunt Linac. libr. 6. Popma II de uſu ant. loc. 10. Willich. ad Terent. p. 168. Satis autem docent exempla, ſi pro *nullus* velis *nemo* dicere, ſermonem non niſi de hominibus eſſe oportere. Dictus enim *nemo*, quaſi *ne homo.* Itaque cave dicas *nemo equus, nemo lapis, nemo dies* pro *nullus equus, lapis, dies.* Ad eos tamen, qui ſupra hominem vel ſunt vel eſſe finguntur, extendere nihil prohibet. Nam & Priſcianus lib. VI annotavit, non ſolum de hominibus efferri *nemo* : ex illo ſcil. Virgil. IX Aen. verſ. 60. *quod optanti divûm promittere nemo auderet.* Ac ſic Cicero locutus eſt I de nat. D. c. 43. *Epicurus beneficentia cum carere Deum vult, neminem Deo nec Deum nec hominem carum vult*, pro *nullum nec Deum nec hominem.*

** 2. *Nemo* pro *ullus.*

Contra *nemo* pro *ullus* ponitur in hac formula. Cic. IX ep. 14. *Contigit tibi, quod haud ſcio an nemini.* Linac. libr. 2. †

* 3. *Ne-*

† Sed quia *an* in hac formula a multis pro *annon* poni dicitur, nolim particulæ *nemo* novam ſignificationem aſſignare.

* 3. *Nemo* pro *nullius momenti.*

Cic. VII ep. Att. 3. *Me moverat nemo magis, quam is, quem tu neminem putas. Idem & initio fuerat, & nunc est egregius.*

* 4. *Nemo non.*

Cic. pro Planc. 9. *Nemo Arpinas non Plancio studuit, nemo Soranus, nemo Cassinas, nemo Aquinas.* Nepos Attic. 10. *Ut Antonius rediit in Italiam, nemo non in magno periculo Atticum futurum putarat.* Id. Att. c. 11. *Nemini non ibi perpetuo manendi potestas facta est.* Sueton. Tiber. c. 61.

* 5. *Nemo neque - neque. Nemo nec-nec.* &c.

Terent. Eunuch. I sc. 2. *Habeo hic neminem neque amicum neque cognatum.* Livius XXXVIII c. 50. *Nemo unquam neque melius, neque verius, laudatus est.* Cic. pro Rosc. Am. 8.

Cic. VIII ep. Att. 1. *Eorum nemo nec stultior est, quam Domitius, nec inconstantior, quam Ap. Claudius.*

Cic. II offic. 5. *Nemo neque dux bello, nec princeps domi magnas res & salutares sine hominum studiis gerere potuit.* Id. I Orat. 29. *Ego neminem nec motu corporis neque ipso habitu atque forma aptiorem, neque voce pleniorem mihi videor audisse.*

* 8. *Nemo aut-aut.*

Cæsar B. C. III, 61, 2. *Ante id tempus ne-*

mo aut miles aut eques a Cæſare ad Pompejum tranſierat. Id. III B. C. 74, 2. *Nemo aut tribuni aut centurionis imperium deſiderabat.*

* 9. *Nemo non-non* pro *nemo nec-nec.*

Livius III c. 11. *Nemo non lingua, non manu, promptior in civitate habebatur.*

* 10. *Nemo ne-quidem.*

Cic. III off. 9. *Nemo ne ſuſpicaturus quidem eſt.* Id. V ep. Att. 14. *Adventus noſter nemini, ne minimo quidem, ſumtui fuit* Id. II Philipp. 37. *Nemo jure conſultus, ne iſte quidem, qui tibi uni eſt jureconſultus ex iſta ſyngrapha deberi dicit pro iis rebus.* Livius III, 6.

* 11. *Nemo non modo-ſed ne quidem.*

Cic. I Orat. c. 1. *Nemo eloquentia, non modo ſine dicendi doctrina, ſed ne ſine omni quidem ſapientia, florere unquam & præſtare potuit.*

* 12. *Non nemo* pro *certus quidam.*

Cic. pro leg. Manil. c. 21. *Erat non nemo in ſenatu, qui diceret, non oportere mitti hominem privatum pro conſule.* Id. IV Catil. 5. *Video de iſtis, qui ſe populares haberi volunt, abeſſe non neminem, ne de capite videlicet civium Romanorum ſententiam ferat.* Id. IV Verr. 5. Id. pro Muren. 39.

 * 13. *Ne-*

* 13. *Nemo unus.*

Livius III c. 12. *Nemo unus est, cujus magis opera putem rempublicam restitutam.* Id. III c. 14. *Nemo unus inde præcipuum quicquam gloriæ domum invidiæve tulit.* Id. IX c. 16. *Haud dubie illa ætate, qua nulla virtutum feracior fuit, nemo unus erat vir, quo magis innixa res romana staret.* Cic. V Tusc 36. *Nemo de nobis unus excellat.* Tacitus I hist. 82. n. 2. Livius XXVIII, 35.

* 14. *Nemo alius*, sonst niemand.

Cic. XI ep. Att. 9. *Alium, cui illam commendem, habeo neminem.* Id. pro Syll. c. 26. *Cupiditatem eam si nemo alius habuit in consulatu petendo, cupidior judicatus est hic fuisse, quam cæteri.* Id. pro Mil. c. 17. *Neminem alium, nisi Patinam familiarissimum suum, rogavit.*

15. *Nemo-quin. Nemo-qui non.*

Nemo interdum cum *quin*, aut *qui non*, jungitur. Cic. VI ep. 4. Nemo *est, quin cogitet, quam si metuendus iratus victor armatus.* * add. Id. I ep. 4. & XVI ep. 4. edit. Lamb.

Cic. V Tusc. 22. *Adhuc neminem cognovi poëtam, qui sibi non optimus videretur.* * Id. XVI ep. 7. ed. Lamb. *Nemo nos amat, qui te*

te non diligat. add. pro Rosc. Am. c. 9. & ep. Brut. 14.

16. *Nemo-nisi.*

Alias cum *nisi.* Cic. X ep. 6. *Quorum nemo consularis habitus, nisi qui animo extitit in remp. consulari.* Id. de Amic. 26. *Assentatio nocere nemini potest, nisi ei, qui eam recipit eaque delectatur.* *add. Id. pro leg. Man. 13. & Paradox. VI, 1.

17. *Nemo præter. Nemo-præterquam* vel *extra.*

Nonnunquam cum *præter.* Cic. I ep. 5. *Amicum ex Consularibus tibi neminem esse video, præter Hortensium.* Id. I ep. Att. 1. *Sed hoc, præter me, nemini videtur.* *add. VII ep. 26. & Livius XLIII c. 8.

** S. D. Cic. XIV ep. Att. 1. *Affirmat in sermonem se post idus Martias, præterquam Lepidi, venisse neminis.* * Livius XXIII c. 8.

** S. D. Plaut. Amphitr. II sc. 2. *Mihi extra unum te mortalis nemo corpus contigit.* * Cic. pro Dom. 41.

* 18. *Nemo-sed.*

Livius XLI c. 24. *Nemo novæ societatis, aut novi fœderis, quo nos temere illigemus, conscribendi est autor: sed commercium tantum juris præbendi repetendique sit.*

Mm 4 *19. *Ne-*

*19. *Nemo de* vel *ex.*

Cic. I epist. Att. 1. *Nemo est ex iis, qui nunc petunt, qui si in nostrum annum reciderit, firmior candidatus fore videatur.* Id. XIII ep. 65. *Pluris ex omni nobilitate neminem facio.*

Cic. I Orat. c. 43. *C. Aculeo ita tenet jus civile, ut cum ab hoc discesseris, nemo de iis, qui peritissimi sunt, anteponatur.* Varro II R. R. c. 4. *Proavus ac superiores de Tremellius nemo appellatus est Scrofa.* †

CAPUT CXXVI.

De adverbio NEMPE.

Nempe in principio pro *certe.* ††

Nempe in principio est *certe* aut *scilicet.* Cic. in Brut. c. 3. *Nempe librum eum dicis, quo omnem rerum memoriam complexus est.* Nehmlich du meynst das Buch. Id. IV Verr. 61. *Nunc quod mihi abs te datur, id accipio, Siculos tibi*

† *Nemo* sæpe etiam cum genitivis jungitur. *Nemo est omnium, nemo nostrorum.* Sed *nemo inter* fortasse nusquam reperias.

†† Etiam in medio ponitur pro *certe.* Cic. IX ep. Att. 18. *Tu omnia consilia differebas in id tempus cum sciremus, quæ Brundusii acta essent. Scimus nempe; hæremus nihilominus.*

tibi esse inimicissimos Nempe, *ita dicis, propter decumas.* Id. Partit. c. 12. Nempe *igitur ea restant, quæ &c.* Id. pro Flac. 37. *Si Flacidius dat tantam pecuniam Flacco, nempe idcirco dat, ut rata sit emtio,* so giebt er sie um deßwillen/daß. Id. XII Philipp. II. *Sed effugi insidias: perrupi Apennium.* Nempe *in Antonii congressum colloquiumque veniendum est.* Es kan nicht anders seyn/ ich muß mit dem Antonio sprechen.

2. *Nempe* pro *nonne.* †

Interdum interrogat, atque usurpatur pro *nonne.* Plaut. Ruden. IV sc. 4. *Quid nunc vis tibi?* TR. *Nempe hic tuus est?* DAE *meus est.* Id. Menechm. V sc. 7. *Mea quidem hercle causa liber esto, atque ito, quo voles.* MES. *Nempe jubes?* MEN. *Jubeo hercle, si quid imperii est in te mihi.* Cic. V Tusc. 5. Nem*pe negas ad beate vivendum satis posse virtutem?* *A. prorsus nego.* *Plaut. Trinum. IV sc. 3. *Liberi quid agunt mei, quos reliqui hic filium*

† Equidem vix video, cur hic *nempe* exponamus per *nonne.* Exempla quidem hæc commodius explicantur per scilicet. Das ist doch so, daß dieser dir zugehöret? Befiehlst du es in rechtem Ernst? Ist das deine rechte Meynung / daß die Tugend zu einem glückseeligen Leben nicht genug sey? Du meynest doch alle beyde?

filium atque filiam? ST. *vivunt, valent.* CH. *Nempe uterque?* ST. *uterque.*

* 3. *Nempe* indignantis.

Curt. X c. 2 ſ. 25. *In Europam ire properatis, rege deſerto, quum pluribus veſtrum defuturum viaticum fuerit, ni æs alienum luiſſem, nempe in Aſiatica præda.*

4. *Nempe* approbantis.

Nonnunquam in reſponſione eſt approbantis. Plaut. Trinum. II ſc. 2. *Bene volo ego illi facere, ſi tu non nevis.* PH. *Nempe de tuo?* LV. *De meo.* Doch aus deinem Beutel. Id. Aſinar. I, ſc. 1. *Apud Archibulum ego ero argentarium.* LI. *Nempe in foro?* DE. *ibi.* Cic. III Philip. 6. *At avus hujus nobilis, Tuditanus: nempe ille, qui cum palla & cothurnis nummos populo de roſtris ſpargere ſolebat.* †

5. *Nempe* interrogationi ſubjectum, vim habet amplificandi.

Sæpe interrogationi ſubjicitur. Cic. X Philipp. 3. *Legiones abducis a Bruto. Quas? nempe eas, quas ille ab Antonii ſcelere avertit.* Id. pro Mil. 3. *In qua tandem urbe hæc homines ſtultiſſimi diſputant? nempe in ea, quæ primum judicium de capite vidit M. Horatii for-*

† Hæc exempla an cum propoſito Autoris omnia conſentiant, judicent lectores.

fortissimi viri. Id. I Philipp. 7. *Cneji Pompeji consulatus in quibus actis consistit? nempe in legibus.* Id. VII Verr. 69. *At quo tempore futurum est? nempe eo, cum &c.* Aber wenn wird das geschehen? gewißlich alsdann, wenn.

Admonitio.

Nempe pro *id est* raro admodum usurpari solet in explicatione aut enumeratione multarum rerum: sed ejus loco *nimirum* aut *videlicet* usurpatur. Cic pro Rosc. Am. 44. *Opinor esse in lege, quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant nimirum ad Calendas Junias.* Lege *nimirum* & *videlicet.*

CAPUT CXXVII.

De NIHIL.

I. *Nihil* pro *non.*

Nihil interdum usurpatur pro *non.* Cic. I Philipp. 6. *Nihil dico, quis fuerit L. Brutus.* Id. II Agr. 23. *Beneficio isto legis Pompejus nihil utitur.* Id. Parad. I c. 1. *Hoc tamen opus in apertum ut referas, nihil postulo.* ich verlange nicht. *add. III ep. Qu. fr. 4.

** 2. *NIHIL* pro *NE* non optimum est.

Cic. XVI epist. 3. *Nihil properaris,* eile nur nicht. Schor. p. 73. rat. disc.

* 3. *Nihil*)(*non multum.* *Nihil*)(*multum.*

Cic.

Cic. Brut. c. 40. *Aetates vestræ nihil, aut non fere multum differunt.* Id. IV Acad. 26. *Oculi aut nihil, aut non multum mentiuntur.*

Cic. Orat. c. 49. fin. *Quod scis nihil prodest: quod nescis, multum obest.*

* 4. *Nihil* cum genitivo nominis substantivi.

Cic. I offic. 11. *Paci, quæ nihil habitura sit insidiarum, semper est consulendum.* Id. II ep. 12. *Illud moleste fero nihil me adhuc his de rebus habere tuarum literarum.* Id. XII ep. 2. *Nihil est negotii, libertatem & rempublicam recuperare.* Id. I offic. c. 42. *Omnium rerum, ex quibus aliquid acquiritur, nihil est agricultura melius.*

* 5. *Nihil* de personis. †

Cic. VII ep. 28. *Hæc tibi scripsi, ut isto ipso in genere, in quo aliquid posse vis, te nihil esse cognosceres.* Id. VII ep. 34. *Nos plane, aut nihil sumus, aut nobis quidem ipsis displicemus.* Id. I Verr. 14. *Si mecum in hac prolusione nihil fueris, quem te in ipsa pugna cum acerrimo adversario fore putemus? esto: ipse nihil est, nihil potest: at venit paratus cum subscriptoribus exercitatis & disertis.* Id. I ep. Att. 16. Livius XXII c. 22.

*6. Ni-

† Adde huc n. 26.

* 6. *Nihil unum.*

Livius XLI c. 20. *Rhodiis, ut nihil unum insigne, ita omnis generis, ut quæque usus eorum postulaverunt, dona dedit rex.*

* 7. *Nihil-non.*

Livius IV c. 35. *Nihil non aggressuri sunt homines, si magna conatis magna præmia proponantur.* Cic. I ep. Att. ult. *Is, de quo scribis, nihil habet amplum, nihil excelsum, nihil non submissum atque populare.* Id. VIII ep. Att. 4. *Nihil cognovi ingratius: in quo vitio nihil mali non inest.* Id. III ep. Att. 24. *Cum in hoc constantia illa imminuta sit, nihil ja. potest non decerni.* Id. X ep. 31. Id. pro Flac. 37.

* 8. *Non nihil.*

Cic. I ep. 7. *Virum excellentem, non nihil suspicantem propter aliquorum opinionem suæ cupiditatis te ab se abalienatum, illa epistola retinuisti.* Id. III ep. 6. *De tuo in me animo iniquis secus existimandi videri non nihil loci dedisse.* Id. IV ep. 14. *Hoc in periculo non nihil me consolatur, cum recordor, hæc me tum vidisse, cum secundas etiam res nostras pertimescebam.* Id. XII ep. 2. Id. XIII ep. 30.

* 9. *Nihil dum* pro *adhuc nihil.*

** *Nihil dum* pro *nondum quicquam.* Cic. Att.

Att. *Brudusio nihil dum erat allatum*. Schor. in Phras. Gul. Insul. Menap. 44. Observ.

* 10. *Nihil neque. Nihil nec.*

Cic. I Paradox. c. 4. *Nihil est præstantius, neque divinius*, es ist nichts vortrefflichers und göttlichers. Id. II ep. 13. *Nihil feci unquam, neque dixi, quod contra illius existimationem esse vellem.* Ich habe nichts gethan noch geredet. Id. XI ep. 20. *Nihil tua mihi vita potest esse jucundius, neque carius.* Id. pro Rosc. Am. 26. *Nihil tam vile, neque tam vulgare est, cujus partem ullam reliquerint isti.*

Livius II c. 30. *Nihil ex ea familia triste nec superbum timebat plebs.* Id. V c. 43. *Adversus Gallos Romani nihil temere nec trepide faciebant.* Cic. I Paradox. c. 4.

* 11. *Nihil nec-nec. Nihil neque-neque.*

Cic. III off. 8. *Iis cupiditatibus nihil nec tetrius, nec fœdius excogitari potest.* Id. XIII ep. 1. *Nihil est illo mihi nec carius, nec jucundius.* Id. I ep. Qu. fr. 2. *Nihil nec temere dicere, nec astute debeo.*

Cic. II ep. 19. *Mihi nihil neque a te ipso neque ab ullo alio de adventu tuo scribebatur.* Id. III ep. 7. *Mihi nihil neque ad honorem neque ad gloriam acquirendam deesse putavi.* Id. pro Rosc. Am. 28. *Nihil neque acerbius, neque iniquius proferri potest.*

* 12. Ni-

* 12. *Nihil non-non* rarissimum est.

Livius V c. 38. *In altera acie nihil simile Romanis, non apud duces, non apud milites erat.*

13. *Nihil ne-quidem.*

N*ihil* quamvis assumat *ne-quidem* vim tamen negandi retinet. Cic. IX ep. Att. 1. *Mirabar nihil allatum esse ne rumoris quidem.* Mich wunderte, daß nichts, auch nicht einmahl das geringste Gerüchte, hieher kam. Id. III ep. Qu. fr. 1. *Ad eas ego literas nihil scripsi ne gratulandi quidem causa*, auf dieses Schreiben habe ich nichts, auch nicht einmahl ihm Glücke zu wünschen, geschrieben. * add. IX ep. 26. & IX ep. Att. 4. & Livius VI c. 36.

* 14. *Nihil non modo-sed etiam.*

Cic. V ep. 14. *Nihil isto potest esse jucundidius, non modo miseris his temporibus, sed etiam tranquillis & optatis.*

* 15. *Nihil non modo-sed ne quidem.*

Cic. III ep. Qu. fr. 3. *Nihil ex istis locis non modo literarum, sed ne rumoris quidem affluxit.*

* 16. *Nihil aut-aut.*

Cic. X ep. 9. *Nihil aut sero, aut exigue, a patria civi tributum potest videri.* Id. I Orat. c. 31. *Nihil dicam reconditum, nihil aut inauditum vobis aut cuiquam novum.*

17. *Ni-*

17 *Nihil- nisi.*

Nihil sæpissime aussumit *nisi*. Cic. XVI. ep. 6. *Nihil laboro, nisi ut salvus sis*. Id. IX. ep. 16. *Nihil video, quod timeam, nisi quod omnia sunt incerta*. *add. I ep. Qu. fr. 3. & II ep. 10.

*Huc pertinet illud Cic. V ep. Att. 14. *Nihil mihi gratius facere potes, nisi tamen id erit mihi gratissimum, si, quæ tibi mandavi, confeceris.*

18. *Nihil præter. Nihil præterquam.*

Interdum *præter*. Cic. IV ep. 4. *Res sunt ejusmodi, ut si Romæ sis, nihil te præter tuos delectare possit*. *add. II off. 22. & III offic. 18. & IV ep. 7.

Livius II c. 56. *Volero nihil, præterquam de lege, loquebatur*. *add. Id. III c. 27. princ. & V c. 52. extr. & Hirtius B. Alex. 8. f. 3.

*Huc refer illud Livii XXIV c. 47. *Hispani paulo minus mille homines nihil præterea cum consule pacti, quam ut sine fraude Punicum emitteretur præsidium, ad consulem transtulerunt signa.*

*Item illud Cicer. Arusp. resp. c. 19. *Nihil a patris, aviqve Africani præstabili insignique virtute, præterquam quod a Senatu desciverat, deflexit.*

*29. *Ni-*

* 19. *Nihil aliud* abſolute.

Cic. IV ep. 4. *Poſt has miſerias de jure publico nihil eſt actum aliud cum dignitate.*

20. *Nihil aliud-niſi. Nihil aliud-quam.*

Nihil aliud-niſi uſitatiſſimum eſt. Cic. pro Roſc. Am. 37. *Nihil aliud fecerunt, niſi rem detulerunt.* Si haben ſonſt nichts gethan/ als daß. Id. VII ep. Att. 4. *Nihil me aliud conſolatur, niſi quod illum non arbitror fore tam amentem, ut &c.* Id. II ep. Qu. fr. 9. *Nihil dicam aliud, niſi verebor, ne quando ego tibi, cum ſum una, moleſtus ſim.* * add. III ep. Qu. fr. 9. & pro Milon.

Nihil aliud quam minus uſitatum eſt apud Ciceronem; apud Cæſarem & alios frequentius. Cic. pro Rab. 2. *Agitur nihil aliud in hac cauſa, Quirites, quam ut nullum ſit poſthac in rep. publicum conſilium.* * add. IX ep. Att. 4. & pro leg. Man. c. 22.

21. *Nihil-quin. Nihil-quod non.*

Cic. III ep. Qu. fr. 3. *Nihil prætermiſi quadam epiſtola, quin enucleate ad te perſcriberem.* Id. II Philipp. 10. *Ego nihil prætermiſi, quin Pompejum a Cæſaris conjunctione avocarem,* i. e. quo minus. * Varro IX L. L. c. 2.

Cic. II ep. Att 17. *Nihil eſt, quod non timendum ſit.* * add. XII ep. Att. 15. & XI ep. Att. 11. & pro Roſc. Am. c. 25.

21. *Nihil-quo minus. Nihil-quamobrem non.*

Cic. ep. Brut. 12. *Nihil affertur, quo minus summa supplicia subeunda nobis sint.* * add. Livius V c. 31. *Eo munere delinita plebe, nihil certatum est, quo minus consularia comitia haberentur.* Celsus III c. 27.

Cic. VI ep. 13. *Considerare debes, nihil tibi esse committendum, quamobrem eorum, quos laudas, non te similem praebeas.*

23. *Nihil-cur. Nihil quare. Nihil-quamobrem.*

Cic. IX ep. 6. *Quod ego cur volim nihil video.* ich sehe nicht, warum ich das nicht wünschen solte. Id. VI ep. 21. *Nihil est, cur te advenientibus offerre gestias.*

Cic. XI ep. Att. 22. *Mihi quidem nihil in mentem venit, quare id putem fieri posse.* * Id. pro Dom. c. 32.

Cic. pro Cluent. 26. *Nihil excogitem, quamobrem Oppianico damnari necesse sit?* Id. V de fin. c. 26. *Nihil est aliud, quamobrem mihi nihil percipi posse videatur, nisi quod Stoici negent, quicquam posse percipi, nisi tale verum, quale falsum esse non possit.* * add. Cic. VI ep. 13.

* 24. *Nihil-sed. Nihil-sed tamen. Nihil-verum.*

Tacitus XV, 14, 1. *Ad ea Vologeses nihil*

pro

pro causa, sed opperiendos sibi fratres rescripsit. Id. XVI, 19, 3. Livius II c. 49. *Nihil medium nec spem nec curam, sed immensa omnia volvebant animo.*

Tacitus XI Ann. c. 27. 3. *Sed nihil compositum miraculi causa, verum audita scriptaque senioribus tradam.*

25. *Nihil minus.*

Cic. II ep. Att. 4. *Nihil minus velim, quam Pomponiam & puerum versari in timore ruinæ.* Ich sähe nichts unlieber/ als daß *Pomponia* und der Knab in Furchten stehen solten/ daß es einfallen möchte. * add. III offic. 20. VI ep. Att. 6. & Livius III c. 3. princ.

* 26. *Nihil magis.*

Cic. VII ep. Att. 9. *Nobis nihil est timendum magis, quam ille Consul.* Id. IV ep. Att. 8. XI ep. Att. 7. Id. I ep. 5.

27. *Nihil* cum comparativo.

Nihil eleganter etiam cum locis & personis comparatur. Cic. IV ep. Att. 8. *Nihil quietius, nihil salsius, nihil amœnius.*

Cic. VI ep. Att. 2. *Tironem ægrum Patris reliqui, adolescentem probum: nihil vidi melius.* * Cic. III ep. ad Quint. fr. 1 & 4. & XVI ep. 5.

28. *Nihil potius. Nihil antiquius.*

Nihil potius, nihil antiquius eandem vim habent.

habent. Cic. VI de Rep. c. 1. *Nihil mihi potius fuit, quam ut Masſiniſſam convenirem.*

Cic. II ep. Att. 22. *Dixit ſe, ſi ille fidem non ſervaret, ita laturum, ut omnes intelligerent nihil ſibi antiquius amicitia noſtra fuiſſe.*

* Sic etiam *nihil prius*. Cic. IV ep. Att. 1.

*29. *Nihil eſt, quod* pro *fruſtra, nulla cauſa eſt &c.*

Cic. I ep. 8. *Dignitatem illam conſularem fortis & conſtantis Senatoris, nihil eſt, quod cogitemus.* Id. VII ep. 9. *Quod huc properes, nihil eſt, præſertim Vacerra mortuo.* add. XIV ep. 12. & X ep. 1.

* Sæpe idem valet, quod *nulla cauſa eſt.* Cic. IX ep. 26. *Nihil eſt, quod adventum noſtrum extimeſcas.* Id. XI ep. Att. 13. *De cohæredibus Suffidianis nihil fuit, quod ad me ſcriberes.*

* Nonnunquam eſt, *nulla res eſt.* Cic. XV ep. Att. 10. *Hoc tempore quod ſcriberem, nihil erat.* † Cic. XV ep. 6. *Ego gratulatione literarum tuarum nihil eſt, quod me non aſſecutum putem.* alles erlanget.

30. *Nihil habeo, quod.*

Cic. XI ep. Att. 11. *Ego tuis proximis, nihil*

† Nota in hac ſignificatione *eſſe* ſupervacuum videri Germanis. Cic. XI ep. Att. 24. *Nihil eſt, quod dignum nobis facere poſſim,* ich kan nichts thun, ſo uns anſtändig wäre.

hil habeo, quod rescribam, ich habe auf dein jüngstes Schreiben nichts zurück zuschreiben.

* 31. *Nihil de. Nihil ex.*

Cic. I Verr. 23. *Nihil de suis veteribus ornamentis requirit.* Nepos Agesi. c. 7. *Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit.* Id. Attic. 14.

Cic. XI ep. Att. 7. *Ex omnibus nihil magis desideratur, quam quod in Africam non ierim.* Livius XLII, 62. Tacitus VI Ann. 46, 6.

* 32. *Admonitio.*

Nihil & nihilum sæpe usus curate secernit. Cic. Orat. c. 70. *Videsne, ut ordine verborum paulum commutato, iisdem verbis, stante sententia, ad nihilum omnia recidant, cum sint ex aptis dissoluta?* Id. II Divin 16. *Non ergo omnium interitus atque obitus naturam conficiet: & erit aliquid, quod aut ex nihilo oriatur, aut in nihilum subito occidat.* Id. I Qu. Acad. c. 7. *Materia illa tota omnia recipere potest, omnibusque modis mutare, atque ex omni parte; eoque etiam interire non in nihilum, sed in suas partes.*

33. *Nihilo* cum comparativo.

Nihilo semper cum comparativo copulatur. Cic. II fin. 27. *Demta æternitate, nihilo beatior Jupiter, quam Epicurus.* Id. VII Verr. 31. *Verres nihilo diligentior esse ad classem ornandam cœpit.* * Id. V ep. 12. II offic. 22.

III off. 9. & III ep. 12. & VI ep. 23. & XVI ep. 14. & pro Mil. 30.

34. *Nihilo magis. Nihilo minus.*

Cic. II Divin. c. 50. *Sed vos dialectici ea sumitis, quibus concessis, nihilo magis efficiatis, quod velitis.* Id. III de fin. 14. *Qui demersi sunt in aqua, nihilo magis respirare possunt, si non longe absint a summo, ut jam jamque possint emergere, quam si etiam tum sint in profundo.* Ita sæpe.

Cic. pro Milon. c. 7. *Minus dolendum, re non perfecta: Sed puniendum certe nihilominus.* Id. II invent. 41. *Amentia fuit, cum heredi vellet cavere, id adscribere, quo non adscripto, nihilo minus heredi caveretur.* Id. V Philipp. 9. *Legati proficiscantur: bellum nihilominus paretur.* Man lasse die Gesandte gehen: und rüste sich nichts desto weniger zum Krieg. * add. I off. 21. & X ep. 11.

Admonitio.

Nihilo minus pro *tamen* cum antecedit *etsi, quamquam* aut aliquid simile, usitatum non est. †

Ni-

† Neque enim paucissima exempla sequi licet. Cic. X ep. 2. *Hæ res nihilominus, ut ego absim, confici possunt.* Id. I Invent. c. 4. *Quare meo quidem animo, nihilo minus eloquentiæ studendum est,*

Nihilo minus tamen non temere uſurpandum. *Nam in ſcriptis præſtantiſſimorum autorum rarius occurrit. Cic. IV ep. 13. *Quanquam nulla me ipſum privatim pepulit inſignis injuria: tamen nihilo minus conficior curis.* Id pro Cluent. 28. *Etſi alii pecunia accepta verum judicabant; tamen nihilominus ſe ſuperioribus ſuis judiciis conſtare putabant oportere.* Id. pro Cluent. 37. *Non numero hanc abſolutionem: nihilominus enim poteſt, ut illam multam non commiſerit, accepiſſe tamen ob rem judicandam pecuniam.* Cæſar B. C. III c. 17. ſ. 4. & III B. C. c. 18. ſ. 5. Hirtius B. Afric. c. 1. ſ. 3. Terent. V Heaut. ſc. 3.

* 35. *Nihilo tamen ſecius.*

Cæſar B.G. V,4,2. *Cæſar Induciomarum hortatus eſt, uti in officio permaneret: nihilo tamen ſecius principibus Trevirorum ad ſe convocatis, eos ſigillatim Cingetorigi conciliavit.* Id. B. G. V, 7, 3. *Cæſar dabat operam, ut Dumnorigem in officio contineret, nihilo tamen ſecius omnia ejus conſilia cognoſceret.*

* 36. *Nihilominus* poſt ablativos conſequentiæ.

Cei-

etſi ea quidam & privatim & publice perverſe abutuntur.

Celsus VII c. 7. de pituit. &c. *Levatæ altera parte, nihilo minus altera infestat.*

* 37. *Nihilo minus-quam.*

Cic. XIII ep. 4. *Apud te nihilo minus hoc tempore valere me confido, quam valuerim semper apud omnes.* Id I Invent. 18. *Commune est, quod nihilo minus in hanc, quam in contrariam partem causæ potest convenire.* Terent. Phorm. IV sc. 2 *Diis gratias agebat, tempus sibi dari, ubi Phædriæ se ostenderet nihilo minus amicum esse, quam Antiphoni.* Cic. pro Planc. 25. Livius I c. 23. Id. II c. 17. Id. III c. 24.

* 38. *Nihilominus* post *sine.*

Cic. pro Rosc. Com. 18. *Sine cautione & repromissione nihilo minus id Fannius societati debebat.*

* 39. *Nihilo magis-quam.*

Cic. IV Acad. 14. *Academici clamant, nihilo magis vera illa esse, quam falsa.* Livius II c. 39. Cic II Divin. c. 56.

* 40. *Nihilo plus - quam.*

Livius XLI, c. 24. *Nihilo plus fidei autoritatisque habemus adversus Romanos, qui semper socii atque amici fuimus, quam Aetoli, qui paulo ante hostes fuerunt.*

* 41. *Nihilo aliter.*

Terent. Phorm. III sc. 2. *Ego isti nihilo sum aliter ac fui.* CA-

Caput CXXVIII.

De adverbio NIMIRUM.

1. *Nimirum* ex *ni* & *mirum* factum videtur, ordine inverſo, pro *mirum ni.* † Uſurpatur pro *certe, videlicet, ſcilicet.* Cic. III Tuſc. 33. *Nimirum igitur ut in cauſis non ſemper utimur eodem ſtatu: ſic in ægritudine lenienda, quamnam quisque curationem recipere poſſit, videndum eſt.* Id. I Div. c. 54. *Hoc nimirum eſt illud, quod de Socrate accepimus.* Id. IX ep. Att. 11. *Itaque nimirum hoc illud eſt, quod Cæſar ſcribit in ea epiſtola.* Id. I de Orat. 5. *Sed nimirum majus hoc eſt quiddam, quam homines opinantur.* Id. in Brut. 21. *Et nimirum is princeps ex Latinis iſta tractavit.* Id. de Amic. 15. *Hæc enim eſt tyrannorum vita nimirum, in qua nulla fides.*

* 2. Ni-

† Mihi videtur *Nimirum* ex *ne* & *mirum* conflatum eſſe. Nam *e* & *i* ſæpe inter ſe permutabantur olim. Hinc eſt *ſeu* pro *ſive*, *nihilum* pro *ne hilum*, *niſi* pro *ne ſi*. *Ne* autem pro *non* apud antiquos uſitatiſſimum fuit. Id quod cum Plautus & alii veteres, tum reliqua ex antiquitate verba, *neſcio*, *nefrens*, *nemo*, *nefarius*, *nefandus*, *neceſſe*, ſatis teſtantur.

* 2. *Nimirum* post interrogationem.

Cic. pro Quint. 25. *Sed quid id ad rem? nimirum, inquit, in eo causa consistit.*

* 3. *Nimirum* in Ironia.

Livius XL c. 1. princ. *Aperienda nimirum nocte janua fuit, & armati comissatores accipiendi, praebendumque ferro jugulum, quando non creditur, nisi perpetratum facinus.*

Caput CXXIX.

De adverbio NIMIS & NIMIUM.

* I. *Nimis* repetitur interdum.

Celsus I c. 1. *Concubitus neque nimis concupiscendus, neque nimis pertimescendus est.* Id. V c. 26. de glutin. vuln. *Utraque* (sutura & fibula) *neque nimis rara neque nimis crebra injicienda est.*

* 2. *Haud nimis.*

Livius VIII c. 4. *Est quidem vobis hoc per se haud nimis amplum: sed ut amplum videri posset, diuturna patientia fecimus.* Ita saepe dicunt: *non nimis honestum* &c.

II. *Nimium.*

Nimium saepe adverbium est, idemque declarat, quod *nimis*. Cic. V de fin. 27. *Nemo nimium beatus est.* Id. I Catil. 5. *Nimium diu te imperatorem illa tua Manliana castra desiderant.* Id. pro Cluentio 46. *Ne nimium*

um multi pœnam capitis ſubirent, idcirco illa ſortitio comparata eſt. Damit nicht gar zu viel um ihren Halß kämen. Id. II fin. 13. *Quod vos interdum, vel potius nimium ſæpe dicitis.* Id. II Orat. 21. *Verbis efferveſcentibus, & paulo nimium redundantibus aptus erat ad hoc munus*, ein wenig allzu viel.

* 2. *Nimium*)(*parum.*

Livius XXIX c. 21. *Aut Pleminio nimium, aut ſibi parum creditum dixit prætor.* Celſus I c. 3. *Vomitus utilis eſt plenis & bilioſis omnibus, ſi vel nimium ſe repleverunt, vel parum concoxerunt.* Cic. pro Clu. 58. X Philipp. 11. Celſus VII c. 7.

3. *Nimium quantum.*

Nimium quantum eſt *mirum quantum.* Cic. Orat. 26. *Huic generi orationis adſpergantur etiam ſales, qui in dicendo nimium quantum valent.* Id. IV fin. 25. *Zeno dicit differre inter honeſtum & turpe nimium quantum, neſcio quid immenſum*, über die Maſſen groſſer/und vielleicht unendlicher Unterſchied. *add. Terent. Phorm. IV ſc. 3.

4. *Nimium nimiumque* poëticum eſt.

** Tibullus III eleg. 6. *Jam venit iratus nimium nimiumque ſeveris.* Ovid. in Epiſt. *O nimium nimiumque oblite tuorum.*

Popm.

Popm. 2 de usu ant. Loc. 3. Colv. ad Apul. p. 59.

5. *Nimio plus.*

Nimio plus significantius est, quam *nimium.* Cic. X ep. Att. 8. *Quia te nimio plus diligo, fama quoque mibi magni est.* * Livius I c. 2. Id. II c. 37. XXVIII, c. 25.

* 6. *Nimio opere.*

Cic. Parad. V c. 2. *Pari stultitia sunt, quos ædificia magnifica nimio opere delectant.* Id. VI Verr. 59. *Hæc signa & tabulæ pictæ Græcos nimio opere delectant.*

* 7. *Paulo nimium.*

Cic. II Orat. 21. *Verba paulo nimium redundantia.*

CAP. CXXX.

De Conjunctione NI & NISI.

* I. *NI.*

NI non est illud quidem infrequens in latinis libris, sed multo tamen frequentius *nisi.*

* 2. *Ni-tum.*

Livius VIII c. 10. *Si is homo, qui devotus est, moritur, probe factum videri; ni moritur, tum signum septem pedes altum, aut majus in terram defodi & piaculum hostia cædi, sciendum est.*

Cas.

* 3. *Ni* in adſeveratione.

Cic. VII ep. 13. *Moriar, ni puto te malle a Cæſare conſuli, quam inaurari.* Varro III R. R. 3. *Peream, ni piſcem putavi eſſe.*

II. 1. NISI.

Niſi proprie eſt *ſi non*, es ſey dann / wo nicht. Cic. pro Cluent. c. 2. *Nomen judicum amittemus, niſi ex his ipſis cauſis judicabimus.* Id. VIII ep. Att. 7. *Pompejus Domitium, niſi me omnia fallunt, deſeret: incredibiliter pertimuit.* Exempla ubivis occurrunt.

2. *Niſi* pro *præter*, vel *præterquam*, vel *verumtamen*, als, dann, weder, ausgenommen daß.

Interdum pro *præter* uſurpatur. Cic. de Amic. 5. *Philoſophi negant quemquam virum bonum eſſe, niſi ſapientem.* Id. pro Seſt. 60. *Quem unquam civem Senatus, niſi me, nationibus exteris commendavit.* Id. I Tuſc. 31. *Quid tum agimus, niſi animum ad ſe ipſum advocamus*, was thun wir alsdann anders / als daß wir unſere Seele ihr ſelbſt überlaſſen. Id. XIII ep. 74. *De re nihil poſſum judicare, niſi illud mihi certe perſuadeo, te talem virum nihil temere feciſſe.* Id. de Amic. 5. *Sed hoc primum ſentio, niſi in bonis, amicitiam eſſe non poſſe.* Id. XI ep. Att. 6. *Omnino hæc eodem modo ex hac parte fiunt, niſi quod illud erat infini-*

finitum. Cato c. 89. *Eodem modo anserem alito, nisi prius dato bibere*, eben auf diese Weise must du auch die Gänse halten/ohne daß du ihnen zuvor zu trincken geben must. Terent. Phorm. V sc. 8. *Quo pacto, aut unde, hæc hic rescivit? D. nescio, nisi me id dixisse nemini certe scio.* ich weiß es nicht: dieses aber weiß ich gewiß, daß ich es niemand gesagt habe.

* 3. *Nisi tamen* pro *præterquam.*

Columell. III c. 1. *Vitis omni pene regione, & omni declinatione mundi, nisi tamen glaciali vel præfervida, curæ mortalium respondet.*

* Alias *nisi tamen* est *si non*, vel *nisi forte.* Plinius I ep. 2. *Libelli, quos emisimus, dicuntur in manibus esse, quamvis jam gratiam novitatis exuerint: nisi tamen auribus nostris bibliopolæ blandiuntur.* Celsus V c. 26. quomodo vuln. lig. *Nodus vulnus lædit, nisi tamen longe est.*

4. *Nisi quod.*

Cic. XIII ep. 1. *Cum Patrone Epicureo mihi omnia communia sunt: nisi quod in philosophia vehementer ab eo dissentio.* Id. II ep. Att. 1. *Tusculanum & Pompejanum me valde delectant: nisi quod me illum ipsum vindicem æris alieni ære non Corinthio, sed hoc circumforaneo, obruerunt.* * Varro L. L. V c. 2. bis.

* 5. *Nisi quod - ceteroqui.*

Cic. Orat. c. 25. *Hunc nisi quod solum, ceteroquin recte quidam vocant Atticum.*

6. *Nisi-ut. Nisi-ut ne.*

Cic. pro Cæl. 13. *Quid est aliud quod nos patroni facere debeamus, nisi ut eos, qui insectantur, repellamus.* Id. pro Mil. 21. *Clodius tum neminem ducebat, nisi ut virum a viro lectum esse diceres.* *add. XII ep. fam. 2. & XVI ep. 10.

Cic. XIII ep. Att. 20. *Quicquamne me putas curare in toto, nisi ut ei ne desim.*

* 7. *Nisi -ne.*

Cic. IV Acad. 2. *Non aliud quicquam videndum est nobis quos populus Romanus hoc in gradu collocavit, nisi ne quid privatis studiis de opera publica detrahamus.*

8. *Nisi si* pro *nisi*.

Nisi interdum adſciſcit *si*, elegantiæ cauſa. Terent. Andr. I ſc. 5. *Nisi si id est, quod suspicor, aliquid monstri alunt.* wenn nicht dieses die Urſache iſt/wie ich vermuthe / weil ein Schalck dar‑hinter ſteckt. Id. Adelph. IV ſc. 3. *Quod peccatum a nobis ortum est, corrigo; nisi si me in illo credidisti esse hominum numero, qui putant sibi fieri injuriam, ultro si quam fecere ipsi.* es wäre dann, daß du mich unter diejenigen Leute rechnen wolteſt. Cic. II Orat. c. 58. *Miseros illudi volunt Rhetores, nisi si se forte jactant*, ſie wol‑

len

len nicht haben, daß man der elenden spotten solle/es wäre dann/ daß sie sich rühmeten. * add. Id. Eunuch. IV sc. 3.

* 9. *N. si tamen si. Nisi si tamen.*

Columell. III c. 13. *Præstat non conserere, quam in summa terra suspendere: nisi tamen si scaturigo palustris obvia plus quam sesqui pedem prohibeat infodere.*

Colum. IV c. 16. extr. *Binæ jam materiæ singulis seminibus submittendæ erunt: nisi si tamen gracilitas vitis alicujus angustiorem putationem desiderabit.*

* 10. *Ni-cur. Nisi-cur.*

Cic. I Nat. D. c. 27. *Hoc ni ita esset, cur non gestiret taurus equæ contrectatione?* Id. V Fin. 29. *Nisi id faceret, cur Plato Ægyptum peragravit.*

* 11. *Nisi-certe. Nisi-profecto. Nisi-scilicet.*

Cic. pro Clu. 66. *Quod nisi esset, certe postea, deprehensare, non illa ut ab improbo viro discessisset.*

Cic. IV ep. Att. 1. *Nisi prætermissos fructus tuæ suavitatis præteriti temporis omnes exegero, profecto hac restitutione fortunæ me ipse non satis dignum judicabo.* Id. I Invent. 31. Livius XXI, 41.

Tacitus III Ann. 54. n. 7. *Nisi provinciarum*

rum copiæ ſubvenerint, noſtra nos ſcilicet nemora noſtræque villæ tuebuntur.

* 12. *Niſi-ſin autem.*

Cic. pro Cluent. 6. *Hæc niſi omnia perſpexeritis in cauſa, temere a nobis illam appellari putatote. Sin autem erunt & aperta & nefaria, Cluentio ignoſcere debetis.*

13. *Niſi quis. Niſi ſi quis.*

Pro *niſi aliquis niſi quis* vel *niſi ſi quis* eleganter dicitur. Cic. I ep. Att. 13. *Reipubl. ſtatum, niſi quis nos DEUS reſpexerit, elapſum ſcito eſſe de manibus uno hoc judicio.* Id. in Brut. 13. *Quis aut Agrivum oratorem, aut Corinthium aut Thebanum ſcit fuiſſe temporibus illis? niſi quid de Epaminonda docto homine ſuſpicari licet.*

Cic. II Catil. 4. *Niſi vero ſi quis eſt, qui Catilinæ ſimiles cum Catilina ſentire non putet.* Id. II ep. Att. 3. *Cætera ſi reprehenderis, non feres tacitum; niſi ſi quid erit ejusmodi, quod ſine ſumtu corrigi poſſit.* es wäre dann eine ſolche Sache. add. Id. XIV ep. 2. & II ep. Att. 11.

* 14. *Niſi ſi quando.*

Livius VI c. 26. *Hic noſter, hic plebis noſtræ habitus fuit, eritque ſemper, niſi ſi quando a vobis proque vobis arma acceperimus.*

15. *Non niſi. Niſi-non.*

Plaut. Amphitr. *Non loquar, nisi pace facta.* * Cic. Læb. 20. Exemplorum pleni sunt omnes loci.

Cic. I ep. I. *Quoniam tu, nisi perfecta re, de me non conquiesti, ego quia non idem in tua causa efficio, vitam mihi esse acerbam puto.* Cæsar. III B. C. 87. *Labienus juravit, se nisi victorem in castra non rediturum.*

16. *Nisi forte. Nisi vero.*

Nisi forte & *nisi vero* in principiis fere ironiæ serviunt. Cic. de fat. *Nisi forte volumus Epicureorum opinionem sequi,* wann wir nicht etwann des Epicuri Meynung folgen wollen. Id. pro Mil. 7. *Nisi forte magis erit parricida, si quis consularem patrem, quam si humilem necaverit.* * Id. VII ep. Att. 6. & pro Mil. 7.

Cic. pro Mil. 3. *Nisi vero existimatis, dementem P. Africanum fuisse, qui cum a Carbone seditiose interrogaretur, quid de Gracchi morte sentiret, respondit, jure cæsum videri.* Id. pro Syll. 9. *Nisi vero paucos fuisse arbitramini, qui conari aut sperare possent se tantum imperium posse delere.* * add. Id. pro Milon. 5. extr. & c. 30. & c. 33.

* 17. *Nisi* in Ironia.

Etiam *nisi* per se ironiæ servit. Cic. pro Rosc. Am. 45. *Nisi hoc mirum sit, quod vis divina assequi non possit, si id mens humana adepta*

adepta non sit. wann das anders ein Wunder ist/ daß ein Mensch das/ was nicht einmahl GOtt erlangen kan/ nicht hat erlanget. Id. c. 50. *Nisi hoc indignum putas, quod vestitum sedere in judicio vides, quem tu è patrimonio, tanquam è naufragio nudum expulisti.*

* 18. *Nisi* asseverantis.

Cic. XVI ep. Att. 11. *Moriar, nisi facete.* Sueton. Claud. c. 4. *Peream, nisi, mea Livia, admiror.* Plaut. Mostell. I sc. 3. *Dii deæque omnes me pessimis exemplis interficiant, nisi ego illam interfecero siti fameque atque algu.*

CAPUT CXXXI.

De adverbio NON.

* 1. *Non* in interrogatione pro *nonne.*

Cic. pro Quint. 26. *Quid hæc amentia? quid hæc festinatio significat? non vim? non scelus? non latrocinium? non denique omnia potius quam jus, quam officium, quam pudorem?* Id. pro Rosc. Com. 2. *Suarum perscriptionum & liturarum adversaria proferre, non amentia est?* Id. VI Verr. 23. & pro Planc. 34. & in Pison. 20.

* 2. *Non* geminatum.

** D. P. *Non geminatum per ἐπίζευξιν* emphaseos gratia sensu manente negativo. Cat.

epigr. 14. *Non, non hoc tibi salse sic abibit.* Muret. ibi. Cic. X ep. Att. 13. *Ea non sunt ab obsequio nostro, non.* Id. pro Flac. *Non est ita, judices, non est profecto.*

** Ab his exemplis separare libet ea, in quibus salvo sensu tolli negationum altera non potest. Cic. III de fin. c. 8. *Qui mortem in malis ponit, non potest eam non timere.* wer den Tod unter die bösen Dinge rechnet/der kan nicht anders, als daß er sich vor ihn fürchtet.

* 3. *Non* cum superlativis.

Cic. IX ep. 1. *Tot tantisque rebus urgemur, ut nullam allevationem quisquam non stultissimus sperare debeat.* Id. II Nat. D. c. 17. *Hic, quam volet, Epicurus jocetur, homo non aptissimus ad jocandum.* Id. VII Verr. 32. *Marcellus committere eum locum non fidelissimis hominibus noluit.* Id. Verr. IV c. 14. Nepos Agesil. 8.

4. D. ** *Non* in laudationibus frigide aut parce laudatis speciem habet, ut *non ignavissimus, non malus.* Homerum tamen non virtutibus appellandis, sed vitiis detrahendis laudare ampliter solere, Gellius ostendit libr. II. c. 6.

* 5. *Non* in disjunctione sine *autem* vel *vero.*

Cic. XII ep. 2. *Is omnibus est visus suo more vomere, non dicere.* Id. in Pis. 16. *Confer nunc, Epicure noster ex hara producte, non*

ex

ex ſchola, confer, ſi audes, abſentiam tuam cum mea. der du aus dem Schweinſtall/ nicht aber aus der Schule kommeſt. Id Piſ. c. 19. *Fortunæ iſta tela ſunt, non culpæ.* Et mox: *Thyeſtea iſta execratio eſt poëtæ vulgi animos, non ſapientium moventis.* Livius III c. 44 & 68.

* 6. *Non* in fine.

Cic. XIV ep. Att. 12. *Octavium ſui Cæſarem ſalutabant; Philippus non.* Id. XVI ep. Att. 9. *Varroni quidem diſplicet conſilium pueri: mihi non.* Id. de Aruſp. reſp. 17. extr. & III fin. c. 15.

7. *Non-at.*

Non aſſumit ſæpe *at.* Cic. pro Planc. 28. *Plancius non valuit rebus iisdem, quibus fortaſſe nonnulli; at valuit aſſiduitate, at valuit obſervandis amicis, valuit liberalitate.* * Id. Orat. 29. IV Acad. 18.

8. *Non-ſed.*

Cic. I ep. 9. *Tantum dicam, non mihi exercitum, ſed duces defuiſſe.* * Id. pro Milon. 4 & 20. Id. pro Arch. 4.

Interdum additur *certe* vel *tamen.* Cic. IX ep. Att. 12. *Tum poterimus deliberare, non quidem integra re, ſed certe minus fracta.* * Id. II Orat. 88. *Hac exercitatione non eruenda memoria eſt, ſi eſt nulla naturalis; ſed certe ſi latet, evocanda eſt.* Id. I Divin. 13.

Cic. I off. 31. *Tenenda sunt sua cuique non vitiosa, sed tamen propria.* * Id. XII ep. Att. 14. & XIII ep. Att. 21. Livius VII c. 30.

* Interdum additur *potius*. Cic. XII ep. Att. 21. *Id etsi non dissimulationis, sed potius leniendi & sanandi animi causa facio: tamen si mihi minus proficio, simulationi certe facio satis.* Id I ep. Qu. fr. 1. Id. in Brut. c. 19. Id. VI Verr. 64. & in Brut. c. 1.

* Interdum adjicitur *ne-quidem*. Col. XII c. 51. *Aromata non cribrata, sed ne minute quidem contusa, verum leviter confracta in reticulum junceum adjici oportet.*

* Nonnunquam apponitur *tantum*. Cic. VI Verr. 56. *In bastis gramineis neque manu factum quicquam, neque pulcritudo erat ulla, sed tantum magnitudo incredibilis.*

* Nonnunquam affingitur *tantummodo*. Cic. II Orat. c. 15. *Cæteri non exornatores rerum, sed tantummodo narratores fuerunt.* Id. Part. c. 7. & 36. Cels. præfat. l. 1.

* Interdum affunditur *prope*. Cic. II Verr. 1 *Id non humano consilio, sed prope divinitus datum nobis videtur.* Livius V c. 16.

* Interdum accedit *nimirum*. Cic. pro Mur. c. 22. *Adjungitur accusationis cogitatio,*

non

non parva res, sed nimirum omnium maxima.

* Rarius apponitur *nihilominus*. Celsus III c. 21. *Per talia auxilia venter non siccatur, sed humor nihilominus abundat.*

* Raro additur *etiam*. Cic. VI ep. Att. 2. *Peloponnesias civitates omnes maritimas esse, hominis non nequam sed etiam tuo judicio probati, Dicaearchi tabulis credidi.*

Admonitio I.

Non sequente *sed*, nonnunquam postulat pronomina *tu*, *ille*, alia, quæ vulgo falso prætermitti potuisse videantur. Cic. III Tusc. 32. *Nihil esse malum, quod turpe non sit, si lugenti persuaseris, non tu illi luctum sed stultitiam detraxeris.* Id. IX ep. Att. 15. *Caesar magnas habet certe copias, & habebit non ille vectigal, sed civium bona.* Id. III ep. Qu. fr. 3. *Non equidem jam te rogo, ut ad me de rebus istis scribas, sed hoc te scire volo, nihil ferme me unquam ita expectasse. Equidem* autem ponitur hic pro *ego quidem.*

* *Admonitio II.*

Raro particulæ *non* subjicitur *sed etiam*, *verum etiam*, *etiam.*

9. *Non - verum.*

Cic. VI Verr. 3. *Erant praeterea duo signa non maxima, verum eximia venustate.*

* add. Parad. VI c. 3. Id. VII ep. Att. 3. & I Orat. c. 60.

* Aliquando additur *etiam*. Cic. pro Balb. 4. *Ei ſenatus populusque Romanus ampliſſimæ dignitatis præmia dedit non poſtulanti imperia, verum etiam recuſanti.*

* Interdum adjungitur *tamen*. Cic. VI Verr. 22. *Duo pocula non magna, verumtamen cum emblematis.*

* 10. *Non - potius.*

Cic. III off. 13. *Hoc celandi genus cujus hominis ſit, quis non videt? Certe non aperti, non ingenui, non viri boni; verſuti potius, obſcuri, aſtuti.*

* 11. *Non - tamen.*

Cic. Brut. 67. N*on erat abundans, non inops tamen; non valde nitens, non plane horrida oratio.* Id. V Tuſcul. 33. *Vides, ut Epicurus cupiditatum genera diviſerit, non nimis fortaſſe ſubtiliter, utiliter tamen.* Celſus V c. 26. *Vinum ſi plaga in ſumma cute generis tutioris eſt, poteſt non pervetus, modice tamen datum ad implendum quoque proficere.*

* 12. *Non etiam*, pro *non nequidem.*

Celſus in præfat. libr. I. *Non eadem omnibus etiam in ſimilibus caſibus opitulantur.*

13. *Non*

13. *Non - etiam.*

Non alias adſciſcit *etiam*. Cic. Orat. 71. *Sententioſe dicere ſine verborum & ordine & modo, infantia eſt, ſed ejusmodi tamen infantia, ut ea, qui utantur non ſtulti homines haberi poſſint, etiam plerumque prudentes.*

* 14. *Non ne - quidem. Non nec - quidem.*

Cic. II Qu. fr. 6. *Non prætermittam, ne illud quidem; Furnium Mercuriales de collegio ejecerunt.* Livius V c. 2. *Non fuit ne in octo quidem tribunis militum locus ulli plebejo.* Id. XXVIII c. 42. *Non potes ne ipſe quidem diſſimulare, ubi Annibal ſit, ibi caput atque arcem hujus belli eſſe.* add. Tacit. II Ann. 80, 6. & Livius I c. 26.

Tacitus XIV, 35. 2. *Eo provectæ Romanorum cupiditates, ut non corpora nec ſenectam quidem aut virginitatem impollutam relinquant.*

* 15. *Non - nec. Non - neque.*

Cic. I off. 11. *Parta victoria conſervandi ſunt ii, qui non crudeles in bello nec immanes fuerunt*, welche währendes Krieges nicht grauſam und unmenſchlich geweſen ſind. Id. XIII ep. 70. Id. III offic. 19.

Cic. pro Mil. 11. *Optabilius Miloni fuit dare jugulum P. Clodio non ſemel ab illo, neque tum primum petitum, quam jugulari a vobis.* Id. pro Roſc. Am. 27. *Ut non omnem frugem*

neque arborem in omni agro reperire possis: sic non omne facinus in omni vita nascitur. Ib. c. 47. Id. de Amic. 13.

*16. *Non nec- nec. Non neque- neque.*

Cic. IX ep. Att. 14. *Non medius fidius præ lacrymis possum reliqua nec cogitare nec scribere* Liv. I c. 26. Id. IV c. 58.

Cic. pro Mur. 27. *Non queo satis neque communem omnium nostrum conditionem, neque hujus eventum fortunamque miserari.* Ita sæpe alibi.

* Huc pertinet illud Ejusd. III Orat. 55. *Id quidem perspicuum est, non omni causæ, nec auditori, neque personæ, neque tempori congruere orationis unum genus.*

*17. *Non vel- vel* rarissimum est.

Sueton. Claud. 30. *Autoritas dignitasque formæ non defuit vel stanti vel sedenti, ac præcipue quiescenti.*

*18. *Non- ni. Non- nisi.*

Livius XXIX c. 2. *Non sustinuissent tam infestum imperium barbari, ni regulus ipse Indibilis ante prima signa peditum se objecisset.*

Cic. pro Rosc. Am. 35. *Non tam perspicue istorum maleficia videremus, nisi ipsos cæcos redderet cupiditas & avarita.* Id. VII ep. 31. *Hæc ego non ferrem, nisi me in philosophiæ portum contulissem.* Id. I ep. Qu. Fr. 1.

* In-

*Interdum *nisi* præmittitur, *non* sequitur. Cic. III ep. Qu. fr. *Ista confici nisi per hominem & peritum & diligentem non possunt.* Vide *NISI*.

19. *Non si- iccirco. Non si- ideo. Non si- eo. Non si- propterea.*

Cic. II Orat. 40. *Non si Opimium defendisti, Carbo, idcirco te isti bonum civem putabunt.* Sie werden dich nicht darum/ daß du den Opimium vertreten hast/ vor einen rechtschaffenen Mann halten.

*Livius III c.45. Non *si tribunicium auxilium & provocationem plebi Romanæ ademistis; ideo in liberos quoque nostros conjugesque regnum vestræ libidini datum est.* Cic. pro Cœl. 9. *Vestræ sapientiæ est, judices, non si causa justa est viris fortibus oppugnandi Cœlium, ideo vobis quoque vos causam putare esse justam alieno dolori potius, quam vestræ fidei consulendi.*

*Cic. II Orat. c. 9. *Non si qui aliarum artium bene locuti sunt, eo minus id est hujus unius* (eloquentiæ) *proprium.* Id. II. Orat. c. 11. Non *si hoc facilius est, eo de numero quoque est excerpendum.* Varro L. L. IV c. 1. *Non si non potuero indagare, eo ero tardior: sed velocior ideo, si quivero.*

Cic. Topic. 16. Non *si sine parentibus filii*

esse

esse non possunt, propterea causa fuit in parentibus gignendi necessaria. Es folget nicht/ daß/ wenn die Söhne nicht ohne Eltern seyn können/ die Eltern sie nothwendig haben zeugen müssen.

*20 *Non si- continuo.*

Varro II R. R. 6. *Non si murænæ optimæ flutæ sunt in Sicilia, & ellops ad Rhodon, continuo hi pisces in omni mari similes nascuntur.*

*21. *Non si- etiam.*

Cic. pro Ligar. 8. *Non si tibi ea res grata fuisset, esset etiam probata.*

* *Admonitio.*

Non dubito, quin particulis *non si* subjici possit *quoque*, quandoquidem *etiam* subjicere licet. Atque, ut ex allatis exemplis apparet, particulis *ideo*, *eo* & reliquis adjungi potest vel *etiam* vel *quoque*. Nec vero solum *propterea*, *idcirco*, *ideo*, *eo*, *continuo* subsequi solent particulas *non si*, sed etiam *confestim*, *protinus*, *ob eam causam* & fortasse plures, quia eædem particulas *Nec si* sequuntur. *Nec si* enim est *non autem si*, vel *& non si*. Lege *Nec si*.

22. *Non dico-, sed. Non dicam-, sed.*

Cic. XI ep. 17. *Magna sunt ejus in me non dico officia, sed merita.* * add. III off. 8. & VII ep. Att. 3.

Cic. pro Sext. 20. *De pugnarem cum summo non dicam exitio, sed periculo certo vestro?*

Id.

Id. IV ep. Att. 3. *Quinti fratris domus inflammata jussu Clodii, magna querela & gemitu non dicam bonorum, sed plane hominum omnium.* Id. post red. in Sen. c. 1. *Quis possit vestra promerita, non dicam, complecti orando, sed percensere numerando.* Id. XVI ep. Att. penult. *Ea non dicam comprobes, sed studiose libenterque comprobes.*

* 23. *Non dicam - sed certe. Non dico - verum.*

Cic. pro Planc. 32. *Qui quidem etiam magis sum non dicam miser, sed certe exercitus.* Id. in Pis. 10. *Civis armis pellebatur, non dicam auxilio vestro, sed certe silentio.*

Cic. pro Cœcin. 13. *Novum est, non dico inusitatum, verum omnino inauditum.* Id. VIII Philipp. 10. *Hæc tu mandata, Piso, non dico animo ferre, verum auribus accipere potuisti.*

24. *Non quin - sed* pro *non quod non - sed quod. Non quin - sed tamen.*

Cic. XVI ep. 24. Non *quin confiderem diligentiæ tuæ, sed rei me magnitudo movebat.* nicht daß ich nicht zu deiner Vorsicht grosses Vertrauen haben solte. Id. I ep. Qu. fr. 1. *Non quin possint multi esse provinciales viri boni, sed hoc sperare licet, judicare periculosum est.* * add. Id. XIII ep. 17. & de Orat. c. 68.

* Cic.

*Cic. I Orat. 72. extr. *Non quin enitendum sit in utroque, sed tamen multo est turpius oratori nocuisse videri causæ, quam non profuisse.*

25. *Non quin- sed quia* vel *sed quod.*

Cic. VII ep. Att. ult. *Ego me ducem in civili bello negavi esse, non quin rectum esset, sed quia quod multo rectius fuit, id mihi fraudem tulit.*

Cic. IV ep. 7. *Non quin ab eo dissentiam, sed quod ea te sapientia esse judicem, ut &c.* nicht daß ich nicht anderer Meynung seyn solte, sondern daß ich dich vor einen so weisen Mann halte ꝛc.

*26. *Non quin- sed ut.*

Livius VII c. 15. *Non quin breviter reddi responsum potuerit, non recipi reges, ideo potius delectos Patrum ad eum missos, quam legatis ejus Romæ daretur responsum: sed ut in perpetuum mentio ejus rei finiretur.* nicht daß man nicht mit kurtzen Worten hätte sagen können, daß man die Könige nicht wieder annehmen würde, sondern damit der Sache nimmermehr wieder gedacht werden möchte.

*27. *Non quia- sed* fere ineptum est.

Tacitus hist. I c. 15, 3. *Non quia propinquos aut socios belli non habeam, sed neque ipse imperium ambitione accepi &c.* Idem III hist. 80, 5. Id. Agric. 46, 4. Id. Orat. 37, 7.

*28. *Non quia- sed ut. Non quia- sed ne.*

Columell. VIII, ult. *Nos plura nominavi-*

mus genera, non quia cuncta cunctis littoribus exeunt, sed ut ex his aliqua, quorum erit facultas, præbeamus. Tacitus II Ann. 33, 4. & XV, 60, 3. add. Id. III hist. 4, 4.

Tacitus XIV, 43. 1. *Non sum adversatus, non quia dubitarem super omnibus negotiis melius atque rectius olim provisum, & quæ converterentur, in deterius mutari; sed ne nimio amore antiqui moris studium meum extollere viderer.*

* 29. *Non quia-sed quia.*

Cic. pro Mil. 22. *Majores nostri in dominum de servo quæri noluerunt, non quia non posset verum inveniri, sed quia videbatur indignum esse.* Id. pro Planc. 32. *Ego sum exercitus, non quia multis debeo, sed quia sæpe concurrit propter aliquorum de me meritorum inter ipsos contentiones, ut eodem tempore in omnes verear ne vix possim gratus videri.* Id. I Invent. 11. Columell. VIII c. 13. Livius XLII c. 25. add. Id. IV c. 57, & VII c. 36. & XL c. 33.

* 30. *Non quia-verum quod.*

Columell. VIII c. 9. *Nihil enim aliud, quam objicitur esca sed præcipue milium: nec quia tritico vel aliis frumentis minus crassescant, verum quod semine hujus maxime delectantur.*

* 31. *Non*

*31. *Non causa-sed quod. Non causa-sed ne. Non causa-sed ut.*

Cic. VIII ep. Att. 15. *Id feci non vitandi oneris causa, sed quod videbam, teneri illam urbem sine exercitu non posse.* * Huc referre quodammodo possis illud Livii II c. 44. *Ad Vejens bellum undique ex Etruria auxilia convenerant, non tam Vejentium gratia concitata quam quod in spem ventum erat, discordia intestina dissolvi rem Romanam posse.*

Cic. IX ep. Att. 22. Non *hoc facio reipublicæ causa, quam funditus deletam puto, sed ne quis me putet ingratum in eum, qui me levavit iis incommodis, quibus idem affecerat.*

Livius XLV c. 22. *Hæc non gloriandi causa retuli, sed ut admonerem, quemadmodum adjuvare socios solerent Rhodii.*

32. *Non quo-sed*, vel *sed tamen*, pro *non quod sed.*

Non *quo* sæpe usurpatur pro *non quod*, insequente *sed* vel *sed tamen.* Cic. XVI ep. 15. *Me non sane movet respublica, non quo ea sit mihi quicquam carius, aut esse debeat, sed desperatis etiam Hippocrates vetat adhibere medicinam.* nicht/ daß mir etwas lieber wäre. * Id. IV ep. Att. 14, & XII ep. Att. 13. Id. XV ep. Att. 6. & XII ep. Att. 15.

Cic. in Brut. 21. Non *quo Lælii oratione quicquam sit dulcius, sed multo tamen vetu-*

stior

ſtior & horridior ille, quam Scipio. * Id. IX ep. 11. N*on quo ita ſim fractus, ut hominem me eſſe oblitus ſim, ſed tamen hilaritas illa noſtra erepta mihi eſt.* add. Id. II Orat. 18.

* 33. *Non quo-ſed contra.*

Cic. III Orat. c. 24. *Magiſtros dicendi cenſor edicto meo ſuſtuleram, non quo acui ingenia adoleſcentium nollem, ſed contra ingenia obtundi nolui, corroborari impudentiam.*

* 34. *Non quo-ſed quo* pro *Non quod. ſed quod.*

Celſus de re med. III c. 2. N*on quo non interdum id incidat, ſed quo ſæpius fallat, ſolaque abſtinentia ſine ullo periculo medeatur.* Id. III cap. 4. circa fin. *In quo vanam rationem ſecutus eſt Aſclepiades: non quo non ſit interdum maturius cibus dandus, ſi mature timetur altera acceſſio, ſed quo ſcilicet quam ſaniſſimo dari debeat.* Id. VII c. 26. de curat. calc. N*on quo interdum etiam temeraria medicina proficiat, ſed quo ſæpius utique in hoc fallat, in quo plura & genera & tempora periculi ſunt.*

35. *Non quo-ſed quod* vel *quia.*

Etiam ſequente *quod* vel *quia*. Cic. VI ep. 4. N*on quo ego certo ſcirem, ſed quod non difficilis erat conjectura.* * Id. pro Seſt. 40. Id. de Prov. Conſ. 17. & pro Cec. 20.

Cic. XII. ep. 17. *Benevolentiam iſtam ut*

conserves, non quo de tua constantia dubitem, sed quia mos est ita rogandi, rogo. nicht daß ich an deiner Beständigkeit zweiffeln solte/ sondern weil es so gebräuchlich ist/ daß man bittet. add. id. V ep. 19. & VII ep. 33. & I Philipp. 7.

36. *Non quo- verum quia.*

Cic. pro Cecin. 20. *Non quo idem sit servulus, quod familia, verum quia non quibus verbis quidque dicatur, quæritur, sed quæ res agatur.*

37. *Non quo- sed ut. Non quo- sed ne.*

Alias sequente *sed ut*. Cic. VII ep. Att. 15. *Ad te literas dedi, non quo haberem magnopere, quod scriberem, sed ut loquerer tecum absens.* * add. Idem III ep. Att. 19. & XIV ep. Att. 15. & X ep. Att. 7.

* Cic. V ep. 5. *Statueram nullas ad te literas mittere, nisi commendatitias, non quo eas intelligerem satis apud te valere, sed ne iis, qui me rogarent, aliquid de nostra conjunctione imminutum esse ostenderem.* Cic. I Philipp. 4. *Magna sum cupiditate incensus ad reditum, non quo me ad tempus occursurum putarem, sed ne tardius quam cuperem reip. gratularer.* Id. I Philipp. 6. Livius XXXII c. 33. * Huc spectat illud Cicer. VI Verr. 28. *Rex id celatum voluerat, non quo quicquam metueeret, sed ut ne multi illud ante perciperent oculis, quam populus Romanus.*

*38. *Non quo- verum ut.*

Cic. IV ep. Att. 3. *Avere te certe scio tum scire quid hic agatur tum a me scire: non quo certiora sint ea, quæ in oculis omnium geruntur, si a me scribantur, verum ut perspicias ex meis literis, quomodo ea feram, quæ geruntur.*

*39. *Non quo- sed quoniam.*

Celsus VIII c. 3. *Si specillus foramen pervium invenit, altius descendens inter os & membranam nihil oppositum invenit, educiturque siccus, non quo non subsit aliqua vitiosa sanies, sed quoniam ibi, ut in latiore sede, diffusa sit.*

** Henricus Stephanus cum negare non possit infinitis locis apud Ciceronem *quo* pro *quod* reperiri: suspicionibus tamen quibusdam pugnat, *quod* ubique reponendum esse, II Sched. 7. quod & ante eum in mentem venerat Laurentio Vallæ II Eleg. 37. Sed meminisse debebat, adversus usum evidentem omnes hic invalidas esse rationes. Ut autem sic usurpatum fuisse credamus, codicum (ut sic loquar) facit pertinacia, quam Stephanus ipse expertus est, quamvis in plerisque locis alia exemplaria *quod* exhibere asserat. Porro (ut alios prætercam) post Ciceronem loquitur ita & Vopiscus, non pessimæ autor notæ, in Aureliano, ubi librum promittens de factis Apollonii Thyanei, *non quo illius viri gesta*, inquit, *munere mei sermonis indigeant, sed ut ea, quæ miranda sunt, omnium voce prædicentur.* Lege *eo- quo* pro *eo- quod.* Et Weitz. p. 562. ad. Terent.

*Non inepte suspicabatur Stephanus pro *quo* reponendum esse *quod*, quia sensus *quod* postulat. Sed, ut fit, non meminerat particulæ *non* eam naturam esse, ut particulam *quod* ægerrime ferat, & in ejus locum non solum *quo*, sed etiam *ut* subdat. Cic. I ep. fam. 7. *Nos scito de vetere illa nostra diuturnaque sententia prope jam esse depulsos, non nos quidem ut nostræ dignitatis simus obliti, sed ut habeamus rationem aliquando etiam salutis.* Vid. infra *ut*; & mox *non ut-sed ut.*

*40. *Non quod-sed.*

Cic. X ep. 12. *Senatui majora visa sunt, quam erant expectata: non quod unquam de tua voluntate dubitasset, sed quantum facere posses, exploratum satis non habebat.* Id. XI ep. 21. *Segulium negligamus, qui res novas quærit, non quod veterem comederit, sed hanc ipsam recentem novam devoravit.* Id. I Orat. 6.

41. *Non quod-sed quod,* vel *quia.*

Cic. Orat. 39. *Non quod sola ornent, sed quod excellant.* *Id. II Agr. 1. & I divin. c. ult. & III Nat. D c. 36.

Cic. II Orat. c. 75. *In quo ego non quod libenter male audiam, sed quia causam non libenter relinquo, nimium patiens & lentus existimor.* *Id. pro Planc. 23. & III ep. Qu. fr. ep. ad. Octav.

*43. *Non quod-sed ne.*

Cic. pro Dom. c. 26. *Non quod dubitaret, quin ab isto nihil legibus, nihil religionibus esset*

ſet actum, ſed ne quis oriretur aliquando, qui in meis ædibus aliquam religionem reſidere diceret. Id. V Philip. 6. *Non quod ille ſcuta vellet occulta eſſe, ſed ne familiares, ſi ſcuta ipſi ferrent, laborarent.* Livius XXVIII c. 32.

* 44. *Non quod- ſed quo.*

Celſus VII c. 20. *Sine dolore, ſi multa inteſtina prolapſa ſunt, ſecari ſupervacuum eſt, non quod excludi a ſcroto non posſint, ſed quo repulſa inguinibus immorentur, ibique tumorem excitent.*

* Huc refer illud Ciceronis in Partit c. 14. *Nec argumenta illa eo dicuntur ſine arte, quod ita ſunt, ſed quo ea non parit oratoris ars, ſed foris ad ſe delata, tamen arte tractat.*

* 45. *Non ideo quod- verum quod.*

Columell. III c. 2. *Lanatam amineam quidam maxime probant, quæ hoc vocabulum non ideo uſurpat, quod ſola ex omnibus amineis, verum quod præcipue caneſcit lanugine.*

* 46. *Non quod- ſed ut.*

Cic. Cecin. 35. *Id feci, non quod vos in hac cauſa hanc defenſionem deſiderare arbitrarer, ſed ut omnes intelligerent nec ademtam cuiquam civitatem eſſe, nec adimi poſſe.* Id. de Aruſp. reſp 6. *Vos, non quod dubia res eſſet, ſed ut huic furiæ vox interdiceretur, decreviſtis,*

ſtis, ut de mearum ædium religione ad Pontificum collegium referretur.

* Huc refer

Non ideo quod- ſed ut.

Cic. III Agr. 2. *Non nunc id eo diſputabo, quod hunc ſtatum reipublicæ non magnopere defendendum putem, ſed ut doceam Rullum poſthac in his ſaltem docere rebus.*

* 47. *Non ut- ſed.*

Tacitus IV c. 20. 1. *Sævitum tamen in bona, non ut ſtipendiariis pecuniæ redderentur, quorum nemo repetebat, ſed liberalitas Auguſti avulſa, computatis ſigillatim, quæ fiſco petebantur.* Id IV c. 23, 3. & IV. hiſtor. 19, 2.

* 48. *Non ut - ſed ut.*

Cic. XI epiſt. Attic. 10. *Te rogo, ut eos, qui mihi tam crudeliter inimici ſunt, accuſes, non ut aliquid proficias, ſed ut tibi me carum eſſe ſentiant.* Id. IV Catil. 9. *Hæc non ut vos excitarem, locutus ſum, ſed ut mea vox, quæ debet eſſe in republica princeps, officio functa conſulari videretur.* add. Id. pro Dom. 31, & IV ep. 1.

* Huc refer ea exempla, in quibus prius *ut* pro *quod* poſitum eſt. Cic. XIV ep. Att. 12. *Nihil habeo, quod ad te ſcribam: ſcribo tamen, non ut delecter meis literis, ſed ut eliciam tuas.* Id. XI ep. Att. 15. *Hæc ad te ſcribo, non ut*

queas

queas tu demere solicitudinem, sed ut cognoscam, quid tu ad ea afferas, quæ me conficiunt.

* 49. *Non ut - verum ut.*

Cic. II Orat. c. 87. *Hæc ars tota dicendi habet hanc vim, non ut totum aliquid, cujus in ingeniis nostris pars nulla sit, pariat & procreet, verum ut ea, quæ sunt orta jam in nobis & procreata, educet atque confirmet.*

* 50. *Non ut - sed quo. Non ut - sed ne.*

Tacitus IV hist. c. 5, 3. *Helvidius Priscus ingenium illustre altioribus studiis juvenis admodum dedit, non ut nomine magnifico segne otium velaret, sed quo firmior adversus fortuita rempublicam capesseret.*

Livius XI c. 24. *Valeant & nunc eadem illa merita, non ut præcipue amici, sed ne præcipue inimici simus.* Plinius II ep. 6. *Vinum hospes parvulis lagunculis in tria genera descripserat, non ut potestas eligendi, sed ne jus esset recusandi.* Vellej. II c. 53 extr.

* Huc pertinet

Non ideo ut - sed ne,

Tacitus IV hist. 73, 4. *Non ideo Rhenum insedimus, ut Italiam tueremur, sed ne quis alius Ariovistus regno Galliarum potiretur.*

* 51. *Non ut - sed quod.*

Cic. de Amic. 21. *Ipse se quisque diligit, non ut aliquam a se ipso mercedem exigat caritatis suæ, sed quod per se sibi quisque carus est.* Id. XIV ep. Att. 19. *Ad Brutum nostrum epistolas scripsi, quarum exempla tibi misi, non ut deliberarem reddendæne essent (plane enim judico esse reddendas) sed quod non dubito, quin tu idem existimaturus sis.*

* 52. *Non quasi - sed ut.*

Cic. I Tusc. 9. *Geram tibi morem, & ea, quæ vis, ut potero, explicabo, nec tamen quasi Pythius Apollo certa ut sint & fixa quæ dixero, sed ut homunculus unus e multis probabilia conjectura sequens.*

53. *Non modo - sed etiam, verum etiam, sed vix, vel sed saltem.*

Cic. de Senect. 11. *Tenebat Appius non modo autoritatem in suos, sed etiam imperium.* * add. XII ep. Att. 4. Exempla ubivis obvia.

Cic. pro Mil. 1. *Neque arma auxilium modo defensioni meæ, verum etiam silentium pollicentur.* * add. Id. III ep. 7. & II Catil. 4. & III Catil. 9.

Non modo & *neque modo* adſciſcit *sed etiam, verum etiam, sed vix.* Cic. IV ep. 1. *Mihi venire in mentem nihil potest non modo quid sperem,*

rem, ſed vix jam quid audeam optare. * add. Livius XXXIX c. 40. & III c. 6. extr.

Boëth. Conſol. IV proſ. 4. *At ſi ad hominum judicia revertar, quis ille eſt, cui hæc non credenda modo, ſed ſaltem non audienda videantur?*

54. *Non modo-ſed*, vel *ſed &*, vel *ſed quoque.*

Cic. X ep. 6. *Si aliter ages, tum in iſtis ampliſſimis nominibus honorum non modo dignitas nulla erit, ſed erit ſumma deformitas.* † * Id. poſt red. in Sen. 4. *Ii me duo non modo deſeruerunt, ſed prodiderunt.* Id. pro Flacc. 25. Id. I Nat. Deor. cap. 43.

* Cic. II Acad. 18. *Veri & falſi non modo cognitio, ſed & natura tolletur.* †† * Livius I c. 13. *Non pacem modo, ſed & civitatem unam ex duabus faciunt Sabini & Romani.* Suet. Claud. 27 & 28.

* Planc. X ep. Cic. 21. *Vidi mihi ſi rempublicam mecum perdidiſſem, mortuo non modo honorem, ſed miſericordiam quoque defuturam.* Livius V c. 18. *Ignominia prope in cladem*

† Hoc exemplum nos huc retulimus, quo pertinere videtur. Autor propter alias forte lectiones alio retulerat.

†† Cicero raro ponit *ſed &*, mavult *ſed etiam, verum etiam.*

dem ingentem vertit; tantum inde terroris non Romæ modo, sed in castris quoque fuit ad Vejos.

* 55. *Non modo- sed pene* vel *prope.*

Cic. III leg. c. 18. *Autor effingit non modo mentem ac voluntates, sed pene vultus eorum, apud quos agit.* Id. II Orat. 3. *Unum putasti satis esse non modo in una familia rhetorem, sed pene in tota civitate.*

Cic. in Brut. c. 91. *Recepi me biennio post non modo exercitatior, sed prope mutatus.* Id. pro Rab. 3. *Ad ejus propulsandum periculum non modo homines, sed prope regiones ipsæ convenerunt.* Id. V Philipp. 3.

* 56. *Non modo- sed multo magis* vel *sed potius.*

Cic. II Tusc. 4. *Fortes non modo fortuna, ut est in veteri proverbio, sed multo magis ratio adjuvat.*

Cic. de Amic. 12. *Talis improborum consensio non modo excusatione amicitiæ tegenda non est, sed potius omni supplicio vindicanda.*

* 57. *Non modo- sed vel magis* malæ notæ est.

Quintil. I c. 8. *Teneræ mentes non modo, quæ diserta, sed vel magis, quæ honesta sunt, discant.*

* 58. *Non modo- sed omnino,* vel *verum omnino.*

Cic. IX ep. 15. *Eos ego non modo reges appella-*

pellatos, ſed omnino natos neſciebam. Id. Parad. V. c. 1. *Is non modo imperator, ſed liber habendus omnino non erit.* Id. pro Quint. 24. *Mihi perdifficile eſt contra tales oratores non modo tantam cauſam perorare, ſed omnino verbum facere conari.* Id. II Orat. 41.

Cic. Orat. c. 68. *Iidem ſunt numeri non modo oratorum & poetarum, verum omnino loquentium.* Id. IV Verr. 66. *Ego hoc non vereor, ne quid horum non modo impulſu, verum omnino adventu meo factum eſſe videatur.*

59. *Non modo - etiam* peſſimæ notæ eſt.

Tacitus III c. 19, 2. *Is finis fuit ulciſcenda Germanici morte, non modo apud illos homines, qui tum agebant, etiam ſecutis temporibus vario rumore jactata.* Id. IV c. 35, 1. *Non attingo Græcos, quorum non modo libertas, etiam libido impunita.*

* 60. *Non modo - verum &* non eſt optimæ notæ.

Suet. Neron. 38. *Nero collationibus non receptis modo, verum & efflagitatis, provincias privatorumque cenſus exhauſit.* Id. Domitian. 4. *Spectacula magnifica aſſidue & ſumtuoſa edidit Domitianus, non in amphitheatro modo, verum & in circo.*

* 61. *Non modo - ſed nec* rariſſimum eſt.

Juſtinus XI c. 8, n. 4. *Tum repente tantus nervos Alexandri occupavit rigor, ut interclu-*

ſa

ſa voce, non ſpes modo remedii, ſed nec dilatio periculi inveniretur.

62. *Non modo-ſed ne-quidem*, pro *non dico.*

Non modo pro *non dico* inderdum aſſumit *ſed ne quidem.* Cic. I ep. 9. *Non modo dignitatis, ſed ne libertatis quidem partem ſibi reliquit.* Id. I ep. 8. *Nullam partem tuorum meritorum non modo referenda, ſed ne cogitanda quidam gratia conſequi poſſum.* Id. XII ep. 24. *Ego nullum locum omitto non modo laudandi tui, ſed ne ornandi quidem.* Id. IV epiſt. 13. *Nunc non modo agendi rationem nullam habeo, ſed ne cogitandi quidem.* Id. XV ep. Att. 26. *Nec quicquam poſthac non modo tantum, ſed ne tantulum quidem præterieris.* du ſolſt nicht allein nichts wichtiges/ ſondern auch nicht das geringſte übergehen.

63. *Non modo non-ſed ne quidem.*

Non modo non- ſed ne quidem uſurpari ſolet pro *tantum abeſt.* Cic. X ep. 10. *Cui rei non modo non præteriit tempus, ſed ne maturum quidem etiam nunc meo judicio fuit.* Id. XIII ep. 30. *Abdidit ſe in intimam Macedoniam, quo potuit longisſime à caſtris, non modo ut non præeſſet ulli negotio, ſed etiam ut ne intereſſet quidem.* †

*Sic

† Similia huic ultimo exempla rarius, ſed aliquando tamen occurrunt.

*Sic etiam *non modo nihil- sed ne quidem.* Cic. pro Rosc. A. 29. *Ego contra ostendo, non modo nihil eorum fecisse Roscium, sed ne potuisse quidem facere.* Id. II Nat. D. c. 7.

* Sic item *non modo nullus- sed ne quidem.* Cic. I Nat. D. c. 36. *Vestrorum deorum non modo beneficium nullum extat, sed ne factum quidem omnino.* Id. VI Verr c. 22.

* Sic porro *non modo nunquam- sed ne quidem.* Cic. III Verr. 25. *Id non modo ipse nunquam viderat, sed ne audierat quidem.* Id. Verr. I, 12.

* Eodem modo *non modo nemo- sed ne quidem.* Cic. III Verr. 43. *Illud non modo nemo edixit, sed ne metuit quidem quisquam, ne quis ediceret.* Id. IV Verr. 46. *Id non modo Siculus nemo, sed ne Sicilia quidem tota perficere potuit.* add. Id. V ep. Att. 10.

* 64. *Non modo non - verum ne quidem.*

Cic. I ep. Att. 9. *Cum omnia fecissem, non modo eam voluntatem Luceji, quæ fuerat erga te, recuperare non potui, verum ne causam quidem elicere immutatæ voluntatis.*

* 65. *Non modo non - sed,* vel *sed contra.*

Cic. Cluent. 20. *Fabritius non modo ad me meos vicinos non adduxit, sed ipse iis neque defensoribus uti postea, neque laudatoribus potuit.* Id. Clu. 66. *Non modo id non fecit ma-*

mater, sed ab illo tempore nullum locum prætermisit, in quo non instrueret insidias aliquas. Id. II Agr. 33. & pro Flacc. 11. Id. post red. in in Sen. 15. Id. pro Planc. 17.

Cic. pro Flacc. 11. *Id ego non modo non postulo, sed contra, Judices, vos oro, ut totam caussam quam maxime intentis oculis accerrime contemplemini.*

* Huc refer

Non modo nullus-sed, vel *sed contra.*

Cic. VII Verr. 15. *Non modo tibi nullam defensionem, sed maximam vim criminum exortam intelliges.* * Sic licet etiam dicere *non modo nihil- sed: non modo nemo-sed* &c. Vid. Cic. pro Planc. 13. Cic. IX ep. Att. 18. *Non modo nulla querela est municipalium hominum, sed contra metuunt, ut crudelem, iratum.* * Sic licet etiam dicere *non modo nemo-sed contra; non modo nihil-sed contra* &c. si *res id* patiatur, aut etiam postulet. Rarius autem reperitur *non modo nihil sed e contrario.* Corn. Nepos in Attic. c. 9.

66. *Non modo non- sed etiam, verum etiam.*

Non modo non junctum cum *sed etiam, verum etiam*, idem est, quod *tantum abest ut.* Cic. III ep. Att. 15. *Dies non modo non levat luctum hunc, sed etiam auget.* Id. XI ep. 12. *Ex tuis literis non modo non restinctum bellum, sed etiam inflammatum videtur.* * add. Id. de Senect. 6. & I ep. 9.

Cic.

Cic. XVI ep. Att. 7. *Tu id non modo non prohibebas, verum etiam approbabas.* * add. Id. pro Arch. 2, & XVI. ep. Att. 15. & pro Rosc. A. 47. * Sic. licet etiam dicere *non modo nihil- sed etiam.* Cic. Mil. 6. *Mihi Pompejus non modo nihil gravius contra Milonem judicasse, sed etiam statuisse videtur.* Varro VIII L. L. 13. *Iidem, ex sermone si quid deperiit non modo nihil impendunt, ut requirant, sed etiam contra judices repugnant, ne restituatur verbum novum & ratione introductum.*

* Huc pertinent exempla, ubi *nihil* pro *non* ponitur. Cic. pro Cœl. 1. extr. *Cæteris non modo nihil ignoscendum, sed etiam acriter est resistendum.*

* Sic etiam dicitur *non modo nemo- sed etiam, non modo nullus- sed etiam.* Vid. Cic. pro Sest. 14. & pro Balb. 10.

Admonitio.

Videndum, ne temere altera negatio, cum requiritur, omittatur. Neque enim recte diceretur: *Tu id non modo prohibebas, verum etiam approbabas.* & alia eodem modo.

* 67. *Non modo non- sed* ~~vel sed~~ vel *potius vix.*

Cic. I offic. 19. *Non modo id virtutis non est, sed potius immanitatis omnem humanitatem repellentis.* Id. III Orat. 20. *Hoc, quod complector tantam scientiam vimque doctrinæ non*

mo-

modo non pro me, ſed contra me eſt potius. Id. III Nat. D. 10. *Illud non modo non eſt arrogantis, ſed potius prudentis, intelligere ſe habere ſenſum & rationem.*

Cic. III Verr. 18. *Non modo proficiſci, cum cuperet Dolabella non poterat, ſed vix in oppido conſiſtebat,* Id. Cœl. 7. *In eo non modo crimen non hærebat, ſed vix diſerti adoleſcentis cohærebat oratio.* Sic *non modo nihil- ſed vix.* Vid. Cic. pro Syll. 4.

* 68. *Non modo nullus- verum etiam.*

Cic. VI ep. 4. *Id impendet, in quo non modo dolor nullus, verum finis etiam doloris futurus ſit.*

* Sic dicitur etiam *non modo nihil- verum etiam; non modo nemo- verum etiam &c.*

69. *Non modo* pro *non modo non.*

Interdum tamen, ut Paulus Manutius obſervavit libr. I ep. fam. 9. uſurpatur pro *non modo non.* Cic. X ep. Att. 7. *Regnum non modo Romano homini, ſed ne Perſæ quidem tolerabile.* Id. XI ep. Att. 22. *Mihi non modo iraſci, graviſſima injuria accepta, ſed ne dolere quidem impune licet.* * add. Id. de amic. 24. & XV ep. 1.

70. *Non modo* poſtpoſitum pro *Nedum* aut *ne dicam.*

Inter-

Interdum *non modo* subjicitur pro *nedum*. Cic. II Phil. 41. *Brutos patronos adoptarunt magno judicio, studio, caritate, non ut te & alios vestri similes; quos clientes nemo habere velit, non modo esse eorum cliens.* Id. I ep. 9. *Nullum meum minimum dictum, non modo factum pro Cæsare intercessit, quod ille non illustri gratia exceperit.* Id. VIII ep. Att. 16. *Nihil prætermissum est, quod non habeat sapientem excusationem, non modo probabilem.* * add. Parad. II & XII ep. 16.

Alias *ne dicam*. Cic. II ep. Att. 19. *Scito nihil unquam fuisse tam infame tam omnibus ordinibus offensum, quam hunc statum, qui nunc est: magis mehercule, quam vellem, non modo quam putarem.* Id. IV ep. 14. *Secundas etiam res, non modo adversas pertimescebam.* mich auch vor unsern Wohlstand, nicht nur vor Unglück fürchtete. * add. Livius XXI. cap. 54. & XXIV cap. 13.

* 71. *Admonitio.*

Non modo pariter postponitur particulæ *etiam* & *quoque*. Interdum *etiam* vel *quoque* plane omittitur, neque eo secius *non modo* ponitur.

72. *Non solum - sed, sed etiam, sed quoque.*

Non solum jungitur cum *sed*, *sed etiam*, *sed quoque*. Cic. I ep. 6. *Is omnibus negotiis non*

interfuit solum, sed præfuit. * Cornelius Nepos 4. Livius III c 17. & III, 38. & VIII c. 4.

*Huc refer illud Ciceronis pro Cecin 15. *Non solum impulsu scutorum, neque conflictu corporum, neque ictu cominus, neque conjectione telorum, sed sæpe clamore ipso militum aut instructione aspectuque signorum magnas copias pulsas esse & vidimus & audivimus.*

Cic. de Amic. 15. *Non solum fortuna cæca est, sed eos etiam plerumque efficit cæcos, quos complexa est.* Exempla ubivis obvia.

Cic. pro Cæc. *Dixi non solum re & sententia, sed verbis quoque.* * add. Id IV ep. 11. & IV ep. 8. Livius II c. 11.

* 73. *Non solum - sed &.* †

Columell. I. c. 9. *Hujus operis conditio non solum fortem, sed & acuminis strenui ministrum postulat.* Id. II c. 15. Id. IX c. 5. extr. *Gravis & tetri odoris non solum virentia, sed & qualibet res probibeantur.*

74. *Non solum - sed multo etiam magis,* vel *sed etiam magis.*

Cic. IV ep. 3. *Multo ante prospexi tempestatem futuram: neque id solum mea sponte, sed multo etiam magis monente & denunciante.*

† Sed & rarissime subjiciunt scriptores aurei seculi particulis *non solum.*

te. *Id. II Orat. 47. Orat. c. 43. & IV Verr. 69. & XIII Philipp. 9.

Cic. III Orat. c. 25. *In ſcriptis & in dictis non aurium ſolum ſed animi judicio etiam magis infucata vitia noſcuntur.*

*Huc pertinet illud Livii XXXIX cap. 6. *Neque ea ſola infamiæ erant, quæ in provincia procul ab oculis facta narrabantur, ſed etiam magis, quæ in militibus ejus quotidie conſpiciebantur.*

*75. *Non ſolum-ſed pene*, vel *ſed prope.*

Cæſar III B. C. 32, 3. *Non ſolum urbibus, ſed pene vicis caſtellisque ſingulis cum imperio præficiebantur.* Id. B. G. I. c. 20. ſ. 3. Interdum accedit *etiam*, Cæſar B. G. VI c. 11, 2. *In Gallia non ſolum in omnibus civitatibus atque pagis partibusque, ſed pene etiam in ſingulis domibus factiones ſunt.*

Cic. VI Verr. 31. *Non judicis ſolum ſeveritatem in hoc crimine, ſed prope inimici atque accuſatoris vim ſuſcipere debes.*

*76. *Non ſolum-ſed præterea.*

Cic. II Quint. fr. ep. 11. *Non ſolum illud extorſi oppidulum quod erat poſitum in Euphrate & Zeugmate, ſed præterea togam ſum ejus prætextam magno hominum riſu cavillatus.*

*77. *Non ſolum-ſed ne* rariſſimum eſt.

Palladius IV c. 7. *Hoc faciendum eſt non*

ſolum propter herbas, ſed ne tenĕra adhuc ſemina ſolidata terra conſtringat.

* 78. *Non ſolum- ſed ne quidem.*

Cic. de Amic. 18. *Eſt viri boni, non ſolum ab aliquo oblatas criminationes depellere, ſed ne ipſum quidem eſſe ſuſpicioſum.* Nepos Iphicr. 1. *Iphicrates fuit talis dux, ut non ſolum ætatis ſuæ cum primis compararetur, ſed ne de majoribus natu quidem quisquam anteponeretur.* Livius V cap. 47.

* 79. *Non ſolum- ſed ne quidem* pro *non ſolum non- ſed ne quidem.*

Cic. I Orat. cap. 46. *Is vehementer errat, nec ſolum inſcitiam meam, ſed ne rerum quidem magnitudinem perſpicit.* * Id. in Piſon. cap. 10. *Senatui non ſolum juvare rempublicam, ſed ne lugere quidem licebat.* Columell. de arboribus cap. 18.

* 80. *Non ſolum- ſed vix* pro *non dico.*

Cic. pro Cœl. 17. *Hæc genera virtutum non ſolum in moribus noſtris, ſed vix jam in libris reperiuntur.*

* 81. *Non ſolum non- ſed etiam.*

Cic. II epiſt. Att. 6. *Iſtic non ſolum non licet, ſed etiam tædet.* Id. pro Muren. 39. *Non ſolum minuenda non ſunt auxilia, quæ habemus, ſed etiam nova, ſi fieri poſſit, comparanda.* Nepos in Phocion 2. *Demoſthenem Phocio*

cio non solum in periculis non defendit, sed etiam prodidit. Idem Att. 7. Cic. Brut. 13.

*Huic cognatum est illud Columellæ VII cap. 12. *Id non solum nihil agricolam juvat, sed & avocat, desidemque ab opere suo reddit.*

* 82. *Non solum non-sed vix*, vel *sed ne quidem*.

Cic. II Orat. cap. 62. *Obscœnitas non solum non foro digna, sed vix convivio liberorum.*

Cic. V Verr. 97. *Verre prætore, non solum æstimandi frumenti modus non fuit, sed ne imperandi quidem.* Varro L. L. VIII cap. 36. *Quare non solum in vocabulis literarum non hæc requirenda analogia, sed ne in syllaba quidem ulla.*

83. *Non solum* postpositum particulæ *etiam*, vel *quoque*.

Non solum interdum subjicitur item ut *non modo*, pro *ne dicam*. Cic. II ep. Attic. 21. *Ut ipse etiam sibi, non iis solum, qui aderant, displicebat!* *Livius III cap. 7.

Livius V cap. 48. *Spe quoque jam, non solum cibo deficiente.* Id. VII cap. 40. Id. XLV cap. 39. *Diis quoque honos ille, non solum hominibus debetur.* Cic. II Invent. cap. 46.

84. *Non solum* postpositum particulæ *etiam* vel *quoque* subintellectæ.

Cic. XII epist. ult. *Vultus tuos mihi expressit omnes, non solum animum ac verba protulit.*

tulit. *Id. I Off. 6. *Ad quod adhibenda est quædam actio, non solum mentis agitatio.* Id. II Philipp. 5. & pro Dom. 28. Cic. XIV ep. 14.

** Sic & *non tantum*. Senec III de ira 12. *Quædam ex his, quæ te præcipitem ferebant, hora, non tantum dies molliet.* Lege *tantum*.

* 85. *Non solum - verum, verum &, verum etiam.*

Cic. pro Syll. 3. *Videor non solum studium ad defendendas causas, verum opinionis aliquid & autoritatis afferre.* Columell. IV cap. 27.

Sueton. Vitell. 5. *Vitellius trium principum indulgentia non solum honoribus, verum & sacerdotiis amplissimis auctus est.* Hujus generis exempla paucissima reperias apud optimos scriptores.

Cic. I Nat. D. 22. *Simonides non poëta solum suavis, verum etiam ceteroquin doctus fuisse traditur.* *add. Id. XIII ep. 18. & IX ep. Att. 4 & alibi.

Non solum- verum ne quidem.

Cic. IX ep. Att. 12. *Me ægritudo non solum somno privabat, verum ne vigilare quidem sine summo dolore patiebatur.*

* 86. *Non solum* sæpe repetendum.

Non solum cum sæpe repeti debet, dimittit in posterioribus membris *solum*. Cic. Se-

nect. cap. 20. *De morte non ita longa disputatione opus esse videtur, cum recorder non solum L. Brutum, qui in liberanda patria est interfectus; non duos Decios, qui ad voluntariam mortem cursum equorum incitaverunt; non M Regulum, qui ad supplicium est profectus; non duos Scipiones, qui iter Pœnis vel corporibus suis obstruere voluerunt; non avum tuum L. Paulum; non Marcum Marcellum: sed legiones quidem nostras scripsi in originibus in eum locum sæpe profectas alacri animo, unde nunquam se redituros arbitrarentur.*

*87. *Non possum non* pro *oportet.*

Cic. VIII ep. Att. 2. *Alteras literas eodem die dedi, quo has ad te non potui non dare.* Id. X epist. Att. 12. *Juvenem nostrum non possum non amare.* Id. XI ep. Att. 6. Id. XIV ep. Att. 20.

* 88. *Non possum - quin.*

Cic. II Orat. c. 10. *Non possum, quin exclamem.* Id. VI ep. fam. 14. *Posteaquam magnam spem habere cœpi, facere non potui, quin tibi sententiam declararem meam.* Id. XI ep. Att. 7.

*Caput CXXXII.
De adverbio NONDUM.

* 1. *Nondum - cum.*

Nondum est *adhuc non*, & interdum adjun-

ctum habet *cum*. Cic. II off. 21. *Nondum centum & decem anni sunt, cum de pecuniis repetundis a L. Pisone lata lex est*. Id. pro Rosc. Am. 34. *Nondum lucebat, cum Ameriæ scitum est*. es war noch nicht Tag/ als man es schon zu Amerien wuste. Id. II ep. 6. Livius XXVII. cap. 42.

* 2. *Nondum-sed.*

Cic. XII ep. 8. *Scripsit ad me Cæsar, nondum te sibi satis esse familiarem, sed certe fore*. Cic. in Brut. 27. *Gracchi habemus orationes, nondum satis splendidas verbis, sed acutas prudentiæque plenissimas*. Id. pro Sest. 15. Id. pro Sest. 33.

* 3. *Nondum-jam tamen.*

Cic. Brut. 8. *Nondum Myronis satis ad veritatem adducta, jam tamen quæ non dubites pulcra dicere.*

CAPUT CXXXIII.

De pronomine NULLUS.

Nullus dictus quasi *non ullus*, latius patet, quam *nemo*. Quippe *nemo* de hominibus tantum dicitur, *nullus, nulla, nullum* de rebus omnibus.

2. *Nullus* pro *non*.

Nullus interdum pro *non* usurpatur Plaut. Asin. I sc 4. *s nullus venit*. Cic. XI ep. 22. *Philotimus non modo nullus venit, sed ne per literas*

teras quidem aut per nuncium certiorem me fecit, id eſt, nondum venit. Id. I Orat. 9. *Quod niſi feciſſet, rempublicam quam nunc vix tenemus, jamdiu nullam haberemus.* Id. I Tuſc. 6. *Miſeri ob id ipſum, quia nulli ſunt.*

3. *Nullus* pro *nullius momenti.*

Alias *nullus eſt nullius momenti.* Cic. VII ep. 3. *Ex eo tempore vir ille ſummus Imperator nullus fuit*, kein rechter General geweſen. Id. pro Dom. 26. *Cotta cenſuit non oportere, ut de me lex ferretur, decerni; ne illa, quæ nulla eſſet, eſſe lex judicaretur*, damit das Geſetz/ welches kein Geſetz wäre, nicht vor ein Geſetz angeſehen würde. Id. XIV ep. Att. 13. *Sed hæc hactenus. Redeo enim ad miſeram, ſeu nullam potius rempublicam.* Id. XIV ep. Att. 4. *Reliquæ res opes deſiderant & copias, quas nullas habemus.* Id. II Leg. 6. *Igitur Tutias & Apulejas leges nullas putas?* So meyneſt du dann/ daß die Tutiiſchen Geſetze nicht werth seyn/ daß man ſie Geſetze nenne? ſo hälteſt du dann die Geſetze vor untüchtige Geſetze?

** D. P. Huc referri poteſt deſperationis Comicæ formula: *Nullus ſum* pro *perii.*

*4. *Nullus non.*

Livius VIII 26. *Samnites inermes nulla rerum ſuarum non relicta inter hoſtes, domos rediere.* Idem XXXVIII, 25. Suet. Aug. 32.

*5. *Nullus- nec.*

Cic. I Orat. 12. *Quid est tam furiosum, quam verborum vel optimorum atque ornatissimorum sonitus inanis, nulla subjecta sententia nec scientia.* worbey kein guter Spruch und Verstand ist. Id. I Orat 26. *Nullæ lites neque controversia sunt.* Cæsar B. G. II c. 11. n. 1. *Castris egressi nullo certo ordine neque imperio.*

*6. *Nullus neque- neque.*

Cic. pro Rosc. Am. 34. *Nullam societatem neque sceleris neque præmii cum homine ullo coieras.* Id. V Verr. 89. *Locus intra Oceanum jam nullus est neque tam longinquus neque tam reconditus, quo non per hæc tempora nostrorum hominum libido iniquitasque pervaserit.* Id. V ep. 11.

* Sic etiam *nullus nec- nec- nec.* Livius præfat. *Nulla unquam respublica nec major, nec sanctior, nec bonis exemplis ditior fuit.*

*7. *Nullus- unus.*

Cic. Brut. 59 *In Curione hoc verissime judicari potest, nulla re una magis oratorem commendari, quam verborum splendore & copia.* Id. Provinc. Cons. 4. *Nisi Virginius intervenisset, unum signum Byzantii ex maximo numero nullum haberent.*

* 8. *Nullus ne- quidem.*

Cic. X ep. 4. *Nullum in te officium ne minimum*

nimum quidem sine maxima culpa videor posse præterire. Id. III. ep. 12. *Mirandum est nullam ne in tabellæ quidem latebra fuisse absconditam malevolentiam.* Cic. III offic. 29. Livius I c. 55. & XXII, 14.

* 9. *Nonnullus* pro *quidam*, vel *aliquis.*

Cic. I off. 10. *Ea quidem pleraque jure prætorio liberantur, nonnulla legibus.* Id. II Offic. 9. *Hæ quidem causæ sunt diligendi gravissimæ: possunt enim præterea nonnullæ esse leviores.* Id. III off. 2. Id. III epist. 5. Id. III epist. 8.

* 10. *Nonnulli- alii*, vel *reliqui.*

Cæsar. B.C. I cap. 24, 4. *Nonnullæ cohortes in agmen Cæsaris, aliæ in equites incidunt.* Cicer. pro Balb. 27. *Illam fortasse pertinaciam nonnulli, virtutem alii putabant*, das möchten einige vor eine Hartnäckigkeit/andere aber vor eine Tugend halten.

Cæsar B. C. I, 13, 3. *Nonnulla pars militum domum discedit, reliqui ad Cæsarem perveniunt.* Id. II 43. 4. *Tanta erat contentio, ut multitudine atque onere nonnulli deprimerentur, reliqui ob timorem propius adire tardarentur.* Hirtius B. Afr. 7, 3.

* 11. *Nonnulli- plerique*, vel *plures.*

Cic. II Agr. 1. *Hac in oratione nonnulli aliquando digni majorum loco reperiuntur; plerique autem hoc perficiunt, ut &c.*

Hir-

Hirtius B. Alex. 62, 2. *Temporibus illis in Hispania nonnullæ civitates rebus Cassii studebant, plures Marcello favebant.*

* 12. *Nullus-sed.*

Cic. II ep. Att. 6. *Id ipsum nullo cum stomacho, sed potius cum aliqua scribendi voluptate.* Id. I Nat. D. 24. *Ex his corpusculis confectum est cœlum atque terra, nulla cogente natura, sed concursu quodam fortuito.* Tacitus XII, 22, 4. II hist. 71, 3.

13. *Nullus nisi. Nullus extra.*

Jungitur sæpe *nullus* cum *nisi* & *extra.* Cic. V ep. 5. *Statueram nullas ad te literas mittere, nisi commendatitias,* ich hatte mir vorgenommen keine andere Briefe an dich abgehen zu lassen, als Recommendations-Schreiben. * Exemplis pleni sunt omnes libri.

Cic. Orat. c. 56. *Nullus est igitur numerus extra poëticos.*

14. *Nullus-præter. Nullus-præterquam.*

Nullus jungitur sæpe cum *præter* vel *præterquam.* Cic. V ep. Att. 3. *Ad quas literas tibi rescribi velis nescio, nullas enim adhuc acceperam præter eas &c.* Exempla multis in locis.

*Cic. III ep. 7. *Nullas iis, præterquam ad te & ad Brutum dedi literas.* Id. III Catil. 11. *Nullum monumentum laudis postulo, præterquam*

quam hujus diei vestràm memoriam sempiternam. Cæsar B. G. VII c. 77, 6. Livius XLII c. 23, & I c. 8 & IV c. 9.

* Huc pertinet *nullus-præterquam quod.* Livius VIII c. 22, princ. *Secutus est annus nullare belli domiqne insignis, præterquam quod Fregellas colonia deducta.*

15. *Nullus-quin. Nullus-qui non.*

Cic. I ep. Att. 1. *Dies fere nullus est, quin hic Satrius domum meam ventitet*, es ist fast kein Tag, da er nicht zu mir kommt. Id. VII ep. Att. 15. *Nullum adhuc intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem.* add. Cæsar III B. C. 81, 2.

Cic. II ep. 16. *Nulla est acerbitas, quæ non omnibus impendere videatur.* Id. de Prov. Cons. *Nullum bellum civile fuit, in quo non &c.*

CAPUT CXXXIV.

De adverbio NUM.

Num cum interrogatione. *Num ne.*

Num interrogationi plerumque servit, & tum initio ponitur, sum subjicitur. Cic. II Acad. 16. *Num censes Ennium dixisse?* meynest du, Ennius habe es gesagt. Id. I Orat. 9. *Quid? in Numa Pompilio numquod èloquentiæ vestigium*

um apparet? Id. I Cat. 6. *Interrogas me: num in exilium? non jubeo.*

Interdum adſciſcit *ne*, vehementius interrogandi gratia. Cic. VI Rep. 4. *Numne aſpicis, quæ in templa veneris?* Id. I Nat. D. 31. *Deum ipſum numne vidiſti*, haſt du etwa GOtt ſelbſt geſehen.

* 2. *Num* poſt *video, quæro &c.*

Cic. pro leg. Manil. 7. *Videte, num dubitandum nobis ſit, omni ſtudio in id bellum incumbere.* Livius XLII, 19. extr. *Speculari, num ſolicitati animi ſociorum ab rege Perſeo eſſent.* Cic. in Vatin. 6. *Quæro, num tu Senatui cauſam tuam permittas.* Id. de Fat. c. 3.

* 3. *Num nam.*

Terent. Eunuch. V ſc. 5. *O Jupiter, quæ iſtæc turba eſt? numnam ego perii? adibo.* Id. Adelph. III ſc. 4. *Hem, numnam illa quæſo parturit?*

* 4. *Num - an.*

Cic. IX ep. 26. *Ille baro te putabat quæſiturum, num unum cœlum eſſet, an innumerabilia.* Id. de Amic. 8. Id. I Orat. 58. Cic. III off. 13. & pro Roſc. Com. 9.

* Huc pertinet illud Cic. II Leg. 2. *Num quid vos duas habetis patrias? an eſt illa una patria communis?*

* 5. *Num igitur* ſervit anteoccupationi.

Cic.

Cas.

Cic. in Brut. c. 83. *Num igitur qui hoc sentiat, si is potare velit, de dolio sibi hauriendum putet? Minime. Sed quandam sequatur ætatem.*

* 6. *Num* respondet anteoccupationi.

Cic. Opt. gen Orat. 5. *At loquitur pulcre. Num melius, quam Plato?*

* 7. *Num quando* pro *num aliquando.*

Cic. in Vatin. 6. *Secundum ea quæro, num quando tibi moram attulerit Senatus, quo minus concilium advocares legemque ferres.* Id. V Philipp. 11. *Antonius si legatis paruerit, Romamque redierit, num quando perditis civibus vexillum, quo concurrant, defuturum putatis?*

8. *Numquis, numquæ, num quod.*

Num sæpe jungitur cum pronomine *quis, quæ, quod.* Terent. Eun. III sc. 5. *Num quis hic est? nemo est.* Cic. XIII ep. Att. 8. *Des alicui negotium, qui quærat, num quis fundus in Pompejano Nolano venalis sit?* Id. pro Dejot. 7. *Num quæ trepidatio? num qui tumultus? numquid, nisi moderate?* Id. II Acad.

Numquam harum probat Antiochus?

* 9. *Num quid- præter. Num quid- præterquam.*

Cic. VII Verr. 21. *Num quid præter singulas decumas ex lege Hieronica debent.* Id. Vatin.

tin. 7. *Volo, uti mihi respondeas, num quis ex toto collegio legem sit ausus ferre, præter unum te?*

Huc refer illud. Cic. pro Cluent. 38. *Si interrogarentur, num quo crimine is esset accusatus, præterquam veneni ejus, quod quæsitum Habito diceretur: negarent.*

* 10. *Numquid* pro *num.*

Cic. XII ep. Att 9. *Scire velim, numquid necesse sit comitiis esse Romæ.* Id. II Divin. 21. extr. *Quid? in nubibus numquid animadvertisti leonis formam aut hippocentauri?* Id. II Leg. 2. *Numquid vos duas habetis patrias? an est illa una patria communis.* adde Eund. pro Cecin. 12. & V ep. Att. 13.

11. *Num quid vis* discedentis.

Num quid vis interrogatio erat in discessu usitata. Terent. Eunuch. II sc. 3. *Hæc dum dicit, abiit hora, rogo, num quid velit.* Cic. VI ep Att. 3. *Neque cum postea in castra venisset, atque inde discederet, num quid vellem, rogavit.* Id. V ep. Att. 2. *Me spectans e sua villa, num quid vellem, rogabat.* Id. II ep. Qu. fr. 2. *Te puto sæpe habere, qui num quid Romam velis, quærant*, ich glaub / daß du offt Leute habest / welche dich fragen / ob du was nach Rom zu bestellen habest.

12. *Num quidnam.*

Num quidnam vehementius interrogat. Terent.

Terent. Eunuch. II ſc. 2. *Num quidnam hic, quod nolis, vides?* Siehest du etwas hier/ das dich verdriesset. Id. II Orat. 3. *Num quidnam, inquit, novi,* giebts was neues. Id. Partit. 7. *Num quidnam de oratore ipſo reſtat?* * Terent. Andr. I ſc. 4.

*Sic etiam *num quisnam.* Cic. pro Roſc. Am. 37. *Qui ſunt igitur in iſtis bonis, quibus partem Chryſogonus dederit? duo Roſcii. num quisnam præterea? nemo eſt.*

13. Numquid præterea.

N*umquid præterea* ad extremum urgentis eſt. Cic. pro Quint. 13. *Judicium fiat ſtatim. non recuſamus. Numquid præterea?* es soll alsobald Gericht gehalten werden. wir sinds zu frieden. was wird es dann weiter?

* 14. *Numquid aliud. niſi.*

Cic. pro Roſc. Am. 52. *Numquid hic aliud videtis obſtare Roſcio, niſi quod patris bona venierunt?* Id. pro Mil. 12. *Numquid igitur aliud in judicium venit, niſi uter utri inſidias fecerit?*

CAPUT CXXXV.

De adverbio NUNC.

1. Nunc, cum. Nunc, dum. Nunc quando.

Nunc ſæpe adſciſcit *quum*, aut *dum* aut *quando*. Terent. Heaut. III, ſc. 1. *Nunc quum ſine intertrimento non poteſt haberi, quid da-*

re cupis? Id. *Sineres nunc facere, dum per ætatem licet.* Adelph. I sc. 2. Cicer. lib. XIII ep. 57. *Nunc quando mihi ab amico officiosissimo tantum oneris imponitur.*

2. *Nunc*)(*antea.*

Varro L. L. IV c. 1. *Multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant.*

Cic. XIV ep. Att. 20. *Tantum accessit ad amorem, ut mihi nunc denique amare videar, antea dilexisse.* Id. IX ep. Att. 1. Id. I Verr. 5.

* 3. *Nunc- alias.*

Livius XXIX c. 18. *Et nunc & sæpe alias Dea suam sedem tutata est.* Cic. I Tusc. 11. *Nunc, si videtur, hoc, illud alias agemus.* add. Sueton. Tiber. c. 29.

* 4. *Nunc*)(*aliquando* vel *ad eam diem,* vel *ante hoc tempus.*

Cic. pro Milon. 25. *Hunc de tua vita nefarie aut nunc cogitare, aut molitum aliquando aliquid putas.*

Livius XXII c. 22. *Metum continuisse dixit ad eam diem Hispanorum animos, quia procul Romani abessent: nunc cis Iberum castra Romana esse.*

Cic. I Acad. 1. *Illud mihi ante hoc tempus nunquam in mentem venit, a te requirere, sed nunc, quæro, quid sit &c.*

* 5. *Nunc*

*5. *Nunc- imposterum*, vel *postea.*

Cic. X ep. 7. *Spero me consecuturum, ut maximo præsidio reipublicæ nos fuisse & nunc sentiant homines, & inposterum memoria teneant.*

Livius XXXIX c. 19. *Prætores, qui nunc sunt, quique postea futuri sunt, curent, ne quid ei mulieri injuriæ fiat.* Cic. pro Clu. 4. *Cluentio nisi nunc satisfecero, postea mihi satisfaciendi potestas non erit.*

*6. *Nunc - mox.* †

Livius XXXIII c. 44. *Nabis nunc Lacedæmoniorum, mox, si liceat, universæ Græciæ futurus est tyrannus.* Id. III c. 2. *Dii nunc testes sunt, mox erunt ultores.* Id. III, 25. *Dii & nunc querelis nostris adsint, & mox armis.*

*7. *Nunc-nuper*, vel *quondam* vel *re recenti.*

Cic. pro Fontei. 10. *Colonia Narbonensis per Fontejum nuper obsidione hostium liberata nunc ejusdem miseriis ac periculis commovetur.*

Cic. I Orat. 42. *Omnia, quæ sunt conclusa nunc artibus, dispersa & dissipata quondam fuerunt.* Livius XL c. 3. *Quæ nunc Emathia dici-*

† Ab hoc usu secernendum illud Velleji lib. II c. 63. s. 3. *Plancus nunc adjutor Decii Bruti, mox ejusdem proditor.* id est, *modo adjutor, mox &c.*

dicitur, quondam appellata Pœonia est. Plinius XXXVII c. 10.

Cic. Planc. 23. *Illud crimen de numis caluit re recenti, nunc in causa refrixit.*

8. *Nunc- olim. Nunc- tum*, vel *tunc.*

Terent. Heaut. II sc. 1. *Ex sua libidine moderantur patres, nunc quæ est, non quæ olim fuit.* *Id. Andr. III sc. 3. Cic. VI Verr. 56.

Alias assumit *tum* aut *olim*. Cic. VI ep. 1. *Tu illum animum nunc adhibe, quæso, quo me tum oportere esse censebas.* * add. Terent. Heaut. II. sc. 3. & Adelph. I sc. 2. Liv. IV. c. 34.

* Varro IV L. L. 24. *Cornua, quæ nunc sunt ex ære, tunc fiebant ex bubulo cornu.* Livius IV c. 25. XXVIII, 37 & 43. XLV c. 28, & 37.

*9. *Nunc- unquam.*

Livius XL c. 15. *Nec nunc sperare regnum, nec ambigere unquam de eo forsitan debeam.*

* 10. *Qui nunc sunt.*

Pro barbaro *modernus* latini dicunt *qui nunc est, sunt &c.* Cic. I ep. Qu. fr. 1. *Non est tibi his solis utendum existimationibus ac judiciis, qui nunc sunt, hominum, sed his etiam, qui futuri sunt.* Id. Brut. c. 17. *Catonem quis nostrorum oratorum, qui quidem nunc sunt, legit?* Id. pro Rabir. 7. *Patres conscriptos, qui*

nunc

nunc sunt, in invidiam vocatis. Id. in Pis. 11. *Hæc Capua, quæ nunc est, splendidissimorum hominum multitudine redundat.*

* 11. *Nunc* vel *nunc vero* in transitione.

Cic. XV ep. 21. *Nunc ad epistolam venio, cui copiose & suaviter scriptæ nihil est quod multa respondeam.* Id. I Invent. 33. extr. *De inductione quidem satis in præsentia dictum videtur. Nunc deinceps ratiocinationis vim ac naturam consideremus.* Id. II Divin. 60. *Sed hæc quoque in promtu: nunc interiora videamus.* Id. V ep. Att. 21. *Habes consilia nostra: nunc cognosce de Bruto.*

Cic. V ep. Att. 1. *Nunc vero venio ad transversum illum extremæ epistolæ tuæ versiculum, in quo me admones de sorore.* Id. I Catil. 7. *Nunc vero quæ tua est ista vita?*

* 12. *Nunc demum. Nunc denique.*

Cic. XVI ep. Att. 3. *Nunc demum rescribo his literis, quas mihi misisti.* Cic. pro Cœl. 7. *Nunc demum intelligo, Clodii insulam esse venalem.* add. Plaut. Capt. V sc. 5. Colum. XI c. 2.

Cic. Prov. Cons. 13. *Nunc denique est perfectum, ut imperii nostri terrarumque illarum idem esset extremum.* Varro III R. R. 1. Columell. XI c. 2.

* 13. *Nunc-jam. Nunc primum.*

Cic. XII ep. 12. *Nunc jam sum expeditus,*

nunmehr bin ich fertig. Id. Verr. V c. 2. *Patior non moleste, Judices, eam vitam, quæ mihi sua sponte antea jucunda fuerit, nunc jam mea lege & conditione necessariam quoque futuram.*

Cic. IV Verr. 8. *Nunc primum hoc aures tuæ crimen accipiunt.* Id. IV Verr. 60. *Hoc quoque propter tuos ternos denarios nunc primum postulatur.* Id. V Verr. 25.

** *Nunc geminatum.*

P. Nunc per ἐπίζευξιν geminatum. Horat. Epod. *Nunc, nunc adeste.*

14. *Nunc* pro *modo.*

Interdum usurpatur pro *modo*. Cic. II ep. Att. 24. *Nunc reus erat apud Crassum divitem Vectius de vi.* Id. Brut. c. *Vidi nuper & nunc videbam de ea re.*

** 15. *Nunc-nunc* pro *modo-modo.*

Nunc-nunc pro *modo-modo* vel *alias-alias*. Gellius libr. III. *Officiorum æstimationes alia nonnunquam momenta extrinsecus gubernant, & nunc ratas efficiunt, nunc irritas.* *add. Livius I, 29, & II, 10. 43 & XXXIV, 13. & XL c. 54. Vellejus I c. 17. s. 6. & II c. 2 s. 1.

* 16. *Nunc-nunc-postremo.*

Livius III, 49. *Appius nunc vocari Icilium, nunc detrectantem arripi, postremo in vincula duci jubet.* Id. IV c. 12.

* 17. Nunc

* 17. *Nunc- nunc- nunc*, vix imitandum.

Vellejus II c. XI extr. *Gentium nunc florere fortunam, nunc senescere, nunc interire, apparet.* Justinus IV c. 1. s. 4. *Ea res facit, ut nunc flammas, nunc vaporem, nunc fumum eructet.* Id. VIII c. 5. n. 12. XI cap. 1, 4. Curt. VII c. 3, 17.

* 18. *Nunc* pro *cum vero ita se res habeat*, nun aber.

Cic. I epist. 9. s. 47. *Cæsar mihi quascunque res gereret, tuendus esset: nunc in tanta felicitate tantisque victoriis etiamsi non in nos is esset, qui est, tamen ornandus videret.* Id. XII ep. 4. *Vellem idibus Martiis me ad cœnam invitasses; reliquiarum nihil fuisset.* Nunc *me reliquiæ vestræ exercent. &c.*

* 19. *Cum-, -; nunc vero.*

Cic. VI ep. 22. *Cum aliquid videbatur caveri posse, tum id negligi dolebam, nunc vero, cum consilio nihil profici possit, una ratio videtur, quicquid evenerit, ferre moderate.* Id. XI ep. 19. *Cum putarem quartam & Martiam legiones mecum futuras, minus de rebus reliquis laborandum existimavi: Nunc vero cum sim cum tironibus egentissimis, valde meam vicem timeam necesse est.*

* 20. *Si-, -; nunc autem.* εἰ-, -νῦν δὲ Isocrat. Archidam. princip.

Cic. III Tusc. 1. *Sunt ingeniis nostris semi-*

na innata virtutum, quæ si adolescere liceret, ipsa nos ad beatam vitam natura perduceret. Nunc autem simul atque editi in lucem & suscepti sumus, in omni continuo pravitate versamur.

* 21. *Si -, -; nunc.*

Cic. IX ep. Att. 3. *Si commodius anni tempus esset, vel infero mari liceret uti: nunc nihil potest, nisi supero transmitti, quo iter interclusum est.* Id. X ep. Att. 4. *Si haberemus rempublicam, consilium mihi non deesset.* Nunc *sive iracundia, sive dolore, sive metu permotus, gravius scripsi, quam meus in illum amor postulabat.* Id. XI ep. Att. 2. *Hoc si mihi commune cum ceteris esset, minor mea culpa videretur & eo tolerabilior esset. Nunc nihil est, quod consoletur.* Add. Id. pro leg. Man. 17 & VII ep. Att. 2. Livius XLIV, 42. extr.

* 22. *Ni -, -; nunc.*

Cic. II ep. 6. Ni *te videre scirem, quantum officii sustinerem, plura scriberem: nunc tibi omnem rem atque causam meque totum commendo atque trado.*

23. *Nunc vero* post *si.*

Nunc vero subjici solet in comparatione rei fictæ, augendi gratia. Cic. pro Font. 11. *Si M. Fontejum, Judices, in causa deficerent omnia, tamen esset vobis magnopere provi-*

den-

dendum, ne vos minis & terrore commoti esse videremini. Nunc vero cum lædat nemo bonus, dubitabitis eos in sententiis ferendis civi parcere? Id. VII Verr. 67. *Si hæc non apud cives Romanos, sed ad saxa & scopulos conqueri ac deplorare vellem; tamen tanta & tam indigna rerum atrocitate commoverentur. Nunc vero cum loquar apud Senatores, timere non debeo, ne non iste civis Romanus cruce dignus judicetur.* *add. XV ep. 13. & XVI ep. Att. 9. & II Catil. 7.

*24. *Nunc vero,* non præcedente *si*, sed particula solum similem vim habente.

Cic. III ep. 11. *Civitas etiam in summa bonorum & fortium civium copia, tales tueri cives deberet; nunc vero eo magis, quo tanto penaria est* &c.

CAP. CXXXVI.
De adverbio NUNQUAM.

Nunquam-dum, vel *donec.*

Terent. Adelph. II sc. 1. *Nunquam dum ego adero, hic te tanget.* dieser soll dich/ so lange ich da bin/ nicht anrühren. *add. Cic. pro Sest. 63. & Offic. II c. 8.

* Livius XXXIV, 23. *Nunquam, donec Demetrius, Chalcisque & Corinthus tenentur, libera erit Græcia.* Id. XXIV c. 31.

* 3. *Nunquam - ex quo.*

Livius XLII c. 49. *Persei nunquam, ex quo regnum accepit, desitum belli expectatione celebrari nomen.*

4. *Nunquam - quin.*

Cic. II ep. 10. *Equidem nunquam domum misi unam epistolam, quin esset ad te altera.* ich habe niemahls einen Brief nach Hauß geschicket/ da nicht der andre an dich darbey gewesen wäre. Ter. Adelph. III sc. 1. *Nunquam unum intermittit diem, quin semper veniat,* er läßt keinen einigen Tag vorbey/ da er nicht kommen sollte.

** 5. *Nunquam - ut non.*

S. D. Sueton. Aug. c. 56. *Nunquam filios suos populo commendavit, ut non adjiceret, si merebuntur.*

6. *Nunquam - ni. Nunquam - nisi.*

Livius II cap. 28. *Circumfusa multitudo negabat ultra decipi plebem posse. Nunquam unum militem habituros, ni præstaretur fides publica.*

Cic. II ep. Att. 17. *Nunqvam huc venissent, nisi ad alias res pestiferas aditum sibi compararent.* Id. VI ep. 6. *Cæsar nunquam, nisi honorificentissime Pompejum appellat.* * add. Id. pro Milon. 23. Vellejus II, 84, 4.

*7. *Nunquam - alias.*

Livius XXXVIII, 33. *Nunqvam alias exules Lacedæmoniorum Achæi secum adduxerant in fines.*

* 8. Nun-

* 8. *Nunquam antea. Nunquam ante.*

Cic. II off. 23. *Lacedæmonii Agin regem, quod nunquam antea apud eos acciderat, necaverunt.* Livius II c. 61. *Nunquam ante tam invisus plebi reus ad judicium vocatus est populi.*

* 9 *Nunquam non.*

Cic. XII ep. 18. *Epistolas requiris meas, ego autem nunquam, cum mihi denunciatum esset a tuis ire aliquem, non dedi.* Id. I Orat. 24. *Quid est ineptius, quam de dicendo dicere, cum id ipsum dicere nunquam sit non ineptum, nisi cum est necessarium.* Ita sæpe.

* 10. *Nunquam ne - quidem.*

Cic. III offic. 12. *Maneat ergo, quod turpe sit, id nunquam esse utile, ne tum quidem, cum id, quod esse utile putes, adipiscare.* Id. de amicit. 27. *Nunquam Scipionem ne minima re offendi.* Et ita sæpe.

* 11. *Nunquam neque - neque.*

Cic. XIV ep. 13. extr. *Quæ Cæsar nunquam neque fecit neque fecisset, ea nunc ex falsis ejus commentariis proferuntur.* Livius III c. 14. *Patres nunquam ulli tribuno neque publice neque privatim truces esse, nisi cum de lege agi cœptum esset.* Ergo etiam dicere licet *nunquam nec-nec.* Exempla quærentibus non deerunt.

* 12. Nun-

* 12. *Nunquam - ſed.*

Cic III ep. 8. *Hos ego ſermones laceſſivi nunquam, ſed non valde repreſſi.* Cæſar B. G. V, 16, 4. *Nunquam conferti, ſed rari magnisque intervallis præliabantur.*

* 13. *Nunquam - aliquando*, vel *interdum.*

Tacitus II hiſt. 32, 5. *Senatus & populi nunquam obſcura nomina, etſi aliquando obumbrentur.*

Celſus I c. 4. *Oportet nunquam ad flammam ungi, interdum ad prunam.*

* 14. *Nunquam*) (*raro, ſæpe, tunc.*

Tacitus Germ. 25. ſ. 4. *Liberti raro aliquod momentum in domo, nunquam in civitate ſunt.* Vid. Vellej. II, 29, 3.

Cic. I Divin. 54. *Socrates dæmonio paruit nunquam impellenti, ſæpe revocanti.*

Tacitus III hiſt. 46, 2. *Mota & Dacorum gens, nunquam fida, tunc ſine metu, abducto e Mœſia exercitu.*

* 15. *Nonnunquam-nonnunquam.*

Nonnunquam ponitur pro *interdum*, & aliquando geminatur. Cic. Vatin. 2. *In hac civitate oppugnatio ſolet, qua tu nunc uteris, nonnunquam defendi, nonnunquam vituperari.* add. Celſus V c. 28. de carcin. & V c. 28. Acrochord. & VI cap. 6.

* 16. *Non-*

* 16. *Nonnunquam) (sæpissime, plerumque, frequenter.*

Cic. I divinat. 14. *Conjectura fallit fortasse nonnunquam, sed tamen ad veritatem sæpissime dirigit.*

Huc refer illud Cæs. I B. G. 8, 4. *Helvetii vadis Rhodani, qua minima altitudo fluminis erat, nonnunquam interdiu, sæpius noctu perrumpere conati sunt.* Suet. Cæsar. 57.

Cic. II Nat. D. 27. *Partus maturescunt aut septem nonnunquam, aut plerumque novem lunæ cursibus.* Id. I Tusc. 34. *Id fit plerumque sine sensu, nonnunquam etiam cum voluptate.*

Columell. VII c. 6. *Capra, si est generosa proles, parit frequenter duos, nonnunquam trigeminos.*

* 17. *Nonnunquam) (semper.*

Columell. VII c. 12. *Canes satis est severos esse nec blandos, ut nonnunquam etiam conservos iratius intueantur, semper excandescant in exteros.*

*18. *Nonnunquam- maxime.*

Celsus V c. 28. *Clavus nonnunquam quidem etiam alibi, sed in pedibus tamen maxime nascitur.*

*19. *Nonnunquam- non sæpe- sæpe.*

Cic. partit 16. *Enumeratio nonnunquam laudatori, suasori non sæpe, accusatori sæpius, quam reo necessaria est.*

** 20. *Nun-*

** *Nunquam* alicubi in expositione dissuendum est in *non unquam*, ut *nec* in *& non*. Propert. II Eleg. 9. de Penelope. *Visura & quamvis nunquam speraret Ulyssem*, id est, *& quamvis non speraret unqvam visura Ulyssem*. Ubi simul Græcismus observandus pro *se unquam Ulyssem visuram*. Contraria ratione *non* vel *nec unquam*, aut *ullus*, pro *nunquam*, *nullus* positum reperias. Cic. *Non igitur unqvam idem homo & perfectus orator*, pro *nunquam igitur*. Idem. *Nec enim unqvam bono quicquam mali evenire potest*. pro *nunqvam enim*. Martial. *Res nova non ullis cognita temporibus*. Cic. *Nec insipientia ullum majus malum est*. Sylv. II prog. 32.

*CAPUT CXXXVII.

De adverbio NUPER.

Nuper, cum.

Cic. III Orat. ult. *Tum judicavi, cum in Senatu causam defendit Africæ, nuperque etiam magis, cum pro Bithyniæ rege dixit*. Livius XXVIII c. 42. *In eodem terrore erimus, in quo nuper fuimus, cum Asdrubal in Italiam transcendit*.

*2. *Nuper*)(*nunc*, vel *post*.

Cic. pro Ligar. 12. *Fac quod de homine nobilissimo Marcello restituto fecisti nuper in curia, nunc idem in foro de optimis fratribus*. Id. pro Syll. c. 30.

Tacitus XV, 24, 2. *Nuper clausum Tigranem*,

nem, post Pætum legionesque cum opprimere posset, incolumes dimisit Vologeses.

CAPUT CXXXVIII.

De adverbio NUSQUAM.

Nusqvam est *nullo in loco.* Terent. Eunuch. IV sc. 3. *Ille autem bonus vir nusqvam apparet.* der ehrliche Mann läßt sich nirgends wo sehen. Cic. I Tusc. 6. *Ego nusqvam esse illos puto.* Id. de Senect. 22. *Nolite arbitrari, me, cum a vobis discessero, aut nusqvam, aut nullum fore.* Id. I de leg. 15. *Qui rectam rationem imperandi atque probibendi ignorat, is est injustus, sive est illa scripta uspiam, sive nusqvam.*

*2. *Nusquam*)(*omnibus locis*, vel *usquequaque.*

Livius V c. 45. *Nusquam prælium, omnibus locis cædes est.* Cic. II Invent. 21. *Aut nusqvam, aut usqveqvaqve dicatur.*

*3. *Nusqvam alibi. Nusqvam alibi- quam.*

Livius XXXIX c. 38. *Romæ Consulibus Ligures, quia bellum nusquam alibi erat, decreti.*

Livius II c. 39. *Senatus Consulesque nusqvam alibi spem, quam in armis ponebant.* Id. XLIII c. 9. *Nusquam alibi, qvam in Macedonia, bellum erat.*

*5. *Nus-*

* 5. *Nusquam gentium.*

Terent. Adelph. IV sc. 2. *Fratrem nusquam invenio gentium.*

* 6. *Nusqvam nec- nec.*

Livius V c. 4. N*usqvam nec opera sine emolumento, nec emolumentum ferme sine impensa opera est.*

*7. *Nusqvam- nisi. Nusqvam- præterqvam.*

Cic. ep. Brut. 10. *Spes libertatis nusqvam, nisi in vestrorum castrorum præsidiis est.* Id. I Acad. *Scientiam nusqvam esse censebant, nisi in animi notionibus.* *add. Livius XXIX, 22, & Cic. Orat. c. 48.

Livius IV c. 48. *Pro se qvisqve dicebat, non se ullam opem cernere aliam usqvam, præterqvam in tribunitio auxilio.*

Admonitio.

N*usqvam, usquam* vel *uspiam* eleganter usurpantur pro *nullibi* & *ullibi*, quæ minime usitata sunt.

* 9. *Nusqvam* pro *nulla in re.*

Cic. III ep. Quint. fr. 1. *Præstabo, sumtum nusqvam melius posse poni.* Id. IX ep. 22. *Vides ergo, turpitudinem nec in verbo esse nec in re, itaque nusqvam esse.*

** 10. N*usqvam* ad locum.

P. Significat quoque ad locum, nirgends hin. Terent. Eun. II sc. 2. *Detineo te, fortasse tu profectus alio fueras. P. nusqvam.* *add. V

ep.

ep. Att. 11, & 21. Id. IX ep. Att. 3. & VI Verr. 65.

* Curt. X c.2.ſ.13. *Milites palam profeſſi ſunt, nusquam inde, niſi in patriam, veſtigium eſſe moturos.*

* 11. *Nusquam* pro *nullam ad rem.*

Cic. I fin. 9. *Ultimum bonorum, omnium philoſophorum ſententia, tale debet eſſe, ut ad id omnia referri oporteat, ipſum autem nusquam.*

Nusquam alio- quam.

Livius VII c.18. *Plebem nusquam alio natam, quam ad ſerviendum putat.* Id. IV c. 54.

** 12. *Nusquam* nirgendswoher.

In ſignificatione de loco apud Cornel. Nepotem occurrit cap. IV Miltiad. *Hoc tumultu Athenienſes auxilium nusquam, niſi a Lacedæmoniis petiverunt.* nirgends her. Et hinc locupletari poteſt index Bœclerianus. * add. Cic. pro Dom. 20, & X ep. Att. 16.

CAPUT CXXXIX.

De interjectione O.

O non ſolum vocantis eſt, ſed etiam appellantis. Cic. XIV ep. 12. *O mi Attice, vereor, ne &c.* Id. X ep. 26. *O mi Furni, quam tu cauſam tuam non noſti.*

O admirantis, & prædicantis.

Sæpe ſervit exclamationi, quæ non unius eſt modi. Nonnunquam enim admirantis

 eſt,

eſt, & prædicantis. Cic. V Verr. 76. *O conſvetudo peccandi, quantam habes jucunditatem in improbis, & audacibus?* Id. pro Mil. 38. *O terram illam beatam, quæ hunc virum exceperit.*

O, indignantis, ac deteſtantis.

Interdum indignantis. Cic. II Philip. 2. *O incredibilem audaciam, O impudentiam prædicandam.* Idem VIII Att. ep. 8. *O rem turpem, & ea re miſeram.* Idem ibid. *O rem lugubrem! Itaque intercludor dolore.* Id. I Catil. 1. *O tempora! O mores!*

O, dolentis.

Alias dolentis. Cic. lib. XIV ep. 4. *O me perditum, o me afflictum!* Idem VII Verr. 38. *O ſpectaculum miſerum, atque acerbum.* * add. III ep. Quint. fratr. 9. & pro Milon. 37.

O, exultantis, aut lætantis.

Aliquando gaudio exultantis. Cic. XIV Phil. 10. *O ſolem ipſum beatiſſimum, qui fugientem vidit Antonium.* Terent. Andr. I ſc. 1. *O factum bene, beaſti me.* Cic. Att. XII ep. 4. *O gratas tuas mihi jucundasque literas!*

Ō, optantis.

Alias optantis. Cic. II Catil. 4. *O fortunatam rempublicam, ſi quidem hanc ſentinam urbis ejecerit.* Virgil. VIII Æneid. v. 560. *O mihi præteritos referat ſi Jupiter annos.* * add. Cic. de Senect. c. ult.

O, im-

O, implorantis.

Non raro implorantis. Cic. VII Verr. 63. *O nomen dulce libertatis! O jus eximium nostræ civitatis! O lex portia legesque Semproniæ!*

O, exſecrantis.

Quandoque exſecrantis. Cic. XI Phil. 4. *O multo miſerior Dolabella, quam ille ipſe quem tu miſerrimum eſſe voluiſti.* Id. III Verr. 15. *O portentum in ultimas terras aſportandum!*

O, irridentis.

Denique interdum irridentis. Cicer. III Phil. 11. *O præclarum cuſtodem ovium, ut ajunt, lupum.* Idem VI Verr. 4. *O, Dii immortales, præclaram defenſionem.* Id. II Verr. 14. *O commemoranda judicia, præclaramque exiſtimationem noſtri ordinis.*

** P. In re leviore neque ita magni caloris reticetur hæc interjectio. Plin. libr. II epiſt. 10. *Hominem te patientem vel potius durum ac pene crudelem, qui tam inſignes libros tam diu teneas!* Vall. II Eleg. 13.

CAPUT CXL.

De præpoſitione OB.

Ob pro *propter*.

Ob ſæpe eſt *propter*- ſignificat autem tum cauſam efficientem, tum finem. Cic. pro

Marcell. 6. *Mihi quidem videntur Dii immortales, etiamsi pœnas a populo Romano ob aliquod delictum expetiverunt, satiari aliquando.* Id. pro Fontei. 8. *Si qui ob aliquod emolumentum suum cupidius aliquid dicere videntur, iis credi non convenit.* Id. IV Verr. 32. *Quanto illud flagitiosius, eum, a quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare.* Exempla sunt obvia.

* 2. *Ob hæc* & *ob hoc* pro *propterea* non sunt optimi sæculi.

Livius VIII c. 32. *Ob hæc cum legatos mitti placuisset, responsum redditur ab Samnitibus ferox.* Id. XXI c. 50 & XXXVII c. 34. Celsus I, procem. *Et ob hæc quidem in obscuro positas causas persequuntur.* Id. ibid. *Ob hæc ne mortuorum quidem lacerationem necessariam esse dicunt.*

Livius XXV c. 37. *Ob hoc cum omnia neglecta apud hostes essent, Marcius ad consilium prima specie temerarium animum adjecit.* Columell. VIII c. 5. *Maxime cruditas pullorum vitanda est: & ob hoc tertia die cavea cum matre continendi sunt.* Id. XI c. 3. add. Id. VII cap. 3.

* 3. *Ob id* & *ob quæ* pro *propterea* nihili sunt in orationibus & epistolis.

Livius XXVIII c. 2. *Ibi in cava valle atque ob*

ob id occulta, considere militem & cibum capere jubet. add. Vellejus II c. 112. ſ. 2. Tacitus II Ann. 66. fin. & III c. 75. 4. Dicitur etiam *ob ea.* Livius XL c. 1. & 45.

Tacitus II Ann. 30, 6. *Ob quæ posterum diem reus petivit.*

Ob pro *ante.*

Interdum eſt *ante.* Cic. pro Rab. Poſt. 14. *Rabirio mors ob oculos ſæpe verſata eſt.* Id. pro Sext. 21. *Non mihi mors, non exilium ob oculos verſantur,* der Tod und das Elend ſchwebet mir nicht vor Augen. *add. IX ep. 26.

Caput CXLI.

De adverbio OLIM.

1. *Olim, cum.*

Olim ſæpe aſſumit *cum.* Terent. Andr. V ſc 3. *Olim iſtuc, olim, cum ita animum induxti tuum, quod cuperes, aliquo pacto efficiendum tibi.* Cic. XII ep. Att 38. *Si eſſent ullæ neceſſariæ literæ, ut erant olim, cum brevioribus diebus, tamen quotidie reſpondebant tempori tabellarii.* *add. Terent. Heaut. I. V ſc. 1.

*2. *Olim-dehinc, Olim-deinde.*

Suet. Domit. 8. *Corneliam virginem maximam, abſolutam olim, dehinc longo intervallo repetitam atque convictam defodi imperavit.*

Tacitus XII, 18, 1. *Frater Cotys proditor olim, deinde hostis metuebatur.* Id. IV histor. 70, 3.

* 3. *Olim- hoc tempore.*

Cic. VII ep. 25. *Olim cum regnare existimabamur, non tam ab ullis, quam hoc tempore observor a familiarissimis Cæsaris omnibus.*

*4. *Olim- mox.*

Tacitus hist. I, 67, 1. *Irritaverant turbidum ingenium Helvetii, Gallica gens, olim armis virisque, mox memoria nominis clara.* add. III hist. 47, 3. & Ann. I, 53, 1. Sueton. Claud. 1. & Neron. 30.

5. *Olim- nunc. Olim- tum* vel *tunc.*

Alias *nunc* assumit vel *tum.* Cic. XV ep. 4. *Eum honorem neglectum a me olim, nunc mihi expetendum puto.* * add. Id. in Pison. 27. Tacitus XV, 21, 1. & XVI, 28. extr. & Cic. IX ep. 16. & pro Planc. 14.

Terent. Phorm. V sc. 8. *Olim cum honeste potuit, tum non est data: nunc viduam extrudi turpe est.*

* Tacitus II Ann. 62, 2. *Erat inter Gotones nobilis juvenis nomine Catualda, profugus olim vi Marabodui, & tunc, dubiis rebus ejus, ultionem ausus.* Id. III hist. 11. 2. *Ut olim virtutis modestiæque, tunc procacitatis & petulan-*

tiæ

tiæ certamen erat. add. Sueton. Claud. c. 21. & in Domit. c. 13. & in August. c. 54.

* 6. *Olim-nuper.*

Cic. II divin. 25. *Quid aut ostenta, aut eorum interpretes vel Lacedæmonios olim, vel nuper nostros adjuverunt?* Tacitus IV hist. 57, 3. *Vocula dicebat, sic olim Sacrovirum & Æduos, nuper Vindicem Galliasque singulis præliis concidisse.*

** 7. *Olim* cum futuro tempore rarissimum est in prosa.

D. Non autem præteriti tantum temporis significationem obtinet, ut in exemplis antecedentibus, sed & futuri. Virgil. *Hunc tu olim cœlo spoliis orientis onustum accipies.* Quintil. *Sunt clari quoque hodie ejusdem operis autores, qui olim nominabuntur.* Vall. II Eleg. 35.

** Quin & præsentis temporis verbo junctum legitur: † atque tum exponi potest per *quandoque* seu *aliquando.* Horat. I Sat. 1. *Ut pueris olim dant crustula blandi doctores.* Lin. libr. II pag. 135. Pareus vel per *unquam.* Plaut. Asin. II sc. 3. *An quid est olim homini salute melius?* vel per *jam a longo tempore.* Juvenal.

† Sed apud Poëtas magis & Poëtarum temerarios imitatores, quam apud optimos scriptores.

nal. Sat. VI v. 345. *Audio quid veteres olim moneatis, amici.* Quintil. VIII c. *Sed in foro tamen illam jam facilitatem olim desideramus.* Vall. II Eleg. 35. Senec. ep. 77. *Olim jam nec perit quicquam mihi, nec acquiritur.*

CAP. CXLII.

De adverbio OMNINO.

1. *Omnino* in numero.

Omnino ab *omnis* dictum, ac sæpe refertur ad numerum. Cic. II. ep. Qu. fr. 1. *Sane frequentes fuimus omnino ad ducentos*, überhaupt bey zweyhundert. Id. pro Cluent. 28. *Quinque omnino fuerunt, qui illum absolverent.* * add. Cæsar B. G. I c. 6. & IV c. 38. f. 4.

2. *Omnino* pro *prorsus.* †

Sæpe *omnino* est *prorsus*, quasi *omni ex parte*, Cic. de Senect. 13. *Epulabar cum sodalibus omnino modice*, ich habe mit der Gesellschafft gantz mäßig gespeiset. Id. I offic. 20. *Omnino fortis animus & magnus duabus rebus maxime cernitur.*

3. *Omnino* cum *aut certe*, *aut magna ex parte*, *magnam partem*, *nequaquam*, *valde.*

Assumit autem *aut certe*, vel *aut magna ex parte*, vel *nequaquam*, aut aliquid ejusmodi. Cic. pro Balb. 19. *Multa prætereo, quæ quotidie*

† Vide annotationem ad §. 7 & 8.

tidie labore hujus & studio, aut omnino, aut certe facilius consequantur, entweder gantz und gar/ oder doch mit geringer Mühe. Id. I Tuscul. 1. *Cum defensionum laboribus senatoriisque muneribus aut omnino, aut magna ex parte essem aliquando liberatus; retuli me ad studia.*

*Cic. IX ep. 15. *Non existimas mihi licere, id quod ego arbitrabar, res has non omnino quidem, sed magnam partem relinquere.*

Cic. de Amic. 19. *Qu. vero Maximum fratrem suum virum egregium omnino sibi nequaquam parem, quod is anteibat ætate, tanquam superiorem colebat Scipio.*

*Cic. XVI ep. 9. *Literæ tuæ me molestia valde levarunt, utinam omnino liberassent.*

4. *Omnino* pro *ullo modo*.

Sæpe etiam usurpatur pro *ullo modo*, nimirum cum additur negatio, aut aperta, aut occulta. Cic. VII Verr. 7. *Is omnino servus in familia non erat.* Id. I ep. 7. *Senatus autoritas perscripta est, ne quis omnino regem reduceret*, daß niemand den König zurück bringen solle. Id. pro Clu. 60. *Nego illum adolescentem omnino illo die esse mortuum.* Id pro Quint. 24. *Mihi perdifficile est contra tales oratores non modo tantam causam perorare, sed omnino verbum facere conari*, es ist sehr schwer wider solche Redner nicht nur eine gantze Rede zu halten/ sondern auch gar ein Wort sagen wollen.

* *Omnino* eleganter concludit partes sigillatim enumeratas. Cic. II Invent. 6. *Si dominationis, si pecuniæ, si amicitiæ, si inimicitiarum, & omnino quicquid erit, quod causæ fuisse dicet, id summe augere debebit.*

5. *Omnino* cum *nihil, non, vix, nunquam* & *nusquam.* keines weges, durchaus nicht.

Jungitur autem *omnino* pro ullo modo cum *nihil, non, vix, nunquam* & *nusquam.* Cic. I Tusc. 3. *Ita magni ad nostram ætatem oratores fuerunt, ut non multum, aut nihil omnino Græcis cederetur.* Id. II Orat. 14. *Poëtas omnino non conor attingere.* Cic. III ep. Att. 23. *Scis Clodium sanxisse, ut vix aut omnino non posset nec per Senatum nec per populum infirmari sua lex.* † Id. II Orat. 13. *Theopompus & Ephorus causas omnino nunquam attigerunt.* Id. de Amic. 6. *Hæc omittamus, quæ omnino nusquam reperiuntur.*

* 6. *Omnino* cum *nemo, nullus, ne quis, nec ne quidem.*

Cic. XI ep. 23. *Cæsar omnino dicitur nemini negare,* man sagt, der Cæsar schlage es gar keinem Menschen ab. Id. VI ep. 6. *Si id Pompejus fecisset,*

† Quia in exemplo Autoris *omnino* eum *vix* non ita conjungitur, ut *nihil, non,* reliqua: Iccirco secernendum fuerat a cæteris.

ſet, civile bellum nullum omnino fuiſſet. Vellejus II, 69, 3. Cæſar. VII B. G. 24, 2. *Cæſar milites cohortabatur, ne quod omnino tempus ab opere intermitteretur.* Cic. X ep. 1. *Nec leges ullæ ſunt, nec judicia, nec omnino ſimulacrum aliquod aut veſtigium civitatis.* Id. IV ep. Att. 17. *Duo conſulares ſe dicebant in ornandis provinciis conſularibus ſcribendo affuiſſe, cum omnino ne ſenatus quidem affuiſſet.* Id. I nat. Deor. c. 25.

7. *Omnino* pro *nimirum.* †

Interdum *omnino* idem eſt, quod *nimirum*, quia *omni ex parte* res affirmatur. Cic. de Amic. 26. *Omnino eſt amans ſui virtus.* Id. IV Verr. 61. *Omnino præclare te habes.* Id. Senect 3. *Aptiſſima omnino ſunt arma ſenectutis artes exercitationesque virtutum.* Id. I off. 25. *Miſerrima eſt omnino ambitio honorumque contentio.*

8. *Omnino* pro *tandem.* †

Cic. pro Marcell. 9. *Quid enim eſt omnino hoc ipſum diu, in quo eſt aliquid extremum.*

9. *Omnino* junctum cum *omnis.*

Omnino junctum cum *omnis* gravem æque ac brevem amplificationem continet. Cic. de

† Duæ hæ ſignificationes fruſtra confictæ fuiſſe videntur. Nam *Omnino* valet allerdings, überhaupt, & hæc ſignificatio usquequaque locum habet.

de Amic. 21. *Omnino omnium horum vitiorum atque incommodorum una cautio est.* Id. II Orat. 1. *Antonius omnino omnis eruditionis expers.* Id. V Att. 13. *Omnino omnia se facturum recepit.* * add. Id. VI ep. 2.

Caput CXLIII.

De pronomine OMNIS.

Omnis sæpe usurpatur pro *totus.* Cic. pro Cluent. 6. *Sanguinem omnem profundere mater cupit.* Id. II Nat. D. 9. *Caloris natura in se habet vim vitalem per omnem mundum pertinentem.* Id. II Tusc. 23. *In profundenda voce omne corpus contenditur.* Id. in Brut. 92. *Omni huic sermoni propositum est, non ut ingenium meum & eloquentiam perspicias, sed ut laborem & industriam,* ich habe bey dieser gantzen Rede nicht den Zweck/ daß ꝛc.

2. *Omnis* pro *quicunque.*

Alias pro *quicunque.* Cic. pro Rosc. Am. 27. *Ut non omnem frugem neque arborem in omni agro reperire possis: sic non omne facinus in omni vita nascitur.* Id. I Nat. D. 10. *Non omne, quod ortum est, mortalitas consequitur.*

* 3. *Omnis* cum superlativo.

Cic. VI ep. 19. *Otium omni desertissima regione majus,* pro *desertissima quaque.*

4. *Omnis* per traductionem iteratum.

Eleganter *omnis* per traductionem iteratur.

tur. Virgil. I Georg. *Non omnis fert omnia tellus*. Id. Eclog. 4. *Non omnia possumus omnes*. & Lucr. libr. V. Cic. in orat. I. *Par est omnes omnia experiri*. *add. VII ep. Att. 3.

5. Sæpe valet hæc traductio ad breviter amplificandum. Cic. pro Rabir. Perd. 7. *Omnes omnium ordinum homines*. Id. V Tusc. 32. *Omnes philosophi omnium disciplinarum*. Id. II ep. Att. 10. *Ita sunt omnia omnium miseriarum plenissima*. Id. II Philip. 30. *Ex omnibus omnium flagitiis nullum turpius vidi, nullum audivi, quam quod &c.* Id. IX ep. *Omnibus omnes opes concesseram*. Id. II Agr. 23. *Iniquum est, decemviros portitores omnibus omnium pecuniis constitui*.

** 6. *Omnis* abundat.

Valer. Max. I c. 5. *Animadvertit immensæ magnitudinis serpentem, omne quicquid obviam fuerat, proterentem*. Linac. libr. VI p. 470. Popma II de usu antiq. loc. 10. Sylv. III progr. 43. Sic *plerique omnes* pro *plerique* † Weitz. ad Terent. p. 19. & 710.

* 7. *Omnia* de personis rarissimum est.

Livius VII c. 32. *Populus Romanus triumphos bene plures, quam annos ab urbe condita, numerat; qui omnia circa se, Sabinos, Etruscos, Lati-*

† Vel pro *omnes plerumque*.

Latinos, Hernicos, Æquos, Volſcos, Auruncos, domita armis habeat.

* 8. *Omnis*)(*aliquis. Omnes*)(*plerique.*

Livius VI c. 18. *Audendum eſt aliquid univerſis, aut omnia ſingulis patienda.*

Cic. II Invent. 14. extr. *Pars eſt pervagatior, & aut in omnes ejusdem generis, aut in plerasque cauſas accommodata.*

* 9. *Omnes ſinguli* rariſſimum eſt.

Varro IX L. L. 4. *Harum analogiarum primam ſequi debet populus, ſecundam omnes ſinguli e populo, tertiam poëtæ.*

* 10. *Omnes, quicunque. Omnes, quotquot.*

Cic. II Orat. 11. *Non omnia, quæcunque loquimur, mihi videntur ad artem & ad præcepta eſſe revocanda.* Id. II Orat. c. 2. *Omnia quæcunque in hominum diſceptationem cadere poſſunt, bene ſunt ei dicenda, qui hoc ſe poſſe profitetur.* Id. I Tuſc. 5. *Omnes quicunque nati ſunt eruntve, non ſolum miſeri, ſed etiam ſemper miſeri.* Hirtius VIII B. G. 5, 3.

Cic. XI ep. 23. *Si frenum momorderis, peream, ſi te omnes, quotquot ſunt, conantem loqui ferre poterunt.*

* 11. *Omne-quantum.*

Cic. V Verr. 10. *Prætor poſcet omne, quantum aravero,* alles was ich erarnet habe.

* 12. *Omnis-præter. Omnis-præterquam.*

Cic.

Cic. VII ep. 33. *In iis literis omnia mihi perjucunda fuerunt, præter illud, quod parum diligenter possessio salinarum mearum defenditur.* Id. V ep. Att. 1. *Discubuimus omnes præter illam.* Id. IV ep. Att. 2.

Livius IX, 23. *Nos omnium rerum respectum, præterquam victoriæ, nobis abscindamus.* Id. IX c. 35. *Etrusci omnium, præterquam multitudinis suæ, immemores prælium ineunt.* Id. XXIII c. 31. XXXIX c. 16.

* 13. *Omnis - nisi.*

Cic. XIII ep. 1. *Mihi cum Patrone omnia communia sunt, nisi quod in philosophia vehementer ab eo dissentio.* Id. III Nat. D. 3. *Inter omnes, nisi admodum impios, convenit.*

* 14. *Omnis magni parvique.*

Livius I, 31. *Tullus repente omnibus magnis parvisque superstitionibus obnoxius degebat.* Id. XXXIII, 11. *Imperator ante pugnam omnia magno parvaque communicare cum sociis solitus est.*

Sic item *omnis maximus minimus.* Livius XXXIV c. 18. *In consule ea vis animi atque ingenii fuit, ut omnia maxima minimaque per se adiret atque ageret.* Similiter Cic. Orat. 22. *Hoc semper usurpamus in omnibus dictis & factis minimis & maximis.* Id. III ep. Qu. fr. 1. *Omnia minima maxima ad Cæsarem mitti sciebam.*

Huc

Huc refer & illud Livii III, 34. *Decemviri dixerunt, se omnibus, summis, infimis, jura æquasse.*

*15. *Admonitio.*

Omnis & *quivis* bene sunt discernenda. Nunquam enim *omnis* ponitur cum vel subintelliguntur vel plane exprimuntur verba wer es auch seyn mag. Cæsar B. G. II c. 31, 6. *Legatos miserunt Nervii, qui dicerent, sibi præstare, si in eum casum deducerentur, quamvis fortunam a populo R. pati, quam ab his per cruciatum interfici*, es wäre besser/ daß sie vom Römischen Volck ehe alles Ungemach litten, es möchte auch seyn was es vor eines wollte. Cic. II ep. 17. *Permulti ad me detulerunt, Bibulum solitum dicere, quidvis se perpeti malle, quam videri eguisse auxilio meo.*

*CAPUT CXLIV.

De adverbio PALAM.

Palam contrarium habet vel *obscure*. Cic. pro Mil. 16. *Omnia non modo quæ reprehendi palam, sed etiam quæ obscure cogitari possunt, timemus.* Id. in Pis. 2. Vel *OCCULTE*. Cic. VI Verr. 22. *Hæc, quæ dico, Verres non occulte, non per amicos atque interpretes, sed palam de loco superiore agebat pro imperio & potestate.* Vel *CLAM*. Cic. VI Verr. 60. *Si quis clam surripiat,*

ripiat, aut eripiat palam atque auferat. add. Id. pro Clu. 20 & pro Cœl. 9. & Livius XXIV, 25. Vel *SECRETO.* Livius XLIV, 34. *Qui non ſunt advocati, ii nec palam nec ſecreto jactant conſilia ſua.* add. Tacitus II Ann. 72, 2. Vel *FURTIM.* Cic. II Natur. D. 63. *Beſtiæ furtim fruuntur, domini palam & libere.* add. Tacit. XIII. 64, 1. Vel *TACITE.* Livius XXIV, 14. *Volones jam alterum annum libertatem tacite mereri, quam poſtulare palam maluerant.* Vel *INTUS.* Tacitus IV Ann. 1, 5. *Palam compoſitus erat pudor, intus ſumma apiſcendi libido.*

CAPUT CXLV.

De nomine PAR.

Par æqualis proprie eſt, ac ſæpe abſolute ponitur. Cic. I Nat. D. 10. *Huic celeritati par nulla ne cogitari quidem poteſt.* Id. IV ep. 9. *Mihi ſalus tua tantæ curæ eſt, ut Marcello fratri tuo aut par, aut certe proximus ſim.* Id. pro Balb. 1. *Ingenium minime voluntati par.* Id. pro leg. Manil. 11. *Virtuti Cneji Pompeji, quæ poteſt par oratio inveniri?* Id. in Brut. 33. *Gracchus ſi vixiſſet, eloquentia neſcio an habuiſſet parem neminem.* Id. I Divin. 3. *Cratippum ego parem ſummis Peripateticis judico.* Id. in Orat. 35. *Erit rebus ipſis par & æqualis oratio.*

tio, Id. I Orat. 18. *Virtutes ipſas dicebat inter ſe æquales ac pares.*

Admonitio.

Quoties ætas tempusque ſpectatur, non *par alicui* aut *alicujus*, niſi addatur *ætate*, *annis*, aut aliquid hujusmodi, ſed *æqualis* dici ſolet.

*2. *Par atque idem. Par atque unus.*

Cæſar V B. G. 16, 3. *Equeſtris prælii ratio & cedentibus & inſequentibus par atque idem periculum inferebat.* Huc refer illud Cic. pro Mur. 19. *Sit par forenſis opera militari: ſit par militari ſuffragatio urbana: ſit idem munificentiſſimos & nullos unquam feciſſe ludos.*

Cic. II Orat. 52. princ. *Par atque una ratio eſt ſpei, lætitiæ, moleſtiæ.* Id. pro Syll. 2. *Intelligis & de hoc & de cæteris judicium meum & horum par atque unum fuiſſe.*

*3. *Par*)(*præcipuus.*

Cic. Ligar. 9. *Ut cætera paria Tuberoni cum Varo fuiſſent, honos, nobilitas, ſplendor, ingenium, quæ nequaquam fuerunt; hoc certe præcipuum Tuberonis fuit, quod juſto cum imperio in provinciam ſuam venerat.*

*4. *Par*)(*diverſus.*

Tacitus IV, 55, 2. *Undecim urbes certabant pari ambitione, viribus diverſæ.*

* 5. *Par* repetitur diverso casu.

Cic. Orat. 25. *Fugienda sunt paria paribus relata, & similiter conclusa, eodemque pacto cadentia.* Id. Orat. c. 49. *Paribus paria redduntur, sive opponuntur contraria.* Id. Orat. 52. *Paria paribus adjuncta & similiter definita Gorgias primus invenit.* Id. Topic. 4. *Valeat æquitas, quæ paribus in causis paria jura desiderat.* Id. Topic. 10. *Par pari comparatur.*

6. *Par- cum.*

Nonnunquam *par* adsciscit *cum.* Cic. pro Quint. 22. *Tum par tibi jus cum Alpheno fuisse non putas.* Id. III Nat. D. 1. *Nec mihi par ratio cum Lucio est.* * add. I. Philip. 14 & Nep. Alcib. 5.

7. *Par- ac. Par- atque. Par- &.*

Interdum *par* assumit *ac, atque, &.* Plaut. Aul. *Parem sapientiam hic habet, ac fortunam.* Cic. III Nat. D. 1. *Non mihi par cum Lucilio ratio est, ac tecum fuit.* * add. Id. pro Rabir. 5. & Livius XXIX c. 3.

Cic. II Invent. 2. *Si par in nobis hujus artis, atque in Zeuxi picturæ, scientia fuisset; fortasse magis hoc in suo genere opus nostrum, quam ille in sua pictura nobilis eniteret.* Cæsar III B. C. 101. *Cassius applicatis nostris ad terram*

 navi-

navibus, pari atque antea ratione egit. * add. Nep. Datam, 3.

Cic. in Brut. 11. *Tibi quadrat, omnia fuisse in Themistocle paria & Coriolano.* * add. Tacitus XI, 36, 3.

* 8. *Par- ac si. Par- ut. Par- quam.*

Tacitus XII c. 60, 1. *Eodem anno sæpius audita vox Principis, parem vim rerum habendam a procuratoribus suis judicatarum, ac si ipse statuisset.*

Cic. II Invent. 14. *Accusator ex quæstione suspiciosior, & ex testimonio & ex rumore aliquo pari ratione, ut ex causa, & ex persona, & ex facto duci oportebit.*

Cæsar B. G. V, 8, 1. *Ipse cum legionibus V & pari numero equitum, quam in continente relinquebat, solis occasu naves solvit.*

9. *Pari ratione- sicuti* non licet imitari.

Justin. VIII c. 2. s. 8. *Athenienses angustias Thermopylarum pari ratione, sicuti antea advenientibus Persis occupavere.*

* 10. *Par* post superlativos.

Plinius II ep. 9. *Euritius in causis agendis exercitatus est, quas summa fide, pari constantia, nec verecundia minore defendit.*

11. *Par est* pro *æquum est.*

Cic. de Amic. 22. *Par est, primum ipsum esse virum bonum, tum alterum similem sui quærere.*

rere. Id. pro Mur. 7. *His rebus fretum ad consulatus petitionem aggredi par est.* Id. IX ep. Att. 11. *Mihi dubitanti, quid me facere par sit, permagnum pondus affert. benevolentia erga illum.* Id. pro Rabir. Perd. 11. *Si Scævæ servo Crotonis, qui occidit Saturninum libertas data est, quod equiti Romano præmium dari par fuisset?*

Caput CXLVI.

De adverbio PARITER.

Pariter a *pari* ductum, est *æque.* Terent. Heaut. I sc. 1. *Filium pariter uti his decuit, aut etiam amplius.* *add. Cic. de Amic. 21, & VI ep. ult. & Livius XXXVIII, 16.

2. *Pariter ac, &, atque, ut.*

Pariter ac, &, atque, ut usitata sunt pro *æque ac.* Terent. Phorm. V sc. 3. *Pariter nunc opera me adjuves, ac dudum re opitulata es.* Livius II c. 33. *Vir omni vita pariter patribus ac plebi carus.* Exempla sunt obvia.

Terent. Adelph. V sc. 8. *Nunc tu mihi es germanus pariter corpore & animo.* * add. Colum. III, c. 2. extr. & V c. 6.

Cic. Paradox. VI c. 2. *Is domi tuæ videt pariter accusatorum atque judicum consociatos greges.* Plaut. Menæch. *Pariter hoc atque alias res solet.* Salust. Jugurth. *Vultu, colore*

ac motu corporis pariter atque animo varius *add. Livius VI c. 10.

Plaut. Aul. Proleg. *Is reliquit filium pariter moratum, ut pater avusque horum fuit.*

** 3. Pariter- quam. Pariter- que.*

Manilius V, 393. *Quæstus naufragio petitur, corpusque profundo immissarum pariter quam præda exquiritur ipsa.*

Livius III c. 64. *Duillius, victa collegarum cupiditate, pariter patribus plebique acceptus, magistratu abiit.* Id. V. c. 39. *Romani, cum pars major ex acie Vejos petisset, complorati omnes pariter vivi mortuique, totam prope urbem lamentis impleverant.* Id. VIII c. 29. & XXIX c. 31. Vellejus II c. 41. ſ. 3. Tacitus IV hist. 56, 1.

** 4. Pariter que- que.*

Ovid. XII Metam. v. 597. *Annuit, atque animo pariter patruoque suoque Delius indulgens, nebula velatus in agmen Pervenit Iliacum.*

** 5. Pariter & - &. Pariter & - que.*

Livius XXXI, 35. *Veles Romanus pariter & ad se tuendum, & ad hostem petendum armatus.* Plinius I ep. 8. *Addidisti calcaria sponte currenti, pariterque & tibi veniam recusandi laboris & mihi exigendi verecundiam sustulisti.* Ovid. XI Metam. v. 556. *Pariterque &*

pon-

pondere & ictu Mergit in ima ratem. Arbit. c. 22.

Livius III c. 22. *Fabius signum observare jussit; ut pariter & socii rem inciperent, referrentque pedem, si receptui cecinisset.*

6. *Pariter ac si. Pariter- atque ut.*

Salluſt. Jurgurth. *Pariter ac si hostes adessent, munito agmine incedere.*

Plaut. Amphitr. IV ſc. 1. *Pariter hoc fit, atque ut alia facta sunt.*

7. *Pariter cum.*

Pariter interdum uſurpatur pro *simul*, & aſſumit *cum*. Cic. V Tuſc. 33. *Animus & præsentem voluptatem percipit pariter cum corpore, & prospicit venientem*, die Seele empfindet nicht allein zugleich mit dem Leib die gegenwärtige Wollust/ sondern sie siehet auch die zukünfftige zuvor. Salluſt. Jugurth. *Eum adoptavit, & pariter cum filiis heredem instituit*, hat ihn zugleich mit seinen Kindern zum Erben eingesetzt. Cic. I Tuſc. 11. *Pariter cum vita sensus amittitur.* Id. II Nat. D. 14. *Ostreis & conchyliis omnibus contingit, ut cum luna crescant pariter, pariterque decrescant.* Id. poſt redit. in Sen. 14. *Me secum pariter respublica reportavit.* Id. III. Orat. 3. *Ille, qui hæc non vidit, & vixisse cum republica pariter, & cum illa simul extinctus esse videtur.*

* 8. *Pariter- pariter* pro *simul.*

Plinius VIII ep. 23. *Ego impendentis mali*

nescius, pariter ægrum Avitum, pariter decessisse cognovi. Tacitus I Ann. 32, 7. *Milites pariter ardescebant, pariter silebant.*

** 9. *Pariter-pariter* pro *simul atque-statim.*

Ovid. VIII Metamorph. *Hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros optavit.* Ovid. XI Metam. v. 305. *Videre hanc pariter, pariter traxere calorem.* add. idem XI Metam. v. 442.

10. *Pariter atque* pro *simul ac.*

Boethius Consolat. III prof. 11. *Nostine igitur, omne quod est tamdiu manere atque subsistere, quamdiu sit unum, sed interire atque dissolvi pariter atque unum esse destiterit?*

*CAPUT CXLVII.

De nomine PARS & PARTIM.

Pars-Pars.

Tacitus XV c. 38, 4. *Qui sibi quique aliis consulebant, dum trahunt invalidos aut opperiuntur, pars morans, pars festinans, cuncta impediebant*, indem einige zauderten/ einige aber eileten. Id. II hist. 22, 4. *Pars subeuntium obruti, pars confixi.* add. Cæsar VI B. G. 40, 8. & VII, 28, 3 & III B. C. 27, 2. & Livius XXII c. 8.

*2. *Pars-alii. Pars-cæteri.*

Tacitus IV hist. 77, 1. *Pars montibus, alii viam inter Mosellamque flumen improvisi adsiluere.* Id. Ann. XV c 13, f. 2.

Livi-

Livius VI c. 24. *Magna pars & in ipso certamine & post in fuga cæsi: cæteri in castris, quæ capta eodem impetu sunt, plures tamen capti, quam occisi.*

* 3. *Pars-multi. Pars-plures.*

Tacitus V hist. 11, 3. *Poscebant pericula pars virtute, multi ferocia & cupidine præmiorum.*

Tacitus XIV, 49, 6. *Cæteri quæ probaverant, non deseruere: pars ne principem objecisse invidiæ viderentur, plures numero tuti.* Id. I Ann. 24, 2. *Pars navium haustæ sunt, plures apud insulas longius sitas ejectæ.* Id. III Ann. 1, 3. *Pars officium in Principem rati, plures illos secuti ruebant ad oppidum Brundisium.*

* 6. *Pars-plurimi* rarum est.

Tacitus I Ann. 41, 5. *Orant, obsistunt; pars Agrippinæ occursantes, plurimi ad Germanicum regressi.*

* 7. *Pars- quidam* rarum est.

Tacitus II Ann. 11, 3. *Cherusci instant cedentibus, collectosque in orbem pars congressi, quidam eminus proturbant.* Id. I. Ann. 30, 1. Id. VI Ann. 43, 2.

* 8. *Pars-pars-alii* vel *nonnulli.*

Tacitus I, 23, 1. *Is miles tantum consternationis invidiæque concivit, ut pars militum*

gladiatores, qui e servitio Blæsi erant, pars ceteram ejusdem familiam vincirent, alii ad quærendum corpus effunderentur.

Sueton. Cæsar. 89. *Damnati omnes alius alio casu periit: pars naufragio, pars prælio, nonnulli semet eodem pugione, quo Cæsarem violaverant, interemerunt.*

* 9. *Pars - alii - plurimi*, vel *reliqui*.

Tacitus III, 38, 6. *Pars turbant præsentia; alii montem Hæmum transgrediuntur, ut remotos populos concirent: plurimi ac maxime compositi regem circumsidunt.*

Cæsar I B. C. 58, 4. *Partem navium deprimunt, nonnullas cum hominibus capiunt, reliquas in portum compellunt.*

* II. De Adverbio *PARTIM* theils.

D. *Partim* pro *quidam*, ut: *partim hominum venerunt*, id est, pars hominum, vel quidam homines. Gellius X, 13. Linac. lib. II p. 106. Goclen. p. 190. observ.

2. *Partim - partim* vel *alii*.

D.** Interdum geminatur vel seipso vel Synonymo. Cic. II. Orat. c. 22. *Isocratis e ludo, tanquam ex equo Trojano, innumeri principes exierunt, sed eorum partim in pompa, partim in acie illustres esse voluerunt.* Id. in Pison 21. *Ecce tibi alter, effusa jam maxima præda, quam ex fortunis publicanorum exhauserat:*

ferat: cum partim ejus prædæ profundæ libidines devoraſſent, partim nova quædam & inaudita luxuries: partim emtiones, partim permutationes.

Corn. Nep. Pelop. c. 1. *Alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exilium ejecerant.* Salluſt. Jugurth. c. 21. *Semiſomnos partim, alios ſumentes arma fugant funduntque.* Gellius XIII, 29. *Satirarum M. Varronis, quas partim Cynicas, alii Menippeas appellant.*

** 3. *Partim-alia-quædam.*

Cic. I. Divin. 42. *Ob eandem cauſam multa inuſitata partim ex cœlo, alia ex terra oriebantur, quædam etiam ex hominum pecudumve conceptu.*

** 4. *Alia-partim-alia.*

Cic. I Nat. D. 57. *Beſtiarum terrenæ ſunt aliæ, partim aquatiles, aliæ quaſi ancipites in utraque ſede viventes.*

5. *Partim-partim-nonnunquam.*

Scribonius Compoſ. 53. *Sed cum dolor urgebit, varie ſedandus eſt, partim collutione quorundam, partim commanducatione, nonnunquam ſuffitione aut impoſitione aliquorum.*

* 6. *Partim-partim-partim.*

Cic. VI de rep. 6. *Hi, qui terram incolunt partim obliqui, partim verſi, partim etiam adver-*

versi nobis stant. Id. II Catil. 10. Id. II. Nat. D. 39. Id. I Leg. 8. extr. Livius XXX, 9. & XLII, 41.

* 7. *Partim-partim-partim-partim.*

Cic. I Tusc. 28. *Multitudo pecudum partim ad vescendum, partim ad cultus agrorum, partim ad vehendum, partim ad corpora vestienda.* Id. I invent. 26. princ.

CAPUT CXLVIII.
De adverbio PARUM.

Parum)(*nimium.*

Parum contrarium habet *multum* aut *nimium.* Cic. I Orat. 22. *Etsi suus cuique modus est, tamen magis offendit nimium, quam parum.* * add. I Offic. 25. & II Offic. 13. & VII epist. fam. 13. Livius XXXVIII, c. 17. Celsus præf. libr. 1.

2. *Parum* pro *non satis.*

Sæpe usurpatur pro *non satis.* Plaut. Stich. IV, sc. 1. *Duas dabo, una si parum est,* fleckt eine nicht/ will ich dir zwo geben. Id. Rudent. IV, 4. *Dixi quidem, sed si parum intellexisti, dicam denuo,* wann du es aber nicht recht verstanden hast/ will ich es noch einmahl sagen. Cic. III Nat. D. 1. *Quæram ex te ea, quæ parum accepi,* ich will dich um das fragen/ was ich nicht begriffen habe. Id. I Tusc. 45. *Nemo parum diu vixit, qui virtutis perfectæ perfecto*

fecto

fecto functus est munere. Id. X epist. Att. 11. *Vide, ne dum te pudet parum optimatem esse, parum diligenter, quod optimum sit, eligas.*

* 3. *Parum) (aliquid.*

Cic. de opt. gent. Orat. 1. *De hominibus dicet aliquid, de re parum.*

* 4. *Parum est - nisi.*

Cic. Rosc. Am. 17. *Parum miseriæ est, quod aliis coluit, non sibi, nisi etiam, quod omnino coluit, crimini fuerit,* Cic. VII Verr. 60. *Parumne multa mercatoribus sunt necessaria pericula subeunda fortunæ? nisi etiam hæ formidines a nostris Magistratibus, atque in nostris provinciis impendebunt.* Livius VI, 40. XXXVIII c. 54. XXXVIII c. 14.

Huc refer *parum habere - nisi.* Livius XLII c. 3. *Templum Augustissimum regionis ejus violare parum habuit censor, nisi detexisset fœde ac prope diruisset.*

Parum est, quod.

Cic. pro Sex. 14. *Parumne est, Piso, quod tantum homines fefellisti, ut.* &c. ists nicht gnug? ist das zu wenig. Terent. Phorm. III sc. 3. *Sed parumne est, quod omnibus nunc nobis succenset senex.* * add. Livius VII, c. 30.

** *Parum est, ut.*

S. D. Plinius Paneg. *Parum est, ut in curiam venias, nisi convoces & intersis Senatui.*

CA-

Caput CXLIX.

De adverbiis PARUMPER & PAULISPER.

Parumper ex *parum* factum est, sed ad tempus accommodatum. Cic. III Orat. 30. *Hæc cum Crassus dixisset, parumper ipse conticuit & cæteris silentium fuit*, hat er eine weile still geschwiegen. Id. I Divin. 23. *Discedo parumper a somniis, ad quæ mox revertar*. Id. de Amic. 1. *Tu velim a me animum parumper avertas*. *add. IX. ep. Att. 3.

2. *Parumper, dum.*

Interdum adsciscit *dum*. Plaut. Amphitr. II. 2. *Id ipsa de me scio, cui voluptas parumper data est, dum viri mei mihi potestas videndi fuit*. Terent. Andr. IV. sc. 2. *Dum exeo, parumper opperire me hic*, warte eine kleine Weile/ biß. * add. Livius IV, 32. Sueton. Ner. 48.

*3. *Parumper - deinde.*

Livius II c. 10. *Cum his primam periculi procellam parumper sustinuit Cocles, deinde eos quoque ipsos exigua parte pontis relicta revocantibus qui rescindebant, cedere in tutum coëgit*. Id. XXXI, 39. Sueton. Galb. 19.

* *Parumper, postquam.*

Livius II c. 25. *Consul experiendi animos mili-*

militum causa parumper moratus, postquam satis apparebat ingens ardor, dato signo, militem avidum certaminis emittit. Id. XL c.32.

II. *PAULISPER.*

Paulisper a *paulo* dictum idem est, quod *parumper.* Cæs. III B. C. 67. *Hic paulisper est pugnatum.* Sallust. Jugurth. c. 49. *Cognitis insidiis, paulisper agmen constitit.* sind die troupes eine Weile still gestanden. Cic. VI Verr. 18. *Abesse ab domo paulisper maluit, quam præsens illud optime factum argentum amittere.* Id. ib. c. 24. *Lectica paulisper deposita, ostiatim totum oppidum compilavit.*

*2. *Paulisper- dein.*

Tacitus II Ann. 71, 1. *Cæsar paulisper ad spem erectus, dein fesso corpore, ubi finis aderat, assistentes amicos alloquitur.*

*3. *Paulisper, donec.*

Livius XXXVIII c. 26. *Sedit Imperator tacitus paulisper, donec nunciatum est, deductos in forum autores seditionis, & parata jam omnia esse.*

4. *Paulisper, dum.*

Paulisper quoque item ut *parumper* assumit *dum.* Cic. pro Mil. 16. *Milo Paulisper, dum se uxor, ut fit, comparat, moratus est.* Plaut. Mil. *Paulisper tace, dum ego.* * add. Livius libr. XXVII, 31.

5. *Ad-*

5. *Admonitio.*

Quoties exiguum tempus ſignificatur, non *parum* aut *paulum*, ſed *parumper* & *pauliſper* dici ſolet. Itaque non dices, *expecta parum*, ſed *parumper* & *pauliſper*.

* 6. *Pauliſper-mox.*

Livius XXXIX, 2. *Montis altitudine pauliſper ſe tutati, mox in deditionem conſenſerunt.*

* III. *PAULATIM.*

Paulatim reſpondet germanico allmählich. Livius II, 5. *Inſula inde paulatim, & aliis, quæ fert temere flumen eodem invectis, facta.* Tacitus I, 19, 3.

*2. *Paulatim-dum.*

Columell. VI c. 30. *Si ſanis equis eſt macies, vini potio danda eſt, ac deinde paulatim ejusmodi cibi ſubtrahendi immiſtis ordeo furfuribus, dum conſueſcat faba & puro ordeo ali.*

* IV. *PAULO.*

Paulo fece adjungitur comparativis. Cic. pro Flacc. 28. *Ante pedes prætoris in foro expenſum eſt auri pondo centum paulo minus.* Id. I ep. Att. 10. *Neque Achaicis hominibus neque Epiroticis paulo liberiores literas committere audeo.*

* 2. *Paulo* cum *ante* & *poſt*, adverbiis.

Cic. Læl. 21. *Loquor, ut paulo ante dixi, de communibus amicitiis.* Id. III Offic. 10.

Cic.

Cic. II Offic. 16. *Paulo post Crassus magnificentissima ædilitate functus est.* Id. I Ep. 9.

* 3. *Paulo* cum propositione *ultra.*

Cæs. III B. C. 66. 4. *Post mutato consilio quibusdam de caussis, Cæsar paulo ultra eum locum castra transtulit.*

* 4. *Paulo* apponitur verbis quibusdam.

Cæsar. VI B. G. 27. 1. *Alcium est consimilis capreis figura & varietas pellium, sed magnitudine paulo antecedunt.* Id. B. C. III, 46. 6. Cic. Parad. III c. 2. *Histrio si paulo se moveat extra numerum, exibilatur & exploditur.*

V. PAULUM.

* 1. *Paulum* cum verbis fere ponitur.

Cic. I Offic. 40. *In fidibus aut in tibiis, quamvis paulum discrepent, tamen id a sciente animadverti solet,* Id. II Offic. 18. Id. I ep. 5. adde I ep. 9.

* 2. *Paulum* de tempore.

Cic. pro Rosc. Com. 10. *Quoniam ille hic constitit paulisper, mihi quoque necesse est paulum commorari.* Pallad. Octobr. 14. Tacitus XV Ann. 59, 5. add. Livius II c. 4. extr. & omnino Columell. XII cap. 50.

* 3. *Paulum- dum.*

Cic. I Orat. 62. *Scævola paulum requiescet, dum se calor frangat.*

* 4. *Paulum abest, quin.*

Sueton. Neron. 20. *Acten libertam pa-*

rum abfuit, quin Nero justo matrimonio sibi conjungeret.

CAPUT CL.

De nomine PAUCI.

* 1. *Pauci-alii.*

Livius XLI c. 4. *Istrorum pauci, qui modice vinosi erant, memores fuerunt fugæ, aliis somno mors continuata est.*

* 2. *Pauci-plures.*

Livius XXXVIII c. 20. *Occisi quoque pauci fugientium, vulnerati plures.* Id. XXXI, c. 43. *Occisi perpauci sunt, plures vulnerati, captus nemo, quia non excedunt temere ordinibus suis.* Id. XLII c. 30. add. Tacit. IV, c. 33. f. 3.

* 3. *Admonitio.*

Hæc exempla demonstrant, *paucos* sæpe poni pro *quibusdam.* Ita Cic. II offic. 16. *Mihi ille fructus liberalitatis, cujus exempla pauca posui, multo & major videtur & certior,* davon ich einige Exempel gesetzt habe.

* 4. *Non pauca-aliqua-nonnihil.*

Quintilian III, c. 1. *Scripsit de eadem materia non pauca Carnificius, aliqua Stertinius, nonnihil pater Gallio.*

CAPUT CLI.

De præpositione PER.

* 1. *Per* de motu in loco seu transitu.

Cic. XIV ep. Att. 18. *Mihi videtur Brutus*

 noster

noster jam vel coronam auream per forum ferre posse. Cæsar. B. G. III c. 26, 5. Livius I c. 48. Id. II c. 23.

* Eodem refer eam significationem præpositionis *per*, quæ proxime ad *in* accedit. Cic. I ep. 7. *Rex amicis tuis, qui per provinciam imperii tui pecunias ei crediderunt, fidem suam præstitit.* Hier und dar in deiner Provintz.

*2. *Per* distributioni servit.

Livius I c. 9. *Sabinorum omnis multitudo cum liberis ac conjugibus venit. Invitati hospitaliter per domos cum situm mœniaque & frequentem tectis urbem vidissent, mirantur tam brevi rem Romanam crevisse.* Id. XXV c. 31. Id. XXVIII, c. 16. *Milites deserti ab ducibus pars transitione, pars fuga dissipati per proximas civitatis sunt*, in die nächste Städte zerstreuet. Columell. III, c. 21.

3. *Per* ad personam relatum.

Per vulgo ad locum, sed sæpe etiam ad personam refertur. Cic. V ep. Att. 15. *Mihi nihil videbatur esse, in quo tantulum interesset, utrum per procuratores ageres, an per te ipsum.* Id. pro Rosc. Am. 38. *Recede medio, per alium transigam.* Id. I Orat. 9. *Si velim exemplis uti, plura proferre possim detrimenta publicis rebus, quam adjumenta per homines eloquentissimos importata.* * add. Id. pro Rosc. Am. 39.

4. *Per se* pro *sine alterius ope.* †

Sæpe tamen *per se* eſt *sine alterius ope.* Cic. in Brut. 25. *Q. Pompejus ſummos honores, homo per ſe cognitus, ſine ulla commendatione majorum, eſt adeptus.* durch ſich ſelbſt bekannt gemacht worden. Id. pro Syll. 24. *Exiſtimo nihil audacter ipſos per ſe ſine P. Sylla facere potuiſſe.* Id. pro Seſt. 28. *Virtus per ſeſe ſpendet ſemper, neque alienis unquam ſordibus obſoleſcit.* Id. de Amicit. 21. *Amicitia per ſe & propter ſe expetenda.*

5. *Per* ad tempus relatum.

Alias refertur ad tempus. Cic. VII Verr. 12. *Per eos dies nemo iſtum extra illum locum videre poterat.* dieſelbe Tage über. Id. II ep. Att. 9. *Nulla abs te per hos dies epiſtola inanis aliqua re utili & ſuavi venerat.* Id. II Verr. 5. *Nulla res per triennium, niſi ad nutum iſtius, eſt judicata.* drey Jahre lang iſt über nichts das Urtheil geſprochen worden / welches nicht nach ſeinem Winck und Willen gemacht geweſen wäre. Id. pro Leg. Manil. II. *Quum provinciam tenuiſtis a prædonibus liberam per hos annos?* dieſe Jahre her. Id. I Div. *Per multas ætates fuerant.* Id. in

† Vel *ſine rebus aliis.* vid. Celſus V c. 25. *Somnium faciunt vel per ſe aſſumta catapotia, vel ex aqua data.* Ita idem alibi ſæpe. Add. Livius XLV, 43. & Cic. III ep. 9. & XII ep. 15. & XV ep. 4.

in Brut. 83. *Duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se, sed Attici tamen.*

*Huc refer illa: Pallad. V c. 1. *Medica quater vel sexies potest per annum recidi.* Et mox: *Ita & sexies per annum metis, & annis decem poterit manere continuis.* Cicero mallet dicere *quater in anno.* Vide *in.*

***Per tempus* zu rechter Zeit. Cujus contrarium est *post tempus*, zu spat/ zu langsam. Plaut. Menæch. Act. I sc. 2. *Non potuisti per tempus magis advenire, quam nunc advenis.* Hadr. Linac. lib. I p. 70.

*6. *Per* cum nominibus, quæ tempus adsignificant.

Livius XXXVIII, 2. extr. *Postero die per inducias sepeliendi cæsos potestas facta est.* Id. VIII c. 13. Sueton. Neron. 7.

7. *Per* ad modum.

Sæpe ad modum accommodatur. Cic. VI Verr. 14. *Cum iste ab se hydriam Boeti manu factam per potestatem abstulisset, Pamphilus tristis domum revertit,* mit Gewalt Krafft seines Amts. Id. I Verr. 17. *Symphoniacos conservos abducebat per injuriam,* unbilliger weise. Id. pro Dom. 13. *Quid filius fecerat, quod eum toties per insidias interficere voluistis?* mit hinterlistigen Nachstellungen. Id. III Verr. 21. *Per scelus & latrocinium ex fanis auferre.* Id.

pro Rosc. Am. 2. *Hoc damnato & ejecto sperat se posse quod adeptus est per scelus, id per luxuriam effundere atque consumere.* Id. III Verr. 60. *Q. Opimium per ludum ac jocum fortunis omnibus evertit*, schertzweiß. Id. pro Rosc. Am. 1. *Per summum dedecus vitam amittere*, mit der grösten Schande das Leben verliehren. Id. VII Verr. 70. *Per ludum ac negligentiam ad honores pervenire*, ohne Mühe und Fleiß und gleichsam spielend, zu Ehren kommen.

8. *Per simulationem. Per speciem. Per causam.*

Per simulationem, per speciem, per causam idem fere significant. Cic. post red. ad Quir. 9. *Me per simulationem amicitiæ nefarie prodiderunt*, sie haben mich unter dem Schein der Freundschafft, indem sie sich stelleten als wären sie meine Freunde, schändlich verrathen. Id. VI Verr. 3. *Per simulationem ædilitatis statuas domum auferebant*, unter dem Schein, oder Vorwand, als wolte er sie bey seinem Baumeister-Amt brauchen. * add. Cæsar B. C. II, 35, 6. & Tacitus Histor. I, 74, 4. †

Livius I c. 41. *Servius per aliquot dies, cum*

† Ponitur etiam *per simulationem* sine casu secundo. Sueton. Claud. 45. *Mors ejus celata est. Itaque inducti per simulationem Comœdi, qui velut desiderantem oblectarent.*

cum jam expiraſſet Tarquinius, celata morte, per ſpeciem alienæ fungendæ vicis, ſuas opes firmavit, unter dem Schein, als ob er des Königes Stelle vertrete. Id. I c. 3. *Amulius fratris filiæ Rheæ Sylviæ per ſpeciem honoris, cum Veſtalem eam legiſſet, perpetua virginitate ſpem partus adimit.* Id. XXIV c. 47. *Nobiles Campani per ſpeciem prædandi ex hoſtium agro permiſſu magiſtratuum ab Capua profecti, ad caſtra Romana venerunt.* * add. Livius VII c. 39. Tacitus IV Ann. 8, 3 & VI, 50, 4.

Livius II, 32. *Patres per cauſam renovati ab Aequis belli, educi ex urbe legiones juſſere.* Unter dem Vorwand, indem ſie vorgaben, als hätten die Aequi den Krieg wieder aufs neue angefangen. Id. XXIV c. 7. *Diomeni partes datæ ſunt, ut, cum appropinquaret januæ rex, per cauſam aliquam ſuſtineret ab tergo agmen.* *add. Idem XLIV c. 44 & Cæſar VII B. G. 10, 1. & Cic. pro dom. 5.

* 9. *Per ſpeciem*)(*reipſa.*

Livius XXXIX c. 35. *Interim per ſpeciem auxilii Byzantiis ferendi, reipſa ad terrorem regulis Thracum injiciendum profectus. Philippus, perculſis iis uno prælio, in Macedoniam rediit.*

* 10. *Per partes*, ſtückweiſe.

Colum I c. 4. *Quod etſi per partes non*

nunquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum. Id. IV c. 24. *Hæc in universum, illa per partes custodienda sunt.*

* 11. *Per ordinem*, ordentlich.

Palled. III c. 25.

* 12. *Per vices*, wechselsweise.

Sueton. Claud. 42. extr. *Institutum est a Claudio, ut quotannis in altero museo Tyrrhenicon libri, altero Carchedoniacon diebus statutis velut in auditorio recitarentur toti a singulis per vices.* Add. Plinius I epist. 3.

13. *Per literas*, schrifftlich.

Per literas idem est, quod *literis*. Cic. in Pison. 17. *Is a Senatu supplicationem per literas postulavit.* Id. I ep. Att. 16. *Quintus frater purgat se mihi per literas.* *add. Id. V ep. Att. 20 extr & III epist. 5.

* 14 *Per occasionem*, bey Gelegenheit.

Livius I c. 5. *Rem immaturam, nisi aut per occasionem, aut per necessitatem aperiri noluerat Faustulus.* Id. I c. 11. *Dum ea ibi Romani gerunt, Antemnatium exercitus per occasionem & solitudinem hostiliter in fines Romanos incursionem facit.* Id. I c. 53. VII c. 7.

** 15. *Per* etiam jurantis est.

D. P. Virgil. IX Aen. *Per caput hoc juro*, bey diesem Haupt. Plaut. Amphitr. *Per Jovem, per Mercurium juro.* Cic. pro Rabir. 13. *Ubi*

semel

ſemel quis pejeraverit, ei credi poſtea, etiamſi per plures Deos juret, non oportet. Linac. libr. I p. 70.

* Huc refer cum *per* juramentis indignantium ſervit. Cic. pro Roſc. Am. 50. *Per Deos immortales, quæ iſta tanta crudelitas eſt?*

16. *Per ætatem* pro *ob ætatem.*

Terent. I ſc. 2. Eunuch. *Patriam neque ſciebat puella, neque per ætatem etiam poterat.* weil ſie zu jung war. Id. XIII ep. 30. *Intellexi, ut primum per ætatem judicium facere potueris, quanti quisque tibi faciendus eſſet, me a te in primis cœptum eſſe diligi.* ſo bald du ein wenig zu Jahren gekommen und urtheilen können. Id. pro leg. Manil. 1. *Antea per ætatem hujus auctoritatem loci contingere non audebam.* Id. pro Dom. 13. *Factus es ejus filius contra fas, cujus per ætatem pater eſſe potuiſti.*

17. *Per* pro *propter.*

Per interdum eſt *propter.* Cic. III de Orat. 3. *Per invidiam depelli tribunatu.* Id. IV Tuſcul. 37. *Quomodo quemquam pœniteret, quod feciſſet per iram,* aus Zorn gethan hätte. * add. X ep. I & Livius II c. 23.

** Sic *per hoc* pro *propterea.* Plinius VIII ep. 10. *Triſtior audies neptem tuam abortum feciſſe, dum ſe prægnantem puellariter neſcit, ac per hoc quædam cuſtodienda prægnantibus omittit.*

18. *Per* obsecrantis.

Nonnunquam obsecrantis est. Cic. III ep. Att. 20. *Ad ea recuperanda per fortunas incumbe*, so lieb dir dein Glück und Wohlfarth ist, wende Fleiß an, daß du es wieder bekommest. Id. ep. 15. Brut. *Sed propera per Deos*. Eile um GOttes willen. * add. X ep. 3. & X ep. 5. & XIV ep. 1.

** D. Solebant in his formulis inter præpositionem ejusque casum interponere pronomen. Terent. Andr. V sc. 1. *Per ego te Deos oro*. Virgil. *Per ego has lacrymas dextramque tuam te oro*. Valla V Eleg. 31. Weitz. ad Terent. p. 112 & ad Flac. p. 86.

** Notanda insuper in his formulis antiptosis, e Græcorum consuetudine traducta. Virgil. II Aeneid. v. 141. *Per si qua est, quæ restat adhuc mortalibus usquam Intemerata fides, oro*. Pro, *per fidem*. Vide ibi Cerdam.

19. *Per* concedentis.

Alias concedentis. Cic. IV. Acad. 29. *Per me vel stertas, licet*, meinetwegen magst du auch gar schnarchen. Id. IV ep. Att. 16. *Per me ista pedibus trahantur*. Id. II Philipp. 4. *Petis, ut tibi per me liceat quendam de exilio reducere*, du bittest, daß du mit meinem guten Willen dürffest. Id. pro Mil. 16. *Clodium nihil delectabat, quod aut per naturam fas esset, aut per leges liceret*, vergnügte nichts, was die Natur vergönnet oder die Gesetze zulassen.

Per

Per valetudinem, Gesundheit halber.

Cic. II Philipp. 22. *O miserum te, si intelligis hoc literis mandari, omnes consulares, qui per valetudinem exequi fugam illam cladem- que potuisset, sedibus suis expulsos esse.* Id. VII ep. 1. *Cum per valetudinem posses, venire tamen noluisti.* Id. XVI epist. 2. *Cum per valetudinem & per anni tempus navigare poteris, ad nos veni.*

** D. P. *PER* in compositis *valde* significat. Vall. V Eleg. 31 & libr. 17. Cic. IV Verr. *Pervellem audissent hi, qui adfuerunt antea.* Id. III de fin. 11. *Sed hæc quidem est perfacilis & perexpedita responsio.*

** Hoc in casu eleganter distrahitur per Tmesin. Cic. I orat. c. 47. *Nobis ista sunt pergrata, perque jucunda.* Et c. 49. *Per mihi mirum visum est.* Id. II Orat. c. 67. *Per mihi scitum videtur.* Gell. II c. 18. *Socrati & Platoni per fuit familiaris.* Id. XVIII c. 4. *Per, inquit magister optime, exoptatus mihi nunc venis.* pro perjucunda, permirum, perscitum, perfamiliaris, perexoptatus.

CAP. CLII.

De adverbio PERINDE.

* 1. *Perinde* absolute positum.

Perinde pro *æque* sæpe solitarium est. Cic. I fin.

I fin. c. 21. *Vivendi artem tantam, tamque operosam & perinde fructuosam relinquat Epicurus?* Sollte Epicurus die so wichtige/ mühsame und eben so nützliche Kunst zu leben fahren lassen? Planc. X ep. Cic. 24. *Non perinde mihi turpe videtur.* Livius VIII c. 17. Tacitus II Ann. 63.4 & XII c. 41,3. & IV histor. 62,4.

2. *Perinde ac. Perinde ac si. Perinde atque.*

Perinde usurpatur pro *æque* vel *ita*. Jungitur autem sæpe cum *ac*, *ac si*, *atque ut*. Cic. V Tusc. 2. *Philosophia non perinde, ac de hominum est vita merita, laudatur.* Wird nicht so gelobet/ als sie sich um das menschliche Leben verdient gemacht/ nicht nach ihren Verdienst gelobet. * Varro III c. 8. de re rust.

Cic. Partit. 24. *Quæ perdifficilia sunt, perinde habenda sunt, ac si effici non possint.* Cæsar III B. Civ. 72. *Perinde ac si virtute vicissent*, gleich als hätten sie durch ihre Tapfferkeit den Sieg darvon getragen. * add. Cic. XI ep. 27 & III ep. Att. 14.

Cic. pro Marc. 4. *Vereor, ut hoc, quod dicam, non perinde intelligi auditu possit, atque ego ipse cogitans sentio.* Ich besorge/ es werde das/ was ich sagen will/ im Hören nicht eben so verstanden/ als ich es in Gedancken empfinde. * add. Livius V c. 42. & Cic. XVI ep. Att. 3.

3. *Perin-*

3. *Perinde-ut*, pro *prout.* †

Perinde ut fere uſurpatur pro *prout.* Cic. IX ep. 15. *Non perinde, ut eſt reapſe, ex literis id percipere potuiſti.* Id. III Orat. 56. *Sed hæc omnia perinde ſunt, ut aguntur.* Id. in Brut. 50. *Hæc perinde accidunt, ut eorum, qui audiunt, mentes tractantur.* Id. III off. 33. *Habes a patre munus, Marce fili, mea quidem ſententia magnum, ſed perinde erit, ut acceperis.* Wird dir ſo dienen, wie du es annimmſt.

* 4. *Perinde ac* vel *atque* vel *ut* pro *perinde ac ſi.*

Cæſar III B. C. 60, 5. *Perinde ac ſatisfacere & fraudata reſtituere vellent, multis coëmtis equis, ad Pompejum tranſierunt.* Livius XXVIII c. 38. *Romani Africam Scipioni, perinde ac debellatum in Italia foret, provinciam deſtinabant.* Id. VII c. 3.

Sueton. Neron. 15. *Nero ſententias tacitus ac ſecreto legens, quid ipſi placuiſſet, perinde atque pluribus idem videretur, pronunciabat.*

Varro II R. R. 1. *Perinde ut non aliquoties dicatur Romæ peperiſſe mulam,* eben als wann man nicht zu Rom ſagte, daß eine Mauleſelin etliche mahl geworffen hätte. Id. V L. L. 7. *Cum* profanum *dici-*

† Sic pariter dicere licet *perinde-uti.* Cic. II de Invent. 58. *Perinde uti quæque res erit, laboremus.*

dicitur, id est perinde, ut sit fani *factum.* Id. VIII L. L. 36. *Perinde ut non ea dicatur esse analogia, quæ a similibus verbis similiter declinatis similia declinat.*

* 5. *Perinde ac si* pro *perinde ac.*

Columell II c. 7. *Nunc perinde ac si temperatæ regioni præcepta dabimus.* Id. II c. 8. *Quod sicco loco ingestum & inoccatum est, perinde ac si repositum in horreo non corrumpitur.* Potest tamen hæc locutio declarari per ellipsiin, *perinde ac si temperatæ regioni daremus* & *perinde ac si repositum esset.*

* 6. *Perinde ut- ita. Perinde ut- sic.*

Cic. pro Cluent. 25. *Perinde ut opinio est de cujusque moribus, ita quid ab eo factum & non factum sit, existimari potest.* Livius VII c. 5. VII c. 6.

Varro III R. R. 17. *Perinde ut sacri sint pisces, ac sanctiores quam illi in Lydia: sic hos pisces nemo cocus in jus vocare audet.*

* 7. *Perinde utcunque- ita.*

Cic. II Divin 42. *Chaldæi verum esse censent, perinde utcunque temperatus sit aër, ita pueros orientes animari atque formari.*

* 8. *Perinde ac si- perinde.* rarum est.

Cic. pro Rosc. Com. 5. *Perinde ac si in hanc formulam omnia judicia legitima, omnia arbitria honoraria, omnia officia domestica conclusa & comprehensa sint, perinde dicemus.*

9. *Perin-*

9. *Perinde - quasi.*

Perinde quasi est *perinde acsi.* Cic. V Verr. 19. *Atque hæc perinde loquor, quasi in eo sit iniquitas ejus reprehendenda.* Id. pro Cecin. 21. *Perinde valebit, quasi armatissimi fuerint.* wird eben so viel seyn/ oder gelten/ als wenn sie mit Waffen aufs beste wären versehen gewesen. * add. Terent. Heaut. I sc. 1. & Tacitus IV Ann. 22, 3.

10. *Perinde - quasi* per ironiam.

Perinde - quasi sæpe ironiam continet. Cic. pro Mil. 7. *Perinde quasi Appius ille cæcus viam munierit, non qua populus uteretur, sed ubi impune sui posteri latrocinarentur.* Id. I Tusc. 36. *Metelli sperat sibi quisque fortunam, perinde quasi certi quicquam sit in rebus humanis.* Id. pro Milon. 7. *Perinde quasi exitus rerum, non hominum consilia legibus vindicentur.* Id. III Verr. 38. *Perinde quasi exscribendi potestatem non haberet.*

** 11. *Perinde - quam; tanquam; prout.*

S. D. Sueton. Domit. cap. 15. *Nulla re perinde commotus est, quam responso casuque Ascletarionis Mathematici.* * add. Tacitus II Ann. 1. extr. & II, 5, 3. & III, 31, 6, & IV c. 20. extr. & VI, 30, 4. & XI c. 10, 6. & XIII, 21. 3.

Gellius XV c. 29. *Hoc perinde est, tanquam si ego dicam.* * add. Livius IV cap. 3.

Plin. Paneg. *Meminerint perinde conjectu-*

ram

ram de moribus suis homines esse facturos, prout hoc vel illud egerint.

* 12. *Perinde- quam si* minus probatur.

Tacitus XIII c. 49, 3. *Cetera per omnes imperii partes perinde egregia, quam si non Nero, sed Thrasea regimen eorum teneret.* Id. I Ann. 73, 4. *Jus jurandum perinde æstimandum, quam si Jovem fefellisset.*

* 13. *Perinde- & . Perinde- que.*

Livius IV c. 37. *Non perinde Patres moti sunt, & Sempronius, cui ea provincia sorte evenit.* Tacitus II Ann. 2, 6. IV hist. 43, 2.

Tacit. Hist. V c. 6. s. 6. *Periti imperitique nandi perinde attolluntur.*

** 14. *Perinde* pro *valde.*

Suet. Galb. c. 13. *Quare adventus ejus non perinde gradus fuit.* Vall. II Eleg. 50. Lin. libr. II p. 135. Eidem tamen lib. VI p. 431. videtur desiderari hic conjunctionem *quam* cum aliquo adjuncto.

15. *Perinde* cum positivo post superlativos.

Plinius I epist. 8. *Utilissimum munus, sed non perinde populare.* Id. II epist. 1. *Funus Virgini Rufi, maximi & clarissimi civis, & perinde felicis.*

CAPUT CLIII.

De adverbio PLANE.

1. *Plane* pro *clare*, klar, hell.

Plane

Plane idem est, quod *clare* & *aperte*. Cic. II de fin. 5. *Epicurus ut opinor, non vult plane & aperte loqui.* Id. II fin. 3. *Sed tu istud dixisti bene latine, parum plane.* Id. VIII Ep. Att. 16. *Explicari mihi tuum consilium plane volo, ut penitus intelligam.*

2. *Plane* pro *Certe* vel *Sane*.

Interdum usurpatur pro *Certe* vel *Sane*. Cic. I de Leg. 20. *Sed ego plane vellem me arbitrum inter antiquam Academiam & Zenonem.* Plaut. Mostell. *Ipsane est? Imo plane est.*

3. *Plane* pro *omnino*.

Sæpe usurpatur pro *omnino*. Cic. XII ep. Att. 38. *Accepi Atticam plane belle se habere*, ich habe vernommen / daß sie sich sehr wohl befinde. Id. XIV ep. 4. *Si te habebo, non mihi videbor plane periisse.* Wenn ich dich bey mir haben werde / werde ich mich düncken lassen / daß es noch nicht gantz mit mir aus sey. Id. XVI ep. 1. *Mihi placebat, ut te Leucadem deportares, ut ibi plane te confirmares*, daß du dich daselbst recht wieder erholest / recht wieder zu Kräfften kämest. Id. III Verr. *Nam iste eam, nisi plane nihil sapit, nunquam proferet.* Wann er nicht gar ein Narr ist. Id. in Brut. 97. *Effice id, quod jam propemodum vel plane potius effeceras.* Verrichte das / was du schon fast oder vielmehr gäntzlich schon verrichtet hattest.

*CAPUT CLIV.

De nomine PLERIQUE & adverbio PLERUMQUE.

*I. *Plerique-alii. Plerique-multi.*

Livius XXVII c. 3. *Erant pleraque tecta ex cratibus aut tabulis facta, alia arundine texta.* add. Tacitus II Ann. 42, 8. & IV hist. 23, 3. & Ann. I c. 29, 6.

Cic. I Invent. 36. *Multi nihil prodesse philosophiam, plerique etiam obesse arbitrantur.*

*2. *Plerique-nonnulli. Plerique-quidam.*

Cic. II Orat. 8. *Plerique temere ac nulla ratione causas in foro dicunt, nonnulli autem propter exercitationem aut propter consuetudinem aliquam.*

Varro II R. R. 5. *Pleraeque boves pariunt in decem annos, quaedam etiam in plures.* Tacitus II Ann. 83, 7. III Ann. 16, 4.

* 3. *Admonitio.*

Plerumque nomen pro *plurimum* rarius apparet; sed Livio tamen interdum usitatum est.

*II. *Plerumque-interdum. Plerumque-nonnunquam.*

Livius XL c. 46. *Ex infestis hostibus plerumque socii fideles, interdum etiam cives fiunt.*

Cic.

Cic. II Nat. D. 27. *Diana adhibetur ad partus, quod ii maturescant aut septem nonnunquam, aut plerumque novem lunæ cursibus.* Colum. IV c. 4. *Fossor obliquam vitem plerumque sauciat, & nonnunquam præcidit.* Id. IV c. 30.

*2. *Plerumque)(nunquam. Plerumque- raro.*

Cic. I Invent. 1. *Eloquentia sine sapientia nimium obest plerumque civitatibus, prodest nunquam.*

Colum. VII c. 4. *Tarentinum pecus raro foris, plerumque domi alitur.*

*3. *Plerumque- sæpe. Plerumque- semper.*

Cic. Orat. 51. *Id fit etiam ab antiquis, sed plerumque casu, sæpe natura.*

Livius VII c. 21. *Res difficillima tractatu, & plerumque parti utrique, semper certe alteri gravis.*

CAPUT CLV.

De adverbio PLUS * & PLURIMUM.

Plus magis accedit ad nomen quam *magis;* proinde non temere pro *magis* usurpandum est. Cic. de Amic. 16. *Non verendum est, ne plus æquo in amicitiam congeratur,* mehr als recht ist. Id. IX ep. Att. 11. *Recte non credis de numero militum. Ipso dimidio plus scripsit Clodia,* den halben Theil mehr.

** D. P. *Plus plusque* tamen declarat *magis magisque*. Cic. VI ep. Att. 2. *Pompejum plus plusque indies diligo.*

* Etiam *plus* solitarium pro *magis* ponitur interdum. † Cic. II Leg. 2. *Istum, ubi tu es natus, locum plus amabo posthac.* Id. I Nat. D. 26. *Epicurus Xenocratem audisse non vult, credo plus nemini*, id est, nemini magis credo, Epicurum non fuisse discipulum Xenocratis. Plinius XVII c. 18. *Qua locus ferax non erit, id plus concidito.*

2. *Plus* pro *Amplius*. ††

Sæpe autem usurpatur pro *amplius*. Cic. I Nat. D. 35. *Molestum est, uno digito plus habere*, um einen Finger mehr haben ist verdrüßlich. Id. I Philipp. 3. *Plus una me nocte cupiens retinere non potuit.* Id. pro Sext. 39. *Tribunum plebis plus viginti vulneribus acceptis jacentem moribundumque vidistis.* Id. pro Rosc. Am. 27. *Is Romam multis annis non venit, neque unquam plus triduo fuit.* Id. pro Quint. 12. *At tecum anno plus vixit*, ist über / länger als / ein Jahr bey dir gewesen.

** D. Idem hic observandum, quod supra in *Amplius*. Ponitur enim *plus* pro *plures*, & sub-

† Sed considerate hæc talia imitanda sunt.

†† Cum hoc usu pene convenit locus Suetonii in August. c. 35. ubi per *sæpius* verti queat.

ſubauditur particula *quam*. In quibusdam & per *diutius quam* exponi poteſt.

* 3. *Plus* de perſonis.

Cic. II Quint. fr. ep. 14. *Ea comitia gratuita ſi fuerint, ut putantur, plus unus Cato fuerit, quam omnes legati omnesque judices.* Cic. V Verr. 3. *Is non tibi plus etiam, quam inimicus eſſe debeat?* Livius XLII c. 8. *Nec enim plus decem millia hominum erant.* Id. XLII c. 55. *Non plus quam trecenti erant equites in caſtris Romanis.* Livius VIII c. 25. *Samnitium plus, quam vellent, intra mœnia eſſe rebantur.* Id. VII c. 34. XXXIX c. 38.

* 4. *Plus* adjective rariſſimum eſt.

Livius VIII c. 4. *Quis dubitat exarſiſſe Romanos, quum plus ducentorum annorum morem ſolveremus?* id eſt, morem vetuſtiorem ducentis annis.

* 5. *Plus-plus.*

Celſus V c. 26. circa princ. *Ex his alia ſunt in quibus plus medicamenta, alia in quibus plus manus proficit.*

* 6. *Plus minus*, pro circiter rarum eſt.

Hirtius VIII B. G. 20, 1. *Caſtra non longius ab ea cæde abeſſe plus minus VIII millibus paſſuum dicebantur.* Plinius XVI c. 6. *Glandes continentur hiſpido calice, per genera plus minus cutem complectente.*

 * Non-

* Nonnunquam accedit conjunctio. Tacitus II hist. 74, 5. *Est privatis cogitationibus regressus, & prout velint, plus minusve sumitur ex fortuna.* Livius III c. 34. *Monuerunt, ut in medium, quid in quaque re plus minusve esset, conferrent.* Terent. Phorm. III sc. 3. *Quære obsecro, ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Geta.* Celsus VII c. 12. *Non est periculum, ne plus minusve præcidatur.*

* 7. *Plus satis. Plus millies.*

Cic. XII ep. Att. 24. *Pusillum loci: ad hanc rem tamen plus etiam satis.* Terent. Eun. III sc. 1. *Plus millies jam audivi.* Et ita cum aliis adverbiis jungi potest *plus*, prætermissa etiam copula *quam.*

* 8. *Nimio plus. Dimidio plus. Tanto plus.*

Cic. X ep. Att. 8. *Te nimio plus diligo.* Livius I c. 2. *Mezentius nimio plus quam satis tutum esset accolis, rem romanam crescere ratus est.* Id. II c. 37. XXXIX c. 40. *Simultates nimio plures & exercuerunt Catonem & ipse exercuit eas.*

Cic. V in Verr. 33. *Addicitur medimnis M M dimidio fere pluris, quam superiore anno.* Celsus VI c. 6. *Chalcitidis aliquid & cadmiæ dimidio plus ex aceto simul conteruntur.* Id. VI c. 11.

* Sic

* Sic *uno plus*. Livius V c. 30. *Legem una plures tribus antiquarunt, quam jusserunt*. Es war eine Zunfft mehr/ welche das Gesetz abgeschafft haben wolte/ als derer waren/ die darüber wolten gehalten wissen.

Cic. V Verr. 50. *Dominus gaudet, quod tanto sibi plus mercedis ex fundo refectum sit*. Id. V in Verr. 54. & c. 97. *Tanto plus, quam erat ei concessum legibus, imperavit?* Id. VII Verr. 28. *Clamorem populi fore suspicabatur, cum tanto plures abducti essent, quam relicti*. Livius XXXIX, 44. *Ea decem tanto pluris, quam quanti essent, æstimabantur*. †

*9. *Quod plus est.*

Livius IX c. 24. *Hoc adscensu vel tres armati quamlibet multitudinem arcuerint. Vos & decem numero, &, quod plus est, Romani Romanorumque fortissimi viri estis.*

10. *Plus-quam. Plus-quam quantum.*

Adsciscit interdum *quam* & *quam quantum* Cic. VI ep. 1. *Ego habeo, cui plus quam tibi debeam, neminem*. Id. I Orat. 24. *Existimo, Crasse, gratum te his esse facturum, si ista exposueris, quæ putas ad dicendum plus, quam ipsam artem, prodesse*. Exempla passim reperias.

Cic. V Verr. 23. *Iis plus frumenti imperaba-*

† Ita dicimus etiam *multo plus*.

rabatur, quam quantum exararant, hat ihnen mehr Geträyd zu geben auferleget/ als sie gebauet hatten. Id. III Orat. *Plus multo vidisse videntur, quam quantum nostrorum ingeniorum acies intueri potest.* Id. VI ep. ult. *Te intelligo plus conatum esse suscipere reipublicæ causa muneris, quam quantum præstare potuisses.*

* II. *Plures-quam quot. Plus-quam quantum. Plus-quam quod.*

Cic. V Verr. 47. *Pluribus millibus medimnum venierunt decumæ agri Leontini, quam quot millia jugerum sata erant in agro Leontino.* Id. pro Planc. 22. *Questus es, plures te testes habere de Volitinia, quam quot in ea tribu puncta tuleris.*

I Orat. 36. *Alter plus lege agendo petebat, quam quantum lex in XII tabulis permiserat: alter iniquum putabat plus secum agi, quam quod esset in actione.*

Livius XLI c. 2. *Haud paulo ibi plus, quam quod secum ipsi attulerant Romani, terroris fecerunt.* Celsus I c. 3. *Si plus est, quam quod concoqui possit, periclitari ne corrumpatur, non oportet.* add. Tacitus histor. I, 37, 6.

* 12. *Plus-quamsi.*

Cic. VII ep. Att. 1. *Plus decrevit, quam si omnes decrevisset triumphos.* Id. XIV ep. Att. 10. *Cogitata Cæsaris plus valent, quam si ipse viveret.* Id. pro Planc. 27. Livius XXXVIII c. 46.

13. *Non*

13. *Non plus, quam.* * *Non plus, quam si.*

Non plus quam comparationem quandam centinet subobscuram. Cic. de Amic. 13. *Angor iste, qui pro amico sæpe capiendus est, non tantum valet, ut tollat e vita amicitiam, non plus, quam ut virtutes, quia nonnullas curas & molestias afferunt, repudientur.* * add. III off. 23. & III offic. 33. & XV epist. 21.

* Cic. pro Quint. 5. *Quod promisisset, non plus sua referre dicit, quam si, cum auctionem venderet, domini jussu quippiam promisisset.*

* 14. *Non plus quam* pro *nihil præter.*

Celsus præf. libr. I. *Medici rationales multa circumspiciunt, Empirici tantum facillima, & non plus quam vulgaria.*

* 15. *Plusculum* pro *paulo plus.*

Cic. V epist. 12. *Amori nostro plusculum etiam, quam concedit veritas, largiare.* Id. II Orat. 24. *Deducamus eum ad eas causas, in quibus plusculum negotii est.* add. Columell. XII c. 50 & XII, 54. & Terent. Phorm. IV sc. 3.

* 16. *Plures- aliqui. Plures- quidam.*

Plinius XI c. 16. *Apum coitus visus est nunquam. Plures existimavere confici ex floribus compositis apte atque utiliter. Aliqui coitu unius.*

Tacitus hist. I, 52, 2. *Redditi plerisque ordines, remissa ignominia, allevatæ notæ: plura ambitione, quædam judicio.*

*II *PLURIMUM* iteratur.

Interdum duplicatur. Cic. I off. 15. *Primum illud est in officio, ut ei plurimum tribuamus, a quo plurimum diligimur.* Columell. V c. 6. *Hi plurimum fructus afferunt, sed plurimum matri nocent.*

*2. *Plurimi- aliqui- pauci.*

Plinius XIX c. 7. *Semina plurimis rotunda, aliquibus oblonga, paucis foliacea & lata.*

*3. *Plurima- paucissima.*

Columell. VIII c. 14. *Supponuntur gallinis hujus generis ova, sicut pavonina, plurima quinque, paucissima tria,* zum höchsten fünff, zum wenigsten drey.

*4. *Ut plurimum.*

Palladius Februar. 26. *Porca, cui pabula suppetunt, ut plurimum sex nutrire debet foetus.*

CAPUT CLVI.

De adverbio PORRO.

Porro est *deinde, postea,* ἔπειτα. Terent. Andr. III sc. 4. *Move ocius te, ut quid agam porro intelligas,* eile, damit du ferner hören könnest, was ich thun wolle. Id. III Verr. 32. *Verres circumfessus est ab hominibus & natura, & consuetudine, & disciplina lenissimis: porro autem populi Romani conditione sociis, fortuna servis,* ferner aber, über dieses. Id. IV Verr. 3. *Sic porro nostris*

nostros homines diligunt &c. ferner lieben sie unsere Leute dergestalt. * add. Terent. Phorm. V sc. 9. & certe Livius XL, 36.

2. *Porro* pro *autem*, *δὲ vel δή.*

Sæpe pro *autem* usurpatum continuat orationem. Cic. pro Milon. 9. *Occurrebat mancam ac debilem præturam suam futuram, Consule Milone: eum porro summo consensu populi Romani consulem fieri videbat.* αὐτὸν δέ. Uber das hat er vermerckt. Id. pro Planc. 33. *Nihil porro tam inhumanum.* Id. VII Verr. 22. *Age porro tu, qui te tam religiosum existimari voluisti interpretem fœderum.* Wohl an weiter. Id. pro Quint. 8. *Clamabat porro ipse Quintius sese nolle satisdare.* Id. I ep. Att. 4. *Porro autem neque mihi accidit, ut haberem, qui in Epirum proficiscerentur, neque dum te Athenis esse audiebamus*, add. omnino Cic. pro Dom. 51. & II finib. 9.

3. *Porro* pro *ultra*.

Nonnunquam ponitur pro *ultra*. Livius I c. 7. *Ex loco infesto agere porro armentum occœpit Hercules*, hat angefangen das Viehe aus dem unsichern Ort weiter zu treiben. Cic. IV finib. 27. *Perge porro: nam de isto magna dissensio est.* * Livius IX c. 2. *Aut eadem, qua te insinuaveris, retro via repetenda; aut si ire porro pergas per alium saltum arctiorem impeditioremque repetendum.* CA-

CAPUT CLVII.

De præpoſitione POST.

Poſt quoties caſum regit, præpoſitio eſt, cui *ante* opponitur. Cæſ. VII B. G. 88. *Repente poſt tergum equitatus cernitur.* * add. Cic. II ep. 5. & Livius IV c. 18. & Cæſar. B. G. II, 9, 3 & II, 19, 3.

* Additur *poſt* etiam iis verbis, quæ motum ſignificant. Hirtius B. Afr. 18, 5. *Hoſtes poſt collem dejicere.*

* 2. *Poſt* de ordine rerum.

Cum ſeries rerum, quarum aliæ aliis ſunt ignobiliores, enarratur, *poſt* adhibetur interdum. Celſus II c. 18. *Piſcium graviſſimi ſunt, ex quibus ſalſamenta quoque fieri poſſunt, qualis lacertus eſt, deinde qui quamvis teneriores, tamen duri ſunt, ut aurata, corvus, ſparus, oculata: tum plani, poſt quos etiam leviores, lupi mullique, & poſt hos omnes ſaxatiles.* Et mox: *Aqua leviſſima pluvialis eſt, deinde fontana, tum ex flumine, tum ex puteo, poſt hæc ex nive aut glacie: gravior his ex lacu.*

3. *Poſt* de tempore.

Plerumque ad tempus accommodatur. Cic. VI ep. Att. 1. *Hic magiſtratus multis annis poſt decemviros inſtitutus eſt.* Id. pro Roſc.

Roſc. Am. *Aliquot poſt menſes is occiſus eſt.* Livius V c. 29. *Annum poſt quintum decimum creati conſules.*

*4. *Poſt* cum nominibus perſonarum de tempore. †

Cic. IX ep. 14. *Dolabellam poſt te conſulem ſolum poſſumus vere conſulem dicere.* Id. II Philipp. 38. *Nuper fixa tabula eſt, qua ſtatuitur, ne poſt Brutum Proconſulem ſit Creta provincia.* Id. IV Tuſc. 3. *Poſt Amafanium multi ejusdem æmuli rationis multa ſcripſerunt.* Id. IV Acad. 1. Livius XLIII c. 14.

*5. *Poſt* cum aliis nominibus de tempore.

Cic. II Verr. 16. *Vident homines, adhuc poſt legem tribunitiam unum ſenatorem vel tenuiſſimum eſſe damnatum.* Et mox: *Conſtat inter omnes, poſt hæc judicia, quibus nunc utimur, nullum hoc ſplendore concilium fuiſſe,* daß nach der Zeit da wir uns dieſer Gerichte bedienen/ keine ſo anſehnliche Verſammlung geweſen ſey. Id. III Verr. 7. *Conſtat poſt hunc ſtatum populi Rom. quo nunc utimur, ſimili ſplendore & dignitate concilium nullum fuiſſe.* Livius XXXIX c. 51. XXXVIII c. 9. & XLII c. 28.

*6. *Poſt*

† Hæc obſervatio jam continetur in exemplo primo obſervationis proximæ ſuperioris, ſed proprium locum mereri viſa eſt.

6. *Post* cum participio præteriti temporis.

Eleganter copulatur cum participio præteriti temporis. Cic. de Arusp. responsi. 8. *Meam domum unam Senatus post hanc urbem constitutam ex ærario ædificandam putavit.* Mein Hauß ist/ so lang Rom gestanden, das einige/ welches der Rath aus der Cassa hat aufbauen lassen. Id. IV Catil. 7. *Causa est post urbem conditam hæc inventa sola, in qua omnes sentirent unum atque idem.* Id. de Arusp. resp. 7. *Nego unquam post sacra constituta ulla de re tam frequens collegium judicasse.* Id. I Divin. 44. *Id sexennio post Vejos captos factum esse videmus.* add. Id. VIII ep. Att. 16. & X ep. Att. 4.

7. *Post homines natos. Post hominum memoriam.* †

Huc illa pertinent *post homines natos; post hominum memoriam.* Cic. in Brut. 62. *Longe post homines natos improbissimus C. Servilius Glaucia.* Id. pro Milon. 26. *Unius post homines natos fortissimi viri magnitudinem animi desideras*, seit der Zeit/ da Menschen gewesen. Id. de opt. gen. orat. 6. *Optimus longe post homines natos.* Id. pro Balb. 10. *Post genus hominum natum pauci reperti sunt, qui* &c.

Cic.

† Claudian. de bello Getic. princip.
Omnibus attonitis solus post nomina Tiphys
Incolumem tenui damno servasse carinam
Fertur.

Cic. in Pis. 27. *Instant post hominum memoriam apparatissimi magnificentissimique ludi.* Id. II Catil. 13. *Bellum intestinum ac domesticum post hominum memoriam crudelissimum & maximum.* Id. V Verr. 17. *Quod nemo unquam post hominum memoriam ferit*, bey Menschen gedencken. add. Id. X ep. 16. & XI epist. 5.

* 8. *Post* etiam interponitur nominibus, quæ regit.

Livius XLI c. 25. *Proxenus paucos post dies ab uxore veneno est sublatus.* Id. XXXVIII c. 12. Id. XXXI c. 24. *Paucas post horas.* Suet. Tib. 39 & Calig. 14.

* 9. *Post* subjicitur nominibus, quæ regit.

Livius XLII, 10. *Fulvius ædem Fortunæ Equestris annos sex post quam voverat, dedicavit.* Sed hic usus rarissimus est.

* Ab hoc usu discernendus est ille, qui ex hisce elucet exemplis. Livius XXXI c. 5. *Bellum cum Philippo initum est, paucis mensibus post pacem Carthaginiensibus datam.* Id. XXVII c. 20. *Paucis post prælium factum ad Bæculam diebus.* Id. libr. XXVII, 34. *Octavo ferme post damnationem anno, consules reduxerant eum in urbem.*

* 10. *Post dies-ut.*

Columell. II c. 11. *Paucos post dies, ut medica*

dica cœperit fruticare, omnes alterius generis herbas eruncato.

* 11. *Post quæ* pro *post ea* rarum est.

Celsus IV c. 2. de destill. *At si æque tenuis die quarto pituita est, vel nares æque clausæ videntur, assumendum est vinum amineum austerum, deinde rursus biduo aqua: post quæ ad balneum & ad consuetudinem revertendum est.* Et mox: *Ubi in balneum ventum est, multa aqua calida caput & os fovere usque ad sudorem, tum ad vinum redire oportet: post quæ vix fieri potest, ut idem incommodum maneat.* Id. V c. 27. *Is si febre vacat, in calidum balneum mittendus: si non vacat, ungendus ex calefacientibus est. Post quæ quies ei necessaria est.*

12. *Post* præpositio cum *quam.*

Præpositio *post* interdum assumit *quam.* Cic. IX ep. Att. 12. *Hoc scribis post diem quartum, quam ab urbe discessimus.* Id. Milon. 16. *Post diem tertium gesta res est, quam dixerat.* Es ist drey Tage/ nachdem er es gesagt/ geschehen. * add. Columell. XII c. 21. & Cic. VI ep. Att. 3. & XVI ep. 21. & Nepos Aristid. 3. itemque Dion. 3.

* 13. *Multo post* vel *paulo post* cum accusativo.

Livius XL c. 58. *Haud multo post famam mortis Philippi neque Thraces commercio faciles*

les erant, neque Bastarnæ emto contenti esse poterant. Cæsar B. G. IV c. 36. f. 3. *Ipse paulo post mediam noctem naves solvit.* Videtur prætermissum esse *tempore.*

* 14. *Post- deinde.*

Livius V cap. 41. *Post principum cædem, nulli deinde mortalium parci, diripi tecta, exhaustis injici ignes,* nach dem Mord der Vornehmsten wurde ferner keines Menschen geschonet.

* 15. *Post hæc deinde* per pleonasmum.

Columell. III c. 4. *Post hæc deinde meminerit vinitor accurate locum vineis deligere.*

* 16. *Post hæc & post hoc* pro *postea* argenteæ ætatis est.

Celsus I c. 2. *Post hæc paulum conquiescere opus est.* Id. I c. 3. *Post hæc omnibus fatigatis aptum est cibum sumere, eoque humido uti.* Id. VI c. 6, & VII cap. 7. Columell. XII, 2. & XII c. 38. Palladius I c. 15. Tacitus III c. 16, 7.

Columell. XII c. 43. *Post hoc opercula superponi oportet, & oblini grasso gypso.*

CAPUT CLVIII.

De adverbio POST.

Post adverbium nullum casum regit, etsi sæpe jungitur cum ablativo temporis. Cic. in Brut. 91. *Ita non modo exercitatior, sed prope mutatus Romam recepi me biennio post.* Id.

II Divin. 33. *Anno post Paulus auspiciis paruit.* Id. I epist. 9. *In Sardinia Pompejus fratrem meum paucis post diebus, quam Luca discesserat, convenit.* Id. pro Flacc. 23. *Pecunia recuperata est multis post annis*, Das Geld hat man viele Jahre hernach wieder bekommen.

2. *Admonitio.*

Post quoties ablativo jungitur, adverbium est. Neque enim casus ille a *post* regitur, sed absolute ponitur, quippe ablativus temporis. † Semper autem aut postponitur, ut *paucis diebus post*, aut interponitur, ut *paucis post diebus*.

* Autor recte monet, adverbium *post* aut interponi aut postponi; spectat enim, ut suspicor, usum Ciceronis, qui perpetuo vel interponit vel postponit. Sed alii scriptores eam consuetudinem non semper sequuntur. Livius XL c. 47. *Legati post paucis diebus alios decem legatos secum adduxerunt.* Id. XL c. 57. *Nam post paucis diebus gens Bastarnarum diu sollicitata, Istrum trajecit.* Id. XXXII c. 5. *Ipse post paucis diebus graviore secutus agmine, maxime idoneum ad muniendum locum credidit esse præter amnem Aoum.*

*3. *Anno*

† Hic ablativus temporis regitur a subintellecta præpositione. Vid. Sanctius in Minerv.

* 3. *Anno post* pro *uno anno post.*

Cic. Brut. 43. *Omnibus quidem aliis in magistratibus, sed tribunus anno post fuit Crassus.* Id. Brut. 60. *Eas res idem Cæsar anno post, & deinceps reliquis annis administravit in Gallia.* Livius II c. 16. *Valerius princeps belli pacisque artibus anno post moritur.* Id. VII c. 38.

* 4. *Paulo post*, usitatissimum est.

Cic. XVI ep. 5. *Malo te paulo post valentem, quam statim imbecillum videre.*

* 5. *Post paulo. Post aliquanto. Post non multo* rara sunt.

Livius V c. 55. *Senatus post paulo in curia habebatur.*

Livius II c. 31. *Cum Aequis post aliquanto pugnatum est.* Frequentius est *aliquanto post*: subintelligitur autem *tempore.*

Nepos Pausan. 3. *At ille post non multo sua sponte ad exercitum rediit.* Huc refer illud Ejusdem Cimon. 3. *Post neque ita multo in Cyprum cum ducentis navibus imperator missus, in oppido Citio est mortuus.*

* 6. *Post deinde* per Pleonasmum.

Columell. V c. 6. *Post deinde si ulmus exiguum incrementum recipit, verno tempore, antequam librum demittat, decacuminanda est juxta ramulum, qui videbitur nitidissimus.*

7. *Post, ubi. Post-ut.*

Interdum assumit *ubi* vel *ut*. Salust. Catil. c. 10. *Post, ubi contagio quasi pestilentia urbem invasit*, darnach als die Sucht wie eine Pestilentz in die Stadt eingerissen. * add. Cic. VI Verr. 46. & Ovid. IV fastor.

Cic. Orat. 8. *Post sensim incedens Demosthenes judices ut vidit ardentes, exultavit audacius.*

* 8. *Post, cum. Post, si.*

Cic. pro Cluent. 24. *Post, cum esset Scamander unus Staleni sententia absolutus, acrioribus saluti suæ remediis subveniendum putavit Oppianicus*, Id. pro Mur. 13. *Mihi videntur plerique initio multo hoc maluisse. post, cum id assequi non potuissent, istuc potissimum sunt delapsi.*

Cic. pro R. Am. 30. *De Capitone post viderimus, si quemadmodum paratum esse audio, testis prodierit.*

Postmodo i.e. Postea Ovid. ex Ponto III.9.[illegible] 56. Fast. IV. 397. Amor. I.8.90. et 14.56. II.2.20. et 9.8. in epistola Acontii v. 150. [illegible]

Postmodum. Liv. 9 II.1. et 2. Terent. Hec. II.1.11.

9. *Die post, quam.*

Cic. XII ep. Att. 1. *Undecimo die postquam a te discesseram, hoc literularum exaravi.* Id. XIII ep. Att. 4. *Tilius anno post quæstor fuit, quam Consul Mumius.* Livius XLIV c. 2. *Consul profectus decimo post die, quam exercitum acceperat, castra movit.* Id. XLV c. 1.

10. *Post quam.*

Post sæpe adsciscit *quam*. Cic. XII ep. Att. 48.

48. *Heri non multo post, quam tu a me discessisti, urbani quidam ad me literas attulerunt.* Id. XIII ep. Att. 30. *XIV annis post prætor factus est Tuditanus, quam consul Memmius.* *add. Id. V ep. Att. 20 & VI ep. Att. 3.

11. *Postquam* cum *illico, extemplo, repente,*

Postquam adſciſcit interdum *illico, extemplo, repente,* aut aliquid ejusmodi. Terent. IV ſc. 1. *Sed postquam adſpexi, illico cognovi.* * Id. Hecyr. III ſc. 3. Id. Andr. III ſc. 2 & Plaut. Ciſtell. I ſc. 3.

Terent. Hecyr. III ſc. 3. *Postquam introii extemplo ejus morbum cognovi miser.* * add. Livius XXIX c. 22, & IX c. 32 & VI c. 22.

* Livius IX c. 31. *Hostium exercitus postquam intraſſe Romanos vidit ſaltum, repente exortus cum clamore incautos invadit.*

* 12. *Postquam* cum *continuo, protinus.*

Cic. pro Cluent. 63. *Larinum postquam venit, instructam ei continuo & ornatam Larini medicinæ exercendæ cauſa tabernam dedit illa.*

Hirtius B. Afr. c. 85. ſ. 4. *Hi postquam adverterunt, neminem eſſe ibi præſidio, protinus armis abjectis, in regia castra fugere contendunt.* Val. Maxim. V c. 4 n. 3.

* 13. *Postquam - tum, tum vero, tum demum.*

Cic. I Invent. 2. *Postquam commoditas*

quædam ſine ratione officii dicendi copiam conſecuta eſt: tum ingenio freta malitia pervertere urbes & vitas hominum labefactare aſſuevit. Colum. XII c. 3. *Hæc poſtquam omnia ſecrevimus, tum ſuo quæque loco diſpoſuimus.* Livius I c. 54. XXII c. 48. XXV c. 10, & XXVII c. 27.

Livius III c. 66. *Poſtquam ibi nemo vindex occurrebat, tum vero exultantibus belli auctoribus ad mœnia ipſa Romæ populabundi regioni portæ Esquiliæ acceſſere.* Ovidius VII Metamorph. 4.

Livius XXX c. 10. *Cum diu ſtetiſſent, poſtquam nihil moveri ab hoſtibus viderunt, tum demum onerarias aggrediuntur.*

* 14. *Poſtquam- ibi demum, Poſtquam- tunc.*

Terent. Hecyr. I ſc. 2. *Pamphilus poſtquam videt paratas nuptias, ibi demum ita ægre tulit, ut ipſam Bacchidem ejus commiſereſceret.*

Plinius VII cap. 54. *Poſtquam longinquis bellis obrutos erui cognovere, tunc inſtitutum,* die Römer haben damahls erſt angefangen die todten Leichname zu verbrennen/ als ſie geſehen/ daß man die Toden wieder aufgrübe. Livius XLV c. 3. *Poſtquam ſuperatos ſaltus transgreſſosque in Macedoniam Romanos Rhodii audiebant, tunc legationem miſerunt.*

* 15. *Poſt*

*15. *Post*)(*nunc.*

Post & *nunc* opponuntur. Terent. Hecyr. IV ſc. 3. *Iſtuc eſt ſapere, qui ubicunque opus ſit, animum poſſis flectere, quod faciendum ſit poſt fortaſſe, idem hoc nunc ſi feceris.*

*16. *Poſt* omiſſum.

** *Poſt* ſupprimitur interdum in temporis notatione. Vall. III Eleg. 53. Goclen. p. 190. obſ. Livius VII cap. *Quadringenteſimo anno, quam urbs Roma condita erat.* Linac. VI p. 417.

CAPUT CLIX.

De adverbio POSTEA.

Jungitur interdum *poſtea* cum interrogatione. Terent. Hecyr. III ſc. 1. *Quid tum poſtea?* Cic. pro Mur. 12. *Cedo, quid poſtea?* ſage an, was mehr? add. Id. pro Roſc. Am. 29 & 33. Livius IV c. 4. Terent. Eun. II ſc. 3.

2. *Poſtea quam. Poſtea vero quam.* †

Poſtea ſæpe adſciſcit *quam.* Cic. X ep. 1. *Poſtea quam de medio curſu reipublicæ ſum voce revocatus*, nachdem ich mitten von der Reiſe zurück beruffen worden bin. add. II ep. 18. & IV ep. 3. & II off. 1.

Cic. V ep. 2. *Poſtea vero quam profectus es, velim*

† Poſſunt etiam alia verba intercedere inter *poſtea* & *quam.*

velim recordere, quæ ego de te in Senatu egerim. * add. IIII epist. 7.

* 3. *Posteaquam-inde.*

Livius XXIII c. 17. *Pœnus posteaquam obstinatos vidit, obsidere inde atque oppugnare parat.* Id. XXXII c. 23. *Posteaquam uno animo omnes & Macedones tanquam communem patriam tuebantur; omnis inde spes pugnantibus in vi & armis & operibus erat.*

* 4. *Posteaquam-tamen.*

Cic. I divin c. 15. *Posteaquam a Cæsare tetrarchia regno pecuniaque multatus est Dejotarus, negat se tamen eorum auspiciorum, quæ sibi ad Pompejum proficiscenti secunda evenerint, pœnitere.*

5. *Posteaquam-repente.*

Posteaquam adsciscit interdum *extemplo, repente, illico, statim* aut aliquid ejusmodi. * Livius I cap. 6. *Numitor posteaquam juvenes perpetrata cæde pergere ad se gratulantes vidit, extemplo advocato concilio, scelera in se fratris ostendit.*

Cic. VII Verr. 41. *Hæc posteaquam acta aut constituta sunt, procedit iste repente ex Prætorio.* * add. Livius XXXI c. 42, & XXIII c. 20.

Cic. VII Verr. 37. *Posteaquam inanem locum offenderunt illi, statim sine ullo metu in por-*

portum ipsum penetrare cœperunt. Id. VII Verr. 69. Id. Vatin. II.

* 6. *Posteaquam-tum. Posteaquam-tum vero,* vel *tum demum.*

Cic. III Tusc. 17. *Posteaquam Tyrum venerunt, tum lamentari cœperunt.*

Cic. IV Verr. 29. *Postquam ad causam dicendam ventum est, tum vero sine metu, sine cura omnes erant.*

Livius XXXVIII c. 48. *Posteaquam Gallos indomitos atque implacabiles cernebam, tum demum vi atque armis coërcendos ratus sum.*

*7. *Postea-cum. Postea-ubi.*

Cæsar II B. C. 17, 3. *Varro se nullam in partem movebat. Postea vero, cum Cæsarem ad Massiliam detineri cognovit; se quoque ad motum fortunæ movere cœpit.* Cic. II Nat. D. 35. *Homines postea, cum vidissent, motus mundi finitos & æquabiles; intelligebant inesse aliquem rectorem & moderatorem.* Id. pro Cluent. 67. Columell. XII c. 26, & 50. Livius V c. 54. & XXIX c. 22. Sueton. Aug. 94.

Cato c. 156. *Postea, ubi incipiet fervere, paulisper dimittito usque ad modum, dum quinque numeres.*

* 8. *Postea*)(*ante. Postea*)(*nunc. Postea*)(*tum.*

Plinius XXII c. 22. *Fraxini folia nec postea nascentia nec ante decidentia.*

Livius V c. 4. *Id consilium quam utile sit, postea edisseram: nunc de ipsa conditione militantium dicere libet.*

Livius II c. 9. *Nec quisquam unus malis artibus postea tam popularis erat, quam tum bene imperando universus Senatus fuit.* Id. XXXI c. 25.

* 9. *Postea deinde,* per pleonasmum.

Celsus VII c. 8. *Ubi aures perforatæ sunt & offendunt, trajicere id cavum celeriter candente acu satis est, postea deinde imponere id quod purget, tum quod eum locum repleat & sic cicatricem inducat.*

10. *Admonitio.*

** S. D. Pro *postea* Comici quoque *post id* dixerunt & *post illa.* Plaut. Casin. *Post id cum lassus fueris & famelicus noctu ut condigne te cubes, curabitur.* Id. Curc. *Nunquam post illa vidi.* Terent. Phorm. *Post illa jam ut lubet, ludas licet.* Hoc & ad Arrium Catullus usus est. Fabric. ad Terent. p. 861. Linac. p. 388 lib. VI.

*11. *Postea* de gradibus præstantiæ.

Plinius XVII c. 16. *Fertilissima omnium inoculatio, postea emplastratio.* Et paulo ante: *Capacissima insitorum omnium dicitur platanus, postea robur.* Id. XVII c. 22. *Optimum autem, matrem esse firmam, postea fœtum audacem.*

CA-

CAPUT CLX.

De adverbio POSTERIUS, * POSTREMO ac POSTREMUM.

I. *Posterius* pro *postea* usitatum est; contrarium enim habet prius, & ad tempus refertur. Cic. VI Verr. 29. *Jubet iste posterius illos ad se reverti*, er befiehlt ihnen/ daß sie hernach wieder zu ihm kämen. Id. in Brut. 83. *Ipse Thucydides si posterius fuisset, maturior fuisset & mitior*, Id. I Leg. *Sed hæc posterius*. Id. pro Quint. 5. *Posterius, inquit, ista videbimus: nunc* &c.

II. *POSTREMO*.

Postremo in enumeratione ultimum locum occupat. Cic. II off. 24.. *Valetudo sustentatur notitia sui corporis & observatione, quæ res aut prodesse soleant, aut obesse: & continentia in victu omni atque cultu corporis tuendi causa, & prætermittendis voluptatibus: postremo arte eorum, quorum ad scientiam hæc pertinent*. Id. III offic. 8. & off. II c. 6. & pro Rosc. Amer. c. 26 & 31. Vide supra *Denique*.

*2. *Postremo, cum*.

Livius XL c. 58. *Postremo Thraces, cum vim ac multitudinem sustinere hostium non possent, relictis campestribus vicis, in montem ingentis altitudinis concesserunt*.

*3. Per

* 3. *Per multos dies-postremo.*

Livius XLII c. 25. *Cum ad regem pervenissent legati, per multos dies conveniendi ejus potestas non est facta; postremo, cum desperato jam colloquio profecti essent, tum demum ex itinere revocati sunt.*

* *POSTREMUM* zum letzten mahl.

Terent. Andr. II sc. 1. *Si id facis, hodie postremum me vides,* siehest du mich heute das letzte mahl. Cic. VII Verr. 45. *Id postremum parentes suos liberi orabant, ut levandi cruciatus sui gratia pecunia lictori daretur,* dieses baten die Kinder ihre Eltern zu guter letzt. add. Livius II c. 15.

Caput CLXI.

De adverbio POSTHAC.

Posthac idem est, quod *imposterum.* Contrarium habet *antehac.* Cic. VII ep. 27. *Posthac igitur erimus cautiores,* hinführo wollen wir behutsamer seyn. Id. II Philipp. 31. *Caput autem literarum, sibi cum illa mima posthac nihil futurum.* Id. IV Catil. c. 9. *Id ne unquam posthac non modo confieri, sed ne cogitari quidem possit, nobis hodierno die providendum est.* Damit dieses niemahls hinführo nicht nur geschehen, sondern auch nicht einmahl gedacht werden könne. Id. II ep. 19. *Posthac ad te, aut si perfidelem habe-*

habebo, cui dem, scribam omnia plane: aut si obscure scribam, tu tamen intelliges.

Posthac)(ante. Posthac)(nunc.

Cic. VII ep. Att. 3. *Sed in hoc genere non accusabimur posthac: neque ante negligentes fuimus, sed amicorum multitudine occupati.*

Terent. Andr. III sc. 5. *Posthac incolumem sat scio fore me, hoc nunc si devito malum.*

CAPUT CLXII.

De præpositione PRAE.

Præ est *ante*. Cic. II Philipp. 12. *Ille, qui stillantem præ se pugionem tulit, is a te honoris causa nominatur?* der den von Blut triefenden Dolch vor ihm getragen. * Columell. I. 5. *Villa a tergo potius quam præ se flumen habeat.*

2. Illa per translationem. Cic. II off. 11. *Id difficile est, nisi speciem præ te boni viri feras*, wann man nicht den Schein eines ehrlichen Mannes hat; wann man sich nicht so erweiset/ als ein redlicher Mann pfleget. Id. II ep. 1. *Præ te ferebas perspectum mihi quidem, sed tamen dulcem & optatum amorem tuum.* Id. II Nat. D. 18. *Vellei, noli quæso præ te ferre, nos plane expertes esse doctrinæ.* Thue doch nicht/ als wann wir gar nichts verstünden. Id. II Agr. 2. *Vocem vivam præ vobis indicem vestrarum erga me voluntatum & studiorum tulistis.*

3. *Præ* in comparatione.

Præ sæpe usurpatur pro in comparatione. Terent. Eunuch. II sc. 2. *Hic ego illum contemsi præ me.* habe ihn vor mir verachtet. Cic. II Agr. 35. *Illi Romam præ sua Capua irridebunt*, sie werden Rom gegen ihren Capua verlachen. Id. pro Rosc. Am. 46. *Videtis, judices, ut omnes despiciat, ut hominem præ se neminem putet*, wie er niemand neben sich vor einen Menschen halte; daß er meyne/ es sey kein anderer Mensch als er. Id. IV Verr. 16. *Tu Verres, ausus es pro nihilo præ tua præda tot res sanctissimas ducere.* Id. IV Verr. 64. *Omnium minas atque omnia pericula præ salute sua levia duxerunt.* Sie haben gegen ihren Heil alle Gefahr gering geschätzet, Id. IV ep. 4. *Videris non tu quidem vacuus molestiis, sed præ nobis beatus.* Id. pro Rabir. Perd. 5. *Quæ si in illo minima fuissent, tamen præ tuis facultatibus maxima putarentur.* Id. II Verr. 13. *Res hæc est ita populo grata, ut ipse Consul in hac causa præ me minus etiam, quam privatus esse videatur.*

4. *Præ* pro *propter*.

Sæpe usurpatur pro *propter*. Terent. Heaut. II sc. 3. *Præ gaudio, ita me dii ament, ubi sim, nescio.* Ich weiß/ so wahr mich die Götter lieben/ vor Freuden nicht/ wo ich bin. Plaut. Amphit. I sc. 1. *Neque miser commovere me possum præ formidine.*

dine. Cic. I Tusc. 42. *Solem præ sagittarum multitudine non videbitis*. Id. VI ep. Att. 5. *Præcura jocari non poteram*, Vor Sorge konte ich nicht schertzen. Id. IV Verr. 40. *Verres præ cupiditate officii sui rationem non habet*. Id. IX ep. Att. 14. *Non medius fidius præ lacrymis possum reliqua nec cogitare nec scribere*. Id. XI ep. Att. 7. *Præ fletu & dolore*.

5. *Præut*.

Præ*ut* est in comparatione. Plaut. Amph. I sc. 1. P*arum etiam præut futurum est*, *prædicas*, du sagest noch wenig gegen dem/ das geschehen wird. Ter. Eun. II sc. 3. *Ludum jocumque dices fuisse illum alterum præut hujus rabies quæ dabit*. Was jener gethan hat/ ist ein Kinderwerck gegen dessen Wüten und Rasen.

6. *Præ quod*. *Præ quam* non sunt imitanda.

**S. D. Invenitur & *præ quod* ac *præ quam*. Plaut. Stich. II sc. 3. *Omnes res relictas habeo, præ quod tu velis*. Gellius XVI c. 1. *Laxioribus paulo longioribusque verbis comprehensa est, præ quam illud Græcum*. *add. Plaut. Amphit. II sc. 2.

*CAP. CLXIII.

De adverbio PRÆCIPUE & PRÆSERTIM.

*1. *Præcipue* pro *inprimis*.

Cic. VI ep. 2. *Nihil est præcipue cuiquam dolen-*

dolendum in eo, quod accidat universis. Id. XIII epist. 33. *Vereor, ne, quia complures tibi præcipue commendo, exæquare videar ambitione quadam commendationes meas.* Id. II ep. 6 & IV ep. 14.

* 2. *Præcipue quod.*

Cic. VI Verr. 47. *Est aliqua mea pars virilis, quod ejus civitatis sum, quam ille illustrem reddidit, præcipue quod in his artibus pro mea parte versor, quarum ille princeps fuit.*

* 3. *Præcipue si* rarum est. †

Plinius XXV cap. 5. *Veratrum album optimum quod celerrime movet sternutamenta, sed multum terribilius nigro, præcipue si quis apparatum poturorum apud antiquos legat, contra horrores, strangulatus* &c.

* 4. *Præcipue- meriti sequentis- tertium.*

Palladius I c. 10. *Arenæ fossitiæ genera sunt tria, nigra, cana, rufa. Omnium præcipue rufa melior; meriti sequentis est cana; tertium locum nigra possidet.*

* II. *PRÆSERTIM.*

Cic. I Offic. 35. *Retinenda est hujus generis verecundia, præsertim natura ipsa magistra & duce.* Id. I off. 38. *Deforme est de seipso prædicare, falsa præsertim.* Id. I off. 39. II off. 15 & 22.

* 2. *Præ-*

† Frequentius est *præsertim si.*

*2. *Præsertim cum. Cum præsertim.*

Cic. II off. 14. *Hoc scribere, præsertim cum de philosophia scriberem, non auderem, nisi idem placeret Panætio.* Id. III off. 2. XI epist. 21. I Att. ep. 13.

Cic. III offic. 30. *Cur igitur Regulus ad Senatum proficiscebatur, cum præsertim de captivis dissuasurus esset?* Id. II epist. 6. & II off. 16.

*3. *Præsertim si.*

Cic. de Senect. 2. *Faciam, Læli, præsertim si utrique vestrum gratum futurum est.* Id. XIV epist. 2. *Velim quam sæpissime literas mittatis, præsertim si quid est firmius, quod speremus.* Id. III ep. Att. 7. VI ep. Att. 1.

CAPUT CLXIV.

De præpositione PRÆTER.

Præter est *ante*, sed motum adsignificat. Cic. V Verr. 25. *Servi præter oculos Lollii pocula ferebant*, vor den Augen oder Gesicht hin. Livius XXXVIII c. 15. *Postero die est præter Caralitin paludem agmen ductum.* Id. XXXIII c. 18. *Præter ripam euntibus Romanis Galli matris magnæ occurrere cum insignibus suis, vaticinantes fanatico carmine*, am Ufer hin. Id. XL c. 41. *Præter oram Hetrusci maris Neapolin transmisit*, am Gestatt des Meers hin. *add. Id.

Id. VI c. 29. & XLII c. 48. & Cæſar B. G. I c. 48.

2. *Præter* pro *extra.*

Interdum uſurpatur pro *extra.* Cic. I Phil. 4. *Multa impendere videbantur præter naturam præterque fatum.* Id. II Catil. 7. *Ei nihil adhuc præter voluntatem ipſius cogitationemque accidit,* noch nichts wieder ſeinen Willen und Gedancken begegnet. Id. in Piſon. 20. *Illud etiam accidit præter optatum meum, ſed valde ex voluntate.* Id. II epiſt. 9. *Quod quia præter opinionem mihi acciderat, referebam me ad illud. &c.* Id. 15. epiſt. 13. *Si quid præter ſpem erit, facies, ut ſciam.* Id. I Div. 44. *Præter modum crevit lacus Albanus.* iſt über die Maße gewachſen.

3. *Præter* in exceptione.

Interdum *præter* excipit, ſimiliter ut *extra.* Cic. I epiſt. 5. *Amicum tibi ex Conſularibus neminem eſſe video præter Lucullum,* auſſer den Lucullum, ausgenommen der Lucullus. Id. pro Cluent. 20. *Omnibus ſententiis, præter unam, Scamander condemnatus eſt,* iſt mit allen Stimmen, eine ausgenommen, verdammt worden. *add. exempla proxima.

* 4. *Præter - etiam. Præter - quoque.*

Cæſar B. C. III, 32, 4. *Exactores præter imperatas pecunias, ſuo etiam privato compendio ſerviebant.* Livius

Livius X c. 30. *Præter ingentem illatam populationibus agrorum hosti cladem, pugnatum etiam egregie est.* Id. XXI c. 29. *Præter multa vulnera, cædes etiam prope par utrinque fuit.* Id. III c. 70. VII, 42. XXIII c. 14.

Cæsar B. C. III c. 57. extr. *Scipio praest suo nomine exercitui, ut præter autoritatem, vires quoque ad coërcendum habeat.* Livius IV c. 10. *Volsci præter cætera adversa, loco quoque iniquo ad pugnam congressi, cæduntur.* Livius VI c. 12. XLII c. 55.

* 5. *Præter - tum etiam. Præter - etiamnum* rarissima sunt.

Columell. IV c. 18. *Ea distinctio præter illud commodum quod plus solis & venti vitibus præbet, tum etiam oculos & vestigia domini facilius admittit.*

Plinius XXXVI c. 5. *Præter supra dicta opera Scopæ, Mars est etiamnum sedens Colosseus.*

6. *Præter* pro *supra.*

Sæpe declarat *supra.* Cic. II Offic. 7. *Testis est Phalaris, cujus præter cæteros est nobilitata crudelitas,* vor andern berühmt ist. Id. I ep. Quint. fr. 1. *Ut optimum nomen consequeremur, unus præter cæteros adjuvisti.* Id. II Orat. 54. *Sicuti in eo genere, & præter cæteros Attici excellunt.* Id. pro Syll. 3. *Hoc mihi consuli*

præcipuum fuit præter alios. Id. V Verr. 57. *Loquebantur Decumani palam, & præter cæteros is, qui apud Verrem plurimum poterat, Apronius,* und mehr als andere der Apronius, welcher bey dem Verre sehr viel vermochte.

* Huc spectat *præterquam* pro *supra quam.* Terent. Heaut. I sc. 1. *Mihi videre præter ætatem tuam facere, & præter quam res te adhortatur tua.*

7. *Præterea.*

Præterea dictum quasi *præter ea.* Ad personas quoque accommodatur, etiam numero singulari. Cic. IV ep. 3. *A me filius sic diligitur, ut tibi uni concedam, præterea nemini,* id est, præter te, dir allein/ sonst keinem. Id. pro leg. Man. 2. *Dicunt hunc unum ab hostibus metui, præterea neminem,* id est, præter eum. Id. I Philipp. 1. *Quærebatur, num qui exules restituti? unum, ajebat, præterea neminem.* Einer/ nicht mehr. * add. XIV ep. 4. & XI ep. Att. 5, & 24.

Præterea ad personas plures.

* Cic. pro Arch. 8. *Homerum Colophonii civem dicunt esse suum: Chii suum vindicant: Salaminii repetunt. Smyrnæi vero suum esse confirmant; Permulti alii præterea pugnant inter se atque contendunt.* Id. ad. Quirit. 3.

Pro

Pro me præsente Senatus, hominumque præterea viginti millia vestem mutaverunt.

* 8. *Præter hæc*, pro *præterea*. Argentei ævi est.

Celsus II cap. 1. extr. *Præter hæc graciles, tabes, dejectiones, item viscerum & laterum dolores fatigant.* Id. II c. 2. *Præter hæc protinus timeri debet, si graviora membra sunt.* Id. II c. 4. *Præter hæc periculum ostendit id, quod excernitur, si est exiguum, glutinosum, læve.* Id. V c. 28. de pustul. gener. Id. VII c. 7.

** 9. *Præter* adverbium pro *præterquam*.

Præter pro *præterquam* adverbialiter. Sueton. *Religionis usque quaque contemtor præter unius Deæ Syriæ.* Sallust *Cæteræ multitudini diem statuit, ante quam sine fraude liceret ab armis discedere, præter rerum capitalium condemnatis.* Theod. ad. Vall. III Eleg. 54. Varro I R. R. 41. *Ex terra potius in seminariis surculos de ficeto, quam grana de fico expedit obruere, præter si aliter nequeas*, es wäre dann, daß du nicht anders könteſt. Linac. libr. II p. 114. quod cur Goclenius obſervatum potius quam uſurpatum velit p. 188. Obſ. cauſam non video. Flor. libr. II c. 6. *Nec præter quod in bullis, cingalis, atque annulis erat, quicquam sibi auri reliquere*, ausgenommen was. Ubi & ellipsis locum habere poteſt pronominis *id*, pro *præter id, quod*.

** Porro hinc explicant quidam verſum Ennianum apud Gellium XIX c. 10. *Incerte errat animus, præter propter vitam vivitur*, id eſt, vivimus ita, ut

videamur propter quidvis potius, quam propter vitam. Scal. cap. 157. de cauſ. lingu. Lat. Goclen. pag. 188. Obſerv. Sed non videtur Gellius eo ſenſu adduxiſſe. Salmaſium igitur potius audiemus, qui pag. 879. ad Solin. legit, *præter propter vita vivitur*, & *præter propter* abſolute dictum cenſet, ut *plus minus ultro citro*. *Propter* enim veteribus fuit *juxta*; *præter extra*.) Senſus: interdum hoc modo, interdum alio vivi; modo propius, modo longius ab hoc vel illo vivendi propoſito diſcedi. *Fortaſſe planius dicas & ad ſententiam Ennii accommodatius, ſi ſic interpreteris: *aut cis viam rectæ rationis, aut ultra, fere verſantur homines. Errare* enim eſt *non inſiſtere certam tritamque viam*. Animus igitur, qui *incerte errat*, diſcedit a via, & vel citra eam abripit hominem, vel ultra; id eſt, vel ſupra modum & leges ſanæ rationis, vel intra modum & minus quam ratio poſtulet, facit. Sed ſuum cuique per me ſequi licet judicium.

* 10. *Præter* adverbium pro *præterea* rariſſimum eſt.

Plinius libr. XXXV c. 8. *Cimon Cleonæus venas protulit, præterque in veſte & rugas & ſinus invenit.*

* 11. *Præterquam* non præmiſſo *nullus* vel *omnis*.

Plinius XXXVII cap. 4. *Adamantis invicta vis violentisſimæ naturæ rerum ferri ignisque contemtrix, hircino rumpitur ſanguine, nec aliter quam recenti calidoque macerata, & ſic quo-*

quoque multis ictibus, tunc etiam, præterquam eximias incudes malleosque ferreos frangens. Vellejus II c. 40. f. 3.

12. *Præterquam* pro *nisi.*

Præterquam pro *nisi* usurpari solet. Cic. III epist. 7. *Nullas iis, præterquam ad te & ad Brutum dedi literas.* ich habe ihnen keine Briefe als an dich und den Brutum mitgegeben. Id. III Catil. 11. *Pro tantis rebus nullum a vobis præmium postulo, præterquam hujus diei memoriam sempiternam.* Id. II Divin. 32. *A Junone Moneta præterquam de sue plena quid unquam moniti sumus.*

**P. Usitata hic bonis autoribus est tmesis. Cic. III de leg. 19. *Præter enim quam* pro *præterquam enim.*

*13. *Præterquam - etiam. Præterquam - quoque.*

Livius XXX c. 6. *Iis cæsis omnibus, præterquam hostili odio, etiam nequis nuncius effugeret, extemplo Scipio neglectas portas invadit.* Id. IV c. 17. *Cum Vejentibus Fidenatibusque, præterquam finitimis populis, ab causa etiam tam nefanda bellum exorsis, atrox dimicatio instabat.* Id. V c. 14. Justinus II, 6, 3. Celsus I cap. 9.

Sueton. August. 71. *Augustus lusit palam oblectamenti causa etiam senex, ab præter-*

quam Decembri mense, aliis quoque festis profestisque diebus.

14. *Præterquam quod* pro *nisi quod.*

Cic. II ep. Quint. fr. 13. *Ego me in Cumano & Pompejano præterquam quod sine te, cæterum satis commode oblectavi.* Id. XI ep. 27. *Non faciam, neque quod displiceat, committam, præterquam quod hominis conjunctissimi doleo gravem casum*, ich will nichts thun, daß mißfallen könte, ohne daß ich den schweren Fall eines sehr vertrauten Menschen betaure. * add. Terent. Heaut. II sc. 4.

15. *Præterquam quod* pro *non modo.*

Interdum usurpatur pro *non modo*. Cic. XV ep. Att. 15. *Suram autem præterquam quod nefarium hominem cognovi, præterea in me contumacem semel omnino domi meæ vidi.* * add. Id. IX ep. Att. 18. & V fin. 22 & III Leg. 19.

Id. II Divin. 12. *At id præterquam quod fieri non potuit, ne fingi quidem potest.* * add. Livius III, 34. & XLV c. 5.

** S. D. Etiam sine *quod*. Celsus. *Aqua frigida infusa præterquam capiti, etiam stomacho prodest.*

* 16. *Præterquam quod - etiam. Præterquam quod - tum etiam.*

Livius III c. 50. *Virginius præterquam quod agmine prope quadringentorum hominum veniens conspectus est: strictum etiam telum re-*

sper-

spersusque ipse cruore tota in se castra convertit. Id. VI c. 24. *Dux præterquam quod tot insignis triumphis, etiam ætate venerabilis, inter prima signa se offerebat*, add. Id. VIII, 8. & III, 6. & IV c. 7.

Columell. Arbor. 5. *Præterquam quod vitis speciem habet sic composita, tum etiam minus laborat, cum undique velut æquilibrio stabilita in se requiescit.* Et mox: *Quæ vitis propius abraditur, præterquam quod vulnus viti præbet eoque nocet, tum etiam de ipsa cicatrice plures radices prorepunt.* Id. ibid. c. 12.

17. *Præterquam quod- quoque*, vel *&*.

Livius XXXVIII, 4. *Præterquam quod Ambraciam hinc amnis munit, hinc tumuli; muro quoque firmo septa erat.* add. Id. III c. 36 & XXIX c. 1.

Livius XXXV c. 25. *Philopœmen præterquam quod ita Quintio placeret, & ipse existimabat classem Romanam expectandam, quæ a mari Gythium tueri posset.*

*18. *Præterquam quod -,-.*

Livius VIII c. 25. *Præterquam quod interseptis munimentis hostium pars parti abscissa erat, fœdiora aliquanto intra muros iis, quibus hostis territabat, patiebantur.*

*19. *Præterquam ut.*

Livius IV c. 4. extr. *Nec quod nos ex connubio*

nubio vestro petamus, quicquam est; præterquam ut hominum, ut civium numero simus.

CAPUT CLXV.

De adverbio PRIDIE & POSTRIDIE.

Pridie dictum quasi *priore die* den Tag zuvor. *Postridie postero die* einen Tag hernach.

1. Pridie & postridie-quam.

Aeque utrumque copulatur cum *quam*. Cic. de Amic. 2. *Scipio domum reductus est a patribus conscriptis, pridie quam excessit e vita.* Den Tag vor seinem Ende.

Cic. XIV ep. 7. *Quid causæ fuerit, postridie intellexi, quam a vobis discessi.* Id. II Orat. 3. *Postero die, quam illa erant acta, hora fere secunda, cum etiam tum in lecto Crassus esset, repente Catulus senex venit.*

* *3. Pridie cum. Postridie, cum,* rarum est.

Celsus IV c. 17. *Pridie, cum multum allium ederit, vomat.*

Cic. IV ep. 9. *Ad eum postridie mane vadebam, cum hæc scripsi.*

4. Pridie & postridie ejus diei.

Interdum assumunt *ejus diei*. Cic. I epist. 4. *Sententiam Bibuli de tribus legatis pridie ejus diei fregeramus,* den Tag zuvor.

Cato

Cato I R. R. 2. *Pater familias postridie ejus diei villicum vocat.* (Cic. XIII ep. Att. 45. *Dolabella se ad me venturum postridie Iduum scribit.*)

5. *Pridie, Postridie idus, nonas, calendas:*

Plerumque *idus, nonas, calendas* quarto casu adsciscunt. Cic. XIII ep. Att. 25. *Ego Romam pridie idus.* Id. XIII ep. Att. 14. *Auctionis diem obire facile poterunt, si me in Tusculano postridie nonas mano convenerint.*

** 6. D. Sic & cum Accusativis aliorum nominum. Cic. II ep. Att. 13. *Pridie compitalia.* Id. XVI ep. Att. 4. *Brutus sese scripturum ajebat, ut venationem eam, quæ postridie ludos Apollinares futura est, proscriberent.* Paterc. II de cæde Pompeji: *Pridie natalem ipsius.* Est autem ellipsis præpositionum *ante* & *post*. Linac. libr. V p. 335. & libr. VI p. 414. Valla II Eleg. 10.

** Quare autem non *secundo Calendas* dicatur, ut *tertio, quarto Calendas*, sed *pridie* tantum; causa a quibusdam affertur, quod *secundus* a verbo *sequor* dicatur, dies autem ille non sequatur Calendas, sed præcedat. Lalamant. de anno p. 180. Voss. de vit. serm. p. 150. Aliam affert rationem Valla II Eleg. 83. ut non dicimus *nudius secundus*, ita nec *secundo Calendas.*

* 7. *Usque ad pridie.*

Cic. II epist. Att. 10. *Ibi esse volo usque ad pridie Calendas Majas.* Id. II ep. Att. 12. *Nos in Formiano esse volumus usque ad pridie nonas Majas.*

CA-

CAPUT CLXVI.

De adverbio PRIMUM & PRIMO & de nomine PRIMUS.

Primum & *primo* hoc ferme differunt, quod *primum* ad ordinem rerum pertinet; *primo* ad tempus.

* *Admonitio.*

Attendenda hic particula *ferme*, quam autor noſter ponit. Nam in ipſo etiam Cicerone, qui *primum* & *primo* curatiſſime diſcernit, alterum pro altero ponitur. Cic. pro Arch, 3. *Ut primum ex pueris exceſſit Archias, primum Antiochiæ celeriter antecellere omnibus ingenii gloria contigit: poſt &c.* Sed cæteri ſcriptores minus religioſi ſunt in diſcrimine horum adverbiorum obſervando. Nepos Themiſtocl. 2 ſ. 3. *Claſſe celeriter effecta, primum Corcyræos fregit, deinde maritimos prædones conſectando mare tutum reddidit.* Id. Alcib. 4. *Alcibiades clam ſe a cuſtodibus ſubduxit, & inde primum Elidem, deinde Thebas venit.* add. Livius XXXVIII, 41.

2. *Primum* abſolute poſitum.

Interdum *primum* abſolute ponitur, quia *tum* aut *deinde* aut tale aliquid non ſubjicitur. Cic, II ep. 8. *Primum tibi, ut debeo, gratulor, lætor-*

Cas.

lætorque &c. Id. VII ep. 24. *Primum ipsas Musas nunquam tanti putassem.* Lege Paulum Manutium ad hunc locum.

* 3. *Primum omnium.*

Columell. VI, 2. *Primum omnium spatiosum stabulum præparetur, ubi domitor facile versari & unde digredi sine periculo possit.*

Exempla enumerationis bipartitæ.

4. *Primum* cum *deinde* vel *post*, vel *tum*.

At *primum* sæpe adsciscit *deinde* vel *post* vel *tum*. Cic. de Am. 24. *Omnis habenda est ratio & diligentia, primum ut monitio acerbitate careat, deinde ut objurgatio contumelia careat.* erstlich / zum ersten. Id. III epist. 5. *Mihi magnæ curæ est, primum ut ipse tu tuique omnes; deinde etiam ut reliqui scire possint me tibi esse amicissimum.* * add. X epist. 31, & I ep. Att. 16.

Cic. I epist. 9. *Primum reditus intercesserat in gratiam per Pompejum: post autem Cæsaris, ut eum defenderem, mira contentio est consecuta.* * add. XIV ep. Att. 15. & VI ep. Att. 1. & I orat. c. 38.

Cic. XVI ep. 5. *Te valere tua causa primum volo, tum mea,* erstlich deinet / hernach meinet wegen. * add. Id. Parad. V c. 1. & II Nat. D. c. 10. Tacitus XI, 35, 2. Interdum adjicitur *præterea*. Terent. Adelph. III sc. 2. *Primum in-*

dota-

dotata est, tum præterea, quæ secunda ei dos erat, periit.

* 5. *Primum omnium - deinde.*

Cic. IV Verr. 11. *Primum omnium opera danda est, ut eos nobiscum ducamus, qui nostræ famæ capitique consulant: deinde si in hominibus deligendis nos spes amicitiæ fefellerit, ut vindicemus.* Livius III c. 55.

* 6. *Primum - iterum. Primum - mox.*

Cic. de Amic. 3. *Scipio factus est consul bis; primum ante tempus, iterum sibi suo tempore, reipublicæ pene sero.*

Livius XXVIII c. 25. *Ad eorum primum advocatum exasperati animi; mox ipsis placido sermone permulcentibus notos, cum quibus congressi erant, leniti sunt.* Tacitus II Ann. 39, 4. Id. I histor. 1, 3. & I hist. 64, 4.

* 7. *Primum - post aliquot annos,* vel *postea.*

Cic. pro Sest. 21. *Ejus sum civitatis, ex qua P. Decius primum pater, post aliquot annos patria virtute præditus filius se ac vitam suam pro salute populi Romani victoriaque devovit.*

Cic. II Philip. 15. *Ego incolumitati civium primum, & postea dignitati: ille præsenti potius dignitati consulebat.* Id. IV Acad. 37. Cæsar B. C. III c. 45, 3.

* 8. *Pri-*

*8. *Primum-nunc.*

Cic. pro Planc. 39. *Ego Cæsaris laudibus desim, quas primum populi Romani, nunc etiam Senatus plurimis atque amplissimis judiciis videam esse celebratis.* Columell. III c. 10. *Nos primum rationem secuti, nunc etiam longi temporis experimentum, non aliud semen eligimus, nec frugiferum esse ducimus, nisi quod in parte genitali fructum attulerit.*

*9. *Primum-dehinc*, vel *inde* rarius est.

Celsus I c. 3. *Qui ejicere volet, primum cibis vinisque utetur his, quæ hoc præstant. Dehinc si parum illa proficient, aloen sumat.* Boeth. III Consolat. pros. 12.

Cic. orat. 12. *Hæc tractasse Thrasymachum Chalcedonium primum & Leontinum ferunt Gorgiam: Theodorum inde Byzantium multosque alios.*

*10. *Primum-ad extremum* vel *postremo.*

Cic. II ep. Att. 22. *Ille primum sane diu multa contra: ad extremum autem manus dedit & affirmavit* &c.

Livius IV c. 14. *Mælius primum circumspectans tergiversari cœpit: postremo cum apparitor jussu magistri equitum duceret, ereptus a circumstantibus fugiensque fidem plebis Romanæ implorare.* Idem XXVII c. 30. Id. XXIII c. 37.

Exem-

Exempla enumerationis tripartitæ.

15. *Primum- tum- post* vel *deinde*, in enumerationibus.

In tripartita enumeratione rerum sæpe usurpantur *primum*, *tum*, *post* vel *deinde*. Cic. I offic. 3. *Primum igitur est de honesto, tum de utili, post de comparatione eorum differendum.*

Cic. I off. 26. *Pecunia primum bene parta sit, tum quam plurimis se utilem præbeat, deinde augeatur ratione, diligentia parsimonia.* * add. Id. pro Sest. 67. Quintil. procem. libr. VIII.

16. *Primum- deinde- tum* vel *postremo*.

Alias *primum- deinde- tum* vel *postremo*. Cic. pro leg. Man. 2. *Primum mihi videtur de genere belli, deinde de magnitudine, tum de imperatore diligendo esse dicendum.* * add. Id. I off. 14. & I ep. Att. 16. & I Orat. c. 42.

Cic. V ep. Att. 14. *Primum otium Parthicum, deinde confecta pactiones publicanorum, postremo seditio militum sedata ab Appio.* * add. Id. X ep. 6. & Livius V c. 39, & XXI c. 54, & XL c. 49. Dicitur etiam *primum- deinde- postremo.* Tacitus III Ann. 20, 1.

* 17. *Primum- deinde- ad postremum* vel *ad extremum.*

Livius XXXI c. 15. *In literis commemoratio*

ratio erat beneficiorum, primum in civitatem sociam; deinde rerum quas adversus Philippum gessisset: ad postremum adhortatio.

Cic. in Pison. 12. *Gabinius collegit ipse se, vix, sed collegit tamen, & contra suum Clodium primum simulate, deinde non libenter, ad extremum tamen pro Cnejo Pompejo vere vehementer pugnavit.*

* 19. *Primum deinde-deinde.*

Cic. III. ep. Att. 7. *Primum est devium; deinde ab Antonio & cæteris quatridui; deinde sine te.* Id. V ep. Attic. 13. *Primum illud præmuni, ut simus annui: Deinde exhauri mea mandata: deinde de Cæsare.*

* 20. *Primum-deinde-accedit.*

Cic. III Tusc. 29. *Plures sunt causæ suscipiendi doloris, primum illa opinio mali, quo viso atque persuaso ægritudo insequitur necessario. Deinde etiam gratum se mortuis facere, si graviter eos lugeant, arbitrantur. Accedit superstitio muliebris quædam.*

* 21. *Primum-deinde-postea.*

Cic. II Orat. c. 15. *In rebus magnis memoriaque dignis consilia primum, deinde acta, postea eventus expectantur.* Id. in Orat. 63. extr. *Primus numerus agnoscitur: deinde satiat: postea cognita facilitate contemnitur.* Plinius XI c. 6. *Apes primum favos constru-*

unt, ceram fingunt, hoc eſt, domus cellasque faciunt: deinde ſobolem: poſtea mella.

* 22. *Primum-deinde-inprimis vero.*

Hirtius B. Al. I, 5. *Cæſar ſtudebat maxime ut paludem a reliqua parte urbis excluderet, illud ſperans, primum, ut cum eſſet in duas partes urbs diviſa, acies uno conſilio atque imperio adminiſtraretur: deinde, ut laborantibus ſuccurri poſſet ex altera oppidi parte: inprimis vero ut aqua pabuloque abundaret.*

* 23. *Primum-deinde-tertium eſt.*

Cic. I off. 39. *In omni actione ſuſcipienda tria ſunt tenenda, primum ut appetitus rationi pareat: deinde, ut animadvertatur, quanta illa res ſit, quam efficere velimus. Tertium eſt, ut caveamus, ut ea, quæ pertinent ab liberalitatis ſpeciem dignitate moderanda ſint.*

* 24. *Primum-deinde-noviſſime.*

Plancus X ep. Cic. 24. *Milites ornari volui a Senatu primum, quod ita meritos judicabam; deinde quod ad omnes caſus conjunctiores reipublicæ eſſe volebam; noviſſime, ut ab omni omnium ſolicitatione averſos eos tales vobis præſtare poſſem, quales adhuc fuerunt.* Celſus VII c. 7.

* 25. *Primum-deinceps-deinde.*

Cic. Topic. 20. *Res, in quibus inſunt quaſi opera divina quadam ſunt primum ipſe mun-*

mundus, ejusque omnis ordo & ornatus: deinceps aërii volatus avium atque cantus: deinde ejusdem aëris sonitus & ardores, multarumque rerum in terra portenta atque etiam per exta inventa præsensio.

* 26. *Primum-post-tum.*

Cic. Arusp. resp. 9. *Hetruscorum disciplina tanta est, ut nostra memoria primum Italici belli funesta principia, post Syllani Cinnanique temporis extremum pene discrimen, tum hanc recentem urbis inflammandæ delendique imperii conjurationem non obscure nobis paulo ante prædixerint.*

* 27. *Primum-iterum-tertium,* vel *tertio.*

Cic. I Invent. 39. *Primum quidem decipi incommodum est; iterum stultum; tertium turpe.* Nepos Annib. 6. *Hic invictus patriam defensum revocatus, bellum gessit adversus P. Scipionis filium, quem ipse primum apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugaverat.*

* 28. *Primum-secundo-tertium.*

Cic. pro Planc. 20. *Equidem primum, ut honore dignus essem, maxime semper laboravi. Secundo ut existimarer. Tertium mihi*

 fuit

fuit illud, quod plerisque primum est, ipse bonos.

* Huc refer illud Varronis III R. R. 17. *Piscinæ maritimæ primum exædificantur magno, secundo implentur magno, tertio aluntur magno.*

* 28. *Primum- dein - mox.*

Plinius XXXV cap. 17. *Ergo ordo hic est; primum abluitur vestis Sarda; dein sulphure suffitur; mox desquamatur cimolia, quæ est coloris veri.*

* 29. *Primum - tum etiam - accedit.*

Cæsar B. G. III c. 2, 3. *Id aliquot de causis acciderat, ut subito Galli opprimendæ legionis consilium caperent. primum quod legionem propter paucitatem despiciebant: tum etiam, quod propter iniquitatem loci ne primum quidem posse impetum suum sustineri existimabant, accedebat, quod suos a se liberos abstractos obsidum nomine dolebant.*

Exempla enumerationis quadripartitæ.

* 30. *Primum - deinde - tum - postremo.*

In quadripartita autem partitione sæpe ad-

adhibentur *primum*, *deinde-tum-postremo*. Cic. XV epist. 14. *Vellem me convenire potuisses, primum ut te tanto intervallo viderem; deinde ut tibi possem præsens gratulari; tum ut quibus de rebus vellemus, inter nos communicaremus; postremo ut amicitia nostra confirmaretur vehementius.* Id. II Nat. D. 1. Id. III Nat. D. 3. Id. I ep. Qu. fr. 2.

* 31. *Primum - deinde - inprimis - postremo.*

Cic. VII ep. 2. *Primum judicio malo, quam gladio; deinde gloria potius amici, quam calamitate. Inprimisque me delectavit tantum studium bonorum in me extitisse: postremo fortasse oderam multo pejus hunc, quam illum ipsum Clodium.*

* 32. *Primum-deinde-mox-tum.*

Columell. c. III c. 10. *Hac lege pecudes ac virgulta progenuit, hac vitium genera figuravit, quibus eadem ipsa natura ac parens primum radices velut fundamenta quædam jecit, ut iis quasi pedibus insisteret: truncum deinde super posuit, velut quandam staturam corporis ac habitus: mox ramis diffudit quasi brachiis: tum caules & pampinos elicuit velut palmas.*

* 33. *Primum - deinde - tum - postea.*

Celsus II cap. 1. *Maxime omnis pueritia primum circa quadragesimum diem, deinde septimo mense, tum septimo anno, postea circa pubertatem periclitatur.*

* 34. *Primum - deinde - deinde - postremo.*

Cic. I Invent. 43. *Quod pro signo sumetur, id ex iisdem locis, quibus confirmatur, infirmabitur. Nam in signo primum verum esse ostendi oportet: deinde ejus rei signum proprium, qua de re agitur, ut cruorem cædis: deinde factum esse, quod non oportuerit, aut non factum, quod oportuerit: postremo scisse eum, de quo quæritur, ejus rei legem & consuetudinem.*

* 35. *Primum - deinde - deinde - postea.*

Cic. II Invent. 28. *Illa acerrima accusatorum criminatio, per quam perturbationem fore omnium judiciorum demonstrant, si de indemnato supplicii sumendi potestas data sit, levabitur: primum si ejusmodi demonstrabitur injuria, ut homini libero videatur non fuisse toleranda: deinde ita perspicua, ut ne ab ipso quidem, qui fecisset, in dubium vocaretur: deinde ejusmodi, ut in eam is maxime de-*

debuerit animadvertere, qui animadverterit: postea sic rem fuisse apertam, ut judicium de ea re fieri nihil attinuerit.

* 36. *Primum - deinde - præterea - denique.*

Cic. II Catil. 9. *Primum omnium ego ipse vigilo, adsum, provideo reipublicæ: deinde magni animi sunt in bonis viris, magna concordia: magna præterea copia militum: dei denique immortales huic invicto populo contra tantam vim sceleris præsentis auxilium laturi sunt.*

* 37. *Primum - deinde - præterea - postremo.*

Cic. II Divin. 56. *Primum latine Apollo nunquam locutus est: deinde ista sors inaudita Græcis est. Præterea Pyrrhi temporibus jam Apollo versus facere desierat: Postremo quanquam semper fuit stolidum genus Æacidarum, tamen hanc amphiboliam versus intelligere potuisset.*

* 38. *Primum-deinde-tum-post.*

Cic. I. Orat. 32. *In oratione præcipitur primum, ut pure & latine loquamur: deinde ut plane & dilucide: tum ut ornate: post ad rerum dignitatem apte & quasi decore.*

39. *Primum- deinde-deinde-deinde.*

Cic. III ep. 7. *An ego tibi obviam non prodirem? primum Appio Claudio? deinde imperatori? deinde more majorum? deinde, quod caput est, amico?* Id. II. orat. c. 29.

* 40. *Primum - tum - deinde - postremo.*

Cic. pro Font. 14. *Multæ res sunt, quæ vestris animis pro hujus innocentis salute supplicent: primum generis antiquitas; tum autem continuæ præturæ; deinde recens memoria parentis; postremo ipse cum in omnibus vitæ partibus honestus, tum in re militari summi consilii & maximi animi.*

* 41. *Primum - mox - dein - postremo.*

Plinius V cap. 29. *Amnis Mæander Apameam primum pervagatur regionem, mox Eumeneticam, ac dein Bargylleticos campos: postremo Cociam placidus, omnesque eos agros fertilissimo rigans limo, ad decimum a Mileto stadium lenis illabitur mari.*

* 42. *Primum - secundo loco - deinde - tum etiam.*

Cic. I leg. 13. *An mihi aliter videri possit, cum hæc jam perfecta sint, primum quasi muneribus deorum nos esse instructos & ornatos: secundo autem loco, unam esse hominum in-*

inter ipſos vivendi parem communemq; rationem, deinde omnes inter ſe naturali quadam indulgentia & benevolentia, tum etiam ſocietate juris contineri.

Exempla enumerationis quinque partium.

* 43. *Primum - deinde - mox - tum - poſtremo.*

Columell. VIII c. 2. *Cui placebit ſequi noſtra præcepta, conſideret oportet primum, quam multas & cujusmodi parare debeat matrices; deinde qualiter eas tueri & paſcere: mox quibus anni temporibus earum partus excipere; tum demum ut incubent & excludant efficere; poſtremo ut commode pulli educentur, operam dare.*

* 44. *Primum - deinde - tum etiam - accedit - poſtremo.*

Cic. pro Balb. 28. *Illa, judices, ante oculos veſtros proponite: primum eſſe omnes etiam poſt mortem reos clariſſimos illos viros, qui fœderatos civitate donarunt: deinde Senatum, quæ perſæpe hoc judicavit. Tum etiam illud cogitatote, ſic vivere & vixiſſe Cornelium, ut de virtutis præmio in judicium vocetur. Accedat etiam illud, ut ſtatuatis hoc judicio, utrum poſthac amicitias clarorum virorum calamitati hominibus, an orna-*

mento esse malitis. Postremo illud fixum in animis vestris tenetote, vos in hac causa non de maleficio Cornelii, sed de beneficio Pompeji judicaturos.

* 45. *Primum - deinde - tum - post - ad extremum.*

Cic. I Orat. 31. *Omnis oratoris vis ac facultas in quinque partes distributa est, ut debeat reperire primum, quæ dicat: deinde inventa non solum ordine, sed etiam momento quodam atque judicio dispensare: tum ea denique vestire atque ornare oratione: post memoria sepire: ad extremum agere cum dignitate & venustate.*

* 46. *Primum - deinceps - deinceps - deinde - tum ad extremum.*

Cic. III. fin. 6. *Primum est officium, ut se conservet in natura statu; deinceps, ut ea teneat, quæ secundum naturam sint; deinceps cum officio selectio, deinde ea perpetua, tum ad extremum constans consentaneaque naturæ.*

* 47. *Primum deinde - post - deinde - postremus.*

Livius XXXII. c. 19. *Romanus primum legatus Calpurnius, deinde Attali regis legati, post eos Rhodii disseruerunt. Philippi deinde legatis dicendi potestas facta est: postremi Athenienses*

enses, ut refellerent Macedonum dicta, auditi sunt.

Exempla partitionis sex partium.

48. *Primum - tum - deinde - post - tum - deinde.*

Enumerationes vero longiores solent esse liberiores. Cic. V. de fin. 23. *Et ipsa caritas generis humani serpit sensim foras cognationibus primum, tum affinitatibus, deinde amicitiis, post vicinitatibus, tum civibus, deinde totius complexu gentis humanæ.*

49. Interdum etiam *primum* omittitur & pro *postremo* subjicitur *tum ad extremum.* Cic. II Orat. 19. *Græci quinque faciunt quasi membra eloquentiæ invenire quid dicas, inventa disponere, deinde ornare verbis, post memoriæ mendare, tum ad extremum agere & pronunciare.* * Huc refer illud Cic. II. Orat. c. 19. *Rhetores jubent exordiri ita, ut eum qui audiat, benevolum nobis faciamus, & docilem & attentum: deinde rem narrare ita, ut verisimilis oratio sit, ut aperta, ut brevis: post autem dividere causam aut proponere: nostra confirmare argumentis, deinde contraria refutare. Tum autem alii conclusionem orationis & quasi perorationem collocant; alii jubent digredi, deinde concludere ac perorare.*

* 50. *Primum - deinde - tum - tum - tum - tum.*

Cic.

Cic. I Tusc. 28. *Cum videmus speciem primum candoremque cœli, deinde conversionis celeritatem, tum vicissitudines dierum atque noctium commutationesque temporum quadripartitas, tum in orbe in XII partes distributo quinque stellas ferri eosdem cursus constantissime servantes, tum globum terræ eminentem e mari, fixum in medio mundi universi loco; tum multitudinem pecudum; hæc igitur & alia innumerabilia cum cernimus, possumusne dubitare, quin his præsit aliquis effector.*

* 51. ***Primum - deinde - postea, deinde - postea - deinde.***

Cic. II Invent. 50. *Locos in hoc genere argumentandi hos & hujusmodi quosdam esse arbitramur. Primum ejus scripti, quod proferas, laudationem & confirmationem: deinde ejus rei, qua de quæritur, cum eo de quo constat, collationem. Postea admirationem percontatione qui fieri possit, ut qui hoc æquum esse concedat, illud negat, quod aut æquius, aut eodem sit in genere. Deinde iccirco de hac re nihil esse scriptum, quod cum de illa esset scriptum, de hac re is, qui scribebat, neminem dubitaturum arbitratus sit. Postea multis in legibus multa esse præterita, quæ iccirco prætérita nemo arbitretur, quod ex ceteris, de quibus scriptum sit, intelligi possint. Deinde æquitas rei demonstranda est.*

* 52. *Primum - deinde - deinde - deinde - postea - deinde - postremo.*

Cic. I. Invent. cap. 28. *In hac parte eæ res quæruntur, quæ gestum negotium consequuntur. Primum quod factum est, quo id nomine appellari conveniat: deinde ejus facti qui sint principes & inventores: deinde ecquæ ea de re aut ejus rei sit lex, consuetudo, actio: deinde natura ejus evenire vulgo soleat, an insolenter ac raro: postea homines id sua auctoritate comprobare an offendi in his consueverint. Deinde postremo attendendum est, num quæ res ex iis rebus, quæ sunt positæ in partibus honestatis aut utilitatis, consequantur.*

* 53. *Primum - deinde - deinde - deinde - item - deinde.*

Cic. II Invent. 13. *Maxime quæri oportet in hac constitutione, primum potueritne aliquid fieri; deinde ecquod ab alio potuerit, deinde facultas, de qua ante diximus: deinde utrum id facinus sit, quod pœnitere fuerit necesse: item quod spem celandi haberet; deinde necessitudo, in qua num necesse fuerit id aut fieri aut ita fieri quæritur.*

* 54. *Primum - postea - deinde - nec minus - tum - post - inde - postea.*

Columell. XII c. 3. princ. *Primum ea secrevimus, quibus ad res divinas uti solemus; postea mundum muliebrem, qui ad dies festos comparatur, deinde ad virilem item dierum solennium ornatum, nec minus calceamenta utrique sexui*

sexui convenientia: tum jam seorsum arma ac tela seponebantur, & in altera parte instrumenta, quibus ad lanificia utuntur; post quæ ad cibum conficiendum vasa, ut assolent, constituebantur: Inde quæ ad lavationem, quæ ad exornationem exponebantur; postea ex iis, quibus quotidie utimur, quod menstruum esset, seposuimus.

* 55. *Primum-postea-deinde-postea-tum-deinde-postea-postea-deinde-&c.*

Cic. II Invent. 27. *Hoc in genere causæ primum si quid ex ceteris dabitur constitutionibus sumi oportebit: postea si qua facultas erit, per aliquam constitutionem illum, in quem crimen transfertur, defendere: deinde levius esse illud, quod in alterum peccatum reus transferat, quam quod ipse susceperit: postea translationis partibus uti, & ostendere, a quo & per quos & quomodo & quo tempore aut agi aut judicari de ea re convenerit. Tum leges quoque ac judicia demonstranda sunt, per quæ potuerit id peccatum, quod sponte sua reus punitus sit, moribus & judicio vindicari: deinde negare debebit, audiri oportere id, quod in eum criminis conferatur, de quo is ipse, qui conferat, judicium fieri noluerit: postea impudentiam demonstrare eorum, qui eum nunc apud judices accusent, quem sine judiciis ipsi condemnarint. Postea perturbationem judicii futuram dicemus, & judices longius, quam potestatem habeant, pro-*

progressuros, si simul & de reo, & de eo, quem reus arguat, judicarint. Deinde hoc si constitutum sit, ut peccata homines peccatis & injurias injuriis ulciscantur, quantum incommodorum consequatur, &c. &c.

* II. *PRIMO* absolute.

Nepos Datam. 3. *Rex primo non credidit.* Cæsar IV B. G. 33, 1. *Genus hoc est ex essedis pugnæ. Primo per omnes partes perequitant & tela conjiciunt.* Id. IV B. G. c. 37, 1. *Morini spe prædæ adducti, primo non ita magno suorum numero circumsteterunt, ac si sese interfici nollent, arma ponere jusserunt.*

2. *Primo-deinde*, vel *post.*

Primo, ut diximus, ad tempus pertinet, cui ibidem *deinde* respondet aut *post.* Cic. pro Cluent. 5. *Mater Habiti, generi sui amore capta, primo neque id ipsum diu, quoquo modo poterat, in illa cupiditate continebatur: deinde ita flagrare cœpit amentia, ut eam non pudor, non pietas, non macula familiæ a cupiditate revocaret.* erstlich, wiewohl nicht lange, hielte sie sich bey dieser Begierde, so gut sie konte, in ihren Schrancken: nachgehends aber &c. * add. Id. pro Rosc. Am. 40. & IV ep. Attic. 1, & IV. epist. Attic. 3, & de Senect. 15.

Cic. de Amic. 12. *Videtis in tabella jam ante quanta sit facta labes, primo Gabinia lege, biennio post Cassia.* * Id. ep. Brut. 15. *Statuam Philip-*

Philippus decrevit : celeritatem petitionis primo Servius, post majorem etiam Servilius. * add. Cæsar B. G. VII c. 15, 6. & VII, 30, 2. Vellejus II c. 64. s. 1. Celsus IV cap. 4. de Tussi. & IV. cap. 5.

* 3. *Primo-dehinc. Primo-dein. Primo-inde. Primo-tum.*

Suet. Aug. 17. *Quo celerius cognosci posset: juvenes primo modicis intervallis per militares vias, dehinc vehicula disposuit.*

Plinius VI cap. 6. *Oppida in aditu Bosphori primo Hetmonossa, dein Cepi Milesiorum.*

Livius III c. 47. *Primo stupor omnes admiratione rei tam atrocis defixit: silentium inde aliquamdiu tenuit.* Id. VI c. 24. Id. VII c. 26.

Celsus VII c. 10. *Primo digeri materiam opus est, tum evocari.*

* 4. *Primo - jam. Primo - nunc. Primo-postea.*

Tacitus German. cap. 6. s. 7. *Quod primo numerus fuit, jam nomen & honor est.*

Cic. II epist. Qu. fr. 7. *O literas mihi tuas jucundissimas, expectatas ac primo quidem cum desiderio, nunc vero etiam cum timore.* Terent. Hecyr. IV sc. 4. *Non illi credebam primo: nunc vero palam est.*

Livius V c. 5. *Castella primo pauca, postea exercitu aucto creberrima fecerunt.* Id. V cap. 20.

Id.

Id. XXIX c. 22. Cæſar VI B. G. 39, 4. *Rediſſe primo legiones credunt; poſtea, deſpecta paucitate, ex omnibus partibus impetum faciunt.*

* 5. *Primo - ad extremum. Primo poſtremo. Primo-tandem.*

Cic. III Catil. 5. *Gabinius introductus cum primo impudenter reſpondere cœpiſſet: ad extremum nihil ex iis, quæ Galli inſimulabant, negavit.* Livius XXII c. 23.

Livius XXII c. 43. *Milites querebantur annonam primo, poſtremo famem.* Add. Id. II c. 45. XXXIX, 2. VII c. 2. & XLIV. c. 10.

Livius XXXIX c. 9. *Primo urbis magnitudo capacior patientiorque talium malorum ea celavit: tandem indicium hoc maxime modo ad Poſthumium conſulem pervenit.*

* 6 *Primo-iterum. Primo-rurſus.*

Livius II c. 51. *Primo pugnatum ad Spei eſt æquo marte, iterum ad portam Collinam.* add. Id. XXXI c. 29. Columell. XI cap. 2.

Sueton. Auguſt. 17. *Primo inter promontoria Peloponneſi atque Aetoliæ, rurſus circa montes Ceraunios conflictatus eſt.*

* 7. *Primo-tunc. Primo - mox.*

Pallad. Novembr. 13. *Primo per biduum natus agnus cum matre claudatur. Tunc ſeptis obſcuris ſervetur, & calidis.*

Livius XXXIX c. 39. *Certamen primo æquare, mox ſuperare etiam eſt viſus.* Id. XL c. 31. *Primo equites, mox & peditum acies aderat.* add. Id.

XXVIII c. 25. Vellejus II, 20, 4. & c. 30. f. 5. Tacitus II c. 23, 2. & II, 64, 5.

* 8. *Primo-postea postremo.*

Livius XXVI c. 39. *Primo quinque naves habuit Quintius: postea rem impigre sæpe gerenti tres additæ quinqueremes: postremo ipse a sociis debitas ex fœdere exigendo classem viginti navium effecit.*

* 9. *Primo-mox-postremo.*

Livius XXIX c. 34. *Primo incaute se evehentes Massinissa excipiebat; mox plures simul conferti porta effusi æquaverant certamen: postremo jam omnis equitatus prælio cum adesset, sustineri ultra nequivere.* add. Tacitus IV, 72, 4. & Agricol. 42, 3. & Plinius libr. XVII. cap. 27. & X cap. 55.

*10. *Primo-mox-dein.*

Plinius XXVI cap. 11. *Primo super mustum suspenditur, mox in fumo; dein tunditur in vino aut aceto.*

*11. *Primo-deinde-tum*, vel *tunc.*

Cic. I Divin. 27. *Amicus primo perterritus somnio surrexit: deinde cum se collegisset, idque visum pro nihilo habendum esse duxisset, recubuit: tum ei dormienti idem ille visus est rogare, ut quoniam sibi vivo non subvenisset, mortem suam ne inultam esse pateretur.*

Palladius XII c. 1. *Primo seritur, deinde proscinditur, & tunc sulcatur.*

*12.

*12. *Primo-deinde-postea,* vel *postremo.*

Cels. Medic. V c. 26. *Primo nisi imbecillitas prohibet, abstinentia utendum: deinde danda, quæ per cibum potionemque alvum adstringant. Postea si vitium constitit, imponi super vulnus eadem debent, quæ in putri ulcere præscripta sunt.*

Livius VI c. 39. *Licinius dixit & Sextius, primo intercessione collegarum in leges suas pugnatum esse: deinde ablegatione juventutis ad Veliternum bellum: postremo dictatorium fulmen in se intentatum.* Id. XXIII cap. 40. Cic. pro Rosc. Am. 9. Livius IV c. 6, & II c. 23. & XXXVIII, 25. & Cic. de Arusp. resp. 23.

*13. *Primo-deinde-tandem.*

Livius II c. 54. *Judicii die, cum plebs in foro erecta expectatione staret, mirari primo quod non descenderet tribunus: deinde cum jam mora suspectior fieret, deterritum a primoribus credere. Tandem qui observati vestibulo tribuni fuerant, nunciant domi mortuum esse inventum.*

*14. *Primo-inde-inde.*

Livius XXX c. 11. *Castris in propinquo positi, primo pauci equites ex tuto speculantes ab stationibus progredi: inde jaculis summoti recurrere ad suos: inde excursiones invicem fieri.*

*15. *Primo-deinde-mox.*

Columell. VI c. 4. *Primo aqua cibi adsperguntur; deinde exigua portione medicatur aqua, mox pari mensura mista datur ad satietatem.*

* 16. *A primo - deinde - post.*

Cic. Orat. c. 8. *Demosthenes dicebat summissius a primo: deinde dum de legibus disputat, pressius; post sensim incedens, judices ut vidit ardentes, in reliquis exultavit audacius.*

17. *Primo-deinde-tum-tum.*

Cic. I fin. 16. *Plerumque improborum facta primo suspicio insequitur, deinde sermo atque fama, tum accusator: tum judex.* Livius praefat. *Pro se quisque velut desidentes primo mores sequatur animo; deinde ut magis magisque lapsi sint; tum ire cœperint præcipites.*

18. *Primo-deinde-tunc-dehinc.*

Pallad. VII c. 1. *Junio mense area paranda est ad trituram, cujus primo terra radatur: deinde effossa leviter mistis paleis & amurca æquatur insulsa; tunc premenda est rotundo lapide, Dehinc sole siccetur.*

III. *PRIMUS* elegantes habet usus.

Prima nocte pro *principio noctis.* Cæsar B. G. I, 27, 4.

In prima provincia esse pro *in extremis finibus provinciæ* Cic. III. ep. 6.

*2. *Primus- deinde.*

Livius XLIV c. 13. *Primus adventus hostium perculit incolas loci: collectis deinde ex necopinato pavore amicis, discurrunt armati ad portas ac mœnia.*

* 3. *Primus- alter. Primus-secundus.*

Varro III R. R. 3. *Harum singula genera minimum in binas species dividi possunt. In prima parte ut sint, quæ terra modo sunt contenta, ut sunt pavones, turtures, turdi. Altera species sunt, quæ non sunt contentæ terra solum, sed etiam aquam requirunt, ut sunt anseres, querquedulæ, anates.* add. Columell. VII cap. 11.

Sueton. Domitian. 6. *Expeditiones suscepit necessario duas in Dacos, primam Oppio Sabino consulari oppresso, secundam Cornelio Fusco præfecto cohortium prætorianarum.* add. Columell. II cap. 11.

* 4. *Primi-ceteri. Primi-reliqui.*

Hirtius B. Alex. 31, 5. *Horum primis in ipsa fossa munitionis magna vi oppressis, ceteri faciliorem fugam habuerunt.*

Cæsar B. C. III c. 58, 1. *Primis diebus, ut videbatur, Clodius libenter auditus, reliquis ad colloquium non admittitur.*

* 5. *Primi-postremi. Primus-extremus.*

Livius XXXVIII c. 40. *Thraces posteaquam primos superasse angustias viderunt, postremos nondum appropinquantes, impedimenta & sarcinas invadunt.* Etiam in singulari: Liv. XXXVIII cap. 46. *Alibi primum, alibi postremum agmen, alibi impedimenta.* Id. XXXVIII cap. 53. *Memorabilior prima pars vitæ, quam postrema fuit.*

Cic. III offic. 6. *Verum est primum, verum igitur & extremum,* pro *prius* & *posterius.*

* 6. *Primus - posterus.*

Livius XXXVIII c. 18. *Primo die ad Alandrum flumen, postero ad vicum, quem vocant Tyscon, ventum.*

* 7. *Primi - posteriores.*

Varro III R. R. 12. *Italicum genus leporum pedibus primis humilibus, posterioribus altis, superiore parte pulla, ventre albo, auribus longis est.*

* 8. *Primus - proximus.*

Cic. IX ep. Att. 4. *Primæ literæ monent & rogant, ne me projiciam: proximæ te gaudere ostendunt, me remansisse.* Cæsar B. G. II c. 27, 3. Plinius VIII c. 17.

9. *Primus-alter-tertius. Primus - secundus-tertius.*

Primus - alter - tertius eleganter dicitur: tamen pro *altero secundus* interdum ponitur. Cic. I Philipp. 13. *Primo, altero, tertio, denique reliquis consecutis diebus non intermittebas quasi donum aliquod quotidie afferre reipublicæ.* † * add. Livius 34. c. 19.

Cic. I epist. 2. *Cum sententia prima Bibuli pronunciata esset, ut tres legati regem reducerent; secunda Hortensii, ut tu sine exercitu reduceres; tertia Volcatii, ut Pompejus reduceret; postulatum est, ut Bibuli sententia divideretur.*

* 10.

† Omnes libri, quos equidem vidi, habent *Proximo, altero, tertio.*

* 10. *Primus - proximus - deinde.*

Cic. I. Off. 17. *Prima societas in ipso est conjugio: proxima in liberis; deinde una domus.*

* 11. *Primus - post - deinde.*

Cic. III Nat. D. 24. *Magnam molestiam suscepit & minime necessariam primus Zeno, post Cleanthes, deinde Chrysippus, commentitiarum fabularum reddere rationem.*

* 12. *Primi-sequentes-novissimi.*

Sueton. Cæsar c. 56. *Eorum librorum primos in transitu Alpium, sequentes sub tempus Mundensis prælii fecit; novissimum dum ab urbe in Hispaniam ulteriorem IIII & XX die pervenit.*

* 13. *Primi-dein-postea.*

Plinius VI c. 7. *Oppidum in Tanais quoque ostio fuit. Tenuere finitima primi Cares, dein Clazomenii, & Mæones, postea Panticapenses.*

* 14. *Primi-tum-tum.*

Livius IX cap. 6. *Primi consules prope seminudi sub jugum missi: tum ut quisque gradu proximus erat, ita ignominiæ objectus: tum deinceps singulæ legiones.* Cic. II. Offic. 13. *Prima commendatio proficiscitur a modestia, tum pietate in parentes, tum in suos benevolentia.*

CAPUT CLXVII.

De nomine PRIOR & adverbio PRIUS, item PRINCIPIO.

Prior & *posterior* de duobus dicuntur. Cic. in Pis. 1. *Me ædilem priorem & prætorem primum populus Romanus fecit.* Id. pro Quint. 2. *Priore loco causam dicere.* Id. VII Verr. 55. *Id jam priore actione, cum hæc testes dicerent, intellexi.* Id. in Brut. 21. *Ingenii, literarum, eloquentiæ, sapientiæ denique etsi utrique primas, priores tamen libenter deferunt Lælio.* Id. III de fin. 23. *Quid? posterius priori non convenit?* Id. epist. 17. *Priora tempora in ruinis reipublicæ nostrisque jacuerunt; posteriora autem me a scribendo retardarunt.*

* 2. *Prior* de ordine rerum.

Medulla bubula ex dextro crure priore trita cum fuligine, pilis & palpebrarum vitiis occurrit. Plinius XXVIII. 11.

* 3. *Prior* pro *melior*, vel *major*.

Livius III c. 19. *Consilium & modum adhibendo, ubi res posceret, priores erant.* Id. III c. 59. *Patrum salutis libertatisque prior plebejo magistratui, quam patricio cura fuit.*

* 4. *Prior-alter. Prior-insequens. Prior-posterus.*

Cic. XVI ep. 4. *Varie sum affectus tuis literis: valde priore pagina perturbatus, paulum altera recreatus.*

Celsus IV c. 13. *Prior morbus acutus est: insequens esse longus potest.*

Vellejus II c. 12. s. 4. *Amplius CL. millibus hostium priore ac postero die ab eo trucidatis.*

* 5. *Prior* & *successor* opponuntur.

Cic. Flacc. 14. *Crimen tum videri solet, cum aliquis sumtus instituit eos, qui antea non erant instituti: non cum successor aliquid immutat de institutis priorum.*

* 6. *Prior* & *novus* opponuntur.

Livius III c. 31. *Non hæc priorum calamitas consulum segniores novos fecerat consules.* Id. III c. 28. *Hic instabat nova pugna: nihil remiserat prior.*

* 7. *Prior* & *hic* opponuntur.

Celsus V c. 27. de cur. gangr. *Priori rei Philocratis, huic Hecatæi emplastrum maxime convenit.*

II. *PRIUS.*

Cic. de Amic. 16. *Alius finis veræ amicitiæ constituendus est, si prius, quid maxime reprehendere Scipio solitus sit, edixero.* Id. II of-

fic. 6. *Quemadmodum sit utendum eo subsidio, dicemus, si prius iis de rebus, quæ virtuti propiores sunt, dixerimus.* Et ita sæpe alibi.

* 2. *Prius-dein. Prius-deinde.*

Plinius XXXVI c. 19. *Pyrites coquuntur varie. Ab aliis iterum tertioque in melle, donec consumatur liquor: ab aliis pruna prius, dein melle: & postea lavantur, ut æs.*

Cic. III ep. 12. *Gratulabor tibi prius; deinde ad me convertar.* Id. I Catil. 13. Livius XXI c. 53. Cic. VI Verr. 1. add. Id. II Agr. 28.

* 3. *Prius-inde.*

Livius VI c. 33. *Scalis prius mœnia capta: inde effracta claustra portarum.*

* 4. *Prius-nunc.*

Livius XXXVI c. 17. *Ut vos prius experti estis, nunc Antiochus experitur.* Id. XXXVII c. 54. Id. XL c. 14. *Criminose argumentari videretur Perseus, te quærere ex iis, quos nominasset, jubebat, an ferrum habuissent.* add. Id. V c. 11, 55.

* 5. *Prius-post. Prius-postea.*

Livius XXXVII, 52. *Regem Antiochum fusum fugatumque & exutum castris, prius Europa, post & Asia, quæ cis Taurum montem est, expulerunt.* Id. XLII. c. 38. *Et Philippi*

prius & post Antiochi bello enixe adjuti a gente Thessalorum erant Romani.

Livius XXIX. c. 12. *Phœnice urbs est Epiri: ibi prius collocutus rex cum Eropo, postea cum Sempronio congreditur.* add. Id. XXXI c. 11. & V c. 33.

* 6. *Prius - novissime. Prius - postremo.*

Plinius XVII c. 22. *Macras vites prius convenit putare, validas novissime.*

Livius XXXIV c. 9. *Hispani prius, postremo & Græci in civitatem Romanam adsciti.*

* 7. *Prius-tum. Prius - tunc.*

Livius XXXIV c. 55. *Provincias consules prius, tum prætores sortiti.* Varro I r. r. 1. *prius ostendam, quæ secerni oporteat ab agricultura: Tum de his rebus dicam.* Cato R.R. 135. Varr. V L. L. 3. Tacitus XVI, 11, 4. Celsus V c. 28. de pustul. gener.

Livius VII c. 37. *Multitudo prius sedendo ad Suessulam, & tunc certaminis mora, haud procul a rerum omnium inopia erat.*

* 8. *Prius- deinde-tunc.*

Columell. III c. 11. *Si necessitas facere cogit, prius quicquid est residuæ vitis, extirpari debet: deinde totum solum sicco fimo stercorari atque ita converti. Tunc rursus stercore vetusto pastinatum large contegi.*

* Adde huc

* 9.

* 9. *Prius-quam.*

Priusquam ſæpe divellitur. Cic. III ep. 5. *Utriusque noſtrum magni intereſt, prius ut te conveniam, quam decedas.* Id. X ep. Att. 11. *Niſi ita faceret, ego prius ad urbem quam accederem, ad te percurriſſem.* add. Livius VIII, 3. Terent. Heaut. IV ſc. 6.

* 10. *Prius* pro *magis.*

Balb. IX ep. Cic. ad Att. 9. *Præſtabo Cæſarem prius tuæ dignitatis, quam ſuæ utilitatis rationem habiturum.* Cic. V Tuſc. 27. *Ægyptii quamvis carnificinam prius ſubierint, quam ibin aut aſpidem violent.* add. Id. pro Ligar. 12.

III. *Principio - poſtea.*

Livius XXX c. 14. *Principio in Hiſpania ad jungendam mecum amicitiam veniſti, & poſtea in Africa te ipſum in fidem meam commiſiſti.* Cic. II Divin. 35. *Jus augurum etſi divinationis opinione principio conſtitutum ſit, tamen poſtea reipublicæ cauſa conſervatum ac retentum.*

* 2. *Principio - deinde - poſtremo.*

Livius XXII c. 28. *Principio levem armaturam demittit, deinde conferto agmine mittit equites; poſtremo inſtructis legionibus procedit.*

CA-

Caput CLXVIII.
De præpositione PRO.

I. *Pro*)(*contra.*

Pro sæpe contrarium habet *contra*. Cic. III orat. 20. *Hoc non modo non pro me, sed contra me est potius*, ist nicht nur nicht vor mich/ ist mir nicht favorable. Id. pro Cluent. 32. *Docui judicia partim nihil contra Habitum valere, partim pro hoc esse.* Cic. XI ep. Att. 9. *Non tam pro se, quam contra me laborare dicitur.* *add. Milon. 2. & 5.

Pro zum Nutzen, zum Gebrauch.

Cæsar B. G. IV c. 1 §. 4. *Reliqui Suevi domi manent: pro se atque illis* (qui e finibus bellandi causa educti sunt) *colunt.*

2. *Pro* pro *ante.*

Interdum usurpatur pro *ante*. Cic. II. Phil. 26. *Hasta posita pro æde Jovis Statoris, bona Cn. Pompeji voci acerbissimæ subjecta præconis.* Id. III. Philipp. 11. *Nonne audiente populo Romano, sedens pro æde Castoris dixit*, vor dem Tempel sitzend. Id. pro Mil. 1. *Illa præsidia, quæ pro templis omnibus cernitis, contra vim collocata sunt.* add. Cæsar B. G. I. c. 51. princ. * Huc refer, cum *pro* adjungitur verbis motum significantibus. Cæsar I. B. G. 48, 3. *Cæsar pro castris suas copias produxit.*

3. *Pro*

3. *Pro* pro *in*.

Alias pro *in*. Cæsar VI B. G. 3. *Hac re pro suggestu pronunciata*, von dem Stuhl verkündigt. Livius XXXVIII c. 23. *Laudati quoque pro concione omnes sunt*, vor der Gemeinde.

Huc illud referri potest Cic. pro Cluent. 47. *Lentulus Pompilium pro testimonio diligentissime laudat*, in seinem Zeugniß aufs sorgfältigste gelobet. * add. IV. Verr. 51.

4. *Pro* pro *vice* aut *loco*.

Nonnunquam est *vice* aut *loco*. Cic. VI Verr. 41. *Tibi Marcelli statua pro patibulo fuit*, Marcelli Statue ist dein Galgen gewesen / hat dir zum Galgen gedienet. Id. II. ep. Att. 5. *Unus Cato est pro centum millibus*, der einige Cato ist mir so gut / als hundert tausend. Id. I ep. Att. *Hoc pro mercede vel præmio tibi erit*. Item illa trita: *pro nihilo habere, ducere, putare, esse*, für nichts halten, schätzen, geachtet werden.

** 5. D. P. Non longe abest ab hac significatione, cum ponitur pro *tanquam*. Corn. Nep. c. 6. Datam. *Datames in vulgus edit, suo jussu Mithrobarzanem profectum pro perfuga*, id est, tanquam perfugam, specie perfugæ. Bœcl. * add. I Quint. fr. ep. 2. & pro Rosc. Am. 21. Cæsar I B. G. 22, 4. & V, 7. 7. & de B. Civ. 109, 1.

6. Pro

6. *Pro* in comparatione.

Pro in comparatione ſæpe idem eſt, quod *ſi ſpectes*. Cic. pro Seſt. 1. *Si quis antea mirabatur, quid eſſet, quod pro tantis opibus republicæ tantaque dignitate imperii nequaquam ſatis multi cives forti & magno animo invenirentur*, gegen ſo groſſer Macht der republic und Anſehen unſers Reichs lange nicht gnug ſtandhaffte und großmüthige Bürger gefunden werden. Id. III Philipp. 14. *Sunt impii cives pro caritate reip. nimium multi, pro multitudine bene ſententiam admodum pauci*, nachdem die Freyheit der Republic lieb ſeyn ſollte, ſind der ehrvergeſſenen Bürger gar zu viel; nach der Menge derer aber, ſo es mit der Republic wohl meynen, ziemlich wenig. Id. pro Dom. 12. *Quid mihi pro expectatione populi Romani, pro Cneji Pompeji meritis erga me, pro ratione mei temporis faciendum fuerit, ignorant.* * add. VI ep. 2.

Caeſ. B. I. 2. Pro multitudine autem hominum et pro gloria belli atque fortitudinis anguſtos ſe fines habere arbitrabantur.

7. *Pro* pro *ſecundum*.

Alias eſt *ſecundum*. Cic. VII Verr. 25. *Civitatibus pro numero militum pecuniarum ſummas deſcribere*, den Städten nach der Soldaten Anzahl gewiſſe Summen Geldes anſchreiben. Id. XI ep. 12. *Non dubito, pro tua ſingulari prudentia quin perſpicias.* Id. V Verr. *Quorum vobis pro veſtra ſapientia, Quirites, habenda eſt ratio diligenter.* Id. pro Muren. 40. *Ego vos pro mea ſumma & vobis cognita in rempubl.*

publ. diligentia moneo, pro autoritate consulari hortor, pro magnitudine periculi obtestor, ut paci consulatis.

8. *Pro meo, tuo, suo jure.*

Pro suo jure facere aut dicere aliquid est idem, quod *jure suo* ac *pro potestate*, quam habeat in aliquam rem, dicere aliquid aut facere sine reprehensionis metu, quod nemo possit id jure reprehendere. Cic. III ep. Att. 2. *Non habebam locum, ut pro meo jure diutius esse possem, quam in fundo Siccæ*, da ich mit fug und recht länger seyn könte. Id. pro Flacc. 38. *Pro meo jure dico.* Plaut. Rud. V sc. 3. *Nempe pro meo jure oras.* Cic. VII Verr. *Tum deprecabitur a vobis, tum etiam pro suo jure contendet, ne &c.* er wird euch sehr bitten/hernach auch nach seinem Recht ersuchen ꝛc.

9. *Pro re. Pro re nata. Pro tempore, pro opibus.*

Eodem pertinent illa *pro re, pro re nata, pro tempore, pro opibus.* Virgil. IV Æn. *Pro re pauca loquar.* Cic. VII ep. Att. 8. *Animadverteram posse pro re nata te non incommode ad me in Albanum venire*, du köntest wann sichs schickt / gar wohl zu mir ins Albanische Gut kommen. Cæsar V B. G. 8, 1. *Labieno in continente relicto, ut portus tueretur, & consilium pro tempore & pro re caperet: ipse solis occasu naves solvit*, nach Gelegenheit der Zeit und der Sachen sich

sich richten möchte. Cic. pro Dom. 41. *Civis est nemo, qui me non pro suis opibus in illa tempestate defenderit*, der mich nicht bey jener trübseligen Zeit nach seinem Vermögen verthätiget.

10. * Huc refer

Pro temporibus, pro rei necessitate.

Cic. VIII ep. Att. 9. Ευγενῆ *tua consilia & tamen pro temporibus non incauta, mihi valde probantur.* Cæsar VII B. G. 56, 4. *Vado per equites invento, pro rei necessitate opportuno, incolumem exercitum transduxit Cæsar.*

11. *Pro mea, tua, sua parte.*

Item illa *pro mea, tua, sua parte*, alia ejusmodi. Cic. V ep. 2. *Ut ita fieret, pro mea parte adjuvi.* Und habe ich / so viel ich thun konte / darzu geholffen / daß es so geschehen möchte. Id. pro Syll. 2. *Omnes, qui adsunt, pro sua parte atque autoritate defendunt.* Id. I Tusc. 45. *Cives prô sua quisque a quibus laudetur, facultate parat*, ieder nach seinem Vermögen. * Cic. XII. ep. 13. *Volo vos bene sperare, & rempublicam, ut & vos istic expediistis, ita pro nostra parte celeriter iter nobis expediri posse confidere.*

12. *Pro se quisque.*

Pro se quisque idem est, quod *pro sua quisq; parte.* Cic. III off. 14. *Pro se quisque, quod ceperat, afferebat*, ein ieder brachte vor sich / seines theils, was er gefangen. Id. III Verr. 26. *Pro se*

quisque manus affert, ein ieder braucht die Fäuste/so gut er kan. Livius XXVI c. 36. *Pro se quisque aurum, argentum & æs in publicum conferunt.* * add. Terent. Heaut. I sc. 1.

13. *Pro virili parte.*

Pro virili parte est *pro eo, quantum unus vir potest.* Cic. pro Sest. 66. *Hæc qui pro virili parte defendunt.* Idem XIII Philipp. 4. *Me Lepidi beneficio plus quam pro virili parte obligatum puto*, ich achte mich ihm vor seine Wohlthaten mehr verbunden zu seyn/als ich vermag. * add. Livius III c. 71 & VII, 7.

* Huc refer illud Matii XI ep. Cic. 27. *Debeo pro virili parte rempubl. velle salvam.*

*14. *Pro virili portione.*

Tacitus III hist. 20, 2. *Antonius demonstrat, ut pro virili portione armis ac manu victoriam juverit.* add. Ejusd. Agr. 45, 5.

15. *Pro portione, pro rata portione, pro rata parte.*

Pro portione idem est, quod *pro rata portione* vel *parte*. Cic. II Orat. 79. *Sed oportet, ut ædibus ac templis vestibula & aditus: sic causis principia pro portione rerum præponere.* add. Livius XXXIV c. 50. & Cic. V Verr. 21 & pro Flacc. 14.

Id. VI de rep. 5. *Hic est ille sonus, qui intervallis conjunctus imparibus, sed tamen pro rata por-*

portione distinctis impulsu & motu ipsorum orbium conficitur. Cæsar I B. C. 17, 4. *Militibus in concione agros ex suis possessionibus pollicetur, quaterna in singulos jugera, & pro rata parte centurionibus evocatisque.* Nachdem ihnen auf ihren Theil gebühret. Cic. I Tusc. 39. *Omnia ista perinde ut cuique data sunt, pro rata parte aut longa aut brevia dicuntur.*

* Dicitur etiam *pro parte.* Cic. IV Verr. 59. *Imperasti, ut iidem pro parte in commune Siciliæ conferrent.*

16. *Prout. Pro eo ac. Pro eo ut.*

Prout, pro eo ac, pro eo ut idem declarant. Cic. IV Verr. 34. *Prout Thermitani hominis facultates ferebant*, nachdem es das Vermögen dieses Thermitaners litte. * add. Id. XI ep. Att. 6. Tacitus II hist. 10, 3. & c. 98, 1.

Cic. IV Catil. 2. *Primum debeo sperare, Deos omnes, qui huic urbi præsident, pro eo mihi ac mereor, relaturos esse gratiam.* * add. IV ep. 5.

Cic. V Verr. 54. *Pro eo ut temporis difficultas aratarumque penuria tulit.*

* 17. *Prout-ve. Prout-aut. Prout-vel-vel.*

Livius XXXVIII c. 40. *Prout locus iniquus æquusve his aut illis, prout animus pugnantium est, prout numerus, varia pugnæ fortuna est.* add. Id. VIII c. 21. Sueton. Claud. 15. & Neron. 25. Tacit. Ann. I c. 28.

Celſus V c. 20. de paſtill. Andr. *Prout valentius aut lenius vitium eſt, cui medendum eſt.* Sueton. Calig. 53. *Solebat Caligula defenſiones meditari, ac, prout ſtilus ceſſerat, vel onerare ſententia ſua quemque vel ſublevare.*

* 18. *Prout ita.*

Celſus IV c. 4. de Tuſſi. *Si ſecuta ulcera ſunt, ſi pus, ſi tuſſis eſt, prout ſedes ipſa eſt, ita varia & periculoſa genera morborum ſunt.* Plinius V c. 9. *Prout in Mauretania nives imbresve ſatiaverint, ita Nilum increſcere obſervatum eſt.* Id. XXXVIII. c. 2. *Prout quæque accepta ſunt, ita valent.*

* 19. *Pro eo ac ſi.*

Cic. I Invent. 32. *Quoniam taciturnitas imitatur confeſſionem, pro eo ac ſi conceſſum ſit, concludere oportebit argumentationem.*

20. *Pro eo quod, pro eo quantum* in comparatione.

Cic. pro Planc. 38. *Vereor, ne parum tibi pro eo quod a te habeo, reddiderim.* Id. pro Cluent. 15. *Habitus, cum ſe ab omni negotio ejusmodi removiſſet, tamen pro loco, pro antiquitate generis ſui, pro eo quod ſe non ſolum ſuis commodis, ſed etiam ſuorum municipum natum eſſe arbitrabatur, tantæ voluntati univerſorum Larinatium deeſſe noluit.* * add. Id. pro Roſc. Am. 51.

Cic.

Cic. IV fin. 21. *Omnia pro eo, quantum in quibusque sit ponderis, æstimanda sunt.* Id. III ep. 3. *Equidem pro eo, quanti te facio, quicquid feceris, approbabo,* weil ich so viel von dir halte.

21. *Pro eo* absolute.

Cic. XIII ep. 8. *Quod erit hujusmodi, ut si a Cæsare, quod speramus, impetraverimus, tuo beneficio nos id consecutos esse judicemus: sin minus, pro eo tamen id habeamus; quando a te data sit opera, ut impetraremus.* wollen wir es dennoch davor halten.

22. *Pro* pro *ob* vel *propter.*

Interdum usurpatur pro *ob* vel *propter.* Plaut. Aul. III sc. 3. *Pro vapulando ego a te mercedem petam.* Terent. Andr. V sc. 3. *Pro hujus peccatis ego supplicium sufferam,* ich muß seine Schuld mit meiner Haut bezahlen. Terent. Eun. I sc. 2. *Heri minas viginti pro ambobus dedi.* Cic. I. ep. 2. Att. *Misimus, qui pro vectura solveret,* ich habe einen geschickt / der vor die Fuhr bezahlen soll. Id. II orat. 86. *Dixit se dimidium quod pactus esset, pro illo carmine daturum.*

Caes. B C. I
22. Caes. ma
cos pro nomin
et vetustate
quam pro mer
tis in securi
tis conserva

II. *Pro* interjectio.

Pro sæpe interjectio est exclamantis, admirationi aut indignationi serviens. Cic. II Philipp. 13. *Quæ res pro sancte Jupiter! in terris gesta est major.* Id. pro leg. Man. 12. *Pro dii immortales, tantumne unius hominis incredibi-*

lis ac divina virtus lucis afferre reip. potuit? Id. V Verr. 60. *Pro Deûm atque hominum fidem!* Livius XXII c. 14. *Tantum pro dolor! degeneramus a majoribus nostris.* † Ita nos dicamus licet *pro Deus immortalis! pro sancte Deus!*

*CAPUT CLXIX.
De PROCUL.

Procul contrarium interdum habet *cominus.* Livius XLIV c. 35. *Missilibus procul regia auxilia melius pugnabant: cominus stabilior & tutior aut parma aut scuto Ligustino Romanus erat.*

* 2. *Procul* cum ablativo.

Jungitur cum ablativo interdum, prætermisso *a.* Cic. VII ep. 6. *Multi suam rem bene gesserunt & publicam patria procul.*

* 3. *Procul* tralate.

Livius VI c. 16. *Jam haud procul seditione res erat.* Id. VII c. 14. *Haud procul justo prælio res erat.* Id. VII c. 37. *Multitudo haud procul ab rerum omnium inopia erat.*

* 4. *Non* vel *haud procul-quin.*

Livius IX c. 2. *Legiones Samnitium Luceriam omnibus copiis circumsedere: nec procul ab-*

† In meis libris deest *dolor.*

abſunt, quin vi capiant. Livius I c. 5. *Numitor haud procul erat, quin Remum agnoſceret.* Id. V c. 4. extr. V c. 12.

CAPUT CLXX.

De adverbio PROINDE & PROIN.

Proinde ſeu *proin*, quod decurtatum eſt, ſignificat *ideo* vel *quamobrem*. Cic. Verr. 29. *Proinde ſi ſapis, vide, quid tibi faciendum ſit.* Id. XII epiſt. 6. *Proinde fac, tantum animum habeas, tantumque apparatum, quantum* &c. Terent. Eunuch. I ſc 1. *Proin tu, dum tempus eſt, etiam atque etiam cogita.*

2. *Proinde-ut* pro *proinde-ac ſi.*

Varro I R. R. c. 2. *Sic factum, ut Libero patri, repertori vitis, hirci immolarentur, proinde ut capite darent pœnas.*

* 3. *Admonitio.*

Proinde pro *perinde* ſi quando uſurpatur; easdem conjunctiones, eosdem uſus habet. Sed videndum, ne ſubſit mendum & *proinde* legatur pro *perinde*.

** 4. S. D. Non veretur Bœclerus Ind. ad Nep. ne ubique mendum ſit. Certe mendum eſſe in Lucretio nullo modo poteſt, qui hoc ſignificatu *proinde* duabus ſyllabis metri cauſa uſurpat, quod in *perinde* facere non licuiſſet. Libr. III de Scipione: *Oſſa dedit terræ, proinde ac famul infimus*

esset, & alibi. Vall. II Eleg. 50. Atque sic & prosæ scriptores postea locuti sunt. Cicer. locis quibusdam in *perinde* allegatis, in quibus alii legunt *proinde*. Nepos c. 6. Alcib. *Ut ad ejus triremem vulgus conflueret, proinde ac si solus advenisset.* Gell. XIX. c. 14. *Varronis quidem monumentum in propatulo frequentique usu feruntur; Nigidianæ autem commentationes non proinde in vulgus exeunt.* Add. Riv. p. 82. ad Terent. Goclen. p. 189. Observ.

CAPUT CLXXI.
De PROPE & PROXIMUS.

I. *Prope* pro *juxta*.

Prope est *juxta*. Cic. in Brut. 14. *Plebs prope ripam Anienis consedit*, an dem Ufer des Flusses. Id. VII. ep. 24. *Ut non modo prope me, sed plane mecum habitare posses*, nicht allein nahe/ sondern gar bey mir.

(*Sic per translationem) Livius I. c. 25. *Romani ovantes ac gratulantes Horatium accipiunt, eo majore gaudio, quo prope metum res fuerat.* *Id. I c. 58.

* 2. *Propemodum* pro *pene*.

Cic. VII ep. Att. 2. *Vehementius esse quiddam suspicor, quod te cogat cedere & propemodum infringat.* & ita alibi sæpe.

* 3. *Propediem. Prope lucem.*

Propediem est proximo quoque tempore. Cic.

XVI. ep. 9. *Asclapo medicus plane confirmat, propediem te valentem fore*. Et ita sæpe alibi.

Prope lucem significat *sub lucem*. Suet. Claud. 44. *Multi Claudium statim hausto veneno obmutuisse ajunt, excruciatumque doloribus nocte tota, defecisse prope lucem.*

4. *Prope* pro *non procul*.

Interdum cum ablativum casum adsciscit, usurpatur pro *non procul*. Cic. VII. Verr. 2. *At cum bellum in Italia tam prope a Sicilia gereretur, tamen in Sicilia non fuit*. Id. IV Verr. 3. *Commodum non mediocre populi Romani est, tantum civium rom. tam prope ab domo, tam bonis fructuosisque rebus detinere*. Id. in Pis. 11. *Prope a meis ædibus sedebas*, nahe bey meinem Hauß.

5. *Prope* sine casu.

Dum sine casu ponitur, adverbii vicem obtinet, & contrarium habet *procul*. Cic. IX. ep. 7. *Volebam prope alicubi esse*. in der Nähe. Id. de Senect. 14. *Adolescentia voluptates prope intuens magis fortasse lætatur: sed delectatur etiam senectus procul eas spectans*. Plaut. Casin. III. sc. 5. *Nemo audet prope accedere*, es getrauet sich niemand nahe bey zu gehen.

* 6. *Prope* pro *pene*.

Prope tralate pro *pene* ponitur. Cæsar. B. G. III,

B.G. III, 28, 1. *Etsi prope exacta jam æstas erat* Id. B. G. V, 20, 1. Cic. I epist. 7. s. 11.

7. *Prope est, ut.*

Prope est, ut est *parum abest, quin.* Livius II c. 65. *Jam prope erat, ut in summum clivi jugum evaderent, cum terga hostes dedere*, es war an dem / es fehlete wenig. Id. II c. 30. *Appius vicit, ac prope fuit, ut dictator ille idem crearetur*, hat wenig gefehlet. * add. Liv. II c. 23. XL, 32. Celsus III c. 23, extr.

8. *Prope est factum. Nihil propius est factum.*

Livius XXV c. 21. *Ubi allatum est hostes adventare; prope est factum, ut injussu prætoris, signis convulsis in aciem exirent*, so wäre es fast geschehen / daß sie ohne commando. Cic. I ep. Qu. fr. 2. *Gabinus privatus Pompejum dictatorem appellavit: propius nihil est factum, quam ut occideretur.* ist es beynahe geschehen / daß. Id. VII Verr. 36. *Nec quicquam propius est factum, quam ut illud Uticense exemplum de Hadriano transferretur Syracusas.*

9. *Prope adest, ut* vel *cum.*

Prope adest est *non longe abest.* Plaut. Aul. II sc. 3. *Probrum atque partitudo prope adest, ut fiat palam*, es ist an dem / daß die Schande auskomme. Terent. Andr. I sc. 1. *Prope adest, cum alieno more vivendum est mihi*, es ist die Zeit nahe / da ich nicht nach meinen Willen leben darf.

10. *Pro*

10. *Propius absum.*

Propius absum idem est, quod *minus longe absum.* Cic. de Senect. 21. *Quod eo melius cernere mihi videor, quod ab ea* (morte) *propius absum*, dieses scheine ich mir um so viel besser zu sehen/ weil ich näher darbey bin. Id. I ep. Att. 1. *Quoniam propius abes.* * add. VIII ep. Att. 22.

*11. *Propius* tralate.

Livius IV, 17. *Propius est fidem, obstringi Fidenatium populum, ne respicere spem ullam ab Romanis posset conscientia tanti sceleris, voluisse.*

12. *Proxime* cum accusativo.

Proxime item ut *prope*, ex quo factum est, accusandi casum interdum habet. Cic. V ep. 2. *Proxime Romam venisti*, nächst an Rom gekommen. † Id. X Philipp. 11. *Brutus operam det, ut cum suis copiis quam proxime Italiam sit*, so nahe an Italien sey/ als es möglich. Id. Univers. *Proxime terram ambit lunæ cursus*, der Mond läufft am nächsten an der Erde. * add. XII epist. 13. Plinius XVII c. 23.

*13. *Proxime a* cum ablativo.

Columell. I, 6. *Omnes quam proxime alter ab altero debent habitare.* add. Celsus IV cap. 7.

14. *Pro-*

† Hoc exemplum etiam aliter potest intelligi.

14. *Proxime* pro *maxime.*

Interdum usurpatur pro *maxime.* Cic. XI ep. 21. *Sed velim tibi persuadeas, me huic tuæ virtuti proxime accedere.* am nähsten komme. Id. IV Verr. 3. *Siculorum ea virtus est, ut proxime ad nostram disciplinam illam veterem, non hanc, quæ nunc increbuit, videantur accedere.* kommen sehr wohl überein mit unsern alten Sitten.

*Huc refer illa: Livius XXIV c. 68. *Statorius ex multa juventute regi pedites conscripsit: ordinatosque proxime morem Romanum instruendo & decurrendo signa sequi & servare ordines docuit.* Id. XXX c. 10. *Erat res minime certamini navali similis, proxime speciem muros oppugnantium navium.*

*15. *Proxime* per *propediem.*

Proxime etiam de futuro tempore sæpe dicitur.

16. *Proxime* pro *novissime*, aut *ultimo loco.*

Alias pro *nuperrime* aut *ultimo loco.* Cic. II Phil. 5. *Proxime est mortuus,* ist neulich gestorben. Id. II Nat. D. 23. *Fidem & mentem in Capitolio dedicatas videmus proxime a Marco Aemilio.* Id. V ep. 15. *In iis literis, quas proxime a te accepi,* in den Brief / welchen ich zuletzt von dir empfangen. * add. II off. 6. & I. ep. 7.

*Huc refer illud Palladii August. 8. *Proxi-*

me

me solis occasum, zu der Zeit / da die Sonne gleich untergehen will. Celsus III, c. 2. *Proxime abstinentiam sumendus est cibus exiguus*, id est, statim ab abstinentia.

* 17. *Proxime - ante. Proxime - olim.*

Livius XXXIX c. 55. *Ager proxime Bojorum, ante Tuscorum fuerat.*

Sueton. Domit. c. 4. *Computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime, sed olim Augustus ediderat.*

18. *Proxime superior.*

Cic. III Nat. D. 21. *Musæ, quas Pieridas solent poetæ appellare, iisdem nominibus, eodem numero, quo proxime superiores.*

19. *Proxime* in ordine.

Cic. pro Cluent. 31. *Sapientissimus est, cui, quod opus sit, ipsi veniat in mentem: proxime accedit, qui alterius bene inventis obtemperat.* Id. II off. 3. *Proxime & secundum deos homines hominibus utiles esse possunt*, nächst GOTT können die Menschen einander am meisten Nutzen schaffen. * vid. omnino Cass. XII ep. Cic. 13. & Plinius XVII c. 21.

20. *Proxime atque.*

Cic. IX epist. 13. *Lepta cum ita laboret, ut ejus fortunæ videantur in discrimen venire: non possum ego non aut proxime atque ille, aut etiam æque laborare*, kan ich nicht unterlassen / mich

fast

faſt eben ſo, als er, oder auch eben ſo ſehr, als er, zu bemühen.

II. *Proximus a* vel *poſt*, vel *ante*.

Proximus alicui ferme dicitur. Cic. in Brut. 47. *Craſſo & Antonio L. Philippus proximus accedebat.* Id. pro Cluent. 55. *Equites ordini Senatorio dignitate proximi.* Id. X ep. 25. *Nolo te ignorare, quantam laudem conſecutus ſis: mihi crede, proximam Planco.* * add. Id. I ep. Att. 11. Ita per translationem *Proximus invidiæ* Livius III c. 51.

Interdum tamen præpoſitionem *a* vel *poſt* vel *ante* aſſumit. Cic. Orat. 64. *Proximus a poſtremo.* Plinius X c. 75. *Somnia a vino & a cibis proxima vana ſunt.* Cic. I off. 30. *Qui præfectus claſſis proximus poſt Lyſandrum fuit*, nächſt nach dem Lyſander. Id. de Seneſt. 12. *Hic, Tito fratre ſuo Cenſore, qui proximus ante me fuerat, elapſus eſt.* der nächſt vor mir geweſen war. * add. XV ep. Att. 25.

* 3. *Proximus* cum accuſativo.

Proximus jungitur etiam cum accuſativo, ſubintellecta, ut videtur, præpoſitione *ad*. Liv. VIII c. 32. *Qui proximi forte tribunal ſteterant, orabant dictatorem, ut parceret magiſtro equitum.* Id. XXIX c. 7. *Is proximus eum forte ſteterat*, war eben ihm am nächſten geſtanden. Cæſar III B.G. 7, 1. *Craſſus adoleſcens cum legione*

VII

VII proximus mare occarum in Andibus hiemabat.

* 4. *Proximus - ulterior.*

Tacitus German. 17 s. 3. *Gerunt Germani & ferarum pelles, proximi ripæ negligenter, ulteriores exquisitius.*

5. *Proximus* pro *proxime antecedente.*

Interdum *proximus* est *proxime antecedens.* Cic. pro leg. Manil. 19. *An Falcidius & Metellus anno proximo legati esse potuerunt?* im nächst verwichenen Jahre. * add. III Catil. 3 & V ep. 13. & XIV ep. 13.

6. *Proximus superior. Proximus inferior.*

Proximus interdum confertur cum *superiore*, ut *superiores* sint, qui sunt ante *proximos.* Cic. pro Arch. 5. *Est enim obscurum, proximis Censoribus, hunc cum L. Lucullo apud exercitum fuisse: superioribus, cum eodem quæstore fuisse in Asia: primis Julio & Crasso, nullam populi partem esse censam.* Id. I Catil. 1. *Quid proxima, quid superiore nocte egeris, nemo nostrum ignorat*, was du die nächste und vorige Nacht gethan habest.

Alias *proximus superior* conjunguntur. Cic. I ep. 9. *Repentinam Crassi defensionem Gabinii, quem proximis superioribus diebus acerrime oppugnasset, si sine ulla mea contumelia suscepisset, tulissem.* Die nächst vorhergehende Tage über.

Idem II Nat. D. 20. *Huic ſtellæ proximum inferiorem orbem tenet Mars.* Den nåchſt folgenden Kreyß.

* 7. *Proximus prior.*

Tacitus I Ann. 77, 1. *Theatri licentia proximo priore anno cœpta, gravius tum erupit.*

8. *Proximus* pro *inſequenti.*

Nec ſolum ad tempus præteritum *proximus* refertur, ſæpe etiam ad futurum, ut *proxime inſequentem* aut *conſecutum declaret.* Cic. pro Milon. 9. *Clodius reliquit annum ſuum, ſeque in proximum tranſtulit.* Id. X. epiſt. 26. *Scilicet id agitur, utrum hac petitione, an proxima prætor ſias.* Id. in Brut. 10. *Hunc proximo ſeculo Themiſtocles inſecutus eſt.* * add. Id. X epiſt. 33.

* 9. *Proximus* pro *breviſſimus.*

Cic. II. offic. 12. *Præclare Socrates hanc viam ad gloriam proximam & quaſi compendiariam dicebat eſſe, ſi quis id ageret, ut qualis haberi vellet, talis eſſet.* Cæſar I B. G. 10, 3. *Qua proximum erat iter.* Hirtius B. Alex. 32, 1.

10. *Proximus* in ordine.

Interdum *proximus* refertur ad ordinem. Cic. II de invent. 58. *Summa neceſſitudo videtur eſſe honeſtatis; huic proxima incolumitatis, tertia & leviſſima commoditatis.* Idem I off. 33. *Ad hanc rationem natura vim maximam*

mam habet, fortuna proximam. Id. I ep. Att. 1. *Satirus observat Domitium maxime, me habet proximum.* * add. I offic. 17. Plinius XII cap. 13.

II. *Proximus* in cognatione.

Interdum *proximus alicujus* dicitur, qui cognatione eum proxime attingit. Namque *proximi* conjunctiores sunt, quam propinqui. Cic. II Invent. 49. *Tyranno occiso, quinque ejus proximos cognatione magistratus necato.* Id. de Amic. 19. *Si quam præstantiam consecuti sunt, amici, impertiant eam suis communicentque cum proximis.* Id. VII Verr. 64. *Cum hæc omnia tuis proximis plana fecero.* * add. Id. pro Milon. 26.

* 12. *Proximum est, ut.*

Cic. XII epist. Att. 42. *Proximum est, ut velim Clodiæ, si ista minus confici possunt, efficere quidvis.* Id. II Nat. D. 29. *Proximum est, ut doceam, deorum providentia mundum administrari.* Id. pro Flacc. 12. Cels. I c. 4.

CAPUT CLXXII.

De præpositione PROPTER.

I. *Propter* pro *prope.*

Propter sæpe usurpatur pro *prope.* Cic. III Nat. D. 22. *Vulcanus tenuit in insulas Pro-*

pter Siciliam, quæ Vulcaniæ nominantur, nahe bey Sicilien. Id. Brut. 6. *In pratulo propter Platonis statuam consedimus*. Id. VI Verr. 44. *Fanum est in agro propter ipsam viam, qua Assoro itur Ennam*. Id. IV Verr. 61. *Propter ædem Vulcani*. Id. pro Rosc. Am. 23. *Duo filii propter patrem cubantes*. Id. in Pis. 3. *Mihi hic vir clarissimus, qui propter te sedet, L. Gellius civicam coronam deberi a republ. dixit*, der nahe bey dir sitzet. (* Eundem significatum tenet etiam casu destitutum) Cic. VI Verr. 48. *Etenim propter est spelunca quædam*, dann nahe darbey ist eine Höhle. * add. Id. II Invent. c. 4. Cato R. R. c. 151. Tacitus IV Ann. 54, 2.

2. *Admonitio*.

Propter pro *prope* usurpari solet, cum status in loco significatur: nam cum declaratur motus, *præter* dici solet. Nam illud in II de invent. 31. *Fluvius Eurotas, qui propter Lacedæmonem fluit, ita magnus & vehemens factus est, ut eo traduci victimæ nullo modo possent*, videndum est, ne mendum contineat & pro *propter præter* legendum sit, unde *præterfluere* conflatum esse constat. †

3. *Pro-*

† Ego nolim dubitare, quin *propter* interdum ponatur pro *præter*. Hirtius B. Afr. 73, 5. *Propter hostiam castra prætergressus, æquo loco invitat ad dimicandum*. Phædrus lib. II fab. 6. v. 7. *Venit per auras cornix, & propter volans, opimam sane prædam rapuisti unguibus* (inquit &c.)

3. *Propter* causa efficiens aut finis.

Propter plerumque causam efficientem declarat. Cic. in Brut. 26. *Ea suspicio propter hanc causam fuit.* Id. pro Rosc. Am. 4. *Opprimi me onere officii malo, quam id, quod mihi cum fide semel impositum est, aut propter perfidiam abjicere, aut propter infirmitatem animi deponere.* * add. Id. pro Milon. 22. & 30.

Interdum finem significat. Cic. VII ep. Att. 5. *Tironem propter humanitatem & modestiam malo salvum, quam propter usum meum.* Ubi *propter usum* finem declarat. Id. I fin. 26. *Virtus ex se & propter se expetenda,* die Tugend ist vor sich und um sich selbst zu verlangen. Exempla legentibus non desunt.

4. *Propter* casui suo per anastrophen postpositum.

** P. Cic in Pis. *Quem propter urbs incensa non est.*

** 5. *Propter* omittitur.

Terent. Eunuch. V sc. 7. *Nunc id prodeo, ut conveniam Parmenonem*, id est, *propter id prodeo.* Lin. lib. VI p. 415. Lege *id* & *quid* pro *cur*, id est, *propter quid.*

6. *Propter* cum participio præteriti passivi.

Cic. I ep. 7. sect. 13. *Offensionem esse periculosam propter interpositam autoritatem religionemque video.*

7. *Propter quam rem*, vel *propter quæ*, vel *propter quod* pro *quapropter* fere ſunt ævi pejoris.

Varro III R. R. 16. *Propter quam rem etiam carius tu ſacra via, quam mel venit.*

Livius XLIII. c. 11. *Hæc ex Digitio ſunt audita. Propter quæ veriti patres, ne qua major ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam miſerunt.* add. Columell. VI c. 6.

* 8. *Propter hoc* pro *propterea.*

Varro III R. R. 16. *Propter hoc Siculum mel fert palmam, quod ibi thymum bonum & frequens eſt.*

Columell. I c. 6. *Propter quod torcular debet a meridiana parte illuſtrari.* Id. VI c. 32. *Propter quod bitumen & ſulphur & veratrum pici liquidæ axungiæque veteri commiſta pari pondere incoquuntur.* Id. VIII c. ult.

9. *Propterea quod. Propterea ut.*

Propterea ex *propter* & *ea* factum eſſe apparet: uſurpatur pro *iccirco*, & fere cum *quod* vel *ut* copulatur. Cic. V ep. 18. *Ipſe conſolandus ſum, propterea quod nullam rem gravius jam diu tuli*, ich bedarff ſelbſt Troſt / weil ich in langer Zeit nichts ſchmertzlicher empfunden. Id. IX ep. 18. *Eram otioſus in Tuſculano, propterea quod diſcipulos obviam miſeram.* *Id. III off. 3. & 4.

Cic. XIII epiſt. 68. *Hæc propterea ſcripſi, ut me non ſine cauſa laborare intelligeres.* Id.

pro

pro Ligar. 3. *Hæc propterea de me dixi, ut mihi Tubero ignosceret.* * add. II off. 23.

** 10. *Propterea quia.*

S. D. P. Cic. II divin. 22. *Mulæ partus prolatus est a te, res mirabilis propterea, quia non sæpe fit.* * add. IV ep. 5. & X ep. 33. & I divin. 15. & I Fin. 16.

** 11. *Propterea - quoniam* non imitandum est.

S. D. Gellius VI c. 1. *Propterea palmam signum esse placuit victoriæ, quoniam ingenium ejusmodi ligni est, ut urgentibus non cedat.* Sylv. III progr. 95.

* Cap. CLXXIII.

De adverbio PROTINUS.

* 1. *Protinus* pro *ante* vel *porro* vorwärts, gerades Weges fort.

Protinus dictum videtur quasi *porro tenus*, & significat *ante* vor sich hin. Cic. I divin. 24. *Deus præcepit Hannibali, ut pergeret protinus: quid retro atque a tergo fieret, ne laboraret.* Cic. III ep. 6. *Clodius a me petivit Corcyræ, ut Laodiceam protinus irem.* Id. XI ep. Att. 23. Livius IX c. 2. XXIII, 18.

* 2. *Protinus a* pro *statim a* vix imitandum.

Celsus III cap. 9. *Neque ideo tamen non est temeraria ista medicina, quia plures si protinus*

tinus a principiis excepit, interemit. Id. VII cap. 8. *Solet evenire vel a prima natali die protinus, vel postea facta exulceratione.* Id. VII cap. 26. de curat. calc. evulſ. *Id protinus in imbecillioribus ab ipsa curatione faciendum est.*

* 3. *Protinus quam* pro *simul ac* noli imitari.

Plinius XV cap. 17. *Quidam, ut has uvas faciant, in cinere lixivo tingunt protinus quam detraxere vitibus; mox in sole siccant: tum foliis involutas vinaceis stipant.*

* 4. *Protinus ut* pro *statim-simul ut.*

Celſus III cap. 6. *Periti medici est, non protinus ut venit, apprehendere manu brachium.* Id. V c. 26. de ration. victus & not. vuln. *Vomitus biliosus non voluntarius, vel protinus ut percussus est aliquis, vel dum inflammatio manet, malum signum est.* Valer. Max. V c. 4. n. 4.

* 5. *Protinus, cum.*

Plinius XVIII c. 17. *Venti tribus temporibus nocent frumento & hordeo; in flore, aut protinus cum defloruere, vel maturescere incipientibus.*

* 6. *Protinus*)(*ante.*

Celſus V c. 26. de curat. gangr. *Optime surculum educit superimposita arundinis radix, si tenera est, protinus contrita: si jam durior, ante in mulso decocta.*

* 7.

* 7. *Protinus*)(*postea*. *Protinus*)(*tardius*.

Celsus VII c. 8. *Solet evenire vel a prima natali die protinus, vel postea.* Plinius XVI. c. 25. *Concipiunt variis diebus, & pro sua quæque natura. Alia protinus ut animalia, tardius aliqua, & diutius gravida partus gerunt.*

*8. *Protinus* post ablativos consequentiæ.

Celsus III c. 18. *Desipere plerumque breve esse consuevit, levatoque acessionis impetu, protinus mens redit.*

CAPUT CLXXIV.

De adverbio QUA. QUACUNQUE. QUANAM.

Qua pro *per quem locum*. †

Qua proprie est *per quem locum*, ut planum est. Cic. III Philipp. 8. *Ipse in templum nescio qua per cuniculum Gallorum adscendit.* * add. Id. pro leg. Man. 9, & I divin. 54. Tac. II Ann. 63, 2. ††

**2.

† Subintelligitur *parte* vel *via*. Vid. Livius VI c. 24. Vellej. II cap. 17. s. 1. *Finito ex maxima parte, nisi qua Nolani belli manebant reliquiæ, Italico bello.*

†† Nonnunquam præcedit nomen. Livius XXII c. 11. *Ex agris demigrabant omnes regionis ejus, qua iturus Annibal esset.* add. Celsus VII c. 5.

** 2. *Qua-ea. Qua-eadem.*

S. D. P. Particulæ *qua* in loci ſignificatione reſpondet *ea*, poteſtque utrobique ſubintelligi *via*, aut ſimile. Livius V c. 24. extr. *Volſci qua modo ſimulato metu ceſſerant, ea in veram fugam effuſi ſunt.** add. Id. I c. 27. & V, 43. & Celſus VIII.

Interdum ſequitur *eadem*. Nepos Themiſt. 5. *Xerxes, qua ſex menſibus iter fecerat, eadem minus diebus triginta in Aſiam reverſus eſt.* (Cicero I divinat. 54. *Socrates eadem, qua ceteri, fugere noluit.*)

* 3. *Qua* tralate, pro *quatenus*.

Livius XXXIX c. 48. *Statui non ultra attingere externa, niſi qua Romanis cohærent rebus.* add. Quintil. IV c. 1.

** 4. Alias *qua* item ut *aliqua* declarat *qua* vel *aliqua ratione*. Virg Eclog. 3. *Et ſi non aliqua nocuiſſes, mortuus eſſet.* Id. I Æn. v. 22. *Si qua fata ſinant.* Id. ib. v. 686. *Ne qua ſcire dolos mediusve occurrere poſſit.* Etſi Linacer. p. 476. libr. VI putet ibi redundare.

** 5. *Qua* pro *quacunque*.

Ovid. I Metamorph. *Qua terra patet, fera regnat Erynnis.* Linac. libr. II p. 134.

6. *Qua-qua* pro *tum-tum*.

Sæpe tamen iteratur, ut ſignificet *tum-tum*. Cic. III, ep. Quint. fr. 1. *Topiarium laudavi,* *ita*

ita omnia convestivit hedera, qua basin villæ, qua intercolumnia ambulationis. Id. XV ep. Attic. 18. *Intelligo te distentissimum esse, qua de Buthrotiis, qua de Bruto,* so wohl der Buthroter/ als des Bruti wegen. Id. IX ep. Att. 14. *Quam expedita tua consilia, quam evigilata tuis cogitationibus qua itineris, qua navigationis, qua congressus sermonisque cum Cæsare,* wie richtig und wohl ausgesonnen sind deine Vorschläge so wohl der Reise zu Wasser und Land/ als auch der conversation und Rede wegen mit dem Käyser. * add. Id. II ep. Att. 19.

II. *Quacunque.*

Quacunque est *per quemcunque locum.* Cic. III Verr. 16. *Verres quacunque iter fecit, ejusmodi fuit, ut non legatus populi Romani, sed ut quædam calamitas pervadere videretur,* allenthalben, wo er durch oder vorüber gereiset / hat er sich so verhalten, daß.

* Interdum præcedit nomen. Cic. pro Cluent. 68. *Nemo erat illorum, quin expiandum illum locum esse arbitraretur, quacunque illa iter fecisset mater.*

Illud translate. Cic. V fin. 2. *Quacunque ingredimur, in aliquam historiam vestigium ponimus.* †

* 2. *Quacunque-ibi.*

Livius VIII cap. 9. *Quacunque Decius equo* in-

† Hic locus nihil habet tralati, quod ad propositum autoris pertinet.

invectus est, ibi Latini haud secus quam pestifero sidere icti pavebant.

III. Qu*anam.*

Livius V cap. 34. *Galli circumspectabant, quanam per juga cœlo juncta in alium orbem terrarum transirent.*

Caput CLXXV.

De pronomine QUALIS. QUALISCUNQUE & QUALISLIBET.

* 1. Qu*alis* absolute.

Cic. de Amic. 19. *Sæpe excellentiæ quædam sunt, qualis erat Scipionis in nostro, ut ita dicam grege.*

* 2. Qu*alis-talis.*

Cic. pro Rosc. Am. 4. *Te quæso, ut qualem te jam antea populo Romano præbuisti, talem te & nobis & populo Romano hoc tempore impertias.* Id. II off. 12. Ita sæpe.

* 3. *Qualis* sæpe repetit nomen, ad quod refertur.

Cic. III Catil. 10. *In hoc uno post hominum memoriam maximo crudelissimoque bello, quale bellum nulla unquam barbaria cum sua gente gessit; ita me gessi, ut omnes vos salvi conservaremini.*

* 4. *Qualis - perinde.*

Livius XXVII cap. 17. Indibilis dicebat, se

ſe id Scipionem orare, ut quales ex hac die experiundo cognorit, perinde operæ eorum pretium faceret.

* 5. *Qualislibet.*

Cic. II Nat. D. c. 37. *Hoc qui exiſtimat fieri potuiſſe; non intelligo, cur non idem putet, ſi innumerabiles unius & viginti formæ literarum vel aureæ, vel qualeslibet, aliquo conjiciantur, poſſe ex his in terram excuſſis annales Ennii effici.*

6. *Qualiscunque.*

Qualiscunque ex *quali* factum, plerumque ejus vim extenuat. Cic. XIII ep. Att. 45. *Turpe eſt nobis, illum qualiscunque eſt, hoc primo anno egere.* Id. XIV ep. Att. 16. *Homines benevolos, qualescunq; ſunt, grave eſt inſequi contumelia,* es iſt eine ſchwere Sache, ſeine Gönner / ſie mögen auch seyn/wie ſie wollen, mit Schmäh-Worten antaſten. * add. Id. XI ep. Att. 21 & XV ep. Att. 4.

7. *Qualiscunque- talis.*

Interdum refertur ad *talis*. Cic. III de leg. 14. *Licet videre, qualescunque ſummi civitatis viri ſunt, talem civitatem fuiſſe.*

* 8. Q*ualiscunque - tamen.*

Livius XXIX. c. 17. *Qualescunque ſumus, tamen hæc, quæ paſſi ſumus, pati non debuimus.*

* 9. *Qualiscunque* divellitur interdum.

Cic. Nat. D. II, 30. *Aliquid profecto ſit, neceſſe*

cesse est, melius & majore vi præditum quam deos, quale idcunque est.

Cap. CLXXVI.
De adverbio QUAM.

* 1. *Quam* post *incredibile est, sentire* &c.

Cic. XIII ep. Att. 23. *Incredibile est, quam ego ista non curem.* Id. Brut. 17. *Non verisimile est, quam sit in utroque genere & creber & distinctus Cato.* Id. I offic. 21. *consideret, quam illa res honesta sit.* Id. I offic. 30. *Intelligemus, quam sit turpe diffluere luxuria.* Id. III off. 21. *Id quam injustum in patriam, & quam turpe esset, non videbat.* Ovid. de Pont. IV ep. 6. v. 35.

* 2. *Quam* post nomina.

Livius XXXIX, 36. *Terror Achæis injectus erat & cogitatio, quam non ex æquo disceptatio futura esset.*

* 3. *Quamdiu*, absolute.

Cic. II offic. 8. *Quamdiu imperium populi Romani beneficiis tenebatur, non injuriis, exitus erant bellorum mites.* add. Id. XIV ep. 1 & 3. Id. pro Rosc. Am. 31.

4. *Quamdiu-tamdiu.*

Cic. II. orat. 22. *Quorum quamdiu mansit imitatio, tamdiu genus illud dicendi studiumque vixit.* lege *Tamdiu.*

5. *Tempus, quamdiu.*

Cic.

Cic. pro Quint. 9. *Tempus, quamdiu diceremus, nobis præstituebas.*

* 6. *Quamdiu, -: posteaquam.*

Cic. Provin. Conf. 10. *Quamdiu Cæsaris consilia in republica non maxime diligebatis, me quoque cum illo conjunctum videbatis: Posteaquam mentes vestras voluntatemq́; mutastis, me comitem sententiæ vestræ vidistis.* Id. pro Rabir. Post. 12. *Quamdiu inimicissimus Gabinio fui, non amicissimus mihi, non Pompejus fuit; nec posteaquam illius autoritate eam dedi veniam, quam debui, quicquam simulavi.*

* 7. *Quam mox.* Lege *Mox.*

8. *Quam pridem. Quam dudum.*

Terent. Eunuch. III sc. 3. *Ubi friget, huc evasit, quam pridem pater mihi & mater mortui essent; dico, jam diu.* Ist er darauf gekommen / daß er fragte, wie lange es wäre / daß mir Vater und Mutter gestorben wären. Cic. pro Rosc. Com. 3. *Quam pridem hoc nomen, Fanni, in adversaria retulisti*, wie lange ist es / daß du diesen diese Schuld in dein Buch eingetragen. *add. Plaut. Stich. II sc. 2. Cic. III Verr. 48.

* Plaut. Stich. II sc. 2. *Vide quam dudum hic adsto & pulto.* Id. Trinum. III sc. 1. *Quamdudum istuc, aut ubi actum est?* Terent. Eun. IV sc. 4.

* 9. *Quamprimum*, aufs eheste.

Cic. IV Verr. 4. *A Metello legationes univer-*

verſæ petiverunt, ut quam primum iſti ſuccederet. Id. IV Verr. 14. *Approbat conſilium Verres: autor eſt, ut quam primum agere incipiant,* Ita ſæpe alibi.

10. *Quam* pro *valde* cum poſitivo & interrogatione.

Quam cum poſitivo ſæpe & interrogatione junctum ſignificat *valde*. Cic. VII epiſt. Att. 15. *Suam in Senatu operam autoritatemque* quam magni æſtimat?* wie theuer ſchätzt er ſeine Mühe und Vorſchläge bey Rath? Id. III Nat. D. 21. *Soles ipſi quam multi a Theologis proferuntur?* Id. XI ep. 24. *Te igitur imitabor, quam multa quam paucis?* wie viel Dinge mit wenig Worten. †
* add. II Philipp. 4.

* 11. *Quam* pro *valde* cum poſitivo ſine interrogatione.

Cæſar B. G. VI, 26, 2. *Ab ejus cornu ſummo, ſicut palmæ, rami quam late diffunduntur,* an der Spitze des Horns theilen ſich Enden ſehr breit aus. Cic. VI Verr. 25. *Sunt veſtrum, judices, quam multi, qui Piſonem cognoverunt.* Sueton. Galb. 3.

12. *Quam* cum *volo* pro *quantum*.

Quam cum verbo *volo* uſurpatur pro *quantum*. Cic. pro Cœl. 26. *Quam velit, ſit potens,* ſie ſey ſo mächtig/als ſie wolle. Id. pro Cœl. 28. *Quam vo-*

† *Quot & quam multi* bene diſcernendi ſunt. Cic. XI Philipp. 5. *At videtis, quot & quam multos habeat Antonius latrones.*

volent, in conviviis faceti sint. Id. II Nat. D. 17. *Hic, quam volet, Epicurus jocetur*, er mag schertzen/ lachen/wie er will. Id. IV Verr. 42. *Quam voletis, multi dicent*, es werden es ihrer so viel sagen/als ihr wollet. * Palladius April. tit. 1. Cic. VII Verr. 5. Hic quoque *tam* latitare, dubitare nolim.

* 13. *Quam* cum *volo-tamen.*

Cic. I divinat. 26. extr. *Cajus Gracchus multis dixit, sibi Tiberium fratrem visum esse dicere, quam vellet cunctaretur, tamen eodem sibi leto, quo ipse interisset, esse pereundum.*

14. *Quam* cum *possum* & superlativo.

Cic. pro Dom. 36. *Dico igitur, & quam possum maxima voce dico*, so sage ich nun/so starck ich es nur sagen kan. Id. de Senect. 14. *Convivium ad multam noctem quam maxime possumus, vario sermone producimus*, so lange wir können. Id. II. Nat. D. 51. *Aves nidos construunt, eosque quam possunt mollissime substernunt.* Id. I Divin. 32. *Exposui, quam brevissime potui, somnii & furoris oracula*, so kürtz ich nur gekonnt.

* Videtur in hac loquendi ratione subintelligi prætermissum *tam*, cum eodem verbo, quod vel præcedit vel subsequitur jungendum. Apparebit id ex illo Cic. VII ep. 20. *Eum librum tibi misi Rhegii scriptum, quam plenissime res illa scribi potuit.*

** Observetur ellipsis verbi *fieri* in *quam potest.*

potest. Plaut. Menæch. *Concede huc mea nata ab istoc, quam potest, longissime.* Colv. p. 12. ad Apul. Pro eodem & *quantum potest* invenies: De quo Dürrerus.

* 15. *Admonitio.*

Quam cum *possum* & positivo rarissime jungitur a scriptoribus Ciceroni æqualibus: a cæteris autem jungitur. Plinius XIIX c. 28. *Tanta literarum occasio est. Quas equidem miscebo agrestibus negotiis, quam potero, dilucide atque perspicue.* Id. XX cap. 24. *Hæc tusa cibrataque vino quam possit excellenti, digeruntur in pastillos victoriati pondere.* Hic quoque *tam* subaudiendum esse, ratio persuadet, ut oratio sic cohæreat: *Literas miscebo tam dilucide, quam miscere potero.*

16. *Quam* cum superlativo.

Quam cum superlativo usitatissimum est. Cic. Partit. 1. *An est, mi Cicero, quod ego malim, quam te quam doctissimum esse?* was solte mir/ werther Sohn/ lieber seyn / als daß du hochgelahrt wärest. Id. de Amic. 13. *Commodissimum est, quam laxissimas habere habenas amicitiæ*, das Beqvemste ist, daß man den Zügel der Freundschafft/ so weit man kan/ schiessen lasse. Id. XVI ep. 21. *Peto a te, ut quam celerrime mihi librarius mittatur.* Id. III. Verr. 30. *Urget Dolabella, ut quamprimum securi feriantur, quo quamminime*

mul-

multi ex illis de istius nefario scelere audire possent, so wenig als möglich.

*** Valla I Eleg. 17. Hæc ita distinguit, ut *Quam* positivo junctum dicat valere *quantum*; superlativo *valde*, nisi *possum* aut simile verbum intercedat, nam & tum *quantum* significavit, ut paulo post videbitur. Linac. libr. V p. 343. Cic. ad Trebat. *Tu optimus es testis, quam* (id est, quantum) *fuerim occupatus*, wie sehr ich geschäfftig gewesen. Id. IV fin. *Verbis utamur quam usitatissimis & quam maxime aptis*, die allergebräuchlichsten und allerfüglichsten. Addit enim pondus quoddam superlativo: ut si dicas *omnium usitatissima, omnium maxime apta verba*. Rara sunt exempla, in quibus hæc aliter observentur. At si particulæ *quam* præponantur *per, sane, admodum, oppido, nimis, valde*; idem Valla monet, positivo ferr junctam inveniri, ut *perquam doctus: sane quam utile: admodum quam suavis: oppido quam libens: nimis quam ineptum: valde quam pauci.*

** 17. *Quam* pro *quanto* comparativis jungitur, respondente *tam* vel *tanto*. Plaut. Bacch. *Quam magis id repeto, tam magis uror*. Id. Menæchm. Act. I sc. I. *Quam magis extendas, tanto adstringunt arctius*. Taubm. ibi. Interdum in altero membro *tam* desideratur. Virgil. III Georg. v. 309. *Quam magis exhausto spumaverit ubere mulctra, Læta magis pressis manabunt ubera mammis*. Cerda ibi.

* 18. *Quam* inter duos comparativos.

Cic. Milon. 29. *Non timeo, judices, ne odio inimicitiarum mearum inflammatus libentius*

hæc in illum evomere videar, quam verius. Id. opt. gen. Orat. c. 2. *Alius acutiorem se quam ornatiorem vult*. Id. pro Sest. 32. extr. *Rem talem per alios citius, quam per se tardius confici malebat*. Livius XXXI c. 35. V, 23. & XLI, 10.

* 19. *Quam* sæpe præmittitur comparativo, unde regitur.

Livius III c. 19. *Consul non in plebe coërcenda, quam Senatu castigando, vehementior fuit*. Id. VIII. c. 2. *Adeo injuriæ Samnitium, quam beneficii Romanorum memoria præsentior erat!* Id. XLIV c. 19. *Oratio, quam habitus fuit miserabilior*. Id. XLIV c. 26. Id. XL c. 35. Idem VII c. 25. XXXVIII c. 5. & XXXI, 7. & XXII, 4. Celsus III c. 6. Vellej. II, 9, 2.

* 20. *Non* cum comparativo-*quam*.

Quam subnexum comparativo, cui *non* præfixum est, in germanica lingua nihil simile habet. Livius III c. 27. *Agmen, non itineri magis aptum, quam prælio*. Id. III c. 72. *Id non Aricinis Ardeatibusque quam Patribus Romanis fœdius atque acerbius visum*. Id. IV c. 2. *Id non plebis quam patrum, neque tribunorum magis, quam consulum culpa accidit*. Plura exempla sunt in proximis superioribus observationibus. Quod de *non* cum comparativo &

& *quam* diximus, idem accommodari poteſt ad *nec.* Livius IV c. 42. *Nec pietas quatuor tribunorum, quam Hortenſii tam placabile ad juſtas preces ingenium, pariter plebi Patribusq; gratior fuit.*

* 21. *Quam pro* poſt comparativos.

Livius X c. 14. *Minor cædes, quam pro tanta victoria fuit.* Id. X. c. 4. *Pulverem majorem, quam pro numero, excitabant.* Idem XXI c. 29. *Prælium atrocius, quam pro numero pugnantium editur.* Idem XXV c. 37. XXXII c. 16. extr. XXXIX c. 15.

22. *Quam-tam.*

Quam ſæpe adſciſcit *tam*, cum comparatio intercedit. Plaut. Capt. II ſc. 2. *Quam tu filium tuum, tam pater me meus deſiderat.* Cic. II Verr. 2. *Quam audax eſt ad conandum, tam eſt obſcurus in agendo.* Id. XVI. ep. 1. *Xenomanes hoſpes tam te diligit, quam ſi vixerit tecum,* liebet dich ſo/als wann er mit dir gelebet hätte.

* 23. *Quam* prætermiſſo *tam* rariſſimum eſt.

Juſtinus XII c. 8, 4. *Orabat, ut reliquias ſaltem ſuas paternis ſepulcris reddat; quorum non ſtudiis deficiatur, quam annis.* add. annot. Bernegg.

* 24. *Quam-tam* cum ſuperlativis rariſſime jungitur.

Cato R. R. 157. *Quam plurimum ederit, tam citisſime ſanus fiet ex eo morbo.* Varro II

c. 9. *Quam paucissimos reliqueris, tam optime in alendo fiunt propter copiam lactis.*

* 25. Quam post *contrarius, diversus, duplex, multiplex.*

Claudian. II in Eutrop. v. 265. *Sed Marsya velox, dum suus est flexuque carens, jam flumine mistus Mollitur, Mæandre, tuo, contraria passus Quam Rhodano stimulatus Arar.*

Plinius XIX c. 8. *Eruca præcipue frigorum contemtrix, diversæ est, quam lactuca, naturæ.* Quintil. I cap. 4. extr. *Pransus atque potus diversum valent, quam indicant.*

Plinius XIX c. 1. *Ideo duplex quam cēteris pretium.* Colum. I c. 8.

Livius VII c. 8. *Quicquid hinc aut illinc communis mars belli aufert, multiplex quam pro numero damnum est.*

Huc refer illud Livii XLV c. 18. *Placuit dimidium tributi, quam quod regibus ferre soliti erant, populo Romano pendere.*

* *Quam* post *alius* vide supra in *alius*. *Quam* post *æquus*. Vellejus II, 121, 1. *Quam* post *ne quis* rarissimum est. Curtius IV c. 10. extr. *Precor ne quis Asiæ rex sit, quam iste tam justus hostis.*

26. *Quam quantum.*

Quam in comparatione sæpe adsumit *quantum*. Cic. III Orat. 4. *Majus quiddam de Cras-*

Crasso, quam quantum a nobis exprimetur, suspicantur. Id. V Verr. 23. *Iis plus frumenti imperabatur, quam quantum exararant*, hat ihnen mehr Geträyd zu schaffen auferleget/ als sie erbauet hatten. Id. IV Verr. 29. *Accusatores multo majorem pecuniam prætori pollicentur, quam quantum tu dedisti.* Id. V Verr. 43. *Intelligetis sexies tantum, quam quantum satis sit, ablatum esse.* Id. I Orat. 36. *Alter plus petebat, quam quantum lex permittebat.*

* 27. Q*uam qui* post comparativos.

Livius III c. 72. *Famæ ac fidei damna majora sunt, quam quæ æstimari possint.* Cæsar B. G. V, 1, 2.

* 28. *Quam quod* pro *quam quantum.*

Cic. I orat. 36. *Alter iniquum putabat plus secum agi, quam quod esset in actione.*

* 29. *Quam quot.*

Livius XXXVI c. 10. *Ibi castra metatus latius, quam pro copiis & plures, quam quot satis in usum erant, ignes cum accendisset, speciem quam quæsierat, hosti fecit.*

30. *Quam quod. Quam ut.*

Jungitur interdum cum *quod* vel *ut*. Cic. XI ep. Att. 7. *Sed ex omnibus nihil tamen magis desideratur, quam quod in Africam non irem.* * add. Id. in Brut. 60. & orat. c. 45 & post redit. in Sen. 5.

Cic. II orat. *Sed hoc majus est quiddam, quam ut ab iis postulatum sit*, es ist etwas grösseres, als daß man es von ihnen fodern solte. Id. I de Nat. D. 18. *Hæc sunt dicta subtilius, quam ut quivis ea possit agnoscere.* Id. III Orat. 6. *Hoc videtur esse altius, quam ut id nos humi strati suspicere possimus*, es ist höher, als daß wir, die wir auf der Erde liegen, es sehen solten. * add. Id. III ep. Att. 1.

* 31. *Quam* cum conjunctivo, dissimulato *ut*.

Cic. pro Mur. 29. *Est paulo durior, quam aut veritas, aut natura patiatur.* Livius XL c. 4. *Mulier ausa est dicere, se sua manu potius omnes liberos interfecturam, quam in potestatem Philippi venirent.* Cic. Orat. III c. 49.

* Sæpe tamen *ut* subintelligi vix, aut plane non potest. Cic. pro Planc. 2. *Illi merita Plancii erga me minora esse dicebant, quam a meipso prædicarentur.* Id. Brut. 31. *Stoicorum adstrictior est oratio aliquantoque contractior, quam aures populi requirunt.* Id. Brut. c. 64. extr. *Is me adolescentem nactus octo annis minorem, quam erat ipse, multos annos in studio ejusdem laudis exercuit.* Id. I Nat. D. 18. *Fretus intelligentia vestra dissero brevius, quam causa desiderat.* add. Livius XLII c. 46.

* 32. *Quam ne. Quam ut ne.*

Cic. II ep. Att. 14. *Nihil est jam, quod magis timendum nobis putem, quam ne ille noster*

Sam-

Sampsiceranus ruere incipiat. Terent. Heaut. IV sc. 6. v. 4. *Nec quicquam magis nunc metuo, quam ne denuo miser aliquo extrudar hinc.* add. Sueton. Domit. 9.

Cic. pro Cluent. 6. *Filius statuit nihil sibi in tanto scelere matris gravius faciendum, quam ut illa matre ne uteretur.*

33. *Quam quomodo.*

Cic. de Senect. 4. *Multa præclara in eo viro cognovi, sed nihil admirabilius, quam quomodo ille mortem Marci filii tulit.* Id. III Orat. 4. *Crassum pleniorem fuisse putat, quam quomodo a nobis inductus est.*

*34. *Quam si. Quam cum.*

Cic. V ep. Att. 20. *Nunc publice literas Romam mittere parabam: uberiores erunt, quam si ex Amano misissem.* Id. VII ep. 3. *Exul sum non incommodiore loco, quam si Rhodum me contulissem.* add. Id. XI epist. 17. & II Orat. c. 21.

Cic. XI ep. Att. 13. *Quintus mihi per literas satisfecit multo asperioribus verbis, quam cum gravissime accusabat.* Id. pro Cœl. 27. *Potueruntne meliori tempore prosilire, quam cum Licinius venisset?* add. Id. II Orat. c. 74 & Livius XLIV c. 22.

35. *Quam* optantis.

Cic. II ep. Att. 22. *Quam vellem Romæ*

mansisses! Id. VII ep. Att. I. *Quam vellem etiamnum in provincia morari*, wie gerne wolte ich, was gäbe ich drum/daß ich noch in der Provintz wäre. Id. III fin. 3. *Quam vellem, ut te ad Stoicos inclinasses?* wie gerne sähe ich es/ daß du.*add. VII ep. Att. I, 3.

36. *Quam* admirantis.

Cic. VII epist. Attic. I. *Quam non est facilis virtus! quam vero difficilis ejus diuturna simulatio.* Id. V fin. 22. *Quam cupiunt laudari, ut pudet vinci!* Id. IX. ep. Att. 2. *O rem difficilem, planeq; perditam! quam nihil prætermittis in consilio dando, quam tamen nihil, quod tibi ipsi placeat, explicas.* * add. Id. in Læl. c. 16, & IX ep. Att. 14.

* 37. *Quam* dolentis.

Terent. Andr. I sc. I. *Quam timeo, quorsum evadas.* Id. Heaut. V sc. 4. *Eheu! quam ego nunc totus displiceo mihi.* Idem Phorm. I sc. I. *Quam iniq; comparatum est, hi qui minus habent, ut semper aliquid addant divitioribus.* Cic. IX ep. Att. II & V ep. Att. 3.

* 38. *Quam* in interrogatione rhetorica.

Cic. V ep. 15. *Quid enim? ad amicosne confugiam? quam multi sunt?* add. IX. ep. Att. ult. & pro Quint. 25.

* 39. *Quam* - ? *tamen*.

Cic. pro Flacc. 4. *Quam promtus homo Septi-*

ptimius? quam iratus de judicio & de villico? tamen hæsitabat.

** 40. *Quam* pro *postquam.*

** P. Florus II c. 2. *Intra sexagesimum diem, quam cæsa silva fuerat, CLX navium classis in ancoris stetit.* Plinius VI ep. 33. *Intra undecim dies, quam ille novercam ei amore captus induxerat.* Lege *Post.*

* Quia propter præpositionem *intra*, quæ in his exemplis est, dubitare possis, satisne recte etiam *post* subintelligatur; afferam exempla, in quibus particulam *quam* nulla præcedat præpositio, certe non *intra.* Livius III c. 8. *Valerius Publicola tertio die quam interregnum inierat, consules creat.* Id. III c. 33. *Anno trecentesimo altero, quam condita Roma erat, iterum mutatur forma civitatis.* add. Id. IV c. 7, 47. & XXII, 14. Hirtius B. Afr. c. 26, 5. Cic. II Orat. 3. Columell. XII c. 25. Vellejus I c. 2. s. 1.

CAPUT CLXXVII.

De conjunctione QUAMVIS.

Quamvis pro *Etiamsi*, cum *Tamen*, *Attamen*, *Certe*.

Quamvis non tam significat *Quanquam* apud Ciceronem, quam *Etiamsi.* Assumit autem *Tamen, attamen, certe.* Cic. lib. VII ep. 3.

 Si

Si me audissent, quamvis iniqua pace, honeste tamen viverent. * add. Id. II offic. c. 7. & III offic. 13.

Idem II Phil. 45. *Res bello gesserat, quamvis Reipublicæ calamitosas, attamen magnas.*

Idem Att. lib. 16. epist. 7. *Quamvis non fueris suasor, & impulsor profectionis meæ, approbator certe fuisti.*

* 2. *Quamvis*, omisso *tamen.*

Cic. I offic. 22. *Quamvis Themistocles jure laudetur, & sit nomen ejus quam Solonis illustrius; non minus præclarum hoc quam illud judicandum est.* Columell. IV cap. 22. extr. *Illa mali generis vineta, quæ, quamvis robusta sint, propter sterilitatem fructu carent, emendantur insitione facta.* Id. IV c. 24. III cap. 2. & Palladius III c. 18.

* 3. *Quamvis-modo.*

Cic. V Verr. 97. *Utinam Verres posset aliqua ratione hoc crimen, quamvis falsa, modo humana atque usitata, defendere.*

** 4. *Quamvis - nihilominus* vel *nihilo magis.*

S. D. Colum. Præf. *Quamvis tenuem, nihilominus aliquam industriam desiderant.* * add. IX c. 14.

** S. D. Varr. I R. rust. 2. *Quæ tamen quamvis sint fructuosæ, nihilo magis sunt agriculturæ partes.*

** 5.

** 5. *Quamvis - at.*

Virg. IV Georg. v. 206. de apibus: *Ergo ipsas quamvis angusti terminus ævi excipiat (neque enim plus septima ducitur æstas:) at genus immortale manet.* Positum hic videtur *At* pro *tamen.*

6. *Admonitio.*

Quamvis pro *Quanquam*, in principiis maxime, a Cicerone raro admodum usurpatur.

** 7. Jungitur autem fere conjunctivo: rarius Indicativo, uti observant Grammatici. Colum. II. Rust. 9. *Quamvis de mensura minus auctoribus convenit: hanc tamen videri commodissimam docuit noster usus.* Ovid. I. de Pont. 2. *Qui nasci ut posses, quamvis cecidere trecenti, non omnes Fabios abstulit una dies.* & ibid. *Felicem Niobem, quamvis tot funere vidit.* Propert. II. Eleg. 8. *Quamvis ista mihi mora est inhonesta futura.* Sic I Eleg. 15. Quintil. Decl. 5. *Quamvis, Judices, in tanta malorum continuatione jam poteram nihil ex accidentium meorum novitate mirari, nullumque mihi reliquerint impatientiæ genus adversa, quæ de solatiis remediisque creverunt: confiteor tamen &c.* Vall. 2. Eleg. 21. * Celsus semper Q*uamvis* cum indicativo jungit.

8. Q*uamvis* pro Q*uantumvis*.

Sæpissime *Quamvis* nominibus & adverbiis junctum pro *Quantumvis* ponitur. Cic. XII Att. lib. 36. *Quamvis prudens ad cogitandum sis, sicut es, tamen* &c. Idem pro Rosc. Am. 16. *Quasi vero mihi difficile sit, quamvis*

vis multos nominatim proferre. Gleich als wäre mir es schwer/ so viel du wilt/ mit Nahmen anzuzeigen. Id. lib. II epist. 16. *Eo si onere carerem, quamvis parvis Italiæ latebris contentus essem,* wolte ich mich an einen Schlupff-Winckel/ solte er auch noch so klein seyn/ begnügen lassen. Id. IV Verr. 54. *Quidvis facere in ejusmodi rebus, quamvis callide, quamvis audacter, quamvis imprudenter,* so verschlagen/ so keck/ so unverschämt/ als man es dencken kan.

** 10. Interdum planius per *valde* vel *admodum* exponi potest. Catull. Epigr. 12. *Quamvis sordida res & invenusta est.* Muret. ibi. Plaut. Menæchm. II sc. 2. *Solet jocari sæpe mecum illo modo. Quamvis ridiculus est, ubi uxor non adest.* Taubmann. ibi.

CAPUT CLXXVIII.

De adverbio QUANDO & QUANDOQUE.

Quando propie est *Quo tempore.* Cic. I de Orat. 22. *Quando me ista curasse arbitramini?* Item pro Leg. Agric. *Tum, quando Alexandro mortuo, legatos Tyrum misimus.* Id. II Offic. 21. *Utinam tunc essem natus, quando Romani dona accipere cœpissent.* Id. pro Dom. 27. *Quando igitur est turpe? Quando est pœna peccati?*

* 2.

* 2. *Quando-nisi.*

Cic. V. Fin. 22. *Quoties hoc agitur, quandove, nisi admirationibus maximis?*

* 3. *Quando primum*, pro *primo quoque tempore, cum.*

Livius XXXVIII c. 11. *Qui non comparebunt, quando quisque primum inventus fuerit, reddatur.*

* 4. *Quando-tum. Si quando-tum.*

Plaut. Menæch. III sc. 3. *At tu quando habebis, tum dato.* Id. ib. V sc. 5. *Ubi satur sum, nulla crepitant intestina: quando esurio, tum crepant.* Id. Pseud. IV. sc. 7. Plaut. Trinum. III sc. 2. Livius V c. 15.

Cic. IV Tusc. 15. *Impotentia animi si quando adepta est id, quod ei fuerat concupitum, tum fert alacritatem, ut nihil esse constet, quod agat.*

* 5. *Si quando* pro *si aliquando.*

Cic. I offic. 26. *Sunt, qui delectentur re sua familiari, eam amicis impartientes & reipublicæ, si quando usus sit.* Id. II offic. 3. XI ep. 28. & pro Rosc. Amer. 13.

* 6. *Ne quando*, pro *ne aliquando.*

Cic. de Amic. 16. *Diligentiam adhibere debemus in amicitiis comparandis, ut ne quando amare incipiamus eum, quem aliquando odisse possimus.* Id. pro Rosc. Amer. c. 50. *Ostendis*

dis id te vereri, ne quando liberis proscriptorum bona patria reddantur. * add. Id. III Catil. 12. & X epist. 13.

*7. *Num quando* pro *num aliquando.*

Cic. de Amic. 19. *Existit hoc loco quæstio, num quando amici novi veteribus sint anteponendi.*

8. *Quando* & *quandoquidem* pro *Quoniam.* Dieweil/ Sintemahl.

Cic. lib. 10. epist. 12. *Quam facultatem quando complexus es, & tenes, perfice, ut ne minus respublica tibi, quam tu reipublicæ debeas.* Idem V epist. 20. *Quando te id video desiderare.* Idem in Brut. c. 44. *Quandoquidem tu istos Oratores tantopere laudas, vellem,* &c. Idem IV Verr. 3. *Statuerunt urbes ac sedes suas relinquere, quandoquidem agros jam ante istius injuriis exagitati reliquissent.* *add. II offic. 9, & XII epist. 14.

9. *Admonitio.*

Frequentius tamen in soluta oratione usurpatur *quoniam.* vide infra Caput de *quoniam.*

** Hoc Pareo non videtur.

**II. *Quandoque,* vulgo putatur significare *interdum.* Unde versum Hesiodi in fine Dier. ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ, quem & Gellius adfert XVII. 12. sic reddiderunt: *Ipsa dies quandoque parens quandoque noverca est.* Advocant & Horatii ver-

versum ex arte poët. *Indignor, quandoq; bonus dormitat Homerus.* Sed ibi *quandoque* est *quandocunque*, non ut ipsi volunt, *interdum.* Victor. ad l. 2. Colum. p. m. 67. Nam eadem forma *ubique* dicebant, & *quisque* pro *ubicunque*, *quicunque* Palmer. Spicil. 12. Et sic boni scriptores non raro usurparunt, quanquam in plerisque locis ex inscitia correctorum *quandocunque* irrepserit. Sueton. c. 81. Jul. *Tabula ænea inventa est, conscripta literis verbisque Græcis hac sententia: Quandoque ossa Capyis detecta essent, fore, ut Julo propugnatus manu consanguineorum necaretur.*

2. Alias idem est, quod *olim*, seu *aliquando*, referturque tum ad præteritum tempus: Macrob. II. in som. Scip. 10. *Quis non hinc existimet, mundum quandoque cœpisse?* Tum ad futurum. Senec. epist. 24. *Stultum, quia quandoque sis futurus miser, esse jam miserum.* Et epistol. 17. *Ut quandoque moriaris, etiam invito positum est.* Tacit. VI, 20, 4. *Et Tu, Galba, quandoque degustabis imperium.* Muret. XI. Var. Lect. 1. Quintil. Declam. 17. in fin. *Quandoque tamen hoc occidet, quod bibere jussisti.*

CAPUT CLXXIX.

De conjunctione QUANQUAM.

Quanquam-tamen. Quanquam-sed.

Quanquam plerumque quidem *Tamen* adsciscit, quod exempla passim docent; veruntamen interdum assumit *sed.* Cic. lib. XII

epist.

epist. 14. *Quanquam egregios Consules habemus: sed turpissimos Consulares.* Idem lib. 13. epist. 32. *Quanquam a te quidem cumulate satisfit & mihi & meis, sed sic velim existimes.* Id. lib. 10. ep. Attic. 14. *Quanquam ipsum non videram, sed ex familiarissimo ejus audiebam.* † * add. Sueton. in Galb. 14. princ.

2. Quanquam-*sed tamen, sed certe, veruntamen.*

Cic. III Orat. 14. *Quanquam sunt omnes virtutes æquales & pares: sed tamen est species alia magis alia formosa & illustris.* Wiewohl alle Tugenden gleich seyn/ so ist doch. * add. Id. IV Acad. 23, & Livius IV, 15.

Idem l. 1. epist. 9. s. 4. *Quanquam tua quidem causa, ut debeo, lætor, sed certe,* &c.

Id. lib. 5. epist. 21. *Puto autem mea non nihil interesse, quanquam id ipsum quid intersit, non sane intelligo, veruntamen quicquid,* &c.

* 3. Quanquam - *attamen.*

Cic. Orat 32. *Quanquam aliud videtur oratio esse, aliud disputatio; nec idem loqui esse, quod dicere, attamen utrumque in disserendo est.* Id. III fin. 15. *Quanquam negent Stoici nec virtutes nec vitia crescere: attamen utrum-*

† In hoc exemplo *sed* pendere videtur ex *non:* neutiquam ex *quanquam.*

trumque eorum fundi quodammodo & quasi dilatari putant.

* 4. *Quanquam - nihilominus tamen* minus probatur.

Auson. grat. action. *Quanquam me dixerim istam sepofuisse materiam, & in tempus aliud reservare: nihilominus tamen ut nunc aliqua contingam, nutu & prope murmure cohortantur.*

5. *Quanquam* absolute positum.

Quanquam interdum absolute ponitur, nimirum, quia ad dicta magis respicit, quam ad ea, quæ dicenda sunt. Cic. lib. 12. epist. 25. *Rempublicam si licebit, more nostro tuebimur: quanquam admodum sumus jam defatigati.* Idem de Amic. 10. *Quanquam ille quidem nihil difficilius esse dicebat, quam amicitiam usq; ad extremum vitæ diem permanere.* * add. I Catil. 9. & III, 12.

6. *Admonitio.*

Huc plerumque pertinent illa, quæ modo exposui, cum pro *tamen* reponitur *sed.*

*7. *Quanquam* in principio prætermisso *tamen,* rarissimum est.

Corn. Tacitus II Annal. 1, 2. *Phrahates, quanquam depulisset exercitus ducesque Romanos, cuncta venerantium officia ad Augustum verterat.* Id. II Annal. 34, 2.

CAPUT CLXXX.
De QUANTO.

* 1. *Quanto* absolute, a principio periodorum.

Quanto sæpe sic ponitur, ut *tanto* apponi vel subintelligi non possit. Cic. II offic. 16. *Quanto Aristoteles gravius & verius nos reprehendit, qui has effusiones pecuniarum non admiremur, quæ fiunt ad multitudinem deliniendam.* Id. I Nat. D. 44. *Quanto Stoici melius, qui a vobis reprehenduntur?*

* 2. *Quanto*- prætermisso *tanto*.

Livius XXI cap. 53. *Annibal sciebat, Gallorum ingentem multitudinem segnius secuturam, quanto longius ab domo traherentur.* Columell. II c. 21. *Frumenta quanto sunt expolitiora, minus a curculionibus exeduntur.* Id. IV c. 5. princ. IV c. 16. IV c. 18. V c. 7. extr. Id. XII cap. 20.

* 3. *Quanto- tanto*, cum duobus comparativis. †

Cic. pro Milon. 9. *Quanto ille plura miscebat, tanto hic magis indies convalescebat.* Varro I r. r. 65. *Genera sunt vini, in quo falerna, quæ quanto plures annos condita habuerunt, tanto*

† Interdum alter comparativus deest. Vid. Livius VI c. 14. Sed exempla paucissima sunt.

tanto cum prompta sunt, fructuosiora. add Cic. IX ep. Att. 2. & Terent. Eunuch. V sc. 9.

*4. Quanto-tantum noli imitari.

Livius VI c. 38. *Quanto jure potentior intercessio erat, tantum vincebatur favore legum ipsarum latorumque.* Plinius XXII, 25. *Quanto innocentior est alica, Hippocrates tantum sorbitionis gratia laudavit.* Tac. Ann. II, 24. 1.

*5. *Quanto* cum positivo-*tanto* cum comparativo non imitandum.

Tacitus I Ann. 68, 4. *Sonus tubarum, fulgor armorum, quanto inopina, tanto majora offunduntur.* add. III Annal. 46, 4. IV Ann. 67, 4. XII, 11, 2. †

*6. *Quanto-eo* non imitandum.

Pompejus VIII ep. Att. 18. *Quanto magis appropinquare adversarius cœperat, eo tibi celerius agendum erat.* Livius III c. 8. Id. XXX c. 30. Add. Colum. XII c. 23, 30.

* *Quanto* respicit verbum *memini* & alia.

Plinius I epist. 8. *Meminimus, quanto majore animo honestatis fructus in conscientia, quam in fama reponatur.*

CA-

† Ego nolim dubitare, quin *magis* subintelligendum sit.

CAPUT CLXXXI.

De nominibus QUANTUS, QUANTUSCUNQUE, QUANTUSLIBET, & adverbiis QUANTUM, QUANTULUM, QUANTULUMCUNQUE, QUANTUSVIS, QUANTUSQUANTUS, QUANTOPERE.

1. *Quantum* absolute. So viel als.

Quantum adverbium ex nomine, sæpe absolute ponitur. Cic. lib. 5. epist. 8. *Quamobrem tu quantum nobis tuo judicio tribuendum esse putes, statues ipse.* Id. I, 6. epist. 11. *Quantum quidem ego intelligere potueram.* Idem lib. 1. de Orat. 21. *Ego (quantum auguror conjectura) non despero fore aliquem.* Id. I. 3. de Leg. *Hæc Lex Attico nostro non placet, quantum ex vultu ejus intelligo.* Idem 2. de Orat. 19. *Sed tamen est eorum doctrina, quantum ego judicare possum, perridicula.*

*2. *Quantum* post verba *incredibile est*, &c.

Cic. XIII epist. Att. 26. *Credibile non est, quantum scribam die, quin etiam noctibus.* Id. VI ep. Att. 2. *Hac re, incredibile est, quantum civitates emerserint.*

3. *Quantum in me, in te, in ipso est.* So viel an mir, dir, Jhn gelegen: Was ich kan, was ihn anlanget.

Huc

Huc pertinent illa: *Quantum in me, in te, in ipso est.* Cic. ad Q. Frat. lib. I. ep. I. *Quantum in me erit.* Id. l. III. de Nat. Deor. 7. *Non igitur adhuc, quantum quidem in te est, intelligo Deos esse.* Idem lib. V ep. Att. 2. *Quantum esset in ipso.* Idem pro Flac. 25. *Græci nomen civium Romanorum, quantum in ipsis fuit, sustulerunt.* Idem pro Arch. I. *Huic profecto ipsi, quantum est situm in nobis, opem ferre debemus.*

* 4. *Quantum-id omne, hoc omne.*

Cic. I epist. 9. *Quantum literis, quantum studiis veteribus nostris delectationibus consequi possum, id omne ad arbitrium tuum, qui hæc semper amasti, libentissime conferemus.*

Cic. X. epist. 4. *Hoc unum tibi persuade, quantum viribus eniti, consilio providere, autoritate movere potuero, hoc omne reipublicæ semper futurum.*

* 5. *In Quantum* pro *Quatenus*, est Poëticum.

Rutilius Itiner. I. v. 45. *Oramus veniam lacrymis & laude litamus, In quantum fletus currere verba sinit.*

* 6. *Quantum-tot* non est imitandum.

Cato R. R. c. 114. *Ubi vites ablaqueantur, quantum putabis ei rei satis esse vini, tot vites ablaqueato & signato.*

7. *Quantum possum.*

Sæpe *Quantum* jungitur cum verbo *possum.* Cic. in Pis. 30. *Pompejum quantum potui, multis sæpe orationibus ornavi.* Idem pro Sest. 13. *Ut afflictæ Reipublicæ quantum posset, mederetur.* Id. VI Phil. 7. *Quamobrem, Quirites, consilio, quantum potero, labore plus pæne quam potero, vigilabo pro vobis.* * add. Idem XV ep. Att. 25.

*8. *Quantum* cum *possum* & superlativo.

Livius IX cap. 24. *Sοranus decurrit, quanto maxime poterat cum tumultu, ad arma calamitans.* Id. X c. 29. *Signo dato in transversos quanto maximo possent impetu incurrere jussit Fabius.* Id. X. cap. 40. Id. X c. 41. XXI c. 41. Cic. I orat. 37. *Nonne Cato eloquentia tanta fuit, quantam illa tempora atque illa ætas in hac civitate ferme maximam potuit.* add. Livius VII, 9. & XLII, 7. & XXII, 3. & Celsus I cap. 3. & Cic. de Amic. 20.

**8. *Nimium Quantum; Mirum quantum; Incredibile quantum; Immane quantum*, ad Græcorum exemplum prolata sunt. Dicunt enim ii: *πλεῖστον ὅσον, θαυμαστὸν ὅσον, ἀμήχανον ὅσον.* Fabric. ad Ter. p. 81. Declarant autem hæc omnia *valde* cum quadam exaggeratione. * *Ergo luna per se roscida quoties alget, infinitum quantum illo tempore cadentes prui-*

pruinas congerat. Plinius XVIII,28. Minutius Felix Octav. *Poëtæ per mirum quantum veritati ipsi sua auctoritate nocuere.* Plinius XVIII c. 3. *Dona amplissima imperatorum ac fortium civium, quantum quis uno die plurimum circumaravisset.*

*9. *Quantusquantus* pro *quantuscunque.*

Cic. XII ep. Att. 24. *Quantiquanti, bene emitur, quod necesse est.* Terent. Adelph. III sc. 3. *Tu quantus quantus, nihil nisi sapientia es.* Id. Phorm. V sc. 8. *Heus quantaquanta hæc mea paupertas est: tamen adhuc curavi unum hoc quidem, ut mihi esset fides.*

*10. *Quantusvis, Quantumvis.*

Cæsar B. G. V c. 28, 4. *Quantasvis magnas copias etiam Germanorum sustineri posse, munitis hibernis, docebant.*

Cic. V Verr. 16. *Quantumvis & te & patronos tuos ingeniosos esse dicito.* Id. de Amic. 20. *Non possis tu, quantumvis licet excellas, omnes tuos ad honores amplissimos perducere.*

*11. *Quantuslibet.*

Livius IX cap. 18. *Quantalibet magnitudo hominis concipiatur animo, unius tamen ea magnitudo hominis erit.*

**12. *Quantum* & *Quanti* pro *Quot*, magnitudinis vocabulum pro multitudine. Weitz. an Flac. p. 92. Catul. Epigr. 3. *Quantum est hominum ve-*

 nustio-

nustiorum, pro *quotquot sunt*. So viel ihrer ist. Propert. l. Eleg. 5. *At tibi curarum millia quanta dabit?* pro *quot millia*. Claud. II de rapt. v. 308. *Conveniunt animæ, quantas truculentior Auster decutit arboribus frondes* &c. Senec. III. de ir. c. 31. e Lipsii lectione: *Diis quoq; irascimur, quod aliquis nos antecedat, obliti quanti sequantur a tergo, spiculis ingentis invidiæ sauciati.* Sic *Aliquanti* pro *Aliquot*. Veget. II. 3. *Necesse est morbo aliquantos debilitari, atq; dimitti, aliquantos militiam deserere, vel diversis casibus interire.* Spartian. in Adr. *Non solum amicis, sed etiam passim aliquantis multa largitus est.* Et *Tanti* pro *Tot*, ut apud Græcos τοσοῦτοι pro τόσοι Matth. XV, 33. & alibi Nann. in Ambros. Tom. 3. p. 330. Rittersh. ad Salvian. p. 144. Taubm. ad Plaut. pag. 407. & 1342. Drepan. Paneg. *Unde cum tantis promissa persolveris, quid cui promiseris, sciat.* Weitz. p. 795. ad Terent. Val. Flacc. V. Argon. v. 635. *Quid tanta coeunt in prœlia gentes?* Weitz. ibi. Talia sunt: *tria tanta, sexcenta tanta, bis tanta*. Hirt. *Peditum ac levis armaturæ quater tantis*. Vier mal so viel. Hadrian.

* 13. *Quantum* cum comparativo.

Livius XXVI c. 29. *Quum extra sortem collegæ optionem dari provinciæ iniquum fuerit, quantum majorem injuriam, imo contumeliam esse, sortem suam ad eum transferri.* Columell. XII c. 21. *Sumitur hæc aqua quam longissime a littore; nam liquidior & purior est, quantum altiori mari hausta est.*

14. Quan-

14. *Quantulum* & *Quantulumcunque* in extenuatione.

Quantulum & *quantulumcunq;* extenuationi ſerviunt. Cic. V Verr. c. 1. *Nos, qui jam & quid facere, & quantulum judicare poſſemus, oſtendimus*, was in unſerm Vermögen oder geringem Verſtand ſey. Idem 2. Agr. 25. *Etenim quantulum intereſt, utrum in Masſici radices Italiam, aliove quopiam deducamini.* Lieber / was iſt doch vor ein groſſer Unterſcheid / ob ihr. Idem I de Orat. 29. *Ut ne plus nos aſſeqvamur, qvam qvantulum in dicendo aſſecutus es*. Id. 2. de Div. c. 65. *Miſit conjectori ſomnians, qvantulum viſum eſt de argento.*

15. *Qvantulumcunqve* apertius extenuat. Cic. 4. Verr. 74. *Sed tamen qvicqvid erit in his libellis, qvantulumcunq; videbitur eſſe, hoc qvidem certe manifeſtum erit*. Id. II de Orat. 23. *Ex eo qvod dico, qvantulumcunq; id eſt, quid faciam judicari poteſt.* Es ſey ſo wenig / als es wolle. Id. Orat. 30. *Aures civitatis nos primi, qvicunq; eramus, & qvantulumcunq; dicebamur, ad hujus generis dicendi, audiendi, incredibilia ſtudia convertimus.* * add. Columell. XI c. 1.

16. *Quantum tantum*, vel *tantundem*.

Interdum adſciſcit *Tantum* vel *Tantundem*. Cic. lib. 16. ep. 4. *Qvantum me diligis, tantum fac, ut valeas*. Id. lib. XVI ep. 7. *Qvantum*

me diligis, tantum adhibe in te diligentiæ, wende so grossen Fleiß auf dich/als du mich lieb hast. †

Idem lib. 6. ep. 19. *Qvantum de illo libro, tantundem de mei judicii fama detrahatur*. Id. lib. 15. ep. 1. *Qvantum tibi omnes debent, qvo minus tantundem ego unus debeam, non recuso.* ich allein will dir gar gern so hoch verbunden seyn/als di alle zusammen verbunden sind.

* 17. Q*vantum-tanto* rarius est.

Cæsar I B. C. 81, 3. *Qvantum opere processerant, & castra protulerant; tanto aberant ab aqua longius.* Livius V c. 10. XXVII. c. 47. XXXXII. c. 5. Tacit. Histor. II, 99, 2.

* 18. *Quantum-eo.*

Livius III c. 15. *Qvantum juniores patrum plebi se magis insinuabant, eo acrius contra tribuni tendebant, ut plebi suspectos eos criminando facerent.*

* 19. Q*vantuscunque.*

Cic. XV ep. 1. *Regis Dejotari copias, qvantæcunq; sunt, nostras esse duco.* Id. Brut. c. 93. *Nos non desistebamus, cum omni genere exercitationis, tum maxime stilo nostrum illud, qvod erat, augere, qvantumcunq; erat.* add. Id. pro Marcell. 2. & pro Arch. 6.

* 20. Q*vantumcunqve-tantum.*

Colum. XII c. 25. *Qvantumcunq; humoris*

† Raro superlativis jungitur. Vellejus II c. 11. f. 1. *Marius qvantum bello optimus, tantum pace pessimus.*

ris est, tantum in amphoram musti portionem adjici oportet.

* 21. Qvantumcunque-nihilominus.

Columell. XII c. 50. *Qvantumcunq; adjeceris salis, nihilominus saporem non recipit oleum.*

* 22. Qvantuscunqve-is.

Cic. II ep. 1. *Qvantæcunq; tibi accessiones fient fortunæ & dignitatis, eas tu non potuisses conseqvi, nisi meis consiliis puer paruisses.*

II. Qvantopere pro Qvantum, vel Quam.

Qvantopere refertur ad *Tantopere*, & *Qvantum* aut *Qvam* significat. Cic. I de Orat. 35. *Neq; enim hanc disputationem tantopere desiderabam, Qvantopere ejus oratione delector* &c. Idem V Verr. 87. *Perspicere vos certe scio, qvantopere Siculis hoc expediat.* Idem Attic. lib. 14. ep. 6. *Dici non potest, qvantopere gaudeant.* * add. II off. 14.

* 2. Qvanto opere disjunctum.

Cic. XIII ep. 8. *Qvantoq; opere ejus municipii causa laborarem, tibi ostendi.* Id. II Nat. D. 49. *Jam vero illa etiam notiora videtis, qvanto se opere custodiant bestiæ, ut in pastu circumspectent, ut in cubilibus delitescant.*

CAP. CLXXXII.
De conjunctione QUARE.

* 1.

* 1. Qvare pro *idcirco.*

Cic. II ep. 3. *Qvare omnem hanc disputationem in adventum tuum differo.* Id. XI ep. Att. 22. *Qvare istud feramus.* Ita sæpe.

* 2. *Qvare* in interrogatione.

Cic. XI ep. Att. 15. *De Fuffidianis qvare nihil potuit confici?* Cic. I Orat. 16. *Namq; illud qvare, Scævola, negasti te fuisse laturum?*

* 3. Qvare pro *propter qvem, quam, quod.*

Cic. IX ep. Att. 12. *Nihil dignum faciebat, qvare ejus fugæ comitem me adjungerem.* Id. VII ep. 10. *Sic tibi persuadeas velim, unum mihi esse solatium, qvare facilius possem pati, te esse sine nobis.* Id. pro Rosc. Am. 19. *Qvid ergo affers, qvare id factum putemus.* Id. pro Quint. 19. Id. pro Quint. 21. & XI ep. Att. 22.

* Huc refer ea exempla, in quibus positum est nomen *causæ.* Cic. VIII ep. Att. 18. *Miror, qvid causæ fuerit, qvare consilium mutaris.* Cæsar VII B. G. 63, 7. *Hæc fuit causa, qvare toto abessent bello Treviri, & neutri auxilia mitterent.* Cic. II invent. 10. *Causa, qvare peccaverit, non intercessit.*

Item cum præcessit *ratio.* Cic. Partit. c. 38. *Qværenda etiam ratio est, si qva poterit inveniri, qvare non sit exceptum.* Id. II Divin. 6. *Potestne earum rerum qvæ nihil habent rationis, qvare futuræ sint, ulla esse præsensio?*

* 4.

* 4. *Qvare* pro *per qvæ.*

Plancus ad Cic. X ep. 21. *Omnia feci, qvare Lepido conjuncto ad rempublicam defendendam perditis resisterem.*

* 5. *Qvare* post *miror.*

Plin. XX c. 20. *Miror, qvare difficulter in Italia id nasci tradiderit Solon Smyrnæus.*

CAPUT CLXXXIII.

De adverbio QUASI.

Qvasi, pro *tanqvam*, vel *sicut.*

Qvasi adverbium est similitudinis, & *Tanqvam* significat. Cic. I de Orat. 3. *Philosophia laudandarum omnium artium procreatrix qvædam, & qvasi Parens.* Id. II de Nat. D. 5. *Tertia deorum notio est, quæ terret animos fulminibus, tempestatibus, lapideis imbribus, & guttis imbrium qvasi cruentis.* Idem lib. I de N. D. 36. *Epicurus qvasi pueri delicati, nihil cessatione melius existimat.* Idem de Senect. 23. *Nec vero velim, qvasi decurso spatio, a calce ad carceres revocari.* Id. I Tusc. 4. *Qvo commodius disputationes explicentur, sic eas exponam, qvasi agatur res, non quasi narretur.*

2. *Qvasi-sic, Qvasi-ita*, pro *sicut*, vel *non secus, ac.*

Interdum est *sicut*, vel *Non secus, ac*, & assumit *sic*, aut *ita*. Cic. lib. 9. ep. 16. *Ut qvasi aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo aliqvo perspici possit*, wie das Gold im Feuer. Idem

de

de Senect. c. 8. *Literas Græcas sic avide arripui, qvasi diuturnam sitim explere cupiens,* nach der Grigischen Sprache habe ich so begierig gegriffen/als ob ich einen langwierigen Durst leschen wolte. add. Id. III ep. 13.

Idem pro Quinct. 2. *Qvasi sua res, aut honor agatur, ita diligenter Nævii cupiditati morem gerunt*, eben als wenn es ihre eigne Sache oder Ehre beträffe. Idem 2. Agr. 18. *Sed plane qvasi ea res nobis saluti futura sit, ita cogit, atq; imperat, ut* &c. add. Id. pro Sest. 52.

3. Qvasi si. Qvasi-haud secus.

** S. D. P. Plaut. Casin. Prol. *Educavit magna industria, qvasi si esset ex se nata.* Id. Trin. *Qvasi canes, haud secus circumstabant navem turbines venti.*

** 4. Qvasi uti.

P. Plaut. Mercat. *Qvasi uti mihi foret custos.*

** 5. Qvasi-item. Qvasi-itidem.

S. D. Plaut. Rud. *Qvasi muretum juncis; item ego vos virgis circumvinciam.* Id. Asin. I, 3. *Qvasi piscis, itidem est amator lenæ, nequam est nisi recens.*

6. Qvasi & *qvasi vero* per Ironiam.

Qvasi & *quasi vero* sæpe Ironiam continent. Cic. II Phil. 39. *Medico tria millia jugerum, qvasi te sanum facere potuisset,* eben als wenn er dich gesund gemacht hätte. Id. II de Finib. 3. *Qvasi me pudeat istorum, aut non possim, qvemadmodum*

dum ea dicantur, ostendere. add. Id. pro Rosc. Amer. 33. Cæsar B. C. II c. 31, 3.

Id. 3. Verr. 13. *Qvasi vero id cupiditate defendendæ nobilitatis ac studio partium fecerit.* Id. lib. 3. ep. 7. *Qvasi vero ad cognoscendum, ego ad illos, non illi ad me venire debuerint.* * add. Id. III offic. 9.

* 7. Qvasi vero-ac non. Qvasi-ac non.

Cæsar B. G. VII c. 38, 7. *Qvasi vero consilii sit res, ac non necesse sit nobis Gergoviam contendere.* add. III Verr. 13, & pro Rosc. 33. Boëthius libr. V Consol. pros. 4.

Cic. III Verr. 56. *Qvasi qvicqvam redivivi ex opere illo tolleretur, ac non totum opus ex redivivis constitueretur.* Id. VII Verr. 66. *Qvid ego plura de Gavio? qvasi tu Gavio tum fueris infestus, ac non nomini, generi, juri civium hostis.*

* 8. Qvasi vero-& non. Qvasi-& non.

Cic. pro Mur. 36. *Qvasi vero esset Diogenes Cynicus mortuus, & non divini hominis Africani mors honestaretur.* Id. pro Planc. 25 & c. 29. *Qvasi vero me tuo arbitratu & non meo gratum esse oporteat.*

Cic. II Divin. 21. *Qvasi non potuerit id evenire casu, & non in omni marmore necesse sit inesse vel Praxitelia capita.*

* 9.

* 9. Qvasi post verba *admonere*, alia.

Sveton. Tib. c. 8. *Admonentibus domesticis, qvasi plura polliceretur, qvam præstare posset, non oportere, ait, qvenqvam a sermone principis tristem discedere.*

10. Qvasi, pro *Fere.*

Interdum usurpatur pro *Fere*. Cic. II. Verr. 8. *Reperi ex his qvasi decem fiscos ad Senatorem illum relictos esse, comitiorum causa*, gegen oder bey zehen Geldsäcke gelassen worden. Id. 2. Acad. 26. *Sol qvantulus vobis videtur? mihi quidem qvasi pedalis*, mir scheinet sie fast einen Schuh breit. * add. Terent. Heaut. I sc. 1. & Cic. Orat. c. 13.

11. *Admonitio.*

Qvasi pro *Fere*, cum contrahitur numerus, spatium, aut aliud ejusmodi, apud Ciceronem rarum admodum est. Ejus loco *Fere*, *Ferme*, *Pæne*, *Prope*, *Propemodum* usurpari solent.

** 12. D. *Qvasi* metaphoris inservit, lenitque translationem. Cic. III. ep. 2. *Facilior erit mihi qvasi decursus mei temporis.* Sic Plinius IIX ep. 16. *Qvasi testamenta servorum* appellat, quæ vera & justa appellare non licuisset. Buchn. ibi: & paulo post: *Servis*, inquit, *Resp. qvædam, & qvasi civitas domus est.* * add. Cic. Læl. 16. & II offic. 9, & V ep. 19.

CA-

CAPUT CLXXXIV.

De adverbio QUATENUS.

1. Qvatenus pro *ad qvem terminum.*

* *Qvatenus* proprie de loco dici videtur; uti Livius usurpavit libro XXVIII c. 39. *Italiæ, nisi qvatenus vallum castrorum cingit, nihil reliqveritis Pœno.* Et mox: *Petentibus Saguntinis, ut qvatenus tuto possent, Italiam spectatum irent; duces dati, literæq; per oppida missæ, ut Hispanos comiter acciperent.*

Qvatenus est *ad qvem terminum.* Cui respondet *Eatenus*. Cicero de Amic. 11. *Qvamobrem id primum videamus, qvatenus amor in amicitia progredi debeat*, wie weit die Liebe in der Freundschafft gehen dürffe. Id. in Orat. 22. *In omnibus rebus videndum est qvatenus, etsi enim suus cuiq; modus est: tamen magis offendit nimium, qvam parum.* Id. de Amic. 17. *Est enim qvatenus amicitiæ dari venia possit*, es hat sein gewisses Ziel und Maß, wie weit man um der Freundschafft willen durch die Finger sehen dürffe.

2. Interdum refertur ad tempus. Wie lang. Cic. 14. Philipp. 5. *Qvibus auspiciis istos fasces Augur acciperem? qvatenus haberem? cui traderem*, wie lange solte ich sie haben? wem solte ich sie übergeben?

3. Qvatenus, pro *qva ex parte.*

Interdum usurpatur pro *Qva ex parte.* Cic. lib.

lib. I. ep. 2. *Postulatum est, ut Bibuli sententia divideretur, qvatenus de religione dicebat, Bibulo assensum est,* so viel das Gewissen über die Sibyllinische Bücher betraff. * add. Id. III off. 3. & III off. 12.

** 4. D. *Qvatenus* pro *Qvoniam* post Ciceronem dici cœptum est. Qvintil. IX 3. *Qvatenus incidimus, paulo plus de scholis agemus.* Plin. III ep. 7. *Qvatenus negatur nobis diu vivere, relinqvamus aliqvid, qvo nos vixisse testemur.* Vall. II Eleg. 42. Linac. lib. I. p. 95.

Caput CLXXXV.

De conjunctione Enclitica QUE.

** I. *Que* notæ significationis particula Græcorum τε exprimit, statimque annectitur illi dictioni, cui alias *Et* præponeretur. Cic. I. de Div. c. 56. *Qui solis & Lunæ, reliquorumq; siderum ortus, obitus, motusq; cognoscerent.* i. e. & reliquorum, & motus.

2. *Que* ad verbum posterius rejectum.

Interdum tamen, ubi præpositio occurrit, secundo loco ponitur. Cic. I. Offic. c. 26. *Eorum administratio latissime pateat, ad plurimosq; pertineat.* Idem II Epist. 6. *Ut collectam gratiam florentissimi hominis effunderem, a meq; ipse deficerem.* Id. I. de finib.

c. I.

c. 1. *In regq.* Cornel. Nep. c. 3. Hannib. *In Italiamq́.*

** 3. Sed Poëtæ non dubitant eam alicubi longius projicere. Tibull. 1. Eleg. 6.

- - - Labentur opes, ut vulnere nostro
Sanguis, ut hic ventis diripiturq́ cinis.

Propert. II. Eleg. 20.

In te ego & æratas rumpam, mea vita, catenas,
Ferratam Danaes transiliamq́ domum.

* 4. *Que-&* pro *&-&* non licet imitari.

Tacitus XII, c. 51, 1. *Nec aliud Rhadamisto subsidium fuit, quam pernicitas equorum, quis seque & conjugem abstulit.* Id. XII c. 60, 5. XIII, 40, 1. Livius V c. 49.

Huc refer *que-&-&*. Tacitus XII c. 37, 4. *Ad ea Cæsar veniam ipsiq́, & conjugi, & fratribus, tribuit.*

Eodem refer *que-atq́.* Tacitus IV, 34, 6. *Uterq́ opibusq́ atq́ honoribus perviguere.* Cui geminum est illud Tac. IV, 3, 5. *Atq́ ille, cui avunculus Augustus, seq́ ac majores & posteros municipali adulterio fœdabat.*

* 5. *Que etiam* pro *atq́ etiam* non imitandum est.

Tacitus XIII, 43, 6. *Filio & nepti pars concedebatur, eximebanturq́ etiam, quæ testamento matris aut avi acceperant*, add. Celsus II c. 3. Tacit, III c. 36, f. 2.

6. *Que* geminatum vel sæpius repetitum.

** Iidem Poëtæ hanc particulam frequenter geminant, imo vel ter aut quater repetunt. Virg. VII. Æn. v. 301. *Vires cœliq; marisque.* Idem I Æn. v. 89. *Una Eurusq; Notusq; ruunt, creberq; procellis Africus.* Idem IV. Georg. v. 36. *Drymoq;, Xanthoq; Ligeaq;, Phyllodoceq;.* * Ovid. XV Metam. v. 670.

In serpente DEus prænuncia sibila misit
Adventuq; suo signumq; arasq; foresq;
Marmoreumq; solum, fastigiaq; aurea movit.
Pectoribusq; tenus media sublimis in ade
Constitit.

* 7. *Que* geminatum ab historicis & oratoribus.

Livius XXIV c. 19. *Captivi quiq; Campanorum quiq; Annibalis militum erant, Romam missi.* Id. XXV c. 22. *Post eam diem quique exissent, quiq; ibi mansissent, hostium futuros numero, literis significabatur.* Id. XXII c. 26. XXVI, 51, & XXIX, 21. & XLII, 14. Vellejus II c. 113. f. 1.

Cic. I Orat. c. 26. *Mihi quiq; optime dicunt, quiq; id facillime atq; ornatissime facere possunt, tamen nisi timide ad dicendum accedunt, pene impudentes videntur.*

Trigeminum est in V fin. 21. *Omnium quæq; sint notitiæ, quæq; significentur rerum vocabulis, quæq; cujusq; vis & natura sit, mox vi-*

videbimus, Sed, ut videre licet, ad particulam *qui* potissimum adhærescit *que* geminatum vel ter repetitum. Vid. tamen Tacitus II Ann. 3,3.

8. *Que* pro *etiam*.

** *Que* pro *Etiam*, vel *Quoq;*. Plin. XXXV, 12. *Ab hoc eodem factum Herculem, qui hodieq; materia nomen in urbe retinet.* Linac. lib. II pag. 136. Plin. IV. Ep. 19. *Nam cum matrem meam parentis loco venerere, meque a pueritia statim formare solebas.* Buchn.

* 9. *Que* pro *sed*.

Que rarissime pro *sed* ponitur. Columell. V c. 8. *Olea neque depressa loca, neq; ardua, magisq; modicos clivos amat; quales in Italia Sabinorum vel tota provincia Bœtica videmus.*

* 10. *Que* pro *tum*.

Sammonic. c. 47. *Membra line, fotuque ferus mulcebitur ignis.*

CAPUT CLXXXVI.

De adverbio QUEMADMODUM.

Quemadmodum, pro *Quomodo*. Wie, was gestalt, oder was massen.

Quemadmodum factum ex tribus verbis, *quem ad modum*, idem est quod, *Quomodo*. Cic. Att. lib. I ep. 5. *Velim cogites, quemadmodum bibliothecam nobis conficere possis.* Id.

Att. lib. 7. epist. 24. *Hæc res quemadmodum ceciderit, velim ad me scribas.* * add. Id. II epist. Att. 22. & IV ep. Att 1.

* 2. *Quemadmodum* in interrogatione.

Cic. II Catil. 10. *Quemadmodum illis carere poterunt?* Livius XXII c. 60. *Quemadmodum hi boni fidelesq; cives esse possunt?* Cic. I. Nat. D. 8. *Quemadmodum obedire & parere voluntati architecti aër, ignis, aqua, terra potuerunt?* add. Id. pro Quint. 27.

* 3. *Quemadmodum* post *ratio.*

Cic. XIII ep. 29. *Adjuves ineasq; rationem, quemadmodum ea mulier Romam perducatur.* Id. III Nat. D. 16. *Nam quos ab hominibus pervenisse dicis ad Deos, tu reddes rationem, quemadmodum idem fieri potuerit, aut cur fieri desierit, & ego discam libenter.*

4. *Quemadmodum-Sic*, vel *ita*, vel *item.*

Interdum assumit *Sic*, vel *Ita*. Cicer. ad Q. Frat. lib. 1. ep. 1. *Ut quemadmodum gubernatores optimi vim tempestatis, sic illi fortunæ impetum superare non possent.* Idem de Am. c. 4. *Si quemadmodum soles de cæteris rebus, cum ex te quæruntur, sic de amicitia disputaris.*

Idem ad Q. Frat. lib. 2. epist. 12. *Tu quemadmodum me censes oportere esse in Rep. &c. ita & esse, & fore auricula infima molliorem scito.*

* Cic.

* Cic. IV Acad. 34. *Non enim quemadmodum si quæsitum ex eo sit, stellarum numerus par an impar sit; item si de officio multisq; aliis de rebus, in quibus versatur exercitatusq; sit, nescire se dicat.*

* 5. *Quemadmodum-sic etiam.*

Nonnunquam accedit *etiam.* Varro VIII L. L. c. 64, extr. *Quemadmodum is, qui cum peccat in his verbis, ubi duobus modis dicuntur, non tollit rationem, cum sequitur falsum: sic etiam in his, quæ non duobus dicuntur, si quis aliter putat dici oportere atq; oportet.* Exempla non sunt rara.

* 6 *Quemadmodum-adæq;* rarissimum est.

Livius IV cap. 43. *Quemadmodum tribunis consulari potestate creandis usi sunt; adæque in quæstoribus liberum sit arbitrium populi.*

** 7. *Quemadmodum-eodem modo.*

** P. Cic. 2. de Finib. 26. *Quemadmodum sint erga seipsos animati, eodem modo sint erga amicos.*

9. *Quemadmodum-sed.* †

Alias *Sed.* Cicer. pro Flacc. 4. *Nunquam laborant, quemadmodum probent, quod dicunt, sed quemadmodum se explicent dicendo.* Idem

† Hoc *sed* non tam respicit *quemadmodum*, quam particulam negativam, quæ præcedit.

3. Verr. 5. *Quærat non solum quemadmodum nostro crimini, sed etiam quo pacto suæ confessioni medeatur.*

Cap. CLXXXVII.

De pronomine QUI vel QUIS.

(* QUICUNQUE & QUISQUIS & QUOD.)

* 1. *Qui* cum *pauci, multi.*

Qui cum *pauci, multi*, & similibus nominibus, conjungendum, eundem casum, quem *pauci, multi* habent, retinet; id quod Germanica lingua non patitur. Cic. de Senect. 14. *Tempestivis conviviis delector cum æqualibus, qui pauci admodum restant*, davon wenige mehr übrig sind. Id. I ep. 1. *Regis causa si qui sunt, qui velint, qui pauci sunt, omnes rem ad Pompejum deferri volunt.*

Cic. pro Milon. 4. *Si tempus est ullum jure hominis necandi, quæ multa sunt; certe illud est justum, cum vi vis illata defenditur.* Id. II Catil. 10. Id. I fin. 17. *Aliqui e nostris aliter existimant, quos quidem video esse multos, sed imperitos.* Id. I. offic. 20.

Huc refer illa. Cic. pro Balb. 27. *Si qui sunt, quibus infinitum sit odium, quos video esse nonnullos, cum ducibus ipsis confligant.*

Li-

Livius I c. 55. *Exaugurare fana Tarquinius, quæ aliquot ibi a Tatio rege vota, consecrata inaugurataque postea fuerant.* Cic. XI ep. Att. 4. *Meas literas quod requiris, impedior inopia rerum, quas nullas habeo literis dignas.* Idem II Orat. 4. extr. *Omnium ineptiarum, quæ sunt innumerabiles, haud scio an ulla sit major illorum, qui &c.* Derer unzehlig sind.

* 2. *Est, qui* sæpe abundare videtur Germanis.

Cic. XVI ep. 4. *Sic habeto, neminem esse, qui me amet, quin idem te amet,* daß mich niemand liebe, der dich nicht auch lieben solte. Id. I ep. 1. s. 2. *Regis causa sicuti sunt, qui velint, qui pauci sunt; omnes rem ad Pompejum deferri volunt.* Diejenigen / so dem König wohl wollen / deren doch wenige sind / wollen die Sache dem Pompejo übergeben wissen. Adde Cicer. pro Sext. Rosc. Amer. c. 23. & 29. *Quid est ergo, quo tandem accusator, inopia argumentorum, confugerit.*

* 3. *Quæ tua est humanitas,* &c.

Notandæ sunt formulæ, *quæ tua est humanitas*, & similes. Cic. VII ep. Att. 7. *Certe ille gratias agere debuit, &, si esset factum, quæ tua est humanitas, adscripsisses.*

Cic. VII epist. 2. *Si mihi permisisses rem,*

qui meus amor in te est, confecissem cum cohæredibus.

Cic. XIII ep. 79. *Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio & munio: cognitum per te ipsum, quæ tua natura est, dignum tua amicitia judicabis.*

Non dubito, quin sine mea commendatione, quod tuum est judicium de hominibus, ipsius Lamiæ causa studiose omnia facturus sis. Cic. XII ep. 28.

Cic. pro Dom. 32. *Pater tuus si viveret, qua severitate fuit, tu profecto non viveres.*

* 4. *Quem dixi; quam dixi; quod dixi.*

Cicero non temere ponit *supra dictus*; præoptat dicere *quem dixi, quam dixi, quod dixi.* Cic. VI epist. 11. *Illud alterum, quod dixi, literarum genus quotidie mihi fiet proclivius.* Id. VII ep. 3. *Ex omnibus iis, quæ dixi, incommodis nihil tolerabilius exilio.* Exempla reperies infinita.

5. *Qui* pro *quis.*

Qui sine interrogatione ac dubitatione adhiberi plerumque solet. Cic. I offic. 12. *Cato negat jus esse, qui miles non sit, pugnare cum hoste.* Id. I Philipp. 5. *Misi pro amicitia, qui hoc diceret.* Exempla sunt passim obvia.

Interdum tamen *Qui* pro *quis* usurpatur. Cic. pro Dom. *Qui tantus fuit labor? quæ si-*

Cas.

ſimultas? Idem 2. Phil. 36. *Qui tu vir, & quantus fuiſſes?* Idem in Piſ. *Vereor ne qui ſit.* Id. pro Muren. 15. *Si diligenter, qui vir ille fuerit, conſiderabis.* * *Qui* pro *quis* uſurpatur vel in interrogationibus, vel poſt particulam *ne, ſi* & ſimiles, ut ex allatis exemplis apparet.

6. Qui pro *ut.*

Interdum *Qui, quæ, quod* uſurpatur pro *ut.* Cicero pro Dom. 34. *Nec ſum tam inſolens, qui Jovem eſſe me dicam*, bin nicht ſo ſtoltz und übermüthig / daß ich mich vor den Jovem ausgebe. Id. lib. 10 ep. 6. *Talem autem te eſſe oportet, qui primum te disjungas a ſocietate impiorum civium.* * add. Livius XXVI c. 12. Cic. I off. 8. Id. pro leg. Manil. 19.

7. Qui pro *eo quod.*

** *Qui* pro *Eo Quod.* Cic. XVI. ep. 1. *Peccaſſe mihi videor, qui a te diſceſſerim.* Goclen. p. 192. Obſ. Schor. pag. 57. rat. diſc. Cornel. Nep. *Atticus, qui civitatem conſervatam cuperet, pecuniam numeravit de ſuo.* Lin. lib. III. p. 168. qui addit, Fabium, & alios ejus ætatis in hac loquenti figura particulam *ut* pro *utpote* relativo præponere. ut. 1. Inſt. 3. *Omnia nova offendit, ut qui ſolus didicerit, quod inter multos faciendum eſt.*

8. α Qui pro *Qualis.*

Alias pro *Qualis*. Cic. VI Attic. ep. 3. *Sed illum eum futurum esse puto, qui esse debet*. Lege Pronomen *Is*.

* β *Qui* pro *qualis* sæpe subjectum sibi habet *is*. Planc. X epist. Cic. 11. *Me, si quem esse voluisti, eum exitu rebusque cognoscis, defende ac suscipe.*

* 9. Qui cum nomine, quod respicit.

Qui sæpe repetit nomen, quod respicit. Cic. pro leg. Manil. 12. *Ita tantum bellum, tam diuturnum, tam longe lateque dispersum, quo bello omnes gentes premebantur, Pompejus extrema hieme apparavit, media æstate confecit*. Id. I Catil. 3. *Meministine, me ante diem XII Cal. Nov. dicere in Senatu, certo die fore in armis, qui dies futurus esset in ante diem VIII Cal. Novembr.* Id. pro Mil. 20. *Ante fundum Clodii, quo in fundo præter insanas illas substructiones facile hominum mille versabatur*. Id. pro Cluent. 57. *Cluentius Eques Romanus causam dicit ea lege, qua lege Senatores soli tenentur*. Id. pro Rosc. Am. 26. *Tanti maleficii crimen, cui maleficio tam insigne supplicium est constitutum, probare te censes posse talibus viris?*

* 10. Qui cum nomine quodam, quod declaret illud nomen, ad quod refertur *qui*.

Cic. II ep. 10. *Cum venissem ad Amanum, qui mons mihi cum Bibulo communis est, Cassius no-*

noster feliciter ab Antiochia hostes rejecerat. Id. III epist. 8. *Cum Synodis, cum Philomelii, cum Iconii essem, quibus in oppidis omnibus commoratus sum, omnes jam istius generis legationes erant constitutæ.* Id. III ep. 10. *Pontinius, qui a te tractatus est præstanti ac singulari fide, cujus tui beneficii sum ego testis, præstat tibi memoriam benevolentiamque, quam debet.* Id. I div. 23. *Magi Cyro dixerunt, quod genus sapientum & doctorum habebatur in Persis, ex triplici appetitione solis XXX anno Cyrum regnaturum esse portendi.* Nep. Attic. c. 1. & 2.

11. *Qui, hic* vel *is.*

Qui, quæ, quod, eleganter præponitur: subjicitur autem *Hic* vel *Is.* Cicero lib. 2. epistol. 1. *Sic ad nos confirmatus revertere; ut quam expectationem tui concitasti, hanc sustinere ac tueri possis.* * add. Id. pro Rosc. Am. 13. & Læl. 22. & II. Catil. 13.

Idem lib. 6. epist. 8. *Quæ ad te pertinere arbitrabor, ea mea sponte faciam.* Idem lib. 6. ep. 23. *Quæ didicisti, iis hoc tempore utare.* Idem lib. 2. epist. 4. *Quarum laudum gloriam adamaris, quibus artibus eæ laudes comparantur, in iis esse laborandum, statues.* * add. Id. II offic. 5.

* 12. *Qui - ille, Qui - iste* rarissima sunt.

Cic. IX ep. Att. 19. *Mandata Cæsaris ad Consules, & ad Pompejum, quæ rogas, nulla habeo: quæ descripta attulit, illa e via misi ad te.* Ovid. IV fast.

Cic. II fin. 32. *Qui in summo malo est, iste, cum in eo est, non est beatus.*

* 13. *Si qui-is*, pro *si quis - is*

Cic. pro Rosc. Am. 38. *In privatis rebus si qui rem mandatam malitiosus gessisset sui quæstus causa, eum majores summum admisisse dedecus existimabant.*

* 14. *Nihil, quod - id.*

Cic. II Nat. D. c. 8. *Nihil, quod animi quodque rationis est expers, id generare ex se potest animantem compotemque rationis.* Id. paulo post: *Omne quod vivit, sive animal sive terra editum, id vivit propter inclusum in eo calorem.* Id. II Nat. D. c. 10. *Omnia, quæ terra concipiat, semina, quæ ipsa ex se generata stirpibus infixa contineat, ea temperatione caloris & oriuntur & augescunt.*

* 15. *Qui - is totus.*

Cic. I fin. 10. *In quo maxime consuevit jactare vestra se oratio, id totum evertitur eo delectu rerum, quem modo dixi, constituto.*

16. *Qui, idem.*

Interdum subjicitur *Idem*, aut nonnullis vocibus interjectis aut etiam proxime. Plaut. Asinar. II sc. 2. *Fortiter malum qui patitur, idem post patitur bonum.* Livius lib. II cap. 15. *Ut qui libertati finis erit in urbe, idem sit urbi.* Idem V Verr. 87. *Qui mille modium suæ partis in cellam gratis dedisset, idem nunc*, &c.

Idem 3. Phil. 10. *Quod idem fecit L. Philippus vir, avo, patre majoribusque suis dignissimus.*

* 17. *Qui hic idem.*

Cic. pro Rosc. Com. 16. *Quæ pœna ab diis immortalibus perjuro, hæc eadem mendaci constituta est.* add. Id. in Brut. c. 50.

* 18. *Qui-si idem-hic.*

Cic. II Philipp. 32. *Habebat hoc omnino Cæsar, quem plane perditum ære alieno egentemque, si eundem nequam hominem audacemque cognoverat, hunc in familiaritatem libentissime recipiebat.*

* 19. *Miles qui-idem.*

Cic. pro Cluent. 46. *Miles, qui locum non tenuit, qui hostium impetum vimque pertimuit, potest idem postea miles esse melior.* Id. pro Cluent 49. *Ipse populus Romanus, qui Quintii fictis querimoniis antea concitatus rem illam & rogationem flagitarat, idem Junii pueri parvuli lacrymis commotus totam illam legem repudiavit.* Id. I Agr. 9. *Perficiam, ut hujus ordinis autoritas, quæ apud majores nostros fuit, eadem nunc longo intervallo reipublicæ restituta esse videatur.* vide supra *Idem.*

* 20. *Qui* postponitur.

Qui ponitur interdum post unum aut alterum vocabulum. Cic. IV Verr. 15. *Jus est certum Siculis, inter se quo jure certarent.* Id. V in Verr. 81. *Cum civitatibus frumentum, in cellam quod sumi oporteret, æstimavit.*

* *Qui* postponitur præsertim præpositionibus.

Cic. pro Mur. 4. *Ille, quem contra veneras, causa cadebat.* Id. VI Verr. 48. *Enna est loco præcelso, quo in summo est æquata agri planicies.* Id. in Vatin. 7. *Leges, quas contra nemo unquam est facere conatus.* Id. pro Cœl. 22. *Illius periculum, quem propter hæc ipsa studia diligebat, negligere potuisset?*

21. *Quicum* & *Quocum.*

Etsi *quicum* usitatius est; tamen *quocum* inusita-

ſitatum non eſt. Utrumque autem uſurpatur pro *cum quo*, quoad uſitatum non eſt. † Cic. I offic. 12. *Quid ad hanc manſuetudinem addi poteſt, eum, quicum bellum geras tam molli nomine appellare?* Id. IV ep. 1. *Nemo eſt omnium, quicum potius mihi, quam tecum communicandum putem.* * add. IX epiſt. 13. & III offic. 10.

Cic. IV ep. Att. 9. *Sic literis ſuſtentor & recreor, maloque in illa tua ſedecula, quam habes ſub imagine Ariſtotelis, ſedere, quam in iſtorum ſella curuli; tecumque apud te ambulare, quam cum eo, quocum video eſſe ambulandum.* * add. Id. I epiſt. Att. 15. & VII epiſt. 33. & XIII epiſt. 13.

(* Etiam in plurali *Quibuscum.* Cic. III orat. 3. *Sulpitius, quibuscum privatus conjunctisſime vixerat, hos in tribunatu ſpoliare inſtituit omni dignitae.* Id. IV Acad. 6. *Homines dignos, quibuscum diſſeratur, putant.*)

** Duo hic ſunt obſervanda, primum anaſtrophe; poſtponitur enim præpoſitio caſui ſuo. Deinde *qui* eſſe ablativum antiquum pro *quo*, unde & *abs quivis* homine Terentius dixit Adelph. II, 3. pro *abs quovis.* Weitz. ad Terent. p. 234. & Plaut. Perſ. *A quiquam homine*, pro *a quoquam.* Colv. ad Apul. p. 236. Quin & fœminino genere *quicum* pro

† Sed Nepos Attic. 5. *Eas nuptias M. Cicero conciliarat cum quo a condiſcipulatu vivebat conjunctiſſime.* Livius I. c. 58. *Collatinus cum Bruto venit, cum quo forte Romam rediens ab nuncio uxoris erat conventus.* Id. VII, 33. *Primus omnium conſul invadit hoſtem; & cum quo forte contulit gradum, obtruncat.* Idem Livius dicit etiam *cum quibus*, libr. IV. c. 5. *Nemo dimicaturus eſt pro ſuperbis dominis, cum quibus nec in republica honorum, nec in privata connubii ſocietas eſt.* add. Id. IV c. 24. 27. & VIII c. 2. extr. & XXXVIII c. 25. & XLIII c. 3. & XLV. c. 39.

pro *cum qua* dixisse Virgilius deprehenditur XI Æneid. vers. 822. † Nam *quis* vetusto seculo erat generis communis. Goclen. IV probl. gram. 17. Pontan. ad Virg. Ostendit Dousa I Plaut. expl. 25. *Qui* etiam plurali numero pro *quibus* inveniri. Plaut. Capt. *Patriciis pueris coturnices dantur quicum lusitent.*

II. *Quicunque* pro *quisquis*.

I. Quicunque idem est, quod *quisquis*, sed ejus usus latius patet. Cic. I epist. Quint. fr. 2. *Quoscunque de te queri audivi, quacunque ratione potui, placavi.* Id. I. Orat. 12. *Quicquid erit quacunque de re quocunque de genere.* * add. Id. III off. 6. & I epist. 19.

*2. *Quicunque* - *hic*, vel *idem*, vel *is*.

Cic. XIV ep. Att. 13. *Quemcunque hæc pars perditorum lætatum morte Cæsaris putabit, hunc in hostium numero habebit.* Add. Id. IV Tusc. 17, & Cæsar I B. C. 75, 1.

Cic. II orat. 61. *Hoc mementote, quoscunque locos attingam, unde ridicula ducantur ex iisdem locis fere etiam graves sententias posse duci.* Id. III Leg. 14. *Nam licet videre, si velis replicare memoriam temporum, quæcunque mutatio morum in principibus extiterit, eandem in populo secutam.* add. Id. XIII epist. 19.

Cic. III offic. 4. *Nobis nostra Academia magnam licentiam dat, ut, quodcunque maxime probabile occurrat, id nostro jure liceat defendere.* Id. XIII. epist. 6. *Pluribus verbis tecum egi, ut quoscunque tibi ejus necessa-*

† Etiam Terent. Hecyr. IV sc. 1. *Nam si is posset ab ea sese derepente avellere, qui cum tot consuevisset annos, non eum hominem ducerem, nec virum satis firmum gnatæ.* In neutro est apud Cicer. IX ep. 13.

necessarios commendarem, haberes eos in numero meorum necessariorum. add. Id. VIII epist. Attic. 13. & X epist. fam. 31. & Nepos Pelopid. 2.

* 3. *Quicunque-ille*, rarissimum est.

Plinius XI c. 4. *Quæcunque est ratio vitalis, illa non certis inest membris, sed toto in corpore.*

* 4. *Quicunque-tamen, certe tamen.* †

Cic. II Orat. 62. *Quod quibuscunque verbis dixeris, facetum tamen est, re continetur: quod mutatis verbis salem amittit, in verbis habet leporem omnem.* Id. V Tusc. 29. *Quæcunque dissentientium philosophorum sententia de finibus sit, tamen virtus satis habet ad vitam beatam præsidii.*

Cic. III Orat. 9. *Nos quicunque in dicendo sumus: certe tamen ab hujus multum genere distamus.*

5. *Quicunque* pro *qualiscunque*.

Quicunque sæpe imminuit, & usurpatur pro *qualiscunque*. Cic. in Orat. 3. *Ego & me sæpe nova videri dicere intelligo, cum per vetera dicam: & fateor, me oratorem, si modo sim, aut etiam quicunque sim, non ex rhetorum officinis, sed ex Academiæ spatiis extitisse.* Id. ib. c. 30. *Aures civitatis nos primi, quicunque eramus, & quantulumcunque dicebamus, ad hujus generis dicendi, audiendi incredibilia studia convertimus.* Id. post red. in Senat. 6. *Is est Epicureus non penitus illi disciplinæ, quæcunque est, deditus*, sie sey nun beschaffen, wie sie wolle. Id. pro Mil. 35. *Milo vera studia & sermones, quemcunque casum fortuna dederit, secum ablaturum esse dicit.*

† Cum *tamen* sequitur, *quicunque* fere est *qualiscunque*.

dicit. Id. pro Sest. c. ult. *Ego vos in omni fortuna, quæcunque erit oblata, complectar.* † es gehe, wie es wolle / es mag mir vor Glück und Unglück zustossen, was vor welches es seyn mag.

6. *Quicunque* pro *Quantuscunque.*

Alias auget, ut sit *quantuscunque.* Cicer. pro Cœl. 2. *Quæcunque in equite Romano dignitas esse possit, quæ certe potest esse maxima, ea semper in Cœlio habita est summa.* Id. VIII ep. Att. 17. *Vos hortor, ut quodcunque militum contrahere poteritis, contrahatis.* * Livius V c. 42. *Principibus Gallorum placuerat, non omnia concremari tecta, ut quodcunque superesset urbis, id pignus ad flectendos hostium animos haberent.* add. Idem X, 14.

* III. *Quicquid* sine *id.*

Cic. II epist. 10. *Quicquid erit, tibi erit.* add. Id. in Læl. c. 11. & XIII epist. 17. & VII epist. Att. 17. extr. & IX epist. fam. 17.

2. *Quicquid* cum *id, idem, id totum, id omne.*

Quicquid adsciscit *id, idem, id totum, id omne.* Cic. de Amic. 8. *In amicitia quicquid est, id & verum & voluntarium est.* * add. Id. VII epist. 1. & X epist. 1, 5, 16.

Plaut. Menæch. III sc. 2. *Mulier quicquid dixerat, idem ego dicebam.*

Cic.

† Ultima duo exempla confluxerant antea in unum, hunc in modum: *Quemcunque casum fortuna dederit, & quæcunque fortuna erit oblata.* Quod eodem modo legitur in Nizolio sub *quicunque.* Vide infra in *talis* annotationem nostram.

Cic. X epist. 5. *His difficillimis reipublicæ temporibus, quicquid subveneris, id erit totum & proprium tuum.*

Terent. Phorm. II sc. 1, *Quicquid præter spem eveniet, omne id deputabo esse in lucro.* add. Id. pro leg. Manil. 24. ubi duo exempla, & Livius VII. cap. 30.

* 3. *Quicquid-hoc omne*, vel *illud totum.*

Cic. X epist. 23. *Quicquid aliquando futurum fuit in castris perditorum contra patriam, hoc omne jam convenit.* Cæsar B.C. II c. 39, 5. *Multa spolia præferebantur: ut quicquid intercederet temporis, hoc omne victoriam morari videretur.*

Cic. in Brut. cap. 77. *Lentulus quicquid habuit, quantumcunque fuit, illud totum habuit ex disciplina.*

* 4. *Quicquid-tamen.*

Cic. VI ep. Att. 2. *Quicquid acturus de tali re fuit, scribendum tamen ad libertum non fuit.* Id. II Divin. 8. *Quoquo modo nos gesserimus, fiet tamen illud, quod futurum est.*

* 5. *Quicquid-certe.*

Cic. pro Rabir. Post. 8. *Gabinius illud quoquo consilio fecit, fecit certe suo.*

* 6. *Quicquid* pro *quantumcunque.*

Hæc significatio apparet jam ex quibusdam exemplis superioribus. Livius VII c. 32. *Quicquid ab urbe longius proferrent arma, magis magisque in imbelles gentes eos prodire*, pro *in quantumcunque*

cunque spatium. Id. VIII c. 39. *Quicquid progrediebantur, magis magisque turbatos hostes cernebant.* Id. XXXI c. 1.

* 7. *Quicquid* de personis.

Cic. IV Verr. 54. *Accusatorum ac quadruplatorum quicquid erat, habebat Verres in potestate.* Livius III c. 17. *Quicquid Patrum plebisque est.* Id. III c. 54. *Legatos quicquid in urbe hominum supererat, prosequitur.* add. Id. XLV c. 24.

IV. *Quis* pro *Aliquis*.

Quoties antecedit *si, nisi, ne*, pro *aliquis* eleganter dici solet. Cic. II Philipp. 14. *Si te in judicium quis inducat, vide quæso ne hæreas.*

Id. I ep. Att. 13. *Reipublicæ status ille, quem tu meo consilio confirmatum putabas, nisi quis nos Deus respexerit, elapsus est de manibus.* Id. in Brut. 13. *Quis Argivum oratorem, aut Corinthium aut Thebanum scit fuisse temporibus illis? nisi quid de Epaminonda suspicari libet.*

Id. II de Leg. 9. *Ne quis agrum consecrato.* Id. I. offic. 20. *His idem propositum fuit, quod regibus, ut ne qua re egerent, ne cui parerent.*

* Sæpe etiam si *Ne, Nisi, Si* non præcesserit, tamen *quis* pro *aliquis* ponitur. Cic. III offic. 19. *Non igitur faciat (dixerit quis) vir bonus, quod utile sit?* Id. III offic. 20. *Utrum se ex homine convertat quis in beluam?* Id. Senect. 12. *Sive natura sive quis Deus.* Id. VI epist. Att. 1. *His de causis credo Scaptium iniquius de me quid ad Brutum scripsisse.* Cæsar B. C. III, 32. 3. Id. I. Orat. 43.

* Interdum bis eodem in commate *quis* ponitur pro *aliquis*. Livius XXXIX c. 17. *Senatores indici præmium proposuerunt, si quis quem ad se deduxisset, nomenve absentis detulisset.*

* 2. *Si quis-hic. Si quis-is.*

Cic. II offic. 13. *Si quis ab ineunte ætate habet causam celebritatis & nominis, in hunc oculi omnium conjiciuntur.* Id. pro Cœl. 17, & III Philipp. 8.

Ita etiam *sin quis-hic*. Cic. III epist. 8. *Sin quem mea instituta in provincia non delectant, hunc ego amicum habere non curo.*

Cic. III epist. 8. *Si quis est, qui neminem bona fide in gratiam putet redire posse, non nostram is perfidiam coarguit, sed indicat suam.* Id. I offic. 41. *Si quid reprehensum sit a pluribus, id corrigatur.* Id. V epist. 8. I ep. 5. I epist. Quint. fr. 1.

* 3. *Si quid-idem. Si quid-id omne* vel *id totum.*

Cic. I offic. 41. *Non quisquam hoc errore duci oportet, ut si quid Socrates aut Aristippus contra morem fecerint locutive sint, idem sibi arbitretur licere.*

Cic. V epist. 5. *Abs te hoc peto, ut si quid resider in te amoris erga me, id omne in Pomponii negotio ostendas.* Livius XXXI c. 44.

Cic. I Verr. 5. *Si qua reliqua spes est, quæ sociorum animos consolari possit, ea tota in hac lege posita est.*

4. *Quid* otiosum.

** Quid παρέλκει interdum post *ne, num, si* & *nisi*, ut τὶ apud Græcos εἴτι, μήτι, οὔτι. Ennius apud Gellium II, 29. *Ne quid expectes amicos, quod tute agere possies.* Cic. I offic. cap.

cap. 3. *Num quid officium aliud alio majus?* Id. IV epist. 1. *Trebatio mandavi, ut si quid tu eum velles ad me mittere, ne recusaret*, so du ihn zu mir schicken woltest. Id. II epist. 15. *Ego nisi quid me litesiæ morabuntur, celeriter, ut spero, vos videbo.*

* 5. *Si quis alius-tum maxime.*

Livius X cap. 3. *Is terror a Fabio abhorret, quod si qua alia arte nomen suum æquavit, tum maxime bellicis laudibus.*

* 6. *Nescio quis* pro *aliquis.*

Cic. I orat. 46. *Non causidicum nescio quem, neque proclamatorem aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus.* Id. II Catil. 5. *Breve nescio quod tempus.* Id. VI epist. 19. VII epist. 5. XV ep. 4.

V. *QUIS* interrogativum.

1. *Quis* servit interrogationi vel dubitationi. Cic. de Amic. c. 12. *Quis clarior in Græcia Themistocle? quis potentior?*

Interdum assumit *qui.* Cic. VII Verr. c. 45. *Jam hoc quis tum fuit Syracusis, qui non audierit?*

Quis est, qui - pro *Quis.*

Cic. III offic. 28. *Quis est, qui utilia fugiat?* pro *quis utilia fugit?* Id. pro Rosc. Am. 47. *Quis erat, qui non videret humilitatem cum dignitate de amplitudine contendere?* pro *quis non videbat?* Id. pro leg. Man. 10. *Quæ res est, quæ cujusquam animum in hac causa dubium facere possit?* Cic. pro Flacc. 25. & 28. & VIII ep. Att. 22.

Huc ſpectant illa. Cic. pro Roſc. *Conſidera, quis quem fraudaſſe dicatur*, Siehe zu, wer den andern ſoll betrogen haben. * Sic. Quintil. I c. 6. *Notatum eſt in ſermone, quid quomodo caderet.*

2. *Quî* pro *quomodo.* †

Quî pro *quomodo* uſitatum eſt ferme in interrogatione. Cic. II fin. 4. *Quî ſit, ut ego neſciam: ſciant omnes, quicunque Epicurei eſſe voluerunt.* wie kömmts, wie iſts möglich/ daß ichs nicht weiß, da es alle wiſſen. Id. I Nat. D. *Sed nos quî Deum niſi ſempiternum intelligere poſſumus.* Id. VII Philipp. 2. *Qui enim convenit, ut qui in rebus improbis populares fuerint, iidem* &c. wie ſchickt ſich das. Id. II fin. 10. *Quî igitur convenit ab alia voluptate dicere naturam proficiſci, in alia ſummum bonum ponere*, wie ſtehet das beyſammen/ daß man vorgiebt, die Natur.

Cic. pro Mil. 17. *Quæro, quî Milo ſcire potuerit.*

* 3. *Quis* repetitur.

Quid repetitur in animi motu vehementiore ſignificando. Cic. V epiſt. Att. 20. *Qui, malum, iſtî Pindeniſſæ? qui ſunt, inquies?* Id. XIV. epiſt. 4. *Quid Cicero meus, quid aget?* Id. pro Font. 2. *Quid coloni Narbonenſes? quid volunt? quid exiſtimant?* Id. pro Seſt. 53. *Quod populares illi duo, quid egerunt?* Terent. Phorm. V ſc. 3. *Quid illa filia amici noſtri, quid futurum eſt?*

* Huc

† *Qui* eſt vetus ablativus, ut *forti* a *fortis*, ponitur igitur pro *qua re*, id eſt, qua ratione.

* Huc refer illa. Livius III c. 68. *Quid tandem privatæ res vestræ quo statu sunt?* Cic. in Pis. 36? *Quid illam armorum officinam ecquid recordaris?*

* 4. *Quis-nisi. Quis-præter* vel *præterquam.*

Cic. III offic. 19. *Hoc quam vim habet, nisi illam, nihil expedire, quod non deceat?* Id. pro Mil. 34. *Quid restat, nisi ut orem obtesterque vos, judices?* Id. pro Cluent. 71, & epist. Brut. 15.

(* Huc refer *quis alius - nisi.* Cic. pro Rosc. Am. 19. *Quid est aliud judicio ac legibus abuti ad quæstum atque ad libidinem, nisi hoc modo accusare.* Id. II Orat. 89. *Quæ est enim alia causa, nisi quod nobis morem gerere voluisti.*)

Cic. II epist. 16. *Quid fuit in illis literis, præter querelam temporum?* Id. VII epist. 13. *Quis te feret præter me, qui omnia ferre possum?* Id. II epist. 13. *Quis hoc putaret præter me?* Id. II Philipp. 5. II Philipp. 7.

Cic. II Divin. c. 32. extr. *A Moneta, præterquam de sue plena quid unquam moniti sumus?*

* 5. *Quis-quin. Quis-qui non.*

Cic. III Verr. 59. *Quis unquam templum illud aspexit, quin avaritiæ tuæ testis esset?* Id. pro Flacc. 27. *Quis ignorat, quin tria Græcorum genera sint vere.* Varro II r. r. cap. 4. *Quis fundum colit nostrum, quin sues habeat?* Cic. VIII ep. Att. 22.

Cic. pro leg. Man. 11. *Quis navigavit, qui non se aut mortis aut servitutis periculo committeret?* Id. II Catil. 4. *Quid mali aut sceleris fingi potest, quod non ille conceperit?* add. Id. III Verr. 7. & IV Verr. 10. & 21.

* 6. *Quis-tamen.*

Cicero I Orat. 59. *Quis neget opus esse oratori in hoc oratorio motu statuque Roscii gestum ac venustatem? tamen nemo suaserit studiosis dicendi adolescentibus in gestu discendo histrionum more elaborare.* Quid est *oratori tam necessarium; quam vox? tamen, me autore, nemo dicendi studiosus Græcorum more voci serviet.* Id. Orat. 16. *Quid potest esse tam diversum? tamen est in utroque aliquid excellens.*

* 7. *Quis* indignantis.

Cic. I Orat. 23. princ. *Quem tu mihi Staseam, quem peripateticum narras? gerendus est tibi mos adolescentibus, Crasse.* Id. IX ep. Att. 15. *Viris bonis me non nimis excuso. Quas eos enim cænas facere & obire scripsit ad me Sestius? quam lautas? quam tempestivas?*

* 8. *Quis* admirantis.

Cic. I epist. Att. 13. *Quas ego pugnas, & quantas strages edidi?*

* 9. *Quis* pro *Quisque* non imitandum.

Tacitus II Ann. 26, 1. *Addidit munificentiam Cæsar, quantum quis damni professus erat, exolvendo.* Id. II Ann. 54, 4. Id. III histor. 58, 3. *Amicorum ejus quanto quis clarior, minus fidus.*

* 10. *Quis* cum adjectivo quodam.

Cic. I Orat. 52. extr. *Quis hoc Philosophus tam mollis, tam languidus, tam enervatus, probare posset.* Id. pro Rosc. Am. 2. *Forsitan quæretis, qui iste terror sit, & quæ tanta formido?* Id. pro Rosc. Am. 34. Id. c. 46. *Quos sumtus quotidianos, quas effusiones fieri putatis?* add. I Nat. Deor. cap. 31.

* Huc

* Huc refer illud Cic. pro Mil. 37. *Quodnam concepi tantum scelus? aut, quod in me tantum facinus admisi, judices.*

* 11. *Quid* pro *Quis* de personis.

Cic. pro Milon. 2. *Quid nobis duobus laboriosius, judices? quid magis solicitum, magis exercitum dici aut fingi potest?* Id. III epist. Attic. 15. *Quid enim sum? sed non faciam, ut tuum animum angam querelis.* Id. IV Verr. 43.

* 12. *Quid hominis, quid mulieris.*

Quid hominis, pro *Quis homo: Quid mulieris*, pro *Quæ mulier*, eleganter dicimus. Terent. Heaut. IV sc. 8. *Quæso, quid tu hominis es?* Lieber, was bist du vor ein Mensch? Idem Eun. III, 4. *Quid hoc hominis? qui hic ornatus est?* Plaut. Amph. II sc. 2. *Quid sit hoc hominis?* Cicero IV Verr. 54. *Exponam vobis breviter, quid hominis sit.* Ich will euch kürtzlich sagen, was er für ein Mensch sey. Terent. Heaut. *Sed quid mulieris uxorem habes?*

* Dicimus etiam *quid hominum.* Terent. Andr. IV sc. 5. *Quid turbæ est apud forum? quid illic hominum litigant.*

Ejusdem generis sunt illa: *Quid animi?* pro *Quis animus? Quid rei?* pro *Quæ res?* & alia ejusmodi. Plaut. Mercat. act. II sc. 3. *Qui scio, quid sit ei animi.* Terent. Eun. IV sc. 7. *Quid cum illa tibi rei est?* was hast du mit ihr zu thun. Cæs. I de Bell. G. 21. *Quid sui consilii sit, ostendit*, er sagt ihnen was er im Sinn habe. Terent. Andr. *Quid istuc gaudii est?*

* 13. *Quid* pro *quantum.*

Cic. pro Rosc. Am. 46. *Quid præterea cælati argenti ? quid stragulæ vestis ? quid pictarum tabularum ? quid signorum ? quid marmoris apud illum putatis esse ? tantum scilicet, quantum e multis splendidisque familiis coacervari una in domo potuit.* Id. I epist. Att. 4. & 6. III Verr. 1, & V Verr. 85.

* Etiam *qui*, sed rarissime tamen, pro *quantus* ponitur. Sueton. Cæsar. c. 44. *Cæsar destinabat, bibliothecas Græcas & Latinas, quas maximas posset, publicare, data Varroni cura comparandarum ac dirigendarum.*

* 14. *Quid ita?* wie so?

Quid ita pro *quomodo.* Terent. Eunuch. V sc. 5 *Quid ita ? aut quid factum est ? cedo.* wie ? ich ? Et mox vers. 17. *Qua audacia tantum facinus audet ? Py. Quid ita tantum ?* wie so ? wie soll es eine so grosse Sache seyn.

15. *Quid* pro *Cur ? Quid ita ?* pro *Cur ita ?*

Quid sæpe ponitur pro *Cur.* Terent. Heaut. III sc. 2. Scisne factum ut ego dico ? *Quid ego nesciam ?* warum solte ich nicht wissen, daß es geschehen sey. Virg. 2. Georg. *Quid tantum Oceano properent si tingere soles ?* Id. pro Mil. 16. *Sed quid ego argumentor ? quid plura disputo ?* Cic. I ep. 4. f. 5.

Cicero pro Rosc. Am. 12. *Accusatis Sex. Roscium ? Quid ita ? quia de manibus vestris effugit.* warum ? aus was Ursache ? Idem I de Nat. Deor. 35. *Quam molestum est uno digito plus*

plus habere? quid ita? quia, &c. wie so, warum das?

* 16. *Quid ita* indignantis, & objurgantis.

Quid ita fere indignationi servit. Livius XXXII c. 21. *Quid ita passus est Eretriam Carystumque capi? quid ita tot Thessaliæ urbes? quid ita Locridem Phocidemque? quid ita nunc Elatiam oppugnari patitur? cur excessit faucibus Epiri?* Id. XLI cap. 7. *Quærebant: quid ita non potius Manlius Romam venisset, ut rationem redderet Populo Romano? cur ex Gallia in Istriam transisset?* Id. XLII. cap. 40. *In literis tuis quæris, quid ita legati cum militibus venerimus, & præsidia in singulas urbes dimittamus?* add. Tacitus III hist. 7, 2. Cic. pro Rosc. Com. 1, 4, 18.

* 17. *Quid* pro *cur-si quidem.*

Cic. in Brut. c. 97. *Quid te exercuit Pammenes, vir longe eloquentissimus Græciæ? quid illa vetus Academia, atque ejus hæres Aristus, si quidem similes majoris partis oratorum futuri sumus?* Worzu, warum hat dich dann Pammenes unterwiesen, wann wir nur gemeine Redner werden wollen?

18. *Quid est, quod?* vel *Cur?* vel *Quamobrem?* vel *Quare.*

Jungitur interdum cum *Quod*, vel *Cur*, vel *Quamobrem*. Terent. Ad. III sc. 2. *Quid est, quod trepides?* Warum fürchtest du dich dann? Idem Eunuch. III sc. 5. *Quid est quod lætus sis?* Cic. IV Verr. 20. *Quid est, quod tu alios accuses? quid est, quamobrem putes te tuam culpam deri-*

derivare in aliquem posse? Exempla dantur infinita.

Idem I. de Fin. 10. *Quid est, cur verear, ne ad eam sententiam non possim accommodare Torquatos nostros.* * add. Id. IX ep. 8. & pro Cluent. 53. & III ep. 10. & I Orat. 16.

Cicero pro Cluent. 47. *Quid est, quamobrem quisquam nostrum Censorias subscriptiones omnes fixas, & in perpetuum ratas putet esse oportere?*

* Cic. pro Dom. 33. *Quid est, quare quisquam mihi se ipsa populari ratione anteponat?*

* 19. *Quid est ergo-quo.*

Cicero pro Rosc. Am. 29. *Quid est ergo, quo tandem accusator inopia argumentorum confugerit?*

20. *Quid? Quid si?* interrogantis, aut instantis.

Sæpe est interrogantis aut instantis. Cicero pro Cæcin. *Testes quid erunt?* Plaut. Capt. *Quid pater? vivitne?* Idem Parad. I c. 3. *Quid duo propugnacula belli Punici C. & P. Scipiones, -- Quid Africanus minor? Quid major? Quid inter horum ætates interjectus Cato? Quid innumerabiles alii? nam domesticis exemplis abundamus: an cogitasse quidquam putamus in vita sibi expetendum, nisi quod laudabile esse & præclarum videretur?*

Cicero ad Q. Fr. lib. I. epist. 2. *Quid si inficiatur? Quid si omnino non debetur? Quid? Prætor solet judicare deberi? Quid? Ego Fundan-*

danio non cupio? Cic. III off. 23. IX epist. Att. 2.

* *Quid* sæpe tantummodo interrogationem urgentis indicat, & tamen etiam *nonne*, similesque particulas adjunctas habet. Qui usus ut magis eluceat, quam ex Autoris nostri vel regulis vel exemplis apparet, proferemus plurima exempla.

* 21. *Quid-nonne*, vel *ne*, vel *num*.

Cic. III offic. 6. *Quid si Phalarim vir bonus, vestitu spoliare possit, nonne faciat?* Id. III offic. 21. *Quid? qui omnia recta & honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur? nonne idem faciunt, quod &c.* Id. pro leg. Manil. 16. Id. II offic. 7. *Quid? Macedones nonne Demetrium reliquerunt? Quid? Lacedæmonios injuste imperantes nonne repente omnes fere socii reliquerunt.* add. Id. IV Acad. 47.

Cic. III offic. 20. *Quid igitur? possumusne illum Marium virum bonum judicare?* Id. III offic. 25. *Quid si is apud te pecuniam deposuerit, bellum inferat patriæ, reddesne depositum?* Cæsar B. Gall. VII c. 77, 10. Cic. III offic. 21. add. Id. de fat. 2.

Cic. I Orat. c. 10. *Quid? hæc jura civilia, num aut inventa sunt aut cognita aut omnino ab oratorum genere tractata?* add. omnino I N. Deor. cap. 31.

* 22. *Quid? - quantus. Quid? - quam. Quid? - quis.*

Cic. pro leg. Manil. 13. *Quid ceteræ? quas paulo ante commemorare cœperam, quantæ ac quam mul-*

multæ sunt? Id. III epist. 10. *Quid? illa vincula, quibus quidem libentissime adstringor, quanta sunt, studiorum similitudo, suavitas consuetudinis, delectatio vitæ?*

Cic. de Senect. 7. *Quid Jurcconsulti? quid Pontifices? quid augures? quid philosophi senes? quam multa meminerunt?* Id. IV Acad. 47. *Quid? cum Cleanthe doctore suo quam multis rebus Chrysippus diffidet.*

Cic. II offic. 7. *Quid enim censemus superiorem illum Dionysium, quo cruciatu timoris angi solitum? Quid? Alexandrum Pheræum quo animo vixisse arbitremur?* Id. I Divin. 34. princ.

23. *Quid? quod.* †

Interdum adsciscit *quod*, vehementius instandi gratia. Cic. pro leg. Man. 5. *Quid? quod salus sociorum summum in periculum ac discrimen adducitur*, was wollen wir dann darzu sagen, daß unsere Bundsgenossen in die gröste Gefahr gesetzet werden. Id. IV Acad. *Quid? quod si ista vera sunt, ratio omnis tollitur.* * add. Id. Senect. 8. & I epist. Qu. fr. 3.

24. *Quid? quod*, sæpius iteratum.

Nonnunquam *quid quod* sæpius iteratur. Cic. I de Nat. Deor. 38. *Quid quod ejusdem hominis imagines in meum animum incurrunt aliæ,*

† Sine dubio elliptica est locutio: pro *quid illud est, quod*; *quid illud taceo, quod*: vel certe simile quidpiam prætermissum est. Inepti igitur homines vertunt, *quid quod* per *imo* i. e. Quod docent hujus generis exempla. *Quid, qui pecuniæ cupiditates ferunt --- his nullane est adhibenda curatio?* Cic. III Tusc. Quæst. 2.

aliæ, aliæ in tuum? Quid quod earum rerum quæ nunquam omnino fuerunt, neque esse potuerunt, ut Scyllæ ut Chimeræ? Quid quod hominum, locorum, urbium earum, quas nunquam vidimus? Quid quod simul ac mihi collibitum est, præsto est imago? Quid quod etiam ad dormientem veniunt non vocata?

25. *Quid ni?* pro *cur non?* †

Cic. II. Offic. 22. *Laudat Africanum Panætius, quod fuerit abstinens? Quid ni laudet?* Terent. Andr. II sc. 1. *Quid tibi videtur? adeone ad eum?* By. *Quid ni?* Gehe ich hin zu ihm? warum nicht. Cic. pro Quint. 21. *Erat inquit, illarum partium? Quid ni? qui apud te esset educatus.*

26. *Quid enim?*

Aliquando adsciscit *Enim.* Cic. 2. de Finib. 28. *Quid enim? summus dolor plures dies manere non potest?* Kan denn ein sehr grosser Schmertz nicht etliche Tage währen? *add. Vep. 15. & II Philip. 31. & III Tusc. c. 21.

* 27. *Quid vero? Quid ergo?*

Cic. IV Verr. 59. *Quid vero? modum statuarum habere nullum placet? atqui habeatur, necesse est.* Cic.

† Elliptica videtur esse locutio pro *quid aliud feceris, ni hoc feceris? quid esset, nisi hic esset.* vel *ni* ponitur more verum pro *ne* ut in *nimirum* quasi *ne mirum*, seu, ut usitatius loquimur, *non mirum.* *Quid* autem subintelligit præpositiones, *ob, propter.* Ut *quid ni* sit *propter quid non?*

Cic. III Orat. c. 43. *Quid ergo? iste Crassus, quoniam ejus abuteris nomine, quid efficit?* Id. Brut. c. 26. *Quid ergo? estne ista Fannii oratio? nam varia opinio pueris nobis erat.* Id. V Verr. 28. VI Verr. 46. princ.

Huc refer illud: Cic. pro Cecin. 12. *Quid ergo est? impune feci, nam quid agas mecum ex jure civili, non habes.*

* 28. *Quid tum?*

Quid tum & plura quærentis est, & extenuantis. Cic. pro Cecin. 28. *Quid tum? Prætor, inquit, interdixit, ut, unde dejectus esset, eo restitueretur.* Id. pro Muren. 12. *Cedo, quid postea? eum ego ex jure meum esse ajo. Quid tum? inde ibi ego ex jure manu consertum voco,* was noch mehr? Interdum est was ist es dann mehr? Cic. V. Verr. 30. *Age, quid tum? si Apronio, deliciis prætoris, lucelli aliquid jussi sunt dare.* lieber, was ists nun mehr? Id. VI. Verr. 59. *Quid tum? mediocrine tandem dolere eos affectos esse arbitramini.*

* 29. *Quid igitur?* instantis.

Cic. pro R. Am. 42. *Quid igitur? Chrysogonus sui maleficii occultandi causa quæstionem de his haberi non vult? minime.* wie stehet es demnach um die Sache? wie ist es denn nun. Id. II. Verr. 7. *Quid igitur? quod tota Sicilia, omnes publicæ privatæque literæ Romæ sunt, nihilne id valebit? nihil.* Id. VII Verr. 4. *Quid igitur? nulline motus in Sicilia servorum, Verre prætore? nihil sane,* Id. pro Flacc. 23.

30. *Quid loquar? Quid dicam?* in reticentia, pro *Sileo, Taceo.*

Quid loquar? quid dicam? usum habent in reticentia. Cicero III Verr. 21. *Quid ego de M. Marcello loquar? qui Syracusas cepit? quid de Lucio Scipione, qui bellum in Asia gessit? quid de Flaminio, &c.*

Cicero 2. de Natur. Deor. 51. *Quid dicam quantus sit amor bestiarum in educandis iis, quæ procreaverunt.*

* 31. *Quid dicam* in dubitatione.

Cic. epist. ad Brut. 17. *Quædam mihi videtur, quid dicam, imperite vir omnium prudentissimus, an ambitiose fecisse.*

* 32. *Quid aliud dicam.*

Quid aliud dicam in confirmando eo, quod minus recte vel nimis imprudenter dixisse videri poteramus, utimur. Cic. II Philipp. 31. *O hominem nequam, (quid enim aliud dicam? magis proprie nihil possum dicere.)*

* 33 *Quid dico* in correctione.

Cic. XII epist. 3. *Auget tuus amicus furorem indies, ut non modo sicarii, sed etiam parricidæ judicemini. Quid dico, judicemini, judicemur potius.* Id. II. orat. 90. *Sæpe ego doctos homines, quid dico sæpe? imo nonnunquam.* Id IV. ep. Att. 12.

34. *Quid quæris? quid multa?* kurtz von der Sache zu kommen, mit einem Wort.

Cum rem in pauca conferimus, eleganter dicimus, *quid quæris? Quid multa?* pro *Quid plura?* Cicer. ad Attic. lib. 7. ep. 8. *Quid quæ-*

quæris? & si mihi crebro ξυνὸς ἐννάλιος *occurrebat: tamen levabar cura, &c.* Was sage ich viel? * add. Cic. III epist. 1, & VII epist. 3 & IX epist. 18.

Cicero lib. 1. epist. 9. *Quid multa? questus est graviter.* Huc pertinent illa: *Quid verbis opus est? Quid multis opus est?* & alia ejusmodi.

* 35. *Quid plura?*

Cic. XIII epist. Att. 34. *Quid plura? ipse enim adsum, nisi quid tu prorogas.* Id II Divin. 22. extr. *Sed quid plura? ortum videamus haruspicinæ.* Id. II Leg. c. 1. *Quid plura? hanc vides villam lautius ædificatam patris nostri studio.* add. Id VI. epist. Att. 1, & VII Philipp. 2.

* 36. *Quidvis.*

Quidvis diligenter est ab *omne* discernendum. *Quidvis* enim delectum quendam rerum significat. Cic. Læl. 20. *Quod si etiam possis quidvis deferre ad alterum, videndum est tamen, quid ille possit sustinere.* Id. I offic. 30. *Sunt, qui quidvis perpetiantur, cuivis deserviant, dum quod velint, consequantur.* add. Id. II. epist. 15 & 16. Cum *quidvis* convenit *quidlibet.* Cic. III epist. 23. *Id caput sane nolim novos tribunos plebis ferre: sed perferant modo quidlibet.*

* V. *Quod* de personis.

Liv. XXX. c. 30. *Quod ego fui ad Trasimenum, ad Cannas, id tu hodie es.* Id. XLI. cap. 7. *Castra Romana capta, quod peditum, quod equitum in castris fuit,* id est, *quicunque pedites & equites in castris fuerunt.*

2. *Quod*

2. *Quod* cum genitivo.

Cic. I offic. 6. *Iis vitiis declinatis, quod in rebus honestis & cognitione dignis operæ curæque ponetur, id jure laudabitur.* Cæsar I. B. C. 36, 3. *Frumenti quod inventum est, in publicum conferunt.* Id. II B. C. 20, 8. *Varro quod penes eum est pecuniæ, tradit.* add. Cic. I offic. 38 & XIII epist. 1. Fere autem cum genitivo jungitur *Quod*, cum pro *quantum* ponitur.

*3. *Quod* ad priora referendum.

Quod cum totam orationem respicit, sæpe interponitur vel præmittitur sententiæ, quam respicit. Cæsar B. G. III. c. 13. s. 6. *Pelles pro velis, sive propter lini inopiam, atque ejus usus inscientiam, sive, quod est magis verisimile, quod tanta onera navium regi velis, non satis commode arbitrabantur.* Cic. I epist. 9. s. 57. & II ep. 10. s. 4. & 12. s. 4. XV ep. 2.

* 4. *Quod ajunt.*

Quod ajunt interponitur vel apponitur proverbiis. Cic. de Senect. 7. *Nec sepulcra legens vereor, quod ajunt, ne perdam memoriam.* Id. VII epist. 26. *Urge igitur, nec transversum unguem, quod ajunt, a stilo.*

* 5. *Quod superest.*

Concludendi formula est *quod superest*, *cæterum* enim rarissimum est in scriptis Ciceronis. Cic. V ep. Att. 11. *Quod superest; si verum illud est ἕια τ' ἂν δέσποινα, certe permanebunt.* Id. IX. epist. Att. ult. *Quod superest, scribe quam accu-*

accuratissime, quid censeas. Add. Id. XI. epist. fam. 15.

* 6. *Quod* pro *Quantum.*

Quod nonnunquam significat *Quantum.* Cic. Attic. lib. I. ep. 3. *Nunc vero censeo (quod commodo tuo facere poteris) venias ad tempus.* Idem Attic. Lib. 14. *Ipse (quod commodo tuo fiat) cum eo colloquere.* Idem lib. 14. epist. 5. *Tu velim, quod commodo valetudinis tuæ fiat, quam longissime poteris, nobis obviam properes.* Idem Attic. lib. I. epist. 4. *Quæ tibi mandavi, velim, (ut scribis) cures, quod sine molestia tua facere poteris.* Idem lib. 13. epist. 24. *Quod sine molestia tua fiat,* so viel ohne deinen Verdruß geschehen kan. Idem 4. Verr. Cap. 5. *Ut se tota res habeat, quod ad eam civitatem attinet, demonstrabitur vobis alio loco.*

Admonitio.

Non dicitur latine *Quo ad hoc*, *Quo ad illud*, *se Quod ad hoc spectat*, *quod ad illud attinet.*

7. *Quod*, pro *Quantum ad id, quod.*

vid. loca apud Hottom. ad Cic. Orat. p. l. Max: Tom II. P. I. p. 13. b. edit. Gr.

Quod in principiis pro *Quantum ad id quod* frequentissimum est. Cicer. Attic. lib. 1. ep. 3. *Quod ad me scribis de Hermathena, mihi gratissimum est.* Was das belanget, daß du von &c. Idem Attic. lib. 1. ep. 2. *Quod ad me sæpe scripsisti de nostro amico placando, feci, & expertus sum omnia.* *add. Id. IX epist. 15. & III ep. Quint. fr. 1.

*8. Quod-

* 8. *Quod - vero.*

Quod pro *quantum ad id, quod* sæpe adjunctum habet *vero*. Cic. IX. epist. Att. 11. *Quod laudas, quia oblivisci me scripsi antefacta & dicta nostri amici; ego vero ita facio.* Et mox: *Quod autem quasi vereri videris, ne mihi tua consilia displiceant; me vero nihil delectat aliud, nisi consilium & litteræ tuæ.* Id. IX ep. Att. 12. XI epist. Att. 7. & II ep. Quint. fr. 6. XIV. ep. fam. 2.

* 9. *Est, quod.* †

Cic. VII ep. 10. *Est, quod gaudeas, te in ista loca venisse, ubi aliquid sapere viderere.*

10. *Nihil est, quod.* ††

Frequentissime *quod* jungitur cum *nihil est*. Cic. in Pis. 38. *Nihil est, quod me invites*, es ist umsonst, daß du mich einladest. Id. pro Syll. 3. *Quare nihil est, quod ex tanto comitatu virorum amplissimorum me unum abstrahas.* Id. XIV ep. 12. *In viam quod te des hoc tempore, nihil est.* * add. Id. III ep. Quint. fr. 1.

* Sic etiam *non est, quod.* Cic. VII. epist. 13. *Neque est, quod illam exceptionem interdicto pertimescas.*

11. *Quod* pro *quamobrem.*

Quod non raro tanquam adverbium usurpatur, pro *propter quod* vel *quamobrem*. Terent. Andr. I sc. 5. *Quod ego te per hanc dextram oro*

† Subintelligitur fortasse nonnunquam *aliquid, propter.*
†† Subaudi *propter*, ut plenum sit *nihil est, propter quod.*

oro & genium tuum, worum ich dich bitte, Cic. XIV. epist. 4. *Quod utinam minus vitæ cupidi fuissemus, certe nihil aut non multum in vita mali vidissemus.* † Horat. I epist. 17. *Quod te per genium, dextramque Deosque penates obsecro*, Virg. VI Aen. *Quod te per cœli jucundum lumen & auras, Per genitorem oro.*

12. *Quod* pro *quia*.

Quod pro *quia* notius est, quam ut exemplis illustrandum videatur. Gaudet autem etiam indicandi modo. Cic. V Tusc. 37. *Qui enim beatior Epicurus, quod in patria vivebat, quam Metrodorus, quod Athenis?*

* 13. *Quod-iccirco. Quod-ideo.*

Cic. I offic. 44. *Quod ea, quæ natura desiderat, consequi sine aliis atque efficere non possumus, iccirco ista est cum hominibus communitas & societas.* Id. pro Rosc. Am. 50. *Quod bona, quæ Roscii fuerunt, tua facta sunt, iccirco hunc illius filium studes perdere.* add. II Philipp. 15. & VIII ep. Att. 17.

Cic. III epist. Qu. fr. 1. *Quod multos dies epistolam in manibus habui; ideo multa conjecta sunt aliud alio tempore.* add. Id. IV epist. 3.

* 14. *Quod-propterea. Quod eo.*

Cic. I off. 9. *Philosophi quod in veri investigatione versantur, propterea justi sunt.* Id. XII ep. 28. *Quod erat vetus & magnus amor, propterea nullum periculum pro me adire dubitavit.* Id. I Divin. c. 42.

Inter-

† Hoc exemplum est dubium.

- Interdum adſciſcit *eo*. Cic. III. Verr. 8. *Hoc intereſt, utrum id onus vosmet ipſi rejeceritis, an quod probare populo Romano ſidem veſtram & religionem non potueritis, eo vobis judicandi poteſtas ademta ſit?*

15. *Quod ſi-certe* vel *profecto*.

Quodſi ſæpe aſſumit *certe* aut *profecto*. Cic. I epiſt. 13. *Quod ſi tibi unquam ſum viſus in republica fortis: me certe in illa cauſa admiratus eſſes.* * add. I epiſt. Quint. fr. 1. Celſus VIII c. 10.

Cic. II. epiſt. Att. 16. *Quodſi in eam me partem incitarem, profecto jam aliquam reperirem reſiſtendi viam.* * add. Id. I ep. Qu. fr. 4. & VII epiſt. 10 & pro Arch. 2.

** Additur autem in his *quod* eleganter, ubi inchoandæ periodo *Si* aut aliæ particulæ non ſufficiunt, neque ſuſtinere poſſunt frontem argumenti. Bœcl. Ind. Nep.

* 16. *Quodſi-næ* vel *vero*.

Cic. pro Cluent. 71. *Quodſi qua calamitas hunc in hoc judicio afflixerit innocentem, næ iſte miſer, judices, ſi in vita remanebit.*

Cic. pro Mur. 4. *Quod ſi licet deſinere, ego vero libenter deſino.*

* Huc refer illud Celſi præfat. libr. I. *Quodſi jam incidat mali genus aliquod ignotum, non ideo tamen fore medico de rebus cogitandum obſcuris exiſtimant.*

* 17. *Quodſi-qui* vel *quomodo*, vel *cur* vel *num*.

Cic. II Divin. 44. *Quodſi eorum vi cœlum modo*

modo hoc, modo illo modo temperatur, qui potest eadem vis esse nascentium? cum cœli tanta sit dissimilitudo.

Cic. IV. Acad. c. 9. *Quodsi omnia visa ejusmodi essent, qualia isti dicunt: quomodo quempiam aut conclusisse aliquid aut invenisse diceremus?*

Cic. II Nat. D. 37. *Quodsi mundum efficere potest concursus atomorum, cur porticum, cur templum, cur domum, cur urbem non potest?* Id. II Div. 59. Id. VII in Verr. 50. & Nepos Attic. 10.

Cæsar I c. 14, 3. B. Gall. *Quodsi veteris contumeliis oblivisci vellet, num etiam recentium injuriarum memoriam deponere posset?* Cic. pro Font. 17.

18. *Quodsi quid*, vel *quanto*.

Cic. Orat. c. 16. *Quodsi in Philosophia tantum interest, quemadmodum dicas: quid tandem in causis existimandum est?* Id. Orat. c. 48. Id. de fat. c. 15.

Cic. I. Orat. 59. *Quodsi in gestu & in voce elaborare nobis non licet: quanto minus est ad juris civilis perdiscendi occupationem descendendum?* Id. I Orat. 60. Læl. c. 21. & I fin. 18. Cæsar B. C. 11, 31, 5.

* Si interrogationem nolis, tum pones *multo* cum comparativo. Celsus libr. I præfat. *Quodsi scientiam hanc non subjiciat evidens causa, multo minus eam posse subjicere quæ in dubio esse, contendunt.* Cic. I Invent. 9. *Quodsi generis causæ partes non possunt recte putari, multo minus recte partis causæ partes putabuntur.*

* 19. *Quodsi nihilominus* vel *at*.

Celsus VIII c. 5. *Quodsi plura erunt fragmen-*

ta,

ta, nihilominus intrinſecus ſingula in ſuas ſedes digitis erunt compellenda.

Cic. II. Philipp. 44. *Quodſi ſeipſos illi noſtri liberatores e conſpectu noſtro abſtulerunt, at exemplum facti reliquerunt.* Livius XXXVI. c. 7.

20. *Quodſi-tamen*, vel *tamen certe.*

Alias adſciſcit *tamen* aut *tamen certe.* Cic. pro Arch. 7. *Quodſi ipſi hæc neque ſenſu noſtro guſtare poſſemus: tamen ea mirari deberemus.* * add. Id. pro Cluent. 38. & pro Seſt. 24. & IV. Cat. 10.

Cic. III. epiſt. 10. *Quodſi eſſem ea perfidia, qua ſunt ii, qui in nos hæc conferunt, tamen ea ſtultitia certe non fuiſſem.*

* 21. *Quodſi-ergo.*

Cic. III Nat. D. 20. *Quodſi luna dea eſt, ergo etiam Lucifer, ceteræque errantes numerum deorum obtinebunt.*

* 22. *Quodſi-tum* vel *tum vero.*

Livius XXIII c. 13. *Quodſi nunc quoque fortuna aliquid variaverit; tum pacem ſperatis, cum vincemur, quam nunc, cum vincimus, dat nemo?* Cic. in Brut. 2. *Quodſi fuit in republica tempus ullum, cum extorquere arma poſſet e manibus iratorum civium boni civis autoritas & oratio: tum profecto fuit, cum patrocinium pacis excluſum eſt.*

* 23. *Quodſi-jam.*

Cic. I Leg. 12. *Quodſi intereſſe quippiam tantulum modo potuerit, jam amicitiæ nomen occiderit.*

24. Quod

24. *Quod nisi.*

** D. Ita *quod nisi.* Linac. lib. I. p. 94. & II p. 103. Cicer. XIII ep. Att. 43. *Quod nisi me Torquati causa teneret, satis erat dierum, ut Puteolos excurrere possem & ad tempus redire.* Corn. Nep. c. 1. Annib. *Quod nisi domi civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos videtur superare potuisse.* Utique hic aliquo fulcro indigebat *nisi*, qualia alias sunt *sane nisi; equidem nisi.* Boecl.

25. *Quod utinam.*

** Sic & *quod utinam*, quod alias ita videas fulciri, *atque utinam.* Cic. XIX. epist. 4. *Quod utinam minus vitæ cupidus fuissem.* Linac. libr. II pag. 103.

* 26. *Quod cum* pro *cum.*

Cæsar B. C. III, 68, 3. *Quod cum esset animadversum, conjunctam esse flumini: protinus his munitionibus, defendente nullo, transcenderunt.*

* 27. *Quod ne* pro *ne.*

Columell. V c. 11. *Quod ne longiore exordio legentem fatigemus, unum quasi exemplum subjiciemus.*

* 28. *Quod ubi* pro *ubi* seu *postquam.*

Cic. II. Orat. 49. princ. *Quod ubi sensi me in possessione judicii ac defensionis meæ constitisse; tunc admiscere huic generi orationis vehementi genus illud alterum lenitatis cœpi.* Id. III Verr. 26.

** 29. D. Tale est cum *quod* pro *sed* exponunt. Plinius XVIII c. 23. *Quod ut hanc quoque curam determinemus.*

** 30.

** 30. D. *Quod* pro *quamvis*. Palm. Spicileg. XI. p. 180. Propert. III Eleg. 1. *Quod non Tanariis domus est mihi fulta columnis: At Musa comites.* Weitz. ad Terent. p. 280.

31. *Quod* conjunctio, daß.

Cum antecedit *hoc, illud, id* aut aliquid ejusmodi, conjunctio *quod* eleganter subjicitur. Cic. in Brut. 80. *Hoc ipsum posui pro argumento, quod ille solute, leniter, oscitanter egisset.* Id. pro Quint. 1. *Illud quoque nobis accedit incommodum, quod M. Junius hoc tempore abest.* Id. VIII ep. Att. 3. *Omitto illa vetera, quod istum in rempublicam ille aluit, auxit, armavit.* Id. in But. *Si id dolemus, quod eo jam frui nobis non licet, nostrum est id malum.* Id. III ep. Att. 24. *Accedit aliud incommodum, quod illa gravis opinio amissa est.* Id. IV epist. Att. 6. *Nos malo solatio, sed nonnullo tamen consolamur, quod ipsius vicem minime dolemus.*

32. Verba etiam multa sunt, quæ conjunctionem *quod* libenter adsciscunt. Cic. II Divin. 24. *Cato mirari se ajebat, quod non rideret Aruspex, Aruspicem cum vidisset*, sagte/ er verwundere sich, daß er nicht lachte. Id III Leg. *Sane gaudeo, quod te interpellavi*, ich freue mich, daß ich dir bin in die Rede gefallen. Quibus locis, *quod* causæ vim videtur obtinere. Id III fin. 4. *Bene facis, inquit, quod me adjuvas*, du thust wohl daran, daß du mir hilffst. Id. II ep. Att. 4. *Fecisti mihi pergratum, quod Serapionis librum ad me misisti*, du hast mir einen grossen Gefallen gethan, daß du mir das Buch geschickt. Id. I ep. Att. 10. *Accedit*

cedit eo, quod mihi non est notum, ut quisque in Epirum proficiscatur, hierzu kommt, daß ich nicht weiß. Id. VIII ep. 2. *Accessit huc, quod postridie ejus absolutionis in theatrum Curionis Hortensius introiit.* Id. VI Verr. 17. *Non tibi objicio, quod hominem omni argento spoliasti.* Id. II Nat. D. 7. *Apparet, quod aliud a terra sumsimus, aliud ab humore.* Quanquam verbum *apparet*, sæpius infinito modo gaudet. In exemplis autem propositis intelligi videtur *hoc, illud* vel aliquid ejusmodi.

CAP. CLXXXVIII.

De Adverbio QUIA & QUONIAM.

Quia causam reddit plerumque & respicit *Quare* ut Græce ὅτι, διότι. Cic. de Amic. 4. *Recordatione nostræ amicitiæ sic fruor, ut beate vixisse videar, quia cum Scipione vixerim.*

Quoniam plerumque rei statum, aut conditionem declarat, & est idem quod *Siquidem*, vel *Quando*, seu *Quandoquidem*, nachdem, ἐπειδὴ. Cicero I de Leg. 6. *Quoniam in populari ratione omnis nostra versatur oratio; populariter interdum loqui necesse erit.* weil wir von den Dingen, so das Volck betreffen, reden, so müssen wir 2c. Idem pro Planc. 33. *Quoniam, tu ita vis, nimium me gratum esse concedam.* Id. Att. lib. 2. ep. 1. Quo-

Quoniam quidem ea, quæ scribimus, te etiam delectant. †

Cæsar B. G. V, 27, 7. *Quibus, quoniam pro pietate satisfecerit, habere se nunc rationes officii.* i. e. *postquam.*

* 2. *Quia-quoque.*

Livius III cap. 21. *Quia plebs Senatus consultum in continuandis magistratibus solvit, ipsi quoque solutum vultis.*

3. *Quia*, cum *Eo, idcirco, propterea.* ††

Interdum *Quia* præponitur, & cum *Eo, Idcirco, Ideo, Propterea* jungitur. Cic. Attic. 10. epist. 15. *Quia scripseras te proficisci cogitare, eo te hærere censebam.* Idem lib. 12. ep. Att. 22. *Quæ omnia quia Cato extulerat in cœlum, idcirco in ejus sententiam est facta discessio.* Idem lib. 13. ep. 7. *Sed quia confido, mihique persuadeo, illum æquitatis habiturum rationem; ideo a te non dubitavi contendere, ut* &c.

Cic. lib. 12. ep. 11. *Quia semper animadverti, studiose te operam dare, ut ne quid meorum tibi esset ignotum, propterea non dubito, quin scias, cujus municipii sim.*

** 4. D. *Quia nam* pro *Cur* Poëtis est familiare. Virg. V. Aen. *Heu quia nam tanti cinxerunt æthera nimbi?*

5. Ad-

† *Quoniam* sæpe adjunctum habet *quidem*. Vid. Cic. XII epist. Att. 6. & pro Rosc. Amer. 11. & pro Flacc. 28.
†† Ita usitatissime copulatur *quia*.

5. *Admonitio.*

Quoniam pro *Quia*, nimirum cum causa redditur, rarum est. Cicer. 3. Tusc. 7. *Qui fortis est, idem est fidens, quoniam confidens mala consuetudine in vitio ponitur.* Servius Ciceroni lib. 4. epist. 5. *Tamen ei moriendum fuit, quoniam homo nata erat.* Quanquam his locis, & aliis ejusmodi, *Quoniam* pro *Siquidem* positum videri potest.

* 6. *Quoniam-iccirco.*

Columell. XII præfat. *Quoniam hunc sexum custodiæ & diligentiæ assignaverat natura, idcirco timidiorem reddidit, quam virilem.*

* 7. *Quoniam-certe, profecto.*

Cic. III fin. 19. *Quoniam illa vox inhumana dicitur: certe verum est, etiam iis, qui aliquando futuri sint, esse propter ipsos consulendum.*

Cic. VIII. ep. Att. 15. *Quæ quoniam ratio omissa est, perficiam profecto, ut neque respublica civis a me animum, neque tu amici desideres.* add. Id. Orat. c. 30.

* 8. *Quoniam-at*

Livius I c. 28. *Quoniam tuum insanabile ingenium est, at tu tuo supplicio doce humanum genus ea sancta credere, quæ a te violata sunt.*

* 9. *Quoniam-nunc. Quoniam-jam.*

Cic. pro Rosc. Am. 41. *Quoniam fidem magistri cognostis, cognoscite nunc discipuli æquitatem.* Id. V. fin. 21. add. Tacitus Orat. 33, 5. Suet. in Aug. c. 61, Plinius XVIII cap. 7

Cic. pro Flac. 15. *Quoniam de communi totius*

tius Asiæ crimine dictum est, aggrediar jam ad singulas civitates. Id. pro Flacc. 29.

* 10. *Quoniam-quid.*

Cic. de fat. c. 4. *Quoniam tantum natura a natura distat, quid mirum est has dissimilitudines ex differentibus causis esse factas.*

* 11. *Quoniam - etiam.*

Cic. I Nat. D. 39. *Ais, quoniam sit natura mortalis, immortalem etiam esse oportere.* add. Id I. offic. 39. Livius VIII, 6. *Huc refer illud Quintiliani VII. cap. 4. Non quoniam res pares sunt, etiam id est justum, quod antecessit.*

CAPUT CLXXXIX.
De pronomine QVIDAM.

Quidam certum hominem, aut rem declarat. Terent. Eun. III. sc. 2. *Nec tibi obstat quod quidam facit.* Cicer. pro Cluent. 64. *Quidam ex amicis Sassiæ.* Idem 2. de Orat. 3. *Tu pudore a dicendo, ac timiditate ingenua quadam refugisti.*

2. *Certus quidam.*

Interdum magis significandi gratia *Certus* adjungitur. Cicer. I. de Orat. 60. *Quod si ille adstrictus certa quadam numerorum moderatione, ac pedum.* Idem 3 de Orat. 12. *Cum sit quædam certa vox Romani generis; atque Urbis propria, in qua nihil displicere possit, hanc sequamur.* * add. Id. II epist. 17.

* 3. *Quodam tempore.*

Sæpe Cicero *quodam tempore* utitur pro *quondam,*

dam vel aliquando. Cic. pro Cœl. 6. *Quis clarioribus viris quodam tempore jucundior?* Id V. fin. 2. *Scis me quodam tempore Metapontum venisse tecum.*

* 4. *Quidam ex.*

Cic. II epist. Att. 7. *Illud scire cupio, quod jacis obscure, jam etiam ex ipsis quinque viris loqui quosdam: quidnam id est?*

* 5. *Quidam-quidam.*

Cic. Topic. c. 21. *Illud intelligendum est, quibusdam quæsticnibus alios, quibusdam esse alios aptiores locos.* Columell. de Arbor. c. 4. Varro VIII. L.L. 11. *Quædam verba in declinatione melius, quædam deterius dicuntur.* Id. VIII. L.L. c. 42.

* 6. *Quidam-quidam-quidam.*

Celsus V cap. 26. de sign. perc. v. *Quædam obmutescunt, quædam mente labuntur, quædam sui compotes oculorum dolore urgeri se confitentur.* Id. VI c. 4.

7. *Quidam* quater repetitum.

Celsus III c. 18. *Adversus omnium sic insanientium animos gerere se pro cujusque natura necessarium est. Quorundam enim vani metus levandi sunt. Quorundam audacia coërcenda est. Quorundam intempestivus risus & objurgatione & minis prohibendus est. Quorundam discutiendæ tristes cogitationes.*

* 8. *Quidam-alii,* vel *nonnulli.* †

Livius XLV. c. 10. *Excesserunt urbe sub adventu Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt.* add.

† *Quidam-reliqui* apud Tacit. Ann. I c. 56 f. 5.

add. Tacitus III hist. 73,6 & IV hist. 51.5. & Annal. XV c. 38. s. 6. Sueton. August. 100.

Columell. XII c. 19. *Quidam partem quartam ejus musti, quod in vasa plumbea conjecerunt, nonnulli tertiam decoquunt.* Id. XII c. 37. Sueton. Neron. 37. & Vespas. 1.

* 9. *Quidam-plerique*, vel *plures*.

Tacitus I hist. 77,1. *Otho ut in multa pace, munia imperii obibat: quædam ex dignitate reipublicæ: pleraque contra decus ex præsenti usu propecrando.*

Celsus III c. 2. *Videndum est, morbus an increscat, an consistat, an minuatur, quia quædam remedia increscentibus morbis, plura inclinantibus conveniunt.* add. Taciti Orat. 40,5. Tacit, Ann, XIV. c. 6. s. 3. & XV. c. 68. s. 3.

* 10. *Quidam-multi-ceteri.*
Quidam-quidam nonnulli.

Tacitus II histor. c. 87,3. *Onerabant multitudinem obvii ex urbe Senatores equitesque: quidam metu; multi per adulationem; ceteri ac paulatim omnes, ne aliis proficiscentibus, ipsi remanerent.*

Colum. XI c. 2 p. 430. *Quidam quum vidissent, partem aliquam uvarum rarescere, crediderunt tempestivam esse vindemiam: quidam quum coloratas & perlucidas uvas animadvertissent: nonnulli etiam quum pampinos ac folia decidere considerassent.*

* 11. *Quidam-aliqui-aliqui. Quidam alii-quidam.*

Plinius XVII c. 24. *Quædam hac injuria mori-*

untur: aliqua deteriora tantum fiunt; aliqua vero etiam utiliora.

Plinius XVI cap. 12. *Fructum quædam proximo anno ab incisu largiuntur, aliæ secundo, quædam tertio.*

Huc refer illud Plin. IX cap. 20. *Nullis piscibus supra quaternas datæ sunt pinnæ; quibusdam binæ, aliquibus nullæ.*

* 12. *Quidam-alii-alii-partim-quidam.*

Cic. I Nat. c. 24. *Ista enim flagitia Democriti, esse corpuscula quædam lævia, alia aspera, rotunda alia, partim angulata, curvata quædam & quasi adunca.*

** 13. Nominibus autem propriis sæpe percontemtum jungitur. Corn. Nep. cap. 5. Timol. *Huic quidam Lamestius, homo petulans & ingratus, vadimonium cum vellet imponere.* Boecl.

** 14. Inservit etiam metaphoris hoc pronomen, ita ut *quasi*, quo cum & interdum jungitur. Cicero II. de Orat. p. 129. *Curiana defensio tota redundavit hilaritate quadam.* Lege *Quasi*.

15. *Quidam* per emphasin.

Quidam sæpe vim atque emphasin addit, significatque rem tantam esse, ut verbis exprimi non possit. † Cic. lib. 1 epist. 9. *Quoniam tibi incredibilem*

† Mihi potius dicendum fuisse videtur; *quidam* conjungi cum vocabulo gravi & magni momenti, ut ostendatur, nihil falsi nec commentitii significatum esse gravi illo verbo, quo usi simus. E. c. Cicero ne videretur amorem suum erga Lentulum præter veritatem inepte prædicasse, atque nimis magnifice extulisse, apponit nomen *quidam*, ut significet

lem quendam amorem & omnia in te ipſum ſumma & ſingularia ſtudia deberem. Idem 2. de Orat. 74. *Incredibili quadam magnitudine conſilii & ingenii Athenienſis Themiſtocles fuiſſe fertur.* Idem 2. de Orat. 74. *Craſſi quidem reſponſum excellentis cujusdam eſt ingenii, ac ſingularis.* Id. de Prov. Conſul. 18. *Quod magni cujusdam hominis & perſapientis videtur.* Idem lib. I. Acad. c. 9. *Ideas Plato mirifice erat amplexatus, ut in his quiddam divinum eſſe diceret.* Idem lib. I epiſt. 9. *Commemoranda quædam eſt divina Cæſaris liberalitas.*

16. *Major quidam.*

Cicero Attic. VII. ep. 16. *Sed audio majorem quendam in urbe timorem eſſe.* Idem II Agr. 14. *Verbum mihi deeſt, cum ego hanc regiam poteſtatem appello: ſed profecto major eſt quædam.* Idem I de Orat. 4. *Sed nimirum majus quoddam eſt hoc, quam vulgo opinantur.* * add. Id. I Tuſc. 24.

17. *Cujusdam modi.*

Cicero 5. de Finib. 12. *Jam vero animus non eſſe ſolum, ſed etiam cujusdam modi eſſe debet.* * add. IV. fin. 10.

CA-

ſatis conſiderate & vere ſe amorem ſuum dixiſſe incredibilem, ſed incredibilem *quodammodo* vel ut vulgo loquimur, *in ſuo genere.* *Quidam* enim eſt nomen, quo rerum genera & deſcriptiones ſeu ordines deſignamus. Cicer. IV epiſt. 7. *Medium quoddam tuum conſilium fuit,* id eſt, *quodammodo.*

CAPUT CXC.

De adverbio QVIDEM.

* 1. *Quidem* zwar.

Quidem cum germanico zwar consentit; quod neminem fugit.

* 2. *Quidem non* pro *ne quidem* rarissimum est.

Livius III c. ult. Dicebat: *Scaptium ipsum id quidem, etsi præmortui jam sit pudoris, non facturum.*

* 3. *Quidem* interdum omitti videtur.

Cic. II offic. 15. *Hoc ille filio: sed præceptum putemus omnibus*, dieses schreibet jener zwar seinem Sohne vor aber wir müssen es vor eine allgemeine Regel halten. Id. IV. ep. 9. V epist. 2 & pro Sest. 27. Vellej. II c. 45. s. 3.

* 4. *Quidem* pro *vero*, aber gewißlich.

Quidem sæpe pro *vero* poni videtur. Cic. VI Verr. 33. *Hoc simulacrum Dianæ translatum Carthaginem locum tantum hominesq; mutarat: religionem quidem pristinam conservabat.* Id. pro Cluent. 19. *Verbo ille reus erat, re quidem vera, & periculo & tota accusatione Oppianicus.* Id. de resp. Arusp. c. 28. *Mea fuerunt verba fortasse plura, sententiæ quidem omnes aruspicum.* Id. in Pis. 7. Id. II. Tusc. 17. III off. 5. & I Orat. 11.

* 5. *Quidem* vim addit.

Quidem sæpe tantum vim quandam addit nomini, cui adjicitur. Cic. I off. 5. *Formam quidem ipsam & tanquam faciem honesti vides.* Id. I offic. 35. *Scenicorum quidem mos tantam habet a vetere disciplina verecundiam, ut in scenam sine subli-*

subligaculo prodeat nemo. * add. II offic. 2, 15. & II epist. 12. & IV epist. Att. 6.

* 6. *Quidem* in responsionibus ad interrogationem.

Cic. II Tuscul, 11. *Animadvertebas igitur, etsi tum nemo erat admodum copiosus, verumtamen versus ab his admisceri orationi? A. Ac multos quidem a Dionysio Stoico.*

7. *Quidem* cum nominibus propriis absolute.

Quidem nominibus propriis eleg anerjungitur in principiis. Cicero de Sen. c. 9. *Cyrus quidem apud Xenophontem in eo sermone &c.* Κύρος μέν. Idem 3. de Orat. 59. *Theophrastus quidem Tauriscum quoddam dixit.* * add. Id. de Senect. 22. & I offic. 16 & 17.

8. *Quidem*, cum pronominibus absolute.

Sæpius pronominibus: sed in fine magis, aut in medio, quam in principio. Cicero pro Planc. 22. *Fortius tu quidem quam nonnulli*, &c. Idem I Philip. 5. *Dixit nimis iracunde hoc quidem, & valde intemperanter.* Idem II Philipp. c. 9. *Quanquam de morte P. Clodii fuit quæstio, non satis prudenter illa quidem constituta.* Idem Attic. lib. 2. epist. 19. *Tantum doleo, & mirifice quidem.*

* 9. *Admonitio.*

Quidem cum *sed* vel simili quapiam particula conjungendum, semper, aut certe plerumque, postulat *Tu* vel *Vos*, si oratio secundam personam postulet; *ille* si tertiam; *ego* vel *nos*, si primam. Cic. pro Mur. 31. *Hos ad magistros si qua te fortuna Cato cum ista natura detulisset, non tu quidem vir melior*

esses, nec fortior, nec justior, sed paulo ad lenitatem propensior. Id.I.fin.5. *Quoniam nacti te sumus aliquando otiosum, certe audiam, quid sit quod Epicurum nostrum non tu quidem oderis, sed certe non probes.* Id.I.Tuscul.5. *Si solos eos diceres miseros, quibus moriendum esset, neminem tu quidem eorum, qui viverent, exciperes, esset tamen miseriæ finis in morte.* Id.de. fat. 2. *Oratorias exercitationes non tu quidem, ut spero, reliquisti, sed certe philosophiam illis anteposuisti.*

De particula *quidem* cum *ille* conjungenda vide supra *ille*. Interdum tamen, sed rarius, omittitur *ille*. Cic.epist.Brut. 3. *Consules duos, bonos quidem, sed duntaxat bonos, amisimus.* Id.II.epist. 1. *Præ te ferebas perspectum mihi quidem, sed tamen dulcem & optatum amorem tuum.*

10. *Quidem*, cum *Sed, At, Sed tamen, Veruntamen.*

Plerumque assumit *Sed*, aut aliquid ejusmodi. Cicer.3.ep.7. *Superiorem quidem nunquam, sed parem me vobis speravi esse factum.* * add. Id. II. epist.13.& VII epist.20 & in Orat. c.9.extr.

Idem lib.9.epist.18. *Cæteri quidem fœde perierunt, at Cato præclare.* * add. Id.I offic.22 & II fin. 8.& III Nat.D. 37.

Cic.lib.6.epist.2. *Misera est illa quidem consolatio, sed tamen necessaria*, Es ist zwar ein schlechter, aber doch unentbehrlicher Trost. * add. V epist. 15.& pro Planc.8.& Livius.XXV,22.

Cicero Att.lib. 6.ep.2. *Sed est magnum illud quidem, veruntamen multiplex pueri ingenium* * add.

Id.

Id. I. epist. Att. 17. & in Brut. cap. 61. extr. & in Brut. c. 68. princip.

* 11. *Quidem-autem, vero, verum.*

Cic. II offic. 10. *Admirantur communiter illi quidem omnia, quæ magna animadvertunt: separatim autem in singulis, si perspiciunt nec opinata quædam bona.* Id. Senect. 11. VII. epist. Att. 6. Cic. I offic. 11. & in Brut. 30. Celsus II cap. 9.

Cic. XIV ep. Att. 10. *Liberatores illi semper quidem erunt clari, conscientia vero facti sui etiam beati.* add. Id. pro Milon. 2. & II epist. Qu. fr. 7. & I ep. Att. 14. Celsus VI cap. 6. de ocul. morb.

Cic. III offic. 18. *Est istud quidem honestum, verum hoc expedit.* Id. I Orat. 23. extr. Columell. III cap. 9. & Sueton. Oth. 9.

* 12. *Quidem-tamen, nihilominus tamen, at vero.*

Cic. I Tusc. 5. *Neminem tu quidem eorum, qui viverent, exciperes, esset tamen miseriæ finis in morte.* * Cic. Orat. c. 9. & Tusc. I c. 8. Livius XXV, 36. Pallad. I. c. 5.

Celsus III c. 3. *Aliæ febres sic desinunt, ut aliquantum quidem minuatur ex febre, nihilominus tamen quædam reliquiæ remaneant.* Id. VI c. 8. *Sciri quidem debet, vix ei malo posse succurri nihilominus tamen hæc tentari possunt.*

Cic. II Tusc. 16. *Videmus ex acie efferri sæpe saucios & quidem rudem illum & inexercitatum, quamvis levi ictu, ploratus turpissimos edere: at vero ille exercitatus & vetus, ob eamque rem forti-*

or, medicum modo requirens, a quo obligetur, o Patrocles, inquit &c.

13. *Quidem-ceterum* hiſtoricorum eſt modo.

** S. D. Sueton. cap. 66. Aug. *Laudavit quidem pietatem tantopere pro ſe indignantium: ceterum & illacrymavit, & vicem ſuam conqueſtus eſt.* * add. Tacitus IV c. 17, 3. XVI c. 35, 3. Livius I c. 52 & XLV c. 28 & XLII c. 14.

* 14. *Quidem-ſed &, ſed etiam, ſed certe.*

Plinius XXXIV cap. 8. *Phidias, Jove Olympio facto, ex ebore quidem & auro, ſed & ex ære ſigna fecit.* Quintilian. IV cap. 2.

Cic. in Brut. cap. 20. *Numero eodem fuit Sex. Aelius juris quidem civilis omnium peritiſſimus, ſed etiam ad dicendum paratus.*

Cic. III Orat. c. 34. *Quid Critias? quid Alcibiades? civitatibus ſuis quidem non boni, ſed certe docti atque eloquentes, nonne Socratis erant diſputationibus eruditi?* Id. II. fin. 4. *Vos de Pelasgis omnibus colligitis bonos illos quidem viros, ſed certe non pereruditos.* add. Id. de fat. c. 2. & I finib. 5. & pro Cœl. c. 2.

* 15. *Quidem* pro *ſaltem.*

Cic. XIV epiſt. 4. *Huic utinam aliquando gratiam referre poſſimus. habebimus quidem ſemper.* Id. IX epiſt. Att. 2. *Non video cauſam, cur ita ſit, hoc quidem tempore,* zum wenigſten jetzo nicht. Id. IV Acad. 5.

16. *Quidem certe,* pro *ſaltem.*

Quidem certe, pro *Saltem,* ſubjicitur. Adhibetur autem, cum res dubia antecedit. Cicer. Att. lib. 1

epiſt.

epist. 1. *Spero me tibi causam probasse, cupio quidem certe*, zum wenigsten wünsche ich es. Idem 6. Ver. 21. *Si minus ejusmodi quippiam venari poterant, illa quidem certe pro lepusculis capiebantur.* Idem pro Quint. 1. *Ut summa haberem cætera, temporis quidem certe vix satis habui*, wañ ich an andern Dingen gleich einen Uberfluß gehabt hätte, so habe ich zum wenigsten doch kaum genug Zeit gehabt. Idem de Prov. Cons. 17. *Quam sapienter repudiarim, non disputo; constanter quidem & fortiter certe.* Lege *certe quidem.*

* 17. *Quidem utique.*

Cic. V epist. Att. 9. *Non audeo tibi omnia onera imponere. Annum quidem utiqe teneto.*

18. *Quidem profecto.*

Quidem profecto vehementius affirmat. Cicero Attic. lib. 6. ep. 5 *Nunc quidem profecto Romæ es.* * add. Id. pro Quint. 12. & I epist. Quint. fr. 1.

CAPUT CXCI.
De particula QUIN.

1. *Quin* cum interrogatione pro *Cur non.*

Quin adverbium dictum quasi, *Quid non*? Itaque pro *cur non* usurpari solet. Terent. And. II sc. 3. *Quin taces*? warum schweigest du nicht stille? Cicero 2. de Orat. 61. *Quin prodis*? warum kommst du nicht heraus. Idem lib. 6. de Rep. 3. *Quid moror in terris? quin huc ad vos venire propero*? Id. ibid. *Quin tu aspicis ad te venientem Paulum patrem*? Id. lib. 7. ep. 8. *Quin tu urges occa-*

occasionem istam? Id. IV Attic. epist. 16. *Quin tu huc advolas?* warum kommst du nicht eilend hieher? Idem pro Rab. Perd. 6. *Quin continetis vocem indicem stultitiæ vestræ?* warum haltet ihr das Maul nicht, welches eure Narrheit verräth?

* 2. *Quin* cum imperativo hortantis est.

Terent. Audr. I sc. 1. *Quin tu uno verbo dic, quid est, quod me velis.* Id. Phorm. V sc. 6. *Quin tu pollicitationes aufer, & quod fers, cedo.* Cic. pro Rosc. Com. 9. *Quin tu hoc crimen aut objice, ubi licet agere, aut jacere noli, ubi non oportet.* add. Terent. Phorm. III sc. 2.

3. *Quin*, pro *Quod non*, vel *Quominus*.

Interdum *Quin* usurpatur pro *Quod non* Cic. IV epist. 7. *Non quin ipse dissentiam, sed quod ea te sapientia judicem, ut meum consilium non anteponam tuo.* Id. VII Attic. epist. ult. *Non quin rectum esset, sed quia.* Nicht, daß es nicht recht wäre. Idem in Brut. *Non idcirco Isocrates causas non defendit, quin id utile esse, & honestum existimaret.*

Idem pro Quinct. c. 9. *Cum Causæ nihil esset, quin secus ipse de se judicaret.* Id. II invent. 28. Id. II epist. 17

4. *Quin* cum *Dubito, Prætermitto, Possum, &c.*

Sæpe jungitur *Quin* cum verbis *Dubito, Prætermitto, Possum,* & aliis ejusmodi. Cic. I 7. ep. 1. *Quo quidem apparatu non dubito, quin æquissimo animo carueris.* Idem de Sen. 10. *Quod si acciderit, non dubitat, quin brevi Troja sit peritura.* Idem pro

Dom.

Dom. 26. *Non quod dubitaret Bibulus, quin ab isto, nihil legibus, nihil religionibus nihil jure esset actum, sed ne quis oriretur aliquando &c.* Cic. 2. Phil. 10. *Ego nihil prætermisi, quantum facere potui, quin Pompejum a Cæsaris conjunctione avocarem.* Idem pro Quinct. 18. *Causæ nihil dico, quin tibi vadimonium promiserit.* Cicero Attic. lib. 12. ep. 26. *Facere non possum, quin quotidie ad te mittam.* Idem lib. XI epist. Att. 15. *Prorsus nihil abest, quin sim miserrimus,* es fehlet nichts, daß ich nicht recht elend sey.

* *Admonitio* I.

Quin sequitur pene omnia verba, quæ vel *non* vel *nihil* vel simile quidpiam adjunctum habent. *Dubito* autem & alia etiam *quin* habent, cum interrogant. Cic. Paradox. VI cap. 2. *Quis igitur dubitet, quin in virtute divitiæ positæ sint?* Livius. IV. c. 4. *Quis dubitat, quin in æternum urbe condita in immensum crescente, nova imperia sacerdotia, jura gentium hominumque instituantur?* Livius. XXXII. cap. 21. *Si sua voluntate tot socios reliquit hostibus diripiendos, quid recusare potest, quin & socii sibi consulant?*

Admonitio II.

Dubito cum significat *Audere,* † jungi solet cum infinitivo potius, quam cum *quin.* †† Cic. 1. de Orat.

†. Rectius forte; *deliberandum sibi putare.*

†† Recte & considerate loquitur Autor. Nam interdum habet adjunctum *quin.* Cic. pro leg. Manil. 16. *Dubitabitis, Quirites, quin hoc tantum boni in rempublicam conservandam atque amplificandam conferatis?* pro, an conferatis vel conferre. Id. pro Milon. c. 23. *Non*

Orat. 40. *Mancinus in Senatum introire non dubitavit.* Id. 2. Acad. 19. *Te hominem amicissimum, & aliquot annos minorem natu non dubito monere.*

At cum dubitationem significat, infinitum respuit apud Oratores. Itaque non dices: *Non dubito te facturum*, sed *quin sis facturus*. Ita: *Quin ille sit venturus*, non: *illum esse venturum*, & cetera eodem modo: siquidem præcedat negatio. Alioquin adsciscit *An, Verum, De, Quid, Hoc*, aut aliquid ejusmodi. ††† Plaut. Capt. II. sc. 3. *At etiam dubitavi hos homines emerem, an non emerem, diu.* Cic. V Verr. 89. *Desinite dubitare, utrum sit utilius, propter multos improbos uni parcere, an*, &c. Idem VII Verr. 29. *Potes de damnatione dubitare?* Idem IV Acad. *Cum dubitabit, quid sit extremum.* Idem III offic. 19. *Hæc, non turpe est, dubitare Philosophos, quæ ne rustici quidem dubitent.* * Id. pro Milon. 17. *Dubito, ei fuisse nunciatum, Cyrum architectum esse mortuum.*

** Castissimæ Latinitatis scriptor Corn. Nepos contra Ciceronis usum *non dubito* semper infinitivo junxit: ut in Præf. *Non dubito fore plerosque*, pro: quin futuri sint. Id. cap. 3. Milt. *Miltiades non dubitans, tam multis conscius, ad regis aures consilia sua perventura*, pro: quin perventura essent. cap. 3. Agesil. *Barbarus non*

dubitaturum fortem virum, quin, cum suo periculo salutem reipublicæ attulisset, cederet æquo animo legibus. Curt. III, 13, 2. Cicer. pro leg. Manil. c. 23.

††† Interdum etiam *quin* pro *an*. Cic. I. Verr. 5. *Quasi vero dubium sit, quin tota lex de pecuniis repetundis sociorum causa constituta sit.* Id. XIII. Philipp. 10. *Quodsi quis adhuc dubitare potuit, quin nulla societas huic ordini cum illa belua possit esse: desinat profecto dubitare* &c. pro *an ulla*.

non dubitans, eo potissimum hostes impetum facturos, pro, quin facturi essent, & mox: *vidit hostes non credituros, aliasque regiones occupaturos, nec dubitaturos, aliud esse facturum ac pronunciasse.* Vide Comm. Lamb.

5. *Quin*, pro *Qui non*, *Quæ non*, *Quod non.*

Sæpe *Quin* usurpatur pro *Qui non, quæ non, quod non.* Cic. VII Verr. 54. *Nemo Lilyæi fuit, quin viderit: nemo in Sicilia, quin audierit*, es ist niemand zu Lilybæen gewesen, der es nicht gesehen. Idem 6. Verr. 1. *Nego ullam gemmam aut margaritam fuisse, quin quæsierit, inspexerit, abstulerit*, hoc est, quam non. Idem ad Quinct. Fr. lib. III. ep. 3. *De qua aqua, & via nihil prætermisi quadam epistola quin enucleate ad te perscriberem*, pro, quod non. Idem Attic. lib. 1. ep. 1. *Dies vero nullus est, quin hic Satrius domum meam ventitet*, id est, quo non.

6. *Quin* sine interrogatione, pro *Immo*. *Quin etiam* pro *Immo etiam.*

Interdum autem Adverbium *Quin* usurpatur pro *Immo.* Cicer. lib. VII epist. 31. *Quin hinc ipse evolare cupio.* Idem pro Milon. 29. *Quin sic attendite Judices, nempe hæc est quæstio de interitu Clodii*, addatur Id. XI ep. Att. 7. & IX epist. 21.

Idem de Am. 16. *Quin etiam necesse erit cupere, & optare, ut quam sæpissime peccet amicus*, ja er wird auch wünschen müßen, daß. Idem lib. VII ep. 1. *Delectatio nulla exstitit: quin etiam misericordia consecuta est.* * add. Id. I offic. 22. & I. offic. 30. & pro Mil. 9.

* 7. Quin imo, Quin potius.

Cic. I epist. Att. 10. *Quin imo inter se dissident.* Plinus I epist. 8. *Quin imo fortasse hanc ipsam cunctationem nostram in alterutram sententiam emendationis ratio deducet.*

Livius XXVI cap. 19. *His miraculis nunquam ab ipso elusa fides est: quin potius aucta arte quadam nec abnuendi tale quicquam, nec palam affirmandi.*

* 8. Quin contra.

Livius XXXI. c. 31. *Non inficias imus, civitates, quæ in parte Carthaginiensium fuerunt, stipendiarias nobis ac vectigales esse. Quin contra, hoc & vos & omnes gentes scire volumus, pro merito cuique erga nos fortunam esse.* Id. XXXV c. 26. *Nihil ea res animum militaris viri & multos experti casus imminuit: quin contra si in re navali, cujus esset ignarus, offendisset, eo plus in ea, quorum usu calleret, spei nactus, breve id tyranno gaudium se effectum affirmabat.* add. Idem XXXVII cap. 15 & VI. c. 37.

Caput CXCII
De adverbio QUIPPE.

Quippe pro *certe*, aut *Videlicet.*

Quippe idem est fere, quod *Certe*, & eodem modo etiam subjicitur, aut rejicitur in extremum. Cicer. pro Mur. 30. *Dixisti quippe, jam fixum & statutum est,* gewiß du hast gesagt; du hast es gesagt, das ist gewiß. Idem pro Cæcin. 19. *Recte igitur*

igitur diceres, te restituisse? quippe. Idem pro Muren. 35. *Ergo ad Cœnam petitionis causa si quis vocat, condemnetur? Quippe, inquit.* ja freylich, allerdings.

2. *Quippe*, per *Ironiam*.

Virg. lib. I. Aen. *Quippe vetor fatis: Pallasne*, &c. Cicero pro Mil. 12. *Movet quippe me lumen curiæ*, ja freylich.

3. *Quippe*, pro *Utpote*.

Interdum usurpatur pro *Utpote*. Cicer. I de Fin. 6. *Sol Democrito magnus videtur, quippe homini erudito.* als einem gelahrten Mann. Idem in Brut. 69. *Non puto existimare te, ambitione me labi, quippe de mortuis.*

4. Alias pro *Quia*, vel *Nam* dann. Cicero 2. Phil. 29. *Harebat nebulo, quo se verteret, non habebat. Quippe in his ipsis temporibus dicebatur* &c. Idem 2 de Orat. 54. *Leve nomen habet utraque res. Quippe leve est totum hoc, risum movere.* Idem pro Dom. 48. *Jam fateor, inquit, in Gabinium me nefarium fuisse, quippe vides*, &c.

5. *Quippe qui, quæ, quod*, pro *Utpote qui, quæ, quod*.

Cic. pro Rosc. Am. 18. *Convivia cum patre non inibat Roscius quippe qui ne in oppidum quidem, nisi perraro, veniret*, als der nicht einmahl. Id. II de Invent. 45. *Quippe qua in lege scripta non sit.* * Exempla sunt ubivis plurima.

6. *Quippe cum*, pro *Utpote cum*.

Cic. 2 off. 9. *Harum igitur duarum ad fidem faciendam justitia plus potest, quippe cum ea sine pru-*

dentia satis habeat autoritatis. * add. Id. X epist. Att. 3. & Paradox I c. 3. & Livius IV cap. 24. & XXVI cap. 39.

** 7. *Quippe quod: Quippe Quia.*

Cic. I fam. 9. *Multa de mea sententia questus est Cæsar, quippe quod etiam Crassum ante vidisset.* † Terent. Heaut III sc. 2. *Quippe quia magnarum sæpe id remedium ægritudinum est.*

CAPUT CXCIII.

De pronomine QUISPIAM & QUISQUAM.

I *Quispiam* interdum *aliquem* significat. Cic. pro Cluent. *Quæret fortasse quispiam.* es möchte vielleicht jemand sagen. Idem pro Quint. 15. *Pecuniam si cuipiam fortuna ademit; tamen dum existimatio est integra facile consolatur honestas egestatem.* Idem. 3 Tusc. 9. *Num aliquod quodpiam membrum tumidum non vitiose se habet.* Id. 3. de Nat. Deor. 35. *Nec si uredo aut grando quidpiam nocuit, id Jovi animadvertendum fuit.*

* *Admonitio.*

Sunt in scriptis veterum Romanorum loca, ubi *quisquam* pro *quispiam* poni videatur: sed nulla dantur, ubi *quispiam* pro *quisquam* positum sit. Boëth. Consol. III præs. 2. *quisquam* pro *quisque* posuit. Barbare. Barbare item Consol. IV. pros. 2 *quisque* pro *quisquam.*

II. *Quis-*

† Alii legunt *quippe qui etiam* &c.

II. *Quisquam* occultam quandam augendi vim habet, idemque pæne eſt, quod *Ullus*, ac ſæpe in comparatione adhibetur. * Fere autem poſt particulas negantes ponitur, poſt quas *aliquis* & ſimilia poni non poſſunt. Nam Cicero Catil. I cap. 2. *Quamdiu quisquam erit, qui te defendere audeat, vives.*

2. *Quisquam* in comparatione.

Cicero lib. 14. ep. 7. *Niſi vos fortiores cognoviſſem, quam quemquam virum.* idem Attic. VII ep. 1. *Neuter quenquam omnium pluris facit, quam me,* keiner hält von einigen Menſchen mehr, als von mir. Idem VI Verr. 55. *Tetrior hic Tyrannus Syracuſis fuit, quem quisquam ſuperiorum.*

* 3. *Quisquam – præter, præterquam.*

Cic. III offic. 3. *Illud perfectum officium eſt, nec præter ſapientem cadere in quemquam poteſt.* Id II epiſt. 17. *De præda mea præter quæſtores Romanos teruncium nec attigit nec tacturus eſt quisquam.* Id. III ep. 11. *Tullius me non convenerat, nec erat jam quisquam mecum tuorum, præter omnes meos, qui ſunt omnes tui.* add. Id. XV epiſt. 15. & IX. epiſt. 15.

Cic. V epiſt. Att. 21. *Nullus teruntius ſumtus factus eſt, nec in rempublicam, nec in quemquam meorum præterquam in Tullium legatum.*

4. *Quisquam – niſi.*

Cic I. Parad. cap. 3. *An cogitaſſe quicquam putamus Africanum in vita ſibi expetendum, niſi quod laudabile eſſe videretur.* Id. II Philipp. 32. *Quisquamne divinare poteſt, quid vitii in auſpiciis futurum ſit, niſi qui de cælo ſervare conſtituit?* Id. IV

epist.Att. 15. *Non mentio potuit fieri cujusquam ab iis, qui disputant, nisi ejus, qui illis notus esset.* add. Id. IX epist. Att. 22.

* 5. *Quisquam* opponitur *universis.*

Cic. VII epist. 3. *Nunquam volui plus quemquam posse, quam universam rempublicam.*

* 6. *Quisquam unus.*

Livius III, 45. *Adversus injuriam decreti multi magis fremebant, quam quisquam unus recusare auderet.* Id. III. c. 55. *Hæc omnia non adversantibus patriciis transacta: quia nondum in quemquam unum sæviebatur.* add. Id. XXXIX. c. 50. & II. c. 9.

7. *Quisquam* cum interrogatione.

Jungitur interdum cum interrogatione. Cic. 10. Phil. 7. *Ab hoc igitur quisquam bellum timet?* Fürchtet sich nun jemand von diesen eines Kriegs? Id. pro Do. 43. *Hanc Deam quisquam violare audeat?* Idem pro lege Man. 15. *Et quisquam dubitabit, quid virtute perfecturus sit, qui &c.* Und will noch jemand bey sich in Zweiffel ziehen. Idem pro Clu. 10. *Et est quisquam, qui cum hoc cognovit, suspicari possit, &c.*

* 8. *Quisquam* geminatum.

Cic. II. orat. 19. *Quis est istorum Græcorum, qui quenquam nostrum quicquam intelligere arbitretur?*

* 9. *Quisquam* cum *genitivo.*

Cæsar I B. C. 21, 5. *Neque vero tam remisso ac languido animo quisquam omnium fuit, qui ea nocte conquieverit.* Id. II O. c. 5, 4. *Neque erat quisquam omnium, qui non in ejus diei casu suarum omnium*

mnium fortunarum eventum consistere existimaret, add. Cic. IV. in Verr. 48.

* 10. *Non quisquam ne-quidem.*

Cic. pro Rosc. Am. 50. *Tibi omnia sua præter animam tradidit, nec sibi quicquam paternum, ne monimenti quidem causa, reservavit.*

11. *Quisquam*, cum *si.*

Alias cum *Si.* Terent. Eun. Prol. *Si quisquam est, qui placere studeat bonis.* Cicero Att. lib. 14. ep. 1. *Si quisquam est facilis, hic est.* * add I offic. 31. & XV epist. 4.

* 12. *Quisquam-qui non.*

Cic. III offic. 19. *Nullo modo videri potest quicquam esse utile, quod non honestum sit.* Id. X ep. Att. 16. *Neque quicquam timebat, quod non esset timendum.* add. Id. IX epist. 6. & III epist. Att. 8.

** 13. *Quicquam* abundat præcedente *Nihil.* Terent. And. A. 1. sc. 1. *Comperiebam nihil ad Pamphilum quicquam attinere.* Linac. lib. VI pag. 471. Nisi dicas, *nihil* ibi pro *non* esse positum.

* 14. *Quicquam* de personis.

Cic. II ep. 10. *Nec mihi est te jucundius quicquam, nec carius.* Id. III ep. 7. *Scilicet contemsi te, nec potest fieri me quicquam superbius,*

* 15. *Non quicquam-quam* pro *tantum* non optimæ notæ est.

Sueton. Claud. 10. *Hinc ad alios commilitones fluctuantes, nec quicquam adhuc, quam frementes, perduxit.* Id. in Neron. 43. *Nero affirmavit, inermem se in conspectum exercituum proditurum,*

rum, nec quicquam aliud, quam fleturum. † add. Id. in Vespas. 3.

Caput CXCIV.

De pronominibus QUISQUIS & QUISQUE.

Quisquis est *quicunque.* Cic. in Brut. 73. *Plus attulit huic populo dignitatis, quisquis est ille, si modo est aliquis, qui* &c. Er sey wer er wolle, so es nur jemand ist. Plaut. Pers. IV sc. 7. *Quisquis es, adolescens, operam fac.* &c. * add. IX ep. Att. 2. & XVI ep. Att. 5. Vide supra *quisquis.*

* 2. *Quoquo modo* wie sichs thun läst/auf was vor Art und Weise rc.

Cic. I ep. 5. Catoni, quoquo modo se res habeat, profecto resistimus. * add. Id. V ep. 20. & III offic. 22, 23. vid. infra *quomodo.*

II. *QUISQUE.*

I. *Quisque* idem quod *unusquisque,* postponi autem solet pronomini, aut nomini. Cic. III Nat. D. 34. *Dionysius edixit, ut quod quisque e sacris haberet, id ante diem certam in suum quodque fanum referret,* ein jeder wieder in den Tempel, dahin es gehörete, tragen solte. Id. I. Orat. 28. *Roscius jamdiu hoc est consecutus, ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur.* Id. de opt. 9. Orat. *In cæteris suus est cujusque certus sonus.* Id. VI. ep. 1. *Ea est perturbatio omnium rerum, ut suæ*

† Sine dubio omissum est verbum *facere,* vel simile quidpiam.

suæ quemque fortunæ maxime pœniteat, daß einem jeden sein Zustand der elendeste zu seyn scheinet. Id. post. red. ad Quir. 1. *Quid dulcius hominum generi a natura datum est, quam sui cuique liberi.* Id. pro Rab. Post. 12. *Tertio quoque verbo excitabantur Alexandrini*, allemahl nach dem dritten Wort. Id. IV Verr. 56. *Quinto quoque anno Sicilia tota censetur*, allemahl über das künfftige Jahr.

2. Admonitio.

Cum adest pronomen *se, suus, qui, tertius*, aut aliud ejusmodi; *quisque* præponi non solet, sed postponi sic: *Se quisque diligit, sua quemque delectant, quod cuique obtigit, octavo quoque die.* †

Quod si nihil est ejusmodi, liberius usurpatur. Cic. II Nat. Deor. 11. *Principatus est, quo nihil in quoque genere potest esse præstantius.*

Poëtæ

† Recte monet Autor, neque imitanda sunt temere exempla contraria. Cic. in Læl. 16. *Tertia sententia est, ut quanti quisque se ipse facit, tanti fiat ab amicis.* Et mox: *Tertius ille finis deterrimus est, ut quanti quisque se ipse faciat, tanti fiat ab amicis.* Hirtius 13. Afr. 31. n. 2. *Equitatui quoque edicit, ut quisque suo Loco paratus armatusque præsto esset.* Columell. XII. c. 3. *Cuique sua annumeravimus.* Et mox: *Admonuimus, ut quidque suo loco reponeret.* Tacitus VI 37, 7. *Vitellius monet illos obsequium in regem, reverentiam in nos, decus quisque suum & fidem retinerent.* Cic. III. Orat. c. 18. *Contra id, quod quisque se sentire dixisset, & disputare.* Huc refer illud Columell. VIII c. 5. *Eligenda quæque optima & deteriora vendenda.*

Poëtæ autem etiam cum adest pronomen *suus*, liberiores sunt. Virg. VI. Aeneid. *Quisque suos patimur manes.*

3. *Quisque* pro *Quicunque*.

** D. *Quisque* pro *quicunque*. Auson. *Pareto legi, quisque legem sanxeris.* Scal. II Lect. Auson. 2. Palm. Spicil. 8. Sueton. c. 14. Vitell. *Pronus ad cujusque & quacunque de causa necem atque supplicium.*

*4. *Quisque* differt ab *omnis*.

Tacitus IV hist. 55, 6. *Certatim proclamant, omnes exercitus suis quemque bellis distineri.* Sic Id. II hist. 82, 1. *Ea cuncta per idoneos ministros, suis quæque locis, festinabantur.*

* 5. *Quisque* de duobus ne imitere.

Livius. II cap. 44. *Dicebant, duas civitates ex una factas: suos cuique parti Magistratus, suas leges esse.* Id. II cap. 7. Id. I cap. 24. Id. X cap. 12.

6. *Quisque* cum nominibus vel verbis pluralis numeri.

Cic. I off. 41. *Pictores, & ii, qui signa fabricantur, & vero etiam Poëtæ suum quisque opus a vulgo considerari vult.* Livius I cap. 7. *Aversos boves, eximium quemque pulcritudine, caudis in speluncam traxit Cacus.* Id. I cap. 35. Id. II cap. 15. Id. X cap. 36. Columell. VIII cap. 5.

* 7. *Quisque* in plurali cum nominibus pluralibus.

Livius XL cap. 5. *Cætera in suum quæque tempus agenda differunt.* Id. XLII cap. 44. *Civitatium Principes, suo quique proprio decreto Persei societatem aspernati, Romanis se adjungebant.*

* No-

* Nota etiam illud Taciti IV Ann. 25, 4. *Infensus miles memoria laborum, & adversum eludentes optatæ toties pugnæ, se quisque ultione & sanguine explebant.*

* 8. *Quisque* post *quid, cur, quemadmodum, quanti, quam, unde, ubi.*

Cic. I off. 45. *Non est difficile in exquirendo officio, quid cuique sit præponendum, videre.* Id. II Orat. 22. Id. II Verr. 18. Id. pro Cecin. 28.

Cic. I Div. 39. *Cur fiat quidque quæris, recte omnino.*

Varro II R. R. cap. 1. *Quarta pars est de jure in parando, quemadmodum quamque pecudem emi oporteat civili jure.*

Cic. V fin. 30. *Aliter homines, aliter Philosophos loqui putes oportere, quanti quidque sit.*

Varro IX L. L. 1. *Hujus generis verborum, quam late quidque pateat, diligentius expedietur.*

Livius III cap. 27. *Vallum sumsere, unde cuique proximum fuit.*

Quintil. V cap. 10. *Nec avem aut feram reperias, ubi quæque nasci aut morari soleat ignarus.* Et mox: *Si scierimus, ubi quicque nascatur.*

9. *Quisque* diverso casu repetitum in eodem commate.

Cic. III fin. 21. *In urbe mundove communi non adversatur jus, quo minus suum quidque cujusque sit.* Id. III off. 17. *Magni est judicii, statuere, quid quemque cuique præstare oporteat.* Cæsar B. G. IV cap. 5, 2.

* 10. *Quisque-quisque.*

Cic. I ep. Quint. Fr. 1. *Non mihi placet scrutari*

te omnes sordes, sed quanta sit in quoque fides, tantum cuique committere. Id. III Philipp. 10. *Divina opportunitas, ut quæ cuique apta esset, ea cuique obveniret.* Id. IV fin. 13. *Tum esset simile, si in ceteris quoque naturis id cuique esset ultimum, quod in quaque excelleret.* Id. de fat. 1. *In utramque partem perpetua explicatur oratio, quo facilius id a quoque probetur, quod cuique maxime probabile videatur.*

* 11. *Quisque* cum superlativo uno.

Cic. IX ep. 14. *Severitas ea cum bonis omnibus, tum infimo cuique gratissima.* Id. IV ep. Att. 2. Livius II cap. 29. Cæsar I B. G. 31, 12.

12. *Quisque* cum duobus superlativis elegantissimum est.

Cic. de senect. 23. *Sapientissimus quisque æquissimo animo moritur.* Je weiser jemand ist, je lieber stirbt er. Id. II Fin. 25. *Optimum quidque rarissimum est.* * Cic. pro Arch. II. Id. ep. ad Brutum 8. Id. VII. ep. 18. Id. VII. ep. 34.

* 13. *Quisque* cum superlativo & comparativo, ne temere imitere.

☞ Cic. I off. 21. *Postea tot leges, & proxima quæque duriores: tot rei, tot damnati.* Columell. VIII cap. 7. *Antiquissimum est autem, maximam quamque avem lautioribus epulis destinare.* add. Tacitus II Ann. 33, 5. & III 17, 2.

* 14. *Quisque* cum positivo, ne ponas temere.

Tacitus XII cap. 43, 1. *Invalidus quisque obtriti.* Huc refer illud Cic. VIII ep. Att. 3. *Infimus quisque propensus in alteram partem.*

* 15.

* 15. *Quisque* cum comparativo-*quo*. †

Plinius I epist. 20. *Bonus liber melior est quisque, quo major.*

* 16. *Quo quisque-eo* cum comparativis. ††

Livius XLII.c.45. *Quo quæque opulentior civitas erat, eo accuratius agebant.* Celsus II c.18. *Quo majus quodque animal est, eo robustior ex eo cibus est.* Adde insequentia: *Quo valentior quæque materia est, eo minus facile concoquitur.*

17. *Ut quisque ita.*

Cic.Orat.35. *Quod cum statuerit, tum ut quidque erit dicendum, ita dicet.*

* 18. *Ut quisque* cum positivo-*ita.*

Tacitus I hist.II,3. *Ut cuique exercitui vicinæ, ita in favorem aut odium contactu valentiorum agebantur.*

Interdum deest *ita*. Tacitus III Ann. 55, 2 *Ut quisque opibus, domo, paratu speciosus, per nomen & clientelas illustrior habebatur.* Id.II hist.23.6. *Certatim ut quisque animo ignarus, procax ore.*

* 19. *Ut quisque*-cum comparativo-*ita.*

Columell.VI c.27. *Ut quæque est præstantior, ita ubere campo pascitur.*

* 20. *Ut quisque* cum uno superlativo.

Cic.in Læl.5. *Ita nati sumus, ut inter omnes esset societas quædam. Major autem, ut quisque proxime accederet.* Rarior hic usus est.

21. *Ut quisque* cum duobus superlativis.

Sæpe *quisque* cum duobus superlativis copulatur.Cic.I ep.Qu.fr.1. *Ut quisque est vir optimus, ita*

† Noli imitari.

†† Vid. paulo post admonitionem Auctoris.

ta difficillime alios esse improbos suspicatur. Id. I Orat. c. 26. *Ut quisque optime dicit, ita maxime dicendi difficultatem timet,* je beredter jemand ist, je mehr fürchtet er sich, es werde ihm nicht fliessen.
* add. Id. I offic. 16. & de Senect. 18. & II, Philip. 46.

* 22. *Ut quisque* cum superlativo - *ita* cum positivo rarissimum est.

* Tacit. VI Ann. 8. 3. *Ut quisque Sejano intimus, ita ad Cæsaris amicitiam validus.*

23. *Admonitio.*

Cum antecedit *ut quisque* cum suo superlativo, comparativus sine flagitio subjici non potest, sed alterum superlativum reddi oportet. Quodsi antecedit *quo quisque*, tum vero comparativus geminatur. Cic. pro Rosc. Com. 11 *Quo quisque est solertior & ingeniosior, hoc docet iracundius ac laboriosius.* Verum id rarum admodum est, contraque *ut quisque* cum gemino superlativo usitatissimum.

24. *Quotus quisque.*

Quotus quisque respicit certum numerum, uti sunt *decimus quisque, centesimus quisque.* Cic. I Nat. D. 28. *Quotus enim quisque formosus est.* Id. pro Planc. 25. *Quotus enim quisque disertus? quotus quisque juris peritus est?* Id. pro Flacc. 41. *Quotus enim quisque, qui hanc in republica sectam sequatur.* Id. II Tusc. 4. *Quotus enim quisque Philosophorum invenitur, qui sit ita moratus, ut ratio postulat.* Id. II. Divin. 24. *Quota enim quæque res evenit prædicta ab aruspicibus?*

25. Di-

25. *Decimus quisque &c.*

Decimus quisque est unus e decem; centesimus quisque, unus e centum. Livius II c.39. *Cetera multitudo sorte decimus quisque ad supplicium lecti.* * add. Cæsar V B. G. 52,2. Id. VII c. 35,3 Livius XLII, 48. Cic. V epist. 5.

* 26. *Unusquisque,*

Cic. I offic. 17. *Omnium societatum nulla gratior est, quam ea, quæ cum republica est unicuique nostrûm.* Id. pro Rosc. Am. 42.

* 27. *Unusquisque* post *suus.*

Pallad. I c. 39. *Contra hæc & cetera, suo unumquodque mense reddemus.* Interdum præponitur. Livius III c. 68. *Jam unicuique ex agris sua damna nunciabuntur.*

CAPUT CXCV.

De particulis QUO & QUOAD & QUOCIRCA.

I. QUO.

1. *Quo-hoc, Quo eo,* pro *tanto-quanto.*

Quo-hoc, Quo-eo, pro *tanto-quanto* eleganter ponuntur. Cic. ad Quint. frat. Lib. III ep. 1. *Sed quo erant suaviores, eo majorem dolorem ille casus afferebat.* Id. I offic. 19. *Quo difficilius, hoc præclarius* * add. Id. IV ep. 13. & III ep. att. 16.

* 2. *Quo* non respondente *eo.* †

Livius II c. 51. *Quo plures erant, major cædes erat*

† Rarum est; nec obstat multitudo exemplorum nostrorum; ea enim comparata cum iis, ubi *eo* quoque ponitur, erubescunt paucitate sua.

erat. Quintil. VIII c. 3. Columell. VIII c. 11. Id. XI. 3. Id. de Arbor. 10.

* 3. *Quo-tanto*, rarissimum est.

** S. D. *Quo-tanto.* Planc. ad Cic. X. ep. 23: *Quo magis me petiverunt, tanto majorem iis frustratio dolorem attulit.* * add. Terent. Phorm. II sc. 2.

4. *Quo* absolute, cum comparativis.

Cic. pro M. Marcell. 6. *Quo gratior tua liberalitas, C. Cæsar, nobis, qui illa videamus debet esse.* Um so viel angenehmer muß uns deine Gütigkeit seyn. Id. pro Leg. Man. 19. *Quo etiam mihi indignius videtur, obtrectatum esse adhuc Gabinio dicam, an Pompejo? an utrique?* * add. Id. XI. ep. Att. 15. & IV ep. 6. & pro Muren. 23.

Quo pro *ut eo* cum comparativo.

Cic. XVI. ep. 4. *Medico puto aliquid dandum esse, quo sit studiosior.* daß er um so viel desto eifriger sey. Barbari dicunt, *ut eo sit studiosior.*

5. *Quo* pro *ut*, cum *idcirco.*

Quo pro *ut* interdum assumit *idcirco.* Cic. Att. lib. I. ep. 16. *Lucullus dixerat, se quo facilius probaret illa Romani hominis esse, idcirco barbara quædam & obsoleta aspersisse.*

* 6. *Quo* pro *quod* cum *eo.*

Terent. Eunuch. 1. sc. 2. *Non quo quemquam plus amem, aut plus diligam, eo feci.*

* 7. *Quo ne* pro *ut ne.*

Livius XXXIV. c. 6. *Cautum erat, quo ne plus auri argentique facti, quo ne plus signati argenti & æris domi haberemus.* Sed hoc nolim imitari.

* 8. *Quo* pro *ad quod, ad quos* &c.

Cic. pro Rosc. Am. 29. *Quid est ergo, quo tandem*

Ipse tamen Cic: etiam Lib. VII. Fam. II: Sed eo vidisti multum, quod praefinisti, quo ne pluris emerem

dem

dem accusator inopia argumentorum confugerit. Et paulo ante: *Restare tibi videbatur servorum nomen, quo confugere posses.* Id. VI. Verr. 18.

** 9. D.P. *Quo*, pro *in quem finem*? Buchn. ad Plin. n. 279. Horat. I. ep. 5. *Quo mihi fortunas, si non conceditur uti?* Linac. lib. 1, pag. 94.

* 10. *Quo loci* pro *ubi*, rarum est.

Cic. II. Divin. c. 66. *Draco visus est ei radiculam ore ferre, & simul dicere, quo illa loci nasceretur.* Id. VIII. ep. Att. 10.

Huc refer illud: Liv. XXXIX c. 54. *Legatos dixerunt, sese tacitos abire, quo terrarum possent, in animo habuisse.* Eodem modo etiam dicitur *quoquo terrarum.* Terent. Phorm. III sc. 3. Utrumque vero ad locum significat, non in loco.

** 11. *Quo* pro *in quem locum*, vel *ut eo*. Ovidius IV Fast. *Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat.* * Cic. II. ep. 9. Id. III ep. 5. add. Cæs. II B.G. 7, 3.

* 12. *Quo-eodem.*

Cic. pro Arch. 10. *Si res hæ, quas gessimus, orbis terræ regionibus definiuntur; cupere debemus, quo minus manuum nostrorum tela pervenerint, eodem gloriam famamque penetrare.* Liv. XXXVII. c. 54.

13. *Quo minus*, pro *Ne*, daß nicht.

Quo minus dicitur pro *ut minus*, id est, *Ne*, sed fere certis cum verbis jungitur. Cic. lib. I de fin. 10. *Nihil impedit, quo minus id, quod maxime placeat, facere possimus.* Id. I Orat. 60. *Non repugnabo, quo minus omnia legat.* Id. I Tusc. c. 38. *Mors non deterret sapientem, quo minus in omne tempus reip. suisque consulat.* Id. Att. lib. 2. epist. 4. *Præter quercum*

Cic. XV Fam. 11. ita rempublicā gessisti, ut quantū tibi omnes boni debeant, quominus tantundem ego unus debeam, non recusem.

cum Dodoneam nihil desideramus, quo minus Epirum ipsam possidere videamur. Id. pro Dom. 31. *Nihil de me tulistis, quo minus in civium essem numero.* Id. lib. I Orat. 10. *Est finitimus Oratori poëta: in hoc quidem certe prope idem, nullis & terminis circumscribat jus suum, quo minus ei liceat vagari, qua velit.* Id. XI. ep. 10. *Interpellent me quo minus honoratus sim: dum ne interpellent quo minus respublica a me commode administrari possit.* Id. in Pis. 15. *Nemini civi ulla, quo minus adesset, satis justa excusatio est visa,* kein Bürger hat die Entschuldigung, daß er nicht da wäre, vor gut und zulänglich gehalten. Idem III. Catil. 6. *Qua religio C. Mario non fuerat, quo minus C. Glauciam Prætorem occideret, ea nos religione in privato Lentulo puniendo liberabamur.*

14. *Quo minus*, pro *quanto minus*.

Sæpe *Quo minus* usurpatur pro *Quanto minus* Cic. pro. Quinct. 1. *Nam quo minus ingenio possum; subsidio mihi diligentiam comparavi.* Id. lib. IV. ep. 13. *Quo minus familiaris sum, hoc sum ad investigandam curiosior.* Id. I Offic. 21. *Hæc eo faciliora sunt Philosophis, quo minus multa patent in eorum vita, quæ fortuna feriat, & quo minus multis rebus egent.* * add. Id. pro lege Manilia 20.

* 15. *Quo minus* pro *ut minus*.

Cic. VI Verr. 11. *Id civibus Romanis ostendere soletis, quo minus sibi arrogent, minusque vos despiciant.*

16. Non

16. *Non quo*, pro *non quod*, cum *sed.*

Non quo pro *non quod* interdum aſciſcit *ſed*, *ſed quia*, *ſed quod*. Cic. lib. XVI ep. Att. 15. *Non quo republica ſit mihi quicquam carius, ſed deſperatis etiam Hippocrates vetat adhibere medicinam*, nicht daß mir etwas lieber wäre, als die republic: ſondern weil auch. Id. lib. XII ep. 17. *Non quod de tua conſtantia dubitem; ſed quia mos eſt ita rogandi, rogo.* Id. lib. 6. ep. 4. *Non quo ego certo* [illegible] *em: ſed quod non difficilis erat conjectura*, nicht daß ich es gewiß wüſte/ ſondern weil es leichtlich zu muthmaßen war. * Lege *Non.*

17. *Non quo-ſed tamen. Non quo-ſed ut.*

Interdum aſſumit *ſed tamen*, vel *ſed, ut.* Cic. in Brut. c. 21. *Non quo illa* (oratione) *Lælii quicquam ſit dulcius, ſed multo tamen vetuſtior atque horridior ille, quam ſcipio.*

Cic. lib. 7. Att. ep. 15. *Non quo haberem magnopere, quod ſcriberem, ſed ut loquerer tecum abſens*, nicht daß ich was ſonderliches zu ſchreiben hätte, ſondern daß ich mit dir abweſend redete. *Lege *Non.*

II. QUOAD.

* 1. *Quoad* de loco.

Livius II cap. 25. *Hoſtibus fugientibus, quoad inſequi pedes potuit, terga cæſa: eques usque ad caſtra pavidos egit.* Id. XXXVIII. cap. 22. Id. XXII 6.

* 2. *Ad eum finem, quoad.*

Nepos Epamin. 2. *Epaminondas exercebatur plurimum currendo & luctando ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet atque contendere.*

* 3. *Quoad* biß, de tempore.

Cic. VI. ep. 21. *Nihil puto tibi eſſe utilius, quam ibidem opperiri, quoad ſcire poſſis, quid tibi*

agendum sit. Id pro Mil. 10. adde. Sueton. in Cæs. cap. 29. & in Vespas. 4. & in Domitian. 2.

* 4. *Quoadusque*, biß.

Varro IV L. L. cap. 2. *Ab eo præco dicitur locare, quoadusque id emitur, quoad in aliquo consistit pretium.* Sueton. in. Iul. cap. 14.

* 5. *Quoad* interrogantis.

Terent. Phorm. I sc. 2. *Senem quoad expectatis vestrum?*

6. *Quoad*, so lang/ so fern.

Quoad refertur ad *quousque*, & terminum plerumque temporis, loci, alteriusve rei declarat. Cic. XV ep. Att. 23. *Quousque, inquies? quoad erit integrum* Id. VII Verr. 29. *Domi tuæ piratæ, a quo tempore capti sunt, quoad per me licitum est, fuerunt.* Id. III Catil. 7. *Quoad Catilina fuit in urbe, ejus consiliis obstiti*, so lange Catilina in der Stadt gewesen. Id. de Senect. 4. *Flaminio quoad potuit, restitit.* Id. pro Arch. 1. Quoad *longissime potest mens mea respicere spatium præteriti temporis*, so weit ich mich der vergangenen Zeit erinnern kan. Id. XI Phil. 3. *Mihi Antonius pervenisse videtur, quoad progredi potuerit fieri hominis amentia*, Anton scheinet so weit gekommen zu seyn, als ein wilder und unsinniger Mensch gehen kan.

* 7. *Quoad-posteaquam.*

Cic. X Philipp. 4. *Quoad vos omnia pati vidit, usus est ipse incredibili patientia, posteaquam vos ad libertatem vidit erectos, præsidia vestra libertati paravit.*

8. *Admonitio.*

Quoad hoc, Quoad *illud*, latine dici non videtur; sed *quod ad hoc spectat, quod ad illud pertinet.*

* Sin-

* Singularis est locus hic Livii XLII. cap. 6. *Apollonius justis causis regem excusavit; quod stipendium serius quoad diem præstaret.* In melioribus scriptoribus non reperias *quoad* cum accusativo.

9. *Quoad ejus.*

Interdum adhibetur *ejus* elegantiæ gratia: Cic. Att. lib. XI ep. 12. *Tu velim, ne intermittas, quoad ejus facere poteris, scribere ad me.* Id. lib. III ep. 2. *Si eam* (provinciam) *quoad ejus facere potueris, quam expeditissiman mihi tradideris, facilior erit mihi quasi decursus mei temporis.* * add. Id. V. ep. 8. & II. Invent. cap. 6.

III. QUOCIRCA.

Dictum videtur quasi *circa quod.* Usurpatur autem pro *quamobrem.* Cic. I de Divin. 4. *Quocirca bene apud majores Senatus decrevit &c.* Id. de Senect. 12. *Quocirca mihi esse tam detestabile, tanquam pestiferum, quam voluptatem, censebat.*

CAP. CXCVI.

De adverbiis QUOMODO, QUO: QUOVERSUS, QUORSUM.

Quomodo adverbium ex *quo* & *modo* factum apparet. Cic. pro Rosc. Am. 15. *Quomodo crimen commentitium confirmaret non inveniebat,* er sahe nicht, wie er dieses erdichtete Verbrechen erhärten könnte. Id. 2. de Orat. 38. *In hac arte nullum esse præceptum, quomodo verum inveniatur, sed tantum est, quomodo judicetur,* (περὶ τῶ πῶς.)

* 2. *Ratio, quomodo.*

Livius XXIII cap. 48. *Scripserunt se, si ærarium in-*

inops esset, aliquam rationem inituros, quomodo ab Hispanis stipendium sumant.

* 3. *Quomodo-si.*

Cic. I Nat. D. 11. *Quomodo Deus iste, si nihil esset animus, aut infixus aut infusus esset in mundo?* Id. IV Acad. 8.

4. *Quomodo* Admirantis.

Interdum servit admirationi. Cic. Att. lib. 8. ep. ult. *Qui nunc quomodo occurrunt? Quomodo autem se venditant Cæsari?* Id. Att. ep. 2. lib. 7. *Quomodo expectabam epistolam, quam Philotimo dedisses.*

Admonitio.

Usitatius multo est *ut*: Lege *ut* admirantis.

5. *Quomodo*, pro *Ut*, vel *Sicut*.

Nonnunquam *Quomodo* usurpatur pro *Ut*, vel *Sicut*. Cic. lib. 14. ep. 1. *De familia quomodo amicis placuisse scribis, faciemus.* Id. pro Rosc. Am. 2. *Postulatio brevis & quomodo mihi persuadeo, aliquanto æquior.* Wie ich glaube. Id. de Arusp. Resp. 5. *Concio risit hominem, quomodo ipse gloriari solet, ducentis confixum Senatus consultis.* * add. Id. II ep. Qu. fr. 2.

6. *Quomodo-ita* vel *sic*.

Alias adsciscit *ita*, vel *sic*. Cic. 3. de fin. 20. *Quomodo hominum inter homines juris esse vincula putant stoici: Sic homini nihil juris esse cum bestiis.* add. Id. VI Verr. 31. & Tusc. 38. & IV Tusc. 6. & V Tusc. 7. Plaut Cistel. I sc. 1. *Necesse est, quo tu me modo vis esse, ita esse, mater.* * add. Cic. V Philipp. 4. Tacitus XV. cap. 21, 1.

7. *Quomodo nunc*, pro *Prout nunc*.

Quomodo nunc est *prout nunc*. Cic. Att. lib. XIII. ep. 2.

ep. 2. *Nam quomodo nunc est; pedem ubi ponat in suo, non habet.* Wie es jetzo stehet, hat er nicht so viel, wo er seinen Fuß setzen könte. Id. 2. de Orat. *Quomodo nunc istorum se artes habent, pertimescenda est multitudo causarum.* * add. Id. VIII ep. Att. 23. & III Nat. Deorum cap. 16.

8. *Quomodocunque*

Quomodocunque est *Quocunque modo.* Cic. 5. de fin. c. 11. *Hoc cum in amicitis dicitur, quomodocunque dicitur, intelligi tamen, quidquid dicitur, potest,* es mag auch gleich gesagt werden, wie es wolle, so kan man doch das, was man saget, verstehen. * add. Id. XIV ep. 12.

* 9. *Quoquo modo.*

Cic. pro Mil. 3. *Quis est, qui quoquo modo quis interfectus sit, puniendum putet.* Id. XIII ep. 38. * add. Id. II ep. Att. 4 & XIV ep. 4.

* 10. *Quoquo modo-tamen.*

Cic. IV Verr. 29. *Iste quoquo modo se in ea quæstione præbebat, tamen in consilio habebat homines honestos.* Id. VII Verr. 34. add. Id. II Agr. 26. & pro Cæl. 5.

** II. De adverbio *QUONDAM.*

** 1. *Quondam* cum ad tempus præteritum refertur, significat *olim,* vor Zeiten, hiebevor. Cic. III de Orat. cap. 4. *Omnia fere, quæ sunt, conclusa nunc artibus, dispersa & dissipata quondam fuerunt.* * add. Id. pro leg. Man. 9 & 11. Item I Catil. 1.

** 2. Alias designat *aliquando* eines, einsmahls. Sueton. cap. 24. Jul. *Adeo ut Senatus*

quondam legatos mittendos decreverit. Et cap. 7. Domit. *Ad summam quondam ubertatem vini edixit, ne quis* &c.

** 3. D. Præsenti vero tempori junctum denotat *interdum*, aut *incertum quodcunque tempus.* Virg. II Aeneid. v. 367. *Quondam etiam victis redit in præcordia virtus*, bißweilen. Id. III Georg. v. 99. *Ut quondam in stipulis magnus sine viribus ignis incassum fuerit.*

* 4. *Quondam-postea. Quondam-mox.*

Plinius XXV. 5. *Candidum elleborum quondam terribile postea tam promiscuum.* add. Cic. III de Leg. 7 & XI Philipp. 1.

Tacitus XIII Ann. 55, 4. *Chamavorum quondam ea arva, mox Tubantum, & post Usipiorum fuerunt.*

* 5. *Quondam-nunc.*

Cic. I de Legib. 5. *Ista res quondam a multis claris viris, nunc ab uno summa autoritate & scientia sustinetur.* Id. VII Verr. 47. add. III off. 1 & Livius X cap. 11 & Cic. pro Sylla 1 & 27.

* 6. *Quondam-paulo ante.*

Cic. pro Cluent. 66. *Melini illa quondam socrus, paulo ante uxor fuit.*

* 7. *Quondam-tum* vel *nunc.*

Cic. in Pison. 10. *Templum sublato aditu, revulsis gradibus, a conjuratorum reliquiis atque a Catilinæ prævaricatore quondam, tum ultore, armis tenebatur.* Livius II c. 5. add. Tacitus I hist. 46. 1.

Tacitus VI c. 40. n. 2. *Ne Tigranes quidem Armenia quondam potitus, ac tunc reus, nomine regio supplicia civium effugit.*

* 8.

* 8. *Quondam, cum. Quondam, dum.*

Cic. pro Cœl. 6. *Me ipsum quondam pene Catilina decepit, cum & civis mihi bonus & firmus amicus videretur.*

Ovid. II. Fast. *At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis Bella, parentales deseruere dies.*

III. *QUOQUO*, wohin nur.

Cic. Paradox. III c. 1. *Ipsum quidem illud peccare, quoquo te verteris, unum est.* Id. VII ep. 25. *Amoris tui, quoquo me verti, vestigia vel proxime de Tigellio perspexi.*

2. *Quoquo versus & quoquo versum.*

Quoquo versus est *versus quemcunque locum.* Cæs. lib. I de B.C. 36. *Domitii imperio classem quoquo versus dimittunt Massilienses*, allenthalben hin. Id. II de Bell. Civ. 8. *Patebat hæc turris quoquo versus pedes XXX*, auf allen Seiten. Idem lib. I de B. C. 25. *Rates duplices quoquo versus pedum XXX e regione molis collocabat.* Cic. 9. Phil. 7. *Senatui placet Sulpitio statuam æneam statui, circumque eam statuam locum gladiatoribus, ludisque; liberos, posterosque ejus quoquo versus pedes quinque habere.* Sunt, qui legunt *Quaqua versus*, quam recte, alii viderint.

3. *Quorsum & quorsus*, pro *Quoversus.*

Quorsum & *Quorsus* facta sunt ex *quo* & *versus.* Cic. Att. lib. III. ep. 24. *Quorsum id casurum esset, verebar*, ich stunde in Sorgen, wo es hinaus wolte. Id. pro Rosc. Com. 15. *Quorsum recidat responsum tuum, non magnopere laboro.* Id. III Nat. D. 23. *Vestri hæc confirmant interpre-*

tando, quorsum quidque pertineat. Id. I de leg. *Quorsum hæc pertinent?*

4. *Quorsum* & *quorsus*, pro *Ad quem finem.*

Sæpe *Quorsum* & *quorsus* significant *da quem finem.* Cic. de Amic. c. 12. *Quorsum hæc? Quia sine sociis nemo quicquam tale conatur*, Id. lib. I de Leg. c. 1. *Quorsum tandem aut cur ista quæris?* worzu oder warum fragstu das? Id. post Red. ad Quir. 2. *Quorsum igitur hæc disputo? quorsum? ut intelligere possitis, &c.* Id. 1 Tusc. 25. *Quorsum igitur hæc spectat oratio*, wo ziehlet nun diese Rede hin? Cic. in Brut. 85. *Quorsus inquam istud? non enim intelligo*, worauf ziehlet das? was wilstu hiermit verstanden haben?

Admonitio.

Quorsus & rarum est, & redolet antiquitatem. *Quorsum* longe usitatius.

CAPUT CXCVI.

De pronomine QUOT & QUOTUS.

1. *Quot* refertur ad numerum, cui respondet *Tot*, vel *Totidem.* Cic. III Orat. 9. *Ut quot oratores, totidem reperiantur genera dicendi.*

* 2. *Quot-Tot.*

Cic. Orat. c. 21. *Quot officia oratoris, tot sunt genera dicendi.*

* 3. *Plurime-quot.*

Cic. pro Planc. 8. *Tu es ex municipio antiquissimo Tusculano, ex quo plurimæ familiæ sunt Consulares, quot è reliquis municipiis omnibus non sunt.*

* 4. *Quotcunque-tot.*

Cic. III Legib. 3. *Quotcunque Senatus creverit, populusve jusserit, tot sunt.*

** 5. *Quotquot* est *quotcunque.*

P. ** Cic. II de Leg. Inv. *Si duæ leges, si plures, aut quotquot erunt*; so viel ihr seyn wollen.

6. Ut *Quotannis* est *singulis annis*, jährlich; ita & *quot mensibus, quot diebus*, & similia dicebant veteres, pro *singulis mensibus & diebus*: Monatl. tägl. Quod inscite reprehendit Valla VI. Eleg. 60. Uti docet Alciat. lib. IV. de verb. signific. Taubm. ad Plaut. p. 1259. Dicebant & *quotquot annis*, *quotquot mensibus*, quot plenius est. Taubm. d. l. Victor. IV. Var. Lect. 13. Apulejum & *quot dies* pro *quotidie* dixisse invenio lib. XI. Metam. *Sedulum quot dies obibam culturæ sacrorum ministerium.*

II. *QUOTUS.*

Quotus ad numerum ordinandi, primus, secundus, tertius. Horat. I ep. 5. *Tu, quotus esse velis, rescribe*, der wie vielste du seyn wollest; id est, tertius, an quartus conviva. Id. II Ser. Sat. 6. *Hora quota est?* Ovid. I Pont. eleg. 10. *Qui quota terroris pars solet esse mei?* id est, vix millesima pars. Cic. V Verr. 94. *Quotus erat iste denarius, qui non sit deferendus?* id est, vix centesimus. Plerumque autem *quotus* apud Ciceronem assumit *Quisque*, ut sit *Quotusquisque.*

** 2. *Quotus* pro *quot.*

Martial. *Dic quotus es?* pro, *quot estis?* wie viel sind euer? Vall. I Eleg. 14. Atque sic illud quoque Horatii commodius exponitur. *Tu quotus esse*

velis, rescribe, laß mich wissen, wie viel ich ihrer neben dir soll zu Gaste laden.

CAPUT CXCVIII.
De adverbio QUOTIDIE.

Quotidie est *singulis diebus*. Cic. lib. I de fin. 5. *Quotidie inter nos ea, quæ audiebamus, conferebamus*. * Id. I ep. Att. 10. *Nosmet ipsi, qui Lycurgi a principio fuissemus, quotidie demitigamur.*

* 2. *Quotidie-donec.*

Cato de re rust. 67. *Quotidie oleo lacum commutet, donec in dolium pervenerit.*

3. *Quotidie magis. Quotidie plus.*

Quotidie magis, Quotidie plus idem quod *in dies magis*. Cic. Lib. VI. ep. 6. *Me quotidie Cæsar magis amplectitur*. Id. I. Phil. 2. *Quotidie magis magisque perditi homines tectis, ac templis urbis minabantur.* * add. Id. XIV. ep. Att. 21.

Cic. 4. de fin. 23. *Alter valet plus quotidie, alter videt*. Id. ad. Q. Fr. III ep. 1. *Quod scribis Te a Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo*. * add. Cic. V. ep. Att. 9.

4. *Quotidie* cum aliis comparativis.

Jungitur etiam cum aliis comparativis. Cic. V ep. Att. 7. *Quotidie, vel potius in singulos dies, breviores ad te literas mitto.* Ich schicke dir täglich oder vielmehr auf alle Tage kürtzere Briefe. Id. VI. ep. 14. *Sed hoc intelligimus, eum quotidie remissius & placatius ferre.*

CAP.

CAP. CXCIX.

De adverbiis QUOTIES & QUOTIESCUNQUE.

1 *Quoties-Toties. Quotiescunque-toties.*

Quoties eſt, quod barbari dicunt, *quot vicibus*, & refertur *toties*. Cic. lib. 1. de orat. 27. *Quoties dicimus, toties de nobis judicatur*. Id. add. lib. I ep. II. *Quoties patriam videret, toties ſe beneficium meum videre, dicebat*. * add. Id. pro Marcell. 6. & II de Orat. c. 30.

Jnterdum aſſumit *cumque*. Cic. pro Cluent. 18. *Quotiescunque dico, toties mihi videor in judicium venire non ingenii modo, ſed etiam virtutis*. Id. 2. de Orat. 61. *Quin prodis, mi Spuri, ut quotiescunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem*.

* 2. *Quoties-niſi.*

Cic. V fin. 22. *Quoties hoc agitur, quandove, niſi admirationibus maximis?*

* 3. *Qnotiescunque-ſemper.*

Nepos Hannib. cap. 1. *Quotiescunque Hannibal cum populo Romano congreſſus eſt in Italia, ſemper diſceſſit ſuperior.*

4. *Quoties* & *Quotiescunque* abſolute, wie offt.

Interdum abſolute ponitur. Cic. I. Catil. 6. *Quoties jam, quoties tibi extorta eſt ſica iſta de manibus?* Cæſ. lib. V de B.G. *Quoties quæque cohors præcurrebat: ab ea parte magnus hoſtium numerus cadebat.* Idem pro Sext. 69. *Quotiescunque me viderit, ingemiſcet.* Ubi Toties intelligitur.

CAP.

CAPUT. CC.
De adverbio QUOUSQUE.

Quousque non solum ad locum, sed sæpius ad tempus refertur. Cic. I. Catil. 1. *Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra?* Wie lange wilst du dich unserer Gedult mißbrauchen. Id. Att. XV ep. 23. *Quousque inquies? Quoad erit integrum.* Idem lib. I de Nat. D. 40. *Quousque ludis?* Idem pro Planc. 31. *Quousque dicis nihil*, &c.

* CAP. CCI
De adverbio RARO.

* 1. *Raro-nisi.*

Celsus præf. lib. I. *Ipsa evidentia Erasistrati opinioni repugnat, quia raro, nisi post horum aliquid, morbus venit.*

* 2. *Raro-interdum.*

Celsus V cap. 23. *Antidota raro, sed præcipue interdum necessaria sunt, quia gravissimis opitulantur.*

* 3. *Raro)(sæpe.*

Celsus V cap. 28. *Maxime id evenit in ætate puerili, raro in medio corpore, sæpe in eminentibus partibus.*

CAP.

CAP. CCII
De RELIQUUS, RELIQUUM EST & RESTAT.

* 1. *Præterita*)(*reliqua.*

Cic. pro leg. Manil. 16. *Hac utar moderatione dicendi, non ut in illius potestate fortunam positam esse dicam, sed ut præterita meminisse, reliqua sperare videamur.*

* 2. *Reliqui præter.*

Cæsar VI B. G. 3, 4. *Concilio Galliæ primo vere indicto, cum reliqui præter Senones, Carnutes, Trevirosque venissent, initium belli ac defectionis hoc esse arbitratus, concilium in Lutetiam Parisiorum transfert.*

* 3. *Reliquum est* cum Infinitivo.

Cic. VII ep. Att. 5. *Reliquum est jocari, si hic sinat.*

4. *Reliquum est, ut. Reliquum est, ne.*

Reliquum est idem, quod *restat*, sed *restat*, cum *ut*, jungitur; *reliquum est* etiam cum *ne*. Cic. 2. Acad. *Restat, ut respondeam, qui,* &c. Id. ad Q. Fr. lib. I. ep. 1. *Reliquum est, ut te orem, ut* &c.

Cic. lib. 9. ep. 16. *Reliquum est, ne quid stulte, ne quid temere dicam contra potentes.*

5. *Reliquum est*, absolute.

Interdum etiam absolute ponitur. Cic. 14. ep. 14. *Reliquum est, quod ipsi optime considerabitis, vestri similes fœminæ sintne Romæ.*

Nonnunquam *Relinquitur* pro *Reliquum est* usurpatur. Cic. pro Flac. 34. *Relinquitur illud,*

quod

quod vociferari non desistit, non debuisse suum negotium agere.

6. *Quod reliquum est. De reliquo.*

Quod reliquum est, idem est, quod *de reliquo*. Cic. lib. 10. ep. 11. *Quod reliquum est, munus tuum tuere:* Id. lib. 13. ep. 29. *Quod reliquum est, velim augeas tua in eum beneficia.* * add. Id. XIII ep. 73. & XII ep. 4.

Cic. lib. 13. ep. penult. *De reliquo, si dignum eum tua amicitia, hospitioque cognoveris; peto, ut eum complectare.* * add. Id. XII. ep. 3.

CAPUT CCIII.
De adverbio SÆPE, & SALTEM.

* 1. *Sæpe* geminatum.

Cic. I divin. 28. *Sæpe tibi meum narravi, sæpe ex te somnium audivi tuum.* Celsus VII c. 1. *Eadem sæpe salutaria, sæpe vana sunt.* add. Idd. VI cap. 9. Livius XXIII. cap. 15.

Etiam trigeminum reperitur. Cic. I Divin. c. 36. extr. *Fit sæpe specie quadam, sæpe vocum gravitate & cantibus, ut pellantur animi vehementius: sæpe etiam cura & timore.*

* 2. *Sæpe & diu.*

Cic. pro Quint. 31. *Eorum sæpe & diu ad pedes jacuit stratus, obsecrans per Deos immortales, ut secum jure contenderent.*

* 3. *Sæpe & multum.*

Cic. I de Invent. c. 1. *Sæpe & multum hoc mecum cogitavi, bonine an mali plus attulerit hominibus copia*

copia dicendi. Id. pro Cluent. 71. add. Id. pro Planc. 42. extr.

Frequens est etiam *multum & sæpe*. Cic. III. de Leg. 15. *Versabor in re difficili, ac multum & sæpe quæsita*. add. Id. pro Quint. c. 1.

* 4. *Sæpe-nonnunquam*.

Cic. I divin. 18. *Id & somniantibus sæpe contigit & nonnunquam vaticinantibus per furorem*. add. Id. V Verr. 9. & pro Cœl. 19.

* 5. *Sæpe-aliquando*, vel *interdum*.

Tacitus Agric. 8. n. 3. *Sæpe parti exercitus in experimentum, aliquando majoribus copiis ex eventu præfecit*. Id. Agric. 28. 3.

Plinius I. ep. 20. *Sæpe diversum, interdum idem sentiunt*. Sueton. in August. 41. extr. Celsus VII c. 7. de ungve ocul.

* 6. *Sæpe*) (*raro*

Cic. III Nat. D. 27. *Vinum ægrotis prodest raro, nocet sæpissime*.

* 7. *Sæpe-nuper*.

Cic. V Tusc. 8. *Ista mihi & cum Antiocho sæpe, & cum Aristone nuper dissensio fuit*.

* 8. *Sæpe-postremo*.

Livius XXIV c. 28. *Cum sæpe acta res esset magnis certaminibus, postremo pacem fieri placuit*. Id. XXXVIII c. 45. add. Tacitus III hist. 65, 4.

* 9. *Sæpe-semper*. *Sæpe-nunquam*.

Cic. Partit. 8. *Amplificatio quanquam habet proprium locum, sæpe etiam primum, postremum quidem fere semper; tamen &c*.

Cic. III Catil. 10. *Multi sæpe bonores diis justi habiti sunt & debiti, sed profecto justiores nunquam*.

* 10.

* 10. *Sæpe numero.*

Cic. de Senect. 2. *Sæpe numero mirari soleo cum hoc C. Lælio.* add. Id. pro Rosc. Am. 29. & 41. & Id. XVI. ep. 21.

* 11. *SALTEM.*

Saltem pro *minimum* zum wenigsten rectissime ponitur: pro *tantummodo* non nimis recte. Exemplis non opus est, quæ plurima ubivis sunt.

CAPUT CCIV.
De particula SANE.

* 1. *Sane* pro *certe* gewißlich/wahrhafftig.

Varro III c. 16. de re rustica. *Vejaniis a patre relicta erat parva villa, & agellus non sane major jugero uno.* Cic. pro Rosc. Am. c. 23. *Erat sane suspiciosum,* das war wahrhafftig bedencklich. Exempla dantur innumerabilia.

* 2. *Sane*, in concessione, immerhin/laß es seyn.

Cic. in Brut. c. 84. *Si anguste & exiliter dicere est Atticorum, sint sane Attici; sed in comitium veniant.* Id. IV Acad. 26. Id. IV Acad. 24. add. Id. IV Acad. 27. & 32, ac pro Sestio 54 & de Provinc. Consul. 7.

* 3. *Sane quam.*

Cic. II de leg. c. 10. init. *Conclusa est quidem apte tam magna lex sane quam brevi.* Servius IV epist. Cic. 5. add. Cic. XI ep. 13 & II ep. Quint. fr. 6.

CAPUT CCV.

De adverbio SATIS.

Satis non est idem quod *valde*, sed *quod sat est* & *sufficit*. Cic. in Orat. 63. *Animo istuc satis est, auribus non satis*. Id. I Philipp. 15. *Mihi fere satis est, quod vixi, vel ad ætatem, vel ad gloriam.* Id. lib. IV. ep. 14. *Satis de rebus nostris, vel etiam nimium multa.*

* 2. *Satis*)(*Parum.*

Cic. in Orat. c. 45. *Easdem argutias in tragœdias satis quidem ille acute, sed parum tragice transtulit.* Id. Ib. c. 71. add. Id. pro Quint. c. 1. & I Acad. c. 3. & IX ep. 16.

* 3. *Satis-nimium.*

Cic. V fin. 27. *Quod satis est, eo quicquid accesserit, nimium est.*

* 4. *Satis*)(*abunde.*

Livius IV cap. 22. *Frumentum non necessitati modo satis, sed copia quoque abunde ex ante convecto sufficiebat.*

* 5. *Satis*)(*nihil.*

Celsus VI c. 6. de imbecill. ocul. *Interdiu satis, noctu nihil cernunt.*

6 *Satis* cum nominibus.

Sæpe cum nominibus jungitur. Cic. in Brut. *Cum latinis literis, tum græcis satis eruditus.* Lateinisch u. griechisch gelehrt genug. Id. lib. VI ep. 4. *Satis multa vel plura potius, quam necesse fuit.* Id. I offic. 8. *Negabat ullam satis magnam pecuniam esse ei, qui in republica princeps vellet esse.* Er sagte, es könte keiner Gelds gnug haben, der in der Gemeine der

Vornehmste seyn wolte. Id. III offic. 14. *Homo nec inficetus & satis literatus.*

7. Interdum tanquam nomen neutrius generis genitivum assumit. Unde illa: *Satis erit signi: Satis temporis non habui: Satis ingenii: Satis doctrinæ.*

8. *Satis*, cum verbis & adverbiis.

Sæpe etiam cum verbis & adverbiis copulatur. Cic. Att. Lib. X. *Satis mirari non queo hominis negligentiam.* Id. Lib. XII. ep. 9. *Non satis occurrit, quid scribam.* Id. II Acad. *Non satis intelligebam*, ich verstunde es nicht genug. Id. Lib. I. De Natura Deorum 26. *Sed cum agellus eum non satis aleret, ut opinor, ludi Magister fuit.* Weil sein Aeckerlein zur Unterhaltung nicht zulangete, weil er sich davon nicht konte ernehren, ist er ein Schulmeister worden. Id. pro Rosc. Am. 12. *Quem pro dignitate ne laudare quidem quisquam satis commode posset*, den Niemand geng loben konte.

** 9. *Satis, cur.* Livius Lib. II. *Id satis consuli visum, cur pro victo relinqueret hostem.* Ellipsis est nominis causæ: Ursache gnung warum.

10. *Satis superque.*

Satis superque est *satis & plus quam satis.* Cic. II. de Nat. Deor. 1. *Contra Epicurum satis superque dictum est*, ist mehr als genug. Id. pro Rosc. Com. 5. *Satis superque se habere dicit, quod sibi ab arbitro tribuatur*, übrig genug, nur zu viel. Id. Lib. de Orat. *Satis superque prudentes sunt, qui &c.* Id.

Id. I de Orat. 47. *Mihi videtur satis superque istorum studiis, si modo sunt studiosi, esse factum.* †

* II. *Satisne salvæ.*

Satisne salvæ erat formula de soliciti statu quærendi. Terent. Eunuch. V sc. 6. *Quid est? quid trepidas? satisne salvæ?* add. Idem. Phorm. V sc. 1. Livius I cap. 58. & III, 26 & XL cap. 8.

Cap. CCVI.

De adverbio SCILICET.

Scilicet dictum quasi *scire licet*. Usurpatur pro *certe* aut *videlicet*. Ja freylich, es versteht sich, ist gut zu gedencken. Cic. Lib. X ep. 26. *Scilicet id agitur, utrum hac petitione, an proxime, prætor fias.* Id. pro Mil. 18. *Me scilicet latronem ac sicarium abjecti homines ac perditi designabant.* †† Id. Att. lib. IV ep. 6. *De Lentulo scilicet sic fero, ut debeo.* Id. Att. lib. IV, 6. *Si taceo, oppressus & captus existimor; quo dolore esse debeo? quo sum scilicet.*

2. *Scilicet* per Ironiam.

Non raro usurpatur per ironiam. Cic. pro Rab. Per. 5. *Scilicet tibi graviorem dolorem patrui tui mors attulit, quã C. Graccho fratris.* Id. IV Verr. 58. *Consumetur, inquis, scilicet expectamus legitimum illud*

† Interdum *satis superque* genitivum habet. Livius XXV cap. 32. *Spes erat satis superque ad id virium esse.* Id. XXVIII cap. 29. *Satis superque pœnarum habeo.* Id. XLI cap. 25. *Quo quæque modo gesta sunt, persequi non operæ est, satis superque oneris sustinenti res a populo Romano gestas scribere.*

†† Libri mei omnes habent *Videlicet me latronem* & reliqua; non *me scilicet.*

illud quinquennium. Id. Att. XIII ep. 34. ex Terent. *Id populus curat scilicet.* Ja hinter sich.

CAPUT CCVII.

De præpositione SECUNDUM.

Præpositio *secundum*, a *secus* vel *sequor* ducta est. Est autem *propter* vel *præter*, Cic. Att. lib. XVI ep. 8. *An iret ad tres legiones Macedonicas, quæ iter secundum mare superum faciunt.* Neben dem Venedischen Meer. Id. Att. libr. VIII ep. 19. *Scribis, te si secundum mare ad me ire Cæsar cœpisset, confestim in Samnium ad me venturum.* * add. Cæs. II B. G. 18, 3. & B. C. III, 30, 1.

2. *Secundum* pro *post*.

Plerumque pro *post* usurpatur, Cic. Att. lib. III ep. 12. *Spem ostendis secundum comitia.* Gleich nach dem Reichstage. Id. I de Orat. 62. *Sed opinor secundum hunc diem*, nach diesen Tag. Id. in Vatin. 6. *Secundum ea quæro, servarisne in eo fidem*, nach diesen frage ich weiter. Id. II Verr. 11. *Tua ratio est, ut secundum binos ludos mihi respondere incipias; mea, ut ante primos ludos compaream.*

3. *Secundum*, pro *secundo loco*.

Sæpe *secundum* usurpatur pro *post*, id est, *secundo loco*. Cic. III Orat. 58. *In actione secundum vocem vultus valet*, id est, primas vox tenet, secundas vultus. die Stimme ist das vornehmste/ hat den Vorzug: hernach sind die Minen. Id. II off. 3. *Secundum Deum homines hominibus maxime utiles esse possunt.* nächst GOtt. Id. Acad. IV cap. 4. *Aristoni & Dioni secundum fratrem Antiochus plurimum*

rimum tribuebat. Id. Attic. lib. XII ep. 16. *Secundum te nihil est mihi amicius solicitudine.* Nach dir ist mir nichts so lieb, als die Einsamkeit.

** 4. *Secundum* in hujusmodi formulis declarat pro *secundum aliquem judicare, litem* seu *judicium dare*: Einem die Sache zusprechen: *Secundum causam alicujus disputare.* Vall. II Eleg. 46. Linac. lib. I. p. 72. Schor. in Phras. & Schopp. in observ. Sic *judicare secundum absentem pro præsente*, est judicare pro absente, ac si præsens esset Hadrian.

** 5. *Secundum* pro *In* Vall. & Lin. d. I Cic. II. de divin. cap. 66. *Secundum quietem visus ei dicitur Draco*, pro, *in quiete*, quod alibi dixerat I de divin. cap. 25. Im Traum/im Schlaff. Tacitus IV hist. Ubi de Serapide. Vall. Max. I, 7. Macrob. I Sat. 11. & Lactant. II, 8. in historia Atinii seu Annii, Ammian. lib. 31. non longe ab initio, aliiqui, *per quietem* dixerunt.

* 6. *Secundum* pro *ex præscripto.*

Cic. III. off. 5. *Societas maxime est secundum naturam humani generis*, id est, convenit & accommodata est naturæ. Id. III off. 5.

CAPUT CCVIII.

De adverbio SECUS.

Secus idem est, quod *aliter*. Cic. in Brut. 85. *Nemo dicet secus.* Id. lib. VI. ep. 4. *Etsi id ipsum videatur secus.* * add. VI ep. Att. 1. & VII ep. Att. 3.

2. *Secus* pro *male*, Unrecht.

Interdum negandi vim habet. Cic. in Pis. 28.

Recte an secus, nihil ad nos. Id. III fin. 13. *Nobis aliter videtur, recte secusne, postea* &c. † Idem Att. I ep. pen. *Affirmat a se nihil cuiquam de te secus esse dictum.* Id. lib. III. epist. 6. *De Tuo in me animo iniquis secus existimandi videris nonnihil loci dedisse.* * add. Id. IV. fin. 21. & VI ep. 22.

3. *Secus ac, acsi, atque, quam.*

Sæpe adsciscit *Ac, Acsi, Atque, quam.* Cic. pro Planc. 1. *Plancii ego salutem non secus ac meam tueri debeo.* Idem pro Mur. 4. *Tecum agam non secus, acsi meus esses frater.* Id. in Orat. 14. *Dicendum est aliquando secus, atque in tradenda arte dici solet.* Idem Att. lib. VI ep. 2. *Mibi autem erit maximæ curæ, ne quid fiat secus, quã volumus, quam oportet,* anders, als wir wünschen und es seyn soll. Id. in Orat. 20. *Ab his non multo secus, quam a Poëtis hæc eloquentia, quam quærimus, revocanda est.*

4. *Admonitio.*

Non secus ac usurpatur insequente consonante: *Non secus atque* insequente vocali. *Non secus quam,* cum insequente consonante, tum insequente vocali. Lege *Ac* & *Atque.*

* 5. *Secus quam si.*

Livius II cap. 30. *Volsci haud secus, quam si in insidias incidissent,* turbati vertunt terga. Id. XXII. c. 53. Id. XLV c. 28. add. Id. III c. 23. & XLII. c. 13. Plaut. Rud. II sc. 3.

* 6. *Secus quam* pro *secus quam si.*

Livius VIII c. 8. *Triarii sub vexillis considebant, hastas*

† In his duobus exemplis *secus* significare puto idem, quod *contra*; nam opponitur verbo præcedenti eodem plane modo.

stas subrecta cuspide in terra fixas, haud secus quam vallo septa inhorreret acies, tenentes.

* 7. *Multo secus. Longe secus.*

Cic. IX ep. 11. *Id ego suspicari cœpi ex tuis literis aut hoc ipsum esse, aut non multo secus.* Id. pro Mil. 10. *Milo fit obviam Clodio ante fundum ejus, hora fere undecima, aut non multo secus.* add. IV ep. 9. & pro Planc. 12.

Cic. II Orat. c. 90. princ. *Ista esse concedam, quæ sunt longe secus.*

CAPUT CCIX.

De conjunctione SI.

1. *Si* postpositum.

Si eleganter pronominibus præcipue postponitur. Cic. Orat. *Hoc nos si facere velimus.* Id. VII ep. 17. *Tantum moneo, hoc tempus si amiseris, te esse nullum unquam magis idoneum reperturum.* Id. XIV. ep. 22. *Nos quotidie tabellarios vestros expectamus, qui si venerint, fortasse erimus certiores, quid nobis faciendum sit.* Id. pro Quint. 15. *Pecuniam si cuipiam fortuna ademit, aut si alicujus eripuit injuria; tamen dum existimatio est integra, facile consolatur honestas egestatem.*

* 2. *Si* servit correctioni.

Cic. XI ep. 8. *Romæ delectus habetur totaque in Italia, si hic delectus appellandus est, cum ultro se offerunt omnes.* Id. pro Rosc. Am. 46. Id. IX ep. 17. Id. V ep. 2.

* 3. *Si* in rogando, in monendo.

Cic. XVI ep. 14. *Si me diligis, excita ex somno tuas literas humanitatemque.* Id. II Epist. Qu. fr. 1.

* Sic in monendo. Cic. II ep. 18. *Sed si me audies, vitabis inimicitias.* Id. VII ep. 17.

4. *Si quæris.*

Si quæris usurpari solet in iis rebus, quas scire ad eum, quicum agimus, non magnopere pertineat. † Cic. III offic. 20. *Ea res, si quæris, magno ei honori fuit*, diese Sache ist ihm, wann du es zu wissen begehrest, zu grossen Ehren gediehen.

Id.

† *Si quæris* nobis videtur idem velle, quod *quoniam, scire cupis*, seu *quoniam hoc quoque cognoscere voles*, so du noch mehr wissen willst. Nam fere ibi ponitur, ubi lector plura vel majora requisiturus esse videatur. Cic. IV ep. Att. 16. *Scaurum Triarius reum fecit. Si quæris, nulla est magnopere commota συμπάθεια.* Id. I ep. Att. 10. *Tertius est Catulus; Quartus, si etiam hoc quæris, Hortensius*, so du auch dieses wissen willst/ so du auch darnach fragen wirst. Alias Cicero similem locutionem adhibet: *Noli quærere.* IV ep. 4. *Fecerat hoc senatus, ut cum a Pisone mentio esset facta de Marcello, cunctus consurgeret, & ad Cæsarem supplex accederet. Noli quærere, ita mihi pulcer hic dies visus est, ut speciem aliquam viderer, quasi reviviscentis reipublicæ.* Cui quidem locutioni par esse videtur illa: *Ne forte quæras.* Cic. II ep. Att. 18. *His ex rebus non spes, sed dolor est major, cum videas voluntatem civitatis solutam, virtutem alligatum. Ac, ne forte quæras de singulis rebus, universa res eo est deducta, spes ut nulla sit, aliquando Magistratus fore liberos.* Alibi Cicero dicit *quid quæris?* lib. V ep. Att. 20. Hæc omnia nostram magis, quam Tursellini sententiam confirmant.

Id. VII ep. 1. *Omnia si quæris, ludi apparatissimi, sed non tui stomachi*, es waren allerdings kostbahre Spiele/ wann du je die rechte Wahrheit wissen wilst, aber nicht nach deinem Goût. * add. Id. XIV. ep. Att. 25. & XIII ep. Att. 50.

* Dicunt etiam *si quærimus, si quæritis*. Cic. Senect. 18. *Sunt morosi, & anxii & iracundi, & difficiles senes, si quærimus, etiam avari*. Id. II Orat. 62. *Et si quæritis, is, qui appellatur dicax, hoc genere maxime excellit.*

* 5. *Si* in asseverationibus.

Cic. IX ep. 15. *Morior, si præter te quenquam reliquum habeo*. Cœl. VIII ep. 15. Brut. XI ep. 23. Terent. Eunuch. V sc. 2. Cic. VIII ep. Att. 6. Id. V ep. Att. 20.

6. *Si Diis placet*, indignantis.

Si Diis placet, indignantis est. Cic. III Orat. 24. *Etiam Latini, si Diis placet, hoc biennio dicendi magistri extiterunt*, hinter sich. Id. V Tusc. 10. *Qua gloria commotus Epicurus exoritur, cui etiam, si Diis placet, videtur semper sapiens beatus*. Id. pro Flacc. 38. *Nimiæ pietatis & summi amoris in patriam nos pœnas, si Diis placet, sufferamus*. * add. Id. pro Rosc. Am. 36.

* 7. *Si* otiosum.

Si apud Latinos sæpe ibi ponitur, ubi germanica lingva id minus facile concoquit. Sed nunquam frustra positum esse, facile intellexeris, si attenderis & indolem linguæ & naturam rerum, ad quas accommodatur. Cic. VII Verr. 25. *Iste quasi præda sibi advecta, non prædonibus captis, si qui senes aut deformes erant, eos in hostium numero ducit:*

qui aliquid formæ, ætatis, artificiique habebant, abducit omnes, eben als ob ihm eine Beute, und keine gefangene Räuber zugeführet worden wären, hält nur die vor Feinde, welche alt oder garstig waren. Id. pro Sest. 66. *Si qui voluptatibus ducuntur, missos faciant honores, ne attingant rempublicam.* Die, welche den Lüsten ergeben sind/ lassen die Ehren-Aemter fahren, und enthalten sich von den Geschäfften des gemeinen Wesens. Id. II Catil. 12. Id. pro Arch. 3. Id. Paradox. I c. 2.

Huc refer illud Livii VI c. 26. *Bellum eo sicubi est, avertatis precamur*, daß ihr den Krieg dahin ziehet, wo er ist (seyn mag.)

* 8. *Si* omissum.

** D. P. *Si* in ἐλλείψει. Weitz. ad Terent. p. 618, 656. Terent. Eunuch. A. II sc. 2. *Negat quis, nego.* Virg. VI Aen. v. 30. *Tu quoque magnam partem opere in tanto, sineret dolor, Icare, haberes*, pro *si sineret.* Linac. libr. VI ep. 429. Lege *absque eo esset.*

9. *Si* pro *quandoquidem.*

Conjunctio *Si*, ut a vulgato usu discedamus, † interdum usurpatur pro *quandoquidem*. Terent. Andr. I sc. 5. *Si te in germani fratris dilexi loco.* Virg. VI Aen. *Si fratrem Pollux alterna morte redemit.* Cic. I Philipp. *Si illustrantur, si erumpunt omnia*, dieweil, sintemahl.

* 10. *Si-iccirco. Si-tum jam.*

Cic. V Offic. 22. *Nec si plures sunt ii, quibus improbe datum est, quam illi, quibus injuste ademtum est; iccirco plus etiam valent.* Lege supra *Non.*

11. *Si*

† Usum vulgatum Autor appellare videtur eum, quo conditionem significat, nec quicquam adjunctum habet, quod latinæ linguæ proprium & decorum sit.

11. *Si* pro *an*.

Si pro *an* rarum eſt. Cic. II de orat. 70. *Accuſator, vide, inquit, Scaure, mortuus rapitur, ſi potes eſſe poſſeſſor.* Id. II Divin. 34. *Dicito, ſi paſcuntur aves.*

* *Si* pro *an* multis in locis ponitur, ſed multo pluribus in locis eſt *an* quam *ſi*. Vide ſi placet, Cæſarem B. G. II, 9, 1. & I c. 8, 4. Cic. XV Ep. 1. Liv. I c. 57. & XXIX c. 25, & XXXIX c. 50. Cæſ. Bell. Gall. VI, 37, 4 & VII c. 20. n. 10. Celſum præfat.

12. *Admonitio.*

Velim ſcire, neſcio, haud neſcio, quæro, dubito, & alia ejusmodi, niſi præcedat negatio, pro *ſi* requirunt *an*, *ne*, *utrum*, *numquid*. Cic. XIII ep. 1. *Neſcio an ignoſcendum ſit huic.* Id. V fin. *Quod, haud ſcio, an recte dixerim.* Id. IX ep. 26. *Ille vero te putabat eſſe quæſiturum, unum cœlum eſſet, an innumerabilia.* Id. V ep. Att. 6. *Dubito Romæne ſis, an jam profectus.* Lege *utrum* & *num.*

** Autori repugnat Livius XXIX c. 25. *Poſteaquam convenerunt, primum ab iis quæſivit, ſi aquam hominibus jumentisque in totidem dies, quot frumentum, impoſuiſſent. Ubi reſponderunt, aquam dierum quinque & quadraginta in navibus eſſe, tum dixit militibus, ut &c.* Sed cave, hoc imiteris.

** 13. *Si* pro *ô ſi*.

D. *Si*, idem quod *ô ſi* pro *utinam*, optantis eſt εἴθε. Virg. VI Aen. v. 187. *Si nunc ſe nobis ille aureus arbore ramus oſtentat nemore in tanto.* Pontan. ibi.

Ita et Graecis pro εἴθε εἰ, vid. Zeunium p. 15

** 14. *Si* pro *ſive.*

** D. *Si* pro *ſive.* Plaut. Curc. a. I ſc. 1. *Si media nox eſt, ſive eſt prima veſpera.* Ita in illa formula precum & ſacrorum, quæ ignoto Numini fiebat. *Si Deo, ſi Deæ,* apud Gellium II, 28. ad. H. Seph. Taubm. ad Plaut. p. 307. 908. 1242. Briſſon. I form. p. 54.

15. *Si* pro *etiamſi.*

Interdum pro *etiamſi.* Terent. Eunuch. I ſc. 1. *Redeam? non ſi me obſecret.* Plaut. Merc. IV ſc. 2. *Decem ſi vocaſſet ad cœnam ſummos viros, nimium obſonavit.* Cic. pro Quint. 25. *Et mehercule ſi Roſcius nihil diceret, tacito ipſo officio quemvis commoveret.* * add. Id. III ep. Att. 24.

16. *Si* obſchon *cum tamen.*

Nonnunquam adſciſcit tamen. Cic. de Senect. 11. *Quæ ſi exequi nequirem; tamen me lectulus meus oblectaret ea ipſa cogitantem.* * add. Id. XIII ep. 4. & III offic. 8. extr. & IV ep. 9. extr.

* 17. *Si* cum *certe tamen.*

Cic. III orat. 6. *Sed ſi hos quoque videtur eſſe altius, quam ut id nos humi ſtrati ſuſpicax poſſimus; illud certe tamen, quod amplexi ſumus, quod profitemur, quod ſuſcepimus, noſſe & tenere debemus.*

* 18. *Si tamen.*

Cic. pro Dom. 29. *Quæro, ſi aut negaſſes, aut tacuiſſes, ſi tamen id XXX curiæ juſſiſſent, num id juſſum eſſet ratum?* Columell. II c. 13. Id. II c. 14. Id. III c. 11. Celſus VI c. 16.

* 19. *Si* wann-*tamen,* vel *tamenne.*

Cic. pro Mil. 20. *Si hæc non geſta audiretis, ſed picta videretis, tamen appareret, uter eſſet inſidiator.*

tor. Id. II Orat. 78. Id. pro Rosc. Com. 13. extr. Id. VI Verr. 23.

Cic. pro Flacc. 9. *Quid si testium studium cum accusatore sociatum est, tamenne isti testes habebuntur*. Id. pro Dom. 20. *Quid si per vim tulisti, tamenne lex est?* add. Id. pro Dom. 31. Id. II Agr. 28. Id. Agr. 29.

20. *Si* cum *profecto, vero, certe.*

Nonnunquam adsciscit *profecto*, aut aliquid ejusmodi. Cic. de Univ. *Atqui si pulcer est hic mundus, si probus artifex; profecto speciem æternitatis imitari voluit.* * add. Id. pro Mil. 2. & 25. it. Orat. c. 43. extr.

Cic. VII ep. 34. *Occupationes si ut volumus, exceperimus; ego vero multam salutem & foro dicam & curiæ.* add. Id. pro Muren. 4.

Cic. II ep. Att. 16. *Si ulla res est, quæ bonorum animos vehementius possit incendere; hæc certe est*, ist etwas / das redliche Leute feurig machet, so ist es gewißlich dieses. * add. Id. III ep. Att. 15. & V epist. 16. & X ep. Att. 14.

* 21. *Si-quidem certe.*

Cic. pro Balb. 27. *Si certorum hominum mentes nulla ratione placare possumus, Judices, vestros quidem animos certe confidimus humanitate vestra esse placatos.*

* 22. *Si - scilicet*, vel *nimirum*, vel *nempe.*

Cic. I epist. Q. fr. 4. *Si revelare potest communem casum misericordia hominum: scilicet incredibile quiddam assequeris.*

Cic. pro Muren. 15. *Si diligenter quid Mithridates potuerit & quid effecerit, consideraris; omnibus*

bus regibus, cum quibus populus Romanus bellum gessit, hunc regem nimirum antepones.

Cic. pro Flacc. 37. *Si Flacidius dat tantam pecuniam Flacco, nempe iccirco dat, ut rata sit emtio.*

* 23. *Si - fortasse.*

Cic. II Orat. c. 2. *Si ex scriptis cognosci ipsi suis potuissent, minus hoc fortasse mihi esse putassem laborandum.*

* 24. *Si - quanto*, vel *quid*, vel *utrum.*

Cic. pro leg. Manil. 6. *Si propter socios nulla ipsi injuria lacessiti majores vestri cum Antiocho bella gesserunt; quanto vos studio convenit injuriis provocatos sociorum salutem defendere.* Id. pro Mil. 34. Id. II Philipp. 46. add. Id. Parad. VI c. 3.

Cic. XIV ep. 1. *Si nos premet eadem fortuna: quid puero misero fiet.* Id. III ep. Att. 15. add. Id. in Brut. c. 1. & pro Cœl. c. 20. extr.

Cic. pro Cœl. 20. *Cum hac muliere si quis adolescens forte fuerit, utrum hic tibi Herenni, adulter, an amator videatur.* Id. V Verr. 4.

* 25. *Si - etiamne*, vel *quam.*

Cic. pro Rab. Post. 11. *Age si is, qui non dixit, solet? etiamne is solet, qui laudavit?* Id. III Philipp. 11. add. Tacitus IV hist. 58, 3.

Cic. pro Syll. 8. *Si tibi nos peregrini videmur, quorum jam & nomen & honos inveteravit huic urbi: quam tibi illos competitores tuos peregrinos videri necesse erit, qui jam ex tota Italia delecti tecum de honore contendunt.*

* 26. *Si - an*, vel *nonne*, vel *num* vel *ne.*

Cic. II Nat. D. 18. *Sed si hæc non videtis, quia nunquam illum eruditum pulverem attigistis: an ne hoc*

hoc quidem physici intelligere potuistis, hanc æqualitatem motus constantiamque ordinum in alia figura non potuisse servari.

Cic. II Nat. D. 7. *Tantam varietatem pulcritudinemque rerum cœlestium si tuum, ac non Deorum domicilium putes, nonne plane desipere videare?* Id. IV. Acad. 45. add. Id. VII Verr. 58. & pro Cluent. 26.

Cic. I leg. 15. *Si omnes Athenienses delectarentur tyrannicis legibus, num iccirco hæ leges justæ haberentur.* Id. II Orat. 5. Id. I Divin. c. 14. add. Id. pro Planc. 7.

Cic. XII Phil. 12. *Hæc quoque pericula tanta si effugero, satisne tutum reditum putatis fore?* Id. pro Dom. 51.

* 27. *Si - cur*, vel *quomodo*.

Cic. VII epist. Att. 3. *Si respublica defenditur, cur ea, consule isto ipso, defensa non est?* Id. IV Catil. 1. add. II Philipp. 23. Cæsar IV B. G. 6, 4.

Cic. III epist. Att. 15. *Si tu incolumis me requiris; quomodo a me ipsam incolumitatem desiderari putas?* Id. IV Acad. 8.

* 28. *Si - en*.

Livius VIII cap. 4. *Si quem hoc dicere metus prohibet; en ego ipse profiteor me dicturum.*

* 29. *Si - statim*, vel *celeriter*, vel *continuo*, vel *protinus*.

Cic. VII Verr. 71. *Si ullum locum aperuerimus suspicioni aut crimini, accipiendum est statim vulnus.* Colum. XII cap. 50. Cic. Cæcin. II Livius III, 36. & XXVIII, 27.

Co-

Colum. XII cap. 5. *Olea distringenda erit & statim exprimenda, nam si reposita in tabulatum fuerit, celeriter concalescet.*

Plaut. Rud. IV sc. 4. *Si ostendero: continuo hunc novisse dicent scilicet.* Cic. V fin. 15.

Celsus V cap. 26. *Si late plaga non patet, imponi protinus emplastrum debet.* Id. III cap. 9. Id. III. cap. 10.

* 30 *Si-tum*, vel *tum denique*, vel *tum demum.*

Cic. X ep. 6. *Hæc si & ages & senties, tum eris non modo Consul & Consulariss, sed magnus etiam Consul & Consularis.* Id. IV ep. Att. 2. Id. Parad. IV cap. 1.

Cic. I fin. 19. *Sensus si omnes veri erunt, tum denique poterit aliquid cognosci & percipi.* Id. IV Verr. 58. Id. pro Cœl. 8.

Celsus III cap. 21. *Si sine febre æger est, tum demum ad ea veniendum est, quæ ipsi morbo mederi solent.* Id. III. 18.

* 31. *Si-tunc*, vel *tunc demum.*

Cic. III off. 8. *Si cum animum attenderis, turpitudinem videas adjunctam ei rei, quæ speciem utilitatis attulerit; tunc utilitas non requirenda est.* Varro VIII L. L. cap. 49. Colum. XII, 52.

Celsus III cap. 6. *Si qua nota est, tunc demum dare potui calidam aquam oportet.* Wenn einiges Merckmahl da ist, so dann muß man warm Wasser zu trincken geben.

* 32. *Si-jam.*

Livius III cap. 68. *Ante portas est bellum: Si inde non pellitur, jam intra mœnia erit.* Cic. pro Planc. VI.

* 33. *Si-proximum est, ut.*

Celsus II cap. 7. *Si sangvis aut calor abundat, proximum est, ut aliqua parte profluvium sangvinis fiat.*

* 34. *Si-;-, Verum.*

Cic. Cæcin. 1. *Si quantum in locis desertis audacia potest, tantum in judiciis impudentia valeret, non minus in causa cederet A. Cecinna S. Ebutii impudentiæ, quam tum in vi facienda cessit audaciæ: verum illud considerati hominis putavit, qua de re jure decertari oporteret, armis non contendere.*

* 35. *Si-;-: cum vero.*

Cic. pro Mur. 3. *Si largitionem factam esse confiterer, idque recte factum esse defenderem, facerem improbe: cum vero nihil contra legem commissum esse defendam, quid est, quod meam defensionem latio legis impediat.* Id. I Verr. 18. *Si plurimas a tuo prætore injurias accepisses, tamen eas ferendo majorem laudem, quam ulciscendo mererere: cum vero nullum illius in vita rectius factum sit, quam id, quod tu injuriam appellas, hi statuent,* &c. Id. Ib. cap. 19. add. Id. IV Verr. 40. & XV ep. 21.

* Interdum omisso *vero*, solum *cum* ponitur. Cic. II offic. cap. 12. *Id si ab uno bono & justo viro consequebantur, eo erant contenti: cum id minus contingeret, leges sunt inventæ.*

* 51. *Si-;-: Sed cum.*

Cic. II Orat. 42. *Si ego omnem vim oratoris in argumentis & in re ipsa per se comprobanda posuissem, tempus esset jam de ordine argumentorum & de collocatione aliquid dicere: sed cum tria sint*

a me proposita, de uno dictum &c. Id. pro Flacc. 11. Id. pro Syll. 6. *Ea si de me uno cogitasset Antronius, nunquam illius Lacrymis ac precibus restitissem: sed cum mihi patriæ veniebat in mentem, tum denique ei resistebam.* Id. pro Syll. 12. Id. de Arusp. resp. 8. & VI epist. 23. Livius XXIV cap. 8. & XLV cap. 19.

* 37. *Si -, -: Sed.*

Livius XXXVII c. 54 *Si aliter socio regi honos haberi nullus posset, nisi liberas civitates ei in servitutem traderetis, esset deliberatio anceps, ne aut regem amicum inhonoratum dimitteretis, aut decederetis instituto vestro: Sed ab hac necessitate aut gratiæ in amicum minuendæ, aut gloriæ vestræ egregie vos fortuna vindicat.*

* 38. *Si -, -: vero.*

Cic. II Epist. Qu. fr. 14. *Si, mi Quinte, parva aliqua res esset, in qua sciscitarere, quid vellem; tamen, cum tibi permissurus essem, ut faceres, quod velles, ego ipse quid vellem ostenderem. In hac vero re hoc profecto quæris, cujusmodi illum annum, qui sequitur expectem.* Id. XIII Philipp. 1. *Proximo bello si aliquid de summa gravitate Pompejus, multum de cupiditate Cæsar dimisisset, & pacem stabilem & aliquam rempublicam nobis habere licuisset, Hoc vero quid est? cum Antoniis pax potest esse?*

* 39. *Si - at.*

Livius I c. 41. *Si tua, Servi, re subita, consilia torpent, at tu mea sequere.* Id. III c. 17. *Si vos urbis, Quirites, si vestri nulla cura tangit, at vos veremini Deos patrios ab hostibus captos.* Cæsar B. G. I c. 43. n. 9. Cic. de Prov. Cons. 6.

* 40

* 40. *Si-nihilominus.*

Columell. XII cap. 20. *Hoc si fecerimus, nihilominus defrutum infra tertiam partem vasis consedit.* Justin. XII cap. 4. n. 9. Cic. pro Sest. 9. & X ep. 11. Cato c. 39. Celsus III, 12.

* 41. *Si minus* pro *si non.*

Cic. IX epist. 4. *Tu si minus ad nos, nos accurremus ad te.* Id. XII ep. 17. *Huic tu libro, maxime velim, ex animo: si minus, gratiæ causa, suffragere.* Id. de fat. 10. *Eam declinationem sine causa fieri, si minus verbis, re cogitur confiteri Epicurus.*

42. *Si minus* cum *at, tamen, attamen, certe, at certe.*

Si minus pro *si non* jungi solet cum *at, tamen, attamen, certe, at certe.* Cic. VII Verr. 27. *Eum si minus supplicio affici, at custodiri oportebat,* hätte man ihn nicht das Leben nehmen wollen, so hätte er doch sollen verwahret werden. Id. pro Cluent. 6. *Non timuisti si minus vim deorum hominumque famam, at illam ipsam noctem.* * add. Id. I Catil. 9. Livius III, 17.

Cic. IX epist. 17. *Si id minus contigerit; tamen non possum eum non diligere.* * add. Livius II cap. 44. Cic. Partit. c. 26. Id. Arusp. Resp. 14.

Cic. II epist. 6. *Habemus nostram suffragationem, si minus potentem, at probatam tamen.* * Id. II Phil. 32. *Celeriter isti & redisti, ut Cæsar te, si minus fortem, attamen strenuum cognosceret.* add. pro Planc. cap. 36.

** P. Cic. XII epist. Att. 21. *Etsi id non dissimulationis, sed potius leniendi & sanandi animi causa facio: tamen si mihi minus proficio, simula-*

tioni certe facio satis. * Id. pro Planc. 41. *Huic, quæ pro mea salute fecit, si minus profutura sint, obesse certe non oportet.*

* Cic. pro Planc. 12. *Omitto illa, quæ si minus necessaria sunt, at certe cum sint prolata, laudantur.* Id. pro Sest. 42. *Eadem ratio fuit Sestii, si minus in accusando, at certe in necessitate defendendæ salutis suæ.* Id. II Orat. 16.

* 43. *Si minus-at saltem.*

Cic. in Pison. 13. *Credo, si minus frequentia sua vestrum egressum ornando atque celebrando, at omnibus saltem bonis ut consules, non tristis simis, ut hostes aut proditores persequebantur.*

44. *Si minus* absolute.

Si minus interdum subjicitur, absoluteque ponitur. Cic. pro Syl. 29. *Conceditis, ut nobis libertatem retinere liceat, si minus liceat dignitatem.* Daß wir unsere Freyheit behalten dürffen, wann wir je unser Ansehen nicht behaupten können. Id. XIII ep. Att. 1. *Si hortos inspexeris, dederis mihi, quod ad te scribam. Sin minus, scribam tamen aliquid,* wo nicht, will ich doch sonst etwas schreiben.† add. Id. I Catil. 5. & IV fin. 10. & IX ep. 2. & XIV epist. 5.

45. *Si non* pro *si minus.*

Si non pro *si minus* barbarum non est, si recte adhibeatur. Cic. I ep. Att. 13. *Novi est in lege hoc: ut qui numos ex tribu pronunciaverit, si non dederit, impune sit.* Id. XVI epist. 24. *A Flamma si non potes omne, partem aliquam velim extorqueas*

† Hoc exemplum mihi videtur esse alienum a proposito.

queas. Id. de Orat. 28. *Is magnus orator est, si non maximus,* * add. Id. X epist. 21. & XII Philipp. 8.

46. *Si non-at, attamen, certe, at certe, at saltem.*

Si non pro *si minus*, assumit *at*, *attamen*, *certe*, *at certe*, *at saltem.* Cic. VI epist. 23. *Eorum desiderium si non æquo animo, at forti feras.* * add. Id. pro Rosc. Am. 22 & IX epist. 8. & IV Verr. 40.

Id. IX epist. 6. *Cum spe, si non optima, at aliqua tamen vivere,* als wann man entweder stürbe, oder wo nicht der besten, doch einiger Hoffnung lebete. Id. de Orat. 5. *Quam rem si imitari atque exprimere non possumus; attamen qualis esse debeat poterimus fortasse dicere.* * add. Id. pro Font. 12 & pro Planc. 24.

Cic. III epist. Att. 15. *Si non plus ingenio valebas, quam ego; certe timebas minus.* * add. II ep. Att. 9 & pro Mil. 11.

Cic. XV epist. 15. *Sermo meus tecum, & item mecum tuus adduxit utrumque nostrum ad id consilium, ut uno prælio putaremus si non totam causam, at certe nostrum judicium definiri convenire.* * add. Id. pro Mil. 12 & IX ep. Att. 10 & Cæsar V B. G. 29, 7. Etiam *si non* adjunctum habet *at certe* Vid. III offic. 7.

Cic. IX epist. 8. *Utinam aliquo si non bono, at saltem certo statu civitatis hæc inter nos studia exercere possemus.*

* 47. *Si non-quidem,* vel *quidem certe.*

Cic. pro Quint. 17. *Hæc ille si verbis non audet, re quidem vera palam loquitur.* Id. pro Quint. cap. 12.

Cic. de prov. conſ. 18. *Nonne vobis videor & ultimi temporis recordatione, & proximi memoria, medium illud triſtiſſimum tempus debere, ſi ex rerum natura non poſſem evellere, ex animo quidem certe excidere.*

* 48. *Si non-ſaltem.*

Cic. III Verr. 36. *Cum ſæpius mater & avia pueri poſtularent, uti, ſi non redderet pecuniam nec rationem daret, diceret ſaltem, quantum pecuniæ Malleoli deportaſſet: multis efflagitatus aliquando dixit HS decies.* Livius XXXI cap. 49 extr. XXXVIII cap. 53.

* 49. *Si non-tamen.*

Cic. XI ep. Att. 9. *Si me non offendes, ſatis tamen habeto commendatam.* Livius IX cap. 4. *Erumpere ſi non ſine periculo magno, tamen ſine certa pernicie poterant.* Cic. II orat. 51. Id. II Tuſc. 1. Livius XLIV cap. 16.

* 50. *Si non-ne quidem.*

Cic. VII Verr 64. *Civis Romanus apud te Prætorem ſi non effugium, ne moram quidem mortis mentione atque uſurpatione civitatis aſſequi potuit.* Livius IV cap. 44.

Admonitio.

Cum ſequitur *at, certe,* vel aliquid ejuſmodi, non uſurpatur *niſi*, ſed *ſi non*, vel *ſi minus*.

* 51. *Si non* pro *niſi.*

Cic. VI. Fam: XVII. Si mihi nō tecum et multae et iustae causae amicitiae privatim essent.

Interdum *ſi non* ibi ponitur, ubi etiam *niſi* locum reperiſſet. Cic. V Verr. 18. *Glebam commoſſet in agro decumano Siciliæ nemo: Si Metellus hanc epiſtolam non miſiſſet.* Id. pro Roſc. Com. 1. *Scripſiſſet ille, ſi non juſſu hujus expenſum tuliſſet?* Id. II Agr.

Agr. 26. *Vident agros sibi esse, si non vendiderint, relinquendos.*

52. *Si maxime*, concedentis.

Si maxime concedentis est. Cic. IV. Verr. 68. *Neque enim si maxime statuæ dejectæ essent, eas ego vobis possem jacentes ostendere*, wann sie schon niedergerissen worden wären. Id. pro Quint. 10. *Si maxime velim*, wann ich gleich wolte * add. Id. VIII ep. Att. 3.

* 53. *Si maxime - tamen*, vel *attamen*.

Cic. IX ep. Att. 15. *Quæ si maxime meminissem, tamen illius temporis similitudinem jam sequi deberem.* Id. I. Verr. 9. *Hoc dice, te, si maxime cupias, tamen verum accusatorem esse non posse*. Id. VI Verr. 42. Id. VII Verr. 8. & I Acad. 4.

(* Huc refer illud Cic. I Cat. 12. *Quodsi invidia mihi maxime impenderet, tamen hoc animo semper fui, ut invidiam virtute partam gloriam, non invidiam putarem.*)

Terent. Eunuch. V sc. 2. *Si ego digna hac contumelia sum maxime: at tu indignus, qui faceres, tamen.*

* 54. *Si maxime - nihilominus.*

Columell. XII. c. 50. *Si id maxime verum esset, nihilominus ex pretio viridis olei plus quam multitudine mali contrahitur.*

* 55. *Si nihil aliud - , - .*

Livius V c. 2. *Is si nihil aliud, admoneat collegas.* Videtur omitti hic verbum *faciat*; quod alibi quoque in hac formula desideratur. Add. Id. III c. 19.

56. *Si nihil aliud* pro *Si non aliud*, cum *saltem, certe, tamen, vix.*

Si nihil aliud pro *si non aliud* dici solet. Cic. III Verr. 58. *Hic venit in judicium, si nihil aliud, saltem ut Verrem videret.*

* Livius X c. 24. *Si nihil aliud ex illo certamine tulerit, illud certe laturum, ut, quod populi sit, populus jubeat potius, quam patres gratificentur.* Id. XXII, 29. *Si nihil aliud, gratorum certe nobis animorum gloriam dies hæc dederit.*

* Livius XXX c. 12. *Si nihil aliud quam Syphacis uxor fuissem, tamen Numidæ atque in eadem mecum Africa geniti, quam alienigenæ & externi fidem experiri mallem.*

* Cic. Orat. 28. *Hic copiosissimus, si nihil est aliud, vix satis sanus videri solet.*

Huc refer illa, Livius XLV. c. 37. *Quantus imperator Aemilius fuerit, si ex alia re nulla æstimari posset, vel hoc satis erat, quod* &c. Cic. pro Font. 4. *Quod vos, si nulla alia ex re, ex literis quidem vestris certe scire potuistis.*

** 57. *Si forte.*

** D. *Si forte* genus loquendi *Græcum*, εἰ τύχοι. Cic. pro Milon. 38. *Hiccine vir patriæ natus usquam, nisi in patria morietur, aut si forte, pro patria.* Muret. XVI Var. lect. 9.

58. *Si quisquam - profecto.*

Si quisquam adsciscit *profecto*, aut aliquid ejusmodi. Cic. XV ep. 4. *Si quisquam fuit unquam remotus ab inani laude, ego profecto is sum.* * add. Id. V fin. 26.

* Sæpe

Cas.

* Sæpe *profecto* desideratur. Cic. VI epist. 15 *Si quisquam est timidus in magnis periculosisque rebus, is ego sum.*

* 59. *Si quis est, qui* pro *si quis.*

Cic. II Verr. 18. *Si quis erit, qui perpetuam orationem accusationemque desideret, altera actione audiet.* Id pro Rosc. Am. 29. Id. III epist. 8.

* 60. *Si quis - is.*

Cic. I ep. Qu. f. 1. *Non hoc nunc contendo, quod fortasse difficile est, mutare animum, & siquid est penitus insitum moribus, id subito evellere.* Sæpe *is* omittitur. Vid. Cic. IX epist. 11. & XI ep. Att. 16.

* 61. *Si quando unquam.*

Livius X c. 14. *Fabius equites adhortari jubet, ut si quando unquam equestri ope adjutam rempublicam meminerint, illo die annitantur, ut ordinis ejus gloriam invictam præstent.* Id. VIII c. 4. VIII c. 6.

* 62. *Si quando - tunc. Si quando - nunc.*

Livius III c. 53. *Si quando metuendos vos præbituri estis, quum recuperatis magistratibus legibusque vestris, judicia penes vos erunt de capite nostro fortunisque: tunc, ut quæque causa erit, statuetis.*

Plinius I ep. 10. *Si quando urbs nostra liberalibus studiis floruit, nunc maxime floret.*

* 63. *Si unquam ante alias.*

Livius I c. 28. *Si unquam ante alias ullo in bello fuit, quod diis immortalibus gratias ageretis; hesternum id prælium fuit.* Id. XXXI c. 7. *Hoc quantum intersit, si unquam ante alias, Punico certe proximo bello experti estis.*

* 64. *Si unquam - tum. Si - unquam - hoc tempore.*

Cic. IV ep. Att. 2. *Si unquam in dicendo fuimus aliquid, aut etiam si unquam alias fuimus, tum profecto doloris magnitudo vim quandam nobis dicendo dedit.*

Cic. pro Flacc. 1. *Si unquam respublica consilium, gravitatem, sapientiam judicum imploravit, hoc tempore implorat.*

* 65. *Si quidem* pro *si.*

Quidem cum *si* junctum interdum ejus significationem non immutat, sed tantummodo paulum auget. Cic. Planc. 8. *Tui municipes sunt illi quidem splendidissimi homines, sed tamen pauci, si quidem cum Atinatibus conferantur.* Id. in Pis. 10. *Qui latrones igitur, si quidem vos consules?* welche sind dann Mörder, wann ihr Räthe der republique seyd?

* 66. *Si quidem - tum.*

Terent. Eunuch. III sc. 1. *Si quidem me amaret, tum istuc prodesset Gnatho.*

* 67. *Si quidem - tamen* rarissimum est.

Columell. I præfat. *Ille, quem nos volumus agricolam, si quidem artis consumatæ non sit, nec in universa rerum natura sagacitatem Democriti vel Pythagoræ fuerit consecutus, & in motibus astrorum ventorumque Metonis providentiam vel Eudoxi: multum tamen profecerit, si usu Tremellios & Stolones nostros æquaverit.*

68. *Si quidem* pro *si tamen.*

Alias distrahitur & significat *si tamen.* Cic. pro Flac. 7. *O morem præclarum, quem a majoribus acce-*

accepimus: si quidem (eum) *teneremus*, o ein vortreflicher Gebrauch/ wann wir ihn nur hielten. Id. II Catil. 4. *O fortunatam rempubl. si quidem hanc sentinam ejecerit.* * add. Id. pro Planc. 42. & Paradox. 2. & III offic. 12.

69. *Si quidem* pro *Quandoquidem.*

Si quidem idem est, quod *quandoquidem*. Cic. I Tusc. 1. *Antiquissimum e doctis genus est poëtarum: si quidem Homerus fuit & Hesiodus ante Romam conditam.* Id. IX ep. 12. *Gratulor Bajis nostris, si quidem, ut scribis, salubres repente factæ sunt.* * add. Id. Paradox. III cap. 1. & ep. Brut. 15.

*70. *Si-at si. Si-sed si.*

Columell. II cap. 13. *Ager ducentorum jugerum subigi potest duobus jugis boum, si tamen vacet arboribus: at si sit arbustum, eundem modum Saserna tribus hominibus adjectis asseverat probe satis excoli.*

Columell. XII cap. 21. *Ejus defruti sextarius in duas urnas musti adjicitur, si mustum ex vineis collinis sit: sed si ex campestribus, tres heminæ adjiciuntur.*

71. *Si-sin* pro *sed si.*

Sin est *sed si*, & sæpe ponitur post *si*. Cic. VII epist. 12. *Si plane a nobis deficis, si moeste fero: sin Pansæ assentari commodum est, ignosco.* Id. V ep. Att. 8. *Tu si modo es Romæ, vix enim puto; sin es, hoc vehementer animadvertas velim.* * add. Id. III epist. Att. 15. & IV Catil. 6.

* Hic simul considera illud exemplum Ciceronis II Tuscul. 24. *Si gemitus in dolore ad confirmandum animum valebit, utemur: sin erit ille*

emi-

gemitus lamentabilis, si imbecillus, si abjectus, si flebilis, ei qui se dederit, vix eum virum dixerim.

72. Si-*sin autem, sin minus, sin aliter.*

Sin eum subjicitur, sæpe adsciscit *autem*, interdum *minus* aut *aliter*. Cic. X ep. Att. 6. *Si vir esse volet, præclara synodia: sin autem, erimus nos, qui solemus.* * add. Id. Læl. 21 & Parad. VI cap. 1, & pro Rosc. Am. 49. & Columell. XII. cap. 3.

Cic. II ep. Qu. fr. 8. *Si perficiunt, optime: sin minus, ad nostrum Jovem revertamur.* * add. Id. VI ep. 23., & VII epist. 1 & IX ep. Att. 18.

Cic. XI epist. 14. *Id si ita est, omnia faciliora: sin aliter, magnum negotium.* * add. Id. VI ep. 19, & X epist. 6. & I Att. ep. 2.

* 73. Si, -: *sin vero.* Si, -: *si vero.*

Columella VII cap. 3. *Inter autores fere constat, primum esse admissuræ tempus vernum parilibus, si sit ovis matura: sin vero fœta, circa Julium mensem.*

Cic. X epist. 11. *Si nudus huc se Antonius conferet, facile mihi videor per me sustinere posse: Si vero copiarum aliquid secum adducet, tamen ne quid detrimenti fiat, dabitur opera a me.* Id. I Verr. 18. Varro III R. R. 16.

* 74. *Si - si minus.*

Livius XXXVIII cap. 8. *Omnium eo sententiæ decurrerunt, ut pax, si posset, æquis; si minus, tolerandis conditionibus peteretur.* Colum. V cap. 6. *Si fieri poterit, uno ictu arborem præcidi: si minus, serra desecari, & plagam falce allevari oportebit.* add. Cic. III epist. Att. 19. & VI Verr. 21 & Livius XXXI cap. 36. Columell. VII, 4. & XII, 22

* 75

* 75. *Si - si non.*

Cic. VII epist. 3. *Nunc si hæc civitas est, civis sum ego: si non, exul sum non incommodiore loco, quam si me Rhodnm contulissem.* Id. XIV epist. 1. Livius XXVIII c. 29. add. Cæsar I B. Gall. 35, 4. & Cic. V epist. 19.

* Ita *Si - si nihil.* Cic. IV. epist. Att. 13. *Velim si quid forte novi habes, conscribas ad me: Si nihil habebis, tamen scribes aliquid.*

* 76. *Si - si non - tamen.*

Cic. pro Flacc. 25. *Si licuit, patris pecuniam recte abstulit filius: si non licuit, tamen, illo mortuo, non modo filius, sed quivis hæres rectissime potuit auferre.*

* 77. *Si-ni* pro *si-sin minus* malæ notæ est

Livius VIII c. 10. *Si is homo qui devotus est, moritur: probe factum videri: ni moritur, tum signum septem pedes altum in terram defodi, & piaculum hostia cædi.*

* 78. *Si - si* pro *si - sin.*

Cic. Senect. 19. *Poma ex arboribus, si cruda sunt, vi avelluntur; si matura & cocta decidunt.* Id. III ep. 10. *In quo potui, si te palam odissem, minus quod tibi obesset, facere? si clam, magis aperte inimicus esse.* Id. III off. 9.

* 79. *Si - si - sin.*

Cic. IV epist. 2. *Si quid rectissimum sit, quærimus, perspicuum est: si quid maxime expediat, obscurum: sin hi sumus, qui profecto esse debemus, non potest esse dubium, quid faciendum nobis sit.* Id. VI epist. 2.

* 80. *Si-si-si* pro *sin-si-sin.*

Columell. V c. 6. *Si læta vitis est, ultimi palmites per cacumina ramorum præcipitentur: Si gracilis, trunco proximis: si mediocris, mediis.* Considerate utendum est hoc *si* trigemino.

* 81. *Sin*, non præcedente *si.*

Cic. II epist. 10. *Quare, mi Rufe, vigila primum, ut nobis succedatur: sin id erit, ut scribis, spe serius, illud quod facile est, ne quid mihi temporis prorogetur.* Id. I. off. 15. Id. I off. 31. Id. II off. c. 14. & III epist. 11 & V epist. 19.

* 82. *Sin autem*, non præcedente *Si.*

Cic. I offic. 34. *Luxuria cum omni ætati turpis, tum senectuti fœdissima est. Sin autem libidinum etiam intemperantia accesserit, ipsa senectus concipit dedecus.* Id. Læl. c. 10. *Sin autem ad adolescentiam perduxissent amicitiam, dirimi tamen interdum dicebat contentione uxoriæ conditionis.* Id. Læl. c. 21. Id. IV ep. 1.

* 83. *Sin aliter*, non præcedente *Si.*

Cic. ep. Brut. 10. *Velim deinceps meliora sint: sin aliter fuerit, reipublicæ vicem dolebo.*

* 84. *Si-; sin-tum. Si-sin-tum vero.*

Cic. VII ep. Att. 17. *Constitui expectare responsa Cæsaris, ut si ad urbem rediremus, ibi Dionysius nos expectaret. Sin tardius id fieret, tum eum arcesseremus.* Id. I Divin. 44.

Cic. pro Rosc. Am. 49. *Si id actum est, fateor me errasse: sin autem victoria nobilium ornamento reipublicæ debet esse, tum vero optimo & nobilissimo cuique meam orationem gratissimam esse oportet.*

* 85.

* 85. *Sin - tum. Sin - tum vero.*

Sæpe, cum non anteceſſit *ſi*, tamen *ſin* adſciſcit *tum*. Nepos Ageſil. 1. *Primus in eo habebatur, qui maximus natu eſſet ex liberis ejus, qui regnans deceſſiſſet. Sin is virilem ſexum non reliquiſſet, tum deligebatur, qui proximus eſſet propinquitate.* Cic. IX ep. Att. 2. *Sin, cum potuero, non venero, tum erit inimicus.*

Cic. pro Roſc. Am. 47. *Sin autem id actum eſt, ut homines poſtremi pecuniis alienis locupletarentur, tum vero in illo bello non recreatus ſed ſubactus oppreſſusque eſt populus Romanus.*

Reperitur poſt *ſin* etiam *tunc*. Columell. V cap. 2. *Sin autem cuneatus ager fuerit, tunc duas latitudines componemus.* Vid. Id. IX cap. 8. & 15.

* 86. *Si - ; ſin - tamen.*

Cic. IV epiſt. 8. *Quod ego facio, tu quoque animum inducas, ſi ſit aliqua respublica, in ea te eſſe oportere. Sin autem nulla ſit, hunc tamen aptiſſimum eſſe etiam ad exulandum locum.* add. Id. I de invent. cap. 45, & II Verr. 1, & Celſus VI c. 6. de puſtul. ocul.

* 87. *Sin-tamen.*

Cic. XIV ep. 3. *Nos cum venerimus, reliqua per nos agemus. Sin tu jam Roma profecta eris, tamen curabis, ut hoc ita fiat.*

Sin-tunc.

Sammonic. cap. 46. *Sin autem calida depaſcent corpora febres, tunc apii ſuccus leni ſolvatur nervo.*

* 88. *Si-tum - : Sin aliter - tum.*

Cic. X epiſt. 6. *Hæc ſi & ages & ſenties, tum eris*

eris magnus consul & consularis: Sin aliter, tum in istis amplissimis nominibus honorum, non modo dignitas nulla erit, sed erit summa deformitas.

* 89. *Si-: Sin minus-tamen.*

Cic. ep. Brut. 16. *Si secuta fuerit, quæ debet, fortuna, gaudebimus omnes: sin minus, ego tamen gaudebo.* Id. V ep. Att. 4. *Senatus consultum si erit factum, scribes ad me; sin minus, rem tamen conficies.* Id. XIII ep. Att. 1. *Si de epistola certiorem me feceris, dederis mihi, quod ad te scribam: sin minus, scribam tamen aliquid.*

* 90. *Si-: sin minus-certe.*

Cic. II Orat. 75. extr. *Omnis cura mea solet in hoc versari semper, si possim, ut boni aliquid efficiam: sin id minus, ut certe ne quid mali.* Interdum additur *at certe.* Aliquando ponitur *si-: si minus-certe.* Quintilianus I cap. 8. *Hendecasyllaba amoveantur, si fieri potest: si minus, certe ad firmius ætatis robur reserventur.*

* 91. *Si-: sin autem-certe.*

Cic. pro Cluent. 46. Quod *si hoc exemplum ex re militari ad animadversionem censoriam transferendum fuit, sortitione id ipsum factum esse oportuit:* Sin *autem hominum delictum fortunæ judicio committere minime censorium est, certe in multorum peccato carpi paucos ad ignominiam non oportet.* Columell. IX c. 5. *Si positio repugnabit, nec maxima tamen incommoda congruent, sic quoque magis expedit, & sub oculis domini esse apiarium: sin autem cuncta fuerint inimica, certe vicina vallis occupetur &c.*

* 92. *Sin-certe.*

Tacitus XVI c. 25,3. *Posse ipso miraculo etiam Neronem permoveri dixerunt. Sin crudelitati insisteret, distingui certe apud posteros memoriam honesti exitus ab ignavia per silentium pereuntium.*

* 93. *Si-; sin-nimirum*, vel *næ*.

Cic. pro Muren. 4. *Si desinere licet, ego vero libenter desino. Sin autem fuga laboris desidiam coarguit, nimirum hæc causa est ejusmodi, quam industrius deserere non possit.*

Cic. pro Font. 6. *Si æqui judicis has partes esse existimatis, ut, quoniam quidem testes dicunt, sine ulla dubitatione credendum sit, salus ipsa virorum fortium innocentiam tueri non potest: Sin autem in rebus judicandis non minimam partem ad unamquamque rem existimandam sapientia judicis tenet; næ multo vestræ majores gravioresque partes sunt ad cogitandum, quam ad dicendum meæ.*

* 94. *Si-: Sin-cur. Si-: sin-vero.*

Cic. pro Mur. 14. *Si omnia bella, quæ cum Græcis gessimus, contemnenda sunt, derideatur de rege Pyrrho triumphus Curii: sin hæc bella gravissima, victoriæque eorum bellorum gratissimæ fuerunt, cur Asiaticæ nationes atque ille a te hostis contemnitur?*

Cic. XIV. epist. 4. *Si nos ad aliquam alicujus commodi aliquando recuperandi spem fortuna reservavit, minus est erratum a nobis: sin hæc mala fixa sunt, ego vero te quamprimum, mea vita, cupio videre.*

* 95. *Sin-at.*

Livius X cap. 26. *Sin collega quid aliud malit; at sibi L. Volumnium darent adjutorem.*

CAPUT CCX.

De adverbio SIC & SICUT.

* 1. *Sic* in responsione.

Terent. Phorm. II sc. 2. *Itane ais, Phanium relictam solam?* GE. *Sic.* Idem Heaut. III sc. 2. *Hæc mulier est forma luculenta.* Ch. *sic satis.*

2. *Sic sum* pro *ita factus sum.*

Sic sum pro *sic factus sum* eleganter dicitur. Terent. Phorm. III sc. 2. *Sic sum, si placeo, utere*, so bin ich, das ist mein Gebrauch. Plaut. Aulul. II sc. 4. *Quid tu vis? sic sum, ut vides.* Huc spectant illa Terent. Phorm. I sc. 2. *Sic est ingenium*, pro hujusmodi, das ist seine Art. Cic. pro Rosc. Com. 10. *Sic est vulgus, ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat.* Id. pro Rosc. Am. 30. *Sic vita hominum est, ut ad maleficium nemo conetur sine spe atque emolumento accedere*, also gehets zu, so sind die Leute beschaffen/das ist der gemeine Gebrauch.

** 3. D. *Sic* etiam precibus & votis inservit. Solebant enim petentes, ut facilius impetrarent, ea optare, quæ scirent illi, quem precabantur, esse gratissima, ductu auspicioque voculæ *sic.* Tibull. II Eleg. 5. *Annue sic tibi sint intonsi, Phœbe, capilli! Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.*

Bris-

Briſſon. I form. p. 75. Virgil. Eclog. 9. *Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos! Sic cythiſo paſtæ diſtentent ubera vaccæ! Incipe ſi quid habes.* Pontan. & Cerda ibi.

** 4. Alias extenuationi. Terent. Phorm. I ſc. 2. *Quid rei gerit? ſic tenuiter,* wie ſtehts mit ihm? ſo hin, ſchlecht gnug.

Sic aſſeverantis.

Ovid. VIII Metam. v. 864. *Quisquis es, ignoſcas: in nullam lumina partem Gurgite ab hoc flexi ſtudioque operatus inhæſi. Quoque minus dubites, ſic has Deus æquoris artes Adjuvet, ut nemo jamdudum litore in iſto (Me tamen excepto) nec fœmina conſtitit ulla.*

5. *Sic* poſt exhortationem.

Cic. II. Divin. 22. *Ortum videamus aruſpicinæ; ſic facillime quid habeat autoritatis, judicabimus,* laſt uns den Urſprung der Schau-Kunſt anſehen, ſo werden wir am leichteſten erachten können.

Ceruſſam & chartam quam gens Ægyptia mittit Turide ſimul miſerque oleumque flore roſarum Conditum eſt, line ſic faciem, ſic redde ſalutem. Seren. Sammonic. c. 10.

Semiveris ve hirci reſerato pectore calces Inſero ſic diræ reprimis primordia peſtis. Sammonic. c. 41.

* 6. *Sic* in præparando legentis vel audientis animo ad ea, quæ ſequuntur.

Cic. II epist. 3. *Brevi tamen sic habeto, in eum statum temporum tuum reditum incidere, ut* &c. Cic. I ep. 9. *Sic enim te existimare velim, cum a vobis meæ salutis autoribus discesserim, neminem esse cujus officiis me tam devinctum esse confitear.* Id. de rep. c. 3.

* 7. *Sic* in comparatione, sine *ut*.

Cic. III offic. 10. *Qui stadium currit, eniti & contendere debet, ut vincat, supplantare eum, quicum certet, nullo modo debet. Sic in vita sibi quemque petere, quod pertineat ad usum, non iniquum est, alteri eripere, jus non est.* Id. I. epist. 9. *Dixi me facere quiddam, quod in Eunucho parasitus suaderet militi: ubi nominabit Phædriam, tu Pamphilam continuo, - - - Sic petivi a judicibus, ut quoniam quidam nobiles homines amarent inimicum meum, & illi haberent suum Publium, darent mihi ipsi alium Publium.*

* 8. *Sic-si*, dergestalt/wann.

Livius I c. 17. *Decreverunt Senatores, ut cum populus regem jussisset, id sic ratum esset, si patres autores fierent.* Colum. I c. 5. *Aqua sic habetur eximia, si fictilibus tubis in contectam cisternam deducatur.* Id. IV cap. 4. extr. Id. II c. 2. & VI c. 2.

9. *Sic-ne. Sic-ut ne quidem. Sic-uti non.*

Columell. I c. 6. *Stabula sic ordinentur, ne quis humor influere possit.* * add. Id. III. c. 15. & IV c. 29. & de Arb. c. 6.

Cic. pro Quint. 21. *Quem tu a puero sic instituisti, ut nobili ne gladiatori quidem cederet.*

Cæ-

Cæſar B.G.V,17,2. *Hoſtes ad pabulatores advolaverunt, ſic, uti ab ſignis legionibusque non abſiſterent.*

Huc refer

* 10. *Sic-ut tamen.*

Celſus. II cap. 12. *Id ab Aſclepiade quoque ſic temperatum, ut tamen ſervatum ſit.*

11. *Sic-quemadmodum. Sic-quomodo.*

Cic. poſt red. ad Quir. 9. *Sic ulciſcar ſingula genera, quemadmodum a quibusque ſum provocatus.** add. Livius VIII, c. 6. Columell. XI c. 2. XII, 43.

12. *Sic quam* poëticum eſt.

Claudian. de quarto Honorii Conſulat. p. 4. *Non ſic excubiæ, nec circumſtantia pila, Quam tutatur amor.*

Plinius XIX cap. 4. *Nihil homini ſic, quomodo rerum naturæ, placet.* Quintil. I. cap. 6. *Quodſi animadverterent literarum affinitatem, ſcirent ſic ab eo quod eſt* robur roboris *fieri, quomodo ab eo, quod eſt* miles limes, militis limitis. Tacit. XVI. c. 31 ſ. 3.

* 13. *Sic quemadmodum-ita.*

Columell. V cap. 9. *Talearum plagæ falce læventur & rubrica notentur, ut ſic quemadmodum in arbore ſteterat ramus, ita parte ima terram & cacumine cœlum ſpectans deponatur.*

14. *Sic-ut*, ſimilitudinis.

Sic-ut ſæpe ſimilitudinem declarat. Cic. XIII epiſt. 1. *Pomponium Atticum ſic amo, ut alterum fratrem.* Id. V ep. Att. 18. *Ego tui Bruti*

rem sic ago, ut ipse non ageret. * add. Id. pro leg. Man. 9. & pro Mil. 29.

* 15. *Non sic-ut*, pro *aliter ac.*

Celsus III c. 7. *Non sic pueri, ut viri, curari debent.*

16. *Sic-ut si. Sic-quasi. Sic-tanquam.*

Cic. II epist. 14. *Ejus negotium sic velim cures, ut si esset res mea*, als wenn es meine eigene Sache wäre.

Cic. de Seneɛt. 8. *Literas græcas sic avide arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens.* * add. Id. XV. epist. 14, & X epist. 19 & VI ep. Att. 1.

Cic. XIII epist. 70. *Apud eum sic Ephesi fui, tanquam domi meæ*, ich bin bey ihm eben so, als in meinem eigenen Hause gewesen. * add. Id. II ep. Qu. fr. 14. Livius X, 8 & XLV, 23.

* Huc refer illud Cic. VI Philipp. 4. *Sic contemnit, tanquam si illi aqua & igni interdictum sit.*

* 17. *Sicut* pro *tanquam.*

Cic. I Tusc. Qu. 10. *Rationem in capite, sicut in arce, posuit natura.* Id. I orat. c. 29. *De hoc uno minime est facile præcipere, non mihi modo, qui sicut unus paterfamilias his de rebus loquor, sed etiam illi ipsi Roscio.* Cic. II Invent. 5. *Hic locus sicut aliquod fundamentum est hujus constitutionis.* Id VII Verr. 37. *Totam insulam cuidam tuorum sodalium, sicut aliquod munusculum, condonaras.*

18. *Sicut* absolute. †

Interdum *sicut* absolute ponitur. Cic. I ep. Quint.

† Pariter *Sicuti* absolute ponitur a Cic. VII ep. 2, & alibi.

Quint. fr. I. *Cum jam tibi Asia, ſicut unicuique ſua domus, nota eſſe debeat.*

19. *Sicut ſunt*, wie ſie dann würcklich ſind.

Cic. VII ep. 33. *Illa quamvis ridicula eſſent, ſicut erant, mihi tamen riſum non moverunt*, wie ſie in der That ſind. Id. IX. ep. Att. 13. *Aliquot ſunt anni, cum vos duos elegi, quos præcipue colerem, & quibus eſſem, ſicut ſum, amiciſſimus*, wie ich würcklich bin. Livius VII c. 35. *Si nox opportuna eſt eruptioni, ſicut eſt, hæc profecto noctis aptiſſima hora eſt.*

20. *Sicut-ita.* † *Sicut-item.* *Sicut-ſic.* ††

Sicut etſi conflatum eſt ex *ſic* & *ut*: uſurpatur interdum pro ſimplici *ut*, & adſciſcit *ita*, *item*. Cic. pro Mil. 11. *Hæc ſicut expoſui, ita geſta ſunt.* * Idem alibi ſæpius.

Cic. pro Quint. 21. *Sicut tu ſemper ſumme concupiſti, item volebat Alphenus.* * add. Id. I Orat. 26.

Cic. pro Cluent. 2. *Sicut aliis in locis parum firmamenti & parum virium falſitas habet: ſic in hoc loco falſa invidia imbecilla eſſe debet.* * add. Id. IX ep. Att. 12. & I Tuſc. 17.

21. *Admonitio.*

Frequentius tamen cum ſimilitudo ſignificatur, uſurpatur ſimplex particula *ut*, ſequente *ita*, *ſic*, *item* &c. Cic. II Philipp. 22. *Ut in ſeminibus cauſa eſt arborum & ſtirpium: ſic hujus luctuoſiſſimi belli ſemen tu fuiſti.* Id. II orat. 65. *Ut ſementem feceris, ita metes.* Id. de Senect. 10. *Ut infirmi-*

† Similiter *Sicut-ita*, apud Columell. II c. 16.

†† Similiter *Sicuti-ſic*, apud Cicer. II orat. 77.

firmitas puerorum est, sic senectutis maturitas naturale quiddam habet. Vide *Ut* pro *quemadmodum.*

22. *Non sicut-sed ut.*

Cic. de Amicit. 2. *Non sicut vulgus, sed ut eruditi solent appellare sapientem*, te dicunt sapientem.

23. *Sic-secus* pro *ita-aliter.*

Sic cum *secus* interdum jungitur. Cic. I de Leg. 17. *Illa, quæ aliis sic, aliis secus, nec semper uno modo facta videntur, ficta esse dicimus.*

24. *Sic-ut*, pro *adeo-ut.* †

Alias *sic-ut* est *adeo ut*. Cic. I Nat. D. 23. *Equidem arbitror multas esse gentes, sic immanitate efferatas, ut apud eas nulla suspicio deorum sit.* Id. XIII. epist. 32. *Id mihi sic erit gratum, ut gratius esse nihil possit.* das wird mir so angenehme seyn, daß mir nichts angenehmer seyn könte. Id. XIII epist. 1. *Sic a me hoc contendit, ut nihil unquam magis*, er hat so hefftig bey mir darum angehalten, als niemals um etwas.

* 25. *Siccine* interrogantis.

Terent. Heaut. I sc. 1. *Siccine est sententia?* Me. *Sic.*

* 26.

† Ab hac significatione accurate discernenda est ea, quæ per *hoc modo* commodissime declaratur, & tamen particulæ *ut* conjunctivum adjungit. Cic. II Catil. 13. *Bellum ego sic administrabo, ut ne improbus quidem quisquam in hac urbe poenam sui sceleris sufferat.* Id. I ep. Att. 17. *Reliqua sic a me aguntur, & agentur, ut non committamus, ut ea quæ gessimus, fortuito gessisse videamur.* Columell. IV c. 17. *Ea quæ seruntur a nobis, immortalia esse non possunt: attamen æternitati eorum sic consulimus, ut demortuis seminibus alia substituamus.* add. Cic. III offic. 5.

* 26. *Siccine* indignantis.

Livius VI c. 16. *Jupiter ac Minerva, siccine vestrum militem ac præsidem sinitis vexari ab inimicis?* Cic pro Flacc. 33. *Siccine tu autor tandem eum, cui tu in consilio favisses, hominem optime de republica meritum in discrimen omnium fortunarum vocavisti?*

Cap. CCXI.

De nomine SIMILIS (*ac DISSIMILIS & adverbio SIMILITER.

* 1. *Similis* differt a *par*,

Livius XLV. c.43. *Similia omnia magis visa hominibus, quam paria*, den Leuten ist es alles mehr einander ähnlich, als gleich geschienen. Vell. II, 68. f. 3. *In cœpto pari similis fortuna Milonis fuit.*

2. *Similis* cum *ac, acsi, atque, ut, utsi, tanquam si.*

Similis sæpe quidem jungitur genitivo vel dativo casui, ut passim exempla declarant. Non raro tamen copulatur cum *ac, acsi, atque, ut, utsi.* *Varro II cap. 7. de r. r. *Emtio equina similis fere ac boum & asinorum.* Livius VI c.28. *Hostes inter se jactabant, similem pavorem inde ac fugam fore, ac bello Gallico fuerit.*

Cic. IV de fin. 12. *Nec si ille sapiens ad tortoris equuleum a tyranno ire cogatur, similem habeat vultum, ac si ampullam perdidisset.*

Cic. V de fin. 14. *Ita similis erit finis boni, atque antea fuerat.* *add. Id. V Verr. 83. Terent. Prolog. Phorm. Cæsar VII de B. Gall. 38, 10, & Cic. pro Rabir. Perd. 5.

* Varr. VI. L.L. c.2. *Ibi ortus humanus similis, ut in mundo.*

Cic. de Seneɛt. c.6. *Similes sunt, ut si qui gubernatorem in navigando agere nihil dicant.*

Cic. II de Divin. 64. *Similes sunt dii, si ea nobis objiciunt, quorum neque scientiam neque explanationem habeamus, tanquam si Pœni in Senatu nostro sine interprete loquerentur.*

* 3. *Similis-et.*

Cic. V. Tusc. 3. *Pythagoras respondit, similem sibi videri vitam hominum & mercatum eum, qui haberetur maximo ludorum apparatu totius Graeciæ celebritate.*

* 4. *Similis similiter.*

Varro VIII L.L. 34. *Analogia pollicetur ex duobus vocabulis similibus similiter declinatis similia fore.* Id. VIII L.L. 35. *Pollicemur, ex duobus vocabulis similibus casus similiter declinatos similes fieri.* Id. VIII L.L. 52. *Similes lapides ferrum similiter ducunt, dissimiliter dissimiles.* Id. IX. cap. 2. *Alias a similibus verbis similiter declinantur.*

5. *Similiter-acsi, atque, utsi.*

Similiter quoque jungitur cum *acsi, atque, utsi,* Cic. III de Nat. D. 3. *Similiter facis, ac si me roges, cur te duobus contuear oculis, & non altero tantum,* du thust eben, als wenn du mich frageteſt.

Cic. I Philipp. 4. *Neque vero illum similiter, atque ipse eram, commotum esse vidi.* * add. epist. ad Brut. 17. & IV. Acad. 23.

Cic. I offic. 25. *Apud Platonem est, similiter facere eos, qui inter se contenderent, uter potius rempublicam*

blicam administret, ut si nautæ certarent, quis eorum potissimum gubernaret. * add. Id. IV Tusc. 18.

* 6. *Similiter-et, Similiter-ut.*

Cic. II. de fin. 7. *Epicurus dicit absurde; similiter & si dicat, non reprehendendos parricidas, si nec cupidi sint, & Deos metuant.*

Colum. VII c. 5. *Ovem pulmonariam similiter ut suem curare convenit.* Id. VIII c. 8. *Si quæ steriles aut sordidi coloris interveniunt, similiter ut gallinæ farciuntur.* Pallad. IV c. 10. *Talea & gracilior & brevior esse potest, quæ similiter ut clava mergetur.*

7. *Similiter* absolute pro *item.*

Raro absolute ponitur, pro *item*, aut *eodem modo*. Cicer. II de Nat. Deor. c. 8. *Similiter effici potest, sapientem esse mundum, similiter beatum similiter æternum.* Id. I de Orat. *Similiter petes a Crasso, ut* &c. Id. pro lege Man. c. 8. *Ita reputo, a nemine istorum ex hoc loco similiter esse laudatum Lucullum.* Ich halte, er sey von ihrer keinen solcher gestalt gelobet worden. add. Id. I. off. 37.

* 8. *Dissimilis-atque, acsi, quam.*

Hirtius B. Alex. 18, 1. *Non erat dissimile atque Alexandriæ, genus ædificiorum.*

Livius V c. 5. extr. *Hæc sunt, tribuni, consilia vestra non dissimilia, ac si quis ægro, qui curari se fortiter passus, extemplo convalescere possit, cibi gratia præsentis aut potionis longinquum aut forsitan insanabilem morbum efficiat.*

Vellejus II. c. 55. §. 2. *Nec dissimilis ibi adversus victos, quam in priores, clementia Cæsaris fuit.*

CAP.

Cap. CCXII.

De adverbio SIMUL.

1. *Simul* pro *una*, *pariter*.

Simul idem eſt, quod *una* aut *pariter*. Cic. Attic. V epiſt. 10. *Propter propinquitatem, totos dies ſimul eramus*. Id. III de Orat. 3. *Ille & cum Rep. pariter vixiſſe, & cum ea ſimul extinctus eſſe videtur.* * add. Id. pro Roſc. Am. 39. & VIII ep. Att. 15.

* 2. *Simul*)(*ſeparatim*.

Livius XXI c. 60. *Romanus malebat adverſus ſingulos ſeparatim, quam adverſus duos ſimul rem gerere.*

* 3. *Simul* pro *uno tempore*.

Livius VI c. 4. init. *Camillus in urbem triumphans rediit, trium ſimul bellorum victor.* Et mox: *Roma cum frequentia creſcere, tum tota ſimul exurgere ædificiis cœpit.*

4. *Simul* pro *deinde* vel *item*.

Interdum uſurpatur pro *deinde* vel *item*. Cic. pro Balb. 25. *Simul illud neſciebat.*

Cic. I ep. Qu. fr. 1. *Simul & illud cogita.* * Add. Id. III ep. Quint. fr. 4. & VII in Verr. 1. & pro Cluent. 57.

Cic. pro Roſc. Amer. *Et ſimul tibi veniat in mentem, facito, quemadmodum &c.* * add. Id. VII epiſt. 10 & VII in Verr. 31 & VIII epiſt. Att. 22.

5. *Simul quod, quia, ut, ut ne*.

Adſciſcit autem interdum *quod, quia, ut, ut ne*, Cic. I epiſt. 7. *Simul quod video, non ut ante hac putabam, novitati eſſe inviſum meæ.* *add Id. VII Verr. 32.

Sal-

Sallust. Catil. c, 20. *Simul quia vobis eadem bona malaque esse intellexi.*

Cic. III Verr. 47. *Simul ut esset pœna, quod alterius patroni testamento obtemperasset.*

Sallust. Jugurth. *Simul ne per insolentiam quis existimet, memet studium meum laudando extollere.*

6. *Simul cum*, zugleich mit.

Sæpissime assumit *cum*. Cic. III Tusc. 18. *Quodsi cui simul animus cum re concidit, a gravibus illis antiquis philosophis petenda medicina est*, wann iemanden Guth und Muth mit einander entfällt. Id. pro Dom. 7. *Senatus autoritas mecum simul reducta videtur.* Id. ibid. c. 30. *Volaterrani fruuntur nobiscum simul hac civitate.* Id. pro Font. 11. *Nisi aliquoties ex accusatoribus vobiscum simul audissem, id ego non crederem.* * add. Columell. XII c 32.

* 7. *Simul-ac. Simul-atque. Simul-que*, pro *pariter ac.*

Livius V, c. 7. *Horæ momento simul aggerem ac vineas, tam longi temporis opus, incendium hausit.* Id. VII c. 26. *Gallum territum prodigii talis visu, oculisque simul ac mente turbatum, Valerius obtruncat.* add. Tacitus III c. 31, 5. & III Ann. 50, 2.

Livius VI c. 11. *Manlius nimius animi, cum alios principes sperneret, uni invideret, eximio simul honoribus atque virtutibus M. Furio; ægre ferebat, solum eum in magistratibus esse.* Id VI c. 33. *Clausas portas Tusculi, Latinosque simul obsidentium atque obsessorum animo hinc mœnia tueri vident, illinc arcem oppugnare.* add. Tacitus VI Ann. 44 3. & Germ. 30, 1. & 34, 4.

Li-

Livius IV c. 32. extr. *Romanus Fidenates & Vejentes imbelles hostes compellans, factis simul dictisque odium explet.* Id. VI c. 29. *Adeste dii testes fœderis: & expetite pœnas debitas simul vobis violatis, nobisque per vestrum numen deceptis.* add. Livius XLIII, 6. & Columell. I. c. 9. Tacitus V, 10, 2 & VI. 37, 3.

* 8. *Simul-et. Simul et-et.*

Simul & idem est, quod *simul ac.* Livius VI. c. 40. *Ex quo adsciti sumus simul in civitatem & patres, enixe operam dedimus, ut &c.* Id. IX. cap. 12. *Samnites simul rebellasse & vicisse credebant Romanum,* die Samniter hielten davor, daß die Römer zugleich rebellirten und siegeten. add. Columell. II c. 1. & Tacitus II Ann. 5, 1. & VI c. 48, 4.

Livius III c. 62. *Equites ex equis desiliunt, cedentibusque jam suis provolant in primum, simulque & hosti se opponunt, & æquato primum periculo, pudore deinde animos peditum accendunt.* Cic. IV Tusc. 28. *Illa altera ratio & oratio, quæ simul & opinionem falsam tollit & ægritudinem detrahit, est ea quidem utilior, sed raro proficit.* Et ita, historici præsertim, sæpe loquuntur.

Huc refer illud Cæsar. B. G. IV c. 24, 2. *Militibus simul & de navibus desiliendum, & fluctibus consistendum, & cum hostibus erat pugnandum.*

9. *Simul* iteratum. †

Interdum iteratur. Livius I c. 9. *Adeo simul spernebant, simul tantam in medio crescentem molem sibi ac posteris suis metuebant finitimi.* Id. XXIII c. 30.

† In historicorum scriptis potissimum.

c.30. *Namque Gelo maximus stirpis, contemta simul senectute patris, simul post Cannensem cladem Romana societate ad Pœnos deficit.* * add. Livius II, 10 & II c.65. & Cæsar IV B.G. 13, 5. Vell. II, 22, 4.

* 10. *Simul & --simul &.*

Livius XXIX c.35. *Simul & a classe navales socii, qua ex parte urbs mari alluitur, simul & terrestris exercitus ab imminenti prope ipsis mœnibus tumulo, est admotus.*

* 11. -- *Simul - tertio.*

Cæsar III B. Civ. c. 43, 2. *Cæsar circumvallare Pompejum instituit, hæc spectans, quod angusta re frumentaria utebatur: simul ut pabulatione Pompejum prohiberet: tertio, ut auctoritatem, qua ille maxime apud exteras nationes niti videbatur, minueret.*

12. *Simul* pro *simulac.*

Sæpe usurpatur pro *simul ac*, prætermisso *Ac* brevitatis gratia. Horat. lib. I. Od. 9. *Qui simul stravere ventos æquore fervido, deprælantes.* Cic. IV. Acad. 27. *Simul inflavit tibicen, carmen agnoscitur*, so bald er angefangen zu pfeiffen. Id. II ep. Attic. 20. *Simul quid erit certi, scribam ad te*, sobald ich etwas gewisses habe, will ich an dich schreiben. * add. Id. VIII ep. Att. 11.

* 13. *Simul-extemplo. Simul-statim.*

Livius X c.35. *Simul conspecta sunt Romana signa, extemplo a primo Samnitium agmine ad novissimum fremitus perfertur, exire ad impediendum iter Romanos.* Id. XXIII. c. 29. *Simul inclinatam mediam aciem Mauri Numidæque viderunt, extemplo fuga effusa nuda cornua deseruere.* Id.

XXIV

XXIV. c. 38. *Claves simul tradiderimus, Carthaginensium extemplo Enna erat.*

Livius IV c. 5. *Simul ego tribunus vocare tribus in suffragium cœpero, tu statim consul sacramento juniores adiges & in castra educes.*

* 14. *Simul primum* pro *simul ac.*

Livius VI cap. 1. *Quinto Fabio, simul primum magistratu abiit, ab C. Marcio tribuno plebis dicta dies est.*

15. *Simul ac. Simul ac primum. Simul atque. Simul ut.*

Plerumque tamen adsumit *ac, ac primum, atque, ut.* Cic. I Nat. D. 38. *Simul ac mihi collibitum est, præsto est imago,* so bald es mir beliebet. Id. III Verr. 13. *Simul ac primum Verri occasio visa est, Consulem deseruit.* Id. pro Rosc. Am. 10. *Quod is simul atque sensit, de amicorum cognatorumque sententia Romam confugit.* Id. II de fin. 11. *Omne animal simul ut ortum est, & seipsum & omnes partes suas diligit.* Id. X. ep. Att. 4. *Ego statim habebo, quod scribam, simul ut videro Curionem.*

16. *Simul ut, simul atque* cum *statim, illico, continuo,* ἐπειδὰν τάχιστα.

Interdum ad majorem rei celeritatem significandam adjicitur *statim, illico*, aut aliquid ejusmodi. Cic. VI ep. 19. *Simul ut accepi a Seleuco tuas literas; statim quæsivi*, so bald ich deinen Brieff empfangen, habe ich gleich gefragt. Id. III Verr. 10. *Verres simul ac tetigit provinciam, statim Messanam literas dedit,* so bald er die Provintz berühret hat er gleich. Id. IV Verr. 6. *Verres simulatque ei provincia Sicilia sorte obvenit, statim Romæ quæ-*

quærere cœpit, quibusnam &c. * add. Id. pro R. Am. 22.

Cic. pro Mur. 10. *Simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescunt.*

Cic. VI Verr. 21. *Verres simul atque in oppidum quodpiam venerat, immittebantur illi continuo Cybiratici canes,* so bald er in eine Stadt kam. * add. Id. III Tusc. 1.

** 18. *Simul* abundat cum verbis compositis *a Con.* Terent. Andr. III. sc. 2. *Multa concurrunt simul.* Linac. lib. 56. p. 476.

CAPUT CCXIII.

De conjunctionibus SIVE & SEU.

1. *Sive*, semel positum.

Sive ex *si* & *ve* enclitica conflatum, interdum semel ponitur. Cic. VIII. ep. Att. 3. *Quid perturbatius hoc ab urbe discessu, sive potius turpissima fuga.* Id. I. ep. Quint. fr. 1. *Contra te erigas ac resistas, sive etiam obsistas negotiis.* * add. Tacitus II Ann. 21, 2 & II c. 24, n. 6.

* 2. Si - *sive.*

Cic. I fin. 6. *Si omnes atomi declinabunt, nullæ unquam cohærescent: sive aliæ declinabunt, aliæ suo nutu recte ferentur, erit hoc quasi provincias atomis dare.* Livius XXII cap. 10. *Si nocte sive luce, sive servus, sive liber faxit probe factum esto.*

3. *Sive* bis, & sæpius iteratum. †

Alias bis & sæpius iteratur. Cic. pro Sest. 51. *Venio ad comitia sive magistratum, sive legum placet.* Id. II de Leg. c. 1. *Illo loco libentissime soleo uti, sive quid mecum cogito, sive aliquid scribo aut lego.* * add. Id. epist. Brut. 15. & II epist. 1.

Cic. I epist. Quint. fr. 2. *Iis in rebus si apud te plus autoritas mea quam tua sive natura paulo acrior, sive quædam dulcedo iracundiæ, sive dicendi sal facetiæque valuissent, nihil sane esset, quod non pœniteret.* * add. Id. II orat. 24. extr. & III orat. c. 6. & XIII Philipp. 1. & Cæsar B. C. III, 73, 5.

* 4. *Sive-sive etiam. Sive-sive-sive-etiam.*

Cæsar B. C. I, 27, 2. *Pompejus sive operibus Cæsaris permotus, sive etiam quod ab initio Italia excedere constituerat, adventu navium profectionem parare incipit.* Columell. XII c. 50. *Dolia præparata sub tecto habere oportet, quæ seorsum recipiant sui cujusque generis amurcam, sive quæ sincera defluxerit, sive etiam quæ salem receperit.*

Cic. IV Tusc. 3. *Amafanii libris editis commota multitudo se ad eam potissimum disciplinam contulit, sive quod erat cognitu perfacilis, sive quod*

† *Sive-sive* positum videtur in Columell. V c. 5. pro *si-sin.* *De spatiis,* inquit, *ordinum eatenus præcipiendum habemus, ut intelligant, agricolæ sive aratro vineas culturi sint, laxiora interordinia relinquenda, sive bidentibus, angustiora,*

quod invitabatur illecebris blandis voluptatis, sive etiam, quia nihil prolatum erat melius.

5. *Sive - si - si - &c.*

Sive sæpius repetendum interdum in membris posterioribus amittit *ve*. Cic. II Divin. 72. *Superstitio instat & urget, &, quocunque de verteris, persequitur, sive tu vatem, sive tu omen audieris, sive immolaris, sive avem aspexeris, si Chaldæum, si aruspicem videris, si fulserit, si tonuerit, si tactum aliquid erit de cœlo, si ostenti simile natum factumve quidpiam.*

6. *Sive - sive non.* †

Cic. XII epist. 2. *Sive referent ad me, sive non; mea tibi tamen benevolentia fidesque præstabitur.* Id. de Fat. 12. *Si fatum tibi est ex hoc morbo convalescere, sive tu medicum adhibueris, sive non, non convalesces.* * add. XII ep. Att. 13, & XV ep. Att. 1.

* 7. *Sive* cum *seu.*

Vide mox sub *Seu* exempla, quæ huc pertinent.

* 8. *Sive - sive - seu.*

Cæsar VIII B. G. 9, 1. *Cum legiones repente instructas velut in acie certo gradu accedere Galli viderent, sive certaminis periculo, sive subito adventu, seu expectatione nostri consilii copias instruunt pro castris, nec loco superiore decedunt.* Cic. VII Verr. 58. *Civilis dissensionis, & sive amentia*

† Interdum sequitur *tamen*, interdum non.

tiæ, ſive fati, ſeu calamitatis, non eſt iſte moleſtus exitus.

* 9. *Sive-ſeu-ſeu.*

Columell. III. c. 21. *Jam & illud magnæ dotis eſt, poſſe guſtum cujusque generis non miſtum, ſed vere merum condere, ac ſeparatim reponere, ſive eſt ille bituricus, ſeu baſilicus, ſeu ſpionicus.* Id. VI cap. 2. *Sive juvencus efferatus proſilit, duorum arbitrio inhibetur: ſeu conſiſtit, duobus gradientibus etiam obſequitur: ſeu conatur decumbere, a valentioribus ſublevatus trahitur.* * add. Pallad. II, 11. & Livius XLV cap. 8.

* 10. *Sive-ve &c.*

Poëtæ varie inter ſe miſcent *ſive, ve, ſeu.* Ovid. IV faſt. *Sive ſacra pavi, ſedive ſub arbore ſacra, Pabulaque e buſtis inſcia carpſit ovis: ſeu nemus intravi vetitum, noſtrisve fugatæ ſunt oculis nymphæ ſemicaperque DEus.*

* 11. *Sive-an.*

Tacitus XI, 26, 1. *Abrumpi diſſimulationem etiam Silius, ſive fatali vecordia, an imminentium periculorum remedium ipſa pericula ratus, urgebat.* Huc refer illud Tacit. XIV c. 59, 1. *Sed Plautum ea non movere; ſive nullam opem providebat inermis atque exul ſeu tædio ambiguæ ſpei; an amore conjugis & liberorum.*

* 12. *Sive-ſive-proinde,* pro *prout-ita.*

Colum. XI cap. 2. pag. 430. *Nonnulli guſtu explorare maturitatem tentaverunt, ut ſive dulcis eſſet ſapor uvæ, ſive acidus, proinde æſtimarent.*

** 13. *Sive* pro *vel ſi.*

D. **

D. ** *Sive* pro *vel si*. Linac. libr. II p. 1348. Terent. Andr. I sc. 2. *Dehinc postulo, sive æquum est, te oro.*

** 14. *Sive* omissum.

Sive omittitur in his, *velis, nolis*; *scias nescias*. Linac. libr. VI p. 425. Du magsts wollen (wissen) oder nicht. Lege & *Utrum* suppressum pag.

II, 1. *Seu* semel positum.

Interdum semel ponitur. Cic. pro Quint. 25. *O fortunatum hominem, qui ejusmodi nuncios seu potius pegasos habet.*

* 2. *Seu* pro *seu-seu* minus probatur.

Tacitus III Ann. 18, 6. *Mihi quanto plura recentium, seu veterum revolvo, tanto magis ludibria rerum mortalium cunctis in negotiis obversantur.* Id. XV c. 45, 5. *Vitatum a Seneca venenum proditione liberti, seu propria formidine*, pro seu proditione liberti, seu &c. add. Id. XV c. 51, 3.

3. *Seu* iteratum.

Seu ex *sive* contractum est †: ac sæpe iteratur. Cic. pro Quint. 8. *Quemadmodum solent homines nobiles, seu recte, seu perperam facere cœperunt, ita in utroque excellunt, ut nemo nostro loco natus assequi possit.* * add. Id. X ep. Att. 12. Livius IV cap. 5.

* 4. *Seu-*

† Uti *Neu* ex *neve*: *Si* autem, ut in aliis verbis, ita pronunciatum esse videtur, ut, utrum *e* an *i* audires, dubitares.

* 4. *Seu-ſeu-ſeu.*

Celſus III cap. 5. *Non ſatis eſt, ipſas tantum febres medicum intueri, ſed etiam totius corporis habitum, & ad eum dirigere curationem, ſeu ſuperſunt vires, ſeu deſunt, ſeu quidam mali affectus interveniunt.* Livius VIII c. 7. & I cap. 54. Tacitus Germ. c. 33. ſ. 1.

* 5. *Seu* ſæpius repetitum.

Livius XXI c. 7. *In tantas brevi creverant opes ſeu maritimis, ſeu terreſtribus fructibus, ſeu multitudinis incremento, ſeu ſanctitate diſciplinæ.*

6. *Seu* cum *ſive.*

Miſcetur interdum cum *ſive.* Cæſ. II B. C. 27, 2. *Centuriones ſeu vere, quam habuerant, opinionem perferunt, ſive etiam auribus Vari ſerviunt, confirmant totius exercitus animos alienos eſſe a Curione.* * add. Id. I B. Gall. 23, 3.

Plaut. Stich. III ſc. 1. *Here, ſive ego taceam, ſeu loquar, ſcio ſcire te, quam multas tecum miſerias multaverim.* * Add. Columell. I c. 1. & II cap. 2. atque 12.

* 7. *Seu-ſeu-ſive.*

Tacitus II hiſt. 78, 5. *Baſilides ſacerdos, inſpectis identidem extis, quicquid eſt, inquit, Veſpaſiane quod paras, ſeu domum extruere, ſeu prolatare agros, ſive ampliare ſervitia; datur tibi magna ſedes, ingentes termini, multum hominum.*

** 8. *Seu-aut.*

S. D. ** *Seu-aut.* Virgil. VII. Aen. v. 684.

Ac veluti montis ſaxum de vertice præceps
Cum ruit avulſum vento, ſeu turbidus imber
Proluit, aut annis ſolvit ſublapſa vetuſtas. Cerda ibi.

CAPUT

Cap. CCXIV.

De adverbio SODES.

Sodes dictum est quasi *si audes*. Sed usurpatur pro *Quæso*, vel *Sivis*. Ey lieber. Horat. I epist. 7. *Vescere sodes*. Id. ad Pis. epist. *Corrige sodes hoc, dicebat, & hoc*. Cic. Attic. VII ep. 3. *Tartesium mihi istum exeunti urbem jube sodes nummos curare*. Var. III. de Re Rust. cap. 9. *De Gallinis dic sodes Merula*.

Caput CCXV.

De adverbio STATIM.

1. *Statim* a *stando* dictum, quasi *stando*, significat *illico*, alsbald, ohne Verzug, belgice anstunds. Cic. XII epist. Att. 19. *Philippus ut me salutavit, statim Romam profectus est*. Id. de Arusp. resp. 1. *Haud potest a me gravioribus verbis vulnerari, quam est statim in facto ipso a gravissimo viro P. Servilio confectus ac trucidatus*. Id. de orat. 10. *Itaque hoc statim sum aggressus, Catone absoluto*.

* 2 *Statim principio*.

Livius III c. 22. *Fabio & Cornelio Consulibus, principio anni statim res turbulentæ*. Id. IV cap. 52. *Is principio statim anni, velut pensum nominis familiæque, seditiones agrariis legibus promulgandis ciebat*.

Sic Livius IV c. 53. *Impigre primo statim adventu, dejectis qui in præsidio erant, arcem Consul recepit*. Sueton. in Jul, c. 4. *Comites servosque ce-*

teros in initio ſtatim ad expediendas pecunias, quibus redimeretur, dimiſerat.

* 3. *Statim a. Statim poſt.*

Columell. XI c. 1. *Hoc cuſtodire oportet villicum, ne ſtatim a prima luce familia cunctanter & languide procedat.* Sueton. Cæſ. 85. *Plebs ſtatim a funere ad domum Bruti & Caſſii cum facibus tetendit.* Id. in Veſpaſian. cap. 11.

Pallad. Februar. c. 15. extr. *Statim poſt putationem ſarmenta deciſa vineis, & rubi, & impedimentum foſſoris omne tollatur.* Sueton. in Aug. 83. *Exercitationes campeſtres equorum & armorum ſtatim poſt civilia bella omiſit.*

* 4. Poſt - *ſtatim.*

Sueton. Vitell. 14. *Exacerbatus Vitellius erat, quod poſt edictum ſuum, quo jubebat intra Kal. Octobris urbe Italiaque mathematici excederent, ſtatim libellus eſt propoſitus &c.*

* 5. *Quo die - ſtatim.*

Cic. IV Verr. 7. *Quo die Siciliam tetigit, ſtatim Meſſana literas Haleſam mittit.*

* 6. *Statim* poſt duos ablativos Conſequentiæ.

Cic. II Orat. c. 30. *Eo perſpecto, ſtatim occurrit naturali quadam prudentia, quid faciat cauſam.* Id. de invent. I c. 12. *Conſtitutione cauſæ reperta ſtatim placet conſiderare, utrum cauſa ſit ſimplex, an conjuncta.* Id. pro Cluent. c. 28. *Condemnato Oppianico, ſtatim Quintius oblatam ſibi facultatem putavit, ut ex invidia Senatoria poſſet creſcere.* add. Pallad. III c. 17.

* 7. *Statim - deinde. Statim - poſtea.*

Ta-

Tacitus VI, 3, 4. *Hoc pretium Gallio meditatæ adulationis tulit, ſtatim curia, deinde Italia exactus.*

Sueton. Auguſt. 51. *Nec quicquam ultra, aut ſtatim, aut poſtea inquiſivit.* Id. in Neron. 34. *Neque tamen ſceleris conſcientiam aut ſtatim, aut unquam poſtea ferre potuit.*

* 8. *Statim)(paulatim.*

Celſus III cap. 11. *Admovendæ partibus his, pro quibus metuimus, ſicca & calida fomenta, ſic, ne ſtatim vehementiſſimi calores incipiant, ſed paulatim increſcant.*

* 9. *Statim)(tunc. Statim)(in æternum.*

Tacitus II hiſt. 78, 6. *Has ambages & ſtatim exceperat fama, & tunc aperiebat.*

Tacitus Agric. 32, n. 9. *Ibi tributa & metalla, & cæteræ ſervientium pœnæ: quas in æternum proferre, aut ſtatim ulciſci in hoc campo eſt.*

* 10. *Statim, cum.*

Pallad. I c. 10. *Foſſiles arenæ cementitiis parietibus & cameris celeri ſiccitate utiles ſunt, merioresque, ſi ſtatim, cum effoſſæ ſunt, calci miſceantur.* Id. April. c. 3. *Semen ſtatim, cum ſpargitur, obruendum eſt.* Et mox: *Ocimum cito naſci dicitur, ſi ſtatim cum ſeveris, aqua calida perfundas.*

11. *Statim ut. Statim atque.*

Statim ut ſatis uſitatum eſt. Cic. I ep. 9. *Statim ut ille Prætor eſt factus.* Id. pro Quinct. 18. *Quæſivit a te, ſtatim ut Romam rediit Quinctius.* Id. II ep. 13. *Me ab eo diligi ſtatim cœptum eſſe, ut ſimultatem depoſuimus, ſenſi.* Rarius aſſumit *Atque.*

S. D. ** Ulpian. I. ff. de off. Proconf. *Proconsul ubique quidem proconsularia insignia habet, statim atque urbem egressus est.*

11. *Statim-simul ut. Statim-simul ac.*

Interdum adsciscit *simul ut*, vel *simul ac*. Cic. Att. X ep. 4. *Ego ad te statim habebo, quod scribam, simul ut Curionem videro.* Id. XV ep. 12. *Cassius dicebat, statim se iturum, simul ac ludorum apparatum iis, qui curaturi essent, tradidisset.* Er wolte sich von stund an davon machen, so bald er, was zum Spiel gehört/ überantwortet hätte.

CAPUT CCXVI.

De præpositionibus SUB, SUBTER & SUBTUS.

1. Sub) (*supra.*

Sub contrarium habet *supra*. Cic. II Nat. D. 37. *Si essent, qui sub terra semper habitavissent.* Id. II Philipp. 9. *Tu negotium transegisses, nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ conjecisset*, du würdest es ins Werck gerichtet haben, wenn er nicht unter die Treppen 2c.

2. *Sub dio* vel *sub divo.*

Sub dio vel *sub divo* est *sub cœlo* vel *aëre*, unter dem freyen Himmel. Cic. III Verr. 19. *Signa apud te nuper ad omnes columnas, omnibus etiam intercolumniis, in silva denique disposita sub dio vidimus.* Varro III R. R. c. 14. *Idoneus sub dio capiendus est locus cochleariis.* Columell. 1. cap. 8. *Nullus dies tam intolerabilis est, quo non sub divo moliri aliquid possit paterfamilias.* * add. Varro, III. c. 5. & Co-

& Colum. XI. c. 3. * Huc refer illud Columell. VII c. 10. *Pecus quodam veterno pressum somnos æstivo sub sole captat.*

* 3. *Sub oculis* pro *in conspectu.*

Cæsar I B. C. 57, 4. *Pastores spe libertatis excitati, sub oculis domini suam probare operam studebant.* Columell. X c. 5. *Expedit sub oculis domini esse apiarum.* Tacitus II Ann. c. 35, 3. *Coram & sub oculis Cæsaris.* Vellejus II c. 79. s. 4.

* 4. *Sub* de locorum situ.

Cæsar B. G. V c. 8, 2. *Cæsar cursum non tenuit, & longius delatus æstu, orta luce, sub sinistra Britanniam relictam conspexit.*

* Huc refer illud Planci X ep. Cic. 13. *Adjunxi hæc in oppido eligendo flumen oppositum, ut haberem, in quo mora transitus esset; Vocontii sub manu ut essent, per quorum loca mihi fideliter pateret iter.*

* 5. *Sub* metaphorice.

Cic. pro Arch. 10. *Sulla jussit Poëta præmium tribui sub ea conditione, ne quid postea scriberet.* Cic. X epist. 31. *Ejus facti injustissima invidia erudire me potuit, quam jucunda libertas, & quam misera sub dominatione vita esset.* Id. X ep. 33. *Habere legiones sub signis armatas tres.* Terent. Heaut. II sc. 2. *Locus, occasio, ætas, mater, cujus sub imperio est, mala.* Livius I c. 2. *Ne sub eodem jure solum, sed etiam nomine omnes essent, Latinos utramque gentem appellavit.* Livius II c. 56. *Haud parva res sub titulo prima specie minime atroci ferebatur.* Id. XLIV c. 24. *Asiam Romani jam ex parte sub specie liberatarum civitatum suam fecerunt.*

* 6. Sub

* 6. *Sub* tralate cum nominibus personarum.

Livius II c. 12. *Mucio indignum videbatur, populum Romanum servientem, cum sub regibus esset, nullo bello nec ab hostibus ullis obsessum esse.* Id. II cap. 37. *Consules cum ad Patres rem dubiam sub auctore certo detulissent, auctor magis, ut fit, quam res ad præcavendum vel ex supervacuo movit.* Id. XXV c. 40. *Vir impiger, & sub Annibale magistro omnes belli artes edoctus.*

* 7. *Sub* pro *circa*, vel *inter* de tempore.

Sub sæpe significat illud tempus, quo durante aliquid est vel fit. Cæsar VIII B. G. 49, 2. *Cæsar nihil minus volebat, quam sub discessu suo necessitatem sibi aliquam imponi belli gerendi*, id est, eo tempore, cum mox discesserus esset. Id. I B. Civ. c. 27, 3. *Pompejus quo facilius impetum Cæsaris tardaret, ne sub ipsa profectione milites* (Cæsaris) *oppidum irrumperent, portas obstruit, vicos plateasque inædificat &c.* id est, interea dum proficiscerentur. Nepos Att. 12. *Quod quidem sub ipsa proscriptione perillustre fuit.* Columell. V c. 5. *Columella patruus meus sub ortu caniculæ palmeis tegetibus vineas adumbrabat.* Pallad. Septembr. 13. *Sub occasu Vergiliarum capparis arescit.* Id. Novembr. 13. *Aestivis mensibus pascantur oves sub lucis initio.* Sueton. Neron. 54. *Sub exitu vitæ Nero palam voverat*, id est, antequam e vita discederet, sed prope tamen a morte abesset.

8. *SUB* cum accusativo.

Proprie motum ad locum significare videtur. Cæsar. I, c. 21, §. 1. *Eodem die ab exploratoribus certior*

tior factus est, hostes sub montem consedisse. Sæpe tralate ponitur. Livius XXII c. 30. *Sub imperium auspiciumque tuum redeo, & signa hæc legionesque restituo.*

9. *Sub aspectum, sub sensus cadere.*

Sub aspectum cadere est *adspici posse*; *sub sensus cadere, sentiri posse*, & cætera eodem modo. Cic. de Univ. *Cœlum sub aspectum & tactum cadit*, ist sichtbar und greifflich, läßt sich sehen und greiffen. Id. I Acad. 8. *Res ita parvæ, ut sub sensus cadere non possint*. Id. de Univ. *Sub intelligentiam cadit*. Id. III de fin. 18. *Illa sub judicium sapientis & delectum cadunt.*

10. *Sub* pro *statim post.*

Sub sæpe usurpatur pro *secundum*, id est, *statim post*. Cic. II ep. Quint. fr. 1. *Senatus fuit frequentior, quam putabamus esse posse mense decembri sub dies festos*, gleich nach den Feyertagen. Id. X epist. 16. *Sub eas literas recitatæ sunt tuæ*, nach jenem Brieff ist deiner gleich gelesen worden. Livius XXII c. 47. *Sub equestris finem certaminis coorta est peditum pugna*. Id. XXIII c. 15. *Sub adventum prætoris Romani Pœnus agro Nolano excessit*. Sobald der Römische General angekommen.

11. *Sub lucem, sub noctem, sub vesperam.*

Sub lucem, sub noctem, sub vesperam, est *incipiente luce, nocte, vespere*. Livius IX. *Qui sub lucem apertis portis urbem ingrederentur*. Wenn der Tag anbräche, wenn es tagete. Id. XXVII, 15. *Sub ortum ferme lucis, nullo obvio armato, in forum perveniunt*. Cæs. B. C. I, 28. *Pompejus sub noctem na-*

ves

ves solvit. Id. II. B. G. 33. *Sub vesperam Cæsar portas claudi militesque ex oppido exire jussit.*

* Sic etiam *sub occasum solis.* Livius V c. 39. *Sub occasum solis, quia haud multum diei supererat, ante noctem rati se invasuros; tum in noctem dilatum consilium esse.* Huc refer Liv. I c. 35. *Comitiis indictis, sub tempus pueros venatum ablegavit Tarquinius.* add. Colum. V c. 5.

12. *Sub idem tempus.*

Sub idem tempus est *per idem tempus.* Livius I c. 22. *Utrinque legati, fere sub idem tempus, ad res repetendas missi.* Schier zu einer Zeit. * Ita alii alibi sæpius.

II. *SUBTER.*

Subter contrarium habet *supra.* Cic. III de orat. 5. *Qui omnia hæc, quæ supra & subter, unum esse dixerunt,* was unten und oben ist. * Pallad Januar. 3. *Terra quæ supra leviter infusa est, & subter sicca, si tunc aretur, asseritur per triennium sterilis fieri.* * add. Id. Febr. 24. Celsus VII c. 4.

Cic. VI de rep. 4. *Deinde subter mediam fere regionem sol obtinet.* Id. I Tusc. 10. *Plato iram & cupiditatem super præcordia locavit.* Id. V Tusc. 1. *Virtus omnia, quæ cadere in hominem possunt, subter se habet.*

III. *SUBTUS.*

Subtus idem significat, ac *Subter:* sed absolute usurpari solet. Varro II. de re rust. c. 9. *Canes debent esse labris sub nigris, aut rubicundis, neque resimis superioribus, neque pendulis subtus, mento suppresso.* Lucret. VI. vers. *Extemplo subtus frigescit terra coitque.*

CAP.

*CAPUT CCXVII.

De SUBINDE & SUBITO.

SUBINDE est *identidem.*

Livius IV c. 44. *Subinde ab eisdem tribunis mentio in Senatu de agris dividendis illata est.* Id. VII c. 10. *Romanus uno alteroque subinde ictu ventrem Galli atque inguina hausit, & in spatium ingens ruentem porrexit hostem.* Id. X c. 17. *Ego subinde suggeram, quæ vendatis.* Id. X c. 27. *Transfugæ Clusini tres, editis hostium consiliis dimissi cum donis; ut subinde, ut quæque res nova decreta esset, exploratam referrent.* Petron. c. 26.

2. *Subinde* est *deinde.*

Petron. Satyr. c. 34. *Subinde intraverunt duo æthiopes.* Vellejus II, 8, 1. *Subinde Porcio Marcioque Coss. deducta colonia Narbo Martius.*

3. *Subinde ut.*

Petron. c. 7. *At subinde, ut in locum secretionem venimus, centonem anus urbana rejecit.*

II. SUBITO est *repente.*

Cic. de Senect. 11. *Ita sensim sine sensu ætas senescit, nec subito frangitur, sed diuturnitate extinguitur.* Id. I Divin. 33. *Alia sunt posita in monumentis & disciplina: alia autem subito ex tempore conjectura explicantur.* Id. I Nat. D. 3. *Admirantur, unde hoc philosophandi nobis subito studium extiterit.*

2. *Subito*)(*sumto spatio.*

Cic. I orat. 33. *Et si utile est, etiam subito sæpe dice-*

dicere; tamen illud utilius, ſumto ſpatio ad cogitandum, paratius atque accuratius dicere.

3. *Subito* poſt duos ablativos Conſequentiæ.

Cæſar III B. Gall. 15, 3. *Ac jam converſis in eam partem navibus, quo ventus ferebat tanta ſubito malacia ac tranquillitas extitit, ut ſe loco movere non poſſent.*

CAPUT CCXVIII.

De præpoſitionibus SUPER & SUPRA.

1. *Super* contrarium fere habet *ſub*, aut *ſubter*. Cic. III epiſt. Quint. fr. 1. *Tectum, quod ſuper conclavia non placuerat tibi eſſe multorum faſtigiorum, id nunc honeſte vergit intectum inferioris porticus.* Id. II de Leg. 26. *Demetrius ſuper terræ tumultum noluit quid ſtatui, niſi Columellam tribus cubitis non altiorem.* Id. II fin. 18. *Si ſcieris, velle imprudentem ſuper aſpidem aſſidere, improbe feceris, niſi monueris.*

* 2. *Super* de ſitu locorum.

Livius I c. 2. *Situs eſt Æneas ſuper Numicium flumen.* Id. XXIII c. 14. extr. *Per agrum Saticulanum Trebulanumque ſuper Sueſſulam per montes Nolam pervenit.* Idem XLII c. 58. extr. *Theſſali quadringenti equites parvo intervallo ſuper lævum cornu locati.* Id. XXXVIII c. 13. *Ipſe nihil via digreſſus ad Antiochiam ſuper Mæandrum amnem poſuit caſtra.* Id. XXXII, 15. extr. *Sita eſt urbs ſuper Peneum amnem.* add. Salluſt. Jugurth. 19.

* 3. *Super* acceſſionem notat.

Livius

Livius I c. 50. *Suos ejus pœnitet, quippe qui alii super alios trucidantur.* Id. II c. 31. *Super solitos honores locus in circo ipsi posterisque ad spectaculum datus.* Id. II c. 51. *Obsessa urbs foret, super bellum annona premente, nil Horatius ex Volscis esset revocatus.* Id. XXII. c. 61. *Novus super veterem luctus tot jactura civium adjectus erat.* Id. XL c. 23. *Hæc super cætera tristem adventum in Macedoniam regi fecerunt*, id est, præter reliqua mala, etiam tristem &c. Tacitus etiam ita utitur *Super.* Cicero contra & alii, item nobiles autores, non sic utuntur. Quare exempla inde afferre non potuimus.

* 4. *Super* pro *præter-etiam*, vel *&*, vel *quoque.*

Livius XXI c. 46. *Apud Romanos haud quaquam tanta alacritas erat, super cætera recentibus etiam territos prodigiis.* Id. XXVIII c. 46. extr. *Punicum exercitum super morbum etiam fames affecit.* Id. XL cap. 56. *Quod reliquum erat id studebat, ne super impunitatem etiam præmio sceleris frueretur.* Id. XLI c. 18. *Super tam evidentem tristis ominis eventum, etiam ex pullario auditum est, vitium in auspicio fuisse.* add. Columell. IV, 24.

* Huc refer illud: Livius XXXVIII c. 39. *Clazomeniis, super immunitatem & Drymusam insulam dono dederunt*

* Eodem pertinet illud Liv. XXXI c. 40. extr. *Super circumfusas tot Macedoniæ gentes, maritima quoque instans obsidio.* Tacitus XV, 72, 2. *Tigellinum & Nervam ita extollebat, ut super triumphales in foro imagines, apud palatium quoque effi-*

gies eorum sisteret. add. Columell. III, 19. & Sueton. Claud. 5.

* 5. *Super hæc* pro *præterea* sequioris ævi est.

Livius II c. 27. *Super hæc timor incessit Sabini belli.* Id. XXX, 1. *Super hæc, bellicæ quoque laudes consulatus compotem fecerant.* add. Columell. de arbor. 11.

* 6. *Super* de numero.

Livius XXIII c. 12. *Annulorum tantus acervus fuit, ut metientibus, dimidium super tres modios explesse sint quidam autores.* Tacitus German. 33, 2. *Super LX millia non armis telis Romanis, sed quod magnificentius est, oblectationi oculisque ceciderunt.* Id. Agr. 3. *Jam super triginta millia armatorum adspiciebantur, & adhuc affluebat omnis juventus* add. Sueton. Aug. 35.

* 7. *Super* vota, pro *magis quam.*

Tacitus III hist. 48, 4. *Lætum ea victoria Vespasianum, cunctis super vota fluentibus, Cremonensis prælii nuncius in Ægypto adsequitur,* indem alles besser gieng/als er es wünschete. Livius XXXI c. 18. *Ætas & forma, & super omnia Romanum nomen te ferociorem facit.* und mehr als alles andere. add. Plinius XXVII cap. 25, & XXVIII c. 22. Sallust. Jugurth. 35.

8. *Super* pro *de,* ἐπὶ.

Interdum usurpatur pro *de.* Cicer. Attic. XIV ep. 25. *Simul cogites, quid nobis agendum sit super legatione,* was der legation halben zu thun. Id. XVI ep. Att. 6. *Hac super re scribam ad te Rhegio.* von dieser Sach. Virg. II. Æneid. *Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.*

** 9.

** 9. *Super* pro *supereſt*:

D. ** *Super* pro *supereſt*, ut Græci μετὰ pro μέτεσι, παρα pro πάρεςι. Pond. & Cerda ad III Æn. verſ. 489. Val. Flacc. VIII. vers. 485. *Nec ſpes ulla ſuper*. Sic IV. 344. *Nunc ille dies (det Jupiter oro) ille ſuper*, pro ſuperſit! Weitz. ibi. Aliquando nominis aut pronominis locum occupat. Propert. I. Eleg. 21. *Et quicunque ſuper diſperſa invenerit oſſa*, pro ſuperſtes. Quem tamen locum aliter legunt & proponunt viri doctiſſimi, & rectius omnino. Virg. III. Æn: *O mihi ſola mei ſuper Aſtyanactis imago*. i. περιῶσα. Linac. II p. 105.

* 10. *Super* adverbium.

Celſus IV cap. 1. *Renes lumbis ſub imis coxis inhærent, & venoſi ſunt & ventriculos habent, & tunicis ſuper conteguntur*. Id. V. cap. 28. *Furunculus ubi adapertus eſt, & exit, ſuper apparet pars carnis in pus verſa*. Id. V cap. 28. de Acrochord. *Infra lata, ſuper autem tenuia minus ſanguinis mittunt, magnitudine vix unquam lupini modum excedunt*. Id. VI cap. 18. extr. *Imponenda folia ſalicis, tum linteolum & ſuper lana æque deliganda*. Id. VI c. 19. *Digiti fovendi aqua ex verbenis, imponendumque ſuper medicamentum ita factum*.

* 11. *Super* adverbium de numero:

Plinius V c. 29. *Miletus Ioniæ caput, ſuper octoginta urbium per cuncta maria genitrix*.

* 12. *Multum ſuperque* cum genitivo peſſimæ notæ eſt.

Tacitus IV Ann. 39. extr. *Dixit, ſibi multum ſuperque vitæ fore, quod tali cum Principe explevisſet*.

* 13. *Superquam quod* pro *præterquam quod.*

Livius XXII c. 3 extr. *Incedere inde agmen cœpit; primoribus, superquam quod dissenserant a consilio, territis etiam duplici prodigio.* Id. XXVII c. 20. *Marcellus etiam adverso rumore erat, superquam quod primo male pugnaverat, quia media æstate Venusiam in tecta milites abduxisset.* Cicero non ita loquitur.

*14. *Super* pro *præterea* poëticum est.

Sammonic. cap. 54. *Non solum miseros teterrima febris aduris. Sed super optato pergit viduare sopore.*

II. SUPRA.

Supra contrarium habet *sub, subter*, aut *infra.* Cic. II de Nat. D. 45. *Mare cum supra terram sit, medium tamen terræ locum expetens, conglobatur undique æquabiliter.* Id. VI de rep. 4. *Supra lunam sunt omnia æterna.* Id. II Nat. D. 37. *Si essent, qui sub terra semper habitavissent, nec exissent unquam supra terram.* † Id. IX ep. 26. *Supra me Atticus, infra Verrius accubuerunt.*

2. Illa per metaphoram. Cic. II de Nat D. 13. *Ratio recta supra hominem putanda est, Deoque tribuenda.* Id. I epist. Qu. fr. 2. *Ecce supra caput homo levis ac sordidus.* * Cic. epist. ad Octav. *Si supra ætatem, supra consuetudinem, supra etiam mortalitatem tuam tibi sunt omnia tributa, cur scelerate circumscribis Senatum?* id est, majora quam

† Hoc exemplum demonstrat *supra* etiam adjungi posse verbis motum significantibus. add. Livius III c. 8. & XXXII c. 11. Cic. I Divin. 27.

quam tu mortalis capis. Livius VII cap. 30. *Campani misericordiam implorantibus aliis auxilium dum supra vires suas præstant, omnes ipsi in hanc necessitatem venerunt*, id est, majus quam vires eorum patiebantur. Columell. XI c. 3. *Democritus parum prudenter censet eos facere, qui hortis extruant munimenta, quod neque latere fabricata materies perennare possit, neque lapides supra rei dignitatem poscat impensa.* Celsus II c. 2. *Corpus supra consuetudinem incaluit.*

* 3. *Supra* pro *ante.*

Cæsar VI B. Gall. 19, 4. *Galli omnia, quæ vivis cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia; ac paulo supra hanc memoriam servi & clientes una cremabantur.*

* 4. *Supra* de tempore, seu numero.

Livius in præfat. *Res est immensi operis, ut quæ supra septingentesimum annum repetatur.* Columell. XII c. 49. extr. *Supra duos menses sapor ejus non permanet integer.* Livius XXVI c. 25. *Conjugibus liberisque & senioribus supra LX annos in propinquam Epirum missis, conjurant.* Livius XLII, 61. *Scuta erant supra mille quingena.* Id. XXIII c. 11. *Occidit supra ducenta millia hostium, supra quinquaginta millia cepit.* add. Id. XXIII c. 17 & 37. item XXVI c. 12.

* 5. *Supra* pro *præter*, drüber hin/ neben vorbey.

Cic. IV epist. 12. *Ille, ut ajebat, supra Maleas Italiam versus navigaturus erat.*

Supra pro *præter*, ausser/ über.

Livius II c. 18. *Supra belli Latini metum id quoque accesserat, quod triginta jam conjurasse po-*

pulos satis constabat. Pallad. Novembr. 13. *Hædis supra lactis abundantiam, edera & arbuti & lentisci cacumina sunt sæpe præbenda.*

6. *SUPRA* sine casu, ἄνω. †

Interdum ponitur sine casu. Cic. I de Div. 17. *Cotem & novaculam illam defossam in comitio, supraque impositum puteal accepimus.* * add. Cæsar I B. C. 46,6. Columell. XI c. 2.

7. *Admonitio.* I.

Superius dixi, & alia hujusmodi inusitata sunt, ac fortasse barbara, pro quibus illa sunt in usu: *ante dixi, supra dixi, supra scripsi.* ich habe es droben, vorher, gesagt / geschrieben.

* 8. *Admonitio* II.

Simul scire licet, Ciceronem non dicere *supra dictus,* sed *quem supra dixi, quem ante dixi.* Non dices igitur, *causa supra dicta valebit,* sed, *causa quam supra dixi, valebit,* vel ut Livius interdum dicit *quæ supra dicta est,* vel ut Vellejus, *prædicta.*

* 9. *Supra* tralate.

Livius VII c. 30. *Usque ad nos contemtus Samnitium pervenit, supra non ascendit.*

* 10. *Supra* de numero.

Varro III R. R. c. 13. *Silva erat supra quinquaginta jugerum maceria septa.* Livius XLI c. 28. *In ea provincia hostium cæsa aut capta supra octoginta millia.* Add. Id. XLII c. 66. extr. & XXXIX, 17.

11. Nihil supra.

Cic.

† Nonnunquam *supra* est von forne / von anfang her. Sal. Jugurth. c. 5. *Pauca supra repetam,* von anfang her holen.

Cic. XIV ep. 1. *Pisonis amor in nos omnes tantus est, ut nihil supra possit esse.* Id. XIII ep. Att. 19. *Libros confeci & absolvi: nescio quam bene, sed ita accurate, ut nihil supra,* mit solcher Sorgfalt, daß nichts drüber ist. * add. Terent. Andr. I sc. 1. Nepos Att. 4.

12. *Supra quam.*

Supra interdum adsciscit *quam*. Cic. II Nat. D. 54. *Aspera arteria ostium habet adjunctum linguæ radicibus, paulo supra, quam ad linguam stomachus annectitur,* ein wenig über den Ort / da der Schlund an die Zunge angefüget. Sallust. Catil. c. 1. *Corpus patiens inediæ, algoris, vigiliæ, supra quam cuiquam credibile est,* sein Leib konte Hunger/Frost und Wachen mehr vertragen, als es sich glauben lässet. * add. Celsus VII cap. 30 de condyl. curat.

S. D. P. ** Pro eodem Horatius dixit *super quam*. I Sat. 2 v. 65. *Pœnas dedit usque superque quam satis est, pugnis cæsus.*

CAPUT CCXIX.

De Pronomine TALIS.

1. *Talis* absolute.

Cic. pro Cluent. 53. *Vir tali dignitate præditus,* ein so angesehener Mann. † Id. pro Quint. 13.

† In l. c. est *Judices tali dignitate præditi*. Sed Nizolius habet *vir tali &c.* Ergo hinc iterum apparet, quod non tam ex lectione scriptorum veterum, quam ex Nizolio & similibus libris conscripserit libellum hunc Tursellinus. Vide infra in *Tandem*.

13. *Tot talesque viri.* * Ita alibi sæpe.

2. *Tale aliquid. Tale quiddam.*

Interdum additur *aliquid* aut *quiddam*. Cic. XVI ep. Att. 8. *Non equidem hoc divinavi, sed aliquid tale putavi fore*, etwas dergleichen. Id. II Leg. c. 5. *Omnem legem, quæ quidem certe lex appellari possit, esse laudabilem, quibusdam talibus argumentis docent.* * Exempla utriusque generis multa ubique sunt.

* 3. *Tale quid. Tale quicquam.*

Livius V c. 1. *Rex, a quo tale quid dictum referretur, pro seditionis eum principe, non vani sermonis autorem habebat.*

Livius XXVI c. 31. *Tantum abest, ut & ipsi tale quicquam facturi fueritis.* Id. XL c. 5. *Primo quidam ex his, adspernantium tale quicquam speciem præbuerunt, quia plus in Demetrio spei habebant.*

4. *Talis-qualis.*

Nonnunquam adsciscitur *qualis*. Cic. I Orat. 19. *Caput esse arbitrabatur oratoris, ut & ipsis, apud quos ageret, talis, qualem se ipse optaret, videretur.* Id. de Senect. 8. *Videtis, ut senectus non modo languida non sit, verum etiam operosa, & semper agens aliquid, tale scilicet, quale cujusque studium in superiore vita fuit.* Id. II offic. 13. *Quales sumus, tales esse videamur.*

*Interdum *qualis* non consentit cum *talis*, quod ad numerum attinet. Cic. II Catil. 2 init. *Si quis est talis, quales esse omnes oportebat, qui in hoc me accuset &c.* Id. pro Planc. 11. *Tribunus plebis fuit, non fortasse tam vehemens, quam isti, quos tu laudas: sed certe talis, quales si omnes semper fuissent,*

ſent, nunquam deſideratus vehemens eſſet tribunus. Id pro Seſt. 47. *Qui ſunt tales, qualis pater tuus, M. Scaure, fuit.* Id. III Philipp. 4. *Quid Tarquinius tale, qualia innumerabilia & fecit & facit Antonius.*

5. *Talis-ac. Talis-atque. Talis-ut.*

Alias *ac* vel *atque*. Cic. in Vatin. 4. *Honos talis populi Romani voluntate paucis eſt datus, ac mihi.* Terent. Phorm. V ſc. 9. *Tali, atque hic eſt, infortunio.* †

Livius XLII, 42. *Ego hæc, quæ aut a vobis objecta, aut purgata a me ſunt, talia eſſe ſcio, ut aures, ut animi audientium ſint.*

6. *Talis-ut. Talis, qui.*

Talis ſæpe aſſumit *ut* vel *qui*. Cic. de Amic. 3. *Vita quidem talis fuit, vel fortuna vel gloria, ut nihil poſſet accedere.* Id. libr. X. epiſt. 6. *Talem igitur te eſſe oportet, qui primum te ab impiorum civium ſocietate ſejungas.* * Exempla utriusque generis obvia ſunt vel mediocriter attendenti.

* 7. *Hic talis.*

Cic. pro Mil. 27. *Qua invidia huic eſſet tali viro conflagrandum?* Ita hæ particulæ ab eodem Cicerone, Nepote, Salluſtio ſæpiſſime conjunguntur.

CAPUT CCXX.

De conjunctione TAM.

1. *Tam* abſolute pro *adeo*.

Aliquando *Tam* abſolute ponitur. Cic. Att. VI. ep.

† Hic locus Terentii a multis longe aliter legitur, quam Autor poſuit.

ep. 2. *Græcos reprehendit, quod mare tam secuti sunt.* Ter. And. *Quandoquidem tam iners, tam nullius consilii sum.* So unerfahren und rathloß.

* 2. *Tam-atque* rarissimum est.

Plaut. Amphitr. I sc. 1. v. 287. *Tam consimile est, atque ego.*

3. *Tam-quam.*

Tam plerumque assumit *Quam*, & comparationem continet. Cic. V. ep. 2. *Tam sum amicus Reipubl. quam qui maximè*, ich habe die Freyheit der Gemeine so lieb, als sie einer haben kan. Id. XIII ep. 3. *Tam mihi gratum id erit, quam quod gratissimum*, wird mir so angenehm seyn, als immer ein Ding seyn kan. Id. pro Syl. c. 31. *Tam sum misericors Jud. quam vos; tam lenis, quam qui lenissimus.* * add. Id III offic. 4.

4. *Admonitio.*

Cum duo non tam comparantur, quam copulantur, non solet usurpari, *Tam, Quam*: Sed, *Tum, Tum, Et, Et, Vel, Vel*; itaque non dices: *Cicero declamabat tam latine quam græce, sed tum latine tum græce; vel latine, vel græce.* Nec dices: *Tam bona naturæ, quam bona fortunæ accepta referenda sunt Deo*, sed *bona & naturæ & fortunæ & c. bona vel naturæ, vel fortunæ.* Item: *Virtus suspicitur tum a bonis tum a malis*, non, *tam a bonis quam a malis*; & alia eodem modo.

5. *Tam-quam* cum diversis verbis.

Alias in comparatione cum diversis verbis copulatur. Cic. Att. XIII. ep. 20. *Vellem tam domestica ferre possem, quam ista contemnere.* Id. ad Qu. Frat. I ep. 1. *Quæ quidem non tam expetenda fuit, quam tuenda nobis est.*

6. Tam-

6. *Tam-quam si.*

Nonnunquam assumit *Quamsi*. Cic. Att. VIII. ep.ult. *Quicquid mali hic Pisistratus non fecerit, tam gratum est, quam si alium facere prohibuerit.* Id. XVI ep. 1. *Xenophanes hospes tam te diligit, quam si vixerit tecum.** add. Id. I off. 7, & Brut. c. 85.

7. *Admonitio.*

Tam, quam fere nominibus & participiis adhibentur †; interdum etiam verbis, nimirum cum comparatio quædam, aut similitudo significatur. Et sane *tam* & *quam* adverbia sunt similitudinis. Significat enim *æque ac*. Quodsi nulla appareat comparatio aut similitudo, *tantum-quantum* cum verbis usurpari solet. Lege *tantum-quantum*.

* 8. *Tam-quam ut.*

Cic. pro lege Man. 21. *Quid tam singulare, quam ut ex Senatus consulto legibus solutus, consul ante fieret, quam ullum alium magistratum per leges capere licuisset?* Id. in Brut. 47. *Gellius non tam vendibilis orator, quam ut nescires, quid ei deesset.* add. Id. ad Quir. 9.

9. *Non tam ut-quam ut*, vel *quam ut ne.*

Non tam ut copulatur cum *quam ut* & *quam ut ne*. Cic. Att. IX ep. 2. *Eundum igitur est: nec tam, ut belli, quam ut fugæ socii simus.* Id. Attic. IX. ep. 6. *Non tam ut illa adjuvem, quam ut hæc ne videam cupio discedere.* Id. II de Orat. 72. *Non tam ut prosim causis, elaborare soleo, quam ut ne quid obsim.*

10. *Non tam causa-quam ut*, vel *quia.*

Non

† Et quidem in positivo gradu positis, nam comparativis ac superlativis & rarissime & minus commode apponuntur.

Non tam causa assumit *quam ut* vel *quam quia.* Cic. ep. Brut. 15. *Neque tam ulciscendi causa, quam ut in præsens sceleratos cives timore ab impugnanda patria deterrerem.* Id. Topic. 1. *Non tam vitandi laboris mei causa, quam quod interesse tua arbitrarer.*†

* 11. *Non tam causa - quam ad.*

Cic. IV Verr. 34. *Ea cum in Asia esset, comparabat, non tam suæ delectationis causa, quam ad invitationes adventusque nostrorum hominum.*

* 12. *Non tam gratia-quam quod.*

Livius II c. 44. *Consules ad Vejens bellum profecti, quo undique ex Etruria auxilia convenerant, non tam Vejentium gratia concitata, quam quod in spem ventum erat, discordia intestina dissolvi rem Romanam posse.*

* 13. *Non tam ob-quam. Non tam ob-quam quod.*

Livius XXXVIII cap. 39. *Iliensibus Phœbeum & Gergithum addiderunt, non tam ob recentia ulla merita, quam originum memoria.*

Livius XXI c. 25. *Boji defecerunt, non tam ob veteres in populum Romanum iras, quam quod nuper circa Padum Cremonamque colonias in agrum Gallicum deductas ægre patiebantur.*

14. *Non tam propter-quam propter.*

Non tam propter adsciscit interdum *quam propter.* Cic. VII ep. 3. *Non tam propter periculum meum, quam quod vitia multa, quæ ibi offendi.*

* 15. *Non tam propter quam ut.*

Cic. II Orat. 85. *De eo genere libitum est mihi paulo plura dicere, non tam propter usum forensem, quam ut hoc videritis &c.* * 16.

† Sic mei libri habent.

* 16. *Non tam propter- quam quod.*

Cic. I Legib. c. 4. *Juris interpretatio non tam mihi molesta est propter laborem, quam quod dicendi cogitationem aufert.* Id. I Verr. 7. *Is non tam propter Verrem laborat, quam quod eum minime res tota delectat.*

* 17. *Non tam quia-quam quia.*

Cic. III orat. c. 30. *De eo non tam quia longum est, quam quia perspicuum, dici nihil est necesse.* Livius VIII c. 19. *Valuit ea legatio, non tam quia pacem volebant Samnites, quam quia nondum parati erant ad bellum.*

* 18. *Non tam quod-quam quod.*

Cic. pro Sest. 64. *Eum non tam admiror, quod meam legem contemnat hominis inimici, quam quod se statuit omnino Consularem legem nullam putare.*

19. *Tam - ut, uti, ut ne quidem, ut non.*

Sæpe adſciſcit *ut* vel *uti*. Cic. VI epist 1. *Neque cum id faciebamus, tam eramus amentes, ut explorata nobis esset victoria,* wir waren nicht so unsinnig. Id. II Orat. c. 90. *Si aliquid intelligerem ab Antonio prætermissum, non essem tam inurbanus ac bene inhumanus, uti ego eo gravarer, quod vos cupere sentirem.*

Interdum additur *ne quidem* vel *non.* Cic. pro Sest. 13. *Nunquam erit tam oppressus Senatus, ut ei ne supplicandi quidem ac lugendi sit potestas.* Id. XIII epist. Att. 31. *Non puto tam expeditum negotium futurum, ut non habeat aliquid moræ,* ich halte nicht, daß die Sache so richtig seyn werde, daß sie sich nicht noch eine Zeitlang verziehen solte. * Exempla dantur plurima.

20. *Tam*

20. *Tam-ne.*

Forte invenies exempla, quæ meam-quidem subterfugerunt diligentiam.

21. *Tam-qui.*

Non raro pro *ut* recipit *qui*. Cic. IX epist. 2 *Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat.* Id. pro Dom. 34. *Non tam insolens sum, qui Jovem esse me dicam: non tam ineruditus, qui Minervam Jovis sororem meam esse sororem existimem.* * Id. I. Catil. 2.

22. *Tam-& perinde.*

Cic. I fin. 21. *Eas ergo artes persequeretur; vivendi artem tantam tamque operosam, & perinde fructuosam relinqueret?*

** 23. *Tam-quin.*

P. * Cic. pro Balb. *Quis est tam demens, quin sentiat?*

24. *Tamdiu* absolute.

Tamdiu interdum absolute ponitur. Cic. I ep. Att. 2. *Abs te tamdiu nihil literarum?* Id. II ep. 1. *Ego te abfuisse tamdiu a nobis doleo.* * Sic sæpe.

** 25. *Tamdiu donec.*

S.D.P. ** *Tamdiu-donec.* Colum. XII c. 18. *Tamdiu incenditur, donec ad fundum calor perveniat.* * Colum. XI, 3. XII, 6. & 24 & 25. Plin. X c. 54.

26. *Tamdiu-dum. Tamdiu-quod.*

Tamdiu plerumque adsciscit *dum*, interdum *Quoad*. Cic. II off. c. 12. *Tiberius enim Gracchus tamdiu laudabitur, dum memoria rerum Romanarum manebit.* Id. IX ep. 12. **Bajæ tamdiu, dum tu ades, sunt oblitæ sui.* Id. V Tusc. 33. *Corpus tamdiu gaudet, dum præsentem sentit voluptatem.* Id. I. offic.

offic. c. I. *Disces, quam voles; tamdiu autem velle debebis, quoad te, quantum proficias, non pœnitebit.* * add. Nepos Attic. 11. Justinus XI, 9,9.

27. *Tamdiu-quamdiu.*

Sæpe assumit, *quamdiu.* Cic. Att. IX. ep. 3. *Tamdiu requiesco, quamdiu aut ad te scribo, aut tuas literas lego.* So lang hab ich Ruhe, als ich dir schreibe, oder deine Schreiben lese. Id. III Verr. 9. *Quærere, quod accusator nolit tamdiu, quamdiu liceat, dicere.* Id. XII ep. 19. *Bibulus se oppido munitissimo, & copiosissimo tamdiu tenuit, quamdiu in Provincia Parthi fuerunt,* hat sich so lang in der sehr festen Stadt aufgehalten, als die Parther in der Provintz gewesen. * add. Id. pro Marcell. II & Colum. XII c. 21.

28. *Tamdiu-quam.*

Interdum alterum *diu* non ponitur, sed intelligitur. Cic. in Brut. c. I. *Vixit Hortensius tamdiu, quam licuit in civitate bene beateque vivere.* * add. Id. in Brut. c. 67.

29. *Tamdiu-ut.*

Cic. IV Acad. 22. *Antiochus didicit hæc apud Philonem tamdiu, ut constaret diutius didicisse neminem.* Palladius I c. 15. *Ea inductio ante tamdiu subigenda est, ut rutrum, quo calx subigitur, mundum levemus.*

* 30. *Tamdiu, quum interea.*

Livius V c. 34. *Inter tot veterrimos populos tamdiu bella geritis, quum interea non universa Etruria bello vobis par est,* ihr führet schon so lange Kriege, und dennoch ist bißher nicht einmahl gantz Etrurien euch im Kriege gewachsen.

31. *Tam multum. Tam valde.*

Jun.

Jungitur nonnunquam cum adverbiis *multum & valde*. Cic. VI Verr. 43. *Tametsi non tam multum in istis rebus intelligo, quam multa vidi*, wiewohl ich nicht so viel in den Sachen verstehe/ als viel ich ihrer gesehen hab. Id. V de fin. 11. *Non est in vitio dissolutionem naturæ tam valde perhorrescere.*

33. *Tam* sæpe omittitur.

Cic. Cœl. 26. *Quam sedit sic potens*, sie sey so angesehen/ als sie wolle. Cap. 28. Quo volent in conviviis faceti sunt.

Cap. CCXXI.

De conjunctione TAMEN.

1. *Tamen* præpositum.

Etsi *tamen* plerumque subjicitur, cum antecedit *etsi* vel aliquid ejusmodi: interdum tamen præponitur. Cic. V ep. Att. 17. *Nos tamen, etsi hoc te ex aliis audire malo, sic in provincia nos gerimus, ut nullus ternuncius insumatur &c.* jedoch halten wir uns in diesem uns unterthanen Land so, daß. Ubi *tamen* non pendet ab *etsi*, sed refertur ab ea, quæ proxime antecedunt, quod idem usu venit in subjectis exemplis.

2. *Tamen-sed, certe, sed certe.*

Nonnunquam cum *sed, certe, sed certe* copulatur. Cic. VI epist. Att. 2. *Pro Appio nos hic omnia facimus, honeste tamen, sed plane libenter.* Id. I epist. 7. *Quem tamen illi esse in principibus facile sunt passi; evolare altius certe noluerunt.* Id. I epist. Att. 9. *Neque sum mediocriter commotus, neque tamen credidi; sed certe aliquid sermonis fuit.*

3. Ta-

3. *Tamen* in principio.

Non raro in principio collocatur. † Cic. IX epist. 19. *Tamen a malitia non discedis?* Stehst du dennoch von deiner Schalckheit nicht ab? Id. pro Cluent. 3. *Tametsi permulta sunt, quæ mihi, antequam de causa dicam, de communibus invidiæ periculis dicenda esse videantur: tamen ne diutius oratione mea suspensa expectatio vestra teneatur, aggrediar ad crimen.*

* 4. *Tamen* sequitur subintellectum *quidem.*

Livius II c. 45. *Matura res erat, Consules tergiversantur tamen.* Id. II c. 51. *Consul, nonnihil & hesterna felicitate pugnæ ferox, magis tamen, quod inopia frumenti, quamvis in præcipitia, dum celeriora essent, agebat consilia, temere ad castra hostium aciem erexit.* Cic. III ep. Att. 11. *Me & tuæ literæ, & quidam boni nuncii, non optimis tamen autoribus, adhuc Thessalonicæ tenebant.* Et ita idem sæpe alibi. (in quibus itidem τὸ quidem aut quamvis subauditur

* 5. *Tamen* sequitur duos ablativos consequentiæ.

Cic. V epist. 2. *Hac accepta tam insigni injuria, tamen illo ipso die misi ad Metellum communes amicos, qui agerent cum eo, ut ab illa mente desisteret.* Id. pro Mil. 3. *Horatius, nondum libera civitate, tamen populi Romani comitiis liberatus est.* Id. II. Philipp. 26. *Miserum me: consumtis enim lacrymis, tamen infixus animo hæret dolor.* Id. VII ep. Att. 11. *Nostri olim, urbe reliqua capta, arcem tamen retinuerunt.* Id. VII ep. Att. 17. *Cæsarem,* *L. Ca-*

Caes. BG III. Turribus aute[m] excitatis ta[m] has altitudo pium ex barb[aris] navibus sup[era]bat.

† In principiis periodorum satis raro ponitur; in principiis colorum haud quaquam raro.

L. Cæsarem cum mandatis de pace misso, tamen ajunt acerrime delectum habere.

* 6. *Tamen* sequitur participia.

Cic. III. Catil. 5. *Ib vehementissime perturbatus Lentulus, tamen & signum & manum suam cognovit.* Id. XII ep. Att. 14. *Bruti literæ scriptæ & prudenter & amice, multas mihi tamen lacrymas attulerunt.* Id. pro Marcell. 10. *Ingratus est injustusque civis, qui armorum periculo liberatus, animum tamen retinet armatum.* Id. de republ. 5. *Hæc ego admirans, referebam tamen oculos ad terram identidem.*

* 7. *Tamen* ponitur post *qui.*

Cic. I offic. 44. *Illi ipsi, quorum studia vitaque omnis in rerum cognitione versata est, tamen ab augendis hominum utilitatibus non recesserunt.* Id. pro Rosc. Am. 36. *Africanus, qui suo cognomine declarat, tertiam partem orbis terrarum se subegisse, tamen si sua res ageretur, testimonium non diceret.* Id. pro Rosc. Am. 53. *Illam priorem proscriptionem, quæ facta est in eos, qui arma capere potuerunt, tamen Senatus suscipere noluit.* Id. III epist. Att. 26. *Ego huic spei & expectationi, quæ nobis proponitur, maxime tamen volui præstolari apud te in Epiro.* Id. VI Verr. 60. Id. II Orat. c. 84.

* 8. *Tamen* post subintellectum *in* pro *etsi* vel *cum.* †

Cassius XII epist. Cic. 13. *Delectum remigum, magna contumacia civitatum, tamen satis celeriter habuimus.*

9. *Tamen ne* interrogantis & urgentis.

Tamenne interrogando instat. Cic. VII Verr. 8.

Quid?

† Etiam *in* pro *etsi* comitem interdum trahit *tamen.*

Quid? si ab Apollonio aliquid commissum est, quamobrem jure in eum animadverteretur, tamenne hanc rem sic agemus, ut crimini aut invidiæ reo putemus esse oportere si quo de homine severius judicavit? So wollen wir doch die Sache so tractiren. Id. pro Quint. 25. *Verum tamen quid si, inquit, habes ejusmodi causam, ut hoc tibi planum sit faciendum: tamenne vereris, ut possis hæc contra Hortensium contendere.* Id. pro Dom. 19. *Quid si pluribus de rebus uno sortitu retulisti? tamenne arbitraris id te posse obtinere?* Id. I de Nat. D. 29. *Tamenne ista tamen absuda defendes?* wilst du dennoch solche abgeschmackte Sachen verfechten.

* 10. *Tamen* etiam solum sæpe interrogando instat. Cic. pro Rosc. Am. 19. *Quid ergo est? ita tamen quæstus te cupidum esse oportebat, ut legem Memmiam putares aliquid valere oportere.* Id. I Verr. 6. *Tamen his invitissimis te offeres? tamen in aliena causa loquere? tamen eos defendes, qui se ab omnibus desertos potius, quam abs te defensos esse malunt? tamen his operam tuam pollicebere?*

** 11. *Si tamen.*

Si tamen so anders correctioni servit. Ovid. III Trist. 14. *Nunc incorrectum populi pervenit in ora, In populi quicquam si tamen ore meum est.* Linac. libr. V. p. 362. *Lege supra *Si.*

** 12. Affine huic est *nisi tamen*, nam & ipsum in correctione adhibetur. Plin. Paneg. cap. 93. *Illamne tibi pro beneficiis referre gratiam parem possumus, nisi tamen illam, ut semper nos meminerimus consules fuisse?* Id. VI epist. 21. *Circa me tantum benignitate nimia modum excessit, nisi quod tamen*

Poëtis mentiri licet. Id. VIII ep. 17. *Parvulum differt, patiaris adversa, an expectes: nisi quod tamen dolendi modus, non est timendi.* Ubi Cl. Buchnero particula *tamen* inserta videtur, magis ut abundaret ac expleret, quam ut aliquid efficeret.

CAPUT CCXXII.

De conjunctione TAMETSI.

Tametsi idem declarat, quod *etsi.* Itaque adsciscit *tamen.* Cic. IX epist. Att. 9. *Tametsi jactat ille quidem illud suum arbitrium: tamen habet quiddam profecto, quod magis in animo ejus insederit.* Id. III ep. 4. *Meum studium erga te & officium tametsi multis jam rebus spero tibi esse cognitum, tamen in his maxime declarabo.* *add. I epist. 5.

* 2. *Tametsi-sed. Tametsi-sed tamen.*

Cic. X epist. 33. *Tametsi tantam calamitatem reipublicæ quam tardissime audire optandum est: sed illis, qui prodesse nihil possunt, nequeo mederi.*

Cic. II epist. 7. *Tametsi hoc minime tibi deest: sed tamen efficeret magnitudo & vis amoris mei, consilio te ut possem juvare.*

* 3. *Tametsi - verum.*

Plaut. Prolog. Amphitr. v. 27. *Tametsi pro imperio vobis quod dictum foret, Iupiter scibat, facturos, quippequi intellexerat vereri vos se, Jovem: verum profecto hoc petere me precario a vobis jussit leniter dictis bonis.*

* 4. *Tametsi - nihilominus.*

Scribonius Compos. 122. *Oportet tamen non indifferenter remediatos in futurum vivere: tametsi*

si enim acoli dolore tuti sint, metuere nihilominus debent &c.

* 5. *Tametsi - nihilominus tamen* minus probatur.

Boëth. Consolat. IV prof. 6. *Quo fit, ut tametsi vobis hunc ordinem minime considerare volentibus confusa omnia perturbataque videantur: nihilominus tamen suus modus ad bonum dirigens cuncta disponat.*

6. *Tametsi* absolute.

Interdum absolute ponitur, omisso *tamen*, quod idem de *quanquam* atque *etsi* supra diximus. Cic. III epist. 7. *Tametsi id quidem fecerunt ridicule*. Id. II epist. Att. 4. *Tu quicquid indagaris de republica, facito, ut sciam: tametsi minus sum curiosus*, wollest du mir berichten, wiewohl ich gar nicht neubegierig bin. * add. Id. pro Rosc. Am. 32, 43, 49.

D. P. ** 7. *Tamenetsi* unica dictione dicebant veteres pro *tametsi*, quod ex eo contractum est. Ennius: *At Romanus homo, tamenetsi res bene gesta est, corde suo trepidat*. Cic. IV epist. 15. *Sed tamenetsi antea scripsi, quæ æstimavi scribi oportere; tamen hoc tempore breviter commonendum putavi*. Id. V ep. Att. 17. *Nos tamenetsi hoc te ex aliis audire male, sic in provincia nos gerimus, quod ad abstinentiam attinet, ut nullus teruncius insumatur in quemquam*. Cæsar VII de B. G. *Quæ tamenetsi Cæsar intelligebat, tamen quam mitissime potest, legatos appellat*. Taubm. ad Plaut. p. 871. Manut. ad famil. p. 468. Rittershus. ad Salvian. p. 491. Weitz. ad Terent. p. 115.

CAPUT CCXXIII.

De adverbio TANDEM.

1. *Tandem* inſtantis.

Tandem proprie quidem eſt adverbium temporis; verum ſæpe vim habet inſtandi vehementius. Cic. I Catil. c. 1. *Quousque tandem abutere Catilina patientia noſtra?* wie lange wilſt du dich unſerer Gedult mißbrauchen? Id. pro Flacc. 10. *Utrum hic tandem diſceptationem & cognitionem veritatis, an innocentiæ labem aliquam aut ruinam fore putatis.* Id. I Nat. D. 38. *Hoc per ipſos Deos quale tandem eſt?* Id. Parad. VI c. 1. *Quæ tandem eſt iſta tamen inſolens divitiarum oſtentatio?* † Id. II Catil. c. 1. *Quanto tandem illum mœrore afflictum eſſe & profligatum putatis?* Id. I Leg. c. 1. *Quorſum tandem aut cur iſta quæris?* worzu oder warum frageſt du darnach? * *Num tandem*, Boeth. Conſol. III proſ. 12.

2. *Tandem aliquando* lege *aliquando*.

* 3. *Tandem jam.*

Livius VIII cap. 5. *Tempus erat, Manli vosque Patres conſcripti, tandem jam vos nobis cum nihil pro imperio agere.*

* 4. *Tandem* poſt duos ablativos conſequentiæ.

Livius VII c. 11. *Magna utrinque edita cæde, avertitur tandem acies Gallorum.*

CAPUT

† Hoc exemplum ex infideli potius Autoris memoria, aut impuro quodam rivulo quam ſcriptis Ciceronis profluxiſſe videtur, mei certe libri habent alia verba.

CAPUT CCXXIV.

De adverbio TANQUAM.

Tanquam sæpe adverbium est similitudinis. Cic. in Vatin. c. 2. *Repente tanquam serpens te e latibulis intulisti*. Id. in Brut. 18. *Odyssea Homeri est tanquam opus aliquod Dædali*. Id. de Senect. c. ult. *Ex ista vita discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo*. Id. II ep. Att. 1. *Dicit tanquam in Platonis politia, non tanquam in Romuli fæce sententiam*. Id. II. Philipp. 41. *Ut istam tanquam si esset consul, salutarent*.

2. *Tanquam* cum *sic* vel *ita*.

Tanquam sæpe jungitur cum *Sic*, interdum cum *Ita*, vel *Itidem*. Cic. pro Dom. c. 2. *Crebra tanquam tempestatum, sic sententiarum commutatio* Id. V Tusc. c. 5. *Tanquam levia quædam vina nihil valent in aqua, sic Stoicorum ista magis gustata, quam potata delectant*. Id. pro Rosc. Am. 32. *Tanquam si offusa Reip. sempiterna nox esset, sic ruebant in tenebris*.

* Cic. II offic. 13. *Tanquam in clarissima luce versetur, ita nullum obscurum potest nec dictum ejus esse, nec factum*. Livius XL c. 6. *Tanquam de regno dimicaretur, ita concurrerunt*.

* 3. *Tanquam - itidem*.

Terent. Eun. II sc. 2. *Eum me sectari jussi, si potis, tanquam philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula, parasiti itidem ut Gnathonici vocentur*.

4. *Admonitio*.

In comparationibus & similitudinibus Cicero *Tanquam* usurpat libentius quam *Velut*.

* 5. *Tanquam* - pro *tanquam si.*

Livius XXVIII c. 43. *M. Atilium captum in Africa commemorat, tanquam M. Atilius primo accessu ad Africum offenderit.* Cic. V fin. 15. *Parvi primo ortu sic jacent, tanquam omnino sine animo sint.* Id. in Brut. 1. *Tanquam illi ipsi acerbitatis aliquid acciderit, angimur.* Id. V Verr. 28. *Statim tanquam conjuratio aliqua Agyrii contra remp. facta aut legatus prætoris pulsatus esset, ita Agyrio magistratus & quinque primi accitu istius evocantur.* add. Liv. XLI. c. 24.

* Tanquam - si.

Cic. II epist. f. 16. *De Dolabella quod scripsi, suadeo videas, tanquam si res tua agatur.* add. Plaut. Asin. II sc. 4. & Menæch. V sc. 9. & Pallad. III c. 12.

* 7. *Tanquam si - ita.*

Cic. III Quint. fr. 2. *Omnes, tanquam situ esses, ita fuerunt.* Id. pro Cecin. 21. Id. Partit. c. 38. Dicunt etiam *Tanquam si - sic.* vid. paulo supra ultimum exemplum in *tanquam - sic.*

* 8. *Tanquam non.*

Livius XLII c. 3. *Tanquam non iidem ubique dii immortalis essent, sed spoliis aliorum alii colendi.*

* 9. *Tanquam* post verba vituperandi, accusandi &c.

Ais, quosdam apud te reprehendisse, tamquam amicos meos ultra modum laudem. Plin. VII. ep. 28.

Tacitus XVI c. 8, 1. *Silanum increpuit iisdem, quibus patruum ejus Torquatum, tanquam disponeret jam imperii curas.* Id. I hist. 48, 6. *Servili deinceps probro aspersus est, tanquam scyphum aureum in convivio Claudii furatus.* Id. I hist. 58, 3. Id. II hist. 21, 4. Id. I hist. 26. 2. add. Plinius XX c. 20. Sic item post nomina: Tacitus IV Ann. 13, 4.

CAP.

CAPUT CCXXV.

De adverbio TANTISPER.

Tantisper est *tanto* vel *tantulo tempore*. Plaut. Aul. IV sc. 5. *Tantisper hic ego ad januam concessero*, ein wenig in dessen an die Thür treten. Cic. pro Cœcin. 10. *Cogitare tantisper de aliquo reo.** add. Id. XII ep. att. 15. & Liv. I, c. 22.

Tantisper - dum.

Interdum adsciscit *dum*. Cic. IX epist. 2. *Censeo latendum tantisper ibidem, dum defervescat hæc gratulatio*. Plaut. Trucul. Prolog. *Athenæ istæ sunto ita ut hoc est proscenium, tantisper dum transigimus hanc comœdiam*, dieses soll Athen seyn so lange, biß wir mit der Comödie fertig werden. Plaut. Mostek III c. 1. *Ego hic tantisper dum exis, te opperiar foris.** add. Terent. Heaut. 1. sc. 1.

*CAPUT CCXXVI.

De particula TANTO.

* 1. *Tanto* cum adverbiis numeri.

Plaut. Mercat. II sc. 2. *Bis tanto valeo, quam valui prius*. Cic. V in Verr. 97. *Reperietis, quinquies tanto amplius istum, quam quantum ei in cellam sumere licitum sit, civitatibus imperasse*. Varro R.R. I. c. 18. Plaut. Pers. I sc. 3. v. 73. Colum III c. 13.

* 2. *Tanto* absolute.

Tacitus II hist. 30, 2. *Improspera Valentis fama apud exercitum Cæcinnæ erat: expositos se tanto pauciores integris hostium viribus querebantur.*

* 3. *Tanto* cum comparativo & *quod* vel *quoniam*.

Sueton. Tiber. 40. extr. *Potestatem omnibus adeundi sui fecit, tanto magis, quod ab urbe egrediens ne quis se interpellaret, edixerat.* Sueton. Cæsar. 78.

Plinius XXXVII c. 5. *Herbas quoque virentes frondesque avide spectamus. Smaragdos vero tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis viret.*

* 4. *Tanto-quanto* cum duobus comparativis.

Celſ. Proëm. lib. 1. *Iis tanto magis omnis observatio necessaria est, quanto magis obnoxia offensis infirmitas est.*

* 5. *Tanto-quanto* cum uno comparativo.

Tacitus VI, 45. 2. *Tanto acceptius in vulgum, quanto modicus privatis ædificationibus.* Id. IV c. 48, 4.

* 6. *Tanto - quantum.*

Tacitus II c. 73, 4. *Si solus arbiter rerum, tanto promtius adsecuturum gloriam militiæ, quantum clementia, temperantia, ceteris bonis artibus præstitisset.*

* 7. *Tanto* omiſſo, ſequitur *quantum.*

Colum. XII c. 21. *Liquidior & purior est aqua marina, quanto altiori mari hausta est.*

Interdum ſequitur *quanto*. Plinius XXXIV c. 18. *Melior hæc molybdena, quanto magis aurei colores, quantoque minus plumbosa, friabilis & modice gravis.*

Tanto melior. formula applaudendi laudandi. Phaedr. III. 5. 1. Senec. ep. 51.

Sed rarius omittitur *tanto*, ſi *quanto* ſequatur.

CAPUT CCXXVII.

De adverbio TANTOPERE.

Tan-

Tantopere ex *tanto opere* conflatum est. Cic. pro Mur. 20. *Illud nescio quid quod tantopere didicisti, præclarum aliquid arbitrare.* Usurpatur pro *Tantum.* Cic. pro Quint. c. 1. *Neque hoc tantopere quærendum videretur, hæc summa in illis esse, si in nobis essent, saltem mediocria.*

2. *Tantopere - quantopere. Tantopere, ut.*

Assumit autem interdum *quantopere* vel *ut*. Cic. I Orat. 35. *Neque enim tantopere hanc a Crasso disputationem desiderabam, quantopere ejus oratione in causis delector.* Cic. I. offic. 11. *In quo tantopere apud majores nostros culta justitia est, ut ii, qui* &c. * add Id. VII ep. Att. 3 & Nepos in Att. 7. †

* 3. *Tantopere - quam* rarius est.

Cic. I fin. 4. *Quid est in vita tantopore quærendum, quam cum omnia in philosophia, tum id quod in his libris quæritur.*

4. P. ** *Tantopere* patitur tmesin, ut *magnopere.* Plaut. Casin. *Id est, quod me tanto vir opere orabat meus.* Id. Cist. *Quæ me opere tanto cistellam servare jussit.*

Caput CCXXVIII.

De Nomine TANTUS, * & TANTI, & adverbio TANTUM.

Tantus & tantum nomen absolute. *Tantus & tantum* interdum absolute ponuntur. Cic. III de Nat.

† Interdum post *tantopere* ponitur *ut* adverbium. Cic. II Verr. 2. *Nunquam neque tantum periculum mihi adire visus sum, neque tantopere pertimui, ut nunc in ipso judicio.*

Nat. D. c. 38. extr. *Deus potuit conservare urbes tantas atque tales.* Id. I Nat. D. 21. *Moleste ferebam, tantum ingenium in tam leves sententias incidisse.*

Huc pertinet *Tantundem.* Cic. I Tusc. 43. *Undique ad inferos tantundem via est*, zur Höllen ist so weit von einem Ort als zum andern. * add. Cæs. B. G. VII cap. 72, 1.

2. *Tantus* & *Tantum* in epiphonemate.

Interdum in epiphonemate adhibentur. Cic. XI epist. 8. *Ultro se offerunt omnes. Tantus ardor omnium animos occupavit.* Id. de Senect. 13. *Duellius deducebatur cereo funali & tibicine. Tantum licentiæ dabat gloria.* * add. Id. V ep. Att. 2. & de Senect. 2.

* 3. *Tantum* de personis.

Cic. VII. Verr. 39. *In sua quisque navi dicit se tantum habuisse nautarum, quantum oportuerit.* add. Id. III Catil. 10. Livius III cap. 17. Id. XLIV cap. 42. Id. XL cap. 19.

* 4. *Tantus-quam.*

Varro III cap. 2. *HS Sexaginta millia ea pars reddidit eo anno villæ, bis tantum, quam tuus fundus ducentûm jugerum Reate reddit.* Liv. VII c. 15.

5. *Tantus-quantus.*

Tantus adsciscit *quantum*, idque vel uno duntaxat verbo copulatum, vel duobus diversis, † vel eodem iterato. Cic. V ep. 8. *Tanta contentione decertavi, quanta nunquam antea nulla in causa.* Id.

† Vel significatione vel sono. Prioris generis exempla habet Autor & multa ubique sunt; posterioris exemplum est in I. ep. Att. 14. & alibi.

Id. IV Philipp. 1. *Frequentia vestrum incredibilis, Quirites, concioque tanta, quantum meminisse non videor.* Id. de Amic. 6. *Amcitia tantas opportunitates habet, quantas non queo dicere.*

Id. V ep. Att. 20. *Ego in vita mea nulla unquam voluptate tanta sum affectus, quanta afficior hac integritate.* * add. id. pro leg. Man. 11.

* Huc refer ea exempla, in quibus *quantus* aliud nomen habet, quam *tantus*. Cic. VI ep. 9. *Peto, ut ad eam voluntatem, quam tua sponte erga Cecinnam habiturus esses, tantus cumulus accedat commendatione mea, quanti me a te fieri intelligo.* †

6. *Tantus-quantus maximus.*

Interdum assumit *quantum maximum.* Cic. de Senect. 12. *Archytas fingere animo aliquem jubebat tanta incitatum voluptate corporis, quanta percipi posset maxima,* er hieß die Leute sich in Gedancken einen von Leibes-Wollust so eingenommenen Menschen vorstellen, als immer ein Mensch haben könte. Id. de Amicit. 20. *Tanta est inter eos, quanta maxima potest esse morum studiorumque distantia,* in Sitten und allen Vornehmen ist zwischen ihnen ein so großer Unterschied, als groß ein Unteschied seyn kan.

* 7. *Tantus-qui.*

Cic. XV ep. 1. *Nunquam ullum periculum tantum putavi, quod subterfugere mallem, quam vestræ autoritati obtemperare.* Id. XV ep. 11. *Nihil est tantum quod ego non tua causa debeam, facturusque sim non studiose ac libenter.* * add. Id. pro Marc. Marcel. 2. & 3. & IV Acad. 39.

* 8.

† Subintelligitur enim *pretii rem*, vel *hominem*.

* 8. *Tantus-qui,* pro *quantus.*

Cic. II ep. 10. *Velles, ais, tantum modo ut haberem negotii, quod esset ad laureolam satis.* Id. Brut. c. 45. Id. V Tusc. 32. add. Id II de leg. 3.

* 9. *Tantus-qui* pro *tantus-ut.*

Cic. pro Syll. 2. extr. *Statuerunt tantum illud esse maleficium, quod non modo non occultari per se, sed etiam aperiri illustrarique deberet.*

10. *Tantus, ut.*

Nonnunquam assumit *ut.* Cic. de Amicit. 8. *Tanta vis probitatis est, ut eam in hoste etiam diligamus.* Id. II ep. Att. 21. *Tantus fuit amor, ut exhauriri nulla posset injuria.* add. Id. pro Leg. Manil. 10. & pro Mil. 5.

* 11. *Tantus-ut* pro *tantus-quantus.*

Cic. ep. Brut. 9. *Est alienum tanto viro, ut tu es, quod alteri praeceperit, id ipsum facere non posse.* add. Caes. III B. Civ. cap. 92, 1.

Huc refer illud Nep. in Agesil. 4. *Agesilaus tanta modestia dicto audiens fuit jussis absentium magistratuum, ut si privatus in Comitio esset Spartae.*

12. *Tantum ut, uti, utine.* †

Tantum assumit *ut, uti, utine.* Cic. de Senect. 11. *Tantum cibi au potionis adhibendum, ut reficiantur vires, non opprimantur.*

Caes. IV B. Gall. 16, 7. *Ubii dicebant, tantum esse nomen atque opinionem exercitus Romani, uti opinione*

† Hoc tantum nihil separatum habet ab observatione 10. nisi quod ibi generalius est. Apponi autem etiam potest *ut ne quidem.* vid. Cic. III Verr. 18. & alibi.

nione & amicitia populi Rom. tuti esse possint. * add. Sallust. Jugurth. 13.

Cæs. III Bell. Civ. 56. *Tantum a vallo ejus prima acies aberat, uti ne in eam telum tormentumve adigi posset.*

** 13. *Tantus*, pro *tantillus*.

D. ** *Tantus* interdum minuit potius, quam auget, poniturque pro *tantillus*. Cic. pro Leg. Man. *Vectigalia tanta sunt, ut his vel ad ipsas provincias tutandas vix contenti esse possimus*, sind so gering, so schlecht. Id. VIII ep. 8. *Aut non erit istic bellum, aut tantum erit, ut vos aut successores sustinere possint.* Cæsar VI B.G. 35, 9. *Præsidii tantum est, ut ne murus quidem cingi possit.* Huc pertinent quæ mediocritatem designant. Ovid. II, remed. in fin. *Aut nulla ebrietas aut tanta sit, ut tibi curas eripiat. si qua est inter utrumque, nocet.* Cic. de Senect. 11.

* 14. *Tantum* so lang - *ut* vel *dum*, vel *quantum*.

Livius XL c. 48. *Consul tantum moratus, ut suos refugere in castra libero introitu sineret, clamore sublato simul omnibus portis erupit.*

Livius XXXVII c. 12. *Livius tantum moratus dum Eumenes eum classe assequeretur, Samum petere intendit.* Id. XLV. c. 2. add. Sallust. Iug. 53.

Livius XXXIII c. 2. *Quinctius tantum Thebis moratus, quantum Attali recens casus coëgit, Elatiam redit.*

* 15. *Tantum* so weit-*ut*. †

Livius

† Subintelligi videtur *spatium*, uti in proxima superiore observatione *tempus*. Interdum etiam non sequente *ut*, *tantum* ponitur pro *tantum spatium* apud Livium XXI c. 32.

Livius XXXVII c. 39. *Antiochus tantum progressus è castris est, ut dimicaturum appareret.*

* 16. *In tantum - donec.*

Colum. III c. 13. *Humum in tantum deprimere oportet, donec altitudinis mensuram datum ceperit.*

Nota illud etiam Colum. XII c. 24. *Aquam, cum in tantum refrixerit, quantum ne contacta corpus erat, partem aliquam ejus pici immiscemus.*

* 17. *Quater tantus.*

Hirtius B. Afr. 19, 6. *Petrejano auxilio adhibito equitibus cIↄc petitum ac levis armaturæ quater tantis, sagittariis ac funditoribus* &c. Cic. V Verr. 43. *Sexies tantum, quam quantum satum sit, ablatum esse ab aratoribus, intelligetis.*

18. *Tantundem - quantum.*

Id. II Legib. 19. *Qui morte testamentove ejus tantundem capiat, quantum omnes hæredes.* Cato 118. *Musti tantundem addito, quantum aceti.* add. Tacit. II hist. 50. 2. Colum. XII c. 21.

19. *Tantulus* nomen, cui *quantulus* apponitur

Cic. II Tusc. *Tantulum malum.* Id. IV Verr. 38. *Bona vendidisset, si tantulum more fuisset, quo minus ei pecunia illa numeraretur.* Wann es nur einen kleinen Verzug hätte leiden können. Id. I ep. Att. 11. *Ita distinebar, ut vix huic tantulæ epistolæ tempus habuerim.** add. Id. XV ep. Att. 26.

20. *Tanti est* pro *expedit.*

Tanti est pro *expedit*, eleganter ponitur. Cic. VI Verr. 12. *Hic tibi in mentem non venit jubere, ut hæc quoque referret H S D se tibi vendidisse: fuit tanti, mihi crede: haberes, quod defenderes*, glaube mir, es hätte es wohl ausgetragen.

gen. Id. II Catil. 7. *Est mihi tanti, Quirites, hujus invidiæ falsæ & iniquæ tempestatem subire, dummodo a vobis hujus horribilis belli periculum depellatur*, es verlohnt sich noch wohl der Mühe.* add. V ep. Att. 20. & XI ep. Att. 16.

21. *Nihil tanti est* pro *non expedit.* †

Nihil tanti est pro *non expedit*, aut *non tanti faciendum est*, elegantissime dicitur. Cic. II ep. Att. 13. *Juratus tibi possem dicere, nihil esse tanti.* Id. XIII ep. Att. 40. *Nunc nihil mihi tanti est, faciam, quod volunt.* Id. V ep. Att. 8. *Nihil nobis fuerat tanti.*

22 *Tanti est* cum *ut* vel *quo.*

Interdum adhibetur *ut*, vel *quo.* Cic. Att. XII ep. 3. *Nihil tamen tanti, ut a te abessem, fuit*, ich habe nichts so hoch geachtet, daß ich dich darum verlassen solte. Id. pro Rosc. Com. 8. *Tibi Piso certe tanti non fuisset, ut socium fraudaretis.* Cœl. Cic. VIII ep. 14. *Tanti non fuit Arsacen capere, ut earum rerum, quæ hic gestæ sunt, spectaculo carceres.* Cic. in ep. ad Brut. 16. *Nihil tanti fuit, quo venderemus fidem nostram.*

* 23. *Non est tanti, quam quod.*

Cic. pro Mil. 22. *Id quidem non tanti est, quam quod propter eosdem non sanguine & vulneribus suis crudelissimi inimici mentem oculosque satiavit.*

* 24. *Tanti-quantum.*

Cic. X epist. 1. *Furnium tanti a te fieri, quantum ipsius humanitas & dignitas postulat, gaudeo.*

* 25.

† Dicitur etiam *non est tanti.* Cic. I Catil. 9.

* 25. *Tantidem-quasi.*

Plaut. Mercat. II sc.2. *Decrepitus senex tantidem est, quasi sit signum pictum in pariete.*

26. *Tantum* adverbium absolute.

Interdum absolute ponitur. Cic. ad Qu. Fr. 1. ep. 1. *Præsertim cum hi mores tantum jam ad nimiam levitatem & ambitionem incubuerim.* *add. Id. XIV ep. 1. & VII ep. Att. 1. & Cæsar Bell. Gall. VI, 12, 3.

27. *Tantum-quantum.*

Tantum-quantum non est idem, quod *tamquam*, sed *tam multum*, *quam multum*. Itaque non cum nominibus & participiis, † sed cum verbis usurpari solent. *Lege tam*, *quam*. *Tantum* autem & *quantum* copulantur tum verbo uni, tum duobus diversis, tum eidem iterato. Cic. IV ep. 7. *Gratia tantum possumus*, *quantum victi.* Id. V ep. 13. *Tecum ero tantum*, *quantum patietur utriusque ætas.* Id. XIII ep. 22. *si huic commendationi meæ tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum.* Id. II ep. Att. 23. *Si me amas tantum, quantum profecto amas.* Id. Attic. II ep. 19. *Neque tantum est in re, quantus est sermo*, ist nicht so viel im Werck, als in der Rede. ††

Interdum pro *tantum tantundem* dicitur. Cic. V Verr. 87. *Magistratibus tantundem detur in cellam, quantum semper datum sit.* * 28.

† Autor fortasse respicit usum Ciceronis, quam alii non attendunt. Colum. XI c 3. *Id non tantum incommodum est, quantum, quod noxium virus habent, succoque suo sterile solum reddunt.*

†† Hæc exempla non satis omnia selecta sunt, & ad id, quod Autor vult, probandum accommodata.

*28. *Tantum-ut pro adeo-ut.*

Cic. pro Sest. 14. *Tantum homines fefellisti, ut negligens autoritatem Senatus.*

29. *Tantum abest, ut. Tantum abest, ut, vix, etiam.*

Tantum abest, jungitur cum *ut*, interdum assumit *vix*, aut *etiam*. Cic. I offic. c. 14. Id. *Tantum abest ab officio, ut nihil officio magis possit esse contrarium.*

Id. Att. XIII. ep. 21. *Tantum porro aberat, ut binos scriberent; vix singulos confecerunt.* Es hat aber um so viel gefehlet, ein jedes zwey mahl abzuschreiben, daß sie es kaum einmahl gethan. *add. Id. in Brut. c. 80.

Id. V de fine 20. *Quæ in vita tantum abest, ut voluptates consectentur: Etiam curas, solicitudines, vigilias perferunt.*

30. *Tantum abest, ut* cum *ut maxime, ut minime, ut valde.* †

Tantum abest ut, adsciscit interdum *ut maxime, ut minime, ut valde*, & alia ejusmodi. Cic. II Acad. 9. *Carneades tantum abesse dicebat, ut id consentaneum esset, ut maxime etiam repugnaret.* Id. de amicit. c. 14. *Tantum abest, ut amicitia propter indigentiam colatur, ut ii, qui minime alterius indigeant liberalissimi sint.* Id. Att. VII ep. 3. *Tantum abest, ut illi meam sententiam moveat, ut valde ego ipsi, quod de sua sententia discesserit, pœnitendum putem.* Id. in orat. c. 68. *Tantum abest,*

† T*antum abest ut*, cum *ut* itidem usitatissimum est. vid. Cic. XI. ep. 10. & de Orat. XXIX, extr. Nec reliqua infrequentia, quæ Autor hic proponit.

abest, ut enervetur oratio, ut aliter in ea nec impetus ullus, nec vis esse possit. Id. ad Brut. ep. 6. *Tantum abest, ut Pansa de exercitu suo Tibi aliquid tribuat; ut etiam moleste ferat, tam multos ad te ire voluntarios.*

* 31. *Tantum abest*, *ut* cum *ut etiam.*

Cic. pro leg. Man. 24. *Tantum abest, ut aliquam bonam gratiam mihi quæsisse videar, ut multas etiam simultates intelligam mihi non necessarias, nobis non inutiles suscepisse.* Id. XII ep. 12.

* 32. *Tantum abest ut* cum *ut contra, ut vix, ut potius.*

Livius VI c. 15. *Cui rei tantum abest, ut impedimento sim, ut contra te, Manli, adhorter, liberes fœnore plebem Romanam.* Id. VI c. 31. *In qua trepidatione tantum abfuit, ut civilia certamina terror externus cohiberet, ut contra eo violentior potestas tribunitia impediendo delectui esset.* Livius XXII c. 5. *Tantum aberat, ut sua signa atque ordinem & locum nosceret miles, ut vix ad arma capienda competeret animus.* Hirtius 13. A. 22, 1. *Hoc detrimento milites nostri tantum abfuerunt, ut perturbarentur, ut incensi potius atque incitati magnas accessiones fecerint in operibꝰ hostium expugnandis.*

33, *Tantum* adverbium & *Tantummodo* pro *solum* & *duntaxat.*

Sæpe pro *solum* aut *duntaxat* usurpatur. Cic. Parad. II. *Nomen tantum virtutis usurpas: Quid ipsa valeat, ignoras.* † Verum interdum adsciscit *modo.* Cic. II de Nat. Deor. 32. *Arbores tantummodo per stirpes aluntur suas.* Id. VI Verr.

Neque

† Exempla sunt infinita.

Neque enim oratorem tantummodo ſed hominem nonputant. Id. pro Syll. c. 10. *Torquatus ea omnia ſuppreſſa voce de ſcelere Lentuli dixit tantummodo, ut vos, qui ea probaretis, poſſetis exaudire.* * add. Id. II ep. 9.

* 34. T*antummodo ne* pro *dum ne*, rarum eſt.

Cic. IX. ep. Att. c. 12. *Tantummodo Cnejus noſter, ne, ut urbem ἀλογίςως reliquerit, ſic Italiam relinquat.*

* 35. T*antummodo*)(*Præterea.* T*antummodo Cæterum.*

Sueton. ad Tib. II. *Unum hoc tantummodo, neque præterea quicquam notatum eſt.* Salluſt. Jug. 14. *Regni Numidiæ tantummodo procurationem exiſtimo meam: Ceterum jus & imperium ejus penes vos eſt.* Interdum ſequitur *ſed.* Vid. Salluſt. Jug. 16.

* 36. *Non tantummodo-ſed.*

Cic. III Orat. c. 14. *Neque eum oratorem tantummodo, ſed hominem non putant.*

* 37. *Non tantummodo-ſed etiam.*

Liv. XXI c. 32. *Cornelius Cnejum Scipionem fratrem adverſus Aſtrubalem miſit, non ad tutandos tantummodo veteres ſocios conciliandosque novos, ſed etiam ad pellendum Hiſpania Aſtrubalem.* Id. IX. c. 37. *Neque in ſilvis tantummodo promota caſtra, ſed etiam aviditate dimicandi quam primum in campos delata acies.* add. Celſus I c. 3. & III c. 21, bis.

* 38. *Non tantummodo-ſed quoque.*

Celſus III c. 1. *Id non in febribus tantummodo, in quibus frequentiſſimum eſt, ſed in aliis quoque*

 ſit.

fit. Id. VII c. 7. de Pituit. Ocul. *Id non in Græcia tantummodo sed in aliis quoque gentibus celebre est.*

39. *Tantum* cum *dico, video*, aut *dicam.* †

Sæpe *Tantum* jungitur cum *dico, video*, aut *dicam*. Cic. Att. X. 4. *Qualis fuerit, non audeo dicere. Tantum dico. post &c.* †† Id. IX. 18. *Id cujusmodi sit nescio, tantum video nullius adhuc consilia me huic anteponere.* Id. Att. XI. ep. 7. *Tantum dicam nihil mihi gratius esse, quam quod eam diligis.* Id. pro Mur. 37. *Nihil dicam arrogantius: Tantum dicam &c.*

* 40. *Tantum-etiam.* *Tantum, & non quoque.*

Cels. V c. 28. de pustul. gener. *Ex pustulis nonnunquam etiam ulcuscula aut aridiora aut humidiora; & modo tantum cum prurigine, modo etiam cum inflammatione aut dolore.* Liv. XLV c. 38. *Erratis milites, si triumphum imperatoris tantum, & non militum quoque esse decus censetis.*

* 41. *Non tantum sed.*

Tacitus III ann. 33. III. *Non imbecillus tantum*

† Fere autem *tantum* cum his & aliis verbis ita jungitur, cum præcessit *non* vel simile quiddam, præsertim in Paralipsi. Vid. Cic. in Brut. c. 46. & 97. extr. & Orat. c. 2. & in Topic. c. 6. princ. & IV Acad. 36. & pro Syll. 25. & pro Planco 29. & pro Cœl. 12. & III Tusc. c. 21. & Liv. XI c. 15. & 16. Jungitur autem *tantum* etiam cum *oro* Cic. III ep. Att. 5. & cum *scribo* Cic. XIV ep. 1. Cum *doleo* Cic. II. Att. ep. 19. &c.

†† Lambinus & alii habent *tantum scio.*

tum & impar laboribus ſexus, ſed ſi licentia adſit, ſævus, ambitioſus. Id. XIV c. 55. 1. Livius IV c. 49. add. Id. I c. 4. extr.

Huc refer Liv. XLIV c. 35. *Romani non ab his tantum, cum quibus contractum certamen erat, ſed multo magis ab ea multitudine, quæ diſpoſita in turribus ſtabat, vulnerabantur.*

42. *Non tantum* pro *non ſolum-ſed etiam.*

Cic. I Orat. 53. *Non tantum parum commode ſed etiam turpiter.* † * Liv. I. c. 33. *Non urbs tantum hoc rege crevit, ſed etiam ager fineſque.* add. Varro VIII. L.L. c. 52. & Liv. V. c. 46. Huc refer illa, quæ huic loco ſimilia ſunt. Tacit. Germ. 35, 3. *Tam immenſum terrarum ſpatium non tenent tantum Chauci, ſed & implent.*

* 43. *Non tantum-ſed quoque.*

Livius I c. 25. *Jam non motus tantum corporum, ſed vulnera quoque ſpectaculo erant.* Colum. VI c. 1. *Non tantum diverſitas provinciarum, ſed ipſa quoque Italia partibus ſuis diſcrepat.* Liv. V c. 19. *Camillus non prælio tantum fudit hoſtes, ſed caſtris quoque exuit.*

* 44. *Non tantum-verum etiam.*

Cic. Mil. 23. *Non his tantum, verum etiam ejus poteſtati tradidit ſe.* Columell. III cap. 2. *Non tantum propter ſemina, verum etiam propter arbores ac virgulta.*

Huc

† Libri mei habent *non modo.* Sed Nizolius item ut Autor noſter, *tantum* habet.

Huc refer illa. Iust. V, 4, 13. *Omnibus non humanis tantum, verum & divinis eum honoribus honorant.* Id. IX. 6, 6. add. XI. 3, 9. & XI. 35, 11.

* 45. *Non tantum* postpositum.

Liv. XXXVII. cap. 7. *Dare vere pacem non tantum ostendere volunt.* Id. XLII cap. 11. *Romanis quoque bellis, non finitimis tantum adsvetus.*

46. *Tantum non* pro *hoc solum defuit* μονονουχί.

Tantum non, est *hoc solum defuit*. Livius IV. cap. 2. *Et cum hostes tantum non accessierint, exercitus conscribi adversus hostes non patiantur.* Id. lib. XXXVII c. 29. *Cudanus ubi vidit, non posse æquare ordinem Romanos, & tantum non jam circumiri a dextero cornu, concitat naves*, id est, *prope circumiri.* Sueton. Tiber. *Tantum non statim a funere ad negotiorum consvetudinem rediit*, fast gleich nach der Leiche.

47. *Tantum quod non.*

Interdum interponitur *quod*. Cic. III. Verr. 45. *Tantum quod hominem non nominat.* Id. V. Verr. 53. *Tantum quod aratoribus obsides non dedit Metellus.*

D. ** *Tantum quod*, pro *modo*, *vix*, vel *commodum*, Cic. VIII ep. 23. *Tantum quod ex Arpinati veneram, cum mihi a te literæ redditæ sint.* Victor. ibi Vellej. II. *Tantum quod ultimam imposuerat Pannonico & Dalmatico bello Cæsarinarum, cum funestæ ex Germania epistolæ cæsi Vari &c.* Er hat kaum den Krieg zu Ende bracht, da kam die böse Post. In his *quod* accessio sermonis videtur, præter vehementiam sermoni nihil afferens. Taubm. ad Plaut. p. 109.

48.

Tantum quod sive nur. item aut quoniam πλὴν ὅτι. Tertullianus in Apologet. Bonus vir Caius Seius, tantum quod Christianus. Soling. 19. Eadem nunc sine die sunt, tantum quod ille villosos habet armos. vid. Salmas. Exerc. Plin. p. m. 162.

Cic. ad Atticum. L. XV. Ep. 13. fin.: Haec cum scriberem, tantum quod existimabam ad te orationem ee. perlatam.

Nep. in Datame. c. 6. Qui tantum quod ad hostes pervenerat: pro quo vulgati quidem plerique legunt: qui dum (alii vix dum) ad hostes pervenerat; sed vid. omnino Andr. Schotti Not. ad h. l.

48. *Tantulum* adverbium.

Tantulum vim habet extenuandi. Cic. IV Verr. 50. *Quorum oratione ne tantulum quidem commotus est.* Id. pro Rosc. Am. 40. *Num hic discipulus Magistro tantulum de arte concedit?* Id. VII. Verr. 68. *Si quis tantulum de recta ratione deflexerit.* * add. Id. VII Verr. 71.

CAPUT CCXXIX.

De adverbio TEMERE.

Temere est, quod barbari dicunt, *casu.* † Cic. I Tusc. 49. *Non enim temere, nec fortuito sati & creati sumus.* Id. II ep. 7. *Non scribo hoc temere: cui scribam, video.* Id. pro Font. c. 1. *Audacter hoc dico, non temere confirmo.*

2. *Non temere est.*

Non temere est, Terentianum est. Heaut. IV sc. 1. *Nescio quid tristis est, non temere est,* es ist nicht um sonst. Id. Phorm. V. sc. 9. *Non temere est, quod tu tam times.* Barbari dicunt: *Non sine quare.*

** 3. D. *Temere* pro *facile* vel *fere*, Plaut. Bacch. A. I. scena 2. *Rapidus fluvius est hic, non hac temere transiri potest.* Livius. *Non temere incerta casuum reputet, quem fortuna nunquam decepit.* Quintil. *Illud ingeniorum velut præcox genus non temere unquam pervenit ad frugem.* Vall.

† *Casu* nolim plane barbarum putare. vid. Cic. I. Divin. 13. I ep. 2. s. 7. & II ep. 7. s. 3.

Vall. Eleg. Corn. Nep. cap. 20. ad Atticum. *Nullus dies temere intercessit, quo non ad eum scriberet.*

CAPUT CCXXX.

De pronomine TOT & TOTIDEM

1. *Tot* absolute.

Interdum absolute ponitur. Cic. pro Coel. 28. *Tot viri ac tales.* Id. IV Verr. 5. *Tot & tantæ & tam graves civitates.*

2. *Admonitio.*

Tot ad numerum: *Tanti* ad magnitudinem referuntur.

3. *Tot - quot. Tot - ut.*

Tot fere assumit vel *quod* vel *ut.* Cic. II. de Orat. 31. *Quot homines, tot causæ.* Id. Att. IV ep. 8. *Quid miserius, quam eum, qui tot annos, quot habet, designatus consul fuerit, fieri consulem non posse.* add. pro Leg. Man. 16.

Id. V ep. 20. *Quæ cum viderem tot vestigiis impressa, ut in his errari non posset, non adscripsi id, quod tua non referret.*

* 4. Tot - *quoties.*

Cic. pro Balb. 20. *Si tot consulibus meruisset, quoties ipse consul fuisset: omnia jura perdiscere potuisset.*

5. T*otidem* absolute.

Nonnunquam absolute ponitur. Cic. Att. VI ep. 2. *Istum ego locum totidem verbis transtuli.* Id. I de fin. 31. *Quam epistolam totidem verbis in-*

ter-

terpretatus ſum, von Wort zu Wort verdolmetſchet.

Id. II. de Div. 43. *Proclus & Euryſtenes gemini fratres fuerunt, at hi non totidem annos vixerunt*, einer hat nicht ſo lang, als der ander gelebt.

6. *Totidem - quot.*

Totidem adſciſcit *quot*. Cic. de opt. Gen. Orat. I *Sententiarum totidem genera ſunt, quot diximus eſſe gradus oratorum.* Id. in Brut. 96. *Id declarat totidem quod dixit, ut ajunt, verbis ſcripta oratio.* Id. Orat. 17. *Vocis mutationes totidem ſunt quot animorum.* Die Stimme hat eben ſo viele Aenderungen, als die Gemüther.

* 7. *Totidem - quot* cum eodem utrumque nomine. Cic. III. Verr. 46. *Video non modo ceteros, ſed teipſum totidem verbis edixiſſe, quot verbis edici Romæ ſolet.*

* 8. *Totidem - atque.*

Nepos in Milt. VII. *Cum totidem navibus atque erat profectus Athenas magna cum offenſione civium redibat.*

CAPUT CCXXXI.

De adverbio TOTIES.

Toties plerumque abſolute ponitur. Cic. IV Verr. 60. *Tot prætores in Sicilia fuerunt, toties apud majores noſtros Siculi ſenatum adierunt, toties hac memoria, tamen* &c. Id. VII Verr. 15. Id. Att. VII ep. 12. *Interim velim mihi ignoſcas, quod ad te ſcribam tam multa toties.*

P. ** 2. *Toties - quot.*

Livius II c. 13. *Movit regem subeunda dimicatio toties, quod conjurati superessent.*

3. *Toties - quoties.*

Interdum assumit *quoties.* Cic. VII ep. 7. *Illud soleo mirari, non me toties accipere tuas literas, quo a Quint. Fratre mihi afferuntur,* mich wundert, daß ich nicht so offt von dir/als von meinem Bruder Briefe bekommen. Id. I. de Orat. 59. *Hoc nos si facere velimus, ante condemnentur ii, quorum causas receperimus, quam toties, quoties præscribitur, Pæanem, aut Munionem citarimus.*

CAPUT CCXXXII.

De præpositione TRANS.

* 1. *Trans* cum verbis quietem & motum signantibus.

Cæs. B. G. I, 28. c. 4. *Germani, qui trans Rhenum incolunt, e suis finibus in Helvetiorum fines ne transirent.* & ita sæpe. Cic. XI. ep. 13. *Antonius petere cœpit a militibus, ut se trans Alpes sequerentur.* Cæs. I. B. G. 35, 3. *Cæsar postulavit, ne quam multitudinem hominum amplius trans Rhenum in Galliam transducat Ariovistus.* add. Cic. pro Quint. 25. & VIII. ep. Att. 22.

* 2. *Trans* cum *usque.*

Cic. pro Quint. 3. *Trans Alpes usque transfertur.*

CAPUT CCXXXIII.

De adverbio TUM.

Tum pro Tunc.

Tum pro *tunc* usitatissimum est. Cic. pro Quint. 24. *Tum mihi Roscius multa confirmandi mei causa dixit.* Id. I nat. Deor. c. 34. princip. *zeno non eos solum, qui tum erant, figebat maledictis: Sed socratem ipsum scurram Atticum fuisse dicebat.*

2. *Admonitio.*

Cicero quidem libentius usurpat *tum*, quam *tunc*.

* 3. *Tum* post duos ablat. consequentiæ.

Cic. II. Invent. 44. *Hoc loco confirmato, tum diluere ea, quæ contra dici poterant, oportebit.* add. Liv. III. c. 19. Id. XXII c. 11.

* 4. *Tum demum, Tum denique, Tum vero* post duos ablat. consequent.

Colum. XI. c. 3. *Quare peracta bruma, tum domum stercus injicietur.* Liv. II. c. 29. add. Id. V c. 50.

Cic. II. Verr. 10. *Ita prope XL diebus interpositis tum denique se ad ea responsurus esse arbitrantur.* Id. II. Verr. 18. It. pro Mur. 16. It. II Orat. 77. extr. add. I. Invent. 14. & Colum. III. c. 12.

Livius II, 29. *Eo repulso tum vero indignum facinus esse clamitantes Patres, devolant de tribunali, ut lictori auxilio essent.*

* 5.

Ellipsis: quid tum, sc: fiet, aut consequetur. * 5. *Quid tum?*

Cic. II. Phil. 8. *Cedant arma togæ. Quid tum? nonne cesserunt?* Terent. Eunuch. II sc. 3. Id. Eun. IV sc. 7. add. Id. Heaut. IV sc. 8.

* 6. *Tum* post conjunctivum jubentis vel imperativum.

Cic. pro Flacc. 26. *Aspiciant hunc florem legatorum laudatorumque Flacci ex vera atque integra Græcia: tum se ipsi expendant, tum hisce comparent.* Liv. II. c. 29.

Cicero pro Sylla 27. *Contuemini os, conferte crimen, cum vita usque ad hoc tempus explicata: Tum crimen recognoscite.* It. pro Planco 18. Id. V Tusc. 34.

Interdum accedit *denique*. Cic. 1. Tusc. 13. *Quære quorum demonstrantur sepulcra in Græcia, reminiscere, quoniam es initiatus quæ tradantur mysteriis: Tum denique, quam hoc late pateat, intelliges.* Id. X. Philipp. 3.

7. Tum cum *nunc* (*Tum cum *jam.*)

Sæpe confertur cum *nunc*. Cic. de amicit. 1. *Tum est Cato locutus; Nunc Lælius.* Id. IX ep. ult. *Tum eramus in maxima spe; nunc ego quidem in nulla.* Id. VII ep. Att. 6. *Nisi forte hæc illi tum arma dedimus, ut nunc cum bene parato pugnaremus.* * add. II. ep. 6. Cæs. B. C. III. 17, 1. * Cic. pro Syll. III. *Istam personam vehementem & acrem, quam mihi tum tempus & respub. imposuit, jam voluntas & natura ipsa detraxit.*

* 8. *Tum - mox.*

Tacit. agric. 5, 4. *Tum de salute; mox de victoria certavero.*

* 9.

* 9. *Tum - deinde.*

Celsus I. c. 3. *Qui vomit, ambulare debet, tum ungi, deinde cœnare.* Id. III c. 6.

* 10. *Tum - deinde - post.*

Cic. Brut. 88. *Hortensius inciderat in Cottæ & Sulpitii ætatem, excellente tum Crasso & Antonio, deinde Philippo post Julio.*

* 11. *Tum ante.*

Cic. II Orat. c. 21. *Non est credibile, quid interesse mihi sit visum inter eum, qui tum erat, & qui anno ante fuerat.*

* 12. *Tum - hoc tempore. Tum - hodie.*

Cic. VII ep. 29. *Et tum rempublicam lugebam & hoc tempore.* Id. pro Cluent. 30.

* 13. *Tum postea. Tum alias.*

Cic. VI epist. Att. 2. *Et tum præsens & postea creberrime non destiti rogare,* adde sis Eand. in Vatin. 6.

Nepos Hannib. 11. extr. *Hannibal non tum solum, sed sæpe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit adversarios.* Liv. XL. c. 45.

* 14. *Tum, quando.*

Plaut. Milit. III sc. IV antep. *Ego tum dicam quando usus poscet.*

* 15. *Tum - quamdiu.*

Cic. IV Verr. 24. *Is tibi amicus non modo tum fuit, quamdiu tecum in provincia fuit, verum etiam nunc est.*

* 16. *Tum - donec. Tum - dum.*

Livius XLV c. 6. *Ea cohors prosecuta regem fugientem, ne dum quidem abscedebat, donec jussu Octavii pronunciatum est per Præconem.* Liv. XLV. c. 6.

c. 6. *Oroandes jam tum, dum pecunia deferretur, Cretam petebat.*

* 17. *Tum - ubi.*

Cat. R. R. 33. *Vitem novellam resecari tum erit tempus, ubi valebit.* Varro L. L V c. 9. Livius XXV c. 38. add. Terent. Eunuch. V sc. 7.

18. *Tum - cum.* *Tum - cum jam.*

Sæpe etiam assumit *cum* vel *cum jam.* Cic. II Philipp. 44. *Qui tum rex fuit, cum regem licebat,* † der damahls König war, als. Id. VIII ep. att. 15. *Cui tum, cum jam in armis essemus, consulatus tamen alter & triumphus amplissimus deferebatur.*

* 19. *Tum demum - cum* vel *ubi.*

Cic. III Catil. 2. *Tum demum animis saluti vestræ provideretis, cum oculis maleficium ipsum videretis.* Id. III Verr. 1. Colum. XI 3. adde Id. XII c. 23.

20. *Tum maxime cum.* *Tum denique cum.* *Tum denique, posteaquam.*

Interdum augendi causa *maxime* aut *denique* adjicitur. Cic. de amic. 19. *Fructus ingenii & virtutis tum maxime capitur, cum in proximum quemque confertur,* so dann empfindet man an seinem Verstand und Tugend das gröste Vergnügen, wann man sie zu der nächsten Anverwandten Nutzen gebrauchet. * add. Id. VII Verr. 12. & pro Sest. 21. & in Bruto 23.

Cic. I. ep. Att. 4. *Non Tusculano ita delectamur, ut nobismet ipsis tum denique, cum illo venimus,*

† Nescio an codices quidam habeant *tum*, Lambinus ita nos legere jubet.

mus, placeamus. Id. II de Leg. add. Cic. pro Syll. 13. & pro Planc. 2. & III Orat. c. 36. extr.

Cic. V ep. 12. *Epaminondas tum denique sibi avelli jubet spiculum, posteaquam ei percontanti dictum est, clypeum esse salvum.* Huc pertinet illud Liv. IV c. 55.

21. *Tum maxime - ubi.*

S. D. P. ** *Tum maxime - ubi.* Cato I de R R. 29. *Id tum maxime opus erit, ubi favonius flabit.*

22. *Tum, Tum denique, Tum demum*, cum *si*. τότε δή.

Tum, Tum denique, Tum demum nonnunquam cum *si* copulantur. Cic. VI ep. 12. *Res familiaris tum esset jucundior, si ulla esset respub.* Id. pro Marc. 8. *Sed tum id audirem, si tibi soli natus esses.* * add. Id. IX ep. 21 & VII ep. Att. 16.

Id. I ep. Qu. fr. 1. *Plato tum denique fore beatas respublicas putavit, si docti eas regere cœpissent*, alsdenn würden die repub. glückseelig seyn, wann ꝛc. Id. pro Ligar. 3 *Cæsar mihi tum denique salutem se putavit reddere, si eam nullis spoliatam ornamentis redderet.*

Plaut. Menæchm. II sc. 2. *Tum demum sciam recte monuisse, si tu recte caveris.* * add. Cic. I Nat. Deor. 6. princip.

* 23. *Tum vero - si.*

Livius VI c. 14. *Tum vero ego, inquit Manlius, nequicquam hac dextra capitolium servaverim, si civem commilitonemque meum in servitutem duci videam.*

24. *Tum vero, Tum demum, Tum denique* absolute.

Cic. pro Cluent. 5. *Tum vero illa egregia ac præclara mater exultare lætitia ac triumphare gau-*

dio cœpit. Quod Demosthenes diceret, τότε δὴ πότε, darauf hat die schöne Mutter vor grossen Freuden zu springen angefangen. Id. I Orat. c. *Tum vero virtus atque honestus labor, honoribus, præmiis atque splendore decoretur.* † * add. Liv. II c. 23. & VII c. 34. & XXXVI, 11, 25.

Livius II, 20. *Tum demum impulsi Latini, perculsaque inclinavit acies*, da sind sie erst getrieben worden. Id. II c. 29. Id. XL. c. 50 & III c. 12. & X c. 13. Cic. II. Verr. 10. *Ita prope XL diebus interpositis tum denique se ad ea, quæ a nobis dicta erunt, responsuros esse arbitrantur.* * add. Id. XII ep. Att. 28. & XVI ep. 5. extr. & Plaut. Capt. I. sc. 1.

* 25. *Tum enim vero.*

Livius XXVII c. 51. *Ipsos deinde appropinquare legatos, allatum est, tum enimvero omnis ætas currere obvii.* Id. II c. 36.

* 26. *Tum primum.*

Livius VII c. 33. *Romani accensi ira concitant se in hostem. Tum primum referri pedem atque inclinari rem in fugam apparuit.*

* 27. *Tum deinde.*

Colum. 16. *Tum deinde cum exaruit amurca, simili modo pavimenta testacea, quæ pro aqua receperint amurcam mistam, calci & arenæ supersternuntur.* Id. II c. 18. Cels. III c. 6. Id. C.

28. *Tum* pro *deinde.*

Tum

† An hæc verba in Ciceronis insint libris, equidem nescio. Videntur quidem certe ex illis Ciceronis corrupta esse: *Dignitatem maxime expetendam videmus, cum verus, justus atque honestus labor honoribus, præmiis atque splendore decoretur.* I. de Orat. c. 43.

Tum interdum pro *deinde* usurpatur. Cic. V ep. 13. *Casus gladiatorii similitudinesque, tum rationes in ea disputatione a te collectæ vetabant me reipublicæ penitus diffidere.* * add. Id. in Læl. c. 16. & 1. Off. 6. & pro Cluent. 42. Colum. XI, 1. & XII præf.

* Interdum accedit *etiam* Cic. I Nat. D. c. 16. *Cum poëtarum errore conjungere licet portenta magorum, Ægyptiorumque in eodem genere dementiam; tum etiam vulgi opiniones.*

29. *Tum - Tum* geminatum, pro *modo-modo.*

Interdum iteratur pro *modo-modo*. Cic. II Nat. Deor. 20. *Mercurius nunquam ab sole longius unius signi intervallo discedit, tam antevertens, tum subsequens*, geht bald vor der Sonne her, bald gehet er ihr nach, und weichet niemahls weiter von ihr, als um ein Zeichen. Id. Top. Id. IX epist. Att. 3. *Differo in utramque partem, tum græce tum latine.* * add. I. Off. 44. extr.

(* Sic item ter iteratum) Cic. II. N. D. 39. *Aër tum fusus & extenuatus in sublime fertur: tum autem concretus in nubes cogitur, humoremque colligens terram auget imbribus: tum effluens huc & illuc ventos efficit.*

* Etiam quater repetitur. Cic. I Nat. D. c. 43. *Democritus nutare videtur in natura Deorum. Tum enim censet imagines divinitate præditas inesse universitati rerum: tum principia mentesque, quæ sunt in eodem universo, deos esse dicit: tum animantes imagines, quæ vel prodesse nobis solent, vel nocere: tum ingentes quasdam imagines tan-*

tasque, ut universum mundum complectantur extrinsecus.

* 30. *Tum - alias alias.*

Cic. IV Tusc. 16. *Ex quo intelligitur, qualis ille sit, quem tum moderatum, alias modestum & temperantem, alias constantem continentemque dicimus.*

* 31. *Tum - Tum - aliquando.*

Cic. II Divin. 2. *A Platone didiceram, naturales esse conversiones quasdam rerum publicarum, ut eæ tum a principibus tenerentur, tum a populis, aliquando a singulis.*

Tum - Tum - non nunquam.

Cic. III Tusc. 8. Σωφροσύνην *soleo equidem tum temperantiam, tum moderationem appellare, nonnunquam etiam modestiam.*

* 32. Tum - Tum - *sæpe.*

Cic. II Nat. D. c. 40. *Stellarum motus tum incitantur, tum retardantur, sæpe etiam insistunt.*

33. *Tum* - *Tum* geminatum pro *&* - *&*.

Alias pro *&* - *&*. Cic. IX ep. Att. 4. *Scripsisti Epistolam ad me plenam consilii, summæ tum benevolentiæ, tum etiam prudentiæ.* Von sehr grosser Gewogenheit und Klugheit.

** Cicero quinquies repetiit lib. 1. de Invent. c. 13. Ubi de scripti controversia agit, locus prolixior est, quam ut adscribi debeat. Vid. Goclen. p. 212. observ.

* Ter & quater repetitum etiam invenias.

* 34. *Tum - Tum etiam.*

Cic. I off. 20. *Vacandum est omni animi perturbatione, tum cupiditate & metu, tum etiam ægritudine*

dine & voluptate animi. Id. ep. 3. VII. add. Id. ep. 1. X. Livius II, 17.

* 35. Tum - Tum quoque.

Livius I c. 22. *Tum ætas viresque, tum avita quoque gloria animum stimulabat.*

* II. TUNC.

Tunc sæpe absolute ponitur, & signat idem, quod *tum.*

* 2. Tunc)(*aliis temporibus.*

Hirt. Bell. Alex. 71, 2. *Cæsar, cognita calliditate dominis, quod aliis temporibus natura facere consueverat, tunc necessitate fecit adductus, ut celerius omnium opinione manum consereret.*

* 3. Tunc - *deinde.*

Liv. VIII c. 12. *Manlium juventus & tunc & omni vita deinde aversata est.* Id. VII c. 17.

* 4. Tunc_*hodie.* Tunc-*mox.* Tunc-*nunc.*

Livius XXX, 31. *Mihi laborandum est, ne quæ tunc pepigerunt, hodie subtracta ex conditionibus pacis præmia perfidiæ habeant.*

Sueton. Calig. 12. *Sejano tunc suspecto mox & oppresso.*

Cic. III Verr. 9. *Experiar, utrum ille ferat molestius, me tunc tacuisse, an nunc dicere.* Liv. XXX c. 31. Cic. pro Cluent. 56. Id. in Pison. 13. Nepos in Eumen. 3. Livius. XXXIX, 30.

* 5. Tunc - *olim.* Tunc - *postea.*

Sueton. Galb. 8. *Ob res & tunc in Africam & olim in germania gestas, ornamenta triumphalia accepit.*

Sueton. Aug. 94. *Velitrini & tunc statim & postea sæpius pene ad exitium sui cum populo Rom. belligeraverant.*

* 6. *Tunc-cum. Tunc-quando. Tunc, si.*

Cic. III ep. 10. *Te ex fratre meo ne tunc quidem, cum tibi prope necesse esset, eas agere partes, inimicum mihi fuisse, cognovi.* Id. III offic. 20. Id. Invent. I. c. 12. add. Id. I. Invent. 21. Livius XXXI, 7.

Palladius Octobr. 12. *In cerasis hoc servandum est, ut tunc inserantur, quando his vel non est, vel desinit gummi effluere.*

Cap. X ep. Att. 7. *Consilium istud tunc esset prudens, si nostras rationes ad hispaniensem casum accommodaturi essemus.* Livius XXIX c. 37. *Tunc opinor, si aliis ipsi legibus viveremus, alias istis injunxissemus, queri, se iniquo jure esse, & indignari possent.*

* 7. *Tunc-nunc-saepe.*

Cic. I Tusc. 30. *Causam justam Deus ipse dedit, ut tunc Socrati, nunc Catoni, saepe multis.*

8. *Tunc deinde.*

Celsus IV cap. 15. *Si superius vitium est, alvus aqua mulsa duci debet, tunc deinde eodem infundi, quæ supra comprehensa sunt.*

9. *Tunc demum. Tunc tandem. Tunc vero.*

Ovid. Fast. libr. IV v. *Tunc demum vultumque Ceres animumque recepit.* Columell. præfat. extr. libr. I. *Partes ordine suo tunc demum persequar, cum præfatus fuero, quæ reor ad universam disciplinam maxime pertinere.* Livius XLI, 3. *Tunc demum nuncius ad tertiam legionem revocandam missus est.* add. Columell. XII c. 23. & Sueton. Claud. 5.

Livius XLIV c. 8. *Excitavit hostem, ut tunc tandem sentiret recuperanda esse, quæ prius culpa amissa forent.*

Livius XL c. 40. *Tunc vero Celtiberi omnes in fugam effunduntur.*

CAPUT CCXXXIV.

De adverbio UBI, cum compositis.

1. *Ubi* pro *in quo* vel *in qua.*†

Ubi adverbium loci sæpe usurpatur pro *in quo* vel *in qua.* Cic. IV epist. 4. *Ita perculsa & prostrata fœdissimo bello jacent omnia, ut is cuique locus, ubi ipse sit, miserrimus esse videatur.* Id. VI epist. 1. *In ea urbe es, ubi nata & alta est ratio ac moderatio vitæ.* Id. II Orat. 5. *Porticus hæc ipsa, ubi inambulamus, græcarum disputationum memoriam commovet.*

Accommodatur etiam ad personas & ad numerum multitudinis. Cic. pro Quint. 9. *Neque nobis adhuc præter te quisquam fuit, ubi nostrum jus contra illos obtineremus* Id. in Orat. c. 44. *Ne Plato quidem id fugit non solum in his sermonibus, qui dialogi dicuntur (ubi etiam de industria id faciendum fuit) sed in populari oratione*, pro in quibus.

2. *Ubi terrarum. Ubi gentium.*

Ubi terrarum, ubi gentium amplificationem continet. Cic. V epist. Att. 10. *Quid ageres, ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem.* Id. pro Rabir. Post. 13. *Ubi*

† *Ubi* pro *quà* barbarum est. Boethius Consolat. II. pro s. 7. *An ubi Romani nominis transire fama nequit, romani hominis gloria progredietur.*

Ubi terrarum sumus? wo sind wir in der Welt? * add. Id. XI ep. Att. 1.

Plaut. Mercat. II sc. 3. *Ubinam est is homo gentium?* in was vor einem Volck ist der Mann?

3. *Ubi - ibi. Ubi - istic.* †

Ubi interdum cum *ibi* copulatur. Cic. VI ep. 4. *Tempus est hujusmodi, ut ubi quisque sit, ibi esse minime velit.* Id. I ep. 10. *Ibi malis esse, ubi aliquo numero sis; quam istic, ubi solus sapere videare.*

4. *Ubi* pro *postquam.*

Sæpe etiam *ubi* pro *postquam* usurpatur. Cic. in Pis. 27. *Ubi galli cantum audivit, avum suum revixisse putat: mensam tolli jubet.* Id. pro Rabir. Post. 13. *Ubi semel quis pejeraverit, ei credi postea, etiamsi per plures deos juret, non oportet,* wenn einer einmahl falsch geschworen hat, so muß man ihm nachgehends, ob er auch gleich bey vielen Göttern schweren solte, nicht glauben. * add. Id. VIII ep. Att. ult. & pro Mil. 9.

* 5. *Ubi - enimvero.*

Livius VI c. 14. *Quæ ubi objecta spes est, enimvero indignum facinus videri.*

6. *Ubi* cum *tum, tum demum, tum denique.*

Interdum adsciscit *tum, tum demum, tum denique.* Cic. VI Verr. 63. *Ubi Syracusanorum dolorem ex Verris injuria cognovi, tum eos hortatus sum, ut &c.* als ich die Betrübniß der Syracusaner über der Ungerechtigkeit gesehen / so habe ich. * add. Livius I c. 9, & VI c. 12. Terent. Andr. IV sc. 1. Colum. XII c. 24.

Plaut.

† *Ubi - eo.* Vid. Livius II c. 55, & III c. 61, & VIII c. 10. *Ubi* sæpe respicit *huc.* Livius XXXV c. 19. *Ubi - nisi.* Livius V c. 52. extr.

Plaut. Pœnul. I sc. 1. *Placet consilium.* M *Ubi exposivero magis, hoc tum demum dices; nunc enim rude est.* * add. Celsus IV c. 13.

Cato c. 45. rust. *Taleæ ubi trimel sunt, tum denique maturæ sunt.*

* 7. *Ubi-tunc. Ubi-tunc demum. Ubi-tunc vero.*

Cic. II Orat. c. 49. *Quod ubi sensi me in possessione judicii constitisse: tunc admiscere huic generi orationis vehementi genus illud alterum lenitatis cœpi.* Livius IV c. 55. *Ad quod bellum ubi ex Senatus consulto consules delectum habere occipiunt, obstare tunc enixe tribuni.* Cato r. r. 112. *Ubi pluerit & siccaverit, tunc deligito.* * add. Pallad. III c. 4. Scrib. Largus præfat.

Celsus III 10. *Ubi prima inflammatio se remisit, tunc demum ad calida & humida veniendum est.*

Livius XX c. 8. *Hæc ubi convenerunt, tunc vero Philomenus consuetudinem nocte egrediundi redeundique frequentiorem facere.*

* 8. *Ubi* cum *jam.*

Cic. VII Verr. 11. *Ubi paulisper in cubiculo pretio, non æquitate jura descripserat, Veneri jam & Libero reliquum tempus deberi arbitrabatur.* Livius VIII c. 9. *Ubi Decius corruit obrutus telis, inde jam haud dubie consternatæ cohortes Latinorum, fugam ac vastitatem late fecerunt.* add. Tacitus XV An. 50, 5.

9. *Ubi* cum *statim, continuo, ibi, ibi vero.*

Alias assumit *statim, continuo, ibi.* Cic. III. Verr. 26. *Hæc ubi filio nunciata sunt, statim exanimatus ad ædes contendit,* da dieses dem Sohn berichtet

worden, ist er auf der Stelle ausser Athem aufs Hauß zugelauffen.* add. VI Verr. 47 & Cato R. R. 83.

Terent. Heaut. II sc. 3. *Hæc ubi aperuit ostium, continuo hic se conjecit intro*, da jene die Thür aufgemachet, ist dieser alsobald hinein gewischt.* add. Cic. I epist. 9. Plaut. Cistell. II sc. 3. Cato r. r. 3.

Terent. Andr. II sc. 2. *Ubi te non invenio, ibi ascendi in quendam excelsum locum.** add. Plaut. Epidic. IV, 2. Terent. Eunuch. II sc. 2. Livius XLIV c. 25.

Livius III c. 69. *In Senatum ubi ventum est, ibi vero in Quintium omnes versi, ut unum vindicem majestatis Romanæ intueri.*

11. *Ubi* cum *quamprimum, illico, subito, extemplo.*

Nonnunquam jungitur cum *Quamprimum, Illico, Subito, Extemplo.* Cato C. 64. *Olea ubi matura erit, quam primum cogi oportet.* Plaut. Amph. I sc. 1. *Amphitruo, hæc ubi legati, pertulere. 1. castris illico producit omnem exercitum.* Cæs. I de Bel. Civil. c. *Ubi Cæsaris castra posita animadvertere; sese subito proripiunt.* Plaut. Epid. *Ubi erit otium, revertere ad me extemplo*, wenn du wirst Zeit haben, komm von Stund an zu mir.* Exempla sunt plurima hujusmodi cohærentiæ particularum.

* 12. *Ubi* cum *celeriter, confestim, protinus, repente.*

Hirtius B. Alex. 45, 3. *Quod ubi conspexit, celeriter vela subduci dimittique antennas jubet.*

Columell. XII c. 50. *Dolia ubi fuerint a mercatore vacuata, confestim villica debet adhibere curam, ut si quæ feces in fundis vasorum subsederint, statim emundentur.*

Celſus II c. 8. *Ubi poſt hæc orta dejectio eſt protinus ægrotus moritur.* Id. III c. 6. *Docendus æger eſt, ubi febris conquieverit, protinus ſitim quoque quieturam.* Id. III c. 8. *Ubi remiſſio venit, protinus dari cibum neceſſarium eſt.* Id. IV c. 2. de deſtill. *Ubi aliquid ejusmodi ſenſimus, protinus abſtinere a ſole, balneo debemus.* Id. IV c. 15. *Ubi venter ſuppreſſus eſt, protinus ad calidam potionem revertendum eſt.*

Cic. VI in Verr. 29. *Ubi videt, eum nihilo magis minis, quam precibus permoveri; repente hominem de provincia jubet ante noctem diſcedere.* Livius XLIV c. 21. *Hoc ubi perfectum eſſe opus militibus nunciatum eſt, clamorem alacres gaudio repente tollunt.* Id. XL c. 39. *Ubi eum ſaltum prima luce agmen Romanum intravit, repente ex duabus partibus ſimul exorti hoſtes Romanos invaſerunt.* add. Id. VIII c. 39, & VII c. 17.

* 13. *Ubi* cum *deinde*, vel *poſtea.*

Livius III c. 61. *Hæc ubi inter ſigna peditum dicta dedit; advolat deinde ad equites.*

Livius VII c. 41. *Additum eſt legi, nec quis, ubi tribunus militum fuiſſet, poſtea ordinum ductor eſſet.*

* 14. *Ubi - tamen.*

Celſus III c. 21. *Ubi convaluit aliquis, diu tamen alienus ei Veneris uſus eſt.*

* 15. *Ubi primum* abſolute.

Livius II, 41. *Eum, ubi primum magiſtratu abiit, damnatum necatumque conſtat.* Id. X c. 35. *Ubi primum illuxit, abire ſine certamine cupiunt.* add. Id. XXII c. 51. & Cicer. IV Verr. 20, & Salluſt. Jugurth. 6.

16. Ubi

16. *Ubi primum* cum *tum*, *illico.*

Ubi primum jungitur cum *tum* aut *illico*. Cat. c. 17. *Ubi primum incipiunt hiscere, tum legi oportet,* so bald sie sich beginnen aufzuthun. Plaut. Menæch. IV sc. 2. *Ubi primum est licitum, illico properavi abire de foro.*

* 17. *Ubi primum* cum *continuo, extemplo, protinus.*

Plaut. Amphitr. I sc. 1, v. 48. *Ubi primum terram tetigimus, continuo Amphitruo delegit viros primorum principes.*

Livius VII c. 40. *Ubi primum in conspectum ventum est, arma signaque agnovere; extemplo omnibus memoria patriæ iras permulsit.*

Celsus V c. 27. de remed. gen. adv. omn. venen. *Commodissimum est, ubi primum sensit aliquis, protinus oleo multo epoto vomere.*

* 18. *Ubi primum* de loco.

Cic. VII Verr. 12. *In ipso aditu atque ore portus, ubi primum ex alto sinus ad urbem ab littore inflectitur, tabernacula carbaseis intenta velis collocabat.*

19. *Ubinam, Ubinam gentium.*

Ubinam & *ubinam gentium* vim habet augendi. Cic. I Nat. D. 10. *In qua celeritate non video, ubinam mens constans & vita beata possit insistere,* wo ein verständiger Geist und ein glückseeliges Leben festen Fuß setzen könte.

Id. I Catil. 4. *O dii immortales, ubinam gentium sumus?*

* 20. *Ubique* irgendswo.

Cic. pro leg. Man. 12. *Omnes, qui ubique prædones*

dones fuerunt, capti sunt. Id. II Agr. 21. extr. *Cæteri agri omnes, qui ubique sunt, sine ullo delectu decem viris addicentur.* Cæsar. III B. Civ. 112, 3. *Quæ ubique naves imprudentia aut tempestate paululum suo cursu decesserint, has more prædonum diripere consueverunt Ægyptii.* add. Cic. II. Nat. D. 66. & II divin. 44 & 45. * Altera significatio adverbii *ubique* nota est.

21. *Ubivis (* Ubivis gentium) Ubicunque, Ubicunque gentium, Ubiubi.*

Ubivis, ubicunque, ubiubi eandem pene vim habent. Cic. V ep. 1. *Nemo est, quin ubivis quam ibi, ubi est, esse malit.* Id. XIV. ep. Att. ult. *Qui mihi videntur ubivis tutius, quam in Senatu fore,* mich dünckt sie seyn allenthalben sicherer/als im Rath. * add. Sallust. Jugurth. c. 14.

* Terent. Hecyr. III sc. 1. *Ei quanto fuerat præstabilius, ubivis gentium agere ætatem, quã huc redire?*

Cic. VII Verr. 67. *Omnes cives Romani, & qui adsunt, & qui ubicunque sunt, vestram severitatem desiderant,* die nur an einem Ort in der Welt seyn, wo sie wollen. * add. III ep. Att. 2. & V ep. 17. & Colum. XI c. 2.

Cic. II Philipp. 44. *Habet populus Romanus, ad quos gubernacula reipublicæ deferat; qui ubicunque terrarum sunt, ibi est omne reip. præsidium.* Id. I Nat. D. 44. *Nihil est virtute amabilius, quam qui adeptus erit, ubicunque erit gentium, a nobis diligetur.*

Id. I Tusc. 29. *Nunc ubiubi sit animus, certe quidem in te est.* * add. Terent. Eunuch. II sc. 3, & V sc. 9. Livius II c. 2. & XLII c. 57.

* 22. *Ubicunque-ibi.*

Livius VI c. 36. extr. *Ubicunque Patricius habitat,*

ibi

ibi carcer privatus est. Id. XXXIX cap. 15. *Majores vestri, ubicunque multitudo esset, ibi & legitimum rectorem multitudinis censebant debere esse.*

CAPUT CCXXXV.

De conjunctione (*VE &) VEL.

I. *Ve* semel positum plerumque.

Livius VII c. 41. *Quintius oravit bona venia Quirites, ne quis eam rem joco seriove cuiquam exprobraret.* Id. XLV c. 25. *Infestissimi Rhodiis erant, qui consules prætoresve aut legati gesserant in Macedonia bellum.*

2. *Ve - ve* geminatum.

Varro I r. r. 44. extr. *Si florem acerbumve pirum, aliudve quid decerpseris, in eodem loco, eodem anno, nihil renascitur.* Ovid. IV fast.

Gratia Pieridum nobis æqualiter adsit:
Nullaque laudetur plusve minusve mihi.

II. *VEL.*

1. *Vel* pro *aut* semel poni, tralatitium est.

* 2. *Vel dicam* in correctione.

Cic. II Philipp. 12. *Sed stuporem hominis, [vel dicam, pecudis, attendite.*

* 3. *Vel-aut* rarissime conjungitur pro *vel-vel.* †

Varr. I r. r. c. 7. *Sequitur secundum illud, quali terra solum sit fundi, a qua parte vel maxime bonus, aut non bonus appelletur.*

* 4. *Vel certe.*

Columell. III c. 19. *Verum tamen præstat eligere sationi silentis vel certe placidi spiritus diem.* Pallad. Februar.

† Potest etiam hoc ipsum exemplum, quod subjicimus, aliter declarari.

Februar. 14. *Mihi illud utile videtur, ut asparagi agrestis radices plurimas in unum locum congeramus cultum, vel certe saxosum.* Celsus I c. 3. *Aqua vel certe diluta potione contentos esse oportet.* Id. III c. 6. extr. *Cibus bis dari debet valens, vinum asperum vel certe subausterum*, add. Id. IV cap. 2. Sueton. Tiber. 25.

* 5. *Vel etiam.*

Sueton. August. 33. *Ipse jus dixit assidue: si parũ corpore valeret, lectica pro tribunali collocata, vel etiam domi cubans.* Etiam Cicero sæpe ita conjungit.

6. *Vel - vel* pro *tum - tum.*

Vel iteratum pro *tum-tum*. Cic. I orat. c. 58. *Cui nostrûm non licet fundos nostros obire, aut res rusticas vel fructus causa vel delectationis invisere.* Id. in Brut. 96. *Is omnibus exemplo debet esse, quantum in hac urbe polleat multorum obedire tempori, multorumque vel honori vel periculo inservire.* * add. Id. III Nat. D. 10. Livius I c. 42.

7. *Vel - vel* disjunctive.

Interdum tamen disjunctive usurpatur. Cic. II e-
pist.

† *Vel* cum disjungit, & præsertim si bis ponitur sine ulla necessitate, tum curiose & diligenter proprio & accommodato loco ponendum est, ut perspicuitatem ac lucem adferat orationi. Inepte positum & corrumpit sermonem & obscurat. Sed Usus hic & lectio bonorum scriptorum cumprimis necessaria est: regulis enim non satis cōmode res comprehenditur. Deinde membra sermonis majora & præcipua disjungenda sunt longe alia particula disjungente, quam minora & ignobiliora, ut itidem perspicuitati consulatur. Do exemplũ ex I Orat. 12. *Quis nescit, maximam vim existere oratoris in hominum mentibus vel ad iram, aut ad odium, aut dolorem incitandis, vel ab hisce iisdem permotionibus ad lenitatem misericordiamque revocandis.*

pist. Quint. fr. 14. *Sunt ista quidem vel magna, vel potius maxima.*

* 8. *Vel - vel certe. Vel - vel etiam.*

Columell. II c. 10. *Puerilis ætas vim generandi vel in totum perdit vel certe minuit.* Id. III c. 18. *Ex iis pampini pullulant vel steriles vel certe minus feraces.* Cels. III c. 21. *Juvenes robusti vel ex toto carent febre, vel certe satis liberalis intermissiones habent.*

Cic. V epist. 8. princ. *Quantum meum studium extiterit dignitatis tuæ vel tuendæ vel etiam augendæ, non dubito, quin ad te omnes tui perscripserint.* Columell. II c. 18. *Eum locum æstate proscissum subactumque sæpius per autumnum rapis vel napis, vel etiam faba conseremus.* add. Id. VIII c. 14 & XII c. 30.

* 9. *Vel - vel non.*

Tacitus IV Ann. 40. extr. *Id dato tempore, vel in Senatu, vel in concione non reticebo.*

10. *Vel* sæpius iteratum.

Nonnunquam sæpius iteratur. Terent. Eunuch. II sc. 3. *Hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precario fac tradas.* Cic. pro Ligar. 3. *Tuberonis ego industriæ gloriæque faveo, vel propter propinquam cognationem, vel quod ejus ingenio studiisque delector, vel quod laudem adolescentis propinqui existimo etiam ad meum aliquem fructum redundare.* * add. Id. II Catil. 1

* Quater repetitum est in II ep. Cic. 7. *Cur non adsum vel spectator laudum tuarum, vel particeps, vel socius, vel minister consiliorum.* Id. III ep. Quint. fr. 8. extr. *Pompejus ludos apparat magnificentissimos stulte; bis terque non postulatus; vel quia munus magnificum dederat, vel quia facultates non erant, vel quia magister, vel quia potuerat magistrum se, non ædilem putare.*

* 11. Vel.

* 11. *Vel-vel-vel etiam*, aut *vel ad extremum.*

Celsus V cap. 26. de sign. percuss. medull. *Interposito tempore aliquo sine voluntate inferiores partes vel semen, vel urinam, vel etiam stercus excernunt.* Cic. lib. I ep. 8. s. 6.

Livius XLII c. 23. *Missi sunt, qui orarent Senatum, ut trium harum rerum unam ab se impetrari sinerent: ut vel ex æquo apud socium populum, quid cujusque esset, disceptarent: vel permitterent Carthaginensibus, ut adversus injusta arma pio justoque se tutarentur bello: vel ad extremum semel statuerent, quid donatum ex alieno Masinissæ vellent.*

12. *Vel* pro *velut.*

Vel sæpe pro *velut* in re aliqua præcipua. Terent. Heaut. IV sc. 6. *Nulla est tam facilis res, quin difficilis sit, quam invitus facias: vel me hæc deambulatio quam non laboriosa ad languorem dedit*, wie mich dieses gar nicht mühsames Spazieregehen matt gemacht hat. Id. Hecyr. I. sc. 1. *Quam paucos reperias meretricibus fideles evenire amatores. Vel hic Pamphilus jurabat quoties Bacchidi quam sancte, nunquam illa viva ducturum uxorem domum.* Cic. II epist. 12. *Raras tuas quidem, sed suaves accipio literas; vel quas proxime acceperam, quam prudentes!* Id. VII ep. 25. init. *Amoris quidem tui quoquo me verti vestigia vel proxime de Tigellio perspexi.* Terent. Andr. III sc. 2. *Vel hoc quis non credat, qui norit te, abs te esse ortum.* Cic. VII. epist. 15. *Quam sint morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest*, wie

seltsam verliebte Leute seyn, kan man auch hieraus sehen. Id. IV epist. 15. *Occupationum mearum vel hoc signum erit, quod epistola librarii manu est*, von meinen vielen Geschäfften kan auch dieses zeugen, daß.

13. *Vel quod* in principio, indignantis.

Vel quod in principio, sæpe indignationem continet. Cic. pro Flac. c. 19. *Vel quod est in eodem decreto scriptum homines clarissimos civitatis, amplissimis usos honoribus, hoc Prætore circumventos.* Id. ibid. c. 33. *Vel quod ait Lucejus, L. Flaccum sibi dare cupisse, ut &c.* Ist nicht eben das ein feiner Handel, daß er sagt. Id. pro Planc. 3. *Vel quod multo etiam minus est ferendum.*

14. *Vel* pro *saltem.* †

Vel non raro usurpatur pro *saltem.* Terent. Phorm. II sc. 1. *Postremo si nullo alio pacto, vel fœnore*, endlich, wenn man ie auff keine andere Art hätte Geld kriegen können, hätte man es gar auf Wucher nehmen sollen.

15. *Vel* pro *etiam.*

Alias pro *etiam.* Cic. III de leg. 10. *Nam isto modo vel consulatus vituperabilis est.* Id. IV Acad. 29. *Per me vel stertas licet, non modo quiescas*, meinethalben magst du auch gar schnarchen. Id. pro Rosc. Am. 30. *Vel illo asperrimo judice que-*

† Hæc significatio cur fingatur, cum exemplum subjectum ex proxima inferiore observatione declarari queat, nihil causæ video.

quærente. † Id. II Orat. 27. *Hæc sunt omnia ingenii vel mediocris, exercitationis autem vel maxime,* †† dieses braucht nur einen mittelmäßigen Verstand, aber eine sehr grosse Ubung.

* 16. *Vel-certe. Vel-tamen. Vel-nedum.*

Colum. XI c. 3. *Cepina vel sæpius, certe non minus debet, quam quater sarriri.*

Cic. de Seneƈt. 6. *Nullæne igitur res seniles sunt, quæ vel infirmis corporibus, animo tamen administrentur?*

Livius XLV. c. 29. *Insueta omnia oculis auribusque; quæ vel socios, nedum hostes victos, terrere possent.*

17. *Vel* cum superlativo.

Sæpe autem superlativo gaudet. Cic. I Nat. Deor. 23. *Protagoras sophistes temporibus istis vel maximus.* Id. in Orat. c. 26. *Hoc in genere nervorum vel minimum, suavitatis autem est vel plurimum.* Id. II. Verr. 16. *Viderit adhuc post legem tribunitiam, unum Senatorem vel tenuissimum esse damnatum,* einer auch wohl der geringste.

18. *Vel maxime. Vel optime.*

Cic. in Orat. c. 26. *Ego de novis illis Atticis talem cognovi neminem, cum id certe sit vel maxime Atticum,* da doch dasselbe am meisten nach Athen

† Totum exemplum quod autor voluit forte istud est: *Facile me paterer vel illo ipso acerrimo judice quærente, vel apud Cassianos judices pro S. Roscio dicere.* videant & judicent eruditi.

†† Lambinus habet tantum: *exercitationis autem maxime,*

Athen schmeckt. Id. I de Orat. 8. *Hoc uno præstamus vel maxime feris.*

Id. I. de Fin. 2. *Ab iis tam dissentio, ut, cum Sophocles vel optime scripserit, Electram tamen male conversam Atilii mihi legendam putem.*

19. *Admonitio.*

Vel pro *etiam* affirmando duntaxat usurpari: negando *Ne quidem* adhiberi solet, una aut altera voce interposita, *Ne tu quidem, ne ille quidem* & alia ejusdem modi. †

** 20. *Vel* omittitur, cum dicimus *plus minus*, quod est *circiter*: Mehr oder weniger, ohngefehr. Linac. VI. p. 425. * Ovid. XII. Metam. v 133. *Ter quater ora viri capulo cava tempora pulsat.*

Caput CCXXXVI.
De adverbio VELUT.

1. *Velut* pro *sicut*, ὡς, ὥσπερ.

Velut adverbium similitudinis. Liv. I c. 51. *Tarquinius moram suam hesternam, velut Deorum quadam providentia illatam ait.* Id. de Arusp. resp. 4. *Si in me impetum facere conabitur, ejus conatum refutabo, velut hesterno die.*

2. *Velut-sic. Velut ita.*

Assumit interdum *Sic* vel *ita*. Cic. I Tusc. 10. *Aristoxenus musicus intentionem ipsius corporis quan-*

† Sed cum *vix* retinetur *vel*, etiamsi *vix* naturam particularum negantium habeat.

quandam, velut in cantu & fidibus, quæ harmonia dicitur, sic ex corporis totius natura & figura varios motus cieri tanquam in cantu sonos dixit. Gleichwie ich im Gesang und wohlgestimmten Säitenspiel, also ꝛc. * add. Livius XXXI c. 18.

Colum. III c. 9. *Velut Olympionicarum equarum, ita Aminearum vitium seminibus electis.* * add. Id. III. c. 18.

3. *Admonitio.*

In comparatione, itemque in similitudine declaranda Cicero libentius *quasi* aut *Tanquam* dicit, quam *velut*.

4. *Velut* pro *exempli causa, ὡς.*

Velut pro *exempli causa* etiam Ciceronianum est. Cic. III epist. Quint. 1. *Quod multos dies epistolam in manibus habui, ideo multa conjecta sunt aliud alio tempore; velut hoc: Titus Annius mihi sæpe jam dixit &c.* als zum Exempel. Id. II de fin. 35. *Non elogia monumentorum hoc significant, velut hoc ad portam?* Id. II Nat. D. 48. *Bestiæ, quæ gignuntur e terra, veluti Crocodili.*

* 5, *Velut* pro *quasi* vel *tanquam si.*

Livius II c. 36. *Cœpti inde ludi, velut ea res nihil ad religionem pertinuisset,* darauf sind die Spiele angegangen, als wann diese Sache zum Gottesdienst nicht auch was zu bedeuten gehabt hätte. Id. XXXVIII c. 1. *Ita inter omnes convenit, ut primo quieti, velut ad privatam rem agendam venissent, in foro obversarentur.* Id. XXXI c. 1.

Me quoque juvat, velut ipse in parte laboris ac periculi fuerim, ad finem belli Punici pervenisse. Id. XL c. 12. init. *Posteaquam dicendi finem Perseus fecit, conjecti eorum, qui aderant, oculi in Demetrium sunt, velut confestim responsurus esset.* Huc refer illud Livii VIII c. 3. *Id responsum Latinos, velut nihil jam non concedentibus Romanis, ferociores fecit.* add. Tacit. II hist. 8, 1. & III hist. 83, 4.

* 6. *Velut si. Velut si-ita.*

Livius XXI c. 16. *Tantus Patres pudor non lati auxilii mei usque de summa rerum cepit, velut si jam ad portas hostis esset.* Id. XXIII c. 18. *Itaque velut si cum alio exercitu a Capua exiret, nihil usquam pristinæ disciplinæ tenuit.* Cæsar B. Gall. I c. 32. *Absentis Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset, horrebant Sequani.*

Livius XXIX c. 28. *Itaque velut si urbem extemplo aggressurus Scipio foret, ita ad arma est conclamatum.* Id. XXI. c. 8. *Captum oppidum ea ruina crediderant Pœni; qua velut si pariter utrosque muros texisset, ita utrinque in pugnam procursum est.*

* 7. *Velut-haud secus* poëticum est.

Claudian. Gigantomach. v. 49. *Ac velut hostilis cum machina terruit urbes. Undique concurrunt arcem defendere cives: Haud secus omnigenis coëuntia nomina turmis Ad patrias venere domos.*

CAPUT CCXXXVII.

De adverbio & Conjunctione VERO & VERUM.

* 1. *Vero* pro *certe* vel *imo*, in reſponſionibus, & quidem vel præponitur reſponſioni vel interponitur.

Cic. II Tuſc. 11. *Fuiſti ſæpe, credo, cum Athenis eſſes, in ſcholis philoſophorum.* A. *Vero, ac libenter quidem.* Id. in Brut. 87. *Sed tu, inquit, me intuens, orationes nobis veteres explicabis? Vero, inquam, Brute, ſed in Cumano aliquando, ſi modo licebit &c.* Id. I divin. 46. *Puella defatigata petiit a matertera, ut ſibi concederet pauliſper, ut in ejus ſella requieſceret. Illa autem dixit, Vero, mea puella, tibi concedo meas ſedes.*

Id. III offic. 6. *Nonne igitur ſapiens, ſi fame ipſe conficiatur, abſtulerit cibum alteri homini ad nullam rem utili? minime vero.* Cic. III ep. 12. *Ego vero vehementer gratulor de judicio ambitus.* Et paulo poſt: *Ego vero velim mihi Tuliæque meæ propere evenire ea, quæ me inſciente facta ſunt a meis.* * add. omnino Id. Parad. V c. 2.

*Etiam extra reſponſionem pro *certe* ponitur. Cic. III offic. 1. *P. Scipionem dicere ſolitum ſcripſit Cato, nunquam ſe minus otioſum eſſe, quam cum otioſus eſſet. Magnifica vero vox & magno viro digna.* Id. de Senect. 9. *Milio aſpexiſſe lacertos ſuos dicitur illacrymansque dixiſſe, at hi quidem jam mortui ſunt. Non vero tam iſti, quam ut ipſe nugator.*

II. De conjunctione *VERO.*

** 1. D. Servit hæc conjunctio, ut omittamus vulgarem ejus uſum, etiam Ironiæ. Virg. IV. Æn. v. 93. *Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis.*

** 2. D. P. In principiis epiſtolarum reſponſionis indicium eſt. Cic. IV ep. 6. *Ego vero, Servi, vellem, ut ſcribis, in meo graviſſimo caſu af-*

fuisses. Id. IX ep. 5. *Mihi vero ad Nonas bene maturum videtur fore.* Id. XVI ep. 13. *Tu vero conficee professionem, si potes.* H. Steph. II. Sched. 23. Goclen. p. 213. observ.

** 3. D. *Sed vero*, pro *sed etiam.* Lucr. IV. *Non homines solum, sed vero animalia cuncta.*†

* 4. *Vero* in enumeratione ultimum locum occupat. Cic. pro Arch. 8. *Homerum Colophonii civem esse dicunt suum: Chii suum vindicant: Salaminii repetunt: Smyrnæi vero suum esse confirmant.* Id. II epist. Quint. fr. 15. *Quos tu situs, quas naturas rerum & locorum, quos mores, quas gentes, quas pugnas, quem vero ipsum imperatorem habes?* Id. V in Verr. 4. *Odistis hominum novorum industrias: despicitis eorum frugalitatem: pudorem contemnitis: ingenium vero & virtutem depressam extinctamque cupitis.* Id. Muren. 22. *Is & per se, & per suos, & vero etiam per alienos defenditur.* Id. offic. II c. 16 extr.

* 5. Interdum tamen alium etiam locum paulo superiorem obtinet. Cic. II Nat. D. 63. *Bestiæ hominum gratia generatæ sunt. Quid enim oves aliud afferunt, nisi ut earum villis confectis atque contextis homines vestiantur? Canum vero tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio quid significat aliud, nisi se ad hominum commoditates esse generatos? Quid de bobus loquar? &c.* Id. II. c. 32. *Quod eodem tempore stellas aureas Castoris*

† Possis etiam dicere *vero* poni hic pro *certe*, prætermisso *etiam*, quod sæpissime prætermitti solet.

storis & Pollucis, Delphis positas, decidisse neque eas usquam repertas esse dixisti, furum id magis factum, quam Deorum videtur. Simiæ vero Dodoneæ improbitatem historiis Græcis mandatam esse demiror. Quid minus mirum, quam bestiam sortes dissipasse? Nam illa prædicta Vejentum &c.

* 6. *Vero* in declaranda indignatione.

Livius XXVI. c. 11. *Eum agrum, in quo Annibal castra haberet, venisse, nihil ob id deminuto pretio cognitum ex quodam captivo est. Id vero adeo superbum atque indignum visum Annibali, ejus soli, quod ipse bello captum possideret haberetque, inventum Romæ emtorem, ut extemplo, vocato præcone, tabernas argentarias, quæ circa forum Romanum tunc essent, jusserit venire.* Id. XXVI c. 15. *Appius Romam ad Senatum arbitrium ejus rei totum rejiciebat, & percunctandi potestatem, num communicassent consilia cum aliquibus sociorum latini nominis municipiorum. Id vero minime committendum esse, Fulvius dicebat, ut solicitarentur criminibus dubiis sociorum fidelium animi, &c.* Terent. Eunuch. V sc. 3. *Move vero ocius te nutrix.*

* III. *VERUM.*

Verum significat idem, quod *vero*, sed positione differt & loco. Nam *verum* antecedit subjectam sententiam, *vero* interponitur ipsi sententiæ.

* 2. *Verum* in abrumpendo sermone, ut *sed.*

Cic. VII epist. Att. 1. *Ita puto ἀμέμπτως fore: verum, ut videbitur.* Id III epist. 9. *Verum id videbimus.* Id. XII ep. 25. *Verum hæc hactenus.*

* 3. *Verum enim vero* valde adversatur apud historicos.

Livius IV c. 4. *Verum enimvero legibus id prohi-*

beri & connubium tolli Patrum ac plebis, id demum contumeliosum est plebi. Id. XXIV c. 5. *Vix quidem ulli bono regi facilis erat favor apud Syracusanos, succedenti tantæ caritati Hieronis. Verum enimvero Hieronymus velut suis vitiis desiderabilem efficere vellet avum, primo statim conspectu quam disparia essent, ostendit.* add. Id. XXIX c. 8.

* 4. *Verum enimvero* post *si.*

Cic. V Verr. 84. *Si nullo in loco ejus provinciæ frumentum tanti fuit, quanti iste æstimavit, hoc crimen in istum reum valere non arbitror. Verum enimvero cum esset HS binis aut ternis quibusvis in locis provinciæ, duodenos sestertios exegisti.* Liv. XXXIX c. 4. *Marcus Fulvius dixit, si simultas M. Æmilii secum ignota hominibus esset, tamen non fuisse ferendum, absentem consulem Deorum immortalium honori obstare. Verum enimvero cum sint notissimæ sibi cum consule inimicitiæ, quid ab eo quenquam posse æqui expectare, qui &c.*

* 5. *Verum tamen.*

Interdum accedit *tamen*, & fere simpliciter adversatur. Cic. II off. 8. *Externa libentius in tali re, quam domestica recordor. Verumtamen, quamdiu imperium populi Romani beneficiis tenebatur, exitus erant bellorum mites.* Id. III ep. 12. *Spero omnino cum aliqua felicitate ea agi & opto. Verum tamen plus me, in hac spe, tua sapientia & humanitas consolatur, quam opportunitas temporis.*

* 6. *Verum tamen* post parenthesin.

Cic. I ep. Att. 8. *Cum essem in Tusculano (erit hoc tibi pro illo tuo, cum essem in Ceramico) verumtamen cum ibi essem Roma puer a sorore tua missus*

missus epistolam mihi abs te allatam dedit, Id. V in Verr. 2. *Hoc ego plus oneris habeo, quam qui ceteros accusarunt, (si onus id est appellandum, quod cum lætitia feras ac voluptate) verumtamen hoc ego amplius suscepi, quam ceteri, quod &c.*

* 7. *Verumtamen* suppresso *quidem*.

Cic. pro Quint. 13. *Nævius pecuniam petit: nunc denique? verumtamen petit*, pro, verum quidem est, eum nunc denique petere, sed tamen nunc denique petit. Id. IV Verr. 41. *Mala & improba defensione, verum aliqua tamen uti videtur.*

CAPUT CCXXXVIII.
De adverbio VIDELICET.

D. ** *Videlicet* eosdem usus habet, ac *scilicet*. Dictum quibusdam videtur quasi *videre licet*, aut, *videas licet*, quemadmodum *scilicet*, quasi *scire licet*. Atque hinc esse ajunt, ut infinitivo juncta interdum legantur hæc adverbia. Plaut. Stich. Act. IV. sc. I. v. 49. *Videlicet illum fuisse parcum senem, qui dixerit.* Ter. Heaut. A. 2. sc. 2. *Scilicet futurum me esse.* Weitz. ib. p. 351. Taubm. ad Plaut. p. 1099. 1288. Lamb. ad Lucret. p. 39 & 207. Hæc tamen ratio Palmerio non probatur. Spicil. II p. 37.

** 2. Sed hæc rariora. Usurpatur alias pro *nimirum*, declarandi gratia, Nehmlich. Cic. II. de Inv. c. 4. *Caupo, cum illum alterum, videlicet qui nummos haberet, animadvertisset, noctu illum occidit.*

** 3. Servit etiam Ironiæ Quintilianus. *Hoc videlicet expectasti.* Vall. II Eleg. 60. Ja hinter sich.

* 4.

* 4. *Videlicet* in responsione.

Cic. IV Verr. 33. princ. *Quid horum se negat fecisse? illud videlicet unum, quod necesse est, pecuniam accepisse.* Id. pro Cecin. 15. *Quid metuebant? vim videlicet.* Id. pro Planc. 40. *Quid dicam? Virgilio pietatem, humanitatem, fidem defuisse? nihil videlicet est eorum &c.*

Caput CCXXXIX.

De Adverbio VIX.

Vix imminuendi ac pene negandi vim habet. † Cic. I Orat. 2. *Viros in dicendo excellentes vix paucos proferre possumus.* Id. II Acad. *Nos probabilia multa habemus, quæ sequi facile, affirmare vix possumus.* *add. Id. III Catil. 4. & VII ep. 5.

* 2. *Vix* cum verbis quibusdam, sequente *quin*.

Cic. XVI epist. 24. *Ego vix teneor, quin accurram.* Terent. Eunuch. V sc. 2, v. 20. *Vix me contineo, quin involem in capillum.* Livius IV cap. 43. *Vix Deorum opibus, quin obruatur Romana res resisti potest.* add. Plaut. Mostell. I sc. 3. & Livius V c. 45.

* 3. *Vix-nisi quod.*

Livius XXXI c. 41. *Ætoli, nisi quod populabantur, vix meminisse videbantur se in hostium agro esse.*

4. *Vix dum.*

Interdum assumit *dum*. Cic. I Catil. 4. *Hæc ego omnia vixdum cœtu nostro dimisso comperi*, da kaum unsere Versammlung aus einander geschieden gewesen. Id. XII ep. 4. *Cum tu vix dum tri-*

† Apparet vis negandi etiam ex proxima inferiore observatione.

triginta dies in Syria fuisses, da du kaum 30 Jahre in Syrien gewesen. * add. Livius V c. 53. Terent. Phorm. IV sc. 2.

5. *Vix jam.*

Cic. IV epist. Att. 3. *Clodius desertus a suis vix jam Decimum designatorem, vix Gellium retinet.*

6. *Vix-cum. Vixdum-cum.* †

Vix & *vixdum* sæpe assumunt *cum*. Cic. II Orat. 21. *Vix annus intercesserat ab hoc sermone cohortationis meæ, cum iste accusavit Norbanum.* * add. Livius II c. 45. & XXIX c. 2. & Cic. VI Verr. 40.

Cic. IX epist. Att. 2. *Vixdum epistolam tuam legeram, cum ad me Postumius Curtius venit.* * add. Liv XXII c. 19 & XXVII, 28.

7. *Vix* cum *nedum*, zu geschweigen.

Alias additur *nedum*. Nam *vix* continet negationem, quæ præcedere solet *nedum*. Cic. XVI ep. 8. *Vix in ipsis tectis & oppidis frigus infirma valetudine vitatur, nedum in mari & in via sit facile abesse ab injuria temporis.* Livius XXXIV c. 21. *Vix clamorem eorum, nedum impetum Suessetani tulere.* * add. Livius XL c. 15. Vellejus II c. 103. f. 4. Tacitus XIV, 15, 3.

* 8. *Vix dum* cum *nedum*.

Livius XXIV c. 4. *In Sicilia regnum ad Hieronymum nepotem Hieronis translatum, vix dum libertatem, nedum dominationem, modice laturum.*

9. *Vix* cum *ne vix quidem*, aut *nullo modo* aut, *omnino non*.

Alias additur *ne vix quidem*, aut *nullo modo*, aut aliquid ejusmodi. Cic. IX ep. 8. *Mihi cum his ipsis vix,*

† *Cum* in hujusmodi exemplis non pendet a *vix*, sed a præterito tempore.

vix, his autem detractis, ne vix quidem vivere lubet, bey diesen Studien kaum, ohne dieselbe aber fast gar nicht. * add. Id. II fin. 3 & IV fin. 13.

Id. XI epist. Att. *Aut vix, aut nullo modo possum.* * add. Id. II Nat. D. c. 7.

Cic. III ep. Att. 23. *Scis Clodium sanxisse, ut vix aut omnino non posset infirmari lex sua,* daß sein Gesetz kaum oder gar nicht könne unkräfftig gemacht werden.

10. *Vix tandem. Vix sed tamen.*

Vix tandem diuturnam expectationem declarat. Cic. III ep. 9. *Vix tandem legi literas dignas Appio Claudio,* ich habe kaum endlich einmahl.

Vix sed tamen difficultatem rei superatam significat. Cic. Pison. 12. *Gabinius collegit ipse se, vix, sed collegit tamen,* hat sich kaum, aber doch endlich erholet. * add. Id. III epist. Quint. fr. 2.

* CAPUT CCXL.

De nomine ULLUS.

* 1. *Ullus* sæpe cum *sine.*

Cic. de Amic. 17. *Sine ulla exceptione.* Non enim dicimus *sine quaquam exceptione,* & rarius, *sine omni exceptione.*

* 2. *Alius ullus.*

Cic. V ep. Att. 10. *Non alius ullus sermo, nisi de te* Ita alibi sæpius.

* 3. *Si ullus.*

Cic. XIII epist. 41. *Si ulla mea apud te commendatio valuit; hæc ut valeat, rogo.*

* 4. *Ullus ex.*

Cic. XV epist. Att. 3. & alibi sæpius.

* 5. *Ullus-præterquam.*

Livius XXIV c. 47. *Arpi sine clade ullius, præterquam*

quam unius veteris proditoris, novi perfugæ, restituti ad Romanos.

CAPUT CCXLI.

De præpositione ULTRA.

Ultra contrarium habet *citra*, † & significat *trans*. Cic. XII epist. Att. 26. *Ultra Silianam villam est, quam puto tibi notam esse*, ist über, oder jenseits des Silianischen Hofs. Sallust. Jugurth. *Contendebant, Antipodas ultra Æthiopiam cultu Persarum & justos & egregios agere*, über dem Moren-Land.

(* Illa tralate) Cic. IV Tusc. 17. *Peripatetici adhibent modum quendam, quem ultra progredi non oporteat.* Id. I Philipp. 5. *Quis Senatorem unquam tanto damno coëgit? aut quidem ultra pignus aut mulctam.* Id. I Divin. 14. *Divinatio conjectura nititur, ultra quam progredi non potest*, über welche sie nicht gehen kan.

* 2. *Ultra* postpositum nomini a se recto.

Tacitus XV cap. 17, 3. *Diruta sunt, quæ Euphratem ultra communierat Corbulo.* Sed hoc raro fit.

* 3. *Ultra* etiam de mensura & hominibus.

Celsus IV c. 2. de destillat. *Diu abstinere a potione oportet, aut si res coëgerit, non ultra heminam aquæ assumere*

Tacitus II hist. 63, 4. *Uxor Vitellii ultra fæminam ferox.* Vellejus II c. 88. s. 2. *Otio ac mollitiis pæne ultra fœminam fluens.* Id. II c. 118. s. 2.

* 4.

† Vel *cis*. Livius V c. 35. *Audiebant sæpe ab iis cis Padum ultraque legiones Etruscorum fusas.* Vel *intra*. Plinius IV c. 12. *Eubœa nusquam latitudinem ultra XL millia passuum extendit, nusquam intra XX millia contrahit.*

* 4. *Ultra* de numero.

Hirtius B. Alex. 21, 4. *Hoc prælio desiderati sunt ex numero legionariorum militum circiter CD, & paulo ultra eum numerum classiarii & remiges.*

* 5. *Ultra-usque.*

Fabius III c. 1. *Gorgias illorum fuit æmulus, & ultra Socratem usque duravit.*

6. *Ultra* absolute. †

Ultra sæpe absolute ponitur. Cic. de Univ. *Si probabiliter dicentur, ne quid ultra requiratis,* Solt ihr nichts weiters begehren, das ist, selt damit zufrieden seyn. Id. Attic. XV ep. 1. *Est autem oratio scripta elegantissime sententiis, verbis: ut nihil possit ultra*, daß man nichts bessers gedencken kan. Alias diceret: *ut nihil supra.* *add. Colu- mell. IV c. 7 & de arbor. 5.

7. *Admonitio.*

Ultra dici eleganter solet, quod vulgo *Ulterius dicunt.*

* 8. *Ultra-quo.*

Cic. VII Verr. 45. *Est aliquid ultra, quo crudelitas progredi possit.*

* 9, *Ultra* de tempore.

Livius II c. 19. *Non ultra bellum Latinum, gliscens jam per aliquot annos dilatum.* Id. II c. 40. *Æqui Attium Tullium haud ultra tulere ducem.* Id. XLII c. 2. *Legati renunciarunt, facile apparuisse sibi*

† Proprie de loco. Plinius X c. 23. *Quamvis ciconiæ ultra citrave pervolent, nunquam tamen advenisse usquam, nisi noctu, existimantur.* Livius V c. 35. *Clusini audiebant sæpe ab iis cis Padum ultraque legiones Etruscorum fusas.*

ſibi bellum parari, nec regem ultra ad arma ire dilaturum. Id. XLII. c. 23. *Jam ultra ſuperbiam crudelitatemque & avaritiam ejus non pati poſſunt Carthaginenſes.*

* 10. *Ultra quam* de loco.

Livius III c. 8. *Tricipitinus populationibus arcendis ſociorum agro oppoſitus, non ultra quam in Hernicos procedit.*

11. *Ultra quam.*

Non raro aſſumit *quam.* Cic. I Tuſc. 9. *Probabilia conjectura ſequor. Ultra enim, quo progrediar, quam ut veriſimilia videam, non habeo.* Id. II Tuſc. 2. *Nos ſequimur probabilia, nec ultra id, quam quod veriſimile occurrerit, progredi poſſumus.* Id. I Invent. 18. *Longum exordium eſt, quod pluribus verbis aut ſententiis, ultra quam ſatis eſt, producitur,* ein langer Eingang iſt, welcher wegen vieler Worte und Sachen ſich weiter erſtrecket, als es genug iſt. *add. Id. X epiſt. 33 extr. ubi de tempore uſurpatur, & Livius XLV, 10.

* 12. *Ultra - quam dum.*

Tacitus VI c. 44, 1. *Non ultra moratus, quam dum Scytharum auxilia conciret, pergit properus &c.* add. Id. II Ann. 80, 7, & XI c. 26, 5.

* 13. *Ultra-quam ne. Ultra-quam ut.*

Tacitus II Hiſt. 77, 1. *Nobis nihil ultra arrogabo, quam ne poſt Valentem numeremur.*

Livius XLV c. 23. *Ii nihil ultra valuerunt, quam ut in officio ceſſaremus.* Id. XL c. 30. *Per dies aliquot nihil ultra motum, quam ut hæ duæ turmæ oſtenderentur.* Id. XLII c. 13. *Quid ultra facere poſſum, quam uti Deos Deasque precer, ut vos veſtræ reipubl. conſulatis*

latis. add. Tacitus III,24,5 & IV hist. 59,3. Sueton. Cæsar. 75. Celsus III c. 21.

CAPUT CCXLII.

De adverbio ULTRO.

Ultro ex contrariis varias significationes accipit: Nam cum *coacto* opponitur, est *sponte*: cum *petenti*, est *non petenti*. Cic. V. ep. 13. *Nec mihi quicquam in mentem venit optare, quod non ultro mihi Cæsar detulerit*, vor oder für sich selbst, ungebeten. *Cum opponitur vocato*, declarat *non vocatum*. Cic. II. de Fin. 18. *Cum sciret nemo eum rogatum a C. Plotio Equite Romano splendido Nursino, ultro ad mulierem venit*, unberuffen. Item illa: *ultro polliceri, mittere*, & alia ejusmodi.

2. *Ultro* pro *insuper*.

Ultro interdum significat *Insuper*. Terent. Eun. V sc. 2. *Etiam ultro derisum advenit.* Ist noch darzu, über das/zu verspotten gekommen. Virg. Æn. IX. *Viderit irrumpentem, ultraque incluserit urbi*. Cic. Catil. III, c. 12. *Est etiam in nobis animus, Quirites, ut non modo nullius audaciæ cedamus, sed etiam omnes improbos ultro semper lacessamus.** add. XII ep. 4.

* 3. *Ultro citro. Ultro ac citro.*

Plinius II c. 38. *Ultro citro commeante natura, ut tormento aliquo mundi celeritate discordia accenditur.*

Varro III c. 5. *Pisciculi ultro ac citro commeant.*

4. *Ultro citroque* pro *ultra citraque*.

Ultro citroque dicta sunt pro *Ultra citraque*. Cic. pro Rosc. Am. 22. *Postea homines cursare ultro citroque non destiterunt.* Id. VII Verr. 66. *Monumentum sceleris audaciæque suæ voluit esse in conspectu Italiæ, in vesti-*

ſtibulo Siciliæ, in prætervectione omnium, qui ultro citroque navigarent, hin und her ſchifften. * add. Livius V cap. 8, & VII. cap. 9. Cæſ. B. G. I c. 42, n. 4.

5. *Ultro citroque* pro *mutuo & inter ſe.*

Jnterdum *ultro citroque* per translationem uſurpatur pro *Mutuo*, atque *inter ſe.* Cic. I offic. 17. *Beneficia ultro citroque data & accepta*, Wechſel-Gutthaten, eine um die andre. Id. VI. de Republ. c. 1. *Multis verbis ultro citroque habitis, ille nobis conſumptus eſt dies.* Als wir eine gute Weile mit einander geſchwatzt. Id. II Nat. Deor. 33. *Sic naturis iis, ex quibus omnia conſtant, ſurſum deorſum, ultro citroque commeantibus mundi partium conjunctio continetur*, durch der ſubſtanzen / welche hin und her gehen. †
* add. Id. Læl c. 22.

CAPUT CCXLIII.

De adverbio UNDE & UNDIQUE.

Unde etſi proprie eſt adverbium loci, interdum tamen & ad perſonas & alias res accomodatur: poniturque eleganter pro *ex quo, ex qua* vel *e quibus*. Cic. I de Orat. 15. *De ea re multo dicet ornatius, quam ille ipſe, unde cognorit.* Id. pro Flac. 26. *Adſunt Athenienſes, unde humanitas ac doctrina, religio, fruges, jura, leges ortæ, atque in omnes terras diſtributæ putantur.*

Id. in Brut. 92. *Eloquentia, unde longe abſum.* Id. I de Orat. 46. *Equidem vobis, fontes, unde hauriretis atque itinera ipſa putavi eſſe demonſtranda.* Id. pro Syl.

† Hoc exemplum quo minus etiam ad ſuperiorem obſervationem referas, nihil obſtat.

Syl.26. *Verbum ecquod unquam ex ore hujus excidit, unde quisquam possit offendi,* Ein Wort, darob sich einer möcht entrüsten.

* 2. *Unde-eodem.*

Cic. I Divin. 49. princ. *Unde huc digressa est, eodem redeat oratio.* Id. pro Mur. 12. *Ridiculum videbatur, homines cum recte atque in loco constitissent, jubere abire, ut unde abissent, eodem statim redirent.* add. Justin. V c. 4, 12.

* 3. *Unde-ibi.*

Livius XXVIII c. 26. *Vicit sententia lenior, ut unde orta culpa esset, ibi pœna consisteret.* Id. XX c. 29. *Ubi cœpit oratio mea, ibi desinet.* *add. Justin. II, c 7, 10.

* 4. *Unde-inde. Unde-indidem.*

Cic. I Invent. 20. *Brevis erit narratio, si unde necesse est, inde initium sumetur.* *add. Tacitus XIV, 56, 4.

Cic. III Orat. 40. *Unde simile duci post, indidem verbum unum quod similitudinem continet, translatum, lumen affert orationi.*

* 5. *Unde-nisi.*

Cic. II Nat. D. 31. *Unde hæc in terras, nisi a superis defluere potuerunt?* Livius VIII c. 4. *Unde hæc illis tanta modestia nisi a conscientia virium & nostrarum & suarum?*

* 6. *Unde* pro *quocirca.*

Unde pro *quare* vel *igitur* rarum est, & diligenter utendum, si quando forte uti velis. Columell. VI præfat. *Nulla regio est, quæ non ut hominum, ita armentorum adjumento juvetur. Unde etiam jumenta nomen a re traxere.*

* 7. *Sicunde* est *si aliquo ex loco.*

Cic. XIII epist. Att. 20. *Sic unde potes, erues.*

II. UN-

II. UNDIQUE.

Undique est *omni ex parte*. De loco proprie dicitur. Virg. Æneid. V v. *Maria undique & undique cœlum*. Cic. pro leg. Man. 11. *Siciliam multis undique cinctam periculis non terrore belli, sed celeritate consilii explicavit*. Id. pro Sext. 56. *Non sum tam insolens in dicendo, ut omnes undique flosculos carpam atque delibem*, daß ich von allen Orten Blümigen bräche.

Sæpe autem per translationem usurpatur. Cic. II de Nat. D. 14. *Mundus perfectus undique est*, id est, omni ex parte. Id. II Philipp. 43. *Aut undique religionem tolle, aut usque quaque conserva*, entweder hebe die Religion gar auf, oder Handhabe sie allenthalben * Tacitus II Ann. 63, 1. *Maroboduo undique deserto non aliud subsidium, quam misericordia Cæsaris fuit*. add. Cic. V fin. 9.

CAPUT CCXLIV.

De pronomine UNUS.

I. *Unus & alter* pro *duo*. †

Unus & alter pro *duo* usurpatur. Cic. IV Verr. 3 *Testes citari jubet: Dicit unus & alter breviter*, es redet einer und der andere. Id. pro Cluent. 26. *Unus & alter dies intercesserat, cum &c.* Id. XIV ep. Att. 21. *Ut tantopere laudarem, adductus sum tuis & unis & alteris literis*.

* Huc refer Sueton. Claud. 12. *Populus senatum* qua-

† Interdum videntur hæc Verba significare idem quod *unus post alterum, alius post alium*. Vid. Terent. And. I sc. 1. Interdum pro *paucissimis* ponuntur. Columell. IV c. 27.

quasi parricidam diris execrationibus incessere non ante destitit, quam unus atque alter & mox plures a magistratibus in rostra producti salvum & appropinquare confirmarent. add. Id. in Galb. 14. Dicitur etiam *unus ac alter*. Tacitus Orat. 39, 5.

* 2. *Unus alterque.*

Livius VII c. 10. *Romanus uno alteroque subinde ictu ventrem atque inguina Galli hausit, & in spatium ingens ruentem porrexit hostem.* add. Tacitus XIII c. 46, 3 & II histor. 75, 2.

3. *Unus aut alter* pro *unus aut duo.* †

Cic. VII ep. Att. 8. *Quid enim est tantum in uno aut altero die?* was ist so viel an einen oder zweyen Tagen gelegen? Livius II c. 23. *Appius vehementis ingenii vir, imperio consulari rem agendam, censebat: uno aut altero arrepto, quieturos alios.* * add. Cic. V epist. 21, & pro Mur. 21. Livius IV c. 35. & V, 6. Columell. VII c. 10.

* 4. *Unus alterve. Unus vel alter.*

Tacitus IV Ann. 17 extr. Sejanus dicebat, *non aliud gliscentis discordiæ remedium, quam si unus alterve maxime promti subverterentur.* add. idem I histor. 83, 7.

Columell. IV c. 29. *Non quid in uno vel altero experimento casu fiat, verum quid certa ratione plerumque proveniat, discentibus præcipere debemus.* add. Id. IX cap. 1 & 8.

5. *Unus-alter* distributive.

Cic. II. ep. 17. *Uni epistolæ respondi, venio ad alteram,*

† Suspicor his verbis ita conjunctis interdum *duos*, interdum *paucissimos* significari.

ram, auf ein Schreiben habe ich geantwortet/itzt komm ich auf das andere. Id. II. ep. 4. *Reliqua epistolarum genera duo; unum familiare & jocosum, alterum severum & grave.*

6. *Unus-alter-tertius.*

Cum res plures duabus numerantur, dicimus *Unus, Alter, Tertius*. Cic. I. Acad. 5. *Fuit ergo jam accepta a Platone philosophandi ratio triplex: Una de vita & moribus; altera de natura, & rebus occultis, tertia de disserendo.* Id. pro Cluent. 64. *Unum, alterum, tertium annum Sassia quiescebat.* Ein Jahr, zwey, drey, hat er geruhet. Id. pro Flac. 27. *Tria Græcorum genera sunt, quorum uni sunt Athenienses, Æoles alteri, Dores tertii nominabantur.*

7. *Unus-alter-plures.*

Interdum pro *tertius* reponitur plures aut aliquid ejusmodi. Cic. VI Verr. 29. *Rex primo nihil metuere, nihil suspicari; dies unus, alter, plures; non referri.* Es gieng ein, zwey, mehrere Tage hin, es wurde noch nicht zurück gebracht. Id. VII Verr. 29. *Unum alterum mensem, prope annum domi tuæ piratæ fuerunt,* einen und den andern Monat, ja fast ein Jahr.

* 8. *Unus-alter-tertius quartus.*

Cic. I off. 43. *Omnis honestas manat a partibus quatuor, quarum una sit cognitionis, altera communitatis, tertia magnanimitatis, quarta moderationis.* Id. de Senect. 5. *Quatuor causas reperio, cur senectus misera videatur: unam quod avocet a rebus gerendis; alteram, quod corpus faciat infirmum; tertiam, quod privet omnibus fere voluptatibus; quartam, quod haud procul absit a morte.* add. Id. post. red. ad Qu. 9. sæpe accedit *quintus, sextus &c.* Vid. Cic. II epist. Att. 1.

* 9. *Unus-deinde-tum-deinde.*

Cic. de republ. VI c. 4. *Ex quibus* (ſtellis) *unum globum poſſidet illa, quam in terris Saturniam nominant. Deinde eſt hominum generi proſper & ſalutaris ille fulgor, qui dicitur Jovis. Tum rutilus horribilisque terris, quem Martem dicitis. Deinde ſubter mediam fere regionem Sol obtinet.*

* 10. *Unus* pro *idem.* †

Cic. III Catil. 11. *Uno tempore in hac republ. duo cives extiterunt, quorum alter fines veſtri imperii non terræ, ſed cœli regionibus terminaret, alter ejusdem imperii domicilium ſedemque ſervaret.* Id. pro Cecin. 21. *Quod etiamſi verbo differre videbitur, re tamen erit unum; & omnibus in cauſis idem valebit, in quibus perſpicitur una atque eadem cauſæ æquitatis.*

11. *Unus atque idem.*

Jungitur interdum cum *idem.* Cic. II de divin. 47. *Exitus quidem omnium unus & idem fuit*, ſie haben alle ein Ende gehabt. Id. VII verr. 35. *Una atque eadem nox erat, qua Prætor amoris turpiſſimi flamma, ac claſſis populi Romani prædonum incendio conflagrabat*, es geſchach in einer Nacht/ daß. Id. de Univ. *Quod unum ſemper atque idem eſt.* Id. IV Catil. 7. *Cauſa eſt poſt urbem conditam hæc inventa ſola, in qua omnes ſentirent unum atque idem*, alle einerley Meynung ſind. Id. II Catil. 9. *Quibus hoc præcipiendum videtur unum ſcilicet & idem, quod cæteris omnibus.*

* 12. *Unus* opponitur *univerſis, omnibus, multis, ceteris.*

Cic. I epiſt. Quint. fr. 1. extr. *Id facillime facies, ſi me, cui ſemper uni magis, quam univerſis placere voluiſti, tecum ſemper eſſe putabis.*

Cic.

† *Unus* pro *magnus.* Gisb. Cuperus II obſervat. pag. 222.

Cic. pro leg. Man. 11. *Ea tanta sunt in hoc uno, quanta in reliquis omnibus imperatoribus non fuerunt.* Id. pro Rosc. Am. 13 *Nefarium facinus atque ejusmodi, quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.* Id. pro leg. Manil. 11. *Bellum tam vetus, tam dispersum, quis unquam arbitraretur, aut ab omnibus imperatoribus uno anno, aut omnibus annis ab uno imperatore confici posse.* Id. pro leg. M. 17. *Quid igitur ait Hortensius? Si uni omnia tribuenda sunt, unum dignissimum esse Pompejum: sed ad unum tamen omnia deferri non oportere.*

Cic. pro Rosc. Am. 36. *Multa audacter, multa improbe fecisti, unum stultissime.* Id. c. 46. *Quantum e multis splendidisque familiis in turba & rapinis coacervari una in domo potuit.*

Cic. IV Catil. 10. *Ceteris semper bene gestæ, mihi uni conservatæ reipublicæ gratulationem decrevistis.* Id. VI epist. Att. 1. *Pompejus plus potest unus, quam ceteri omnes.*

Huc refer illud Cic. pro Flacc. 37. *Iste unus totam Asiam magnitudine poculorum bibendoque superavit.*

13. *Unus aliquis. Unus ullus. Unus quivis.*

Unus aliquis, unus ullus, unus quivis, ferme extenuandi vim habent. Cic. X. Phil. 1. *Cur nunquam tam frequens Senatus fuit, quo unus aliquis tuam sententiam secutus sit?* da doch einer deiner Meynung wäre gewesen/ dir Beyfall gegeben hätte. Id. III de Fin. 19. *Sapiens utilitati hominum plus, quam unius alicujus, aut suæ consulit.* Er hat mehr acht auf den gemeinen/ als auf eines eintzigen Menschen oder seinen eigenen Nutzen. add. Id. III Orat. c. 33, & II. Orat. c. 72.

Id. II. Agr. 13. *Ratum sit, quod finitor uni ulli, a quo missus erit, renunciaverit,* id est, *unicuivis.*

Id. pro Cæcin. 22. *Si tu ſolus, aut quivis unus cum ſcuto impetum in me feciſſet &c.* id eſt, *Quicunque, modo ſolus eſſet.* * add. Id. Brut. 93.

Verum *unus aliquis* interdum pro *Quispiam uſurpatur.* † Cic. II offic. 12. *Confugiebant ad unum aliquem virtute præſtantem,* ſie nahmen ihre Zuflucht zu einen Tugendliebenden Mann. * add. Id. I Verr. 9.

* 14. *Unus quilibet* extenuantis.

Ita dicimus etiam *Unus quilibet* extenuandi cauſa. Livius VI c. 40. *Si Claudiæ familiæ non ſim, nec ex Patricio ſanguine ortus, ſed unus Quiritium quilibet.* add. Id. XLII c. 42.

Sed interdum ſignificat *quempiam.* Liv. IX c. 17. *Id vero erat periculum, ne Alexander ſolertius, quam quilibet unus ex iis, quos nominavi, caſtris locū caperet.*

* 15. *Unus quidam* extenuantis. ††

Cic. II Orat. c. 10. *Heſterno ſermone unius cujusdam operis, ut ait Cæcilius, remigem aliquem, aut bajulum nobis oratorem deſcripſeras.*

Interdum tamen pro ſimplici *quidam* ponitur. Cic. III Orat. 14. *Eſt eloquentia una quadā de ſummis virtutibus; quanquā ſunt omnes virtutes æquales &c.*

** 16. *Nemo unus.*

** P. *Nemo unus.* Livius II c. 6. *Nemo unus ſatis dignus regno viſus eſt.* Id. *Nemo unus erat vir, quo magis innixa res Romana ſtaret.* Hadr. Hic *unus* abundat.

** 17. *Unus* pro *quidam.* †††

** *Unus*

† Vel pro *unus,* cui opponantur *ceteri.* Cic. IV Acad. 37. vel *plures.* Cic. Partit. c. 29.

†† Dicitur etiam *quisquam unus,* de quo vide ſupra *quisquam.*

††† Cautio hic adhibenda: nam *unus* in hujusmodi exemplis ſignificat potius *per ſe,* vel *ſeorſim ſpectandum & contemnendum.* Nam videtur decerptum de formula *unus ex multis.*

** *Unus* pro *quidam*. Cic. IX epist. Att. 12. *Me una hæc res torquet, quod non omnibus rebus labentem, vel potius ruentem Pompejum tanquam unus manipularis secutus sim.* Plin. XXXV, 10. *Aberat ipse, sed tabulam unus una custodiebat:* Sic Matth. 8. v. 19. εἷς γραμματεὺς pro γραμματεύς τις *quidam scriba.*

** 18. *Unus* pro *primus.*

Cic. de Senect. 5. *Plato uno & octogesimo anno scribens est mortuus.* Id. XIV ep. 5. *De navi exeuntibus nobis Acastus cum literis præsto fuit, uno & vicesimo die.* Amerp. ibid. Lin. lib. III. p. 179. Sic Marc. 17. v. 2. τῆς μιᾶς σαββάτων pro τῆς πρώτης, *die prima Sabbatorum.*

19. *Unus* pro *solus.*

Unus pro *solus* rarum non est. Cic. IV Acad. 2. *Publii Africani Panætius unus omnino comes fuit,* Panätius allein. Id. II Divin. 42. *Panætius, qui unus e Stoicis Astrologorum prædicta rejecit, Archelaum nominat.* Id. I ep. Quint. fr. 1. *In tuis summis laudibus excipiunt unam iracundiam.* * add. II offic. 11 & Cæsar B. Gall. IV c. 16, n. 5.

* 20. *Unus solus* pro *solus.*

Cic. IV Verr. 5. *Quæ cum omnia facta sunt, tamen unam solam scitote esse civitatem Mamertinam, quæ publice legatos, qui Verrem laudarent, miserit.* Id. IV Verr. 75. *Furta prætoris, quæ essent HS duodecies, ex uno oppido solo exportata sunt.* Id. pro Sest. 62. *In his rebus unus est solus inventus, qui ab hac tam impensa voluntate bonorum palam dissideret.*

21. *Ad unum.*

Ad unum est *nullo excepto*. Cicer. de Amic. c. 23. *De amicitia vero omnes ad unum idem sentiunt.* Liv. III 23. *Romanus eos in Algido consecutus, omnes ad*

unum

unum occidit. Cic. X. epist. 16. *Ego eam sententiam dixi, cui assensi sunt ad unum.*

** In his locutionibus subauditur *usque*. Lin. VI. p. 419. 420.

** 22. P. *In unum* Cic. Phil. 9. *Si omnes Juris Consulti in unum conferantur.*

23. *Unus ex omnibus*, vel *inter omnes.*

Unus ex omnibus, vel, *inter omnes*, magnam vim habet augendi: quia *unus* confertur cum *omnibus.*

Cic. III Catil. 7. *Ille erat unus timendus ex his omnibus*, er allein war unter allen zu fürchten. Id. III ep. Att. 15. *Ego Unus ex omnibus amicis efficiam, ut maxime latere.* Id. I de Orat. 22. *Cum te unum ex omnibus ad dicendum maxime natum, aptumque cognossem.* Id. III de Orat. 35. *Si quærimus quid unum excellat ex omnibus; docto oratori palma danda est.* Id. in Orat. 29. *Demosthenes unus eminet inter omnes in omni genere dicendi.* Huc pertinet illud Virgilianum: *Hanc Juno terris fertur magis omnibus unam Posthabita coluisse Samo.*

24. *Unus omnium. Unus totius.*

Interdum additur *Omnium*, aut *Totius*. Cic. Att. IIX ep. 4. *Unum omnium loquacissimum, & minime aptum ad dicendum.* Den allergrösten Schwätzer. Id. pro Rab. Post. 9. *Virum unum totius Græciæ facile doctissimum Platonem in maximis periculis insidiisque esse versatum, accepimus.*

25. *Unus* cum superlativo. †

IV. Cic. Fam. Ep. 8. Maximi animi, hominem unumque fortissimum. *Unus* cum Superlativo mirifice auget. Intelligitur enim, *omnium*. Cic. XV ep. 16. *Quanquam quicum loquor? cum uno fortissimo viro, qui &c.*

Mit

† Vel verbis superlativo æquiparandis. Vid. Cic. XI ep. Att. 2.

Mit den allertapfferſten. Id. I de Nat. Deor. 2. *Una excellentiſſima virtus juſtitia tollatur*, die aller ausbündigſte Tugend. Virg. 11. Æneid. *Juſtiſſimus unus, qui fuit in Teucris.*

* 26. *Unus* cum nomine plurali numeri.

Unus jungitur cum nominibus, quæ pluralem habent tantum. Terent. Andr. IV ſc. 1. *Si advigilaveris, ex unius geminas mihi conficies nuptias.* Interdum cum aliis nominibus, quæ ſingularem habent. Cæſar IV B. G. 16, 5. *Ubii uni ex transrhenanis ad Cæſarem legatos miſerant*; ſed tum *unus* ponitur pro *ſolus*.

CAPUT CCXLV.

De adverbiis USPIAM & USQUAM.

I. *Uſpiam.*

Eſt *alicubi*, ſeu *aliquo in loco*. Cic. de Amic. 23. *Si aliquis nos Deus in ſolitudine uſpiam collocaret.* Id. II de Fin. 18. *Si ſcires, aſpidem occulte latere uspiam*, wenn du wüſteſt, daß etwa eine Natter an einem Ort heimlich verborgen läge. * add. Id. VII epiſt. Att. 12. & XII epiſt. Att. 4.

II. *Usquam.*

Eſt *ullo in loco*. Cic. IV Verr. 10. *Crucem non auſus eſt usquam defigere, niſi apud eos &c.* Id. pro Flacc. 21. *Iſte, cui nullus eſſet usquam conſiſtendi locus, Romam ſe retulit*, der nirgendswo bleiben konte. Id. pro Mur. 13. *Ea prudentia neque extra Romam usquam, neque Romæ quicquam valet.*

Interdum adhibetur *Gentium*. Terent. Hecyr. III ſc. 1. *An quisquam usquam gentium eſt æque miſer*, iſt auch jemand unter der Sonnen ſo elend?

* Rarius *terrarum*. Juſtinus III c. 3, 9. *Nec ſane usquam terrarum locum honoratiorem ſenectus habet.*

2. *Us-*

2. *Usquam* pro *alio.*

Nonnunquam *usquam* est *ullum in locum*. Cic. I Philipp. 1. *Nec vero usquam discedebam*, ich gieng nirgends hin. Plaut. Milit. III sc. 1. *Bona uxor, si ea quidem deducta est usquam gentium, ubi eam possim invenire &c.* *add. Ter. Hecyr. IV sc. 1. & Var. II c. 4.

* 3. *Usquam* tralate.

Sæpe tralate ponitur, pro *ulla in re, ulla ex re*. Exempla sunt obvia legentibus. Vid. Sall. Jugurth. c. 13. ** *Usquam* ad rem accommodatum. Ter. Andr. *Neque istic, neque alibi usquam erit in me mora.*

CAPUT CCXLVI.

De adverbio USQUE.

* 1. *Usque* sæpe postponitur nomini a se recto.

Cic. V epist. Att. 16. *Appius, ut audivit, nos venire, in ultimam provinciam se conjecit Tharsum usque.* Id. V epist. Att. 17. *Appius noster, cum me adventare videret, profectus est Tharsum usque Laodicea.* Id. VI ep. Att. 2. *Principes ad me Ephesum usque venerunt.* add. Terent. Adelph. IV sc. 5. Sueton. Claud. 34.

2. *Usque a* vel *ab* aut *ex.*

Usque a vel *ab* cum amplificatione quadam significat locum *unde*. Cic. pro Cluent. 68. *Mulierem usq; a mari supero Romam proficisci cum magno comitatu*, oben vom Venedischen Meer an/biß nach Rom. Id. I Nat. D. 33. *Enumerasti memoriter usque a Thalete Milesio de natura Deorum sententias Philosophorum.* Id. I de Divin. c. 1. *Vetus opinio est usque ab heroicis ducta temporibus.* add. Id. pro Sest. 58. & VII epist. Att. 8.

Id. VII Verr. 60. *Qui usque ex ultima Syria*

atque

atque Ægypto navigarent. Id. Att. I ep. 11. *Quod eos usque istinc exauditos putem*, von dar an biß dorthin. * add. Terent. Eun. III sc. 2. Plaut. Pers. IV sc. 2.

* 3. *Usque ab* postponitur nomini a se recto.

Tacitus XV c. 37, 2. *Volucres & feras diversis e terris, & animalia maris oceano abusque petiverat.*

4. *Usque ad.*

Usque ad interdum pari amplificatione declarat locum ad quem. † (* Cic. XII epist. 5. *A prima ora Graeciæ usque ad Ægyptum optimorum civium imperiis muniti erimus & copiis.* Id. IV epist. Att. 1. *Similis & frequentia & plausus me usque ad Capitolium celebravit.* & ita alibi sæpius.)

Huc pertinet illud Cic. pro Quint. 3. *Trans alpes usque transfertur*, biß über das Gebürge.

(* Interdum declarat tempus, ad quod, tanquam terminum quendam, aliquid porrigitur) Cic. de Senect. 14. *Livius usque ad adolescentiam meam processit ætate.* Id. de Senect. 11. *Senectus usque ad extremum spiritum dominatur in suos*, biß auf den letzten Athem / biß ans Ende. Id. IV Verr. 48. *Usque ad hoc tempus Syracusani festos dies anniversarios agunt*, biß auf diese Stunde.

* Interdum aliis verbis apponitur, quæ tempus adsignificent. Terent. Andr. I sc. 2. *Verberibus casum te in pristinum, Dave, dedam usque ad necem.* Id. Adelph. I sc. 2. *Filius ipsum dominum atque omnem familiam multavit usque ad mortem.*

* Interdum iis verbis additur, quæ tempus nequaquam

† Autor huic observationi subjecerat exempla, quæ non locum, sed tempus significant: nos igitur ea secrevimus & in locum suum rejecimus, præmissa observatione nostra.

quam adſignificent. Tacitus XIV, 15, 1. *Non nobilitas cuiquam, non ætas aut acti honores impedimento, quo minus Græci Latinive hiſtrionis artem exercerent, usque ad geſtus modosque haud viriles.* Id. XIV, 26, 2. *Tigranes diu obſes apud urbem fuerat, usque ad ſervilem patientiam demiſſus.* Id. XV c. 39, 2. *Pretium frumenti minutum usq; ad ternos nummos.* Sueton. in Neron. 49. *Nero in ea voce defecit, extantibus rigentibusque oculis usque ad horrorem formidinemque viſentium.*

** Pro *usque ad* interdum conciſius reperitur vel *usque* vel *ad* ſolum, altera particula omiſſa. Cic. VI Verr. 49. *Sacerdotes usque Ennam profecti ſunt.* Id. Att. XV ep. 28. *Quintus usque puteolos venit.* Schor. in phraſ. & ejus compilator. Schopp. in obſervat. Cic. de Senect. 19. *Quis eſt tam ſtultus, quamvis ſit adoleſcens, cui ſit exploratum, ſe ad veſperam eſſe victurum.*

** Præterea patitur hæc particula anaſtrophen, quo fit, ut variis modis unam eandemque ſententiam efferre liceat: *usque ad palatium; ad usque palatium; usque palatium; ad palatium; ad palatium usque.* Syl. III progym. 45. Virg. IX. Æneid. verſ. 289. *Siculo proſpexit ab usque Pachino.* Plaut. *Ad ſatietatem usque.*

** 5. *Usque in, usque ſub*, ut: *usque in flumen;* † *usque ſub obſcurum noctis.* Linac. libr. V p. 335.

* Dicimus etiam ordine inverſo *in usque.* Cic. II Nat. D. 61. *Quid vero? hominum ratio non in cœ-*

lum

† Exempla ſunt in Cic. epiſt. Brut. 3. & pro leg. Manil. 12. Cat. R. R. 111. Columell. I, 6 & II, 4, 10.

lum usque penetravit. Sueton. Galb. 19. *Galba in forum usque processit.*

* 6. *Usque-extra.*

Plin. VIII c. 17. *Panthera cum catulis prosequente, usque extra solitudines deductus est Philini pater.*

7. *Usque* pro *assidue.*

Sæpe *usque* assiduitatem & perseverantiam quandam declarat. Ter. Hecyr. III sc. 4. *Ita usque adversa tempestate usi sumus.* Stets/ ohn Unterlaß. Cic. XII ep. 19. *Mihi quidem usque curæ erit, quid agas.* Plaut. Casin. III sc. 1. *Usque adero domi.* Virgil. Eccl. 4. *Cantantes licet usq;, minus via lædet, eamus.*

** 8. *Usque istinc.* †

Cic. I ep. Att. 11. *Nosti sonitus nostros, tanti fuerunt, ut ego brevior sim, quod eos usque istinc exauditos putem.* Hadr. Cardin. Schor. in Phras.

** 9. *Inde usque.*

Cic. pro Arch. 1. *Inde usque repetens.* Schor. in Phras. Terent. *Inde usque a pueritia.*

** 10. *Usque adhuc.* ††

Usque adhuc pro *hactenus*. Terent. Adelph. *Cessatum est usque adhuc.*

11. *Usque dum.* ††† *Usque quoad. Usque donec.*

Sæpe *usque* assumit *Dum, Quoad, Donec*. Cic. XII ep. 19. *Mihi quidem usque curæ erit, quid agas, dum quid egeris, sciero.* Id. III Verr. 5. *Fateatur se privatum hominem vivos prædonum duces atque incolumes domi suæ, usque dum per me licuerit, tenuisse.* Id. in Brut. 22. *Usque ille, quoad ei nan-*

† Reperitur etiam *Usque huc*. Terent. Adelph. IV sc. 4. *Illuc usque*. Tacitus III hist. 18, 1.

†† Sic invenias etiam *usque tunc*. Palladius Novembr. 6.

††† *Usque dum* vel pro *quamdiu* ponitur, vel pro *donec* biß.

nunciatum esset Consules descendisse, omnibus exclusis commentatus est in quadam testudine cum servis literatis. Terent. Adelph. IV sc.6. *Nunc domi certum est obsidere usqe donec redierit,* so lange/ biß er wiederkommt.

12. *Usque eo-dum. Usque eo-quoad.*

Usque eo jungitur cum *Dum*, vel *Quoad.* Cic. IV Acad. 7. *Multa facimus usque eo, dum aspectus ipse fidem faciat sui judicii,* wir thun viele Dinge/ so lange/biß. Id. II de Natura Deor. 49. *Platalea scribitur usque eo premere earum avium capita mordicus, dum illæ captum amitterent.* * add. Livius III c. 65 & Columell. XII c. 22 & Cic. Topic. 6.

Id. pro Dejot. 4. *Usque eo se tenuit, quoad a Cn. Pompejo ad eum legati, literæque venerunt.* Id. V Verr. 33. *Liciti sunt usque eo, quoad se efficere posse arbitrarentur,* Sie haben so viel darauf geboten / als sie verhofft aufzubringen. Id. III Agr. 4. *Cum usque eo vicinos proscriberet, quoad oculos continuando ex multis prædiis unam fundi regionem formamque perfecerit.* *add. Id. pro Cluent. 40 & Col. VI c. 31.

** 13. *Usque eo-donec.*

** S.P. Cic III Verr. 6. *Usque eo timui, ne quis de mea fide atque integritate dubitaret, donec ad rejiciendos judices venimus.* *add. Hirtius B. Afr. 23, 2 & c. 31, 1. Celsus V cap. 25 extr. & libr. V cap. 26 de ratione victus & notis vuln.

** 14. *Usque eo, quo.* †

** S.P. *Usque eo quo.* ad Heren. libr. I. *Usque eo, quo opus erit, persequemur.*

15. *Usque eo-ut. Usque eo-ne.*

Us-

† *Eo usque-quamdiu* barbarum est. Lamprid. in Alexand. p. 134 b. *Et quidem eo usque, quamdiu ad fines barbaricos veniretur.*

Usque eo, ut, pro *Adeo ut*, eleganter usurpatur. Interdum etiam *usque eo - ne*. Cic. VI Verr. 18. *Quod ubi iste audivit, usque eo est commotus, ut &c.* Ist dermassen feurig worden. Id. in Orat. c. 29. *Usque eo morosi sumus, ut nobis non satisfaciat ipse Demosthenes.* * add. Id. pro Rosc. Amer. 9 & 24. item I epist. 13.

Id. pro Quinct. 18. *Inferiorem se esse patitur, duntaxat usque eo, ne cum bonis, fama fortunisque omnibus Sexti Nævii crudelitati dedatur.*

* 16. *Usque eo-ut-ne quidem.*

Nepos Pelop. 3. *Id illi vino epulisque dediti usque eo despexerunt, ut ne quærere quidem de tantâ re laborarint.* Sueton. Tiber. 34. *Datum Aedilibus negotium, popinas ganeasque usque eo inhibendi, ut ne opera quidem pistoria proponi venalia sinerent.*

* 17. *Eo usque-ut.*

Sæpe ponitur *eo usque*, ordine particularum immutato. Liv. XXII c. 57. *Cantilius a pontifice maximo eo usque virgis in comitio cæsus erat, ut inter verbera expiraret.* Id. XXV c. 21. *Cetera a fronte pulsa, tergo, atque alis circumventa acies, eo usque est cæsa, ut ex duo de viginti millibus hominum duo millia haud amplius evaserint.* add. Hirtius B. A. 56, 1.

18. *Usque eo* absolute.

Cic. pro Rosc. Am. 22. *Usque eo animadverti, Judices, eum jocari, antequam Chrysogonum nominavi.* Id. pro Rosc. Com. 2. *Usque eone te diligis, & magnifice circumspicis, (*ut pecuniam non ex tuis tabulis, sed adversariis petas? †)* bist du in der

† Exemplum hoc ut autor protulerat, ad regulam conveniebat; ut Cicero posuerat, minime. Nos, ne lector falleretur, integrum proposuimus.

der Selbst-Liebe so ersoffen/ und siehst dich so prächtig an. * add. Id. I. Or. c. 52 & VI in Verr. 40.

19. *Usque eo* in Ephiphonemate.

Interdum adhibetur in Ephiphonemate. Cic. Tusc. III, c. 12. *Dionysius quidem Tyrannus, Syracusis expulsus Corinthi pueros docebat; usque eo imperio carere non potuit*, so gar konte er nicht ohne Herrschafft leben.

20. *Usque adeo ut* vel *uti*.

Usque adeo ut, idem quod *Usque eo, ut* sed grandius. Cic. pro Flacc. 23. *Usque adeo orba fuit ab optimatibus illa concio, ut principes principum esset Mæandrius.* † Id. II. de Inv. 51. *Postea Ipsos quoque tempestas vehementius jactare cœpit, usque adeo, uti dominus navis in scapham confugeret.*

21. *Usque adeo* cum *quoad* vel *donec.*

Usque adeo, quoad, idem quod *Usque eo, quoad.* Cic. pro Sext. 38. *Atque hæc scitis omnes, usque adeo hominem in periculo fuisse, quoad scitum sit Sextium vivere*, biß man erfahren/ daß Sextius noch lebe.

Interdum pro *Quoad* adhibetur *Donec.* Terent. Andr. IV. sc. 1. *Nunquam destitit suadere, orare usque adeo, donec perpulit.* * add. Id. Phormion. IV sc. 1. v. penult. & Plaut. Cistell. II sc. 3.

** 22. *Usque adeo-dum.*

S. D. ** *Usque adeo-dum.* Gracch. apud Gellium X, 3. *Usque adeo verberari jussit, dum animam efflavit.* * add. Plaut. Amph. I sc. 2. Cato R. R. 56 & 95.

** 23. *Usque ad eum finem-dum.*

S. ** *Usque ad eum finem-dum.* Cic. II Nat. D. 51.

† Codices mei habent *usque eo.* Exempla plura præbet Cic. III ep. Q. Fr. 9 & pro Rosc. Am. 9 & Pall. III c. 25.

51. *Quid dicam, quantus amor beſtiarum ſit in educandis cuſtodiendisque iis, procreaverunt, usque ad eum finem, dum poſſint ſeipſa defendere?* * add. Id. II Verr. 6.

24. *Usque adeo* abſolute.

Interdum abſolute ponitur. Virg Ecl. 1. *Usque adeo turbatur agris*. Id. Æneid. *Usque adeone mori miſerum eſt.*

25. *Usque quaque.*

Usque quaque eſt idem fere, quod *ubique*, aut *undique* & *omni ex parte*. Cic. VII Verr. 5. *Nolite usquequaque eadem quærere, in metu belli furandi locus quis poteſt eſſe?* Allenthalben/ an allen Orten. Id. II. Philip. *Aut undique religionem tolle, aut usquequaque conſerva.* Id. V de Fin. 30. *An hos usquequaque aliter in vita, & non ex maxima parte de tota judicabis?* Id. VII ep. 16. *Usquequaque ſapere oportet: Id erit telum acerrimum.*

* 26. *Usque quo* pro *donec*.

Varro I R. R. 2. *Jubet ranam luridam conjicere in aquam, usque quo ad tertiam partem decoxeris*. Palladius IV c. 1. *Martio menſe locis frigidis putatio vinearum celebratur, usque quo incipit gemma eſſe ſuſpecta.*

* 27. *Usque quo* de loco.

Plinius XVII cap. 22. *Utilior conſuetudo patiendi, ſatiusque Pampinos adjugatæ detergere, usque quo placeat roborari eam.* Id. XVII cap. 23. *Ex bis gemmis emiſſi palmites proximo anno imis inferantur ſcamnis, ac per ſingulos annos ad ſuperiora ſcandant, relicto ſemper duramento in ſingulis tabulatis, & emiſſario uno, qui ſubeat, usque quo placuerit.*

CAPUT CCXLVII.

De adverbio & conjunctione UT.

I. *UT Adverbium.*

1. *Ut* pro *quomodo.*

Caes. B.G. V.c. 43. *Ut* sæpe usurpatur pro *quomodo*, vel *sicut*. Terent. Phorm. I sc. 2. *Præsertim ut nunc sunt mores*, zumahl wie es jetzo der Gebrauch mit sich bringt. Id. epist. Att. *Ut principia se dant.* * add. IX epist. Att. 4. & pro Rosc. Amer. 46.

2. *Ut nunc est. Ut nunc habet. Ut nunc fit*, wie es jetzo gehet/wie es jetzo die Zeit oder Gelegenheit giebt.

Hunc pertinent illa, *ut nunc est*, *ut nunc habet*, *ut nunc fit*. Cic. Att. XV. ep. 5. *Mihi deliberatum est, ut nunc quidem est, abesse ex ea urbe.* Id. Att. XII ep. 7. *Quæ causæ si manebunt, quærenda est excusatio ad Brutum: & ut nunc est, mansuræ videntur.* Id. II de leg. *Hanc vides villam, ut nunc quidem est, lautius ædificatam.* Id. Att. II ep. 11. *Ille, ut nunc se habet, in admirabili gloria est.* Id. IV Acad. 4. *Sed mehercule, ut quidem se nunc causa habet, etsi hesterno sermone labefactata est, mihi tamen videtur esse verissima.* Id. IX ep. 16. *Non ut olim solebat, sed ut nunc fit, mimum introduxisti.*

* 3. *Ut potest, ut potero, ut potui &c.*

Cic. I epist. 2. *Nos in Senatu, quemadmodum spero, dignitatem nostram, ut potest in tanta hominum perfidia, retinebimus.* Cic. III offic. 21. *Græcos versus Euripidis dicam, ut potero, incondite fortasse, sed tamen ut res possit intelligi.* Id. de Senect. 3. *Faciam, ut potero, Læli.*

Cic.

Cic. V epist. 17. *Cum in tui familiarissimi judicio ac periculo tuum crimen conjungeretur, ut potui, accuratissime te tuamque causam tutatus sum*, so habe ich/ so gut ich gekont/ dich vertretten. Id. I Catil. 7. *Superiora illa quanque ferenda non fuerunt, tamen, ut potui, tuli.* Id. Partit. c. 34. extr. *Expositum est; ut potui, brevissime de omni controversiarum genere.*

* 4. *Ut dico* in narrando & repetendo.

Cic. IV Verr. 14. *Hi, ut dico, hominem admonent, rem esse præclaram.* Id. IV Verr. c. 54. *Is igitur, ut dico, Timarchides in omnes civitates accepto pretio Censores dimisit.*

Cic. VII Verr. 24. *Erat hoc, ut dico factitatum semper.* Huc pertinet Id. VII in Verr. 15. *Tu cum esses prætor renunciatus quoquo modo, mitto enim & prætereo, quid tum sit actum, sed cum esses renunciatus ut dixi, non ipsa præconis voce excitatus es?*

* 5. *Ut fit* itidem in narranda re, sed communi.

Cic. pro Rosc. Amer. 8. *Qui in sua re fuisset egentissimus, erat, ut fit, insoleas in aliena.* Id. ib. c. 32. *Verum, ut fit, multa sæpe imprudentibus imperatoribus vis belli ac turba molitur.* Id. IV Verr. 23. *Redeunt illi Rhegio Syracusas, queri cum multis, ita ut fit, incipiunt.* Et ita cum Cicero, tum alii sæpe loquuntur.

* 6. *Ut ajunt* servit proverbiis.

Cic. III Offic. 33. *Dicit ille quidem multa multis locis, sed aqua hæret, ut ajunt.* Id. XV epist. 15. *Ego festinavi, ut Cæsarem ad pacem currentem, ut ajunt, incitarem.* Id. in Lael. 5. *Agamus ergo pingui Minerva, ut ajunt.* Id. pro Planc. 19. *Non possum magis pedem conferre, ut ajunt, aut propius accedere.*

* 7. Ut *dicitur* itidem servit proverbiis.

Cic. senect. 14. *At illa quanti sunt; animus tanquam emeritis stipendiis libidinis, ambitionis, cupiditatum omnium secum esse secumque, ut dicitur, vivere?* Id. epist. ad Brut. 9. *Tibi nunc populo & scenæ, ut dicitur, serviendum est.*

* 8. Ut *opinor* in dubitatione.

Cic. in Brut. c. 15. *Est igitur sic apud illum in nono, ut opinor, annali* &c. Id. III epist. 6. *Triginta dies tibi ad decedendum lege, ut opinor, Cornelia constituti sunt.*

9. Ut-*ita.* Ut-*sic.* Ut-*item.*

Ut omissum sequitur nihilominus Ita. vid. sup. ad pag. 431.

Ut pro *Quemadmodum*, plerumque adsciscit *Ita* vel *Sic.* Cic. II ep. 10. Ut *optasti, ita est.* Id. Attic. VIII. ep. 3 Ut *maxima de re, æquo animo deliberanti, ita mihi des consilium velim.* Id. Attic. X. ep. ult. Ut *male posuimus initia, sic cetera sequentur.* Id. de Senect. 18. Ut *non omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit.* Id. II de Leg. Ut *vir doctissimus fecit Plato, item mihi credo esse faciendum.* †

** P. *Non ut-sic.* Cic. II de Inv. *Non ut causarum, sic oratorum quoque multorum communes loci sunt.*

* 10. Ut-*itidem.* Ut-*sic item.*

Plaut. Amphitr. III sc. 4. Ut *filium bonum patri esse oportet, itidem ego sum patri.* Id. Captiv. II sc. 2. Ut *vos hic, itidem illic apud vos meus servatur filius.*

Cæsar B. Gall. I c. 44. Ariovistus respondit: *ut sibi concedi non oporteret, si in nostros fines impetum faceret;*

† Exempla uniuscujusque harum observationum sunt crebro obvia.

faceret; sic item nos esse iniquos, quod in suo jure se interpellaremus. Varr. L.L. VIII c. 59. *Ut illic sit, sic hic item acciderit in formula.*

* 11. *Ut-similiter.*

Cic. in Brut. 53. *Ut Crassus ab adolescente delicato, qui in littore ambulans scalmum reperisset, ob eamque rem ædificare navem concupivisset, exorsus est: similiter Scævolam ex uno scalmo captionis centumvirale judicium hereditatis effecisse.* Id. III Nat. D. 12. *Ut si omnis cera commutabilis esset, nihil esset cereum, quod commutari non posset: similiter igitur, si omnia, quæ sunt, ex quibus cuncta constant, mutabilia sunt, nullum corpus esse potest non mutabile.*

Huc refer illud Cic. II Tusc. 23. *Ut onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt: simillime animus intentione sua depellit pressum omnem ponderum, remissione autem sic urgetur, ut se nequeat extollere.*

* 12. *Ut-sic contra. Ut-sic ex contrario.*

Cic. V Tusc. 6. *Ut hi miseri, sic contra illi beati, quos nulli metus terrent.*

Cæsar VII B. Gall. 33, 3. *Ut reliquorum imperatorum res adversæ auctoritatem minuunt; sic hujus ex contrario dignitas, incommodo accepto, in dies augebatur.*

* 13. *Isto modo-ut. Eodem modo-ut.*

Nonnunquam *ut* sequitur ablativos *isto modo*, & *eodem modo.* Cic. I Nat. D. 21. *Non ille ut plerique, sed isto modo, ut tu, distincte, graviter, ornate dicebat.*

Cic. VI Verr. 12. *Quid? Illa Attalica ab eodem Hejo peripetasmata emere oblitus es? licuit eodem modo, ut signa.* Id. XIII Phillpp. 11. *Nimirum eodem modo hæc aspicitis, ut priora.*

* Huc refer illud Cat. de re rust. 42. *Ad eundem modum oblinito, integito, uti cetera.* Id. cap. 78. *Ad eundem modum facito, uti placentam sine melle.*

* 14. Ut *si.*

Livius XXII c. 50. *Ferro atque audacia via fit, quamvis per confertos hostes: cuneo quidem hoc laxum atque solutum agmen, ut si nihil obstet, transibimus.* Cic. IV Tusc. 23. *Scipio privatus, ut si consul esset, qui rempublicam salvam esse vellet, se sequi jussit.* Nepos Dion. 9. *Callicrates Philocrati fratri suo triremem tradit, eamque in portu agitari jubet, ut si exercere remiges vellet.* Id. Timoth. 3. *Ille temeraria usus ratione non cessit majorum natu auctoritati, &, ut si in sua manu esset fortuna, quo contenderat, pervenit.*

14 *Ut* pro *si spectes.*

Ut sæpe in comparatione usurpatur pro *si spectes.* Cic. in Brut. 10. *Themistocles, ut apud nos, perantiquus, ut apud Athenienses, non ita sane vetus,* Themistocles ist nach unsrer Weise/ gar alt; nach der Athenienser ihrer/nicht so gar alt. Id. ibid. *Ut populi Romani ætas est, senes: ut Atheniensium secula numerantur, adolescentes debent videri.* Id. de Senect. c. 4. *Multæ etiam (ut in homine Romano) literæ.* Id. in Brut. 28. *Erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis, ut temporibus illis, eruditus.*

16. Ut

Caes. B.C. I. 2. Dixerat aliquis leniorem sententiam, ut primo M. Marcellus — — ut M. Calidius — — ut M. Rufus, qui sententiam Calidii paucis fere mutatis verbis sequebatur.

16. *Ut in malis.* †

Ut in malis indidem est, pro *si spectes mala.* Cic. XII ep. 2. *Non nihil, ut in tantis malis, est profectum,* nachdem das Ubel groß ist/so hat man es doch weit gebracht. Id. ad Quinct. Fr. ep. 1. *Si implacabiles sunt iracundiæ, summa est acerbitas: sin autem exorabiles, summa lenitas, quæ tamen ut in malis, acerbitati anteponenda est.*

** 17. *Ut* pro *utpote.* Quintil. *Nec utique damno, ut, qui dixerim esse in omnibus utilitatis aliquid.* Vall. II eleg. 28. Linac. V p. 359. Lege *Qui* pro *eo, quod.* p. 841. n. 7.

18. *Ut* pro *utpote qui.*

Ut eleganter usurpatur pro *utpote qui.* Cic. in Pis. 25. Dices, *ut es homo facetus,* wie du denn gar kurtzweilig bist. Id. pro Mur. 25. *Catilina, ut fuit semper apertissimus, non se purgavit, sed indicavit.* Id. pro Rosc. Am. 12. *Homo, ut erat furiosus, respondet.* Id. I Verr. 9. *Illi quidem, ut est hominum genus nimis acutum & suspiciosum, arbitrabantur &c.* wie sie dann gar spitzfündige und argwöhnische Leute sind. * add. Sallust. Jug. c. 7.

19. *Ut* mirantis.

Ut pro *Quomodo* sæpe admirationi servit. Cic. pro Mil. 24. *Ut contempsit! ut pro nihilo putavit!* Idem V. de Fin. 22. *Ut illi efferuntur lætitia, cum vicerint! ut pudet victos! ut se accusari nolunt!* Id. Attic. VII ep. 19. *Cn. autem noster (o rem miseram, & incredibilem) ut totus jacet!* Plaut. Capt. I sc. 2. *Ut sæpe summa ingenia in occulto latent!* Id. Stich. III sc.

† Sic illud Cic. XV ep. Att. 18. *Ut in hujusmodi re,* & alia plura similia.

III sc. 2. *Ut ego te nunc conspicio lubens! ut præ lætitia lacrymæ prosiliunt mihi!* Virg. Eclog. 3. *Ut vidi! ut perii! ut me malus abstulit error.*

20. *Ut* interrogantis pro *quomodo.*

Interdum interrogantis pro *quomodo*. Horat. *Ut valet? ut meminit nostri?*

** P. *Ut quid?* pro *quamobrem?* Cic. VII Attic. ep. 7. *De pugna, inquis, potius, quam servias. Ut quid? si victus eris, proscribare; si viceris, tamen servias.* †

21. *Non ut-sed ut. Non ut-sed quasi.*

Non assumit interdum *sed ut*, alias *sed quasi*. Cic. de optimo genere Orat. 5. *Æschinis & Demosthenis Orationes converti, non ut interpres, sed ut orator.* Id. I Orat. c. 24. *Ipse moderabor, ne, ut quidam magister atque artifex, sed quasi unus e togatorum numero, atque ex forensi usu homo mediocris, neque omnino rudis, videar non ipse aliquid a me promsisse, sed fortuito in sermonem vestrum incidisse.*

22. Ut *quisque* cum duobus superlativis - *ita*, lege *quisque* cap. num. pag.

23. *Ut cum maxime.*

Ut cum maxime confert tempora inter se. Cic. ad Quinct. Fr. II epist. 6. *Domus celebratur, ut cum maxime*, wie zu der Zeit / da es am meisten von Leuten betretten wurde.

24. *Utut* pro *utcunque.*

Ut ut idem est, quod *utcunque*. Cic. XVI ep. 18. *Sed, ut ut est, indulge valetudini*, es sey wie es wolle.

† Mihi videtur hic ellipsis esse verbi *consequare*. damit du es so weit bringest/ daß wenn ꝛc. damit du dieses erlangest, was dann? daß wenn ꝛc.

wolle. * add. Terent. Phorm. V sc. 4 & Adelph. II sc. 2. & IV sc. 4.

25. Uti pro ut cum *ita* vel *sic*.

Uti pro *ut* sæpe jungitur cum *ita* vel *sic*. Salluft. Jugurth. *Quorum uti cujusque ingenium erat, ita rem difficilem, aut facilem renunciarunt*, ein jeder von ihnen/ nachdem er gesinnet war/ machte die Sache in seinem Bericht schwer oder leicht. Id. Conjur. *Cetera uti facto opus sit, ita agant*. Cic. Att. VIII ep. 1. *Sed ut in urbe retinenda tunc, sic nunc in Italia non relinquenda*. Salluft. Jugurth. c. 2. *Uti initium, sic finis est*.

26. Ut pro *ubi*.

** D. *Ut* pro *ubi, qua parte*. Catull. epig. 17. *Totius ut lacus putidæque paludis lividissima, maximeque est profunda vorago*. Id. *Multum lusimus in meis tabellis, ut convenerat esse delicatos*. Scal. ibid. p. 47.

27. Ut pro *postquam*, ὡς.

Ut sæpe usurpatur pro *postquam*. Cic. III Verr. 6. *Romam ut ex Sicilia redii*. Id. Attic. VII ep. 15. *Ut ab urbe discessi, nullum adhuc intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem*. Id. in Brut. 13. *Ut semel Piræeo eloquentia evecta est, omnes peragravit Insulas*, nachdem sie einmahl aus dem Piræeo geführet worden. Id. Ibid. c. 5. *Ut illas de republica libros edidisti, nihil a te sane postea accepimus*, nachdem du jene Bücher von der Republic herausgegeben/ haben wir nachgehends nichts von dir bekommen.

28. Ut cum *statim* vel *confestim, continuo*.

Interdum assumit *statim, confestim, continuo* aut ali-

aliquid ejusmodi. Cic. Attic. XII epist. 1. *Philippus ut heri me salutavit, statim Romam profectus est,* nachdem er mir gestern zugesprochen / ist er gleich nach Rom gereiset. Id. pro Cluent. 19. *Ut quidque ego apprehenderam, statim accusator extorquebat e manibus* * add. Id. XIII ep. 29. & ep. ad Brut. 4.

Liv. I. c. 12. *Ut Hostus cecidit, confestim Romana inclinatur acies.* * add. Cic. III offic. 31.

Cic. pro Cluent. 13. *Qui ut se blanditiis & assentationibus in Asinii consuetudinem penitus immersit; Oppianicus continuo sperare cœpit.*

Cic. pro Cœl. 4. *Pater ut huic virilem togam dedit, -- a patre continuo ad me est deductus.*

* 29. *Ut* cum *extemplo, subito, ilicet.*

Livius XXVII. c. 24. *Varro ut advenit, extemplo Hostilius legionem unam signa in urbem ferre jussit.* Id. XXX c. 5. *Ut proximis casis injectus ignis hæsit, extemplo proxima quæque, & deinceps continua amplexus, totis se passim dissipavit castris.* Id. XXXIII c. 46. *Annibal ut secundis auribus accipi orationem animadvertit, legem extemplo promulgavit pertulitque.*

Cæsar III B. C. 63, 6. *Ut ad mare nostræ cohortes IX legionis excubuerant, accessere subito prima luce Pompejani exercitus.*

* Claudian. I in Rufin. v. 176. *Ut longum permensus iter ductusque maligno Stamine fatorum claram subrepsit in aulam, Ilicet ambitio nasci, discedere rectum &c.*

* 30. *Ut - paulatim, postea, tandem.*

Tacitus III Ann. 15, 2. *Ut Plancina secretis Augustæ precibus veniam obtinuit, paulatim segregari a ma-*

amarito, dividere defensionem cœpit. Id. IV, 2, 3. Ut *perfecta sunt castra, inrepere paulatim militares animos adeundo, appellando.*

Cic. pro Cluent. 65. *Mulier ut Romæ de amicorum sententia statuerat satis esse quæsitum, postea per triennium maxime ex omnibus servis Stratonem illum dilexerat.*

Livius XXXIX c. 49. Ut *super alium alius idem omnes affirmantes veniebant, tandem facta fides.*

* 31. Ut cum *jam, tum, tum vero.*

Livius VI c. 32. Ut *semel inclinavit pugna, jam intolerabilis Romana vis erat.*

Cic. IX Philipp. 4. Ut *Pansæ consulis accessit cohortatio gravior, quam aures Servii ferre didicissent; tum filium meque subduxit, atque ita locutus est &c.* Id. in Brut. c. 8. Ut *intellectum est, quantam vim haberet accurata oratio; tum etiam magistri dicendi multi subito extiterunt.* Livius XXI c. 54. Ut *refugientes Numidas insequentes aquam ingressi sunt, tum utique egressis rigere omnibus corpora, ut vix armorum tenendorum potentia essent.* add. Claudianus in epithalam. Paladii & Calorin.

Livius XXII c. 17. Ut *humana apparuit fraus, tum vero insidias rati esse, cum majore metu concitant se in fugam.*

* 32. Ut *primum* absolute.

Cic. X epist. 13. Ut *primum potestas data est augendæ dignitatis tuæ, nihil prætermisi in te ornando, quod positum esset aut in præmio virtutis, aut in honore verborum.* Id. II Philipp. 5. *Pompejus ut*

me

me primum decedens ex Syria vidit, complexus & gratulans meo beneficio patriam se visurum esse dixit. add. Id. XVI ep. Att. 17, & II ep. 7.

33. Ut *primum* cum *statim*, ἐπειδὰν τάχιστα

Ut *primum* significantius est, quam *ut*, declarat enim *simul ac*. Jungitur autem, cum *statim*. Cic. V ep. 2. *Illud dico, me ut primum in concione provinciam deposuerim, statim quemadmodum tibi traderem, cogitare cœpisse.* Id. pro Cluent. 24. *Ut primum Oppianicus cœpit suspicari, statim se ad hominis egentis familiaritatem applicavit.* * add. Id. VI Verr. 39. & Suet. Neron. c. 22.

* 34. Ut *primum - repente.*

Livius XXXVI c. 19. *Ut primum signaque & arma ex propinquo cognita errorem aperuerunt, tantus repente pavor omnes cœpit, ut abjectis armis fugerent.*

35. Ut *quisque.*

Ut *quisque* occasionem rei quodammodo declarat interdum. Cic. I ep. Attic. 18. *Mihi quidem non est notum, ut quisque in Epirum proficiscatur.* Id. II Verr. 7. *Immo vero ut quisque me viderat, narrabat.* Id. Attic. XV ep. 8. *Misi Tironem & cum Tirone plures, quibus singulis, ut quidque accidisset, dares literas*, denen du nach einander / nachdem sich dieses und jenes zugetragen hätte / Briefe geben könntest. *add. Id. pro Clu. 71.

* 36. Ut *quisque* cum *extemplo, protinus, statim, tum denique.*

Livius XXV c. 22. *Junius ad ostium Vulturni Cotta puteolis præpositus est, qui ut quæque naves ex Etruria ac Sardinia accessissent, extemplo in castra mitterent frumentum.*

Livius

Livius XXV c. 39. *Ut quisque evaserat, protinus ad castra altera fugiunt.*

Cic. VII Verr. 55. *Ut quisque istius animum aut oculos offenderat, in lautomias statim conjiciebatur.* Id. IV in Verr. c. 61. *Ut quisque ex provincia Sicilia gravior homo atque honestior testimonium vehementius dixit, tu statim istis tuis defensoribus dicis: inimicus est.*

Cic. II Orat. 34. *Hoc instrumentum causarum & generum universorum in forum deferre debemus, neque, ut quæque res delata ad nos erit, dum denique scrutari locos, ex quibus argumenta eruamus.*

* 37. *Ut quis*, pro *ut quisque.*

Ut quis pro *ut quisque* rarum est valde. Tacitus II Ann. 24, 6. *Ut quis ex longinquo revenerat, miracula narrabant.* Id. II An. 73, 5. *Ut quis misericordia in Germanicum, & præsumta suspicione aut favore in Pisonem pronior, diversi interpretabantur.* add. Id. II Ann. 83, 1, & IV. 23, 4 & IV, 36, 4.

II. De conjunctione UT.

1. *Ut* cum *vereor.*

Verreor ut est *velim sed simteo.* Terent. Andr. IV sc. 2. *Vereor, ut hic des mihi satis sit.* Cic. II Agr. 22. *Hoc quia vos fœdus non jusseritis, veretur Hiempsal, ut satis firmum sit, & ratum*, er fürchtet sich/ es möchte keinen Bestand haben.

2. *Admonitio.*

Interdum assumit *non*, idem tamen significat. Id. pro Mar. 4. *Vereor, ut hoc perinde intelligi auditu non possit, atque ipse cogitans sentio.* Id. Tusc. II c. 20.

Uti pro ut apud Caes. adeo frequens, ut is hac particula delectari videatur conf. Fabri Thesaur. pag. 2366.

II c. 20. *Et tamen veremur, ut hoc natura non patiatur.* Sed videndum, ne mendum subsit his locis. Certe longe usitatius est *vereor ut, vereor ne non.* Itaque a *vereor, ut non,* abstinendum videtur, præsertim cum res non immerito suspecta sit. Lege supra *Ne.*

3. *Ut* postpositum.

Ut sæpe elegantiæ causa ex primo loco recipit se in secundum, præsertim si cum *vix, nullus, nemo, tantum* copuletur. *Vix ut, nullus ut, nemo ut, tantum ut.* Exempla passim occurrunt.

4. *Ut* cum *neve* vel *neu.* †

Ut interdum copulatur cum *neve* vel *neu.* Cic. XIII ep. Att. 43. *In qua extrema scriptum erat, ut ad ludos omnia pararet, neve committeret, ut frustra ipse properasset.* Cæs. III. de Bell. Civ. *Pompejus suis prædixerat, ut Cæsaris impetum exciperent, neve se loco moverent.* Id. ibid. c. 112, f. 8. *Cæsar has munitiones auxit, ut pro muro objectas haberet, neu pugnare invitus cogeretur.* * add. Sall. Jugurth. c. 8. Livius XXIX, 2.

** 5. *Ut* pro *utinam.*

** P. *Ut* pro *utinam* exsecrantis. Terent. Eun. *Ut illum Dii deæque perdant!* Weitz. ibi. p. 178. Hadr. Cardin. * Non dubito, quin integra formula sit, *opto,* vel *voti mei summa est, ut illum dii deæque perdant.*

* 6.

† Etsi *ut* interdum prætermissum sit, tamen *neu* sequitur. Cæsar II B. Civ. 33, 2. *Discedentem ex concione universi cohortantur, magno sit animo, neu dubitet prælium committere.* Etiam post *uti* sequitur *neve* vel *neu.* Vid. Sallust. Jugurth. c. 10. Nam quæ de *ut* dicuntur ab autore, eadem fere ubivis in particulam *uti* transferri possunt. Quod semel monuisse sufficiat.

*6 *Ut ita dicam* inſervit tralationi, quæ durior videri poſſet.

Cic. in Læl. 15. *Quid ſtultius eſt, quam cetera parare, amicos non parare, optimam & pulcerrimam vitæ, ut ita dicam, ſupellectilem.* Id. Læl. 19. *Sæpe excellentiæ quædam ſunt, qualis erat Scipionis in noſtro, ut ita dicam, grege.* Id. Læl. 9. *Amicitiam ſi qui putant ab imbecillitate proficiſci, humilem ſane relinquunt & minime generoſum, ut ita dicam, ortum amicitiæ.* Vid. omnino Cic. III de Orat. c. 41.

* Interdum adjicitur vocabulis novis. Exempla ſunt obvia.

* 7. *Ut verius dicam* ſervit correctioni.

Cic. II ep. 6. *A te peto, ut ſubvenias huic meæ ſolicitudini, & huic meæ laudi, vel ut verius dicam, propriæ ſaluti tuum ſtudium dices.*

* 8. *Ut* daß nehmlich.

Sæpe ubi Germani ponunt & ponere debent daß nehmlich/ Latini ſolum habent *ut*. Cic. de Amic. 16. *Tertius vero ille finis deterrimus, ut quanti quisque ſeipſum faciat, tanti fiat ab amicis,* daß nehmlich ein ieder von ſeinen Freunden ſo hoch gehalten werde.

* 9. *Ut* daß alſo.

Sæpe *ut* latinorum a nobis verti debet daß alſo. Cic. I offic. 26. *Ut recte præcipere videantur, qui monent, ut quanto ſuperiores ſimus, tanto nos ſubmiſſius geramus,* daß alſo diejenige recht und wohl zu lehren ſcheinen. Id. VI ep. 2. *Peto a te, ne me putes oblivione tui rarius ad te ſcribere, quam ſolebam, ſed aut gravitate valetudinis, aut quod abſim*

ab urbe, ut qui ad te proficiscantur, scire non possim, daß ich also nicht wissen kan/ wer zu dir reiset. add. Id. III ep. 6. & pro Marcell. 6.

10. *Non ut-sed. Non ut-sed ut.*

Non ut assumit interdum *sed* vel *sed ut*. Cic. I ep. Quint. fr. 1. *Non ut te instituerem scripsi, sed me in scribendo commemoratio tuæ virtutis delectavit*, dieses habe ich geschrieben nicht, daß ich dich lehrẽ wolte, sondern. *Cic. IV ep. 1. *Non ut aliquid ex pristino statu nostro retineamus, quam ut quam honestissime lugeamus, tecum communicandum puto.* *add. Id. V ep. 15. VII ep. 18 & VII Verr. 17 & 73. Lege etiam *Non*.

*Sic etiam reperias *non ut - verum ut*. Cic. VI Verr. 58.

11. *Non ut-sed ut ne.*

Cic. II ep. 7. *Petivi sæpe per literas, non ut decernatur aliquid novi, sed ut ne quid novi decernatur*, ich habe in meinen Briefen gebeten/ nicht daß etwas neues/sondern daß nichts neues beschlossen werden solle.

* 12. *Non ut-sed ne.*

Cic. pro Cecin. 2. *Video summi ingenii causam esse, non ut demonstretur, quod ante oculos est, sed ne me arbitrentur causæ defuisse.* add. Tacitus XIII, 19, 3.

* 13. *Non ut-verum ut ne.*

Cic. pro Rosc. Am. 2. *Non ut satis firmo præsidio defensus Sex. Roscius, verum ne omnino desertus esset.*

14. *Ut - ut ne.*

Ut interdum copulatur cum *ut ne*. Cic. I Orat. 29. *Ea quibus a natura minora data sunt, tamen illud assequi possunt, ut iis, quæ habeant, modice & scienter utantur, & ut ne dedeceat*, und dergestalt/daß es ihnen nicht übel anstehe.

15. *Non ut ne-ut ne.*

Cic. IV Verr. 60. *Postulant enim non ut ne cogantur*

gantur statuere; quid igitur? ut ipsis ne liceat, sie verlangen nicht/daß sie nicht gezwungen werden; was denn? daß es ihnen nicht erlaubet werde.

16. U*t ne* pro *ne*.

Ut passim causæ vim habet, & finem significat: cui opponitur *Ne*, verum sæpe *ut ne* usurpatur pro *Ne*. Cic. pro Mil. 11. *Num quid igitur aliud in judicium venit, nisi uter utri insidias fecerit? profecto nihil, si hic illi; ut ne sit impune; sin ille huic, tum nos scelere salvamur*, daß es nicht ungestraft bleibe. Id. pro Mihl. *Opera detur, ut judicia ne fiant*. Id. post red. in Sen. 5. U*t lex Ælia & Fusia ne valerent*. Id. pro Cæcin. *Ut ne longius abeam*, damit ich nicht weit gehe.

17. U*t non* pro *quin*. †

Interdum *ut non* adhibetur pro *quin*. Cic. pro Balb. 20. *Potest igitur, Judices, L. Cornelius damnari, ut non C. Marii factum condemnetur?* kan Cornelius verdammet werden/ daß des Marii That nicht auch 2c. Id. pro lege Man. 7. *Ruere illa non possunt, ut hæc non eodem labefactata motu concidant*.

** 18. U*t - iccirco*. U*t - ob eam rem*.

** S. P. U*t iccirco: ut-ob eam rem*. Cic. pro Flacc. U*t populi sermonem exciperes, iccirco Decianum usque ad coronam applicuisti*. * add. Id. pro Cœl. 30. & pro Dom. 56.

Cic. XIII ep. 47. U*t scires, eum non a me diligi solum, verum etiam amari, ob eam rem tibi hæc scribo*.

** 19.

† U*t non* fere ponitur pro *ut ne*. Cic. pro leg. Man. 15. U*t plura non dicam neque aliorum exemplis confirmem* Id. VI ep. 1. *De te ipso, Torquate, est tuum sic agitare animo, ut non adhibeas in consilium cogitationum tuarum desperationem aut timorem*. Sed sepe *ut ne* & *ut non* permutare non licet.

** 19. Ut pro *quod*.

Ut pro *quod*. Plinius XVIII. *Neque est, ut putemus*. Linac. libr. II p. 138 e Prisciano. Cic. X ep. 29. *Illi mihi, necesse est, concedant, ut tibi plus, quam ipsi hoc tempore, prodesse possim*. Amerpach. ibi. Cornel, Nep, c. 1. Hannib. *Si verum est, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute superavit*. Bœcl.

Ut omittitur cum verbis *volo, rogo, necesse est, facio, suadeo, censeo*, & similibus. *Velim, ita tibi persuadeas. Fac, aliquando intelligamus*. Lin. libr. VI p. 426, 428. Syll. III. prog. 12, 13.

Ut pro utut. Plin. VII. ep. 10. ut norint, quid inculcent mihi, ut enim non sint tales.

20. *Ut* concedentis.

Sæpe etiam inservit concessioni. Cic. V Verr. 45. *Ut illud non cogitares; tamen ad ejusdem ordinis homines te judices esse venturum*. wann du schon nicht daran gedacht hättest/ so soltest du doch. Id. I Agr. 8. *Etenim, ut circumspiciamus omnia, quæ populo Romano grata atque jucunda sunt*. Id. I Tusc. 21. *Ut enim rationem Plato nullam afferret, vide quid homini tribuam, ipsa autoritate me frangeret*. * add. Id. pro Mil. 17.

21. *Ut* cum *tamen* vel *certe*. †

Ut in concessione assumere solet *Tamen* vel *Certe*. Cic. V Verr. 64. *Verum ut ita sit, tamen, &c*. Id. Att. II ep. 15. *Verum ut hoc non sit, tamen servet Rempublicam*.

Id. XII Phil. 3. *Exercitus si pacis, id est, timoris nostri nomen audierit; ut non referat pedem, insistet certe*. Gesetzt/ es weiche nicht/ so wird es aufs wenigste

† Forte subintelligendum est *sit quidem*, quod aliquando ponit Columell. III c. 3.

nigſte ſtille ſtehen. Id. X Phil. 2. *Ut ſuperiora omittam: hoc certe, quod mihi maximam admirationem movet, non tacebo.* * add. Id. II Divin. c. 33 & Livius V c. 54.

* 22. *Ut* cum *quidem certe.*

Cic. pro Quint. 1. *Ego ut ſumma haberem cetera, temporis quidem certe vix ſatis habui.*

23. *Ut ut* cum *tamen* vel *certe.*

Interdum aſſumit *Tamen* vel *certe.* Terent. Phorm. III ſc. 2. *Ut ut hæc ſunt, tamen hoc faciam.* *add. Id. Heaut I ſc. 2. & Plaut Amphitr. I ſc. 1.

Ter. Phorm. III ſc. 1. *Nam ut erant alia illi certe conſuleres, quæ nunc eſt domi.*

24. *Ut maxime.*

Ut maxime fere eſt *etſi maxime.* Cic. IV Acad. c. 25. *Quære rationem, cur ita videatur, quam ut maxime inveneris, non tu verum teſtem habere, ſed eum non ſine cauſa falſum teſtimonium dicere oſtenderis.*

Interdum eſt *ad ſummum.* Columell. de arbor. c. 7. *Diverſæ autem, quæ ſupra terram extare debent, ne paſſus fueris plus, quam duas, aut ut maxime, tres gemmas habere,* laſſe ihnen nicht mehr als zwey/ oder zum höchſten drey Augen.

III. UTCUNQUE.

Utcunque eſt *quomodocunque.* Cic. I offic. 37. *Sed utcunque aderunt res.* Id. in Orat. 17. *Perfectus orator utcunque ſe affectum videri, & animum audientis moveri volet, ita certum vocis admovebit ſonum.*

** 2. D. *Utcunque* pro *quandocunque*. Horat. epod. 17. *Utcunque fortis exſilis puerpera.*

** 3. D. *Utcunque* pro *ubicunque.* Horat. IV

Od. 4. *Utcunque defecere mores. Dedecorant bene nata culpæ.* Lege *ut* pro *ubi*, pag. 1099.

* 4. *Utcunque - exin. Utcunque - ita.*

Plaut. Epid. I sc. 1. *Utcunque in alto ventus est, exin velum vortitur.*

Plaut. Bacchid. IV sc. 4. *Pectus cui sapit, bonus sit bonis, malus sit malis. Utcunque res sit, ita animum habeat.*

* 5. *Utcunque - tamen.*

Livius Præfat. libr. 1. *Utcunque erit, juvabit tamen rerum gestarum memoriæ principis terrarum populi pro virili parte me consuluisse.*

* 6. *Utcunque sive - seu - seu.*

Livius XLV, c. 8. *Utcunque tamen hæc, sive errore humano, seu casu, seu necessitate inciderunt, bonum animum habe.* Similiter Id. XXXII c. 3. *Sed utcunque seu injuncta seu suscepta foret militia, & eam exhaustam, & finem aliquem militandi fieri æquum esse dicebat.*

CAP. CCXLVIII.

De Pronominibus UTER & UTERQUE, &c.

U*ter* de duobus disjunctim dicitur. Cic. pro Rabir. 4. *Quamobrem uter nostrum eandem, Labiene, popularis est, tune an ego?* welcher von uns beyden hälts mehr mit dem Volck/du oder ich? Id. pro Partit. 36. *Uter enim definiendo, describendoque verbo magis ad sensum judicis opinionemque penetravit, & uter ad communem verbi vim magis ac propius accesserit, is vincat necesse est.* Id. V Verr. 14. *Si uter volet, edicit, se recuperatores daturum.* Id. in Orat. *Reperiam qui dicat, aut scribat, utra volet lingua.*

* 2.

* 2. *Uter - is.*

Liv. II c. 27. *Senatus a se rem ad populum rejecit: utri eorum dedicatio jussu populi data esset, eum præesse annonæ, mercatorum collegium instituere, solennia pro Pontifice jussit suscipere.* add. Id. VIII c. 10 & XXXI cap. 32.

3. *Uter* iteratum.

Uter interdum iteratur. Cic. I off. 12. *Cum Celtiberis, cum Cimbris, bellum ut cum inimicis, gerebatur, uter esset, non uter imperaret.* Id. II de inv. 49. *Utra lex jubeat aliquid, utra permittat.* Id. pro Mil. 9. *Reliquum est judices, ut nihil jam aliud quærere debeatis, nisi uter utri insidias fecerit.* Cæs. V de B. G. 44. *Ut neque dijudicari posset, uter utri virtute anteferendus videretur.* * add. Livius I c. 24. & 23, & XL c. 55.

4. *Uter* cum *altero.*

Alias cum *altero* copulatur. Cic. pro Sest. 42. *Horum utro uti nolimus, altero est utendum*, wir mögen uns unter diesen beyden nicht bedienen wollen/ welches wir wollen/ so müssen wir uns des einen doch bedienen. * Vellejus II c. 90. sc. 3. *Uter populus alteri pariturus foret.*

5. *Uter* cum *uterque.*

Alias cum *uterque.* Cic. add. Qu. Fr. II epist. 12. *Sed utros ejus habueris libros (duo enim sunt corpora) an utrosque nescio.*

* 6. *Uter -, -, an.*

Cic. I Verr. 16. *Utrum tandem censes hos judices gravius ferre oportere, te ab illo esse læsum, an provinciam Siciliam esse vexatam ac perditam?* Id. I Verr. 21. *Utra est splendidior utra illustrior commemoratio? accusari eum, qui cum quæstor fueram: an accusavi rogatu sociorum.*

* 7. *Uter-ne-an.*

Cic. V Verr. 37. *Utrum tibi sumes ad defensionem? tantone minoris tibi decumas vendidisse, ut ad medimna DC HS XXX millia lucri civitas adderet; an cum magno decumas vendidisset, te expressisse ab invitis Liparensibus hanc pecuniam?* Id. VI Verr. 33. *Utrum esset Siculis utilius, suisne servire, an populo Romano obtemperare?* Id. pro Cluent. 38. *Uter facilius suæ sententiæ rationem redderet? isne, qui se & sibi & rei judicatæ constitisse dicit, an ille, qui se in principem maleficii lenem, in adjutores ejus & conscios vehementissimum esse respondit?* Id. IV Tusc. 4. *Utrum igitur mavis? statimne nos vela facere, an quasi e portu egredientes paululum remigare.*

** 8. *Utrum* sine *an*, vel *necne*, quemadmodum Græci πότερον.

P. Cic. VI Verr. 16. *Jamdudum erro, qui tam multa de duis emtionibus verba faciam, & quæram, utrum emeris, & quomodo & quanti emeris.* * Cic. in Topic. 4. extr. U*trum igitur hactenus satis est? Tibi quidem tam acuto & tam occupato, puto;* ist dann dieses so weit genug? ja ich glaube zum wenigsten vor dich/ als als einen scharffsinnigen Mann. Id. IV Verr. 69. *An hoc dicere audebis? utrum de te aratores, utrum denique Siculi universi bene existiment, ad rem id non pertinere.* Sed hic usus paulo est rarior.

9. *Utrum* cum *an* vel *an vero* de duobus.

Utrum cum *An* vel *An vero* sæpe dicitur de duobus. Cic. epist. 7. *Multum enim interest, utrum laus imminuatur, an salus deferatur.* Id. VII epist. 13. U*trum te superbiorem pecunia facit, an quod*

te

te imperator consulit? Id. Att. XII. epist. 50. *Id autem utrum illi sentiant, an vero simulent, tu intelliges.* Id. pro Font. 14. *Videte igitur, utrum sit æquius, hominem honestissimum dedi immanissimis nationibus, an reddi amicis.*

10. *Utrum* de pluribus.

Utrum interdum de pluribus dicitur. Cic. III Verr. *Utrum admonitus, an tentatus, an (qua est iste sagacitate in his rebus) sine duce ullo, sine indice pervenerit ad hanc improbitatem, nescio.* Id. IV Verr. *Utrum hoc signum improbitatis tuæ, an tropæum necessitudinis, atque hospitii, an amoris indicium esse voluisti?*

* 11. *Utrum* cum *ne*.

Nepos Iphicrat. 3. *Is cum interrogaretur, utrum pluris patrem matremne faceret; matrem, inquit.*

* 12. *Utrumne - an.*

Cic. pro Quint. 30. *Ea res nunc in discrimine versatur, utrumne possit se contra luxuriem ac licentiam rusticana illa atque inculta parsimonia defendere; an deformata atque ornamentis omnibus spoliata petulantiæ addicatur.* Col. XI c. 1. *Ischomachus Atheniensis rogatus a Socrate, utrumne si res familiaris desiderasset, mercari villicum tanquam fabrum, an a se instituere consueverit; ego vero, inquit, ipse instituo.* Sueton. Cæsar. 80. *Qui primum cunctati, utrumne illum in campo per comitia tribus ad suffragia vocantem partibus divisis e ponte dejicerent atque exceptum trucidarent, an in sacra via adorirentur.* add. Tacitus orat. c. 35 sc. 2. & c. 37. s. 3.

* 13. *Utrumne - an - an.*

Fab. III c. 3. extr. *In eo plures dissenserunt, utrumne hæ partes essent rhetorices, an ejusdem opera, an (ut Athenæus credit) elementa.*

14. *Utrum - nec ne.* *Utrum - annon.*

Nonunquam *utrum* cum *nec ne* vel *annon* copulatur. Cic. II ep. 7. *Nec quicquam aliud decernitur hoc bello, nisi utrum simus nec ne.* Cæs. I B. G. 50, 4. *Matres familias sortibus declarabant, utrum prælium committi ex usu esset, nec ne.* * add. Id. XI ep. 26, & Livius XXXIX c. 48.

Cic. V in Verr. 75. *Quid interest, utrum hoc feceris, an frumentum non improbaris.* Plaut. Mostell. III sc. 1. *Videndum est primum, utrum eæ mulieres velint, an non velint.* * add. Cic. pro Rosc. Com. 3, & Varro I R. R. c. 2.

* 15. *Utrum - anne.*

Cic. in Orat. c. 61. *Quærendum, utrum una species & longitudo sit earum, anne plures.*

16. *Utrum* pro *utrumvis*,

Interdum *utrum* pro *utrumvis* usurpatur. Cic. II de Div. 56. *Utrum igitur eorum accidisset, verum oraculum fuisset*, es möchte nun von den beyden geschehen seyn/welches es wolte/ so wäre der Ausspruch wahr gewesen. * add. Id. I Verr. 14 & II Divin. 68. & I Invent. 29.

17. *Utrum* suppressum.

Utrum sæpe supprimitur. Cic. Att. ep. II 16. *Potuerit intercidi, nec ne, nihil ad se pertinere arbitrabatur.* Id. Att. XII ep. 15. *Scire velim, quando dicar spospondisse & pro patre, anne pro filio.* Id. V Verr. *Erravit, an potius insanivit Apronius?* Id. ad Quint. Fr. III ep. 8. *Velit, nolit; scire difficile est.*

II.

II. UTERQUE.

Uterque de duobus conjunctim dicitur. Cic. de Arusp. Resp. *Horum uterque ita cecidit victus, ut victor* idem *regnaverit*, sind beyde so umgekommen. Id. ad Qu. Fr. II ep. 4. *Domus utriusque nostrum ædificatur strenue.* Id. II offic. 6. *Magna est vis fortunæ in utramque partem, vel ad secundas res, vel ad adversas.* Id. pro Mil. 23. *Magna vis est conscientiæ in utramque partem.* Id. VI Verr. 14. *Binos habebam scyphos, jubeo promi utrosque* ich hatte zwey Becher/ und heisse sie beyde hervor bringen.

* 2. *Uterque & - &.*

Cic. I epist. 9. sc. 76. *Ego utrumque puto meum esse, & quid sentiam, ostendere, & quod feceris, defendere.*

3. *Uterque*, cum *alter.*

Cic. II offic. 1. *Quorum uterque studio suo delectatus, contempsit alterum.* * add. Id. pro Dom. 13 & Justin. VI c. 2. sc. 9. & Sallust. Jugurth. c. 18

4. *Uterque* cum *neuter.*

Cic. pro Quinct. 8. *Ut aut uterque in se, aut neuter satis daret.*

5. *Uterque* iteratum.

Cæsar VII de B. G. 35, 1. *Cum uterque utrique esset exercitui in conspectu, erat in magnis Cæsari difficultatibus res.* Ter. Phorm. V sc. 3. *Uterque utrique est cordi.* Id. Heaut. Act. 2. sc. 4. *Hoc beneficio utrique ab utrisque divinciemini.* * add. Hirtius B. Alex. 4. sc. 1.

III. UTERVIS. UTERCUNQUE. UTERLIBET.

Utervis, utercunque, uterlibet voce discrepant, usu eandem vim habent: nisi quod *utervis* multo est usita-

usitatius. Cic. de Sen. 10. *At minus habeo virium, quam vestrum utervis.* Id. pro Rosc. Am. 30. *Quod certum est non facere, dum utrumvis licebit,* so lange beydes in meiner Gewalt stehet. Id. pro Rosc. Am. c. 1. *A ceteris ita petitum est, utrumvis salvo officio facere posse arbitrarentur.*

Id. VI ep. 4. *Ita magnæ utrinque copiæ, ita paratæ, ad pugnandum esse dicuntur, ut utercunque vicerit, non sit mirum futurum.* Id. Attic. ep. *In hoc bello utracunque pars vicerit, tamen perituri sumus.*

Id. pro Quint. 26. *Utrumlibet elige. Alterum incredibile est, alterum nefarium.*

CAPUT CCXLIX.

De adverbio UTINAM.

Utinam cum *certe, profecto, quidem, utique.*

Utinam præter vulgatum usum copulari solet cum *certe, profecto, quidem, utique.* Nam quia quod optatur, incertum est, subjicitur aliquid certum. Cic. XV ep. 1. *Utinam saluti nostræ consulere possemus: dignitati certe consulemus.* Sallust. Jug. *Atque hoc utinam a principio tibi placuisset, profecto &c.* Cic. XIV ep. 1. *Utinam ea res ei voluptati sit, gloriæ quidem video fore.* Id. Att. XIII ep. 21 *Ego, ut constitui, adero; utinam tu quoque eodem die. Sin quid, multa enim, utique postridie.*

* 2. *Utinam* cum *næ* vel *quidem certe.*

Cic. VIII ep. Att. 19. *Utinam aliquid profectum esset, næ ego istas literas in concione recitari velim.*

Cic. II Orat. 88. *Habetis sermonem bene longum, hominis utinam non impudentis, illud quidem certe non nimis verecundi, qui quidem cum te, Catule, tum etiam*

iam Crasso audiente de dicendi ratione tam multa dixerim.

* 3. Utinam ne.

Cic. V ep. 17. *Illud utinam ne vere scriberem, ea te republica carere, in qua neminem prudentem hominem res ulla delectare possit.* Ter. Phorm. I f. 3. *Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset.*

Dicimus tamen etiam *utinam non.* Cic. XII ep. Att. 9. extr. *Hæc ad te die natali meo scripsi, quo utinam susceptus non essem, aut ne quid ex eadem matre postea natum esset.*

* 4. *Quod utinam* pro *utinam.*

Cic. XIV ep. 4. *Quod utinam minus vitæ cupidus fuissem, certe nil aut non multum in vita mali vidissemus.* add. Id. in Brut. ep. 4. & pro Rabir. 3. Lege *Quod.*

* 5. Utinam - nunc vero.

Cic. pro leg. Manil. 10. *Utinam virorum fortium copiam tantam haberetis, ut hæc vobis deliberatio difficilis esset, quemnam potissimum tanto bello præficiendum putaretis. Nunc vero cum sit unus Pompejus, qui etiam antiquitatis memoriam virtute superarit, quæ res est, quæ cujusquam animum in hac causa dubium facere possit.*

** D. P. *Utinam* omissum. Ovid. *Me quoque qua fratrem mactasses improbe, dextra.* Plaut. Mostell. Act. I sc. 3. *Qui invident, ne unquam eorum quisquam invideat prorsus commodis.*

CAPUT CCL.

De adverbio UTIQUE.

Utique est *omnino* vel *certe.* Cic. VI ep. Att. 2. *Utique ad me tabellarios mittas.* Id. XIII ep. Att. 13. *Illud scire cupio,* allerdings, Id. XIII ep. Att. 22. *Ego,*

ut

ut constitui, adero; atque utinam tu quoque eodem die: Sin (quid enim multa?) utique postridie, gewiß den Tag hernach. Id. XII ep. Att. 9. *Et Pyliæ satisfaciendum est, & utique Atticæ.* Id. XIII ep. Att. 47. *Velim M. Varronis & Lollii mittas laudationem, Lollii utique.* Id. XIII. ep. Att. 4. *Velim ante possis: si minus, utique simul simus*, wo nicht / doch gewißlich zugleich seyn möchten.

Curt. IV. 15. 28. Ingens ergo alacritas et fiducia paulo ante territos accendit ad pugnam: utique postquam auriga Darii hasta transfixus est. i.e. [illegible]

ADDENDA.

Catius, qui - hic.

Cic. XV ep. 16. *Nam Catius Insuber Epicureus, quæ ille Gargetius, etiam ante Democritus,* εἴδωλα, *hic spectra nominat.*

Ex animo)(gratia causa. Nach Hertzens-Meynung / zu gefallen.

Cic. XII ep. 17. *Huic tu libro maxime velim ex animo: si minus, gratiæ causa suffragere.*

Ne - nisi.

Cic. XVI epist. 8. *Rogo, ne te tam longæ navigationi per hiemem, nisi bene firmum, committas neve naviges, nisi explorate.*

INDEX.

Ἀλλὰ	146	μᾶλλον	464
ἀμήχανον ὅσον	820	μὲν	361.885
ἄνω	966	μετὰ	993
ἄρα	252.303	μήτι	852
ἄρτι	486	μία	1081
δὲ	361.697	μονονουχὶ	494.1030
δὴ	697.1039.1040	ὁ μὲν, ὁ δὲ	361
δηλαδὴ	239	ὅσον	820
διότι	876	ὅτι	876
εἰ καὶ	276	οὐ μὴν	145
εἰ τύχοι	950	οὖν	356
εἴθε	937	οὔτι	852
εἴθ' ὑμεῖς	265	παρὰ	156.993
εἷς	1081	πλεῖστον ὅσον	820
εἶτα 145.265.267.438. 696		πρώτη	1081
		πότερον	1112
εἶτι	852	πῶ	224
ἐκ τοῦ νῦν	285	πῶς	913
ἔμπροσθεν	131	τε	832
ἕνεκα	251	τὶ	852
ἐντεῦθεν	324	τὶς	1081
ἐπιθὰν τάχιστα	974	τόσοι	822
	1102	τοσοῦτοι	ibid.
ἐπειδὴ	876	τότε δὴ	1039. seq.
ἐπὶ	992	τότε δὴ τότε	1039.1040
θαυμαστὸν ὅσον	820	ὑπὲρ	197
καί δὴ	262	ὡς	1058.1099
καὶ τοι	146.276	ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ	300
κατὰ	288.291	ὥσπερ	1058

In hoc Indice

S			Synonyma.
C			Composita.
O	notat		Opposita.
P			Præposita.
A			Apposita.

Cæterum, quæ capitalibus literis expressæ sunt particulæ, ad ipsas capitum inscriptiones mittunt Lectorem, id quo indicio sit, per istud caput de indicata particula conjunctim plura reperiri, quæ singulatim in hunc indicis locum non sint relata.

Index Latinus.

A.

A I.
P. alius 104. jam 330. jam inde 331. jam inde usque ibid. jam usque 332. proxime 777. protinus 787 statim 982.

A omittitur 772.

Ab eo tempore, quo S. ex quo 285.

Abest P. paulum 671.

ABHINC 19.

Ab initio 10. S. inter initia 406.

ABSQUE 20.

Abs quivis pro abs quovis 846.

Abunde P. satis 927.

AC 21. 932.
P. æque 22. 56. æquus 23. aliter 86. alius 22, 98. comparativi 22. contra ibid. 172. contrarius 23. idem 345. juxta 22. 447. minus 478. neque 532. par 22. 657. pariter 659. perinde 22. 682. sq. pro eo 22. 769. secus 22. 932. non secus ibid. similis 967. similiter 22. simul 971. 974. talis 999.
A. non 23. etiam 24. quoque 35.

Ac non P. quasi vero, quasi 829.

Ac si
P. æque 57. dissimilis 969. is 422. juxta 448. non aliter 87. par 658. pariter 661. perinde 682. seq. pro eo 770. secus 932. similis 967. similiter 968.

Ac omittitur

Accedit P. primum, deinde 735. primum, tum etiam 738. 743.

AD 25. S. adversus 52. in 392.
P. usque 1085.
A. id 26. tempus 30. &c.
Ad eadem S. eodem 249
Ad extremum 30. S. denique 209
P. cum, postea 180. vel-vel-vel 1055. primum 733. primum, deinde 734. 744. primo 751
Ad summum 31. S. summum 32. ut maxime 1098
Ad postremum 30. P. diu 211. primum, deinde 734
Ad verbum 37
Ad unum omnes 39. 1082
Ad sine casu 28
ADEO 42. S. ita 430. seq. sic 966. tam 999
P. atque 43. non 45. usque 1090
Adeo non P. ne quidem 521. seq.
Adeo ut S. sic ut 966. tantum ut 1025
Adest S. in medio est 388
Adhæc, Adhoc 38. S. huc 329
ADHUC 46. 309. S. ad id 26. dum 219. etiamnum, etiamnunc 271
P. Nondum 47. usque 1087
A. dum 48
O. aliquando 48. jam ibid. nunc ibid.
Adhuc nihil S. nihil dum 555
Adhuc non S. nondum 613. seq.
ADMODUM 49
Admodum quam 799
Ad pridie P. usque 729
Ad quem finem S. quorsum, quorsus 918
Ad quem terminum S. quatenus 831
Ad quod, ad quos S. quo 903
ADVERSUM, ADVERSUS 52. S. ad 34. in 391. ex adverso, ex adversum 54
ÆGRE 54. A. quin 55. nedum ibid.
Æqualis 656
ÆQVE 56. S. neque minus 539. pariter 659. perinde 681
C. Peræque 59. Adæque P. quemadmodum 837
Æque ac 57. S. juxta-que 447. non magis-quam 461. non minus quam 478. tamquam 1001
Æque repetitur 56
Æquum est S. par est 658
AGE 60
Agedum ibid. S. agite dum 61
Agesis 61
Ajunt P. ut 1093. quod 867
Alacris P. male 474
Alia P. alius 102
Alia in re S. alibi 66
ALIAS 63
P. aliud 102. interdum 408. si unquam ante 951. nunc 624. nunquam 632. tum 1037. 1042
O. nunc 65. nuper ib.
Alias, alias S. modo, modo 488. nunc, nunc 628
Alias ter & quater repetitũ 63
ALIBI 66

P. aliter 86. alius 102 hic 319. non 67. nusquam 637
Alibi iteratur 67
ALICUBI 66. S. usſpiam 1083
ALICUNDE 66. 68
Alii P. pars 662. ſeq.
Aliis rebus S. aliter 84
ALIO 66. 69. S. usquam 1084
P. alius 102
ALIOQVI 66. 69. S. alias 66. aliter 84. cæteroqui 157
ALIORSUM 66. 70
P. alius 102
Aliqua P. non Pauca 672
ALIQVAMDIU 72
O. momento temporis ibid.
ALIQVANDO 72. 73. S. olim 645. quandoque 812. ſeq. quondam 915. ſeq.
P. alias, alias 63. fere-rarius 300. modo 489. num 621. nunc 641. nunquam 634 ſi 76. ſeq. tandem 75. 1012. ſæpe 925. tum, tum 1042.
O. adhuc 48
Aliquando geminatur 74
Aliquanti 822
Aliquanto ante S. modo 486. P. poſt 705
Aliqui P. Plures 695. quidam 881
Aliquid P. tale 898
A. Parum 667
ALIQVIS 77. S. nonnullus 617. quis 811. ſeq. 853. quispiam 896
P. certus 78. major ibid. unus 1079. ſi, ſin 83
O. omnis 79
Aliquis & aliquid bis, ter, crebro repetitur 79. ſeq.
Aliquis omittitur 84
Aliquo in loco S. alicubi 67. uſpiam 1083
Aliquo tempore S. aliquando 75
ALIQVOT 77. S. aliquanti 822
ALIQVOTIES 72. 77. P. jam 335
ALITER 84. S. ſecus 931. 966
P. alias 64. longe 88. 457. multo 88. 499. nihilo 88. 566. non 88. ſin 954 956
A. alius 86. 103
Aliter ac S. non ſic ut 964
Aliter atque aliter 86
Aliter repetitur 85
ALIUNDE 66. 68
P. alius 103. foris 302
ALIUS 89. S. aliter 84. alter 105
P. aliter 86. hic, ille 316. longe 103. Nemo 548. Non 101
A. quidam 91. pars ibid. nonnulli ibid. &c.
Alius atque alius 91
Alii A. partim quidam 94. 669
P. nonnulli 617. pars 662. plerique 688. quidam 880. 882
Alii ſæpius repetitur 94. 95
Aliud 97
P. non, nihil 100. 559. numquid 623. ſi nihil 950. ſi non ibid.
O. idem

O. idem 350

§. Quid aliud-si 101

ALTER 104

S. alius 89

P. alteruter 109. primus 755. prior 759. unus 1076. uter 1111. uterque 1115

Alter idem 350

Altera fronte P. hinc 327

Alterum tantum 107

Alternis adv. 110

ALTERNUS 109. geminatur 110

ALTERUTER 109. S. alter 107

A. alter 109

Amplior, augustior S. amplius 112

AMPLIUS 111. S. plus 690

P. nihil 113. haud 114. Hactenus 308

O. minus 476

AN 114. 306. S. ne 526. si 937. 940

P. at 139. cura 118. ne 523. seq. num 620. sive 978. utrum 1112. utrumne 1114. seq.

A. nec ne 120

An hic S. Hiccine 319

Anne 114. P. ne 524. utrum 1114

Annon 120. S. an 119. nonne 527

P. ne 525. utrum 1114

An vero 114. P. Ne, an 523. utrum 1112

An geminum 118

Anno post pro uno anno post 705

ANTE 120

S. in 391. ob 643. præ 715. præter 719. pro 763. supra 995

P. Ex 124. jam 335. in 124. multo 126. 128. 500. multum. 501. nunc 624. nunquam 633. paulo 129. 670. postea 711. posthac 715. proxime 779. proximus 780. protinus 788. tanto 128. tum 1037.

O. in 126. 128. 392. nunc 128. post 125. 128

Ante sæpe desideratur 123. omittitur 729

Ante tempus 124

ANTEA 131

P. jam 335. nunc 624. nunquam 633

Antecedens proxime S. Proximus 681

ANTEAQUAM 134. 135

ANTEHAC 131. 133

O. nunc 134. posthac 714

ANTEQVAM 134. P. extemplo 292

Antiquitus P. jam inde 331

Antiquius P. nihil 561

A parte, a partibus S. apud 137

Aperte S. plane 687

A principio S. inter principia 406

APUD 135. S. ad 39. juxta 449

Apud me sum 137

A quiquam homine pro a quoquam 846

Argumentum A. cur 191

Assidue S. usque 1087
Assiduo S. continenter 169
AST 137
AT 137. P. etsi 277. non 579. quamvis 809 quidem quod si 872. quoniam 878. si 944. 953. sin. 960. si minus 945. si non 947
At certe 139. P. etsi non 277. si 944. si non 947
AT ENIM 143. S. enim 238
AT ETIAM 145
At-imo 140
At non P. etiamsi 274
At saltem P. si minus 946. si non ibid.
AT VERO 143. 144. S. atqui 147
P. quidem 887
ATQVE 21
P. æque 22. 56. æquus 23. alio 69. aliter 86. alius 22. 98. comparativi 22. contra ibid. 172. dissimilis 969. idem 345. item 440. juxta 22. 447. minus 478. non secus 932. par 22. 657. pariter 22. 659. perinde 22. 682. seq. pro eo 22. proxime 779. que 833. secus 22. 932. similis 967. similiter 22. 968. simul 971. 974. statim 983. talis 999. tam 1000. totidem. 1033
A. non 23. quoque 35
Atque adeo 43
Atque etiam 24. S. atqui 147. que etiam 833
Atque geminatum 23
Atque ita S. ita 478
Atque ut P. aliter 86. pariter 662
ATQVI 146
ATTAMEN 145. 146
P. etiamsi 274. etsi 277. nec 535. quanquam 814. si maxime 949. si minus 945. si non 946
Augustior S. amplius 112
AUT 148
P. & 258. haudquaquam 313. juxta 449. prout 769. nec, neque 536. nemo aut 546. nihil 557. seu 980
A. etiam 149. vel 150
Aut certe 149. P. omnino 646
Aut repetitur 148. seq.
AUTEM 150. S. porro 697
P. Ecce 228. equidem 249. & 259. modo 488. nec, neque 538. nisi-sin 575. sin 956. quidem 887. si nunc 629. seq. si sin 954
B.
BELLE 152
BENE 152. S. cito 166
O. parum 153
Bene audire 473. O. male ibid.
Bene narras 475
BREVI 154
Breviter S. brevi ibid.
Brevissime 155
C.
Cætera pro cæterum 156. A. præter ibid.
Cæteri P. duntaxat 225. primus 755. quidam-multi. 881
CÆTEROQVIN 155. 156.
P. nisi quod 573

CÆTE-

CÆTERUM 155. P. Haudquaquam 313
Care S. male 473
Cave 516
Causa A. cur 190. quare 826. §. per causam 676
Causa nulla est S. nihil est 562
Causa 1001. seq. S. ergo 253. seq. P. cum 187. non 590
CEDO 157
Celeriter P. cum 176. jampridem 337. modo 487
CERTE 158. S. ita 437. nempe 550. vero 1061. utique 1117
O. fortasse 158. 305
Cæterum P. tantummodo 1072. haudquaquam 313
Casu S. temere 1031
Celeriter P. cum 176. jam pridem 337. modo 487. si 941. ubi 1048
CERTE 158. S. ita 437. nempe 550. nimirum 567. plane 687. quippe 894. sane 926. scilicet 929. vero 1061. utique 1117
P. at 143. aut 149. &, & 257. etiamsi 274. etsi, etsi non 278. fortasse 305. licet 451. ne 516. nisi 574. non-sed 579. non dicam-sed 587. qvamvis 807. quicquid 850. quidem 160. 888. quoniam 878. quod si 871. quod si tamen 873. si 939. si minus at 945. si sin minus 958. si non 160. 947. si non-quidem 947. si-sin autem 958. sin 959. si-quidem 939. si non aliud 950. tamen 1006. tum 187. vel 1052. 1054. utinam 1116. ut 1108. ut ut 1109
O. fortasse 158. 305
Certe quidem S. duntaxat 1026
Certe tamen P. Quicunque 848. si 938
Certus quidam 879
CIRCA 160. S. a, ab, 16. circiter 162. sub 986. C. quo-circa 913
CIRCITER 160. 162. S. ad 28. admodum 49. haud amplius 114. in 385. plus minus 691. 1058
CIRCA, CIRCUM, CIRCITER adv. 160. seq.
CIRCUM 162. 164. S. circa 162
CIS 165. P. Trans ibid.
O. ultra 1069
CITIUS 166
Cito ibid.
CITRA 165. S. intra 413
O. ultra 165. 1069
Citro P. ultro. 1072. seq.
Clara O. palam 654
Clare S. plane 686
Cominus O. procul 772
Commode S. belle 153. commodum 167
COMMODUM 167. S. tantum quod 1030
Commune P. in 377
Compos mentis sum S. apud me sum 137
Concinne S. belle 153
CONFESTIM 168. O. ex intervallo ibid.

P. cum 176. modo 487. nec si 535. non si 586. ubi 1046. ut 1099
Consilia prava agitare S. male cogitare 473
CONTINENTER 169
CONTINUO ibid.
P. cum 173. 176. non si 586. postquam 707. simul atque 974. si 941. ubi 1047. ut 1099
CONTRA 171. S. a, ab 12. 16. adversus, adversum 52. ex adverso 54
P. at 142. non modo non-sed 603. non modo nullus sed 604. Non quo-sed 591. quin 894. tantum abest ut-ut 1026. ut sic 1095
O. pro 763
§. pro & contra 763
Contrarius O. idem 350
Convenienter S. juxta 450
Copiosus S. multus 502
CUM 173. S. in 386. quod cum 874. P. ante 129. seq. antea 133. commodum 167. continuo 169. deinde 207. diu est 214. jam 338. 339. jam inde 332. jam tum 334. interea 412. interim 410. iterum 444. modo 488. mox 497. nondum 613. nuper 636. olim 643. post 706. postea 711. postremo 713 præsertim 719. prope adest 476. protinus 788. quam 805. quippe, utpote 895 quondam 917. si, sed 943. statim 983. tamen 1008. tum 1038. seq. tum maxime 1038. vix 1067. ut 466. 1098
Cum jam 177
Cum ita res se habeat S. hic 320
Cum maxime 466. 1098
Cum primum 181
Cum, tum 184. sqq.
S. &, & 255.
Cum vero.
P. si 943.
CUM Præpositio 181
P. juxta 449. par 657. pariter 661. qui, quo 845. quibus 846. simul 971
CUR 190. S. quid est, quod 859. quia nam 877. quid 858
P. cum 189. causa 190. ratio 191. nihil 560. ni, nisi 574. quod si 871. satis 928. si 941. si, sin 959
Cur ita? S. quid ita 858
Cur non? S. quin? 889

D.

Da S. cedo 157
DE 193. 892
S. circa 161. super 992
P. aliquis 82. nemo 550. nihil 563
De cætero, de reliquo 924
S. cæterum 155
Descripto
O. memoriter 194
De verbo ad verbum 37
De omittitur 200
Decimus quisque 907
Dehinc P. olim 643. primum 733. primo 750
DEIN 200

S. mox

S. mox 498
P. ante 130. initio 400. sq. diu 213. donec 216. maxime, maxime, mox 468. paulisper 669. primum 738. primum, mox 742. primo 750. primo mox, 752. primi 757. prius 760
DEINCEPS 200. 202
P. primum 736. 744
DEINDE 200. 203
S. deinceps 203. inde 394. ita 438. porro 696. simul 970. tum 1040
P. aliquamdiu 72. ante 130. antea 133. cum 173. 176. hactenus 310. in primis 208. initio 400. sq. initium 401. maxime 468. sq. modo 489. mox 468. 497. olim 643. optimus 208. parumper 668. post 703. 705. posthæc 70?. postea 712. primum 731. seqq. primum omnium 732. primo 749. sq. primus 754. sqq. prius 760. 761. principio 762. statim, 982. tum 205. 407. 1037. 1040. tunc 1043. 1044. ubi 1049. unus 1078
Deinde octies repetitum 205
DEMUM 208
S. denique 210. enimvero 240
P. id 424. nunc 627. postquam, tum 707. postquam ibi 708. posteaquam tum 711. tum 174. 179. 208. 1035. 1038. seq. tunc 180. 1044. si tum 942. si tunc ib.
DENIQVE 208. seq.
S. ad extremum, ad postremum, ad ultimum 30. demum 208. præterea 741
P. nunc 627. tum 179. 1035. 1038. sq. si tum 942
Denuo.
S. de integro 199
Dic.
S. cedo 158
Dico, dicam
P. tantum 1028
§. ne dicam 517. non modo 606
§. non dicam
S. nedum 519
§. non dico 586
S. non solum-sed vix 610
§. quem dixi, quam, quod dixi 840
§. ut dico 1093
§. ut dicitur 1094
Dies P. in 368. seqq. in diem vivere 370
Difficile, difficulter
S. ægre 55
Dimidio minus 477
Dimidio plus 692
DIU 211
S. diutius 215
C. jamdiu 335
quamdiu 794
P. statim 213. multum ac, multum & 500. sæpe & 924

A. multumque 213
Diu, diuque 214
Diu noctuque ibid.
Diversus
O. idem 350. Par 656
A. quam 802
Diutius 215
DONEC 215
S. dum 217. in dies 370. usque quo 1091
P. aliquamdiu 73. diu 214. diutius 215. eo usque 247. interdum 409. interim 410. nunquam 631. paulisper 669. quotidie 920. tamdiu 1004. in tantum 1022. tum 1037. usque 1087. usque eo 1088. usque adeo 1090
Donicum 216
Dubito 891. seq. 937.
S. haud scio an 312
Ducere
P. infra se 398
Dudum 336
P. quam 795
DUM 215. 217
P. aliquamdiu 73. expecto, operior 217. eo usque 247. seq. jam tum 333. interim 410. interea 411. nec neque 536. nihil 555. nunquam 631. parumper 668. paulisper 669. paulatim 670. paulum 671. quondam 917. tamdiu 10004. tantisper 1015. tantum 1022. tum 1037. vix 1066. usque 217. 1087. usque eo 1088. usque adeo 1090. usque ad eum finem 1090
Dumne
S. modo ne, modo non 494. tantummodo 1027
Dum interea jam 222
Dummodo 221
S. dum 220. dum tamen ibid. modo 494. modo ut ibid.
DUNTAXAT 224
S. demum 208. nihil aliud quam 100. tantum 1026
Duo S. unus & alter 1075
E.
E 279. vid. Ex.
Ex ætate
S. id ætatis 423
E contra S. contra 171
E contrario P. at 142
Ea, eadem P. qua 790
EATENUS 226
A. quatenus ibid.
ECCE 228
P. sed ibid.
ECQVANDO 231. 234
ECQVIS 231
Ego P. alter 107
Ego ipse S. ipse 416
Ego quidem
S. equidem 249
EJUSMODI 234
Ejus P. quoad 913
EN 229. P. si 941
ENIM 235
P. nec, neque 238. 536
ENIMVERO 238
S. enim 237
P. at 142. imo 367. verum 1064. tum 1040. ubi 1046

EO 241. S. adeo 42
P. non si 585. quanto 817. quantum 823. quia 877. quod 870. quo quisq; 905 quo 907. usque 1088. seqq.
Eo, quia S. hoc, quia 323
Eo, quo 241 S. hoc, quo 323
Eo quod 244
S. eo quo ibid. 908 hoc, quod 323. qui 841
EODEM 241. 248
P. loci 248. unde 1074. quo 909
Eodem modo
S. itidem 442
P. quemadmodum 837
Eo tempore
S. id temporis 424
EQVIDEM 249
E regione
S. adversus 52. ex adverso 54
Erga S. adversus &c. 53. in 382
ERGO 251
P. itaque 439. quid est 860. quid 863. quod si 873
ET 254. S. nec non 541
P. æque 57. aliter 88. alius 98. idem 350. juxta 449. nec, neque 531. nec non 541. perinde 686. præterquam quod 727. similis 968. simul 972. seq.
A. idcirco 345. ideo 355
Et ter, sæpius iteratur 254. seq.
Et, & 254. 1000
S. &, que 258. que, & 838. tum, tum 1042
P. idem 346. pariter 659. simul 972
Et pro & quidem 262
Et tamen S. atqui 147
P. neque 532
Et non 532. S. nec 528
Est, quod 869
ETENIM 235
ETIAM 266
S. & quidem 263. & 264. etiam nunc 272. idem 352. insuper 403. modo 493. que 835. vel 1056
P. ac 24. atque ibid. aut 149. cum 182. &, & 256. & 258. inter 407. neque 537. nec non 543. non 582. non si 586. non modo sed 598 præter 720. præter tum 721. præterquam 725. præterquam quod 726. quemadmodum sic 837. quoniam 879. sive sive 976. tantum abest ut 1026. tantum 1028. tum tum 1042. cnm, tum vero 184. vel 1053 seqq. S. sed vero 1062
Etiam atque etiam 268
Etiamne? P. si 940
Etiam num 271
Etiam nunc ibid.
P. præter 721
Etiam omittitur 607. 611
Etiamsi 273. seq.
S. etiam 268. licet 453. quamvis 807. si 938
ETSI 276
S. cum 189. etiamsi 274. in 388. licet 451. tamen 1008. tametsi 1010
Etsi maxime
S. ut maxime 1109

EX 279. S. de 193.
P. aliquis 82. alter 108. ecquis 233. usque 1084. nemo 550. nihil 563. quidam 880
§. aliud ex alio 97
Ex adverso 54
Ex ante 124. 291
Ex eadem re S. indidem 396
Ex eodem loco
S. indidem 395
Ex intervallo.
O. confestim 168
Ex longinquo loco
S. longe 455
Ex quo, ex qua, ex quibus
S. unde 1073
Ex quo (pro ab eo tempore, quo) 285
P. nunquam 632
Exempli causa
S. velut 1059
Eximie P. tum 186
Exinde 396
Expecto, dum 217
§. in expectatione esse 390
Expedit. S. tanti est 1023
Ex præscripto
S. secundum 931
EXTEMPLO 291
P. cum 176. cum primum 181. postquam 901 posteaquam 707. simul 973. ubi 1048. ubi primum 1050
EXTRA 292. 293
S. foris 302. præter 720
O. intra 292. 293. 412. 414. intus, in 292. 393. infra 294
P. ibi 342. nemo 549. nullus 618
Extra domum proprium
S. foris 302
Extra fines imperii
S. foris ibid.
EXTREMUS 295
P. primus 755
O. primus 295
iniens ibid.
§. ad extremum S. deniq;.
§. tum ad extremum.
EXTRINSECUS 296
O. intrinsecus ibid. intus 297. intra se ibid.

F.

FACILE 298
S. temere 1031
P. non 298
FERE 299
S. quasi 830. temere 1031
O. raro 300
P. non ibid.
Fere facile S. cito 166
FERME 299
§. in (ad) quem finem?
S. quo 909. quorsum 918
§. ad eum finem
A. quoad 911
Fit P. ut 1093
FORIS 301
O. intra & intus 302
Forsan 115
Forsitan 115. 304. 305
FORTASSE 303. 115
O. certe 158
S. haud scio an 312
P. si 940

Fortasſis 305
FORTE 303. P. ſi 950
§. niſi forte 303. 576
S. niſi tamen 572
Frequenter
O. nonnunquam 635
Frequentius
P. interdum 408
Fruſtra
S. nihil eſt quod 562
Furtim O. palam 655
Futurum P. in 370

G.

Gentium
P. longe 455. minime 481. nusquam 638. ubinam 1050. usquam 1083. ubivis 1051. ubicunque ibid.
Gratia P. non tam 998

H.

HAC 307. O. illac ibid.
HACTENUS 307
S. duntaxat 225. usque adhuc 1087
Hac via . S. hac 307
HAUD 311
Haud abſuit quin 501
Haud nimis 568
Haud procul quin 772
Haudquaquam 311
Haud ſecus P. Quaſi 828
HEUS 314
HIC pronomen ibid.
S. is 418
P. qui 843. qui-ſi idem 845. quicunque 847. ſi quis 852
O. ille 317. 360. prior 759
Hic idem P. qui 844
Hic talis 999
Hiccine, hæccine, hoccine 318
Hac conditione ſi
S. ita ſi 434
Hoc omne
P. quantum 819
quicquid 850
Hoc modo S. hac 307
Hoc tempore
S. ad præſens 48
P. ſi unquam 952
O. ante 128. antea 132. olim 644. cum 1037
§. per hoc 679
Hoc, quod 875
Hoc omittitur 876
HIC adverb. 319
O. iſtic 429
HINC 324
Hinc & inde 325
S. hinc & illinc ibid.
HOC 322
P. quo 907
A. quo 323
Hodie P. tum 1037. tunc 1043
HUC 327. P. usque 1087
Huccine 329

I.

JAM 330
P. age 60. antequam 135. cum 177. diu 212. dum 222. hactenus 310. hic 320. nunc 212. 320. primo 750. quodſi 873. quoniam 878. ſi-tum 936. ſi 942. tandem 1012. ubi 1047. ut 1101. vix 1067
O. adhuc 48. tum 1036

Jam

Jam à longo tempore
S. olim 645
Jamdiu 335
Jamdudum 336
Jam ex hoc tempore
S. Jam nunc 333
Jam ex eo tempore
S. Jam tum ibid.
Jam eo tempore
S. jam tunc 334
Jam jam 338. 341
Jam jamque 341
Jam pridem 336
Jam tamen. P. nondum 614
Jam tum 177. 334
Jam vero 341
IBI 342
P. unde 1074. postquam 708. quacunque 791. ubi 1046. 1048. ubicunque 1051
Id agere
S. ibi esse 343
IDCIRCO 343
S. ideo 354. ob quæ 642. quare 826
P. non etsi 278. nec si, 534. non si 585. quod 870. quia 877. quoniam 878. quo 908. si 936. ut 1107
IDEM 345
S. unus 1078
P. alter 107. 350. ego 351. hic 352. ille ibid. 360. par atque 656. si quid 852. qui 348. 843. seq quicunque 847. tu 351. unus atque 1078
O. par, similis 350. præcipuus ibid. &c.
Idem ille 353
S. ex eodem loco, ex eadem re. S. indidem 395. seq.
§. in eodem loco
S. inibi 399
Idem repetitur 348
IDENTIDEM 353
S. subinde 989
IDEO 354
S. eo 244. idcirco 343
P. ac 355. & ibid. ne 512. nec si 534. non si 585. non 595. 596. quia 877. quod 870
Id est
S. inquam 403. nimirum 553
Idus P. pridie, postridie 729
IGITUR 356
S. enim 236. ergo 351. itaque 439
P. num 620. quid 864
Illac 307. O hac ibid.
ILLE 358
S. is 413
P. ipse 417. qui 843. quicunque 848
O. hic 319. 360. seq. iste 359
A. quidem ibid. idem, ipse 360
S. post illa 712
Illud quod 875
Illud totum
P. quicquid 850
Illud omittitur 876
Illic 319
ILLICO 365
P. postquam 707. simul ut, atque 974. ubi 1048. ubi primum 1050

Illinc

Illinc S. hinc 327
§. hinc & illinc, pro hinc inde 325
Illuc 327. seqq.
P. huc ibid.
Immane quantum 820
Imprimis
S. Præcipue 717
Improviso
P. cum 177
IMO 365
S. atque adeo 43. quin 894. vero 1061
P. at 140. quin 894
Imo vero 366
IN 367
S. ad 40. apud 135. seq. ex 279. 283. pro 764. secundum 931
P. usque 1086
O. ante 126. 128. 392. extra 292. intra 385
In prætermissum 389
In deest 392
In ante 124
In animo
S. apud 136
In comparatione
S. præ 716. præut 717
In conspectu
S. sub oculis 985
In dies, in diem 370. seqq.
In dies magis
S. quotidie magis 920
In domo S. apud 136
In eo, in ea re S. ibi 342
In exiguum tempus
S. ad tempus 30
In hac re
S. hic 320
In libro § apud 135
In modum 375
S. ad modum 36. in speciem 380
In posterum 370
P. nunc 625
S. posthac 714
In præsenti 386
S. ad præsens 41
In præsentia ibid.
O. aliquando 76
Inprimis 391
A. deinde 207. mox 498
In principio S. ab initio 10
In quo, in qua, in quibus
S. ubi 1045
In speciem S. ad speciem 36
In summa 387
S. ad summam 35
In tantum 1022
S. adeo 42
In tempore pro opportuno tempore 386
In unum.
In vulgus 373
Incipiente luce, nocte
S. sub lucem, noctem 987
Incredibile est
A. quam 794. quantum 818
Incredibile quantum 820
INDE 393. S. illinc 325
P. deinde 206. hinc 325. 326. 395. jam 331. posteaquam 710. primum 733. primo 750. 753. prius 759. unde 1074

Inde

Inde usque 1087
S. jam inde à vel ab 331
INDIDEM 393. 395
P. unde 396
Inferius S. infra 397
§. proximus inferior 781
INFRA 396
O. extra 294. supra 396. 397. 994
INIBI 399
Iniens O. extremus 295
INITIO 399
A. deinde 400. dein ibid.
INQVAM 402
S. ergo 253. seq. igitur 357
Inquit 403
Insequens
S. proximus 782
INSUPER 403
S. amplius 112. etiam 403. ultro 1072
Intelligere est 454
INTER 404
S. cum 182. in 391 sub 986
Inter se S. ultro citroq; 1073
INTERDUM 405
S. interim 411. quandoque 812. quondam 916
P. alias 64. modo 489. modo, modo 491. nunquam 634. plerumque 688. raro 922. sæpe 925
Interdum ter repetitum 409
INTEREA 409
S. inter hæc 404
P. cum 177. dum 222. 411. tamdiu-quum 1005
Interea cum, dum
S. in 386
INTERIM 409
P. cum 177. dum 222
INTRA 412
S. citra 166 in 385
O. extra 392. 393. foris 302
Intra se O. extrinsecus 297
Intrinsecus O. extrinsecus ibid.
Intro 413
Intus ibid.
O. extra 292. extrinsecus 297. foris 302. palam 655
Invicem
S. inter nos, inter se 406
In vicem 381
IPSE 415
P. hic 417. *idem* 418. ille 360. is 417. iste ibid. suus 415
IS 418
P. &, que, atque, nec 419. qui 420. 842. 843. quantuscunque 825. siqui 844. quicunque 847. si quis 852. uter 1111
Id
P. post 712. quicquid 849. nihil quod 844
Is ut si S. is quasi 422
Id quod 421. 875
Id vero 424
Id omne, id totum 849
P. quantum 819. quod

quod 844. quicquid 849. si quid 852
§. quoad ejus 913
ISTE 427
P. qui 843
Ista S. istæc 428
Istæc 428
istic 319 429
O. hic 427
P. ubi 1046
Istinc P. usque 1087
Istiusmodi 429
Istud S. istuc 428
Istuc 429
ITA 430
S. item 441. perinde ut 683. perinde utcunque 684. prout 770
P. equid 232. & 259. quasi 827. quemadmodum 836. quid 858. sq. sic quemadmodum 993. ut quisque 905. seq. quomodo 914. sicut 965. tanquam 1013. tanquam si 1014. velut 1058. velut si 1060. uti 1099. utcunque 1110
Ita aliter S. sic-secus 966
Ita factus sum.
S. sic sum 960
Itane vero 435
S. itane tandem 435
Ita potissimum
P. ut quisque maxime 466
Ita tamen S. cum eo tamen 283. cum eo ibid.
Ita veluti 432
Ita ut S. adeo quasi 45
§. quid ita? 436. 858. seq.
ITAQVE 439
S. ergo 252. ita 438
ITEM 439
S. nec minus 539. similiter 969. simul 970
P. non 442. quasi 828. quemadmodum 836. sicut, ut 441. 965
Itera dum 222
ITERUM 443
P. semel, semel atque 444. primum 737. primo 751
Iterum atque iterum.
S. etiam atque etiam 268
ITIDEM 439. 442
P. non 443. quasi ibid. tanquam 1013
Jure suo
P. pro 766
JUXTA 447
S. prope 774
L.
Late P. longe 455
Licebit 453
LICET 451
Libenter S. facile 299
Literis S. per literas 678
Loci P. eo 241. eodem 248
Loco S. in 383
§. aliquo in loco
S. uspiam 1083
§. ex eodem loco
S. indidem 395
§. in eodem loco
S. inibi 399
§. in isto loco
S. istic, isto 429
§. nullo in loco
S. nus-

S. nusquam 637
§. ullo in loco, ullum in locum S. usquam 1083
§. secundo loco
S. secundum 930
LONGE 454. A. secus 933
§. minus longe absum
S. propius absum 777
§. non longe abest
S. prope adest 776
Longe lateque 455

M.

MAGIS 458
S. prius 762
P. eo 242. & eo ibid. eo etiam, eoque ibid. indies, quotidie 920. neque 541. non, nec 461. nihilo 463. 564. 566. nihil 561. non modo-sed multo 600. non modo sed vel ibid. non solum sed multo etiam 608. non solum sed etiam ibid. tum 185
O. minus 463. 479
Magis magisque 214. 462
S. plus plusque 690
Magis ac magis 462
Magis quam
S. ante 122. super 992
Magis omittitur 464
Magna ex parte
P. omnino aut 646
Magni parvique
P. omnes 653
MAGNOPERE 470
P. nihil 471
Major S. prior 758
Major quidam 883
MALE 472. S. secus 931
Male audit 473
Male sit 474. seq.
§. si spectes mala
S. ut in malis 1097
MALUM 472. 475
§. non malus 578
MAXIME 458. 464
S. proxime 778
A. plurimum 465
P. eo 245. &, & 256. & 259. minime 481. minimum 482. nonnunquam 635. si 949. tum 185. 1039. 853. vel 185. 1057. ut 1025. 1109. ut cum 1098
§. quam maxime 465
S. vel maxime 466
Maximopere 472
Maximus
A. deinde, tum 207
P. tantus, quantus 1019
Maximus, minimus
P. omnis 653
Me ipsum S. me ipse 415
Melior S. prior 758
Memini A. quanto 817
Memoriter O. de scripto 194
Metuo ne 507. non metuo, ne 509. non metuo ne non 510
Mihi ipsi S. mihi ipse 415
MINIME 475. 480
S. minimum 482
P. optimus, deinde 207. maxime 481. valde ib. ut 1025
O. maxime 470
MINIMUM 475. 482
S. minime 482. saltem 926

MI-

MINUS 475
P. eoque, & eo 243. etiamsi 275. haud 313. nec, ac 532. nec 539. seq. nec eo 540. nihil 561. nihilo 565. 566. sqq. quo 909. seq. si 945. seq fin. 954. 958. si-si 954
Minus ac minus 479
Minus, magis ibid.
§. plus minus 691
MIRABILE 483
MIRE ibid.
MIRIFICE ibid.
Miror A. cur 191
MIRUM ibid.
§. quid mirum ? etiam
S. & quidem 263
§. mirum quantum 820
Modernus S. qui nunc est, sunt 626
Modi
§. cujusdam modi 883
MODO 486. 496
P. qui 492. nihil non 557. non 598. seqq. quamvis 808
C. dummodo 221. tantummodo 1026. seq.
§. eodem modo
S. itidem 442. similiter 969
P. quemadmodũ 837
§. non modo 598. seqq.
S. præterquam quod 726
§. non modo non 602. seqq.
§. non modo nihil 603. seq.
§. non modo nullus 603. 604. 606
§. non modo nemo 605
§. quoquo modo 900. 915
§. ullo modo
S. omnino 647
Modo, modo 488
S. jam jam 341. modo nunc 487. modo-rursus 490. modo-tum ibid. tum-tum 1041
P. invicem 382
Molestiam afferre
S. male habere 474
Momento temporis
O. aliquamdiu 72
MOX 496
S. jam 340
P. ante 131. antea 133. ante hoc 134. dein 201. deinde 206. diu 213. extemplo 292. 498. initio 400. initio-dein 401. interim 410. maxime 468. nunc 625. olim 644. paulisper 670. primum 732. 742. primum, dein 738. primum deinde 739. 743. primo 751. 752. seq. primo deinde 753. quondam 916. tum 1036. tunc 1043
Mulctare 472. seq.
Multa P. ne 514
§. ne multis ibid.
§ quid multa ? 865
Multi P. alii 92. plerique 688. qui 838. quidam 881
Multiplex A. quam 802
MULTO 499
S. haud paulo 312. longe 456
A. secus 933
P. post non 705
MULTUM 499. 500
S. lon-

S. longe 456. magnopere 470
P. longe & 456. nihil 553. sæpe & 924. tam 1005
O. minimum 482
A. sæpe 924. superque 993
Multumque
P. diu 213. longe 456. multum ante 501. multum post ibid.
MULTUS 499. 502
Mutuo S. inter nos, inter se 406. ultro citroque 1073

N.

NÆ 503. P. quod si 871. si sin 959. utinam 1117
NAM 504. S. quippe 895
C. ecquis nam? 232. 234. num quidnam 622. ubinam 1050
P. num 620
NAMQVE 504
NE adv. 507. S. nihil 553. quod ne 874. quo minus 909. ut ne 1107
P. considera 509. eatenus 226. eo 246. hactenus 309. hic 315. idcirco 344. ideo 356. is 422. ita 434. seq. metuo, timeo, vereor 507. torqueor, solicitus sum, pavor est 508. non vereor &c. 509. seq. nisi 573. non solum sed 609 quam 804. quo 908. reliquum est 923. sic 962. tantum uti 1020. non ut sed 1106. usque eo 1089. utinam 1117
Ne aliquando S. ne quando 311
Ne forsitan, ne fortasse, ne fortassis 304
Ne forte ibid.
Ne quidem 520. seqq.
S. quidem non 884
P. non modo, sed 493. neque 529 nemo 547. nihil 557. non, sed 580. non 582. non modo sed 602. seq. non modo non verum 603. non solum sed 610. non solum non sed ibid. nullus 616. nunquam 633. omnino 648. non quisquam 899. si non 948. sic ut 962. tam ut-ut 1003. tum 187. ut-neu 513. tu 1058
Ne quis A. omnino 648
Ne non P. vereor, timeo, 507. videre 509. non vereor &c. ibid.
Ne vix quidem P. vix 1065
NE enclitica 523
C. anne? 114. etiamne? 270. itane 434. seq. utrumne 1114. numne 619. tamenne 1008
P. quid 861. si 940
Ne illi? pro illinc? 507
§ dummodone 221
§. modo ne 494
§. ut ne 245. 434. 512. vide ut ne.
NEC 528. S. & non 256
P. & 258. nihil 556. non 583. non modo sed 601. nullus 616
A. omnino 648
Nec enim pro non enim 238

Nec,nec 530. P. nemo 546. nihil 556. non 584. nusquam 638
Necne 525. P. an 120. ne 525. utrum 1114
Necnon 541. seq.
Necquidem 529
S. ne quidem 520
P. non 583
Ne dicam 517. S. non modo 606. non solum 611
Nedum 518. S. non modo 606
P. ægre 55. etiam 270. ne quidem 521. vel 1057. vix 520. 1007. vix dum ibid.
NEMO 544. P. non modo 603 omnino 648
Nemo non 546
Nemo unus 548. 1080
NEMPE 550. P. si 939
Nequaquam 544
P. omnino 646
NEQUE 528. P. & 258. nihil 556. non 583
Neque enim, pro non enim 238
Neque modo
Neque nec 531
Neque neque 530
P. nemo 546. nihil 556. non 584. nullus 616. nunquam 633
Neque vero 530
Neu 513. P. ne ibid. ut 1104
Neve P. ut ne 513. ne ibid. ut 1104
Neuter P. uterque 1116
Neutiquam 544
NI vide Nisi. Mirum ni 484
NIHIL 553
P. adeo 44. adhuc 48. admodum 50. non 555. non modo 605. non solum 611. satis 927
A. admodum 44. dum 219. 555. omnino 648
Nihil est, quod 869
Nihil præter S. non plusquam 695
Nihil præterea nisi S. nihil amplius quam 113
Nihil unum 555
Nihilo 563
Nihilo magis 564
P. quamvis 808
O. multum, non multum 553
Nihilo minus 564. P. cum 189. & & 257. etiamsi 274. sine 566. quamvis 808. quantumcunq; 825. quodsi 870. quidem 887. si 945. si maxime 949
Nihilo tamen secius 565
Nihilum 563
NIMIRUM 567. 553
S. enimvero 240. omnino 649
P. non sed 580. sisin 959
Nimio opere 570
NIMIS 568
NIMIUM ibid.
S. nimis ibid.
P. paulo 570. satis 927
O. parum 569
§. Nimio plus 692
Nimium nimiumque 569

Nimium quantum ibid.
NISI 570
S. nisi si 573. præterquam 725. si non 948
P. non aliter 88. aliud 99. haud 313. equidem maxime 467. nemo 549. ne quidem 522. nihil 558. nihil aliud 559. non 575. 584. nullus 618. numquid aliud 623. nunquam 632. nusquam 638. omnis 653. parum est 667. quando 811. quis 855. quod si 874. quisquam 897. quoties 921. raro 922
Nisi forsitan, nisi fortasse, nisi fortassis 304
Nisi forte ibid. S. modo non 494
Nisi hoc esset S. alioqui 71
Nisi quod
S. præterquam quod 726
P. nihil aliud, non aliud 100. vix 1066
Nisi tamen 1009
Nisi ut P. nihil aliud, non aliud 99
Noctuque P. diu 214
NON 77. S. Haud 311. minus 477. ne 512. nec 528. nihil 553. nullus 614
P. ac 23. atque 24. adeo 44. adhuc 47. &, & 256. & 260. ne 509. nec 541. nemo 546. nihil 555. nisi 575. nullus 651. nunquam 633. omnino 648. tanquam 1014. tantum 1030. vel, ve 1054. utinam 1117
A. metuo, vereor, timeo ne 507. seq. sed, sed tamen sed potius &c. 579. seqq.
Non-non P. nihil 557
Non adeo, ut non 45
Non aliter quam ut
S. non aliter quin 89
Non autem, non vero
S. non 152. 578
Non dicam, non modo
S. nedum 519
A. sed 586
Non dubito, quin 891. cum infinitivo ibid.
Non enim S. nec neque enim 238
Non modo non 604. seqq. S. non modo 606
Non modo 493. seqq. 598. S. præterquam 726. P. etiam 269. 493. ne quidem 521. nihil 557
Non modo-sed etiam 493
Non nemo pro certus quidam 547
Non nihil P. non pauca, aliqua 672
Nonnulli P. aliqui 79. aliqui alii ibid. alii 91. 93. pars-pars 663. seq. plerique 688. quidam, alii 880
Nonnullus pro quidam 617
Non possum non pro oportet 613
Non possum, quin ibid.
Non quisquam S. aliquis 82

Non

Non quo 590. seq.

Non quod non - sed quod S. non quin-sed 587

Non quod - sed S. non quo sed 590. 911

Non satis S. parum 666

Non secus ac S. quasi sic, quasi ita 827

Non si 585. seqq.

Non solum 607. seqq.

Non solum non 610. seqq.

Non solum non - sed ne quidem. S. non solum sed ne quidem 610

Non solum-sed etiam S. cùm, tùm 184. non tantum 1029. P. etiam 269

Non tam S. neque magis 541

Non tam, quam S. non jam, sed 339

Non tamen S. nec 529

Non tantum-sed etiam S. ita ut 431

Non tantummodo 1027

Non ullus S. aliquis 82

Non ut P. modo causa 493

NONDUM 613. S. adhuc non 47. O. adhuc 48. jam 332. jampridem 337

Nondum quicquam S. adhuc nihil 48. nihil dum 219

Non liquet an S. haud scio an 312

Nonne 527. S. nempe 551. P. quid 861. si 940

Nonnunquam 634. seq. P. interdum 408. interdum, interdum sæpe 409. modo 489. 491. plerumque 688. sæpe 925. tum, tum. 1042

Notum est S. in medio est 388

Novissimi P. primi, sequentes 757

Novus. O. prior 759

Novissime S. proxime 778. P. deinde, posthæc 204. initio, mox 401. prius 761

Nullam ad rem, nulla in re S. nusquam 638. 639

Nullibi 638

NULLUS 614. S. nemo 544. A. omnino 648

Nullus non 615

Nullus, sed P. non modo 603. 604. 606

Nullius momenti N. nemo 546

Nullo modo P. vix 1067

Nullo excepto S. ad unum 1081

NUM 619. S. ecquid? 232. numquid 622. P. quæro, video 620. quid? 861. quod si 871. si ibid. C. etiamnum ibid. seq.

Num aliquando? S. ecquando 234. num quando 621. 812

Num quid? 621. 622

Num quid vis ibid.

Num quis? S. Ecquis? 231

NUNC 623. 496. S. hic, hic jam 320. O. adhuc 48. antehac 134. ante 624. post 709. P. age 60. agesis 61. ante 128. antea 132. diu 212. dum 219. etiam 271. seq. etiamsi tamen 275. hactenus 310. hic 320. jam 333. jam pridem 337. modo 486. si 629. 630. ni ibid. nuper 636. olim 644. postea

711. posthac 715. primum 733. primo 750. prius 760. quoniam 878. quomodo 914. quondam 916. si quando 951. tum 1036. tunc 1043. 1044. A. alius 65

Nunc jam P. diu 212

Nunc nunc S. modo, modo 488

Nunc tandem S. jam tandem 340

Nunc vero 627. 631. P. utinam 1118. cum, nunc 629. si 630

§. ut nunc est, (habet, fit) 1092

NUNQVAM 631. S. non unquam 634. seq. O. aliquando 74. P. diu 212. non modo 603. omnino 648. plerumque 689. sæpe 925

NUPER 636. P. antea 132. initio 400. nunc 625. olim 645. sæpe 925

Nuperrime S. proxime 778

NUSQVAM 637. P. omnino 648

O.

O 639

OB 641. S. a, ab 14. pro 771

Ob ætatem S. per ætatem 679

§. ob eam causam P. nec si 534

§. ut, ob eam rem 1107.

Obscure S. occulte O. palam 654

OLIM 643. S. quandoque 813. quondam 915. P. jam 337. nunc 626. proxime 779 tunc 1043

OMNINO 646. S. denique 210 ipse 415. plane 687. utique 1118. P. non modo sed (verum) 600. vix 648

Omnino non P. vix 1067. seq.

OMNIS 650. 866. O. aliquis 79. P. omnino 649

§. id omne, unus omnium (totius) 1082. unus ex omnibus, vel, inter omnes ibid.

Omnes omittitur 39

Omnes, nullo excepto S. ad unum omnes 39. 1081

Omni ex parte S. undique 1075. usquequaque 1091

Omnibus ex partibus S. extra intra 293

§. ut opinor 1094

Oportet S. non possum non 613

Opportune S. commodum 167

Opportuno tempore S. in tempore 386

Optime P vel 1057

Ordine S. in ordine 388

O si S. si 937

P.

Pæne vid. pene.

PALAM 654. Opposita vide ibid.

PAR 655. O. idem 350. similis 967

Par est 658

Pari ratione ibid.

PARITER 659. S. simul 971

PARS 662. P. alii 91

§. omni ex parte vide omnis,

mnis, omnino aut magna ex parte.
§. per partes 677
§. qua ex parte S. quatenus 831
PARTEM 662. 664. P. quidam, alii, alii 882
Partim bis 664. ter 665. quater 666
PARUM 666. S. male 474 minus 475. P. satis 927 O. bene 153. nimium 569
Parum abest quin S. prope est ut 776
PARUMPER 668. S. paulisper 669
PAUCI 672. P. plurimi, aliqui 696. qui 838
Paucis S. brevi 154
Paucissima P. plurima 696
Paulatim 670. P. aliquamdiu 73. dum 223. statim 983. ut 1100
PAULISPER 668. 669. P. cum 178.
PAULO 670. P. haud 312. post 705
Paulo ante S. initio 399 modo 486. P. quondam 916
Paulo plus S. plusculum 695
Paulo post S. mox 496. mox paulo 498. O. aliquando 76
PAULUM 671
Pavor est ne 508
Pene S. modo non 494. propemodum 774. P. non modo sed 600. non solum sed 609
Pene desperatus S. extremus 296.
Pene nihil S. admodum nihil 50
PER 672. S. a, ab 4. C. peræque 59. permirum 484. pergrata perque jucunda 681. A. vide 676. seqq.
Per intervalla S. identidem 353
Per longum tempus S. diu 211
Per me licet 453. S. à me 5. in annot.
Per omnem vitam S. in vita 386
Per quem locum S. qua 789
Per quæ S. quare 827
Per quietem 931
Per se pro sine alterius ope 474
Per tempus O. post tempus 675
Per vices 678. S. in orbem 380
Perii S. nullus sum 615
PERINDE 681. S. proinde 773 P. qualis 792. tam & 1004
Perinde ac si S. perinde ut 683. perinde quasi 685. proinde ut 773
§. si diis placet 935
PLANE 686
PLERIQVE 688. P. alii 92. seq. alius, alius 93. nonnulli 617. omnes 652
Plerique omnes 651
PLERUMQVE 688. S. fere, ferme 300. nonnunquam 635
Plures S. plus 690. P. alias 65. alii 92. nonnulli 617. pars 663. pauci 672. quidam plerique 881
§. unus, alter, plures 1077
§. quid plura? 866

Plurima paucisſima 696
Plurimæ-quot 918
Plurimi
P. alii 92. alii, nonnulli 93. hi-illi 317. hic-alius ibid. pars 663. pars, alii 664
PLURIMUM 689. 696
S. plerumque 688
P. maxime 465. minime 481. minimum 482
§. vel plurimum 482
§. ut plurimum 696
PLUS 689
S. amplius 111. 690. magis 460
O. minus 476. 479
P. nimio 570. 692. &c. quotidie 920
Pluſculum 695
Plus minus 691. 1058
PORRO 696
S. protinus 787
P. age 62
Poſſe aſpici
S. ſub aſpectum cadere 987
§. quam poſſum 797. ſeq.
§. non poſſum quin 890
§. quantum poſſum 820
§. poſſumus S. licet 454
§. ut poteſt, potero, potui 1092
POST Præpoſitio 698. S. a, ab 3. 15. ad 29. ante 125. ex 285. infra 399. juxta 450. ſecundum 930
§. alius poſt alium 98
§. poſt id, poſt illa 712
POST Adverbium 703
O. ante 126. 128. antea 132
A. ſtatim 982
P. deinde, deinde, poſt 204. diu 212. initio 400. initio, deinde 401. maxime, deinde 469. multo 500. 702. multum 501. nuper 636. paulo 670. primo 749. primum 731. primum-tum 734. primum, deinde, tum 741. &c. ſeqq. a primo, deinde 754. prius 760. ſtatim 982
Poſt aliquot annos P. primum 732
§. quanto poſt S. quam mox 496
§. ſtatim poſt.
Poſt omittitur 709. 807
POSTEA 709
S. hinc 324. porro 696. poſthæc 703. poſterius 713
P. aliquamdiu 72. ante 126. 128. cum 178. 180. dein, tunc 202. deinde 204. diu 212. dum 218. initio 400. initio, deinde 401. initium deinde ibid. maxime, deinde 469. nunc 625. primi, dein 757. primo 750. primo, deinde 753.

753. principio 762. prius 760. protinus 789. quondam 916. tum 1037. tunc 1043. ut 1100. primum 731. primum deinde 735. primum, deinde, tum 740. primum deinde - deinde ibid.

O. antea 131

Posteaquam 709 seq.

P. deinde 207. quamdiu 795. tum denique 138

Posterior 758

Posteriores

P. primi 756

POSTERIUS 713

Posterus

P. primus 756

POSTHAC 714

O. antehac 133

Posthæc

P. deinde 204. deinde, tum, tum 205. optimus, deinde 208

Postmodo

P. jam tum 334

Postquam 706. seq.

S. quam 807. quod ubi 874. ubi 1046. ut 1099

P. dein 201. deinde 207. donec 216. dum 219. parumper 668

Postremi

P. primi 755

POSTREMO 713

P. aliquamdiu 73. cum 178. dein 201. deinde octies repetit 205. inprimis, deinde 207. denique 209. diu 211. &, &, & 255. extemplo-mox 292. 498. modo, nunc, plerumque 487. nunc, nunc 628. primum 733. primo 751. primo, postea 752. primo, mox 751. primo deinde 752. primum 733. primum deinde 734. plures partes enumerationis quadripartitæ vide 738. 739. 740. 741. 742. quinque partium 743. 744. sex partium 745. prius 761. principio deinde 762. sæpe 925

Postremum 714

P. dein 201. modo-modo 491

§. ad postremum

P. primum-deinde 734

PRIDIE 728

Potius

S. antiquius 561. citius 166. magis 460

P. nihil 561. non sed 580. non 582. non modo sed 600. non modo non sed 605. quin 894. tantum abest ut 1025

Potius omittitur 464

PRÆ

PRÆ 715. S. ad 38. ante 122
PRÆCIPUE 717. S. ante omnia 123. P. &, & 256. tum 185
Præcipuus O. idem 350. P. par 656
Præcise 51
PRÆSERTIM 77. 718
Præstituto tempore S. ad tempus 30
PRÆTER 719. S. ad 38. extra 295. nisi 571. P. aliquis 82. aliud 99. nemo 549. nihil 558. nullus 618. numquid 621. omnis 652. quis 855. quisquam 897. reliqui 923. supra 995
Præter etiam S. super 991
Præterea 722. S. adhæc & adhoc 38. adhuc 47. amplius 112. etiam-num 272. etiam-nunc ibid. insuper 403. præter hæc 723. præter 724. super hæc 992. P. numquid 623. non solum sed 609. tum 185
Præter propter 724
Præterita A. reliqua 923
Præterquam 724. seqq. S. extra quam 293. nisi 571. nisi tamen 572. præter 723. P. alius 100. nemo 549. ne quidem 522. nihil 558. nullus 618. nusquam 638. omnis 652. quis 855. quisquam 897. ullus 1068
Præterquam quod P. idem qui 347. superquam quod 995
Præut 717
Prava consilia agitare 473
Pridem 336. C. jam pridem 337 P. quam 795
PRIDIE 728
PRIMO 730. 749
Primo-deinde S. ante-tum. 130. Plures partes enumerationis vid. a 749. ad 754
Primo quoque tempore S. quamprimum 811
PRIMUM 730. S. à primo 10. ante 131. C. quamprimum 795. P. cum 181. nunc 627. quando 811. simul ac 974. tum 1040. ubi 1049. seqq. ut 1101. seqq.
Primum, dein S. inprimis mox 498
Primum deinde S. ante-tum 126
Primum - tum S. ante omnia tum 126
NB. exempla enarrationis bipartitæ 731. seqq.
tripartitæ 734. seqq.
quadripartitæ 738. seqq.
quinque partium 743. seqq.
sex - partium 745. seqq.
Primus 756. S. alter 715. seq. unus 1081. P. quotus 919. O. extremus 755
Principio 762. P. statim 981
PRIOR 758. P. proximus 782
PRIUS 758. 759. S. citius 167. P. donec 216. nihil 562. O. posterius 713
PRO 763. S. a, ab 12

PRO Interjectio 771
PROCUL 772
S. longe 454
O. cominus 772
§. non procul S. prope 775
Profecto P. nisi 574. quod si 871. quoniam 878. quidam 889. si 939. si quisquam 950. utinam 1116
Profecto desideratur 951
PROIN 773
PROINDE ibid. P. sive-sive 978
PROPE 774
S. apud. 135. propter 783
O. procul 775. P. non, sed 580. non modo-sed 599. non solum-sed 607
Propediem 774
Propemodum ibid.
Propius 777
PROPTER 783. S. à, ab 5. de 197. ob 641. per 679. præ 716. pro 771
§. præter propter 723
§. non tam propter, quam propter 1002
Propter id S. id 424
Propter omittitur 785
Propter quem, quam, quod S. quare 826
Propterea 786. S. eo 244. ob hæc, ob hoc, ob id 624. per hoc 679. propter hoc 786. P. nec si 534. non si 585. quia 787. quod 726
Prorsus S. omnino 646
PROTINUS 787. P. cum 173. 178 nec si 535. postquam 707. si 941. ubi 1048. ut quisque 1102
Prout 569. S. perinde, ut 683. P. ita 412. perinde, 685
Prout ita S. sive-sive proinde 978
Prout nunc S. quomodo nunc 914
Proxime 777
P. maxime 778
O. æque 59. antea 132
Proximo quoque tempore S. propediem 774
Proximum est, ut 783 P. si 943
PROXIMUS 774. 780
O. idem 350
P. primus 756

Q.

QUA 789. P. circa 164. eadem 790, catenus 226
Quacunque 791. S. qua 790
Quanam 792
Quæro A. cur 191
§. si quæris 934
Quæso S. sodes 981
Qua ex parte S. quatenus 831
QUALIS 792.
S. qui 421. 841. sq.
P. ejusmodi 235. talis 998

A. talis 792
QUALISCUNQUE 793. S. quicunque 848. A. talis 793
Qualislibet 793
QUAM 794. S. ac,atque 22. quantopere 825. P. æque 58. alibi 68. alio 69. aliter 88. aliud 99. nihil aliud 100. 551. aliunde 71. nihil amplius 113. ante 123. contra 172. haud minus 313. non idem 346. infra 397. intra 414. ita 433. item 441. juxta 449. magis 461. non magis ibid. minus 463 478. non minus 478. mirabile 485. mirum ibid. nihilo minus 566. nihilo magis, nihilo plus 566. nusquam alibi 637. non plus 695. perinde 684. plus 695. post 706. 707. præ 717. pridie, postridie 728. postea 709. prius 762. protinus 788. quid? 861. sane 926. secus 932. si 940. supra 997. tam 1000. non tam 1002. seq tamdiu 1005. tantopere 1017. tantus 1018. A. mox, pridem, dudum 795. tam 801. non, quomodo 805. cum ibid. tamen 806
Quamdiu 774. S. donec 216. dum 217. A. tamdiu 774
Quam maxime 465. quam qui maxime 466
Quam ne 804. P. non aliud 100
Quam quantum 802. P. plus 695. S. quam quod 803
Quam quoad P. diutius 215
Quam quod 803. P. magis ut 459. magis quia ibid. magis quod ibid. plus 694. non tam gratia 1002. non est tanti 1023
Quam quot 802
Quam si 805. P. aliter 87. non aliud 100. idem 348. magis 459. perinde 685. plus 694. non plus 695. secus 932. tam 1001
Quam ut P. aliter 88. nihil aliud 99. non aliud ibid. tam 1001. non tam ut 1001
Quam absorbetur ablativo 104
Quam omittitur 807
Quamobrem S. proin, proinde 773. propter quod 786. quocirca 913. quod 860. ut quid? 1098. P. quid est? 859
Quamobrem non P. nihil 560
Quamprimum 795
QUAMVIS 807. S. quod 875
QUANDO 810. S. quoniam 812. 876. P. ne 812 nisi si 575. num 812. si 951. 811. tum ibid. tunc 1044
Quandoque 810. P. interim 410

Quan-

Quandoquidem 812. S. quoniam 376. si 936. siquidem 953
QUANQUAM 813. S. & quidem 262. quamvis 807. 809
Quanti pro quot 821
QUANTO 816
S. quam 799
P. memini 179. quodsi 872. si 940. tanto 1016
A. eo 817. tanto, tantum 817
Quanto minus S. quo minus 910
Quanto post S. quam mox 496
QUANTOPERE 825
P. tantopere 1017
Quantulum 823
Quantulumcunque ibid.
QUANTUM 821. seq. S. quam 802. seq. quantopere 825. quid 868. quod 858. P. incredibile est 818. mirum 485. nimium 569. omne 652. quam 802. pro eo 770. tanto 1016. tantum 1021. tantundem 1022. A. eo 824. id omne hoc omne 819. tantum tantundem 823. tanto 824.
Quantum ad id, quod S. quod 868
Quantum in me est 818
Quantum possum 820
Quantumcunque 824
A. tantum, nihilominus ibid.
S. quicquid 850
Quantumvis 821
S. quamvis 809
Quantus S. qui 858. tantus qui 1019. sq. P. quid? 861. tantus 1618
Quantuscunque 821. S. quantus, quantus 821. quicunque 850
Quantuslibet 821
Quantus maximus P. tantus 1019
Quantusvis 821
Quapropter S. propter quam rem 786
QUARE 825. sq. S. nihil 560. propter quæ 786. propter quod ibid. unde 1074. P. ratio 826. quid est? 863
Quartus P. unus, alter, tertius 1077
QUASI 827. S. fere, ferme 299. velut 1059. P. idem 348. is 422. ita 433. item 441. itidem 443. non 598. perinde 685. sic 964. tandidem 1024. A. aliquis 83
Quasi, prout si 422
Quasi vero 628
QUATENUS 831
S. qua 790
P. eatenus 226
QUE Enclit. 832
P. idem 346. pariter 660. pariter & 161. perinde 686

Que

Quæ geminat &c. sæpius repetitum 834. seq.
QUEMADMODUM 835
P. ita 433. item 441. ratio 836. sic 963
Quî ablativus antiquus 846.
P. quodsi 871
QUI Pronomen 838
P. ejusmodi 234. hic 315. idem 348. is 422. iste 428. quis est 855. talis 999. tam 1004. tantus 1019
A. modo 492. hic, vel is 843
Qui idem 844
Qui is 420. 843
Quicum, quocum 845. quibuscum 846
Qui non S. quin 893. P. ecquis 233. nemo 548. nullus 619. quis 855. quisquam 899
QUIA 876
S. quippe 895. quod 870. quoniam 878. P. eo 244. hoc 323. idcirco 344. ideo 354. non 594. propterea 787. quippe 895. simul 970. non tam quia quam 1003. A. eo &c. 877
Quicquam P. tale 998
Quicquid 849. seqq.
Quicunque 847. seqq S. omnis 650. quisque 813 900. P. idem 347. is 421. omnis 653
Quid 857. seqq. P. quod si 871. quoniam 897. si 940. tale 998
Quid est? A. cur 191
Quid ita? 859. seq.
Quid? quod 862
Quid? quid si? 860
§. si quid 857
Quid otiosum ibid.
Quid repetitur 858
QUIDAM 879. S. non nemo 547. nonnullus 617. partim 664. pauci 672. unus 1080. P. aliquis 79. alius 91. certus 879. hi, hi, alii 317. pars 663. plerique 688. plures 695.
Quidam bis, ter & quater repetitum 880
Quiddam P. tale 998
QUIDEM 884. S. equidem 249. P. duntaxat 224. & 262. seq. etiam 269 fortasse 305. ille 359. is 425. ne vid. ne quidem, ut ne, vid. ut ne quidem. si 952. si non 947. utinam 1116
Quidem certe 160. 888. P. si 939. si non 947. utinam 1116. ut 1109
Quidem, sed ita, ut etiam S. ita ut 431
§ num quidnam 622
Quidvis 866. S. quidlibet ibid.
Quilibet P. unus 1080
QUIN 889. S. ut non 1107. P. ægre 55. dubito 890. seq. ecquis 233. non longe abest 417. mirum 485. haud (non) multum abfuit 501. nemo 548. nihil

559. non 587. seq. non possum 613. nullus 619. nunquam 632. paulum abest 671. haud (non) procul 772. quis 855. tam 1004
Quin imo 894
QUIPPE 894
QUIS 838. 851. S. qui 840. 844. quid 857. P. nam 507. ne 851. nescio quis 853. nisi 575. nisi si ibid. num 621. si 851. 852. 853. 951
Quidnam P. num 622
QUISPIAM 896. S. unus aliquis 1080. unusquilibet ibid.
QUISQUAM 896. O. universus 898. P. si 950. A. unus 898
§. si quisquam est 899
QUISQUE 950. seq.
S. quis 856
P. pro se 767. se, suus, qui &c. 901. quid, quanti &c. 903. quotus 906 ut 1102
§. ut quisque &c. 905. seq.
QUISQUIS 900
S. quicunque 847
Quivis 654
P. unus 1079
QUO 907
A. tanto ibid. eo ibid. eodem 909
P. eatenus 227. eo 241. seqq. eodem 248. ut eo 908. hoc 323. inde 395. tanti est 1023. quid est ergo 860. tanti est 1023. ultra 1070. usque eo 1088. usque 1091
Quo minus 909
S. quin 890
P. nihil 560
Quo quisque 905. 906
A. eò 905
§. eo quo pro eo quod 246
§. non quo pro non quod 591. 911
QUOAD 907. 911
S. donec 215. dum 217
P. eatenus 226. hactenus 308. interea 412. tamdiu 1004. usque 1087. usque eo 1088. usque adeo 1090
Quoad ejus 913
Quoad hoc, quoad illud 912
QUOCIRCA 907. 913
S. unde 1074
QUOD Conjunctio 875
S. quo 908. ut 596. 1108
P. eo maxime 245. eo ibid. est 869. hactenus 308. hoc 323. 875. id ibid. idcirco 343. ideo 354. illud 875. is 423. maxime 467. nihil est 562. 869. nihil habeo 562. nisi 572. non 594. non est 869. parum est 667 præ 717. præcipue 718. præterquam 726. seq propterea 786. quam 803. quid est? 859. quid? 862. quippe 896. simul 970. superquam

994. tum 187. vel 1056. tanto 1016

Quod non

S. quin 890. 893

P. tantum 1030

Quod si 871. seqq.

A. profecto &c.

QUOD Pronomen 866

P. id 421. pro eo 770. quippe 895

Quod ajunt 867

Quod attinet ad S. à, ab 13. ad 32. de 198. ex 283. in 390

Quod non P. nihil 559

Quod reliquum est 924

Quod superest 867

QUOMODO 913

S. quemadmodum 835. quid ita? 436. ut 1092. 1097

P. ita 433. mirum 485. mirabile ibid. quam 805. quod si 871. si 941. sic 963

A. si 914. ita vel sic 914

Quomodocunque 915

S. utcunque 1109

QUONDAM 915

P. alias 65. nunc 625

QUONIAM 876. 878

S. quando, quandoquidem 811. quatenus 832

P. ideo 354. propterea 787. tanto 1014

Quo pacto

P. ita 433

Quoque

S. que 835

P. ac 24. atque 25. cum 182. &, & 256. & 259. in 389. inter 407. non modo sed 599. non solum sed 607. præter 720. præterquam 723. quia 877

QUOQUO 917

Quoquo versus ibid.

Quoquo modo 915

Quorsum & quorsus 917. seq.

QUOT 918

S. quantum, quanti 821. quotus 919

P. tot 1032. totidem 1033. toties 1034

A. tot 918. totidem ibid.

Quotannis, quotquot annis 919

Quotcunque ibid.

S. quotquot ibid.

Quotquot 919

P. omnes 652

Quot vicibus

S. quoties 921

QUOTIDIE 920

S. quot dies ibid.

QUOTIES 921

A. toties ibid.

P. tot 1032. toties 1034

QUOTIESCUNQVE 921

QUOTUS 918

Quo versus

S. quorsum 917

QUOUSQUE 922

R.

Rarius
S. minus 475
O. aliquando 74. fere 300
RARO 922
A. alias 64
O. fere 300. nunquam 634. plerumque 689. sæpe 922. 925
Ratio
A. cur 191. quare 826. quemadmodum 836. quomodo 913
Re ipsa
O. per speciem 677
Re recenti
A. nunc 625
Relinquitur 923
Reliqua
P. præterita ibid.
RELIQVUM EST 923
S. relinquitur ibid.
RELIQVUS ibid.
S. alius 90
Reliqui
S. alii 90
P. alii, alii 93. nonnulli 617. pars, alii 664. primus 755
§. de reliquo
S. cæterum 155
Repente
S. subito 989
P. cum 179. diu 213. dum 223. jam pridem 332. modo 487. posteaquam 710. postquam 707. ubi 1048. ut primum 1102
Restat 923
Rursus
P. modo 490. primo 751

S.

SÆPE 924
O. raro 300
P. aliquando 74. modo, modo 491. multum 501. nunquam 634. plerumque 689. tum, tum 1042
Sæpenumero 926
Sæpius
S. per intervalla, identidem 353
A. aliquando 74
P. alias, alias 64. diu 212. interdum 408. modo 491
§. iterum ac (&) sæpius 446
Sæpissime
P. nonnunquam 635
SALTEM 926
S. at 142. certe 159. quidem 888. quidem certe ibid. vel 1056
P. etsi 278. minime 482. si minus at 946. seq. si non 948. si nihil aliud 950
SANE 926
S. plane 687
P. age 62. haud 311
Sane quam 926
SATIS 926

S. admodum 49
P. minus 479. multum 502. plus 692
§. non ſatis S. parum 666
Satis bene
S. belle 153. commode ibid.
Satis & plusquam ſatis
S. ſatis ſuperque 928
SCILICET 929
S. enim vero 239. nempe 550. nimirum 567. videlicet 1065
P. niſi 574. ſi 939
Se S. ipſe 415
P. per 474
Se quiſque 901
Secius
P. nihilo tamen 565
Secreto
O. palam 655
Secundo
S. iterum 443
Secundo loco
S. ſecundum 930
P. maxime 468. 469
SECUNDUM 903
S. ad 35. de 198. e, ex 288. juxta 450. pro 765
Secundum ipſa verba
S. ad verbum 37
Secundus
S. alter 105
P. primus 756
SECUS 931
P. quaſi-haud 828. ſic 966
§. non ſecus 932
§. non ſecus ac S. quaſi-ita, quaſi-ſic 827
Sed 587. ſeqq.
S. aſt 137. at enim 144. autem 151. cæterum 155. enimvero 239. quod 874. verum 1063
P. equidem 250. etiam 269. etſi 278. fortaſſe 305. forſitan 306. haud 313. haudquaquam ibid. non jam 338. minus 480. nec, neque 533. nemo 549. ne quidem 522. nihil jam 339. nihil 560. non dico, non dicam 586. non quin 587. non quia 588. non quo 911. non quod 594. non modo 598. ſeqq. non modo non 602. non modo nullus 604. non ſolum 607. ſeqq. non ut 596. nondum 614. nullus 618. nunquam 634. quanquam 814. que 835. quidem 885. tamen 1006. non tantummodo 1027. non tantum 1028. non ut 1106
Sed contra
P. non quo 590. ſeqq.
Sed è contrario 604
Sed & P. & 257. non ſolum 608. quidem 888
Sed etiam
P. non jam ſolum, jam non modo 339. maxime 467. ne quidem 522. nihil non modo 557. non

581

581. non modo non 604. non ſolum 607. non ſolum non 610. quidem 888. non tantummodo 1027
Sed ne
P. non quia 588 non cauſa 590. non quo 592. non quod 594. non ut 597. non ideo ut ibid. non ut 1106
Sed ne quidem
P. nihil non modo 557. non modo non 602. non modo nihil 603. non modo nullus &c. non ſolum non 610
Sed nihilominus non
S. neque eo magis 540
Sed non
S. nec 528
Sed potius
P. nec 534. non modo 600. vide plura ibid.
Sed quia
P. non quia 589. non quin 588. non quo 591. non quod 594
Sed quo
P. non quo 591. non quod 595. non ut 597
Sed quod
P. non cauſa 590. non quin 588. non quo 591. non quod 594
Sed quoniam
P. idcirco non quia 344. non quo 593
Sed quoque
P. non modo 599. non ſolum 607. vid. plura. non tantummodo 1027
Sed ſi
S. ſi - ſin 953
Sed tamen
P. equidem 250. etſi 278. fortaſſe, fortasſis 305. 306. licet 451. minus 480. neque 535. nihil 560. non 579. non quin 587. quanquam 814. non quo 911. tametſi 1010. vix 1068
Sed ut
P. non cauſa 590. non quin 588. non quia ibid. non quo 592. non quod 595. non ideo quod 596. non ut ibid. non quaſi 598. non ut 1098. 1106. non quo 911. non ſicut 966
Sed vix
P. non modo 598. non modo non 605. non ſolum 610
Semel, iterum, ſemel atque iterum, ſemel aut iterum 444
Semel iterumve 445
Semper
O. aliquando 75
P. diu 212. non nunquam 635. plerumque 689
Sentiri poſſe
S. ſub ſenſus cadere 987
SEU 975. 979 iteratum ibid.

SI 933
S. ſiquidem 952
P. ac. vide ac ſi. aliquando 76. ſeq. cur 192. ita demum 434. ita ibid. magis 461. maxime 467. mirum 484. nec, neque 534. ſeqq. niſi 573. niſi tamen 574. non 585. ſeqq. poſt 706. præcipue 718. præſertim 719. quid? quid 860. quod 871. ſeqq. quomodo 914. ſic 962. tanquam 1014. tum vero 1039. tunc 1044. velut 1060. ut 964. 1096.
A. aliquando 76. aliquis 83. forſitan, fortaſſe, fortasſis 304. forte ibid. 950. minus 477. 945. modo 495. nunc 629. nunc vero 630. quid 860. ſeq. quis 851. ſeqq. quisquam 899. niſi tamen 574. unquam ante alias 951. verum enim vero 1064
Si maxime 949
Si minus
S. ſi non 946
A. at, attamen, certe &c. 947
Si non 948
S. niſi 571. niſi tamen 572. ſi minus 945
A. certe 160. etiamſi minus 275
Si quando 951
P. niſi 575
Si quid
A. idem, id omne, id totum 852
Si quis
P. is 421. vid. 852. 951
A. hic, is 852
Si Spectes
S. pro eo 765. ut 1096
Si tamen 1009
S. ſi modo 495. ſiquidem 952
Si vis S. ſodes 981
Si omittitur 21. 936
Si-ſin 953. ſeqq.
SIC 960
P. perinde ut 684. quaſi 827. quemadmodum 836. quomodo 914. tanquam 1013. ſicut 965. ut ibid. velut 1058. uti 1099
O. ſecus 966
Sic contra, ſic ex contrario
P. ut 1095
Siccine 966
Sicunde 1074
SICUT 960. 964
S. quaſi-ſic, quaſi-ita 827. quomodo 914. velut 1058. ut 1092
Sicuti
P. pari ratione 658
Sileo, taceo
S. quid loquar? quid dicam? 865
SIMILIS 967
S. alter 106
O. idem 350
SIMILITER 967. 968
S. item

S. item 439. itidem 442
P. similis 968. ut 1095
SIMUL 970
S. pariter, pariter 662
Simul ac 971. 974
S. protinus quam 788. simul 973. simul & ibid. simul primum 974. ut primum 1102
P. continuo 170. statim 984
Simul atque 971. 974
S. pariter pariter 970
Simul ut 970. 974
P. statim 984
SIN 953. seqq.
A. aliquis 83
Sin autem
P. nisi 575
Sine
S. absque 20. citra 166
A. ullus 1068
Sine controversia
S. facile 298
Sine dubio
S. certe 158
Sine intermissione
S. continenter 169
Sine alterius ope
S. per se 474
Singuli
P. omnes 652
Singulis diebus
S. quot diebus 919. quot dies ibid. quotidie 920
Singulis mensibus
S. quot mensibus 919
Siquidem 952. seq.
S. quoniam 876
SIVE 975
S. si 938
A. seu 977. seqq.
P. utcunque 1110
Sive. sive
S. an 118.
Sive omissum 979
SODES 981
Solicitus sum 508
Solum S. tantum, tantummodo 1026
§. non solum 607. seqq.
S. non tantum 1029
§. hoc solum defuit
S. tantum non 1030
Solus S. unus 1081. unus solus ibid.
Sponte S. ultro 1072
STATIM 981
S, continuo 169. jam 340. illico 365. pariter 662
P. cum 174. 179. posteaquam 710. si 941. simul 973. ubi 1047. ut 1099. ut primum 1102. ut quisque ibid.
Statim à 982. S. protinus à 787.
Statim simul ut
S. protinus ut 788
Statim post 982
S, sub 987
SUB 984
O. super 990. supra

P. usquu 1086
Sub finem.
Sub lucem 987
S. prope lucem 774
SUBINDE 989
SUBITO 989
S. continuo 169
O. ſumto ſpatio 990
P. cum 173. 179. dum 223. ubi 1048. ut 1099
SUBTER 988
O. ſupra ibid.
SUBTUS ibid.
Sui S. ille 364
Summum 32
S. denique 210
§. ad ſummum 31
S. ut maxime 1109
Sumto ſpatio 989
O. ſubito ibid.
SUPER 990
S. de 197. in 383
O. ſub 984. ſubtus 988
§. alius ſuper alium 97
§. ſatis ſuperque 928. multum ſuperque 993
Supereſt S. ſuper ibid.
§. quod ſupereſt 867
Superquam 994
Super vota 992
Superior P. proxime 779. proximus 781
Superius 996
SUPRA 994
S. initio 399. præter 721
O. infra 396. ſub 984 ſubter 988
§. nihil ſupra 997
Suus A. ipſe 415

T.

Taceo S. quid loquar? quid dicam? 865
Tacite O. palam 655
Tale S. iſtiusmodi 429
TALIS 997
S. hic 318. is 421
P. hic 317. 999. qualis 792. qualiscunque 993
Talis, qualis 998.
S. is, qui 421
Talis ut 999
S. is, qui 421
TAM 999
P. quam 801
§. tam quam S. nec minusquam 540. tantum, quantum 1001
Tamdiu 1004
A. quamdiu 794. 1005
TAMEN 1006
S. attamen 146. nihilominus 564. tamen 952. ſed 815
P. cum 180. dum 220. ecquis 233. equidem 250. &, & 257. & 264. etiamſi 273. etiamſi minus 275. etſi 277. fortaſſe 305. inter 407. minus 480. nec, neque 535. 537. nihilominus

nus 564. nisi 1009. non 582. posteaquam 710. qualiscunque 793. quam? 806. quamvis 807. quanquam 813. qui 1008. quicunque 848. quicquid 850. quis 856. quod si 873. quoquo modo 915. sed (vid. sed tamen) si 938. 1009. si maxime 945. si non 948. siquidem 952. tum 158. ubi 1049. vel 1057. verum 1064. utcunque 1110. ut 1108. ut ut 1109
Tamen certe 873
P. quod si ibid.
Tamen non
S. nec 528
Tamen omissum 808. 1011
Tamenetsi 1111
TAMETSI 1010
TANDEM 1012
S. aliquando 75. demum 208. omnino 649
P. aliquamdiu 73. cum 180. diu 212. ecquid 232. jam 340. itane 435. primo 751. primo, deinde 753. tunc 1044. vix 1068. ut 1099
Tandem S. aliquando 75
TANQUAM 1013
S. pro 764. quasi 827. sicut 964
P. ita 433. perinde 685. sic 964
A. aliquis 83
Tanquam si 1014
S. tanquam ibid.
P. similis 967. velut 1059
Tanti est pro expedit 1022
Tanti pro tot 822
A. quantum 1023
Tantidem quasi 1024
Tantillus S. tantus 1021
TANTISPER 1015
TANTO 1015
P. quantum 1016. 824
Tanto quanto 1016
S. eo, quo 241. hoc, quo 323. 907
§. quam tanto 799. quo tanto 908
Tanto omissum 1016
TANTOPERE 1016
Tantulum 1031
Tantulus 1022
TANTUM 1017. 1020. alterum 107
Tantum quantum 823. 1001
Tantum 1021. 1024
S. nihil aliud quam 100. nihil amplius quam 113. duntaxat 224. non quicquam quin 899
P. non sed 580. non 1028. seqq.
Tantum abest ut 1025. seq.
S. adeo non, ut 44
Tantummodo 1026
S. modo 492
P. non sed 580
Tantum non 1029. seq.
S. modo non 494
Tantum-quantum 1024
Tantundem 1018
P. quantum 823. 1022

TANTUS 1017
A. quantus maximus 1019. &c.
Tantus, quantus
S. Tantus ut 1020
Tardius
P. protinus 789
TEMERE 1031
Tempore tanto
S. tantiſper 1015
Terrarum
P. ubi 1045. usquam 1083
Tertio, Tertium
P. iterum atque, & 445. ſeqq. maxime, ſecundo loco 469. primum iterum 737. primum ſecundo ibid.
Tertius
P. optimus, deinde 207. primus, alter 756. primus, ſecundus ibid. unus, alter 1077
Tertium eſt
P. primum, deinde 736
Tibi P. ecce 228
Timeo 507
Torqueor 508
TOT 1032
S. tanti 822
P. quantum 819
TOTIDEM 1032
TOTIES 1033
Totum
P. id 849. illud 850
Totus
S. omnis 650
TRANS 1034
Tu P. heus 314
Tu ipſe S. ipſe 416
Tudum 224
TUM 1035
S. & 266. hic 321. jam 333. ibi 343
P. ante 128. antea 133. cum 174. ſeq. 179. ſeq. 184. ſeq. etiam 272. hic, hic tum 321. jam 177. 333. ibi 177. initio 400. initio, deinde 401 maxime mox deinde 468. deinde, deinde, poſt 204. maximus, deinde 207. modo 490. ſeq. ni 570. nunc 626. olim 644. poſtquam 707. poſteaquam 711. poſtea ibid. primum 731. 734. primum-deinde 734. primum, poſt 737. primum, deinde, mox 739. vid. plura ſeqq. primo, deinde 752. vid. plura ſeq. primus tum 757. prius 761. quando 811. ſi quando ib. quod ſi 873 quondam 916. ſi 942. &c. ſi quidem 952. ſi ſin 956. ſi unquam 952. ubi 1046. ubi primum 1050.
A. certe 187. deinde 179. demum 175. 208. denique 174. 1046. etiam 272. hic 321. eximie 186. imprimis 185. magis ibid. maxime ibid. præcipue ibid. præterea ib. quod 187. quoque 185. repente 180. tamen 188. vero 180. 184. vero

etiam 184. utique 187. ut ibid. 1101
Tum demum
P. postquam 707. posteaquam 711. ubi 1046
Tum etiam
P. præter 721. præterquam 726. tum 1042
Tum huc, tum illuc 329
Tum maxime
P. si quis alius 853
Tum tum 1001. 1041
S. qua, qua 790. vel-vel 1053
Tum vero 1035. 1039
P. quodsi-tum 873. ut 1101
§. quid tum? 1036
Tum ter & quater iteratum 1041. seq.
TUNC 1043
S. hic, hic tum 321. tum 1035
A. alias 65. demum 180 1047. vero ib.
P. ante 128 antea 133. antehac 134. cum 174. 180. dein 202. jam 334. modo 486. mox 497. nunc 626. nunquam 634. olim 644. postquam 708. primo 751 primo, deinde 752. prius 761 quondam 936. si 942. si quando 951. statim 983. ubi 1047
§. etiam tunc
S. etiam tum 272

V.
Valde S. admodum 49. bene 152 474. ita 430. immane (incredibile) quantum 820. longe 456. male 474. mirum (nimium) quantum 820. per 681. perinde 686. quam 796. quamvis 810
P. tam 1005
Varie
S. magis minusve 463. seqq.
UBI 1045
S. quod ubi 874. quo loci 909. ut 1099
P. continuo 170. deinde 207. eo 246. hic 319. inde 395. modo 488. mox 497. post 706. postea 711. tùm 1038. tum maxime 1039
A. ibi, istic &c. 1046
Ubinam 1050
Ubi primum 1049. seq.
Ubicunque 1051
S. ubique 813. utcunque 1110
Ubique 1050
S. usquequaque 1098
Ubivis 1051
Ubiubi ibid.
VE 1052
P. prout 769
Vehementer
S. male 474
VEL 1052
S. ve 533

P. aut

P. aut 150. tum 185. prout vel vel 769
A. maxime 185. 466. 1057. optime ibid.
Vel magis
P. non modo sed 600
Vel si
S. sive 979
Vel-vel
P. non 584
Vel sæpius iteratum 1054
Vel omittitur 1058
VELUT 1013. 1058
S. vel 1055
Veluti
P. ita 432
Venuste
S. belle 153
Vereor ne 507. seqq.
VERO 1060
S. adeo 43. atqui 147. autem 151. enim 237. nam 506. quidem 884. verum 1063
P. age 61. alius 95. an 114. ai 139. 142. seq. & 262. jam 341. id 424. imo 366. itane 435. nec, nec 530. nec neque 537. neque nec 530. neque neque ibid. nisi 576. nunc 627. postea 709. quasi 829. quidem 887. quod si 871. si 939. 943. sin 954. tum 180. 184. 1035
Versus
S. a, ab 16. ad 27. adversus 52
Versus quemcunque locum
S. quoquo versus 917
VERUM 1060. 1063
P. equidem 250. nihil 560. non 581. non dico 587. non solum 612. quidem 887. si 943. tametsi 1010
Verum enim vero 1063
P. si 1064
Verum & P. non modo 601. non solum 612
Verum etiam P. non 582. non modo 598. non modo non 604. non modo nullus 606. non solum 612. non tantum 1029
Verum omnino P. non modo 600
Verum quia P. non quo 592
Verum quod P. non quia 589. non ideo quod 595
Verumtamen 1064
S. nisi 571
P. equidem 250. etsi 278. fortasse 305. quanquam 814. quidem 886
Verum ut P. non quo 593. non ut 597
Vice S. in 383. pro 764
§. in vicem 381
§ per vices 678. S. in orbem 380
§. quot vicibus 921
Vicibus omittitur 110
Vicissim S. alternis ibid.
VIDELICET 1065. 553
S. ni-

S. nimirum 567. quippe 894. scilicet 929
Videre est 454
Vide ne 509
VIX 1066
S. tantum quod 1030
S. sed 598. 605. 611. tantum abest ut 1025. seq.
A. quin 1066. ne vix quidem 1067
Vix omnino non 648. 1067
Ullibi 638
ULLUS 1068
S. nemo 545. quisquam 897
P. unus 1079
Ullum in locum
S. usquam 1084
Ullo in loco
S. usquam 1083
Ullo modo
S. omnino 647. modo 492
Ulterior
P. proximus 781
Ulterius
S. ultra 1070
Ultimo loco
S. proxime 778
ULTRA 1068
S. porro 697
P. paulo 671
O. citra 165
A. usque 1070
Ultra citraque
S. ultro citroque 1072
ULTRO 1072
Ultro citroque 1072. seq.
Una S. simul 970
UNDE 1073
P. eo 246. eodem 248. hinc 327. ibi 342. inde 394. mirum 485. C. sicunde 1074. A. indidem ib.
UNDIQUE 1073. 1075
S. usquequaque 191
Unquam
S. aliquando] 75. olim 645. si quando 951
P. si ibid. nunc 626
§. in universum 377
UNUS 1075
P. nemo 548. nullus 616. par atque 656. quisquam 898
Unus aut duo
S. unus aut alter 1076
Unus, alter, plures 1077. &c.
Uno anno post
S. anno post 705
Uno tempore
S. simul 970
Uno plus 693
Unusquisque 907
S. quisque 900
P. suus 907
USPIAM 1083
USQUAM ibid.
USQUE 1084. C. quousque 922
P. eo 247. seq. 1088. seq. jam 332. jam inde ibid. inde 1087

Usqu

Usque ad S. ad 25. in 372. vel usque, vel ad 1086
P. ultra 1070
Usque ad hunc locum carminis vel orationis S. hactenus 307
Usque ad hoc tempus S. adhuc 309
Usque ad pridie 729
Usque ad unum 39
Usque dum, usque eo dum 217
Usque nunc 271
Usque tunc 272
Usquequaque 1091
S. extra intra 293
UT Adverb. 1092. 914
S. uti 1099
P. æque 57. confestim 168. continuo 170. idem 346. isto modo, eodem modo 1095. ita 431. seqq. ita, ita 437. item 440. itidem 442. minus 478. non ut sed 1098. par 658. pariter 659 pariter atque 661. perinde 683. 684. post 706. post dies 701. pro, pro eo 769. seq. proinde 773. protinus 788. quomodo 914. sic 963. similis 967. similiter 969. statim 983. tantus 1020
Ut quisque ita 905. seq.
Ut cum maxime 1098
Ut ajunt 1093
Ut primum 1101
Ut quid? pro quamobrem? 1098
Ut quisque 1102
S. ut quis 1103
Utut 1098
UT Conjunctio 1092. 1103
S. quo 908. qui 315. 841. 1004
P. adeo 44. eatenus 226. ejusmodi 235 eo 245. 247. eo usque 247. sq. extremum est 296. hactenus 309. hic 315. huc, huccine 329. id ætatis 423. idcirco 344. ideo 358. in eo est 384. is 422. iste 428. magis 458. 459. nedum 520. nisi 573. non quia sed 588. vid. sed ut. non 596. seqq. parum est 667. præterquam 727. prope adest 576. prope est ibid. propterea 786. proximum est 783. quam 803. reliquum est 923. sic 966. simul 970. talis 999. tam 1001. 1003. *tamdiu* 1005. tantopere 1017. tanti est 1023. tantum 1020. 1025. tantum abest 1025 tantus 1020. tot 1032. vereor 1103. usque eo 1089. eo usque ib. usque adeo 1090
Ut etiam P. tantum abest ut 1026
Ut maxime P. ita quisque maxime 467
Ut minimum S. minimum 483
Ut ita dicam, ut verius dicam 1105
Ut minus S. quo minus 909. seq.

Ut ne 1107. seq.
S. quo ne 908
P. eo 245. ita 434. nisi 573. quam 804. simul 970. non ut sed 1106. tantum 1020
Ut ne quidem P. ita 434. sic 962. tam 1003
Ut non 1107.
S. ne 511
P. ita 434. nunquam 632. tam 1003
Ut si P. idem 346. ita 431. sic 964 similis 967. similiter 968
Ut tamen P. ita 431. sic 963
Ut omittitur 1108
UTCUNQVE 1109. S. ut-ut 1098. P. perinde 684
UTER 1110
Uter iteratum 1111
UTERQVE 1110. 1115
UTERCUNQVE 1115
UTERLIBET ibid.
UTERVIS ibid.
Uti 1099. P. item 440. tam 1003. tantum 1020. usque adeo 1090
Uti ne 1020
P. tantum ibid.
UTINAM 1116. S. o si 937. ut 1104. quod utinam 1117
Utinam omissum ibid.
S. quod utinam 874. 1117
UTIQVE 1117. S. duntaxat 224 P. etiamsi non 276 quidem 889. tum 187. utinam 1118
Utpote S. quippe 895. ut 1097
Utpote qui
S. quippe qui 895. ut 1097
Utrum 1112. seqq.
S. an 117
Utrum omittitur 117. 1114
Utrumvis
S. utrum 1114
Utut 1098

INDEX

INDEX TERTIUS GERMANICUS.

A.

Aber 239. 240. 884. 1025
Aber doch 886
Aber er ist nicht wieder zu mir gekommen 528
Aber gewißlich 884
Aber möchte man sagen 139
Aber nur 224
Aber was vor eine Mutter 141
Aber wenn wird das geschehen? gewißlich alsdenn ꝛc. 553
Alle Jahre 368
Allein 1081
Allein unter allen 1082
Allemahl nach dem andern Wort
Allemahl nach dem dritten Wort 901
Allemahl über das fünffte Jahr ibid.
Allenthalben 1075. 1091. 325. 791. 1051
Allenthalben hin 917
Allenthalben unter den Leuten 384
Allerausbündigste Tugend 1083
Allerdings 1117. 895
Allererst 486
Allergebräuchlichste und allerfüglichste Worte 799
Allergröste Schwätzer 1082
Allertapfferste 1083
Alle zusammen 377
Alles Ungemach, es möchte auch seyn was es vor eines wolte 654
Alles, was ich erarnet habe 652
Allmählig 670
Als 22. 175. seq. 1046
Als an dich 725
Alsbald 169. 981
Alsdann wann 434. 1039
Als das erste mahl 181
Als daß 571
Als einen gelahrten Mann 895
Als iemahls vorhero 466
Als iemand der ibid.
Als Knechte 376
Als man es dencken kan 810
Als wenn 1059
Als wenn es meine eigene Sache wäre 964
Als zum Exempel 1059
Also-als 433
Also-wie 432
Alsobald 286. 340
Also gehets zu 960

Am Ende 296
Am Gestade des Meers hin 719
Am meisten 466. 1057. 1098
Am nächsten 778. 780
Am wenigsten 481
An allen Orten 1091
An dem 384
An dem Ufer des Flusses 774
An der Stadt 39
An der Tiber ibid.
An eben dem Ort 248
An einem andern Ort 66
Anders, als 86. 89. 95
Anders als wir wünschen und es seyn soll 932
Anderswo 66
Anderswo her 70
Anfangs 193
Anständig 291
Auch 258. 352. 439. 1056
Auch dieses nicht einmal 521
Auch gar 258. 1056
Auch hieraus ibid.
Auch nicht einmahl 557
Auch, nicht nur 607
Auch noch dieses 113
Auch wohl 1047
Auf 279
Auf alle Tage 920
Auf allen Seiten 917
Auf den andern, nächstfolgenden Tag 368
Auf den heutigen Tag ibid.
Auf der Stelle 286
Auf der Strasse 193
Auf einen gewissen Termin 370
Auf einen Tag 369
Auf die Feyertage 33
Auf diesen Schlag 378
Auf dieser Seite 283
Auf fremde Art und Weise 376
Auf ieden Kopff 375
Auf Einrathen 290
Auf Gutbefinden ibid.
Auf heute 368
Auf mein Conto 195
Auf mein Einrathen 198
Aufs eheste 795
Aufs långste 31
Aufs wenigste 1109
Auf viele Monate 368
Auf wenig Tage ibid.
Aus 281
Aus dem Buche 194
Aus deinem Beutel 195
Aus einem Knecht ein freyer Mensch 285
Aus einem Könige ein Gefangener 200
Aus meinem Beutel 195
Ausser 295. 720
Ausserordentlich 294
Ausgenommen 295. 571. 720. 723
Aus was Ursache? 858
Auswendig 297
Aus Zorn 679

B.

Bald 154
Bald-bald 489
Bald dieses/bald jenes 490. 488
Bald glückselig, bald unglückselig 63
Bald mit diesem bald mit jenem Fuß 109
Bald so, bald anders 488
Bald um dieser/bald um einer andern Ursache willen 91
Bald vor, bald nach 1041
Befürchtete sich, er möchte 508
Behüte GOtt 517
Besser als er wünschte 992
Bey 39
Bey dem Rathsherrn 40
Bey der Tiber 39
Bey einem so verwirrten Zustande 234
Bey jener trübseligen Zeit 767
Bey Gelegenheit 678
Bey zehen Geld-Säcke 830
Bey zweyhundert 28
Beyde 1115. seq.
Beydes 1116
Beyläufftig 299
Bey nahe 50. 299
Billich
Biß 215. 912
Biß ans Ende 1085
Biß auf 25
Biß auf den letzten Athem 1085
Biß auf diese Stunde 1085. 271. 272
Biß ich erfahre 217
Biß in 25
Bistu es denn selbst 251
Biß über das Gebürge 1085
Bißweilen 73. 916
Biß weit in Tag hinein 26
Biß zu 25

D.

Da 175. seqq. 321. seq.
Da dieses etc. ist er auf der Stelle etc. 1048. seq.
Da die Sonne gleich untergehen will 779
Da er nicht daran gedacht 529
Da erst 1040
Da es ... also stehet 320
Da hat noch darzu etc. 322
Daher/ weiß nicht aus was vor einem Orte 68
Dahin 42. 246. seqq. 329
Dahin, wo 936
Damals-als etc. 708. 1038
Damit nicht gar zu viel um ihren Halß kämen 569
Dann 895
Dann daß 571
Dann und wann 73

Dar-

Darauf 1040
Darnach, als 706
Darob 1074
Da sey GOtt vor 517
Das andere ich 350
Das ist der gemeine Gebrauch 960
Das ist gut 153
Das ist mein Gebrauch 960
Das ist mein geringster Kummer, daß nicht 510
Das ist schön 153
Das ist seine Art 960
Das letzte mahl 714
Daß 191. 220. 875. seqq.
Daß also 1105
Daß ich nicht gar sage 517
Daß nehmlich 1105
Daß nicht 910. 1107
Daß nichts drüber ist 997
Daß niemand 647
Daß sie 315
Daselbst 342
Davon wenige mehr übrig sind 838
Deinetwegen 731
Dem äuserlichen Ansehen nach 380
Dem Gesichte nach 198
Den nächstfolgenden Kreyß 782
Dennoch 1007. 1009
Dennoch ebenfalls 462
Den Schein eines ehrlichen Mannes haben 715
Den Tag vor seinem Ende 728
Den Tag zuvor 728. seq.
Der ehrliche Mann läst sich nirgends wo sehen 637
Der eine hier, der andere dort 96
Der eine von beyden 109
Der einige ist mir so gut als hundert tausend 764
Derer unzehlig sind 839
Dergestalt, wenn 962
Der kan nicht anders, als daß er ꝛc. ꝛc 578
Dermassen 1089
Der Natur gemäß 931
Der nächst vor mir gewesen war 780
Der Reihe nach herum 380
Der wievielste 919
Desgleichen auch 439
Die andern gehn da und dort hin 102
Die Maße überschreitest 294
Die nächstvorhergehenden Tage über 781
Die nächste und vorige Nacht 781
Die Reihe herum 380
Diese Jahr her 474
Dieselben Tage über ibid.
Dieweil 812. 936
Die, welche ibid.
Dir allein / sonst keinem 722
Doch 1009
Doch aus deinem Beutel 552
Doch daß 220
Doch einer 1079

Doch zum wenigsten 142
Drey Jahr lang 474
Drey Tage/ nachdem er es gesaget 702
Du bist weit von hier entfernet 455
Du bringst eine böse Zeitung von ihm 475
Du darffst 453
Du giebst aber vor, du habest 143
Du hast es gesagt, das ist gewiß 894
Du magsts wollen (wissen) oder nicht 979
Du oder ich? 1110
Du redest gar recht 75
Durch
Durchaus nicht 544. 648
Durch sich selbst bekannt ꝛc. 474

E.

Eben 167
Eben als wenn 828. 968
Eben als wenn es ihre eigene Sache beträffe 828
Eben als wenn man nicht 683
Eben also 442
Eben auf diese Weise, ohne daß ꝛc. 572
Eben dahin 248
Eben damahls dieses Amt 390
Eben die gantze Nacht 402
Ebenfalls 442
Ebenfalls daher 396
Eben recht 167
Eben so 442
Eben so/als 964
Eben so gern 56
Eben so nützliche Kunst 682
Eben so sehr als er 780
Eben so traurig 56
Eben so viel als 1033
Eben so viel gelten, als wenn ꝛc. 685
Ehemahls 75
Eile um GOttes willen 680
Ein/ zwey, drey 1077
Ein, zwey, mehr ibid.
Ein ander 96
Eine ausgenommen 720
Eine geraume Zeit her 335
Eine Weile 668. 669
Einem die Sache zusprechen 931
Einen Tag/ Monat, Jahr ums andere 110
Einen Tag nach dem andern 197
Einen Tag hernach 728
Einer hat nicht so lange gelebet / als der andere 1033
Einer hie / der andere dort 96
Einerley 352. seq.
Einerley Meynung 1078
Einer, nicht mehr 722
Einer oder zwey 1076

Einer um den andern 110. 1073
Einer und der andere 1075. 1077
Eines eintzigen Nutzen 1079
Eines nach dem andern 202
Eine Zunfft mehr als 693
Ein gemeiner Mann 194
Ein ieder 900
Einige/ andere aber 617
Einige Exempel 672
Einige zauderten, einige aber eileten 662
Einiger massen 283
Einiges habe an dem/ das andre an einem andern Tage geschrieben 96
Eins hier, das andre dort ibid.
Einmahl nach dem andern mahl 354
Einmahl oder zweymahl 444. 447
Ein so angesehener Mann 997
Einst, einsmahls 915
Eintzeln 211
Ein wenig allzuviel 569
Ein wenig indessen an die Thür treten 1015
Endlich einmahl 76
Entweder gantz und gar/ oder doch mit geringer Mühe 647
Entweder oder 149
Erbärmlich 376
Er läst keinen Tag vorbey/ da er nicht 632
Er mag schertzen, wie er will 797
Er meynt, es sey kein andrer Mensch als er 716
Er sey wer er wolle, so es nur iemand ist 900
Erstlich 731. 749
Erstlich deinet / hernach meinetwegen 731
Er war im üblen Geschrey/ Ruff 473
Es dient mir in Kram 12
Es fehlet nichts 891
Es fehlte wenig 776
Es gehe wie es wolle 849
Es hat so viel gefehlet 1025
Es ist an dem/ daß 384
Es ist an dem, daß die Schande auskomme 976
Es ist drey Tage, nachdem er es gesaget, geschehen 702
Es ist die Zeit nahe, da ꝛc. ꝛc. 776
Es ist eben so viel als 322
Es ist ein Wunder daß ꝛc. 484
Es ist fast kein Tag, da er nicht zu mir kömmt 619
Es ist freylich so / jene. 238
Es ist nicht so viel im Werck als in der Rede 1024
Es ist nichts vortrefflichers 556

Es ist niemand der es nicht gesehen 893
Es ist umsonst, daß 869
Es ist wahr 159
Es kan nicht anders seyn ich ꝛc. 551
Es mag auch gleich gesagt werden, wie es will ꝛc. ꝛc. 915
Es mag einerley seyn oder nicht 118
Es möchte aber (vielleicht) iemand sagen 143. 896
Es müste ein Wunder seyn/ wenn 484
Es sey dann 571
Es sey so wenig, als es wolle 823
Es sey wie es wolle 1098
Es sind noch nicht 5. Jahre 476
Es soll niemand Geld fodern, als 516
Es verlohnt sich noch wohl der Mühe 1023
Es verstehet sich 929
Es wäre denn, daß 573. 723
Es wäre dann eine solche Sache 575
Es war an dem 776
Es war noch nicht Tag, als ꝛc. 614
Etliche mahl 77
Etws an einem Orte 1082
Etwas dergleichen 998
Etwas grösseres/ als 804
Etwas langsam 244
Etwas von dem Lande 82
Ey lieber 981
Ey seht doch 230

F.

Fährt den Rabonium hart an 472
Fast 299. 450
Fast allemahl nach dem andern Wort 110
Fast eben so/ als er 780
Fast einen Schuh breit 830
Fast gar nicht 1068
Fast gleich nach der Leiche 1030
Fast genug 399
Fast oder vielmehr gäntzlich schon 687
Ferner 696. 703
Für nichts halten 764
Für sich selbst 1072
Fürsetzlich 199
Fürwahr 504

G.

Gantze 650
Gantz mäßig 646
Gantz und gar 647
Gäntzlich 687
Gar 210. 1056. 1068
Gar bey mir 774
Gar nicht 1068, 311
Gar recht 475
Gar sehr 471
Gar wenig 481

Gar wohl 298. 766
Gar zu viel 569
Gegen 33. 53. 716
Gegen das Ende 296
Gegen ihren Capua 716
Gegen ihr Heil ibid.
Gegen über 171. 172. 280.
Gegen zehen Geldsäcke 830
Geht allen andern weit vor 456
Gelds genug 927
Gelehrt genug ibid.
Gemäß 291
Gemeiniglich 300
Genug 927. seqq.
Gerade 83 Jahr, als 415
Geschicht nicht 477
Geschweige 518
Gesetze/die nicht werth/ daß man sie Gesetze nenne 615
Gesundheit halber 681
Gewiß 504
Gewiß den Tag hernach 1118
Gewiß, du hast gesagt 894
Gewißlich 1118 926
Gewißlich alsdann/ weñ ꝛc. 553
Gieb 157
Gieb her ibid.
Giebts was neues 623
Glaube mir, es hätte es wohl ausgetragen 1022
Gleich 974 seq. 987
Gleich als 87. 682
Gleich als ob 448
Gleicher Gestalt 442
Gleich nach den Feyertagen 987
Gleich nach dem Reichstage 930
Gleichsam spielend 676
Gleichwie 1059
GOtt bewahre uns in allen Gnaden davor 517
Gut, gut, er mag sie nehmen 62
Guth und Muth mit einander 971

H.

Hätte man nicht ꝛc. so hätte er doch ꝛc. 945
Halben 992
Hast du etwa GOtt selbst gesehen 620
Heimlich 286
Heist das 322
Hell 686
Hernach 203. 713. 731. 766. 930
Hiebevor 915
Hier und dar in deiner Provintz 673
Hin und her 1073. 307. 328
Hinführo 714. seq,
Hingegen 171. 287
Hinter dem Berge halten 34
Hinterlistig 286
Hinter sich 935
Höher als 804
Höre du 314

J.

Ja 366
Ja allerdings 366. seq.
Jährlich 919
Ja freylich 895. 929
Ja so gar 43
Ja gar überhaupt 210
Ja er wird auch wünschen müssen, daß ꝛc. 893
Ja gewiß 239
Ja hinter sich 1065. 930
Ja noch darzu 267
Ja sagtest du oben 141
Ja vielmehr 43. 366
Jämmerlich 376
Ich bin es zufrieden 62
Ich bin nicht so gesinnet 422
Ich bin nicht so stoltz, daß ich 841
Ich bitte dich gar sehr 471
Ich frage wenig darnach 470
Ich gewißlich 249
Ich habe aber gesehen, daß er nicht so bestürtzt war, als ich. 538
Ich habe es droben (vorher) gesagt (geschrieben) 996
Ich habe nichts gethan noch geredet 556
Ich habe nichts zurück zuschreiben 563
Ich muß seine Schuld mit meiner Haut bezahlen 771
Ich sähe nichts unliebers als ꝛc. 561
Ich sage es nicht darum 245
Ich sehe nicht, warum ich das nicht 560
Ich sorge davor gar nicht, daß nicht 510
Ich verlange nicht 553
Ich verstunds nicht genug 928
Ich weiß nicht ob ꝛc. 116. 119. 312
Ich weiß vor Freuden nicht, wo ich bin 716
Ich zum wenigsten 249
Jederman hat die Rede 384
Jeder nach seinem Vermögen 767
Jeder seines Theils ibid.
Jedoch 1006
Je länger, ie mehr 463
Jemahls 75. 234
Jemand 898
Jemand frembdes 78
Je je 906
Je mehr iemand Hülffe bedarff, ie mehr 466
Je weiser iemand ist, ie lieber stirbt er 904
Je weniger, ie mehr 482
Jenseits 1069
Im geringsten nichts 283
Immerhin 926
Im nächst verwichnen Jahre 781
Im Schlaff, im Traum 931

Im übrigen 155
Im Wercke seyn 383
Immer einer nachdrücklicher als der andere 95
Immer einer schlimmer als der andere ibid.
In deinem Hause 136
Indessen da 222
Indem 223
In der Nähe 775
In die nächsten Städte zerstreue 673
In diesem Augenblick 341
In einer Nacht 1078
In einem Trauerkleide 182
In iede Stadt zwey 375
In kurtzer Zeit 154
In langer Zeit 211
In seinem Zeugniß 764
In seiner Hand habe 384
In Summa 35
In Tag hinein leben 370
In was vor einem Volck ist der Mann 1046
In wenig Worten 154
Insgemein 300
Ins künfftige 371
Irgendswo 1050
Ist auch iemand unter der Sonnen 1083
Ist das zu wenig ? 667
Ist eben das nicht ein feiner Handel, daß er sagt 1056
Ist es nicht wie vormahls 441
Ist es nun so weit gekommen/daß 330
Ist etwas / so ist es gewißlich dieses 939
Ist iederman bekannt 384
Ist iemand im Hause? 231
Ist iemand unter dem Volck 232
Ist mir nicht favorabel 763
Ists nicht genug ? 667
Jetzt frage ich 320
Jetzt, ietzo, ietzund 330. 333

K.

Kan denn ein Schmertz nicht etliche Tage währen ? 863
Kaum 1066
Kaum aber doch endlich 1068
Kaum endlich einmal ibid.
Kaum oder fast gar nicht 1067
Keine andere Briefe als etc. 618
Keine Briefe als an dich 725
Keinen Tag da nicht 632
Keiner hält von einigen Menschen mehr als von mir 897
Keines weges 544. 648
Kein rechter General 615
Kinderwerck gegen dessen Wüten 717
Klar 686

Kleckt eine nicht/ will ich dir zwo geben 666
Können wir? 332
Komme am nächsten 778
Kommen sehr wohl überein ibid.
Krafft des Gesetzes 283
Krafft seines Amts 675
Kurtz von der Sache zu kommen 209. 514

L.

Länger als eine Stunde 112
Länger als ein Jahr 690
Lange vor Tage 152
Lange Zeit 213
Langt nicht zu zum Unterhalt 928
Läst sich sehen und greiffen 987
Laß seyn 926
Laß es seyn, daß keiner iemals so gewesen sey 516
Lieber, was bist du vor ein Mensch 857
Lieber, was ist doch für ein grosser Unterscheid 823
Lieber was ists nun mehr? 864

M.

Mag nicht sagen/ was ich dencke 238
Man darff 454
Man muß sich wundern ibid.
Man sagt, der Cäsar schlage es gar keinen Menschen ab 648
Mehr 690. 694
Mehr ähnlich als gleich 967
Mehr, als 803
Mehr als andere 722
Mehr als alles andere 992
Mehr als es sich glauben läst 977
Mehr als genug 928
Mehr als ich vermag 768
Meinethalben 1056
Meinetwegen 282. 453. 680
Merckst du auch 231
Meynest du 436. 619
Meynest du doch, daß du es erhalten woltest 523
Mit 161
Mit dem Bedinge 434
Mit der grösten Schande 676
Mit der Zeit 371
Mit einander 1073
Mit einem Wort 35. 210. 514
Mit Fleiß 199. 287
Mit Fug und Recht 766
Mit Gewalt, Krafft seines Amtes 675
Mit hinterlistigen Nachstellungen ibid.
Mit meinem guten Willen 680

Mit solcher Sorgfalt, daß nichts drüber ist 997
Mit verschenckung anderer Leute Güter 196
Monatlich 919

N.

Nach
Nach abgelegten Bürgermeister-Amt 285
Nachdem 709. 1099. seqq. 1102
Nach dem einhelligen Schluß ihrer aller 199
Nachdem er gesinnet 1099
Nachdem es das Vermögen litte 769
Nach dem Gebrauch
Nachdem ihm auf seinen Theil gebührt 769
Nach dem Winckelmaaß 35
Nach dem Winck und Willen anderer sich richten ibid.
Nach der Reihe 290
Nach der Soldaten Anzahl 765
Nach der Vorschrifft der Philosophie 289
Nach der Zeit / da wir uns dieser Gerichte bedienen 699
Nach diesem frage ich weiter 930
Nach diesen Tag 930
Nach dir ist mir nichts so lieb als die Einsamkeit 931
Nach einiger Zeit 284
Nach Gelegenheit der Zeit und der Sachen 766
Nach Hertzens-Wunsch 290
Nach Hertzens-Meynung 1118
Nach ihrer Gewohnheit 289
Nach meinem Rath 198
Nachgehends 394. 749
Nach seinem Recht 766
Nach seinem Vermögen 767
Nach unserer Weise 1096
Nahe 774. 775. 776
Nahe bey dir 784
Nahe bey meinem Hause 775
Nahe darbey 784
Näher dabey 777
Nächst an Rom 777
Nächst GOtt können die Menschen am meisten 779. 930
Nächst nach dem Lysander 780
Nächst vorhergehende Tage über 781
Neben dem Venedischen Meer 930
Nehmlich 1065. 550
Neulich 778
Nicht 583. seqq.
Nicht aber 559
Nicht allein nichts wichtiges, sondern auch nicht das geringste 606

Nicht allein zugleich, sondern auch 661
Nicht allzu lang hernach 528
Nicht allzuviel 477
Nicht allzuwohl 476. 477
Nicht anders, als daß 578
Nicht besorgt/ ob 118
Nicht darum als 245
Nicht darum daß 585
Nicht daß es nicht recht wäre 890
Nicht daß ich nicht Vertrauen haben solte 587
Nicht daß mir etwas lieber wäre 590
Nicht daß nicht / sondern 588
Nicht daß sondern 592. 911
Nicht eben so 442. 682
Nicht einmal - geschweige 518
Nicht gar matt 166
Nicht in der Meynung als 245
Nicht nur 607
Nicht nur nicht 763
Nicht nur sondern auch 184. seqq.
Nicht nur sondern auch gar 647
Nicht nur sondern auch noch vornehmlich 185
Nicht recht verstanden 666
Nicht so, als 682
Nicht so bestürtzt als ich 538
Nicht so daß nicht 435
Nicht so gar weit 476
Nicht / so lang ich da bin 631
Nicht so wohl/ als 339. 461
Nicht vor mich 763
Nicht weit 455
Nicht weiter als biß an den Berg 413
Nicht wider die Gewohnheit 172
Nichts/ auch nicht einmahl das geringste Gerüchte 557
Nichts bessers 1070
Nichts desto weniger 564
Nichts, ohne daß 726
Nichts weiters 1070
Niemand als die Collegen sind 295
Niemand neben sich 716
Niemahls da nicht 632
Nirgends her 639
Nirgends hin 638
Nirgends wo 637
Nirgends woher 639
Noch 47. 267. 272
Noch darzu 1072
Noch einmahl so viel 107
Noch mehr 47
Noch nicht 219. 476
Noch nicht gantz mit mir aus 687
Noch so als 235
Nun 61. 239
Nun aber 147
Nun endlich einmahl 340
Nun erst 208
Nun ferner 62. 203

Nunmehr 241. 338. seqq.
Nunmehr schon da 338
Nun wohl an 60
Nur 224
Nur auf einen Tag 369
Nur einen kleinen Verzug 1022
Nur eines 492
Nur so weit 308. 435
Nur von einem Tag zum andern
Nur vor kurtzer Zeit 486
Nützlich 291

O.

Ob 523. 622.
Ob oder 524
Ob eine wäre 622
Ob es einerley oder was anders sey 353
Ob nun schon dieses sich also verhält 320
Ob schon 189. 454. 938
Ob schon/dennoch 186
Oder? 116. seqq.
Oder besser zu sagen 43
Oder vielmehr ibid.
Ohne daß 726
Ohngefehr 1058. 299. 303
Ohngefehr zehn tausend Schritt 162
Ohne Heucheley 289
Ohne Mühe 298
Ohne Mühe und Fleiß/und gleichsam spielend 676
Ohne Schertz 294
Ohne Verzug 169. 981
Ohne Unterlaß 169. 1087
Ordentlich 678

R.

Recht wieder 687
Reich her 157
Rings umher 163

S.

Sage an/ sage her 158
Sage an, was mehr? 709
Sage mir einen 158
Schertzweise 676
Schier zu einer Zeit 988
Schlecht genug 961
Schon 330. 341
Schon allbereit 333
Schon damahls 334
Schon dreyßig Tage 415
Schon ietzo 333
Schon länger als eine Stunde 112
Schon lange 336
Schon lange Zeit 211
Schon so lange 336
Schon von den Zeiten der Halb-Götter 332
Schon von der Zeit an, da 231
Schon vor langer Zeit 335
Schwerlich 54
Sehr breit 796
Sehr früh 152
Sehr geschlagen 473
Sehr leichte Sache 311
Sehr schwer 55
Sehr wohl 687

Seht/

Seht, Seht 230
Seit der Zeit, da Menschen gewesen 700
Selten 476
Sich sehr wohl befinden 687
Sichtbar und greifflich 987
Sie haben sonst nichts gethan/als daß 559
Siehest du etwas hier 623
Sie mögen 452
Sie mögen auch seyn wie sie wollen 993
Sie sey nun beschaffen wie sie wolle 848
Sie sey so mächtig als sie wolle 976
Sintemahl 812. 936
So 776. 961
So als ob 828
So, als [illegible] 801
So alt [illegible]
So angenehm, als immer ein Ding seyn kan 1000
So angenehm, daß mir nichts angenehmers seyn konte 9[illegible]6
So bald als 181. 973. seqq. 3055. 1050
So bin ich 960
So dann 942. 1038
So dann erst 175
So (er) anders ꝛc. 1009
So ferne 912
So gar 1090
So gar nicht, daß auch ꝛc. 44
So geringe 1021
So giebt er sie um des willen, daß 551
So gut als hundert tausend 764
So gut ich gekont 1093
So hefftig als niemahls 966
So hin 961
So hoch, als alle 824
So hoch/ daß 1023
So keck, als man es dencken kan 810
So kurtz als ich gekont 798
So lange 215. 218. 912. seq. 1005. seq. 1021
So lange biß 217. 1088. 1015
So lange ich da bin, nicht 631
So lange Rom gestanden 700
So lange wir können 797
So lieb dir dein Glück und Wohlfahrt ist 680
So lieb, als sie einer haben kan ꝛc. 1000
Soll ich nach Rom kom̃en, oder soll ich ꝛc. ꝛc. oder soll ich ꝛc. ꝛc. 524.
Soll ich sagen dem, oder dem/oder beyden 116
Solcher gestalt 969
So mit einander abgeredt 199
So nahe als es möglich 777
So offt als 1034
So nicht 119

So richtig 1003
So sage ich nun, so starck ich es nur sagen kan 797
So schlecht 970
So sehr 248
So sind die Leute beschaffen 960
So verschlagen als man es dencken kan 810
So viel 248
So viel an mir, dir / ihm gelegen 818
So viel als 1088. 818
So viel das Gewissen betraff 832
So viel du wilt 810
So viel es betrifft 198
So viel es immer möglich ist 465
So viel habe ich schreiben können 308
So viel ich thun kunte, habe ich darzu geholffen 767
So viel ihrer ist 822
So viel ihr seyn wollen 919
So viel ohne deinen Verdruß geschehen kan 868
So unerfahren und rathloß 1000
So unsinnig 1003
So wahr ich lebe 437.517
So wahr mich GOtt lieb hat 437
So wenig / als möglich 799
So weit 42. 226. 247. 308. 330. 912. 1021
So weit ich mich der vergangenen Zeit erinnern kan 912
So weit hiervon 308
So weit hat er recht 226
So weit von einem Ort als zum andern 1018
So wie du es annimmst 683
So wohl auf diese / als auf andere 102
So wohl-als 184. 447. 682
So wohl der-als des-wegen 791
Solte er auch noch so klein seyn 810
Solten sie auch noch so groß seyn 273
Soltest du wohl meynen, daß es möglich wäre 523
Sonsten 103. 155
Sonst niemand 548
Sonst keinen 722
Stehst du noch da 272
Stets 1087
Stückweise 677

T.

Täglich 368. 919. 920
Tausend weniger zwey 476
Theils 664
Thue doch nicht / als rc. rc. 715
Trifft nicht allzuwohl ein 477

Ubel

U.

Ubel aufnehmen 55
Uber 1069
Uber das 697
Uber die Maße 720
Uber die maßen grosser Unterschied 569
Uber dem Fluß 384
Uber ein Jahr 690
Uberhaupt bey zweyhundert 646
Uberschreitest die Maße 294
Uber zehen tausend Jahr 20
Ubrig genug 928
Ubrigens
Vermöge 283
Viel besser 166
Viele Jahr hernach 704
Viel mehr 166
Viele nachgehends eine nach der andern 394
Vier mahl so viel 822
Um 197
Um deßwillen 244
Um die dritte Nachtwache 197
Um die Zeit 424
Um einen Finger mehr 690
Um GOttes willen eile 680
Um sich selbst 785
Um so viel angenehmer 908
Unberuffen 1072
Unbilliger Weise 675
Und dennoch 265
Und dennoch noch 268
Und nicht 260
Ungebeten 1072
Ungern sehen 55
Unlängst 486
Unrecht 931
Unsern Ansehen gemäß 291
Unter beyden 1111
Unter dem freyen Himmel 984
Unter dem Schein 676. seq.
Unter dem Vorwand ibid.
Unter die Geringen gerechnet werden 194
Unter die Treppen 984
Unter seinen Mördern 282
Unter Weges 280
Untüchtige Gesetze 615
Unverhofft 286
Unversehener Schutz 529
Unversehens 200. 286
Vom Meer an, biß nach etc. 1084
Vom Papier 194
Von 193
Von allen Orten 1075
Von allen Orten her 325
Von aussen 297
Von beyden / welcher es will 1114
Von daran biß dorthin 1085
Von dem Stuhl 764
Von der Reiß matt 283
Von der Zeit an biß an den Tag 284
Von dieser Sache 992
Von einem Tag zum andern 369
Von Hertzen 289
Von hier aus Rom 324
Von hier nach Indien ibid.

Von iedem Eymer Wein 375
Von nun an 285
Von meinem Vater 193
Von sehr grosser Gewogenheit und Klugheit 1042
Von sich selbst 1072
Von Stund an 984. 1048
Von Stunden zu Stunden 369
Von Tag zu Tag 368
Von unsern Leuten iemand 194
Von Ursprung 330
Von Wort zu Wort 37. 1033
Vor andern berühmt 721
Vor Augen 643
Vor Clodio vertheidiget 12
Vor dem Tempel sitzend 763
Vor den Augen hin 719
Vor der Gemeinde 764
Vor die Fuhren bezahlen 771
Vor einer kleinen Weile (kurtzen) Zeit 486
Vor Freuden 716
Vorhanden 383
Vor ihm 715
Vor mich 12. 763
Vor mir 716
Vornehmlich 464
Vor sich 127. 785
Vor sich hin 787
Vor Sorge 717
Vorwärts 52. 787
Vorzeiten 915
Uhrplötzlich 286
Ursache genug/warum 928

W.

Wärest du nicht gewesen 21
Wann 173. 938. seq.
Wann das anders ein Wunder ist 577
Wann du es aber nicht recht verstanden hast 2c. 666
Wann er nicht gar ein Narr ist 687
Wann gleich 452
Wann ich schon gern wolte, könt ichs doch nicht thun 520. 949
Wann nicht etwan 576
Wann nur 495
Wann sichs schickt 766
Wann schon 949
Warlich/das ist 240
Warte eine kleine Weile biß 2c. 668
Warum? 190. seq.
Warum das 859
Warum fragst du das? 918 1012
Warum fürchtest du dich dann 859
Warum haltet ihr das Maul nicht 890
Warum kamst du nicht eilend hieher ibid.
Warum kommst du nicht heraus 889
Warum nicht? 863
Warum schweigest du nicht stille? 889

Warum solte ich nicht wissen daß &c. 858
Was
Was dann 252. 507
Was den Hencker ist 475
Was das übrige belangt 155
Was das belangt, daß &c. 868
Was den Frieden betrifft 198
Was die Natur vergönnet 680
Was er im Sinn habe 857
Was gäbe ich drum 806
Was gestalt 835
Was hast du mit ihr zu thun 857
Was ich nicht begriffen habe 666
Was ich kan 818
Was ihn anlanget ibid.
Was in unsern Vermögen sey 823
Was ist das/daß du 191
Was ist denn wohl für ein Unterschied? 208
Was ist es denn mehr? 864
Was massen 835
Was mehr? 709
Was noch mehr? 864
Was sag ich ein Zeug 151
Was sage ich viel 866
Was so beschaffen ist 235
Was thun wir anders, als daß 571
Was unten und oben ist 988
Was vor ein Mensch 857
Was wird es denn weiter? 623
Was wilst du hiermit verstanden haben 918
Was wollen wir denn darzu sagen, daß 862
Wechsel-Gutthaten 1073
Wechsels-weise 673
Wegen 251
Weil 189. 786. 876
Weil ich so viel von dir halte 771
Weit in Tag hinein 26
Weit nachdrücklicher als alle andere 457
Weit von hier entfernet 455
Weiter 697
Weiter als 1071
Welche sind denn Mörder, wenn ihr &c. 952
Welcher von uns beyden? 1110
Wende so grossen Fleiß auf dich/ als du mich lieb hast 824
Wenig 476
Wenig gegen dem/ das 717
Weniger als es vergönnt ist 414
Wenn 173. seq. 952. seq. 339
Wenn auch gleich 274
Wenn einiges Merckmahl da ist/ so dann &c. 942
Wenn der Tag anbräche 987
Wenn diß einige thäte 21
Wenn du es zu wissen begehrest 934

Wenn

Wenn du wirst Zeit haben 1048
Wenn einer einmahl 1046
Wenn es tagete 987
Wenn nicht 573
Wenn nur 229. seq. 953
Wenn nur nicht 222
Wenn schon nicht so/ 1108
Wer es auch seyn mag 654
Wider 34
Wider die Gesetze 172
Wider meinen Zweck ibid.
Wider seinen Willen und Gedancken 720
Widerspiel hat sich gezeiget 171
Wie 1055. 1092. 835. 913
Wie bald 496
Wie das Gold im Feuer 827
Wie eben also 442
Wie er will 797
Wie es Cäsar haben will 290
Wie es gebräuchlich 199
Wie es mit ihm angelegt war 287
Wie es ietzo gehet 1092
Wie es ietzt die Zeit oder Gelegenheit giebt ibid.
Wie es ietzo stehet 915
Wie gerne sähe ichs, daß du &c. 806
Wie gerne wolte ich ibid.
Wie ich glaube 914
Wie ich würcklich bin 965
Wie ists möglich daß 854
Wie ist es denn nun 864
Wie kommts daß 854
Wie lange? 795. 922. 1012. 831
Wie man es abgeredet hatte 286
Wie offt 921
Wie schickt sich das 854
Wie sehr 799
Wie sie denn gar spitzfindige Leute sind 1097
Wie sind sie aber gekommen 138
Wie so? 858
Wie steht es demnach um die Sache 864
Wie theuer schätzt er seine Mühe? 796
Wie viel Dinge mit wenig Worten ibid.
Wie viel sind eurer 919
Wie vormahls 441
Wie weit 919
Wiewohl 276. 814
Wiewohl ich gar nicht neugierig bin 1011
Wiewohl nicht lange 749
Will noch iemand bey sich in Zweiffel ziehen 898
Wir sind nunmehr so alt 424
Wo 1050
Wo es hinaus wolte 917
Wohin nur ibid.
Wohlan 60
Wohlan weiter 697
Wollen wir es dennoch davor halten 771
Wo nicht 571. 946. 947
Worauf ziehlet das? 918
Worum ich dich bitte 870

Worzu fragst du das? 918. 1012
Worzu, wenn nur 859
Wo sind wir in der Welt? 1046
Wo zielet nun diese Rede hin 918
Wunderbar 376

Z.

Ziemlich breit 49
Ziemlich wenig 765
Zu der Zeit, da die Sonne gleich untergehen will 779
Zu dieser Stunde 341
Zu etwas Geld zusammen legen 32
Zu Gefallen 1118
Zugeschweigen 1067
Zugleich 352. seq. 971. seq.
Zugleich auch 352
Zugleich mit dem Leibe 661
Zugleich mit seinen Kindern ibid.
Zu guter letzt 714
Zu langsam 675
Zuletzt 30
Zum andern und dritten mal 446
Zum besten 291
Zum ersten 731
Zum Galgen gedienet 764
Zum grossen Leidwesen 182
Zum höchsten 31. 211. 696. 1109
Zum letzten mal 714
Zum Schein 380
Zum wenigsten 159. 160. 483. 696. 888. seq. 926
Zum wenigsten ietzo nicht 888
Zu Nutz 291
Zu rechter Zeit 675
Zu spat 675
Zwar 884. 886
Zwey oder drey mal 445
Zwey oder zum höchsten drey Augen &c. 1109.

INDICULUS
EXEMPLORUM AD FIGURAS GRAMMATICAS PERTINENTIUM.

TMESEOS EXEMPLA.

Ante-quam 134
Antea quam 135
Etiam ſi 273
Hac-tenus 307
Magno-opere 471
Maximo-opere ibid.
Perque jucunda 681
Per mirum 484
Poſtea-quam 709
Præter-quam 725
Prius-quam 762
Quale id cunque 794
Quo-modo 914
Tanto-opere 1017

ENALLAGES EXEMPLA.

Gradus comparativus pro poſitivo. Melius pro bene 58

ANTIPTOSEOS EXEMPLA.

Id ætatis, pro, eâ ætate 423
Id hoſtium, pro ii hoſtes 424
Id temporis, pro, eo tempore 147. 424
Illud horæ, pro, ea hora 363
Iſtuc ætatis, pro, iſta ætate 429
Nihil inſidiarum, pro nullæ inſidiæ 554
Per, ſi quæ eſt intemerata fides, pro, propter fidem 680
Quicquid accuſatorum, pro, omnes accuſatores 851
Quicquid hominum ibid.
Quicquid Patrum plebisque ibid.
Quid animi, pro, quis animus 857
Quid conſilii ibid.
Quid hominis ibid.
Quid hominum ibid.
Quid iſtuc gaudii ibid.
Quid mulieris ibid.
Quid rei ibid.

ANTIMERIÆ EXEMPLA.

Nomen pro Adverbio
Cœtera, pro, cœterum 156
Nihil pro non 553. 605
Nullus pro non 614
Pronomen pro Adverbio

Ipse pro omnino 415
Pronomen pro Conjunctione
Idem pro etiam 352
Adverbium pro Nomine
Aliter pro alius 84
Amplius pro plus 111
Amplius pro amplior, augustior 112
Ante pro præteritus 131
Antea & postea, pro præcedens & sequens ibid. seq.
Minus pro pauciores 476
Super pro superstes 993
Adverbium pro Pronomine
Partim pro quidam 664
Adverbium pro verbo
Super pro superest 993

HELLENISMI
EXEMPLA.

Ante malorum τῶν ἔμπροσθεν κακῶν 131
Ita pro deinde, græcis εἶτα 438
Magis, omissum vel redundans 464
Nimirum quantum, mirum quantum, incredibile quantum &c. 820
Visura, pro, visuram esse 636

ARCHAISMI
EXEMPLA.

Donicum 216
Qui pro quo, quâ, quibus 846. seq.
In mentem, in potestatem esse 393
In senatu venire ibid.

ELLIPSEOS
EXEMPLA.

Nomen
Ædes, seu templum 40. arrogantia 363. causa 191. 928. omnes 39. 1082. omnium ibid. partes 25. ratione 790. singulos 368. tempus 26. 31. tempore, oratione 154. via 790. vicibus 110
Pronomen
aliquis 84. id 723. hoc, illud 612
Verbum
dicam 517. fieri 797
Adverbium
æque 58. an 119. 525. 1112. diu 1005. eo 242. ita 905. magis 464. ne 516. necne 1112. non 606. post 709. primum 745. tam 797. toties 921. usque 1082. 1086. utinam 1117. utrum 117
Præpositio
â 772. ad 1086. ante 123. 729. de 200. post 123. propter 785
Conjunctio
ac 973. autem 152. ne 524. quam 111. in not. 460. 686. si 21. vel 1058. ut 1108. 453

Inter-

Interjectio
O. 937
Comma integrum
quam factus eſt 461

PLEONASMI

Nomen
gentium 481. 1045. 1050. 1083. homo 545. omnis 651. omnium 481. terrarum 1045. 1083. unus 1080
Pronomen
is, ea, id 429. ſeq. ille 360. quid 852. quicquam 899
Adverbium
æque 58. ante 129. dum 224. deinde 207. hinc 325. magis 464. poſt 703. ſimul 975
Pertinent huc & pleonaſmi negationes 510. ſeq. 529. 559. ſeqq.
Conjunctio
ſi 573. tamen 1010

ANASTROPHES EXEMPLA.

Ad usque pro usque ad 1086
Annos ſex poſt, pro, poſt ſex annos 701
Ante diem tertium Nonas, pro, die tertio ante Nonas 123
In usque, pro, usque in 1086
Nam quis, pro, quis nam 507
Nam quæ, pro, quænam ibid.
Ne illi, pro, illine ibid.
Quem contra, pro, contra quem 845
Quem propter, pro, propter quem 786. 845
Quibuscum, pro, cum quibus 846
Quicum, pro, cum qui (quo) 845

FINIS.

ERRATA.

Pag. 183. *lin.* 8. ita. *lege* ita tamen.
205. l. 20. repatitum. l. repetitum.
277. l. 8. tamen, attamen. l. tamen, at, attamen.
341. l. 23. jara l. jam.
445. l. 1. iterum re. l. iterumve.
507. l. 16. illinc l. illine.
535. l. 10. Neque l. nec.
605. l. 24. ſed *vel* ſed potius vix.
lege ſed potius *vel* vix.
770. l. 14. prout l. pro.
840. l. 21. Quid l. Qui.
928. l. 18. geng l. genug.
1022. l. 25. verzug. l. Vorzug.

Sic tu unifica
πληξ mea λαμπο-
ταra
10/III